

ဗုဒ္ဓဘာသာစာအုပ်
အဖွဲ့အစည်းကြီးများ

ဗုဒ္ဓဘာသာစာအုပ်အဖွဲ့အစည်းကြီးများ

ရာဇာဓိရာဇဂုဗ္ဗဆရာတော်ကြီးများ

ဝိနိစ္ဆယပေါင်း ၆၀-ကျော်ပါဝင်သော

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ

ပထမတွဲ

ပထမတွဲ
၁၉၇၂-၇

၁၉၇၂

၂၀၀၁

ရာဇာဓိရာဇဂ္ဂုဇ္ဈာရာဇောဘိကြီးများ

ဝိနိစ္ဆယပေါင်း ၆၀-ကျော်ပါဝင်သော

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ

ပထမတွဲ

ဤဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယကျမ်း (ပထမတွဲ)ကို အဆက်မပြတ်
ထုတ်ဝေနိုင်ရန် ရည်သန်၍ ငွေပဒေသာပင် စိုက်ထူကာ
ပညာသံဝတ္တနိကကုသိုလ်ပြုကြသော
ဓမ္မဒါန ဒါယကာများ

ဦးစံညိုမိုး ဒုအင်ဂျင်နီယာချုပ် (ငြိမ်း)

ဆရာမကြီး ဒေါ်ခင်သက်တင်

သမီး - မအေးအေးမြတ်

သား - ပိုလ်ကြီးထွန်းအောင်လင်း (ငြိမ်း)

သမီး - မစုထွေးလှိုင် (@) ထက်ထက်

နိုင်အောင်ကမ္မဏီမိသားစု

ကောင်းမှု

ဤဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယကျမ်း (ပထမတွဲ)ကို အဆက်မပြတ်
ထုတ်ဝေနိုင်ရန် ရည်သန်၍ ငွေပဒေသာပင် စိုက်ထူကာ
ပညာသံဝတ္တနိကကုသိုလ်ပြုကြသော
ဓမ္မဒါန ဒါယကာများ

ဦးစံညိုမ်း ဒုအင်ဂျင်နီယာချုပ် (ငြိမ်း)

ဆရာမကြီး ဒေါ်ခင်သက်တင်

သမီး - မအေးအေးမြတ်

သား - ပိုလ်ကြီးထွန်းအောင်လင်း (ငြိမ်း)

သမီး - မစုထွေးလှိုင် (၁) ထက်ထက်

နိုင်အောင်ကမ္မဏီမိသားစု

ကောင်းမှု

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ

ပထမတွဲ

ရာဇာဓိရာဇဂူရုဆရာတော်ကြီးများ

ရာဇာဓိရာဇဂူရွှေဆရာတော်ကြီးများ

ဝိနိစ္ဆယပေါင်း ၆၀-ကျော်ပါဝင်သော

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ

ပထမတွဲ

၁၃၇၂

၂၀၁၁

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

ပဉ္စမအကြိမ်။ ။ ၁၃၂၀-ခု (၁၉၅၈)၊ သမ္မတပုံနှိပ်တိုက်၊ ဆိုင်းတန်း၊ မန္တလေး။

ဆဋ္ဌအကြိမ်

အုပ်စု (၁,၀၀၀)

၁၃၇၂-ခုနှစ်၊ (၂၀၁၁-ခုနှစ်)

ဆရာကြီး ဦးစိန်ပို (ဗုဒ္ဓစာပေအဖွဲ့၊ ဘဏ္ဍာရေးမှူး) ထံမှ ဤစာမူကို ရရှိသဖြင့်
ရွှေသုဝဏ်ကျောင်းက သန့်စင်သည်အထိ ကွန်ပျူတာစာစီ လှူဒါန်း၍
ဦးမြင့်စိုး၊ ဦးသိန်းအောင်၊ ဦးစိုးတင့်တို့ ကြီးကြပ်ပြင်ဆင်သည်။

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန သာသနာရေးဦးစီးဌာန
ကမ္ဘာအေးပုံနှိပ်တိုက်အတွက် ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးဝင်းနိုင်မှတ်ပုံတင်အမှတ်
(၀၃၈၄၃)က ပုံနှိပ်၍ ဗုဒ္ဓစာပေအဖွဲ့ ဦးညွှန်မောင် ယာယီမှတ်ပုံတင်အမှတ်
(၁၃၈၅)က ထုတ်ဝေသည်။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဒွိပဒုတ္တမ အတိဥက္ကဋ္ဌ အနုတ္တရမြတ်စွာ ဘုရားထွေသာ
 ရွှေဗျာတော်မြတ် အာဏာတော်ပညတ်နှင့်တကွ ပိဋကတ္တယဆေက
 ဝိနယဝိဒ္ဓ ပါရဂူမြောက် မာတင်မုန်သောက် စွယ်စုံရောက်၍
 ပေါက်သားဇာနည် မဟာထေရ်ကြီးအစစ် ဖြစ်ကြီးဖြစ်တော်မူကြသော
 ရာဇာဓိရာဇဂုရု လွတ်တုအကျော် ဆရာတော်ဘုရားကြီးတို့သည်
 ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာ၊ဂန္ထန္တရသာဓကတို့နှင့်တကွ
 စီရင်ဆုံးဖြတ်တော်မူကြသော
 ဝိနိစ္ဆယဦးရေ ၆၀-ကျော်တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သော

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယကျမ်း

ပထမတွဲ

ဦးနိကြောအေသျှင်

တည်းဖြတ်သုတ်သင် ပြင်ဆင်စီမံ၍ ပါဠိဆရာဦးကျော်မြင့် ကြီးကြပ်ပြင်ဆင်သည်။
 ပဉ္စမအကြိမ် ထပ်မံရိုက်နှိပ်ခြင်း

မူပိုင်ရှင်

ဦးစံညွန့်၏ သမီး ဒေါ်ဖွားခင်၊ သား ကိုလှမောင်
 ရန်ကုန်-မန္တလေး ပိဋကတ်စာအုပ်ဆိုင်
 ဈေးချိုတော် စီရုံ၊ အမှတ် (၂-၃)၊ မန္တလေး။

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယကျမ်း (ပထမတွဲ)၊ မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
-	နိဒါန်း	[၁၆]
-	မိတ်ဆက်နိဒါန်း	[၁၉]
{ ၁ }	သင်္ခေပဂရုဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယကျမ်း (ဒုတိယနန်းဦးဆရာတော်)	၁
{ ၂ }	ဝိဏ္ဏာရဂရုဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယကျမ်း (အမည်မသိဆရာတော်)	၃၀
{ ၃ }	ဝိစိတြဂရုဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယကျမ်း (အမည်မသိဆရာတော်)	၅၃
{ ၄ }	ဂရုဘဏ်,လဟုဘဏ် အချုပ်သံပေါက် (အမည်မသိဆရာတော်)	၇၅
{ ၅ }	မတဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယကျမ်း (မောင်းထောင်ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တပညာဇောတ)	၇၇
	[၁] ဒွိသန္တကဝိနိစ္ဆယ	၇၇
	[၂] ဝိဿာသဂ္ဂါဟဝိနိစ္ဆယ	၇၉
	[၃] ပရဒိန္ဒဝိနိစ္ဆယ	၈၁
	[၄] သံယိကဝိနိစ္ဆယ	၈၃
{ ၆ }	ဒွိသန္တကဝိနိစ္ဆယအမျိုးမျိုး	
	[၁] ဂူကြီးဆရာတော်ဘုရားကြီးမိန့်ချက်	၈၉
	[၂] ခင်မကန်ဆရာတော်ဘုရားကြီးမိန့်ချက်	၉၀
	[၃] ဗားကရာဆရာတော်ဘုရားကြီးမိန့်ချက်	၉၀
	[၄] ဘုံကျော်ဆရာတော်ဘုရားကြီးမိန့်ချက်	၉၀
	[၅] မောင်းထောင်ဆရာတော်ဘုရားကြီးမိန့်ချက်	၉၁
	[၆] စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးမိန့်ချက်	၉၁
	[၇] သီးလုံးဆရာတော်ဘုရားကြီးအဆုံးအဖြတ်	၉၂

[၁၂] ဝိနယသမ္မဟာဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
[၈]	ဗန်းမော်ဆရာတော်ဘုရားကြီးအဆုံးအဖြတ်	၉၅
[၉]	မိုင်းခိုင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးအဆုံးအဖြတ်	၉၆
{ ၇ }	မတသန္တကဝိနိစ္ဆယ	
[၁]	တကောင်းဆရာတော်အဆုံးအဖြတ်	၁၀၂
[၂]	စံကျောင်းဆရာတော်အဆုံးအဖြတ်	၁၀၅
{ ၈ }	ဝိဿာသဂ္ဂါဟဝိနိစ္ဆယ (မိုင်းခိုင်းဆရာတော်)	၁၀၈
{ ၉ }	သီမဘေဒဝိဘာဝနိကျမ်း (ဗန်းမော်ဆရာတော်)	၁၁၅
{ ၁၀ }	ဂါမသီမာဒိဝိနိစ္ဆယကျမ်း (မိုင်းခိုင်းဆရာတော်)	၁၆၃
{ ၁၁ }	ပကတိဂါမသီမဝိနိစ္ဆယ (အင်းခန်း၊ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်)	၁၉၃
{ ၁၂ }	ဝိသုံဂါမသီမဝိနိစ္ဆယ (မိုးထားဆရာတော်)	၂၀၈
{ ၁၃ }	ဝိသုံဂါမသီမဝိနိစ္ဆယ (သုဓမ္မာဆရာတော်ဘုရားကြီးများ)	၂၁၂
{ ၁၄ }	ဘိုးတော်ဘုရားအမေးတော်ပုံ (ဗားကရာသာသနာပိုင်ဆရာတော်)	၂၁၄
	၎င်းမာတိကာ	
[၁]	မင်းတို့ ရှေ့မြေကိုအစိုးရသည်နှင့် ဆင်းရဲသားတို့ လယ်ယာ၊မိုး၊ မြေကို အစိုးရသည်အရာသည် မည်သို့ထူးသည်ကို မေး၊ဖြေရာ	၂၂၂
[၂]	ဆင်းရဲသားတို့ အသီးအသီး လယ်ယာ၊မိုး၊မြေကို အစိုးမရ မင်းတို့သာ အစိုးရသည်-ဟူသော အမေးကို ဖြေရာ	၂၂၂
[၃]	လယ်ယာ၊မိုး၊မြေကို ကန်သင်းပြောင်းခြင်း၌ အဒိန္နာဒါန်ရောက် ရာ မင်းဥစ္စာဖြင့် ရောက်သည်၊ ဆင်းရဲသားတို့ဥစ္စာဖြင့် ရောက် သည်ကို မေး၊ဖြေရာ	၂၂၃
[၄]	ဝတ်မိုး၊မြေကို မင်းတို့ လှူသည်နှင့် ဆင်းရဲသားတို့ လှူသည့် အရာသည် မည်သို့ထူးသည်ကို မေး၊ဖြေရာ	၂၂၄

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
[၅]	မင်းတို့လှူသည့်မြေအတွင်း ဆင်းရဲသားတို့ လုပ်စားရာ ကျောင်း၊ ဘုရားဥစ္စာဖြစ်မည်၊ ဆင်းရဲသားတို့ဥစ္စာဖြစ်မည်ကို မေး၊ဖြေရာ	၂၂၅
[၆]	ကျောင်းဘုရား ဝတ်မိုးဝတ်မြေမှာ သိမ်းခံသူမရှိလျှင် လုပ်စားသူတို့ သုံးစားထိုက်သူကို မေး၊ဖြေရာ	၂၂၇
[၇]	ဝတ်မိုးဝတ်မြေများကို စောင့်ရှောက်သူမရှိလျှင် သစ်သီး၊သစ်ပွင့်များကို ဆွတ်ယူသုံးစားထိုက်၊မသုံးစားထိုက်ကို မေး၊ဖြေရာ	၂၃၀
[၈]	'ဆီမီးဝတ်မည်မျှ'-စသည်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ အနည်းငယ်မျှလှူရာ ကြွင်းကျန်သာလွန်သည့်အခွန်ကို မည်သူက ပိုင်ထိုက်သည်ကို မေး၊ဖြေရာ	၂၃၃
[၉]	လှူရင်းသံဃာ၊ကျောင်း၊ဘုရားမရှိသည့် ဝတ်မိုးဝတ်မြေ အခွန်အတုတ်များသည် မည်သည့်ဥစ္စာဖြစ်မည်ကို မေး၊ဖြေရာ	၂၃၃
[၁၀]	လှူရင်းမင်းမရှိသော် အလှူပျက်ထိုက်သည် ဖြစ်မည်၊ မပျက်ထိုက်သည် ဖြစ်မည်ကို မေး၊ဖြေရာ	၂၃၅
[၁၁]	ရှေးမင်းတို့ ကျောက်စာထိုး၍ လှူသည့်အရာများမှာ အလှူမြောက်၊ မမြောက်၊ အလှူခံထိုက်၊မခံထိုက်ကို မေး၊ဖြေရာ	၂၃၆

ဤတွင် အမေးတော်ပုံ ပြီး၏။

{ ၁၅ }	ဝတ္ထဝိဝါဒဆေဒနီကျမ်း (ပန်းမော်ဆရာတော်)	၂၃၈
[၁]	၂-ရက်၊၃-ရက်စသည် အဂ္ဂသမောဓာန်ပရိဝါသနေသူတို့သည် ဧကာဟ၊ဒ္ဒိဟ-စသည်တို့ကို မဆိုမူ၍ တိဟ-စသည်တို့ကိုသာဆိုသဖြင့် ပရိဝါသတောင်းခြင်း၊ကြားခြင်းအမှုတို့ကို ပြုအပ်၊မပြုအပ်	၂၄၀
[၂]	ဥတ်ကမ္မဝါစာ မဖတ်မရွတ်မီ ဒဏ်သားအား တိဿ၊ ဖုဿ-စသည် အမည်ကြားဖွယ် ရှိ၊မရှိ	၂၄၉
[၃]	မာရ်နတ်ယူပြီး၊ အဗ္ဘာန်သွင်းပြီးနောက် ပရိဝါသမာရ်နတ်ကို ချသင့်၊ မချသင့်	၂၅၅

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
[၄]	မာရ်နတ်ကို ကြား၍ ချဖွယ်ရှိ၊မရှိ	၂၅၉
[၅]	ဥပစာရပြင်ပ ဒုရသဒ္ဒကို ကြားဖွယ်ရှိ၊မရှိ	၂၆၃
[၆]	တစ်တိုက်လုံးကို မကြားမူ၍ ကျောင်းတိုက်တွင်း၌ ဝတ်နေအပ်၊ မနေအပ်	၂၆၅
[၇]	ပကတတ် အလျဉ်းမပါ၊ ပရိဝါသ်သား၊ မာရ်နတ်သားချည်း ဝတ်နေအပ်၊ မနေအပ်	၂၇၃
[၈]	မာရ်နတ်သား ညဉ့်ပြတ်အပ်၊ မပြတ်အပ်	၂၇၆
[၉]	ပရိဝါသ်သား၊ မာရ်နတ်သားသည် အဖော်ရဟန်းနှင့် အမိုးရိပ် တွင်း၌ အတူတကွ နေအပ်၊ မနေအပ်	၂၇၉
[၁၀]	ကျောင်းတိုက်ပြင်ပ၌ ပကတတ်နှင့် ၁၂-တောင်ဟတ္ထပါသ်ကို လွန်၍ နေအပ်၊မနေအပ်	၂၈၁
[၁၁]	ဒဏ်သားချင်းချင်း ဝတ်ကြားဖွယ်ရှိ၊မရှိ	၂၈၄
[၁၂]	ဒိန္နော သံယေန-စသော ကမ္မဝါစာနိဂုံးကို ၃-ခေါက်ရွတ်ဖွယ်ရှိ၊မရှိ	၂၈၇
[၁၃]	ပကတတ်အဖြစ်၌တည်စဉ် သံယာဒိသ်အာပတ်သင့်၍ ညဉ့်မဖုံး လွှမ်းမိသောရဟန်း၊ အပုဋိစ္ဆန္ဒမာရ်နတ် တောင်းဆိုရန် ဝတ်ကမ္မဝါစာပါ၌	၂၈၈
[၁၄]	ပရိဝါသ်နေစဉ် ဝတ်နှင့်တကွ သံယာဒိသ် အာပတ်သင့်ပြန်၍ ၎င်းအန္တရာပတ်ကို ညဉ့်မဖုံးလွှမ်းမိသောရဟန်း တောင်းဆိုရန် ဝတ်ကမ္မဝါစာပါ၌	၂၉၀
[၁၅]	ပရိဝါသ်စေ့ပြီးနောက် မာရ်နတ်မယူမီ ဝတ်နှင့်တကွ သံယာဒိသ် အာပတ်သင့်၍ ၎င်းအန္တရာပတ်ကို ညဉ့်မဖုံးလွှမ်းမိသောရဟန်း တောင်းဆိုရန် ဝတ်ကမ္မဝါစာပါ၌	၂၉၄
[၁၆]	ပရိဝါသ်အတွင်း အန္တရာပတ်သင့်၍ တစ်ညလုံး ဖုံးလွှမ်းမိသော ရဟန်းကိုလည်း ညဉ့်မဖုံးလွှမ်းမိသော ရဟန်းကဲ့သို့ မူလာယပဋိ-ကဿနပြုပြီးလျှင် တောင်းဆိုရန် ဝတ်ကမ္မဝါစာပါ၌	၂၉၉

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
[၁၇]	မာနတ္တစာရိကအဖြစ်ဖြင့် အန္တရာပတ်ကို ညဉ့်ဖုံးလွှမ်းမိသော ရဟန်းကိုကား ညဉ့်မဖုံးလွှမ်းမိသောရဟန်းတို့ကဲ့သို့ တောင်းစေပြီးလျှင် တောင်းဆိုရန် ဝတ်ကမ္မဝါစာ	၃၀၃
ဤတွင် ဝတ္တဝိနိစ္ဆယမာတိကာ ပြီး၏။		
{ ၁၆ }	ကထိနဝိသောဓနိကျမ်း (ဗန်းမော်ဆရာတော်)	၃၁၂
{ ၁၇ }	ကထိနဒီပနိကျမ်း (ညောင်ရင်းမူးဝ အရညဝါသီ-ဘဒ္ဒန္တဝိမလာစာရဆရာတော်)	၃၃၈
{ ၁၈ }	ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခိဘေဒနိကျမ်း (ဆူးကားဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုမန)	
{ ၁၉ }	ဥပသမ္ပဒဒီပနိကျမ်း (သုမင်္ဂလသာမိဓဇမဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်)	၄၂၁
{ ၂၀ }	ဒုရုတ္တဒီပနိကျမ်း (သုမင်္ဂလသာမိသီရိပဝရမဏိဓဇမဟာဓမ္မရာဇာဓိ-ရာဇဂုရု၊ ဝတ်ချက်ရွာ၊ လေးထပ်ကျောင်းဆရာတော်)	၄၇၂
{ ၂၁ }	တုဏှိ-တုဏှိဝိဝါဒမှတ်ချက်	၄၉၃
{ ၂၂ }	ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာနိဿယ (မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်၏ အန္တေဝါသိက အာဒိစ္စဝံသမထေရ်)	၄၉၅
{ ၂၃ }	ဒေသနာကံဝိဝါဒမှတ်ချက် (အမည်မသိဆရာတော်)	၅၁၅
{ ၂၄ }	ဓုတင်္ဂဝိနိစ္ဆယကျမ်း (အမည်မသိဆရာတော်)	၅၁၇
{ ၂၅ }	ကုဋိဝိနိစ္ဆယကျမ်း (စံကျောင်းဆရာတော်)	၅၈၅
	- နိဂုံးဧကပိုဒ်လင်္ကာ	၆၂၀

ဤတွင် မာတိကာအကျဉ်းချုပ် ပြီး၏။

----- x -----

F:13

နိဒါန်း

ဝိနယသနံ စိရံ တိဋ္ဌတု

သဒေဝကော လောကော နတ်နှင့်တကွ၊ အနန္တဝေနော၊ လူဗိုလ်ခြေကို၊ ရွှေမြေအမရ၊ မဟာသီဝ၊ အောင်ဘုံမသို့၊ ရောက်ကြစေကြောင်း၊ လမ်းကောင်းမဂ္ဂင်၊ ပါရဂုံတ၊ သြဝါဒ အနုသာသန၊ သွန်သင်ပြသ၊ ကြိုးပမ်းလုံ့လ၊ မိန့်ဟဆိုညွှန်း၊ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်၊ ပဲ့ပြင်ဆုံးမ တော်မူတတ်သောကြောင့် သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ-ဟူသော ဂုဏ်တော်သကတ်၊ ပညတ် နာမ၊ ဝိသေသကို ရတော်မူသော၊ သုံးလောကဆရာ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၊ ရာဇာဓိရာဇ၊ ဒေဝါမိ- ဒေဝ၊ ဗြဟ္မာဓိဗြဟ္မ၊ အတုလစက္ကရာ၊ မဟာဓမ္မရာဇ်၊ မင်းထက်မင်းဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာ ဘုရားသည်၊ ရှေးဖျားမဆွ၊ ဗုဒ္ဓကိုရ၊ ဘုရားဆုမွန်၊ ဆင်ပန်နိယတ၊ ဒီပင်္ကရာ၊ လောကနာ လူ့ဘ၊ ထံတော်မှလျှင်၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊ ဗုဒ္ဓါဘိသိက်၊ သုံးဘုံအောင်ဟိတ်၊ ကျော်ထိတ်ဝန်ဆူ၊ လူတွင် ထင်ရှား၊ ဘုရားဓမ္မရာဇ်၊ ဖြစ်တော်မူခါ၊ သုမေဓာပုံ၊ ဗျာဒိတ်ခံစဉ်၊ 'တိဏ္ဏော တာရေယျံ၊ မုတ္တော မောစေယျံ၊ ဗုဒ္ဓေါ ဗောဓေယျံ၊ သံပဟုံးစုံး၊ ကြိုးတော်မူချက်၊ အထက် ပဋိညာဉ်၊ ယှဉ်ကြီးယှဉ်လျက်၊ အညာသိကောဏ္ဍည အစ၊ သုဘဒ္ဓ အဆုံး၊ လေးဆယ့်ငါးဝါ၊ ခါတော်သမယ၊ ကာလပတ်လုံး၊ သုံးဘုံဝေနေ-ယုဗိုလ်ခြေကို၊ မြိုက်ရေ ဓမ္မ၊ ဝိမုတ်ရသ၊ သြဝါဒဖြင့်၊ နေ့ညတိုက်ကျွေး၊ ဆုံးမပေး၍၊ ဘေးမဲ့ပြည်တော်၊ နိရော်အောင်ခန်း၊ အသင်္ခတ ကြငှန်း၊ နိဗ္ဗာန်နန်းသို့၊ သိမ်းမြန်းကယ်တင်တော်မူဆဲအတွင်း၊ အိုမင်းရင့်ရော်၊ ရှစ်ဆယ် သက်တော်၊ ဝါတော် လေးဆယ့်ငါးဝါ၊ ပြည့်ရောက်တော်မူသောအခါ၊ မလ္လာမင်းတို့၏ ဥယျာဉ်စံခင်း၊ ပင်ပျိုအင်ကြင်း၊ နှစ်ပင်ရင်း၌၊ ခင်းထားအပ်သော ရွှေသလွန်ညောင်စောင်း ထက်၊ လျောင်းစက်တော်မူလျက်၊ သက္ကရာဇ် ၁၄၈-ခု၊ ကဆုန်လပြည့်၊ ၃-ဂါနေ့ နံနက် မိုးသောက်ထအချိန်တွင် အသင်္ခတဓာတ်၊ နိဗ္ဗာန်ရွှေပြည်မြတ်သို့၊ လောကတ္တယ၊ လောက- သာမိ၊ လောကာဓိပတိ၊ တြိဘဝိန်၊ ဣဿရီသင်းကျစ်၊ စက္ကရာဇ်ထွတ်ထား၊ မင်းထက် မင်းဖျား၊ မြတ်စွာဘုရား၊ ကြွသွားစံဝင်တော်မူသတည်း။

နိရော်ကြငှန်း၊ နိဗ္ဗာန်ရွှေနန်း၊ သိမ်းမြန်းစိုးစံတော်မမူမီ၊ ဝေသာလီပုရိဝယ်၊ မိထွေး တော် မဟာပဇာပတိဂေါတမီ ဘိက္ခုနီပြုလုပ်ရန် တောင်းပန်လျှောက်ထားသော စကားစ အတ္ထုပ္ပတ်တွင်-

နိဒါန်း

- ★ “သာသနာတော်မြတ်တည်ရန်ခေတ်၊ အနှစ်ငါးထောင်”အမိန့်တော်ကိုလည်းကောင်း၊
- ★ ပရိယတ္တိ၊ ပဋိပတ္တိ၊ ပဋိဝေဓသာသနာ ၃-ပါး ဟောကြားတော်မူ၍ “၎င်း ၃-ပါးတွင် ပရိယတ္တိသာသနာတော်သည် မူလဘူတဖြစ်သည်”ဟူသော အမိန့်တော်ကိုလည်းကောင်း၊
- ★ “ပရိယတ္တိသာသနာ၊ သုတ်၊ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာ၊ ပိဋကတ်တော် ၃-ဖြာတွင် အကြင်မျှ လောက် ဝိနည်းတရား တည်အံ့၊ ထိုမျှလောက် ငါဘုရားသာသနာ တည်လတ္တံ့” ဟူသော အမိန့်တော်ကိုလည်းကောင်း၊
- ★ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူလုနီးဆဲဆဲအခါ အထက်မဂ် ၃-ပါးအကျိုးငှာ ညီတော်အရှင် အာနန္ဒာ ငိုကြွေးလျှောက်ထားရာ “ရှစ်သောင်းလေးထောင် ဓမ္မခန္ဓာသည် ငါဘုရား ကဲ့သို့ သင်တို့ဆရာဖြစ်၍ ဆုံးမပေးကြားရစ်လတ္တံ့”ဟူသော အမိန့်တော်ကိုလည်းကောင်း-

ထုတ်ပြန်တော်မူပြီးကာလ “ဟန္တ ဒါနိ ဘိက္ခဝေ” စသော ပစ္ဆိမဗုဒ္ဓဝစနအမိန့်တော် သေတမ်း စာဖြင့် အရိယာသာဝကတပည့်သံဃာတော်-စသော ဝေနေယျအများ၊ သားတော်၊ သမီးတော်တို့အား မဏိဇောတရသံ ပတ္တမြားရတနာတို့ထက် ရာ၊ထောင်၊သိန်း၊သန်းမက အဖိုးအနတ္ထထိုက်တန်လှသော ဓမ္မဒါယာဓအမွေတော်ကို ခွဲဝေပေးနှင်းတော်မူခဲ့သတည်း။

သုံးဘုံလုံးဘ၊ ဗုဒ္ဓဘုရား၊ ဟောကြားထုတ်ဖော်၊ ပိုင်းခြားပြဋ္ဌာန်း၊ အပ်နှင်းတော်မူခဲ့သော အမိန့်တော်၊ အာဏာတော်မြတ်အတိုင်း ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူသည်မှ မန္တလေးရတနာပုဂ္ဂ၊ မဟာပုရ၊ ပဌမမြို့တည်၊နန်းတည် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်မင်းတရားကြီး၊ သားတော် မာရ်အောင်ရတနာစေတီတော်ဒါယကာ မင်းတရားကြီးများ လက်ထက်တော်တိုင် မဇ္ဈိမဒေသ၊ လင်္ကာဒီပ၊ သုဓမ္မပုရ၊ သီရိခေတ္တရာမ၊ ပုဂံ၊အင်းဝ၊ ရတနာသီယံ၊ အမရပူရ၊ မန္တလေးရတနာပုံ-စသော၊ သာသနာဒါယကာ၊ သာသနာပြု မင်းကောင်းမင်းမြတ်တို့ လက်ထက်တော်များတွင် ပဌမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်၊ ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သီလဝန်၊ ဂုဏဝန်၊ ပုဂ္ဂိုလ်မွန်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်၊ ဆရာတော်၊သံဃာတော်အရှင် သူမြတ်တို့သည်လည်းကောင်း ဝိနည်းပိဋကတ်တော်၊ ပရိယတ္တိသာသနာတော်ကို အလေးဂရုက၊ မူလဘူတ၊ မဟုဿာဟ၊ ကြိုးပမ်းလုံ့လ၊ အားထုတ်တော်မူကြ၍ ပဋိပတ္တိသာသနာတော်၊ ပဋိဝေဓသာသနာတော်ကို ပွားများရွက်ဆောင်တော်မူကြသဖြင့် သာသနာတော်နေဝန်း၊ ရောင်ခြည်တင့်ရွှန်း၊ ထွန်းလင်းစည်ပင်၊ ကြည်လင်တိုးတက်ပွားများခြင်းဖြစ်သတည်း။

ဤသို့အားဖြင့်၊ ဘုရားသာသနာ၊ ရှည်ကြာမြားမြောင်း၊ ငါးထောင်နှစ်ကျွန်း၊ တည်ထွန်းတောက်ပခြင်း၊ အရင်းမူလ၊ ပရိယတ္တိဓမ္မ၊ ဝိနယပိဋကတ်တော်ကို၊ အရိယာသံဃာတော်၊ သမ္မတိ၊ သီလဝန်၊ ဂုဏဝန်ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်၊ ဆရာတော်၊ သံဃာတော် အရှင်သူမြတ်တို့၊ အရိယာဇာတ်၊ မပြတ်ဝံသာ၊ အာစရိယပရံပရ၊ သိဿာနုသိဿ၊ ဩဝါဒအနုသာသန၊ သင်ကြားပို့ချ၊ သဒ္ဒနယ၊ အတ္တနယ၊ ညွှန်ပြဆုံးမ၊ ကျောက်ထီးတန္တူ၊ အလေးဂရု၊ အမြဲပြုတော်မူကြသည့်အတိုင်း၊ ၎င်းဝိနည်းပိဋကတ်တွင် ဉာဏ်မြင်ခက်ခဲ၊ နက်နဲသိမ်မွေ့သော ဂဏ္ဍိပဒေသအဆုံးအဖြတ်တို့ကို နိဋ္ဌာန်ပြတ်ပြတ်၊ မှတ်လွယ်၊ သိလွယ် ယူငင်လွယ်စေခြင်း အကျိုးငှာ သာသနာပြု မင်းဧကရာဇ်အဆက်ဆက် လက်ထက်တော်တို့၌ သာသနာတော်ဝယ် နေဝန်း၊ လဝန်းကဲ့သို့ ထွန်းလင်းထင်ပေါ် ကျော်စောတော်မူသော၊ သီလဝန္တကလျာဏ၊ ဝိနယဓရ၊ ဝိနယဂရုကတ၊ ဝိနယဆေက၊ ဝိနိစ္ဆယကုသလ၊ နိစ္ဆယညှု လဒ္ဒေါပဒေသ၊ ဝိနယဝါဒ၊ ဓမ္မဝါဒ၊ လဇ္ဇိပေသလ၊ သိက္ခာကာမ၊ ပရိယတ္တိဝိသာရဒဖြစ်တော်မူကြသော ရာဇဓိရာဇဂုရုဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ ဆရာတော်၊ မဟာထေရ်ကျော်၊ ပုဂ္ဂိုလ်တော်ကြီးများ ရေးသားပြုစု စီရင်တော်မူသော ဂရုဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ-စသော ဝိနည်းအဆုံးအဖြတ်ကျမ်းစာ စောင်ရေ ၂၀-ကျော်၊ စာအုပ်နံပါတ် ၆၀၀-ကျော်များကို သာသနာတော် ၅,၀၀၀-ပတ်လုံး မဆုံးမချင်း ထွန်းလင်းတည်ရှိပါစေသတည်း-ဟု၊ ဆုအဓိဋ္ဌာန်၊ ရည်သန်တောင့်တပြီးလျှင်၊ သဒ္ဒနယ၊ အတ္တနယ၊ ခရပဒ၊ ဝါကျနိဂ္ဂဟိတန္တု၊ အတ္တမြန်မာ၊ ကာရန်၊ ပင့်ရစ်၊ ရှေးဆီး၊ အမြစ်မှ စ၍၊ မချွတ်မယွင်းစေရ၊ ဦးနိဂြောဓအသျှင်သည် ရန်ကုန်မြို့၊ ဇေယျမိတ်ဆွေပိဋကတ်ပုံနှိပ်တိုက်တွင် ထပ်မံပြင်ဆင်၊ တည်းဖြတ်သုတ်သင်၊ ပြင်ဆင်ကြပ်မလျက်၊ မဟာဒါနဓမ္မစေတီတော်ကြီး၊ မြောက်ချီးတည်ထား ပြုစုပါသတည်း။ ဝိနည်းအရာ၊ ပါရဂူမြောက်၊ ဘက်ကမ်းရောက်အောင်၊ တတ်မြောက်ကျွမ်းကျင် သိမြင်တော်မူကြပါစေသော်။ ။

မိတ်ဆက်နိဒါန်း

ကွယ်ပခြင်း ၅-မျိုး

လောက၌ တိမ်ကောကွယ်ပခြင်း အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက်-

- မဂ် ၄-ပါး၊ ဖိုလ် ၄-ပါး၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ ၄-ပါး၊ ဝိဇ္ဇာ ၃-ပါး၊ အဘိညာဉ် ၆-ပါး ကွယ်ပခြင်း-ဟု ဆိုအပ်သော အဓိဂမအန္တရဓာန (နိဗ္ဗာနမုန အန္တရဓာနာဘာဝတော ဣဓ န ဂယုတိ)၊
- အဓိသီလသိက္ခာ၊ အဓိစိတ္တသိက္ခာ၊ အဓိပညာသိက္ခာ-ဟု ဆိုအပ်သော သိက္ခာ ၃-ရပ်ကို ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု ကွယ်ပခြင်း-ဟု ဆိုအပ်သော ပဋိပတ္တိအန္တရဓာန၊
- ပိဋကတ်သင်ကြားမှု ကွယ်ပခြင်း-ဟု ဆိုအပ်သော ပရိယတ္တိအန္တရဓာန၊
- ရဟန်းကောင်း၊ ရဟန်းစစ်အသွင် ကွယ်ပခြင်း-ဟု ဆိုအပ်သော လိင်္ဂအန္တရဓာန၊
- ဘုရားရှင်၏ ဓာတ်တော်၊ မွေတော်စစ်များ ကွယ်ပခြင်း-ဟု ဆိုအပ်သော ဓာတုအန္တရဓာန၊

ဤ ၅-ပါးသော ကွယ်ပခြင်းကို သာသနာတော် ကျမ်းဂန်များက အသိအမှတ် ပြုထားကြသည်။

ပရိယတ္တိ ကွယ်ပခြင်း

ထိုကွယ်ပခြင်း ၅-မျိုးအနက် ပရိယတ္တိကွယ်ပမှုသည် အလွန်အရေးကြီးသော ကွယ်ပမှုကြီး ဖြစ်သည်။ အကြောင်းသော်ကား ပရိယတ္တိကွယ်လျှင် ပဋိပတ္တိ ကွယ်သည်။ ပဋိပတ္တိကွယ်လျှင် အဓိဂမ-ခေါ်သော ပဋိဝေဓ ကွယ်လေတော့သည်။ ပဋိဝေဓ ကွယ်လွန်လျှင် တလောကလုံး မှောင်ကြီးအတိ ဖုံးလွှမ်းလေတော့သည်။ အကြင်မျှလောက် ဘုရားတည်းဟူသော နေမင်း၊ ဘုရားတည်းဟူသော လမင်း တဖန် မပေါ်ထွက်သေး။ ထိုမျှလောက် လောကသူ၊ လောကသားတို့၏ အသိဉာဏ် အငယ်အနုကလေးဖြင့် ထိုထိုပရမတ်တရား၊ ဓာတ်တရားတို့၏ သဘာဝဓမ္မာနံ (သဘာဝဓမ္မာနံ မဟုတ်။ ဝိ၊၅။၁၅၇) အမည်သညာမျှကိုပင် မသိမမြင်နိုင်ရှာ။ ထို့ကြောင့် ပရိယတ္တိကွယ်ပမှုကြီး မဖြစ်ရအောင် တတ်နိုင်သမျှ ကာကွယ်ကြိုးစားကြရန်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရှင်၊လူတိုင်း၏ မလွဲမသွေ ဧဝကန် တာဝန်ကြီးတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

ကွယ်ပုံအစဉ်

ပရိယတ္တိသာသနာ ကွယ်လုလတ်သော် ပထမအဖွင့် အဋ္ဌကထာများ (အနက် အဓိပ္ပယ်) ကွယ်ပသည်။ နောက်မှ ပါဠိတော် ကွယ်သည်။ ပါဠိတော်များတွင်လည်း အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်း အလျင်ကွယ်သည်။ နောက် အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ကွယ်သည်။ နောက် သံယုတ္တနိကာယ်၊ နောက် မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ နောက် ဒီပနိကာယ် ကွယ်သည်။ (ရှေးရှေးကျမ်း နောက်မှ ကွယ်၍ နှောင်းနှောင်းကျမ်း အလျင်ကွယ်သည်ကား ကွယ်ရိုးတည်း။)

ထိုအချိန်တွင် ဝိနယနှင့် ဇာတကများ ကျန်ရှိနေသေးသည်။ ဝိနည်းပိဋကတ်ကို လဇ္ဇီရဟန်းတော်များသာ ဆောင်ကြတော့၏။ လာဘ်လာဘ လိုလားသူများကား “သုတ္တန် ပါဠိတော်များကို ဟောသော်လည်း မှတ်မိနိုင်သူ မရှိကြ”ဟု (ယူဆ၍) ဇာတ်တော်များကိုသာ ဆောင်ကြ၏။

ဇာတ်တော်များတွင်လည်း ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်ကြီး အလျင်ကွယ်၍ အပဏ္ဏက ဇာတ်တော် နောက်ဆုံးမှ ကွယ်၏။

ဝိနည်းတွင်လည်း ပရိဝါပါဠိတော် အလျင်ကွယ်၍ ဥပသ်ခန်းခေါ် ဝိနည်းမာတိကာ ပါဠိမျှ နောက်ဆုံး ကျန်ရစ်၏။ (ဥပေါသထကဏ္ဍမတ္တန္တိ ဝိနယမာတိကာပါဠိမာဟ။ အင်္ဂုတ္တိရိဋိကာ သစ်)

ထိုအချိန်အထိ သာသနာသက် တည်ရှိနေသေးသည်။ ဝိနည်းတည်လျှင် သာသနာ တည်သည်။ ဝိနည်းကား သာသနာတော်၏ အသက်ပေတည်း။

ဤကား ပရိယတ္တိသာသနာကွယ်ပပုံ အစီအစဉ်အမြောက်တည်း။

စာပေကွယ်ပပုံ

ဂန္ထန္တရစာပေလည်း တစတစ ပျောက်ကွယ်တိမ်မြုပ်တတ်သော သဘောရှိသည်။ အလိုအလျောက် ဆွေးမြေ့သွားခြင်း၊ မီးဘေး၊ ရေဘေး၊ ခြဲဘေး-စသော အန္တရာယ်များ ကြောင့် ပျောက်ပျက်သွားခြင်းကား သင်္ခတနယ်ဝင် ပေပုရပိုက် စာအုပ်စာတမ်းများ၏ ဝိပရိကာမဋ္ဌ-ခေါ် ဒုက္ခသစ္စာအနက် အချက်ကြီး ၁-ချက်ပင် ဖြစ်လေစွ. . သြ. . ။

“ဂ-ငယ် ၃-ခု၊ ဦးသျှစ်ထု”ခေါ် “ရွှေပြည်အင်းဝ၊ ပုဂံ-စသား၊ မြန်မာ့လက်နက်၊ ပျက်လသော”အချိန်အခါကလည်း မြန်မာတို့၏ ပေပုရပိုက်အမှတ်အသားများ မည်မျှပျက်

မိတ်ဆက်နိဒါန်း

စီးဆုံးရှုံးသွားမည်ကို တွေးတောကြည့်က နှလုံးစိတ်ဝမ်း ချမ်းမြေ့နိုင်စရာပင် မရှိပါ။ (သာသနာ လင်္ကာရ၊ စာမျက်နှာ ၁၄၆-ကြည့်ပါ။)

ပထမအင်းဝခေတ် ပျက်စီးပြီးနောက် ဒုတိယအင်းဝခေတ်ပေါ် တောင်ဖီလာဆရာ တော်ဘုရားကြီး (၉၄၀-၁၀၁၃)၏ အသံကို နားထောင်ကြည့်ပါဦး။

“ငါတို့ ပခွင်းပျိုက ကြည့်သော ကျမ်းဂန်သည် အများပင်။ ယခု မတွေ့”

(မင်းရဲသိယ်သူအမေး၊ ကျော်အောင်စံထားအဖြေ)

ဘုန်းတောက်သော ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးဆရာ၊ လောကီကျမ်း၊ သာသနာကျမ်း အစုစု လိုတရနိုင်နေသော မောင်းထောင်သာသနာပိုင်ကြီး၊ နောက်-မဟာဇေယျသင်္ကြံ၊ မဟာဓမ္မသင်္ကြံ၊ မျက်နှာကြီးလှသော မင်းတိုင်ပင်အမတ်ဆရာကြီး ဦးမြတ်နေ (၁၁၁၅-၁၁၉၄)၏ အသံကိုလည်း နားထောင်ကြည့်ပါဦး။

“စာပေ မစုံမလင်၍ ခဲခက်၏။” (နေမိတ္တကဝိဇ္ဇာကျမ်း)

ဤမျှ ကြီးမားသော ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်တို့၏ လက်ထက်များမှာပင် ဤမျှ စာပေကျမ်းဂန် စုံလင်ခြင်း မရှိ၊ အခက်အခဲ တွေ့ခဲ့ကြသည်ဆိုသော် ခေတ်ပျက်အမျိုးမျိုး၏ အကြိမ်ကြိမ် ဖြတ်ကျော်ခြင်း ခံခဲ့ရသော ကျွန်ုပ်တို့၏ ခေတ်၊ စာဟောင်းပေဟောင်းများကို အမည်မျှသာ ကြားဖူး၍ စာကိုယ်များကို မတွေ့ရတော့သော ကျွန်ုပ်တို့၏ ခေတ်၊ ဤခေတ်၌ ရှားပါးလှ သော စာမူပေါင်းများစွာကို အနတ္တဘဏ္ဍာတိုက်ကြီး အနေအားဖြင့် သွတ်သွင်းသိမ်းမြုပ်နံ့ ထားရာ ကျမ်းကား အဘယ်ကျမ်းနည်း။

အဖြေသော်ကား ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယကျမ်း ၃-တွဲပေတည်း။

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယကျမ်း ၃-တွဲကို စုဆောင်းစီစဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးသည် ၁၂၈၃-ခု သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော်၊ ၅-ရက်နေ့၊ မန္တလေးမြို့၊ မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ နဝမမြောက် ကွန်ဖရင့်ကြီးမှ ကြီးမှူးကျင်းပသော ရတု၊ လင်္ကာ၊ ပျို့ကဗျာ ပြိုင်ယှဉ်ပွဲကြီးတွင် “ကဗျာ ပဏ္ဍိတ”ဘွဲ့နှင့် ပထမဆုရွှေတံဆိပ်ရ ဆရာတော် ဦးနီဂြောဓအသျှင်မြတ် ဖြစ်သည်။ ဆရာ တော်ကြီးသည် ရဟန်းငယ်ဘဝမှစ၍ စုဆောင်းမိသမျှ စာမူများအနက် ဝိနည်းနှင့် စပ်ဆိုင် သော စာမူများကို “ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊ တတိယတွဲ”ဟု ၃-တွဲ ခွဲခြမ်းစီစဉ်၍ မန္တလေးမြို့၊ ဈေးချိုတော်၊ စီရံ၊ မန္တလေးပိဋကတ်စာအုပ်တိုက်ဆိုင်ပိုင်ရှင် ဦးစံညွန့်အား မူပိုင်အဖြစ် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေစေတော်မူသည်။ ဦးစံညွန့်လက်ထက်မှာလည်း အကြိမ်ကြိမ် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ (ဦးနီဂြောဓအသျှင်သည် ရန်ကုန်မြို့၊ ဇေယျမိတ်ဆွေပိဋကတ်

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

ပုံနှိပ်တိုက်တွင် ထပ်မံပြင်ဆင်၊ တည်းဖြင့်သုတ်သင်၊ ပြင်ဆင်ကြပ်မလျက်၊ မဟာဒါနဓမ္မစေတီတော်ကြီး မြောက်ချီးတည်ထားပြုစုပါသတည်း။ မူရင်းနိဒါန်းမှ)

နောက်-ဦးစံညွန့်၏သား ဦးလှမောင်၊ ဦးစံညွန့်၏သမီး ဒေါ်ဖွားခင်တို့ လက်ထက် မှာလည်း အကြိမ်ကြိမ် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယကျမ်း ၃-တွဲ၌ သံဃရာဇာနှင့် ရာဇာဓိရာဇဂုရုဆရာတော်ကြီး ၃၀-ကျော်တို့၏ ကျမ်းကြီး၊ ကျမ်းငယ် ၁၀၀-မျှ ပါဝင်သည်။

ကျွန်ုပ်သည် ဤကျမ်း ၃-တွဲကို မရ-ရအောင် ကြိုးစားရှာဖွေခဲ့ရ၏။ ပါဠိဘာသာ၊ မြန်မာဘာသာ ၂-ဘာသာလုံးအတွက် အထူးကျေးဇူးများကြောင်း လက်တွေ့ဖြစ်ခဲ့ရ၏။ ဝိနည်းအဆုံးအဖြတ်များအတွက်လည်း မကြာမကြာ လှန်လှောကြည့်ရှုရ၏။ သာသနာဝင်နှင့် ပတ်သက်၍ သီစရာများရှိသဖြင့် မကြာမကြာ လှန်လှောကြည့်ရှုရ၏။ ပုဒ်၊ပါဌ်အက္ခရာ သုတ်သင်မှု၊ ပညတ်နက်၊ ဓမ္မသတ်၊ ဖြတ်ထုံး၊ လယ်ယာမြေ ပြည်သူပိုင်ပြုလုပ်သော အရေးအခင်း၊ ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ သေတမ်းစာအကြောင်း၊ ကျီးသဲလေးထပ်ဆရာတော်ကြီး၏ အလဇ္ဇီပဂ္ဂဟဝိနိစ္ဆယကျမ်း၊ ဘိုးတော်ဘုရား အမေးတော်ပုံ၊ အတုလဆရာတော် ဖြတ်ထုံး၊ ပထမကျော်အောင်စံထားဆရာတော်၏ အနုသုရာဝိနိစ္ဆယ-စသော စာမူကောင်းများကြောင့် လက်မလွှတ်နိုင် ဖြစ်ခဲ့ရ၏။

ဘုရား ၉-ဆူ ပူဇော်သောအခါ ရဟန္တာ ၈-ပါး အနေအထားနှင့် ပတ်သက်၍ တတိယမောင်းထောင်ဆရာတော် ရေးသားဆုံးဖြတ်အပ်သော ဘုရား ၉-ဆူ အဆုံးအဖြတ်ကား ရှားလှသော စာမူကောင်း ၁-ခု ဖြစ်သည်။

နာမည်ကျော် ဗန်းမော်ဆရာကြီး ပြုစုသော စာမူလက်ရာကောင်းများကို တွေ့ရှိလိုသူများသည် အခြားရှာနေဖွယ် မရှိ၊ ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲများမှာသာ ရှာဖွေရမည် ဖြစ်လေသည်။

စာပေမြတ်နိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းကပင် ဤမျှ ကြီးမားကျယ်ဝန်း၍ ရှားပါးကောင်းမွန်လှသော ကျမ်းကြီး ၃-တွဲဖြစ်မြောက်အောင် ပြုစုစီစဉ်တော်မူသော ဆရာတော်ဦးနိဂြောဓ အသျှင်မြတ်နှင့် ပုံရိုက်ထုတ်ဝေသူ ဦးစံညွန့်၊ ၎င်း၏ သား၊သမီးများဖြစ်ကြသော ဦးလှမောင်၊ နှမ-ဒေါ်ဖွားခင်တို့အား ကျေးဇူးဥပကာရ အထူးပင် တင်သင့်ပေသတည်း။

ဆန်းထွန်း
မြန်မာစာပေဌာန၊ မန်းတက္ကသိုလ်
(၄-၁၁-၅၈)

ရာဇာဓိရာဇေဂ္ဂုဇ္ဈာနရာဇောကြီးများ

ဝိနယသမ္မဟာဝိနိစ္ဆယ

ပထမတွဲ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဒုတိယနန်းဦးဆရာတော်

{ ၁ } သင်္ခေပဂရုဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ

ပညာလင်္ကာရ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇေဂ္ဂု တံဆိပ်နာမံတော်ရှိသော ဒုတိယနန်းဦး ဆရာတော်ဘုရားသည် သာမုက္ကံသိကာ၊ ပါဝစန၊ ဘုရားနှုတ်နက်၊ ဓမ္မစက်အာဏာ၊ ရွှေဗျာ တော်မွန်၊ အဝှန်တုကျွန်း၊ ဦးစွန်းအထွတ်၊ တမ္ပတ်ဥက္ကဋ္ဌ၊ လွန်ကဲထူးမြတ်၊ အလေးဂရု၊ အရေးပြုအပ်သော ဝိနည်းဒေသနာတော်၌ ဂရုဘဏ္ဍ၊ လဟုဘဏ္ဍ ဘာဇနီယ-စသော အရာဝယ် လွယ်လင့်စွာ သိနိုင်စေခြင်းအကျိုးငှာ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ-စသည်တို့နှင့် တပြေးညီစွာ အက္ခရာစဉ်မာတိကာတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်၍ စီရင်ရေးသားတော်မူအပ်သော သင်္ခေပဂရုဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယကျမ်း။

၂

ဤ “ ဝရုဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ ” ၌ မြန်မာဝေါဟာရ အက္ခရာစဉ်မာတိကာ

အခိုးသောက်တံ	၂၂၃	ကပ်ကျစ်	၁၃၇
အခိုးသောက်ပတု	၆၇	ကောက်ရိုးအင်းပျဉ်	၁၃၈
အဆင်း ၅-ပါးရှိသောမြေ	၁၁၉	ကျောက်စကျင်း	၁၈၄
အထွတ်	၂၂၈	ကျောက်စည်	၁၄၅
အရေစု	၁၇၆, ၁၇၇, ၁၇၈	ကျောက်ပြင်	၁၈၂
အရံမြေ-အရံရာ၊ အရံအပိုင်းအခြား	၄	ကျောက်ဖျဉ်း	၁၈၅
အရံသာမန်	၁	ကျောက်ဖြူခွက်	၇၇
အရွက်	၁၁၅, ၁၉၉	ကျောက်ဖြူသောက်ခွက်	၇၈
အရုပ်သာမန်	၇၅	ကျောက်သွား	၁၈၃
အိုးကြီး၊ အိုးငယ်	၂၁၉	ကျောင်း	၅
အိုးခင်း	၄၁	ကျောင်းတည်ရာ	၆
အိုးထိန်းသည်ခွက်	၂၂၀	ကျည်ပွေ	၁၈၀
အိုးဖုံးခွက်	၂၁၉	ကြာသွတ်အိုး	၇၉, ၂၂၉
အိုးအုံ	၂၂၁	ကြေးနီခွက်	၄၅
အင်းကတေ	၁၂၀	ကြေးနီအိုး	၂၉
အင်းပျဉ်ခြေ	၁၉၄	ကြေးနက်အိုး	၂၈
အင်းပျဉ်ပေါင်	၁၅၀	ကြေးဖျဉ်း	၂၆
အင်းပျဉ်သာမန်	၁၂	ကြေးဖြူခွက်	၄၆
အင်းပျဉ်အမျိုးမျိုး	၁၂၉-၁၃၇	ကြေးဖြူအိုး	၃၁
အင်းပျဉ် ၄-မျိုး	၁၃-၁၆	ကြေးဝါခွက်	၄၇
အုတ်	၂၂၆	ကြေးဝါအိုး	၃၀
အုတ်ကြွပ်	၂၂၇	ကြေးအိုးစရည်းကြီး	၂၅
အုန်းဖျင်ကြိုး	၁၀၁	ကြေးအိုးသာမန်	၂၄, ၂၇
အပ်	၅၁	ကြေးအင်တွဲ	၂၆
အိမ်၏အဆောက်အဦ	၁၇၃	ကြိုးအမျိုးမျိုး	၉၉, ၁၀၅
အုံး, ခေါင်းအုံး	၂၃	ကြွတ်	၁၅၂
ကညစ်	၅၂	ကြိမ်	၉၈
ကညစ်စေး	၁၂၂	ခရုသင်းခွက်	၁၅၉
ကရား	၃၂, ၂၃၃	ခတင်	၇
ကံပတ်သိမ်း	၂၁၃	ခါးပန်းဘိ, ခါးပန်းသီး	၂၁၄
ကတ်ကျေးကြိုး	၉၅	ခက်ရင်း	၆၀

ဂရုဘဏ္ဍာဝိနိစ္ဆယ၌ မြန်မာဝေါဟာရ အက္ခရာစဉ်မာတိကာ ၃

ခပ်အခင်း	၁၃၇	ညစ်ရည်ခဲခွက်	၁၄၉
ခြင်းတောင်း	၁၆၇	ညပ်	၉၃
ချည်ကြိုး	၉၉	ညပ်ကြိုး	၉၆
ချိန်-စသည်	၉၄	တလွန်ကြိုး	၁၀၄
ခြေသုတ်	၁၆၁	တံစည်းရိုး	၁၉၆
ခွက်	၃၇, ၂၃၉	တိရစ္ဆာန်ရုပ်	၇၄
ခွက်ငယ်	၃၉	တူ	၉၂
ခွင့်ပြုသောပဲခွပ်ရိုး	၁၉၈	တေးခွက်	၈၃
ငွေခွက်	၈၂	တံမြက်	၁၆၈
စက္ကူ	၁၁၆	တံမြက်ဆုပ်	၁၆၉
စကျင်း	၁၄၈	တံတင်း	၄၀, ၁၅၁
စိအုတ်	၂၂၆	တောင်ငွေ	၅၇, ၁၀၈, ၂၀၀
စူး	၅၈, ၉၀	ထီးရိုး	၁၁၀
စောင်းတန်းပျဉ်	၁၇၂	ထီးလက်	၁၁၁
ဆီကျည်	၈၀, ၁၀၇	ထီးမိုးထန်းရွက်	၁၉၉
ဆီမီးခွက်	၇၀, ၂၂၅	ထွေးခဲ	၃၃
ဆီမီးတိုင်	၆၉, ၂၂၄	ထန်းရွက်ယပ်ဝန်း	၁၆၄
ဆီမီးဆွဲ	၇၁	ထန်းရွက်-စသည်	၁၁၅
ဆေးဒန်း	၁၂၆	ထယ်သွား	၆၈
ဆင်စွယ်	၂၀၉	ထုပ်လျှောက်	၁၇၁
ဆန်ကော-မန်း	၁၈၁	ဓမ္မကရိုဏ်	၂၀၃
ဆိတ်ရေ	၁၇၇	ဓားငယ်	၅၃
ဆုန်း-ဟင်္သာပဒါး	၁၂၅	ဓားမ-ထားမ	၈၇
ဆောက်	၈၉	နားဖာချူ	၅၀
ဆောက်ပုတ်	၁၄၆	နွယ်	၉၈
ဆိုးရည်လှောင်သောအိုး	၁၄၇	နာနတ်တံ	၅၉
ဆိုးအင်းပျဉ်	၁၂၄	နှစ်လွန်းကြိုး	၁၀၅, ၁၁၈
ဆုံ-ကျည်	၁၇၉	ပကတိမြေ	၁၁၈
ငွန်း	၄၂	ပုဆိန်	၈၆
ညောင်စောင်းသာမန်	၇	ပုဆိန်ရိုး	၁၉၇
ညောင်စောင်း ၄-မျိုး	၈-၁၁	ပေ	၁၉၁
ညောင်စောင်းခြေ	၁၉၂	ပေရွက်	၁၁၆
ညောင်စောင်းပေါင်	၁၉၃	ပဲခွပ်	၈၅

ဝိနယသမ္မဟာဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

ပဲခွပ်ရိုး	၁၉၆	မြေအခင်း	၁၇၅
ပန်းအရံ	၂	မြေခွက်	၂၃၁
ပန်းကပ်၊ပန်းတောင်း	၁၅၀	မြေသာမန်	၁၁၇, ၂၁၈
ပန်းပုံတောင်း	၁၆၆	မြေဘဏ္ဍာစု	၂၁၈-၂၂၇
ပေါက်တူး	၈၈	မြက်သာမန်	၁၁၄
ပွက်လျက်	၁၂၁	မြင်းသီလာ	၁၂၇
ပွတ်ခုံ၊ ပွတ်ကျေ	၂၀၂	မူတ်	၃၄, ၁၅၅
ပျဉ်ကောက်	၁၃၉	ယက်ကန်းဘဏ္ဍာ	၁၈၉
ပျဉ်ရှည်	၁၄၀	ယာဉ်သာမန်	၁၉၁
ပြတို့-ထွေးခံ	၃၃	ယပ်	၁၆၄
ပြိက်မြက်	၁၁၃	ယောက်ျားရုပ်	၇၃
ဖယင်း-ထယ်သွား	၆၈	ယောက်ချို	၃၆, ၁၁၆
ဖလံခွက်	၈၄	ယောက်မ	၃၅
ဖျာ-သင်ဖြူ	၁၇၄	ရေခံ	၃၃
ဖျဉ်းသာမန်	၂၆, ၂၂၂	ရေခပ်အိုး	၂၆
ဖြူဆံမြက်	၁၁၂	ရေခွက်	၃၈
ဗူးကျည်	၂၀၆	ရေစစ်	၂၀၃
ဗူးအုံ	၂၀၇	ရေထည့်သောဖျဉ်း	၁၅၄
ဘိနပ်	၂၀၁	ရေသုတ်	၂၂၇
ဘိနပ်ချိတ်	၁၀၉	ရေသောက်ခွက်	၁၅၇
ဘုံလျှိုသာမန်	၁၇	ရေသောက်ခရုသင်း	၁၅၈
ဘုံလျှို ၅-မျိုး	၁၈-၂၂	ရေသောက်ကျင်း	၁၆၀
မီးကျိုးဖျဉ်း	၂၂၂	ရေလှောင်စကျင်း	၁၅၃
မီးမယ်ဖျူ	၄၁	ရိုန်းခို	၁၂၄
မီးမွေယောက်မ	၄၂	ရွှေခွက်	၈၁, ၂၃၂
မင်းတုပ်	၅၆	လေးထောင့်ယပ်	၁၆၄
မန်း-ဆန်ကော	၁၈၁	လတ်ခတ်	၁၈၇
မိန်းမရုပ်	၇၂	လက်ရိုက်	၁၄၄
မိုးအုတ်	၂၂၇	လယ်လုပ်ဘဏ္ဍာ	၁၉၀
မျက်စဉ်းကျည်	၄၈, ၂၁၅	လိပ်	၁၈၆
မျက်စဉ်းတံ	၄၉, ၂၁၆	လှည်း	၁၉၁
မျက်စဉ်းကြုတ်	၂၁၂	လှံကန်	၁၀၉
မျက်စဉ်းကျောက်ညို	၁၂၈	လျှော်သက်သက်	၉၉-၁၀၅

ဂရုဘဏ္ဍာဝိနိစ္ဆယ၌ မြန်မာဝေါဟာရ အက္ခရာစဉ်မာတိကာ ၅

လွန်ကြိုး	၁၀၃	သားရေကြိုး	၁၀၂
လွယ်ဘိ	၂၁၄	သားရေလွန်ကြိုး	၁၀၃
ဝါး	၁၀၆	သားရေအိတ်	၁၈၈
သပေါ့-ဖျာ	၁၇၄	သက်န်းခင်းပျဉ်	၁၄၂
သပိတ်	၂၃၀	သက်န်းဖွပ်ပျဉ်	၁၄၁
သပိတ်ခြေ	၁၆၂	သက်န်းနယ်ပျဉ်	၁၄၂
သပိတ်ဖုံး	၁၆၃	သက်န်းလက်ရိုက်	၁၄၃
သပိတ်ထွင်းစူး	၅၄	သက်န်းရေကန်	၁၄၇
သလွဲဘဏ္ဍာ	၆၇	သင်တန်းကြီး	၉၇
သေတ္တာ	၄၀, ၁၅၁	သင်ပန်းလျှော်ကြိုး	၁၀၀
သံကောက်	၅၅	သင်ဖြူ	၁၇၄
သံကျည်	၆၂	သစ်စေး	၁၂၃
သံခွက်	၄၄	သစ်ဘဏ္ဍာ	၁၂၉
သံချောင်း	၆၃	သစ်ရွက်	၁၁၅, ၁၉၉
သံဆူး-ခက်ရင်း	၆၀	သစ်သီးအရံ	၃
သံတံသင်း	၇၆	သည်တိုင်	၁၇၀
သံတွေသံခဲ	၆၄	သောက်ခွက်	၁၅၇
သံပကတိ	၆၆	သောက်ရေကန်	၁၄၇
သံရုပ်	၇၅	သိုးရေ	၁၇၇
သံဝန်း၊ သံဝိုင်း	၆၅	သျှစ်သျှားကျည်	၂၀၄
သံသပိတ်	၄၃	သျှစ်သျှားခွက်၊ သျှစ်သျှားအိုး	၂၀၅
သံလုံး	၆၂	ဟသံပဒါ-ဆုန်း	၁၂၅
သားချို	၂၁၀	ဟိန်းဂို-ရိန်းခို	၁၂၄
သားချိုကျည်	၂၀၈	ဟိန်းဂိုကြုတ်	၂၁၁
သားရေ	၁၇၆, ၁၇၈		

ဤဝိနိစ္ဆယ၌ မှာထားချက်

- * () ဤလက္ခဏာအတွင်း၌ပါသော ဂဏန်းစုသည် ပါဠိတော်လာ ကောဋ္ဌာသအစုအား ဖြင့် ၅-ပါး၊ သရုပ်အားဖြင့် ၂၅-ပါး ပြားဟန်ကို ပြသည်။
- * ၎င်းလက္ခဏာမဖက်၊ သက်သက်သော ၁-အစ ၂၃၂-တိုင်အောင်သော ဂဏန်းစုသည် မာတိကာနှင့် တိုက်ဆိုင်ရန် ဂရုဘဏ္ဍာ၊ လဟုဘဏ္ဍာတို့၏ အရေအတွက်ကို ပြသည်။

ပါဠိတော်လာ ဂရုဘဏ်အစဉ်

- ၁- အာရာမော၊ အာရာမဝတ္ထု၊ ဣဒံ ပဌမံ။ ၂-ပါး။
- ၂- ဝိဟာရော၊ ဝိဟာရဝတ္ထု၊ ဣဒံ ဒုတိယံ။ ၂-ပါး။
- ၃- မဇ္ဈော၊ ပီဌံ၊ ဘိသိ၊ ဝိမ္မောဟနံ၊ ဣဒံ တတိယံ။ ၄-ပါး။
- ၄- လောဟကုဋ္ဌိ၊ လောဟဘာဏကံ၊ လောဟ-
ဝါရကော၊ လောဟကဋ္ဌာဟံ၊ ဝါသိ၊ ဖရသု၊ (ပရသု-ပါဠိ၌ ရှိ၏။)
ကုဋ္ဌာရီ၊ ကုဒါလော၊ နိခါဒနံ၊ ဣဒံ စတုတ္ထံ။ ၉-ပါး။
- ၅- ဝလ္လိ၊ ဝေဠု၊ မုဉ္ဇံ၊ ပဗ္ဗဇံ၊ တိဏံ၊ မတ္တိကာ၊
ဒါရုဘဏ္ဍံ၊ မတ္တိကာဘဏ္ဍံ၊ ဣဒံ ပဉ္စမံ။ ၈-ပါး။ (စူဠဝါ။၃၂၁)

ဤကား ပါဠိတော်၌လာသော ဂရုဘဏ်အစဉ်။

----- x -----

[၁] ပဌမကောဋ္ဌာသ၊ အာရာမသရူပ

- ၁။ အာရာမ ၁- အရံသာမနံ။
ပုပ္ဖါရာမ ၂- ပန်းအရံ။
ဖလာရာမ ၃- သစ်သီးအရံ။
- ၂။ အာရာမဝတ္ထု ၄- အရံရာ၊ အရံအပိုင်းအခြား။

အာရာမဝတ္ထုမှာ ထိုပန်း၊ သစ်သီးအရံအလိုငှာ ပိုင်းခြား၍ ထားအပ်သော အရံသည်လည်းကောင်း၊ ထိုအရံပျက်သည်ရှိသော် ထိုအရံ၏ ရှေး၌ဖြစ်သော မြေအဖို့တို့သည်လည်းကောင်း အာရာမဝတ္ထု မည်၏။ ။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ(စူဠဝဂ္ဂ။၇၆)၌—

အာရာမော နာမ ပုပ္ဖါရာမော ဝါ ဖလာရာမော ဝါ။ အာရာမဝတ္ထု နာမ တေသံယေဝ အာရာမာနံ အတ္ထာယ ပရိစ္ဆိန္တိတွာ ဌပိတော'ကာသော၊ တေသု ဝါ အာရာမေသု ဝိနဋ္ဌေသု တေသံ ပေါရာဏကဘူမိဘာဂေါ။

ဟု မိန့်၏။ (သုဒ္ဓဘဏ္ဍ၊ ထာဝရဂရုဘဏ်)

[၂] ဒုတိယကောဋ္ဌာသ၊ ဝိဟာရသရူပ

- ၁။ ဝိဟာရ ၅- ပြာသာဒ်-စသောကျောင်း။
- ၂။ ဝိဟာရဝတ္ထု ၆- ထိုကျောင်း၏ တည်ရာအရပ် - မှာ

အရံ၊ အရံရာ၊ ကျောင်း၊ ကျောင်းရာ-ဟု ဆိုအပ်သော ရှေးဦးအစ ကောဋ္ဌာသ ၂-ခုသည် သုဒ္ဓဘဏ္ဍ ထာဝရဂရုဘဏ်၊ ဤမှအစ နောက် ၃-ခုသည် အထာဝရဂရုဘဏ်။

ထို့ကြောင့် ဝိနယဋီကာ၌-

ထာဝရေန စ ထာဝရံ ဂရုဘဏ္ဍေန စ ဂရုဘဏ္ဍန္တိ ဧတ္ထ ပဉ္စသု ကောဋ္ဌာသေသု ပုရိမဒွယံ ထာဝရံ။ ပစ္ဆိမတ္တယံ ဂရုဘဏ္ဍန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဟု မိန့်၏။ (သာရတ္ထ၊ ၃၊ ၇၀၄)

----- x -----

[၃] တတိယကောဋ္ဌာသ မဇ္ဇာဒိသရူပ

- ၁။ မဇ္ဇ ၇- ညောင်စောင်းသာမန်။
- မသာရကမဇ္ဇ ၈- အခြေ၌ အပေါင်စွပ်သော ညောင်စောင်း။
- ဗုဒ္ဓိကာဗဒ္ဒမဇ္ဇ ၉- ထုပ်, လျှောက်ယှက်သော - ၎င်း။
- ကုဋ္ဌိရပါဒကမဇ္ဇ ၁၀- ပုစွန်ကဲ့သို့ အခြေကောက်သော ၎င်း။
- အာဟစ္စပါဒကမဇ္ဇ ၁၁- အပေါင်၌ အခြေစွပ်သော- ၎င်း။

ဤ ပ, ဒု, တ အစ ၃-ခု ကောဋ္ဌာသအစုသည် ဂရုဘဏ်ချည်းလောက်သော ဂရုဘဏ်။ စ, မ ၂-ခု ကျန်အစုသည် လောက်, မလောက်သော ဂရုဘဏ်။

ထို့ကြောင့် ဒုဒ္ဓသိက္ခာဋီကာသစ်၌-

ဧကန္တဂရုဘဏ္ဍတ္တာ တယော ရာသီ ထပေတွာ စတုတ္ထရာသီတော ပဋ္ဌာယ ဂရုဘဏ္ဍာ၊ ဂရုဘဏ္ဍေ ဝိဘဇိတံ ဝလ္လိတိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။

ဟု မိန့်၏။

၂။ ပိဋ	၁၂- အင်းပျဉ်သာမန်။
မသာရကပိဋ	၁၃- အခြေ၌ အပေါင်စွပ်သော အင်းပျဉ်။
ဗုဒ္ဓိကာဗဒ္ဓပိဋ	၁၄- ထုပ်,လျောက်ယှက်သော ၎င်း။
ကုဋီရပါဒကပိဋ	၁၅- ပုစွန်ကဲ့သို့ အခြေကောက်သော ၎င်း။
အာဟစ္စပါဒကပိဋ	၁၆- အပေါင်၌ အခြေစွပ်သော ၎င်း။

မဉ္ဇူ, ပိဋ ၂-ပါးမှာ ကြီးကြီး,ငယ်ငယ် အယုတ်သဖြင့် လက် ၄-သစ်ရှိသော ရွာသူ သားငယ်တို့သည် ပြုအပ်သော ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း သံဃာကို လှူ သောကာလမှ စ၍ ဂရုဘဏ်။

ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌—

မဉ္ဇူပိဋံ မဟန္တံ ဝါ ဟောတု ခုဋ္ဌကံ ဝါ၊ အန္တမသော စတုရဂုံလပါဒကံ ဂါမဝါရကေဟိ
 ပံသ္မာဂါရကေသု ကိဋ္ဌန္တေဟိ ကတံပိ သံဃဿ ဒိန္နကာလတော ပဋ္ဌာယ ဂရုဘဏ္ဍံ
 ဟောတိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၉)

ဟု မိန့်၏။

၃။ ဘိသိ	၁၇- ဘုံလျှိုသာမန်။
ဥက္ကာဘိသိ	၁၈- သားမွေးဖြင့် ပြုအပ်သော ဘုံလျှို။
စောဠဘိသိ	၁၉- ပုဆိုးဖြင့် ပြုအပ်သော ၎င်း။
ဝါကဘိသိ	၂၀- လျော်ဖြင့် ပြုအပ်သော ၎င်း။
တိဏဘိသိ	၂၁- မြက်ဖြင့် ပြုအပ်သော ၎င်း။
ပဏ္ဏဘိသိ	၂၂- သစ်ရွက်ဖြင့် ပြုအပ်သော ၎င်း။

အဋ္ဌကထာ(ဇူဠဝါ။၇၉)၌—

မဟဇ္ဇေန ဝါ သတဏ္ဌနကေန ဝါ သဟဿဏ္ဌနကေန(သတသဟဿဏ္ဌနကေန) ဝါ
 မဉ္ဇေန အညံ မဉ္ဇသတံ လဘတိ၊ ပရိဝတ္ထေတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။ န ကေဝလံ မဉ္ဇေန
 မဉ္ဇောယေဝ။ အာရာမအာရာမဝတ္ထု၊ ဝိဟာရဝိဟာရဝတ္ထု၊ ပိဋဘိသိဗိဇ္ဇောဟနာနိပိ
 ပရိဝတ္ထေတုံ ဝဋ္ဌန္တိ။ ဧသ နယော ပိဋဘိသိဗိဇ္ဇောဟနေသုပိ။

ဟု မိန့်၏။ (သံဃဒိန္န၊ ဂရုဘဏ်)

အပိုဒ် ၄။ | သင်္ခေပဂရုဘဏ္ဍာဝိနိစ္ဆယ (ဒုတိယနန်းဦးဆရာတော်) ၉

၄။ ဝိဇ္ဇောဟန ၂၃- အုံး။

၎င်းမှာ သစ်ပင်မှဖြစ်သော လဲ၊ နွယ်မှဖြစ်သော လဲ၊ ဖောင်းခါးမှဖြစ်သော လဲ၊
ဤ ၃-ပါးတွင် ၁-ပါးဖြင့် ပြုအပ်သော အုံး။

ဘိသိ၊ ဝိဇ္ဇောဟန ၂-ပါးမှာ ဂုရုဘဏ် မလောက်သောမည်သည် မရှိ။ ထို့ကြောင့်
အဋ္ဌကထာ၌—

အဂရုဘဏ္ဍာပဝံ ပန ဘိသိဝိဇ္ဇောဟနံ နာမ နတ္ထိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၉)

ဟု မိန့်သည်ကား ဘုံလျှို့၊ အုံးပင်သော်လည်း ဧကန္တ ဂရုဘဏ်ဖြစ်သေး၏ရှင့်။ နှေးညောင်
စောင်း၊ အင်းယျဉ် ၂-ပါးကား ပဂေဝဂရုဘဏ်-ဟု သိစေတော်မူသည်။

တတိယကောဋ္ဌာသ ဂရုဘဏ်အပြား ပြီး၏။

----- x -----

[၄] စတုတ္ထကောဋ္ဌာသ၊ လောဟကုမ္ဘာဒိသရူပ

- ၁။ လောဟကုမ္ဘိ ၂၄- ကြေးအိုး။
- ၂။ လောဟဘာဏက ၂၅- ကြေးအိုးစရည်းကြီး။
- ၃။ လောဟကဋာဟ ၂၆- ကြေးဖျဉ်း၊ ကြေးအင်တွဲ။

ဤ ၃-ပါးသော အိုးတို့သည် ကြီးကြီးငယ်ငယ် အယုတ်သဖြင့် ရေတစ်လက်ဖက်ဝင်
လျှင် ဂရုဘဏ်။ အဋ္ဌကထာ၌—

လောဟကုမ္ဘိ လောဟဘာဏကံ လောဟကဋာဟန္တိ ဣမာနိ တီဏိ မဟန္တာနိ ဝါ
ဟောန္တု ခုဒ္ဒကာနိ ဝါ။ အန္တမသော ပသတမတ္တဥဒကဂဏှနကာနိပိ ဂရုဘဏ္ဍာနိ
ယေဝ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၉)

ဟု မိန့်၏။

- ၄။ လောဟဝါရက ၂၇- ကြေးအိုးသာမန်။
- ကာဠလောဟ ၂၈- ကြေးနက်အိုး။
- တမ္ပလောဟ ၂၉- ကြေးနီအိုး။
- ဝဠလောဟ ၃၀- ကြေးဝါအိုး။

ကံသလောဟ ၃၁- ကြေးဖြူခွက်။

လောဟဝါရကမှာ ကြေးနက်အိုး-အစရှိသော အမှတ်မရှိသော ကြေးဖြင့် ပြုအပ်
သော ကြေးအိုး၊ သီဟိုဠ် ၁-ပါဒဝင်လျှင် ဘာဇိယ၊ သီဟိုဠ် ၁-ပါဒထက် ဝင်လျှင် ဂရုဘဏ်။
ထို့ကြောင့်-

လောဟဝါရကော ပန ကာဠလောဟတမ္ပလောဟဝဋ္ဋလောဟကံသလောဟာနံ
ယေန ကေနစိ ကတော သီဟဠဒီပေ ပါဒဂဏှနကော ဘာဇေတဗ္ဗော။ ပါဒေါ
နာမ မဂဇနာဠိယာ ပဉ္စနာဠိမတ္တံ ဂဏှတိ၊ တတော အဓိကဂဏှနကော ဂရုဘဏှံ။
ဟု အဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၇၉)၌ မိန့်၏။ ဤမှ နောက်၌ ပါဠိမူတ္တက ဂရုဘဏ်အစဉ်ကို ပြပေအံ့။

- ဘိကာရ ၃၂- ကရား။
- ပဋိဂ္ဂဟ ၃၃- ပြတို့- ထွေးခံ။
- ဥဠုတ် ၃၄- မှတ်။
- ဒဗ္ဗိ ၃၅- ယောက်မ။
- ကဠု ၃၆- ယောက်ချို။
- ပါတိ ၃၇- ခွက်။
- တဠုက ၃၈- ရေခွက်။
- သရက ၃၉- ခွက်ငယ်။
- သမုဂ္ဂ ၄၀- တံတင်း၊ သေတ္တာ။
- အင်္ဂါရကပလ္လ ၄၁- မီးမယ်ဖျူး၊ အိုးခင်း။
- ဓမ္မတဠုအာဓိ ၄၂- ဇွန်း-စသော မီးမွေ့ယောက်မ။

၎င်းဘိကာရ-စသော ၁၁-ပါးသော ဘဏှာတို့သည် ကြီးကြီးငယ်ငယ် ဂရုဘဏ်။
အဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၇၉)၌-

ပါဠိယံ ပန အနာဂတာနိပိ ဘိကာရ ပဋိဂ္ဂဟ ဥဠုတ် ဒဗ္ဗိ ကဠု ပါတိ တဠုက သရက
သမုဂ္ဂ အင်္ဂါရကပလ္လ ဓမ္မတဠုအာဓိနိ ခုဒ္ဒကာနိ ဝါ မဟန္တာနိ ဝါ သဗ္ဗာနိ ဂရုဘဏှာနိ။
ဟု မိန့်၏။

- ပတ္တ ၄၃- သံသပိတ်။
- အယထာလက ၄၄- သံခွက်။

အပိုဒ် ၄။ | သင်္ခေပဂရုဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ (ဒုတိယနန်းဦးဆရာတော်) ၁၁

တမ္ပလောဟထာလက ၄၅- ကြေးနီခွက်။

ဤပတ္တ-စသော ဘဏ္ဍာတို့သည် ဘာဇနီယ။ အဋ္ဌကထာ (ဝိ၊၄၊၄၊၇၉)၌-

ပတ္တော အယထာလကံ တမ္ပလောဟထာလကန္တိ ဣမာနိ ပန ဘာဇနီယာနိ။

ဟု မိန့်၏။

ကံသလောဟ ၄၆- ကြေးဖြူခွက်။

ဝဋ္ဋလောဟ ၄၇- ကြေးဝါခွက်။

၎င်း ၂-ပါးသည် သံယိက သုံးဆောင်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ လူတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော်လည်းကောင်း အပ်၏။ ပုဂ္ဂလိက သုံးဆောင်ခြင်းဖြင့် မအပ်။ ၎င်းကြေးဖြူခွက်-စသည်တို့မှာ သံဃာကိုပင် လှူသော်လည်း သွားရာ ဆောင်ခြင်းငှာ မအပ်၊ ဂိဟိဝိကပြုငြိသာ အပ်၏။

အဋ္ဌကထာ (ဝိ၊၄၊၄၊၇၉)၌-

ကံသလောဟဝဋ္ဋလောဟဘာဇနိကတိသံယိကပရိဘောဂေန ဝါ ဂိဟိဝိကဋ္ဌာဝါ ဝဋ္ဋတိ၊ ပုဂ္ဂလိကပရိဘောဂေန န ဝဋ္ဋတိ။ ကံသလောဟာဒိဘာဇနံ သံဃဿ ဒိန္နန္တိ ဟိ ပါရိဟာရိယံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဂိဟိဝိကဋ္ဌာနိဟာရေနေဝ ပရိဘူဒ္ဓိတဗ္ဗန္တိ မဟာပစ္စရိယံ ဝုတ္တံ။

ဟု မိန့်၏။

- အဋ္ဌနိ ၄၈- မျက်စဉ်းကျည်။
- အဋ္ဌနိသလာက ၄၉- မျက်စဉ်းတံ။
- ကဏ္ဍမလဟရဏိ ၅၀- နားဖာချူ။
- သုစိ ၅၁- အပ်။
- ပဏ္ဏသုစိ ၅၂- ကညစ်။
- ခုဒ္ဒကပိပ္ပလိက ၅၃- ဓားငယ်၊ ထားငယ်။
- ခုဒ္ဒကအာရကဏူက ၅၄- သပိတ်ထွင်းစူးငယ်။
- ကုဇ္ဇိကာ ၅၅- သံကောက်။
- တာဠ ၅၆- မင်းတုပ်၊ တံခါးမင်းတုပ်။
- ကတ္တရယဋ္ဌိ ၅၇- တောင်ဝှေး။

F.3-A

ဝေဓက	၅၈- စူး။
နတ္ထုဒါန	၅၉- နှာနှတ်တံ။
ဘိန္နိဝါလ	၆၀- သံဆူး, ခက်ရင်း။
လောကကုဋ	၆၁- သံတူ (ဓာန်၊ ၅၂၆)။
လောဟကုဋိ	၆၂- သံကျည်, သံလုံး။
လောဟဂုဋ	၆၃- သံချောင်း။
လောဟပိဏ္ဍိ	၆၄- သံတွေ, သံခဲ။
လောဟစက္ကလိက	၆၅- သံဝိုင်း, သံဝန်း။
ဝိပွကတလောဟ	၆၆- ပြု၍ မပြီးသေးသော သံဘဏ္ဍာ။

ဤအဋ္ဌနိ-စသော ၁၇(၁၉)-ပါးသော သံဘဏ္ဍာတို့သည် ဘာဇနိယ။

ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ (စူဠဝါ)၌-

ထပေတွာ ပန ဘာဇနဝိကတိ အညသ္မိပိ ကပ္ပိယလောဟဘဏ္ဍေ အဋ္ဌနိ အဋ္ဌနိ-
သလာကာ ကဏ္ဍမလဟရဏိ သူစိ ပဏ္ဍသုစိ ခုဋ္ဌကော ပိပ္ပလကော ခုဋ္ဌကံ ဖာရကဏ္ဍ-
ကံ ကုပ္ပိကာ တာဋံ ကတ္တရယဋ္ဌိ ဝေဓကော နတ္ထုဒါနံ ဘိန္နိဝါလော လောဟကုဋော
လောဟကုဋိ လောဟဂုဋော လောဟပိဏ္ဍိ လောဟစက္ကလိကံ အညံ ဝိပွကတလောဟ-
ဘဏ္ဍံ ဘာဇနိယံ။

ဟု မိန့်၏။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၀)

ဓူမနေတ္ထ	၆၇- အခိုးသောက်ပတူ။
ဖာလ	၆၈- ဖယင်း, ထယ်သွား။
ဝိပရုက္ခ	၆၉- ဆီမီးတိုင်။
ဝိပကပလ္လိက	၇၀- ဆီမီးခွက်။
ဩလမ္ပကဝိပ	၇၁- ဆီမီးဆွဲ။
ဣတ္ထိဓူပက	၇၂- သံဖြင့်ပြီးသော မိန်းမရုပ်။
ပုရိသဓူပက	၇၃- ၎င်း ယောက်ျားရုပ်။
တိရစ္ဆာနဓူပက	၇၄- ၎င်း တိရစ္ဆာန်ရုပ်။
အညဓူပက	၇၅- ၎င်း ၃-ပါးမှ ကြွင်းသော သံရုပ်။

အပိုဒ် ၄။ | သင်္ခေပဂရုဘဏ္ဍာဝိနိစ္ဆယ (ဒုတိယနန်းဦးဆရာတော်) ၁၃

လောဟခိလက ၇၆- သံတံသင်း။

၎င်းဓူမနေတ္ထ-စသော ၁၀-ပါးသော သံဘဏ္ဍာတို့သည် ဂရုဘဏ်။ မိမိပင် ရသော်လည်း သံယိကပရိဘောဂ၊ ဂိဟိဝိကဋ္ဌမှ အပ်၏။ ပုဂ္ဂလိကအဖြစ်ဖြင့် မအပ်။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ (စူဠဝါ။၈၀)၌-

ဓူမနေတ္ထ ဖာလ ဒီပရက္ခ ဒီပကပလ္လက ဩလမ္မကဒီပ ဣတ္ထိပုရိသ တိရစ္ဆာနဂတ-
ရူပကာနိ ပန အညာနိ ဝါ ဘိတ္တိစ္ဆဒနကဝါဏာဒီသု ဥပနေတဗ္ဗာနိ။ အန္တမသော လောဟ-
ခိလကံ ဥပါဒါယ သဗ္ဗာနိ လောဟဘဏ္ဍာနိ ဂရုဘဏ္ဍာနိယေဝ ဟောန္တိ၊ အတ္တနာ
လဒ္ဓါနိပိ ပရိဟရိတွာ ပုဂ္ဂလိကပရိဘောဂေန န ပရိဘူဠိတဗ္ဗာနိ၊ သံယိကပရိဘောဂေန
ဝါ ဂိဟိဝိကဋ္ဌာနိ ဝါ ဝဋ္ဌန္တိ။ တိပုဘဏ္ဍေပိ ဒေသေ နယော။

ဟု မိန့်၏။ ထို့ကြောင့် သလွဲဘဏ္ဍာသည် သံဘဏ္ဍာနှင့် အလုံးစုံ တူ၏။

အတ္တနာလဒ္ဓ သံယိကပရိဘောဂ (ဂရုဘဏ်)

ခီရပါသာဏတဋ္ဌက ၇၇- ကျောက်ဖြူဖြင့် ပြီးသောခွက်။
ခီရပါသာဏသရက ၇၈- ၎င်း ရေသောက်ခွက်ငယ်။

၎င်း ခီရ-စသော ၂-ပါးသည် ဂရုဘဏ်။ အဋ္ဌကထာ (စူဠဝါ။၈၀)၌-

ခီရပါသာဏမယာနိ တဋ္ဌကသရကာဒီနိ ဂရုဘဏ္ဍာနိယေဝ။

ဟု မိန့်သည်။ “ခီရပါသာဏမယာနိ၊ နွားနို့အဆင်းရှိသော ကျောက်ဖြင့် ပြီးကုန်သော။ တဋ္ဌကသရကာဒီနိ၊ ဖလား၊ ရေသောက်ခွက်ငယ်-အစရှိသည်တို့သည်။ ဂရုဘဏ္ဍာနိယေဝ၊ တည်း။”ဟူ၍ အနက်သမ္ပန်။

ယဋက ၇၉- ကျောက်ဖြူဖြင့် ပြီးသော ကြာသွတ်အိုး။
တေလဘာဇက ၈၀- ၅-ကွမ်းစားထက် ဝင်သော ဆီကျည်။

၎င်း ၂-ပါးသည် ပါဒါတိရေက ဂရုဘဏ်။

ယဋကော ပန တေလဘာဇနံ ဝါ ပါဒဂဏှနကတော အတိရေကမေဝ ဂရုဘဏ္ဍံ။

ဟု အဋ္ဌကထာ (စူဠဝါ။၈၀)၌ မိန့်သည်။

သုဝဏ္ဏဘာဇန ၈၁- ရွှေဖြင့်ပြီးသော ခွက်။

ရဇတဘာဇန	၈၂-	ငွေဖြင့်ပြီးသော ခွက်။
ဟာရကုဋ္ဌဘာဇန	၈၃-	တေးဖြင့်ပြီးသော ခွက်။
ဇာတိဖလိကဘာဇန	၈၄-	ဖလ်စစ်ဖြင့်ပြီးသော ခွက်။

၎င်းသုဝဏ္ဏ-စသော ၄-ပါးသည် လူတို့၏ ဥစ္စာပင်ဖြစ်သော်လည်း မအပ်။

ပဂေဝ သံဃိတပရိဘောဂေန ဝါ ပုဂ္ဂလိတပရိဘောဂေန ဝါ။

(သေနာသနပရိဘောဂဂရုဘာဏ်၊ ဝိ၊ ၄၊ ၄၊ ၈၀)

ဤ၌ ဟာရကုဋ္ဌ-ဟူသည် ကြေးနီ၊ ပြဒါး၊ ရွှေ-စသည်ကို ရော၍ပြုအပ်သော ရွှေအဆင်းရှိ ခွက်တည်း။ ဤသေနာသနပရိဘောဂတို့ကို ပကတိသက်သက် ရွှေငွေဖြစ်မှု ကား မသုံးသပ်အပ်။ အဋ္ဌကထာ၌—

သုဝဏ္ဏရဇတဟာရကုဋ္ဌဇာတိဖလိကဘာဇနာနိ ဂိဟိဝိကဋ္ဌာနိပိ န ဝဋ္ဌန္တိ။ ပဂေဝ သံဃိတပရိဘောဂေန ဝါ ပုဂ္ဂလိတပရိဘောဂေန ဝါ။ သေနာသနပရိဘောဂေ ပန အာမာသမ္ပိ အနာမာသမ္ပိ သဗ္ဗံ ဝဋ္ဌတိ။ (ဝိ၊ ၄၊ ၄၊ ၈၀)

ဟု မိန့်၏။ လောဟကုဋ္ဌာဒိသရူပအဆက်ကို ပြဆိုပေအံ့။

၅။ ဝါသိ ၈၅- ပဲခွပ်။

၎င်းမှာ ဒန်ပူဖြတ်သော ပဲခွပ်၊ ကြံနွေးသော ပဲခွပ်သည် ဘာဇနီယ။ ထိုထက် လွန်သောအမှုကို ပြုနိုင်လျှင် ဂရုဘာဏ်။ ထို့ကြောင့်—

ဝါသိအာဒိသု ယာယ ဝါသိယာ ထပေတွာ ဒန္တကဋ္ဌဇ္ဈေဒနံ ဝါ ဥစ္ဆုတစ္ဆနံ ဝါ အညံ မဟာကမ္မံ ကာတုံ န သက္ကာ။ အယံ ဘာဇနီယာ။ တတော မဟတ္ထရီ ယေန ကေနစိ အာကာရေန ကတာ ဝါသိ ဂရုဘာဏ္ဏမေဝ။

ဟု အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်၏။ (ဝိ၊ ၄၊ ၄၊ ၈၀)

၆။ ဖရသု (ပရသု) ၈၆- ပုဆိန်-ပေါက်ဆိန်။

၎င်းမှာ အယုတ်သဖြင့် ဆေးသမားတို့၏ သွေးကြောဖောက်သော ပုဆိန်သည် ဂရုဘာဏ်။ ထို့ကြောင့်—

ဖရသုနာ ပန အန္တမသော ဝေဇ္ဇာနံ သိရာဝေဓနဖရသုပိ ဂရုဘာဏ္ဏမေဝ။

ဟု မိန့်သည်။ (ဝိ၊ ၄၊ ၄၊ ၈၀)

အပိုင်း ၉။] သင်္ခေပဂရုဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ (ဒုတိယနန်းဦးဆရာတော်) ၁၅

၇။ ကုဋ္ဌာရီ ၈၇- ဓားမ၊ ထားမ။

၎င်းဓားမသည် ပုဆိန်နှင့် အလားတူ၏။ ထိုဓားမကို လက်နက်အသွင်ပြုသော် အနာမာသ။ ထို့ကြောင့်—

ကုဋ္ဌာရီယံ ဖရသုသဒိသော ဧဝ ဝိနိစ္ဆယော။ ယာ ပန အာဝုဓေသင်္ခေပေန ကတာ၊
အယံ အနာမာသာ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၈၀)

ဟု မိန့်သည်။

၈။ ကုဒါလ ၈၈- ပေါက်တူး။

၎င်းမှာ အသွား လက် ၄-သစ်ပင် ဖြစ်သော်လည်း ဂရုဘဏ်။ ထို့ကြောင့်—

ကုဒါလော အန္တမသော စတုရင်္ဂလမတ္ထောပိ ဂရုဘဏ္ဍမေဝ။

ဟု မိန့်၏။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၈၀)

၉။ နိခါဒန ၈၉- ဆောက်။

၎င်းမှာ ဆောက်ပြား၊ ဆောက်ခုံး၊ ဆောက်ကောက်၊ ဆောက်ဖြောင့်တို့တွင် တစ်ခုခု ပင်ဖြစ်စေ၊ အယုတ်သဖြင့် တံမြက်စည်းရိုးထွင်းသော ဆောက်ပင်ဖြစ်သော်လည်း ဂရုဘဏ်။ ၎င်းတံမြက်စည်းရိုးထွင်းသော ဆောက်မှာ အရိုးမတပ်လျှင် လဟုဘဏ်။ ထို့ကြောင့်—

နိခါဒနံ စတုရဿမုခံ ဝါ ဟောတု ဒေါဏီမုခံ ဝါ ဝင်္ဂီ ဝါ ဥဠကံ ဝါ။ အန္တမသော
သမ္ပုဉ္ဇနိဒဏ္ဍာတဝေဓနံပိ ဒဏ္ဍာပဒ္ဓံ စေ၊ ဂရုဘဏ္ဍမေဝ။ သမ္ပုဉ္ဇနိဒဏ္ဍာဒဏနကံ ပန
အဒဏ္ဍကံ ဖလမတ္ထမေဝ။ ယံ သဏ္ဍာ သိပါဠိကာယ ပက္ခိပိတွာ ပရိဟရိတံ၊ တံ ဘာဇနိယံ။

ဟု မိန့်၏။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၈၀)

သိခရ ၉၀- စူး။

၎င်းမှာ ဆောက်၌သွင်း၍ ရေတွက်အပ်၏။ ထို့ကြောင့် “သိခရံပိ နိခါဒနေနေဝ သင်္ဂဟိတံ”ဟု မိန့်သည်။ (ဆောက်ကြည့်ပါ။)

၎င်း စူး၊ဆောက်-စသည်တို့ကို အိမ်ကို မီးလောင်သောသူတို့က တောင်းလာလျှင် ခဏ ပေးကောင်း၏။ မပေးလာသော်လည်း မစောဒနာအပ်။ ထို့ကြောင့်—

ယေဟိ မနုဿေဟိ ။လ။ အနာဟရန္တာပိ န စောဒေတဗ္ဗာ။

ဟု မိန့်သည်။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၈၀၊၈၁)

အဓိကရဏီ	၉၁-	ပေ။
မုဋ္ဌိက	၉၂-	တူ။
သဏ္ဍာသ	၉၃-	ညှပ်။
တုလာဒိ	၉၄-	ချိန်-စသည်။

ဤသို့ ပန်းပဲ၊ ပန်းချီ၊ ပန်းပွတ်၊ ကျွယ်ထရံသည်၊ ရွဲထွင်းသမား၊ သပိတ်ဖာသောသူ တို့၏ ပေ၊ တူ၊ ညှပ်၊ ချိန်-အစရှိကုန်သော အလုံးစုံ သံဖြင့်ပြီးသော အဆောက်အဦတို့သည် သံယာကို လှူသည်မှစ၍ ဂရုဘဏ်။ ။ ထို့ကြောင့်-

ကမ္မာရ တဋ္ဌာကာရစုန္ဒကာရနဋ္ဌကာရမဏိကာရပတ္ထပန္နကာနံ အဓိကရဏီ မုဋ္ဌိက သဏ္ဍာသ တုလာဒိနိ သဗ္ဗာနိ လောဟမယဥပကရဏာနိ သံယေ ဖိန္နကာလတော ပဋ္ဌာယ ဂရုဘဏ္ဍာနိ။

ဟု မိန့်သည်။ (ဝိဋ္ဌ၊ ၄။ ၈၁)

သလွဲဖြတ်သောသူ၊ ရွှေပန်းထိမ်သည်၊ သားရေနယ်သမားတို့၏ အဆောက်အဦ တို့၌လည်း ယခင် ပန်းပဲ-စသောသူတို့၏ အဆောက်အဦတို့နှင့် တူကုန်၏။ အထူးကား သလွဲဖြတ်သော ဓားငယ်၊ ရွှေဖြတ်သော ဓားငယ်၊ သားရေဖြတ်သော ဓားငယ်၊ ဤသို့ ငယ်သော ဘဏ္ဍာတို့သည် ဘာဇနိယ လဟုဘဏ်။ ။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌-

တိပုကောဋ္ဌကသုဝဏ္ဏကာရစမ္မကာရဥပကရဏေသုပိ ဒေသေ နယော။ (ဝိဋ္ဌ၊ ၄။ ၈၁)

ဟု မိန့်၏။

အယ် ပန ဝိသေသော၊ တိပုကောဋ္ဌကဥပကရဏေသုပိ တိပုစ္ဆေဒနသတ္ထကံ သုဝဏ္ဏ- ကာရဥပကရဏေသု သုဝဏ္ဏစ္ဆေဒနသတ္ထကံ စမ္မကာရဥပကရဏေသု ကတပရိကမ္မ- စမ္မဆိန္နနကံ ခုဋ္ဌကသတ္ထကန္တိ ဣမာနိ ဘာဇနိယဘဏ္ဍာနိ။ (ဝိဋ္ဌ၊ ၄။ ၈၁)

ဟု မိန့်၏။

မဟာကတ္ထရိ	၉၅-	ကတ်ကျေးကြီး။
မဟာသဏ္ဍာသ	၉၆-	ညှပ်ကြီး။
မဟာပိပ္ပလိက	၉၇-	သင်တုန်းကြီး - မှာ

ဆေတ္တာသည်၊ အပ်လျှိုသမားတို့၏ ကတ်ကျေးကြီး-စသော ၎င်း ၃-ပါးသည် ဂရုဘဏ်။ ၎င်း ၃-ပါးမှလွတ်သော ထိုသူတို့၏ အလုံးစုံသော အဆောက်အဦသည် လဟုဘဏ်။

အပိုင်း ၁။ | သင်္ခေပဂရုဘဏ္ဍာဝိနိစ္ဆယ (ဒုတိယနန်းဦးဆရာတော်) ၁၇

ထို့ကြောင့်-

နဟာပိတတုန္ဒကာရဥပကရဏေသုပိ ထပေတွာ မဟာကတ္တရိ မဟာသဏ္ဍာသံ မဟာ-
ပိပ္ပလကဋ္ဌ သဗ္ဗံ ဘာဇနိယံ။ မဟာကတ္တရိအာဒိနိ ဂရုဘဏ္ဍာနိ။

ဟု မိန့်သည်။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၁)

ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ကြေး၊သံဘဏ္ဍာ၌ အကျုံးဝင်သော လောဟုကုမ္ဘိ အစ၊
မဟာပိပ္ပလိက အဆုံးရှိသော စတုတ္ထကောဋ္ဌာသ၌ ဂရုဘဏ်အပြား ပြီး၏။

----- x -----

[၅] ပဉ္စမကောဋ္ဌာသ၊ ဝလ္လာဒိသရူပ°

၁။ ဝလ္လိ ၉၈- နွယ် - မှာ -

အမှတ်မရှိသော လက်ရုံးထက်ဝက်ပမာဏရှိသော ကြိမ်-အစရှိသော နွယ်သည် သံဃာကို
လှူသော်လည်းကောင်း၊ ထိုသံဃာအရံ၌ ပေါက်သော်လည်းကောင်း ရက္ခိတဂေါပိတဖြစ်
လျှင် ဂရုဘဏ်။

လက်ရုံးထက်ဝက်-ဟူသည်ကား တတောင်မှ ပခုံးတိုင်ရုံ ယူ။ အလျား ၁-ထွာ၊ ၄-
သစ်သာ ရှိ၏။ ထိုနွယ်ကို သံဃာအမှု၊ စေတီအမှုကို ပြုပြီး၍ ပိုလျှင် ပုဂ္ဂလိက အပ်၏။
မစောင့်ရှောက်လျှင် လဟုဘဏ်။ ထို့ကြောင့်-

ဝလ္လိအာဒိသု ဒေတ္ထဝလ္လိအာဒိကာ ယာ ကာစိ အဗုဗ္ဗဟုပုမဏာ ဝလ္လိ သံဃဿ
ဒိန္နာ ဝါ တတ္ထ ဇာတကာ ဝါ ရက္ခိတဂေါပိတာ ဂရုဘဏ္ဍံ ဟောတိ။ တဿ သံဃကမ္မေ
စ စေတီယတမ္မေ စ ကတေ အတိရေကာ ဟောတိ။ ပုဂ္ဂလိကကမ္မေပိ ဥပနေတုံ ဝဋ္ဋတိ။
အရက္ခိတာ ပန ဂရုဘဏ္ဍမေဝ န ဟောတိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၁)

ဟု မိန့်သည်။

သုတ္တရဇ္ဈ	၉၉-	ချည်ကြိုး။
မကစိဝါကရဇ္ဈ	၁၀၀-	သင်ပန်းလျှော်ကြိုး။
နာဠိကေရဟိရရဇ္ဈ	၁၀၁-	အုန်းမျှင်ကြိုး။
စမ္ပရဇ္ဈ	၁၀၂-	သားရေကြိုး။
စမ္ပယောတ္တရဇ္ဈ	၁၀၃-	သားရေလွန်ကြိုး။

- ဧကဝဋ္ဋရဇ္ဈ ၁၀၄- လျှော်ဖြင့် ကျစ်သော ၁-လွန်းကြိုး။
- ဒွိဝဋ္ဋရဇ္ဈ ၁၀၅- လျှော်ဖြင့် ကျစ်သော ၂-လွန်းကြိုး။

၎င်းသုတ္တရဇ္ဈ-စသည်သည် သံဃာကို လှူသော ကာလမှစ၍ ဂရုဘဏ်။ မကျစ်သေးသော ချည်၊ သင်ပန်းလျှော်၊ အုန်းဆံတို့သည် ဘာဇနီယ။ အကြင်သူတို့သည် ၎င်းကြိုး၊ လွန်-စသည်တို့ကို လှူကုန်၏။ ထိုသူတို့၏ကိစ္စကြောင့် ဆောင်လာလျှင် မတားမြစ်အပ်။ ထို့ကြောင့်-

သုတ္တမကစိဝါကနာလိကေရဟိရစမ္မယာရဇ္ဈကာ ဝါ ယောတ္တာနိ ဝါ ဝါကေ စ နာလိကေရဟိရေ စ ဝဋ္ဋေတွာ ကတာ ဧကဝဋ္ဋာ ဝါ ဒွိဝဋ္ဋာ ဝါ သံဃဿ ဒိန္နကာလတော ပဌာယ ဂရုဘဏ္ဍံ။ သုတ္တံ ပန အဝဋ္ဋေတွာ ဒိန္နံ မကစိဝါက နာဠိကေရဟိရာ စ ဘာဇနီယ။ ယေဟိ ပနေ'တာနိ ရဇ္ဈကယောတ္တာဒိနိ ဒိန္နာနိ ဟောန္တိ၊ တေ အတ္တနော ကရဏီယေန ဟရန္တာ န ဝါရေတဗ္ဗာ။

ဟု မိန့်သည်။

၂။ ဝေဠု ၁၀၆- ဝါး

၎င်းမှာ အမှတ်မရှိသော အလျား ၈-သစ်၊ လုံးပတ် ကညစ်ရိုးမျှရှိ၍ သံဃာကို လှူသော်လည်းကောင်း၊ တတ္ထဇာတကသော်လည်းကောင်း၊ ရက္ခိတဂေါပိတဖြစ်လျှင် (သော်လည်းကောင်း) ဂရုဘဏ်။ ထိုဝါးကိုလည်း သံဃာအမှု၊ စေတီအမှုပြီးလျှင် ပုဂ္ဂလိက အပ်၏။ ထို့ကြောင့်-

ယော ကောစိ အန္တမသော အဋ္ဌင်္ဂလသုစိဒဏ္ဍမတ္ထောပိ ဝေဠု သံဃဿ ဒိန္နော ဝါ တတ္ထဇာတကော ဝါ ရက္ခိတဂေါပိတော ဂရုဘဏ္ဍံ၊ သောပိ သံဃကမ္မေ စ စေတီယကမ္မေ စ ကတေ အတိရေကော ပုဂ္ဂလိကကမ္မေ ဒါတုံ ဝဋ္ဋတိ။

ဟု မိန့်သည်။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၈၁)

- တေလနာဠိ ၁၀၇- တစ်ကွမ်းစားဝင်သော ဆီကျည်။
- ကတ္ထရယဠိ ၁၀၈- တောင်ဝှေး။
- ဥပါဟနဒဏ္ဍက ၁၀၉- ဖိနပ်ချိတ်၊ လှင်ကန်။
- ဆတ္တဒဏ္ဍက ၁၁၀- ထီးရိုး။
- ဆတ္တသလက ၁၁၁- ထီးလက်။

အပိုဒ် ၅။ | သင်္ခေပဂရုဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ (ဒုတိယနန်းဦးဆရာတော်) ၁၉

၎င်း ၅-ပါးသည် ဝါးဘဏ္ဍာဖြစ်လျှင် ဘာဇနိယ။ ဆီကျည်မှာ ပါဒါတိရေက ဂရုဘဏ်။ အကြွင်းမှာ လဟုဘဏ်။ ၎င်းဘဏ္ဍာကိုလည်း မီးလောင်သောသူတို့ ယူသော် မတားမြစ်အပ်။ ထို့ကြောင့်—

ပါဒဂဏှနကတေလနာဠိ ပန ကတ္ထရယဠိဥပါဟနဒဏ္ဍကော ဆတ္ထဒဏ္ဍော ဆတ္ထသလာ-
ကာတိ ဣဒ်မေတ္ထ ဘာဇနိယဘဏ္ဍံ။ ဒမ္မဂေဟမနုဿာ ဂဏှိတွာ ဂစ္ဆန္တာ န ဝါရေတဗ္ဗာ။

ဟု မိန့်သည်။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၁)

၃။ မုဇ္ဇ	၁၁၂-	ဖြူဆံမြက်။
၄။ ပဗ္ဗဇ	၁၁၃-	ပြိတ်မြက်။
၅။ တိဏ	၁၁၄-	မြက်သာမန်။
တာလပဏ္ဍာဒိ	၁၁၅-	ထန်းရွက်-စသော အရွက်။

၎င်းတိဏ-စသော ဘဏ္ဍာတို့မှာ ၁-ဆုပ်၊ ၁-ရွက်မျှ ဖြစ်သော်လည်း သံယာအား လျှောက်လည်းကောင်း၊ တတ္ထဇာတကဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ အရံပဉ္စ သံယာလယ်ယာ မြေမှ ဖြစ်သော်လည်းကောင်း ရက္ခိတဂေါပိတဖြစ်လျှင် ဂရုဘဏ်။ ၎င်းမြက်၊သစ်ရွက်တို့ကို နွယ်ကဲ့သို့ အကြွင်းကို မတားမြစ်အပ်။ ။ ထို့ကြောင့်—

တိဏန္တိ မုဠံ ပဗ္ဗဇ္ဇေ ထပေတွာ အဝသေသံ ယံကိဉ္စိ တိဏံ။ ယတ္ထ ပန တိဏံ
နတ္ထိ၊ တတ္ထ ပဏ္ဍေဟိ ဆာဒေန္တိ၊ တဿာ ပဏ္ဍိပိ တိဏေနော သင်္ဂဟိတံ။ ဣတိ
မုဠာဒိသု ယံကိဉ္စိ မုဠိပ္ပမာဏမ္ပိ တိဏံ တာလပဏ္ဍာဒိသု စ ဧကံ ပဏ္ဍမ္ပိ သံယဿ
ဒိန္နံ ဝါ တတ္ထဇာတကံ ဝါ ဗဟာရာမေ သံယဿ တိဏဂတ္ထုတော ဇာတတိဏံ ဝါ
ရက္ခိတဂေါပိတံ ဂရုဘဏ္ဍံ ဟောတိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၂)

ဟု မိန့်၏။

ရိတ္တပေါတ္တက ၁၁၆- ပေ၊ စက္ကူ။

၎င်းမှာ အလျား ၈-သစ်ပမာဏရှိသော၊ မရေးသေးသော ပေ၊စက္ကူသည် ဂရုဘဏ်။
ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၂)၌—

အဋ္ဌင်္ဂုလပ္ပမာဏောပိ ရိတ္တပေါတ္တကော ဂရုဘဏ္ဍမေဝ။ ဟု မိန့်၏။

ဤ၌ ပေါတ္တက-သဒ္ဒါသည် “ပေါတ္တကံ မကစိဝတ္ထေ၊ ဂန္ဓေ လေယျာဒိကမ္ပနိ” (အဘိဓာန်၊
၁၀၀၆) “ယာ လောကေ စက္ကူတိ ဝုစ္စတိ” ဟု ၎င်းအဘိဓာန်ဋီကာ၌ ဆိုသောကြောင့် စက္ကူကို
ဟောသည်-ဟု ဆရာတို့ ဆိုကြ၏။

ဤ၌ လက် ၈-သစ်ကား ကခါဋီကာ၌ အနံကို ဆို၏။ သာရတ္ထဋီကာ (ဒိယတော အဋ္ဌဂုံလပုမာဏော။ ၃။ ၄၀၅)၌ အလျားကို ဆို၏။ အကြောင်းကို ဆင်ခြင်လျှင် ယခင် ဆာဒေန္တိ-ဟူသောပါဠိကို ထောက်၍ အနံ ၂-သစ်၊ ၃-သစ်ရှိသည်ဖြစ်စေ အလျား ၈-သစ်ရှိမှ ကျောင်းမိုးခြင်းငှာ လျောက်ပတ်သောကြောင့် သာရတ္ထဋီကာစကားသည် သင့်မြတ်ရာ၏။ အချည်းနှီးသော ပေသည် ဂရုဘဏ် ဖြစ်ခဲ့သော် ရေးပြီးသော ပေသည်ကား သာ၍ဂရုဘဏ် ဖြစ်ရာ၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ရာသော်လည်း ဧဝ-သဒ္ဓါဖြင့် မြစ်၍ လဟုဘဏ်-ဟု မှတ်ရာ၏။ ဧဝ-သဒ္ဓါကို ရိတ္တပေါထကောမှာ ယှဉ်၍ အနက်သမ္ပန်။ ဓမ္မစေတီဖြစ်၍ ဂရုဘဏ်-ဟု ယူလျှင် ဂရုဘဏ်ကား ဟုတ်၏။ အဝိဿဇ္ဈိယအဝေဘဂီက ဂရုဘဏ် မဟုတ်၊ ဝိဿဇ္ဈိယ-ဝေဘဂီက ဂရုဘဏ်သာတည်း။ အဝိဿဇ္ဈိယအဝေဘဂီက ဂရုဘဏ်မှာ သေနာသနပဋိဗဒ္ဓ အကျိုးတည်း။ အချည်းနှီးသော ပေသည်လည်း သေနာသန ပဋိဗဒ္ဓကျောင်းပြင်ဖို့ရာ ထားသောပေမှ ဂရုဘဏ်။ ကျောင်းပြင်ဖို့ရာ မဟုတ်လျှင် လဟုဘဏ်။ (ရက္ခိတဂေါပိတဂရုဘဏ်)

၆။ မတ္တိကာ	၁၁၇- မြေသာမန်။
ပကတိမတ္တိကာ	၁၁၈- ပကတိသောမြေ။
ပဉ္စဝဏ္ဏမတ္တိကာ	၁၁၉- အဆင်း ၅-ပါးရှိသောမြေ။
သုဓာ	၁၂၀- အင်းကတေ။
သဇ္ဈရသ	၁၂၁- ပွက်လျက်။
ကင်္ဂုဋ	၁၂၂- ကညစ်စေး။
သီလေသာဓိ	၁၂၃- သစ်စေး-စသည်။

၎င်း မတ္တိကာ-စသော ဘဏ္ဍာတို့မှာ ရခြင်းငှာ ခဲသောအရပ်၌ ဆောင်၍ လျှာသော် လည်းကောင်း၊ တတ္ထဇာတကဖြစ်သော်လည်းကောင်း ရက္ခိတဂေါပိတဖြစ်၍ ထန်းသီးမှည့် ပမာဏရှိလျှင် ဂရုဘဏ်။ ထိုဘဏ္ဍာကိုလည်း သံဃကမ္မ၊ စေတီယကမ္မ-က ပိုလျှင် ပုဂ္ဂလိက အပ်၏။

ထို့ကြောင့်-

မတ္တိကာ ပကတိမတ္တိကာ ဝါ ဟောတု ပဉ္စဝဏ္ဏာ ဝါ သုဓာ ဝါ သဇ္ဈရသကင်္ဂုဋ သီလေ-
သာဓိသု ဝါ ယံကိစ္ဆိ၊ ဒုလ္လာဘဋ္ဌာနေ အာနေတွာ ဝါ ဒိန္နံ တတ္ထဇာတကံ ဝါ ရက္ခိတဂေါပိတံ
တာလဖလပတ္တမတ္တံ ဂရုဘဏ္ဍံ ဟောတိ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၈၂)

ဟု မိန့်၏။

အပိုဒ် ၇။] သင်္ခေပဂရုဘဏ္ဍာဝိနိစ္ဆယ (ဒုတိယနန်းဦးဆရာတော်) ၂၁

တမ္ပိ သံယကမ္ပေ စ စေတိယကမ္ပေ စ နိဋ္ဌိတေ အတိရေကံ ပုဂ္ဂလိကကမ္ပေ ဒါတုံ
ဝဋ္ဋတိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၂)

ဟု မိန့်၏။

ဟိဂုံ	၁၂၄-	ဟိန်းဂို၊ ရှိန်းခို။
ဟိဂုံလ	၁၂၅-	ဟသ်ပြဒါး၊ ဆုန်း။
ဟရိတာလ	၁၂၆-	ဆေးဒန်း။
မနောသိလာ	၁၂၇-	မြင်းသိလာ။
အဗ္ဗန	၁၂၈-	မျက်စဉ်းကျောက်ညို။

၎င်းဟိဂုံ-စသော ၅-ပါးသည် ဘာဇနိယ ဝေဖန်အပ်၏။ ထို့ကြောင့်—

ဟိဂုံဟိဂုံလက ဟရိတာလမနောသိလ'ဗ္ဗနာနိ ပန ဘာဇနိယဘဏ္ဍာနိ။

ဟု မိန့်သည်။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၂)

၇။ ဒါရုဘဏ္ဍာ ၁၂၉- သစ်ဘဏ္ဍာ - မှာ-

အမှတ်မရှိသော ရခဲသောအရပ်၌ အလျား ၈-သစ်ပမာဏရှိသော သစ်ဘဏ္ဍာသည် သံယ-
ဒိန္န တတ္ထဇာတကဖြစ်၍ ရက္ခိတဂေါပိတဖြစ်လျှင် ဂရုဘဏ်။ (ကုရုနိ)

မဟာအဋ္ဌကထာ၌ အလုံးစုံသော သစ်၊ ဝါး၊ သားရေ၊ ကျောက်-အစရှိသော
ဘဏ္ဍာအထူးကို သစ်ဘဏ္ဍာ၌ သင်္ဂြိုဟ်အပ်၏-ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့်—

ဒါရုဘဏ္ဍေ ယော ကောစိ အဋ္ဌင်္ဂလသုစိဒဏ္ဍမတ္ထောပိ ဒါရုဘဏ္ဍကော ဒါရု-
ဒုလ္လဘဋ္ဌာနေ သံယဿ ဒိန္နော ဝါ တတ္ထဇာတကော ဝါ ရက္ခိတဂေါပိတော။ အယံ
ဂရုဘဏ္ဍံ ဟောတိတိ ကုရုနိယံ ဝုတ္တံ။ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ပန သဗ္ဗမ္ပိ ဒါရုဝေဠု-
စမ္ပပါသာဏာဒိဝိကတိ ဒါရုဘဏ္ဍေန သင်္ဂဟိတော။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၂)

ဟု မိန့်၏။

အာသန္နိက	၁၃၀-	အခြေရှိသော ညောင်စောင်း၊အင်းပျဉ်။
သတ္တင်	၁၃၁-	အင်္ဂါ ၇-ပါးရှိသော ၎င်း။
ဘဒ္ဒပိဋ	၁၃၂-	ကြိမ်ဖြင့် ပြုအပ်သော ၎င်း။
ပိဋိကာ	၁၃၃-	ပုဆိုး၊အင်းပျဉ်။

- ဧဠကပါဒကပိဋ ၁၃၄- ဆိတ်ခြေကဲ့သို့ အခြေကောက်သော အင်းပျဉ်။
- အာမလကဝဋ္ဌကပိဋ ၁၃၅- သျှစ်သျှားသီးကဲ့သို့ လုံးသော၊ အခြေများသော အင်းပျဉ်။
- ဖလက ၁၃၆- အခြေမတပ်သော အင်းပျဉ်၊ ပျဉ်ချပ်။
- ကောစွ ၁၃၇- ခပ်အခင်း၊ ကပ်ကျစ်။
- ပလာလပိဋက ၁၃၈- ကောက်ရိုးအင်းပျဉ်။

ဤသို့ အာသန္နိက-စသော ၉-ပါးသော အင်းပျဉ်တို့သည် ကြီးကြီးငယ်ငယ် သံဃာကို လှူလျှင် ဂရုဘဏ်။ ဤ၌ ပလာလ-သဒ္ဒါဖြင့် ငှက်ပျောရွက်အင်းပျဉ်-စသည်တို့ကိုလည်း ရေတွက်အပ်၏။ ထို့ကြောင့်-

အာသန္နိကော သတ္တဂေါ ဘဒ္ဒပိဋံ ပိဋိကာ ဧဠကပါဒကပိဋံ အာမလကဝဋ္ဌက-
 ပိဋံ ဖလကံ ကောစွံ ပလာလပိဋကန္တိ ဣမေသု တာဝ ယံတိဋ္ဌိ ခုဒ္ဒကံ ဝါ ဟောတု
 မဟန္တံ ဝါ။ သံဃဿ ဒိန္နံ ဂရုဘဏ္ဍံ ဟောတိ။ ပလာလပိဋေန စေ'တ္ထ ကဒလိပတ္တာဒိ-
 ပိဋာနိပိ သင်္ဂဟိတာနိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၈၂-၈၃)

ဟု မိန့်၏။

ကောစွ-မှာ ကျားရေဖြင့် မြှေးယှက်အပ်သော၊ သားရေတို့ဖြင့် ခြံရံအပ်သော၊ ရွှေချည်ဖြင့် ချုပ်သော ခပ်အခင်း၊ ကပ်ကျစ်လည်း-ဟူ။ ၎င်းသည် ဂရုဘဏ်။ ထို့ကြောင့်-

ဗျူစမ္ပဩဒ္ဓန္တမိ ဝါဠုပပရိတို့တ္ထံ ရတနပရိသိဋ္ဌိတံ ဂရုဘဏ္ဍမေဝ။

ဟု မိန့်၏။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၈၃)

- ဝက်ဖလက ၁၃၉- ပျဉ်ကောက်။
- ဒိဃဖလက ၁၄၀- ပျဉ်ရှည်။
- စိဝရဇောဝနဖလက ၁၄၁- သက်န်းဖွပ်ပျဉ်။
- ယဋ္ဌနဖလက ၁၄၂- သက်န်းနယ်စရာပျဉ်။
- ယဋ္ဌနမုဂ္ဂရ ၁၄၃- သက်န်းထူစရာ ဆောက်ပုတ်။
- ဒန္တကဋ္ဌစ္ဆေဒန ၁၄၄- ဒန်ပူထူသော လက်ရိုက်။
- ဂဏ္ဍိက ၁၄၅- ကျောက်စည်။
- ဒဏ္ဍမုဂ္ဂရ ၁၄၆- ထိုးစရာ ဆောက်ပုတ်။

အမ္မဏ	၁၄၇-	သောက်ရေလှောင်သော သင်္ခမ်း။ ဝါ။ သောက်ရေကန်။ ဝါ။ ဆိုးရေလှောင်သော အိုး။
ရဇနဒေါဏီ	၁၄၈-	ဆိုးရေထည့်သော စကျင်း။
ဥဒကပဋိစ္ဆတ	၁၄၉-	ညှစ်ရေခံသော ခွက်။
သမုဂ္ဂ	၁၅၀-	ပန်းကပ်, ပန်းတောင်း။
မဗ္ဗုသာ	၁၅၁-	တံတင်း, သေတ္တာ။
ကရဏ္ဏ	၁၅၂-	ကြုတ်ကြီး။
ဥဒကဒေါဏီ	၁၅၃-	ရေလှောင်စကျင်း။
ဥဒကကဋာဟ	၁၅၄-	ရေထည့်သောဖျဉ်း။
ဥဠုတ်	၁၅၅-	မှုတ်။
ကဋုဠ	၁၅၆-	ယောက်ချို။
ပါနိယသရာဝ	၁၅၇-	ရေသောက်ခွက်။
ပါနိယသင်္ခ	၁၅၈-	ရေသောက်ခရုသင်း။

၎င်းကရဏ္ဏ-စသော ဘဏ္ဍာ ၅-ပါးကို ၅-ကွမ်းစားထက် လွန်သည်ကို ယူ။ ဤသို့ ဝက်-အစ, ပါနိယ-အဆုံးရှိသော ဘဏ္ဍာတို့သည် သံယာကို လှူလျှင် ဂရုဘဏ်။

ထို့ကြောင့်—

ဝက်ဖလကံ ဒိဃဖလကံ စီဝရဓောဝနဖလကံ ယဋ္ဌနဖလကံ ယဋ္ဌနမုဂ္ဂရော
ဒန္တတဋ္ဌဗ္ဗေဒနံ ဂဏ္ဍိကံ ဒဏ္ဍမုဂ္ဂရော အမ္မဏံ ရဇနဒေါဏီ ဥဒကပဋိစ္ဆကော
ဒါရုမယော ဝါ ဒန္တမယော ဝါ ဝေဠုမယော ဝါ သပါဒကောပိ အပါဒကောပိ သမုဂ္ဂေါ
မဗ္ဗုသာ ပါဒကဏှနကတော အတိရေကပမာဏော ကရဏ္ဏော ဥဒကဒေါဏီ ဥဒက-
ကဋာဟံ ဥဠုကော ကဋုဠ ပါနိယသရာဝံ ပါနိယသင်္ခေါတိ ဧတေသုပိ ယံကိဗ္ဗိ သံယေ
ဒိန္နံ ဂရုဘဏ္ဍံ။ (ဝိဋ္ဌ၊ ၄။ ၈၃)

ဟု မိန့်သည်။

သင်္ခထာလက	၁၅၉-	ခရုသင်းခွက်။
ဥဒကတုမ္မ	၁၆၀-	သစ်ဖြင့်ပြီးသော ရေသောက်ကျင်း။

၎င်း ၂-ပါးသည် ဘာဇနိယ ဝေဖန်အပ်၏။ ။ ထို့ကြောင့်—

သင်္ခိတာလကံ ပန ဘာဇနီယံ၊ တထာ ဒါရုမယော ဥဒကတုဗ္ဗော။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၃)

ဟု မိန့်သည်။

ပါဒကထလိကမဏ္ဍလ ၁၆၁- ခြေသုတ်, ခြေသပ် - မှာ-

သစ်, ပုဆိုး, သစ်ရွက်-စသည်ဖြင့် ပြုသော ခြေသုတ်, ခြေသပ်သည် ဂရုဘဏ်။ ထို့ကြောင့်-

ပါဒကထလိကမဏ္ဍလံ ဒါရုမယံ ဝါ ဟောတု စောဠပဏ္ဍာဒိမယံ ဝါ၊ သဗ္ဗံ ဂရုဘဏ္ဍံ။

ဟု မိန့်သည်။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၃)

- အာဇာရက ၁၆၂- သပိတ်ခြေ။
- ပတ္တပိဇာန ၁၆၃- သပိတ်ဖုံး။
- တာလဝဏ္ဍ ၁၆၄- ထန်းရွက်ယပ်ဝန်း။
- ဝိဇနီ ၁၆၅- လေးထောင့်ယပ်။
- စင်္ကောဋက ၁၆၆- ပန်းပုံတောင်း။
- ပစ္ဆိ ၁၆၇- ခြင်းတောင်း။
- ယဋ္ဌိသမ္ပုဇ္ဈနီ ၁၆၈- အရိုးတပ်သော တံမြက်။
- မုဋ္ဌိသမ္ပုဇ္ဈနီ ၁၆၉- တံမြက်ဆုပ်။

၎င်းအာဇာရ-စသော ဘဏ္ဍာတို့သည် ကြီးကြီးငယ်ငယ် သစ်, ဝါး, သားရေ- စသည်တို့တွင် ၁-ခုခုဖြင့်ပြုလျှင် ဂရုဘဏ်။ ထို့ကြောင့်-

အာဇာရကော ပတ္တပိဇာနံ တာလဝဏ္ဍံ ဝိဇနီ စင်္ကောဋကံ ပစ္ဆိယဋ္ဌိသမ္ပုဇ္ဈနီ မုဋ္ဌိသမ္ပုဇ္ဈနီတိ ဧတေသုပိ ယံကိစ္ဆိ ခုဒ္ဒကံ ဝါ မဟန္တံ ဝါ ဒါရုဝေဠုပဏ္ဍာစမ္မာဒိသု ယေန ကေနစိကတံ ဂရုဘဏ္ဍမေဝ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၃)

ဟု မိန့်သည်။

- ထမ္မ ၁၇၀- သည်တိုင်။
- တုလာ ၁၇၁- ထုပ်, လျှောက်။
- သောပါနဖလကာဒိ ၁၇၂- စောင်းတန်းပျဉ်-စသည်။
- ဂေဟသမ္မာရ ၁၇၃- ခပ်သိမ်းသော အိမ်၏အဆောက်အဦ။
- ကဋုသာရက ၁၇၄- ခပ်သိမ်းသော သပေါ့သင်ဖြူး။

အပိုဒ် ၇။ | သင်္ခေပဂရုဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ (ဒုတိယနန်းဦးဆရာတော်)

ဘူမတ္ထရဏ	၁၇၅-	ခပ်သိမ်းသော မြေအခင်း။
အကပ္ပိယစမ္ပ	၁၇၆-	၎င်း အကပ္ပိယသားရေ။

ဤ၌ အကပ္ပိယစမ္ပသည် မြေ၌ ခင်းအပ်၏။ ၎င်းထမ္ပ-စသော ဘဏ္ဍာတို့သည် သံဃာကို လှူလျှင် ဂရုဘဏ်။ ထမ္ပ, တုလာ, သောပါန-စသော ၃-ပါးမှာ သစ်, ကျောက်ဖြင့် ပြီးသည်။ ထို့ကြောင့်-

ထမ္ပ တုလာ သောပါနဖလကာဒိသု ဒါရမယံ ဝါ ပါသာဏမယံ ဝါ ယံကိဉ္စိ ဂေဟသမ္ဘာ-
ရဇ္ဇပံ ယော ကောစိ ကဋသရကော ယံကိဉ္စိ ဘူမတ္ထရဏံ ယံကိဉ္စိ အကပ္ပိယစမ္ပ၊
သဗ္ဗံ သံယေ ဒိန္နံ ဂရုဘဏ္ဍံ။ ဘူမတ္ထရဏံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ (ဝိဋ္ဌ၊ ၄၊ ၈၃)

ဟု မိန့်သည်။

ဧဋ္ဌကစမ္ပ	၁၇၇-	သိုးရေ၊ ဆိတ်ရေ - မှာ -
-----------	------	------------------------

ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်၌ ခင်းအပ်၏။ ဂရုဘဏ်။

ကပ္ပိယစမ္ပ	၁၇၈-	အပ်သောသားရေ - မှာ -
------------	------	---------------------

ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်ပမာဏရှိလျှင် ဂရုဘဏ်။ ထို့ကြောင့်-

ဧဋ္ဌကစမ္ပံ ပန ပစ္စတ္ထရဏဂတိကံ ဟောတိ။ တံပိ ဂရုဘဏ္ဍမေဝ။ ကပ္ပိယစမ္မာနိ
ဘာဇနိယာနိ။ ကုရုန္တိယံ ပန “သဗ္ဗံ မဉ္ဇပမာဏံ စမ္ပံ ဂရုဘဏ္ဍ”န္တိ ဝုတ္တံ။

ဟု မိန့်၏။ (ဝိဋ္ဌ၊ ၄၊ ၈၃)

ဥဒုက္ခလ	၁၇၉-	ဆုံ, ကျည်။
မုသလ	၁၈၀-	ကျည်ပွေ။
သုပ္ပ	၁၈၁-	ဗန်း, ဆန်ကော။
နိသဒ	၁၈၂-	ကျောက်ပြင်။
နိသဒပေါတက	၁၈၃-	ကျောက်သွား။
ပါသာဏဒေါဏီ	၁၈၄-	ကျောက်စကျင်း။
ပါသာဏကဋာဟ	၁၈၅-	ကျောက်ဖျဉ်း။
တုရိ	၁၈၆-	လိပ်။
ဝေမ	၁၈၇-	လက်ခတ်။
ဘဿာဒိ	၁၈၈-	သားရေအိတ်-စသည်။

ပေသကာရာဒိဘဏ္ဍာ	၁၈၉-	ယက်ကန်းသည်တို့ဘဏ္ဍာ။
ကသိဘဏ္ဍာ	၁၉၀-	လယ်လုပ်သောသူတို့၏ ဘဏ္ဍာ။
စက္ကယုတ္တကယာန	၁၉၁-	လှည်းဘီးတပ်သောယာဉ်။

၎င်းဥဒုက္ခလ-စသော ဘဏ္ဍာတို့သည် ဂရုဘဏ်။ ထို့ကြောင့်-

ဥဒုက္ခလံ မုသလံ သုပ္ပံ နိသဒံ နိသဒပေါတော ပါသာဏဒေါဏီ ပါသာဏကဋာဟံ
တုရိဝေမဘဿာဒိ သပ္ပံ ပေသကာရာဒိဘဏ္ဍံ၊ သပ္ပံ ကသိဘဏ္ဍံ သပ္ပံ စက္ကယုတ္တကယာနံ
ဂရုဘဏ္ဍမေဝ။ (ဝိ၊၄၊၄၊၈၃)

ဟု မိန့်သည်။

မဇ္ဇပါဒ	၁၉၂-	ညောင်စောင်းခြေ။
မဇ္ဇအဋ္ဌနီ	၁၉၃-	ညောင်စောင်းပေါင်။
ပိဋ္ဌပါဒ	၁၉၄-	အင်းယျဉ်ခြေ။
ပိဋ္ဌအဋ္ဌနီ	၁၉၅-	အင်းယျဉ်ပေါင်။
ဝါသိဒဏ္ဍ	၁၉၆-	ပဲခွပ်ရိုး၊ တံစဉ်းရိုး။
ဖရသုဒဏ္ဍ	၁၉၇-	ပေါက်ဆိန်ရိုး၊ အဆောက်။

၎င်းမဇ္ဇပါဒ-စသော ဘဏ္ဍာတို့သည် ပြု၍၊ ရွှေ၍ မပြီးသေးလျှင် လဟုဘဏ်၊
ပြု၍၊ရွှေ၍ ပြီးလျှင် ဂရုဘဏ်။ ထို့ကြောင့်-

မဇ္ဇပါဒေါ မဇ္ဇအဋ္ဌနီ ပိဋ္ဌပါဒေါ ပိဋ္ဌအဋ္ဌနီ ဝါသိဖရသုဒဏ္ဍာဒိနံ ဒဏ္ဍာတိ စတေသု ယံကိဉ္စိ
ဝိပွကတတစ္ဆနကမ္မံ အနိဋ္ဌိတမေဝ ဘာဇနီယံ၊ တစ္ဆိတမတ္ထံ ပန ဂရုဘဏ္ဍံ ဟောတိ။
(ဝိ၊၄၊၄၊၈၃)

ဟု မိန့်သည်။

အနုညာတဝါသိဒဏ္ဍ	၁၉၈-	ခွင့်ပြုတော်မူသော ပဲခွပ်ရိုး။
ဆတ္တမုဋ္ဌိပဏ္ဍ	၁၉၉-	ထီးမိုးစရာ ထန်းရွက်။
ကတ္တရယဋ္ဌိ	၂၀၀-	တောင်ဝှေး။
ဥပါဟန	၂၀၁-	ဖိနပ်။
အရဏိသဟိတ	၂၀၂-	ပွတ်ခုံ၊ ပွတ်ကျေ။
ဓမ္မကရဏ	၂၀၃-	ဓမ္မကရိုက်၊ ရေစစ်။

အပိုင်း ၇။ | သင်္ခေပဂရုဘဏ္ဍာဝိနိစ္ဆယ (ဒုတိယနန်းဦးဆရာတော်)

အာမလကတုမ္မ	၂၀၄-	သျှစ်သျှားကျည်။
အာမလကယဋ	၂၀၅-	သျှစ်သျှားခွက်, အိုး။
လာဗုကတုမ္မ	၂၀၆-	ဗူးကျည်။
လာဗုယဋ	၂၀၇-	ဗူးအိုး။
ဝိသာဏကတုမ္မ	၂၀၈-	သားချိုကျည်။

၎င်းအာမလကတုမ္မ-စသော ၅-ပါးမှာ ၅-ကွမ်းစားထက် မဝင်သည်ကို ယူ။၎င်း အနုညာတဝါသိဒဏ္ဍာ-စသော ဘဏ္ဍာတို့သည် လဟုဘဏ်။ ၎င်းအာမလကတုမ္မ-စသော ၅-ပါးမှာ ၅-ကွမ်းစားထက် ဝင်လျှင် ဂရုဘဏ်။

ထို့ကြောင့်—

အနုညာတဝါသိယာ ပန ဒဏ္ဍော ဆတ္တမုဋ္ဌိပကံ တတ္ထရယဋ္ဌိ ဥပါဟနာ အရဏိ-
သဟိတံ ဓမ္မကရဏော ပါဒဂဏှနကတော အနတိရိတ္တံ အာမလကတုမ္မ အာမလက-
ယဋော လာဗုကတုမ္မ လာဗုယဋော ဝိသာဏကတုမ္မန္တိ သဗ္ဗမေတံ ဘာဇနီယံ။ တတော
မဟန္တတရံ ဂရုဘဏ္ဍံ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၃)

ဟု မိန့်၏။

ဟတ္ထိဒန္တ	၂၀၉-	ဆင်စွယ်။
ဝိသာဏ	၂၁၀-	အမှတ်မရှိသော သားချို။

၎င်း ၂-ပါးသည် မပြုမပြင်သေးလျှင် လဟုဘဏ်၊ ပြုပြင်၍ ပြီးလျှင် ဂရုဘဏ်။
ထို့ကြောင့်—

ဟတ္ထိဒန္တော ဝါ ယံကိဉ္စိ ဝိသာဏံ ဝါ အတစ္ဆိတံ ယထာဇာတမေဝ ဘာဇနီယံ၊ တေဟိ
ကတမဗ္ဗပါဒါဒိသု ပုရိမသဒိသောယေဝ ဝိနိစ္ဆယော။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၄)

ဟု မိန့်၏။

ဟိရံတရဏ္ဍက	၂၁၁-	ဟိန်းဂိုထည့်သော ကြုတ်။
အဗ္ဗနကရဏ္ဍက	၂၁၂-	မျက်စဉ်းထည့်သော ကြုတ်။
ဂဏ္ဍိက	၂၁၃-	ကံပတ်သိမ်း။
ဝိဓ	၂၁၄-	ခါးပန်းသီး-လွယ်ဘိ။
အဗ္ဗနိ	၂၁၅-	မျက်စဉ်းကျည်။

၂၈

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

[ပုဒ်မ ၅]

အဉ္စနိသလာက ၂၁၆- မျက်စဉ်းတံ။
ဥဒကပုဉ္ဇနိ ၂၁၇- ရေသုတ်, ရေသပ်။

၎င်းဟိဂုံကရဏ္ဍ-စသော ဘဏ္ဍာတို့သည် ပြုပြင်၍ ပြီးသော်လည်း လဟုဘဏ်။
ထို့ကြောင့်-

တစ္ဆိတနိဋ္ဌိတောပိ ဟိဂုံကရဏ္ဍကော အဉ္စနကရဏ္ဍကော ဂဏ္ဍိကာ ဝိဇော အဉ္စနိ
အဉ္စနိသလာကဥဒကပုဉ္ဇနိတိ ဣဝံ သဗ္ဗံ ဘာဇနိယမေဝ။ (ဝိဋ္ဌ၊၄။၈၄)

ဟု မိန့်၏။

- ၈။ မတ္တိကာဘဏ္ဍာ ၂၁၈- မြေသာမန်။
- ယဋ္ဌပိဋ္ဌာရာဒိ ၂၁၉- အိုးဖုံး, အိုးခွက်, အိုးကြီး, အိုးငယ်။
- ကုလာလဘာဇန ၂၂၀- အိုးထိန်းသည်တို့၏ခွက်။
- ပတ္တကဋာဟ ၂၂၁- သပိတ်ဖုတ်စရာအိုး, အုံ။
- အင်္ဂါရကဋာဟ ၂၂၂- မီးကျိုးထည်စရာ ဖျဉ်း။
- ဓူမဒါနက ၂၂၃- အိုးသောက်တံ။
- ဒီပရုက္ခက ၂၂၄- ဆီမီးတိုင်။
- ဒီပကပလ္လိက ၂၂၅- ဆီမီးခွက်။
- စယနိဋ္ဌက ၂၂၆- စီအုတ်။
- ဆဒနိဋ္ဌက ၂၂၇- မိုးအုတ်, အုတ်ကြွပ်။
- ထုပိက ၂၂၈- အထွတ်။

၎င်းယဋ္ဌပိဋ္ဌာရ-စသော မြေဘဏ္ဍာတို့သည် သံယာကို လှူသောကာလမှ စ၍
ဂရုဘဏ်။ ထို့ကြောင့်-

မတ္တိကာဘဏ္ဍေ သဗ္ဗံ မနုဿာနံ ဥပဘောဂပရိဘောဂံ ယဋ္ဌပိဋ္ဌာရာဒိ ကုလာလဘာဇနံ
ပတ္တကဋာဟံ အင်္ဂါရကဋာဟံ ဓူမဒါနကံ ဒီပရုက္ခကော ဒီပကပလ္လိကာ စယနိဋ္ဌကာ
ဆဒနိဋ္ဌကာ ထုပိကာတိ သံယဿ ဒိန္နကာလတော ပဋ္ဌာယ ဂရုဘဏ္ဍံ။

ဟု မိန့်သည်။ (ဝိဋ္ဌ၊၄။၈၄)

ယဋ္ဌက ၂၂၉- ကြာသွတ်အိုး။
ပတ္တ ၂၃၀- မြေသပိတ်။

အပိုဒ် ၈။] သင်္ခေပဂရုဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ (ဒုတိယနန်းဦးဆရာတော်)

ထာလက	၂၃၁-	မြေခွက်။
ကဉ္စနက	၂၃၂-	ရွှေခွက်။
ကုဏ္ဍိကာ	၂၃၃-	ကရား။

၎င်းယဋက-စသော မြေဘဏ္ဍာ ၅-ပါးမှာ လဟုဘဏ်။ ၅-ကွမ်းစားထက် မဝင်သည်ကို ယူ။ ဤမြေဘဏ္ဍာ၌ ကရားကဲ့သို့ ကြေးဘဏ္ဍာ၌ ကရားကိုလည်း ဝေဖန်အပ်၏။(ဘာဇနိယ) ထို့ကြောင့်-

ပါဒဂဏှနကတော အနတိရိတ္တပ္ပမာဏော ပန ယဋကော ပတ္တံ ထာလကံ
ကဉ္စနကော ကုဏ္ဍိကာတိ ဣဒံမေတ္ထ ဘာဇနိယဘဏ္ဍံ။ ယထာ စ မတ္တိကာဘဏ္ဍော
ဧဝံ လောဟဘဏ္ဍောပိ ကုဏ္ဍိကာ ဘာဇနိယကောဋ္ဌာသမေဝ ဘဇတိတိ အယမေတ္ထ
အနုပုဗ္ဗိကထာ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၄)

ဟု စူဠဝါအဋ္ဌကထာ၌ မိန့်သည်။

ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော သစ်မြေဘဏ္ဍာ၌ အကျုံးဝင်သော
ဝလ္လိ-အစ၊ ကုဏ္ဍိကာ အဆုံးရှိသော ပဉ္စမကောဋ္ဌာသ၌ ဂရုဘဏ်အပြား ပြီး၏။

ဤသို့ အရပ်ရပ် ပ,ဒု,တ,စ,မ၊ ၅-ကဏ္ဍဖြင့် ကောဋ္ဌာသအပြား၊ အစုများကို ဇယား
အင်းစောက်၊ ရှေ့နောက်ပိုင်းခြား၊ တံမျဉ်းသားလျက်၊ ပြတ်သားသေချာ၊ မာတိကာတို့ဖြင့်
တန်ဆာဆင်၍ စီရင်အပ်သော ဂရုဘဏ်၊ လဟုဘဏ်တို့၏ ခွဲပုံ၊မှတ်ပုံ အလုံးစုံတို့သည်
စူဠဝါပါဠိတော်၊ သေနာသနခန္ဓကအဖွင့် ၎င်းအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့နှင့် တပြေးညီစွာ
ကျမ်းလာသည့်တိုင်း၊ မလှိုင်းမကျယ်၊ သိလွယ်ရန် အကျဉ်းချုပ်ကို ထုတ်နုတ်၍ ရေးသားအပ်
သော ဤအဆုံးအဖြတ်ကား ၁၂၃၉-ခု၊ ပဌမဝါဆိုလဆုတ်၊ ၈-ရက်နေ့တွင် ချောမြေစုံလင်
အောင်မြင်ပြီးစီးခြင်းသို့ ရောက်သတည်း။

ဤတွင်ရွှေ သင်္ခေပဂရုဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ ပြီး၏။

အမည်မသိဆရာတော်

{ ၂ } ဝိတ္တာရဂရုဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

[၁] ပဏာမ ပဋိညာတဗ္ဗဥယျောဇဉ်

- ၁- ဝိဇဇေတိ ဝိသေသေန၊ ဝိဇဉံ တံ'ဝိဇဇေယျံ။
ဝိသမံ တိဝိမံ မာနံ၊ ဝိဒ္ဓံ ဒါတံ ဝိရော ဇေယျံ။ ။ (စက္ကပဒုမဂါထာ)

ယံ ဝိဇဉံ၊ အကြင်တဏှာတည်းဟူသော အထုံးအဆက်၊ အမြေးအယှက်သည်။ အဝိဇဇေယျံ၊ သူတပါးတို့သည် ပိုင်းခြားထင်ထင် ဖြေထွင်နိုင်ခဲ့၏။ ဝိသမံ၊ ညီလည်း မညီညွတ်။ အဝိဇဇေယျံ၊ သူတပါးတို့သည် ပိုင်းခြားထင်ထင် ဖြေထွင်နိုင်ခဲ့လှသော။ ဝိသမံ၊ ညီလည်း မညီညွတ်သော။ တံ ဝိဇဉံ၊ ထိုတဏှာတည်းဟူသော အထုံးအဆက်၊ အမြေးအယှက်ကို။ ယော ဇိနော၊ ၅-ပါးမာရ်အောင်၊ ဘုန်းခေါင်ထွတ်ဖျား၊ အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဝိသေသေန၊ မရနိုင်ဆွယ်၊ အံ့ဖွယ်ချီးကျူး၊ ထူးသော အရဟတ္တမဂ်၊ ဉာဏ်သန်လျက်ဖြင့်။ ဝိဇဇေတိ၊ ခဏမကြာ လွယ်ကာသုတ်သင် ဖြေထွင်တော်မူနိုင်၏။ တိဝိမံ၊ အယုတ်၊ အလတ်၊ အမြတ်ပိုင်းခြား၊ ၃-ခုပြားသော။ မာနံ၊ သေယျသဒိသ၊ ဟိန-တည်းဟူသော မာန်တောင်ထွတ်ကို။ ဝိဒ္ဓံ ဝိဒ္ဓန္တော၊ တွန်းလှန်ရက်ရက် ၄-ကြိမ်မဂ်ဖြင့် နုတ်ဖျက်ပယ်တော်မူတတ်ထသော။ ဝိရော၊ ကြီးမြတ်သော လုံ့လ၊ သမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင် ရှိတော်မူထသော။ သော ဇိနော၊ သည်။ မေ၊ ဤ။ ဝိဇဉံ၊ ဖြေထွင်ခဲ့ခက်၊ အမြေးယှက်ကို။ ဝိဇဇေတွာ၊ ဖြေထွင်တော်မူပြီး၍။ ဇေယျံ၊ အောင်ရာအောင်ကြောင်းဖြစ်သော မဂ်ဉာဏ်တည်းဟူသော အောင်ဆုကို။ ဒါတံ ဒါတု၊ မငဲ့ရှည်ကြာ၊ စုံအင်္ဂါဖြင့်၊ လျင်စွာ ပေးတော်မူပါစေသတည်း။

- ၂- ဂရံ ဂရံ ဘဏ္ဍံ'ဘဏ္ဍံ၊ နိစ္ဆယံ'နိစ္ဆယံ မုနိ။
ဝိဿန္တံ ဝိဿန္တံ နတွာ၊ ဝက္ခာမိ ဂရုဘဏ္ဍကံ။
သဟိတံ လဟုဘဏ္ဍေန၊ တံ နိဿာမေထ သာဓဝေါ။(မကာရဝိပုလာပထျာဝတ္ထ)

ဝိတ္တာရဂရုဘဏ္ဍာဝိနိစ္ဆယ (အမည်မသိဆရာတော်)

အဟံ၊ သည်။ ဂရံ၊ နတ်နတ်၊ လူလူ၊ ဟူဟူသတ္တဝါ၊ ဗြဟ္မာ၊ ဗြဟ္မာတို့သည်၊ ရှိသေ
 တုပ်ကွ၊ သတ္တစွဝန္တနာ၊ ပဏာများကော်ရော်၊ ပြုတော်မူအပ်ထသော။ ဂရံ၊ ရှိသေလေးမြတ်၊
 ပြုအပ်သောသူတို့ထက်၊ ဆထက်လွန်ကျူး၊ အထူးသဖြင့် အလေးအမြတ်ပြုအပ်တော်မူ
 ထသော။ အဘဏ္ဍာ၊ သူတပါးတို့သည် မဝေဖန်နိုင်သော တရားတည်းဟူသော ဘဏ္ဍာကို။
 ဘဏ္ဍာ၊ ပိုင်းခြားဟုတ်မှန်၊ ဝေဖန်တော်မူတတ်ထသော။ အနိစ္ဆယံ၊ လောကီဆုံးဖြတ်၊ ကျေပွန်
 နပ်သော တရားသူကြီးတို့သည်၊ ဟုတ်မှန်တပ်တပ်၊ မဆုံးဖြတ်နိုင်သော တရားအဆုံးအဖြတ်
 ကို။ နိစ္ဆယံ၊ တကွပေါင်းရုံး၊ ဥသံကျုံး၍၊ ဆုံးဖြတ်တော်မူတတ်ထသော။ ဝိဿန္ဓု၊ မကောင်း
 ဟူကာ၊ မြူမှု မလပ်၊ စွန့်ပစ်အပ်သော အပြစ်ကြီးငယ်ကို။ ဝိဿန္ဓု၊ မချွင်းမချန်၊ ပယ်လှန်
 စွန့်ပစ်တော်မူပြီးထသော။ မုနိ၊ မုနိ ၅-ပါး၊ အထွတ်ထားသည်၊ ဘုရားသခင်၊ မြတ်ရှင်ပင်ကို။
 နက္ခာ-နမာမိ၊ ဒွါရ ၃-ပါး၊ ကရိုဏ်းထား၍၊ ညွတ်တွားသဒ္ဓါ၊ ရှိခိုးပါ၏။ ဝါ၊ သဒ္ဓါစုံမက်၊
 ဆယ်ချောင်းလက်ဖြင့်၊ ထိပ်ထက်တင်ကာ၊ ရှိခိုးပါ၏။ ဝါ၊ ကြည်ဖြူဆွဆွ၊ ၃-ဒွါရဖြင့်
 နေ့ညမခြာ ရှိခိုးပါ၏။ ဝါ၊ အဓိမတ္တ၊ ပဉ္စကဖြင့်၊ ဦးချပန်ထွာ၊ ရှိခိုးပါ၏။ ဝါ၊ ၅-မည်သေသတ်၊
 အဓိမတ်ဖြင့်၊ ရှိဝပ်ပူဇာ၊ ရှိခိုးပါ၏။ နက္ခာ၊ အကြိမ်အကြိမ်၊ ဦးချနှိမ်၍၊ ၃-ကြိမ်သီးသီး၊
 ရှိခိုးပြီး၍။ လဟုဘဏ္ဍေန လဟုဘဏ္ဍာနိစ္ဆယေန၊ လဟုဘဏ္ဍာအဆုံးအဖြတ်နှင့်။ သဟိတံ၊
 တကွဖြစ်သော။ ဂရုဘဏ္ဍာကံ ဂရုဘဏ္ဍာနိစ္ဆယံ၊ ဂရုဘဏ္ဍာအဆုံးအဖြတ်ကို။ ဝက္ကာမိ၊ ခြားနား
 သိသာ၊ ကျမ်းလာရှိချက်၊ ပြက်ပြက်ထင်ပြု၊ မိန့်ဟမြွက်ဆိုပေအံ့။ တံ ဂရုဘဏ္ဍာနိစ္ဆယံ၊ ကို။
 သာဓဝေါ၊ ကုန်သော။ တုမေ၊ တို့သည်။ နိသာမေထ၊ အစ၊ အဆုံး၊ ကမ္ပတ်ဖုံး၍၊ နိဂုံးဥသံ၊
 နာလင့်ကုန်။ ဝါ၊ နာကြကုန်။

ဤကား ပဏာမပုဗ္ဗက ပရိညာတဗ္ဗဥယျောဇဉ်။

[၂] ဂရုဘဏ္ဍာအဓိပ္ပါယ်

ဤဂရုဘဏ္ဍာ ဘာဇိယ(ဘာဇနီယ)-စသောအရာ၌ အာရာမ-အစရှိသော ဝတ္ထုတို့သည်—
 ဂရန္တိ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တိ ဥဂ္ဂတာ ပါကဋာ ဟောန္တိတိ ဂရုနိ။ ဘာဇိတဗ္ဗာနိ ကုစ္ဆိတဗ္ဗာနိတိ
 ဘဏ္ဍာနိ။ ဂရုနိ စ တာနိ ဘဏ္ဍာနိစာ'တိ ဂရုဘဏ္ဍာနိ။

ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် ဂရုဘဏ္ဍာ မည်ကုန်၏။ ဤဂရုဘဏ္ဍာနိ-ဟူသောပုဒ်၌ ဂရုသဒ္ဓါ
 သည် အာစရိယ၊မာတု-အစရှိသော များစွာသော အနက်တို့တွင် အလဟုကဝါစကတည်း။
 ဘဏ္ဍာသဒ္ဓါသည်ကား ဘာဇန-အစရှိသော ပရိက္ခရာဝါစကတည်း။ ဤဂရုဘဏ္ဍာတို့ကို
 သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည်၊ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူ

သောအခါ ပညတ်တော်မူသည်။ စူဠဝါပါဠိတော်၊ သေနာသနက္ခန္ဓက၌ သင်္ဂါယနာတင်တော်မူကုန်သည်။ ထိုခန္ဓက၊ ဂါမကာဝါသဝတ္ထု၌ အဝိဿန္ဓိယ-ဟု ဟောတော်မူသည်။ ၎င်းခန္ဓက၊ ကိဏ္ဍဂိရိဝတ္ထု၌ အဝေဘဂီယ-ဟု ဟောတော်မူသည်။ ပရိဝါဌ်ကား အဝိဿန္ဓိယ အဝေဘဂီယ-ဟု လာသည်။ ထိုဂရုဘဏ္ဍာသည် ကောဋ္ဌာသအားဖြင့် ၅-ပါး သရုပ်အားဖြင့် ၂၅-ပါး အပြားရှိ၏။ ။ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော် (ဝိ၊ ၄၊ ၃၂၁-၃၂၂)၌-

ဂါမကာဝါသဝတ္ထုပါဠိ အနက်

ပဉ္စိမာနိ ဘိက္ခဝေ အဝိဿန္ဓိယာနိ၊ န ဝိဿန္ဓေတဗ္ဗာနိ သံယေန ဝါ ဂဏေန ဝါ ပုဂ္ဂလေန ဝါ၊ ဝိဿန္ဓိတာနိပိ အဝိဿန္ဓိတာနိ ဟောန္တိ။ ယော ဝိဿန္ဓေယျ၊ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယ'ဿ။ ကတမာနိ ပဉ္စ?

- (ပ) အာရာမော၊ အာရာမဝတ္ထု။ ဣဒံ ပဌမံ အဝိဿန္ဓိယံ။ န ဝိဿန္ဓေတဗ္ဗံ သံယေန ဝါ ဂဏေန ဝါ ပုဂ္ဂလေန ဝါ၊ ဝိဿန္ဓိတမ္ပိ အဝိဿန္ဓိတံ ဟောတိ၊ ယော ဝိဿန္ဓေယျ၊ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿ။
- (ဒ) ဝိဟာရော၊ ဝိဟာရဝတ္ထု။ ဣဒံ ဒုတိယံ ။လ။ ထုလ္လစ္စယဿ။
- (တ) မဉ္ဇော၊ ပိဋံ၊ ဘိသိံ၊ ဝိဓ္ဓောဟနံ၊ ဣဒံ တတိယံ ။လ။ ထုလ္လစ္စယဿ။
- (စ) လောဟကုမ္ဘိ၊ လောဟဘာဏကံ၊ လောဟဝါရကော၊ လောဟကဏ္ဍာဟံ၊ ဝါသိ၊ ဖရသု၊ ကုဋ္ဌာရိ၊ ကုမိလော၊ နိခါဒနံ၊ ဣဒံ စတုတ္ထံ ။လ။ ထုလ္လစ္စယဿ။
- (ပ) ဝလ္လိ၊ ဝေဠု၊ မုဋ္ဌံ၊ ပဗ္ဗန္ဓံ၊ တိဏံ၊ မတ္တိကာ၊ ဒါရုဘဏ္ဍံ၊ မတ္တိကာဘဏ္ဍံ၊ ဣဒံ ပဉ္စမံ အဝိဿန္ဓိယံ။ န ဝိဿန္ဓေတဗ္ဗံ သံယေန ဝါ ဂဏေန ဝါ ပုဂ္ဂလေန ဝါ၊ ဝိဿန္ဓိတမ္ပိ အဝိဿန္ဓိတံ ဟောတိ၊ ယော ဝိဿန္ဓေယျ၊ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿ။

(ဂါမကာဝါသဝတ္ထုပါဠိ)

ကိဏ္ဍဂိရိဝတ္ထု၌ကား အဝိဿန္ဓိယ-အရာ၌ အဝေဘဂီယ-သာ လွဲသည်။ ပါဠိသွား ရှေးနည်းအတူ။ ပရိဝါ (၃၇၃)၌ကား-

အဝိဿန္ဓိယံ အဝေဘဂီယံ၊ ပဉ္စ ဝုတ္တာ မဟေသိနာ။
ဝိဿန္ဓန္တဿ စ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ စ အနာပတ္တိ၊ ပဉ္စာ မေ'သာ ကုသလေဟိ စိန္တိတာ။

ဟူသည်တည်း။ ဂါမကာဝါသဝတ္ထုပါဠိအနက်ကား-

ဘိက္ခဝေ တို့။ ယာနိ ဝတ္ထုနိ၊ တို့ကို။ သံယေန ဝါ၊ သည်လည်းကောင်း။ ဂဏေန ဝါ၊ သည်လည်းကောင်း။ ပုဂ္ဂလေန ဝါ၊ သည်လည်းကောင်း။ န ဝိဿန္ဓေတဗ္ဗာနိ၊ မစွန့်အပ်

ကုန်။ ဝိဿဇ္ဇိတာနိပိ၊ စွန့်အပ်ကုန်သော်လည်း။ အဝိဿဇ္ဇိတာနိ၊ ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ အဝိဿဇ္ဇိယာနိ၊ ကုန်သော။ ဣမာနိ ဝတ္ထုနိ၊ တို့သည်။ ပဉ္စ၊ ၅-ပါးတို့တည်း။ ယော ဘိက္ခု၊ သည်။ ဝိဿဇ္ဇေယျ၊ အံ့။ ထုလ္လစ္စယဿ၊ သို့။ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇနံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ ထုလ္လစ္စယာ၊ ထုလ္လစ္စည်း-အမည်ရှိသော။ အာပတ္တိ၊ သည်။ အဿ ဟောတိ၊ ၏။ ကတမာနိ ပဉ္စ၊ အဘယ် ၅-ပါးတို့နည်းဟူမူကား-

(ပ) အာရာမော၊ အရံ။ အာရာမဝတ္ထု၊ အရံရာ။ ဣဒံ ဒွယံ၊ ဤ ၂-ပါးအပေါင်းသည်။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာသော။ အဝိဿဇ္ဇိယံ၊ မစွန့်အပ်သော ဝတ္ထုတည်း။ သံယေန ဝါ၊ သည်လည်းကောင်း။ ဂဏေန ဝါ၊ သည်လည်းကောင်း။ ပုဂ္ဂလေန ဝါ၊ သည်လည်းကောင်း။ န ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗံ၊ မစွန့်အပ်။ ဝိဿဇ္ဇိတမ္ပိ၊ စွန့်သော်လည်း။ အဝိဿဇ္ဇိတံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ယော ဘိက္ခု၊ သည်။ ဝိဿဇ္ဇေယျ၊ အံ့။ ထုလ္လစ္စယဿ၊ သို့။ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇနံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(ဒ) ဝိဟာရော၊ ကျောင်း။ ဝိဟာရဝတ္ထု၊ ကျောင်းရာ။ ဣဒံ ဒွယံ၊ သည်။ ဒုတိယံ၊ သော။ အဝိဿဇ္ဇိယံ၊ တည်း။ ။လ။ ၏။

(တ) မဉ္ဇော၊ ညောင်စောင်း။ ပီဠံ၊ အင်းပျဉ်။ ဘိသိ၊ ဘုံလျှို။ ဝိမ္မောဟနံ၊ အံ့။ ဣဒံ စတုတ္ထံ၊ သည်။ တတိယံ၊ သော။ အဝိဿဇ္ဇိယံ၊ တည်း။ ။လ။ ၏။

(စ) လောဟကမ္ပိ၊ ကြေးအိုး။ လောဟဘာဏကံ၊ ရေအများဝင်သော ကြေးအိုးစရည်း။ လောဟဝါရကော၊ ကြေးရေခပ်အိုး (ကြေးအင်တွဲလည်းဟူ)။ လောဟကဋ္ဌာဟံ၊ ကြေးဖျဉ်း။ ဝါသိ၊ ပဲခွပ်။ *ဖရသု၊ ပုဆိန်။ ကုဋ္ဌာရီ၊ ဓားမ။ ကုဒါလော၊ ပေါက်တူး။ နိခါဒနံ၊ ဆောက်။ ဣဒံ နဝကံ၊ သည်။ စတုတ္ထံ၊ သော။ အဝိဿဇ္ဇိယံ၊ တည်း။ ။လ။ ၏။ (*ပါဠိ၌ ပရသု-ဟုရှိ၏။)

(မ) ဝလ္လိ(ဝလ္လီ) နွယ်။ ဝေဠု၊ ဝါး။ မုဉ္ဇံ၊ ဖြူဆံမြက်၊ ပဗ္ဗံ၊ ပြိတ်မြက်။ တိဏံ၊ သက်ငယ်။ မတ္တိကာ၊ မြေ။ ဒါရုဘဏ္ဍံ၊ သစ်ဘဏ္ဍာ။ မတ္တိကာဘဏ္ဍံ၊ မြေဘဏ္ဍာ။ ဣဒံ အဋ္ဌကံ၊ သည်။ ပဉ္စမံ၊ သော။ အဝိဿဇ္ဇိယံ၊ တည်း။ သံယေန ဝါ၊ လည်းကောင်း။ ဂဏေန ဝါ၊ လည်းကောင်း။ ပုဂ္ဂလေန ဝါ၊ လည်းကောင်း။ န ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗံ၊ အပ်။ ဝိဿဇ္ဇိတမ္ပိ၊ လည်း။ အဝိဿဇ္ဇိတံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ယော ဘိက္ခု၊ သည်။ ဝိဿဇ္ဇေယျ၊ အံ့။ ထုလ္လစ္စယဿ၊ သို့။ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇနံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဤကား ဝါမကာဝါသဝတ္ထုပါဠိ၏ အနက်။

တိဋ္ဌာဝိရိဝတ္ထုပါဠိ၏အနက်ကား-

အဝိဿဇ္ဈိယာနိ၊ မဝေဖန်အပ်ကုန်သော။ န ဝိဿဇ္ဈေတဗ္ဗာနိ၊ မဝေဖန်အပ်ကုန်။
(ဤသို့-စသည်ဖြင့် ယောဇနာလေ)။ မဟေသိနာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ပဉ္စ၊ ၅-ပါးသောဘဏ္ဍာ
တို့ကို။ အဝိဿဇ္ဈိယံ၊ မစွန့်အပ်-ဟူ၍။ အဝေဘဂီယံ၊ မဝေဖန်အပ်-ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်
မူအပ်ကုန်၏။ တာနိ၊ ထိုဘဏ္ဍာတို့ကို။ ဝိဿဇ္ဈန္တဿ စ၊ စွန့်သော ရဟန်းအားလည်းကောင်း။
ပရိဘူဉ္စန္တဿ စ၊ အားလည်းကောင်း။ အနာပတ္တိ၊ မသင့်။ ဧသာ ပဉ္စာ၊ ကို။ ကုသလေဟိ၊
လိမ္မာကုန်သော ပညာရှိတို့သည်။ စိန္တိတာ၊ ကြံအပ်ကုန်၏။ (ပရိဝါပါဠိအနက်)

စူဠဝါအဋ္ဌကထာ (၇၆)၌လည်း “ပဉ္စမာနီတိ ရာသိဝသေန ပဉ္စ၊ သဇ္ဈပဝသေန
ပနေ'တာနိ ဗဟူနိ ဟောန္တိ” ဟု မိန့်အပ်၏။

ပဉ္စမာနီတိ ဧတ္ထ၊ ပဉ္စမာနီ-ဟူသော ပါဠိ၌။ ရာသိဝသေန၊ အစု၏ အစွမ်းအားဖြင့်။
ပဉ္စ၊ ၅-ပါးတို့တည်း။ သဇ္ဈပဝသေန ပန၊ သရုပ်၏အစွမ်းအားဖြင့်ကား။ ဧတာနိ၊ ထိုဂရု
ဘဏ္ဍာတို့သည်။ ဗဟူနိ၊ များကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ (အဋ္ဌကထာအနက်)

ဒွိသင်္ဂဟာနိ ဒွေ ဟောန္တိ၊ တတိယံ စတုသင်္ဂဟံ။
စတုတ္ထံ နဝကောဋ္ဌာသံ၊ ပဉ္စမံ အဋ္ဌဘောဒနံ။ ။

ဣတိ ပဉ္စဟိ ရာသီဟိ၊ ပဉ္စနိမ္မလလောစနော။
ပဉ္စဝိသဝိမံ နာထော၊ ဂရုဘဏ္ဍံ ပကာသယိ။ (၎င်းစူဠဝါအဋ္ဌကထာ။ ၇၇)

ဒွေ၊ ၂-ပါးကုန်သော ပဋ္ဌမကောဋ္ဌာသ၊ ဒုတိယကောဋ္ဌာသတို့သည်။ ဒွိသင်္ဂဟာနိ၊
၂-ပါးစီ အရေအတွက်ရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တတိယံ၊ ၃-ခုမြောက်သော ကောဋ္ဌာသ
သည်။ စတုသင်္ဂဟံ၊ ၄-ပါးအရေအတွက်ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ စတုတ္ထံ၊ သည်။ နဝ-
ကောဋ္ဌာသံ၊ ၉-ခု အစုရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ပဉ္စမံ၊ သည်။ အဋ္ဌဘောဒနံ၊ ၈-ပါး အပြားရှိ
သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ပဉ္စနိမ္မလလောစနော၊ အညစ်အကြေးကင်းသော ၅-ပါး
သောစက္ခု ရှိတော်မူသော။ နာထော၊ သည်။ ပဉ္စဟိ ရာသီဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ပဉ္စဝိသဝိမံ၊ ၂၅-
ပါး အပြားရှိသော။ ဂရုဘဏ္ဍံ၊ ကို။ ပကာသယိ၊ ပြတော်မူပြီ။ (၎င်းအဋ္ဌကထာအနက်)

ဤသို့ ဝါစုဂ္ဂတဆောင်ရန် ပါဠိအဋ္ဌကထာကို ထားပြီး၍ ထို ၅-ပါးသော
ကောဋ္ဌာသတို့၌ ဂရုဘဏ္ဍလောက်သည်၊ မလောက်သည်ကို ပြဆိုပေအံ့။

၁။ ထို ၂၅-ပါးတို့တွင် ပဋ္ဌမကောဋ္ဌာသ၌ ပန်းအရံ၊ သစ်သီးအရံသည် အာရာမမည်၏။
ထိုပန်းအရံ၊ သစ်သီးအရံအလို့ငှာ ပိုင်းခြား၍ ထားအပ်သောအရံသည် အာရာမဝတ္ထုမည်၏။

အပိုဒ် ၅။ | ဝိတ္ထာရဂရုဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ (အမည်မသိဆရာတော်) ၃၅

တစ်နည်းကား ထိုအရံ ပျက်သည်ရှိသော် ထိုအရံတို့၏ ရှေး၌ဖြစ်သောမြေအဖို့သည် အာရာမဝတ္ထု မည်၏။

၂။ ဒုတိယကောဋ္ဌာသ၌ အမှတ်မရှိသော ပြာသာဒ်-စသော သေနာသနသည် ဝိဟာရ မည်၏။ ထိုကျောင်း၏ တည်ရာအရပ်သည် ဝိဟာရဝတ္ထု မည်၏။

၃။ တတိယကောဋ္ဌာသ၌ “မသာရက၊ အခြေ၌ အပေါင်စွပ်သော ညောင်စောင်း။ ဗုဒ္ဓိကာဗဒ္ဓ၊ ထုပ်လျှောက် ယှက်၍ပြုအပ်သော ညောင်စောင်း။ ကုဠီရပါဒက၊ ပုဏ္ဏန်ခြေကဲ့သို့ အခြေကောက်သော ညောင်စောင်း။ အာဟစ္စပါဒက၊ အပေါင်၌ အခြေစွပ်သော ညောင် စောင်း။” ဤညောင်စောင်း ၄-ပါးတို့တွင် တပါးပါးသည် မဉ္ဇူ မည်၏။ မသာရကပိဋ၊ ဗုဒ္ဓိကာ- ဗဒ္ဓပိဋ၊ ကုဠီရပါဒပိဋ၊ အာဟစ္စပါဒပိဋ၊ ဤ ၄-ပါးတို့တွင် ၁-ပါးပါးသည် ပိဋ မည်၏။ “ဥဏ္ဏဘိသိ၊ သားမွေးအဆာသွတ်သော ဘုံလျှို့။ စောဠဘိသိ၊ ပုဆိုးအဆာသွတ်သော ဘုံလျှို့။ ဝါကဘိသိ၊ လျှော်အဆာသွတ်သော ဘုံလျှို့။ တိဏဘိသိ၊ လျှို့။ ပဏ္ဏဘိသိ၊ လျှို့” ဤ ၅-ပါးတို့တွင် ၁-ပါးပါးသည် ဘိသိ မည်၏။ သစ်ပင်မှဖြစ်သော လဲ၊ နွယ်ဝါးဖြင့် ပြီးသော လဲ၊ ဖောင်းကားမှ ဖြစ်သော လဲ၊ ဤ ၃-ပါးတို့တွင် ၁-ပါးပါးဖြင့်ပြီးသော အုံးသည် ဝိဇ္ဇောဟန မည်၏။

၄။ စတုတ္ထကောဋ္ဌာသ၌ ကြေးမည်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကြေးနီဖြင့်လည်းကောင်း အမှတ်မရှိသောကြေးဖြင့် ပြုအပ်သော ကြေးအိုးသည် လောဟကုန္တိ မည်၏။ ၎င်းကြေးဖြင့် ပြုအပ်သော အိုးစရည်းသည် လောဟဘာဏက မည်၏။ ၎င်းကြေးဖြင့် ပြုအပ်သော ကြေးအင်တွဲသည် လောဟဝါရက မည်၏။ ၎င်းကြေးဖြင့် ပြုအပ်သော ဖျဉ်းသည် လောဟ- ကဏ္ဍာဟ မည်၏။ စတုတ္ထကောဋ္ဌာသ၌ ပဲခွပ်၊ ပုဆိန်-စသော ၅-ပါး။

၅။ ပဉ္စမကောဋ္ဌာသ၌ နွယ်၊ ဝါး-စသော ၈-ပါးတို့၌ သိခက်သည်မည်သည် မရှိ။ သိလွယ်သည်ချည်းတည်း။

စတုတ္ထကောဋ္ဌာသ၌ ရေအများဝင်သော ကြေးအိုးစရည်းကို လောဟဘာဏက- ဟု ဆိုအပ်သည်။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “ဘာဏကန္တိ အရဉ္စရော ဝုစ္စတိ” (ဓူဠဝါဒ၊ ၇၇) ဟု မိန့်အပ်သည်။ တေရသကဏ်ဋီကာ (၃၊ ၄၀၄)၌လည်း “အရဉ္စရောတိ ဗဟုဥဒကဂဏှနကာ မဟာစာဋီ။ ဇလံ ဂဏှိတုံ အလန္တိ အရဉ္စရော” ဟု မိန့်အပ်သည်။ အလ၌ လ-ကို ရ-ပြု။ ဇလ၌လည်း လ-ကို ရ-ပြုသည်။ ဝါရကော-ကား ရေခပ်အိုးတည်း။ ရှေးဝေါဟာရကား အင်တွဲ-ဟူသည်။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “ဝါရကောတိ ယဇော” (ဝိဋ္ဌ၊ ၄၊ ၇၇) ဟု မိန့်အပ်သည်။

ထို ၅-ပါးသော ကောဋ္ဌာသတို့တွင် ပဌမကောဋ္ဌာသ၊ ဒုတိယကောဋ္ဌာသ၊ တတိယ
ကောဋ္ဌာသတို့သည် ဂရုဘဏ်လောက်သည်ချည်း။ မလောက်သောမည်သည် မရှိ။
ထို့ကြောင့် ခုဒ္ဒသိက္ခာဋီကာဟောင်း၌-

ဣဒါနိ ပုရိမေသု တီသု ရာသီသု သဗ္ဗဿ ဂရုဘဏ္ဍာတော အနာမသိတွာ။
ဟု မိန့်အပ်သည်။ ၎င်းဋီကာသစ်၌လည်း-

ဧကန္တဂရုဘဏ္ဍာ အာဒိတော တယော ရာသီ ထပေတွာ စတုတ္ထရာသိတော ပဌာယ
ဂရုဘဏ္ဍာဂရုဘဏ္ဍေ ဝိဘဇိတုံ ဝဇ္ဇိတိ အာဒိ အာရဒ္ဓံ။

ဟု မိန့်သည်။ ထိုသို့ အစ ၃-ရပ်သော ကောဋ္ဌာသသည် ဧကန္တဂရုဘဏ်ဖြစ်လျက် အဋ္ဌကထာ
၌ “အဂရုဘဏ္ဍာပဝဘိသိ ဝိမ္မောဟနံ နာမ နတ္ထိ” ဟု ဘုံလျှို့၊ အုံးမျှကိုသာ ဂရုဘဏ်မလောက်
သောမည်သည် မရှိ-ဟု မိန့်လေသည်ကား ဘုံလျှို့၊ အုံးမျှပင်သော်လည်း ဧကန္တဂရုဘဏ်
ဖြစ်သေး၏ရှင့်။ ရှေ့ကောဋ္ဌာသ ၂-ပါး၌ ဤညောင်စောင်းပျဉ်ကား ပဂေဝ-ဟု ပြတော်မူ
သည်။ ဝါ၊ ဥပလက္ခဏနည်းအားဖြင့် ပြတော်မူသည်။ နိဒဿနနည်း၊ အန္တဒီပကနည်းတို့ဖြင့်
လည်း ပြတော်မူသည်။

စူဠဝါအဋ္ဌကထာ (၇၇-၇၉)၌-

ဧဝံ ထာဝရေန ထာဝရပရိဝတ္တနံ ဝေဒိတဝံ။ ဂရုဘဏ္ဍေန ဂရုဘဏ္ဍပရိဝတ္တနေ
ပန မဉ္ဇဝိ၌ မဟန္တံ ဝါ ဟောတု ခုဒ္ဒကံ ဝါ။ အန္တမသော စတုရင်္ဂလပါဒကံ ဂါမဒါရ-
ကေဟိ ပံသွာဂါရကေသု ကိဋ္ဌန္တေဟိ ကတမ္ပိ သံဃဿ ဒိန္နကာလတော ပဌာယ
ဂရုဘဏ္ဍံ ဟောတိ။

ဟု ရှေ့စကားဖြင့် ပြရကား ဤ ၂-ပါးကိုသာ ပြတော်မူသည်။ ကြေးအိုး၊ ကြေးအိုးစရည်း၊
ကြေးဖျဉ်း၊ ဤ ၃ ပါးကား ကြီးသည်ဖြစ်စေ၊ ငယ်သည်ဖြစ်စေ အယုတ်သဖြင့် ရေတစ်လက်
ဖက်မျှ ဝင်သော်လည်း ဂရုဘဏ်လောက်သည်ချည်းတည်း။ ကြေးအင်တွဲကား ကြေးမည်း၊
ကြေးနီ၊ ကြေးပုပ်တို့တွင် အမှတ်မဲ့ တပါးပါးဖြင့် ပြုအပ်သော သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ၁-ပါဒဝင်မူ
ဝေဖန်အပ်၏။ ပါဒမည်သည်ကား မဂဓရာဇ်ကွမ်းစားဖြင့် ၅-ကွမ်းစားပင်တည်း။ ထိုထက်
လွန်မူကား ဂရုဘဏ် ဖြစ်၏။ ဤကား ပါဠိတော်လာ ကြေးအိုး၊ ကြေးခွက်တည်း။

ပါဠိတော်၌မလာသော ကြေး၊ သံ၊ ဘဏ္ဍာအစဉ်ကား-

ဘိင်္ဂါရ၊ မင်းတို့ သုံးဆောင်သော ကရား။ ပဋိဂ္ဂဟ၊ ပြတို့။ ဝါ၊ ကျွေးခံ။ ဥဠုကံ၊
မူတံ။ ဒဗ္ဗိ၊ ယောက်မ။ ကဋ္ဌဗျူ၊ ဟင်းချို(ယောက်ချို)။ ပါတိ၊ ရေခွက်။ တဠုက၊ ဖလား။

သရကာ ရေခွက်ငယ်။ သမုဂ္ဂ၊ တံတင်း။ အင်္ဂါရကပလ္လ၊ မီးမယ်ဖျူး။ ဓူမကဋ္ဌ၊ ဇွန်း (မီးမွှေ ဇွန်းကို ယူ)။ ဤအလုံးစုံသည် ငယ်သည်ဖြစ်စေ၊ ကြီးသည်ဖြစ်စေ ဂရုဘဏ္ဍချည်းတည်း။

၆။ သံသပိတ်၊ သံခွက်၊ ကြေးနီခွက်တို့သည် ဘာဇနီယ။ ဤအရာ၌—

ကာဠလောဟတမ္ပလောဟဝဋ္ဋလောဟကံသလောဟာနံ ယေန ကေနစိ ကတော သိဟဠဒိပေ ပါဒဂဏှနကော ဘာဇေတဗ္ဗော။ (စူဠဝါဒ္ဓါ၇၉)

ဟု မိန့်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ကြေးနီ၊ကြေးပုပ်ဖြင့် ပြုအပ်သော အိုးခွက်၊ ကြေးဖြူဖြင့် ပြုအပ်သော အိုးခွက်သည် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သွားရာဆောင်အပ်သော အိုးခွက်ကိုသာလျှင် ဝေဖန် အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပုဂ္ဂလိကခံခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ သုံးဆောင်ခြင်းငှာလည်း ကောင်း အပ်၏-ဟု ဆိုကုန်၏။ ထိုစကားသည် အထက်၌—

ကံသလောဟဝဋ္ဋလောဟဘာဇနိဝိကတိ သံယိကပရိဘောဂေန ဝါ ဝိဟိဝိကဋ္ဌာ ဝါ ဝဋ္ဋတိ၊ ပုဂ္ဂလိကပရိဘောဂေန န ဝဋ္ဋတိ။ (စူဠဝါဒ္ဓါ၇၉)

အစရှိသော မဟာပစ္စရိစကားနှင့် ဆန့်ကျင်သည်။ ထိုစကား သင့်စွာ။ ဤ “ကံသလောဟ ။ပ။ ဘာဇေတဗ္ဗော”ဟု မဟာအဋ္ဌကထာစကားကို ပယ်ခြင်းငှာ ထိုကံသလောဟ၊ ဝဋ္ဋ- လောဟ၊ ဘာဇနိဝိကတိ-အစရှိသော စကားကို အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသဆရာ နောက်မှ ပြတော်မူ သည်။ ထို့ကြောင့် ကြေးပုပ်ခွက်၊ ကြေးဖြူခွက်သည် အမှတ်မရှိသော မဂရောဇ် ၅-ကွမ်းစား ဝင်သည်မှ စ၍ မဝေဖန်အပ်။ လူတို့ လှူသော်လည်း ပုဂ္ဂလိက မခံအပ်။ သပိတ်-စသော ပရိက္ခရာကဲ့သို့ သွားရာ မဆောင်အပ်။ မိမိအလိုလို သိုမှီး၍ မသုံးဆောင်အပ်။ လူတို့ဥစ္စာ ကဲ့သို့ အာရာမိက-အစရှိသည်တို့သည် အလိုလို စောင့်ရှောက်လုံခြုံစေ၍ သုံးဆောင်သော ကာလ၌ ဆောင်၍ တဖန်ပေးကုန်အံ့။ သုံးဆောင်ခြင်းငှာ အပ်၏။ သိုမှီး၍ ရဟန်းတို့အား ပေးကုန်လော့-ဟု ဆိုခြင်းငှာလည်း အပ်၏။

၇။ ကြေးဖြူခွက်၊ ကြေးပုပ်ခွက်အထူးသည် သံယိကအသုံးအဆောင်ဖြင့်လည်းကောင်း လူတို့၏ဥစ္စာသည်လည်းကောင်း အပ်၏။ ပုဂ္ဂလိက မအပ်။ ကြေးဖြူ-အစရှိသော အိုးခွက် သည် သံယာအား လှူသော်လည်း သွားရာ မဆောင်အပ်။ လူတို့၏ ဥစ္စာအမှတ်ဖြင့်သာ သုံးဆောင်အပ်၏။ ဤကား မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ စကားရပ်တည်း။ ယင်းစကားသာ နောက် ထားသောကြောင့် ပမာဏဖြစ်သည်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် မဂရောဇ် ၅-ကွမ်းစားဝင်သည်မှ စ၍ ကြီးသော ကြေးအိုး၊ကြေးခွက်သည် ဂရုဘဏ္ဍလောက်၍ အဘာဇနီယဘဏ္ဍာဖြစ်၏။ မဂရောဇ် ၅-ကွမ်းစားဝင်သည်မှ စ၍ ငယ်သော ကြေးအိုး၊ကြေးခွက်သည် ဂရုဘဏ္ဍ မလောက်သည်ဖြစ်၍ ဘာဇနီယဘဏ္ဍာ ဖြစ်၏။ ယင်းတွင်လည်း ငယ်သည်ပင်ဖြစ်စေ၊

ပုဂ္ဂလိက မအပ်သော ကြေးအိုး၊ကြေးခွက်သည် ဆိုခဲ့တိုင်း သံယိက၊ ဂိဟိသန္တကအမှတ် ဖြင့်သာ အပ်သည်။

၈။ ခွက်အထူးကို ထား၍ တပါးသော ကြေးဘဏ္ဍာ၌ “အဇ္ဇနိ၊ မျက်စဉ်းကျည်။ အဇ္ဇနိ- သလာကာ၊ မျက်စဉ်းတံ။ ကဏ္ဍမလဟရဏီ၊ နားဖာကော်။ သူစိ၊ အပ်။ ပဏ္ဏသုစိ၊ ကညစ်။ ခုဒ္ဒကောပိပုလိလော၊ သင်တုန်းဓားငယ် (လက်သည်းလုံးဓားငယ်လည်း-ဟူ)။ အာရုကဏ္ဍက၊ အပ်နားဖားထွင်းစူး (သပိတ်ထွင်းစူးလည်း-ဟူ)။ ကုဋ္ဌိကာ၊ သံကောက်။ တာလ၊ မင်းတုပ်။ ကတ္တရယဋ္ဌိ၊ တောင်ဝှေး။ ဝေဓက၊ သပိတ်ဖောက်စူး (ဇူးသာမန်လည်း-ဟူ)။ နတ္ထုဒါန၊ နှာနှုတ် တံ။ ဘိန္ဒိုဝါဠ၊ သံဆူး (သံခက်ရင်းလည်း-ဟူ)။ လောဟဝဋ္ဌိ၊ သံကျည်း (သံလုံးလည်း-ဟူ)။ လောဟဝုဠ၊ သံချောင်း။ လောဟပိဏ္ဍိ၊ သံတွေ။ လောဟစက္ကလိက၊ သံဝိုင်း၊ သံဝန်း။ ဝိပွကတလောဟ၊ ပြု၍ မပြီးသေးသော ကြေး၊ သံဘဏ္ဍာ။” ၎င်းအဇ္ဇနိ-စသော သံဘဏ္ဍာ တို့သည် ဘာဇနီယဘဏ္ဍာတည်း။

၉။ ဓမ္မနေတ္ထ၊ အခိုးသောက် ပတူ။ ဖာလ၊ ဖယင်းထယ်သွား (ထွန်သွားလည်းဟူ)။ ဒီပ- ရုက္ခ၊ ဆီမီးတိုင်။ ဒီပကပလ္လိကာ၊ ဆီမီးခွက်။ ဩလမ္ပကဒီပ၊ ဆီမီးဆွဲ။ ကုတ္တိရူပ၊ မိန်းမရုပ်။ ပုရိသရူပ၊ ယောက်ျားရုပ်။ တိရစ္ဆာနဂတရူပ၊ တိရစ္ဆာန်ရုပ်။ ဤအရုပ် ၃-ပါးမှ တပါးသော နံရံအရုပ်တို့ကိုလည်း နံရံ၊ အမိုး၊ တံခါးရွက်-အစရှိသည်တို့၌ ဆောင်အပ်ကုန်၏။

ဤဓမ္မနေတ္ထ-အစရှိသော ဘဏ္ဍာတို့ကို နံရံ၊ တံခါးရွက်-အစရှိသည်တို့၌ ဆောင် အပ်ကုန်၏-ဟူ၍သာ ဆိုခဲ့သော် ဂရုဘဏ် လောက်၊မလောက် ရှိကောင်းသလော စောဒနာ ရှိရကား-

အန္တမသော လောဟခိလကံ ဥပါဒါယ သဗ္ဗာနိ လောဟဘဏ္ဍာနိ ဂရုဘဏ္ဍာနိ ယေဝ ဟောန္တိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၈၀)

ဟူသော ဝါကျကို မိန့်သတည်း။

အန္တမသော၊ ဖြင့်။ လောဟခိလကံ၊ သံတံသင်းကို။ ဥပါဒါယ၊ ၍။ သဗ္ဗာနိ၊ အလုံးစုံ ကုန်သော။ လောဟဘဏ္ဍာနိ၊ ဓမ္မနေတ္ထ-အစရှိသော သံဘဏ္ဍာ၊ ကြေးဘဏ္ဍာတို့သည်။ ဂရုဘဏ္ဍာနိယေဝ၊ ဂရုဘဏ်တို့သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

လောဟ-သဒ္ဓါသည် သံ၊ ကြေး ၂-ပါးစုံကို ဟောရကား လျော်သင့်ရာ ၂-ပါးစုံကို လည်းကောင်း၊ တပါးပါးကိုလည်းကောင်း ယူ။ ဤသံဘဏ္ဍာ၊ ကြေးဘဏ္ဍာတို့သည် ဂရုဘဏ် စင်စစ်ဖြစ်ကုန်သော်၊ ဝိုဏ်းသည်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း ထိုက်သောအား ဖြင့် ရအပ်ကုန်သည်ရှိသော် သွားရာဆောင်၍ ပုဂ္ဂလိကအသုံးအဆောင်ဖြင့် သုံးဆောင်အပ် လေသလော စုဒ္ဓိရှိရကား-

အပိုဒ် ၉။] ဝိတ္တာရဂရုဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ (အမည်မသိဆရာတော်)

အတ္တနာ လဒ္ဓါနိပိ ပရိဟရိတွာ ပုဂ္ဂလိကပရိဘောဂေန န ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗာနိ၊ သံယိက-
ပရိဘောဂေန ဝါ ဂိဟိဝိကဋ္ဌာနိ ဝါ ဝဋ္ဌန္တိ။ (ဝိဋ္ဌ၊၄၊၈၀)

ဟူသော ဝါကျကို မိန့်သတည်း။

အတ္တနာ၊ သည်။ ဝါ၊ ဘိက္ခုနာ၊ သည်။ အတ္တနာ၊ မိမိအလိုလို။ လဒ္ဓါနိပိ၊ ထိုက်
သောအားဖြင့် ရအပ်ကုန်သော်လည်း။ ပရိဟရိတွာ၊ ဤ။ ပုဂ္ဂလိကပရိဘောဂေန၊ ဖြင့်။ န
ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗာနိ၊ ကုန်။ သံယိကပရိဘောဂေန ဝါ၊ ဖြင့်လည်းကောင်း။ ဂိဟိဝိကဋ္ဌာနိ ဝါ၊
ဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝဋ္ဌန္တိ၊ ကုန်၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား တခုသောကျောင်း၌ ၂-ယောက်၊ ၃-ယောက်သော ဂိုဏ်းသည်
လည်းကောင်း၊ ၁-ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း အကယ်၍ နေအံ့။ ထိုတခု
သောကျောင်း၌ ဂရုဘဏ္ဍလောကသော သံဘဏ္ဍာ၊ ကြေးဘဏ္ဍာတို့ကို သံဃာအား သုံးသပ်
၍ လျှလတ်သော် ဂိုဏ်းသည်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း သံယိကခံ၍
မိမိတို့မှတပါး သံဃာမရှိသောကြောင့် ထိုက်သောအားဖြင့် ဂိုဏ်းသည်လည်းကောင်း၊
ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း ရအပ်ကုန်လျှင်းမူလည်း သွားရာဆောင်၍ ပုဂ္ဂလိကအသုံး
အဆောင်ဖြင့် မသုံးဆောင်အပ်ကုန်။ သံယိကအသုံးအဆောင်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ လူတို့၏
ဥစ္စာတို့သည်လည်းကောင်း ရအပ်ကုန်၏-ဟူလိုသည်။ ဤစကား၌ သံဃာမျက်မှောက်
မရှိဘဲလျက် ဂိုဏ်းသည်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း သံယိက ခံသင့်သည်ကို
အဘယ်ဖြင့် သိအပ်သနည်းဟူမူ စီဝရက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ (ဝိဋ္ဌ၊၃၊၄၁၁)၌-

ယံ 'သံဃဿ ဒေမာ'တိ ဝါ ဒေန္တိ၊ 'သံဃံ ဥဒ္ဓိဿ ဒေမာ'တိ ဝါ ဒေန္တိ၊ 'ဝဿဝုတ္ထ-
သံဃဿ ဒေမာ'တိ ဝါ ဒေန္တိ၊ 'ဝဿာဝါသိတံ ဒေမာ'တိ ဝါ ဒေန္တိ၊ သစေပိ မတကစီဝရံ
အဝိဘဇိတွာ တံ ဝိဟာရံ ပဝိသန္တိ၊ တံ သဗ္ဗံ တဿေဝ ဘိက္ခုနော ဟောတိ။

ဟူသောပါဠိဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၎င်းခန္ဓက၌-

ဧကဘိက္ခုဧက ဝိဟာရေ သံဃဿ စီဝရေသု ဥပ္ပနေသု။

အစရှိသော ပါဠိဖြင့်လည်းကောင်း သိအပ်၏။ ထို့ကြောင့် အတ္တနာ လဒ္ဓါနိပိ-အစရှိသော
ဝါကျဖြင့် သံဃာမျက်မှောက် မရှိမူ၍ ပုဂ္ဂိုလ်သည် သံယိကခံခြင်း၌ အပြစ်မရှိ။ သွားရာ
ဆောင်၍ သုံးဆောင်ခြင်းသည်သာ အာပတ်သင့်ခြင်းကို ပြုတတ်၏-ဟူသော အနက်ကို
ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိမတိဝိနောဒနိဋ္ဌိကာ (ဒု။ ၂၄၆)၌-

အတ္တနာ လဒ္ဓါနိပိတိ အာဒိနာ ပဋိဂ္ဂဟဏေ ဒေါသော နတ္ထိ၊ ပရိဟရိတွာ ပရိဘော-
ဂေါဝ အာပတ္တိံ ကရောတိတိ ဒသေတိ။

F.A.D

ဟု မိန့်အပ်သည်။ တစ်နည်းကား ဝါစဉ်အားဖြင့် ရအပ်သော သံဃသန္တကဂရုဘာဏ်ဖြစ်၍ သွားရာဆောင်၍ ပုဂ္ဂလိကအသုံးအဆောင်ဖြင့် မသုံးဆောင်အပ်-ဟူလိုသည်။

အဘယ်ကြောင့် သံဃသန္တကဂရုဘာဏ်ဖြစ်လျက် ဝါစဉ်အားဖြင့် ရအပ်သနည်းဟူမူ လှူသောဒါယကာသည် “ဝဿဂ္ဂေန ဂဟေတုံ သံဃဿ ဓမ္မိ” ဟု ဆိုအပ်သည်ရှိသော် ဝါစဉ် အားဖြင့် ဝေဖန်၍ ယူအပ်၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ ဝါစဉ်အားဖြင့် ဝေဖန်ခြင်းကို ရှေးဦးစွာ ဆို၍ နောက်မှ သံဃာကို သုံးသပ်သောကြောင့်တည်း။

ထို့ကြောင့် မာတိကာအဋ္ဌကထာဂဏ္ဍိ၌—

ဣမံ မဉ္ဇပိဋံ ဝဿဂ္ဂေန ဂဟေတုံ သံဃဿ ဓမ္မိတိ ဝုတ္တေ ဝဿဂ္ဂေန ဘာဇေတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဝဿဂ္ဂေန ဘာဇနံ ပဌမံ ဝတွာ ပတ္ထာ သံဃဿ ပရာမဋ္ဌတ္တာ။

ဟု မိန့်သည်။ ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ (ဒု၊ ၂၄၆)၌—

ယထာ စေ’တ္ထ။ ဧဝံ ဥပရိ အဘာဇနီယဝါသိအာဒိသု အတ္တနော သဏ္ဍကေသုပိ။

ဟူသော နောက်စကား၏ အလိုသော်ကား ပုဂ္ဂလိကခံသော၊ ဂရုဘာဏ်လောက်သော သံဘဏ္ဍာ၊ ကြေးဘဏ္ဍာတို့ကိုပင် သွားရာဆောင်၍ ပုဂ္ဂလိက အသုံးအဆောင်ဖြင့် မသုံးဆောင်ကောင်း-ဟု အဓိပ္ပါယ်ရောက်၏။ ယင်းစကားသည် ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာကျမ်း၌သာ လာသည်။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၊ သာရတ္ထဒီပနီ၊ ဝိနယတ္ထမဉ္ဇူသာ၊ ဝိနယဝိနိစ္ဆယဋီကာတို့တွင် တစ်ကျမ်းမှ မလာ။ ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌—

အဝိဘဇိတဗ္ဌတ္တာ ဂရုဘဏ္ဍာနိ။ အဝေဘဂီယတ္တာ သာဓာရဏပရိက္ခာရဘာဝေန ဂရု- ပရိက္ခာရနိ။

ဟူသောပါဌ်၊ ၎င်းအဖွင့် သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ၌—

သာဓာရဏပရိက္ခာရဘာဝေနာတိ သံယိကတ္တာ သဗ္ဗဘိက္ခုဟိ သာဓာရဏပရိက္ခာရ- ဘာဝေန။

ဟူသော ပါဌ်၊ ဝိနယဝိနိစ္ဆယဋီကာ (ဒု၊ ၃၁၆)၌လည်း—

‘ဣမံ မဉ္ဇပိဋာဒိ သံဃဿ ဓမ္မိ’တိ ဝုတ္တေ ဂရုဘဏ္ဍံ ဟောတိ။ န ဘာဇေတဗ္ဗံ သံဃဿ ပရာမဋ္ဌတ္တာ။ ‘ဣမံ မဉ္ဇပိဋာဒိ ဘဒ္ဒန္တနံ ဝဿဂ္ဂေန ဂဏှိတုံ ဓမ္မိ’တိ ဝုတ္တေ သတိပိ ဂရုဘဏ္ဍာဘာဝေ ကပ္ပိယဝတ္ထံ၊ ဘာဇေတွာ ဂဏှိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ အကပ္ပိယဘဏ္ဍမေဝ ဘာဇေတွာ ဂဟေတုံ န လဗ္ဗတိ။

ဟူသောပါဌ်၊ ဤအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာပါဌ်တို့ဖြင့် ယခင် ဝိမတိဝိနောဒနီဋီကာစကားကို ပယ်သင့်၏။ ဤအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာပါဌ်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်အကျဉ်းကား “သံဃဿ ဒေမ” ဟု လျှုလျှင် ဂရုဘဏ္ဍာလောကလျှင် မစွန့်အပ်၊ မဝေဖန်အပ်။ ဂရုဘဏ္ဍာ မလောက်သော်သာ ဝေဖန်အပ်သည်။

“အာယသ္မန္တာနံ ဒေမ” ဟု လျှုသော်လည်းကောင်း၊ “အာယသ္မတော ဒေမ” ဟူ၍ လျှုသော်လည်းကောင်း ဂရုဘဏ္ဍာ၏အဖြစ် ရှိငြားသော်လည်း အပ်သောဝတ္ထုဖြစ်လျှင် ဝေဖန် အပ်သည်။ မအပ်သော ဝတ္ထုဖြစ်မှသာ ဝေဖန်၍ ယူခြင်းငှာ မရအပ်။ ဂရုဘဏ္ဍာမလောက် သော ဝတ္ထု၌ကား ဆိုဖွယ် မရှိ၊ သွားရာဆောင်၍ ပုဂ္ဂလိကအသုံးအဆောင်ဖြင့် အလိုရှိတိုင်း သုံးဆောင်အပ်၏-ဟူလိုသည်။

- ၁၀။ သလွဲဘဏ္ဍာသည်လည်း သံဘဏ္ဍာ၊ ကြေးဘဏ္ဍာနည်းတူ လည်းကောင်းတည်း။
- ၁၁။ နူးညံ့သော နို့ရည်အဆင်းရှိသော ကျောက်ဖြင့်ပြီးကုန်သော ဖလား၊ ရေသောက် ခွက်-အစရှိတို့သည် ဂရုဘဏ္ဍာတို့ချည်းတည်း။
- ၁၂။ ကြာသွတ်အိုး၊ ဆီခွက်သည် မဂဓရာဇ် ၅-ကွမ်းစား ဝင်သည်ထက် အလွန်သည်သာ လျှင် ဂရုဘဏ္ဍာတည်း။
- ၁၃။ ရွှေခွက်၊ ငွေခွက်၊ တေးခပ်ပြာခွက်၊ ဖလ်စစ်ခွက်တို့သည် လူတို့ဥစ္စာ ဖြစ်ကုန်သော် လည်း မအပ်ကုန်။ သံယိကအသုံးအဆောင်၊ ပုဂ္ဂလိကအသုံးအဆောင်ဖြင့်ကား ဆိုဖွယ်မရှိ၊ မအပ်သည် စင်စစ်တည်း။

ယင်းတွင် အဋ္ဌကထာ (ဝိ၊၄၊၄၊၈၀)၌-

ခီရပါသာဏမယာနိ တဋ္ဌကသရကာဒိနိ ဂရုဘဏ္ဍာနိ ယေဝ။ (ရှေဝါကျ)

သုဝဏ္ဏရဇတဟာရတူဇောတိဖလိကဘာဇနာနိ ဝိဟိဝိကဋာနိပိ န ဝဋ္ဌန္တိ။ (နောက်ဝါကျ)

ထို ၂-ဝါကျတွင် ရှေဝါကျအဖွင့်ကို ဝိနယတ္ထမဉ္ဇူသာအမည်ရှိသော ကခါဝိတရဏီဋီကာ၌ “ခီရပါသာဏမယာနိတိ မုဒုကခီရဝဏ္ဏပါသာဏမယာနိ” ဟု မိန့်အပ်သည်။ နောက်ဝါကျ အဖွင့်ကို “ဝိဟိဝိကဋာနိပိ န ဝဋ္ဌန္တိ အနာမာသတ္တာ” ဟု မိန့်သည်။ ယင်းသို့ ၂-ဝါကျအဖွင့် တစပ်တည်းရှိသည်ကို ခြားနား၍ အဓိပ္ပါယ်ကို မယူ။ တပေါင်းတည်း ယူလေသောကြောင့် ကြွေပန်းကန်သည် အနာမာသဖြစ်၍ မအပ်-ဟု ဆိုဖူးကြလေသည်။

ဤခီရဝဏ္ဏပါသာဏမယဖြစ်သော တဋ္ဌက၊ သရက-အစရှိသည်ကိုလည်း ကြွေ ပန်းကန်-ဟု မြန်မာ မပြန်သင့်။ ကြွေပန်းကန်သည်ကား စားခွက်ဖြစ်သည်။ တဋ္ဌက၊ သရက

F.4-B

အစရှိသည်ကား သောက်ခွက်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့က-အစရှိသည်တို့ကိုလည်း အဋ္ဌကထာ၌ ဂရုဘဏ္ဍာနိယေဝ-ဟူ၍သာ လာသည်။ န ဝဋ္ဌန္တိ-ဟု မလာသောကြောင့် ကြွေပန်းကန်ကို အနာမာသ-ဟု ဆိုအပ်သော စကားကို ပယ်အပ်သည်သာတည်း။

ဤရွှေခွက်၊ ငွေခွက်၊ တေးခပ်ပြာခွက်၊ ဖလ်စစ်ခွက်တို့သည် လူတို့၏ဥစ္စာ၊ သံယံက ပရိဘောဂ၊ ပုဂ္ဂလိကပရိဘောဂ မအပ်-ဟူသော် အလျှင်းပင် မသုံးဆောင်သင့်ပြီလော။ စုဒ္ဓိရ်ရကား “သေနာသနပရိဘောဂေ ပန အာမာသမ္ပိ အနာမာသမ္ပိ သဗ္ဗံ ဝဋ္ဌတိ” (စူဠဝါ၊ ၄။ ၈၀) ဟူသော ဝါကျကို မိန့်သတည်း။ ယင်းဝါကျ၌ အနာမာသ-ဟူသည်ကား ရွှေငွေ-အစရှိသည်ဖြင့် ပြီးသော ခွက်-အစရှိသည်တည်း။ အနာမာသ-ဟူသမျှကို မယူလေလင့်။ ကျောင်း၏ အသုံးအဆောင်ဖြစ်ထိုက်သော အနာမာသဝတ္ထုကိုသာ ယူ။

ထို့ကြောင့် ကဒီဋီကာ၌ “ဇာတဇူပါဒိမယာ သဗ္ဗေ သေနာသနစရိက္ခာရာ အာမာသာ” ဟု မိန့်အပ်သည်။

ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ (ဒု။ ၁၅၅)၌လည်း “အနာမာသမ္ပိတိ သုဝဏ္ဏာဒိမယမ္ပိ သဗ္ဗံ တံ အာမသိက္ခာ ပရိဘုဒ္ဓိတံ ဝဋ္ဌတိ” ဟု မိန့်အပ်သည်။

၁၄။ ပဲခွပ်-အစရှိသည်တို့၌ အဆုံးအဖြတ်ကား ကြီးသောအမှုကို မပြီးစေနိုင်၊ ဒန်ပူ ဖြတ်ခြင်း၊ ကြံနွေးခြင်း အမှုငယ်များကိုသာ ပြီးစေနိုင်သော ပဲခွပ်ငယ်သည် ဘာဇနီယဘဏ္ဍာ တည်း။ ထို့ထက်ကြီးသော၊ အမှတ်မရှိသော အခြင်းအရာဖြင့် ပြုပြင်အပ်သော ပဲခွပ်သည် ဂရုဘဏ်။

၁၅။ ပုဆိန်၌ ဂရုဘဏ် မလောက်သော ပုဆိန်-ဟူ၍ မရှိ။ အယုတ်သဖြင့် ဆေးသမား တို့၏ သွေးကြောဖောက်သော ပုဆိန်သည်လည်း ဂရုဘဏ္ဍာသာလျှင်တည်း။

၁၆။ ဓားမကား ပုဆိန်နည်းတူ ဂရုဘဏ် မလောက်-ဟူ၍ မရှိ။ လက်နက်-ဟူသော ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြင့် ပြုအပ်သော ဓားမကား အနာမာသတည်း။ ဤ “ယာ ပန အာဂုဓေခေ-ပေန ကတာ၊ အယံ အနာမာသာ” ဟူသော စူဠဝါအဋ္ဌကထာပါဠိ(၈၀)၌ “အာဂုဓေခေ-ပေန” ဟူသော ပုဒ်ကို လက်နက်အသွင်ဖြင့်-ဟူ၍ မြန်မာ မပြန်လို။ လက်နက်-ဟူသော ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြင့်-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ လက်နက်ဟူသော အမည်ဖြင့်-ဟူ၍လည်းကောင်း မြန်မာပြန်လိုသည်။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း။ လက်နက်အသွင်ရှိမှသာ လက်နက်ကိစ္စကို ပြီးစေ နိုင်သည် မဟုတ်။ လက်နက်အသွင် မရှိသော်လည်း အကြင်အရပ်၊ အကြင်ကာလ၌ ဓားမကိုပင် လက်နက်-ဟူသော ဝေါဟာရသညာဖြင့် သုံးဆောင်အပ်သည်ဖြစ်၍ ထိုအရပ်၊ ထိုကာလ၌ ဓားမသည် အနာမာသ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

ထို့ကြောင့်ပင် “အာဝုဓဝသေန အာဝုဓသဏ္ဍာနေန” ဟု မမိန့်။ “အာဝုဓသင်္ခေပေန” ဟု မိန့်သတည်း။

၁၇။ ပေါက်တူးကား အယုတ်သဖြင့် လက် ၄-သစ်မျှ ရှိသော်လည်း ဂရုဘဏ္ဍာတည်း။

၁၈။ ဆောက်ကား ဆောက်ပြားဖြစ်စေ၊ ဆောက်ခုံးဖြစ်စေ၊ ဆောက်ကောက်ဖြစ်စေ၊ ဆောက်ဖြောင့်ဖြစ်စေ၊ အယုတ်သဖြင့် တံမြက်ရိုးထွင်းသော ဆောက်ငယ်ပင် ဖြစ်သော်လည်း အရိုးတပ်မူ ဂရုဘဏ္ဍာတည်း။ တံမြက်ရိုးထွင်းသော ဆောက်ငယ် အရိုးမတပ်၊ အသွားမျှသာ အိတ်၌ထည့်၍ သွားရာ ဆောင်သင့်သော ဆောက်သည် ဘာဇနိယဘဏ္ဍာတည်း။

၁၉။ စူးသည်ကား အရိုးတပ်သော ဆောက်အား လျော်သောကြောင့် ဆောက်ဖြင့်ပင် သင်္ဂြိုဟ်အပ်၏။

၂၀။ ပန်းပဲ၊ ပန်းတဉ်း၊ ပန်းပွတ်၊ ကျူထရံသည်၊ ရွဲထွင်းသမား၊ သပိတ်ဖာသူတို့၏ ပေ၊ တူ၊ ညှပ်၊ ချိန်-အစရှိသော သံဖြင့်ပြီးသော အဆောက်အဦတို့သည် သံယာအား လျှင်သော ကာလမှစ၍ ဂရုဘဏ္ဍာ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤ၌ “သံယေ ဒိန္နကာလတော ပဋ္ဌာယ ဂရုဘဏ္ဍာနိ” (စူဠဝါ၊ ၄၊ ၈၁) ဟု မိန့်လေသည်ကား ဤအဆောက်အဦတို့သည် လူတို့၏အသုံးအဆောင် ဖြစ်သောကြောင့်သာ မိန့်သတည်း။ သည်မှတစ်ပါး ရှေးဆိုခဲ့ပြီးသော ဂရုဘဏ္ဍာတို့သည် သံယိကဘဏ္ဍာ မဟုတ်ဘဲလျက် ဂရုဘဏ္ဍာဖြစ်သောကြောင့် မိန့်သည်မဟုတ်။ အလုံးစုံသော ဂရုဘဏ္ဍာသည် သံယာအားသော်လည်း လျှင်မှု၊ သံယာအရံမြေ၌ ရောက်သည်ရှိသော်လည်း ဖြစ်မှသာ ဂရုဘဏ္ဍာဖြစ်သည်။ သံယာအားလည်း မလျှင်၊ သံယာအရံမြေ၌လည်း မရောက်သည်ဖြစ်လျှင် ဂရုဘဏ္ဍာ-ဟူ၍ မဆိုရ။ ပုဂ္ဂလိက လျှင်သော်၊ ခံသော်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလိကအရံမြေ၌ ရောက်သော်လည်းကောင်း ဘာဇနိယဘဏ္ဍာပင်တည်း။ ယင်းစကားကို အဘယ်ပါ၌ဖြင့် ယုံကြည်အပ်သနည်းဟူမူ-

တောနိ ဟိ ပဉ္စ သံယသန္တကာနိ နေဝ သံယဿ န ဂဏပုဂ္ဂလာနံ ဝိဿဇေတုံ ဝါ ဝိဘဇိတုံ ဝါ ဝဋ္ဋန္တိ။ ဝိဿန္တိတဝိဘတ္တာနိပိ သံယိတာနေဝ။

ဟူသော ကဒီဝိတရဏီအဋ္ဌကထာပါ၌ (၂၆၀)ဖြင့်လည်းကောင်း၊

သံယဿ ဒိန္နာ ဝါ တတ္ထ ဇာတကာ ဝါ ရက္ခိတဂေါပိတာ ဝါ ဂရုဘဏ္ဍံ။

ဟု ဆိုလတ္တံ့သော စူဠဝါသေနာသနက္ခန္ဓက၊ ဂါမကာဝါသဝတ္ထုအဖွင့်အဋ္ဌကထာပါ၌ဖြင့်လည်းကောင်း ယုံကြည်အပ်၏။ (ဝိ၊ ၄၊ ၄၊ ၈၁)

ဟိ တဒေဝ သစ္စံ ထို ၅-စုတို့သည် ဂရုဘဏ္ဍာဖြစ်၏-ဟူသော စကားသည် မှန်၏။ သံယသန္တကာနိ သံယာ၏ဥစ္စာဖြစ်ကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ၅-စုဖြစ်ကုန်သော။ တောနိ၊ ထိုဘဏ္ဍာ

၄-၅-၁

တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ သံဃဿ၊ အား။ ဝိဿဇေတုံ ဝါ၊ ငှာလည်းကောင်း။ ဝိဘဇိတုံ ဝါ၊ ဝေဖန်ခြင်းငှာလည်းကောင်း။ နေဝ ဝဋ္ဋန္တိ၊ မအပ်ကုန်။ ဂဏပုဂ္ဂလာနံ၊ ဂိုဏ်းပုဂ္ဂိုလ်တို့အား။ ဝိဿဇေတုံ ဝါ၊ လည်းကောင်း။ ဝိဘဇိတုံ ဝါ၊ လည်းကောင်း။ န ဝဋ္ဋန္တိ၊ မအပ်ကုန်။ ဝိဿဇိတဝိဘတ္တာနိပိ၊ စွန့်အပ်၊ ဝေဖန်အပ်ကုန်သော်လည်း။ သံယိကာနေဝ၊ သံယိကတို့သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ (ကဒါအနက်)

သံဃဿ၊ အား။ ဒိန္နာ ဝါ၊ လျှာအပ်သည်မူလည်းဖြစ်စေ။ တတ္ထဇာတကာ ဝါ၊ ထိုသံဃာ့အရံမြေ၌ ရောက်သည်မူလည်းဖြစ်စေ။ ရက္ခိတဂေါပိတာ ဝါ၊ စောင့်ရှောက်လုံခြုံစေအပ်သည်မူလည်းဖြစ်စေ။ ဂရုဘဏ္ဍံ၊ ဂရုဘဏ္ဍာသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ (အဋ္ဌကထာအနက်)

ဤကဲ့သို့ နောက်နောက်၌ “သံဃဿ ဒိန္နကာလတော” (စူဠဝါ၊ ၅၂၉)သည် ရှိသမျှကို သံဃာ့ဘဏ္ဍာဖြစ်၍ ဆိုသည်-ဟု ယူလေ။ မဆိုသောဘဏ္ဍာတို့သည် ပုဂ္ဂလိကပင် ဂရုဘဏ်ဖြစ်သောကြောင့် ဆိုသည်-ဟု မယူလေလင့်။

၂၀။ သလွဲဖြတ်သောသူ၊ ရွှေပန်းထိမ်သည်၊ သားရေနယ်သမားတို့၏ အဆောက်အဦတို့၌လည်း ဤနည်းအတူတည်း။ ဤနည်းအတူ ယူခဲ့သော် သလွဲဖြတ်သော ဓားငယ်၊ ရွှေဖြတ်သော ဓားငယ်၊ သားရေနယ်ဖြတ်သော ဓားငယ်၊ ဤ ၃-ပါးတို့သည် သင်တုန်းငယ်နှင့်။ ဝါ၊ လက်သည်းလှီးဓားငယ်နှင့် သင့်လျော်သည်မဟုတ်လော-စုဒ္ဓိရိရကား “အယမ္မန ဝိသေသော” စသော ပါဠိ(ဝိ၊ ၄၊ ၄၊ ၈၁)တို့ကို မိန့်သတည်း။ အဓိပ္ပါယ်ကား သလွဲဖြတ်သော ဓားငယ်၊ ရွှေဖြတ်သော ဓားငယ်၊ သားရေနယ်ဖြတ်သော ဓားငယ်တို့သည် ဘာဇနိယဘဏ္ဍာတို့တည်း။

၂၂။ ဆေတ္တာသည်၊ အပ်လျှိုသမားတို့၏ အဆောက်အဦတို့၌ ကပ်ကျေးကြီး၊ ညှပ်ကြီး၊ သင်တုန်းဓားကြီးတို့သည် ဂရုဘဏ္ဍာတည်း။ ကပ်ကျေးငယ်၊ ညှပ်ငယ်၊ သင်တုန်း ဓားငယ် အလုံးစုံသည် ဘာဇနိယဘဏ္ဍာတည်း။

၂၃။ ပဉ္စမကောဋ္ဌာသ၌ အဆုံးအဖြတ်ကား လက်မောင်းထက်ဝက်ပမာဏရှိသော ကြိမ်၊ နွယ်-စသော အမှတ်မရှိသော နွယ်သည် သံဃာအား လျှာသည်ဖြစ်စေ၊ သံဃာ့အရံမြေ၌ ရောက်သည်ဖြစ်စေ သံဃာစောင့်ရှောက်လုံခြုံစေသည်ရှိသော် ဂရုဘဏ္ဍာဖြစ်၍ ထိုနွယ်သည် သံဃာအမှု၊ စေတီအမှု ပြီးပြီးသော် အကြွင်းရှိလျှင် ပုဂ္ဂလိကအမှု၌လည်း ဆောင်အပ်၏။ မစောင့်ရှောက်မှုကား ဂရုဘဏ် မဖြစ်။

ဤအမူဟုပမာဏ-ဟူသည်ကား တံတောင်ဆစ်မှ စ၍ ပခုံးညွန့်တိုင်အောင် သော ပမာဏ ရှိ၏။ ထွာလက်သစ်ဖြင့် နှိုင်းယှဉ်မှုကား ၁-ထွာ၊ လက် ၄-သစ်ရှိ၏။

ထို့ကြောင့် ကဒါဋီကာ(သစ်၊ ၄၂၆)၌-

အပိုင်း ၂၆။ | ဝိတ္တာရဂရုဘာဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ (အမည်မသိဆရာတော်) ၄၅

အမုဗာဟုပုဗ္ဗမာဏာတိ ကပ္ပရတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အံသကူဋ္ဌပုဗ္ဗမာဏာ။ ဝိဒတ္ထိ
စတုရင်္ဂလပုဗ္ဗမာဏာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဟု မိန့်အပ်သည်။ ဂဏ္ဍိပုဒ်တို့၌လည်း နည်းတူလာ၏။ သာရတ္ထဒီပနီ(၃၊ ၃၁၅)၌—

အမုဗာဟု နာမ ဝိဒတ္ထိ စတုရင်္ဂလန္တိပိ ဝဒန္တိ။ ဟု မိန့်အပ်၏။

ဝင်္ဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ(၅၂၈)၌—

အမုဗာဟုတိ ကပ္ပရတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အံသကူဋ္ဌန္တိ လိခိတံ။ ဟု မိန့်အပ်သည်။

ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ(ဒု၊ ၂၄၆)၌ကား—

အမုဗာဟုပုဗ္ဗမာ နာမ အမုဗာဟုမတ္တာ၊ အမုဗာမမတ္တာတိပိ ဝဒန္တိ။ ဟု မိန့်အပ်၏။

၂၄။ ချည်၊ သင်ပန်းလျှော်၊ အုန်းကြောမျှင်၊ သားရေဖြင့်ပြီးသော ကြိုးသည်လည်း
ကောင်း၊ လွန်သည်လည်းကောင်း၊ လျှော်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အုန်းကြောမျှင်တို့ကိုလည်း
ကောင်း၊ လွန်း၍ ကျစ်အပ်သော ၁-လွန်းကြိုး၊ ၂-လွန်းကြိုးသည် သံယာအား လှူသော
ကာလမှစ၍ ဂရုဘာဏ်တည်း။ မလွန်းမူ၍ လှူအပ်သောချည်သည်လည်းကောင်း၊ သင်ပန်း
လျှော်သည်လည်းကောင်း၊ အုန်းကြောမျှင်သည်လည်းကောင်း ဘာဇနီယဘာဏ္ဍာတည်း။

၂၅။ အလျားလက် ၄-သစ်၊ လုံးပတ် သီဟိုဠ်ကညစ်ရိုးခန့်မျှရှိသော ဝါးသည် သံယာ
အား လှူသည်ဖြစ်စေ၊ သံယာ၏အရံ၌ ရောက်သည်ဖြစ်စေ ဂရုဘာဏ်တည်း။ နွယ်ကဲ့သို့
အကြွင်းကို ပုဂ္ဂလိကအမှု၌ ဆောင်ခြင်းငှာ အပ်၏။ အလျားလက် ၈-သစ်-ဟူရာ၌ လက်
သမားတို့၏ လက်သစ်ဖြင့် ၈-သစ်တည်း။ ထို့ကြောင့် ဝိနိယဝိနိစ္ဆယဋီကာ (ဒု၊ ၃၀၇)၌—

ဝမုကိအင်္ဂုလေန အဋ္ဌင်္ဂလာယတော။ - ဟု မိန့်အပ်၏။

လုံးပတ် သီဟိုဠ်ကညစ်ရိုးခန့်-ဟူရာ၌ကား မဇ္ဈိမပုရိသ၏ လက်သန်းဖျားပမာဏ
တည်း။ ထို့ကြောင့် ၎င်းဋီကာ (ဒု၊ ၃၀၇)၌—

ယံ မဇ္ဈိမပုရိသဿ တနိဋ္ဌင်္ဂလိယာ အဂ္ဂပုဗ္ဗမာဏံ၊ ဣဒံ သီဟဋ္ဌဒီပေ လေခကာနံ
လေခနိသုစိယာ ပမာဏန္တိ ဝဒန္တိ။ -

ဟု မိန့်သတည်း။

၂၆။ မဂဓရာဇ် ၅-ကွမ်းစားဝင်သော ဝါးဆီကျည်၊ ဝါးတောင်ဌေး၊ ဝါးဖိနပ်ညှပ်၊
ဝါးထီးရိုး၊ ဝါးထီးလက်သည် ဘာဇနီယဘာဏ္ဍာတည်း။ သံယာစောင့်ရှောက်လုံခြုံစေအပ်
သော ဝါးကိုယူလျှင် အမျှလည်းကောင်း၊ အလွန်လည်းကောင်း အလွန်ထာဝရဝတ္ထုကို

၇၃

အပွါးပြု၍ ယူအပ်သည်။ အယုတ်သဖြင့် ထိုဝါးနှင့်ထိုက်သော အဖိုးကိုမူလည်း ပေး၍ ယူအပ်သည်။

၂၇။ ဖြူဆံမြက်၊ ဖြိတ်မြက်၊ ၎င်း ၂-ပါးမှကြွင်းသော မြက်သစ်ရွက်တို့၌ အဆုံးအဖြတ် ကား ၁-ဆုပ်မျှလောက်သောမြက်၊ ၁-ချပ်မျှလောက်သော သစ်ရွက်သည်လည်း သံယာအား လျှူအပ်သည်ဖြစ်စေ၊ သံယာအရံမြေ၌ ပေါက်ရောက်သည်မူလည်းဖြစ်စေ သံယာစောင့် ရှောက်လုံခြုံစေလျှင် ဂရုဘဏ်တည်း။ နွယ်ကဲ့သို့ အကြွင်းကို ပုဂ္ဂလိကအမှု၌ ဆောင်ခြင်းငှာ အပ်၏။

၂၈။ အလျားလက် ၈-သစ်ရှိသော၊ မရေးသေးသော ပေသည် ဂရုဘဏ်လည်းကောင်း တည်း။ ရေးပြီးသော ပေကား ဂရုဘဏ် မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ကခါဇီကာ (သစ်၊ ၄၂၆)၌—
အဋ္ဌဂုံလပုမာဏောတိ ဝိတ္တာရတော အဋ္ဌဂုံလပုမာဏော။ လိခိတပေါတ္တကော ပန ဂရုဘဏ္ဍံ န ဟောတိ။

ဟု မိန့်အပ်သည်။ ဝိနယဝိနိစ္ဆယဇီကာ (၃၊ ၃၀၈)၌ကား—

အဋ္ဌဂုံလပုမာဏောတိ ဒီယတော အဋ္ဌဂုံလမတ္တော။ ကေစိ ‘ပုထုလတော’တိ ဝဒန္တိ။
ရိတ္တပေါတ္တကောတိ လေခါဟိ သုညပေါတ္တကော၊ န လိခိတပေါတ္တကောတိ ဝုတ္တံ
ဟောတိ။

ဟု မိန့်အပ်သည်။ ယင်းသည်ပါ၌ အလျားအားဖြင့် လက် ၈-သစ်-ဟူ၍ ကခါဇီကာကဲ့သို့ အနံအားဖြင့် လက် ၈-သစ်-ဟူသည်ကို ကေစိ-ဟူ၏။ ထိုသို့ပင် ဆိုငြားသော်လည်း အလျား ဖြစ်စေ၊ အနံဖြစ်စေ ကျောင်းမိုးရန်ဖြစ်၍ သင့်ကောင်းသည်ချည်း။ ရေးပြီးသောပေဖြစ်မူ ကား ယခင်ဇီကာပါ၌ဖြင့် ဂရုဘဏ် မဟုတ်-ဟု ပြ၏။

ဝိနယဝိနိစ္ဆယဇီကာ (၃၊ ၃၀၈)၌လည်း—

အဋ္ဌဂုံလပုမာဏောတိ ဣမိနာ အဋ္ဌဂုံလတော ဥိနပုမာဏော ဘာဇိယော၊ ရိတ္တ-
ပေါတ္တကောတိ ဣမိနာ အဋ္ဌဂုံလတော အတိရေကပုမာဏောပိ လိခိတပေါတ္တ-
ကော ဘာဇိယောတိ ဒေသေတိ။

ဟု မိန့်ရကား ရေးပြီးသောပေသည် ဘာဇိယဘဏ္ဍာတည်း-ဟု သိအပ်၏။ ဤ၌ သစ်ရွက်၊ ပေရွက်သည် မြက်သက်ငယ်သို့အဝင် ကျောင်းမိုးရန်သာတည်း။

ထို့ကြောင့် စူဠဝါအဋ္ဌကထာ၌ “ပဏ္ဍမိ တိဏေနေဝ သင်္ဂဟိတံ”(၈၂)ဟု မိန့်သတည်း။ ကခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌လည်း “ဆဒနတိဏသင်္ခေပ ဂတေသု တာလပဏ္ဍာဒိသု”ဟု မိန့်

အပ်သည်။ ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ၌လည်း “ရိတ္ထပေါတ္ထကောတိ အလိခိတပေါတ္ထကော၊ ဣဒ္ဓပုပ္ဖပုပ္ဖသင်္ဂေ နတ္ထိ” ဟု မိန့်အပ်သည်။

၂၉။ မြေဘဏ္ဍာ၌ အဆုံးအဖြတ်ကား ပကတိမြေမူလည်း ဖြစ်စေ၊ အဆင်း ၅-ပါးရှိသော မြေမူလည်း ဖြစ်စေ၊ အင်္ဂတေမူလည်း ဖြစ်စေ၊ ပွက်လျက် ဆုန်းမှုန့်၊ ကညစ်စေး-စသည်တို့တွင် အမှတ်မဲ့ တပါးပါးမူလည်း ဖြစ်စေ၊ ရခဲရာအရပ်၌ ဆောင်၍ လျှာဒါန်းသည်လည်း ဖြစ်စေ၊ သံဃာ၏အရံမြေ၌ ဖြစ်သည်မူလည်း ဖြစ်စေ၊ သံဃာစောင့်ရှောက်လုံခြုံစေလျှင် ထန်းသီးမှည့် အတိုင်းအရှည်ရှိသော မြေသည် ဂရုဘဏ္ဍာတည်း။ နွယ်ကဲ့သို့ အကြွင်းကို ပုဂ္ဂလိကအမှု၌ ဆောင်ခြင်းငှာ အပ်၏။

၃၀။ ဟိင်္ဂု- ရှိန်းခို၊ ဟိင်္ဂုလက- ဟသ်ပဒါး-ဆုန်းလည်းဟူ။ ဟရိတာလ- ဆေးဒန်း၊ မနောသိလာ- မြင်းသီလာ၊ အဇ္ဇန-မျက်စဉ်းကျည်၊ ဤ ၅-ပါးသော ဝတ္ထုတို့သည်ကား ဘာဇနီယဘဏ္ဍာတို့တည်း။

၃၁။ သစ်ဘဏ္ဍာ၌ အလျား လက် ၈-သစ်၊ လုံးပတ် သီဟိုဠ်ကညစ်ရိုးခန့်ရှိသော၊ အမှတ်မရှိသော သစ်ဘဏ္ဍာသည် ရခဲရာ၌ သံဃာအား လျှာသည်ဖြစ်စေ၊ သံဃာ၏အရံမြေ၌ ရောက်သည်ဖြစ်စေ သံဃာစောင့်ရှောက်လုံခြုံစေလျှင် ဂရုဘဏ္ဍာဖြစ်၏-ဟု ကုရုန္တိ အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်အပ်၏။

၃၂။ မဟာအဋ္ဌကထာ၌ကား ပမာဏထက်လွန်သော၊ အခြေရှည်သော ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်၊ ကြိမ်ခက်သော အင်းပျဉ်၊ ပုဆိုးနွမ်းကြက်သော အင်းပျဉ်၊ ဆိတ်ခြေကဲ့သို့ အခြေကောက်သော အင်းပျဉ်၊ သျှစ်သျှားသီးကဲ့သို့ လုံးသော၊ အခြေအများတပ်သော အင်းပျဉ်၊ အခြေမတပ်သော ပျဉ်အင်းပျဉ်၊ ကပ်ကျစ်၊ ကောက်ရိုးအင်းပျဉ်၊ ဤဘဏ္ဍာတို့တွင် အမှတ်မဲ့ တပါးပါးသည် ငယ်သည်ဖြစ်စေ၊ ကြီးသည်ဖြစ်စေ သံဃာအား လျှာလျှင် ဂရုဘဏ္ဍာဖြစ်၏။ ဤ၌ ပလာလ၊ ပီဌသဒ္ဓါဖြင့် ငှက်ပျောရွက်-စသည်ဖြင့် ပြုအပ်သော အင်းပျဉ်-အစရှိသည်တို့ကိုလည်း သင်္ဂြိုဟ်သည်။ ကျားရေအလွမ်း၊ သားရဲရုပ်အရံ၊ ရတနာ ရွှေချည်ဖြင့်ချုပ်သော ကပ်ကျစ်သည် ဂရုဘဏ္ဍာစင်စစ်တည်း။

၃၃။ ပျဉ်ကောက်၊ ပျဉ်ရှည်၊ သင်္ကန်းဖွပ်ပျဉ်၊ သင်္ကန်းနယ်ပျဉ်၊ သင်္ကန်းထု (လက်ရိုက်လည်း-ဟူ)၊ ဒန်ပူဖြတ်သော ဆောက်ပုတ်၊ လက်ရိုက်-ဟူ၏။ ကျောက်စည်ထိုး ဆောက်ပုတ်၊ သောက်ရေကန်၊ ဆိုးကျင်း၊ ညှစ်ရေကန်၊ ပန်းကပ်၊ ပန်းတောင်း၊ ဤအလုံးစုံသည် သစ်ဖြင့် ပြီးသည် ဖြစ်စေ၊ ဝါးဖြင့် ပြီးသည်ဖြစ်စေ အခြေတပ်သော တံတင်း၊ အခြေမတပ်သော တံတင်းပူတာ၊ မဂဓရာဇ် ၅-ကွမ်းစားထက် အလွန်ဝင်သော ကြုတ်၊ ရေကျင်း၊ ရေဖျဉ်း၊

မှုတ်, ဟင်းချို, သောက်ရေခွက်, ရေသောက်ခရုသင်း၊ ဤဘဏ္ဍာတို့တွင် အမှတ်မဲ့ တပါးပါးသည် သံဃာအားလှူသော် ဂရုဘဏ္ဍာတည်း။

၃၄။ ခရုသင်း၊ ခွက်ငယ်၊ ရေဗူးသည် ဘာဇနီယဘဏ္ဍာတည်း။

၃၅။ ခြေသုတ်, ခြေပွတ် အဝန်းသည်ကား သစ်ဖြင့် ပြီးသည်ဖြစ်စေ၊ ပုဆိုး, သစ်ရွက်-အစရှိသည်ဖြင့် ပြီးသည်မူလည်း ဖြစ်စေ အလုံးစုံသည် ဂရုဘဏ္ဍာချည်းတည်း။

၃၆။ သံသပိတ်ခြေ, သပိတ်ဖုံး, ယပ်ဝန်း, လေးထောင့်ယပ်, ပန်းပုံတောင်း, ခြင်းတောင်း, အရိုးတပ် တံမြက်ဆုပ်, အရိုးမတပ် တံမြက်ဆုပ်၊ ဤဘဏ္ဍာတို့တွင်လည်း အမှတ်မဲ့ တပါးပါးသည် ငယ်သည်ဖြစ်စေ၊ ကြီးသည်ဖြစ်စေ ဝါး, သားရေ-အစရှိသည်တို့တွင် အမှတ်မဲ့ တပါးပါးဖြင့် ပြုအပ်သည် ဖြစ်အံ့၊ ဂရုဘဏ္ဍာ စင်စစ်တည်း။

၃၇။ သည်တိုင်, ထုပ်, လျှောက်, စောင်းတန်း, လှေကား, ပျဉ်-စသည်တို့တွင် တပါးပါးသည် သစ်ဖြင့် ပြီးသည်ဖြစ်စေ, ကျောက်ဖြင့် ပြီးသည်ဖြစ်စေ ကျောင်းအိမ်၌ အဆောက်အဦဖြစ်ထိုက်သော ဘဏ္ဍာသည်လည်းကောင်း၊ အမှတ်မရှိသော သပေါ့, သင်ဖြူသည်လည်းကောင်း၊ အမှတ်မရှိသော မြေအခင်းသည်လည်းကောင်း၊ အမှတ်မရှိသော မအပ်သော သားရေသည်လည်းကောင်း အလုံးစုံသည် သံဃာအားလှူလျှင် ဂရုဘဏ္ဍာဖြစ်၏။ ထိုဝတ္ထုတို့တွင် မအပ်သော သားရေကို မြေအခင်းပြုခြင်းငှာ အပ်၏။

၃၈။ သိုးရေသည်ကား အိပ်ရာခင်းနှင့် အလားတူ၏။ ထိုသိုးရေသည်လည်း ဂရုဘဏ္ဍာဧကန်တည်း။

၃၉။ အပ်သော သားရေတို့သည်ကား ဘာဇနီယဘဏ္ဍာ မည်ကုန်၏။

ဤစူဠဝါအဋ္ဌကထာ(၈၃)၌ လာသော—

ဧဠကစမ္ပံ ပန ပစ္စတ္ထရဏဂတိကံ ဟောတိ၊ တမ္ပိ ဂရုဘဏ္ဍမေဝ။ ကပ္ပိယစမ္မာနိ ဘာဇနီယာနိ။

ဟူသော ပါဠိကိုလည်းကောင်း၊ ကခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌လည်း ဤနည်းတူလာသော ပါဠိကိုလည်းကောင်း အမှီပြု၍ အရှင်ဓမ္မသီရိဆရာသည် ခုဒ္ဒသိက္ခာကျမ်း၌—

ဘာဇိယံ ကပ္ပိယံ စမ္ပံ၊ ဧဠစမ္မမ'ဘာဇိယံ။

ဟု မိန့်အပ်၏။

ထိုပါဠိ၏ အဖွင့်ကိုလည်း ခုဒ္ဒသိက္ခာဋီကာဟောင်း၌—

မိဂဓမ္မာဒိ ကပ္ပိယစမ္ပံ ဘာဇိယံ။ သီဟဓမ္မာဒိ အကပ္ပိယစမ္ပံ ဂရုဘဏ္ဍာ။ တမ္ပန-
ဘူမတ္ထရဏံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဧဋ္ဌကစမ္ပံ ပန ပစ္စတ္ထရဏဂတိကတ္တာ ဂရုဘဏ္ဍာ ဟောတိ။
ဟု မိန့်သည်။

ဋီကာသစ်၌ အထူးမဆို။ ထို့ကြောင့် ထိုခုဒ္ဒသိက္ခာပါဠိ၌ “ကပ္ပိယံ၊ အပ်သော။
စမ္ပံ၊ သမင်ရေး-စသော အရေးကို။ ဘာဇိယံ၊ ဝေဖန်အပ်၏။ ဧဋ္ဌစမ္ပံ၊ သိုးရေးကို။ အဘာဇိယံ၊
မဝေဖန်အပ်။” ဤသို့ မြန်မာပြန်သင့်သည်။ ပစ္စတ္ထရဏဂတိကံ-ဟူသောပါဠိကို မြော်၍
“ဧဋ္ဌစမ္ပံ၊ အိပ်ရာခင်းနှင့် အလားတူသော သားရေး”ဟူ၍ မြန်မာမပြန်သင့်။ ယင်းပါဠိတွင်
လည်း တေလစမ္ပံ-ဟု ရှိတတ်၏။ ယခင် အဋ္ဌကထာ ၂-ကျမ်း၌လာသော ပါဠိကိုလည်း
ကောင်း၊ ခုဒ္ဒသိက္ခာဋီကာပါဠိကိုလည်းကောင်း ထောက်၍ ပယ်အပ်သည်သာလျှင်တည်း။

ဝိနယဝိနိစ္ဆယကား ယခင်အဋ္ဌကထာပါဠိကို “ယံ ကိစ္ဆိ အကပ္ပိယစမ္ပံ။ သဗ္ဗံ သံယေ
ဒိန္နံ ဂရုဘဏ္ဍာ”ဟူသော ရှေ့အဋ္ဌကထာပါဠိနှင့်တကွ အမှီပြု၍ “ဘာဇိယံ ကပ္ပိယံ စမ္ပံ။
အကပ္ပိယံမဘာဇိယံ။ ဧဋ္ဌ စမ္ပံ ဂရုံ ဝတ္ထု”ဟု မိန့်အပ်သည်။ ကုရုန္တိအဋ္ဌကထာ၌ကား
အလုံးစုံသော ညောင်စောင်းပမာဏရှိသော သားရေးကို ဂရုဘဏ္ဍာ-ဟု မိန့်အပ်၏။ ဤ
သိုးရေးသည်ကား အိပ်ရာခင်းနှင့်အလားတူ ယူသောကြောင့် ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်၌
လည်း ခင်းခြင်းငှာ အပ်၏။

ထို့ကြောင့် ကခါဋီကာ (သစ်။၄၂၇)၌-

ပစ္စတ္ထရဏဂတိကမေဝါန္တိ ဣမိနာ မဉ္ဇပိဋ္ဌပိ အတ္ထရိတုံ ဝဋ္ဋတိတိ ဒီပေတိ။

ဟု မိန့်အပ်၏။ ဝိနယဝိနိစ္ဆယဋီကာ (ဒု။၃၁၁)၌လည်း နည်းတူလာ၏။

၄၀။ ဆုံ၊ ကျည်ပွေ့ ဆန်ကော၊ ကျောက်ပြင်၊ ကျောက်သွား၊ ကျောက်ကျင်း၊ ကျောက်
ဖျဉ်း၊ လိပ်၊ လက်ခက်၊ သားရေးအိပ်-အစရှိသော ယက်ကန်းသည် အစရှိသည်တို့၏ဘဏ္ဍာ။
အလုံးစုံသော လယ်လုပ်သားတို့၏ ဘဏ္ဍာ။ အလုံးစုံသော လှည်းဘီးတပ်သော ယာဉ်။
ဤဘဏ္ဍာအပေါင်းသည် ဂရုဘဏ္ဍာသာတည်း။ ဖျက်ချွတ်၍ ထားသော ယာဉ်သည်ကား
ဘာဇနီယဘဏ္ဍာတည်း။

၄၁။ ညောင်စောင်းခြေ၊ ညောင်စောင်းပေါင်၊ အင်းပျဉ်ခြေ၊ အင်းပျဉ်ပေါင်၊ ပဲခွပ်ရိုး၊
ပုဆိန်-အစရှိသည်တို့၏အရိုး၊ ဤဘဏ္ဍာတို့တွင် အမှတ်မဲ့ တပါးပါးသည် ရွှေ၍၊ ချော၍
မပြီးမီ ဘာဇနီယဘဏ္ဍာတည်း။ အပြေအပြစ် ရွှေ၍၊ ချော၍ ပြီးမှုကား ဂရုဘဏ္ဍာတည်း။

၄၂။ ခွင့်ပြုတော်မူသော ပဲခွပ်အရိုး၊ ထီး၊ ထန်းရွက်၊ ထီးမိုး (ထန်းရွက်လည်းဟူ၍)
တောင်ဝှေး၊ ဖိနပ်၊ ပွတ်ခုံ၊ ပွတ်ကျော့၊ ဓမ္မကရိုဏ်၊ မဂဓရာဇ် ၅-ကွမ်းစားထက်အလွန် မဝင်

သော သျှစ်သျှားသီးဖြင့်ပြုသော ကျည်, အိုး, ဗူးကျည် (ဗူးတင်လျှော်လည်း-ဟူ၊ ဗူးငယ်လည်း-ဟူ၊ အိုးဗူးကြီးလည်း-ဟူ။)၊ သားချိုကျည်၊ ဤအလုံးစုံသည် ဘာဇနီယဘဏ္ဍာတည်း။ ထို့ထက်ကြီးမူ ဂရုဘဏ္ဍာ ဖြစ်၏။

ဤ၌ ခွင့်ပြုတော်မူသော ပဲခွပ်-ဟူသည်ကား အိတ်၌ထည့်၍ သွားရာဆောင်ခြင်းငှာ တတ်ကောင်းသော ပဲခွပ်တည်း။ ထို့ကြောင့် ကင်္ခါဋီကာ (သစ်။၄၂၇)၌—

အနုညာတဝါသိ နာမ ယာ သိပါဋီကာယ ပက္ခိပိတွာ ပရိဟရိတံ သက္ကာတိ ဝုတ္တာ။
ဟု မိန့်အပ်သတည်း။ ခုဒ္ဒသိက္ခာဋီကာဟောင်း၌လည်း ၎င်းနည်းတူ လာ၏။

ရွှေငွေမကွပ်သည်ကို ယူ-ဟူသော ဝိနည်းသင်္ဂြိုဟ်နိဿယစကားကို ယခင်ဋီကာ ပါဠိတို့ဖြင့် ပယ်။ မုဋ္ဌိပဏ္ဏ-ဟူသည်ကား ထန်းရွက်ပင်တည်း။ ထိုထန်းရွက်ကို လက်ဆုပ်ဖြင့် ယူ၍ သွားရာဆောင်သောကြောင့် မုဋ္ဌိပဏ္ဏ-ဟူသည်။ ကေစိဆရာတို့ကား ထီးမိုး၊ ထန်းရွက် ဟူကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ကင်္ခါဋီကာ (သစ်။၄၂၇)၌—

မုဋ္ဌိပဏ္ဏန္တိ တာလပတ္တံ။ တံ ဟိ မုဋ္ဌိနာ ဂဟေတွာ ပရိဟရန္တိတိ 'မုဋ္ဌိပဏ္ဏန္တိ ဝုစ္စတိ။
မုဋ္ဌိပဏ္ဏန္တိ ဆတ္တစ္ဆဒနပဏ္ဏမေဝါတိ ကေစိ။

ဟု မိန့်အပ်သတည်း။

၄၃။ ဆင်စွယ်သည်လည်းကောင်း၊ အမှတ်မရှိသော သားချိုသည်လည်းကောင်း မရွှေ့မချောသေး ဖြစ်တိုင်းသာလျှင် ဘာဇနီယဘဏ္ဍာတည်း။ ထိုဆင်စွယ်၊ သားချိုတို့ဖြင့် ပြီးသော ညောင်စောင်းခြေ-အစရှိသည်တို့၌ ရှေးနှင့်အတူ ဘာဇနီယဘဏ္ဍာ-ဟု ဆုံးဖြတ်အပ်၏။

၄၄။ ရှိန်းခိုထည့်သော ကြတ်, မျက်စဉ်းကြတ်, ကံပတ်သိမ်း, ခါးပန်းဘိ, မျက်စဉ်းကျည်, မျက်စဉ်းတံ, ရေသပ်၊ ဤအလုံးစုံသည် ရွှေ၍, ချော၍ပြီးသော်လည်း ဘာဇနီယဘဏ္ဍာပင် တည်း။

၄၅။ မြေဘဏ္ဍာ၌ အလုံးစုံသော လူတို့၏ စားသောက်သုံးဆောင်ရာဖြစ်သော အိုးဖုံး, အိုးခွက်-အစရှိသော အိုးထိန်းသည်တို့ အိုးခွက်, သပိတ်ဖုတ်ဖျဉ်း, မီးကျိုးထည့်ရန် ဖျဉ်း (မီးမယ်ဖျူးလည်း-ဟူ)၊ အခိုးသောက်တံ, ဆီမီးတိုင်, ဆီမီးခွက်, စီအုတ်, အုတ်ကြွပ် (အမွန်း အထွတ်လည်း-ဟူ)၊ ဤအလုံးစုံသည် သံယာအား လှူသောကာလမှစ၍ ဂရုဘဏ္ဍာတည်း။

၄၆။ မဂဇရာဇ် ၅-ကွမ်းစား ဝင်သည်ထက် မလွန်သော ပမာဏရှိသော ကြာသွတ်အိုး, မြေသပိတ်, မြေစားခွက်, မြေသောက်ခွက်, မြေကရား၊ ဤအလုံးစုံကား ဘာဇနီယဘဏ္ဍာ တည်း။

မြေဘဏ္ဍာ၌ ကရားသည် ဘာဇနိယအစုသို့ ဝင်သကဲ့သို့ ကြေးဘဏ္ဍာ၌လည်း ကရားသည် ဘာဇနိယအစုသို့ ဝင်၏။ ဘိင်္ဂါရ-နှင့် ကုဏ္ဍိကာ-အထူးကား ဘိင်္ဂါရမှာ မင်းတို့ သုံးဆောင်သော ကရား၊ ကုဏ္ဍိကာမှာ မင်းမှ တပါးသောသူတို့ သုံးဆောင်သော ကရားတည်း။ ဤကား အထူး။

ထို့ကြောင့် အဘိဓာန် (ဂါထာ။၃၅၉)၌-

ဘဒ္ဒကုမ္ဘော ပုဏ္ဏကုမ္ဘော၊ ဘိင်္ဂါရော လေဒါယကော။
ဟတ္ထိ'ဿရထပတ္တိ တု၊ သေနာဟိ စတုရဂီနိ။ ။

ဟု ဘိင်္ဂါရသည် မင်းတို့အသုံးအဆောင်၌ လာသည်။ ။ အဘိဓာန်ဋီကာ၌ကား-

ဒွယံ ဟေမဘာဇနေ၊ ဘရ- ဘရဏေ၊ ဘရဏံ ပေါသနဉ္စ၊ ဓာရဏတ္ထဿ ဘရတိဿ
ဘိင်္ဂါဒေသော၊ ဘရတိ ဒဓာတျဒကမိတိ ဘိင်္ဂါရော၊ အာရော။

ဟု ဟေမဘာဇန-ဟူ၏။ ဝိနယဝိနိစ္ဆယဋီကာ (ဒု။၃၀၂)၌ကား-

ဘိင်္ဂါရော နာမ ဥက္ခိတ္တဟတ္ထိသောဏ္ဍာကာရေန ကတလေနိဂ္ဂမနကဏ္ဍိကော
ဥစ္စဂီဝေါ မဟာမုခဉ္စကဘာဇနဝိသေသော။

ဟု လာ၏။

ဘိင်္ဂါရော နာမ၊ ကရားမည်သည်ကား။ ဥက္ခိတ္တဟတ္ထိသောဏ္ဍာကာရေန၊ ချီအပ်
သော ဆင်နွှာမောင်းအသွင်ဖြင့်။ ကတလေနိဂ္ဂမနကဏ္ဍိကော၊ ပြုအပ်သော ရေထွက်ရာ
အထွတ်ရှိသော။ ဝါ၊ ကရားနိရှိသော။ ဥစ္စဂီဝေါ၊ လည်မြင့်သော။ ဝါ၊ မြင့်သော လည်ရှိသော။
မဟာမုခဉ္စကဘာဇန ဝိသေသော၊ အဝကျယ်သော ရေအိုးအထူးတည်း။

ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ (စူဠဝါ။၇၉)၌-

ပါဠိယံ ပန အနာဂတာနိပိ ဘိင်္ဂါရပဋိဂ္ဂဟဉ္စဥြက်ဒဗ္ဗိကဋ္ဌဗျုပါတိတဋ္ဌကသရကမုဂ္ဂရ-
အဂီရကပဏ္ဍိမတဋ္ဌဗျုအာဒိနိ ခုဒ္ဒတာနိ ဝါ မဟန္တာနိ ဝါ သဗ္ဗာနိ ဂရုဘဏ္ဍာနိ။

ဟု ဘိင်္ဂါရကို ဂရုဘဏ္ဍာ-ဟူ၍ မိန့်အပ်သည်။ ကုဏ္ဍိကာကိုမူကား-

ယထာ စ မတ္တိကာ ဘဏ္ဍေ၊ ဧဝံ လောဟဘဏ္ဍေပိ၊ ကုဏ္ဍိကာ ဘာဇနိယကောဌာသ-
မေဝ ဘဇတိ။ (ဝိဋ္ဌ၊၄။၈၄)

ဟု ဘာဇနိယဘဏ္ဍာအစုသို့ ဝင်ကြောင်းကို မိန့်သည်။ ဘာဇနိယဘဏ္ဍာ-ဟူက လဟုဘဏ္ဍာ
သာတည်း။

ထိုကောဋ္ဌာသအားဖြင့် ၅-စုသော ဂရုဘဏ္ဍာတို့တွင် ပဌမအစု၊ ဒုတိယအစု၊ ၂-ပါးသည် ထာဝရ မည်၏။ တတိယအစု၊ စတုတ္ထအစု၊ ပဉ္စမအစု၊ ၃-ပါးသည် ဂရုဘဏ္ဍာ မည်၏။ ထို့ကြောင့် ဝိနယဝိနိစ္ဆယဋီကာ (ဒု။၃၁၃)၌-

ဂရု နာမ ပစ္စိမံ ဂရုဘဏ္ဍာက္ကယံ။ ထာဝရံ နာမ ပုရိမဒ္ဒယံ။

ဟု မိန့်အပ်သည်။ ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ (ဒု။၁၅၃)၌လည်း-

ထာဝရေန ထာဝရံ ဂရုဘဏ္ဍေန ဂရုဘဏ္ဍန္တိ ဧတ္ထ ပဉ္စသုကောဋ္ဌာသေသု ပုရိမဒ္ဒယံ
ထာဝရံ။ ပစ္စိမတ္တယံ ဂရုဘဏ္ဍန္တိ ဝေဒိတဝံ။

ဟု မိန့်အပ်သည်။ ဤသို့ ဂရုဘဏ္ဍာသည် ဝိနိစ္ဆယအစက ဆိုခဲ့တိုင်းသော ကောဋ္ဌာသ အားဖြင့် ၅-ပါး၊ သရုပ်အားဖြင့် ၂၅-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၂၅-ပါးတို့၌ လျော်ရာ၊ လျော်ရာ သွင်း၍ ယူရမည်။

ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ ဂန္ထနုရတို့၌ လာသောနည်းအားဖြင့် ဂရုဘဏ်၊ လဟုဘဏ်တို့၏ အဆုံးအဖြတ်ကား ဤတွင်ရွှေ့ အပြီးအဆုံး နိဂုံးကမ္မတ် သတ်သတည်း။

----- x -----

နိဂုံးဂါထာ

ဇိနစက္ကေ ဒွိသဟဿေ၊ တိသတေ စတုတိသကေ။
ဓိကေ ကလိယုဂေ ပတ္တေ၊ ဥပညာသသတာဓိကေ။ ။
သဟဿေ ဇေဋ္ဌမာသမ္ပိ၊ ကာလပက္ခေ စ သောရိယံ။
ပါဠိပုဒေ ဒိနေ ဝမ္ပ၊ ပစ္စာယာယံ ဂရုဘဏ္ဍကံ။
လဟုဘဏ္ဍေန သဒ္ဓိဉ္စ၊ နန္တရာယေန နိဋ္ဌိတံ။ ။

ဝိတ္ထာရဂရုဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ ပြီး၏။

အမည်မသိဆရာတော်

{ ၃ } ဝိခိတြဂဗ္ဘဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

[၁] ဂရုဘဏ်သရုပ်

- ၁- အာရာမော ဝိဟာရ ဝတ္ထု၊ မဇ္ဈော ဝိမ္မောဟနံ ဘိသိ။
ပိဋ္ဌဉ္စ လောဟကဋ္ဌာဟော၊ ကုဗ္ဗိ ဘာဏကဝါရကော။ ။
- ၂- ကုဋ္ဌာရိ ဝါသိ ဖရသု၊ ကုဒါလော စ နိခါဒနံ။ (စူဠဝါဠိ ပရသု-ဟု ရှိ၏။)
ဝလ္လိ ဝေဠု တိဏံ ပဏ္ဍိ၊ မုဗ္ဗပဗ္ဗဇမတ္တိကံ။ ။
- ၃- ဒါရုမတ္တိကံ ပဉ္စေတေ၊ ထုလ္လုစွယံ မဟာမုနိ။
ဝိဿဇ္ဇနာဘာဇယတော၊ ဘာဇိတာပိ အဘာဇိတာ။ ။
- ၄- ဒွိသင်္ဂဟာနိ ဒွေ ဟောန္တိ၊ တတိယံ စတုသင်္ဂဟံ။
စတုတ္ထံ နဝကောဋ္ဌာသံ၊ ပဉ္စမံ အဋ္ဌဘေဒနံ။ ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၇၇)
- ၅- ထာဝရံထာဝရဉ္စေဝ၊ ဒွါဒိ အာဒိတရေတရံ။
ဂရု စ ဂရု ဂရုကံ၊ တျာဒိစာဒိတရေတရံ။ ။
- ၆- သံယေ ဒိန္နဉ္စ ရက္ခိတံ၊ အတ္တလဒ္ဓံပိ သံယိကံ။
ဂိဟိဝိကဋ္ဌနိဟာရံ၊ ပါဒဂဏှာတိရေကတော။ ။
- ၇- ပါသာဒပရိဘောဂိကံ၊ သုဒ္ဓဘဏ္ဍဉ္စ ဘာဇိယံ။
ကမညာတုန္တိ ဝက္ခာမ၊ ဧတေသ္မာဒိဒ္ဓယံ သုခံ။ ။

(စူဠဝါဠိလာသော စုက္ကိယပါဠိကို ဂါထာစီထားသည်။)

၁။ သံဃေ ဝိနန္တိ

- ၈- မဇ္ဇပိဋ္ဌာဒိဘေဒေသု၊ ဗုဒ္ဓိဗဒ္ဓေါ မသာရကော။
ကုဋီရာ'ဟစ္စပါဒကော၊ စတ္တာရော မဇ္ဇပိဋ္ဌိ'မေ။ ။
- ၉- သတ္တင်္ဂီ'သန္တိ ဘဒ္ဒေ'ဋ္ဌ-ပါဒါ'မလကဝဏှက။
ပလာလပိဋ္ဌိ ပဋကံ၊ ဖလကကောစ္ဆကံ ဣမေ။ ။
- ၁၀- ခုဒ္ဒကေ မဟန္တေစာ'ပိ၊ ပိဋ္ဌာနိ ကဒလာဒိနိ။
ပလာလဂဟိတာ ယေန၊ ဂဟိတာနိတိ ဉာယရေ။ ။
- ၁၁- မနဿ'ညကတံ ဥဏှံ၊ စောဋ္ဌံ ဝါကံ တိဏံ တမာ။
လညံ သုဒ္ဓ ပဏှံ ကပ္ပိ၊ စိဝရစ္ဆဝိ'မေ ဘိသိ။ ။
- ၁၂- မဇ္ဇပိဋ္ဌဘူမတ္ထရ- ပါဒပုဋ္ဌနစက်မာ။
ဝသေနိ'မေ ဘိသိယောပိ၊ ကပ္ပူ'ဏှာဒျာ ပသုရကော။ ။
- ၁၃- ကမ္မလံဝ စတုဂ္ဂဏံ၊ ဥဏှာဘိသိတိ ဝုစ္စတိ။
ပက္ခိပိတွာ ကတာယပိ၊ ပမာဏံ နတ္ထိ ဘိသိယံ။ ။
- ၁၄- ရုက္ခော လတာ ပေါဋ္ဌကိယော၊ ရုက္ခာဒေ'တေဟိ ဂဟိတာ။
သဗ္ဗဘူတဂါမံ တုလံ၊ ဘူတဂါမော န မုဋ္ဌိယ။ ။
- ၁၅- ဘိသိဂဗ္ဘော ဝိမ္မောဟနံ၊ နုညာတံ ကတန္တိ'မေဟိ။
ဝိတ္တာရတော တိကဏှေသု၊ ယဿ ဒွိကဏှာန'န္တရေ။ ။
- ၁၆- ဝိဒတ္ထိစတုရင်္ဂလံ၊ ဒီယာ ဟတ္ထံ ဒီယမုဒ္ဓေ။
မဇ္ဈေ မုဋ္ဌိ မိနိတေ ဝါ၊ သီသပ္ပမာဏံ နာမ'ယံ။ ။
- ၁၇- သမ္မု'နေ'တံဝ ဝဋ္ဌတိ၊ သဗ္ဗံ ပုပ္ဖံ နေ'တ္ထ စ။
နတ္တာ'ဂရုဘဏှူပဝံ၊ နာမ ဝိမ္မောဟနံ ဘိသိ။ ။
- ၁၈- တဋ္ဌစုန္ဒနဋ္ဌမဏိ-ကမ္မာရတိပုကောဋ္ဌက။
သောဏှစမ္မကာရပတ္တ-ဗန္ဓနံ မုဋ္ဌိ'မိကရဏိ။ ။
- ၁၉- သဏှာသတုလာဒိလောဟ-ဥပကရဏံ သုတ္တာဒျေ'။
ကဝဋ္ဌာပိ ယောတ္တာဒိနိ၊ ဝက်စိဝရဓောဝန။ ။

- ၂၀- ဒီယယဋ္ဌနပလကံ၊ ဒန္တစ္ဆေဒနယဏှိကံ။
ဒဏ္ဍယဋ္ဌနမုဂ္ဂရာ'-ဒကပဋိစ္ဆကမ္မဏော။ ။
- ၂၁- ရလနဒေါဏီ နာဝါ စ၊ ဝေဠုဒျာ'ပါဒကောပိ စ။
ပါဒါတိရေကကရဏ္ဍော၊ ပါနိသင်္ခံသရောဒကံ။ ။
- ၂၂- ဒေါဏီကဋာဟော ကဋစ္ဆော'-ဠုဏော သမုဂ္ဂ မဇ္ဈသာ။
ဒါရုဒျာ ဝါ တုလာဒီသု၊ ယံကိပ္ပိ ဂေဟသမ္ဘာရံ။ ။
- ၂၃- ဘူမတ္ထရကပ္ပစမ္ပံ၊ ယော ကောစိ ကဋုသာရကော။
ယဋ္ဌပိဓာဒိမတ္တိကံ၊ ပတ္တဂီရကဋာဟကံ။ ။
- ၂၄- ဓူမဒါနံ ဒီပရုက္ခ-ကပလ္လိထူပိကာ စယ။
နဆဒနိ'ဌကာ သံယေ၊ ဂရုဘဏ္ဍာဝိ ဒိန္နိ'မေ။ ။

(စူဠဝါပါဠိ-အဋ္ဌကထာ၌လာသော စုက္ကိယပါဠိကို ရစနာဂါထာစီထားသည်။)

----- x -----

၂။ ရက္ခိတန္တိ

- ၂၅- ဒါရုဝေဠု'ဌ'ဂုံလာယော၊ ဝလ္လိ'မုဗာဟုမတ္တကော။
မုဋ္ဌိမတ္တော စ တိဏာဒိ၊ ပဏ္ဍေက ပဉ္စဝဏ္ဏဝါ။ ။
- ၂၆- ပကတာ မတ္တိကာ တာလ- ပက္ကမတ္တံ သုဓာသိလေသ။(စူဠဝါ၊ဌ။၈၂-မိုး)
ကင်္ဂုဌသဇ္ဈရသာဒျာ၊ ဒိန္နာ ဝါ ရက္ခိ တတ္ထဇာ။ ။
- ၂၇- ဂရုဘဏ္ဍံဝ ဒါရုဒိ၊ သံယစေတိယနိဋ္ဌိတေ။
ဘာဇေ ပုဂ္ဂလေ တိဏန္တိ၊ မုဉ္ဇာဒိသေသ'မုစ္စတေ။ ။
- ၂၈- ဒမုဂေဟာပိ န ဝါရေ၊ ဂဏှေ ဖာတျာဝ ဒါရုဒိ။
အဖာတိဂဏှေ တတ္ထေဝ၊ ဝဠုဠေ သံယိကေ ဂတေ။ ။
- ၂၉- အဿတိယာ ဂဟေတွာ၊ ဂတေ ပဟိဏိယာ ဒဒေ။
သံယိကာဝါသေ ဌပေယျ၊ ဒေသန္တရဂတေနပိ။ ။

----- x -----

၃။ အတ္တလင်္ခံပိ သံယံကန္တိ

- ၃၀- ဓူမနေတ္တဖာလဒီပ-ရုက္ခကပလ္လုလမ္မက။
ဒီပိ'တ္ထာဒိရူပါနိပိ၊ အညာနိ ဝါ ဆဒါဒီသု။ ။
- ၃၁- ပနေတဗ္ဗာန'န္တမသော၊ လောဟဒိလ'မုပါဒါယ။
သဗ္ဗလောဟာ ဂရုဘဏ္ဍာ၊ ဟရိတွာ လဒ္ဒ'မ္ပတ္တနာ။
န ပုဂ္ဂလဘောဂေနော၊ တထေဝ တိပုဘဏ္ဍကေ။ ။

----- x -----

၄။ ဂိဟိဝိကဋ္ဌနိဟာရန္တိ

- ၃၂- ကံသလောဟာဒိဝိကတိ၊ န ပုဂ္ဂလံဝ နော ဟရေ။
ဒိန္နေ သံယေပိ ဝဋ္ဋတိ၊ ဂိဟိဝိကဋ္ဌနိဟာရာ။ ။

----- x -----

၅။ ပါဒဂဏှာတိရေကတောတိ

- ၃၃- အာမလကလာဗုယဋ္ဌော၊ လာဗုဝိသာဏအာမလ။
တုမ္ပံ ကာဠလောဟာဒီဟိ၊ ကာရိတော လောဟဝါရကော။ ။
- ၃၄- ပစ္ဆိမံ ဒွယ'မေ'တေသု၊ ကိတ္တိမံ တမ္ပိ တိဝိဓာ။
ကတံ မိသျှ တိပု သီသ၊ ရသ တမ္ပေ ကမာ ယုဇေ။ ။
- ၃၅- ကံသလောဟံ ဝဋ္ဋလောဟံ၊ ဧဝံ ဟာရကုဋ္ဌံ ဣတိ။
ပါဒါတိက္ကာ ဂရုဘဏ္ဍာ၊ ယဋ္ဌကော တေလဘာဇနံ။ ။

----- x -----

၆။ ပါသာဒပရိဘောဂိကန္တိ

- ၃၆- သောဏ္ဏရဇတဟာရကုဋ္ဌ-ဇာတိဖလိကဘာဇနာ။
သေနာသနဘောဂါ ဧဝါ ကပ္ပတေ'ဝ န ဣတရာ။ ။

၇။ သုဒ္ဓဘဏ္ဍာတိ

- ၃၇- ဘိင်္ဂါရ ပဋိဂ္ဂဟု'ဋ္ဌုကံ၊ ဒဗ္ဗိ ကဋ္ဌေ တဋ္ဌကံ။
သရက'င်္ဂါရကပလ္လ၊ ဓမ္မကဋ္ဌေ ပါတိ စ။ ။
- ၃၈- သမုဂ္ဂါ'ဒ္ဓိ'မေ ခုဒ္ဓါပိ၊ တဋ္ဌကသရကာဒိနိ။
ဒီရပါသာဏမယာနိ၊ ဥစ္ဆုတစ္ဆာဒိကမ္ပတော။ ။
- ၃၉- တိရေကော ဝါသိ ဖရသု-ကုဋ္ဌာရိ သိရာဝေဓနံ။
အန္တမသာ'ဝုဓသဒီ၊ ကတာ သာယံ အနာမာသာ။ ။
- ၄၀- စတုရင်္ဂုလကုဒါလော၊ သဗ္ဗဉ္စ ဒဏ္ဍဗဒ္ဓိကံ။
နိခါဒနဉ္စ သိခရံ၊ တေ ဒိန္နာ ဝါသိအာဒိနိ။ ။
- ၄၁- ယရေ ပိလုတ္တာ'တိ ဝဒေ၊ 'ဘန္တေ ကရောမ ပါကတေ'။
အာဟရာပိ န ဝါရယေ၊ န စောဒေပိ အနာ'ဟရာ။ ။
- ၄၂- နှာပိတတုန္တေသု မဟာ၊ ကတြိသဏ္ဍာသပိပ္ပလိ။
ကာတဗ္ဗံ ယေန ကေနစိ၊ ပတ္တာဓာရပိဓာနကံ။ ။
- ၄၃- တာလဝဏှံ ဝိဇနီ ပစ္စိ၊ ယဋ္ဌိမုဋ္ဌိသမ္ပုဉ္ဇနိ။
မဉ္ဇပ္ပမာဏေ'ဋ္ဌစမ္ပံ၊ စောဋ္ဌာဒျာ ပါဒမဏ္ဍလံ။ ။
- ၄၄- ပါသာဏဒေါဏိ ကဋ္ဌာဟံ၊ ပေသကာရံ သနိသဒံ။
စက္ကယုတ္တကယာနကံ၊ ကသိဘဏှံ သုဒုက္ခလံ။ ။
- ၄၅- မဉ္ဇာဒိနံ ဒါရုဘဏှံ၊ ဘဏှံ တစ္ဆိတနိဋ္ဌိတံ။
ဒဏ္ဍော'နုညာတဝါသိယာ၊ ကတ္တရယဋ္ဌိ သာရဏီ။ ။
- ၄၆- ဆတ္တံ ဓမကရဏော စ၊ မုဋ္ဌိပဏှံ'မုပါဟနော။
ဗျုစမ္ပဋ္ဌနဒ္ဓမ္ပိ၊ ဝါဋ္ဌရူပပရိက္ခိတ္တံ။ ။
- ၄၇- ရတနာသိဗ္ဗိတံ ကောစ္ဆံ'-ဋ္ဌ'ဂုံလော ရိတ္တပေါတ္တကော။
ဘိင်္ဂါရာဒိ ဣမေ သဗ္ဗေ၊ ဂရုဘဏ္ဍာဝ နိ'တရာ။ ။

----- x -----

F 5 B

၈။ ဘာဇိယန္တိ

- ၄၈- ပတ္တောယတမ္မထာလကံ၊ ဘာဇနဝိကတိံထဝါ။
ကပ္ပလောဟ'ဉ္ဇန'ဉ္ဇနိ-သလာကာ လောဟစက္ကလိ။ ။
- ၄၉- ကဋ္ဌိဂုဋ္ဌပိဏ္ဍိတာလံ၊ ခုဒ္ဒါရကဏုကုဋ္ဌိကာ။
ကဏ္ဍမလဟရဏီ စ၊ ပိပ္ပလော သူစိပဏ္ဏခုဒ္ဒေါ။ ။
- ၅၀- နတ္ထုဒါနံ ဘိန္နိဝါဠော၊ ကတ္တရယဋ္ဌိ ဝေဓကော။
ဝိပ္ပကတံ လောဟ'ညမ္ဗိ၊ ဆတ္တသလာကဒဏ္ဍကော။ ။
- ၅၁- ပါဒတေလနာဋ္ဌိ ကတြ-ယဋ္ဌ'ပါဟနဒဏ္ဍကော။
ဟိဂုံဟိဂုံလကဟရိ-တာလမနောသိလ'ဉ္ဇနံ။ ။
- ၅၂- သင်္ခတာလုဒကတုမ္မော၊ ဂဏ္ဍိကာ'ဒကပုဋ္ဌနိ။
ဟိဂုံ'ဉ္ဇနကရဏ္ဍော ဝိ-ဓော ပါဒေါ ကဋ္ဌထာလကော။ ။
- ၅၃- ပတ္တံ ကဉ္ဇနကုဏ္ဍိကာ၊ ကပ္ပစမ္မဉ္ဇ လောဟကော။
ကုဏ္ဍိကာ ဝိယ မတ္တိကာ၊ ပတ္တာဒိ'မေပိ ဘာဇိယာ။ ။
- ၅၄- ယထာဂုတ္တနယေနာ'ဟံ၊ သာသနေနာ'ဝိရောဓိတံ။
ဂုတ္တာ'ယံ ဘိက္ခုပေသလာ၊ ပဋိသင်္ခိယ ကာရယေ။ ။
- ၅၅- ဝုတ္တေသု ဇဂ္ဂနာ ဇဝ၊ စတုတ္ထတတိယပဒါ။
သမတ္တော'ယံ ဝိစိတ္တရော၊ ဂရုဘဏ္ဍာ ဝိနိစ္ဆယောတိ။ ။

ဤတွင်ရှေ့ ပါဠိပြီး၏။

* * * * *

[၂] ဝိစိတြအနက်

- ၁- အာရာမော ဝိဟာရ ဝတ္ထု၊ မဇ္ဈော ဝိမ္မောဟနံ ဘိသိ။
ဝိဋ္ဌဉ္ဇ လောဟကဋ္ဌာဟော၊ ကုဋ္ဌိ ဘာဏကဝါရကော။ ။

အာရာမော၊ ပန်း၊ သစ်သီး-စသည်တို့၏ အရံလည်းကောင်း။ ဝိဟာရော စ၊ ပြာသာဒ်-စသော အမှတ်မဲ့သော ကျောင်းလည်းကောင်း။ ဝတ္ထု၊ ထိုအရံကျောင်းတို့၏ အရာလည်းကောင်း။ မဇ္ဈော၊ ညောင်စောင်းလည်းကောင်း။ ဝိမ္မောဟနံ၊ အုံးလည်းကောင်း။ ဘိသိ၊ ဘုံလျှိုလည်းကောင်း။ ပီဋ္ဌဉ္စ၊ အင်းပျဉ်လည်းကောင်း။ လောဟကဋ္ဌာဟော စ၊ ကြေးဖျဉ်း၊ ကြေးအင်တွဲလည်းကောင်း။ ကမ္ဘိ၊ ကြေးအိုးလည်းကောင်း။ ဘာဏကဝါရကော၊ ကြေးအိုးစရည်းကြီးလည်းကောင်း။

၂- ကုဋ္ဌာရီ ဝါသိ ဖရသု၊ ကုဒါလော စ နိခါဒနံ။

ဝလ္လီ ဝေဠု တိဏံ ပဏ္ဍံ၊ မုဉ္ဇပဗ္ဗမတ္ထိကံ။ ။

ကုဋ္ဌာရီ၊ ဓားမလည်းကောင်း။ ဝါသိ၊ ပဲခွပ်လည်းကောင်း။ ဖရသု၊ ပုဆိန်လည်းကောင်း။ ကုဒါလော စ၊ ပေါက်တူးလည်းကောင်း။ နိခါဒနံ၊ ဆောက်လည်းကောင်း။ ဝလ္လီ၊ နွယ်လည်းကောင်း။ ဝေဠု၊ ဝါးလည်းကောင်း။ တိဏံ၊ မြက်လည်းကောင်း။ ပဏ္ဍံ၊ သစ်ရွက်လည်းကောင်း။ မုဉ္ဇပဗ္ဗမတ္ထိကံ၊ ဖြူဆံမြက်၊ ပြိတ်မြက်၊ မြေညက်လည်းကောင်း။

၃- ဒါရုမတ္ထိကံ ပဉ္စေတေ၊ ထုလ္လုစွယံ မဟာမုနိ။

ဝိဿဇ္ဇနာဘာဇယတော၊ ဘာဇိတာပိ အဘာဇိတာ။ ။

ဒါရုမတ္ထိကံ၊ သစ်၊ မြေဘဏ္ဍာလည်းကောင်း။ ကုတိ၊ သို့။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဧတေ၊ ထိုအစုအားဖြင့်၊ အသင့်ခွဲဝေ၊ ၇-ထွေသော ဂရုဘဏ္ဍတို့ကို။ ဝိဿဇ္ဇနာဘာဇယတော၊ အစွန့်တထွေ၊ ခွဲဝေခြား၊ ဤ ၂-ပါးကို၊ ပြုငြားသမှု၊ သင်ဘိက္ခုအား။ ထုလ္လုစွယံ၊ ကို။ မဟာမုနိ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ပညပေသိ၊ ပညတ်တော်မူပြီ။ ဘာဇိတာပိ၊ မရိုသေသမှု၊ ခွဲဝေပြုသော်လည်း။ အဘာဇိတာ၊ ခွဲဝေသည် မမည်။

၄- ဒွိသင်္ဂဟာနိ ဓွေ ဟောန္တိ၊ တတိယံ စတုသင်္ဂဟံ။

စတုတ္ထံ နဝကောဋ္ဌာသံ၊ ပဉ္စမံ အဋ္ဌဘောဒနံ။ ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၇၇)

ဓွေ၊ ရှေးဦးအစ၊ ပဌမ ၂-စုသည်။ ဒွိသင်္ဂဟာနိ၊ ပဌမအစု၌ အရံအရံရာ၊ စုတိယ ၂-စု၌ ကျောင်း၊ ကျောင်းရာ-ဟု ဆိုအပ်သော ၂-ပါးစီတို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တတိယံ၊ ၃-ခုမြောက်-ဟု တတိယအစု၌။ စတုသင်္ဂဟံ၊ မဇ္ဇ-အစ၊ ပီဋ္ဌ-အဆုံးရှိသော ၄-ပါးတို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ စတုတ္ထံ၊ ၄-ခုမြောက်-ဟု စတုတ္ထအစုသည်။ နဝကောဋ္ဌာသံ၊ ကဋ္ဌာဟ-အစ၊ နိခါဒန-အဆုံးရှိသော ၉-ပါးသောအစုရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ပဉ္စမံ၊ ၅-ခုမြောက်-ဟု ပဉ္စမအစုသည်။ အဋ္ဌဘောဒနံ၊ ဝလ္လီ-အစ၊ မတ္ထိက-အဆုံးရှိသော ၈-ပါးသောအစုရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။

၃၃

၅- ထာဝရံထာဝရဉ္ဇေဝ၊ ဒွါဒိ အာဒိတရေတရံ။
ဂရု စ ဂရု ဂရုတံ၊ တျာဒိစာဒိတရေတရံ။ ။

ထာဝရံထာဝရဉ္ဇေဝ၊ ထာဝရ၊ အထာဝရ ဂရုဘဏ်အားဖြင့်လည်း။ ဒုဝိဓံ၊ ၂-
ပါးအပြားရှိ၏။ ဒွါဒိ၊ အရံ၊အရံရာ၊ ကျောင်း၊ကျောင်းရာ-ဟု ဆိုအပ်သော အစအစု ဤ
၂-ခုသည်။ အာဒိ၊ ရှေးဦးမဆွ၊ အစ(ထာဝရ)ဂရုဘဏ် မည်၏။ ဣတရံ၊ နောက်အစု ၃-ခု
သည်။ ဣတရံ၊ အထာဝရဂရုဘဏ် မည်၏။ ဂရု စ ဂရု ဂရုတံ၊ ဂရုဘဏ်ချည်းလောက်သော
ဂရုဘဏ်၊ ဂရုဘဏ်မလောက်သော ဂရုဘဏ်-ဟူ၍။ ဒုဝိဓံ၊ ၎င်း။ တျာဒိ စ၊ အစအစု ဤ
၃-ခုသည်။ အာဒိ၊ ဂရုဘဏ်ချည်းလောက်သော ဂရုဘဏ် မည်၏။ ဣတရံ၊ နောက်ဆုံး
၂-ခု ဤအစုသည်။ ဣတရံ၊ လောက်၊မလောက်သော ဂရုဘဏ် မည်၏။

၆- သံယေ ဒိန္နဉ္စ ရက္ခိတံ၊ အတ္တလဒ္ဓံပိ သံယိကံ။
ဂိဟိဝိကဋ္ဌနိဟာရံ၊ ပါဒဂဏှာတိရေကတော။ ။

၇- ပါသာဒပရိဘောဂိကံ၊ သုဒ္ဓဘဏှဉ္စ ဘာဇိယံ။
ကမညာတုန္တိ ဝက္ခာမ၊ ဧတေသ္မာဒိဒ္ဓယံ သုခံ။ ။

- (က) သံယေ ဒိန္နဉ္စ၊ သံယာကို လျှမှု ဂရုဘဏ်ဖြစ်သော ဂရုဘဏ်လည်းကောင်း။
- (ခ) ရက္ခိတံ၊ သံယာစောင့်ရှောက်မှု ဂရုဘဏ်ဖြစ်သော ဂရုဘဏ်လည်းကောင်း။
- (ဂ) အတ္တလဒ္ဓံပိ သံယိကံ၊ မိမိရသော်လည်း သံယာအသုံးအဆောင်သာ အပ်သော
ဂရုဘဏ်လည်းကောင်း။
- (ဃ) ဂိဟိဝိကဋ္ဌနိဟာရံ၊ လှူဥစ္စာအမှတ် သုံးဆောင်အပ်သော ဂရုဘဏ်လည်းကောင်း။
- (င) ပါဒဂဏှာတိရေကတော၊ မဂဓ ၅-ကွမ်းစားထက် ဝင်မှ ဂရုဘဏ်ဖြစ်သော
ဂရုဘဏ်လည်းကောင်း။
- (စ) ပါသာဒပရိဘောဂိကံ၊ ဂိဟိဝိကဋ္ဌပင်သော်လည်း မအပ်၊ ပြာသာဒ်အသုံး
အဆောင်သာအပ်သော ဂရုဘဏ်လည်းကောင်း။
- (ဆ) သုဒ္ဓဘဏှဉ္စ၊ သက်သက် ဂရုဘဏ်ထိုက်သော ဂရုဘဏ်လည်းကောင်း။
- (ဇ) ဘာဇိယံ၊ ခွဲဝေအပ်သော ဂရုဘဏ်လည်းကောင်း။

ဣတိ၊ သို့။ ကမ၊ သံယေ ဒိန္န၊ စသည်အလား၊ မာတိကာအတိုင်း။ ဉာတုံ၊ သိစိမ့်သောငှာ။
ဝက္ခာမ၊ ဆိုပါကုန်အံ့။ ဧတေသု၊ ထို ၅-ပါးသော အစုတို့တွင်။ အာဒိဒ္ဓယံ၊ အစအစု ၂-ခု
အပေါင်းသည်။ သုခံ၊ သိခြင်းငှာ လွယ်၏။

၁။ သံယေ ဒိန္နန္တိ ကား။

၈- မဇ္ဇပိဋ္ဌာဒိဘေဒေသု၊ ဗုဒ္ဓိဗဒ္ဓေါ မသာရကော။
ကုဋ္ဌိရာ'ဟစ္စပါဒကော၊ စတ္တာရော မဇ္ဇပိဋ္ဌိ'မေ။ ။

မဇ္ဇပိဋ္ဌာဒိဘေဒေသု၊ ညောင်စောင်း၊အင်းပျဉ်-စသော အပြားတို့တွင်။ မဇ္ဇပိဋ္ဌာ တို့သည်။ ဗုဒ္ဓိဗဒ္ဓေါ၊ ထုပ်၊လျှောက်ယှက်သော ညောင်စောင်း၊အင်းပျဉ်လည်းကောင်း။ မသာရကော၊ အခြေ၌ အပေါင်စွပ်သောလည်းကောင်း။ ကုဋ္ဌိရာ၊ ပုဇွန်ကဲ့သို့ အခြေ ကောက်သောလည်းကောင်း။ အာဟစ္စပါဒကော၊ အပေါင်၌ အခြေစွပ်သောလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ သို့၊ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ဣမေ ဤညောင်စောင်း၊အင်းပျဉ်တို့သည်လည်းကောင်း။

၉- သတ္တဂီ'သန္တိ ဘဒ္ဒေ'ဠ-ပါဒါ'မလကဝဏှက။
ပလာလပိဋံ ပဋကံ၊ ဖလကကောစွကံ ဣမေ။ ။

သတ္တဂီ၊ အခြေ ၄-ပါး၊ အုံးတား၊လက်တင်၊ အင်္ဂါ ၇-ပါးရှိသော ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်လည်းကောင်း။ အာသန္တိ၊ အခြေရှည်သော ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်လည်းကောင်း။ ဘဒ္ဒေ'ဠပါဒါ'မလကဝဏှက ပလာလပိဋံ၊ ကြိမ်ခက်သော ညောင်စောင်း၊အင်းပျဉ်၊ ဆိတ်ခြေ ကဲ့သို့ ကောက်သောအခြေရှိသော ညောင်စောင်း၊အင်းပျဉ်၊ သျှိသျှားသီးသဏ္ဍာန်ရှိသော၊ များသောအခြေရှိသော ညောင်စောင်း၊အင်းပျဉ်၊ ကောက်ရိုးအင်းပျဉ်လည်းကောင်း။ ပဋကံ၊ ပုဆိုးအင်းပျဉ်လည်းကောင်း။ ဖလကကောစွကံ၊ ပျဉ်ချပ်ကပ်စိတ်လည်းကောင်း။

၁၀- ခုဒ္ဒကေ မဟန္တေစာ'ပိ၊ ပိဋ္ဌာနိ ကဒလာဒီနိ။
ပလာလဂဟိတာ ယေန၊ ဂဟိတာနိတိ ဣယရေ။ ။

ခုဒ္ဒကေ စ၊ ငယ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ မဟန္တေ စ၊ ကြီးသည်လည်းဖြစ်ကုန် သော။ ဣမေ ဤညောင်စောင်း၊အင်းပျဉ်တို့ကို။ ယေန ပလာလဂဟိတာ၊ အကြင် ကောက်ရိုးကို ယူသဖြင့်။ ကဒလာဒီနိ၊ ငှက်ပျောရွက်-စသည်တို့ဖြင့် ပြီးကုန်သော။ ပိဋ္ဌာနိ၊ အင်းပျဉ်တို့ကို။ ဂဟိတာနိတိ၊ ယူအပ်ကုန်၏-ဟူ၍။ ဣယရေ သိအပ်ကုန်၏။

၁၁- မနုဿ'ညကတံ ဥဏ္ဏံ၊ စောဠံ ဝါတံ တိဏံ တမာ။
လညံ သုဒ္ဓ ပဏ္ဏံ ကပ္ပိ၊ စိဝဇ္ဇဝိ'မေ ဘိသိ။ ။

မနုဿ'ညကတံ၊ လူမွေးမှ တပါးသောအမွေးဖြင့် ပြုအပ်သော။ ဥဏ္ဏံ၊ အမှတ်မရှိ အပ်၊မအပ်သော ဇာတ်ရှိသော သားငှက်တို့၏အမွေးဖြင့် ပြုအပ်သော ဥဏ္ဏာဘုံလျှို့လည်း

ကောင်း။ စောဠ၊ အမှတ်မရှိ ဟောင်း၊သစ်သောပုဆိုးကို အတွင်း၌ ထည့်သွင်း၍ ပြုအပ်
သော စောဠဘုံလျှိုလည်းကောင်း။ ဝါကံ၊ လျှော်ကို ထည့်၍ပြုအပ်သော ဝါကဘုံလျှိုလည်း
ကောင်း။ တိဏံ၊ မြက်ကို ထည့်၍ပြုအပ်သော (တိဏ)ဘုံလျှိုလည်းကောင်း။ သုဒ္ဓတမာလညံ၊
သက်သက် ပန်းညိုရွက်မှ တပါးသော။ ပဏ္ဍ၊ အမှတ်မရှိ သစ်ရွက်ကို ထည့်သွင်း၍ ပြုအပ်
သော ဘုံလျှိုလည်းကောင်း။ စီဝရတ္ထဝါ စီဝရတ္ထဝေန၊ အနုလောမနှင့်တကွသော သင်္ကန်းဖြင့်။
ကပ္ပိ၊ ပြုအပ်ကုန်သော။ ဣမေ ဘိသိယော၊ ဤ ၅-ပါးသော ဘုံလျှိုတို့လည်းကောင်း။

၁၂- မဇ္ဇပိဋဘူမတ္ထရ- ပါဒပုဉ္ဇနစက်မာ။
ဝသေနိ'မေ ဘိသိယောပိ၊ ကပ္ပိဏ္ဏာဒျာ ပသုရကော။ ။

မဇ္ဇပိဋဘူမတ္ထရပါဒပုဉ္ဇနစက်မာဝသေန၊ ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်၊ မြေအခင်း၊
ခြေသုတ်၊ စင်္ကြံဘုံလျှိုတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ဣမေ ဘိသိယောပိ၊ ဤဘုံလျှိုတို့လည်းကောင်း။
ဥဏ္ဏာဒျာ၊ ဥဏ္ဏ-စသော အစာဖြင့်။ ပသုရကော၊ သားရေလွှမ်းသော ဘုံလျှိုလည်းကောင်း။

၁၃- ကမ္မလံဝ စတုဂ္ဂုဏံ၊ ဥဏ္ဏာဘိသိတိ ဝုစ္စတိ။
ပက္ခိပိတွာ ကတာယပိ၊ ပမာဏံ နတ္ထိ ဘိသိယံ။ ။

ကမ္မလံဝ၊ အမွေးတဘက် သက်သက်သော ကမ္မလာကိုသာလျှင်။ စတုဂ္ဂုဏံ၊ ၄-
ထပ်။ ပက္ခိပိတွာ၊ ၍။ ကတာယပိ၊ ပြုအပ်သော ဘုံလျှိုကိုလည်း။ ဥဏ္ဏာဘိသိတိ၊ သားမွေး
ဘုံလျှို-ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဘိသိယံ၊ ဘုံလျှို၌။ ပမာဏံ၊ အတိုင်းအရှည်ပမာဏသည်။
နတ္ထိ၊ မရှိ။

၁၄- ရုက္ခော လတာ ပေါဋကိယော၊ ရုက္ခာဓေ'တေဟိ ဂဟိတာ။
သဗ္ဗဘူတဂါမံ တုလံ၊ ဘူတဂါမော န မုဉ္ဇိယ။ ။

ရုက္ခော၊ လက်ပံ-စသော အချို့သော သစ်ပင်တို့၏ လဲလည်းကောင်း။ လတာ၊
နို့ရည်ထွက်သော နွယ်-စသော အချို့သော နွယ်တို့၏ လဲလည်းကောင်း။ ပေါဋကိယော၊
ဖောင်းခါး-စသော အချို့သော မြက်ဇာတ်ရှိသော ကြံ၊ ကျူ-စသည်တို့၏ လဲလည်းကောင်း။
ဧတေဟိ၊ ထိုသစ်ပင်-စသော လဲတို့ကို။ ဂဟိတာ၊ ယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ရုက္ခာဒိ၊
သစ်ပင်-စသော လဲ ၃-ပါးတို့၏အပေါင်းကို။ မုဉ္ဇိယ၊ လွှတ်၍။ အညော၊ တပါးသော။
ဘူတဂါမော၊ ဘူတဂါမသည်။ န၊ မရှိ။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ သဗ္ဗဘူတဂါမံ သဗ္ဗဘူတဂါမဿ၊
အလုံးစုံသော ဘူတဂါမံ။ တုလံ၊ လဲလည်းကောင်း။

၁၅- ဘိသိဂဗ္ဗော ဝိမ္မောဟနံ၊ နုညာတံ တတန္တိ'မေဟိ။
ဝိတ္ထာရတော တိကဏ္ဍေသု၊ ယဿ ဗွိကဏ္ဏာန'န္တရေ။ ။

ဘိသိဂဗ္ဗော၊ ဥဏ္ဏ-စသော ဘုံလျှိုအစာ ၅-ပါးလည်းကောင်း။ ဣမေဟိ၊ ဤလဲအစာတို့ဖြင့်။ ကတန္တိ၊ ပြုအပ်ကုန်၏-ဟူ၍။ အနုညာတံ၊ ခွင့်ပြုတော်မူသော။ ဝိမ္မောဟနံ၊ အုံးလည်းကောင်း။ ယဿ၊ အကြင်အုံး၏။ ဝိတ္တာရတော၊ အနံအားဖြင့်။ တိကဏ္ဍေသု၊ ၃-တောင့်တို့တွင်။ ဒွိကဏ္ဍာနံ၊ ၂-တောင့်တို့၏။ အန္တရေ၊ အကြားကို။

၁၆- ဝိဒတ္ထိစတုရင်္ဂလံ၊ ဒီယာ ဟတ္ထံ ဒီယမုဒ္ဒေ။
မဇ္ဈေ မုဋ္ဌိ မိနိတေ ဝါ၊ သီသပုမာဏံ နာမ'ယံ။ ။

မိနိတေ၊ နှိုင်းယှဉ်သည်ရှိသော်။ ဝိဒတ္ထိစတုရင်္ဂလံ၊ ၁-ထွာ၊ ၄-သစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း၏။ ဒီယာ၊ ဒီယမု၊ အလျားမှ။ ဒီယမုဒ္ဒေ ဟတ္ထံ၊ ၁-တောင့်ထွာ။ ဝါ၊ အခွဲနှင့်တကွ ၂-တောင်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း၏။ မဇ္ဈေ၊ အလယ်၌။ မုဋ္ဌိ ဟတ္ထံ ဝါ၊ တောင်ဆုပ်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၎င်း၏။ အယံ၊ ဤသည်လျှင်။ သီသပုမာဏံ နာမ၊ ဦးခေါင်းအတိုင်းအရှည်ရှိသော အုံးမည်၏။

၁၇- သမ္ပ'နေ'တံဝ ဝဋ္ဋတိ၊ သဗ္ဗံ ပုပ္ဖံပိ နေ'တ္ထံ စ။
နတ္တာ'ဂရုဘဏ္ဍာပဝံ၊ နာမ ဝိမ္မောဟနံ ဘိသိံ။ ။

ဧတံ၊ ဤအုံးသည်။ သမ္ပ'နာဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ပမာဏနှင့် အမျှအယုတ်သည်သာလျှင်။ ဝဋ္ဋတိ၊ ၎င်း၏။ ဧတ္ထံ စ၊ ဤဘုံလျှို၌လည်း။ သဗ္ဗံပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ ပုပ္ဖံ၊ ချရားပွင့်-စသော ပန်းသည်။ န၊ မအပ်။ အဂရုဘဏ္ဍာပဝံ၊ ဂရုဘဏ်မလောက်သော။ ဝိမ္မောဟနံ ဘိသိံ နာမ၊ အုံးဘုံလျှို မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

၁၈- တဋ္ဌစုန္ဒနဋ္ဌမဏိ-ကမ္မာရတိပုကောဋ္ဌက။
သောဏ္ဏစမ္မကာရပတ္တ-ဗန္ဓနံ မုဋ္ဌိ'မိကရဏိ။ ။

၁၉- သဏ္ဍာသတုလာဒိလောဟ-ဥပကရဏံ သုတ္တာဈေ။
ကဝဋ္ဌာပိ ယောတ္တာဒိနိ၊ ဝင်္ဂီစိဝရဓောဝန။ ။

၂၀- ဒီယယဋ္ဌနဖလကံ၊ ဝန္တုဗန္ဓနယဏိကံ။
ဝဏ္ဏယဋ္ဌနမုဂ္ဂရာ'-ဝကပဋိစ္ဆကမ္မဏော။ ။

တဋ္ဌစုန္ဒနဋ္ဌမဏိကမ္မာရတိပုကောဋ္ဌကသောဏ္ဏစမ္မကာရပတ္တဗန္ဓနံ၊ ပန်းတဉ်း၊ ပန်းထိမ်(ပန်းပွတ်လည်း-ဟူ၍)၊ ကျူထရံသည်၊ ရွဲထွင်းသမား၊ ပန်းပဲ၊ ရွှေသမား၊ သားရေနယ်သမား၊ သပိတ်ဖာသမားတို့၏။ မုဋ္ဌိ'မိကရဏိ-

သဏ္ဍာသတုလာဒိလောဟဥပကရဏံ၊ ပေ၊ တူ၊ ညှပ်၊ ချိန်၊ တံစဉ်းရိုး-စသော သံဖြင့်ပြီးသော အဆောက်အဦလည်းကောင်း။ သုတ္တာဈေ၊ ချည်၊ သင်ပန်းလျှော်၊ အုန်းဆံ၊

သားရေဖြင့် ပြီးကုန်သော။ ယောက္ခာဒီနိ၊ လွန်ကြီး-စသည်တို့ကို။ ဧကဝဏ္ဏာပိ၊ တစ်လွန်းပင် ဖြစ်သော်လည်းကောင်း။ ဝင်္ကံစီဝရဓောဝန-

ဒီယယဋ္ဌနဖလကံ၊ ကောက်သောပျဉ်၊ သက်န်းဖွပ်ပျဉ်၊ ရှည်သောပျဉ်၊ ဆိုးပြီးသော သက်န်းကို နှက်သောပျဉ်လည်းကောင်း။ ဒန္တစ္ဆေဒနယဏိကံ၊ ဒန်ပူဖြတ်သော ဓား၊ ကျောက် စည်လည်းကောင်း။ ဒဏ္ဍယဋ္ဌနမုဂ္ဂဓော၊ အရိုးတပ်သော ဆောက်ပုတ်၊ ဆိုးပြီးသောသက်န်း ကို နှက်သော ဆောက်ပုတ်လည်းကောင်း။ ဥဒကပဋိစ္ဆကမ္မဏော၊ ရေခဲသောခွက်၊ ရေလောင်း သော လောင်းလည်းကောင်း။

၂၁- ရဇနဒေါဏီ နာဝါ စ၊ ဝေဠုဈာ'ပါဒကောပိ စ။
ပါဒါတိရေကတရဏ္ဍော၊ ပါနိသင်္ခံသရောဒကံ။ ။

ရဇနဒေါဏီ၊ ဆိုးရည်ကျင်းလည်းကောင်း (ဆိုးရည်ထည့်သော အိုးလည်း-ဟူ)။ နာဝါ စ၊ လှေလည်းကောင်း။ ဝေဠုဈာ၊ ဝါး-စသည်ဖြင့်ပြီးသော။ အပါဒကောပိ စ၊ အခြေမရှိ သော်လည်းကောင်း။ သပါဒကောပိ စ၊ အခြေရှိသော်လည်းကောင်း။ (၎င်းကို ထည့်သည်) ပါဒါတိရေကတရဏ္ဍော၊ ၁-ပါဒဝင်သည်ထက် လွန်သောပမာဏရှိသော ကြုတ်လည်း ကောင်း။ ပါနိသင်္ခံသရောဒကံ၊ ရေသောက်ခရုသင်း၊ ရေသောက်ခွက်လည်းကောင်း။

၂၂- ဒေါဏီကဋ္ဌာဟော ကဋ္ဌော'-ဠုကော သမုဂ္ဂ မဇ္ဈသာ။
ဒါရုဈာ ဝါ တုလာဒီသု၊ ယံကိဉ္စိ ဂေဟသမ္ဘာရံ။ ။

ဒေါဏီကဋ္ဌာဟော၊ ရေလှောင်သော ကျင်း၊ ရေဗူးလည်းကောင်း (ရေသေတ္တာ၊ ရေစည်လည်း-ဟူ)။ ကဋ္ဌော၊ ဟင်းချို။ ဝါ၊ ယောက်မ။ ဥဠုကော၊ ရေမှုတ်။ သမုဂ္ဂ၊ ပန်းကပ်၊ ပန်းတောင်း (ဒေါင်းပေါင်၊ ကလပ်လည်းဟူ)။ မဇ္ဈသာ၊ တံတင်း (သေတ္တာပခြင်လည်းဟူ)။ တုလာ- ဒီသု၊ ထုပ်၊ လျှောက်၊ သည်တိုင်၊ စောင်းတန်း၊ လှေကားပျဉ်-စသည်တို့၌လည်းကောင်း။ ဒါရုဈာ ဝါ၊ သစ်၊ ကျောက်-စသည်ဖြင့် ပြီးသည်လည်းဖြစ်သော။ ယံကိဉ္စိ ဂေဟသမ္ဘာရံ၊ အမှတ်မရှိသော ကျောင်း၊ အိမ်တို့၏ အဆောက်အဦလည်းကောင်း။

၂၃- ဘူမတ္ထရကပ္ပစမ္မံ၊ ယော ကောစိ ကဋ္ဌသာရကော။
ယဋ္ဌပိဓာဒိမတ္တိကံ၊ ပတ္တဂီရကဋ္ဌာဟကံ။ ။

ဘူမတ္ထရကပ္ပစမ္မံ၊ မြေအခင်း၊ အပ်သောသားရေလည်းကောင်း။ ယော ကောစိ ကဋ္ဌသာရကော၊ အမှတ်မရှိ တစ်ခုခုသော ဖျာသင်းဖြူလည်းကောင်း။ ယဋ္ဌပိဓာဒိမတ္တိကံ၊ အိုးဖုံး၊ စလောင်း-စသော မြေဘဏ္ဍာလည်းကောင်း။ ပတ္တဂီရကဋ္ဌာဟကံ၊ သပိတ်ဖုတ်စရာ အိုးအုံ၊ မီးအိုးလည်းကောင်း (မီးမယ်ဖျူးလည်း ပေး)။

၂၄- ဓူမဒါနံ ဒီပရုက္ခ-ကပလ္လိထူပိကာ စယ။
နဆဒနိဋ္ဌကာ သံယေ၊ ဂရုဘဏ္ဍာဝ ဝိနိဋ္ဌိမေ။ ။

ဓူမဒါနံ၊ အခိုးတံ။ ဝါ၊ မီးပြောင်း။ ဒီပရုက္ခကပလ္လိထူပိကာ၊ ဆီမီးတိုင်၊ ဆီမီးခွက်၊ အထွတ်လည်းကောင်း။ စယနဆဒနိဋ္ဌကာ၊ စီသောအုတ်၊ မိုးသောအုတ်လည်းကောင်း။ ဣမေ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော ဘဏ္ဍာတို့ကို။ သံယေ၊ သံယာကို။ ဝိနိဋ္ဌေ၊ လှူအပ်သည်ရှိသော်။ ဂရုဘဏ္ဍာဝ၊ ဂရုဘဏ်တို့သည်သာလျှင်တည်း။

သံယဝိနိဋ္ဌဂရုဘဏ် ပြီး၏။

----- x -----

၂။ ရက္ခိတန္တိ၊ ကား။

၂၅- ဒါရုဝေဠုဋ္ဌ'ဂုံလာယော၊ ဝလ္လိ'မုဗဟုမတ္တကော။
မုဋ္ဌိမတ္တော စ တိဏာဒိ၊ ပဏ္ဍေတ ပဉ္စဝဏ္ဏဝါ။ ။

ဒါရုဝေဠုဋ္ဌ'ဂုံလာယော၊ လက် ၈-သစ်အလျား၊ လုံးပတ်အားမူ ကုံကူကညစ်ရိုး ပမာဏရှိသော သစ်၊ဝါးလည်းကောင်း။ ဝလ္လိ'မုဗဟုမတ္တကော၊ တတောင်က-စ၊ ပနံမှသက်၊ မောင်းထက်ဝက်မျှ၊ ပမာဏရှိသော နွယ်လည်းကောင်း။ မုဋ္ဌိမတ္တော၊ ၁-ဆုပ်မျှရှိသော။ တိဏာဒိ စ၊ ဖြူဆံမြက်၊ ပြိတ်မြက်လည်းကောင်း။ ဧကပဏ္ဍေ၊ ထန်းရွက်မျှသော သစ်ရွက်လည်းကောင်း။ (တာလပက္ကမတ္တံ၊ ထန်းသီးမှည့်မျှ ပမာဏရှိသော။ အောက်ဂါထာမှယူ) ပဉ္စဝဏ္ဏဝါ(မတ္တိကာ)၊ အဆင်း ၅-ပါးရှိသော မြေလည်းကောင်း။

၂၆- ပကတာ မတ္တိကာ တာလ- ပတ္တမတ္တံ သုဓာသိလေသ။
ကင်္ဂုဋ္ဌသဇ္ဈရသာဗျာ၊ ဒိန္နာ ဝါ ရက္ခိ တတ္ထဇာ။ ။

ပကတာ မတ္တိကာ ဝါ၊ ပြကတေသော မြေလည်းကောင်း။ သုဓာသိလေသကင်္ဂုဋ္ဌ-သဇ္ဈရသာဗျာ၊ အင်္ဂတေ၊ သစ်စေး၊ ကညစ်စေး၊ ပွဲလျက်-စသည်တို့ကို။ ဒိန္နာ ဝါ၊ သံယာအား လှူသော်လည်းကောင်း။ တတ္ထဇာ တတ္ထဇာတရက္ခိတာ ဝါ၊ ထိုသံယာအရံ၌ဖြစ်သော သစ်၊ဝါး-စသည်ကို သံယာစောင့်ရှောက်သော်လည်းကောင်း။ (ဇူဠဝါဠု။၈၂-မိုး)

၂၇- ဂရုဘဏ္ဍဝ ဒါရုဒိ၊ သံယစေတိယနိဋ္ဌိတေ။
ဘာဇေ ပုဂ္ဂလေ တိဏန္တိ၊ မုဉ္ဇာဒိသေသ'မုစ္စတေ။ ။

ဂရုဘဏ္ဍာဝ၊ ဂရုဘဏ္ဍာသာလျှင်တည်း။ သံယစေတိယနိဋ္ဌိတော၊ သံယာ၊စေတီ အမှု ပြီးလတ်သော်။ ဒါရုဒိ၊ သစ်-စသည်ကို။ ပုဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂလိကအမှု၌။ ဘာဇေ၊ ခွဲဝေရာ၏။ မုဉ္ဇာဒိသေသံ၊ ဖြူးဆံမြက်၊ ပြိတ်မြက်မှ အကြွင်းကို။ တိဏန္တိ၊ မြက်-ဟူ၍။ ဥစ္စတော၊ ၎င်း။

၂၈- ဒမုဂေဟာပိ န ဝါရေ ဂဏှော ဖာတျာဝ ဒါရုဒိ။
အဖာတိဂဏှော တတ္ထေဝ၊ ဝဠုဉ္ဇေ သံယိကေ ဂတေ။ ။

၂၉- အဿတိယာ ဂဟေတွာ၊ ဂတေ ပဟိဏိယာ ဒေဒေ။
သံယိကာဝါသေ ဌပေယျ၊ ဒေသန္တရဂတေနပိ။ ။

ဒမုဂေဟာပိ၊ အိမ်ကို မီးလောင်သောသူတို့သည်လည်း။ ဂဏှော၊ ယူသည် ရှိသော်။ န ဝါရေ၊ မမြစ်ရာ။ ဒါရုဒိ၊ သစ်-စသည်ကို။ ဖာတျာဝ၊ အမျှလွှမ်းမိုး၊ ထမ်းပိုးတိုးပွား၍သာလျှင်။ ဂဏှော၊ ယူရာ၏။ အဖာတိဂဏှော၊ အမျှလွှမ်းမိုး၊ ထမ်းပိုးမတိုးပွား ယူသည် ရှိသော်။ တတ္ထေဝ၊ ထိုအရပ်၌သာလျှင်။ ဝဠုဉ္ဇေ၊ သုံးဆောင်ရာ၏။ သံယိကေ၊ သံယိကဥစ္စာကို။ ဂတေ၊ ယူသွားခဲ့သည်ရှိသော်။ ပဟိဏိယာ၊ ပိုလေ စေသဖြင့်။ ဒေဒေ၊ ပေးလိုက်ရာ၏။ အဿတိယာ၊ သတိချွတ်ယွင်းသဖြင့်။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ ဂတေ၊ သွားခဲ့သည်ရှိသော်။ ပဟိဏိယာ၊ ပိုလေ စေသဖြင့်။ ဒေဒေ၊ ပေးလိုက်ရာ၏။ ဒေသန္တရဂတေနပိ၊ အရပ်တပါး သွားလေငြားလည်း။ သံယိကာဝါသေ၊ သံယိကကျောင်း၌။ ထပေယျ၊ ထားရာ၏။

သံယရက္ခိတဂရုဘဏ္ဍာ ပြီး၏။

----- x -----

၃။ အတ္တလဒ္ဓံပိ သံယိကန္တိ၊ ကား။

၃၀- ဓူမနေတ္တဖာလဒီပ-ရုက္ခကပလ္လုလမ္မတ။
ဒိပိ'တ္တာဒိရူပါနိပိ၊ အညာနိ ဝါ ဆဒါဒီသု။ ။

ဓူမနေတ္တဖာလဒီပရုက္ခကပလ္လုလမ္မကဒိပိ'တ္တာဒိရူပါနိ၊ အခိုးသောက်တံ၊ ဖယင်း၊ ဆီမီးတိုင်၊ ဆီမီးခွက်၊ ဆီမီးဆွဲ၊ မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊ တိရစ္ဆာန်ရုပ်-စသည်တို့ကို လည်းကောင်း။ အညာနိ ဝါပိ၊ တပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဆဒါဒီသု၊ အမိုး-စသည်တို့၌။

၃၁- ပနေတဗ္ဗာန'န္တမသော၊ လောဟဒိလ'မုပါဒါယ။
သဗ္ဗလောဟာ ဂရုဘဏ္ဍာ၊ ဟရိတွာ လဒ္ဓ'မ္မတ္တနာ။
န ပုဂ္ဂလဘောဂေနေဝ၊ တထေဝ တိပုဘဏ္ဍကေ။ ။

အပိုင်း ၅။ | ဝိစိတြဂရုဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ (အမည်မသိဆရာတော်)

ပနေတဗ္ဗာနိ၊ ဆောင်အပ်ကုန်၏။ အန္တမသော၊ အယုတ်သဖြင့်။ လောဟဒိလ်မု-
ပါဒါယ၊ သံမယ်နကို အစပြု၍။ သဗ္ဗလောဟာ၊ အလုံးစုံသော သံဘဏ္ဍာတို့သည်။
ဂရုဘဏ္ဍာ၊ ဂရုဘဏ် မည်ကုန်၏။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ လဒ္ဓံပိ၊ ရသော်လည်း။ ဟရိတွာ၊
အရပ်တပါးသို့ သွားလာဆောင်ယူ၍။ ပုဂ္ဂလဘောဂေနေဝ၊ ပုဂ္ဂိုလ်အသုံးအဆောင်ဖြင့်
သာလျှင်။ န၊ မအပ်။ တိပုဘဏ္ဍကော၊ သလွဲဘဏ္ဍာ၌။ တထေဝ၊ ထိုအတူသာလျှင်တည်း။

အတ္တလဒ္ဓသံယိတဂရုဘဏ် ပြီး၏။

----- x -----

၄။ ဝိဟိဝိကဋ္ဌနိဟာရန္တိ၊ ကား။

၃၂- တံသလောဟာဒိဝိကတိ၊ န ပုဂ္ဂလံ နော ဟရေ။
ဒိန္နေ သံယေပိ ဝဋ္ဋတိ၊ ဝိဟိဝိကဋ္ဌနိဟာရာ။ ။

ကံသလောဟာဒိဝိကတိ၊ ကြေးဖြူခွက်အထူးသည်။ ပုဂ္ဂလံ၊ ပုဂ္ဂလပရိဘောဂ
သာလျှင်။ န၊ မအပ်။ သံယေ၊ သံဃာကို။ ဒိန္နပိ၊ လှူသော်လည်း။ နော ဟရေ၊ အရပ်တပါး
သွားလာရာ မဆောင်အပ်။ ဝိဟိဝိကဋ္ဌနိဟာရာ၊ လူဥစ္စာအမှတ် သုံးဆောင်ခြင်းသည်သာ
လျှင်။ ဝဋ္ဋတိ၊ အပ်၏။

ဝိဟိဝိကဋ္ဌဂရုဘဏ် ပြီး၏။

----- x -----

၅။ ပါဒဂဏှာတိရေကတောတိ၊ ကား။

၃၃- အာမလကလာဗုယဋ္ဌော၊ လာဗုဝိသာဏအာမလ။
တုမ္မံ ကာဠလောဟာဒိဟိ၊ ကာရိတော လောဟဝါရကော။ ။

အာမလကလာဗုယဋ္ဌော၊ သျှစ်သျှားအိုး၊ ဗူးအိုးလည်းကောင်း။ လာဗုဝိသာဏ-
အာမလတုမ္မံ၊ ဗူးကျည်၊ သားချိုကျည်၊ သျှစ်သျှားကျည်လည်းကောင်း။ ကာဠလောဟာဒိဟိ၊
ကာဠ-တမ္မ-ဝဋ္ဋ-ကံသလောဟတို့ဖြင့်။ ဝါ၊ ကြေးမည်း၊ ကြေးနီ၊ ကြေးပုပ်၊ ကြေးဖြူတို့ဖြင့်။
ကာရိတော၊ ပြုအပ်သော။ လောဟဝါရကော၊ ကြေးဗူးလည်းကောင်း။

- ၃၄- ပစ္စိမံ ဒွယ'မေ'တေသု၊ တိတ္ထိမံ တမ္ပိ တိဝိဓာ။
ကတံ မိဿု တိပု သီသ၊ ရသ တမ္ပေ ကမာ ယုဇေ။ ။
- ၃၅- ကံသလောဟံ ဝဋ္ဋလောဟံ၊ ဧဝံ ဟာရကုဋံ ဣတိ။
ပါဒါတိတ္တာ ဝရုဘဏ္ဍာ၊ ယဋကော တေလဘာဇနံ။ ။

ဧတေသု၊ ထိုကာဠလောဟ-စသည်တို့တွင်။ ပစ္စိမံ ဒွယံ၊ ဝဋ္ဋကံသ-ဟု ဆိုအပ်သော နောက်ကြေး ၂-ပါးသည်။ ကိတ္ထိမံ၊ ကိတ္ထိမကြေး မည်၏။ တိပု တမ္ပေ၊ သလွဲမည်း၊ ကြေးနီတို့ကို။ ဝါ၊ ခဲမဖြူ၊ ကြေးနီတို့ကို။ မိဿု မိဿိတွာ၊ ရော၍။ ကတံ၊ ပြုအပ်သော ကြေးသည်။ ကံသလောဟံ၊ ကံသလောဟ မည်၏။ သီသ တမ္ပေ၊ သလွဲမည်း၊ ကြေးနီတို့ကို။ မိဿု မိဿိတွာ၊ ရော၍။ ကတံ၊ ပြုအပ်သော ကြေးသည်။ ဝဋ္ဋလောဟံ၊ မည်၏။ ရသ တမ္ပေ၊ ပြဒါး၊ ကြေးနီတို့ကို။ မိဿု မိဿိတွာ၊ ၍။ ကတံ၊ ပြုအပ်သော ကြေးသည်။ ဟာရကုဋံ၊ မည်၏။ ဧဝံ၊ သို့။ ကမာ၊ အစဉ်အတိုင်း။ ယုဇေ ယှဉ်ရာ၏။ ဣတိ ဣမိနာ ပဘောဒေန၊ ဖြင့်။ တမ္ပိ၊ ထိုကိတ္ထိမကြေးသည်လည်း။ တိဝိဓာ၊ ၃-ပါးအပြားရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ယဋကော၊ ကြာသွတ်အိုးလည်းကောင်း။ တေလဘာဇနံ၊ ဆီအိုး၊ ဆီခွက်လည်းကောင်း။ ဣမေ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဘဏ္ဍာတို့သည်။ ပါဒါတိတ္တာ၊ ၁-ပါဒထက် အလွန်ဝင်မှုကား။ ဝရုဘဏ္ဍာ၊ မည်ကုန်၏။

ပါဒါတိရေတဝရုဘဏ္ဍာ ပြီး၏။

----- x -----

၆။ ပါသာဒပရိဘောဂိကန္တိ၊ ကား။

- ၃၆- သောဏ္ဏရဇတဟာရကုဋ-ဇာတိဖလိကဘာဇနာ။
သေနာသနဘောဂါ ဧဝ၊ ကပ္ပတေ'ဝ န ဣတရာ။ ။

သောဏ္ဏရဇတဟာရကုဋဇာတိဖလိကဘာဇနာ၊ ရွှေ၊ ငွေ၊ တေးခပ်ပြာ ဇာတိဖြစ်သော ဖလိခွက်တို့သည်။ သေနာသနဘောဂါ ဧဝ၊ ကျောင်း၏ အသုံးအဆောင်တို့သည်သာလျှင်။ (ကပ္ပ၊ အပ်ကုန်၏။) ဣတရာ ပန၊ ဤကျောင်းအသုံးအဆောင်မှ တပါးသော ပုဂ္ဂလသံယဂိဟိဝိကဋအသုံးအဆောင်တို့သည်ကား။ န ကပ္ပတေ'ဝ၊ တည်း။

ပါသာဒပရိဘောဂိကဝရုဘဏ္ဍာ ပြီး၏။

----- x -----

၇။ သုဒ္ဓဘဏ္ဍာတိ၊ ကား။

၃၇- ဘိဂီရ ပဋိဂ္ဂဟု'ဋ္ဌကံ၊ ဒဗ္ဗိ ကဋ္ဌဇ္ဈ တဋ္ဌကံ။
သရတ'ဂီရကပလ္လ၊ ဓူမကဋ္ဌဇ္ဈ ပါတိ စ။ ။

ဘိဂီရ၊ ကရား။ ပဋိဂ္ဂဟ၊ ပြတို့။ ဝါ၊ ထွေးခံ။ ဝါ၊ လက်ဆေးခံ။ ဥဋ္ဌကံ၊ မှတ်။ ဒဗ္ဗိ၊ ယောက်မ။ ကဋ္ဌဇ္ဈ၊ ဟင်းချို။ တဋ္ဌကံ၊ ဖလား။ ဝါ၊ ရေခွက်။ သရတ၊ ခွက်ငယ်။ ဝါ၊ လင်ပန်း။ အဂီရကပလ္လ၊ မီးမယ်ဖျူး။ ဓူမကဋ္ဌဇ္ဈ၊ မီးမွေ့ယောက်မ။ ဝါ၊ ဇွန်း။ ပါတိ၊ ဖလား။ ဝါ၊ ခွက်။

၃၈- သမုဂ္ဂါ'ဓိ'မေ ခုဒ္ဓါပိ၊ တဋ္ဌကသရကာဒိနိ။
ဒီရပါသာဏမယာနိ၊ ဥစ္ဆတစ္ဆာဒိကမ္မတော။ ။

သမုဂ္ဂါဒျာ၊ ပန်းကပ်-အစရှိကုန်သော။ ခုဒ္ဓါပိ၊ ငယ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ က္ကမေ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော ကရား-စသော ဘဏ္ဍာတို့လည်းကောင်း။ ဒီရပါသာဏမယာနိ၊ နူးညံ့သော နို့ရည်အဆင်းရှိသော ကျောက်ဖြင့်ပြီးကုန်သော။ တဋ္ဌကသရကာဒိနိ၊ ခတီခွက်ငယ်-စသည်တို့လည်းကောင်း။ ဥစ္ဆတစ္ဆာဒိကမ္မတော၊ ကြံ့နှော့ခြင်း၊ ဒန်ပူဖြတ်ခြင်းကို ပြုသော အမှုထက်။

၃၉- တိရေကော ဝါသိ ဖရသု-ကုဋ္ဌာရီ သိရာဝေဓနံ။
အန္တမသာ'ဝုဓေဒီ၊ ကတာ သာယံ အနာမာသာ။ ။

အတိရေကော၊ လွန်သော။ ဝါသိ၊ ပဲခွပ်လည်းကောင်း။ အန္တမသော၊ ဖြင့်။ သိရာ-ဝေဓနံ၊ ဆေးသမားတို့၏ သွေးကြောဖြတ်သော။ ဖရသုကုဋ္ဌာရီ၊ ပုဆိန်၊ ဓားမလည်းကောင်း။ အာဝုဓေဒီ၊ အာဝုဓေခေံပေန၊ လက်နက်၏အသွင်ဖြင့်။ ကတာ၊ ပြုအပ်သော။ သာယံ၊ ထိုဓားမကို။ အနာမာသာ၊ မသုံးသပ်အပ်။

၄၀- စတုရဂုံလကုဒါလော၊ သဗ္ဗဉ္စ ဒဏ္ဍာဗဒ္ဓိကံ။
နိခါဒနဉ္စ သိခရံ၊ တေ ဒိန္နာ ဝါသိအာဒိနိ။ ။

စတုရဂုံလကုဒါလော၊ လက် ၄-သစ်ခန့်မျှရှိသော ပေါက်တူးလည်းကောင်း။ ဒဏ္ဍာဗဒ္ဓိကံ၊ အရိုးတပ်သော။ သဗ္ဗဉ္စ သဗ္ဗံ ဧဝ၊ အလုံးစုံသာမျှဖြစ်သော။ နိခါဒနဉ္စ သိခရံ၊ ကြီးငယ်မဆို အလုံးစုံသော ဆောက်စူးလည်းကောင်း။ ဝါသိအာဒိနိ၊ ပဲခွပ်-စသည်တို့ကို။ ဒိန္နာ၊ လှူအပ်ကုန်၏။ တေ၊ ထိုလူတို့လည်း။

၄၁- ယရေ ဝိလုတ္တာ'တိ ဝဒေ၊ 'ဘန္တေ ကရောမ ပါကတေ'။
အာဟရာပိ န ဝါရယေ၊ န စောဒေပိ အနာ'ဟရာ။ ။

ယရေ အိမ်၌။ ဝိလုတ္တာ၊ ခိုးသူ-စသည်ဖြင့် ဖျက်ဆီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ “ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရားတို့။ အဟံ၊ တပည့်တော်သည်။ တုမှာကံ၊ တို့၏။ ဝါသိအာဒိနိ၊ ပဲခွပ် စသည်တို့ကို။ (အဟံ၊ တုမှာကံ၊ ဝါသိအာဒိနိ ၃-ပုဒ် ထည့်။) ပါကတေ၊ ပြကတေ့ ထားမြဲတိုင်းသော အရပ်၌။ ကရောမ၊ ထားသည်ကို ပြုပါကုန်အံ့။” ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒေ၊ ဒါယကာတို့ ဆို၍ တောင်းသည်ရှိသော်။ (ဒဒေ၊ ပေးရာ၏။) အာဟရာပိ၊ သံဃာ့အထံ၊ မပန်မကြား၊ ဆောင်၍ သွားသော်လည်း။ န ဝါရယေ၊ မတားမြစ်ရာ။ အနာ'ဟရာပိ၊ ပြန်၍ ဆောင်ယူမလာသော်လည်း။ ဝါ၊ အစားမပေးသော်လည်း။ န စောဒေ၊ မတောင်းရာ။

၄၂- နှာပိတတုန္နေသု မဟာ၊ ကတြိသဏ္ဍာသပိပ္ပလိ။
ကာတဗ္ဗံ ယေန ကေနစိ၊ ပတ္တာဓာရပိဓာနကံ။ ။

နှာပိတတုန္နေသု၊ ဆေတ္တာသည်၊ အပ်လျှိုသမားတို့၏ အဆောက်အဦတို့၌။ မဟာ၊ မြတ်သော။ ဝါ၊ ကြီးသော။ ကတြိသဏ္ဍာသပိပ္ပလိ၊ ကတ်ကျေးညှပ်၊ သင်တန်းလည်းကောင်း။ ဝါ၊ ဓားငယ်တို့တွင် အထင်အားဖြင့် ကြီးသောဓားလည်းကောင်း။ ဝါ၊ အရိုးစင်းလျား အသွား ထက်သော ဓားချွန်ကြီးလည်းကောင်း။ ယေန ကေနစိ၊ ကြီးငယ်၊ အလတ် အမှတ်မဲ့သော သစ်ရွက်၊ သစ်၊ ဝါး၊ သားရေ-စသည်ဖြင့်။ ကာတဗ္ဗံ၊ ပြုအပ်သော။ ပတ္တာဓာရပိဓာနကံ၊ သပိတ်ခြေ၊ သပိတ်ဖုံးလည်းကောင်း။

၄၃- တာလဝဏှံ ဝိဇနိ ပစ္စိ၊ ယဋ္ဌိမုဋ္ဌိသမ္ပုဉ္ဇနိ။
မဉ္ဇပုမာဏေ'ဋ္ဌစမ္မံ၊ စောဠာဒျာ ပါဒမဏ္ဍလံ။ ။

တာလဝဏှံ၊ ထန်းရွက်ယပ်လည်းကောင်း။ ဝါ၊ ယပ်ဝန်းလည်းကောင်း။ ဝိဇနိ၊ နှီးယပ်လည်းကောင်း။ ဝါ၊ ၄-ထောင့်ယပ်လည်းကောင်း။ ပစ္စိ၊ ခြင်းတောင်းလည်းကောင်း။ ယဋ္ဌိမုဋ္ဌိသမ္ပုဉ္ဇနိ၊ အရိုးတပ်သော တံမြက်၊ အရိုးမတပ်သော တံမြက်လည်းကောင်း။ မဉ္ဇပုမာဏံ၊ ညောင်စောင်းပမာဏရှိသော။ စမ္မံ၊ အလုံးစုံသော အရေလည်းကောင်း။ ဧဠစမ္မံ၊ ခင်းနှီး အလား၊ ပန်းပြားပမာ ပြုအပ်စွာသော သိုးရေလည်းကောင်း။ စောဠာဒျာ၊ ပုဆိုး၊ သစ်ရွက်-စသည်ဖြင့်ပြီးသော။ ပါဒမဏ္ဍလံ၊ အလုံးစုံသော ခြေသုတ်၊ ကြိုးဝန်းလည်းကောင်း။

၄၄- ပါသာဏဒေါဏီ ကဋ္ဌာဟံ၊ ပေသကာရံ သနိသဒံ။
စက္ကယုတ္တကယာနကံ၊ ကသိဘဏ္ဍံ သုဒုက္ခလံ။ ။

ပါသာဏဒေါဏီ၊ ကျောက်စကျင်းလည်းကောင်း။ ကဋ္ဌာဟံ၊ ကျောက်ဖျဉ်းလည်းကောင်း။ ဝါ၊ ကျောက်အိုးလည်းကောင်း။ ပေသကာရံ၊ ရက်ကန်းသည်တို့၏ လိပ်၊

လက်ခတ်, ယက်မ, ယက်ဖောက်, ယောက်လုံး-စသော ဘဏ္ဍာလည်းကောင်း။ သနိသဒ္ဓါ၊ ကျောက်ပျဉ်နှင့်တကွ ကျောက်သွားလည်းကောင်း။ စက္ကယုတ္တကယာနကံ၊ လှည်းဘီးတပ်သော လှည်းလည်းကောင်း။ ကသိဘဏ္ဍံ၊ အလုံးစုံသော လယ်လုပ်သားတို့၏ ဘဏ္ဍာလည်းကောင်း။ သုဒုက္ခလံ၊ ဆုံနှင့်တကွသော ကျည်ပွေလည်းကောင်း။

၄၅- မဇ္ဇာဒီနံ ဒါရုဘဏ္ဍံ၊ ဘဏ္ဍံ တစ္ဆိတနိဋ္ဌိတံ။
ဒဏ္ဍော'နုညာတဝါသိယာ၊ တတ္ထရယဋ္ဌိ သာရဏီ။ ။

တစ္ဆိတနိဋ္ဌိတံ၊ ရွှေပြီး၊ ချောပြီးသော။ မဇ္ဇာဒီနံ၊ ညောင်စောင်း၊ ပဲခွပ်၊ ပုဆိန် စသည်တို့၏။ ဒါရုဘဏ္ဍံ၊ အခြေအပေါင်-စသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်သော သစ်သား၊ ဆင်စွယ်၊ သားချိုဘဏ္ဍာလည်းကောင်း။ အနုညာတဝါသိယာ၊ သင်တုန်းအိမ်၌ ထည့်ပိုက်၍ အရပ်တပါးသွားရာ ဆောင်အပ်သော၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော ပဲခွပ်၏။ ဒဏ္ဍော၊ အရိုးလည်းကောင်း။ တတ္ထရယဋ္ဌိ၊ တောင်ငှေးလည်းကောင်း။ သာရဏီ၊ ပွတ်ခုံနှင့် တကွ ပွတ်ကျေ၊ ပွတ်နှိပ်လည်းကောင်း။

၄၆- ဆတ္တံ ဓမကရဏော စ၊ မုဋ္ဌိပဏ္ဍ'မုပါဟနော။
ဗျုတ္တမဗ္ဗဩနဒ္ဓမ္မိ၊ ဝါဠုပပရိက္ခိတ္တံ။ ။

ဆတ္တံ၊ ထီးလည်းကောင်း။ ဓမကရဏော စ၊ ဓမ္မကရိုဏ်(ရေစစ်)လည်းကောင်း။ မုဋ္ဌိပဏ္ဍံ၊ ထန်းရွက်လည်းကောင်း။ ဥပါဟနော၊ ဖိနပ်လည်းကောင်း။ ဗျုတ္တမဗ္ဗဩနဒ္ဓမ္မိ၊ ကျားရေဖြင့် မြှေးယှက်အပ်သည်လည်းဖြစ်သော။ ဝါဠုပပရိက္ခိတ္တံ၊ သားရဲရုပ်ဖြင့် ခြံရံအပ်သော။

၄၇- ရတနာသိဋ္ဌိတံ ကောဗ္ဗ'-ဋ္ဌ'ဂုံလော ရိတ္တပေါတ္တကော။
ဘိဂီရာဒိ ဣမေ သဗ္ဗေ၊ ဂရုဘဏ္ဍာဝ နိ'တရာ။ ။

ရတနာသိဋ္ဌိတံ၊ ရတနာဖြင့် ချုပ်အပ်သော။ ကောဗ္ဗံ၊ ကပ်စိတ်၊ ကပ်ကျစ်လည်းကောင်း။ အဋ္ဌ'ဂုံလော၊ လက် ၈-သစ်မျှ ပမာဏရှိသော။ ရိတ္တပေါတ္တကော၊ မရေးမသားသေးသော ပေလည်းကောင်း။ ဘိဂီရာဒိ၊ ကရား-အစရှိကုန်သော။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ဣမေ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဘဏ္ဍာတို့သည်။ ဂရုဘဏ္ဍာဝ၊ ဂရုဘဏ်တို့သည်သာလျှင်တည်း။ ဣတရာ၊ ဘိဂီရမှ၊ စသည်အကြွင်း၊ ဤအတွင်း၌ဖြစ်သော အချို့သောဘဏ္ဍာတို့သည်။ န၊ ဂရုဘဏ် မရ၊ ဘာဇိယတည်း။

သုဒ္ဓဘဏ္ဍဂရုဘဏ် ပြီး၏။

၈။ ဘာဇိယန္တိ၊ ကား။

၄၈- ပတ္တောယတမ္မထာလကံ၊ ဘာဇနဝိကတိံထဝါ။
ကပ္ပလောဟ'ဉ္စန'ဉ္စနီ-သလာကာ လောဟစက္ကလိ။ ။

၄၉- ကဋ္ဌိဂုဠပိဏ္ဍိတာလံ၊ ခုဒ္ဒါရကဏ္ဍကုဋ္ဌိကာ။
ကဏ္ဍမလဟရဏီ စ၊ ပိပ္ပလော သူစိပဏ္ဏခုဒ္ဒေါ။ ။

ပတ္တောယတမ္မထာလကံ၊ သပိတ်၊ သံခွက်၊ ကြေးနီခွက်ကိုလည်းကောင်း။ အထဝါ၊ ကား။ ဘာဇနဝိကတိံ၊ ခွက်အထူးကိုလည်းကောင်း။ ထပေတွာ၊ ထား၍။ ကပ္ပလောဟံ၊ အပ်သော လောဟဘဏ္ဍာလည်းကောင်း။ အဉ္စနံ၊ မျက်စဉ်းကျည်လည်း ကောင်း။ အဉ္စနီသလာကာ၊ မျက်စဉ်းတံလည်းကောင်း။ လောဟစက္ကလိကဋ္ဌိဂုဠပိဏ္ဍိတာလံ၊ သံဝိုင်း၊ သံပြား၊ သံတွေ၊ သံခဲ၊ မင်းတုပ်လည်းကောင်း။ ခုဒ္ဒါရကဏ္ဍကုဋ္ဌိကာ၊ အဦးရှည်သော ဓားငယ်၊ သံကောက်လည်းကောင်း။ ကဏ္ဍမလဟရဏီ စ၊ နားဖာကော်လည်းကောင်း။ ပိပ္ပလော၊ ဓားငယ်၊ သင်တုန်းလည်းကောင်း။ သူစိပဏ္ဏခုဒ္ဒေါ၊ ကညစ်အပ်လည်းကောင်း။

၅၀- နတ္ထုဒါနံ ဘိန္နိဝါဠော၊ ကတ္တရယဋ္ဌိ ဝေဓကော။
ဝိပ္ပကတံ လောဟ'ညမ္ဗိ၊ ဆတ္တသလာကဒဏ္ဍကော။ ။

နတ္ထုဒါနံ၊ နှာနှုတ်တံလည်းကောင်း။ ဘိန္နိဝါဠော၊ ခက်ရင်းလည်းကောင်း။ ကတ္တရယဋ္ဌိ၊ သံတောင်ငွေလည်းကောင်း။ ဝေဓကော၊ သပိတ်ထွင်းသော စူးလည်းကောင်း။ အညမ္ဗိ၊ တပါးလည်းဖြစ်သော။ ဝိပ္ပကတံ လောဟံ၊ ပြု၍မပြီးသေးသော ဘဏ္ဍာလည်း ကောင်း။ ဆတ္တသလာကဒဏ္ဍကော၊ ထီးတံ၊ ထီးရိုးလည်းကောင်း။ ဝါ၊ ထီးတံ၊ ထီးချက် လည်းကောင်း။

၅၁- ပါဒတေလနာဋ္ဌိ၊ ကတြ-ယဋ္ဌ၊ ပါဟနဒဏ္ဍကော။
ဟိဂုံဟိဂုံလကဟရိ-တာလမနောသိလ'ဉ္စနံ။ ။

ပါဒတေလနာဋ္ဌိ၊ သီဟိုဠ် ၁-ပါဒဝင်သော ဆီကျည်လည်းကောင်း။ ကတြယဋ္ဌိ၊ ဝါးတောင်ငွေလည်းကောင်း။ ဥပါဟနဒဏ္ဍကော၊ ဖိနပ်ဆွဲသော ဝါးကောက်လည်းကောင်း။ ဟိဂုံဟိဂုံလကဟရိတာလမနောသိလ'ဉ္စနံ၊ ရှိန်းခို၊ ရှိန်းခိုစေး၊ ဆေးဒန်း၊ မြင်းသီလာ လည်းကောင်း။

၅၂- သင်္ခတာလုဒကတုမ္မော၊ ဂဏ္ဍိကာဒကပုဋ္ဌနီ။
ဟိဂုံဥနကရဏ္ဍော ဝိ-ဓော ပါဒေါ ကဋထာလကော။ ။

သင်္ခတာလုဒကတုမ္မော၊ ခရုသင်းခွက်၊ သစ်ဖြင့်ပြီးသော ရေဖျဉ်းလည်းကောင်း။ ဂဏ္ဍိကာဒကပုဋ္ဌနီ၊ ခါးပန်းသီး၊ ရေသုတ်လည်းကောင်း။ ဟိဂုံဥနကရဏ္ဍော၊ ရှိန်းခိုး၊ မျက်စဉ်းကျည်ကြုတ်လည်းကောင်း။ ဝိဓော၊ ခါးပန်းကွင်းလည်းကောင်း။ ပါဒေါ၊ ၁-ပါဒဝင်သော။ ကဋထာလကော၊ ကြာသွတ်အိုးလည်းကောင်း။ ဝါ၊ ခွက်လည်းကောင်း။

၅၃- ပတ္တံ ကဉ္စနကုဏ္ဍိကာ၊ ကပ္ပစမ္ပဉ္စ လောဟကေ။
ကုဏ္ဍိကာ ဝိယ မတ္တိကာ၊ ပတ္တာဒိမေပိ ဘာဇိယာ။ ။

ပတ္တံ၊ မြေသပိတ်လည်းကောင်း။ ကဉ္စနကုဏ္ဍိကာ၊ လင်ပန်း၊ ကရားလည်းကောင်း။ ကပ္ပစမ္ပဉ္စ၊ အပ်သော သားရေလည်းကောင်း။ မတ္တိကာ ဝိယ၊ မြေဘဏ္ဍာကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ လောဟကေ၊ ကြေးဘဏ္ဍာ၌။ ကုဏ္ဍိကာ၊ ရေကရားကို။ ဘာဇိယာ၊ ဝေဖန်အပ်ကုန်၏။ ပတ္တာဒိ၊ သပိတ်-အစရှိကုန်သော။ ဣမေပိ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဘဏ္ဍာတို့ကိုလည်း။ ဘာဇိယာ၊ ဝေဖန်အပ်ကုန်၏။

ဘာဇိယဂရုဘဏ္ဍ ပြီး၏။

----- x -----

၅၄- ယထာဝုတ္တနယေနာဟံ၊ သာသနေနာဝိရောဓိတံ။
ဝုတ္တာယံ ဘိက္ခုပေသလာ၊ ပဋိသင်္ခါယ ကာရယေ။ ။

အဟံ၊ ငါသည်။ ယထာဝုတ္တနယေန၊ အကြင်အကြင် ပြုပြင်ခဲ့ဝေ ၇-ထွေပိုင်းခြားဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းအားဖြင့်။ သာသနေန၊ ယထာဓမ္မဝိနယသာသနာတော်နှင့်။ အဝိရောဓိတံ၊ မဆန့်ကျင်စေမူ၍။ ယော အယံ ဝိနိစ္ဆယော၊ အကြင် ဂရုဘဏ္ဍအဆုံးအဖြတ်ကို။ ဝုတ္တာ၊ ၅၅-ဂါထာ၊ ဖွဲ့ကာစီကုံး၊ ကျဉ်းရုံးပေါင်းထား၊ ရေးသားဆိုအပ်ခဲ့ပြီ။ သော အယံ ဝိနိစ္ဆယော၊ ထိုဂရုဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယကို။ ဘိက္ခုပေသလာ၊ လဇ္ဇီပေသလာ၊ ဘုရားသားချစ်၊ ရဟန်းစစ်တို့သည်။ ပဋိသင်္ခါယ၊ ဂရု၊ လဟု၊ အစုလာဟန်၊ ပညာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်၍။ ကာရယေ၊ ရွေးချယ်စေ့ငု၊ ကျမ်းဂန်ရှု၍၊ ပြုကြရာ၏။ ဝါ၊ ပြုကြလေကုန်။

၅၅- ဝုတ္တေသု ဇ္ဇေနာ ဇဝ၊ စတုတ္ထတတိယပဒါ။
သမတ္ထော'ယံ ဝိစိတ္တရော၊ ဂရုဘဏှာ ဝိနိစ္ဆယောတိ။ ။

ဝုတ္တေသု၊ သံယေ ဒိန္န၊ စသည်စေ့စပ်၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ဂရုဘဏ်တို့တွင်။ စတုတ္ထ-
တတိယပဒါ၊ စ၊မ ၂-ခု၊ စတုတ္ထအစု၊ ပ၊ဒု၊တ-ဟု၊ တတိယအစုတို့ကို။ ဇ္ဇေနာ ဇဝ၊ စောင့်
ရှောက်၍သာလျှင်။ ဝါ၊ သုတ်သင်၍သာလျှင်။ ကာရယေ၊ ဉာဏ်မှာထောက်ရှု ပြုကြရာ၏။
ဝိစိတ္တရော၊ ဂရုဘဏှာ၊ ဝိနိစ္ဆယတွင်၊ မရနိုင်ဖွယ်၊ လွန်ဆန်းကြယ်သော။ အယံ ဂရုဘဏှာ
ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝိစိတြ-ဟု၊ နာမပညတ်၊ ဤဂရုဘဏ်အဆုံးအဖြတ်သည်။ သမတ္ထော၊ အစ၊
အဆုံး၊ အကျဉ်းရုံး၍၊ နိဂုံးတိုင်ရောက်၊ ရွေးကောက်စီရင်၊ ဤတွင်ရွှေ့ ပြီးပြီ။

ဤတွင်ရွှေ့ ဝိစိတြဂရုဘဏှာဝိနိစ္ဆယ ပြီး၏။

အမည်မသိဆရာတော်

{ ၄ } ဝဇ္ဇဘဏ်,လဟူဘဏ်အချုပ်သံပေါက်

နမော တဿ ဘဝဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

[၁] ဝဇ္ဇဘဏ်

ရေအိုး,စဉ်အိုး၊ ဆိုင်းထမ်းပိုး၊ ကြေးအိုး နီတျာတျာ။
 ရေတကောင်းဖုံး၊ ရေအိုးဖုံး၊ ရေပုံး ကြိုးစုံစွာ။
 အိပ်ရာခင်းစောင်း၊ ခွက်မောင်းထောင်း၊ ဒေါင်းပေါင်၊ ဒေါင်းလန်းပါ။
 ပိန်းနဲကျိုဖျဉ်း၊ ဗူးပုလင်း၊ ခြင်းနှင့် ဒန်ပူစုံ။
 သင်ဖြူ၊ နှီးခေါက်၊ ကော်ဇောပြောက်၊ ဓားမောက်၊ ဓားမစုံ။
 ကြေးနှာနှုတ်ဗူး၊ ဆင်စွယ်ဗူး၊ စူးရိုး၊ စူးအစုံ။
 စဉ့်တကောင်းအင်၊ စဉ့်ထွေးအင်၊ စဉ့်အင်၊ လက်ဆေးခဲ။
 လက်ဘက်တင်ငယ်၊ ကြိမ်ခွေနွယ်၊ ကြီးငယ် ကပ်ကျေးသံ။
 သက္ကလတ်အုံး၊ သက်န်းဖုံး၊ သင်တုန်း၊ မီးအိမ်မှန်။
 ခေါက်သည့် ကလတက်၊ ကြေးသန့်သက်၊ ယွန်းခွက် ရေတကောင်း။
 သမ္ဗရာပိုင်း၊ ဒယ်အိုးဝိုင်း၊ ရှောက်ပိုင်း ဆွမ်းဆန်တောင်း။
 ဇွန်းကြေးနီကြွေ၊ ကမ္မလွေ၊ ကြေးရေစစ်ကို လောင်း။
 နှီးသပိတ်ခြေ၊ သားနယ်ရေ၊ ကြိုးခွေ အပ်ချည်မျှင်။
 အင်းပျဉ်,ညောင်စောင်း၊ ဖထိုင်ပေါင်း၊ အုပ်ဆောင်း၊ ပဲခွပ်နှင်း။
 သင်တုန်းသွေးကျောက်၊ ဓားသွေးကျောက်၊ ကျောက်ဆုံ ယပ်ပါးသွင်း။
 ရိုးဖြူစိုင်ပေါင်၊ ငှက်ကျေးတောင်၊ အိမ်ယောင် မောင်းချဓား။
 ပုဆိန်,တူးရွင်း၊ ပေကို သွင်း၊ မယွင်း ပေထိုးဓား။
 အုန်း,ထန်းသစ်ပေ၊ တလည်းပေ၊ လှည်းသွေ တံမြက်ဖြာ။

၇

ကြီးငယ် ပန်းကန်၊ ကနုတံ၊ ဆားငန် ကြဇုဆေး။
ပုဝါစာထုပ်၊ ချင်းငရုတ်၊ ရေမှုတ် ရိုးစုံစွာ။
ဂရုဘဏ္ဍ၊ ဝတ္ထုရ၊ မှတ်ကြ ယုံကြည်စွာ။ ။

ဂရုဘဏ္ဍ ပြီး၏။

----- x -----

[၂] လဟုဘဏ္ဍ

ခါးပန်းကြိုးကွင်း၊ သင်းပိုင်သွင်း၊ ပယင်း စိတ်ပုတီး။
အပ်ထုပ်၊ ဘိနပ်၊ ကြာခြင်ယပ်၊ မွေးညှပ်၊ အုန်းပုတီး။
ကြေးနီကံ့ကူ၊ မီးမယ်ဖျူ၊ စက္ကူကုလားရွှေ။
တရုတ်တည်သီး၊ တရုတ်ထီး၊ ကွမ်းသီး ရှားစေးခွက်။
သွေးဆေး၊ လေဆေး၊ စားတော့ဆေး၊ ဆေးသောက် ယွန်းထိုးခွက်။
လက်သည်းလှီးဓား၊ ကညစ်ဓား၊ လဲချားအစ်ကို ယူ။
ရေသွန်ပွတ်အိုး၊ ဟင်းပွတ်အိုး၊ ရိုးစုံ တံမြက်ယူ။
ထုံးဗူး ကြေးနီ၊ ဝါး ဒဏ္ဍီ၊ ကြေးနီ ကြိုးကြာဥ။
ဖယောင်းတိုင်မှန်၊ အိုးရေနံ၊ မျက်မှန် ထန်းလျက်ယူ။
သကြားအိုးထည့်၊ မန်ကျည်းမှည့်၊ ဆွမ်းထည့် မြေအင်တုံ။
ရွှေတောင်ပုရပိုက်၊ ချောသိုက်မြိုက်၊ တူထိုက် မရကုန်။
မျက်စဉ်းသွေးကျောက်၊ ပန်းကန်လှောက်၊ ဆေးသောက် ပန်းကန်ငယ်။
ပရဆေးစုံ၊ အပ်ချည်စုံ၊ သိရုံ မှတ်သားလွယ်။
လဟုဘဏ္ဍကား၊ ဤမျှပြား၊ မှတ်သား မကျဉ်းကျယ်။ ။

လဟုဘဏ္ဍ ပြီး၏။

ဤတွင်ရွှေ ဂရုဘဏ္ဍ၊ လဟုဘဏ္ဍအဆုံးအဖြတ် နိဂုံးကမ္မတ် အပြီးသတ်သတည်း။

မောင်းထောင်ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တပညာဇောတ

{ ၅ } မတဘဏ္ဍာဝိနိစ္ဆယ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

နမူ ကာရုဏိကံ နာထံ၊ ဓမ္မံ သံယဉ္ဇ ပူဇိတံ။
ကရိဿံ ပေသလတ္ထာယ၊ မတဘဏ္ဍာဝိနိစ္ဆယံ။ ။

အဟံ၊ သည်။ ကာရုဏိကံ၊ အသာဓာရဏဖြစ်သော မဟာကရုဏာတော်၏ တည်ရာဖြစ်တော်မူထသော။ နာထဉ္ဇ၊ မြတ်စွာဘုရားကိုလည်းကောင်း။ ပူဇိတံ၊ မြတ်စွာဘုရား တို့သည် ဂေါစရာသေဝန၊ ဘာဝနာသေဝနအားဖြင့် ပူဇော်အပ်သော။ ဓမ္မဉ္ဇ၊ မဂ် ၄-တန်၊ ဖိုလ် ၄-တန်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပရိယဟ်-ဟု ဆိုအပ်သော ၁၀-ပါးသော တရားတော်မြတ်ကိုလည်း ကောင်း။ ပူဇိတံ၊ နတ်၊ လူတို့သည် ပူဇော်အပ်သော။ သံယဉ္ဇ၊ မဂ္ဂဋ္ဌာန် ၄-ယောက်၊ ဖလဋ္ဌာန် ၄-ယောက်-ဟု ဆိုအပ်သော ၈-ယောက်သော အရိယာသံဃာတော်အပေါင်းကိုလည်း ကောင်း။ နမူ၊ ရှိခိုး၍။ ပေသလတ္ထာယ၊ သီလ ၄-ပါးကို ချစ်မြတ်နိုးကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့ ၏ အကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ။ မတဘဏ္ဍာဝိနိစ္ဆယံ၊ သေလွန်သော ရဟန်းတို့၏ ဥစ္စာအဆုံးအဖြတ် ကို။ ဝါ၊ သေလွန်သော ရဟန်းတို့၏ ဥစ္စာဘဏ္ဍာကို ဆုံးဖြတ်ရာဆုံးဖြတ်ကြောင်းဖြစ်သော မတဘဏ္ဍာဝိနိစ္ဆယအမည်ရှိသော ကျမ်းကို။ ကရိဿံ၊ ရေးသားပြုပြင် စီရင်ဆုံးဖြတ်ပေအံ့။

[၁] ဒွိသန္တကဝိနိစ္ဆယ

တမလွန်ဘဝသို့ ပြောင်းသွားသော ရဟန်းတို့၏ ဥစ္စာသည် ဒွိသန္တက၊ ဝိဿာ- သဂ္ဂါဟ၊ ပရဒိန္န၊ သံယိက-ဟူ၍ ၄-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၄-ပါးတို့တွင် တစ်စုံတစ်ယောက် သောသူက ၂-ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ရည်မှတ်၍ ပေးလှူသောဥစ္စာ၊ ၂-ခုသော ကျောင်းတိုက်ဝယ် ကျောင်းအရံဖြစ်သော ဥစ္စာသည် မခွဲမဝေသေးသည် ဖြစ်အံ့။ ဒွိသန္တက

ဥစ္စာ မည်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်တို့တွင် ၁-ယောက်သေလွန်လျှင် ရှိရစ်သူပုဂ္ဂိုလ် ပိုင်၏။ များစွာသောရဟန်းတို့၏ ဥစ္စာ၌လည်း ဤနည်းအတူ သိအပ်၏။ အလုံးစုံကုန်သော ရဟန်းတို့သည် သေလွန်ကုန်သည်ရှိသော် သံယံက ဖြစ်၏။ မခွဲမဝေမှု၍ သဒ္ဓိဝိဟာရိက-အစရှိသည်တို့အား ပေးကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ ပေးသည် မမည်။ ခွဲဝေပြီးမှ ပေးမှုကား ကောင်းစွာ ပေးအပ်သည် မည်၏။ ထိုမူလရင်း ဒွိသန္တကဥစ္စာရှင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သေလွန်ကုန်သော်လည်း သံယံက မဖြစ်သင့်၊ မဖြစ်ထိုက်။

ထို့ကြောင့် ဘုရားသခင်အလိုတော်ကျ ဗုဒ္ဓမတညကျမ်းပြု အဋ္ဌကထာဆရာသည်—

ဒွိန္နံ သန္တကံ ဟောတိ အဝိဘတ္တံ၊ ဧကသ္မိံ ကာလကတေ ဣတရော သာမိ။
 ဗဟူနဗ္ဗိ သန္တကေ ဒေသေ နယော။ သဗ္ဗေသု မတေသု သံယံကံ ဟောတိ။ သစေပိ
 အဝိဘဇိတွာ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာဒိန္နံ ဒေန္တိ၊ အဒိန္နမေဝ ဟောတိ။ ဝိဘဇိတွာ ဒိန္နံ ပန
 သုဒိန္နံ။ တံ တေသု မတေသုပိ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာဒိန္နံယေဝ ဟောတိ၊ န သံယဿ။

ဟူ၍ မဟာဝါအဋ္ဌကထာ (၄၁၅၊ ၄၁၆)၌ မိန့်၏။

ဒွိန္နံ၊ တို့၏။ သန္တကံ၊ သည်။ အဝိဘတ္တံ၊ မခွဲမဝေဖန်အပ်သေးသည်။ ဟောတိ၊ အံ့။ ဧကသ္မိံ၊ သည်။ ကာလကတေ၊ သော်။ ဣတရော၊ ရှိရစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သာမိ၊ အစိုးရ၏။ ဗဟူနံ၊ တို့၏။ သန္တကေပိ၊ ၌လည်း။ ဒေသေ နယော၊ ရှိ၏။ သဗ္ဗေသု၊ အလုံးစုံကုန်သော ဒွိသန္တက ဥစ္စာရှင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ မတေသု၊ သော်။ သံယံကံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အဝိဘဇိတွာ၊ မခွဲမဝေမှု၍။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာဒိန္နံ၊ တို့အား။ သစေပိ ဒေန္တိ၊ အကယ်၍ မူလည်း ပေးကုန်အံ့။ အဒိန္နမေဝ၊ မပေးအပ်သည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဝိဘဇိတွာ၊ ၍။ ဒွိန္နံ ပန၊ ပေးသော်ကား။ သုဒိန္နံ၊ မည်၏။ တံ၊ ထိုသို့ ခွဲဝေ၍ ပေးအပ်သော ဥစ္စာသည်။ တေသု၊ ထိုမူလရင်း ဒွိသန္တက ဥစ္စာရှင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ မတေသုပိ၊ သော်လည်း။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာဒိန္နံယေဝ၊ တို့အားသာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၏။ သံယဿ၊ အား။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။

ယခုကာလကဲ့သို့ ဆရာတပည့် ၂-ပါးတို့သည် အသီးအသီး မိမိတို့ ပိုင်ထိုက်သော ဥစ္စာပစ္စည်းတို့ကို “ငါ၏ဥစ္စာလည်း သင်၏ဥစ္စာဖြစ်စေ၊ သင်၏ဥစ္စာလည်း ငါ၏ဥစ္စာဖြစ်စေ”ဟု ဆို၍ ပြုကြသော ဥစ္စာကား ဒွိသန္တကဥစ္စာ-ဟု မလား။ ဤသို့ ဆို၍ ပြုပြီးလျှင် အသီးအသီး မိမိတို့၏အထံ၌ သိမ်းထားသော ပစ္စည်းဥစ္စာတို့သည် သကသညာမှ မကင်းမလွတ်သောကြောင့် အချင်းချင်း ပေးသည်၊ စွန့်သည်လည်း မမည်ရာ။ ထို့ကြောင့် အဓိဋ္ဌာန် တင်ခြင်း၊ ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းတို့မှ မကင်းမလွတ်ရာသည်ဖြစ်၍ ဒွိသန္တကလက္ခဏာ မမြောက်ရာ။ ထိုသို့မဟုတ်၊ ဤသို့ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းတို့ဖြင့် ဆိုပြီးလျှင် တလုံးတဝတည်း ထား၍

အပိုဒ် --။] မတဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ (မောင်းထောင်ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တပညာဇောတ) ၇၉

အသီးအခြား မိမိတို့ဥစ္စာပစ္စည်း-ဟု မမှတ်မှုကား အလျော်အားဖြင့် ဒွိသန္တကဖြစ်၍ ဘ-
ယောက်သေလျှင် ဘ-ယောက် ပိုင်ရာ၏။

ဒွိသန္တကဝိနိစ္ဆယ ပြီး၏။

----- x -----

[၂] ဝိဿာသဂ္ဂါဟဝိနိစ္ဆယ

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတဿ ဝိဿာသံ ဂဟေတုံ။ သန္တိဋ္ဌော
စ ဟောတိ၊ သမ္ပတ္တော စ၊ အာလပိတော စ၊ ဇီဝတိ စ၊ ဇာနာတိ စ ဂဟိတေ မေ
အတ္တမနော ဘဝိဿတိ။

ဟူသော မဟာဝါပါဠိတော် (၄၁၁)။ အဓိပ္ပါယ်ကား—

မြင်ဖူးကာမျှသော အဆွေခင်ပွန်း၊ မြဲမြံစွာသော အဆွေခင်ပွန်း၊
ငါ၏ဥစ္စာကို လိုလျှင် မပန်မကြားမှု၍ ယူလော့-ဟု ဆိုဖူးခြင်း၊
အသက်ရှည်ဆဲဖြစ်ခြင်း၊ ယူသည်ရှိသော် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊

“ဤအင်္ဂါ ၅-ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသောသူ၏ဥစ္စာကို ငါယူသည်ရှိသော် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်
လတ္တံ့”ဟု သိသဖြင့် ယူခြင်းငှာ အပ်၏။ အကြွင်းမဲ့ အလုံးစုံတို့ကို အကုန်ကျုံးသောအားဖြင့်
သာ ၅-ပါးသောအင်္ဂါတို့ကို ဟောတော်မူသည်။ စင်စစ်သော်ကား ဝိဿာသဂ္ဂါဟသည်
၃-ပါးသော အင်္ဂါတို့ဖြင့်ပင် မြောက်၏။ ၃-ပါးသော အင်္ဂါ-ဟူသော်ကား—

- သန္တိဋ္ဌ၊ ဇီဝတိ၊ ဂဟိတေ အတ္တမန၊ အင်္ဂါ ၃-ပါး။
- သမ္ပတ္တ၊ ဇီဝတိ၊ ဂဟိတေ အတ္တမန၊ အင်္ဂါ ၃-ပါး။
- အာလပိတ၊ ဇီဝတိ၊ ဂဟိတေ အတ္တမန၊ အင်္ဂါ ၃-ပါး။

ဤ ၉-ပါးသော အင်္ဂါတို့တွင် ဇီဝတိ၊ ဂဟိတေ အတ္တမနအင်္ဂါ ၂-ပါးသာ မူလရင်း။ ထို ၂-
ပါးတို့တွင်လည်း ဂဟိတေ အတ္တမန-သာ မူလရင်းဖြစ်သည်။ ထိုဂဟိတေ အတ္တမန-သည်
ဥစ္စာရှင်အင်္ဂါ၊ ယူသူအင်္ဂါ-ဟူ၍ မှတ်။ ထို့ကြောင့်—

ယော ပန ဇီဝတိ၊ န စ ဂဟိတေ အတ္တမနော ဟောတိ၊ တဿ သန္တကံ ဝိဿာသဂ္ဂါဟေန
ဂဟိတမ္ပိ ပုန ဒါတဗ္ဗံ။

ဟု ဝိနယသင်္ဂဟ (ဋ္ဌ၊၇၃)၌ မိန့်အပ်သော ဤပါဠိဖြင့် ဥစ္စာရှင်မှာ ဂဟိတေ အတ္တမနအင်္ဂါ ယုတ်သောကြောင့် ဝိဿာသဂ္ဂါဟ မမြောက်သည်ကို ပြတော်မူသည်။

‘ဧဝဇ္ဈပဿ သန္တကံ ဂဟိတေ အတ္တမနော ဘဝိဿတီ’တိ ဇာနန္တေန ဂဟေတုံ ဝဋ္ဋတိ။

ဟု ဝိနယသင်္ဂဟ (ဋ္ဌ၊၇၂)၌ မိန့်အပ်သော ဤပါဠိဖြင့် ယူသောသူ၏ ဂဟိတေ အတ္တမနအင်္ဂါ ကို အန္တယ်အားဖြင့် ပြတော်မူသည်။ ဗျာတိရေကအားဖြင့် ယူသောသူ၌ ဂဟိတေ အတ္တမန အင်္ဂါချို့သော် ဝိဿာသဂ္ဂါဟ မမြောက်-ဟု သိအပ်၏။ ထို့ကြောင့်—

ပရော ဝါ အဝိဿာသိကော သယမေဝ ဂဏှာတိ၊ ဂဟဏံ န ရူဟတိ၊ ထေယျစိတ္တေန
စေ၊ ဘဏ္ဍာဋ္ဌေန ကာရေတဗ္ဗော။ —

ဟု ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၊ စိဝရက္ခန္ဓက (၄၉၉)၌ မိန့်အပ်ပြီ။ ထိုသို့ ဝိဿာသဂါဟ မမြောက်၍ သေလွန်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်ဥစ္စာကို ပေးရာဌာနကို ပြခြင်းငှာ—

ဒဒမာနေန စ မကဓနံ တာဝ ယေ တဿ ဓနေ ဣဿရာ ဂဟဋ္ဌာ ဝါ ပဗ္ဗဇိတာ ဝါ
တေသံ ဒါတဗ္ဗံ။

ဟု ဝိနယသင်္ဂဟ (ဋ္ဌ၊၇၃)၌ မိန့်အပ်ပြီ။

ဂိလာနုပဋ္ဌာကဖြစ်သောသူတို့သည် သူ့နာကို လုပ်ကျွေးခြင်းတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဂိလာနုပဋ္ဌာကဖြစ်သော ဥစ္စာတို့၌ အစိုးရကုန်၏။ အကြင်ကုန်သည်တို့ ၏လက်မှ ကပ္ပိယကာရကကို သပိတ်-အစရှိသော ပရိက္ခရာကို ယူစေအပ်၏။ ထိုကုန်သည် တို့အား ပေးအပ်သော အဖိုးဖြစ်သော ဥစ္စာ၌ ထိုကုန်သည်တို့သည် အစိုးရကုန်၏။ အမိ၊ အဘတို့အား စွန့်၍၊ ပိုင်းခြား၍ ထားသော ပစ္စည်းဥစ္စာတို့ကို မိဘတို့ အစိုးရကုန်၏။ အသက် ရှိစဉ်ကာလ တစ်စုံတစ်ယောက်သော အဆွေတော်သည်လည်းဖြစ်သော၊ အဆွေမတော် သည်လည်းဖြစ်သော လူ့ရဟန်းအား စွန့်၍ ပေးအပ်၏။ အကြင်သူသည်မူလည်း ဝိဿာသ အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်၏။ ထို ၂-ယောက်တို့သည်လည်း ထိုသူသေ၏ဥစ္စာ၌ အစိုးရကုန်၏။ ထိုသို့သော အကြောင်းမရှိသော်လည်း ရဟန်းယောက်ျား၊ သာမဏေယောက်ျားတို့၏ဥစ္စာ ကို အမွေခံအဖြစ်ဖြင့် အစိုးရကုန်၏။ ဘိက္ခုနီမ၊ သိက္ခမာန်၊ သာမဏေရီမတို့သေလျှင် ၎င်းတို့သည် အမွေခံအဖြစ်ဖြင့် အစိုးရကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသူ့အား ပေးအပ်၏-ဟူလို။

“အနတ္တမနဿ သန္တကံ တဿေဝ ဒါတဗ္ဗံ”ဟူသော ဝိနယသင်္ဂဟပါဠိ (ဋ္ဌ၊၇၃)၊ ဤ စကားရပ်ဖြင့် သေသူတိုက်တာမှ အခြားပြင်ပ၌ သီတင်းသုံးတော်မူသော သံယာဇာတံမှ သင်္ကန်း၊ သပိတ်၊ ပရိက္ခရာတို့ကို အဖိုးပေးပါမည်ဆို၍ ယူပြီးလျှင် အဖိုးမပေးခင် သေလွန်

အပိုဒ် --။ | မတဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ (မောင်းထောင်ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တပညာဇောတ) ၈၁

လျှင် အမွေခံဖြစ်သူတို့က ပေးထိုက်ကြောင်း သိအပ်၏။ အမွေဥစ္စာ ခွဲသန္တကဖြစ်မှု ခွဲသန္တက ဥစ္စာရှင်ပုဂ္ဂိုလ်က ပေး။ ဝိဿာသဂ္ဂါဟဖြစ်မှု ဝိဿာသဂ္ဂါဟ ဥစ္စာရှင်ပုဂ္ဂိုလ်က ပေး။ သံယံက ဖြစ်မှု သံယာကို ပန်ကြား၍ ပေး။ အသက်ရှိသောသူ၏ ဥစ္စာ၌ ဝိဿာသဂ္ဂါဟ မမြောက်မူ ထိုသူအားပင် ပေးအပ်၊ ပေးသင့်၊ ပေးထိုက်၊ ပေးကြရမည်-ဟူလိုသည်။

မတသန္တက၊ ဝိဿာသဂ္ဂါဟဝိနိစ္ဆယ ပြီး၏။

----- x -----

[၃] ပရဒိန္နဝိနိစ္ဆယ

ဒါနန္တိ အတ္တဇနော သန္တကဿ စိဝရာဒိပရိက္ခာရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာဒိသု ယဿ ကဿစိ ဒါနံ။ (ဝိနယသင်္ဂဟ၊ ၇၀)

ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ မိမိအစိုးပိုင်သော သင်္ကန်း-အစရှိသော ပရိက္ခရာတို့ကို သဒ္ဓိဝိဟာရိကာ အစရှိသည်တို့တွင် တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူအား ပေးခြင်းသည် ဒါန မည်၏။ ထိုပေးခြင်း၌ ကောင်းသောပေးခြင်း၊ မကောင်းသဖြင့် ပေးခြင်း၊ ကောင်းစွာယူခြင်း၊ မကောင်းသဖြင့် ယူခြင်းကို သိအပ်၏။ ထို ၄-ပါးတို့တွင်-

“ဣဒံ တုယံ ဒေမိ ဒဒါမိ ဒဇ္ဇာမိ ဩဇောဇေမိ ပရိစ္စာမိ ဝိဿဇ္ဇာမိ”ဟူ၍ မျက်မှောက်လည်းကောင်း၊ “ဣတ္ထန္နာမဿ ဒေမိ ဝိဿဇ္ဇာမိ”ဟူ၍ မျက်ကွယ်လည်းကောင်း၊ ပေးအပ်သော ဝတ္ထု၊ ခံတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပေးတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဤ ၃-ပါးသော အင်္ဂါ တို့ကိုပြု၍ ပစ္စုပ္ပန်ကာလဖြင့် ပေးခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ “တုယံ ဂဏှာဟိ”ဟု ပေးခြင်းသည် လည်းကောင်း ကောင်းစွာပေးခြင်း မည်၏။ (ဝိသင်္ဂဟ၊ ၇၀)

မယံ ဂဏှာမိ-ဟု ပစ္စုပ္ပန်ကာလဖြင့် ယူခြင်းသည် ကောင်းစွာယူခြင်း မည်၏။

ထိုသို့ အသက်ရှိစဉ်ကာလက ကောင်းစွာ ပေးအပ်၊ ယူအပ်ပြီးသော ထိုဥစ္စာသည် ထိုပုဂ္ဂိုလ် သေလွန်လျှင် ယူသောသူ၏ ဥစ္စာသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်-

သဓေ ပန သော ဇိဝမာဇနော ယေဝ အတ္တဇနော သဗ္ဗံ ပရိက္ခာရံ နိဿဒ္ဓိတွာ ကဿစိ အဒါသိ၊ ကောစိ ဝါ ဝိဿာသံ အဂ္ဂဟေသိ။ ယဿ ဒိန္နံ ယေန စ ဂဟိတံ၊ တဿေဝ ဟောတိ။ တဿ ရူစိယာ ဧဝ ဂိလာနုပဋ္ဌာကာ လဗ္ဘန္တိ။

ဟု မဟာဝါအဋ္ဌကထာ (၄၁၅)၌ မိန့်၏။

အာပတ္တိ ဝုတ္တဋ္ဌသ” (ဝိပု။၄၁၈) ဟု လာသောကြောင့် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။ ဤပါဠိတော်၌ ရဟန်းကိုသာ ဥပလက္ခဏနည်းအားဖြင့် ဂိလာနုပဋ္ဌာက-ဟု ဟောတော်မူသည်။ စင်စစ် သော်ကား ရဟန်းဖြစ်စေ၊ လူဖြစ်စေ၊ အယုတ်သဖြင့် မာတုဂါမဖြစ်သော်လည်း လုပ်ကျွေး အပ်၏။ ဂိလာနုပဋ္ဌာကအင်္ဂါကား ၅-ပါးတည်း။ ထို့ကြောင့်-

ပဉ္စဟိ ဘိက္ခဝေ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ဂိလာနုပဋ္ဌာကော အလံ ဂိလာနံ ဥပဋ္ဌာတုံ။ ပဋိဗလော ဟောတိ ဘေသဇ္ဇံ သံဝိဓာတုံ၊ သပ္ပါယာသပ္ပါယံ ဇာနာတိ၊ အသပ္ပါယံ အပနာမေတိ သပ္ပါယံ ဥပနာမေတိ၊ မေတ္တစိတ္တော ဂိလာနံ ဥပဋ္ဌာတိ နော အာမိသန္တရော။ အဇေဂုစ္ဆိ ဟောတိ ဥစ္စာရံ ဝါ ပဿာဝံ ဝါ ခေဋ္ဌံ ဝါ ဝန္တံ ဝါ နိဟာတုံ။ ပဋိဗလော ဟောတိ ဂိလာနံ ကာလေန ကာလံ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္တဿေတုံ သမာဒပေတုံ သမုတ္တေဇေတုံ သမ္ပဟံသေတုံ။ ဣမေဟိ ခေါ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ဂိလာနုပဋ္ဌာကော အလံ ဂိလာနံ ဥပဋ္ဌာတုံ။

(မဟာဝါပါဠိတော်။၄၁၉)

အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည်ပင် လုပ်ကျွေးသည် ဖြစ်အံ့၊ အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့ သည်ပင် အဖို့ရကုန်၏။ ရဟန်း၊ သာမဏေ ၂-ယောက်အညီအမျှ လုပ်ကျွေးကုန်သည် ဖြစ်အံ့၊ အညီအမျှ အဖို့ပေးအပ်၏။ အကြင်သူသည် အထူးသဖြင့် လုပ်ကျွေးသည် ဖြစ်အံ့၊ ထိုသူအား ထူးသောအဖို့ကို ပေးအပ်၏။ အကြင်သူသည် သူနာ၏အနီးအပါးသို့ မလာမူ၍ ဆေး၊ဆန်-အစရှိသည်တို့ကိုသာ ပို့စေအံ့၊ ထိုသူသည် ဂိလာနုပဋ္ဌာက မမည်။ အကြင်သူ သည် သူနာကို လုပ်ကျွေး၍ သူနာ၏ အမှုကိစ္စဖြင့်လည်းကောင်း၊ မိမိအမှုကိစ္စဖြင့်လည်း ကောင်း တဖန်ပြန်၍ လုပ်ကျွေးအံ့-ဟု အရပ်တပါးသို့ သွား၏။ ထိုသူအားလည်း အဖို့ ပေးအပ်၏။ အကြင်သူသည်ကား ကြာမြင့်စွာ လုပ်ကျွေးပြီး၍ ‘ယခုအခါ မစွမ်းနိုင်ပြီ’-ဟု ဝန်ချ၍ အရပ်တပါးသို့ သွားအံ့၊ ထိုသူ သွားသည့်နေ့ပင် သူနာသေလွန်သည်ရှိသော် ဂိလာနုပဋ္ဌာက အဖို့ မရ။ သေလွန်သောရဟန်းအား သပိတ်၊သင်္ကန်းမျှသာ ရှိသည်ဖြစ်အံ့၊ ဂိလာနုပဋ္ဌာကပုဂ္ဂိုလ်တို့အားသာ ပေးအပ်၏။ သပိတ်၊သင်္ကန်းမှတစ်ပါး ပရိက္ခရာများရှိသော် လည်း ဂိလာနုပဋ္ဌာကပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မရကုန်။ ကြွင်းသော ပရိက္ခရာများ၍ သင်္ကန်းအဖို့ အနည်းသာ ထိုက်မူ ထိုကြွင်းသော ပရိက္ခရာမှ ယူ၍ သင်္ကန်း ၃-ထည်အဖို့ ပရိက္ခရာကို ပေးအပ်၏။ ထိုဂိလာနုပဋ္ဌာကပုဂ္ဂိုလ်အား ပေးသည်ရှိသော်-

“သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ ဣတ္ထန္နာမော ဘိက္ခု ကာလကတော၊ ဣဒံ တဿ တိစိဝရဉ္စ ပတ္တော စ။ သံယော ဣမံ တိစိဝရဉ္စ ပတ္တဉ္စ ဂိလာနုပဋ္ဌာကာနံ ဒေတိ။ ယဿာယသ္မတော ခမတိ ဣမဿ တိစိဝရဿ စ ပတ္တဿ စ ဂိလာနုပဋ္ဌာ-

အပိုင်း --။ | မတဘာဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ (မောင်းထောင်ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တပညာဇောတ) ၈၅

ကာနံ ဒါနံ၊ သော တုဏှဿ၊ ယဿ နက္ခမတိ၊ သော ဘာသေယျ။ ။ ဒိန္တံ ဣဒံ သံယေန တိစိဝရဏ္ဍ ပတ္တော စ ဂိလာနုပဋ္ဌာကာနံ၊ ခမတိ သံယဿ၊ တဿာ တုဏှိ။ ဧဝံမေတံ ဓာရယာမိ”တိ။

ဤသို့ ကမ္မဝါဖြင့်လည်းကောင်း၊ အပလောကနက်ဖြင့် ပန်ကြား၍သော်လည်းကောင်း ပေးအပ်၏။ ဒွိသန္တက၊ ဝိသာသဂါဟ၊ ပရဒိန္နမှ လွတ်သော သေသောရဟန်း၏ အပ်သောဘဏ္ဍာ၊ မအပ်သောဘဏ္ဍာ၊ ရဟန်းတို့အား လျှောက်ပတ်သောဘဏ္ဍာ၊ မလျှောက်ပတ်သောဘဏ္ဍာ၊ ဝေဖန်အပ်သောဘဏ္ဍာ၊ မဝေဖန်အပ်သောဘဏ္ဍာ၊ နိဿဂ္ဂိယဖြစ်သောဘဏ္ဍာ၊ အနိဿဂ္ဂိယဖြစ်သောဘဏ္ဍာ-ဟူသမျှသည် သံယံကသာ ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ဝိနယဂုဋ္ဌတ္ထဒီပနိ၌-

သစေ အာဝါသေ မရတိ။ တဿ ပတ္တစိဝရမတ္တမေဝ ဥပဋ္ဌာကဿ ဂစ္ဆတိ။ သစေပိ အဝသေသံ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ ဝါ အကပ္ပိယဘဏ္ဍံ ဝါ သမဏာနံ အနုရုပံ ဝါ အနုရုပံ ဝါ ဝေဘဂီကံ ဝါ အဝေဘဂီကံ ဝါ နိဿဂ္ဂိယံ ဝါ အနိဿဂ္ဂိယံ ဝါ။ သဗ္ဗံ တံ သံယသန္တကမေဝ ဟောတိ။ ယထာဓမ္မေန ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။

ဟု မိန့်အပ်ပြီ။

“ယထာဓမ္မေန ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ”ဝယ် အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ဝေဖန်အပ်သော ကပ္ပိယဘဏ္ဍာ ဖြစ်အံ့၊ ကျောင်းတိုက်တွင်း၌တည်သော သမ္ဗုဒ္ဓိဘူတသံယာတို့အား ဝေဖန်အပ်၏။ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထု၌ အပ်သောသင်္ကန်း-အစရှိသော ဝတ္ထုဖြစ်အံ့။

ဣတ္ထနာမော ဘန္တေ ဘိက္ခု ကာလကတော။ (ဝိ၊၃။၄၁၉)

တဿ ဘန္တေ ဣဒံ စိဝရံ ဒသာဟာတိတ္တန္တံ နိဿဂ္ဂိယံ။ ဣမာ’ဟံ သံယဿ နိဿဇ္ဇာမိ။ အစရှိသည်ဖြင့် ရဟန်း ၁-ယောက်ကို သမုတ်၍ စွန့်စေ။ ရွှေငွေ-အစရှိသော အကပ္ပိယဝတ္ထု၌ မကောင်းသဖြင့် ထိုမတကရဟန်းသည် ခံအပ်၊ကိုင်အပ်သည် ဖြစ်အံ့။

ဣတ္ထနာမော ဘန္တေ ဘိက္ခု ကာလကံတော။ သော ရူပိယံ ပဋိဂ္ဂဟေသိ။ ဣဒံ တဿ နိဿဂ္ဂိယံ။ ဣမာ’ဟံ နိဿဇ္ဇာမိ။

ဟု သမ္ဗုဒ္ဓိရသော ရဟန်းတစ်ယောက်ကို စွန့်စေအပ်၏။ စွန့်ပြီးလျှင် ရူပိယပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာ ပုဒ်၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် ကျင့်အပ်၏။ တရားတော်နှင့် လျော်သဖြင့်ဖြစ်သော ရွှေငွေ-အစရှိသော အကပ္ပိယပစ္စည်း ဖြစ်အံ့၊ ကပ္ပိယကာရကတို့အား ကြားအပ်၏။ ထို့ကြောင့်-

မတကဿ ဟိရညာဒိအကပ္ပိယဘဏ္ဍံ ဟောတိ။ ဥဂ္ဂဟိတံ စေ'တံ ဟောတိ။ ဥဂ္ဂဟိတေ ဝုတ္တနယေန ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ ဓမ္မေန ဥပ္ပန္နံ စေ၊ ကပ္ပိယကာရကော အာစိက္ခိတဗ္ဗော။

ဟု ဝဇိရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာ (၄၉၉)၌ မိန့်၏။

သူတပါးတို့အား မပေးမစွန့်မူ၍ ထိုထိုကျောင်းတိုက်၊ ထိုထိုအရပ်တို့၌ အသီးအသီးထားအပ်သော ပရိက္ခရာသည် ထိုထိုအရပ်၌ပင် သံယိကဖြစ်၏။ ထိုအကြောင်းကို ပြီးစေတတ်သော မာဂဘောသာ သက်သေပါဠိကား “အညေသံ အဒတ္တာ ဒုရေ ထပိတ-ပရိက္ခရာပိ တတ္ထ သံဃဿေဝ ဟောန္တိ”ဟု မဟာဝါပါဠိတော်၌ မိန့်ပြီ။

သူတပါးတို့အား မပေးမစွန့်ဘဲ အဝေး၌ ထားအပ်သော ပရိက္ခရာတို့သည် ထိုထိုကျောင်းတိုက်၌ ရှိသည်ဖြစ်အံ့။ ထိုထိုကျောင်းတိုက်၌ရှိသော သမ္ပုဇိဘူတသံဃာ ရထိုက်၏။ ထိုထိုရွာ၌ရှိသော ပရိက္ခရာ၊ ဒါယကာတို့ လက်၌ရှိသော ပရိက္ခရာ၊ လမ်းခရီးအကြား၌ ရှိသော ပရိက္ခရာတို့ကို ၁-တောင် ဟတ္ထပါသ်အတွင်း၌ရှိသော သံဃာသည် ရထိုက်၏။ ထိုပစ္စည်းရှိရာအရပ်၌ပင် ဝေဖန်အပ်၏။ ထိုအရပ်၌ မဝေဖန်မူ၍ တပါးသော ကျောင်းတိုက်သို့ ဆောင်၍သွားမူ ထိုကျောင်းတိုက်၌ သမ္ပုဇိဘူတသံဃာထိုက်၏။ ထိုပစ္စည်းရှိရာအရပ်၌ ၁-ယောက်သော ရဟန်းသည် ဖြစ်အံ့။ ထို ၁-ယောက်သော ရဟန်းသည် ခေါင်းလောင်းကျောက်စည်ကို ထိုး၍ ကာလကို ကြွေးကြော်၍ အတန်ငယ် ငုံ့လင့်၍ ခေါင်းလောင်းအမှတ်၊ ကာလအမှတ်ဖြင့် အခြားသောရဟန်းတို့သည် လာကုန်သည် ဖြစ်အံ့။ ထိုလာသော ရဟန်းတို့နှင့်တကွ ဝေဖန်အပ်ကုန်၏။ မလာကုန်သည် ဖြစ်အံ့။ “ငါ့အား ဤသင်္ကန်းတို့သည် ရောက်ကုန်၏”ဟု မိဋ္ဌာန်နှလုံးသွင်းအပ်ကုန်၏။

ထိုသို့ မိဋ္ဌာန်အပ်၊ နှလုံးသွင်းအပ်သည်ရှိသော် အလုံးစုံသော ပစ္စည်းဥစ္စာတို့သည် ထိုရဟန်းအားသာ ဖြစ်၏။ “ဤအရပ်၌ ငါ ၁-ယောက်သာ ရှိ၏။ ငါ၏ဥစ္စာသာတည်း”ဟု ယူသည် ဖြစ်အံ့။ ဥဂ္ဂဟိတ ဖြစ်၏။ ထိုသို့ မဟုတ်၊ “ဤအရပ်၌ ငါမှတပါး အခြားသောရဟန်းသည် မရှိ။ ဤပစ္စည်းဥစ္စာတို့သည် ငါ့အား ရောက်ကုန်၏”ဟု ယူသည် ဖြစ်အံ့။ သုဂဟိတ ဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင် ယထာဓမ္မသဘောသို့ ကျအောင် ကျင့်သုံးဆောက်တည်ရမည့်အဖြစ်ကို မဟာဝါအဋ္ဌကထာ၌ မိန့်ပြီ။

ရဟန်းယောက်ျားသည် ရဟန်းမိန်းမတို့ကျောင်း၌ သေလွန်သည်ဖြစ်အံ့။ ထိုရဟန်းယောက်ျားပရိက္ခရာသည် ရဟန်းယောက်ျားတို့အားသာ ဖြစ်၏။ ရဟန်းမိန်းမသည် ရဟန်းယောက်ျားတို့ ကျောင်း၌ သေလွန်သည်ဖြစ်အံ့။ ထိုရဟန်းမိန်းမပရိက္ခရာသည် ရဟန်းမိန်းမတို့ ပရိက္ခရာသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်—

အပိုဒ် --။ | မတဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ (မောင်းထောင်ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တပညာဇောတ) ၈၇

ဘိက္ခု ဟိ ဘိက္ခုနိဝိဟာရေ ကာလံ ကရောတိ။ တဿ ပရိတွာရော ဘိက္ခုနိနယေဝ ဟောတိ။
ဘိက္ခုနိ ဘိက္ခုဝိဟာရေ ကာလံ ကရောတိ။ တဿာ ပရိတွာရော ဘိက္ခုနိနယေဝ ဟောတိ။

ဟု ဝုဠဝါအဋ္ဌကထာ (၁၃၀)၌ မိန့်ပြီ။

သံယိကဖြစ်သော မတကပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာပရိက္ခရာများတွင် လဟုဘဏ်ဖြစ်သော ပစ္စည်းဥစ္စာ ပရိက္ခရာတို့ကို သံဃာကို ပန်ကြား၍ သံဃာစိတ်သဘောညီကြလျှင် ထိုမတက ပုဂ္ဂိုလ်အား သင်္ဂြိုဟ်ခြင်းကိစ္စကို ပြုခြင်းငှာ အပ်သည်၏အဖြစ်ကိုကား အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာ တို့၌ တိုက်ရိုက်မလား။ ထိုသို့ မလားသော်လည်း “သံယိကေန ဟိ အပလောတေတွာ စေတိယ- ကိစ္စံ ကာတံ ဝဋ္ဋတိ” (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၂၅၄)ဟု သံဃာကို ပန်ကြား၍ စေတိယကိစ္စကို ပြုခြင်းငှာ အပ်ကြောင်းကို ပရိဝါအဋ္ဌကထာ၌ လာသောကြောင့် အပ်၏-ဟူ၍ပင် သိအပ်၏။ ဂရုဘဏ် ဖြစ်မှု အဝေဘဂီက, အဝိဿဒ္ဓိယဖြစ်သောကြောင့် မအပ်။

ဤသို့ တမလွန်ဘဝသို့ ပြောင်းသွားသော ရဟန်းတို့၏ ဥစ္စာသည် ဒွိသန္တက, ဝိဿာသဂ္ဂါဟ, ပရဒိန္န, သံယိကအားဖြင့် ၄-ပါး အပြားရှိသည်တွင် မတသန္တကသံယိက ဥစ္စာပစ္စည်းရပ်များကို ယထာဓမ္မ ဝိနည်းကံကျအောင် ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာလာသည်နှင့် အညီ လဇ္ဇိပေသလ သိက္ခာကာမ ဝိနယကုက္ကုစ္စကိဖြစ်တော်မူကုန်ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်မွန်အရှင် ကောင်းတို့သည် ကောင်းကောင်းကြီး အလေးဂရု ပြုကြကုန်ရာသည်။

ဤတွင်ရှေ့ မတသန္တက၊ သံယိကဝိနိစ္ဆယ ပြီး၏။

----- x -----

ကျမ်းပြီးနိဂုံး

သုနာပရန္တကေ ရဋ္ဌေ ကုဓနနဂရဿ ဤသံဒက္ခိဏနိဿိတေ ပုရတ္ထိမဒိသာ- ဘာဂေ ဒိယဗုယဋ္ဌိကာသိဌာနေ ကုန္တဒိ အတ္ထိ၊ တဿ စ သလ္လာဝတီနဒိယာ စ အန္တရဒိပကေ ဝါမေ ဝါလုကဝါပိနာမကေ ဇာတော ထေရော အပရဘာဂေ ဘူပါ- လဿ ကနိဋ္ဌေန သာယာဝတီရာဇကုမာရေန အာနိတော ရာဇာဌာနိ ပတွာ သဒ္ဓမ္မ- ဝံသာဘိသိရိဓေမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုဇ္ဈတိလဋ္ဌံ ပဋိဂ္ဂဏှန္တော ရာဇဓာနိယံ ဝသိ။

တဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကသိဿေန ထေရေန ဂဇ္ဈဟိ ပညာဇောတာတိဂဟိတ- နာမေန သာသနေ ဩတိဏ္ဏာနံ အနုကမ္မ ပဏိဓာယ ဥဋ္ဌတာ'ယံ ဝိနိစ္ဆယော သမ္ပတ္တေ သက္ကရာဇေ ဝိဟာကာယေ(၁၁၈၄) သာသနေ စ သစ္စလာခေ(၂၃၆၅) စိတြမာသဿ ကာလပက္ခေဒ္ဓါဒသမိယံ သသိဝါရေ သုနိဋ္ဌိတော။ (ပါဠိ)

F-7-D

သုနာပရန္တကော၊ ဧရာဝတီမြစ်ကြော့တလျှောက် အနောက်ဘက်အဝင်အပါဖြစ်၍ သုနာပရန္တအမည်ရှိသော။ ရဋ္ဌေ တိုင်း၌။ ကုခနနဂရဿ၊ ကူးခန်း၊ ကူးသန်း၊ ပုခန်းကြီး အမည်ရှိသော မြို့၏။ ဤသံဒက္ခိဏနိဿိတေ၊ စဉ်းငယ် တောင်အရပ်ကို မှီသော။ ပုရတ္ထိမ-ဒိသာဘာဂေ၊ အရှေ့မျက်နှာအဖို့၌။ ဒိယဗုယဋ္ဌိကာသိဋ္ဌာနေ၊ အခွဲနှင့်တကွ တာ ၂၀၀၀-မျှလောက်သောအရပ်၌။ ဝါ၊ ၁-တိုင်ခွဲမျှလောက်သော အရပ်၌။ ကုန္ဒဒီ၊ တူးမြောင်းမြစ်ငယ် သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တဿ၊ ၈၊ ထိုတူးမြောင်းမြစ်ငယ်၏လည်းကောင်း။ သလ္လာဝတီနဒိယာ၊ ၈၊ သလ္လာဝတီမြစ်၏လည်းကောင်း။ အန္တရဒီပကော၊ အလယ်ကျွန်း၌။ ဝါလုကဝါပိနာမကော၊ သဲအင်းအမည်ရှိသော။ ဂါမေ၊ ရွာကြီး၌။ ဇာတော၊ မွေးဖွားတော်မူသော။ ထေရော၊ မထည် မြတ်သည်။ ဝါ၊ သဲအင်းဆရာတော်ဘုရားသည်။ (‘လူအာဇာနည်၊ မဟာထည်၊ ဉာဏ်ခြည် မသန်း မြွေး’ဟူသော ကဝိလက္ခဏာသတ်ပုံထောက်၍ မထည်ကို ည-သတ်)။ အပရဘာဂေ၊ နောက်အဖို့၌။ ဘူပါလဿ၊ ပြည့်ရှင်မင်း၏။ ကနိဋ္ဌေန၊ ညီတော်ဖြစ်သော။ သာယာဝတီရာဇကုမာရေန၊ သာယာဝတီမင်းသားသည်။ အာနိတော၊ ပင့်ဆောင်အပ်သည်ဖြစ်၍။ ရာဇာဋ္ဌာနိ၊ မင်းနေ-ပြည်သို့။ ပတွာ၊ ရောက်၍။ သဒ္ဓမ္မဝံသာဘိသိရိဓေမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရုတိလဋ္ဌံ၊ “သဒ္ဓမ္မဝံသ ။လ။ ရာဇဂုရု”ဟူသော တံဆိပ်တော်ကို။ ပဋိဂ္ဂဏှန္တော၊ ခံယူတော်မူလျက်။ ရာဇဇာနိယံ၊ ၌။ ဝသိ၊ သီတင်းသုံးတော်မူ၏။

တဿ ထေရဿ၊ ထိုမထည်မြတ်၏။ ဝါ၊ ထိုသဲအင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး၏။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကသိဿေန၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့်ဖြစ်သော။ ဂရူဟိ၊ ဆရာမြတ်တို့သည်။ ပညာဇောတာတိဂဟိတနာမေန၊ ပညာဇောတဟူ၍ မှည့်အပ်သော အမည်ရှိသော။ ထေရေန၊ မထည်သည်။ သာသနေ၊ သာသနာတော်၌။ ဩတိဏ္ဏာနံ၊ သက်ဝင်ကုန်သော ရဟန်းတို့ အား။ အနုကမ္ပံ၊ အစဉ်သနားခြင်းကို။ ပဏိဓာယ၊ စွဲ၍။ ဝါ၊ ဖြစ်စေ၍။ နာနာဂန္ထတော၊ အထူးထူးသော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းဂန်မှ။ (ဤပါဠိကား ထည်) ဥဒ္ဓတော၊ နတ်အပ် သော။ ဝါ၊ ထုတ်အပ်သော။ အယံ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဤမတကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာဘဏ္ဍာအဆုံး အဖြတ်သည်။ သက္ကရာဇေ၊ ကောဇာသက္ကရာဇ်သည်။ ဝိဟာကာယေ၊ ၁၁၈၄-ခုသို့။ သာသနေ၊ ၈၊ သာသနာတော်သည်ကား။ သစ္စလာခေ၊ ၂၃၆၅-ခုသို့။ သမ္ပတ္တေ၊ သော်။ စိတြမာသဿ၊ တန်ခူးလ၏။ ကာလပက္ခေဒ္ဓါဒသမိယံ၊ လဆုတ်ပက္ခ ၁၂-ရက်မြောက်၌။ သသိဝါရေ၊ တနင်္လာ နေ့၌။ သုနိဋ္ဌိတော၊ ကောင်းစွာပြီးဆုံး နိဂုံးကမ္မတ်သို့ ရောက်ပြီ။

ဤတွင်ရှေ့ မတဘဏ္ဍဝိနိစ္ဆယ ပြီး၏။

{ ၆ } ဒွိသန္တကဝိနိစ္ဆယအမျိုးမျိုး

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဒွိသန္တကဝိနိစ္ဆယ

[၁] ဂူကြီးဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ မိန့်ချက်

“ဒွိသန္တက၊ တိသန္တက၊ စတုသန္တက-စသည် ပြုရာများမှာ မည်သို့ ဆို၍၊ မည်သို့ခံမှ ဒွိသန္တက-စသည် ဖြစ်၏”ဟု ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာတို့၌ ခွဲခြမ်းဝေဖန်၍ မဆို။ “ဒွိန္ဒု သန္တကံ ဟောတိ အဝိဘတ္တံ”စသည်ဖြင့်သာ (မဟာဝါ)အဋ္ဌကထာ (၄၁၅)တို့၌ သာမညဆိုရကား သီတင်းသုံးဖော် မိတ်ဆွေ၊ တပည့်ဖြစ်သူ၊ အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သူတို့က “အကျွန်ုပ် ပိုင်ထိုက်သည့် ပစ္စည်းဥစ္စာများကို အရှင်ဘုရားဥစ္စာ-ဟု မှတ်တော်မူပါ။ နှလုံးသွင်းတော်မူပါ။ သတိထားတော်မူပါ။ စိတ်ဖြင့် ပိုက်တော်မူပါ”စသည်ဖြင့် အမှတ်မရှိသော ဘာသာ၊ အမှတ် မရှိသော ပရိယာယ်ဖြင့် ဆိုသည်ဖြစ်စေ၊ အပြုခံသူ ဆရာ၊ မိတ်ဆွေတို့ကလည်း “ငါ့ဥစ္စာ မှတ်ပါမည်”စသည် နှုတ်မြွက်၍ ဆိုသည်ဖြစ်စေ၊ နှလုံးသွင်းသည်ဖြစ်စေ မျက်မှောက်၊ မျက်ကွယ် ၂-ပါးမှာပင် ဒွိသန္တကမြောက်လေတော့သည်။

ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ (၅၀၀)၌ “မမ သန္တကံ တဝ စ မမ စ ဟောတူတိ ဧဝမာဒိဝစနေန” စသည်ဆိုရာမှာ မာဂဓဘာသာနှင့်သာ ဆိုသင့်၏-ဟု ပြသည် မဟုတ်။ ခပ်သိမ်းသော ဘာသာနှင့် ဆိုရမည်ကို မာဂဓဘာသာ တင်၍ ပြသည်။ ဒါယကာတို့က ရဟန်း ၂-ဦးတို့ ကို လျှာသည် ဖြစ်စေ၊ ရဟန်း ၂-ယောက်အချင်းချင်း ဥစ္စာပရိက္ခရာကို ဒွိသန္တကဖြစ်အောင် နှုတ်မြွက်ကြားသည်ဖြစ်စေ တစ်ဦးနှလုံးသွင်းကို တစ်ဦးသိ၍ ယောနိသောမနသိကာရ အဘောဂပြုကြလျှင် နိတတ္ထ၊ နေယျတ္ထအားဖြင့် ဝိနည်းတော်နှင့်အညီ ဒွိသန္တက ဖြစ်လေတော့သည်။

F-7-B

ဒွိသန္တကဝိနိစ္ဆယ

[၂] ခင်မကန်ဆရာတော်ဘုရားကြီး မိန့်ချက်

ဒွိသန္တကပြုနည်း ဥပဒေသသည် ဝိနည်းပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာအရပ်ရပ်တို့၌ နိတတ္ထဝိနိစ္ဆယ တွေ့မြင်မိသည် မရှိ။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ (၅၀၀)၌လာသော သမာနပရိက္ခာရကတ ဝိနိစ္ဆယကို ပရိယာယအားဖြင့် ဒွိသန္တကအလားတူ မှတ်ယူထင်မိသည်။ ရှင်နန္ဒ၊ ရှင်အရိယာ-
ဝံသတို့ ဒွိသန္တကပြုကြသော စာတမ်းအက္ခရာမှာ ၎င်းဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၌လာသော နည်းနာနယ အတိုင်းပင် မကျသော်လည်း ရှင်နန္ဒနှင့် ရှင်အရိယာဝံသသည် မြဲမြံသော ဒဠီမိတ္တ၊ သမ္ဘတ္တ၊ အာလပိတ၊ ဂဟိတ၌ အတ္တမနရိသော အန္တေဝါသိကဆရာ၊ တပည့်ဖြစ်သည်နှင့် သဒ္ဓါ၊ မေတ္တာပြဋ္ဌာန်းသောသဘောအားဖြင့် ပြုကြသောအရာသည် ရှင်အရိယာဝံသ၏ သာယာ ခံယူသော ဂဟိတလည်း သုဂဟိတလက္ခဏာ၊ ဝိဿာသဂ္ဂါဟ၊ သမာနလာဘဂဟိတအရာ များကိုထောက်လျှင် ရှင်နန္ဒပစ္စည်းပရိက္ခရာသည် ၎င်းရှင်အရိယာဝံသနှင့် ဒွိသန္တက သမာန-
ပရိက္ခရာ ဖြစ်သင့်၏-ဟု ထင်မိ၏။

----- x -----

ဒွိသန္တကဝိနိစ္ဆယ

[၃] ဗားကရာဆရာတော်ဘုရားကြီး မိန့်ချက်

ဒွိသန္တကအရာမှာ ဒွိသန္တကပြုနည်း မကျသော်လည်း ပြုသောပုဂ္ဂိုလ်က “ဒွိသန္တက ပြုပြီး”ဟု နှလုံးသွင်းထားရှိသည် တကြောင်း၊ ပြုသောပုဂ္ဂိုလ်က ပြုသူဝိညာဉ် ထင်ရှားကင်္ကာ ရှိစဉ် “ဤသူပစ္စည်းသည် ငါနှင့်ဆက်ဆံသော ပစ္စည်းဖြစ်သည်”ဟု ပိုင်းခြားမှတ်သားသည် တကြောင်း၊ ဤအကြောင်းများကြောင့် ဒွိသန္တက မြောက်ရာ၏။

----- x -----

ဒွိသန္တကဝိနိစ္ဆယ

[၄] ဘုံကျော်ဆရာတော်ဘုရားကြီး မိန့်ချက်

ရှင်နန္ဒ၊ ရှင်အရိယာဝံသတို့ ဒွိသန္တကပြုကြသည်-ဆိုသည်စာတမ်းမှာ ရှင်နန္ဒစကား ကိုပင် စွဲ၍ ရှင်အရိယာဝံသ-က “ငါ့ကို ပေးသည်-ဟု သိသည်။ ငါလည်း ယူ၏”ဟု နှလုံး

သွင်းရှိသည်။ သဒ္ဓါဆိုသည်မှာ အနက်ကို သိလျှင် ပြီးတော့သည်ဖြစ်၍ ဗားကရာဆရာတော် ဘုရားကြီး မိန့်ချက်အတိုင်း သင့်လှပေပြီ။

----- x -----

ဒွိသန္တကဝိနိစ္ဆယ

[၅] မောင်းထောင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး မိန့်ချက်

တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူက ၂-ဦးသော ရဟန်းတို့အား မပိုင်းမခြား လှူသည်ကို သာ ဒွိသန္တက-ဟု ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာများ၌ မိန့်ဆိုသည်။ ထိုနှင့်အတူတူ သွတ်သွင်း၍ “မယံ သန္တကံ တဝ စ မမ စ ဟောတု” (ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၊၄၊၅၀၀)အစရှိသည်ဖြင့် အနုလောမ သမာနပရိက္ခာရ ဒွိသန္တက-ကို ငိုကာများ၌ ဆိုသည်။ ကာလအထူး၊ သဒ္ဓါအထူး၊ အာကာရအထူးဖြင့် မှတ်၍ မဆိုရကား ဒွိသန္တကပြုကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ “ဤဥစ္စာသည် ငါနှင့် ဆက်ဆံ၏၊ ဤဥစ္စာသည် သူနှင့် ဆက်ဆံ၏”ဟု သိခြင်း မနသိကာရအာဘောဂကို မထားမူ၍ ယူသင့်သည်-ဟု ထင်သည်။

----- x -----

ဒွိသန္တကဝိနိစ္ဆယ

[၆] စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး မိန့်ချက်

ဒွိသန္တကပစ္စည်းဆိုရာ၌-

- တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူက ၂-ပါးအား လှူသော ဒွိသန္တက၊
- ရဟန်း ၃-ယောက်နေထိုင်ရာ အာရာမ၌ တစ်ဦးသောရဟန်းသည် တစ်စုံတစ်ယောက် ကိုမျှ မပေးမကမ်းမူ၍ စုတိကမ္မဇရုပ်ချုပ်ရာ ကြွင်းကျန်ရှိရစ်သော လဟုဘဏ် ပစ္စည်း-ဟူသော ဒွိသန္တက၊
- ၂-ဦးသော ရဟန်းတို့သည် မိမိတို့ပိုင်ဆိုင်သည့် ပစ္စည်းရပ်တို့ကို ဝိနည်းစိုရိတ် အပ်နှံ ၍ ၂-ဦးသောရဟန်းတို့အား လှူဒါန်းစေသော ပစ္စည်း-ဟူသော ဒွိသန္တက၊
- ၂-ဦးသောရဟန်းတို့ ပံသုကူ ကောက်ယူဆိုင်ပြိုင်သော ပစ္စည်း-ဟူသော ဒွိသန္တက၊
- ညီညွတ်စိုးယူသောပစ္စည်း-ဟူသော ဒွိသန္တက၊

- ၂-ဦးသောရဟန်းတို့ အချင်းချင်း သမာနပရိက္ခာရပြုသော ပစ္စည်း-ဟူသော ခွဲသန္တက၊ ဤသို့ စသည် ဝေဖန်လျက် ယခုကာလပြုကြသော ခွဲသန္တကများလည်း ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ များ၌ မည်သို့ပြုမှ မြောက်သည်-ဟု မဟော၊မဖွင့်ရကား ကင်္ခါဒုတိယပါရာဇိကအရာတွင် “ခွဲသန္တကံ အဝိဘတ္တံ” (ခွဲနွဲ့ သန္တကံ ဟောတိ အဝိဘတ္တံ၊ ဝိဠာဂ၊ ၄၁၅) စသော ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာများ၌ ထည့်သွင်း၍ ယူရမည်။

----- x -----

ခွဲသန္တကဝိနိစ္ဆယ

[၇] သီးလုံးဆရာတော်ဘုရားကြီး အဆုံးအဖြတ်

ကျမ်းဂန်၌လာသော ခွဲသန္တကအစစ်မှာ တစ်စုံတစ်ယောက်သော ဒါယကာသည် ၂-ဦးသော ရဟန်းတို့အား “ဤဝတ္ထုပစ္စည်းရပ်တို့ကို ကိုယ်တော်တို့ သုံးဆောင်တော်မူပါ”ဟု လှူသောပစ္စည်းဖြစ်၍ ထိုရဟန်း ၂-ဦးတို့ ထက်ဝက်ဆိုင်သည်။ တစ်ယောက်ယောက်က လှူလျှင် ရသောရဟန်းပင် ဆိုင်သည်။ တစ်ယောက်သောသူက “ထိုပစ္စည်းကို ငါသာ ရလိုသည်”ဟု အစိုးတရ မယူအပ်။ ထို ၂-ဦးသော ရဟန်းတို့တွင် တစ်ယောက်ယောက် သေလျှင် အသက်ရှည်သော ရဟန်း၏ဥစ္စာ ဖြစ်သည်။

ထိုအစစ်နှင့်လျော်သော ခွဲသန္တကအတုမှာ တစ်ဦးသောရဟန်း၏ ပစ္စည်းကို သဘောတူသော တစ်ဦးသောရဟန်းနှင့် “ငါ့ရှင် အလိုရှိလျှင်လည်း အလိုရှိတိုင်း သုံးဆောင် ပါ။ ငါအလိုရှိလျှင်လည်း အလိုရှိတိုင်း သုံးဆောင်ပါမည်။ ခွဲသန္တက ဖြစ်ပါစေ”ဟု ပြုလုပ်လျှင် ခွဲသန္တကဖြစ်၍ ထို ၂-ဦးသော ရဟန်းတို့တွင် အလိုရှိသောရဟန်းပင် သုံးဆောင်ရမည်- ဟု ဆရာကြီး၊ဆရာမြတ် ကျမ်းဂန်တတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်၊ ဆရာတော်တို့ ပြောဆိုကြသည်။ ထိုသို့ ပြောဆိုခြင်းသည် ဝိဿာသဂ္ဂါဟလျော်သည်-ဟု ပြောဆိုကြကုန်သည်။

ဝိဿာသဂ္ဂါဟမှာ—

- အသက်ရှိသည်လည်း ဖြစ်စေ၊
- ‘အလိုရှိတိုင်း သုံးဆောင်ပါ’-ဟု နှုတ်မြွက်၍ ဆိုဖူးသည်လည်း ဖြစ်စေ၊
- သုံးဆောင်လျှင် ဝမ်းမြောက်သည်လည်း ဖြစ်စေ။

ဤအင်္ဂါ ၃-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော် ဝိဿာသဂ္ဂါဟအင်္ဂါ မြောက်၏။ မပြည့်စုံလျှင် မမြောက်။ အင်္ဂါ ၃-ပါးနှင့် ပြည့်စုံ၍ ဝိဿာသဂ္ဂါဟမြောက်သော ခွဲသန္တကပင် ဖြစ်သော်လည်း နောင်

တဖန် တစ်စုံတစ်ခုသောအကြောင်းကြောင့် နှလုံးမသာရှိ၍ ပစ္စည်းရှင်ရဟန်းက “ဒွိသန္တက မပြုလိုပြီ။ ငါ၏ပစ္စည်းကို ငါပင် သုံးဆောင်မည်။ ငါ့ရှင်၏ သုံးဆောင်ခြင်းကို အလိုမရှိ” ဆိုလျှင် ပစ္စည်းရှင်၏ ပစ္စည်းဖြစ်၍ ပစ္စည်းရှင် မဟုတ်သောရဟန်း မသုံးဆောင်ရပြီ။

ဒွိသန္တက ဆိုကာမတ္တဖြင့် ဒွိသန္တက မဖြစ်၊ ဝိဿာသဂ္ဂါဟလည်း မဖြစ်။ ဒွိသန္တက ပြုပြီးသော ဥစ္စာကို ဥစ္စာရှင်ဖြစ်သော ရဟန်းက မိမိနှင့် ဒွိသန္တကပြုသော ရဟန်းထံ ‘မိမိဥစ္စာ ကို ဒွိသန္တက မပြုလိုပြီ’-ဟု တဖန် ပြန်၍ မနုတ်ဘဲ တစ်ယောက်ယောက် သေဆုံးလျှင် အသက်ရှည်သောသူ၏ဥစ္စာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ (၅၀၀)၌—

‘မမ သန္တကံ တဝ စ မမ စ ဟောတု’တိ ဧဝမာဒိဝစနေန သမာနပရိက္ခာရံ ကာတံ ဝဋ္ဋတိတိ အာစရိယာ’တိ လိခိတံ။

ဟူ၍လာသော စကားရပ်ဖြင့် တူသောပရိက္ခရာရှိသော ဒွိသန္တကဥစ္စာကို ပြုခြင်းငှာ အပ်၏-ဟု အာစရိယဝါဒကို ပြအပ်၏။ ဤဝါကျ၏ စကားကျပ်ဏှာထွာအဓိပ္ပါယ်ကား ၂-ဦး၊ ၃-ဦး-စသော ရဟန်းတို့သည် ဒွိသန္တကဥစ္စာပြုလိုမူ တစ်ဦးသောရဟန်းသည် မမ သန္တကံ တဝ စ မမ စ ဟောတု-ဟု ဆိုရာ၏။ ကြွင်းသောရဟန်းတို့သည်လည်း တစ်ယောက်သည် တစ်ယောက်(ကို) တဝ သန္တကံ တဝ စ မမ ဟောတု-ဟူ၍ ဆိုရာ၏။ ထိုဒွိသန္တကပြုသော ရဟန်းတို့သည် ထိုပြုအပ်ပြီးသော ပစ္စည်းတို့ကို ထို ၂-ယောက်၊ ၃-ယောက်သော ရဟန်းတို့၏ ဥစ္စာ-ဟူ၍ မှတ်ယူရာ၏။ ကြွင်းသော ဥစ္စာရှင်တို့သည်လည်း ဤရှေးနည်းအတူ ပြုအပ်၏။

တစ်နည်းလည်း များစွာကုန်သော ရဟန်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ၂-ယောက်၊ ၃-ယောက်သော ရဟန်းတို့သည်လည်းကောင်း တူသော ပရိက္ခရာရှိသည်၏အဖြစ်-ဟု ဆိုအပ်သော ဒွိသန္တကဥစ္စာကို ပြုလိုကုန်သည် ဖြစ်အံ့။ ထိုရဟန်းတို့သည် သူတပါးဥစ္စာနှင့် တကွဖြစ်သော မိမိဥစ္စာကို လဇ္ဇီပေသလဖြစ်သော ရဟန်းသည်လည်း ထိုဥစ္စာရှင်ဖြစ်သော ရဟန်းတို့အား စွန့်ရာ၏။ ဤသို့ စွန့်သဖြင့် ထိုဥစ္စာရှင်ရဟန်းတို့သည် သမာနပရိက္ခာရိကဖြစ်၍ ဒွိသန္တက ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့ ဆိုအပ်ကုန်ပြီးသော သမာနပရိက္ခာရိကလက္ခဏာသည် ပါဠိ-အစရှိသည်တို့၌ ဆိုအပ်သော လက္ခဏာ၌သာလျှင် ကျသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မတုန်မလှုပ်သောအဖြစ်သို့ရောက်သော ဒွိသန္တကဖြစ်၏-ဟု အနုဂဏ္ဍိပုဒ်၌ လာသည်ကို ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၌ မိန့်၏။ ထို့ကြောင့် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ (၅၀၀)၌—

အနုဂဏ္ဍိပဒေ ပန အတိဝပပဉ္စံ ကတ္တာ ပုန “ဣဒ’မေတ္ထ အာစရိယာနံ သန္နိဋ္ဌာနံ သစေ သမ္ပဟုလာ ဒွေဝါသမာနပရိက္ခာရံ ကတ္တုကာမာ ဟောန္တိ၊ တေ သဗ္ဗေ အတ္တနော သန္တကံ ပဝတ္တမာနံ ဥပ္ပဇ္ဇနကေန သဒ္ဓိံ ပေသလဿ ဧကဿ ပရိစ္စန္တိ၊

သော ပုန တေသမေဝ ပရိစ္ဆေတိ။ ဧတ္တာဝတာ တေ သမာနပရိက္ခာရိကာ ဟောန္တိတိ။
ဣဒံ သမာနပရိက္ခာရလက္ခဏံ ပါဠိအာဒိသု ဝုတ္တလက္ခဏေယေဝ ပတနတော
အစလပုတ္တံ ဟောတိ။

ဟု မိန့်၏။

ဤဝါကျ၌ ပိဏ္ဏတ္ထအဓိပ္ပါယ်ကား ခွဲသန္တကပြုကုန်သော ၂-ယောက်၊ ၃-ယောက်
သော ရဟန်းတို့သည် မိမိဥစ္စာကို ၁-ယောက်သော လဇ္ဇိပေသလ သိက္ခာကာမရဟန်းအား
စွန့်အပ်၏။ ထိုရဟန်းသည်လည်း ထို ၂-ယောက်၊ ၃-ယောက်သော ရဟန်းတို့အား တဖန်
ပြန်၍ ပေးစွန့်အပ်၏။ ။ ထို့ကြောင့် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဒီကာ (၅၀၀)၌—

တထာပိ ပေါရာဏဝိဓိ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ပဝတ္တနတော ပဋိသေခေတဗ္ဗော၊ အာစရိ-
ယာနံ မတာနုသာရေန ကာတဗ္ဗံ ကာတုကာမေနာတိ အပရေတိ ဝုတ္တံ။

ဟု မိန့်အပ်၏။

တထာပိ၊ ထိုအဋ္ဌကထာဆရာတို့၌လည်း ဝင်သည်အဖြစ်ကြောင့် မတုန်မလှုပ်သော
အဖြစ်သို့ ရောက်သော်လည်း။ ပေါရာဏဝိဓိ၊ ရှေးဆရာမြတ်တို့၏အစီအရင်ကို။ အဇ္ဈောတ္ထ-
ရိတွာ၊ လွှမ်းမိုး၍။ ပဝတ္တနတော၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ ပဋိသေခေတဗ္ဗော၊ ။ ကာတုကာမေန၊
ခွဲသန္တကပြုလိုသော ရဟန်းသည်။ အာစရိယာနံ၊ တို့၏။ မတာနုသာရေန၊ အလိုသို့ လိုက်
သဖြင့်။ ကာတဗ္ဗံ၊ ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အပရေ တို့သည်။ ဝုတ္တံ၊ ။

ဤသို့ အပရေဆရာတို့ အနုဂဏ္ဍိပုဒ်၏ ဝါဒကို မနှစ်သက်ဟန်ပြု၍ ပြသော်လည်း
ရှေ့ဝါဒ၊နောက်ဝါဒ ၂-ပါး အသင့်ပင် ဖြစ်သည်။

ထိုဝါဒ ၂-ပါးတို့ဖြင့် ပြအပ်သော ခွဲသန္တကသည် ခွဲသန္တကအဖြစ်သို့ ရောက်၏။
ထို ၂-ပါးတို့တွင် ၂-ယောက်၊ ၃-ယောက်၊ ၄-ယောက်သော ရဟန်းတို့သည် ၁-ယောက်
သော လဇ္ဇိပေသလရဟန်းအား မိမိတို့ ပိုင်ထိုက်သော ပစ္စည်းဘဏ္ဍာတို့ကို ပေးပြီး၍ လဇ္ဇိ-
ပေသလရဟန်းက တဖန် ထိုဥစ္စာရှင်တို့အား ပြန်၍ လှူအပ်သည်ဖြစ်၍ ခွဲသန္တကအဖြစ်သို့
ရောက်သော ပစ္စည်းဘဏ္ဍာတို့ကို နောင်တဖန် အကြောင်းမညီညွတ်သောကြောင့် ခွဲသန္တက
မပြုပြီး-ဟု ပစ္စည်းရှင်က တဖန်နုတ်လို၍ နုတ်သော်လည်း မရပြီ။ ပစ္စည်းရှင် မဟုတ်သော
ရဟန်းကို ပြန်၍ပေးသော်လည်းကောင်း၊ ဥစ္စာရှင်ရဟန်း တောင်း၍ ပေးသော်လည်းကောင်း၊
အကျွမ်းဝင်၍ ယူသော်လည်းကောင်း၊ ထိုပစ္စည်းရှင်ဖြစ်သောရဟန်း သေသော်လည်းကောင်း
တဖန် ရသေး၏။

“မမ သန္တကံ တဝ စ မမ စ ဟောတု” ဟူ၍ ပစ္စည်းရှင်ရဟန်းက ဆိုပြီး၍ ပစ္စည်းရှင် မဟုတ်သော ရဟန်းက “တဝ စ မမ စ ဟောတု” ဟု ဆို၍ ဒွိသန္တကအဖြစ်သို့ ရောက်သော ပစ္စည်းဘဏ္ဍာတို့၌ ဥစ္စာရှင်ရဟန်းက နောင်တဖန် အကြောင်းမညီညွတ်သောကြောင့် “ဒွိသန္တက မပြုလိုပြီ” ဟု ဆို၍ နုတ်လျှင်လည်း နုတ်ရာရောက်၍ ပစ္စည်းရှင်ရဟန်း၏ ဥစ္စာပင် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ စွန့်သဖြင့် ၂-ယောက်၊ ၃-ယောက်-စသော ရဟန်းတို့အား ဒွိသန္တက ဖြစ်၏-ဟူလို။

----- x -----

ဒွိသန္တကဝိနိစ္ဆယ

[၈] ဗန်းမော်ဆရာတော်ဘုရားကြီး အဆုံးအဖြတ်

ရှေးအစဉ်အလာ အာစရိယပရမ္မရတို့ ပြုလုပ်ကြသော ဒွိသန္တက ဖြစ်သင့်၊ မဖြစ် သင့် ဝါဒ ၂-ပါး ကွဲပြားကြသည်မှာ-

ဒွိန္နံ သန္တကံ ဟောတိ အဝိဘတ္တံ၊ ဧကသ္မိံ ကာလကတေ ဣတရော သာမိံ။ ဗဟူနမ္ပိ သန္တကေ ဒေသေ နယော။

ဟု လာသော (မဟာစူ)အဋ္ဌကထာ(၄၁၅)၌ ဒွိသန္တက၊ ဗဟူသန္တက-ဟူသည်ကို အဘယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်သော ဥစ္စာ-ဟု အဆိုအလာ မရှိသောကြောင့် “ဒေမိ ဒေမ” ဟု ပရိစ္စတ္တပြု၍ ပေးကမ်းသူ ရှိသည်ကိုသာ ဒွိသန္တက၊ ဗဟူသန္တကဖြစ်သည်-ဟု မဆိုသင့်၊ မမှတ်သင့်။ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းဝန်တို့ အဆိုအလာလက္ခဏာကို ထောက်ထားလျှင်-

- ထိုပေးကမ်းသူ မရှိသော်လည်း အတူအညီ သိမ်းဆည်းစောင့်ရှောက်အပ်သော တကြပြုဒ်ဖြစ်သော ဝါး၊ သစ်ပင်၊ ကြိမ်၊ နွယ်၊ သက်ငယ်-စသည်ကိုလည်းကောင်း၊
- အတူအညီ ပြုလုပ်သွားလာ ရှာဖွေ၍ရသော ဥစ္စာပစ္စည်းရပ်များကိုလည်းကောင်း၊
- ဥစ္စာရှင်ဖြစ်သူက “ငါ၏ဥစ္စာကို သင်၏ဥစ္စာ၊ ငါ၏ဥစ္စာပြု၍ ငါတို့ ၂-ယောက်ဥစ္စာ ဖြစ်စေ။ ငါတို့ ၂-ယောက် ဥစ္စာ-ဟု မှတ်။ ဥစ္စာဘက်ပြုလိုသူ ၂-ယောက်၊ ၃-ယောက်- စသည်မှာ ငါ၏ဥစ္စာပစ္စည်းကို သင်တို့၏ပစ္စည်းဥစ္စာ၊ ငါ၏ပစ္စည်းဥစ္စာ ပြု၏။ ငါတို့ ၂-ယောက်၊ ၃-ယောက်ပစ္စည်းဥစ္စာ ဖြစ်စေ။ ငါတို့ ၂-ယောက်၊ ၃-ယောက် ပစ္စည်းဥစ္စာ-ဟု မှတ်” ဤသို့ စသည်ဖြင့် နှုတ်ကတိစကားထား၍ ပြုအပ်သော ပစ္စည်းဥစ္စာကိုလည်းကောင်း။

ဒွိသန္တက၊ ဗဟုသန္တက-ဟု ဆိုသင့်မှတ်သင့်သည်။ နှုတ်ကတိစကားဖြင့် ဒွိသန္တက၊ ဗဟုသန္တက ဖြစ်သင့်ကြောင်း သာဓကအထောက်ပါဠိကား “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ကတိကံ ကတ္တာ ဩက္ကန္တာနံ အကာမာ ဘာဝံ ဝါတုံ”ဟု ပံသုကုရှာသော ရဟန်းတို့အား ဟောကြား တော်မူသည်။ (ဝိ၊၃၊၃၉၅)

“ဧက ကတိကံ ကတ္တာတိ လဒ္ဓိံ ပံသုကုလံ သဗ္ဗေ ဘာဇေတွာ ဂဏှိဿာမာတိ ဗဟိမေဝ ကတိကံ ကတ္တာ”ဟု လာသော အဋ္ဌကထာ(မဟာဝဂ်၊၄၀၂)။ ၎င်းအဋ္ဌကထာတို့မှာ လက်၌ မရောက်လာသေးသော ပစ္စည်းဥစ္စာပင် ရောက်လျှင် မဝေချင် မနေရ နှုတ်ကတိက ဤအစွမ်းဖြင့် ဒွိသန္တက၊ ဗဟုသန္တက ဖြစ်လေသည်-ဟူ၍ မှတ်ယူရခဲရကား ဥစ္စာရှင် အထင် အမြင် နှုတ်မြွက်၍ ပြုလုပ်အပ်သော လက်ရှိ ဥစ္စာပစ္စည်းသည် ဧကန္တပဂေဝ ဆိုဖွယ်မရှိ။ ဒွိသန္တက၊ ဗဟုသန္တက ဖြစ်သင့်သည်-ဟူ၍ မှတ်အပ်သော အတ္ထာပတ္တိနည်းအားဖြင့် သိသင့်သည်။ ။ ထို့ကြောင့်-

မမ သန္တကံ တဝ စ မမ စ ဟောတူတိ ဧဝမာဒိဝစနေန သမာနပရိက္ခာရံ ကာတုံ
ဝဋ္ဋတိတိ အာစရိယာတိ လိခိတံ။

ဟု ဝဇီရဗုဒ္ဓိဒီကာ (၅၀၀)၌ မိန့်လေသည်။

ဤသို့ မှတ်ယူအပ်ကြောင်းကို လက္ခဏာအာဂုံယုတ္တိရှိသောကြောင့် ဒွိသန္တက ဖြစ်သင့်၏-ဟူသော အယူဝါဒစကားကို တရားအမှန် ဓမ္မကံလမ်းရိုးကျသော ဝါဒမြတ်- ဟု မှတ်။ မဖြစ်သင့်-ဟူသော အယူဝါဒကိုကား တရားမမှန် ဓမ္မကံလမ်းရိုး မကျ၊ ဝါဒလွဲ၊ ဝါဒမှား ပယ်ရှားစွန့်ပစ် မနှစ်သက်၊မနာယူအပ်၊ တွန်းလှန်အပ်သော ဝါဒ-ဟု မှတ်။

----- x -----

ဒွိသန္တကဝိနိစ္ဆယ

[၉] မိုင်းခိုင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး အဆုံးအဖြတ်

ဒွိသန္တက၊ တိသန္တက-စသည်ပြုပုံ အာကာရသည် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ သာရတ္ထ- ဒီပနီဒီကာ၊ ဝိမတိဝိနောဒနီဒီကာတို့၌ တိုက်ရိုက်မလာမရှိ။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဒီကာ၌သာ ‘သမာန ပရိက္ခာရ ပြု’-ဟူသော အမည်တပါးနှင့် လာရှိသည်။ ဤဝဇီရဋီကာ၌လည်း အယူဝါဒ မညီမညွတ်။ ယခုကာလ ဆရာမြတ်တို့လည်း အယူဝါဒ မညီမညွတ်ရှိကြသောကြောင့် ယင်းဝဇီရဗုဒ္ဓိဒီကာ၌လာသော ဒွိသန္တက-စသည် ပြုပုံစကား၏ ယထာဘူတဖြစ်သည်ကို

ထင်စွာပြုလျက် ဒွိသန္တက၊ တိသန္တက-စသည်ပြုပုံကို သေချာစွာ ပြဆိုဆုံးဖြတ်ပေးအံ့။ ပညာရှိသော အမျိုးသားတို့ မှတ်သားကြည့်ရှု စေ့ငုဆင်ခြင်စေကုန်သတည်း။

“ဣမံ တုယံ ဒေမိ ဒဒါမိ ဒဇ္ဇာမိ ဩဏောဇေမိ ပရိစ္စဇာမိ ဝိဿဇ္ဇာမိ နိဿဇ္ဇာမိတိ ဝါ ဣတ္ထန္တာမဿ ဒေမိ ။ပ။ နိဿဇ္ဇာမိတိ ဝါ ဝဒတိ၊ သမ္ပန္နံ ဝါ ပရမ္ပန္နံ ဝါ ဝုတ္တေ ဒိန္နံယေဝ ဟောတီတိ ဒါနလက္ခဏဿ စ ‘တုယံ ဂဏှာဟီ’တိ ဝုတ္တေ ‘မယံ ဂဏှာမိ’တိ ဝဒတိ၊ သုဒိန္နံ သုဂ္ဂဟိတဉ္စာတိ ဂဟဏလက္ခဏဿ စ ဝုတ္တတ္တာ ‘မမ သန္တကံ တဝ စ မမ စ ဟောတူ’တိ ဧဝမာဒိဝစနေန သမာနပရိက္ခာရံ ကာတံ ဝဋ္ဋတီတိ အာစရိယာ”တိ လိဒိတံ။

အနုဂဏှိပဒေ ပန အတိဝပပဉ္စံ ကတွာ ပုန “ဣဒ’မေတ္ထ အာစရိယာနံ သန္နိဋ္ဌာနံသစေ သမ္ပဟုလာ ဒွေ ဝါ သမာနပရိက္ခာရံ ကတ္တုကာမာ ဟောန္တိ၊ တေ သဗ္ဗေ အတ္တနော သန္တကံ ဝတ္တမာနံ ဥပ္ပဇ္ဇနကေန သဒ္ဓိံ ပေသလဿ ဧကဿ ပရိစ္စဇန္တိ၊ သော ပုန တေသမေဝ ပရိစ္စဇတိ၊ ဧတ္တာဝတာ တေ သမာနပရိက္ခာရိကာ ဟောန္တိတိ။ ဣဒံ သမာနပရိက္ခာရလက္ခဏံ ပါဠိအာဒိသု ဝုတ္တလက္ခဏေယေဝ ပတနတော အစလပုတ္တံ ဟောတိ။ တထာပိ ပေါရာဏဝိစိ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ဝတ္တန-တော ပဋိသေခေတဗ္ဗော။ အာစရိယာနံ မတာနုသာရေန ကာတဗ္ဗံ ကာတုကာမေ-နာတိ အပရေ”တိ ဝုတ္တံ။ (ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၊ ၄၉၉-၅၀၀)

ဣဒံ တုယံ ။ပ။ ဒိန္နံယေဝ ဟောတီတိ၊ ဟူ၍။ ဒါနလက္ခဏဿ စ၊ ပေးခြင်း လက္ခဏာ၏လည်းကောင်း။ တုယံ ။ပ။ သုဂ္ဂဟိတဉ္စာတိ၊ ဟူ၍။ ဂဟဏလက္ခဏဿ စ၊ ယူခြင်း လက္ခဏာ၏လည်းကောင်း။ ဝုတ္တတ္တာ၊ နိဿဂ္ဂိပါစိတ်၊ ပဌမကထိနသိက္ခာပုဒ်အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ မမ သန္တကံ တဝ စ မမ စ ဟောတူတိ ဧဝမာဒိဝစနေန၊ မမ သန္တကံ တဝ စ မမ စ ဟောတူ- ဤသို့ အစရှိသော စကားဖြင့်။ သမာနပရိက္ခာရံ၊ တူသော ပရိက္ခရာရှိသည်ကို။ ကာတံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ ဤ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အာစရိယာ၊ တို့သည်။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ လိဒိတံ၊ ဂဏှိပုဒ်၌ ရေးအပ်၏။ မမ၊ ငါ၏။ သန္တကံ၊ ရှိဆဲ၊ ရှိလတ္တံ့သော ပစ္စည်းဥစ္စာသည်။ တဝ စ၊ သင့်အားလည်းကောင်း။ မမ စ၊ ငါ့အားလည်းကောင်း။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေသတည်း။

အနုဂဏှိပဒေ ပန၊ အနုဂဏှိပုဒ်၌ကား။ အတိဝပပဉ္စံ၊ အလွန်ကျယ်သည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ပုန၊ တဖန်။ ဣဒ’မေတ္ထ ။ပ။ အပရေတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဤ။ ဧတ္ထ၊ ဤသမာနပရိက္ခရာ ပြုရာ၌။ ဣဒံ၊ ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား။ အာစရိယာနံ၊ ဆရာတို့၏။ သန္နိဋ္ဌာနံ၊ မြဲမြံသော အဆုံးအဖြတ်တည်း။ သမ္ပဟုလာ ဝါ၊ များစွာသော ရဟန်းတို့သည်လည်းကောင်း။ ဒွေ

ဝါ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ သမာနပရိက္ခာရံ၊ ကို။ ကတ္တုကာမာ၊ ပြုလိုကုန်သည်။ သစေ
 ဟောန္တိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့။ သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုသမာနပရိက္ခာရ
 ပြုလိုကုန်သော ရဟန်းတို့၏။ အတ္တနော၊ မိမိအား။ ဝတ္တမာနံ၊ ဖြစ်ဆဲ၊ ရှိဆဲဖြစ်သော။
 သန္တကံ၊ ဥစ္စာကို။ ဥပ္ပဇ္ဇနကေန၊ ဖြစ်လတ္တံ့ ရှိလတ္တံ့သော ဥစ္စာနှင့်။ သဒ္ဓါ၊ တကွ။ ပေသလဿ၊
 သီလကို ချစ်သော။ ဧကဿ၊ ယုံကြည်လောက်သော ရဟန်းတစ်ယောက်အား။ ပရိစ္စန္တိ၊
 စွန့်ကြဲကုန်၏။ သော၊ ထိုပေသလရဟန်း တစ်ယောက်သည်။ ပုန၊ တဖန်။ တေသမေဝ၊
 ထိုသမာနပရိက္ခာရ ပြုလိုကုန်သော အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့အားသာလျှင်။ ပရိစ္စဇတိ၊
 စွန့်ပေးပြန်၏။ ဧတ္တာဝတာ၊ ဤသို့ ပြန်၍ စွန့်ပေးလျှင်ခြင်းဖြင့်။ တေ၊ ထိုသမာနပရိက္ခာရ
 ပြုလိုကုန်သော ရဟန်းတို့သည်။ သမာနပရိက္ခာရိကာ၊ တူသောပရိက္ခာရ ရှိကုန်သည်။
 ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣဒံ သမာနပရိက္ခာရလက္ခဏံ၊ ဤသမာနပရိက္ခာရပြုပုံ လက္ခဏာသည်။
 ပါဠိအာဒိသု၊ ပါဠိတော်-စသည်တို့၌။ ဝုတ္တလက္ခဏေယေဝ၊ ဟောတော်မူအပ်သော
 လက္ခဏာ၌သာလျှင်။ ပတနတော၊ ကျခြင်းကြောင့်။ အစလပ္ပတ္တံ၊ မတုန်မလှုပ် မြဲမြံခြင်းသို့
 ရောက်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ဣဒံ၊ ဤသည်ကား။ အာစရိယာနံ၊ တို့၏။ သန္နိဋ္ဌာနံ၊ တည်း။
 (ဣဒံ အာစရိယာနံ သန္နိဋ္ဌာနံ-ကား ထည့်သည်၊ လိုက်သည်။)

တထာပိ၊ ထိုသို့ မတုန်မလှုပ်ခြင်းသို့ ရောက်သော်လည်း။ ပေါရာဏဝိခါ၊ မမ
 သန္တကံ တဝ စ မမ စ ဟောတု-ဟူသော ရှေးဆရာတို့ ပြုရိုးပြုစဉ် အစီအရင်ကို။ အဇ္ဈောတ္တရိ-
 တွာ၊ လွှမ်းမိုးဖျက်ဆီး၍။ ဝတ္တနတော၊ ကျင့်ခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ ပဋိသေဝေတဗ္ဗော၊
 တားမြစ် အပ်၏။ အာစရိယာနံ၊ တို့၏။ မတာနုသာရေန၊ အလိုသို့ အစဉ်လျှောက်သဖြင့်။
 ကာတုကာမေန၊ သမာနပရိက္ခာရပြုလိုသော ရဟန်းသည်။ ကာတဗ္ဗံ၊ ပြုအပ်၏။ ဣတိ၊
 သို့။ အပရေ၊ တို့သည်။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။

ဤသို့ လာသော စီဝရက္ခန္ဓက၊ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဒီကာ၌ ပဌမအာစရိယဝါဒ၊ အပရေဝါဒနှင့်
 အညီ ဒွိသန္တကပြုလိုသည် ဖြစ်အံ့။ ရှိဆဲပစ္စည်းကို ပြုလိုလျှင် ရှိဆဲပစ္စည်းကို ပိုင်းခြားပြော
 ဆို၍၊ ရှိလတ္တံ့ပစ္စည်းပါ ပြုလိုလျှင် ရှိဆဲ၊ ရှိလတ္တံ့ပစ္စည်းပါ ပိုင်းခြားပြောဆို၍ ၂-ဦးသော
 ရဟန်းတို့တွင် တစ်ဦးသောရဟန်းက “မမ သန္တကံ တဝ စ မမ စ ဟောတု”ဟု ရှေးဦးစွာဆို၍
 တဖန်ကျန်သော ရဟန်းတစ်ဦးကလည်း “မမ သန္တကံ တဝ စ မမ စ ဟောတု”ဟု ဆို၍
 သမာနပရိက္ခာရ ဒွိသန္တကပြုအပ်ပြုသင့်၊ ပြုထိုက်၏။

“ငါပိုင်ထိုက်သည့် ဖြစ်ဆဲ၊ဖြစ်လတ္တံ့သော ဂရူဘဏ်၊ လဟုဘဏ် ပစ္စည်းဥစ္စာသည်
 သင့်အားလည်းကောင်း၊ ငါ့အားလည်းကောင်း ဖြစ်စေသတည်း။ တပည့်တော် ပိုင်ထိုက်
 သည့် ဖြစ်ဆဲ၊ဖြစ်လတ္တံ့သော ဂရူဘဏ်၊ လဟုဘဏ်ပစ္စည်းဥစ္စာသည် အရှင်ဘုရားအား

လည်းကောင်း၊ တပည့်တော်အားလည်းကောင်း ဖြစ်စေသတည်း။” ဤသို့ မြန်မာဘာသာ ဖြင့် ဒွိသန္တကပြုလိုမှုလည်း ပြုအပ်၏။ ရှိဆဲပစ္စည်းကိုသာ ပြုလိုလျှင် ဖြစ်လတ္တံ့-ဟူသော စကားကို ချန်၍ ဆိုလေ။ သမာနပရိက္ခရာပြုလိုသော ၃-ပါး၊ ၄-ပါး-စသော ရဟန်းတို့တွင် တပါးပါးသော ရဟန်းက သမာနပရိက္ခရာပြုလိုသော ရဟန်းအများထံ၌ “မမ သန္တကံ တုမှာကဉ္စ မမ စ ဟောတု” ဟု ဆို၍ မပြုမဆိုရသေးသော ရဟန်းတို့ကလည်း တပါးတပါးစီ အသီးအသီး မိမိမှကြွင်းသော ရဟန်းတို့ထံ၌ “မမ သန္တကံ တုမှာကဉ္စ မမ စ ဟောတု” ဟု ဆို၍ သမာနပရိက္ခရာ တိသန္တက-စသည် ပြုအပ်၏။

ယခင် ဋီကာ၌လာသော ဒုတိယအာစရိယဝါဒနှင့်အညီ ဒွိသန္တက၊ တိသန္တက- စသည် ပြုလိုသည်ဖြစ်အံ့။ ၂-ယောက်၊ ၃-ယောက်-စသော ရဟန်းတို့က ဖြစ်လတ္တံ့သော ပစ္စည်းလာဘ်နှင့်တကွ မိမိတို့၏ ဖြစ်ဆဲ၊ ရှိဆဲ ပစ္စည်းလာဘ်ကို ဒွိသန္တက-စသည် ပြုလိုသော ရဟန်းတို့ အဝင်အပါမဟုတ်သော၊ ယုံကြည်လောက်သော လဒ္ဓိပေသလရဟန်း ၁-ယောက် အား “ဣဗံ တုယံ ဒေမ” ဟု ဆို၍ နိရာလယ ပေးအပ်၊ စွန့်အပ်၏။ အပေးအအပ်ခံရသော ရဟန်းကလည်း ထိုပေးအပ်သော ပစ္စည်းအလုံးစုံကို မူလရင်းရဟန်းတို့အား “ဣဗံ တုမှာကံ ဒေမ- အရှင်တို့က ပေးစွန့်ကြသော ပစ္စည်းရပ်အလုံးစုံကို အရှင်တို့အား ပေးစွန့်ပါ၏” စသည် ဖြင့် ဆို၍ စွန့်အပ်၊ ပေးလှူအပ်၏။ ဤသို့ ပြန်၍ စွန့်လှူသဖြင့် ၂-ယောက်၊ ၃-ယောက်- စသော ထိုမူလရင်းရဟန်းတို့သည် သမာနပရိက္ခရာရိကဖြစ်ကြကုန်၍ ဒွိသန္တက၊ တိသန္တက- စသည် ပြုခြင်းကိစ္စ ပြီးသည်ကို သိအပ်၏။ ဤသို့လျှင်-

- ပဌမအာစရိယဝါဒ၊ အပရေဝါဒနှင့်အညီ ဒွိသန္တက ပဌမပြုနည်း၊
- ဒုတိယ အာစရိယဝါဒနှင့်အညီ ဒွိသန္တက ဒုတိယပြုနည်း-

အားဖြင့် ၂-ပါးတို့တွင် ဒုတိယဒွိသန္တကပြုနည်းသည် ဆရာတို့ ပြုရိုးပြုစဉ် မဟုတ်-ဟု အပရေ တို့ ဆိုသော မပြောပလောက်သော အပြစ်မှတပါး ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာအစောင်စောင် တို့နှင့် စိုးစဉ်းမျှ ဆန့်ကျင်သောအရာ မထင်ရကား အလွန်ပင် သင့်မြတ်၏။ “မမ သန္တကံ တဝ စ မမ စ ဟောတု” ဟူသော ဒွိသန္တကပဌမပြုနည်းသည်ကား ပါရာဒိကဏ်၊ ပဌမကထိန သိက္ခာပုဒ်အဋ္ဌကထာ၌ “တဝ သန္တကံ ဟောတု” ဟု ပေးခြင်းသည် ဒုဒိန္နဖြစ်၍ အပေးမမြောက် ကြောင်းကို မိန့်ဆိုသည်နှင့် ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်သည် မဟုတ်လောဟူမ-မဆန့်ကျင်။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား ထိုအဋ္ဌကထာ၌ ဝတ္ထုပဋိဂ္ဂါဟက၊ ကြိယာပဋိဂ္ဂါ- ဟကလက္ခဏာမရှိသော အကာရကသမ္ပန္နဆဋ္ဌိဖြင့် တဝ သန္တကံ ဟောတု-ဟူသော ပေးခြင်း ကိုသာ ဒုဒိန္နဖြစ်၍ အပေးမမြောက်ကြောင်းနှင့် အဋ္ဌကထာဆရာ မြစ်ပယ်ပြဆိုတော်မူ၍ ဝတ္ထုပဋိဂ္ဂါဟက၊ ကြိယာပဋိဂ္ဂါဟကလက္ခဏာရှိသော သမ္ပဒါနကာရကစတုတ္ထိဝိဘာတုဖြင့်

“ဣဒံ သန္တကံ တဝ ဟောတု” ဟူသော ပေးခြင်းကိုမူကား သုဒ္ဓိန္ဒအဖြစ်၌ အဋ္ဌကထာဆရာ ခွင့်ပြုတော်မူ၏-ဟူသောအနက်ကို ပညာရှိတို့ သိသင့်သောကြောင့်တည်း။ ထိုဝတ္ထုကြိယာ- ပဋိဂ္ဂါဟကလက္ခဏာရှိသော စတုတ္ထိဝိဘတ်ဖြင့် ပေးစွန့်ခြင်း၏ သုဒ္ဓိန္ဒအဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာ ရှင် ခွင့်ပြု၏-ဟူသည်ကိုလည်း-

“ဣဒံ တုယံ ဒေမိ၊ ဣတ္ထန္နာမဿ ဒေမိ၊ တုယံ ဂဏှာဟိ” ဟူသော စတုတ္ထန္နပုဒ်တို့ဖြင့် ပေးခြင်း၏ သုဒ္ဓိန္ဒအဖြစ်ကို ပြသောကြောင့်လည်းကောင်း၊

ဣဒံ တုယံ ဒေမိ ဒေမိမိ ဒဇ္ဇာမိ ဩဏောဇေမိ ပရိစ္စဇာမိ ဝိဿဇ္ဇာမိ နိဿဇ္ဇာမိတိ ဝါ ‘ဣတ္ထန္နာမဿ ဒေမိ ။လ။ နိဿဇ္ဇာမိ’တိ ဝါ ဝဒတိ။ သမ္ပုခါပိ ပရမ္ပုခါပိ ဒိန္နံယေဝ ဟောတိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၁)

ဟု အပေးမြောက်ကြောင်း၊ သုဒ္ဓိန္ဒဖြစ်ကြောင်းကို ပြဆိုတော်မူပြီးနောက် “ဧဝံ ဝုတ္ထေ ‘မယံ ဂဏှာမိ’တိ ဝဒတိ၊ သုဒ္ဓိန္ဒံ သုဂဟိတဉ္စ” ဟူ၍ဆိုလျှင် ပြီးကောင်းလျက် အနက်လွန်ကို ပြတတ် သော ‘တုယံ ဂဏှာဟိတိ ဝုတ္ထေ’ ဟူသော သဒ္ဓါလွန်ကို ဆိုသဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာ တိုက်ရိုက် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သုဒ္ဓိန္ဒဖြစ်အောင် ပေးပုံအခြင်းအရာ အာကာရသည် နိရဝသေသ မဟုတ် သေး။ ဆိုအပ်ပြီးသည်မှတစ်ပါး စတုတ္ထန္နပုဒ်တို့ဖြင့် သုဒ္ဓိန္ဒဖြစ်အောင် ပေးပုံအခြင်းအရာ အာကာရရှိသေး၏-ဟူသောအနက် ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း သိအပ်၊ မှတ်အပ်၊ ယူအပ်၏။

ယုတ္တိမျှနှင့် မယုံ၊ အာဂုံလိုသည်ဟူမူ-

ဥပနိက္ခိတ္တံ ဝါ သာဒိယေယျာတိ ‘ဣဒံ အယျဿ ဟောတု’တိ ဧဝံသမ္ပုခါ ဝါ ‘အသုကသ္မိံ နာမ ဌာနေ မမ ဟိရညသုဝဏ္ဏံ၊ တံ တုယံ ဟောတု’တိ ဧဝံ ပရမ္ပုခါ ဌိတံ ဝါ ကေဝလံ ဝါဇာယ ဝါ ဟတ္ထမုဒ္ဓါယ ဝါ ‘တုယံ’န္တိ ဝတော ပရိစ္စတ္တံ ယော ကာယဝါဇာဟိ အပ္ပဋိက္ခိပိတော စိတ္တေန အဓိဝါသေယျ။ အယံ သာဒိယေယျာတိ ဝုစ္စတိ။

ဟူသော ကင်္ခါအဋ္ဌကထာ (၁၇၅)၊ ပရိစ္စတ္တ၏ အာကာရကို နည်းတူပြသော တေရသကဏ် ဋီကာ၊ ဝိမတိဋီကာ-စသည်တို့၌ ဒါယကာတို့ မိမိရွှေငွေကို ပေးစွန့်ခြင်း ပရိစ္စတ္တမြောက်၍ ရဟန်းတို့ ဥစ္စာအဖြစ်ကို ပြုတတ်သော ပေးစွန့်ပုံအခြင်းအရာကို ပြရာ “ဣဒံ အယျဿ ဟောတု၊ တံ တုယံ ဟောတု” ဟူသော စကားရပ်ကို ယူရာ၏။

ဤသို့ ‘မယံ သန္တကံ တဝ ဟောတု’ ဟူသော စကားကို သုဒ္ဓိန္ဒအရာ၌ အဋ္ဌကထာ ဆရာ ခွင့်ပြုသည်မှန်သော်လည်း ‘တဝ ဟောတု’ ဟူ၍သာ မဆိုမူ၍ ‘တဝ စ မမ စ ဟောတု’ ဟု ဆိုပြန်ခြင်းကြောင့် သုဒ္ဓိန္ဒ မဖြစ်သည်သာ-ဟူငြားအံ့။ ‘မမ စ’ ဟူ၍သာ ပါခြင်းကြောင့်

သုဒ္ဓိန္နဖြစ်သည်ရှိစေ၊ မဖြစ်သည်ရှိစေ “မမ သန္တကံ တဝ စ မမ စ ဟောတု”ဟူသော ဤ ဒွိသန္တကပြုပုံသည်—

‘တံ ဝိဟာရံ ဣမိနာ ဝိဟာရေန သဒ္ဓိံ ဧကလာဘံ ကာတုံ သံဃဿ ရုစ္စတိ’ဟူသော မဟာဝါစီဝရက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ (၄၁၉)၌ ကျောင်းတိုက်ချင်း လာဘ်တူပြုနှင့်လည်းကောင်း၊

တေန ခေါ ပန သမယေန သမ္ပဟုလာ ဘိက္ခုန္တိ ကောသလေသု ဇနပဒေ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နာ ဟောန္တိ။ တေ ကတိကံ ကတွာ သုသာနံ ဩက္ကမိသု ပံသုကူလာယ၊ ဧကစ္စေ ဘိက္ခု ပံသုကူလာနိ လဘိသု၊ ဧကစ္စေ ဘိက္ခု န လဘိသု။ ယေ တေ ဘိက္ခု န လဘိသု တေ ဧဝ’မာဟံသု ‘အမှာကံပိ အာဂုသော ဘာဂံ တုမှာကံ ဒေထာ’တိ ။ပ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ကတိကံ ကတွာ ဩက္ကန္တာနံ အကာမာ ဘာဂံ ဒါတုန္တိ။

ဟူသော မဟာဝါစီဝရက္ခန္ဓကပါဠိတော် (၃၉၅)၊

တေ ကတိကံ ကတွာတိ လဒ္ဓံ ပံသုကူလံ သဗ္ဗေ ဘာဇေတွာ ဂဏှိဿာမာတိ ဗဟိမေဝ ကတိကံ ကတွာ။

ဟူသော ၎င်းအဋ္ဌကထာ(၄၀၂)။ ဤပါဠိအဋ္ဌကထာတို့၌လာသော ကတိကဝတ်ထားကြပုံနှင့် လည်းကောင်း အလားတူသည်ဖြစ်၍ ‘မမ သန္တကံ တဝ စ မမ စ ဟောတု’ဟူသော ဤ ဒွိသန္တကပြုပုံကို ယုံကြည်စွာ မှတ်ယူအပ်၏။ ထို့ကြောင့် ၎င်းအဖွင့်ဝင်္ဂီရဋီကာ၌လည်း—

ကတိကတရဏံ ဒသေတွာ “မယံ သန္တကံ တဝ စ မမ စာ’တိ ဝတွာ ဣတရေန စ တထာဂုတ္တေ ဝဋ္ဋတိ”တိ သမာနပရိက္ခာရဝိစိ ဝဒန္တိ။ (ဝင်္ဂီရဋီ။၄၉၆)

ဟု မိန့်၏။ ယင်းသို့ ဖြစ်သော်လည်း ဤဝင်္ဂီရဋီကာ (၄၉၉)၌—

ဣဒံ တုယံ ။ပ။ ဒါနလက္ခဏဿ စ၊ တုယံ ဂဏှာဟိ ။ပ။ ဂဟဏလက္ခဏဿ စ ဝုတ္တဏ္ဏာ။

ဟူသော ဟိတ်ဝါကျနှင့် ‘မမ သန္တကံ တဝ စ မမ စ ဟောတု ။ပ။ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ’(ဝင်္ဂီရဋီ။၅၀၀) ဟူသော ဖိုလ်ဝါကျ မတန်ချေသေးဟူမူ “မမ သန္တကံ တွဉ္စ ဂဏှာတိ၊ အဟဉ္စ ဂဏှာမိ”စသည် ဖြင့် မဆိုမူ၍ “တဝ စ မမ စ ဟောတု”ဟု စတုတ္ထန္တုပုဒ်နှင့် ဆို၍ ဒွိသန္တကပြုခြင်းအကြောင်းမျှ ကို ပြလို၍ ယင်းဟိတ်ကို ဆိုသည်-ယူလျှင် ဖိုလ်ဝါကျ၌ ယူပုံအခြင်းအရာ မပါသော်လည်း ဟိတ်နှင့်ဖိုလ် စပ်ကြ၍ သင့်လျော်တော်တန် လျောက်ပတ်သင့်မြတ်သည်သာတည်း။

ဒွိသန္တကဝိနိစ္ဆယအမျိုးမျိုး ပြီး၏။

{ ၇ } မတသန္တကဝိနိစ္ဆယ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

မတသန္တကဝိနိစ္ဆယ

[၁] တကောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး အဆုံးအဖြတ်

သေလွန်သောရဟန်း၏ မတသန္တက ဂရုဘဏ်၊ လဟုဘဏ် ပစ္စည်းရပ်များသည်—

- အသက်ရှိစဉ်ကာလ၊ အနပေက္ခ နိဿန္တကာလအားဖြင့် ပေးစွန့်သည်ကို ခံယူသည့် ပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂိုလ်၊
- ဝိဿာသဂ္ဂါဟအားဖြင့် ယူသော ဝိဿာသပုဂ္ဂိုလ်၊

၎င်းပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်တို့ မရှိက သံဃိကဖြစ်သည်ကို “ဘိက္ခုဿ ဘိက္ခဝေ ကာလကတေ သံဃော သာမိ ပတ္တစိဝရေ” ဟူသော မဟာဝါစီဝရက္ခန္ဓကပါဠိတော်(၄၁၉)ဖြင့် သိအပ်၏။
၎င်းပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်တို့ရှိက ပုဂ္ဂလိကဖြစ်သည်ကို—

သစေ ပန သော ဇီဝမာနောယေဝ သဗ္ဗံ အတ္တနော ပရိက္ခာရံ နိဿန္တိတွာ ကဿစိ အဒါသိ၊ ကောစိ ဝါ ဝိဿာသံ အဂ္ဂဟေသိ၊ ယဿ ဒိန္နံ ယေန စ ဂဟိတံ၊ တဿေဝ ဟောတိ။

ဟူသော ၎င်းမဟာဝါအဋ္ဌကထာ (၄၁၅)ဖြင့် သိအပ်၏။

ဤအဋ္ဌကထာစကားရပ်၌ ပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိဿာသပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာ မတသန္တက ပုဂ္ဂလိကအဖြစ်ကို လာ၏။

“အညေသံ အဒတွာ ဓူရေ ဌပိတပရိက္ခာရာပိ တတ္ထ တတ္ထ သံဃဿေဝ ဟောန္တိ” ဟူသော မဟာဝါအဋ္ဌကထာပါဠိ (၄၁၅)၌လည်း အညေသံ-ဟူ၍သာ လာ၏။ သမာန-

ပရိက္ခာရကာရကပုဂ္ဂိုလ်၊ ခွဲသန္တကကာရကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း ပုဂ္ဂလိက ဖြစ်သည်ရှိသော်—

သဗ္ဗံ အတ္တနော ပရိက္ခာရံ နိဿန္တိတွာ ကဿစိ အဒါသိ၊ ကောစိ ဝါ ဝိဿာသံ အဂ္ဂဟေသိ၊ ကေနစိ ဝါ သမာနပရိက္ခာရံ ဝါ ခွဲသန္တကံ ဝါ အကာသိ။ ယဿ ဒိန္နံ ယေန စ ဂဟိတံ၊ ယေန စ သမာနပရိက္ခာရံ ဝါ ခွဲသန္တကံ ဝါ ကတံ။ တဿေဝ ဟောတိ။

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

အညေသံ အဒေတွာ အညေန စ သမာနပရိက္ခာရံ ဝါ ခွဲသန္တကံ ဝါ အကတွာ ခုရေ ထပိတပရိက္ခာရာပိ။

ဟူ၍လည်းကောင်း မဆိုခြင်းကြောင့် သာဓာရဏဖြစ်သော အဋ္ဌကထာစကားသည် အဓိပ္ပါယ်သာမည ဖြစ်ရာ၏။

ဝင်္ဂီရဗုဒ္ဓိဋီကာ (၂၁၆)၌ကား—

အနာပတ္တိ အန္တောဒသာဟံ အဓိဋ္ဌေတိ၊ ဝိကပေတိတိ။

ဟူသော အနာပတ္တိဝါရု ပဌမကထိနသိက္ခာပုဒ်၊ အဖွင့်အဋ္ဌကထာ၌ ဒါနလက္ခဏာ၊ သုဒိန္န- ဒုဂ္ဂဟိတလက္ခဏာ၊ သုဂဟိတလက္ခဏာတို့ကိုပြသော ပါဠိအစိတ်တို့ကို ဆောင်၍ သမာန- ပရိက္ခာရဝိစိကို—

‘ဣမံ တုယံ ဒေမိ ဒဒါမိ ဒဇ္ဇမိ ဩဏောဇေမိ ပရိစ္စဇာမိ ဝိဿဇ္ဇာမိ နိဿဇ္ဇာ- မိတိ ဝါ ‘ဣတ္ထန္နာမဿ ဒေမိ ။ပ။ နိဿဇ္ဇာမိ’တိ ဝါ ဝဒတိ၊ သမ္ပုခါ ဝါ ပရမ္ပုခါ ဝါ ဝုတ္တေ ဒိန္နံ ယေဝ ဟောတိ’တိ ဒါနလက္ခဏဿ စ ‘တုယံ ဂဏှာဟိ’တိ ဝုတ္တေ ‘မယံ ဂဏှာမိ’တိ ဝဒတိ၊ သုဒိန္နံ သုဂ္ဂဟိတဉ္ဇာတိ ဂဟဏလက္ခဏဿ စ ဝုတ္တတ္တာ ‘မမ သန္တကံ တဝ စ မမ စ ဟောတူ’တိ ဧဝမာဒိ ဝစနေန သမာနပရိက္ခာရံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိတိ အာစရိယာ”တိ လိခိတံ။

အနုဂဏှိပဒေ ပန အတိဝပပဉ္စံ ကတွာ “ဣဒံမေတ္ထ အာစရိယာနံ သန္နိဋ္ဌာနံ သစေ သမ္ပဟုလာ ဒွေ ဝါ သမာနပရိက္ခာရံ ကတ္ထုကာမာ ဟောန္တိ၊ တေ သဗ္ဗေ အတ္တနော သန္တကံ ဝတ္တမာနံ ဥပ္ပဇ္ဇနကေန သဒ္ဓိံ ပေသလဿ ဧကဿ ပရိစ္စဇန္တိ၊ သော ပုန တေသမေဝ ပရိစ္စဇတိ၊ ဧတ္တာဝတာ တေ သမာနပရိက္ခာရိကာ ဟောန္တိတိ။

ဣဒံ သမာနပရိက္ခာရလက္ခဏံ ပါဠိအာဒိသု ဝုတ္တလက္ခဏေယေဝ ပတနတော အစလပ္ပတ္တံ ဟောတိ၊ တထာပိ ပေါရာဏာဝိဓိံ အဇ္ဈောတ္ထရိတ္တာ ဝတ္တမာနတော ပဋိသေဓေတဗ္ဗော၊ အာစရိယာနံ မတာနုသာရေန ကာတဗ္ဗံ ကာတုကာမေနာတိ အပရေ"တိ ဝုတ္တံ။ (ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၄၉၉၊ ၅၀၀)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

ကတိကကရဏံ ဒသေတွာ မယံ သန္တကံ တဝ စ မမဓာတိ ဣတရေန စ တထာ ဝုတ္တေ ဝဋ္ဋတိတိ သမာနပရိက္ခာရဝိဓိံ ဝဒန္တိ။ (ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၄၉၆)

ဟူ၍လည်းကောင်း မိန့်၏။

၎င်းသမာနပရိက္ခာရဝိဓိဝိနိစ္ဆယသည် သာရတ္ထမဟုတ်၊ အသာရတ္ထဖြစ်သည်ကို—

ဧတ္တာဝတာ စေ'တ္ထ အမှေဟိ သာရတ္ထော ပကာသိတော။ ယံ ပနေ'တ္ထ ဧကနစိ ပပဉ္စိတံ၊ တံ အမှေဟိ စ ဣဓ န ဒသိတံ။ န တံ သာရတော ပစ္စေတဗ္ဗံ။ ဣတော ပရေသုပိ ဧဝမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တသ္မာ ဣတော ပဋ္ဌာယ ဧတ္တကမ္ပိ အဝတွာ သာရတ္ထမေဝ ဒဿယိသာမ။ ယတ္ထ ပန ဧကနစိ အစ္စန္ဒရိသုဒ္ဓံ လိခိတံ။ တမ္ပိ ကတ္တမိ ဒဿယိသာမ။

ဟူသော သာရတ္ထဋီကာပါဠိဖြင့် သိအပ်၏။

ဒွိန္ဒံ သန္တကံ ဟောတိ အဝိဘတ္တံ။ ဧကသ္မိံ ကာလကတေ ဣတရော သာမိ။ ဗဟူနမ္ပိ သန္တကေ ဧသေဝန ယော။ သဗ္ဗေသု မတေသု သံယိကံ ဟောတိ။ သစေပိ အဝိဘဇိတွာ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာဒိနံ ဒေန္တိ၊ အဒိန္နမေဝ ဟောတိ။ ဝိဘဇိတွာ ဒိန္ဒံ ပန သုဒိန္ဒံ။ တံ တေသု မတေသုပိ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာဒိနံယေဝ ဟောတိ၊ န သံယဿ။

ဟူသော မဟာဝဂ်အဋ္ဌကထာပါဠိ(၄၁၅-၄၁၆)၌ ဒွိသန္တကမှာ ၂-ယောက်သောရဟန်းတို့အား တပေါင်းတည်း လှူခြင်း၊ ၂-ယောက်စီ ဒုဝဂ်ပြု၍ စာရေးတံ ချသဖြင့် ဝေဖန်ခြင်း-အစရှိ သောနည်းဖြင့်ဖြစ်သော ဒွိသန္တက-ဟူ၍ ဆရာတော်အရှင်မြတ်တို့ မိန့်ဆိုတော်မူသည်။

အချို့သောဆရာမြတ်တို့က ဝဇီရဋီကာ၌လာသော သမာနပရိက္ခာရဝိနိစ္ဆယသည် စီဝရပဋိလာဘခေတ္တ မာတိကာ ၈-ပါး၌လာသော သမာနလာဘကတိကဝတ်နှင့်လည်း ညီညွတ်သည်ဖြစ်၍ သင့်လျော်၏-ဟု ဆိုကြ၏။ သာရတ္ထဋီကာကို လွန်နိုင်မည်ခဲစွ။ ယခုကာလ ဟုတ်ဟုတ်ညားညားပြုကြသည့် ဒွိသန္တကမှာ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းတို့၌

မလာမရှိသည်ဖြစ်၍ လေသကပ္ပအဖြစ်မှ လွတ်စေတတ်သောနည်းကို ဝိနယဉာဏ၊ ဝိနယ-
ဂရုကပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်တို့ စေ့စပ်အောင် ကြည့်ရှု၍ အလေးဂရုပြုကြကုန်ရာသည်။

----- x -----

မတသန္တကဝိနိစ္ဆယ

[၂] စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး အဆုံးအဖြတ်

သာသနာတော်၌ သဒ္ဓါယုံကြည်၍ ရှင်ရဟန်းပြုကြကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်မွန်ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်
တို့သည် မတသန္တကသံဃိကအရာဝယ် ဂတဂတဌာန၌ သံဃိကဖြစ်သင့်၊မဖြစ်သင့် ဝိဝါဒ
စကား ကွဲပြားကြသဖြင့် အယူဝါဒ မကွဲပြားစေခြင်းငှာ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ သာဓက၊
ယုတ္တိညာပကနှင့် ထုတ်ဆောင်၍ ပြဆိုဆုံးဖြတ်ပေအံ့။ မဟာဝါပါဠိတော်(၄၂၁)-

ဘိက္ခုဿ ဘိက္ခဝေ ကာလကတေ သံယော သာမီ ပတ္တစီဝရေ အပိစ
ဂိလာနုပဋ္ဌာကာ ဗဟူပကာရာ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ သံယေန တိစီဝရဉ္စ ပတ္တဉ္စ
ဂိလာနုပဋ္ဌာကာနံ ဒါတုံ၊ ယံ တတ္ထ လဟုဘဏှံ လဟုပရိက္ခာရံ၊ တံ သမ္ပုဇိဘူတေန
သံယေန ဘာဇေတုံ၊ ယံ တတ္ထ ဂရုဘဏှံ ဂရုပရိက္ခာရံ၊ တံ အာဂတာနာဂတဿ
စာတုဒ္ဓိသဿ သံဃဿ အဝိဿဇ္ဇိတံ အဝေဘဂီကံ။

ဟူ၍လာသော ပါဠိတော်အရ စကားဝါကျ ပိဏ္ဍတ္တအဓိပ္ပါယ်ကား ရဟန်းရှိသော် “သုဏာတု
မေ ဘန္တေ သံယော”အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ကမ္မဝါစာစကားများကို အာဂ-
တာနာဂတ စတုဒိသာသံဃာတို့ သုံးဆောင်ရမည်-ဟူလိုသည်။

ဂိလာနုပဋ္ဌာကာနံ ဒါတုန္တိ ဧတ္ထ အနန္တရံ ဝုတ္တာယ ကမ္မဝါစာယ ဒိန္နမ္ပိ အပလော-
ကေတွာ ဒိန္နမ္ပိ ဒိန္နမေဝ ဟောတိ။ ဝဋ္ဋတိ။ (၎င်းမဟာဝင်အဋ္ဌကထာ၊၄၁၄)

“ဘိက္ခုဿ ဘိက္ခဝေ”အစရှိသော ပါဠိဖြင့် သင်္ကန်း ၃-ထည်၊ သပိတ်၊ပရိက္ခရာ၊
ထိုမှကြွင်းသော လဟုဘဏ်ပရိက္ခရာ၊ ဂရုဘဏ်ပရိက္ခရာ-ဟူ၍ ၃-ရပ်ရှိသည်။ ဂိလာနု-
ပဋ္ဌာကပုဂ္ဂိုလ်၊ သမ္ပုဇိဘူတသံဃာ၊ အာဂတာနာဂတသံဃာ-ဟူ၍ အမွေခံပုဂ္ဂိုလ် ၃-ပါး
ရှိသည်။ ထို ၃-ရပ်၊ ၃-ဦးတို့တွင် “သင်္ကန်း၊သပိတ်၊ပရိက္ခရာမှာ ဂိလာနုပဋ္ဌာကပုဂ္ဂိုလ်တို့
အဖို့ဖြစ်စေ၊ ကြွင်းသော လဟုဘဏ်ပရိက္ခရာများကို သမ္ပုဇိဘူတသံဃာတို့ ရယူစေ။ ၂၅-
ပါးသော ဂရုဘဏ်ပရိက္ခရာများမှာ အာဂတာနာဂတသံဃာတို့အဖို့ဖြစ်စေ၊ ၎င်း ၃-ရပ်သော

အမွေဘဏ္ဍာမှတစ်ပါး ရဟန်းတို့အား အမွေဘဏ္ဍာ မရှိ။ ၎င်းပုဂ္ဂိုလ် ၃-ဦးမှတစ်ပါး အမွေခံ ပုဂ္ဂိုလ်မည်သည် မရှိ-ဟု သုံးလူထွတ်ထား ဘုရားသဗ္ဗညု ပြတော်မူသည်”ဟူ၍ ဝိနယာ-လင်္ကာရဋီကာ၌ တောင်ဖိလာပုဂ္ဂိုလ်ကျော် မိန့်ဆိုတော်မူသည်။

ယင်းသို့ဖြစ်၍ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူတို့သည် ဝိနည်းအရာ၌ မလိမ္မာ၍ ရဟန်း၊ သာမဏေတို့ သေဆုံးရာ ကျောင်းတိုက်၊ ကျောင်းမဟုတ်ရာ အရပ်တို့၌ မတသန္တက သံယိကပရိက္ခရာများကို ဝေဖန်ခွဲခြား ခိဋ္ဌာန်ခြင်းကို မပြုဘဲ သကသညာဥစ္စာ-ဟု မှတ်ထင်ခြင်း စိတ်သဘောဖြင့် တစ်ပါးသော ဥပစာရသီမဝိဟာရများသို့ သွားကြကုန်၏။ ထိုမတသန္တက သံယိကပရိက္ခရာများသည် လဟုဘဏ်ပရိက္ခရာဖြစ်အံ့၊ ဂတဂတဋ္ဌာန၌ သမ္ပုဗ္ဗိဘူတသံယိကဘဏ္ဍာ ဖြစ်လေတော့သည်။ ဂရုဘဏ်ပရိက္ခရာဖြစ်အံ့၊ ဂတဂတဋ္ဌာန၌ စတုဒိသာသံယိက ဖြစ်လေတော့သည်-ဟူ၍ အမြဲမှတ်ယူသင့်သည်။ ယင်းသို့ မှတ်ယူသင့်သည်များကို-

ဥတုကာလန္တိ ဝဿာနတော အညံ ကာလံ။ တာနိ စိဝရာနိ အာဓါယ သာဝတ္ထိ
ဂနန္ဒာတိ ဧတ္ထ တာနိ စိဝရာနိ ဂတဂတဋ္ဌာနေ သံယိကေနေဝ ဟောန္တိ။

ဟူသော မဟာဝါအဋ္ဌကထာ(၄၁၁)

အဓိဋ္ဌဟိတွာဝ တာနိ စိဝရာနိ ဂဟေတွာ အညံ ဝိဟာရံ ဥဒ္ဓိဿ ဂစ္ဆဟိ တတ္ထ
ဘိက္ခုဟိ စ သဒ္ဓိ ဘာဇေဿာမိတိ။ တာနိ စိဝရာနိ ဂတဂတဋ္ဌာနေ သံယိကေနေဝ
ဟောန္တိ။

ဟူသော ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာများကို ထောက်ညှိ၍ သိရသတည်း။

၎င်းအဋ္ဌကထာ စကားရပ်များသည် ဥတုကာလ၌ တစ်ဦးသော ရဟန်းသည် တစ်ယောက်ထီးတည်း နေ၏။ ထိုရဟန်းနေရာ ကျောင်းတိုက်၌ လူတို့သည် ‘သံယဿ ဒေမ’ဟု ဆို၍ လှူသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားရာတွင် ‘အနုဇနာမိ ဘိက္ခဝေ သမ္ပုဗ္ဗိဘူတေန သံယေန ဘာဇေတုံ’(ဝိ၊ ၃၊ ၃၉၇)စသည်ဖြင့် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗစကားရပ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာစကားရပ်ဖြစ်လေရကား ဥတုကာလ၌ သံယဿ ဒေမ-ဟု ဆို၍လှူသော သင်္ကန်းကိုသာ ပြဆိုတော်မူသော စကားရပ်ပင်ဖြစ်သော် လည်း ၎င်းသံယိကသင်္ကန်းနှင့် မတသန္တကပရိက္ခရာတို့သည် သံယသန္တကအဖြစ်ဖြင့် တူသည် ကိုလည်း-

‘သံယဿ ဒေမ’တိ ဝါ ဒေန္တိ၊ ‘သံယံ ဥဒ္ဓိဿ ဒေမ’တိ ဝါ ဒေန္တိ၊ သစေပိ မတကစိဝရံ
အဝိဘဇိတွာ တံ ဝိဟာရံ ပဝိသန္တိ၊ သဗ္ဗံ တံ တဿေဝ ဘိက္ခုနော ဟောတိ။

ဟူ၍ သံဃဿ ဒေမ-စသည်ဖြင့် ဆို၍ လှူဒါန်းသောသင်္ကန်း၊ မဝေဖန်ဘဲ ယူဆောင်ခဲ့သော မတကသင်္ကန်းတို့သည် ကထိန်ခင်းသော ရဟန်းအားသာလျှင် ဖြစ်လေတော့သည်-ဟူ၍ ဆိုအပ်သော မဟာဝါအဋ္ဌကထာ(၄၁၁)စကားရပ်ဖြင့် သိရမည်။

မသေမိ ရှေးအဖို့၌ တပါးသောသူတို့ကို မပေးမအပ်ဘဲ တပါးသော ဥပစာရသီမ-ဝိဟာရဌာန၊ အဝိဟာရဌာနတို့၌ ထားအပ်သော လဟုဘဏ်၊ ဂရုဘဏ်ပရိက္ခရာတို့သည် လည်း ထိုထိုအရပ်တို့၌ပင် သမ္ပုဒိဘူတသံယိကဘဏ္ဍာ၊ အာဂတဘာနဂတ စတုဒိသာသံယိကဘဏ္ဍာ ဖြစ်ကုန်တော့သည်သာ-ဟု ဧကန်အမှန် ယူရမည်။

ထို့ကြောင့် မဟာဝါအဋ္ဌကထာ(၄၁၅)၌-

အညေသံ အဒတ္တာ ဗုရေ ဌပိတပရိက္ခာရာပိ တတ္ထ တတ္ထ သံဃဿေဝ ဟောန္တိ။

ဟု မိန့်၏။

ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ၌-

တတ္ထ တတ္ထ သံဃဿေဝါတိ တသ္မိ တသ္မိ ဝိဟာရေ သံဃဿေဝ။ ဘိက္ခုနော ကာလင်္ကတဌာနံ သန္ဓာယ ဣဓာတိ ဝတ္ထဗ္ဗေ တတ္ထာတိ ဝုတ္တတ္ထာ ဝိတ္ထာဝစနတ္ထာဝ ပရိက္ခာရဿ ထပိတဌာနံ ဝုတ္တန္တိ ဝိညာယတိ။

ဟု မိန့်ဆိုတော်မူသည်။

ဤသို့ အရပ်ရပ် ပြဆိုဆုံးဖြတ်အပ်သော မတသန္တကသံယိကအရာဝယ် ဂတဂတဌာန၌ သံယိကဖြစ်သင့်သည်၊ မဖြစ်သင့်သည်များကို လဇ္ဇီပေသလ သိက္ခာကာမ ဝိနယကုက္ကုစ္စက ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့သည် သုတမယဉာဏ်၊ စိန္တာမယဉာဏ်ကို အဖန်ဖန်စေလွှတ်၍ နူးညွတ်သော စိတ်နှလုံးဖြင့် ကျင့်သုံးကြည့်ရှု အလေးဂရုပြုကြကုန်ရာသည်။

(၁၃၇၁-ခုနှစ်တွင် ပုံနှိပ်သော ဝိသုဒ္ဓါရုံအဆုံးအဖြတ်၌လည်း ကြည့်ပါ။)

မတသန္တကဝိနိစ္ဆယ ပြီး၏။

မိုင်းခိုင်းဆရာတော်

{ ၈ } ဝိဿာသဂ္ဂါဟာဝိနိစ္ဆယ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

[၁] အနဝသေသပရိယာဒါနဝသေနစေတာနိ ပဉ္စဂါနိ ဝုတ္တာနိ။ ဝိဿာသဂ္ဂါဟော ပန တီဟင်္ဂေဟိ ရူဟတိ။

သန္နိဋ္ဌော၊ ဇီဝတိ၊ ဂဟိတေ အတ္တမနေော။

သမ္ဘတ္တော၊ ဇီဝတိ၊ ဂဟိတေ အတ္တမနေော။

အာလပိတော၊ ဇီဝတိ၊ ဂဟိတေ အတ္တမနေောတိ။ (ဒုတိယပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ။၃၂၇)

၈။ ဆက်၍ဆိုဦးအံ့။ အနဝသေသပရိယာဒါနဝသေန၊ အကြွင်းအကျန် မရှိ သိမ်းကျုံးယူသည်၏အစွမ်းဖြင့်။ ဧတာနိ ပဉ္စဂါနိ၊ ထိုဝိဿာသဂ္ဂါဟာအင်္ဂါ ၅-ပါးတို့ကို။ ဝုတ္တာနိ၊ ကုန်၏။ ဝိဿာသဂ္ဂါဟော ပန၊ အကျွမ်းဝင်၍ ယူခြင်းသည်ကား။ တီဟိ၊ ၃-ပါး ကုန်သော။ အင်္ဂေဟိ၊ အင်္ဂါတို့ဖြင့်။ ရူဟတိ၊ ရောက်၏။

၁။ သန္နိဋ္ဌော၊ မြင်ဖူးကာမျှဖြစ်သော အဆွေခင်ပွန်းသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ဇီဝတိ၊ အသက်ရှင်၏။ ဂဟိတေ၊ ယူအပ်သည်ရှိသော်။ အတ္တမနေော၊ နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သောစိတ် ရှိ၏။ (ဤလည်း အင်္ဂါ ၃-ပါး)

၂။ သမ္ဘတ္တော၊ မြဲမြံသော အဆွေခင်ပွန်းသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ဇီဝတိ၊ ၎င်း။ ဂဟိတေ၊ သော်။ အတ္တမနေော၊ ၎င်း။ (ဤလည်း အင်္ဂါ ၃-ပါး)

၃။ အာလပိတော၊ “ငါ၏ဥစ္စာကို အလိုရှိရာယူလော့ ပန်ကြား၍ ယူခြင်း၌ အကြောင်း မရှိ”ဟူ၍ ပြောဆိုအပ်ဖူး၏။ ဇီဝတိ၊ ၎င်း။ ဂဟိတေ၊ သော်။ အတ္တမနေော၊ ၎င်း။ (ဤလည်း အင်္ဂါ ၃-ပါး) ဣတိ၊ သို့။ တီဟိ၊ ကုန်သော။ အင်္ဂေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဝိဿာသဂ္ဂါဟော၊ သည်။ ရူဟတိ၊ ရောက်၏။

ဤသို့ ဒုတိယပါရာဇိက၊ အနာပတ္တိဝါရအဖွင့်၌ မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ ဇီဝတိ၊ ဂဟိတေ အတ္တမနေ-ဟူသော အင်္ဂါ ၂-ပါးတွင် သန္နိဋ္ဌ၊ သမ္ဘတ္တ၊ အာလပိတော ၃-ပါးက ၁-

ပါးပါးကို ထည့်၍ ဝိသာသဂါဟမြောက်ကြောင်း အင်္ဂါ ၃-ပါးကို သိအပ်၏။ သန္တိဋ္ဌသမ္ပတ္တ အင်္ဂါမှာ သိသာပြီ။

၃။ (၁) အာလပိတောတိ 'မမ သန္တကံ ယံ ဣစ္ဆသိ၊ တံ ဂဏှောယျာသိ။ အာပုစ္ဆိတွာ ဂဟဏော ကာရဏံ နတ္ထိ'တိ ဝုတ္တော။ ဇီဝတီတိ အနုဋ္ဌာနသေယျာယ သယိတောပိ ယာဝ ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒံ န ပါပုဏာတိ။ ဂဟိတေ အတ္တမနောတိ ဂဟိတေ တုဋ္ဌ-စိတ္တော ဟောတိ၊ ဧဝရူပဿ သန္တကံ 'ဂဟိတေ မေ အတ္တမနော ဘဝိဿတိ'တိ ဇာနန္တေန ဂဟေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ (ဒုတိယပါရာဇိက၊ ၎င်းအဋ္ဌကထာ။၃၂၇)

အာလပိတောတိ၊ အာလပိတော-ဟူသည်ကား။ မမ၊ ငါ၏။ ယံ သန္တကံ၊ အကြင် ဥစ္စာကို။ ဣစ္ဆသိ၊ အလိုရှိ၏။ တံ သန္တကံ၊ ထိုဥစ္စာကို။ ဂဏှောယျာသိ၊ ယူလော့။ အာပုစ္ဆိတွာ၊ ပန်ကြား၍။ ဂဟဏော၊ ယူခြင်း၌။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်သော စကားတည်း။

ဤစကားရပ်ဖြင့် အာလပိတအင်္ဂါကို သိအပ်၏။ ဤအင်္ဂါကို ဖွင့်ရာ၌ ဝုတ္တော-ပုဒ်သည် ကံဟောပုဒ်ဖြစ်၍ ပစ္စည်းရှင်ကို မရ၊ ဝိသာသဂါဟယူတတ်သော ရဟန်းကိုသာ တိုက်ရိုက်နိတတ္ထရသည်။ ပစ္စည်းရှင်ဖြစ်သော ဆိုတတ်သောသူကိုကား နေယျတ္ထနည်း၊ အဝိနာဘာဝနည်းအားဖြင့် ရသည်။

၃။ (၂) ဇီဝတီတိ၊ ဇီဝတိဟူသည်ကား။ အနုဋ္ဌာနသေယျာယ၊ ရှင်ပုံမရ၊ သေဟန်ပြု၍ မထသောအိပ်ခြင်းဖြင့်။ သယိတောပိ၊ အိပ်သော်လည်း။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ ဇီဝိ-တိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒံ၊ အသက်ပြတ်ခြင်းသို့။ န ပါပုဏာတိ၊ မရောက်သေး။ တာဝ၊ ထိုမျှလောက်။ ဇီဝတိ နာမ၊ အသက်ရှင်သည် မည်၏။

ဤစကားရပ်ဖြင့် ဇီဝိတိန္ဒြိယ မချုပ်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး ဇီဝတိအင်္ဂါကို သိရာ၏။

၃။ (၃) ဂဟိတေ အတ္တမနောတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဂဟိတေ၊ ယူအပ်သည်ရှိသော်။ တုဋ္ဌ-စိတ္တော၊ နှစ်သက်သော စိတ်ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ဤစကားရပ်ဖြင့် ဂဟိတေ အတ္တမန အင်္ဂါကို သိရာ၏။

ဧဝရူပဿ၊ ဤသို့ နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိသောသူ၏။ သန္တကံ၊ ကို။ ဂဟိတေ၊ ငါယူသည်ရှိသော်။ မေ၊ ငါ့အား။ အတ္တမနော၊ ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိသည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။ ဣတိ၊ သို့။ ဇာနန္တေန၊ သိသော ရဟန်း၊ရှင်၊လူသည်။ ဂဟေတုံ၊ ငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ ၎င်း။

ဤစကားရပ်ဖြင့် ဝိဿာသ ယူလိုသောသူသည် ဤသို့ သိမှ ဤသို့ နှလုံးထား၍ ယူရာ၏-ဟု ဝိဿာသယူနည်းကို ပြ၏။

[၂] ထေရေန ဒဟရံ စီဝရဓာဝနတ္ထာယ ဂါမကံ ပေသေန္တေန အတ္တနော စီဝရံ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာဝ ဒါတဗ္ဗံ။ ဒဟရဿာပိ စီဝရံ ပစ္စုဒ္ဓရာပေတွာ ဌပေတဗ္ဗံ။ သစေ အဿတိယာ ဂစ္ဆတိ၊ အတ္တနော စီဝရံ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ ဒဟရဿ စီဝရံ ဝိဿာသေန ဂဟေတွာ ဌပေတဗ္ဗံ။ သစေ ထေရော နံဿရတိ၊ ဒဟရော ဧဝ သရတိ၊ ဒဟရေန အတ္တနော စီဝရံ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ ထေရဿ စီဝရံ ဝိဿာသေန ဂဟေတွာ ဂန္ဓာ ဝတ္တဗ္ဗော 'ဘန္တေ တုမှာကံ စီဝရံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ပရိဘုဉ္ဇထာ'တိ၊ အတ္တနောပိ စီဝရံ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ။

ဤပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၊ ဥဒေါသိတသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်(၂၃၈)၌ သင်္ကန်းရှင် မျက်ကွယ်၌ ထိုသင်္ကန်းရှင် မသိစဉ်ပင်လျှင် ဝိဿာသဂ္ဂါဟမြောက်အောင် ယူ၍ မိမိဥစ္စာ ပြုခြင်းကြောင့် ထိုသင်္ကန်းရှင် ရဟန်းရင်းမှာ ရတ္တိဝိပွဝါသလည်း လွတ်သည်၊ တိစီဝရိကံ အဓိဋ္ဌာန်လည်း ကျသည်။

[၃] သစေ ပန သော ဇီဝမာနောယေဝ သဗ္ဗံ အတ္တနော ပရိက္ခာရံ နိဿဇ္ဇိတွာ ကဿစိ အဒါသိ၊ ကောစိ ဝါ ဝိဿာသံ အဂ္ဂဟေသိ၊ ယဿ ဒိန္နံ ယေန စ ဂဟိတံ၊ တံ တဿေဝ ဟောတိ။

သော၊ ထိုဂိလာနရဟန်းသည်။ ဇီဝမာနောယေဝ၊ အသက်ရှင်စဉ်လျှင်။ သဗ္ဗံ သော။ အတ္တနော ပရိက္ခာရံ မိမိပရိက္ခရာကို။ နိဿဇ္ဇိတွာ၊ စွန့်၍။ ကဿစိ၊ တစ်စုံတစ်ယောက်သော သူအား။ သစေ အဒါသိ၊ အကယ်၍ ပေးအပ်ခဲ့အံ့။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ကောစိ၊ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူသည်။ ဝိဿာသံ၊ အကျွမ်းဝင်၍ ယူသဖြင့်။ သစေ အဂ္ဂဟေသိ၊ အကယ်၍ ယူငြားအံ့။ ယဿ၊ အကြင်သူအား။ ဒိန္နံ၊ ပေးအပ်၏။ ယေန စ၊ အကြင်သူသည်လည်း။ ဂဟိတံ၊ ဝိဿာသဂ္ဂါဟ ယူအပ်၏။ တံ၊ ထိုပစ္စည်းပရိက္ခရာသည်။ တဿေဝ၊ ထိုပေးအပ်ခံရသူ၊ ဝိဿာသဂ္ဂါဟယူသူအားသာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။

ဤသို့ မဟာဝါစီဝရက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ(၄၁၅)၌ ဝိဿာသဂ္ဂါဟမြောက်အောင် ယူလျှင်လည်း ထိုပစ္စည်းသည် ဝိဿာသယူသူအားသာ ဖြစ်၏။ သံယိက မဖြစ်-ဟု ပြ၏။ ဤအဋ္ဌကထာ စကားအရပ်ရပ်တို့ဖြင့် ဝိဿာသဂ္ဂါဟမြောက်ရာသောအင်္ဂါ၊ ဝိဿာသယူသော ရဟန်း နှလုံးထား၍ ယူပုံ၊ ဝိဿာသဂ္ဂါဟယူကြသော ထုံးစံကိုသာ ပြတော်မူသည်။ ဝိဿာသယူရာ ကိုယ်နှုတ်တို့တွင် အဘယ်ဖြင့် ယူလျှင် ရ၏။ အဘယ်ဖြင့် ယူလျှင် မရ-ဟု ပြတော်မူ။

[၄] နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အဋ္ဌကထာ၊ ပဌမကထိနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်(၂၃၁)၊ သုဒိန္နသုဂဟိတ၊ ဒုဒိန္နသုဂဟိတအရာ၌ကား-

၁။ သစေ 'တုယံ ဂဏှာဟိ'တိ ဝုတ္တေ 'မယံ ဂဏှာမိ'တိ ဝဒတိ၊ သုဒိန္နံ သုဂ္ဂဟိတဉ္စ-
ဟူ၍လည်းကောင်း။

၂။ သစေ ပန 'တဝ သန္တကံ ကရောဟိ'တိ ဝုတ္တေ 'သာဓု ဘန္တေ မယံ ဂဏှာမိ'တိ
ဂဏှာဟိ။ သုဂ္ဂဟိတံ-ဟူ၍လည်းကောင်း—

'မယံ ဂဏှာမိ'-ဆို၍ နှုတ်ဖြင့် ယူလျှင်ပင် အယူမြောက်ကြောင်းကို ပြ၏။

၁။ 'တုယံ၊ သင့်အား။ ဂဏှာဟိ၊ ယူလော့။' ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တေ၊ သော်။ မယံ ဂဏှာမိတိ၊
'ငါ့အား ယူ၏'-ဟူ၍။ သစေ ဝဒတိ၊ အံ့။ သုဒိန္နံ၊ ကောင်းစွာ ပေးအပ်၏။ သုဂ္ဂဟိတဉ္စ၊
ကောင်းစွာလည်း ယူအပ်၏။

၂။ တဝ သန္တကံ ကရောဟိ၊ 'သင်၏ဥစ္စာပြုလော့။' ဣတိ၊ ဤသို့ အပေးနေရာမကျ
ဒုဒိန္နစကားကို။ ဝုတ္တေ၊ သော်။ 'ဘန္တေ ဘုရား။ သာဓု၊ ကောင်းပြီ။ မယံ ဂဏှာမိ၊ အကျွန်ုပ်
အား ယူပါ၏။' ဣတိ၊ ဤသို့ ဆို၍။ သစေ ပန ဂဏှာဟိ၊ အံ့။ သုဂ္ဂဟိတံ၊ ကောင်းစွာယူ
အပ်၏။ ယူခြင်းမြောက်၏-ဟူလို။ ၎င်းအဖွင့်တေရသကဏ်ဋီတာ(ဒု၊၃၉၂၊၃၉၃)၌လည်း—

'တုယံ ဂဏှာဟိ'တိ 'ဝုတ္တေ မယံ ဂဏှာမိ'တိ ဝဒတိ၊ သုဒိန္နံ သုဂ္ဂဟိတဉ္စာတိ ဧတ္ထ
“ယထာ ပရတော 'တဝ သန္တကံ ကရောဟိ'တိ ဝုတ္တေ ဒုဒိန္နံပိ 'သာဓု ဘန္တေ မယံ
ဂဏှာမိ'တိ ဝစနေန 'သုဂ္ဂဟိတံ ဟောတိ'တိ ဝုတ္တံ၊ ဧဝံမိဓာပိ 'တုယံ ဂဏှာဟိ'တိ
ဝုတ္တေ သုဒိန္နတ္တာ 'မယံ ဂဏှာမိ'တိ အဝုတ္တေပိ 'သုဒိန္နမေဝါ'တိ” ဝဒန္တိ။ “ဂဏှာဟိတိ
စ အာဏတ္တိယာ ဂဟဏဿ တပုဋိဗဒ္ဓတာကရဏဝသေန ပဝတ္တတ္တာ တဒါ
ဂဏှာမိတိ စိတ္တေ အနုပ္ပါဒိတေ ပစ္ဆာ ဂဟေတံ န လဘတိ”တိ ဝဒန္တိ။

ဟူ၍ လာသည်။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၌လည်း ဤနှင့်အဓိပ္ပါယ်တူ သကဝါဒအားဖြင့် လာ၏။

တုယံ ဂဏှာဟိတိ ဝုတ္တေ ။ပ။ တဉ္စာတိ ဧတ္ထ၊ တဉ္စ-ဟူသော ပါဠိရပ်၌။ ပရတော၊
၌။ တဝ၊ ၎င်း။ သန္တကံ၊ ကို။ ကရောဟိ၊ လော့။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တေ၊ သော်။ ဒုဒိန္နံပိ၊ အပေး
မမြောက်သော်လည်း။ ဘန္တေ ဘုရား။ သာဓု၊ ပြီ။ မယံ၊ အား။ ဂဏှာမိ၊ ယူပါ၏။ ဣတိ၊
သို့။ ဝစနေန၊ ဆိုခြင်းဖြင့်။ သုဂ္ဂဟိတံ၊ အယူမြောက်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တံ
ယထာ၊ ဆိုအပ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ တထာ၊ ထို့အတူ။ ဣဓာပိ၊ ဤအရာ၌လည်း။ တုယံ၊ အား။
ဂဏှာဟိ၊ ယူလော့။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တေ၊ သော်။ သုဒိန္နတ္တာ၊ အပေးမြောက်သည်၏အဖြစ်
ကြောင့်။ မယံ၊ အား။ ဂဏှာမိ၊ ယူပါ၏။ ဣတိ၊ သို့။ အဝုတ္တေပိ၊ မဆိုအပ်သော်လည်း။
သုဒိန္နမေဝ၊ အပေးမြောက်သည်သာလျှင်တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။ ဂဏှာဟိ၊
ယူလော့။ ဣတိ စ၊ ဤသို့လည်း။ အာဏတ္တိယာ၊ စေခိုင်းခြင်း၏။ (ကရဏဝသေနပဝတ္တတ္တာ-

၌ စပ်။) ဂဟဏဿ၊ ယူခြင်း၏။ (ပဋိဗဒ္ဓတာ-၌ စပ်။) တပုဋိဗဒ္ဓတာကရဏဝသေန၊ ထိုယူသောရဟန်းနှင့်။ ဝါ၊ ထိုယူအပ်သောပစ္စည်းနှင့် စပ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြသည်၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္တတ္တာ၊ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ ဂဏှာမိ၊ ယူပါ၏။ ဣတိ စိတ္တော၊ ဤသို့သော စိတ်ကို။ အနုပ္ပါဒိတေ၊ မဖြစ်စေအပ်သည်ရှိသော်။ ပစ္ဆာ၊ နောက်မှ။ ဂဟေတုံ၊ ယူခြင်းငှာ။ န လဘတိ၊ မရ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။

[၅] ဤအရာတွင် ဝိနယဝိဒ္ဓတို့ ကြံစည်ဆုံးဖြတ်ရန်ကို ပြဆိုဦးအံ့။

၁။ အသာမိကပစ္စည်းကို မြင်၍ ကိုယ်ဖြင့် မကိုင်မယူမီ “ဤပစ္စည်းကား ငါ၏ ပစ္စည်းတည်း”ဟု နှုတ်ဖြင့် မြွက်ဆိုမှတ်ယူရာ နှုတ်မြွက်ပြီးဆုံးစကပင် ထိုယူသူ၏ ပစ္စည်းဖြစ်သင့်၊ မဖြစ်သင့်ကိုလည်းကောင်း၊

၂။ အသာမိကပစ္စည်းကို မြင်၍ ၁-ယောက်ကား “ငါ့ပစ္စည်း”ဟု နှုတ်ဖြင့် ဆို၏။ ထို့နောက်မှ ၁-ယောက်ကား ပြေးသွား၍ ကိုယ်လက်ဖြင့် ဦးအောင် ယူ၏။ ထိုသူ ၂-ယောက်တို့တွင် အဘယ်သူသည် ထိုပစ္စည်းကို ပိုင်ထိုက်မည်ကိုလည်းကောင်း၊

၃။ အသာမိကပစ္စည်းကို ၂-ယောက်တပြိုင်နက်မြင်၍ ယူအံ့-ဟု ၂-ယောက်လုံး သွားကြစဉ် နောက်ကျသူက “ငါ၏ပစ္စည်း”ဟု နှုတ်ဖြင့် ဆို၏။ ရှေ့ကျသူကမှာ နှုတ်မမြွက်၊ လက်ဖြင့် ဦးအောင် ပြေးယူ၏။ ထိုပစ္စည်းကို ဘယ်သူ ပိုင်ထိုက်၊ရထိုက်မည်ကိုလည်းကောင်း—

ပြဆိုအပ်ပြီးသော ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ ပြလတ္တံ့သော သုတ္တန်အဋ္ဌကထာလာ ဝတ္ထုတို့နှင့် ထောက်ချင့်နိုးနှော သဘောယုတ္တိရှိအောင် ဆုံးဖြတ်အပ်၏။

(၁) ဟေဋ္ဌာ ဂင်္ဂါယံပိ ဒွေ ဣတ္ထိယော နှာယမာနာ တံ ဘာဇနံ ဥဒကေနာ'ဟရိယမာနံ ဒိသ္မာ ဧကော “မယျေ'တံ ဘာဇနံ”န္တိ အာဟ။ ဧကော 'ယံ ဧတဿ အန္တော၊ တံ မယျ'န္တိ ဝတ္တာ ဘာဇနေ သမ္ပတ္တေ တံ အာဒါယ ထလေ ငှပေတွာ ဝိဝရိတွာ ဒါရကံ ဒိသ္မာ ဧကော 'မမ ဘာဇနန္တိ ဝုတ္တတာယ ဒါရကော မမေဝ ဟောတိ'တိ အာဟ။

ဧကော 'ယံ ဘာဇနဿ အန္တော၊ တံ မမေဝ ဟောတူတိ ဝုတ္တတာယ မမ ဒါရကော'တိ အာဟ။ တာ ဝိဝဒမာနာ ဝိနိစ္ဆယဋ္ဌာနံ ဂန္ဓာ တမတ္ထံ အာရောစေတွာ အမစ္စေသု ဝိနိစ္ဆိတုံ အသက္ကောန္တေသု ရညော သန္တိကံ အဂမံသု။ ရာဇာ တာသံ ဝစနံ သုတွာ 'တွံ ဒါရကံ ဂဏှာ၊ တွံ ဘာဇနံ ဂဏှာ'တိ အာဟ။ ယာ ပန ဒါရကော လဒ္ဓေါ၊ သာ မဟာကစ္စာယနတ္ထေရဿ ဥပဋ္ဌာယိကာ အဟောသိ။

(ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ဒု၊ ဇင်္ဂါလသုဋ္ဌေးဝတ္ထု၊ ၄၄၁)

ဟေဋ္ဌာ ဂင်္ဂါယံပိ၊ ဂင်္ဂါမြစ်၏ အောက်၌လည်း။ ဒွေ ဣတ္ထိယော၊ တို့သည်။ နှာယ-
 မာနာ၊ ရေချိုးကြကုန်သည်ရှိသော်။ ဥဒကေန၊ ရေသည်။ အာဟရိယမာနံ၊ ဆောင်မျှောအပ်
 သော။ တံ ဘာဇနံ၊ ထိုဇဋိလသူဌေးလောင်းသူငယ် ထည့်ထားလိုက်သော အိုးကို။ ဒိသ္မာ၊
 ၍။ ဧကာ၊ တစ်ယောက်သောမိန်းမသည်။ ‘ဧတံ ဘာဇနံ၊ ဤအိုးသည်။ မယံ၊ ငါ၏။
 ဘာဇနံ၊ အိုးတည်း။’ ဣတိ၊ သို့။ အာဟ၊ ၎င်း။ ဧကာ၊ သည်။ “ဧတဿ၊ ထိုအိုး၏။ အန္တော၊
 အတွင်း၌။ ယံ၊ အကြင်ဝတ္ထုသည်။ အတ္ထိ၊ ၎င်း။ တံ၊ သည်။ မယံ၊ အား။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။’
 ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္တာ၊ ၍။ ဘာဇနေ၊ အိုးသည်။ သမ္ပတ္တေ၊ ရောက်လာသည်ရှိသော်။ တံ၊
 ထိုအိုးကို။ အာဒါယ၊ ယူ၍။ ထလေ၊ ကြည်းကုန်း၌။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ ဝိဝရိတွာ၊ ဖွင့်၍။
 ဒါရကံ၊ သူငယ်ကို။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ ဧကာ၊ တစ်ယောက်သော မိန်းမသည်။ ‘မမ၊ ၎င်း။
 ဘာဇနံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တတာယ၊ ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒါရကော၊ သည်။
 မမေဝ၊ ငါ့အားသာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။’ ဣတိ၊ သို့။ အာဟ၊ ၎င်း။

ဧကာ၊ သည်။ ‘ဘာဇနဿ၊ ၎င်း။ အန္တော၊ ၌။ ယံ၊ အကြင်ဝတ္ထုသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။
 တံ၊ သည်။ မမေဝ၊ လျှင်။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တတာယ၊ ကြောင့်။ မမ၊ ၎င်း။
 ဒါရကော၊ သူငယ်တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ အာဟ၊ ၎င်း။’ ဝိဝဒမာနာ၊ ငြင်းခုံကြကုန်သော။ တာ၊
 ထိုမိန်းမတို့သည်။ ဝိနိစ္ဆယဋ္ဌာနံ၊ တရားဆုံးဖြတ်ရာ ဌာနသို့။ ဂန္နာ၊ သွား၍။ တမတ္ထံ၊
 ထိုအကြောင်းအရာကို။ အာရောစေတွာ၊ ကြား၍။ အမစေသု၊ အမတ်တို့သည်။ ဝိနိစ္စိတု၊
 ဆုံးဖြတ်ခြင်းငှာ။ အသက္ခောန္တေသု၊ မတတ်နိုင်ကုန်သည်ရှိသော်။ ရညော၊ မင်း၏။ သန္တိကံ၊
 အထံသို့။ အဂမံသု၊ သွားကြကုန်၏။ ရာဇာ၊ သည်။ တာသံ၊ ထိုမိန်းမတို့၏။ ဝစနံ၊ စကားကို။
 သုတွာ၊ ကြား၍။ တံ၊ သင်သည်။ ဒါရကံ၊ သူငယ်ကို။ ဂဏှ၊ ယူလော့။ တံ၊ သင်သည်။
 ဘာဇနံ၊ အိုးကို။ ဂဏှ၊ ယူလော့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အာဟ၊ ၎င်း။ ယာ ပန၊ အကြင်မိန်းမသည်
 ကား။ ဒါရကော၊ သူငယ်ကို။ လဒ္ဒေါ၊ ရအပ်၏။ သာ၊ ထိုမိန်းမသည်။ မဟာကစ္စာယနတ္ထေရ-
 သာ၊ အရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်၏။ ဥပဋ္ဌာယိကာ၊ အလုပ်အကျွေးမသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။

(၂) သာ နဒိယာ ဝုယုမာနာ ဟေဋ္ဌာ နဒိယာ နာဝါယ ဥဒကံ ကီဋန္တဿ ဗာဝိရက-
 ရညော အဘိမုခဋ္ဌာနံ ပတ္တာ။ တဿ သေနာပတိ နာဝံ ဒိသ္မာ ‘အယံ နာဝါ
 မယုန္တိ အာဟ။ ရာဇာ ‘နာဝါယ ဘဏ္ဍံ မယုန္တိ ဝတ္တာ အာဂတာယ နာဝါယ တံ
 ဒိသ္မာ ‘ကာ နာမ တံ ပိသာစီသဒိသာ’တိ ပုစ္ဆိ။

သာ သီတံ ကံတွာ ဗကဿရညော အဂ္ဂမဟေသီဘာဝံ ကထေတွာ သဗ္ဗံ
 တံ ပဝတ္တိ တဿ ကထေသိ။ သာ ပန ပဉ္စပါပီတိ သကလဇမ္ပုဒိပေ ပါကဋ္ဌာ။
 အထ နံ ရာဇာ ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ ဥက္ခိပိ၊ သဟ ဂဟဏေနေဝ ဖဿရာဂရတ္ထော

အညာသု ကုတ္တိသု ကုတ္တိသည် အကတွာ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။

(အသိတိနိပါတ်၊ ကုဏာလဇာတ်၊ ၄၇၉)

သာ၊ ထိုပဉ္စပါပီ တင်၍ မျှောလိုက်သော လှေသည်။ နဒိယာ၊ မြစ်၌။ ဝုယုမာနာ၊ မျှောလာသည်ရှိသော်။ ဟေဋ္ဌာ နဒိယာ၊ မြစ်၏အောက်၌။ နာဝါယ၊ လှေဖြင့်။ ဥဒကံ၊ ရေကို။ ကီဠန္တဿ၊ ကစားသော။ ဗာဝိရကရညော၊ ဗာဝိရကမင်း၏။ အဘိမုခဋ္ဌာနံ၊ ရှေးရှုရာအရပ် သို့။ ပတ္တာ၊ ရောက်လေ၏။ တဿ၊ ထိုဗာဝိရကမင်း၏။ သေနာပတိ၊ စစ်သူကြီးသည်။ နာဝံ၊ ကို။ ဒိသွာ၊ ၍။ ‘အယံ နာဝါ၊ ဤလှေသည်။ မယံ၊ ၎င်း။ နာဝါ၊ လှေတည်း။’ ကုတိ၊ သို့။ အာဟ၊ ၎င်း။ ရာဇာ၊ ဗာဝိရကမင်းသည်။ ‘နာဝါယ၊ လှေ၌။ ဘဏ္ဍံ၊ ဘဏ္ဍာတည်း။’ ကုတိ၊ သို့။ ဝတွာ၊ ဆို၍။ နာဝါယ၊ လှေသည်။ အာဂတာယ၊ ရောက်လာသည်ရှိသော်။ တံ၊ ထိုပဉ္စပါပီကို။ ဒိသွာ၊ ၍။ ‘တွံ၊ သည်။ ကာ နာမ၊ အဘယ်အမည်ရှိသနည်း။ ပိသာ-စိသဒိသာ၊ မြေဘုတ်ဘီလူးမနှင့် တူ၏။’ ကုတိ၊ သို့။ ပုစ္ဆိ၊ မေး၏။

သာ၊ ထိုပဉ္စပါပီသည်။ သိတံ၊ ပြုံးခြင်းကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဗကဿရညော၊ ဗကအမည်ရှိသော မင်း၏။ အဂ္ဂမဟေသိဘာဝံ၊ မိဖုရားကြီး၏အဖြစ်ကို။ ကထေတွာ၊ ဆို၍။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ တံ ပဝတ္တိ၊ ထိုလှေ၌တင်၍ ရေ၌မျှောလိုက်သောအဖြစ်၏ အကြောင်းကို။ တဿ၊ ထိုဗာဝိရကမင်းအား။ ကထေသိ၊ လျှောက်တင်၏။ သာ ပန၊ ထိုမိဖုရားကြီးသည် ကား။ ပဉ္စပါပီတိ၊ ပဉ္စပါပီ-ဟူ၍။ သကလဇမ္ပဒိပေ၊ အလုံးစုံသော ဇမ္ပုဒိပ်ကျွန်း၌။ ပါကဋ္ဌာ၊ ထင်ရှား၏။ အထ၊ ထိုအခါ၌။ နံ၊ ထိုမိဖုရားကြီးကို။ ရာဇာ၊ ဗာဝိရကမင်းသည်။ ဟထော၊ လက်၌။ ဂဟေတွာ၊ ကိုင်၍။ ဥက္ခိပိ၊ ခိုးမြှောက်၏။ သဟ ဂဟဏေနေဝ၊ လက်ကို ကိုင်သည်နှင့် တပြိုင်နက်လျှင်။ ဖဿရာဂရတ္တာ၊ အတွေ့၌ တပ်သောရာဂဖြင့် တပ်စွန်းသည်ဖြစ်၍။ အညာသု၊ တပါးကုန်သော။ ကုတ္တိသု၊ မိန်းမတို့၌။ ကုတ္တိသည်၊ မိန်းမ-ဟူသော အမှတ်ကို။ အကတွာ၊ မပြုမူ၍။ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနေ၊ မိဖုရားကြီးအရာ၌။ ဌပေသိ၊ ထားလေ၏။

(၁၃၇၁-ခုနှစ်တွင် ပုံနှိပ်သော ဝိသုဒ္ဓါရုံအဆုံးအဖြတ်၌လည်း ကြည့်ပါ။)

ဤသို့ အရပ်ရပ်ပြဆိုအပ်ခဲ့သည့်အရာ ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊သုတ္တန်လာ သာဓကများကို ဝိနယဝိဒ္ဓ၊ ဝိနယပါရဂူပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကျမ်းလာသည့်အလျောက် ထောက်ဆယူငင်ကြံဆင်ခြင်၍ စီရင်ဆုံးဖြတ်ကြပါကုန်။ ။ ဤတွင် ဝိနိစ္ဆယ ၁-ရပ် အပြီးသတ်၏။

ဝိသာသဂ္ဂါဟဝိနိစ္ဆယ ပြီး၏။

ဗန်းမော်ဆရာတော်

{ ၉ } သီမဘေဒဝိဘာဝနိကျမ်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

[၁] အာသီသပဏာမ ပဋိညာတဗ္ဗစကားရပ်

ဓမ္မော စ ဒေသိတော ဘူတံ၊ စိရံ သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ။

ပညတ္တော ဝိနယော သက္ကော၊ သော မေ ပူရေတု တက္ကနံ။ ။

(အာသီသပဏာမ၊ ပထျာဝတ္တဂါထာ)

စိရံ၊ ငါးထောင်တွက်စစ်၊ နှစ်ပေါင်းရှည်ကြာစွာ။ သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ၊ သူတော်ကောင်း တို့၏တရားကို တည်စေခြင်းငှာ။ ဘဂဝတာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဘူတံ၊ ဟုတ်မှန်စွာ။ ဝါ၊ သာသနာတော်မှ အပါ ကြံဆတွေးတော၊ သဘောမမှန်၊ ဖောက်ပြန်ချွတ်လွဲ၊ ငရဲလား ကြောင်း၊ မကောင်းယှဉ်မှီ၊ တက္ကီ-စသော လူမျိုးတို့သည်၊ အကျိုးအကြောင်း မသိ၊ မိမိတို့ စိတ်ထင်တိုင်းသာ ရောက်ရာရောက်၊ ပေါက်ရာပေါက်၊ ရေနေောက်ငါးဖမ်း၊ ဆင်ကန်းတော တိုး၊ တန်းခိုးရှိန်စော်မဲ့၊ ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်ဖွယ် ပြောဟောသကဲ့သို့ သဘောမမှန်သည် မဟုတ်၊ တုန်လှုပ်မြေကြီး၊ ရိုက်ဟည်းပဲ့တင်၊ ကောင်းကင်မိုးဝ၊ တောက်ပထွန်းလင်း၊ ထုတ်ချင်းဘဝဂ်၊ အောက်ထက်ဖီလား၊ ဗြဟ္မာ၊နတ်၊လူ၊ ၃-ဘုံသူအပေါင်းတို့၏၊ ကောင်းချီးအနုမောဒနာ၊ သဒ္ဓါရွှင်ပျ၊ သောမနဿကုသိုလ်ဟိတ်၊ စိတ္တဇသမုဋ္ဌာန်၊ အံ့ဩချီးမွမ်းသံကိုလည်း၊ အဖန်ဖန် ဖြစ်စေလျက်၊ လက္ခဏာ၊ရသ၊ စသည်မလွဲ၊ နက်နဲဟုတ်မှန်စွာ။ ဓမ္မော စ၊ အပြစ်ကြီးထူ၊ မိစ္ဆာအယူ-ဟူသော အထုံးအဖွဲ့ကို ဖြေဖျောက်ဖျက်ဆီးရာ ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဧကန်၊ နာမ်ရုပ်အပိုင်းအခြားကို ထင်ရှားစွာ ပြဆိုရာဖြစ်သော သုတ်၊အဘိဓမ္မာကိုလည်း။ ဒေသိတော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဝိနယော စ၊ သဘောမပြား၊ ၁၀-ပါး၊၁၀-ပါးစီ ဖြစ်ထိုက် သော အကျိုးထူးတို့ကို စွဲ၍ လွန်ကဲမွန်မြတ်သော ကျင့်ဝတ်သီလ၊ သံဝရကြီး၊ငယ်တို့ကို ပြဆိုရာ သာသနာတော်၏ မူလဖြစ်သော ဝိနည်းကိုလည်း။ ပညတ္တော၊ ပညတ်တော်မူအပ် ပြီ။ သက္ကော၊ ဆုံးမတိုင်း ကျင့်ကုန်သော သတ္တဝါတို့အား ချမ်းသာ ၃-ပါးကို ပေးခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော။ သော ဓမ္မဝိနယော၊ ထိုသုတ်၊ အဘိဓမ္မာ၊ ဝိနည်းသည်။ မေ၊ အကျွန်ုပ်၏။

တက္ကနံ၊ ကြံစည်ခြင်းကို။ ဝါ၊ အင်္ဂါ ၉-ပါးရှိသော ဘုရားသဗ္ဗညု သာသနာတော်၌ မွေ့လျော်
သောနှလုံးဖြင့် သီတင်းသုံးနေကုန်သော သိက္ခာကာမ ဝိနယကုက္ကုစ္စက လင်္ခီပေသလပုဂ္ဂိုလ်
တို့၏ မဇ္ဈိမငြင် သိမြင်ကြည့်ရှုလွယ်စေခြင်းအကျိုးငှာ သိမ်စပ်လက္ခဏာ၊ ကံပြုရာသိမ်တို့၏
အပြားကို ရေးသားပြုပြင်လိုသော အကြံအစည်ကို။ ပူရေတု၊ ပြီးပြည့်ပါစေသတည်း။

ဗုဒ္ဓဿာ'ဓိပ္ပာယညူဟိ၊ သင်္ဂီတိကာရကေဟိ စ။
အကပ္ပိယာနုလောမဿ၊ ဝသေနေဝ သမုဒ္ဓတံ။ ။
ဝဏ္ဏနာသ္မာ'ဂတံ ဂုဠံ၊ သီမသမ္မေဒယုတ္တကံ။
လိခိဿံ နယ'မာဒါယ၊ သီမဘေဒဝိဘာဝနိ။ ။

(ပဋိညာတဗ္ဗ၊ မကာရဝိပုလ္လာ၊ ပထျာဝတ္ထ ၂-ဂါထာ)

စ၊ အာသီသမုတပါး ပဋိညာဉ်စကားကို ကြားလိုက်ဦးအံ့။ ဗုဒ္ဓဿ၊ လောက ၃-
ပါး၌ ဘုရားမှ တပါးသောသူတို့၏ အရာမဟုတ်သောကြောင့် အနညဝိသယ-ဟု ဆိုအပ်
သော ဝိနည်းပညတ်၊ အဘိဓမ္မာပိဋကတ်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ ၆၂-ရပ်သော မိစ္ဆာဝါဒအားဖြင့်
၄-ပါးသောအရာတို့ကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ဒေသနာပြုခြင်း၌ ကေသရာခြင်္သေ့မင်းကဲ့သို့ ရဲတင်း
သော အာသဘဝါစာ ငါ-တတ်စွမ်းနိုင်၏-ဟူသော စကားကို ဆိုခြင်းငှာ ထိုက်တော်မူသော
ဒသဗလ၊ စတုဝေသာရဇ္ဇ၊ ဆအသာဓာရဏ၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ရှင် မြတ်စွာဘုရား
သခင်၏။ အဓိပ္ပာယညူဟိ၊ အလိုတော်သိဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ဂီတိကာရကေဟိ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ
ပတ္တ၊ တိပိဋကဓရ၊ ဆဋ္ဌဘိည၊ တေဝိဇ္ဇသခင် သင်္ဂါယနာတင် ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့သည်။
အကပ္ပိယာနုလောမဿ၊ အကပ္ပိယာနုလောမ၏။ ဝသေနေဝ၊ အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင်။
သမုဒ္ဓတံ၊ ကောင်းစွာယူ၍ ထုတ်ဆောင်အပ်သော။ ဝဏ္ဏနာသု၊ ဝိနည်း၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ
ကြီးတို့၌။ အာဂတံ၊ လာသော။ ဂုဠံ၊ လျှို့ဝှက်သော။ သီမသမ္မေဒယုတ္တကံ၊ သိမ်တို့၏စပ်
ယှက်ခြင်းနှင့် ယှဉ်သော။ နယံ၊ သုတ္တာနုလောမနည်းကို။ အာဒါယ၊ ယူဆောင်၍။ သီမဘေဒ-
ဝိဘာဝနိ၊ သိမ်တို့၏စက်ယှက်ခြင်းလက္ခဏာ၊ ကံပြုရာသိမ်အပြားကို ထင်ရှားစွာ ပြရာ
ပြကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် သီမဘေဒဝိဘာဝနိ အမည်ရှိသော အဆုံးအဖြတ်ကို။ အဟံ၊
ငါသည်။ လိခိဿံ လိခိဿာမိ၊ မကျဉ်းမကျယ် သိလွယ်ရုံမျှ ရေးပြုပြင် စီရင်ပါအံ့။

(သင်္ဂီတိ-၌ ဂိ-ဟု ဒီယနှင့် ရှိစေ။ သီမဘေဒ-၌ သိ-ဟု ဒီယနှင့် ရှိစေ)။

ဤကား အာသီသပဏာမ ပဋိညာတဗ္ဗ စကားရပ်။

[၂] သီမသမ္ဘေဒအဆုံးအဖြတ် ပါဠိ

သမာနသံဝါသ ဧကုပေါသထဖြစ်၍ အလုံးစုံသော ကံကြီးကံငယ်တို့ကို ပြုခြင်းငှာ ထိုက်ကုန်သော သိမ်တို့သည် ၁ဂါမသိမ်, ၂အရညသိမ်, ၃နဒီသိမ်, ၄သမုဒ္ဒသိမ်, ၅ဇာတဿရသိမ်, ၆ဗဒ္ဒသိမ်, ၇သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်, ၈ဥဒကုက္ကေပသိမ်-အားဖြင့် ၈-ပါး အပြားရှိကုန်၏။ ထို ၈-ပါးတို့တွင် ရှေ့သိမ် ၅-လုံးတို့ကို နိဿယသိမ်-ဟူ၍ မှတ်အပ်ကုန်၏။ နောက်သိမ် ၃-လုံးတို့ကို နိဿိတသိမ်-ဟူ၍ မှတ်အပ်ကုန်၏။

၁။ “အရညဗ္ဗိ ဗဒ္ဒသိမာယ ခေတ္တမေဝါတိ ဂဟေတဗ္ဗံ”ဟူ၍ ဝိမတိဝိနောဒနီ(ဒု၊၁၆၇)၌ လာသောကြောင့် ဗဒ္ဒသိမ်၏ နိဿယ-ဟူ၍ အရညသိမ်ကို ဆိုအပ်လေသတည်း။

၂။ ယာ ပနေတာ လောကေဝေါဟာရသိဒ္ဓါ ဂါမာရညနဒီသမုဒ္ဒဇာတဿရသိမာ ပဉ္စုတော အညမညရက္ခာဒိသမ္ပန္နေပိ သမ္ဘေဒဒေါသံ နာပဇ္ဇန္တိ တထာ လောကေဝေါဟာရာဘာဝတော။

ဟူ၍ ဝိမတိ(ဒု၊၁၆၅)၌လာရကား တသိမ်နှင့်တသိမ် စပ်ယှက်သည်-ဟူသော လောကဝေါဟာရ မရှိသောကြောင့် လောကဝေါဟာရဖြင့် ပြီးကုန်သော ထိုနိဿယသိမ် ၅-လုံးတို့ သည်ကား အချင်းချင်း သစ်ပင်-စသည်တို့ဖြင့် စပ်ယှက်ကုန်သော်လည်း သမ္ဘေဒဒေါသသို့ မရောက်ကုန်။

၃။ ဘဂဝတာ အနုညာတာ ဗဒ္ဒသိမာ သတ္တဗ္ဗန္တရဥဒကုက္ကေပသိမာ အညမညဇ္ဇေဝ အတ္တနော နိဿယဝိရဟိတာဟိ ဣတရိတရာသံ နိဿယသိမာဟိ စ ရက္ခာဒိသမ္ပန္နေ သတိ သမ္ဘေဒဒေါသံမာပဇ္ဇန္တိတိ သုတ္တာနုလောမနယော။

ဟူ၍လည်းကောင်း ဝိမတိဝိနောဒနီ(ဒု၊၁၆၄)၌ လာရကား မြတ်စွာဘုရားသည် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော သာသနာ့ဝေါဟာရဖြင့် ပြီးကုန်သော နိဿိတသိမ် ၃-လုံးတို့သည် အချင်းချင်းလည်းကောင်း၊ မိမိ၏မိရာ မဟုတ်၊ မိမိမှ တပါးကုန်သော နိဿိတသိမ်တို့၏ မှီရာဖြစ်ကုန်သော နိဿယသိမ်တို့နှင့်လည်းကောင်း သစ်ပင်-စသည်တို့ဖြင့် စပ်ယှက်သည်ရှိသော်သာ သမ္ဘေဒဒေါသသို့ ရောက်ကုန်၏။ မိမိ၊မိမိတို့ မှီရာဖြစ်ကုန်သော နိဿယသိမ်နှင့် စပ်သော်မရောက်ကုန်။ ဤသို့ နိဿယ၊ နိဿိတ၏ အစွမ်းအားဖြင့် သမ္ဘေဒဒေါသဖြစ်ရာသည်၊ မဖြစ်ရာသည်ကို မှတ်အပ်ကုန်၏။

၄။ ဥဒကုက္ကေပဗဒ္ဒသိမာနံ အန္တရာ ကသ္မာ သီမန္တရိကာ န ဝိဟိတာဟိ နိဿယဘေဒသဘာဝဘေဒေဟိ သယမေဝ ဘိန္နတ္တာ။ ဧကနိဿယ ဧကကဘာဝါနမေဝ ဟိ သီမန္တရိကာယ ဝိနာသံ ကရောတိတိ ဝုတ္တောဝါယမတ္ထော။

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝိမတိဝိနောဒနီ(ဒု။၁၆၅)၌ လာရကား တူသောမှီရာ၊ တူသောသဘောရှိ ကုန်သော ဗဒ္ဒချင်းချင်း၊ သတ္တဗုဒ္ဓရချင်းချင်း၊ ဥဒကုက္ကေပချင်းချင်းအားဖြင့် ၃-ပါးသောဌာန တို့၌သာ သီမန္တရိုက်မရှိသော် သက်ရသဘောဖြစ်၏။ ကြွင်းသောအရာ၌ကား ပြားသောမှီရာ၊ ပြားသောသဘောတို့ဖြင့် မိမိတို့၏ အလိုလိုသာလျှင် ပြားခြင်း ဘိန္နသတ္တိရှိသည်၏အဖြစ် ကြောင့် သီမန္တရိုက်ပင် မရှိသော်လည်း ရောယှက်ခြင်း သက်ရ မဖြစ်ကုန်။ ဤသို့ သီမန္တရိုက် ၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်း သမ္ဘေဒဒေါသဖြစ်ရာသည်၊ မဖြစ်ရာသည်ကို မှတ်အပ်ကုန်၏။

ထိုသို့ မှတ်အပ်သောသိမ်တို့တွင် သမ္ဘေဒဒေါသ ဖြစ်စကောင်းသော သိမ်တို့နှင့် သမ္ဘေဒဒေါသဖြစ်သော အခြင်းအရာ၊ ကံပြုအပ်သော အခြင်းအရာတို့ကို အဘယ်သို့ မှတ်အပ်သနည်းဟူမူကား-

၅။ သီမာမာဠကေ ဝဋ္ဋရုက္ခော ဟောတိ၊ တဿ သာခါ ဝါ တတော နိဂ္ဂတပါရောဟော ဝါ မဟာသီမာယ ပထဝိတလံ ဝါ တတ္ထ ဇာတရုက္ခာဒီနိ ဝါ အာဟစ္စ တိဌတိ။

ဟူသော သမန္တပါသာဒိကအဋ္ဌကထာ၊ (မဟာဝဂ္ဂ၊ဌ။၃၂၇)

၆။ ဝဋ္ဋရုက္ခောတိ ဣဒံ ပါရောဟော'ပတ္ထမ္ဘေန အတိဒူရမ္ပိ ဂန္တု သမတ္ထသာခါသမဝီ- တာယ ဝုတ္တံ။ သဗ္ဗရုက္ခလတာဒီနမ္ပိ သမ္ပန္နော န ဝဋ္ဋတိ ဇေ။ တေနေဝ နာဝါရဇ္ဈ- သေတုသမ္ပန္နောပိ ပဋိက္ခိတ္တော။

ဟူသော ဝိမတိဝိနောဒနီဋီကာ (ဒု။၁၄၈)တို့နှင့်အညီ ခဏ္ဍသိမ်၌ ပေါက်ရောက်သော နွယ်၊ သစ်ခက်၊ သစ်ပါးပျဉ်း-အစရှိသည်တို့သည် မဟာသိမ်၏ မြေအပြင်ကိုမူလည်း ဖြစ်စေ၊ ထိုမဟာသိမ်၌ ပေါက်ရောက်သော သစ်ပင်-စသည်တို့ကိုမူလည်းဖြစ်စေ ထိခိုက်စပ်ယှက် ချေသော် သမ္ဘေဒဖြစ်၏-ဟူ၍ မှတ်အပ်၏။ ထိုသို့ သမ္ဘေဒဖြစ်သော်-

၇။ မဟာသီမံ သောဓေတွာ ဝါ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ၊ တေ ဝါ သာခါပါရောဟာ ဆိန္နိတွာ ဗဟိဌကာ ကာတဗ္ဗာ။ အနာဟစ္စ ဌိတသာခါဒီသု အာရုဠဘိက္ခု ဟတ္ထပါသံ အာနေတဗ္ဗော။ ဇေံ မဟာသီမာယ ဇာတရုက္ခဿ သာခါ ဝါ ပါရောဟော ဝါ ဝုတ္တနယေနေဝ သီမာမာဠကေ ပတိဌာတိ။ ဝုတ္တနယေနေဝ သီမံ သောဓေတွာ ဝါ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ၊ တေ ဝါ သာခါပါရောဟာ ဆိန္နိတွာ ဗဟိဌကာ ကာတဗ္ဗာ။

ဟူသော သမန္တပါသာဒိကအဋ္ဌကထာ၊ (မဟာဝဂ္ဂ၊ဌ။၃၂၇)

၈။ မဟာသီမံ သောဓေတွာ ဝါ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗန္တိ မဟာသီမဂတာ ဘိက္ခု။ ဟတ္ထပါသံ ဝါ အာနေတဗ္ဗာ။ သီမတော ဝါ ဗဟိ ကာတဗ္ဗာတိ အဓိပ္ပာယော။

ဟူသော သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ(၃။၂၇၂)။

၉။ မဟာသီမံ ဝါ သောဓေတွာတိ မဟာသီမဂတာနံ သဗ္ဗေသံ ဘိက္ခုနံ ဟတ္ထပါသာ-
နယနဆန္ဒဟာရဏာဒိဝသေန သကလံ မဟာသီမံ သောဓေတွာ။

ဟူသော ဝိမတိဋီကာ(ဒု။၁၄၈)တို့နှင့်အညီ ခဏ္ဍသိမ်၌ ကံပြုသော ရဟန်းတို့သည် မဟာသိမ်၌ ရှိသော ရဟန်းအလုံးစုံကို အကုန်ဟတ္ထပါသ်သို့သော်လည်း ပင့်ခေါ်ခြင်း၊ သိမ်မှသော်လည်း အပသို့ ထွက်စေခြင်း၊ ဝိမတိဋီကာ၏ အလိုအားဖြင့် ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိထိုက်ကုန်သော ရဟန်းတို့ ၏ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကိုသော်လည်း ဆောင်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် မဟာသိမ်ကို သုတ်သင်၍ လည်းကောင်း၊ စပ်ယှက်ထိခိုက်၍ တည်သော နွယ်၊သစ်ခက်-စသည်တို့ကို ပယ်ရှား၍ လည်းကောင်း၊ မဟာသိမ်ကို မထိမူ၍ မဟာသိမ်၏အပေါ် ကောင်းကင်၌တည်သော သစ်ခက်-စသည်တို့၌ ရဟန်းရှိသော် ထိုရဟန်းကို ဟတ္ထပါသ်သို့ ပင့်ခေါ်၍လည်းကောင်း အလုံးစုံသော ကံကြီး၊ ကံငယ်တို့ကို ပြုအပ်ကုန်၏။

မဟာသိမ်၌ ပေါက်ရောက်သော နွယ်၊ သစ်ခက်-အစရှိသည်တို့သည် ခဏ္ဍသိမ်၏ မြေအပြင်ကိုမူလည်းဖြစ်စေ၊ ထိုခဏ္ဍသိမ်၌ ပေါက်ရောက်သော သစ်ပင်-အစရှိသည်တို့ကို မူလည်းဖြစ်စေ ထိခိုက်၍နေသော် ထိုခဏ္ဍသိမ်၌ ကံပြုသော ရဟန်းတို့၏အတူ မဟာသိမ်၌ ကံပြုသော ရဟန်းတို့သည်လည်း ခဏ္ဍသိမ်ကို သုတ်သင်ခြင်း-စသော ပုဗ္ဗကိစ္စတို့ကို အားထုတ်၍သာ ပြုအပ်ကုန်၏။

၁၀။ ပါဒါ ဝါဿ ဘူမိဂတာ ဟောန္တိ၊ နိဝါသနပါရူပနံ ဝါ ဘူမိ ဖုသတိ၊ ကမ္မံ ကာတံ
န ဝဋ္ဋတိ။ ပါဒေ ပန နိဝါသနပါရူပနဉ္စ ဥက္ခိပါပေတွာ ကာတံ ဝဋ္ဋတိ။

ဟူသော ၎င်းသမန္တပါသာဒိကအဋ္ဌကထာ(မဟာဝဂ္ဂ။၃၂၇)နှင့်အညီ သိမ်ကို မထိမူ၍ တစ်သိမ် မှသည် တစ်သိမ်သို့ ဝင်သဖြင့် ကောင်းကင်၌ တည်လာသော သစ်ခက်-စသည်တို့ကား လာရင်းသိမ်-ဟူသော အရေအတွက်သို့ ရောက်ကုန်သောကြောင့် ခဏ္ဍသိမ်၌ ကံပြုသော ရဟန်းတို့သည် မဟာသိမ်မှ ဝင်လာ၍ ကောင်းကင်၌တည်သော သစ်ခက်-စသည်တို့၏ အထက်၌နေသော ရဟန်းတို့၏ သင်္ကန်း၊ခြေထောက်တို့သည် ခဏ္ဍသိမ်၌ ထိခိုက်၍နေ သော် ပင့်မြှောက်စေ၍သာ ပြုအပ်ကုန်၏။ မပင့်မြှောက်စေမူ၍ မပြုအပ်ကုန်။ မဟာသိမ် ၌ ကံပြုသော ရဟန်းတို့သည်လည်း ခဏ္ဍသိမ်မှ ဝင်လာ၍ ကောင်းကင်၌တည်သော သစ်ခက်-စသည်တို့၏ အထက်၌နေသော ရဟန်း၏ သင်္ကန်း၊ ခြေထောက်တို့သည် မဟာ- သိမ်ကို ထိခိုက်၍နေသော် ပင့်မြှောက်စေ၍သာ ပြုအပ်ကုန်၏။ မပင့်မြှောက်စေမူ၍ မပြုအပ်ကုန်။

၁၁။ ဝိသဘာဂသီမာသု ရုက္ခာဒိသမ္ပန္နေ သတိ ဧကတ္ထံ ဌိတော ဣတရဋ္ဌာနံ ကမ္မံ ကောပေတိ။ ဟူ၍ ဝိမတိဝိနောဒနီ(ဋီ၊ ၂။ ၁၅၃)၌လာရကား ထိုသို့ မပြုအပ်သည်ဖြစ်လျက် ပြုသော် ပြုအပ်သောကံသည်ပြုရာမရောက်၊ အကျိုးမရှိ ပျက်စီးလေရာ၏။ ထို့ကြောင့် ဤခဏ္ဍာသိမ်၊ မဟာသိမ်တို့၏ စပ်ယှက်ရာ၌ ပြဆိုအပ်သောနည်းဖြင့် ဆောင်၍ သမ္ပေဒဒေါသဖြစ်သင့် သောအရာ-ဟူသမျှတို့၌ ကံကြီးကံငယ် မပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို မှတ်အပ်ကုန်၏။ ထို စကားကို စောဒနာပရိဟာရ ပြုလိုက်ဦးအံ့။

၁၂။ ‘နဒိယာ ပန ကမ္မံ ကရိယာမာ’တိ ဂတေဟိ သစေ နဒီ ပရိပုဏ္ဏာ ဟောတိ သမတိတ္ထိကာ၊ ဥဒကသာဋ္ဌိကံ နိဝါသေတွာပိ အန္တောနဒိယံယေဝ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ။ သစေ န သက္ကောန္တိ၊ နာဝါယပိ ဌတွာ ကာတဗ္ဗံ။ ဂစ္ဆန္တိယာ ပန နာဝါယ ကာတံ န ဝဋ္ဋတိ။ ကသ္မာ၊ ဥဒကုက္ခေပမတ္ထမေဝ ဟိ သီမာ၊ တံ နာဝါ သီယမေဝ အတိက္ကာမေတိ။ ဧဝံ သတိ အညိဿာ သီမာယ ဥတ္တိ အညိဿာ အနုသာဝနာ ဟောတိ၊ တသ္မာ နာဝံ အရိတ္တေန ဝါ ဌပေတွာ ပါသာဇော ဝါ လမ္ပိတွာ အန္တော- နဒိယံ ဇာတရုက္ခေ ဝါ ဗန္ဓိတွာ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ။ အန္တောနဒိယံ ဗန္ဓအဋ္ဌကေပိ အန္တောနဒိယံ ဇာတရုက္ခေပိ ဌိတေဟိ ကာတံ ဝဋ္ဋတိ။

သစေ ပန ရုက္ခာဿ သာခါ ဝါ တတော နိက္ခန္တပါရောဟော ဝါ ဗဟိနဒီတီရေ ဝိဟာရသီမာယ ဝါ ဂါမသီမာယ ဝါ ပတိဌိတော။ သီမံ ဝါ သောဓေတွာ သာခံ ဝါ ဆိန္နိတွာ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ။ ဗဟိနဒီတီရေ ဇာတရုက္ခာဿ အန္တောနဒိယံ ပဝိဋ္ဌ- သာခါယ ဝါ ပါရောဟေ ဝါ နာဝံ ဗန္ဓိတွာ ကမ္မံ ကာတံ န ဝဋ္ဋတိ။ ကရောန္တေဟိ သီမာ ဝါ သောဓေတဗ္ဗာ၊ ဆိန္နိတွာ ဝါ’ဿ ဗဟိ ပတိဌိတဘာဝေါ နာသေတဗ္ဗော။

နဒီတီရေ ပန ခါဏုကံ ကောဋ္ဌေတွာ တတ္ထ ဗဒ္ဒနာဝါယ န ဝဋ္ဋတိ ယေဝ။ နဒိယံ သေတံ ကရောန္တိ၊ သစေ အန္တောနဒိယံယေဝ သေတု ဝါ သေတုပါဒါ ဝါ၊ သေတုမိံ ဌိတေဟိ ကမ္မံ ကာတံ ဝဋ္ဋတိ။ သစေ ပန သေတု ဝါ သေတုပါဒါ ဝါ ဗဟိတီရေ ပတိဌိတာ၊ ကမ္မံ ကာတံ န ဝဋ္ဋတိ၊ သီမံ သောဓေတွာ ကာတဗ္ဗံ။ အထ သေတုပါဒါ အန္တော သေတု ပန ဥဘိန္နမ္ပိ တီရာနံ ဥပရိအာကာသေ ဌိတော၊ ဝဋ္ဋတိ။ (ဝိ၊ ၅၊ ၃။ ၃၃၅)

ဤသို့ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်သည် ပြုအပ်သော ဥဒကုက္ခေပသိမ်နှင့် ဗဒ္ဒသိမ်၊ ဂါမ သိမ်တို့၏ စပ်ယှက်ခြင်း သမ္ပေဒဖြစ်သောအရာ၌ ဥဒကုက္ခေပသိမ်၌ တည်သောရဟန်းတို့ သည်ကား ဗဒ္ဒသိမ်၊ ဂါမသိမ်ကို သုတ်သင်၍ ကံပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဆို၏။ ဗဒ္ဒသိမ်၊ ဂါမသိမ်၌တည်သော ရဟန်းတို့သည် ဥဒကုက္ခေပသိမ်ကို သုတ်သင်၍ ကံပြုသည်အပ်၏

အဖြစ်ကို မဆို။ ဗဒ္ဒသိမ်၊ ဂါမသိမ်တို့နှင့်စပ်သော သစ်ပင်၊ တံတား၌ တည်၍သာ ကံမပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဆို၏။ ထိုသစ်ပင်၊ တံတား၏ အနီးအပါး၌ ကံမပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို မဆို။ မြစ်၏အပမ္မ မြစ်တွင်းသို့ ကျသော သစ်ခက်၊ သစ်ပါးပျဉ်း၌သာ လှေကို ဖွဲ့ချည်၍ မပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဆို၏။ ထိုသစ်ခက်၊ သစ်ပါးပျဉ်း၏ အနီးအပါး၌ လှေကို ထား၍ မပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို မဆို။ ထိုသို့ မဆိုသည်ဖြစ်လျက် ဤခဏ္ဍသိမ်၊ မဟာသိမ်တို့၏ စပ်ယှက်ရာ၌ ပြဆိုအပ်သော နည်းဖြင့် ဆောင်၍ သမ္ဘေဒဒေါသ ဖြစ်သင့်သော အရာ-ဟူသမျှတို့၌ ကံကြီး၊ ကံငယ် မပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို မှတ်အပ်ကုန်၏-ဟူ၍ ဆိုခြင်းသည် အဋ္ဌကထာကို လွန်၍ ဆိုရာရောက်သည် မဟုတ်လော-ဟူငြားအံ့၊ မရောက်။

အဘယ်ကြောင့် မရောက်သနည်းဟူမူကား သီမန္တရိက် မထားခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော သမ္ဘေဒဒေါသကို ပြဆိုအပ်သော သုတ္တသုတ္တာနုလောမနည်း၌ ဗဒ္ဒသော၊ အဗဒ္ဒသော-ဟူ၍ သမ္ဘေဒသဘောလက္ခဏာ အထူးမရှိသကဲ့သို့ ရုက္ခာဒိသမ္ပန္န၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော သမ္ဘေဒဒေါသကို ပြဆိုအပ်သော ဤသုတ္တာနုလောမနည်း၌လည်း ဗဒ္ဒသော၊ အဗဒ္ဒသော-ဟူ၍ သမ္ဘေဒသဘောလက္ခဏာ အထူးမရှိရာ။ ခဏ္ဍသိမ်နှင့် မဟာသိမ်တို့၏ စပ်ယှက်ရာ၌ ပြဆိုအပ်သော အဆုံးအဖြတ်နည်းကို ထောက်သဖြင့်ပင် သိလောက်၍ သာ အဋ္ဌကထာဆရာ မဆိုသည်။ လိုအပ်သောအနက်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မဟုတ်လော၊ ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ (၅။၁၆၄)၌-

၁၃။ ယထာ စ ဥဒကုက္ခေပသီမာယ ကမ္မံ ကရောန္တေဟိ၊ ဧဝံ ဗဒ္ဒသီမာယံ ဂါမသီမာယံ ဝါ ကမ္မံ ကရောန္တေဟိပိ ဥဒကုက္ခေပသီမဋ္ဌေ သောဓေတွာဝ ကာတဗ္ဗံ။

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ (၄၆၀)၌လည်း-

၁၄။ နဒိယံ ကရောန္တာနံ ဥဒကုက္ခေပတော ဗဟိ ရုက္ခာဒိသမ္ပန္နော အပ္ပမာဏံ။ ဂါမေ ကရောန္တာနံ နဒိယံ သမ္ပန္နရုက္ခဿ ဥဒကုက္ခေပတော ဗဟိ ဌိတဘိက္ခု အပ္ပမာဏံ။ တတော ဩရံ ပမာဏံ။

ဟူ၍လည်းကောင်း ထိုသို့ အလိုရှိအပ်သော အနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ဆိုတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာကို လွန်၍ ဆိုရာ မရောက်-ဟူ၍ ပရိဟာရပြုအပ်၏။ ထိုဋီကာ စကားရပ်ပါဌ်တို့၌ “ဥဒကုက္ခေပသီမဋ္ဌေ သောဓေတွာဝ ကာတဗ္ဗံ”ဟူသော ပါဌ်ဖြင့် သစ်ပင်၊ တံတား၌ တည်သောရဟန်းကိုသာ သုတ်သင်အပ်သည် မဟုတ်။ ဥဒကုက္ခေပသီမံတွင် ကျသော ရဟန်း-ဟူသမျှကိုပင် သုတ်သင်၍ ကံပြုအပ်၏-ဟူသော အနက်ကို သိအပ်ရကား သစ်ပင်၊ တံတားကိုပင် မထိသော်လည်း ထိုအနီးအပါး၌ နေ၍ ကံမပြုအပ်။

မြစ်၏အပမာ လာသော သစ်ခက်, သစ်ပါးပျဉ်းသည် ဥဒကုက္ကေပသိမ်အတွင်း ကျသော် ထိုအနီးအပါး၌ လှေကို ထား၍ ကံမပြုအပ်။ ဥဒကုက္ကေပ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်ကို လွန်၍သာလျှင် ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်း သိအပ်,မှတ်အပ်ကုန်၏။

‘တတော ဩရံ ပမာဏံ’-ဟူသော ပါဠိဖြင့် ဂါမသိမ်နှင့် နဒီသိမ်၌ စပ်ယှက်သော နွယ်, မြက်, သစ်ပင်, ပျဉ်, သစ်တုံး-စသည်တို့သည် ဥဒကုက္ကေပသိမ်တွင်း ကျသော် သိမ်၌ တည်သော ရဟန်းတို့ကိုသော်လည်း မသုတ်မသင်။ မြက်,သစ်ပင်-စသည်ကိုသော်လည်း မပယ်,မဖြတ်မူ၍ ကံမပြုအပ်-ဟု မှတ်အပ်ကုန်၏။

ထိုသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အဆုံးအဖြတ်စကားရပ်၌ ‘မဟာသိမ် သောဓေတ္တာ’ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဖြစ်သော အဋ္ဌကထာပါဠိ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၅)ကို သံဝဏ္ဏနာပြုတော်မူသော ဋီကာ စကား ၂-ရပ်တို့တွင် ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ (ဒ၊၁၅၂)ဆရာမြတ်သည်—

ယဒိံစဿ ဆန္နာဒိ နာဂစ္ဆတိ၊ ကထံ သော ကမ္မံ ကောပေဿတိတိ? ဒွိန္နံ ဝိသဘာဂ-
သီမာနံ သမ္ပန္နဒေါသတော။

ဟူသော ဟိတ်ပါဠိကို ပြု၍ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကို ဆောင်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်း မဟာသိမ် ကို သုတ်သင်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဆိုတော်မူ၏။ ထိုသို့ ဆိုတော်မူအပ်သော စကားသည် တသိမ်မှ ဆောင်အပ်သော ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိသည် တသိမ်သို့ မလိုက်သည်၏အဖြစ်ကို မြစ်သော အားဖြင့် ဆိုသောစကား မဟုတ်။ ဝိသဘာဂသိမ် ၂-ခုတို့၏ စပ်ယှက်ခြင်း ဒေါသကြောင့် ဆိုသောစကားရပ်ဖြစ်၍ ဤသို့ ထိုစကားကို အလိုရှိအပ်၏။ ခဏ္ဍာသိမ်မှ လာ၏။ မဟာသိမ်မှ လာ၏-ဟူ၍ ဆိုစကောင်းသော သစ်ခက်, သစ်ပါးပျဉ်း၌ နင်းလျှောက်သဖြင့်သာ ဆောင် အပ်၏။ ထိုသို့ မဆိုစကောင်းသော တည်ရာသိမ်၏ အရေအတွက်သို့ ရောက်သော ပျဉ်ပြား, သစ်တုံး-စသည်တို့၌ နင်းလျှောက်သဖြင့် မဆောင်အပ်။

အဘယ်ကြောင့် မဆောင်အပ်သနည်းဟူမူကား—

နာနာဂါမဓေတ္တာနိ ပါဠေတ္ထံ ဗဒ္ဓသိမသဒိသာနိ၊ န တတော ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ အာဂစ္ဆတိ။

ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၃)၌လာသော, အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ဋီကာတို့သည် ပမာဏပြု အပ်သော ထေရဝါဒနှင့်အညီ ဆောင်အပ်သော ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိသည် ဂါမသိမ်သို့ သက်ဝင် ကာမျှဖြင့်ပင် ပျက်လေရာသည်ဖြစ်၍ မဟာသိမ်၌ တည်သောရဟန်းသည် ကံကို ပျက်လေ ရာသောကြောင့် မဆောင်အပ်သတည်း။

တစ်နည်း သိမ်၌ရောက်သော သစ်ပင်-စသည်တို့ကို ဝေဖန်အပ်သော အဆုံးအဖြတ် နှင့်တကွ သမ္ပေဒဖြစ်သောအရာ၌ ကံပြုအပ်သော အခြင်းအရာကို ထင်ရှားစွာ ပြလိုက်ဦးအံ့။

၁၅။ ဗဒ္ဒသီမာယ ဇာတံ ယံကိဉ္စိ ယတ္ထ ကတ္တစိ ဧကသမ္ပဒ္ဒေန ဂတံ သီမာသင်္ချမေဝ ဂစ္ဆတိ။

ဟူသော သမန္တပါသာဒိကအဋ္ဌကထာ (ဝိဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၇)၊

၁၆။ ယံကိဉ္စိတိ ဝစနတော တိဏာဒိပိ သင်္ဂဟိတံ။ မဟာထေရာပိ တိဏံ သောဓေတွာဝ ကရောန္တိ။

ဟူသော ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ (၄၅၅)၊

၁၇။ ယံကိဉ္စိတိ နိဋ္ဌိတသီမာယ ဥပရိ ဇာတံ ဝိဇ္ဇမာနံ ပုဗ္ဗေ ဌိတံ ပစ္စာ သဉ္ဇာတံ ပဝိဋ္ဌဉ္စ ယံကိဉ္စိ သဝိညာဏကာဝိညာဏကံ သဗ္ဗမ္ပိတိ အတ္ထော။ အန္တောသီမာယ ဟိ ဟတ္ထိက္ခန္ဓာဒိသဝိညာဏကေသု နိသိန္နောပိ ဘိက္ခု သီမဋ္ဌောဝ ဟောတိ။

၁၈။ ဧကသမ္ပဒ္ဒေန ဂတန္တိ ရုက္ခလတာဒိတကြဇာတမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

၁၉။ ဧတ္ထ ပန ဗဒ္ဒသီမာယ ပတိဋ္ဌိတဘာဂေါ ဗဒ္ဒသီမာ။ အဗဒ္ဒဂါမသီမာယ ပတိဋ္ဌိတဘာဂေါ ဂါမသီမာ။

ဟူသော ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ (ဒု။ ၁၅၃)တို့နှင့်အညီ သိမ်၏အတွင်း၌ရောက်သော ရဟန်း၊ ရှင်၊ လူ၊ ဆင်၊ မြင်း၊ ကျွဲ၊ နွား-အစရှိသော သဝိညာဏကမ္မိ၊ ကြီး၊ နွယ်၊ မြက်၊ သစ်ခက်၊ သစ်ပင်၊ ပျဉ်၊ ဖောင်ရှည်၊ တံတား၊ ဝါး၊ သစ်တုံး-အစရှိသော အဝိညာဏကဖြစ်သော အလုံးစုံသည် သိမ်-ဟူသော အရေအတွက်သို့ ရောက်၏။

ထိုသိမ်-ဟူသော အရေအတွက်သို့ ရောက်သော အလုံးစုံသည် ရောက်ရာသိမ်၌ သာ မတည်မှု၍ တပါးသောသိမ်နှင့် စက်ယှက်ကူးသန်းသည်ရှိသော် ဤသိမ်မှ လာ၏-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထိုသိမ်မှ လာ၏-ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုခြင်းငှာ တတ်စကောင်းသော နွယ်၊မြက်-စသည်တို့ကို ပေါက်ရောက်ရင်း သိမ်-ဟူ၍ မှတ်အပ်ကုန်၏။ ဤသိမ်မှ လာ၏-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထိုသိမ်မှ လာ၏-ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုခြင်းငှာ မတတ်စကောင်းသော ရဟန်း၊ ရှင်၊လူ၊ ဆင်၊ မြင်း၊ကျွဲ၊နွား-စသော သဝိညာဏကမ္မိ၊ ကြီး၊ ပျဉ်၊ ဖောင်ရှည်၊ တံတား၊ သစ်၊ဝါး-စသော အဝိညာဏကတို့ကိုကား ဤသိမ်၌တည်သော အဖို့ကိုလည်း ဤသိမ်၊ ထိုသိမ်၌တည်သော အဖို့ကိုလည်း ထိုသိမ်-ဟူ၍ မှတ်အပ်ကုန်၏။

၂၀။ ဗဒ္ဒသီမာယာတိ ဣဒ္ဓ ပကရဏဝသေန ဥပလက္ခဏဟော ဝုတ္တံ။ အဗဒ္ဒသီမာသုပိ သဗ္ဗာသု ဌိတံ။ တံ သီမာသင်္ချမေဝ ဂစ္ဆတိ။ ဥဒကုက္ခေပနဒိအာဒိသုပိ ဒေသေ နယော။ (ဝိမတိ၊ ဋီ။ ၂။ ၁၅၃၊ ၁၅၄)

ဤသို့ ဝိမတိဝိနောဒနီဋီကာ (ဒု။၁၅၃-၁၅၄)၌ လာရကား ဗဒ္ဒသိမ်၊ဂါမသိမ်တို့၌သာ ဆိုသည်-ဟူ၍ မမှတ်အပ်။ ခပ်သိမ်းသော သိမ်တို့၌ ဤသို့ချည်း ဝေဖန်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို မှတ်အပ်၏။

၂၁။ တတ္ထ စ ဝိသဘာဂသီမာယ ဧဝံ ပဝိဋ္ဌေ သကလသီမာသောဓနံ သဘာဂါယ ပဝိဋ္ဌေ ဖုသိတွာ ဌိတမတ္တဘိက္ခုသောဓနဉ္စ သဗ္ဗံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဟူ၍လည်းကောင်း ဝိမတိ (ဋီ။ဒု။၁၅၄)၌ လာရကား-

- ဗဒ္ဒသိမ်နှင့် ဗဒ္ဒ၊ နဒီ၊ သမုဒ္ဒ၊ ဇာတဿရ၊ သတ္တဗန္ဓရ၊ ဥဒကုက္ကေပ-ဟု ဆိုအပ်သော ၆-လုံးသော သိမ်၊
- သတ္တဗန္ဓရသိမ်နှင့် သတ္တဗန္ဓရ၊ ဂါမ၊ နဒီ၊ သမုဒ္ဒ၊ ဇာတဿရ၊ ဗဒ္ဒ၊ ဥဒကုက္ကေပ-ဟု ဆိုအပ်သော ၇-လုံးသော သိမ်၊
- ဥဒကုက္ကေပသိမ်နှင့် ဥဒကုက္ကေပ၊ ဂါမ၊ အရည၊ ဗဒ္ဒ၊ သတ္တဗန္ဓရ-ဟု ဆိုအပ်သော ၅-လုံးသော သိမ် -

တို့သည် နိဿယ၊ နိဿိတ၏အဖြစ်ဖြင့် သဘောမတူကုန်။ ထိုသို့ သဘောမတူကုန်သော ဝိသဘာဂသိမ်တို့၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ရဟန်း၊ ရှင်၊ လူ၊ ဆင်၊ မြင်း၊ ကျွဲ၊ နွား-စသော သဝိညာဏကမ္မိ၊ ကြိုး၊ နွယ်၊ မြက်၊ သစ်ခက်၊ သစ်ပင်၊ ပျဉ်၊ ဖောင်ရှည်၊ တံတား၊ သစ်၊ ဝါး-စသော ရေမြေမှ တပါးသော အဝိညာဏကဖြစ်သော ဝတ္ထုတို့သည် ကူးသန်းစပ်ယှက် ထိခိုက်လျက် တည်သည်ရှိသော် ထိုဝတ္ထုတို့ကို ထိသည်ဖြစ်စေ၊ မထိသည်ဖြစ်စေ တသိမ်၌ နေ၍ ကံပြုသော ရဟန်းတို့သည် မိမိတို့ ကံပြုရာသိမ်မှ တပါးသော သိမ်၌ရှိသော ရဟန်း အလုံးစုံကို အကုန်ဟတ္ထပါသ်သို့သော်လည်း ဆောင်ခြင်း၊ သိမ်မှသော်လည်း အပပြုခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် သိမ်ကို သုတ်သင်၍လည်းကောင်း၊ ထိုစပ်ယှက်ထိခိုက်သော ဝတ္ထုတို့ကို ပယ်ရှားရှင်းလင်းစေ၍လည်းကောင်း ပုပုသ်၊ ပဝါရဏာ-စသော ကံကို ပြုအပ်ကုန်၏။

- နဒီ၊ သမုဒ္ဒ၊ ဇာတဿရသိမ် ၃-လုံးတို့နှင့် ဥဒကုက္ကေပသိမ်၊
- ဂါမ၊ အရညသိမ် ၂-လုံးတို့နှင့် ဗဒ္ဒသိမ်၊
- အရညသိမ် ၁-လုံးနှင့် သတ္တဗန္ဓရသိမ်-

တို့သည် နိဿယ၊ နိဿိတ၏အဖြစ်ဖြင့် သဘောတူကုန်၏။ ဂါမ၊ အရည၊ နဒီ၊ သမုဒ္ဒ၊ ဇာတဿရ ဤရေသိမ် ၅-လုံးတို့သည် လောကဝေါဟာရသိဒ္ဓ၏အဖြစ်၊ အဗဒ္ဒ၏အဖြစ်ဖြင့် သဘောတူကုန်၏။ ထိုသဘောတူဖြစ်ကုန်သော သဘာဂသိမ်တို့၌ ဆိုအပ်ခဲ့ကုန်ပြီးသော

ဝတ္ထုရပ်တို့သည် စပ်ယှက်ထိခိုက်၍တည်သော် ကံပြုရင်း သိမ်၏အရေအတွက်သို့ ရောက်သော နွယ်၊ မြက်၊ သစ်ခက်-စသည်တို့၌ ထိခိုက်၍နေသော ရဟန်းကိုသာ ဟတ္ထပါသ်သို့ ဆောင်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် ကံပြုရင်း သိမ်ကို သုတ်သင်၍လည်းကောင်း၊ ထိုရဟန်းထိခိုက်သော နွယ်၊ မြက်၊ သစ်ခက်-စသည်တို့ကို ပယ်ရှား၍လည်းကောင်း၊ ထိုရဟန်းကို နွယ်၊ မြက်၊ သစ်ခက်-စသည်တို့မှ ရှောင်ရှားစေ၍လည်းကောင်း အလုံးစုံသောကံကို ပြုအပ်၏-ဟူ၍ မှတ်အပ်ကုန်၏။

၂၂။ ဥပရိ ဒိဿမာနခန္ဓသာခါဒိပဝေသေ ဧဝ သင်္ကရဒေါသဿ သဗ္ဗတ္ထ ဒဿိ-တတ္တာ အဒိဿမာနာနံ မူလာနံ ပဝေသေပိ ဘူမိဂတိကတ္တာ ဒေါသော နတ္ထိတိ သိဇ္ဈတိ။ သစေ ပန မူလာနိပိ ဒိဿမာနာနေဝ ပဝိသန္တိ၊ သင်္ကရောဝ။ ပဗ္ဗတ-ပါသာဏာ ပန ဒိဿမာနာပိ ဘူမိဂတိကာ ဧဝ။

ဟူ၍ ဝိမတိဝိနောဒနီ (ဋီ၊ဒု၊၁၆၉)၌ လာရကား—

- မြေပေါ်၌ မထင်မမြင်ဘဲ မြေထဲအရပ်ဖြင့်သာ စပ်ယှက်ကူးဝင်လာသော သစ်မြစ်တို့ကို မြေအလားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပယ်ရှားဖွယ် မရှိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊
- မြေပေါ်၌ ထင်ရှားစွာ ဝင်သော် သင်္ကရဖြစ်၏။ ကျောက်ဖျာ၊ ကျောက်တန်းများကား မြေအလားရှိ၏-ဟူ၍လည်းကောင်း—

သိအပ်၊မှတ်အပ်ကုန်၏။

ဤသို့ သိမ်တို့၏ တစ်ခုသည် တစ်ခုနှင့် စပ်ယှက်သောကြောင့် ကံပျက်ရာသော သဘောလက္ခဏာကို ကောင်းစွာ သတိထား၍ ဗဒ္ဒသိမ်၌ ကံပြုကုန်သော ရဟန်းမြတ်တို့သည် ပြုဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဝတ္ထုရပ်တို့သည် ဂါမသိမ်နှင့်ပင် စပ်သော်လည်း ထိုဂါမသိမ်၌ ရှေးဖွဲ့အပ်သော ဗဒ္ဒသိမ်ဟောင်း ရှိ၊မရှိကိုလည်း မသိနိုင်ရာ။ ၁-ယူဇနာပင် သိမ်ချင်းကွာသော်လည်း နွယ်၊ မြက်၊ သစ်ခက်-စသည်တို့သည် အဆင့်ဆင့်စပ်ယှက်၍ ဝင်လာ၊ မဝင်လာသည်ကိုလည်း မသိနိုင်ရာသောကြောင့် မစပ်ယှက်ရအောင် သုတ်သင်ရှင်းလင်း၍ ဝိနည်းကံကို ပြုကုန်ရာ၏။

၂၃။ သစေ ပန ဝိဟာရသိမ် ဩတ္ထရတိ၊ ဝိဟာရသီမာတွေဝ သင်္ချိ ဂစ္ဆတိ။

ဟူ၍ သမန္တပါသာဒိကအဋ္ဌကထာ (မဟာဝဂ္ဂ၊၄၊၃၃၆)၌ လာရကား မြစ်၊ သမုဒြာ၊ ဇာတဿရ သိမ်တို့သည် လွှမ်းမိုး၍ လာသော်လည်း ဗဒ္ဒသိမ်သည် မိမိသဘောလက္ခဏာကို မစွန့်သောကြောင့် မြစ်ဆိပ်၊ကမ်းစ၊ မြစ်တွင်းကျသော ဗဒ္ဒသိမ်တို့၌ ကံပြုကုန်သော ရဟန်းမြတ်တို့သည်

လည်း သက်သက်သော နဒိသိမ်နှင့် စပ်ယှက်သော မြစ်ရိုးတလျှောက်၌ရှိသော ရဟန်း၊ ဥဒကုက္ကေပသိမ်နှင့် စပ်ယှက်သော၊ ဥဒကုက္ကေပသိမ်၌ရှိသော ရဟန်းတို့ကြောင့် ကံပျက်ရာ သည်ဖြစ်၍ လွန်စွာ သတိထားသဖြင့် သုတ်သင်ပယ်ရှားအပ်ကုန်၏။

ဤသို့ သုတ်သင်ပယ်ရှား၍ ရှိသေစွာ ပြုအပ်သော ကံသည် သမ္ဘေဒဒေါသဖြင့် မယုံမှားအပ်သည်ဖြစ်၍ လဇ္ဈိပေသလ၊ ကုက္ကုစ္စက၊ သိက္ခာကာမ၊ ဗဟုသုတပုဂ္ဂိုလ်မြတ် တို့၏စိတ်ကို နှစ်သက်စေနိုင်ခြင်း သဘောရှိသောကြောင့် ထိုသို့ ပြုခြင်းကို အလိုရှိအပ်သည် သာလျှင်တည်း။

မြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတဿရတွင်းတို့၌ ဝိနည်းကံကို ပြုသော ရဟန်းမြတ်တို့သည် လည်း ကမ်း၏အနီး၌ ပြုသော် နဒိ၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတဿရလက္ခဏာရောက်သော ကပ္ပိယမြေ၊ ရေရှိသမျှ ဥဒကုက္ကေပသိမ်သွား၍ ကမ်းပါး ဂါမနှင့် ကျဝင်ကူးယှက်သော မြက်၊ အမှိုက်၊ တိုက်သရော-စသည်တို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကမ်းနှင့်ပင် မနီးသော်လည်း လှေကြီး၊ ဖောင်ရှည်၊ သစ်ခက်၊ သစ်ပင်၊ ပျဉ်တံတား၊ သစ်ဝါး-စသည်တို့သည် ဂါမသိမ်မှ အဆင့်ဆင့် ထိခိုက်လာ၍ ကံပြုရာ ဥဒကုက္ကေပသိမ်တွင်း၌ တည်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း သီမ-သမ္ဘေဒဖြစ်၍ ပြုအပ်သောကံသည် အကျိုးမရှိ ပျက်လေရာသောအကြောင်းကိုလည်း သတိ ထား၍ ပြုကုန်ရာ၏။

၂၄။ ဝဂ္ဂကမ္ပပရိဟာရတ္ထံ သီမာပေက္ခာယ သတိ ဧဝ ဥဒကုက္ကေပသတ္တဗ္ဗန္တရသီမာ ဥပ္ပဇန္တိ နာ'သတိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဟူ၍ လာသော ဝိမတိဋီကာ (ဒု။၁၅၉)အလိုအားဖြင့် ဝဂ္ဂကံကို တားမြစ်ခြင်းငှာ ဥဒကုက္ကေပ သိမ်ဖြစ်၍ ငဲ့ခြင်းမရှိသော် သက်သက်သော မြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတဿရသိမ်-ဟူ၍ ထိုမြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတဿရသိမ်၏အတွင်း၌ရှိကုန်သော ရဟန်းတို့ကြောင့် ကံပျက်ရာသော အကြောင်းကို နှလုံးထား၍—

၂၅။ သမုဒ္ဒေ ပန သဗ္ဗထာ ဥဒကုက္ကေပသီမာယမေဝ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ သောဓေတုံ ဒုက္ကရတ္တာ။

ဟူသော ဝိမတိဋီကာ(ဒု။၁၆၂)နှင့်အညီ သမုဒ္ဒရာ၊ ကြီးစွာသော မြစ်၊ ထုံးအိုင်တို့၌ ကံပြုကုန်သော ရဟန်းမြတ်တို့သည် ထိုသိမ်တို့ကို သုတ်သင်ခြင်းငှာ ခဲယဉ်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အချင်း ခပ်သိမ်း ဝဂ္ဂကံကို တားမြစ်ခြင်းငှာ ဥဒကုက္ကေပသိမ်ကို ငဲ့ခြင်းရှိ၍သာလျှင် ကံပြုကုန်ရာ၏။

သတ္တဗ္ဗန္တရ၊ ဥဒကုက္ကေပသိမ်-ဟူ၍ ငဲ့ဖွယ်ကိစ္စ မရှိ။ ခရီးသွားခြင်း၊ ရေချိုးခြင်း- စသော အလိုတို့ဖြင့်ပင် တစ်ယောက်သော ရဟန်းသည်မျှလည်း အရည၊ နဒိ-အစရှိသည်

တို့၌ ဝင်သွားသော် ထိုရဟန်းကို ပတ်ရံ၍ သတ္တဗုဒ္ဓရ၊ ဥဒကုက္ကေပသိမ်သည် မိမိအလိုလို သာလျှင် ဆီမီး၏ အရောင်ကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ဂါမခေတ် အစရှိသည်တို့၌ ထိုရဟန်း သက်ဝင် သော်သာ ကင်းကွာပျောက်ပျက်ရစ်၏-ဟူသော အယူကို ဝိမတိဋီကာဆရာတော်မြတ်သည် များစွာအကြောင်းယုတ္တိကို ပြ၍ ပယ်ရှားနှိပ်နင်းတော်မူပြီးလျှင် “မိမိ၏ သကသမယ-ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တဗုဒ္ဓရသီမာပေက္ခ၊ ဥဒကုက္ကေပသီမာပေက္ခရှိမှသာလျှင် ထိုသိမ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ မရှိသော် မဖြစ်ကုန်”ဟူသော အယူကို ပြတော်မူ၏။

ထိုအပရေဝါဒ၊ သမာနဝါဒ ၂-ပါးတို့၏ အကြောင်းယုတ္တိကို သိလိုမူ ထိုဋီကာ၌ ရှုအပ်၏။ ထို ၂-ပါးသော ဝါဒတို့တွင် အပရေဝါဒသည် အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ကြွင်းသော ဋီကာကြီး ၂-စောင်တို့နှင့်လည်း ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့ ထင်၏။ အဘယ်စကားရပ်ပါ၌တို့နှင့် ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့ ထင်သနည်းဟူမူကား—

၂၆။ တဿ အန္တောဟတ္ထပါသံ ဝိဇဟိတွာ ဌိတော ကမ္မံ ကောပေတိတိ ဣမိနာ ပရိစ္ဆေဒ-
တော ဗဟိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဌိတော ကမ္မံ န ကောပေတိတိ ဒီပေတိ။

ဟူ၍ သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ၌ မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ ထိုပါ၌ဖြင့် ကံပြုသော ရဟန်းတို့မှ ၂-ခုသော ဥဒကုက္ကေပကို မလွန်မူ၍ပင် ထိုရဟန်းတို့၏ ဥဒကုက္ကေပ အပိုင်းအခြားမှအပ အမှတ်မရှိ၊ တခုခုသောအရပ်၌ နေခြင်းကြောင့် ထိုရဟန်းတို့၏ ကံမပျက်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူ၏။ အကယ်၍ ထိုရဟန်းကို ရံကာ၍ ဥဒကုက္ကေပသိမ်ရှိချေလျှင် သမ္ပေဒအဇ္ဈောတ္ထရဖြစ်၍ ကံပျက်လေရာသောကြောင့် ထိုစကားကို ဆိုတော်မမူရာ။ ထိုသို့ကား မဟုတ်၊ ဆိုတော်မူဘိ သည်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုရဟန်းကို ရံကာ၍ ဥဒကုက္ကေပသိမ် မရှိ-ဟု သိအပ်သော အနက် ရှိသည်ဖြစ်၍ ထိုဋီကာစကားရပ် ပါ၌နှင့်ပင် ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့ ထင်၏။

ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ (၄၅၈)၌လည်း—

၂၇။ ယံ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ သမန္တာ ဥဒကုက္ကေပါတိ ပန ဧကိဿာ နဒိယာ စတုဝဂ္ဂါဒိနံ
သံဃာနံ ဝိသု စတုဝဂ္ဂကရဏီယာဒိကမ္မကရဏကာလေ သီမာပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ
ဝုတ္တံ။ တိစိဝရေန ဝိပွဝါသဒဿနတ္ထပ္ပိ သတ္တဗုဒ္ဓရသီမာယ ပရိစ္ဆေဒဒဿနံ ဝိယာတိ
အာစရိယာ၊ တသ္မာ ဥဒကုက္ကေပပရိစ္ဆေဒါဘာဝေပိ အန္တောနဒိယံ ကမ္မံ ကာတံ
ဝဂ္ဂတိတိ သိဒ္ဓံ။

ဟူ၍ ဥဒကုက္ကေပသိမ် အပိုင်းအခြားမရှိသော သက်သက်သော မြစ်တွင်း၌လည်း ကံပြုအပ် ၏အဖြစ်ကို ဆိုတော်မူသောကြောင့် ဥဒကုက္ကေပသိမ်နှင့် ကင်း၍ မြစ်တွင်း၌ ကံပြုခြင်းငှာ

မတတ်ကောင်းနိုင်ရာသော ထိုအယူသည် ဤဝိရုဗ္ဗိဒ္ဓိကော စကားရပ်နှင့်လည်း ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့ ထင်၏။ ။ အဋ္ဌကထာ (မဟာဝဂ္ဂ၊ ၅၊ ၃၃၃)၌လည်း—

၂၈။ သဗ္ဗာ ဘိက္ခဝေ နဒိ အသီမာတိ ယာ ကာစိ နဒိလက္ခဏပတ္တာ နဒိ နိမိတ္တာနိ ကိတ္တေတွာ 'ဧတံ ဗဒ္ဓသိမ် ကရောမာ'တိ ကတာပိ အသီမာဝ ဟောတိ၊ သာ ပန အတ္တနော သဘာဝေနော ဗဒ္ဓသိမာသဒိသာ၊ သဗ္ဗမေတ္ထ သံယကမ္ပံ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ။ သမုဒ္ဒဇာတဿရေသုပိ ဒေသေ နယော။

၂၉။ ဧဝံ နဒိသမုဒ္ဒဇာတဿရာနံ ဗဒ္ဓသိမာဘာဝံ ပဋိက္ခိပိတ္တာ ပုန တတ္ထ အဗဒ္ဓသိမာ- ပရိစ္ဆေဒံ ဒေသေန္တော နဒိယာ ဝါ ဘိက္ခဝေတိ အာဒိ'မာဟ။ (ဝိ၊ ၅၊ ၃၃၃)

ဟူ၍ မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ ထိုပါဠိတို့တွင် ဒေသေ နယော-တိုင်အောင်သော ပါဠိတို့ဖြင့် ဗဒ္ဓသိမ် ဖွဲ့အပ်သော်လည်း ဖွဲ့ရာမရောက်သော အလုံးစုံသော မြစ်၊ သမုဒြာ၊ ဇာတဿရဖြစ်သော ဗဒ္ဓသိမ်သည် မိမိ၏သဘောအားဖြင့်သာလျှင် ဗဒ္ဓသိမ်နှင့် တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဤ အဗဒ္ဓဖြစ်သော မြစ်၊ သမုဒြာ၊ ဇာတဿရသိမ်၌ အလုံးစုံသော သံယကံကို ပြုခြင်းငှာ အပ်၏-ဟူသော အနက်ကို ပြတော်မူ၏။

၃၀။ “ဧဝံ နဒိ ။လ။ ပဋိက္ခိပိတ္တာ” (ဝိ၊ ၅၊ ၃၃၄)ဟူသောပါဠိဖြင့် “သဗ္ဗာ ဘိက္ခဝေ နဒိ အသီမာ။ သဗ္ဗော သမုဒ္ဒေါ အသီမော။ သဗ္ဗော ဇာတဿရော အသီမော။” (ဝိ၊ ၃၊ ၁၅၀)

ဟူ၍ မိန့်တော်မူခြင်းသည် အလုံးစုံသော မြစ်၊ သမုဒြာ၊ ဇာတဿရတို့၏ ကံပြုခြင်းငှာ ထိုက်သော အဗဒ္ဓသိမ်၏အဖြစ်ကို ပယ်တော်မမူ။ ဗဒ္ဓသိမ်၏အဖြစ်ကိုသာ ပယ်တော်မူလို၍ မိန့်တော်မူအပ်သတည်း-ဟု သိစေတော်မူ၏။

၃၁။ “ပုန တတ္ထ ။လ။ အာဒိမာဟ” (ဝိ၊ ၅၊ ၃၃၄)ဟူသောပါဠိဖြင့် “နဒိယာ ဝါ ဘိက္ခဝေ သမုဒ္ဒေ ဝါ ဇာတဿရေ ဝါ ယံ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ သမန္တာ ဥဒကုက္ခေပါ။ အယံ တတ္ထ သမာနသံဝါသာ ဧကူပေါသတာ။” (ဝိ၊ ၃၊ ၁၅၀)

ဟူ၍ မိန့်တော်မူခြင်းသည် အဗဒ္ဓဖြစ်သော ပကတိဂါမသိမ်၌ ချမ်းသာစွာ ကံပြုလွယ်စေခြင်း ငှာ တဖန် ဝိသုဂါမဖြစ်သော အဗဒ္ဓသိမ်ကို ပိုင်းခြားအပ်လေဘိသကဲ့သို့ ထို့အတူ မိမိ၏ သဘောအားဖြင့်သာလျှင် ဗဒ္ဓသိမ်နှင့် တူသည်ဖြစ်၍ ကံပြုခြင်းငှာထိုက်သော သက်သက် သော မြစ်၊ သမုဒြာ၊ ဇာတဿရဖြစ်သော ထိုအဗဒ္ဓသိမ်၌ ချမ်းသာစွာ ကံပြုလွယ်စေခြင်းငှာ တဖန် ဥဒကုက္ခေပဖြစ်သော အဗဒ္ဓသိမ်၏ အပိုင်းအခြားကို ပြတော်မူလိုသည်ဖြစ်၍ မိန့်တော်မူသတည်း-ဟု သိစေတော်မူ၏။

ဤသို့ အဋ္ဌကထာဆရာတော်မြတ်သည် ဥဒကုက္ကေပသိမ်မဟုတ်သော မြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတဿရသိမ်သက်သက်၌လည်း ကံပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဆိုတော်မူသောကြောင့် ဥဒကုက္ကေပသိမ်နှင့် ကင်း၍ မြစ်တွင်း၌ ကံပြုခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းနိုင်ရာသော ထိုအယူသည် အဋ္ဌကထာနှင့်လည်း ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့ ထင်၏။

ဤသို့ အပရေဝါဒသည် အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ကြွင်းသော ဋီကာကြီး ၂-စောင်တို့နှင့်လည်း ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့ ထင်မှတ်သည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊

၃၂။ “ဒွိန္ဒမ္ဗိ ကာရဏတ္ထယာ ဒိဿတိ၊ ပဋိက္ခိတ္တဘာဝေါယေဝ သာဓု။ အကပ္ပိယေ ဌာတဗ္ဗံ”ဟူ၍ ကပ္ပိယဝါဒ၊ အကပ္ပိယဝါဒ ၂-ပါးတို့အားပင် အကြောင်းအရိပ် ထင်အံ့၊ ကပ္ပိယဝါဒကို ပယ်၍ အကပ္ပိယဝါဒ၌ တည်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိမတိဋီကာဆရာမြတ်၏ အဆုံးအဖြတ်အားလျော်စွာ ရေးသားလိုက်သည်။ ဤအကြောင်းတို့ထက် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သောအကြောင်းကို ရှာ၍လည်း သဘောယုတ္တိရှိရာ ယူတော်မူကြကုန်။

သိမ်နုတ်ခြင်း သီမသမ္မဟနကံကို စီမံအားထုတ်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့သည်လည်း ပန္နက်သဲ၊ ကြိုးတန်း၊ မဏ္ဍပ်၊ တန်ဆောင်းရှိသော အရာ၊ စမ္ပခဏ်၊ သင်ဖျာ၊ သံဃာတို့၏ အချင်းချင်းစပ်ယှက်ထိခိုက်၍ တည်သောအရာတို့၌ နုတ်အပ်သော ဗဒ္ဒသိမ်တစ်ခုသာရှိက သင်္ကာနိဝတ္တန ဖြစ်ပေရာ၏။ ထိုသို့ မဟုတ်ခဲ့။ ရှေးဖွဲ့အပ်သော သမ္မဟနိတဗ္ဗဗဒ္ဒသိမ်ဟောင်း ၂-လုံးရှိခဲ့သော်၊ သံဃာလည်း ၁-ဆိုင်းမက များခဲ့သော် ခဲယဉ်းသောအရာဖြစ်၍ သင်္ကာနိဝတ္တနဖြစ်လောက်အောင် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ အကြောင်းရှာ၍ ထိုသီမသမ္မဟနကံကို စီမံအားထုတ်တော်မူကုန်ရာ၏။ “ကုက္ကုစ္စ များသည်၊ မယုံမှားတန်ရာ၌ ယုံမှားသင်္ကာရှိဘိ၏”ဟူ၍ အယူနှလုံးသွင်း မရှိရာ။

အဘယ့်ကြောင့် မရှိရာသနည်းဟူမူကား ကုက္ကုစ္စ မများ၊ ယုံမှားသင်္ကာ မရှိသော် အဘယ့်ကြောင့် အလျား ၅-တောင်၊ အနံ ၂-တောင်ထွာ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ညောင်စောင်းပမာဏ အကန့်အကွက်ပြုပြီးလျှင် သံဃာကို အပန်းရှာ၍ ၄-ထပ်၊ ၅-ထပ် အကွက်ချင်းစပ်အောင် အားထုတ်၍ နုတ်အပ်လေသနည်း? ထိုသို့ အားမထုတ်မူ၍ သိမ်သစ်ဖွဲ့ရာ ဂါမခေတ်ကို သိမ်း၍သာ သမုတ်အပ်ပါသည် မဟုတ်လော၊ မဏ္ဍပ်တိုင်များကိုလည်း သီမန္တရိုက်၏ ပြင်ပ၌ ထား၍လည်းကောင်း၊ နုတ်အပ်သောအရပ်မှ အပ၌တည်သော အမိုး၊ အကာ၊ သစ်ပင်၊ သစ်ခက်တို့၏ မဏ္ဍပ်နှင့် စပ်ယှက်သည်များကို မပယ်ရှားစေမူ၍လည်းကောင်း နုတ်ခြင်း၊ သမုတ်ခြင်းအမှုကို ပြုအပ်ပါသည် မဟုတ်လော၊ အဘယ့်ကြောင့်

မပြုဘိသနည်း? ထိုသို့မန္တရိုက်ပြင်ပ၌ ထားအပ်သော မဏ္ဍပ်တိုင်-စသည်တို့သည်သာလျှင် သမ္ဘေဒဒေါသဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းလက္ခဏာဟုတ်၍ ပနွက်သဲ, ကြိုးတန်းအတွင်း မဏ္ဍပ် တိုင်-စသည်တို့သည် သမ္ဘေဒဒေါသဖြစ်ခြင်းအကြောင်း မဟုတ်သောကြောင့် မပြုအပ်လေ သလော။

ဤသို့ မေးမြန်းလျှောက်ထားဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုသို့သော နှလုံးသွင်းခြင်းအယူ မရှိရာ။ ရုက္ခာဒိသမ္ပန္န၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော သုတ္တာနုလောမနည်း သမ္ဘေဒဒေါသ ကြောင့် သမ္မဟာနိတဗ္ဗဖြစ်သော ရှေးသိမ်ဟောင်းသည် နုတ်၍မရဖြစ်ခဲ့သော် သမ္ပန္နိတဗ္ဗ ဖြစ်သော နောက်သိမ်သစ်သည် ပါဠိတော်နည်း သမ္ဘေဒ, အဇ္ဈောတ္ထရဏဒေါသကြောင့် ဝိပတ္တိသိမ် ဖြစ်ရာ၏။ ဝိပတ္တိဖြစ်သော ထိုသိမ်ပျက်၌ ပြုအပ်သော ကံတို့သည်လည်း အကျိုးမဲ့ ပျက်စီးလေရာ၏-ဟူ၍ ရွံရှာယုံမှားခြင်းဖြစ်ရာသောကြောင့် သင်္ကာနိဝတ္တနအကျိုးငှာ ရိုသေ စွာ ထိုသမ္ဘေဒဒေါသမှ ကင်းရာကင်းကြောင်းကိုသာ အောက်မေ့ရှုမြော်တော်မူကုန်ရာ၏။

ပါဠိတော်နည်း သမ္ဘေဒ, အဇ္ဈောတ္ထရဏဒေါသကြောင့် ဝိပတ္တိသိမ် အဘယ်သို့ ဖြစ်သနည်းဟူမူကား “ယတ္ထ စတုဟိ ဘိက္ခုဟိ နိသီဒိတုံ န သက္ကာ” အစရှိသည်ဖြင့် ဝိမတိဋီကာ ၌ လာရကား ၄-ပါးသော ရဟန်းတို့သည် မနေထိုင်လောက်သည်မှစ၍ ဆံပင်တဖျားမျှမူ လည်းဖြစ်စေ သူတပါးတို့၏ ဗဒ္ဒသိမ်ကို မိမိဗဒ္ဒသိမ်ပြု၍ သမုတ်လတ်သော် စပ်ယှက်ခြင်း သမ္ဘေဒဒေါသကြောင့် ထိုနောက်သမုတ်အပ်သော သိမ်သစ်သည် ဝိပတ္တိသိမ် ဖြစ်၏။ ၄- ပါးသော ရဟန်းတို့သည် နေထိုင်လောက်သည်မှစ၍ တသိမ်လုံးကိုပင်ဖြစ်စေ အတွင်းပြု၍ သမုတ်လတ်သော် လွမ်းမိုးခြင်း အဇ္ဈောတ္ထရဏဒေါသကြောင့် ဝိပတ္တိသိမ်ဖြစ်၏-ဟူ၍ မှတ်လေ။

အဘယ်သို့ နုတ်၍ သမုတ်အပ်သော သိမ်သည် ထိုသမ္ဘေဒ, အဇ္ဈောတ္ထရဏဒေါသ တို့ဖြင့် လှုပ်ချောက်ချားခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းရာသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သကဲ့သို့ ထင် သနည်းဟူမူကား-

★ မြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားရှိတော်မူသောအခါ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၏ ထက်ဝန်းကျင်၌ တည်သော ကျောင်းကြီး ၁၈-ရပ်တို့ကို အတွင်းထား၍ တရားစစ်သူကြီးဖြစ်တော်မူသော ပဌမအဂ္ဂသာဝကလက်ယာရံ, ဉာဏ်ပညာ၏အရာ၌ ဧတဒဂ်တင် အရှင်မဟာသာရိပုတြာ ဖွဲ့တော်မူအပ်သော သိမ် ၁-လုံး၊ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၃၃၁)

★ မြတ်စွာဘုရား ရွှေပြည်နိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည်မှ ၂၃၆-နှစ်မြောက်သောကာလ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ကြွသွား၍ အင်္ဂါ ၉-ပါးရှိသော မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ သာသနာတော်ကို

ခိုင်ခံ့စွာ တည်စေတော်မူသော အရှင်မဟာမဟိန္ဒထေရ်မြတ်သည် အနုရာဇပြည်ကို ခြံ၍ မဟာဝုန်ကျောင်းတိုက်၌ ဖွဲ့တော်မူအပ်သော သိမ် ၁-လုံး၊

ဤ ၂-လုံးသော သိမ်တို့သည်သာလျှင် ကျမ်းဂန်တို့၌ ထင်သည်၏အဖြစ်ကို ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ၌ဆိုသောကြောင့် ထိုမျှလောက်သောသိမ်၊ ထို့ထက်ကြီးသော သိမ်တို့ကို မယုံမှားအပ်သော် ရှိတန်စေ။

★ ဤမြန်မာတို့၏ တိုင်းပြည်၌ အရိမဒ္ဒနာ-အမည်ရှိသော ပေါက္ကံမြို့ဝယ် အနုရုဒ္ဓါ အမည်ရှိသော မင်းကြီးသည် သမုတ်စေအပ်သော အလျား ၁၆၂-တောင်၊ အနံ ၁၄၇-တောင် အတိုင်းအရှည်ရှိသော မဟာသိမ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း ထိုဋီကာ၌ ဆို၏။

★ ရတနာပုရအင်းဝပြည်ကြီး၌ ဖြန့်ထီးအုပ်စိုး မင်းရိုးနွယ်စစ် အမှန်ဖြစ်သော သရက် တော မဟာဝိဇယရံသီစေတီတော်ကြီးဒါယကာ သီရိတြိဘဝနာဒိတျာဓိပတိပဝရပဏ္ဍိတ-မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာအမည်ရှိသော မင်းလက်ထက် ဓမ္မစက်သာသနာ-၂၃၇၁၊ မဟာ သက္ကရာဇ် ၁၁၈၉-ခုနှစ်၊ မူးဝရွာ၏အနောက်မျက်နှာ ကုလလေးတာ ၇၀၀-ကျော်ခန့်ရှိသော တောကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူသော၊ ပစ္စည်းဘဏ္ဍာအာမိသကို အလေးမမူ၊ သူတော်ကောင်းတရားကိုသာ အလေးပြုတတ်သော၊ ကမ္မာကမ္မဝိနိစ္ဆယ-စသော ဝိနည်းခိုရ် ၏အရာ၌လည်း လိမ္မာစေ့စပ်သည်-ဟူ၍ သီတင်းသုံးဖော် သံဃာတော်တို့သည် အလေးပြု အပ်၊ နှစ်သက်တောင့်တအပ်သော အရှင်ဝိမလာစာရအမည်တော်ရှိသော ဂဏာစရိယ ဂဏာပါမောက္ခ လဇ္ဇီပေသလ ဗဟုသုတ အရညဝါသီ မဟာထေရ်မြတ်သည် သမုတ်တော်မူ အပ်သော အလျား ၂၁၅-တောင်၊ အနံအတောင် ၁၅၀-အတိုင်းအရှည်ရှိသော မဟာသိမ်။

ဤသိမ်တို့ကဲ့သို့ ၁-ဥသဘကျော် ၂-ဥသဘခန့်ရှိသော သိမ်တို့ကိုကား ယုံမှားခြင်း ရှိသော် ရှိလောက်ရာသည်ဖြစ်၍ မိမိပင် ယုံမှားခြင်း မရှိသော်လည်း နောက်သားနောင်လာ သိဿာနုသိဿတို့၏ သံသယဝိစိကိစ္ဆာကို မြစ်တားစောင့်ရှောက်သောအားဖြင့် “တာ ၄၀-၅၀၊ ခဲ ၃-၄-ကျ သိမ်မှ ထက်ဝန်းကျင်အရပ်ကို ဤဂါမသော၊ ထိုဂါမသော”ဟု သဘော မထားမူ၍ စောင့်ရှောက်သုတ်သင်စေအပ်၏။

ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ ဆရာတော်မြတ်သည်ကား တပါးသော ဂါမခေတ်တို့ကို အတွင်းပြု၍ သမုတ်အပ်သော ရှေးသိမ်ဟောင်း ရှိမရှိကိုလည်း မသိနိုင်ရာသောကြောင့် အနီးအစပ် ပတ်ပတ်လည် ဂါမခေတ်တို့၌ရှိသော ရဟန်းတို့ကို တောင်းပန်လျှောက်ထား၍ ထိုဂါမခေတ်တို့မှ ထွက်သွားစေ၍ ဝေးရာအရပ်၌ နေစေအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဆိုတော်မူ ၏။ ဤသို့ ကျမ်းပြုဆရာတော် ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်တို့ပင် အလွန်အလေးဂရုပြုသောအရာဖြစ်

သောကြောင့် “စောင့်ရှောက်သုတ်သင်ရချက် များသည်” ဟူ၍ မမှတ်အပ်။ ရာဇမတ်၊ မဏ္ဍပ်၊ တန်ဆောင်းတွင်း၌သာ သုတ်သင်သိမ်းဆည်းခြင်းသည်လည်း အလွန်ပင်တည်း။

အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူကား ထိုနုတ်အပ်သောသိမ်၏ ရေတူသိမ် တစ္ဆန်းတစ ဝင်၍ တည်ခဲ့လျှင်ပင် နုတ်၍ မရ၊ သံသယ မပျောက်လောက်ရာသောကြောင့်တည်း။

(ဝိသုဒ္ဓါရုံအဆုံးအဖြတ်၊ နှာ ၁၄၉-၌ ကြည့်ပါ။)

ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအရပ်၏ အတွင်း၌ရှိသော ရဟန်းတို့ကို ထိုအပိုင်းအခြားမှ အပ၌ နေစေခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအရပ်ကို သုတ်သင်၍လည်းကောင်း၊ သံဃာကိုသာ သုတ်သင်၍ သစ်ပင်၊မြက်-စသည်တို့သည် စပ်ယှက်လျက်ရှိချေကလည်း သမ္ဘေဒဒေါသဖြင့် ကြံဆဆင်ခြင်လျှင် ထိုသံဃာတို့၏ တည်ရာအရပ်၌ ဗဒ္ဒသိမ် မရှိသော် သာ သုတ်သင်ရာ ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ရှိချေလျှင် သုတ်သင်ရာ မရောက်ဖြစ်၍ ထိုသုတ်သင် အပ်သောအရပ်၏ ပြင်ပအစပ်၌ ပတ်ပတ်လည်အောင် ၁-တောင်၊ ၁-ထွာခန့် မြက်အမှိုက် မျှ မစပ်ရအောင် ၂-တန်၊ ၃-တန်၊ အလံ ၁၀-ကျော် ၂၀-ခန့် စည်းခြားရှင်းလင်း ပယ်ရှားစေ ပြီး၍လည်းကောင်း၊

၃၃။ ဆပဉ္စမတ္ထေ ဘိက္ခု၊ ဂဟေတွာ ဝိဟာရကောဋီတော ပဋ္ဌာယ ဝိဟာရပရိက္ခေပဿ အန္တော ဗဟိ စ သမန္တာ လေဋ္ဌပါပေတေ သဗ္ဗတ္ထ မဉ္စပုမာဏေ ဩကာသေ နိရန္တရံ ဌတွာ ပဋ္ဌမံ အဝိပ္ပဝါသသိမ်၊ တတော သမာနသံဝါသကသိမ်ဉ္စ သမ္မဟာနနဝသေန သိမာယ သမုဋ္ဌါပေတေ ကတေ တသ္မိ ဝိဟာရေ ခဏ္ဍသိမာယ မဟာသိမာယ ဝါ ဝိဇ္ဇမာနတ္ထေ သတိ အဝဿံ ဧကသ္မိ မဉ္စဋ္ဌာနေ တာသံ မဇ္ဈဂတာ တေ ဘိက္ခု၊ တာ သမ္မဟာနေယျံ။ တတော ဂါမသိမာ ဧဝ အဝသိသေယျံ။

ဟူ၍ ဝိမတိဋီကာ (ဒု၊ ၁၅၆)၌ လာရကား လဇ္ဇိပေသလ ဗဟုဿုတ ရဟန်း ၁၉-ပါးတို့ကို တစ်ဆိုင်းတည်းပြု၍ ထိုတစ်ဆိုင်းတည်းဖြင့်သာ နိမိတ်၏ပြင်ပ ၁၉-တောင်ခန့်အရပ်မှစ၍ ၃-၄- ၅-ထပ် အကွက်ချင်းစပ်အောင် ၂ တွဲဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့် ရှေးဦးစွာ အဝိပ္ပဝါသသိမ် ကို ထို့နောင် သမာနသံဝါသကသိမ်ကို နုတ်ပြီး၍ သမုတ်အပ်သောကာလ ထိုသိမ်သစ်ဖွဲ့ရာ ဂါမခေတ်ကိုသာ မလစ်မလပ် ကြပ်ကြပ်တည်းတည်း သိမ်းဆည်းစောင့်ရှောက်စေ၍ အယုတ်ဆုံး ၁၉-ပါး၊ အလွန်ကား ၁၀၀-၁၀၀၀-မမှတ်၊ ဟတ္တပါသ်မကင်း သီတင်းသုံးနေ စေအပ်သောရဟန်းတို့သည် ဤသို့ ပြုအပ်၏။

၃၄။ နိမိတ္တာနိ ကိတ္တေတွာ ကမ္မဝါစာယ သိမာ သမ္ပန္နိတဗ္ဗာ။ အထ တဿာ ဧဝ ဒဠိ- ကမ္မတ္ထံ အဝိပ္ပဝါသကမ္မဝါစာ ကာတဗ္ဗာ။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၂၃)

ဟူ၍ သမန္တပါသာဒိကအဋ္ဌကထာ၌ လာရကား နိမိတ်ထားခြင်း၊ နိမိတ်ကြားခြင်း ပုဗ္ဗကိစ္စ တို့ကို ပြည့်စုံစွာဖြု၍ သမာနသံဝါသက ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့် ရှေးဦးစွာ၊ ထို့နောင် ဒဇ္ဇိကမ္မအလို့ငှာ အဝိပွဝါသ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့် သမုတ်အပ်သောသိမ်သည် ထို သမ္ပေဒ၊ အဇ္ဈောတ္တရဏဒေါသတို့ဖြင့် လှုပ်ချောက်ချားခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းရာသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သကဲ့သို့ ထင်၏။

အဘယ့်ကြောင့် များစွာသော သံယာတို့ဖြင့် နုတ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို မဆို၊ ၁-ဆိုင်းတည်းသော သံယာဖြင့်သာ နုတ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဆိုအပ်လေဘိသနည်းဟူမူ ကား- သမူဟနိတဗ္ဗဖြစ်သော ရှေးဗဒ္ဒသိမ်ဟောင်းတို့သည် ၁၀-တောင်၊ ၉-တောင်ကွာပင် သိမ်သစ်ဖွဲ့ရာ မြေအပြင်၌ ရှိခဲ့သော်လည်း ထိုဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ပန္နက်သဲ၊ ကြိုးတန်း၊ မဏ္ဍပ်- စသည်တို့ စပ်ယှက်သည်ဖြစ်၍ တစ်သိမ်၌ ပြုအပ်သောကံသည် တစ်သိမ်၌ တည်သော ရဟန်းတို့ကြောင့် ပျက်လေရာ၏။ ထိုပန္နက်သဲ၊ ကြိုးတန်း၊ မဏ္ဍပ်-စသည်တို့ စပ်ယှက်ခြင်း မရှိသော အရာ၌လည်း ၁-တောင်ကွာ၊ ၁-ထွာခြားခန့် နီးပါးလျက် ထိုသိမ်တို့ ရှိခဲ့သော် သီမန္တရိုက်၌တည်သော ရဟန်းတို့သည် ကူးသန်းစပ်ယှက်ခြင်းကြောင့် ကံပျက်လေရာ၏။

၁-ဆိုင်းတည်းသော သံယာဖြင့် နုတ်သော်ကား ထိုသမူဟနိတဗ္ဗဖြစ်သော သိမ် ၂-ခုတို့၌ ကူးသန်းလျက် တည်သောအကွက်သို့ ကျသော်သာ ကံပျက်ရာ၏။ ထိုမှ တပါး သောအကွက်သို့ ကျသော် တစ်သိမ်၌တည်သော ရဟန်းမရှိခြင်းကြောင့် ပန္နက်သဲ၊ ကြိုး တန်း၊ မဏ္ဍပ်-စသည်ပင် စပ်ယှက်သော်လည်း ကံမပျက်ရာ။ ထို့ကြောင့် “တာသံ မဇ္ဈဂတာ တေ ဘိက္ခု တာ သမူဟနေယျံ” ဟု ဋီကာ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၆)၌ ဆိုအပ်၏။ ထို့ကြောင့် များစွာသော သံယာတို့ဖြင့် နုတ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို မဆို။ တစ်ဆိုင်းတည်းသော သံယာဖြင့်သာ နုတ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဆိုအပ်လေသတည်း။

၃၅။ တီဏိ ပန အာဒိ ကတွာ ဝုတ္တပ္ပကာရာနံ နိမိတ္တာနံ သတေနာပိ ဗဒ္ဓါ ဟောတိ၊ သာ တီဟိ သိယံာဋကသဏ္ဍာနာ ဟောတိ၊ စတူဟိ စတုရဿာ ဝါ သိယံာဋက- အမုစန္ဒမုဒိဂီဒိသဏ္ဍာနာ ဝါ တတော အဓိကေဟိ နာနာသဏ္ဍာနာ။

ဟူ၍ သမန္တပါသာဒိကအဋ္ဌကထာ (မဟာဝဂ္ဂ၊ ၃၂)၌ လာရကား သိမ်တို့သည် အထွေထွေ အပြားပြား သဏ္ဍာန်ပြားသည်ဖြစ်၍ ထောင့်တိုက်သိမ်သစ်၌ ထိခိုက်ကာမျှဖြစ်၍ တည်မည် ကိုလည်း မသိနိုင်ရာသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ၄-ထောင့်သိမ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း ထောင့် ကွက်၌ တပိုင်းပြတ်သိမ်သစ်နှင့် စပ်ကာမျှဖြစ်၍ တည်မည်ကိုလည်း မသိနိုင်ရာသော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထောင့်တိုက် ထိခိုက်၍တည်ရာ၌ သီမန္တရိုက် ပဌမကွက်၏အပ ဒုတိယအကွက်စဉ်သည် အကယ်၍ကား ဝင်လောက်၏။ ထိုသို့ ဝင်လောက်သော်လည်း

တကွက် လုံးကျမည်၊ ကွက်ပိုင်းပြတ် ကျမည်ကိုလည်း မသိနိုင်ရာသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ နိမိတ်၏ ပြင်ပ ၁၀-တောင်၊ ၉-တောင်ခန့် အရပ်မှစ၍ နတ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်း ဆိုအပ်လေသတည်း။

ဗဟိ စ သမန္တာ လေဥပါတေ-ဟူသော ဋီကာစကားကို ထောက်ထားလျှင် ထို ၁၀-တောင်၊ ၉-တောင်-ဟူ၍ ဆိုအပ်သောစကားကို နည်းပါးသေးသည်ပင်-ဟူ၍ မှတ်အပ်၏။ ဤသို့ ထောက်ထားကြံစည်အပ်သော အကြောင်းတို့ထက် ထူးမြတ်လွန်ကဲသော အကြောင်းကို ကောင်းစွာ ရှာ၍လည်း ယူတော်မူကြကုန်ရာ၏။ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ သဒ္ဓါ၍ ရဟန်းပြုကုန်သော လင်္ခိပေသလ၊ သိက္ခာကာမ၊ သဒ္ဓမ္မမာမက၊ သံသာရဘယဘီရုက၊ အပ္ပဿုတဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ရုက္ခာဒိသမ္ပန္န၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော သီမသမ္ပေဒလက္ခဏာ၌ တွေဝေခြင်းမရှိသဖြင့် သင့်မြတ်ဟုတ်မှန်သောအရာ၌ ပြုအပ်သော ဥပုသ်၊ ပဝါရဏာ-စသော ကံ၏ သမ္ပတ္တိဂုဏ်ကို မြင်သဖြင့် အလွန်နှစ်သက်၍လန်းဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ ပီတိပါမောဇ္ဇဖြစ်စေခြင်းအကျိုးငှာ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့မှ ထုတ်ဆောင်၍ မှတ်သားလွယ်အောင် ရေးသားအပ်သော သီမသမ္ပေဒအဆုံးအဖြတ် စကားရပ်ပြီး၏။

----- x -----

[၃] သီမသမ္ပေဒအဆုံးအဖြတ် နိဿယ

ဤသီမသမ္ပေဒအဆုံးအဖြတ်၌ ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့မှ ဆောင်၍ ဂဏန်းစဉ်ဖြင့် ပြအပ်သော ပါဠိတို့၏အရ မြန်မာဘာသာ-ဟု ဆိုအပ်သော နိဿယကို ယထာဏ္ဏမဂဏန်းစဉ် အတိုင်း မလှိုင်းမကျယ် ဆောင်လွယ်ရုံမျှ ရေးပြလိုက်ဦးအံ့။

၁။ အရညမ္ပိ၊ အရညသိမ်ကိုလည်း။ ဗဒ္ဒသီမာယ၊ ဗဒ္ဒသိမ်၏။ ခေတ္တမေဝါတိ၊ ဖွဲ့ရာ ခေတ်-ဟူ၍သာလျှင်။ ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ယူအပ်၏။ (ဝိမတိ၊ ၂။၁၆၇)

၂။ လောကဝေါဟာရသိဒ္ဓါ၊ လောကဝေါဟာဖြင့် ပြီးကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ၅-လုံးကုန်သော။ ယာ ပနေတာ ဂါမာရညနဒိသမုဒ္ဒဇာတဿရသီမာ၊ အကြင်ဂါမသိမ်၊ အရညသိမ်၊ နဒိသိမ်၊ သမုဒ္ဒသိမ်၊ ဇာတဿရသိမ်တို့သည်။ သန္တိ ရှိကုန်၏။ တာ သီမာယော၊ ထိုသိမ်တို့သည်။ အညမည ရုက္ခာဒိသမ္ပန္နာပိ၊ အချင်းချင်း သစ်ပင်-အစရှိသည်တို့ဖြင့် စပ်ယှက်ကုန်သော်လည်း။ သမ္ပေဒဒေါသံ၊ စပ်ယှက်ရောနှောခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော အပြစ်ဒေါသသို့။ နာပဇ္ဇန္တိ၊ မရောက်ကုန်။ ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်။ နာပဇ္ဇန္တိ မရောက်ကုန်သနည်း? တထာ လောကဝေါဟာရာဘာဝတော၊ ထိုသို့ သစ်ပင်-အစရှိသည်တို့သည် စပ်ယှက်ကာမျှဖြင့် သမ္ပေဒ-ဟူ၍ လောက၌ ခေါ်ဝေါ်ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ နာပဇ္ဇန္တိ၊ မရောက်ကုန်။ (ဝိမတိ၊ ၂။၁၆၅)

၃။ ဘဝဝတာ၊ သည်။ အနုညာတာ၊ ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ကုန်သော။ ဗဒ္ဒသီမာသတ္တဗ္ဗန္တ-
ရဉဒကုက္ခေပသီမာ၊ ဗဒ္ဒသိမ်၊ သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်၊ ဥဒကုက္ခေပသိမ်တို့သည်။ အညမညဉ္ဇေဝ၊
အချင်းချင်းလည်းကောင်း။ အတ္တနော၊ ဤ။ နိဿယဝိရဟိတာဟိ၊ မှီရာမှ ကင်းကုန်သော။
ဣတရိတရာသံ၊ မိမိမှ တပါးကုန်သော နိဿိတသိမ်တို့၏။ နိဿယသီမာဟိ၊ စ၊ မှီရာဖြစ်
ကုန်သော သိမ်တို့နှင့်လည်းကောင်း။ ရုက္ခာဒိသမ္ပန္နော၊ သစ်ပင်-အစရှိသည်တို့ဖြင့် စပ်ယှက်
ခြင်းသည်။ သတိ၊ ရှိသော်။ သမ္ပေဒဒေါသံ၊ စပ်ယှက်ခြင်း သမ္ပေဒဒေါသသို့။ အာပဇ္ဇန္တိ၊
ရောက်ကုန်၏။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ သုတ္တာနုလောမနယော၊ အကပ္ပိယာနုလောမ
၏အစွမ်းအားဖြင့် ထုတ်အပ်သော သုတ္တာနုလောမနည်းတည်း။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၆၄)

၄။ ဥဒကုက္ခေပဗဒ္ဒသီမာနံ၊ ဥဒကုက္ခေပသိမ်၊ ဗဒ္ဒသိမ်တို့၏။ အန္တရာ၊ အကြား၌။
ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်။ သီမန္တရိကာ၊ သီမန္တရိက်ကို။ န ဝိဟိတာ၊ မစီရင်အပ်လေသနည်း?
ဣတိ အယံ၊ ကား။ ပုတ္တာ၊ အမေးတည်း။ နိဿယဘေဒသဘာဝဘေဒေဟိ၊ မှီရာပြားခြင်း၊
သဘောပြားခြင်းတို့ဖြင့်။ သယမေဝ၊ မိမိတို့ အလိုလိုသာလျှင်။ ဘိန္နတ္တာ၊ ပြားသည်၏အဖြစ်
ကြောင့်။ န ဝိဟိတာ၊ မစီရင်အပ်။ ဣတိ အယံ၊ ကား။ ပရိဟာရော၊ အဖြေတည်း။ ဟိ
သစ္စံ၊ ။ ဧကနိဿယ ဧကသဘာဝါနံ ဧဝ၊ တူသော မှီရာ၊ တူသော သဘောရှိကုန်သော
သိမ်တို့အားသာလျှင်။ သီမန္တရိကာယ၊ သီမန္တရိက်၏။ ဝိနာသံ၊ ကင်းခြင်းသို့။ ကရောတိ၊
ပြုတတ်၏။ ဣတိ အယံ အတ္ထော၊ ဤသို့သော အနက်ကို။ ဝုတ္တောဝ၊ ဆိုအပ်သည်သာ
လျှင်တည်း။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၆၅)

၅။ သီမာမာဠကော၊ ခဏ္ဍာသိမ်အပြင်၌။ ဝဋ္ဋရုက္ခော၊ ပညောင်ပင်သည်။ ဟောတိ၊
ဖြစ်အံ့။ တဿ၊ ထိုပညောင်ပင်၏။ သာခါ ဝါ၊ အခက်သည်လည်းကောင်း။ တတော၊
ထိုပညောင်ပင်မှ။ နိဂ္ဂတပါရောဟော ဝါ၊ ထွက်သော သစ်ပါးပျဉ်းသည်လည်းကောင်း။
မဟာသီမာယ၊ ။ ပထဝိတလံ ဝါ၊ မြေအပြင်ကိုလည်းကောင်း။ တတ္ထ၊ ထိုမဟာသီမာ၌။
ဇာတရုက္ခာဒိနိ ဝါ၊ ပေါက်ရောက်သော သစ်ပင်-အစရှိသည်တို့ကိုလည်းကောင်း။ အာဟစ္စ၊
ထိခိုက်၍။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်အံ့။ (မဟာဝဂ္ဂ၊ ၄။ ၃၂၇)

၆။ ဝဋ္ဋရုက္ခောတိ ဣဒံ၊ ဝဋ္ဋရုက္ခော-ဟူသော ဤစကားကို။ ပါရောဟော'ပတ္ထမ္ဘေန၊
သစ်ပါးပျဉ်းထောက်ပံ့သဖြင့်။ အတိဒ္ဓရမ္ပိ၊ အလွန်ဝေးသော အရပ်သို့လည်း။ ဂန္တံ၊ သွင်းခြင်း
ငှာ။ သမတ္ထသာခါသမဂ္ဂိတာယ၊ စွမ်းနိုင်သော သစ်ခက်နှင့် ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။
အဋ္ဌကထာစရိယေန၊ အဋ္ဌကထာဆရာတော်မြတ်သည်။ ဝုတ္တံ၊ ။ သဗ္ဗရုက္ခလတာဒိနမ္ပိ၊
အလုံးစုံသော သစ်ပင်၊ နွယ်-အစရှိသည်တို့၏လည်း။ သမ္ပန္နော၊ စပ်ခြင်းသည်။ န ဝဋ္ဋတိ
ဧဝ၊ မအပ်သည်သာလျှင်တည်း။ တေနေဝ၊ ထို့ကြောင့်သာလျှင်။ နာဝါရဇ္ဇသေတုသမ္ပန္နောပိ၊

F:10-D

လှေ၊ ကြီး၊ တံတားတို့၏ စပ်ခြင်းကိုလည်း။ အာစရိယေန၊ သည်။ ပဋိက္ခိတ္တော၊ ပယ်တော်မူ အပ်၏။ (ဝဇီရဋီ၊ ၄၆၀)

၇။ မဟာသီမံ၊ မဟာသီမံကို။ သောဓေတွာ ဝါ၊ သုတ်သင်၍မူလည်း။ ကမ္မံ၊ ကံကို။ ကာတဗ္ဗံ၊ ၎င်း။ တေ ဝါ သာခါပါရောဟာ၊ ထိုသစ်ပင်၊ သစ်ပီးပျဉ်းတို့ကိုမူလည်း။ ဆိန္နိတွာ၊ ဖြတ်၍။ ဗဟိဋ္ဌကာ၊ အပ၌ တည်သည်တို့ကို။ ကာတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ အနာဟစ္စ၊ သိမ်မြေ အပြင်၊ ထိုသိမ်မြေအပြင်၌ ပေါက်ရောက်သော သစ်ပင်-အစရှိသည်တို့ကို မထိခိုက်မူ၍။ ဌိတသာခါဒီသု၊ တည်သော သစ်ခက်-အစရှိသည်တို့၌။ အာရုဋ္ဌဘိက္ခု၊ တက်၍နေသော ရဟန်းကို။ ဟတ္ထပါသံ၊ သံယာဘောင် ၂-တောင်ထွာသော ဟတ္ထပါသံသို့။ အာနေတဗ္ဗော၊ ဆောင်အပ်၏။ ဧဝံ၊ ဤခဏ္ဍသိမ်၌ ပေါက်ရောက်သော သစ်ပင်အတူ။ မဟာသီမာယ၊ ၌။ ဇာတရုက္ခဿ၊ ပေါက်ရောက်သော သစ်ပင်၏။ သာခါ ဝါ၊ အခက်သည်လည်းကောင်း။ ပါရောဟော ဝါ၊ သစ်ပီးပျဉ်းသည်လည်းကောင်း။ ဝုတ္တနယေနေဝ၊ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်း ဖြင့်သာလျှင်။ သီမာမာဠကော၊ ခဏ္ဍသိမ်အပြင်၌။ ပတိဋ္ဌာတိ၊ တည်အံ့။ ဝုတ္တနယေနေဝ၊ သာလျှင်။ သီမံ၊ ခဏ္ဍသိမ်ကို။ သောဓေတွာ ဝါ၊ ၍လည်း။ ကမ္မံ၊ ကို။ ကာတဗ္ဗံ၊ ၎င်း။ တေ ဝါ သာခါပါရောဟာ၊ ထိုသစ်ခက်၊ သစ်ပီးပျဉ်းတို့ကိုမူလည်း။ ဆိန္နိတွာ၊ ဖြတ်၍။ ဗဟိဋ္ဌကာ၊ အပ၌ တည်သည်တို့ကို။ ကာတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ (မဟာဝဂ္ဂ၊ ၄၂၇)

ဤအနက်ပေးစဉ်အတိုင်း အဋ္ဌကထာပါဠိ၌ ၂-ရပ် စပ်လျက် နေသည်-ဟု မှတ်လေ။

၈။ မဟာသီမံ သောဓေတွာ ဝါ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗန္တိ၊ ကား။ မဟာသီမဂတာ၊ မဟာသီမံ၌ ရောက်ကုန်သော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းတို့ကို။ ဟတ္ထပါသံ ဝါ၊ သံယာဘောင် ၂-တောင်ထွာသော ဟတ္ထပါသံသို့မူလည်း။ အာနေတဗ္ဗော၊ ဆောင်အပ်ကုန်၏။ သီမတော ဝါ၊ သိမ်မှမူလည်း။ ဗဟိ၊ အပ၌။ ကာတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ ဣတိ အယံ၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်၏ အလိုတည်း။ (သာရတ္ထဒီပနီ၊ ၂၇၂)

၉။ မဟာသီမံ ဝါ သောဓေတွာတိ၊ ကား။ မဟာသီမဂတာနံ၊ မဟာသီမံ၌ ရောက်ကုန် သော။ သဗ္ဗေသံ၊ ကုန်သော။ ဘိက္ခုနံ၊ တို့ကို။ ဟတ္ထပါသာနယနဆန္ဒာဟရဏာဒိဝသေန၊ ဟတ္ထပါသံသို့ ဆောင်ခြင်း၊ ထိုရဟန်းတို့၏ ဆန္ဒကို ဆောင်ခြင်း-အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်း အားဖြင့်။ သကလံ၊ သော။ မဟာသီမံ၊ ကို။ သောဓေတွာ၊ ၍။ (ဝိမတိ၊ ၂၊ ၁၄၈)

၁၀။ အဿ၊ ထိုမဟာသီမံမှ လာ၍ ခဏ္ဍသိမ်၏ အပေါ်ကောင်းကင်၌တည်သော သစ်ခက်၌ တက်၍နေသော ရဟန်း၏။ ပါဒါ ဝါ၊ ခြေတို့သည်လည်း။ ဘူမိဂတာ၊ ခဏ္ဍသိမ်၏ မြေ၌ တည်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်အံ့။ နိဝါသနပါရူပနံ ဝါ၊ အဝတ်အရုံသည်မူလည်း။

ဘူမိ၊ ခဏ္ဍသိမ်၏ မြေကို။ ဖုသတိ၊ ထိခိုက်အံ့။ ခဏ္ဍသီမာယံ၊ ခဏ္ဍသိမ်၌။ ကမ္မံ၊ ကို။ ကာတုံ၊ ငှာ။ န ဝဋ္ဋတိ၊ မအပ်။ ပါဒေ စ၊ ခြေတို့ကိုလည်းကောင်း။ နိဝါသနပါရူပနဉ္စ၊ အဝတ်အရုံ ကိုလည်းကောင်း။ ဥက္ခိပါပေတွာ ပန၊ ပင့်မြှောက်စေ၍မူကား။ ကာတုံ၊ ငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ ၎င်း။ (သီမာမာဠကေတိ ခဏ္ဍသီမမာဠကေ-ဟူ၍လာသော သာရတ္ထဒီပနီ၊ သီမာမာဠကေတိ ခဏ္ဍသီမင်္ဂဏေ-ဟူ၍ လာသော ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာတို့နှင့်အညီ သီမာမာဠကေ-ဟူသော ပါဠိကို ခဏ္ဍသိမ်အပြင်-ဟူ၍ ယောဇနာအပ်လေသည်။) (မဟာဝဂ္ဂ၊ ၄၊ ၃၂၇)

၁၁။ ဝိသဘာဝသီမာသု၊ သဘောမတူကုန်သော သိမ်တို့၌။ ရုက္ခာဒိသမ္ပန္ဓေ၊ သစ်ပင်-အစရှိသည်တို့၏ စပ်ယှက်ခြင်းသည်။ သတိ၊ ရှိသော်။ ဧကတ္ထ၊ တစ်သိမ်၌။ ဌိတော၊ တည်သော ရဟန်းသည်။ ဣတရဋ္ဌာနံ၊ တပါးသော သိမ်၌တည်သော ရဟန်းတို့၏။ ကမ္မံ၊ ကို။ ကောပေတိ၊ ပျက်စေ၏။ (ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ၊ ၂၊ ၁၅၃)

၁၂။ နဒိယာ ပန၊ မြစ်၌ကား။ ကမ္မံ၊ ကံကို။ ကရိဿာမာတိ၊ ပြုကုန်အံ့-ဟူ၍။ ဂတေဟိ၊ သွားကုန်သော ရဟန်းတို့သည်။ သစေ၊ အကယ်၍။ နဒီ၊ မြစ်သည်။ ပရိပုဏ္ဏာ၊ ရေဖြင့် ပြည့်သည်။ သမတိတ္တိကာ၊ ကမ်းနှင့် ညီမျှသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်အံ့။ ဥဒကသာဋီကံ၊ ရေသနပ်ကို။ နိဝါသေတွာပိ၊ ဝတ်၍လည်း။ အန္တောနဒိယံယေဝ၊ မြစ်တွင်း၌သာလျှင်။ ကမ္မံ၊ ကို။ ကာတပွံ၊ ၎င်း။ သစေ န သက္ကောန္တိ၊ အကယ်၍ မတတ်နိုင်ကုန်အံ့။ နာဝါယပိ၊ လှေ၌မူလည်း။ ဌတွာ၊ တည်၍။ ကာတပွံ၊ ၎င်း။ ဂစ္ဆန္တိယာ၊ ဥဒကုက္ကေပသိမ်ကို လွန်၍ သွားသော။ နာဝါယ ပန၊ လှေ၌ကား။ ကာတုံ၊ ငှာ။ န ဝဋ္ဋတိ၊ မအပ်။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်။ န ဝဋ္ဋတိ၊ မအပ်သနည်း။ ဥဒကုက္ကေပမတ္တမေဝ၊ အားလျစ်လျူရှိသော ယောက်ျားသည် အန်စာပစ်သော အလားကဲ့သို့ အားကို အကုန်ထုတ်သဖြင့် ပစ်ကြအပ်သော သဲ၊ ရေ တစ်ကျ အတိုင်းအရှည်မျှသည်သာလျှင်။ ဟိ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ သီမာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ န ဝဋ္ဋတိ၊ မအပ်။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၂၇)

တံ၊ ထိုဥဒကုက္ကေပသိမ်ကို။ နာဝါ၊ လှေသည်။ နာဝဋ္ဌေ၊ လှေ၌တည်သော ရဟန်းတို့ကို။ (ဤကား ကာရိုက်ကံထည့်သည်။) သီယမေဝ၊ လျှင်မြန်စွာသာလျှင်။ အတိက္ကာမေတိ၊ လွန်စေတတ်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့ လွန်စေသည်။ သတိ၊ သော်။ အညိဿာ၊ တပါးသော။ သီမာယ၊ ဥဒကုက္ကေပသိမ်၌။ ဥတ္တိ၊ ဥ တ်သည်။ အညိဿာ၊ သော။ သီမာယ၊ သက်သက်သော နဒီသိမ်၌။ အနုသာဝနာ၊ ကမ္မဝါစာသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ နာဝံ၊ ကို။ အရိတ္တေန ဝါ၊ တွန်းဝါးဖြင့်မူလည်း။ ထပေတွာ၊ ထား၍။ ပါသာဏေ ဝါ၊ ကျောက်ဖြင့်မူလည်း။ လမ္ပိတွာ၊ ဆွဲ၍။ အန္တောနဒိယံ၊ မြစ်အတွင်း၌။ ဇာတရုက္ခေ ဝါ၊ ပေါက်ရောက်သော ဥဒကုက္ကေပသိမ်တွင်း၊ သိမ်ပ၌တည်သော သစ်ပင်၌မူလည်း။ ဗန္ဓိတွာ၊ ဖွဲ့ချည်၍။ ကမ္မံ၊

ကို။ ကာတဗ္ဗံ၊ ဇါ။ အန္တောနဒိယံ၊ ဌံ။ ဗန္ဓေ၊ ဖွဲအပ်သော။ အဋ္ဌကေပိ၊ ငြမ်းစင်၌လည်းကောင်း။ အန္တောနဒိယံ၊ ဌံ။ ဇာတရုက္ခေပိ၊ ပေါက်ရောက်သော သစ်ပင်၌လည်းကောင်း။ ဌိတေဟိ၊ တည်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်။ ကာတုံ၊ ငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ ဇါ။

ပန၊ ထိုသို့ မဟုတ်။ ရုက္ခဿ၊ ဥဒကုက္ခေပသိမ်တွင်း ကျသော၊ ထိုရဟန်းတို့၏ တည်ရာဖြစ်သော သစ်ပင်၏။ သာခါ ဝါ၊ သည်လည်းကောင်း။ တတော၊ ထိုသစ်ပင်မှ။ နိက္ခန္တပါရောဟော ဝါ၊ ထွက်သော သစ်ပါးပျဉ်းသည်လည်းကောင်း။ ဗဟိနဒိတိရေ၊ အပဖြစ်သော မြစ်ကမ်း၌။ ဝိဟာရသီမာယ ဝါ၊ ကျောင်းတိုက်၌သာ များသောအားဖြင့် ဖွဲအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝိဟာရသီမ-ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်အပ်သော ဗဒ္ဒသိမ်၌လည်းကောင်း။ ဂါမသီမာယ ဝါ၊ ဂါမသိမ်၌လည်းကောင်း။ သစေ ပတိဋ္ဌိတော၊ အကယ်၍ တည်သည်ဖြစ်အံ့။ သီမံ ဝါ၊ ဗဒ္ဒဂါမသိမ်ကိုမူလည်း။ သောဓေတွာ၊ သိမ်၌တည်သော ရဟန်းတို့ကို ဟတ္ထပါသ် သို့သော်လည်း ဆောင်ခြင်း၊ သိမ်မှသော်လည်း အပပြုခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် သုတ်သင်၍။ သာခံ ဝါ၊ သစ်ခက်ကိုမူလည်း။ ဆိန္နိတွာ၊ ၍။ ကမ္ပံ၊ ကို။ ကာတဗ္ဗံ၊ ဇါ။ ဗဟိနဒိတိရေ၊ အပဖြစ်သော မြစ်ကမ်း၌။ ဇာတရုက္ခဿ၊ ပေါက်ရောက်သော သစ်ပင်၏။ အန္တောနဒိယံ၊ ဌံ။ ပဝိဋ္ဌသာခါယ ဝါ၊ ဝင်၍ တည်သော သစ်ခက်၌လည်းကောင်း။ ပါရောဟေ ဝါ၊ သစ်ပါးပျဉ်း၌လည်းကောင်း။ နာဝံ၊ ကို။ ဗန္ဓိတွာ၊ ဖွဲချည်၍။ ကမ္ပံ၊ ကို။ ကာတုံ၊ ငှာ။ န ဝဋ္ဋတိ၊ မအပ်။ ကရောန္တေဟိ၊ ပြုကုန်သော ရဟန်းတို့သည်။ သီမာ ဝါ၊ သိမ်ကိုမူလည်း။ သောဓေ-တဗ္ဗာ၊ သုတ်သင်စေအပ်၏။ သာခံ ဝါ၊ ကိုမူလည်း။ ဆိန္နိတွာ၊ ဖြတ်၍။ တဿ သာခါ ပါရောဟဿ၊ ထိုသစ်ခက်၊ သစ်ပါးပျဉ်း၏။ ဗဟိ ပတိဋ္ဌိတဘာဝေါ၊ ပြင်ပ၌ တည်သည်၏ အဖြစ်ကို။ နာသေတဗ္ဗာ၊ ဖျက်စေအပ်၏။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၃၃၅)

ပန၊ ထိုမှတပါး။ နဒိတိရေ၊ ကပ္ပိယခေတ်မဟုတ်သော မြစ်ကမ်း၌။ ခါဏုကံ၊ ကြက်ဆူးတိုင်ကို။ ကောဋ္ဌေတွာ၊ စိုက်နှက်၍။ တတ္ထ၊ ထိုကြက်ဆူးတိုင်၌။ ဗဒ္ဒနာဝါယ၊ ဖွဲချည်သော လှေ၌။ န ဝဋ္ဋတိ ယေဝ၊ မအပ်သည်သာလျှင်တည်း။ နဒိယံ၊ မြစ်၌။ သေတုံ၊ တံတားကို။ ကရောန္တိ၊ ပြုကုန်အံ့။ အန္တောနဒိယံယေဝ၊ မြစ်တွင်း၌သာလျှင်။ သေတု ဝါ၊ တံတားသည်လည်းကောင်း။ သေတုပါဒါ ဝါ၊ တံတားတိုင်ခြေတို့သည်လည်းကောင်း။ သစေ ဟောန္တိ၊ ကုန်အံ့။ သေတုမ္ပိ၊ တံတား၌။ ဌိတေဟိ၊ တည်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်။ ကမ္ပံ၊ ကို။ ကာတုံ၊ ငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ ဇါ။

ပန၊ ထိုသို့ မဟုတ်။ သေတု ဝါ၊ တံတားသည်လည်းကောင်း။ သေတုပါဒါ ဝါ၊ လည်းကောင်း။ ဗဟိတိရေ၊ ကပ္ပိယခေတ်မှ အပဖြစ်သော မြစ်ကမ်း၌။ သစေ ပတိဋ္ဌိတာ၊ အကယ်၍ တည်ကုန်သည် ဖြစ်အံ့။ ကမ္ပံ၊ ကို။ ကာတုံ၊ ငှာ။ န ဝဋ္ဋတိ၊ မအပ်။ သီမံ၊ ကို။

သောစေတော၊ ရှိ။ ကာတဗ္ဗံ၊ ၎င်း။ အထ၊ ထိုသို့ မဟုတ်။ သေတုပါဒါ၊ တို့သည်။ အန္တော၊ ကပ္ပိယခေတ်ဖြစ်သော မြစ်အတွင်း၌။ သေတု ပန၊ တံတားသည်ကား။ ဥဘိန္နမ္ပိ၊ ၂-ဖက် လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တီရာနံ၊ ကမ်းတို့၏။ ဥပရိအာကာသေ၊ အထက်ကောင်းကင်၌။ ဌိတော၊ တည်သည် ဖြစ်အံ့။ ဝဋ္ဋတိ၊ အပ်၏။ (ဝိဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃၅)

“ဥဒကုက္ကေပမနတိတ္ထမိတွာ ပရိဝတ္ထမာနယ ကာတု ဝဋ္ဋတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ”ဟူသော သာရတ္ထဒီပနီဋီကာနှင့်အညီ ဂစ္ဆန္တိယာ-ဟူသော ပါဠိကို အနက်ယောဇနာသည်။

“အညိဿာ အနုဿာဝနာတိ ကေဝလာယ နဒိသီမာယ အနုဿာဝနာ”ဟူသော ဝိမတိဋီကာနှင့်အညီ “အညိဿာ သီမာယ ဥတ္တိ အညိဿာ အနုဿာဝနာ”ဟူသော ပါဠိတို့ကို အနက်ယောဇနာအပ်လေသည်။

“အန္တောနဒိယံ ဇာတရုက္ခေ ဝါတိ ဥဒကုက္ကေပရိစ္ဆေဒဿ ဗဟိ ဌိတေ ရုက္ခေပိ ဝါ”ဟူသော ၎င်းဋီကာနှင့်အညီ ဇာတရုက္ခေ ဝါ-ဟူသောပါဠိကို အနက်ယောဇနာအပ် လေသည်။

“ရုက္ခဿာတိ တဿေဝ ဥဒကုက္ကေပပဝိဋ္ဌဿ ရုက္ခဿ”ဟူသော ၎င်းဋီကာနှင့် အညီ ရုက္ခဿ-ဟူသောပါဠိကို အနက်ယောဇနာအပ်လေသည်။

“သိမံ ဝါ သောစေတောတိ ဧတ္ထ သီမသောဓနံ နာမ ဂါမသီမာဒိသု ဌိတာနံ ဟတ္ထပါ- သာနယနတ္ထံ”ဟူသော သာရတ္ထဒီပနီ၊

“သိမံ ဝါ သောစေတောတိ ယထာဝုတ္တဝိဟာရေ ဗဒ္ဒသိမံ ဂါမသီမဉ္ဇ တတ္ထ ဌိတ- ဘိက္ခုနံ ဟတ္ထပါသာနယန ဗဟိသီမကရဏဝသေနေဝ သောစေတော”ဟူသော ဝိမတိဋီကာ တို့နှင့်အညီ ဝိဟာရသီမာယ ဝါ-ဟူသောပါဠိ၊ သိမံ သောစေတော-ဟူသော ပါဠိတို့ကို အနက် ယောဇနာအပ်လေသည်။

၁၃။ ဥဒကုက္ကေပသီမာယံ၊ ၌။ ကမ္ပံ၊ ကို။ ကရောန္တိ ယံထာ စ၊ ပြုကုန်သော ရဟန်းတို့ ကဲ့သို့သာလျှင်။ ဧဝံ တထာ၊ ထို့အတူ။ ဗဒ္ဒသီမာယံ ဝါ၊ ၌လည်းကောင်း။ ဂါမသီမာယံ ဝါ၊ ၌လည်းကောင်း။ ကမ္ပံ၊ ကို။ ကရောန္တေဟိပိ၊ ပြုကုန်သော ရဟန်းတို့သည်လည်း။ ဥဒ- ကုက္ကေပသီမဋ္ဌေ၊ ဥဒကုက္ကေပသီမံ၌ တည်ကုန်သော ရဟန်းတို့ကို။ သောစေတောဝါ သာ လျှင်။ ကာတဗ္ဗံ၊ ၎င်း။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၆၄)

၁၄။ နဒိယံ၊ မြစ်၌။ ကမ္ပံ၊ ကို။ ကရောန္တာနံ၊ ပြုကုန်သော ရဟန်းတို့၏။ ဥဒကုက္ကေ- ပတော၊ မှ။ ဗဟိ၊ ၌။ ရုက္ခာဒိသမ္ပန္နော၊ သစ်ပင်-စသည်တို့၏ စပ်ယှက်ခြင်းသည်။ အပ္ပမာ- ဏံ၊ ပမာဏ မဟုတ်။ ဂါမေ ဂါမသီမံ၌။ ကရောန္တာနံ၊ တို့၏။ နဒိယံ၊ ၌။ သမ္ပန္နရုက္ခဿ၊

၏။ ဥဒကုက္ခေပတော၊ မှ။ ဗဟိ၊ ဌှိ။ ဌိတဘိက္ခု စ၊ သည်လည်း။ အပ္ပမာဏံ၊ ပမာဏ မဟုတ်။ တတော ဩရံ၊ ထိုမှအောက် ယုတ်မှု။ ပမာဏံ၊ ပမာဏသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

၁၅။ ဗဒ္ဒသီမာယ၊ ဗဒ္ဒသိမ်၌။ ဇာတံ၊ ပေါက်ရောက်သော။ ယတ္ထ ကတ္ထစိ၊ အမှတ်မရှိ တစ်ခုခုသောအရပ်၌။ ဧကသမ္ပဒ္ဓေန၊ သိမ်နှင့် တစပ်တည်း စပ်သဖြင့်။ ဂတံ၊ တည်သော။ ယံကိဉ္စိ၊ အလုံးစုံသော ဝတ္ထုသည်။ သီမာသင်္ချမေဝ၊ သိမ်-ဟူသော အရေအတွက်သို့သာ လျှင်။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ (အဋ္ဌကထာအနက်။ ဝိဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၇)

၁၆။ ယံကိဉ္စိတိ၊ ယံကိဉ္စိ-ဟူ၍။ ဝစနတော၊ ဆိုခြင်းကြောင့်။ တိဏာဒိပိ၊ မြက်-စသည် ကိုလည်း။ သင်္ဂဟိတံ၊ ရေတွက်အပ်၏။ မဟာထေရာပိ၊ မထေရ်ကြီးတို့သည်လည်း။ တိဏံ ကို။ သောဓေတွာဝ၊ သာလျှင်။ ကရောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ (ဝဇီရ၊ ၄၅၅)

၁၇။ ယံကိဉ္စိတိ၊ ကား။ နိဋ္ဌိတသီမာယ၊ သမုတ်၍ပြီးပြီးသော သိမ်၌။ ဥပရိ ဇာတံ၊ အထက်၌ ပေါက်ရောက်သော။ ဝိဇ္ဇာမာနဉ္စ၊ ထင်ရှားရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ ပုဗ္ဗေ၊ သိမ် မဖွဲ့မီ ရှေးအဖို့၌။ ဌိတဉ္စ၊ တည်သည်လည်းဖြစ်သော။ ပစ္စာ၊ သိမ်ဖွဲ့ပြီးသော နောက်၌။ သဗ္ဗာတဉ္စ၊ ကောင်းစွာ ပေါက်ရောက်သည်လည်းဖြစ်သော။ ပဝိဋ္ဌဉ္စ၊ ဝင်လာသည်လည်း ဖြစ်သော။ သဝိညာဏကာဝိညာဏကံ၊ သဝိညာဏက၊ အဝိညာဏကဖြစ်သော။ ယံကိဉ္စိ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော ဝတ္ထုသည်လည်း။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်လျှင်။ အတ္ထော၊ ယံကိဉ္စိ- ဟူသော ပုဒ်၏အနက်တည်း။ ဟိ တပျါကဋီကရောမိ၊ ထိုစကားကို ထင်စွာပြဦးအံ့။ အန္တော- သီမာယ၊ သိမ်တွင်း၌။ ဟတ္ထိက္ခန္ဓာဒိသဝိညာဏကေသု၊ ဆင်ကျောက်ကုန်း-အစရှိသော သဝိညာဏကဝတ္ထုတို့၌။ နိသိန္နောပိ၊ ကောင်းစွာ နေထိုင်သည်လည်းဖြစ်သော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ သီမဋ္ဌောဝ၊ သိမ်၌ တည်သည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၏။

၁၈။ ဧကသမ္ပဒ္ဓေန ဂတန္တိ ဣဒံ ဝစနံ၊ ဧကသမ္ပဒ္ဓေန ဂတံ-ဟူသော ဤစကားကို။ ရုက္ခလတာဒိတကြဇာတမေဝ၊ သစ်ပင်၊ နွယ်-အစရှိသော ထိုသိမ်၌ ပေါက်ရောက်သော ဝတ္ထုကိုသာလျှင်။ သန္ဓာယ၊ ရည်၍။ ဝုတ္တံ၊ အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုအပ်၏။

၁၉။ ဧတ္ထ ပန၊ ဤသို့ ဤသိမ်မှ လာ၏၊ ထိုသိမ်မှ လာ၏-ဟူ၍ ဆိုခြင်းငှာ မတတ် ကောင်းသော ဒဏ္ဍာ၊ ရုဇု-အစရှိသော ဝတ္ထု၌ကား။ ဗဒ္ဒသီမာယ၊ ဗဒ္ဒသိမ်၌။ ပတိဋ္ဌိတဘာဂေါ၊ တည်သော အဖို့သည်။ ဗဒ္ဒသီမာ၊ ဗဒ္ဒသိမ်တည်း။ အဗဒ္ဒဂါမာသီမာယ၊ အဗဒ္ဒဖြစ်သော ဂါမသိမ်၌။ ပတိဋ္ဌိတဘာဂေါ၊ သည်။ ဂါမသီမာ၊ ဂါမသိမ်တည်း။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၃)

၂၀။ ဗဒ္ဒသီမာယာတိ ဣဒဉ္စ၊ ဗဒ္ဒသီမာယ-ဟူသော ဤစကားကိုလည်း။ ပကရဏ- ဝသေန၊ ဗဒ္ဒသိမ်ကို ပြဆိုအပ်သောအရာ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဥပလက္ခဏတော၊ ဥပလက္ခဏ

နည်းအားဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုတော်မူအပ်၏။ သဗ္ဗာသု၊ ကုန်သော။ အဗဒ္ဒ-
သီမာသုပိ၊ တို့၌လည်း။ ဌိတံ၊ တည်သည် ဖြစ်အံ့။ တံ၊ ထိုတည်သော ဝတ္ထုသည်။ သီမာသင်္ချ-
မေဝ၊ သိမ်-ဟူသော အရေအတွက်သို့သာလျှင်။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ ဥဒကုက္ခေပနဒီ-
အာဒီသုပိ၊ ဥဒကုက္ခေပသိမ်၊ နဒီသိမ်-အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ဧသေဝ နယော၊ ဤဗဒ္ဒသိမ်
နှင့် ဂါမသိမ်၌ ပြုအပ်သော နည်းအတူသာလျှင်တည်း။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၃-၁၅၄)

၂၁။ တတ္ထ စ၊ ထိုသို့ ကူးသန်းစပ်ယှက်၍ တည်ရာ၌လည်း။ ဝိသဘာဂသီမာယ၊ ၌။
ဧဝံ၊ ဤသို့။ ပဝိဋ္ဌေ၊ ဝင်သည်ရှိသော်။ သကလသီမာသောဓနဉ္စ၊ အလုံးစုံသော သိမ်
တစ်ခုလုံးကို သုတ်သင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ သဘာဂါယ၊ သဘာဂသိမ်၌။ ပဝိဋ္ဌေ၊
သော်။ ဗုသိတွာ၊ ဝင်သောဝတ္ထုကို ထိခိုက်၍။ ဌိတမတ္တဘိက္ခုသောဓနဉ္စ၊ တည်သည်သာ
လျှင်ဖြစ်သော ရဟန်းကို သုတ်သင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ သဗ္ဗံ၊ သည်။ ဝုတ္တနယမေဝ၊
ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာလျှင်တည်း။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၄)

၂၂။ ဥပရိ၊ မြေ၏အထက်၌။ ဒိဿမာနန္ဒသာခါဒိပဝေသေ ဧဝ၊ ထင်မြင်အပ်
သော ပင်စည်၊ အခက်-စသည်တို့၏ ဝင်ခြင်း၌သာလျှင်။ သင်္ကရဒေါသဿ၊ ရောယှက်ခြင်း
ဒေါသကို။ သဗ္ဗတ္ထ၊ ခပ်သိမ်းသောအရာ၌။ ဒသိတတ္တာ၊ အဋ္ဌကထာဆရာတော်မြတ် ပြုအပ်
သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အဒိဿမာနာနံ၊ မထင်မမြင်အပ်ကုန်သော။ မူလာနံ၊ သစ်မြစ်တို့
၏။ ပဝေသေပိ၊ ဝင်သော်လည်း။ ဘူမိဂတိကတ္တာ၊ မြေအလားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
ဒေါသော၊ အပြစ်လည်း။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ ဣမံ အတ္ထဇာတံ၊ ဤသို့သော အနက်သဘော
သည်။ သိဇ္ဈတိ၊ ပြီး၏။ မူလာနိပိ၊ သစ်မြစ်တို့သည်လည်း။ ဒိဿမာနာနေဝ၊ ထင်မြင်အပ်
ကုန်သည်ဖြစ်၍သာလျှင်။ သစေ ပန ပဝိသန္တိ၊ အကယ်၍ ဝင်ကုန်မူကား။ သင်္ကရေဝ၊
ရောယှက်သည်သာလျှင်တည်း။ ပဗ္ဗတပါသာဇာာ ပန၊ တောင်၊ ကျောက်ဖျာတို့သည်ကား။
ဒိဿမာနာပိ၊ ထင်မြင်အပ်ကုန်သော်လည်း။ ဘူမိဂတိကာ ဧဝ၊ မြေအလား ရှိကုန်သည်
သာလျှင်တည်း။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၆၉)

၂၃။ နဒီ၊ မြစ်သည်။ ဝိဟာရသိမ်၊ ဗဒ္ဒသိမ်ကို။ သစေ ပန ဩတ္ထရတိ၊ အကယ်၍
လွှမ်းမိုးမှုကား။ ဝိဟာရသီမာတွေဝ၊ ဗဒ္ဒသိမ်-ဟူ၍သာလျှင်။ သင်္ချ၊ ရေတွက်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊
ရောက်၏။ ဝိဟာရသီမန္တိ ဗဒ္ဒသိမ် သန္ဓာယ ဝေတိ-ဟူသော သာရတ္ထဒီပနီနှင့်အညီ “ဝိဟာရ-
သိမ်”ဟူသော ပါဠိကို အနက်ယောဇနာအပ်လေသည်။ (မဟာဝဂ္ဂ၊ ၄။ ၃၃၆)

၂၄။ ဝဂ္ဂကမ္မပရိဟာရတ္ထံ၊ ဝဂ္ဂကံကို တားမြစ်ခြင်းငှာ။ ဝါ၊ ဝဂ္ဂကံကို ရှောင်လွှဲခြင်းငှာ။
သီမာပေက္ခာယ၊ ဥဒကုက္ခေပသိမ်၊ သတ္တဗန္ဓရသိမ်-ဟူ၍ ငဲ့ခြင်းသည်။ သတိ ဧဝ၊ ရှိသော်

သာလျှင်။ ဥဒကုက္ကေပသတ္တဗ္ဗန္တရသီမာ၊ တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ အသတိ၊ ငဲ့ခြင်းမရှိသော်။ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၉)

၂၅။ သမုဒ္ဒေ ပန၊ သမုဒ္ဒရာ၌ကား။ သဗ္ဗထာ၊ အချင်းခပ်သိမ်း။ ဥဒကုက္ကေပသီမာယ-မေဝ၊ ဥဒကုက္ကေပသိမ်၌သာလျှင်။ ကမ္မံ၊ ကို။ ကာတဗ္ဗံ၊ ၎င်း။ ကသ္မာ၊ ကား။ သောဓေတုံ၊ ငှာ။ ဒုက္ကရတ္တာ၊ ခဲယဉ်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၆၂)

၂၆။ တဿ အန္တောဟတ္ထပါသံ ဝိဖေတိတွာ ဌိတော ကမ္မံ ကောပေတီတိ ဣမိနာ၊ တဿ ။လ။ ကောပေတီ-ဟူသော ဤစကားဖြင့်။ ပရိစ္ဆေဒတော၊ ကံပြုသောရဟန်းတို့၏ ဥဒကုက္ကေပအပိုင်းအခြားမှ။ ဗဟိ၊ အပဖြစ်သော။ ယတ္ထ ကတ္ထစိ၊ အမှတ်မရှိ တစ်ခုခုသော အရပ်၌။ ဌိတော၊ ကံမပြုမူ၍ တည်သောရဟန်းသည်။ ကမ္မံ၊ ဥဒကုက္ကေပသိမ်တွင်း၌ တည်သော ရဟန်းတို့၏ ကံကို။ န ကောပေတိ၊ မပျက်စေ။ ဣတိ ဣမံ အတ္ထံ၊ ဤအနက်ကို။ ဒီပေတိ၊ အဋ္ဌကထာဆရာ ပြတော်မူ၏။

၂၇။ ယံ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ သမန္တာ ဥဒကုက္ကေပပါတိ ပန ဣဒံ ဝစနံ၊ ယံ ။ပ။ ကုက္ကေပိ-ဟူသော ဤစကားကိုကား။ ဧကိဿာ၊ တစ်ခုတည်းသော။ နဒိယာ၊ မြစ်၌။ စတုဝဂ္ဂါဒီနံ၊ စတုဝဂ္ဂ-အစရှိကုန်သော။ သံယာနံ၊ တို့၏။ ဝိသံ၊ အသီး။ စတုဝဂ္ဂကရဏီယာဒိကမ္မကရဏ-ကာလေ၊ စတုဝဂ္ဂသံယာသည် ပြုအပ်သည်-အစရှိသော ကံကို ပြုသောအခါ၌။ သီမာ-ပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ၊ သိမ်အပိုင်းအခြားကို ပြုခြင်းငှာ။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ (အဝုတ္တ ကတ္တာ-ထည့်သည်။) ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ (ဝိရေဇီ၊ ၄၅၈)

ကိမိဝ၊ အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူကား။ တိစိဝရေန၊ အမည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်သော သင်္ကန်း ၃-ထည်နှင့်။ ဝိပ္ပဝါသာဝိပ္ပဝါသပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံပိ၊ ကင်း၍ နေရခြင်း၊ မကင်း၍ နေရခြင်း အပိုင်းအခြားကို ပြုခြင်းငှာလည်း။ သတ္တဗ္ဗန္တရသီမာယ၊ ၎င်း။ ပရိစ္ဆေဒဒဿနံ ဝိယ၊ အပိုင်းအခြားကို ပြုခြင်းကဲ့သို့တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ အာစရိယာ၊ တို့သည်။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဥဒကုက္ကေပပရိစ္ဆေဒါဘာဝေပိ၊ ဥဒကုက္ကေပသိမ် အပိုင်းအခြားမရှိသည်ဖြစ်သော်လည်း။ အန္တောနဒိယံ၊ မြစ်တွင်း၌။ ကမ္မံ၊ ကို။ ကာတုံ၊ ငှာ။ ဝဇ္ဇတိ၊ ၎င်း။ ဣတိ ဣမံ အတ္ထဇာတံ၊ ဤသို့သော အနက်သဘောသည်။ သိဒ္ဓံ၊ ပြီး၏။

၂၈။ သဗ္ဗာ ဘိက္ခဝေ နဒီ အသီမာတိ၊ ကား။ ယာ ကာစိ၊ အလုံးစုံသော။ နဒီလက္ခဏ-ပတ္တာ၊ နဒီသိမ်၏လက္ခဏာသို့ ရောက်သော။ နဒီ၊ မြစ်ကို။ နိမိတ္တာနိ၊ နိမိတ်တို့ကို။ ကိတ္တေတွာ၊ ကြား၍။ ဧတံ ဗဒ္ဒသိမံ၊ ဤဗဒ္ဒသိမ်ကို။ ကရောမာတိ၊ ပြုကုန်အံ့-ဟူ၍။ ကတာပိ၊ ပြုအပ်ကုန်သော်လည်း။ အသီမာဝ၊ ဗဒ္ဒသိမ် မဟုတ်သည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ သာပန နဒီ၊ ထိုအလုံးစုံသော မြစ်သည်ကား။ အတ္တနော၊ ၎င်း။ သဘာဝေနော၊ သာလျှင်။

ဗဒ္ဒသီမာသဒိသာ၊ ဗဒ္ဒသိမ်နှင့် တူသည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဧတ္ထ၊ ဤဗဒ္ဒသိမ်နှင့်တူသော အဗဒ္ဒသိမ်ဖြစ်သော အလုံးစုံသော မြစ်၌။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ သံယကမ္မံ၊ ကို။ ကာတုံ၊ ငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ ဤ။ သမုဒ္ဒဇာတဿရေသုပိ၊ တို့၌လည်း။ ဧသေဝ နယော၊ ဤနဒီသိမ်၌ ဆိုအပ် ခဲ့ပြီးသော နည်းသည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဤ။ (မဟာဝဂ္ဂ၊ ၄။ ၃၃၃)

၂၉။ ဧဝံ ဤသို့။ နဒီသမုဒ္ဒဇာတဿရာနံ၊ မြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတဿရတို့၏။ ဗဒ္ဒသီမာဘာဝံ၊ ဗဒ္ဒသိမ်၏အဖြစ်ကို။ ပဋိက္ခိပိတ္တာ၊ ပယ်တော်မူ၍။ တတ္ထ၊ ထိုအလုံးစုံသော သံသရာကံကို ပြုခြင်းငှာအပ်သော မြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတဿရဖြစ်သော အဗဒ္ဒသိမ်၌။ ပုန၊ တဖန်။ အဗဒ္ဒသီမာပရိစ္ဆေဒံ၊ ဥဒကုက္ခေပဖြစ်သော အဗဒ္ဒသိမ်အပိုင်းအခြားကို။ ဒသေသန္တော၊ ပြတော်မူလိုသော ဘုရားသခင်သည်။ နဒီယာ ဝါ ဘိက္ခဝေတိ အာဒိ၊ ကို။ အာဟ၊ မိန့်တော်မူ၏။ (မဟာဝဂ္ဂ၊ ၄။ ၃၃၄)

၃၀။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ သဗ္ဗာ၊ သော။ နဒီ၊ သည်။ အသီမာ၊ ဗဒ္ဒသိမ် မဟုတ်။ သဗ္ဗော၊ သော။ သမုဒ္ဒေါ၊ သည်။ အသီမော၊ ဗဒ္ဒသိမ် မဟုတ်။ သဗ္ဗော၊ သော။ ဇာတဿရော၊ အလိုလိုဖြစ်သော ထုံးအိုင်သည်။ အသီမော၊ ဗဒ္ဒသိမ် မဟုတ်။ (ဝိ၊ ၃။ ၁၅၀)

၃၁။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ နဒီယာ ဝါ၊ မြစ်၌လည်းကောင်း။ သမုဒ္ဒေ ဝါ၊ သမုဒ္ဒရာ၌လည်းကောင်း။ ဇာတဿရေ ဝါ၊ အလိုလိုဖြစ်သော ထုံးအိုင်၌လည်းကောင်း။ ယံ ငှာနံ၊ အကြင်အရပ်ကို။ မဇ္ဈိမဿ၊ အားအလတ်ရှိသော။ ပုရိသဿ၊ ယောက်ျားသည်။ သမန္တာ၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ။ ဥဒကုက္ခေပါ၊ ရေကို ပစ်သဖြင့်။ ပရိစ္ဆိန္နံ၊ ပိုင်းခြားအပ်၏။ အယံ၊ ဤသို့ ပိုင်းခြားအပ်သော အရပ်သည်။ တတ္ထ၊ ထိုမြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတဿရ၌။ သမာနသံဝါသာ၊ တူသော ပေါင်းဖော်ခြင်းရှိသော။ ဧကူပေါသထာ၊ တူသော ဥပုသ်ကံရှိသော။ သီမာ၊ သိမ်တည်း။ (ဝိ၊ ၃။ ၁၅၀)

မဇ္ဈိမေန ပုရိသေန-ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ ဆိုသောကြောင့် မဇ္ဈိမဿ၊ ပုရိသဿ၌ သ-ဝိဘတ်ကို တတိယကတ္တားအနက်၌ သက်သော သာမိဝိဘတ်တည်း-ဟု သိအပ်၏။ ဥဒကုက္ခေပေန ပရိစ္ဆိန္နံ-ဟူ၍ ၎င်းအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသောကြောင့် ဥဒကုက္ခေပ၌ သွာ-ဝိဘတ်ကို ကရိုဏ်းအနက်၌ သက်သော ပဉ္စမိဝိဘတ်တည်း-ဟု သိအပ်၏။

၃၂။ ဒွိန္ဒုမ္ပိ၊ ကပ္ပိယဝါဒ၊ အကပ္ပိယဝါဒ ၂-ပါးတို့အားလည်း။ ကာရဏတ္ထာယာ၊ အကြောင်းအရိပ်သည်။ ဒိဿတိ၊ ထင်အံ့။ ပဋိက္ခိတ္တဘာဝေယေဝ၊ ကပ္ပိယဝါဒကို ပယ်သည်၏အဖြစ်သည်သာလျှင်။ သာဓု၊ ကောင်း၏။ အကပ္ပိယေ၊ အကပ္ပိယဝါဒ၌။ ငှာတဗ္ဗံ၊ တည်အပ်၏။

၃၃။ ဆပဉ္စမတ္ထေ၊ ၅-ပါး၊ ၆-ပါးမျှကုန်သော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းတို့ကို။ ဂဟေတွာ၊ ပင့်ခေါ်၍။ ဝိဟာရကောဋီတော၊ အစွန်းဖြစ်သော ကျောင်းမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ ဝိဟာရ-

ပရိက္ခေပဿ၊ ကျောင်းအရံ၏။ အန္တော စ၊ အတွင်း၌လည်းကောင်း။ ဗဟိ၊ အပြစ်သော။ သမန္တာ လေ့ရှိပါတေ စ၊ ထက်ဝန်းကျင် ခဲတစ်ကျ၌လည်းကောင်း။ မဇ္ဇပ္ပမာဏေ၊ ညောင်စောင်းအတိုင်းအရှည်ရှိသော။ သဗ္ဗတ္ထ၊ သော။ ဩကာသေ၊ ၌။ နိရန္တရံ၊ အကြားမရှိ။ ဌတွာ၊ တည်၍။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ အဝိပွဝါသသီမဉ္ဇ၊ အဝိပွဝါသသိမ်ကိုလည်းကောင်း။ တတော၊ ထို့နောင်မှ။ သမာနသံဝါသကသီမဉ္ဇ၊ သမာနသံဝါသကသိမ်ကိုလည်းကောင်း။ သမူဟနနဝသေန၊ နှုတ်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့်။ သီမာယ၊ သိမ်ကို။ သမ္ပဂ္ဂါတေ၊ ကောင်းစွာ ခွါသည်ကို။ ကတေ၊ ပြုအပ်ပြီးသည်ရှိသော်။ တသ္မိံ ဝိဟာရေ၊ ထိုကျောင်းတိုက်၌။ ခဏ္ဍသီမာယ ဝါ၊ ခဏ္ဍသိမ်၏လည်းကောင်း။ မဟာသီမာယ ဝါ၊ မဟာသိမ်၏လည်းကောင်း။ ဝိဇ္ဇမာနတ္ထေ၊ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်သည်။ သတိ၊ ရှိသော်။ အဝဿံ၊ မချွတ်။ ဧကသ္မိံ၊ တစ်ခုသော။ မဇ္ဇဌာနေ၊ ညောင်စောင်းရာ၌။ တာသံ၊ ထိုသိမ်တို့၏။ မဇ္ဈဂတာ၊ အလယ်သို့ ရောက်ကုန်သော။ တေ ဘိက္ခု၊ ထိုရဟန်းတို့သည်။ တာ၊ ထိုသိမ်တို့ကို။ သမူဟနေယံ၊ ဖျက်ဆီးကုန်ရာ၏။ ဝါ၊ နှုတ်ကုန်ရာ၏။ တတော၊ ထို့နောင်မှ။ ဝါ၊ ထို့ကြောင့်။ ဂါမသီမာ ဧဝ၊ ဂါမသိမ်တို့သည်သာလျှင်။ အဝသိသေယံ၊ ကြွင်းကုန်ရာ၏။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၆)

“သမူဟနိတ္တာ ဝိနာသေတွာ ဥဒ္ဓရိတွာတိ အတ္ထော” ဟူသော ၎င်းဋီကာနှင့်အညီ သမူဟနေယံ-ဟူသော ပါဠိကို အနက်ယောဇနာအပ်လေသည်။

၃၄။ နိမိတ္တာနိ၊ နိမိတ်တို့ကို။ ကိတ္တေတွာ၊ ကြား၍။ ကမ္မဝါစာယ၊ သမာနသံဝါသက-ကမ္မဝါစာဖြင့်။ သီမာ၊ သိမ်ကို။ သမ္ပန္နိတဗ္ဗာ၊ သမုတ်အပ်၏။ အထ ပတ္တာ၊ ထိုမှ နောက်၌။ တဿာ ဧဝ၊ ထိုသိမ်ကိုသာလျှင်။ ဒဋ္ဌိကမ္မတ္ထံ၊ မြဲမြံစွာ ပြုခြင်းငှာ။ အဝိပွဝါသကမ္မဝါစာ၊ အဝိပွဝါသကမ္မဝါစာကို။ ကာတဗ္ဗာ၊ ပြုအပ်၏။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၃)

၃၅။ တိဏိံ ပန နိမိတ္တာနိ၊ ၃-ခုကုန်သော နိမိတ်တို့ကိုကား။ အာဒိံ ကတွာ၊ အစပြု၍။ ဝုတ္တပ္ပကာရာနံ၊ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အပြားရှိကုန်သော။ နိမိတ္တာနံ၊ နိမိတ်တို့၏။ သတေနာပိ၊ အရာဖြင့်မူလည်း။ ဗဒ္ဓါ၊ ဖွဲ့အပ်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ သာ၊ ထိုသိမ်သည်။ တိဟိ၊ ၃-ခုကုန်သော နိမိတ်တို့ဖြင့်။ သိယံသကသဏ္ဍာနာ၊ ခရီးဆုံသဏ္ဍာန်ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ စတူဟိ၊ ၄-ခုကုန်သော နိမိတ်တို့ဖြင့်။ စတုရဿာ ဝါ၊ ၄-ထောင့်ရှိသည်လည်းကောင်း။ သိယံသက-အမုစန္ဒမုဒိဂီဒိသဏ္ဍာနာ ဝါ၊ ခရီးဆုံသဏ္ဍာန်၊ လထက်ဝက်သဏ္ဍာန်၊ မုရိုးစည်သဏ္ဍာန်-အစရှိသော သဏ္ဍာန်ရှိသည်လည်းကောင်း။ တတော၊ ထို ၄-ခုထက်။ အဓိကေဟိ၊ လွန်ကုန်သော နိမိတ်တို့ဖြင့်။ နာနာသဏ္ဍာနာ ဝါ၊ အထူးထူးသောသဏ္ဍာန်ရှိသည်လည်းကောင်း။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ (မဟာဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၊ ၃၂၂-အနက်)

ဤသီမသမ္ဘေဒအဆုံးအဖြတ်၌ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့မှ ဆောင်၍ ပြအပ်သော ပါဠိတို့၏အရ မြန်မာဘာသာ-ဟု ဆိုအပ်သော နိဿယသည် ယထာဏ္ဏမ ဂဏန်းစဉ်ဖြင့် ဤတွင်ရွေ့လောက် အပြီးသို့ ရောက်၏။

----- x -----

[၄] သိမ် ၈-လုံးတို့၏ လက္ခဏာအပြား

ဤသီမသမ္ဘေဒအဆုံးအဖြတ်၌ လာသော သမာနသံဝါသ ဧကူပေါသထဖြစ်သော သိမ် ၈-လုံးတို့၏ လက္ခဏာအပြားကို မှတ်သားရုံမျှ အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာတို့မှ ဆောင်၍ ပြဆိုပေအံ့။

၁။ ဂါမသိမ်၏ လက္ခဏာ

ယတ္တကေ ပဒေသေ တဿ ဂါမဿ ဘောဇကာ ဗလိံ လဘန္တိ၊ သော ပဒေသော အပေါ့ ဝါ ဟောတု မဟန္တော ဝါ။ ဂါမသီမာတွေဝ သင်္ချီ ဂစ္ဆတိ။ နဂရနိဂမသီမာသုပိ ဧသေ နယော။ ယမ္ပိ ဧကသ္မိယေဝ ဂါမခေတ္တေ ဧကံ ပဒေသံ 'အယံ ဝိသုဂါမော ဟောတူ'တိ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ ရာဇာ ကဿစိ ဒေတိ၊ သောပိ ဝိသု ဂါမသီမာ ဟောတိ ယေဝ။ တသ္မာ သာ စ ဣတရာ စ ပကတိဂါမနဂရနိဂမသီမာ ဗဒ္ဒသီမသဒိသာယေဝ ဟောန္တိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၃)

ဤသို့ သမန္တပါသာဒိကအဋ္ဌကထာ၌ လာသော ဝိနိစ္ဆယတ္ထစကားရပ်ဖြင့် ဂါမသိမ်၏လက္ခဏာကို မှတ်အပ်၏။

ယတ္တကေ၊ အကြင်မျှလောက်သော။ ပဒေသေ၊ အရပ်၌။ တဿ ဂါမဿ၊ ထိုထိုရွာ၏။ ဘောဇကာ၊ ရွာစားတို့သည်။ ဗလိံ၊ အခွန်အတုတ်ကို။ လဘန္တိ၊ ရကုန်၏။ သော ပဒေသော၊ ထိုအရပ်သည်ကား။ အပေါ့ ဝါ၊ ကျဉ်းသည်မူလည်း။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။ မဟန္တော ဝါ၊ ကျယ်သည်မူလည်း။ ဟောတု၊ စေ။ ဂါမသီမာတွေဝ၊ ဂါမသိမ်-ဟူ၍သာလျှင်။ သင်္ချီ၊ ရေတွက်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၎င်း။ နဂရနိဂမသီမာသုပိ၊ နဂရသိမ်၊ နိဂမသိမ်တို့၌လည်း။ ဧသေ နယော၊ ဤဂါမသိမ်၌ ပြအပ်သော နည်းအတူသာလျှင်တည်း။ ဧကသ္မိယေဝ၊ တစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော။ ဂါမခေတ္တေ၊ ဂါမခေတ်၌။ ဧကံ၊ တစ်ခုသော။ ယမ္ပိ ပဒေသံ၊ အကြင်အရပ်ကိုလည်း။ အယံ၊ ဤအရပ်သည်။ ဝိသု၊ အသီးအခြား။ ဂါမော၊ ရွာသည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။ ဣတိ၊ သို့။ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ၊ ပိုင်းခြား၍။ ရာဇာ၊ သည်။ ကဿစိ၊ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူ

အား။ ဒေတိ၊ ပေးအံ့။ သောပိ ပဒေသော၊ ထိုအရပ်သည်လည်း။ ဝိသံ၊ အသီးအခြား။ ဂါမသီမာ၊ သည်။ ဟောတိယေဝ၊ ဖြစ်သည်သာလျှင်တည်း။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ သာ စ၊ ထိုရာဇိစ္ဆာ၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိသံဂါမသီမံသည်လည်းကောင်း။ ဣတရာ၊ ဝိသံဂါမသီမံမှ တပါးသော။ ပကတိဂါမနဂရနိဂမသီမာ စ၊ ပကတိဂါမသီမံ၊ နဂရသီမံ၊ နိဂမသီမံတို့သည်လည်းကောင်း။ ဗဒ္ဒသီမသဒိသာယေဝ၊ ဗဒ္ဒသီမံနှင့် တူကုန်သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ဗလိ လဗ္ဘန္တိတိ ဣဒံ ယေဘုယျဝသေန ဝုတ္တံ၊ 'အယ် ဂါမော ဧတ္ထကော ကရိသဘာဂေါတိ အာဒိနာ ပန ရာဇပဏ္ဍေသု အာရောပိတေသု ဘူမိဘာဂေသု ယသ္မိ ယသ္မိ တဠာကမာတိကာသုသာနပဗ္ဗတာဒိကေ ပဒေသေ ဗလိ န ဂဏှန္တိ၊ သောပိ ဂါမသီမာ ဧဝ။ ရာဇာဒိဟိ ပရိစ္ဆိန္နဘူမိဘာဂေါ ဟိ သဗ္ဗော ဌပေတွာ နဒိလောဏိဇာတဿရေ ဂါမသီမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေနာ'ဟ 'ပရိစ္ဆိန္နိတွာ ရာဇာ ကဿစိ ဒေတိ'တိ။

ဟူ၍ ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ(ဒုး၁၅၅)၌ လာရကား နဒိလောဏိဇာတဿရတို့မှတစ်ပါး ရွာစားတို့သည် အခွန်ယူရာ မဟုတ်သော သုသာန်၊ တော၊ တောင်၊ ချောင်း၊ မြောင်း၊ တဖက်ဆည်ကန်-အစရှိသော အရပ်တို့သည်လည်း ရွာ၏နယ်ပယ်တိုက်အတွင်း ကျသော် ဂါမသီမံ ဖြစ်ကုန်သည်သာလျှင်တည်း-ဟူ၍ မှတ်အပ်ကုန်၏။ အကျယ်ကိုလိုမူ ထိုဋီကာ၌ ရှုလေ။

ဗလိ လဗ္ဘန္တိတိ ဣဒံ၊ ဗလိ လဗ္ဘန္တိ-ဟူသော ဤစကားကို။ ယေဘုယျဝသေန၊ ယေဘုယျနည်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုတော်မူအပ်၏။ အယ် ဂါမော၊ ဤရွာသည်။ ဧတ္ထကော၊ ဤမျှလောက်သော။ ကရိသဘာဂေါ၊ ပယ်နယ်အဖို့ရှိ၏။ ဣတိ အာဒိနာ ပန၊ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့်ကား။ ရာဇပဏ္ဍေသု၊ မင်း၏ပေလွှာ ရွာနယ်ပယ်ပုံတို့၌။ အာရောပိတေသု၊ တင်အပ်ကုန်သော။ ဘူမိဘာဂေသု၊ မြေအဖို့တို့၌။ တဠာကမာတိကာ-သုသာနပဗ္ဗတာဒိကေ၊ တဘက်ဆည်ကန်၊ မြောင်း၊ သုသာန်၊ တောင်-အစရှိသော။ ယသ္မိ ယသ္မိ ပဒေသေ၊ အကြင် အကြင်အရပ်၌။ ဗလိ၊ အခွန်ကို။ န ဂဏှန္တိ၊ မယူကုန်။ သောပိ၊ ထိုအခွန်ယူရာမဟုတ်သော အရပ်သည်လည်း။ ဂါမသီမာ ဧဝ၊ ဂါမသီမံသည်သာလျှင်တည်း။ ဟိ သစ္စံ၊ မှန်၏။ နဒိလောဏိဇာတဿရေ တို့ကို။ ထပေတွာ၊ ၍။ ရာဇာဒိဟိ၊ မင်း-အစရှိသောသူတို့သည်။ ပရိစ္ဆိန္နဘူမိဘာဂေါ၊ ပိုင်းခြားအပ်သော မြေအဖို့ရှိသော။ သဗ္ဗော၊ အလုံးစုံသောအရပ်ကို။ ဂါမသီမာတိ၊ ဂါမသီမံ-ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၍။ တေနာ၊ ထို့ကြောင့်။ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ ရာဇာ ကဿစိ ဒေတိတိ၊ 'ပရိစ္ဆိန္နိ ။လ။ ဒေတိ'-ဟူ၍။ အာစရိယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာတော်မြတ်သည်။ အာဟ၊ မိန့်တော်မူ၏။

ဘူမိဂတမေဝ ဝဋ္ဋတိ၊ တဉ္စ ခေါ အပ္ပဝတ္ထနဥဒကံ အာဝါဋ္ဌပေါက္ခရဏိတဋ္ဌာက
ဇာတဿရလောကီသမုဒ္ဒါဒိသု ဌိတံ။ - (ဝိဋ္ဌါပု။၃၂၂)

ဟူ၍ သိမ် ရေနိမိတ်ကြားအပ်သောအရာ၊

“လောကီပီ ဇာတဿရသင်္ခမေဝ ဂစ္ဆတိ”ဟူ၍ ဇာတဿရလက္ခဏာကို ပြရာ-
အဋ္ဌကထာ (မဟာဝဂ္ဂ။၃၃၇)၌ လာရကား ဆားငန်အိုင်အထူး-ဟူ၍ လောကီ-ဟူသော ပုဒ်၏
အနက်ကို မှတ်လေ။

“ဂါမဂ္ဂဟဏေန စေ’တ္ထ နဂရမ္ပိ ဂဟိတမေဝ ဟောတိ”ဟူသော ၎င်းအဋ္ဌကထာ(၃၃၃)
“နိဂမဿ ဝါတိ ဣဒံ ဂါမသီမာ ပဘောဒံ သဗ္ဗံ ဥပလက္ခဏာဝေနေ ဒသေတုံ ဝုတ္တံ”ဟူသော
ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာတို့နှင့်အညီ ဤ စ-လုံးသော သိမ်တို့တွင် ဂါမသိမ်၌ နဂရသိမ်၊ နိဂမ
သိမ်တို့ကို ပေါင်း၍ ယူအပ်၏-ဟူ၍ မှတ်လေ။

၂။ အရညသိမ်၏ လက္ခဏာ

ဝိဗ္ဗာဠဝိသဒိသေ အရညေတိ ယတ္ထ ‘အသုကဂါမဿ ဣဒံ ခေတ္တံ’န္တိ ဂါမဝေါဟာ-
ရာ နတ္ထိ၊ ယတ္ထ စ န ကသန္တိ န ဝပန္တိ တာဒိသေ အရညေ။ မစ္ဆဗန္ဓာနံ အဂမနပထာ
နိမ္မနုဿာ သမုဒ္ဒန္တရဒီပကာပိ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂယန္တိ။ ယံ ယဉ္စိ ဟိ အဂါမခေတ္တဘူတံ
နဒိသမုဒ္ဒဇာတဿရဝိရဟိတံ ပဒေသံ၊ တံ သဗ္ဗံ အရညသီမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သာ
စ သတ္တဗ္ဗန္တရသီမံ ဝိနာဝ သယမေဝ သမာနသံဝါသာ ဗဒ္ဒသီမသဒိသာ။ နဒီအာဒိ-
သီမာသု ဝိယ သဗ္ဗ’မေတ္ထ သံဃကမ္ပံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။

ဟူ၍ ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ (ဒု။၁၅၈)၌ လာသော ဝိနိစ္ဆယတ္ထစကားရပ်ဖြင့် အရညသိမ်၏
လက္ခဏာကို မှတ်အပ်၏။

ဝိဗ္ဗာဠဝိသဒိသေ အရညေတိ၊ ဝိဗ္ဗာ ။လ။ အရညေ-ဟူသည်ကား။ ယတ္ထ၊ အကြင်
တော၌။ ဣဒံ၊ ဤတောသည်။ အသုကဂါမဿ၊ ဤမည်သော ရွာ၏။ ခေတ္တံ၊ ခေတ်တည်း။
ဣတိ၊ သို့။ ဂါမဝေါဟာရာ၊ ရွာ-ဟူသော ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ယတ္ထ စ၊
အကြင်တော၌လည်း။ န ကသန္တိ၊ မထွန်ကုန်။ န ဝပန္တိ၊ မစိုက်ပျိုးကုန်။ တာဒိသေ၊ ထိုသို့
သဘောရှိသော။ အရညေ၊ တော၌။ မစ္ဆဗန္ဓာနံ၊ ငါးထောင်၊ ငါးဖမ်းသော တံငါတို့၏။
အဂမနပထာ၊ နေ့ချင်းပြန်နိုင်သောခရီး မဟုတ်သော။ နိမ္မနုဿာ၊ လူမရှိသော။ သမုဒ္ဒန္တရဒီ-
ပကာပိ၊ သမုဒ္ဒရာအလယ်ကျွန်းတို့ကိုလည်း။ ဧတ္ထေဝ၊ ဤအရည၌သာလျှင်။ သင်္ဂယန္တိ၊
ပေါင်း၍ယူအပ်ကုန်၏။ ဟိ၊ ထိုစကားကို ထင်ရှားစွာ ပြဦးအံ့။ အဂါမခေတ္တဘူတံ၊ ဂါမခေတ်

မဟုတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ နဒိသမုဒ္ဒဇာတဿရဝိရဟိတံ၊ မြစ်၊ သမုဒြာ၊ ဇာတဿရမ္ပ
ကင်းသော။ ယံ ယံ ပဒေသံ၊ အကြင်အကြင်အရပ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တံ သဗ္ဗံ၊ ထိုအလုံးစုံ
သောအရပ်ကို။ အရညသီမာတိ၊ အရညသိမ်ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။ သာ စ၊ ထိုအရည
သိမ်သည်လည်း။ သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်၊ သဗ္ဗန္တရသိမ်ကို။ ဝိနာဝ၊ ကင်း၍သာလျှင်။ သယမေဝ၊
မိမိပင်လျှင်။ သမာနသံဝါသာ၊ သမာနသံဝါသဖြစ်၏။ ဗဒ္ဒသိမသဒိသာ၊ ဗဒ္ဒသိမ်နှင့် တူ၏။
နဒိအာဒိသီမာသု ဝိယ၊ နဒိ-အစရှိသော သိမ်တို့၌ကဲ့သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤအရညသိမ်၌။ သဗ္ဗံ၊
အလုံးစုံသော။ သံယကမ္ပံ၊ သံယာကံကို။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ အပ်၏။

အဂမနပထေတိ တဒဟု ဂတပစ္စာဂတံ ကာတုံ အသက္ကုဏေယျကေတိ လိခိတံ။

ဟူသော ဝဋ္ဋိရဗုဒ္ဓိ (ဋီ၊၃)

အဂမနပထေတိ ယတ္ထ တဒဟေဝ ဂန္ဓာ ပစ္စာဂန္တံ န သက္ကာ ဟောတိ၊ တာဒိသေ
ပဒေသေ။

ဟူသော သာရတ္ထဒီပနီ (ဋီ၊၃၊၂၇၅)

အဂမနပထေတိ တဒဟေဝ ဂန္ဓာ နိဝတ္တိတုံ အသက္ကုဏေယျ။

ဟူသော ၎င်းဝိမတိဝိနောဒနိဋ္ဌိကာ (ဒ၊၁၆၈)တို့နှင့်အညီ အဂမနပထာ-ဟူသော ပါဠိကို
အနက်ယောဇနာအပ်လေသည်။ ဤသိမ်၏ သမာနသံဝါသ ဧကူပေါသထ ဖြစ်သင့်ခြင်း၏
အကြောင်းနှင့်တကွ ဝိနိစ္ဆယအကျယ်ကို သိလိုမူ ထိုဋီကာတို့၌ ရှုလေ။

၃။ နဒိသိမ်၏ လက္ခဏာ

နဒိသိမ်၏လက္ခဏာကို သမန္တပါသာဒိကအဋ္ဌကထာ ဆရာတော်မြတ်သည် နဒိ
နိမိတ်၌ ဆိုတော်မူအပ်သောနည်းဖြင့် သိအပ်၏။ အဘယ်သို့ ဆိုတော်မူအပ်သနည်းဟူမူ
ကား—

ယဿာ ဓမ္မိကာနံ ရာဇုနံ ကာလေ အန္တမုမာသံ အနုဒသာဟံ အနုပဉ္စာဟန္တိ
ဧဝံ အနတိက္ကမိတွာ ဒေဝေ ဝဿန္တေ ဝလာဟကေသု ဝိဂတမတ္တေသု သောတံ
ပစ္ဆိန္ဒတိ၊ အယံ နဒိသချီ န ဂစ္ဆတိ။ ယဿာ ပန ဤဒိသေ သုဝုဋ္ဌိကာလေ ဝဿာ-
နဿ စတုမာသေ သောတံ န ပစ္ဆိန္ဒတိ၊ တိမဏ္ဍလံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ယတ္ထ ကတ္တစိ
ဥတ္တရန္တိယာ ဘိက္ခုနိယာ အန္တရဝါသကော တေမိယတိ၊ အယံ နဒိသချီ ဂစ္ဆတိ၊
သိမ် ဗန္တန္တာနံ နိမိတ္တံ ဟောတိ။ ဘိက္ခုနိယာ နဒိပါရဂမနေပိ ဥပေါသထာဒိသံယ-
ကမ္ပကရဏေပိ နဒိပါရသီမာသမ္ပန္နနေပိ အယမေဝ နဒိ။ (ဝိ၊၄၊၃၊၂၁)

ဤသို့ ဆိုတော်မူအပ်သော စကား၌ “ဤဒီသေ သုဂုဋ်ကာလေ ဝဿာနဿ စတုမာသေ သောတံ န ပစ္ဆိမ္မတိ” ဟူသော ပါဠိဖြင့် မိုးမှန်စွာ ရွာသောနှစ်၌ မိုး ၄-လပတ် လုံး ရေစီးရာအရပ်သည် မိုးမကောင်းသော ကာလ၊ မိုးဥတုလွန်သော ကာလတို့၌ ရေပင် မရှိသော်လည်း နဒီ ဟုတ်၏။ မိုးထန်စွာရွာသော နှစ်၌ မိုးမှန်သောနှစ်၏ ရေစီးရာအရပ်ကို လွန်သမျှသည် ဂါမသိမ်-ဟူသော အရေအတွက်သို့ ရောက်၏။ မိုး ၄-လ ရေမစီးသော ဇလုတ်ထုံးအိုင်သည် မြစ်တွင်း၌ပင် ရှိသော်လည်း နဒီ မဟုတ်၊ ဇာတဿရ ဖြစ်၏။ မြစ်ကို ဖြတ်၍ ဆည်ခတ်သည်ရှိသော် ရေအောင်း၍ တည်ရာအရပ်သည် နဒီ မဟုတ်။ အားထုတ်ခြင်း ပယောဂကြောင့် ဇာတဿရလည်း မဟုတ်။ ဆည်၏ အထက်၊အောက် ရေစီးရာအရပ်သည် သာလျှင် နဒီဟုတ်၏။ ဆည်ပင် ခတ်သော်လည်း ပကတိရေစီး မရပ်သော ယင်း၊ ကပ်ဝါးဆည် ရှိသော မြစ်သည်လည်း နဒီဟုတ်၏။ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ အကျယ်စကားရပ် ပါဠိတို့ဖြင့် မှတ်လိုမူ ထိုအဋ္ဌကထာကို ရှု၍ မှတ်အပ်၏။

သိက္ခာကရဏိယံ အာဂတလက္ခဏေန တိမဏ္ဍလံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ အန္တရဝါသကံ အနုက္ခိပိတွာ တိစ္ဆေန ဝါ အတိစ္ဆေန ဝါ ဥတ္တရန္တိယာ ဘိက္ခုနိယာ ဧကဒ္ဒင်္ဂလမတ္တံပိ အန္တရဝါသကော တေမိယတိ။

ဟူ၍ သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ (၃။ ၂၇၀)၌ လာရကား တိမဏ္ဍလံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ-ဟူသောပါဠိဖြင့် ပုဆစ်ဒူးမှ လက် ၈-သစ်ကျ၍ ဝတ်သော သင်းပိုင်ကို ယူအပ်၏။ ယတ္ထ ကတ္တစိ ဥတ္တရန္တိယာ-ဟူသော ပါဠိ (ဝဇီရဋီ။ ၂၇၀)ဖြင့် လူတို့သည် ကူးသန်းသွားလာသော ဆိပ်ဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ အမှတ်မရှိ တစ်ခုခုသောအရပ်ဖြင့် ကူးသန်းသည်ကို ယူအပ်၏။ အန္တရဝါသကော တေမိယတိ-ဟူသောပါဠိဖြင့် လက် ၁-သစ်၊ ၂-သစ်ခန့် ရေစွတ်သော သင်းပိုင်ကို ယူအပ်၏။

‘ဥတ္တရန္တိယာ ဘိက္ခုနိယာ’တိ (ဝိ၊ ၂။ ၂၉၆) ဣဒဗ္ဗ ပါဠိယံ ဘိက္ခုနိနံ နဒီပါရဂမနေ နဒီလက္ခဏဿ အာဂတတ္တာ ဝုတ္တံ။ ဘိက္ခုနံ အန္တရဝါသကတေမနမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ ဧဝ။

ဟူ၍ ဝိမတိဝိနောဒနီ (ဋီ။ ၁၄၂)၌ လာရကား ရဟန်းယောက်ျားတို့၏ သင်းပိုင်ကို ရေစွတ် လောက်သော မြစ်သည်လည်း နဒီဖြစ်၏-ဟု မှတ်အပ်၏။

ဤသို့ ပြအပ်သော စကားရပ်တို့ဖြင့် မိုး ၄-လအဆုံး တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့မှ စ၍ ပေါ်သမျှအရပ်ကိုလည်း နဒီ-ဟူ၍ မမှတ်အပ်။ ထိုနေ့၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော လက္ခဏာ နှင့် ယှဉ်ရာအရပ်ကိုသာ နဒီ-ဟူ၍ မှတ်အပ်၏။

မဟာနဒီတော ဥဒကမာတိကံ နိဟရန္တိ သာ ကုန္ဒဒီသဒိသာ ဟုတွာ တိဏိ သဿာနိ သမ္မာဒေန္တိ နိစ္စံ ပဝတ္တတိ။ ကိဉ္ဇာပိ ပဝတ္တတိ။ နိမိတ္တံ ကာတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ ယာ ပန မူလေ

မဟာနဒိတော နိဟတာပိ ကာလန္တရေန တေနော နိဟတမဂ္ဂေန နဒိ ဘိနိတွာ သယံ ဂစ္ဆတိ၊ ဂစ္ဆန္တိ ပရတော သံသုမာရာဒိသမာကိဏ္ဏာ နာဝါဒိဟိ သဗ္ဗရိတဗ္ဗာ နဒိ ဟောတိ၊ နိမိတ္တံ ကာတံ ဝဋ္ဋတိ။

ဤသို့ပြအပ်သော ၎င်းအဋ္ဌကထာပါဠိ(ဝိနယသင်္ဂဟ၊၁၈၃၊ ဝိ၊၄၊၃၊၃၂)ဖြင့် တူးမြောင်း ကိုလည်း နဒိလက္ခဏာရောက်သော တူးမြောင်းဖြစ်သည်၊မဖြစ်သည်-ဟူ၍ ဆင်ခြင်အပ်၏။

ဓမ္မိကာနံ၊ တရားစောင့်ကုန်သော။ ရာဇုနံ၊ မင်းတို့၏။ ကာလေ၊ လက်ထက်၌။ အန္တမုမာသံ၊ လခွဲ ၁-ကြိမ်။ အနုဒသာဟံ၊ ၁၀-ရက် ၁-ကြိမ်။ အနုပဉ္စာဟံ၊ ၅-ရက် ၁-ကြိမ်။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ အနတိက္ကမိတွာ၊ မလွန်မူ၍။ ဒေဝေ၊ မိုးသည်။ ဝဿန္တေ၊ ရွာသည်ရှိ သော်။ ဝလာဟကေသု၊ မိုးတိမ်တို့သည်။ ဝိဂတမတ္တေသု၊ ကင်းကာမျှဖြစ်ကုန်သော်။ ယဿာ နဒိယာ၊ အကြင်မြစ်၏။ သောတံ၊ ရေအလျဉ်သည်။ ပစ္ဆိဇ္ဇတိ၊ ပြတ်အံ့။ အယံ နဒီ၊ ဤမြစ် သည်။ နဒိသဇ္ဈိ၊ မြစ်-ဟူသော အရေအတွက်သို့။ န ဂစ္ဆတိ၊ မရောက်။

ယဿာ ပန နဒိယာ၊ အကြင် မြစ်အားကား။ ဤဒိသေ၊ ဤသို့သဘောရှိသော။ သုဝုဋ္ဌိကာလေ၊ မိုးမှန်စွာ ရွာသောနှစ်၌။ ဝဿာနဿ၊ မိုးလ၏။ စတုမာသေ၊ ၄-လ၌။ သောတံ၊ ရေအလျဉ်သည်။ န ပစ္ဆိဇ္ဇတိ၊ မပြတ်။ တိမဏ္ဍလံ၊ ချက်၊ ပုဆစ်ဥူးဝန်း ၂-ဖက် အားဖြင့် ၃-ပါးသော အဝန်းကို။ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ၊ ဖုံးလွှမ်း၍။ ယတ္ထ ကတ္တစိ၊ အမှတ်မရှိ တစ်ခုခုသောအရပ်ဖြင့်။ ဥတ္တရန္တိယာ၊ ကူးသော။ ဘိက္ခုနိယာ၊ ရဟန်းမိန်းမ၏။ အန္တရဝါ- သကော၊ သင်းပိုင်သည်။ တေမိယတိ၊ ရေစွတ်အံ့။ အယံ နဒီ၊ ဤမြစ်သည်။ နဒိသဇ္ဈိ၊ မြစ်-ဟူသော အရေအတွက်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။

သီမံ၊ သိမ်ကို။ ဗန္ဓန္တာနံ၊ ဖွဲ့ကုန်သော ရဟန်းတို့၏။ နိမိတ္တံ၊ နိမိတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဘိက္ခုနိယာ၊ ရဟန်းမိန်းမ၏။ နဒိပါရဂမနေပိ၊ မြစ်တဖက်သို့ သွားခြင်း၌လည်း ကောင်း။ ဥပေါသထာဒိသံယကမ္မကရဏေပိ၊ ဥပုသ်-အစရှိသော သံယကံကို ပြုခြင်း၌ လည်းကောင်း။ နဒိပါရသီမာသမ္ပန္နနေပိ၊ နဒိပါရသီမာသမုတ်ခြင်း၌လည်းကောင်း။ အယ- မေဝ နဒီ၊ ဤမြစ်သည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ (အဋ္ဌကထာအနက်)

သိက္ခာကရဏီယံ၊ သေခိယသုပုဋိစ္ဆိန္ဒသိက္ခာပုဒ်၌။ အာဂတလက္ခဏေန၊ လာသော လက္ခဏာဖြင့်။ တိမဏ္ဍလံ၊ အဝန်း ၃-ပါးကို။ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ၊ ဖုံးလွှမ်း၍။ အန္တရဝါသကံ၊ သင်းပိုင်ကို။ အနုက္ခိပိတွာ၊ မပင့်မူ၍။ တိတ္ထေန ဝါ၊ ဆိပ်ဟုတ်သဖြင့်လည်းကောင်း။ အတိ- ထွေန ဝါ၊ ဆိပ် မဟုတ်သဖြင့်လည်းကောင်း။ ဥတ္တရန္တိယာ၊ ကူးသော။ ဘိက္ခုနိယာ၊ ရဟန်း မိန်းမ၏။ အန္တရဝါသကော၊ သင်းပိုင်သည်။ ဧကဒ္ဒဂုံလမတ္တမ္ပိ၊ လက် ၁-သစ်၊ ၂-သစ်အတိုင်း အရှည်သည်လည်း။ တေမိယတိ၊ ရေစွတ်၏။ (သာရတ္ထဒိပနိဋီကာအနက်)

ဥတ္တရန္တိယာတိ ဣဒဉ္စ၊ ဥတ္တရန္တိယာ-ဟူသော ဤစကားကိုလည်း။ ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော် ဌ။ ဘိက္ခုနီနံ၊ ရဟန်းမိန်းမတို့၏။ နဒီပါရဂမနေ၊ မြစ်တဖက်သို့ သွားခြင်း၌။ နဒီလက္ခဏဿ၊ နဒီလက္ခဏာ၏။ အာဂတတ္တာ၊ လာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝုတ္တံ၊ အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုအပ် ၏။ ဘိက္ခုနံ၊ ရဟန်းယောက်ျားတို့၏။ အန္တရဝါသကတေမနမ္ပိ၊ သင်းပိုင်ကို ရေစွတ်ခြင်း သည်လည်း။ ဝဇ္ဇတိ ဧဝ၊ အပ်သည်သာလျှင်တည်း။ (ဝိမတီဋီကာအနက်)

မနုဿာ၊ လူတို့သည်။ မဟာနဒီတော၊ မြစ်ကြီးမှ။ ဥဒကမာတိကံ၊ ရေမြောင်းကို။ နိဟရန္တိ၊ တူးဆောင်ကုန်အံ့။ သာ၊ ထိုတူးမြောင်းဖြစ်သည်။ ကုန္ဒဒီသဒီသ၊ မြစ်ငယ်နှင့် တူသည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ တီဏိ သဿာနိ၊ ၃-ပါးသော ကောက်စပါးတို့ကို။ သမ္မာဒေန္တိ၊ ပြည့်စုံ စေသည်ဖြစ်၍။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ ပဝတ္တတိ၊ စီး၏။ ကိဉ္ဇာပိ ပဝတ္တတိ၊ အကယ်၍ကား စီး၏။ တထာပိ၊ ထိုသို့ပင် စီးသော်လည်း။ နိမိတ္တံ၊ သိမ်နိမိတ်ကို။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ န ဝဇ္ဇတိ၊ မအပ်။ ယာ ပန နဒီ၊ အကြင် တူးမြောင်း၊ မြစ်သည်ကား။ မူလေ၊ အစရင်း၌။ မဟာနဒီတော၊ မြစ်ကြီးမှ။ နိဟတာပိ၊ ထွက်သွားသော်လည်း။ ကာလန္တရေန၊ အခါတပါး၌။ တေနေဝ နိဟတမဂ္ဂေန၊ ထိုထွက်သွားသော ရေလမ်းဖြင့်သာလျှင်။ နဒီ၊ မြစ်ကမ်းကို။ ဘိန္နိတွာ၊ ဖျက်ဆီး၍။ သယဉ္စ၊ မိမိသည်လည်း။ ဂစ္ဆတိ၊ သွား၏။ ဂစ္ဆန္တိ၊ သွားသည်ဖြစ်၍။ ပရတော၊ နောက်ကာလ၌။ သံသုမာရာဒိသမာကိဏ္ဏာ၊ မိကျောင်း-အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပြွမ်းသည်ဖြစ်အံ့။ နာဝါဒီဟိ၊ လှေ-အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ သဉ္စရိတဗ္ဗာ၊ သွားလာအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ နဒီ၊ မြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တံ၊ ထိုမြစ်ကို။ နိမိတ္တံ၊ နိမိတ်ကို။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ ဝဇ္ဇတိ၊ အပ်၏။ (ဝိနယသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာအနက်)

၄။ သမုဒ္ဒေသိမ်၏ လက္ခဏာ

သမုဒ္ဒေပိ ကမ္မံ ကရောန္တေဟိ ယံ ပဒေသံ ဥဒ္ဓံ ဝမုနဥဒကံ ဝါ ပကတိဝိစိ ဝါ ဝေဂေန အာဂန္တာ ဩတ္ထရတိ၊ တတ္ထ ကာတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ ယသိံ ပန ပဒေသေ ပကတိဝိစိယော ဩသရိတွာ သဏ္ဍဟန္တိ၊ သော ဥဒကန္တတော ပဋ္ဌာယ အန္တော သမုဒ္ဒေဒါ နာမ၊ တတ္ထ ဌိတေဟိ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ။-- သမုဒ္ဒေပိ ပိဋ္ဌိပါသာဏော ဟောတိ၊ တံ ကဒါစိ ဝိမိယော အာဂန္တာ ဩတ္ထရန္တိ၊ ကဒါစိ န ဩတ္ထရန္တိ၊ တတ္ထ ကမ္မံ ကာတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ သော ဟိ ဂါမသီမာသင်္ချံမေဝ ဂစ္ဆတိ။ သစေ ပန ဝိစိသု အာဂတာသုပိ အနာဂတာသုပိ ပကတိဥဒကေန ဩတ္ထရိယတိ၊ ဝဇ္ဇတိ။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၃၆)

ဤသို့လာသော သမန္တပါသာဒိကအဋ္ဌကထာ ဆရာတော်မြတ်၏ ဝိနိစ္ဆယတ္ထ စကားရပ်တို့ဖြင့် သမုဒ္ဒေသိမ်၏ လက္ခဏာကို ကောင်းစွာ မှတ်အပ်၏။

F:11-D

သမုဒ္ဒေပိ၊ သမုဒ္ဒရာလည်း။ ကမ္မံ၊ ဥပုသ်၊ ပဝါရဏာ-စသော ကံကို။ ကရောန္တေဟိ၊ ပြုကုန်သော ရဟန်းတို့သည်။ ယံ ပဒေသံ၊ အကြင်အရပ်ကို။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်၌။ ဝမုနဥဒကံ ဝါ၊ တိုးပွားသော ရေသည်လည်းကောင်း။ ပကတိဝိစိ ဝါ၊ ပြုကတေ့သော ဒီလှိုင်းသည်လည်းကောင်း။ ဝေဂေန၊ လျင်စွာသော အဟုန်ဖြင့်။ အာဂန္တာ၊ ရှိ။ ဩတ္ထရတိ၊ လွှမ်းမိုးအံ့။ တတ္ထ၊ ထိုအရပ်၌။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ န ဝဇ္ဇတိ၊ မအပ်။ ယသ္မိံ ပန ပဒေသေ၊ အကြင်အရပ်၌ကား။ ပကတိဝိစိယော၊ ပြုကတေ့သော ဒီလှိုင်းတို့သည်။ ဩသရိတွာ၊ သက်၍။ သဏ္ဍဟန္တိ၊ ကောင်းစွာ တည်ကုန်၏။ သော ပဒေသော၊ ထိုအရပ်သည်။ ဥဒကန္တတော၊ ရေအဆုံးမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ အန္တော၊ အတွင်း၌။ သမုဒ္ဒေါ နာမ၊ သမုဒြာ မည်၏။ တတ္ထ၊ ထိုသမုဒ္ဒရာ၌။ ဌိတေဟိ၊ တည်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်။ ကမ္မံ၊ ကံကို။ ကာတမ္ပံ၊ ပြုအပ်၏။ သမုဒ္ဒေပိ၊ သမုဒြာ၌လည်း။ ပိဋ္ဌိပါသာဏော၊ ကျောက်ဆောင်၊ ကျောက်ဖျာသည်။ ဟောတိ၊ ရှိသည် ဖြစ်အံ့။ တံ၊ ထိုကျောက်ဆောင်၊ ကျောက်ဖျာကို။ ကဒါစိ၊ ရံခါ။ ဌိမိယော၊ ဒီလှိုင်းတို့သည်။ အာဂန္တာ၊ လာ၍။ ဩတ္ထရန္တိ၊ လွှမ်းမိုးကုန်၏။ ကဒါစိ၊ တရံတခါ။ န ဩတ္ထရန္တိ၊ မလွှမ်းမိုးကုန်။ တတ္ထ၊ ထိုကျောက်ဆောင်၊ ကျောက်ဖျာ၌။ ကမ္မံ၊ ကံကို။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ န ဝဇ္ဇတိ၊ မအပ်။ ဟိ သမ္ပံ၊ မှန်၏။ သော၊ ထိုကျောက်ဆောင်၊ ကျောက်ဖျာသည်။ ဂါမသီမာသချံမေဝ၊ ဂါမသိမ်-ဟူသော အရေအတွက်သို့သာလျှင်။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ ဝိစိသု၊ ဒီလှိုင်းတို့သည်။ အာဂတာသုပိ၊ လာကုန်သော်လည်းကောင်း။ အနာဂတာသုပိ၊ မလာကုန်သော်လည်းကောင်း။ ပကတိဥဒကေနဝ၊ ပြုကတေ့သော ရေဖြင့်သာလျှင်။ သစေ ပန ဩတ္ထရိယတိ၊ အကယ်၍ လွှမ်းမိုးမှုကား။ ဝဇ္ဇတိ၊ အပ်၏။ (ဝိဋ္ဌ၊၃၊၃၃၆)

၅။ ဇာတဿရသိမ်၏ လက္ခဏာ

ဇာတဿရော နာမ ယေန ကေနစိ ခဏိတွာ အကတော သယံဇာတသောဗ္ဗော သမန္တတော အာဂတေန ဥဒကေန ပူရိတော တိဋ္ဌတိ။(ဝိဋ္ဌ၊၃၊၃၃၇) ဇာတဿရေ ကမ္မံ ကရောန္တေဟိပိ ယတ္ထ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရေ ဝဿကာလေ ဝဿေ ပစ္ဆိန္နမတ္တေ ပိဝိတုံ ဝါ ဟတ္ထပါဒေ ဝါ ဓောဝိတုံ ဥဒကံ န ဟောတိ သုက္ခတိ။ အယံ န ဇာတဿရော။ ဂါမခေတ္တသချံမေဝ ဂစ္ဆတိ။ တတ္ထ ကမ္မံ န ကာတမ္ပံ။ ယတ္ထ ပန ဝုတ္တပ္ပကာရေ ဝဿကာလေ ဥဒကံ သန္တိဋ္ဌတိ။ အယမေဝ ဇာတဿရော။ တဿ ယတ္ထကေ ပဒေသေ ဝဿာနံ စတုမာသေ ဥဒကံ တိဋ္ဌတိ။ တတ္ထ ကမ္မံ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ။ သမဝဿဒေဝကာလေ ပဟောနကဇာတဿရော ပန သစေပိ ဒုဗ္ဗဋ္ဌိကာလေ ဝါ ဂိမ္မဟေမန္တေသု ဝါ သုက္ခတိ။ နိရုဒကော ဟောတိ၊ တတ္ထ သံယကမ္မံ ကာတုံ

ဝဋ္ဋတိ။ သစေ ပနေ'တ္ထ ဥဒကတ္ထာယ အာဝါဋံ ဝါ ပေါက္ခရဏီအာဒိနိ ဝါ ခဏန္တိ တံ ဌာနံ အဇာတဿရော ဟောတိ။ ဂါမသီမာသချံ ဂစ္ဆတိ။ လာဗုတိပုသကာဒိဝပေ ကတေပိ ဧသေဝ နယော။ သစေ ပန တံ ပူရေတွာ တလံ ဝါ ကရောန္တိ။ ဧကသ္မိ ဒိသာဘာဂေ ပါဠိ ဗန္ဓိတွာ သဗ္ဗမေဝ တံ မဟာတဋ္ဌာကံ ဝါ ကရောန္တိ။ သဗ္ဗောပိ အဇာတဿရော ဟောတိ။ ဂါမသီမာသချံမေဝ ဂစ္ဆတိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၆-၃၃၇)

ဤသို့လာသော သမန္တပါသာဒိကအဋ္ဌကထာ ဆရာတော်မြတ်၏ ဝိနိစ္ဆယတ္ထစကား ရပ်တို့ဖြင့် ဇာတဿရသိမ်၏ လက္ခဏာကို ကောင်းစွာ မှတ်အပ်၏။

ဇာတဿရော နာမ၊ ဇာတဿရမည်သည်ကား။ ယေန ကေနစိ၊ အမှတ်မရှိ တစ်စုံ တစ်ခုသော သတ္တဝါသည်။ ခဏီတွာ၊ တူး၍။ အကတော၊ မပြုအပ်သော။ သယံဇာတ- သောဗ္ဗော၊ အလိုလိုဖြစ်သော ထုံးအိုင်တည်း။ သမန္တတော၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ။ အာဂတေန၊ စီးဝင်လာသော။ ဥဒကေန၊ ရေဖြင့်။ ပူရိတော၊ ပြည့်သည်ဖြစ်၍။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်၏။

ဇာတဿရေ၊ ဇာတဿရသိမ်၌။ ကမ္မံ ကံကို။ ကရောန္တေဟိပိ၊ ပြုကုန်သောရဟန်း တို့သည်လည်း။ ယတ္ထ၊ အကြင်ထုံးအိုင်၌။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေးနဒီသိမ်၏ လက္ခဏာ၌။ ဝုတ္တပ္ပကာရေ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော။ ဝဿကာလေ၊ မိုးကာလ၌။ ဝဿေ၊ မိုးသည်။ ပစ္ဆိန္နမတ္ထေ၊ ရွာ၍ ပြတ်စဲကာမှ ဖြစ်လတ်သော်။ ပိဝိတံ ဝါ၊ သောက်ခြင်းငှာလည်းကောင်း။ ဟတ္ထပါဒေ၊ လက်၊ခြေတို့ကို။ ဓောဝိတံ ဝါ၊ ဆေးခြင်းငှာလည်းကောင်း။ ဥဒကံ၊ ရေသည်။ န ဟောတိ၊ ရှိသည်ဖြစ်။ သုက္ခတိ၊ ခန်းခြောက်ခဲ့အံ့။ အယံ၊ ဤထုံးအိုင်သည်။ န ဇာတဿရော၊ ဇာတဿရသိမ် မဟုတ်။ ဂါမခေတ္တသချံမေဝ၊ ဂါမခေတ်-ဟူသော အရေအတွက်သို့သာ လျှင်။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၆)

တတ္ထ၊ ထိုထုံးအိုင်၌။ ကမ္မံ ကံကို။ န ကာတဗ္ဗံ၊ မပြုအပ်။ ယတ္ထ ပန၊ အကြင်ထုံးအိုင် ၌ကား။ ဝုတ္တပ္ပကာရေ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော။ ဝဿကာလေ၊ မိုးကာလ၌။ ဥဒကံ၊ သည်။ သန္တိဋ္ဌတိ၊ ကောင်းစွာတည်အံ့။ အယမေဝ၊ ဤထုံးအိုင်သည်သာလျှင်။ ဇာတဿ- ရော၊ ဇာတဿရတည်း။ တဿ၊ ထိုဇာတဿရဖြစ်သော ထုံးအိုင်၏။ ယတ္ထကေ ပဒေသေ၊ အကြင်မျှလောက်သော အရပ်၌။ ဝဿာနံ၊ မိုးလတို့၏။ စတုမာသေ၊ ၄-လ၌။ ဝါ၊ ၄-လ တို့ပတ်လုံး။ ဥဒကံ၊ သည်။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်အံ့။ တတ္ထ၊ ထို ၄-လပတ်လုံး ရေတည်ရာအရပ် ၌။ ကမ္မံ ကံကို။ ကာတံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ အပ်၏။

သမဝဿဒေဝကာလေ၊ ညီညွတ်စွာ မိုးရွာသောကာလ၌။ ပဟောနကဇာတဿရော ပန၊ ကံပြုလောက်အောင် ရေတည်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော ထုံးအိုင်သည်ကား။ ဒုဗ္ဗုဋ္ဌိကာလေ

ဝါ၊ မိုးကောင်းစွာ မရွာသောကာလ၌လည်းကောင်း။ ဂိမ္မဟေမန္တေသု ဝါ၊ နွေဆောင်းလတို၌ လည်းကောင်း။ သစေပိ သုက္ခတိ၊ အကယ်၍မူလည်း ခြောက်သည်ဖြစ်စေ။ နိရုဒကော၊ ရေမရှိသည်။ သစေပိ ဟောတိ၊ အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်စေ။ တတ္ထ၊ ထိုထုံးအိုင်၌။ သံယကမ္မံ သံယာကံကို။ ကာတံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ အပ်၏။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၃၃၆)

ဧတ္ထ၊ ဤထုံးအိုင်၌။ ဥဒကတ္ထာယ၊ ရေ-ဟူသော အကျိုးငှာ။ အာဝါဠံ ဝါ၊ တွင်းကို လည်းကောင်း။ ပေါက္ခရဏီအာဒိနိ ဝါ၊ ၄-ထောင့်ကန် အစရှိသည်တို့ကိုလည်းကောင်း။ သစေ ပန ခဏန္တိ၊ အကယ်၍ တူးကုန်မှုကား။ တံ ဌာနံ၊ ထိုအရပ်သည်။ အဇာတဿရော၊ ဇာတဿရသိမ် မဟုတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ဂါမသီမာသချီ၊ ဂါမသိမ်-ဟူသော အရေ အတွက်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၎င်း။ လာဗုတိပုသကာဒိဝပ္ပေ၊ ဗူးသခွေး-အစရှိသည်တို့ကို စိုက်ပျိုးခြင်းကို။ ကတေပိ၊ ပြုရာ၌လည်း။ ဒေသေ နယော၊ ဤနည်းအတူသာလျှင်တည်း။ တံ၊ ထိုထုံးအိုင်ကို။ ပူရေတွာ၊ ပြည့်စေ၍။ တလံ ဝါ၊ ညီညွတ်သော အပြင်ကိုမူလည်း။ သစေ ပန ကရောန္တိ၊ အကယ်၍ ပြုကုန်အံ့။ ဧကသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ၊ တစ်ခုသော အရပ်မျက်နှာအဖို့၌။ ပါဠိ၊ ကန်ရိုးကို။ ဗန္ဓိတွာ၊ ဖွဲ့ဆည်၍။ သဗ္ဗမေဝ၊ အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်သော။ တံ၊ ထိုထုံးအိုင်ကို။ မဟာတဋ္ဌာကံ ဝါ၊ တဖက်ဆည်ကန်ကြီးကိုမူလည်း။ သစေ ပန ကရောန္တိ၊ အကယ်၍ ပြု ကုန်အံ့။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်သော ထုံးအိုင်သည်။ အဇာတဿရော၊ ဇာတဿရ မဟုတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဂါမသီမာသချီမေဝ၊ ဂါမသိမ်-ဟူသော အရေအတွက်သို့ သာလျှင်။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၃၃၇)

ယေန ဧကနစိတိ အန္တမသော သူကရာဒိနာ သတ္တေန။ မဟောယေန ပန ဥန္နတ-
ဌာနတော နိန္နဋ္ဌာနေ ပတန္တေန ခတော ခုဒ္ဒကော ဝါ မဟန္တော ဝါ လက္ခဏယုတ္တော
ဇာတဿရောဝ။ ဧတ္ထပိ ခုဒ္ဒကေ ဥဒကုက္ခေပကိစ္စံ နတ္ထိ။

ဤသို့ ဝိမတိဝိနောဒနိဋ္ဌိကာ (ဒု၊၁၆၂)၌ လာရကား ရှေးဦးစွာ ဇာတဿရလက္ခဏာ ပြုဖြစ်သော စကားရပ်၌ “ယေန ဧကနစိ ခဏိတွာ အကတော”အစရှိသော ပါဠိဖြင့် ဝက်- အစရှိသော သဝိညာဏကသတ္တဝါတို့သည် မတူးအပ်မှုကား ရေစား၍၊ ရေတူး၍ပင် ဖြစ် သော်လည်း သယံဇာတထုံးအိုင် မည်သည်သာလျှင်တည်း-ဟု မှတ်အပ်၏။

ယေန ဧကနစိတိ၊ ယေန ဧကနစိ-ဟူသည်ကား။ အန္တမသော၊ အယုတ်သဖြင့်။ သူကရာဒိနာ၊ ဝက်-အစရှိသော။ သတ္တေန၊ သတ္တဝါသည်။ ခဏိတွာ၊ တူး၍။ အကတော၊ မပြုအပ်သော ထုံးအိုင်တည်း။ မဟောယေန၊ ကြီးစွာသော ရေအလျဉ်သည်။ ဥန္နတဌာန- တော၊ မြင့်ရာအရပ်မှ။ နိန္နဋ္ဌာနေ၊ နိမ့်ရာအရပ်၌။ ပတန္တေန၊ ကျသဖြင့်။ ခတော ပန၊ တူးအပ်

မူကား။ ခုဒ္ဒကော ဝါ၊ ငယ်သည်မူလည်းဖြစ်စေ။ မဟန္တော ဝါ၊ ကြီးသည်မူလည်းဖြစ်စေ။ လက္ခဏယုတ္တော၊ လက္ခဏာနှင့်ယှဉ်သော။ ဇာတဿရောဝ၊ ဇာတဿရသိမ်-မည်သည်သာ လျှင်တည်း။ ဧတ္ထာပိ၊ ဤဇာတဿရသိမ်၌လည်း။ ခုဒ္ဒကော၊ ငယ်သော ဇာတဿရသိမ်၌။ ဥဒကုက္ကေပကိစ္စံ၊ ဥဒကုက္ကေပသိမ်-ဟူ၍ ငဲ့ဖွယ်ကိစ္စသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ (ဝိမတိ၊ ဇီ၊ ဒု၊ ၁၆၂)

၆။ ဗဒ္ဒသိမ်၏ လက္ခဏာ

သစေ ဧကသ္မိံ ဂါမခေတ္တေ သိမ် ဗန္ဓိတုကာမာ၊ ယေ တတ္ထ ဗဒ္ဒသီမဝိဟာရာ၊ တေသု ဘိက္ခုနံ 'မယံ အဇ္ဇ သိမ် ဗန္ဓိဿာမ၊ တုမေ သကသီမာပရိစ္ဆေဒတော မာ နိက္ခမိတ္ထာ'တိ ပေသေတဗ္ဗံ။ ယေ အဗဒ္ဒသီမဝိဟာရာ၊ တေသု ဘိက္ခု၊ ဧကန္ဓံ သန္နိပါတေတဗ္ဗာ၊ ဆန္ဒာရဟာနံ ဆန္ဒော အာဟရာပေတဗ္ဗော။ ဧဝံ သန္နိပတိတေသု ပန ဘိက္ခုသု ဆန္ဒာရဟာနံ ဆန္ဒော အာဟဇ္ဇေ တေသု တေသု မဂ္ဂေသု နဒိတိတ္ထဂါမ-ဒ္ဓါရာဒီသု စ အာဂန္တုကဘိက္ခုနံ သိယံ သိယံ ဟတ္ထပါသာနယနတ္ထဉ္စ ဗဟိသီမာကရ-ဏတ္ထဉ္စ အာရာမိကေ စေဝ သမဏုဒ္ဒေသေ စ ထပေတွာ ဘေရိသည် ဝါ သင်္ခသည် ဝါ ကတွာ နိမိတ္တကိတ္တနာနန္တရံ ဝုတ္တာယ 'သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော'တိ အာဒိ-ကာယ ကမ္မဝါစာယ သီမာ ဗန္ဓိတဗ္ဗာ။ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနေယေဝ နိမိတ္တာနိ ဗဟိ ကတွာ ဟေဋ္ဌာ ပထဝိသန္ဓာရကံ ဥဒကံ ပရိယန္တံ ကတွာ သီမာ ဂတာ ဟောတိ။

ဤသို့ သမန္တပါသာဒိကအဋ္ဌကထာ(ဝိ၊ ၅၊ ၃၊ ၂၂၂-၂၂၃)၌လာသော အစီအရင်ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော သိမ်သည် ဗဒ္ဒသိမ်မည်၏-ဟူ၍ ဗဒ္ဒသိမ်၏လက္ခဏာကို သိအပ်၏။

ဧကသ္မိံ၊ တစ်ခုသော။ ဂါမခေတ္တေ၊ ဂါမခေတ်၌၊ သိမ်၊ ကို။ ဗန္ဓိတုကာမာ၊ ဖွဲ့လိုကုန် သည်။ သစေ ဟောန္တိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့။ တတ္ထ၊ ထိုဂါမခေတ်၌။ ယေ ဗဒ္ဒသီမဝိဟာရာ၊ အကြင် သိမ်ဖွဲ့သောကျောင်းတိုက်တို့သည်။ အတ္ထိ သန္တိ၊ ရှိကုန်အံ့။ တေသု၊ ထိုကျောင်းတိုက် တို့၌။ ဘိက္ခုနံ၊ ရဟန်းတို့အား။ "မယံ၊ ငါတို့သည်။ အဇ္ဇ၊ ယနေ့။ သိမ်၊ ကို။ ဗန္ဓိဿာမ၊ ဖွဲ့ပါကုန်အံ့။ တုမေ၊ သင်တို့သည်။ သကသီမာပရိစ္ဆေဒတော၊ မိမိတို့၏ သိမ်အပိုင်းအခြားမှ။ မာ နိက္ခမိတ္ထ၊ မထွက်ကြပါကုန်လင့်။" ဣတိ၊ သို့။ ပေသေတဗ္ဗံ၊ တမန်စေလွှတ်အပ်၏။ ယေ အဗဒ္ဒသီမဝိဟာရာ၊ အကြင်သိမ်မဖွဲ့သော ကျောင်းတိုက်တို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်အံ့။ တေသု၊ ထိုကျောင်းတိုက်တို့၌။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းတို့ကို။ ဧကန္တံ၊ တပေါင်းတည်း။ သန္နိပါတေ-တဗ္ဗာ၊ စည်းဝေးစေအပ်ကုန်၏။ ဆန္ဒာရဟာနံ၊ ဆန္ဒထိုက်ကုန်သော ရဟန်းတို့၏။ ဆန္ဒော၊ ဆန္ဒကို။ အာဟရာပေတဗ္ဗော၊ ဆောင်စေအပ်၏။ (ဝိ၊ ၅၊ ၃၊ ၂၂၂)

F12-A

ဧဝံ ဤသို့၊ ဘိက္ခုသု၊ ရဟန်းတို့သည်။ သန္နိပတိတေသု ပန၊ စည်းဝေးကုန်ပြီးသော်
 ကား။ ဆန္ဒာရဟာနံ၊ ဆန္ဒထိုက်ကုန်သော ရဟန်းတို့၏။ ဆန္ဒေ၊ ဆန္ဒကို။ အာဟဋေ၊
 ဆောင်အပ်ပြီးသော်။ တေသု တေသု မဂ္ဂေသု စ၊ ထိုထို ခရီးလမ်းတို့၌လည်းကောင်း။
 တေသု တေသု နဒီတိတ္ထဂါမဒ္ဒါရာဒီသု စ၊ ထိုထို မြစ်ဆိပ်၊ ရွာတံခါး-အစရှိသည်တို့၌လည်း
 ကောင်း။ အာဂန္တုကဘိက္ခုနံ၊ အာဂန္တုကရဟန်းတို့အား။ သီယံ သီယံ၊ လျင်စွာလျင်စွာ။
 ဟတ္ထပါသာနယနတ္ထဉ္စ၊ ဟတ္ထပါသ်သို့ ဆောင်ခြင်းငှာလည်းကောင်း။ ဗဟိသီမာကရဏတ္ထဉ္စ၊
 သိမ်မှ အပပြုခြင်းငှာလည်းကောင်း။ အာရာမိကေ စေဝ၊ အာရာမိစောင့်တို့ကိုလည်းကောင်း။
 သမဏုဒ္ဒေသေ စ၊ သာမဏေတို့ကိုလည်းကောင်း။ ထပေတွာ၊ ထား၍။ ဘေရိသညံ ဝါ၊
 စည်ကြီးသံအမှတ်ကိုလည်းကောင်း။ သင်္ခံသညံ ဝါ၊ ခရုသင်းသံအမှတ်ကိုလည်းကောင်း။
 ကတွာ၊ ၍။ နိမိတ္တကိတ္တနာနန္တရံ၊ နိမိတ်ကြားပြီးသည်၏ အခြားမဲ့၌။ ဝုတ္တာယ၊ ဟောတော်
 မူအပ်သော။ သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယောတိ အာဒိကာယ၊ သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော-
 ဤသို့ အစရှိသော။ ကမ္မဝါစာယ၊ ကမ္မဝါစာဖြင့်။ သီမာ၊ သိမ်ကို။ ဗန္ဓိတဗ္ဗာ၊ ဖွဲ့အပ်၏။
 ကမ္မဝါစာပရိယောသာနေယေဝ၊ ကမ္မဝါစာ၏အဆုံး၌သာလျှင်။ နိမိတ္တာနိ၊ နိမိတ်တို့ကို။
 ဗဟိ ကတွာ၊ အပပြု၍။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ ပထဝိသန္ဓာရကံ၊ မြေကို ခံသော။ ဥဒကံ၊
 ရေကို။ ပရိယန္တံ၊ အဆုံးရှိသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ သီမာ၊ သိမ်သည်။ ဝတာ၊ သက်သည်။
 ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၃၂၃)

ပဌမံ ကိတ္တိတနိမိတ္တံ ကိတ္တေတွာဝ ဌာပေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ နိမိတ္တေန နိမိတ္တံ ယဋိတံ ဟောတိ။

ဤသို့ ၎င်းအဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၃၁၈)၌ လာရကား ၁၁-ပါးသော ဝိပတ္တိတို့တွင်
 ခဏ္ဍနိမိတ္တဒေါသမှ ကင်းစေခြင်းငှာ ရှေးဦးစွာ ကြားအပ်ပြီးသော နိမိတ်ကို တဖန်ကြား၍
 သာလျှင် တန်ရပ်အပ်၏။ ‘နိမိတ္တာနိ သကိ ကိတ္တိတာနိပိ ကိတ္တိတာနေဝ ဟောန္တိ’-ဟူ၍
 ၎င်းအဋ္ဌကထာ(၃၁၈)၌ လာရကား ၁-ကြိမ်ပင် ကြားသော်လည်း အပ်၏။ ၂-ကြိမ်၊ ၃-ကြိမ်
 ကြားမှုကား ဆိုဖွယ်မရှိ၊ အတိသုန္ဓရ ဖြစ်သည်သာလျှင်တည်း-ဟု မှတ်အပ်၏။

“ဥပသမ္ပန္နော ဝါ အာစိက္ခတု အနုပသမ္ပန္နော ဝါ၊ ဝဋ္ဋတိ ယေဝ” ဟူ၍ ၎င်းအဋ္ဌကထာ
 (မဟာဝဂ်၊၃၁၈)၌ လာရကား “ဥဒကံ ဘန္တေ” ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ဝိနည်းမိရ်အား လျှောက်
 ကြားတတ်သောသူသည် လုသာမဏေပင်ဖြစ်စေ၊ ရဟန်းပင်ဖြစ်စေ ကြားအပ်၏။ အနက်
 သဒ္ဓါကို နားလည်သည်သာလျှင် ပဓာနတည်း-ဟု မှတ်အပ်၏။ “တံ တံ နိမိတ္တဌာနံ အဂန္နာပိ
 တိ ကိတ္တေတု ဝဋ္ဋတိ” ဟူ၍ ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ (၂၊၁၄၁)၌ လာရကား နိမိတ်ရှိရာအရပ်သို့
 သွား၍ပင် မကြားသော်လည်း အပ်၏။ သွား၍ ကြားမှုကား ဆိုဖွယ်မရှိ၊ အတိသုန္ဓရဖြစ်
 သည်သာလျှင်တည်း-ဟု မှတ်အပ်၏။

“တေ ပန ကိတ္တေန္တေန ပဒက္ခိဏတော အနုပရိယာယန္တေနော ကိတ္တေတဗ္ဗာ” ဟူ၍ ၎င်းဋီကာ (ဝိမတိ၊ ၁၄၄)၌ လာရကား လက်ယာရစ်လည်သောအားဖြင့် နိမိတ်တို့ကို ကြားအပ် ကုန်၏-ဟူ၍ မှတ်အပ်၏။ “ဧကင်္ဂလမတ္ထံပိ ဝဋ္ဋတေဝ” ဟူ၍ ဝဋ္ဋဗုဒ္ဓိဋီကာ(၄၅၄), “ဧကင်္ဂလ-မတ္ထာပိ သီမန္တရိကာ ဝဋ္ဋတိ ဧဝ” ဟူ၍ သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ (၃၊ ၂၇၁), “ဧကဒ္ဓင်္ဂလမတ္ထာပိ သီမန္တရိကာ ဝဋ္ဋတိ ဧဝ” ဟူ၍ ဝိမတိဝိနောဒနီဋီကာ (၂၊ ၁၆၈)တို့၌ လာရကား သီမန္တရိက်သည် လက် ၁-သစ်၊ ၂-သစ်ခန့်မျှပင် ဖြစ်သော်လည်း အပ်၏။ ထို့ထက်ကျယ်မှု ဆိုဖွယ်မရှိ၊ သုဝိညေယျတရဖြစ်၍ ကောင်းမြတ်သည်သာလျှင်တည်း-ဟု မှတ်အပ်၏။ သိမ်နိမိတ် ၈-ပါးတို့၏ လက္ခဏာတို့နှင့်တကွ နိမိတ်ထားခြင်း၊ နိမိတ်ကြားခြင်း-အစရှိသော အစီအရင် ကို အကျယ်အားဖြင့် မှတ်သားလိုမှု ထိုအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ ရှု၍ မှတ်အပ်၏။

၇။ သတ္တပုဒ္ဓရသိမ်၏ လက္ခဏာ

(သမန္တာ သတ္တပုဒ္ဓရာတိ) တတ္ထ ဧကံ အပုဒ္ဓရံ အဋ္ဌဝီသတိဟတ္ထပ္ပမာဏံ ဟောတိ။ မဇ္ဈေ ဌိတဿ သမန္တာ သတ္တပုဒ္ဓရာ ဝိနိဗ္ဗေဓေန စတုဒ္ဒသ ဟောန္တိ။ သစေ ဒွေ သံယာ ဝိသု ဝိနယကမ္မာနိ ကရောန္တိ။ ဒွိန္ဒံ သတ္တပုဒ္ဓရာနံ အန္တရေ အညံ ဧကံ သတ္တပုဒ္ဓရံ ဥပစာရတ္ထာယ ထပေတဗ္ဗံ။ (မဟာဝဂ္ဂ၊ ၃၃၃)

ဤသို့ လာသော သမန္တပါသာဒိကအဋ္ဌကထာဖြင့် သတ္တပုဒ္ဓရသိမ်၏လက္ခဏာကို သိအပ်၏။

သမန္တာ သတ္တပုဒ္ဓရာတိ တတ္ထ၊ သမန္တာ သတ္တပုဒ္ဓရာ-ဟူသော ထိုပါဌ်၌။ ဧကံ၊ တစ်ခုသော။ အပုဒ္ဓရံ သည်။ အဋ္ဌဝီသတိဟတ္ထပ္ပမာဏံ၊ ၂၈-တောင် အတိုင်းအရှည်ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ မဇ္ဈေ၊ အလယ်၌။ ဌိတဿ၊ တည်သော ရဟန်း၏။ သမန္တာ၊ ထက်ဝန်းကျင် မှ။ သတ္တပုဒ္ဓရာ၊ သတ္တပုဒ္ဓရတို့သည်။ ဝိနိဗ္ဗေဓေန၊ ထုတ်ချင်းအားဖြင့်။ စတုဒ္ဒသ၊ ၁၄-ခု တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဒွေ သံယာ၊ ၂-ဦးကုန်သော သံယာတို့သည်။ ဝိသု၊ အသီး။ ဝိနယကမ္မာနိ၊ ဝိနည်းကံတို့ကို။ သစေ ကရောန္တိ၊ အကယ်၍ ပြုကုန်အံ့။ ဒွိန္ဒံ၊ ၂-ခုကုန်သော။ သတ္တပုဒ္ဓရာနံ၊ သတ္တပုဒ္ဓရတို့၏။ အန္တရေ အကြား၌။ အညံ၊ တပါးသော။ ဧကံ၊ တစ်ခုသော။ သတ္တပုဒ္ဓရံ၊ သတ္တပုဒ္ဓရကို။ ဥပစာရတ္ထာယ၊ ဥပစာအကျိုးငှာ။ ထပေတဗ္ဗံ၊ ထားအပ်၏။

သစေပိ ဟိ ဘိက္ခုသဟသံ တိဋ္ဌတိ၊ တဿ ဌိတော ကာသဿ ဗာဟိရန္တတော ပဋ္ဌာယ ဘိက္ခုနံ ဝဂ္ဂကမ္ပပရိဟာရတ္ထံ သီမာပေက္ခာယ ဥပ္ပန္နာယ တာယ သဟ သယမေဝ သဉ္ဇာတာ။

ဟူ၍ ဝိမတိဝိနောဒနီဋီကာ (၂၊ ၁၅၈)၌ လာရကား ဤသတ္တပုဒ္ဓရသိမ်သည်လည်း ပရိသတ် ပွားတိုင်း ပွား၏-ဟူ၍ မှတ်အပ်၏။

ဟိ၊ ထိုစကားကို ထင်စွာပြဦးအံ့။ သစေပိ၊ အကယ်၍လည်း။ ဘိက္ခုသဟသံ၊ ရဟန်း ၁,၀၀၀-သည်။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်အံ့။ တဿ၊ ထိုရဟန်း ၁,၀၀၀-၏။ ဌိတောကာသဿ၊ တည်ရာအရပ်၏။ ဗာဟိရန္တတော၊ ပြင်ပအစွန်မှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ ဘိက္ခုနံ၊ ရဟန်းတို့၏။ ဝဂ္ဂကမ္ပပရိဟာရတ္ထံ၊ ဝဂ္ဂကံကို တားမြစ်ခြင်းငှာ။ သီမာပေက္ခာယ၊ သတ္တဗုဒ္ဓရသိမ်ကို ဝဲခြင်း သည်။ ဥပ္ပန္နာယ၊ ဖြစ်သည်ရှိသော်။ တာယ၊ ထိုသိမ်နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ သယမေဝ၊ မိမိ အလိုလိုသာလျှင်။ သဗ္ဗာတာ၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်၏။ (မဟာဝဂ္ဂ၊ ၄၊ ၃၃၃)

၈။ ဥဒကုက္ခေပသိမ်၏ လက္ခဏာ

ယံ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ သမန္တာ ဥဒကုက္ခေပါတိ ယံ ဌာနံ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ သမန္တတော ဥဒကုက္ခေပေန ပရိစ္ဆိန္တံ။ ကထံ ပန ဥဒကံ ဥက္ခိပိတဗ္ဗံ? ယထာ အက္ခ- ဓုတ္တာ ဒါရုဂဋ္ဌံ ခိပန္တိ။ ဧဝံ ဥဒကံ ဝါ ဝါလိကံ ဝါ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ ထာမမဇ္ဈိမေန ပုရိသေန သဗ္ဗထာမေန ခိပိတဗ္ဗံ။ ယတ္ထ ဧဝံ ခိတ္တံ ဥဒကံ ဝါ ဝါလိကာ ဝါ ပတတိ။ အယ'မေကော ဥဒကုက္ခေပေါ။ တဿ အန္တော ဟတ္ထပါသံ ဝိဇဟိတွာ ဌိတော ကမ္ပံ ကောပေတိ။ ယာဝ ပရိသာ ဝမုတိ၊ တာဝ သီမာပိ ဝမုတိ။ ပရိသပရိယန္တတော ဥဒကုက္ခေပေါယေဝ ပမာဏံ။

ဤသို့လာသော သမန္တပါသာဒိကအဋ္ဌကထာ (မဟာဝဂ္ဂ၊ ၃၃၄) ဆရာတော်မြတ်၏ ဝိနိစ္ဆယတ္ထ စကားရပ်ဖြင့် ဥဒကုက္ခေပသိမ်၏ လက္ခဏာကို သိအပ်၏။

ယံ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ သမန္တာ ဥဒကုက္ခေပါတိ၊ ယံ မဇ္ဈိ မ။လ။ ကွေပါ-ဟူသည် ကား။ ယံ ဌာနံ၊ အကြင်အရပ်ကို။ မဇ္ဈိမဿ၊ အားအလတ်ရှိသော။ ပုရိသဿ၊ ယောက်ျား သည်။ သမန္တတော၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ။ ဥဒကုက္ခေပေန၊ ရေကို ပစ်သဖြင့်။ ပရိစ္ဆိန္တံ၊ ပိုင်းခြား အပ်၏။ ဥဒကံ၊ ရေကို။ ကထံ ပန ဥက္ခိပိတဗ္ဗံ၊ အဘယ်သို့ ပစ်အပ်သနည်းဟူမူကား။ အက္ခဓုတ္တာ၊ အန်ကစားကြူးသောသူတို့သည်။ ဒါရုဂဋ္ဌံ၊ သစ်အန်စာကို။ ခိပန္တိ ယထာ၊ ပစ်ကုန် သကဲ့သို့။ ဧဝံ တထာ၊ ထိုအတူ။ ဥဒကံ ဝါ၊ ရေသည်လည်းကောင်း။ ဝါလိကံ ဝါ၊ သဲသည်လည်း ကောင်း။ ဟတ္ထေန၊ လက်ဖြင့်။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ ထာမမဇ္ဈိမေန၊ အားအလတ်ရှိသော။ ပုရိသေန၊ ယောက်ျားသည်။ သဗ္ဗထာမေန၊ အားကုန်ထုတ်သဖြင့်။ ခိပိတဗ္ဗံ၊ ပစ်အပ်၏။

ယတ္ထ၊ အကြင်အရပ်၌။ ဧဝံ ဤသို့၊ ခိတ္တံ၊ ပစ်အပ်သော။ ဥဒကံ ဝါ၊ ရေသည်လည်း ကောင်း။ ဝါလိကာ ဝါ၊ သဲသည်လည်းကောင်း။ ပတတိ၊ ကျ၏။ အယံ၊ ဤကျရာအရပ် သည်။ ဧကော၊ တစ်ခုသော။ ဥဒကုက္ခေပေါ၊ ဥဒကုက္ခေပတည်း။

တဿ၊ ထိုဥဒကုက္ကေပဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော အရပ်၏။ အန္တော၊ အတွင်း၌။ ဟတ္ထပါသံ၊ ဟတ္ထပါသံကို။ ဝိဖေတိတ္တာ၊ ရှိ။ ဌိတော၊ တည်သော ရဟန်းသည်။ ကမ္မံ၊ ကံကို။ ကောပေတိ၊ ယှက်စေ၏။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ ပရိသာ၊ ပရိသတ်သည်။ ဝဗုတိ၊ ပွား၏။ ဝာဝ၊ ထိုမျှလောက်။ သီမာပိ၊ သိမ်သည်လည်း။ ဝဗုတိ၊ ပွား၏။ ပရိသပရိယန္တတော၊ ပရိသတ်၏အစွန်မှ။ ဥဒကုက္ကေပေါယေဝ၊ သဲ၊ရေတကျသည်သာလျှင်။ ပမာဏံ၊ ပမာဏ တည်း။

ယတော ပန နပုဟောတိ။ တတ္ထ အတ္တနော ခေတ္တပုမာဏေနဝ ဇာယန္တိ န ဗဟိ။

ဟူ၍ ဝိမတိဝိနောဒနီဒီကာ၌ လာရကား သတ္တဗ္ဗန္တရ၊ ဥဒကုက္ကေပသိမ်တို့သည် ဖြစ်ရာ ခေတ် ကျဉ်းခဲ့သော် ခေတ်အတိုင်းအရှည်မျှသာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ ခေတ်မှအပ၌ မဖြစ်ကုန်- ဟူ၍ မှတ်အပ်၏။ အကျယ်ကို အလိုရှိမှု ထိုအဋ္ဌကထာ၊ ဌီကာတို့၌ ရှုလေ။

ယတော ပန၊ အကြင်အရပ်မှကား။ နပုဟောတိ၊ မဖြစ်လောက်။ တတ္ထ၊ ထိုအရပ် ၌။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ခေတ္တပုမာဏေနဝ၊ ခေတ်အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်သာလျှင်။ ဇာယန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဗဟိ၊ ဖြစ်ရာခေတ်မှ အပ၌။ န ဇာယန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။

သဗ္ဗေဟိ အတ္တနော စ အညေသဉ္စ ဥဒကုက္ကေပပရိစ္ဆေဒဿ အန္တရာ အညော ဥဒကုက္ကေပေါ သီမန္တရိကတ္ထာယ ဌပေတဗ္ဗော၊ တတော အဓိကံ ဝဋ္ဋတိယေဝ၊ ဦနကံ ပန ဝဋ္ဋတိ။

ဟူ၍လည်းကောင်း အဋ္ဌကထာ (မဟာဝဂ္ဂ၊ ၃၃၄)၌ လာရကား ဥဒကုက္ကေပသိမ်၌ ကံပြုကုန် သော ရဟန်းတို့သည် တစ်ခုတည်းသော မြစ်၌ အသီးအသီး ၂-တည်၊ ၃-တည်ပြုကုန်သော် ပရိသတ်အစွန်မှ ၃-ဥဒကုက္ကေပစီ ခွဲ၍ ပြုကုန်ရာ၏။ ထိုအောက်အယုတ် မအပ်ကောင်းပါ ပြီလော-ဟူငြားအံ့။ “ယတ္ထကေန ပန သီမသမ္ဘေဒေါ န ဟောတိ၊ တတ္ထကံ ဌပေတံ ဝဋ္ဋတိ- ယေဝ”ဟူ၍ သာရတ္ထဒီပနီဒီကာ (၃၊ ၂၇၅)၌ လာရကား အပ်၏။ ထိုသို့ပင် အပ်သော်လည်း-

ဥဒကုက္ကေပပမာဏာ သီမန္တရိကာ သုဝိညေယျတရာ ဟောတိ၊ သီမသမ္ဘေဒသင်္ကာ စ န သိယာတိ သာမိစိဒဿနတ္ထံ အညော ဥဒကုက္ကေပေါ သီမန္တရိကတ္ထာယ ဌပေ- တဗ္ဗောတိ ဝုတ္တံ။

ဟူ၍ ထိုဒီကာ (သာရတ္ထ၊ ၃၊ ၂၇၅)၌ပင် လာသောကြောင့်လည်းကောင်း၊

ဦနကံ ပန န ဝဋ္ဋတိတိ ကထနဉ္စေ'တံ ဥဒကုက္ကေပပရိစ္ဆေဒဿ ဒုဗ္ဗိဇာနန္တေနပိ သီမာသမ္ဘေဒသင်္ကာပရိဟာရတ္ထံ ဝုတ္တံ။ (ဝိမတိ၊ ၂၊ ၁၆၃)

ဟူ၍ ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ (၃၊၁၆၃)၌ လာသောကြောင့်လည်းကောင်း ဝိနည်းကံ၏ အရာ ဖြစ်၍ ရိုသေစွာ သင်္ကာနိဝတ္တနဖြစ်လောက်အောင် ရှောင်ခွါ၍ အဋ္ဌကထာဆိုတိုင်း ပြုခြင်း သည်သာလျှင် အတိသုန္တရ ဖြစ်၏-ဟူ၍ မှတ်အပ်၏။

သဗ္ဗေဟိ၊ အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည်။ အတ္တနော စ၊ မိမိ၏လည်းကောင်း။ အညေသဉ္စ၊ သူတပါးတို့၏လည်းကောင်း။ ဥဒကုက္ခေပပရိစ္ဆေဒဿ၊ ဥဒကုက္ခေပ အပိုင်း အခြား၏။ အန္တရာ၊ အကြား၌။ အညော၊ တပါးသော။ ဥဒကုက္ခေပေါ၊ ဥဒကုက္ခေပကို။ သီမန္တရိကတ္ထာယ၊ သီမန္တရိကံအကျိုးငှာ။ ဌပေတဗ္ဗော၊ ထားအပ်၏။ တတော၊ ထိုဥဒ- ကုက္ခေပထက်။ အဓိကံ၊ အလွန်သည်။ ဝဋ္ဋတိယေဝ၊ အပ်သည်သာလျှင်တည်း။ ဥိနကံ ပန၊ အယုတ်သည်ကား။ န ဝဋ္ဋတိ၊ မအပ်။ (မဟာဝဂ်၊၄။၃၃၄)

ယတ္တကေန ပန၊ အကြင်မျှလောက် ထားသဖြင့်ကား။ သီမသမ္မေဒေါ၊ သိမ်စပ်ယုတ် ခြင်းသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ တတ္တကံ၊ ထိုမျှလောက်။ ထပေတံ၊ ထားခြင်းငှာ။ ဝဋ္ဋတိယေဝ၊ အပ်သည်သာလျှင်တည်း။ (ဤ၌ ပါဠိကို ပြန်ထားသည်။ အနက်သွားအတိုင်း စဉ်လျက် နေသည်- ဟူ၍ မှတ်လေ။) (သာရတ္ထ၊၄၊၂၇၅)

ဥဒကုက္ခေပပမာဏာ၊ ဥဒကုက္ခေပ အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ သီမန္တရိကာ၊ သီမန္တ- ရိကံသည်။ သုဝိညေယျတရာ၊ အလွန်သိလွယ်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ သီမသမ္မေဒသင်္ကာ စ၊ သိမ်စပ်ယုတ်ခြင်း၌ ရွံရှာယုံမှားခြင်းသည်လည်း။ န သိယာ၊ မဖြစ်ရာ။ ဣတိ မနသိ- ကတ္တာ၊ ဤသို့ နှလုံးပြု၍။ သာမိစိဒဿနတ္ထံ၊ ရိုသေသဖြင့် ပြုခြင်းငှာ။ အညော ဥဒကုက္ခေ- ပေါ သီမန္တရိကတ္ထာယ ဌပေတဗ္ဗောတိ၊ အညော ။လ။ တဗ္ဗော-ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။

ဥိနကံ ပန န ဝဋ္ဋတိတိ ဧတဉ္စ ကထနံ၊ ဥိနကံ ပန န ဝဋ္ဋတိ-ဟူသော ထိုစကားကို လည်း။ ဥဒကုက္ခေပပရိစ္ဆေဒဿ၊ ဥဒကုက္ခေပအပိုင်းအခြားကို။ ဒုဗ္ဗိဇာနန္တေနပိ၊ ဆိုနိုင်ခဲ့ သဖြင့်လည်း။ ဝါ၊ သိနိုင်ခဲ့သဖြင့်လည်း။ ဝါ၊ သိနိုင်ခဲ့သောကြောင့်လည်း။ သီမာသမ္မေဒ- သင်္ကာပရိဟာရတ္ထံ၊ သိမ်စပ်ယုတ်ခြင်း၌ ရွံရှာယုံမှားကို စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ။ ဝါ၊ ရှောင်လွှဲ ခြင်းငှာ။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။ (ဝိမတိ၊၄၊၁၆၃)

သမာနသံဝါသ ဧကူပေါသထဖြစ်သော သိမ် စ-လုံးတို့၏ လက္ခဏာအပြားကို မှတ်သားရုံမျှ အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာတို့မှ ဆောင်၍ပြုအပ်သော သီမဘေဒစကားရပ် ပြီး၏။

[၅] ကျမ်းပြီးနိဂုံး

ပဏ္ဍိတော'တိသမညေန၊ ဟေမာစလနိဝါသိနာ။
ဆတ္တိသဝဿာယုကေန၊ အနုထေရေန ဘိက္ခုနာ။ ။

ဝိနယဌကထာဒီသု၊ ဝုတ္တ'မာဒါယ နိစ္ဆယံ။
သီမသမ္ဘေဒသံယုတ္တံ၊ ဝုဒ္ဓသံ ပါဠိမုတ္တကံ။ ။

ဗုဒ္ဓသာသနပဇ္ဇောတံ၊ ပတ္တယန္တေန လိခိတာ။
နာတိသင်္ခေပဝိတ္ထာရာ၊ သီမဘေဒဝိဘာဝနီ။ ။

နိဋ္ဌိတာ'ယံ ကလိယုဂေ၊ အာဂတေ ဖဂ္ဂုဏေ မာသေ။
တိဝဿဒ္ဓိသတာမိကေ၊ သဟဿေဝ မနောရမ္ပေ။ ။

ဝိနယညူပသံသိတံ၊ ပဉ္စ လိခိတ'မာရဋ္ဌ။
သဒ္ဓမ္မဿ စ ဘိက္ခုနော၊ ဧတံ ပဿန္တု လဇ္ဇိနောတိ။ ။

ပဏ္ဍိတော'တိသမညေန၊ ပဏ္ဍိတ-ဟူသော အမည်ရှိသော။ ဟေမာစလနိဝါသိ-
နာ၊ ရွှေတောင်မြို့၌ နေလေ့ရှိသော။ ဝါ၊ ရွှေတောင်မြို့-ဟု ဆိုအပ်သော ပေါက်ဖွားရာ
ဌာန၊ မိဘမျိုးဆွေ၊ နေရပ်မြေရှိသော။ ဆတ္တိသဝဿာယုကေန၊ ၃၆-နှစ် အသက်ရှိသ
သော။ အနုထေရေန၊ အနုထေရ်၊ မဟာထေရ်အားဖြင့် ထေရဘိက္ခုအပြား ၂-ပါးတို့တွင်
အဝါ ၂၀-မပြည့်သော ၁၀-ကျော်မြောက် ၆-ဝါသာ အစွန်းရှိသေးသည်ဖြစ်၍ အနုထေရ်
ဖြစ်သော။ ဘိက္ခုနာ၊ ရဟန်းသည်။

ဝိနယဌကထာဒီသု၊ ဝိနည်းအဌကထာ၊ ဋီကာကြီးတို့၌။ ဝုတ္တံ၊ မိန့်အပ်သော။ သီမ-
သမ္ဘေဒသံယုတ္တံ၊ သိမ်တို့၏ စပ်ယှက်ခြင်းနှင့်ယှဉ်သော။ ဝုဒ္ဓသံ၊ မြင်နိုင်ခဲ့သော။ ပါဠိမုတ္တကံ၊
ပါဠိမုတ္တကနည်းဖြစ်သော။ နိစ္ဆယံ၊ အဆုံးအဖြတ်ကို။ အာဒါယ၊ ယူဆောင်၍။

ဗုဒ္ဓသာသနပဇ္ဇောတံ၊ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၏ ထွန်းတောက်ပခြင်းကို။
ပတ္တယန္တေန၊ တောင့်တသဖြင့်။ လိခိတာ၊ ရေးအပ်သော။ နာတိသင်္ခေပဝိတ္ထာရာ၊ မကျဉ်း
မကျယ်လွန်းသော။ အယံ သီမဘေဒဝိဘာဝနီ၊ ဤသိမ်တို့၏ စပ်ယှက်ခြင်းလက္ခဏာ၊
ကံပြုရာ သိမ်အပြားကို ထင်ရှားစွာ ပြရာပြကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် သီမဘေဒဝိဘာဝနီ
အမည်ရှိသော အဆုံးအဖြတ်သည်။

ကလိယုဂေါ ကောဇာသက္ကရာဇ်သည်။ တိဝဿဒ္ဓိသတာမိကော၊ ၂၀၃-နှစ် အလွန် ရှိသော။ သဟဿေဝ၊ အနှစ် ၁,၀၀၀-သည်သာလျှင်(၁၂၀၃)။ အာဂတော၊ ရောက်လတ် သော်။ ဖဂ္ဂုဏော၊ ဖဂ္ဂုဏီနက္ခတ်နှင့် ယှဉ်သော။ မနောရမေ၊ ရွံ့ရေမထူ၊ ချမ်းပူမပြင်း၊ ကြိုင်သင်းမွှေးထုံး၊ ပန်းမျိုးစုံသည်၊ ပွင့်ငဲ့ဖူးဆင်း၊ မင်းလွင်ဝေဝေ၊ နွေရာသီအပြောင်း၊ ဆောင်း ရာသီ အဆုံးဖြစ်၍ နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ရှိသော။ မာသေ၊ ဥတုညီမျှ၊ ခါချိန်ကောင်းသည့်၊ တပေါင်းလ၌။ နိဋ္ဌိတာ၊ အပြီးသို့ ရောက်၏။

စ၊ ဥယျောဇဉ်စကား၊ ကြားလိုက်ဦးအံ့။ သဒ္ဓမ္မဿ၊ သဒ္ဓမ္မအမည်ရှိသော။ ဘိက္ခု- နော၊ ရွာကြီးရှိမူကား ဘုရားစက်ဆုပ်တော်မူအပ်သော ကုလဒ္ဓသန-စသည်တို့မှ ရှောင်ကြဉ် ၍ တရားနှင့်လျော်သဖြင့်သာ ယှဉ်မှီ လဇ္ဇိပေသလ အရညဝါသီဖြစ်သော တောကျောင်းနေ ရဟန်း၏။ ပဉ္စ၊ ဂါမသိမ်တို့၏ ထိခိုက်စပ်ယှက်လျက် တစ်ဝက်၊ တစ်စိတ်တည်သော ဤ သစ်တုံး၏အနီး၌ ကံကြီးကံငယ် ပြုအပ်ပါမည်လော၊ အချို့သော အရှင်မြတ်တို့သည် မပြုအပ်-ဟူ၍ ဆိုပါသည်။ ဤသို့ မြစ်တွင်းကမ်းစ၊ ဥဒကုက္ကေပသိမ်အပြင် သံဃာအစည်း အပေး၌ မေးလျှောက်အပ်သော ဝိနည်းနှင့်စပ်သော ပြဿနာကောင်းကို။ အာရဗ္ဗ၊ အကြောင်းပြု၍။ လိခိတံ၊ ရေးအပ်သော။ ဝိနယညူပသံသိတံ၊ ဝိနည်းအရာ၌ လိမ္မာသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့သည် ချီးမွမ်းအပ်သော။ ဧတံ၊ ဤသီမဘေဒဝိဘာဝနီအမည်ရှိသော အဆုံး အဖြတ်ကို။ လဇ္ဇိနော၊ သဘောကောက်ကျစ်၊ အပြစ်ကို မရှက်၊ ရဟန်းကျင့်ဆိုး၊ အဖို့မထိုက်၊ သာသနာတော်အမှိုက်-ဟူ၍ ဆိုအပ်သော-

သဒ္ဓိစ္စ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇတိ၊ အာပတ္တိ ပရိဂုယုတိ။
 အဂတိ ဂမနန္တ ဂစ္ဆတိ၊ ဒေဝိသော ဝုစ္ဆတိ အလဇ္ဇိ ပုဂ္ဂလောတိ။

ဟူ၍ မိန့်ရှိကျမ်းလာ အလဇ္ဇိလက္ခဏာသို့ မရောက်၊ မျက်မှောက်ပစ္စုပ္ပန်၊ သံသရာဘေးကို မြော်တွေးထောက်၍ ကြောက်လှေ့ရှက်လှေ့ရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့သည်။ ပဿန္တ၊ ကြည့်ရှုစေကုန်သတည်း။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား သီမဘေဒဝိဘာဝနီအမည်ရှိသော အဆုံး အဖြတ်၏ ဥယျောဇဉ်နိဂုံး၊ အဆုံးစကားရပ်၊ အပြီးသတ်တည်း။

ရွှေတောင်မြို့လျှင် ဖွားရာဇာတိရှိသော ပဏ္ဍိတဝံသာဘိဓဇေမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ အမရပူရရွှေမြို့တော်၊ ဗန်းမော်တိုက်အုပ်ဆရာတော်သူမြတ်သည် သက်တော်-၃၆၊ ဝါတော် ၁၆-ဝါမြောက်တွင် စီရင်ရေးသားတော်မူအပ်သော သီမဘေဒ-ဝိဘာဝနီအမည်ရှိသော အဆုံးအဖြတ် ဤတွင်ရွှေ ပြီး၏။

ဤတွင်ရွှေ သီမဘေဒဝိဘာဝနီဝိနိစ္ဆယ ပြီး၏။

မိုင်းခိုင်းဆရာတော်

{ ၁၀ } ဂါမသီမာဒိဓိနိစ္ဆယ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

“မန္တလေးမြို့၊ စစ်ကိုင်းမြို့-အစရှိသော တစ်မြို့၊တစ်မြို့တွင် စီရင်အုပ်ချုပ်ပိုင်သည့် အရေးပိုင်များထံ သိမ်သမုတ်ရန် ဝိသုဂါမခံ၍ ခဏ္ဍာသိမ်သမုတ်အပ်၊ မသမုတ်အပ်ကို အရပ် ထက်ဝန်းကျင် အစဉ်အဆက် ငြင်းခုံကွဲပြား ယုံမှားသံသယ မရှိ၊ သိမုတ်ရန် ကျမ်းဂန်နှင့် အညီ ရေးသားလျှောက်ထားရမည်။” သာသနာပိုင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး အမိန့်တော်စာ ရောက်ရှိ ပကတိသဘာဝအားဖြင့်လည်း သာသနာတော်ရေး၊ သာသနာတော်မှုကို လျစ်လျူ မရှု၊ ဂရုကတဝါယာမ စိုက်သင့်လှသည်ဖြစ်၍ ပကတိဂါမ၊ ဝိသုဂါမ ၂-ရပ်တွင် ပကတိဂါမ ကိုသာ ဘုရားဟောတော်မူရင်း အဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်သော ဝိသုဂါမ-ဟူသည်မှာ ထိုပကတိ ဂါမနှင့် အကျဉ်းအကျယ် ပကတိ၊ ဝိကတိမျှသာ ထူး၍ ပကတိဂါမဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ သဘောကို အကျယ်စပ်ဟပ် နှီးနှောမိက ဝိသုဂါမဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာသဘောကို အလွယ် တကူ မှတ်ယူချင့်ချိန်နိုင်ရန်ရှိသောကြောင့် ပကတိဂါမဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာနှင့်တကွ ပြဆို ဆုံးဖြတ်ရေးသားပေအံ့။

[၁] ပကတိဂါမ၊ ဝိသုဂါမ၊ ပထဝိဿရရာဇာအဆုံးအဖြတ် ပါဠိ

၁။ အသမ္မတာယ ဘိက္ခဝေ သီမာယ အဋ္ဌပိတာယ ယံ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ။ ယာ တဿ ဝါ ဂါမဿ ဂါမသီမာ၊ နိဂမဿ ဝါ နိဂမသီမာ၊ အယံ တတ္ထ သမာနသံဝါသာ ဧကူပေါသထာ။

ဟူသော ဥပေါသထက္ခန္ဓကပါဠိတော် (မဟာဝဂ္ဂ။၁၅၀)၌-

- ရဟန်းနေသော ရွာ၏ ရွာတပါးနှင့် မရောမယှက်သော နယ်နိမိတ်အပိုင်းအခြား သည် ဂါမသီမံ မည်၏။
- နိဂုံးရွာကြီး၏ ရွာတပါးနှင့် မရောမယှက်သော နယ်နိမိတ်အပိုင်းအခြားသည် နိဂမသီမံ မည်၏။

ဤသို့ နယ်နိမိတ်အသီးသီးဖြင့် ပိုင်းခြားရာ၊ပိုင်းခြားအပ်သော တစ်ခုတစ်ခုသော ဂါမခေတ်အရပ်ကို တစ်ခုတစ်ခုသော ပကတိဂါမသိမ်-ဟူ၍ ဟောတော်မူရင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းအဋ္ဌကထာ၌လည်း ရွာနယ်အသီးအခြားဖြစ်က ရွာစားတို့ ရအပ်သော အခွန်သီးခြား တော့သည်သာ နှလုံးပိုက်တော်မူ၍ အခွန်အတုတ် သီးခြားခြင်းဖြင့် ရွာနယ်သီးခြားခြင်း ကိုပင် မှတ်၍ ပြလိုသောကြောင့်-

၂။ တတ္ထ ယတ္ထကေ ပဒေသေ တဿ ဂါမဿ ဘောဇကာ ဗလိံ လဘန္တိ၊ သော ပန ပဒေသော အပ္ပေါ ဝါ ဟောတု မဟန္တော ဝါ၊ ဂါမသိမာတွေဝ သချီ ဂစ္ဆတိ။ နဂရနိဂမသိမာသုပိ ဧသေဝ နယော။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၃)

ဟု ဖွင့်တော်မူသည်-ဟု မှတ်အပ်၏။

ဤ၌ “ယတ္ထကေ ။ပ။ လဘန္တိ”ဖြင့် လောကဝေါဟာရဖြင့်ပြီးသော ဂါမခေတ်၊ ဂါမနယ် အပိုင်းအခြားကို ရွာစားတို့ အခွန်ရရာအားဖြင့် မှတ်အပ်၏။ အဘိဓမ္မာ၌ကဲ့သို့ တံခါးခုံ တည်ရာအရပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဓိန္ဒာဓိနိသိက္ခာပုဒ်၌ကဲ့သို့ အရံ၊ အရံထိုက်ရာဖြင့်လည်း ကောင်း၊ အာရညကသိက္ခာပုဒ်၌ကဲ့သို့ ကုလလေးတာ ပြန် ၅၀၀-ဖြင့်လည်းကောင်း မှတ်ရန် မရှိ-ဟု ပြ၏။ ထိုသို့ ပြသဖြင့် တစ်ခုသော ရွာကြီးနယ်အတွင်း ၂-ရွာ၊ ၃-ရွာ-စသောရွာတို့ ကို တည်ထောင်ပြန်၍ ထိုရွာသစ်တို့၏ နယ်အပိုင်းအခြားကို အစိုးရမင်းတို့က ပိုင်းခြားဝေဖန် ၍ မပေးမထားသမျှကာလပတ်လုံး ရွာနယ်၊ရွာစား မကွဲမပြားသောကြောင့် ရွာကြီးနယ် နိမိတ်အပိုင်းအခြားဖြင့် တစ်ခုသော ဂါမခေတ်၊ ဂါမသိမ်သာ ဖြစ်သည်ကိုလည်း ပြ၏။

“သော ပန ပဒေသော အပ္ပေါ ဝါ ဟောတု မဟန္တော ဝါ”ဟူသော ပါဠိဖြင့် ဗဒ္ဒသိမ်၌ အငယ်ဆုံး ၂၁-ယောက် စည်းဝေးလောက်သော ပမာဏ၊ အကြီးဆုံး ၃-ယူဇနာ ပမာဏရှိရ သကဲ့သို့ ဤဂါမသိမ်၌ အကျဉ်း၊အကျယ်၊ အငယ်၊အကြီးပမာဏ မရှိသည်ကို ပြ၏။ နယ်သီး မပြုမလုပ်သော်လည်း အခွန်သီးပြုလုပ်က ဂါမသီးဖြစ်၏-ဟု မမှတ်မယူအပ်။ ထို့ကြောင့် ဝိနိစ္ဆယဋီကာ (၂။၁၇၉)၌ အခွန်သီး၊ နယ်သီးပြုပုံ ၂-ရပ်ကို စပ်၍-

၃။ ဂါမပရိစ္ဆေဒေါတိ သဗ္ဗဒိသာသု သိမံ ပရိစ္ဆိန္တိတွာ ‘ဣမဿ ပဒေသဿ ဧတ္ထကော ကရော’တိ ဧဝံ ကရေန နိယမိတော ဂါမပဒေသော။

ဟူသော စကားကို မိန့်၏-ဟု မှတ်ယူသင့်သည်။ ထိုသို့ နယ်သီးပိုင်းခြားပြုလုပ်မှသာ ဂါမသီး ဖြစ်သောကြောင့် ပကတိဂါမ၏အတွင်း ဝိသုံဂါမ ဖြစ်ပုံ၊ရိုသေးပုံကို ပြရာ ဥပေါသထက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာ၌ အခွန်သီးပြု၍ ပေးခြင်းကို တိုက်ရိုက်နိတတ္ထပဓာနအားဖြင့် မပြုမူ၍ နယ်သီး၊ နယ်ခြားပြု၍ ပေးခြင်းကိုသာ နိတတ္ထပဓာနပြု၍ -

၄။ ယမ္ပိ ဧကသ္မိံ ယေဝ ဂါမခေတ္တေ ဧကံ ပဒေသံ 'အယံပိ ဝိသုံ ဂါမော ဟောတူ'တိ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ ရာဇာ ကဿစိ ဒေတိ။ သောပိ ဝိသုံဂါမသီမာ ဟောတိယေဝ။

(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၃)ဟု ဖွင့်အပ်သည်။

ဤသို့လာသော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ ၃-ရပ်ကို စပ်၍ နယ်သီးပြုခြင်း ပဓာန လက္ခဏာ၊ အခွန်သီးပြုခြင်း အပ္ပဓာနလက္ခဏာဖြင့် မှတ်အပ်သော တစ်ခုသော ဂါမခေတ် အရပ်ကို တစ်ခုသော ပကတိဂါမသီမ-ဟူ၍ သိအပ်၏။ ထိုပကတိဂါမသီမ အပိုင်းအခြား ကိုလည်း ပထဝိဿရမင်း ပြုသည်ဖြစ်စေ၊ ထိုမင်း၏ထံမှ နယ်နိမိတ် စီရင်ပိုင်းခြားပိုင်သော အာဏာအခွင့်ကို ရသော များမတ်တို့ ပြုသည်ဖြစ်စေ “ယံ ဂါမံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ၊ ယာ တဿ ဂါမဿ ဝါ ဂါမသီမာ”ဟု ပါဠိတော်၌ သာမညအားဖြင့် လောက၌ ထင်ရှားဖြစ်ရှိ သော ဂါမခေတ်အလုံးစုံကို တစ်ခုမကျန် သိမ်းကျုံး၍ ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့် ဂါမ သီမံ မည်သည်သာ-ဟု ယူအပ်၏။

အထူးမှာ မင်းအုပ်ချုပ်စီရင်သော မြို့၊ရွာ၊ခရိုင်၊နိုင်ငံ၌ မင်းပိုင်းခြားထားသည်ကို ယူအပ်၏။ မင်း၏ထံမှ နယ်နိမိတ် စီရင်ပိုင်းခြားပိုင်သော အာဏာအခွင့်ကို ရသော များမတ် တို့ စီရင်သော မြို့၊ရွာ၊ခရိုင်၊နိုင်ငံ၌ များမတ်တို့ ပိုင်းခြားထားသော အပိုင်းအခြားကိုပင် ယူအပ်၏။ မင်း၊များမတ်တို့ မပိုင်းမခြားဘဲဖြစ်သော ဂါမရှိသေးသည်ကိုလည်း အထက်၌ ပြဆိုလတ္တံ့။ ထိုသို့ မင်း၊များမတ် ၂-ရပ်ပိုင်းခြားခြင်းကို ယူသင့်သောကြောင့် ဥပေါသထက္ခန္ဓက၊ ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ၊ ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ (၂။၁၅၇)တို့၌လည်း-

၅။ ရာဇာဒီဟိ ပရိစ္ဆိန္နဘူမိဘာဂေါဟိ သဗ္ဗော ဌပေတွာ နဒိလောဏိဇာတဿရေ ဂါမသီမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဟု ပထဝိဿရမင်းမှ အာဏာအခွင့်ကို ရ၍ နယ်သီး၊နယ်ခြား၊ အခွန်သီး၊အခွန်ခြား ပြုလုပ် နိုင်သော မဟာမတ္တ-စသည်ကို သိမ်းယူတတ်သော အာဒိသဒ္ဓါနှင့်တကွ မိန့်ဆိုအပ်သည်။ မင်းကဲ့သို့ နယ်သီးဖြစ်အောင် ပြုလုပ်စီရင်ပိုင်သော များမတ်-စသည်ရှိကြောင်း ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ လာရိပုံကိုလည်း “ရွာနိဂုံးတို့၌ သင်တို့သာလျှင် ပြုလုပ်စီရင်လေတော့”ဟု မင်းက လွှဲအပ်၍ မင်းမှ အခွင့်အာဏာရသော အပေါင်းအသင်းလူစုတို့သည် မင်းကဲ့သို့ စီရင်ပြုလုပ်နိုင်ကြောင်းကို-

၆။ ရာဇာ နာမ ယတ္ထ ရာဇာ အနုသာသတိ၊ ရာဇာ အပလောကေတဗ္ဗော ။ပ။
ဂဏော နာမ ယတ္ထ ဂဏော အနုသာသတိ၊ ဂဏော အပလောကေတဗ္ဗော။

(ဒုတိယသံယာဒိသိသံ၊ ဘိက္ခုနီဝိဘင်းပါဠိတော်။ ဝိ၊၂။၂၉၂)

၇။ ဂဏံ ဝါတိ မလ္လဂဏာဘဋိပုတ္တဂဏာဒိကံ၊ ပုဂန္တိ ဂဏဓမ္မံ။ သေဏိန္တိ ဂန္တိကသေဏိ-
ဒုဿိကသေဏိအာဒိကံ။ ယတ္ထ ယတ္ထ ဟိ ရာဇာနော ဂဏာဒိနံ ဂါမနိဂမေ နိယျာ-
တေန္တိ 'တုမေဝ ဧတ္ထ အနုသာသထာ'တိ။ တတ္ထ တတ္ထ တေ ဧဝ ဣဿရာ ဟောန္တိ။
တသ္မာ တေ သန္ဓာယ ဣဒံ ဝုတ္တံ။ (ပါစိတျဒါဌ။၁၈၃)

၎င်းအဋ္ဌကထာတို့၌ ဟောပြတော်မူသည်ကို ထောက်၍ သိအပ်၏။ ဤပါဠိ၊
အဋ္ဌကထာသည် သူ့ခိုးကို စီရင်ပိုင်၊ လွှတ်ပိုင်သောအရာ၌ လာရင်းဖြစ်သော်လည်း—

ယတ္ထ ယတ္ထ ဟိ ရာဇာနော ဂဏာဒိနံ ဂါမနိဂမေ နိယျာတေန္တိ 'တုမေဝ ဧတ္ထ
အနုသာသထာ'တိ။ တတ္ထ တတ္ထ တေ ဧဝ ဣဿရာ ဟောန္တိ။ (ဝိ၊ဌ၊၃။၁၈၃)

ဟူ၍ ရွာနိဂုံးကို အပ်လွှဲသောစကား၌ နယ်သီး၊ နယ်ခြား၊ အခွန်သီး၊ အခွန်ခြား ပြုလုပ်နိုင်
အောင် လွှဲအပ်သော အခြင်းအရာလည်း ပါဝင်သည်ကို ရည်၍ ဤ၌ သာဓကမူလိုက်သည်။
ထိုစကား မှန်၏။

အနုသာသ-ဟူသော စကားသည်လည်း ခိုးသူကို သတ်ဖြတ်ရန် လွှဲအပ်သောအရာ
၌သာ ပြဆိုသောစကား မဟုတ်။ နယ်မြေပိုင်းခြားခြင်း၊ သတ်ဖြတ်နှောင်ဖွဲ့ခြင်း-စသော
တိုင်းရေးပြည်မှုကို တစ်ခုမကျန် စီရင်ရန် အလုံးစုံကို လွှဲအပ်သောအရာ၌လည်း ပြဆိုအပ်
သည်။

ထို့ကြောင့် ပကိဏ္ဍကနိပါတ်၊ သာဓိနဇာတ်၌ သာဓိနမင်းကြီးသည် တာဝတိံသာ
နတ်ပြည်ဝယ် လူတို့အရေအတွက် အနှစ် ၇၀၀-ကြာပြီး၍ လူပြည်သို့ ပြန်ရောက်ရာ ၇-
ဆက်မြောက်သော မြေးတော်က တိုင်းပြည်ကို အလုံးစုံလွှဲအပ်သောအရာ၌—

၈။ ဣဒံ တေ အတ္တနော သန္တကံ ရန္တံ အနုသာသ။

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

သတ္တတိနိပါတ်၊ ကုသဇာတ်၌ ကုသမင်းကြီးက မယ်တော်အား တိုင်းပြည်ကို
အလုံးစုံလွှဲအပ်သောအရာ၌—

မာတုသန္တိကံ ဂနာ 'အမ္မ အဟံ ပဘာဝတိ အာနေဿာမိ၊ တုမေ ရန္တံ အနုသာ-
သထာ'တိ ဝဒန္တော ပဌမံ ဂါထ'မာဟ။

ဣဒံ 'န္တေ ရဋ္ဌံ သဓနံ သယောဂုံ၊ သကာယုရံ သဗ္ဗကာမူပပန္နံ။
ဣဒံ 'န္တေ ရန္တံ အနုသာသ အမ္မ၊ ဂစ္ဆာမ'ဟံ ယတ္ထ ပိယာ ပဘာဝတိ'တိ။ ။

တတ္ထ သယောဂ္ဂန္တိ ဟတ္ထိယောဂ္ဂါဒိသဟိတံ။ သကာယုရန္တိ သပဉ္စရာဇကကုဓဘဏ္ဍံ။
အနုသာသ အဗ္ဗာတိ သော ကိရ ပုရိသဿ ရန္တံ ဒတွာ ပုန ဂဏှနံ နာမ န ယုတ္တန္တိ
ပိတု ဝါ ဘာတု ဝါ အနိယျာဒေတွာ မာတု နိယျာဒေန္တော ဧဝ'မာဟ။

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

သုတ်ပါထေယျ၊ စက္ကဝတ္ထိသုတ်ပါဠိတော်-စသည်၌ စကြာမင်းကြီးရောက်ရာ
တိုင်းပြည်မင်းတို့က စကြာမင်းကြီးအား တိုင်းပြည်ကို အလုံးစုံလွှဲအပ်သောအရာဝယ်-

၉။ ယေ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ ပဋိရာဇာနော။ တေ ရာဇာနံ စက္ကဝတ္ထိ
ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝ'မာဟံသု၊ “ဧဟိ ခေါ မဟာရာဇ မ္သ္မာဂတံ တေ မဟာရာဇ
သကံ တေ မဟာရာဇ အနုသာသ မဟာရာဇ”တိ။ (ပါထိကဝဂ္ဂ၊ ၅၁)

ဟူ၍လည်းကောင်း အနုသာသ-သဒ္ဓါနှင့်ပင် လာသည်။

သုတ်သီလက္ခန္ဓာ၊ အမ္မဋ္ဌသုတ်ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ-စသည်တို့၌ ပေါက္ခရာသာတိပုဏ္ဏား၊
သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား ရာဇညမင်းတို့အား သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ကုန်းကင်း၊ ရေကင်း၊ အခွန်
ကောက်ခံခြင်းနှင့်တကွ ထီးဖြူဆောင်းလျက် မင်းကဲ့သို့ စီရင်သုံးဆောင်ရန် တဖန်ပြန်၍
သိမ်းယူခြင်းမရှိသော ဗြဟ္မဒေယျအားဖြင့် ဝိဗ္ဗိသာရမင်း၊ ပသေနဒိကောသလမင်းတို့က
ဥက္ကဋ္ဌ-စသော မြို့တို့ကို ပေးကြောင်း လာသည်များကိုလည်း ထောက်၍ မင်းတို့ လွှဲအပ်
ပေးကမ်းခြင်းလည်း အမျိုးမျိုးရှိကြောင်း၊ လွှဲအပ်ပေးကမ်းခြင်းကို ခံရသူတို့လည်း မင်းကဲ့သို့
ပြုလုပ်စီရင်နိုင်ပုံ အမျိုးမျိုးရှိကြောင်းကို သိအပ်၏။

ဤသို့ ဝိမတိဋီကာ၊ ဝိနယလင်္ကာရဋီကာတို့၌ ရာဇာဒိဟိ-ဟု အာဒိသဒ္ဓါနှင့် မိန့်အပ်
သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မင်းမှ အာဏာအခွင့်ရသော မဟာမတ္တ၊ ဂဏ၊ ပူဂ-စသည်တို့
သည် မင်းကဲ့သို့ အစိုးရပိုင်၊ စီရင်နိုင်ကြောင်းကို ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာပင် လာရှိသောကြောင့်
လည်းကောင်း ဝိသုဂါမကို ပြရာ “ပရိစ္ဆိန္နိတွာ ရာဇာ ကဿစိ ဒေတိ”ဟူသော အဋ္ဌကထာ
(မဟာဝဂ္ဂ၊ ၃၃၃)၌ ရာဇာ-ဟူသော စကားကို ပဓာနနည်း၊ ဥပလက္ခဏနည်းတို့ဖြင့် ပြအပ်
သောစကား-ဟူ၍ မှတ်ယူအပ်သည်။

တစ်နည်းကား မင်းမှ အာဏာအခွင့်ရသော မဟာမတ္တ-စသည်တို့ ပေးသောအရာ
သည် မင်း၏ အာဏာအခွင့်ပေးခြင်း အကြောင်းရင်းနှင့် မကင်းသည်သာ ဖြစ်သောကြောင့်
မင်းပေးသည်ပင် မည်၏-ဟု ပြသောအားဖြင့် မိန့်အပ်သော စကား-ဟူ၍ မှတ်ယူသင့်သည်။

ဥပမာကား မင်း၏စေခိုင်းခြင်း အခွင့်အာဏာကို ရ၍ လက်သမားပန်းရံတို့ ပြုလုပ် ဖန်ဆင်းသောမြို့ကို လက်သမားပန်းရံ ဖန်ဆင်းသောမြို့-ဟု မဆို၊ မင်းဖန်ဆင်းသောမြို့- ဟု ဆိုသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ လောကကြောင်းအားဖြင့် တိုင်းပြည်ချင်း နယ်နိမိတ်သတ်မှတ် ရန် မင်းက ခန့်ထားလွှဲအပ်သော မှူးမတ်တို့ သတ်မှတ်ပိုင်းခြားထားသော တိုင်းပြည် နယ်နိမိတ်ကို မှူးမတ်ထားသည်-ဟု မဆိုရ၊ မင်းထားသော နယ်နိမိတ်အပိုင်းအခြား-ဟု ဆိုရသကဲ့သို့လည်းကောင်းတည်း။ ။ တစ်နည်းလည်း-

၁၀။ ရာဇာနော နာမ ပထဗျာရာဇာ ပဒေသရာဇာ မဏ္ဍလိကာ အန္တရဘောဂိကာ အက္ခဒဿာ မဟာမတ္တာ။ ယေ ဝါ ပန ဆေဇ္ဇဘောဇ္ဇံ ကရောန္တာ အနုသာသန္တိ။ ဧတေ ရာဇာနော နာမ။ (ဘိက္ခုဝိဘင်း၊ ဒုတိယပါရာဇိကပါဠိတော်၊ ၅၅-၅၇)

၁၁။ မဟာမတ္တာတိ ဌာနန္တရပတ္တာ မဟာအမစ္စာ၊ တေပိ တတ္ထ တတ္ထ ဂါမေ ဝါ နိဂမေ ဝါ နိသီဒိတ္တာ ရာဇကိစ္စံ ကရောန္တိ။ ယေ ဝါ ပနာတိ အညေပိ ယေ ရာဇကုလနိဿိ- တာ ဝါ သကိဿရိယနိဿိတာ ဝါ ဟုတ္တာ ဆေဇ္ဇဘောဇ္ဇံ အနုသာသန္တိ။ သဗ္ဗေပိ တေ ဣမသ္မိ အတ္ထေ 'ရာဇာနော'တိ ဒဿေတိ။ (ဝိ၊ ၂၊ ၂၆၈-၂၆၉)

၎င်းအဋ္ဌကထာတို့၌ သူခိုးကို သတ်ဖြတ်ခြင်း စီရင်သောအရာဖြစ်သည်နှင့်လျော်စွာ မင်း၊ မင်း၏အမတ်တို့နှင့်တကွ ဆေဇ္ဇဘောဇ္ဇံကို ပြုနိုင်၊ သတ်ဖြတ်စီရင်ပိုင်သောသူ-ဟူသမျှကို ရာဇာ-ဟူ၍ပင် ဖွင့်ပြတော်မူသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊

၁၂။ သုကံယာတံ နာမ ရညာ ထပိတံ ဟောတိ 'ပဗ္ဗတက္ခဏေ ဝါ နဒိတိတ္ထေ ဝါ ဂါမဒ္ဓါရေ ဝါ အတြ ပဝိဋ္ဌဿ သုကံ ဂဏန္တျံ'တိ။

ဟူသော ဒုတိယပါရာဇိက၊ သုကံယာတကထာပါဠိတော် (၆၄)၌ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ အထူး မဖွင့်သော်လည်း ကင်းထားသောအရာဖြစ်သည်နှင့်လျော်စွာ မင်း၊ မှူးမတ် မရွေးမချယ် ကင်းထားနိုင်သောသူ-ဟူသမျှကို ရာဇာ-ဟူ၍ မှတ်အပ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊

ဝါထပ်၊ ဝါဆိုကို ခွင့်ပြုတော်မူရာ (မဟာဝါ၊ ဝဿုပနာယိက္ခန္ဓ၊ ၁၉၃)-

၁၃။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ရာဇနံ အနုဝတ္တိတုံ-ဟူသော မဟာဝါ၊ ဝဿုပနာယိက္ခန္ဓက ပါဠိတော်၌လည်း အရာနှင့်လျော်စွာ ဝါထပ်ခြင်းကို ပိုင်းခြားပြုပြင်နိုင်သော မဟာမတ္တ- စသည်နှင့်တကွ ရာဇနံ-အရကို ယူမှတ်ရသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဤ၌လည်း 'ပရိစ္ဆိန္နိတွာ' ဟူသော သဒ္ဓန္တရိကံ၊ ရွာသီး၊ နယ်သီးပြုသော အရာဖြစ်သည်နှင့်အညီ မင်းနှင့် တကွ မင်းမှ အာဏာအခွင့်ကို ရ၍ ရွာသီး၊ နယ်သီးပြုလုပ်နိုင်သောသူ-ဟူသမျှကို ရာဇာ-ဟူ၍ချည်း မှတ်ယူအပ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရာဇာ-ဟူ၍သာ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ် မိန့်အပ်လေသည်။

ယင်းသို့ ဒုတိယ၊ တတိယနည်းအတိုင်း အနက်အဓိပ္ပါယ်ယူရသော် ဝိမတိဋီကာ၌ ရာဇာဒိဟိ-ဟု အာဒိသဒ္ဓါနှင့် ဆိုခြင်းပင် အကျိုးမရှိရာ-ဟူငြားအံ့။ “ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ရာဇာ ကဿစိ ဒေတိ” ဟူသော အဋ္ဌကထာ(မဟာဝါ၊ ၃၃၃)၌ မင်းမှ အာဏာအခွင့်ရသော မှူးမတ်တို့ ပေးသောအရာ ပါဝင်ကြောင်း မထင်ရှားသည်ကို ထင်ရှားသိစေနိုင်သောကြောင့် အကျိုးမရှိ သည် မဟုတ်။ အကျိုးရှိသည်သာ ဖြစ်၏။ တနည်းကား စေခိုင်းတတ်သော အာဏာပက ပုဂ္ဂိုလ်၊ စေခိုင်းအပ်သော အာဏတ္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပေးခြင်းကို အသီးအသီးဆိုလိုလျှင် ဆိုသင့် သောနည်းလည်း ရှိပြန်သောကြောင့် ပထဝိဿရမင်း ပိုင်းခြားသော ဂါမလည်း ရှိပြန်၏။ ထိုမင်းမှ အာဏာအခွင့်ကို ရ၍ ရွာသီးရွာခြား ပြုလုပ်ပိုင်သော မဟာမတ္တ-စသည်တို့ ပိုင်းခြားသော ဂါမလည်း ရှိ၏-ဟု ရာဇာဒိဟိ-ဖြင့် ပြရကား အကျိုးရှိ မြတ်သည်သာ ဖြစ်၏။

အာဏာပက၊ အာဏတ္တတို့၏ ပြုခြင်း၊ ပေးခြင်းကို အသီးအသီးပြု၍ ဆိုအပ်သော ထုံးစံဥဒါဟရုဏ်ကို လိုမူ-

၁၄။ သမ္မတာ သာ သီမာ သံယေန (ဝိ၊ ၃၊ ၁၄၄)-ဟူသော သိမ်ကမ္မဝါ၌ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ သီမံ သမ္မန္တိတံ” (ဝိ၊ ၃၊ ၁၄၄)ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရား ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော အာဏာ တော်ဖြင့် သမုတ်အပ်သောသိမ်ကို ဘုရားသမုတ်အပ်သောသိမ်-ဟု မဟော၊ အာဏတ္တဖြစ် သော သံဃာတော်တို့ သမုတ်အပ်သောသိမ်-ဟူ၍ ဟောအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒုတိယပါရာဇိကအဖွင့်၊ ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၃၄)ဝယ်-

၁၅။ သံဃဿ သန္တကံ သမ္မတေန ဝါ အာဏတ္တေဟိ ဝါ အာရာမိကာဒိဟိ ဒိယျမာနံ ဂိဟိနဉ္စ သန္တကံ သာမိကေန ဝါ အာဏတ္တေန ဝါ ဒိယျမာနံ။

ဟူ၍ အာဏာပကပုဂ္ဂိုလ်၊ အာဏတ္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပေးခြင်းကို အသီးအသီး တခြားစီဆိုသည် ကိုလည်းကောင်း ၎င်းအဖွင့်ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ၌-

၁၆။ “ဘဏ္ဍာဓယုန္တိ သမ္မတာဒိဟိ ဒိန္နတ္တာ န ပါရာဇိကံ”ဟူ၍ (ဝိမတိ၊ ၄၊ ၂၀၁) အာဏတ္တပုဂ္ဂိုလ်ကို အာဒိ-သဒ္ဓါဖြင့် ယူ၍ အာဏာပကပုဂ္ဂိုလ် ပေးအပ်သောဥစ္စာ၊ အာဏတ္တ ပုဂ္ဂိုလ် ပေးအပ်သောဥစ္စာ-ဟု အသီးအသီး ဆိုသည်ကိုလည်းကောင်း ယူအပ်၏။ သမန္တ- ဘဒြဖြစ်သော ဥဒါဟရုဏ် တစ်ခု ပြဦးအံ့။

၁၇။ ပုဗ္ဗေ မဟာဂါမော ဟောတိ။ မဇ္ဈေ ဘိက္ခုနိဝိဟာရော။ ပစ္စာ တံ ဂါမံ စတ္တာရော ဇနာ လဘိတွာ ဝိသု ဝိသု ဝတိပရိက္ခေပံ ကတွာ ဝိဘဇိတွာ ဘုဉ္ဇန္တိ။ ဝိဟာရတော ဧကံ ဂါမံ ဂန္တံ ဝဋ္ဋတိ။ တတော အပရံ ဂါမံ ဒွါရေန ဝါ ဝတိဆိဒ္ဓေန ဝါ ပဝိသိတံ

F.12-B

န ဝဋ္ဋတိ။ ပုန ဝိဟာရမေဝ ပစ္စာဂန္တံ ဝဋ္ဋတိ။ ကသ္မာ၊ ဝိဟာရဿ စတုဂါမသာဓာရဏက္ခာ။ (ဘိက္ခုနီအဋ္ဌကထာ)

၁၈။ ဝိဟာရဿ စတုဂါမသာဓာရဏက္ခာယေဝ ဟိ စတူသု ဂါမေသု ယံကိစ္ဆိ ဧကံ ဂါမံ ဂန္တံ ဝဋ္ဋတိ။ (တေရသကဏ်ဋီကာ)

၁၉။ စတုဂါမသာဓာရဏက္ခာတိ ဧတ္ထ ဧဝံ ဝိခေ ဝိဟာရေ သီမံ ဗန္ဓန္တေဟိ စတ္တာရောပိ တေ ဂါမာ သောဓေတဗ္ဗာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (ဝင်္ဂီရဗုဒ္ဓိဋီကာ)

ဤ၌ ရွာလယ်မှာ ဘိက္ခုနီမတို့ကျောင်းတိုက်ရှိသော ရွာကြီးတစ်ခုကို လူ ၄-ယောက် တို့သည် မင်း၏အထံမှ အသီးအသီး ၄-ရွာ ပိုင်းခြားကာရုံ၍ အသီးအသီးစားကြလေ-ဟု အာဏာအခွင့်ကို ရ၍ ၄-ရွာ ပိုင်းခြားခွဲထားကာရုံ အသီးအသီးစားကြရာ ထို ၄-ရွာကို မင်း-ပိုင်းခြားကာရုံပြုလုပ်သည်-ဟု မဆို၊ အာဏတ္တဖြစ်သော ၄-ယောက်သားတို့ ပိုင်းခြား ကာရုံပြုလုပ်သည်-ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ပြဆိုတော်မူသည်။

တစ်နည်းကား ၄-ယောက်သားတို့သည် 'ထိုရွာကြီးတစ်ခုကို ၄-ယောက်စားကြလေ' ဟူသော သာမညအမိန့်ကိုသာ မင်းထံမှ ရသည်။ ၄-ရွာ ပိုင်းခြားခွဲထား ကာရုံခြင်းကိုကား ထိုရွာစားတို့ သဘောတူအလိုအလျောက်ပြုသည်။ ထိုသို့ အလိုအလျောက်ပြုခြင်းကိုလည်း 'ရွာကြီးတစ်ခုကို ၄-ယောက်စားကြလေ'-ဟူသော သာမညအမိန့်တော်ဖြင့် ပြုနိုင်သည်တစ် ကြောင်း၊ ထို ၄-ရွာထားသည်ကို မင်းက ဖျက်ဆီးခြင်း၊ မြစ်တားခြင်းမရှိသည် တစ်ကြောင်း ဖြစ်၍ ထိုရွာစားတို့ ပိုင်းခြားတိုင်း ၄-ရွာ၊ ၄-ဂါမဖြစ်သည်၊ တစ်ဂါမတည်း မဖြစ်။ ဘိက္ခုနီမ ကျောင်းတိုက်ကိုကား ရွာစား ၄-ယောက်တို့ အသီးအသီး ခွဲဝေပိုင်းခြားခြင်းကို မပြုသော ကြောင့် ရွာစား ၄-ယောက်တို့ ပိုင်ဆိုင်သည့်အတိုင်း ၄-ရွာအဝင်အပါ၊ ၄-ရွာနှင့် ဆက်ဆံ သော စတုဂါမသာဓာရဏကျောင်းတိုက် ဖြစ်သည်။ ဤကျောင်းတိုက်သည် စတုဂါမ- သာဓာရဏဖြစ်သည်ကို ထောက်၍ မင်းပေးရင်းက 'ဤရွာကြီးတစ်ခုကို ၄-ယောက်စားကြ လေ'-ဟု သာမညပေးလိုက်ကြောင်းကို သိအပ်၊ သိထိုက်၏။

ဤသို့ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ ကျမ်းလာအရပ်ရပ် နိတတ္ထ၊ နေယျတ္ထစကားတို့ဖြင့် ပထဝီဿရအာဏာရဟမင်းကိုယ်တိုင် "ဤမျှသောအရပ်သည် ရွာသီး ဝိသုံဂါမဖြစ်စေ" ဟု ပိုင်းခြား၍ ပေးသည်ဖြစ်စေ၊ ထိုမင်းမှ နယ်မြေပိုင်းခြားခြင်း အခွင့်အာဏာ ဥပဒေထုံးစံကို ရသော မျှမတ်တို့က ပိုင်းခြား၍ ပေးသည်ဖြစ်စေ ဝိသုံဂါမ မမြောက်သင့်ကြောင်း ထင်းလင်း သိသာ လာရှိသောကြောင့် မန္တလေးမြို့၊ စစ်ကိုင်းမြို့-စသော တစ်မြို့တစ်မြို့ကို စီရင်အုပ် ချုပ်ပိုင်သည့် အရေးပိုင်မင်းထံ သိမ်သမုတ်ရန် ဝိသုံဂါမ ခံ၍ ထိုအရေးပိုင်က မြန်မာမင်းတို့

ပေးသကဲ့သို့ ဝိသုဂါမမြောက်အောင် ပေးသော် ဝိသုဂါမမြောက်၍ သိမ်သမုတ်အပ်ကြောင်းကို ပညဝန္တ၊ အတ္ထဂဝေသီ၊ လဇ္ဇိပေသလ၊ သိက္ခာကာမ ရဟန်းမွန်၊ ရဟန်းမြတ်တို့ သံသယကုက္ကုစ္စ မရှိမူ၍ သိမှတ်ယုံကြည်အပ်၏။

အရေးပိုင် အစိုးရမင်းတို့ ဝိသုဂါမ ပေးနိုင်ခြင်း အခွင့်အာဏာရရှိကြောင်းကို ထင်ရှားသိရသည်မှာလည်း အောက်မြို့ကျေးရွာ၌ အချို့သောအရပ်များက ဝိသုဂါမသိမ်သမုတ်ရန် ဘုရင်ခံအမိန့်စာ ရလိုသောကြောင့် ဘုရင်ခံထံ ရောက်အောင် သွား၍ အမိန့်စာခံရာ အနည်းငယ်ကိစ္စနှင့် စရိတ်ပန်းကိုယ်ကြေ လာရောက်ကြရသည်ကို မေးမြန်းသိရှိ၍ “အရေးပိုင်တို့က မပေးနိုင်သလော၊ အပင်အပန်း ကြီးစွာခံ၍ မလာပါစေနှင့်၊ အရေးပိုင်တို့က ပေးလေ”ဟု ဘုရင်မ အမိန့်တော်ရှိလိုက်ကြောင်းကို ၁၂၄၆-ခုနှစ်၊ ထားဝယ်မြို့၊ မရန်းကျောင်းဘုန်းကြီး ဦးသာဂရ ပြောဆိုလျှောက်ထားဖူးသည် ၁-ရပ်။

၁၂၄၈-ခုနှစ်၊ မန္တလေးအရေးပိုင် စံကျောင်းတိုက်သို့ လာရောက်ရာ မြန်မာမင်းပေးထားသော စံကျောင်းတိုက် ဝိသုဂါမသိမ် အမိန့်တော်စာကို ပြု၍ ဤစာအတိုင်း ဘုရင်မ အမိန့်စာ ခံပေးစေလိုကြောင်းကို စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးက အမိန့်တော်ရှိလျှင် မန္တလေးအရေးပိုင်၊ ငွေတိုက်ဝန်ထောက်တို့ကိုယ်တိုင် ၎င်းစာကို ဖတ်ကြည့်ရှုပြီးကာလ “မြန်မာမင်းတို့ ပေးလှူထားသည်ကို ကျွန်ုပ်တို့ ဖျက်ဆီးသော ဓလေ့ထုံးစံမရှိ။ ကျွန်ုပ်တို့ကလည်း မြန်မာမင်း ပေးလှူသည့်အတိုင်း ထပ်မံ၍ ပေးပါ၏။ ကျွန်ုပ် အရေးပိုင်ဖြစ်၍ ကျွန်ုပ်ပေးသည်နှင့် အရှင်ဘုရင်မ ပေးခြင်း အထူးမရှိဖြစ်၍ အရှင်ဘုရင်မထံ စာခံဖွယ်မရှိကြောင်း” နှင့် လျှောက်ထားဖူးသည် ၁-ရပ်။

၁၂၅၁-ခုနှစ်၊ သာသနာပိုင်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဆရာတော်၊ သံဃာတော်တို့ကို စေလွှတ်၍ မြန်မာမင်းတို့ ဝိသုဂါမ ပြုပုံပေးပုံ အခြင်းအရာနှင့်တကွ ပြသပြောဆို၍ မန္တလေးအရေးပိုင်ကို မေးမြန်းပြန်ရာ “ဗုဒ္ဓဘာသာထုံးစံရှိသည့်အတိုင်း မြန်မာမင်းတို့ ပေးသကဲ့သို့ ဝိသုဂါမ ပေးနိုင်ပေးပိုင်သော အခွင့်အာဏာဥပဒေ ရရှိကြောင်း၊ ကျွန်ုပ်တို့ အခွင့်အာဏာရရှိသောအရာမှာ ကျွန်ုပ်တို့ ပေးသည်နှင့် အရှင်ဘုရင်မ ပေးခြင်းသည် အထူးအခြားမရှိ အတူတူဖြစ်ကြောင်း၊ အရှင်ဘုရင်မထံ စာခံဖွယ်မရှိကြောင်း ဝိသုဂါမအလိုရှိလျှင် မည်သည့်အရပ်ကို အလိုရှိသည်-ဟု ပြပါ။ ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင် သွားရောက်ကြည့်ရှုပေးပါမည်”ဟု လျှောက်ထားရှိသည် ၁-ရပ်။

မဟာမင်းကြီးအရေးပိုင်တို့သည် မြင်းနယ် တစ်စိတ်၊ အလုံမြို့နယ် တစ်စိတ်ကို စစ်ကိုင်းမြို့နယ် ပြုလုပ်ပြင်ဆင်၍ ထားခြင်း၊ တစ်ရွာနယ်နှင့် တစ်ရွာနယ်ကို သဘောသင့်ရာ ခွဲစိတ်ပေါင်းထားခြင်း-စသည်များကို ကြားသိတွေ့မြင်ရသည် ၁-ရပ်။

ဤသို့ အရပ်ရပ်ကို ထောက်သဖြင့် အရေးပိုင်တို့ ဝိသုဂါမ ပြုပိုင်ပေးပိုင်သော အာဏာအခွင့် ရရှိကြောင်းကို ယုံမှားဖွယ် မရှိ ထင်ရှားသိကြရသည်။ အစိုးရမင်းတို့ အခွန် အသီး ပိုင်းခြားခြင်း၊ ရွာစားတို့အား အစားပေးခြင်းနှင့် မစပ်ဘဲဖြစ်သော ဂါမခေတ်၊ ဂါမသိမ် ရှိသေးကြောင်းကား—

၂၀။ သစေ ပန တံ ပူရေတွာ ထလံ ဝါ ကရောန္တိ၊ ဧကသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ ပါဠိံ ဗန္ဓိတွာ သဗ္ဗမေဝ တံ မဟာတဠာကံ ဝါ ကရောန္တိ၊ သဗ္ဗောပိ အဇာတဿရော ဟောတိ၊ ဂါမသချံမေဝ ဂစ္ဆတိ။

ဟူသော ဥပေါသထက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာအဖွင့် (မဟာဝါ၊၃၃၇)၊ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ (၄၆၁)၌—

၂၁။ သဗ္ဗောပိ အဇာတဿရော ဟောတိ ဂါမသချံမေဝ ဂစ္ဆတိတိ ယေဟိ ကတံ၊ တေသံ ဂါမသချံ ဝါ၊ သမန္တတော တီရဋ္ဌဂါမေဟိ စေ ကတံ၊ သဗ္ဗဂါမသချံ ဝါ၊ အညေဟိ ဂါမခေတ္တေဟိ အသမ္ပဒ္ဓဌာနံ စေ၊ ဝိသုဂါမသချံ ဝါ ဂစ္ဆတိတိ အတ္ထော။

ဟု မိန့်သည်။ ဤဇာတဿရအိုင်သည် တပါးသော တစ်စုံတစ်ခုသော ဂါမခေတ်နှင့် မစပ်၊ ဂါမခေတ်တွင်းက မဟုတ်။ ဂါမခေတ်တို့၏ အလယ်အကြား နယ်ခြား၌သော်လည်းကောင်း၊ အရည၌သော်လည်းကောင်း တည်သည်ဖြစ်အံ့။ ထိုဇာတဿရ ပျက်ခဲ့သော် ပြုလုပ်သိမ်း ဆည်းသောအရပ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အရည မဖြစ်။ နောက်ဆုံး တတိယနည်းအတိုင်း အသီး အခြားရွာ-ဟု ဆိုအပ်သော ဝိသုဂါမသိမ်သာ ဖြစ်သင့်၏။ နဒီပါရသိမ် သမုတ်ရာ၌ မြစ်ကဲ့သို့ ဇာတဿရအိုင်ပျက်သည် တစ်ခုသော ဂါမခေတ်အတွင်း၌ တည်ခဲ့ရင်း ဖြစ်အံ့။ ထိုတည်ရင်း ဂါမသိမ်အရေအတွက်သို့သာ ရောက်သင့်၏။

ဤကို ရည်၍ “ယေဟိ ကတံ တေသံ ဂါမသချံ ဝါ”ကို မိန့်သည်-ဟု ယူအပ်၏။ စတုဂါမသာဓာရဏဖြစ်သော ဘိက္ခုနီမကျောင်းတိုက်ကဲ့သို့ ဇာတဿရအိုင်သည် သဗ္ဗဂါမ သာဓာရဏဖြစ်ခဲ့အံ့။ ထိုဇာတဿရပျက်လျှင် ထိုဇာတဿရအိုင်၏ ထက်ဝန်းကျင် ကမ်း၌ တည်သော အလုံးစုံသော ရွာသားတို့၏ သဗ္ဗသာဓာရဏဂါမသိမ်အရေအတွက်သို့ ရောက် သည်-ဟူသော အနက်ကို ရည်၍—

သမန္တတော တီရဋ္ဌဂါမေဟိ စေ ကတံ၊ သဗ္ဗဂါမသချံ ဝါ။ (ဝဇီရဋီ၊၄၆၁)

ကို မိန့်သည်-ဟု မှတ်ယူအပ်၏။

၂၂။ နဒီဇာတဿရေသု ဝိနာသေတွာ တဠာကာဒိဘာဝံ ဝါ ပူရေတွာ ခေတ္တာဒိဘာဝံ ဝါ ပါပိတေသုပိ ဧသေဝ နယော။ (ဝိမတိဋီ၊၂၊၁၅၇)

ဟူသော ဥပေါသထက္ခန္ဓက၊ ဝိမတိဋီကာအလိုအားဖြင့် ထိုဇာတဿရအိုင်ပျက်သည် မင်းတို့ သွင်းရာ၊ပေါင်းရာ ဂါမသိမ်အဖြစ်သို့ ရောက်၏။ ဤဋီကာအလိုမှာ ရှေ့အဖို့၊ နောက်အဖို့ အရာခပ်သိမ်းတို့၌ မန့်ကြောင်း ထင်လတ္တံ့။

၂၃။ သတ္တဗ္ဗန္တရသီမာယံ စေ နဒီ ဟောတိ၊ သမုဒ္ဒေါ ဝါ၊ ဇာတဿရော ဝါ။ တေသု ဌိတဘိက္ခု သတ္တဗ္ဗန္တရသီမာယံ ဌိတသင်္ချီ န ဂစ္ဆတိ။ တတ္ထ စေ နဒီအာဒိလက္ခဏံ အသပ္ပတ္တော ဒီပကော ပါသာဏော ရုက္ခော ဝါ ဟောတိ၊ သတ္တဗ္ဗန္တရသီမာသင်္ချီ ဂစ္ဆတိ။ မနုဿေဟိ ဝလဂ္ဂနဌာနံ စေ တံ ဟောတိ၊ ဂါမခေတ္တသင်္ချီ ဂစ္ဆတိ။ ကတရ- ဂါမခေတ္တံ? ယတော မနုဿာ သဂ္ဂရန္တိ၊ ဝိသုံဂါမခေတ္တသင်္ချီ ဂစ္ဆတိတိ အာစရိယာ။
(ဥပေါသထက္ခန္ဓက၊ ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၊ ၄၅၉)

(ယတော၊ အကြင်ရွာမှ၊ မနုဿာ၊ လူတို့သည်။ သဂ္ဂရန္တိ၊ လှည့်လည်ရောက်ပေါက် သုံးဆောင် ကြကုန်၏။ တံ ဂါမခေတ္တံ၊ ထိုလှည့်လည်သောလူတို့၏ ဂါမခေတ်အရေအတွက်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ ဤသို့ နိယတိထည့်၍ သမုဒ္ဓံ၊ နောက်အာစရိယဝါဒနှင့် တစုတည်းတပေါင်းတည်း မသမ္မန်လင့်။ ဇာတဿရအိုင်ပျက်၌ ပြခဲ့သည့် ဤဋီကာဝါကျကို ထောက်။)

ဤ၌လည်း တပါးသောခေတ်နှင့် မစပ်သော ဇာတဿရအိုင်ပျက်နှင့် အဂါမက အရည်ဖြစ်သော သတ္တဗ္ဗန္တရသီမိ၌ တည်ရှိသော မြစ်၊ သမုဒြာ၊ ဇာတဿရတို့၌ မိုး၊လေ၊ရေ မလွှမ်းမူ၍ နဒီလက္ခဏာ-စသည်သို့ မရောက်သော ကျွန်း၊ သောင်၊ ကျောက်ဖျာတို့သည် တပါးပါးသော ဂါမခေတ်နှင့် မစပ်ချင်း တူသည်ဖြစ်၍ လူတို့ သွားလာရောက်ပေါက် သုံးဆောင်သိမ်းဆည်းအပ်သည့်အရာဖြစ်မှု ဝိသုံဂါမရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်၏-ဟူသော အရှင်အာနန္ဒာဆရာ၏ အယူစကားသည်သာ သင့်မြတ်၏။

“အကြင်ရွာမှ လူတို့သည် လှည့်လည်ရောက်ပေါက်၏။ ထိုရွာအဝင်အပါ ထိုရွာဂါမ ခေတ်အရေအတွက်သို့ ရောက်၏”ဟူသော စကားသည်ကား ဤ၌ အကျိုးမရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ထိုစကား မှန်၏။ အဂါမကအရည်ဖြစ်သော သတ္တဗ္ဗန္တရသီမိ၌ရှိသော မြစ်၊ သမုဒြာ၊ ဇာတဿရတို့၌ မိုး ၄-လ ရေမလွှမ်းမူ၍ နဒီလက္ခဏာ-စသည်မရောက်သော ကျွန်း၊သောင်၊ ကျောက်ဖျာတို့သည် လူတို့ရောက်ပေါက် သုံးဆောင်သိမ်းဆည်းခြင်း မရှိမူ သတ္တဗ္ဗန္တရသီမိ ရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ လူတို့ ရောက်ပေါက်သုံးဆောင်(၍) ငါမြေငါယာ သိမ်းဆည်းခြင်း ရှိမူ ဂါမခေတ်ဖြစ်၏။ သမုဒြာအလယ် ရေမလွှမ်းသော ကျွန်း၊သောင်၌ကား တံငါတို့ နေချင်းပြန် သွားရောက်နိုင်သော ခရီးအတွင်း ကျရံဖျာနှင့် မဖြစ်ကြောင်းကို အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်ဆိုလတ္တံ့။

ထိုသို့ ဂါမခေတ်ဖြစ်ရုံမျှနှင့် ရောက်ပေါက်သုံးဆောင်သောလူတို့၏ နေရင်းဂါမ ခေတ်ကို ဖျက်ဆီးချဲ့ထွင်ခြင်းကို မင်း-စသောသူတို့က မပြုလုပ်သော် ရောက်ပေါက်သုံး

၂၃၅

ဆောင်သောသူတို့ ဂါမခေတ် မပျက်မစီး၊ မကျယ်ဝန်းနိုင်။ ထို့ကြောင့် ဥပေါသထက္ခန္ဓက၊ ဝိမတိဋီကာ၌ တောအရပ်-စသည်ဝယ် ရွာကြီးတစ်ခု တည်ထား၍ ထက်ဝန်းကျင်ရှိနှင့် သော ရွာဟောင်းတို့ကို ထိုရွာကြီးနေ လူတို့အား မင်းတို့က ပိုင်းခြား၍ အစားပေးသော် လည်း ထက်ဝန်းကျင်ရှိနှင့်သော ရွာဟောင်းတို့၏ နယ်နိမိတ်အပိုင်းအခြားကို မဖျက်မဆီး သေးက ထိုထက်ဝန်းကျင် ရွာဟောင်းတို့သည် ထိုရွာကြီးနှင့် မရောမစပ်၊ အသီးအသီးသော ဂါမသိမ်သာ ဖြစ်ကြောင်းကို-

၂၄။ ရာဇာနော ပန ဧကသ္မိ အရညာဒိပဒေသေ မဟန္တံ ဂါမံ ကတွာ အနေကသဟ-
သာနိ ကုလာနိ ဝါသာပေတွာ တတ္ထ ဝါသီနံ ဘောဂဂါမာတိ သမန္တာ ဘူတဂါမေ
ပရိစ္ဆိန္တိတွာ ဒေန္တိ၊ ပုရာဏနာမံ ပန ပရိစ္ဆေဒဉ္စ န ဝိနာသေန္တိ။ တေပိ ပစ္စေကံ
ဂါမသီမာ ဧဝ။ ဧတ္တာဝတာ ပုရိမဂါမသီမတံ န ဝိယောန္တိ။ (ဝိမတိဋီ၊ ၂၊ ၁၅၇)

ဟု မိန့်အပ်သည်။ ဤဋီကာဖြင့် “၂-ရွာ၊ ၃-ရွာတို့ကို တစ်ရွာတည်းဖြစ်စေ”ဟု နှေးနယ်အပိုင်း အခြားကို မဖျက်မဆီးဘဲ တစ်ယောက်သောသူအား မင်းက ပေးသော်လည်း တစ်ဂါမတည်း မဖြစ်သည်ကို သိရာ၏။

၂၅။ သမုဒ္ဒေ ပိဋ္ဌိပါသာဏော ဟောတိ၊ တံ ကဒါစိ ဦမိယော အာဂန္နာ ဩတ္ထရန္တိ၊
ကဒါစိ န ဩတ္ထရန္တိ၊ တတ္ထ ကမ္ပံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ သော ဟိ ဂါမသီမာသချံမေဝ
ဂစ္ဆတိ။ သစေ ပန ဝီစီသု အာဂတာသုပိ အနာဂတာသုပိ ပကတိဥဒကေနေဝ
ဩတ္ထရိယတိ၊ ဝဋ္ဋတိ။ ဒီပကော ဝါ ပဗ္ဗတော ဝါ ဟောတိ၊ သော စေ ဒူရေ
ဟောတိ မစ္ဆဗန္ဓာနံ အဂမနပ္ပထေ၊ အရညသီမာသချံမေဝ ဂစ္ဆတိ။ တေသံ ဂမနပရိ-
ယန္တဿ ဩရတော ပန ဂါမသီမာသချံမေဝ ဂစ္ဆတိ။ တတ္ထ ဂါမသီမံ အသောဓေ-
တွာ ကမ္ပံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ။

ဟူသော (မဟာဝဂ်) ဥပေါသထက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ(၃၃၆)ဝယ် ဂါမသီမာ၊ သင်္ခမေဝ ၂-
ချက်၌ မည်သို့သော ဂါမသိမ်-ဟု ဋီကာတို့၌ မဖွင့်သော်လည်း ပြခဲ့သည့်နည်းများအတိုင်း
ဂါမသိမ် ၂-မျိုး၊ ၃-မျိုး ဖြစ်သင့်သည်ကို အတ္ထုပ္ပတ္တိရနည်းအားဖြင့် ဆိုအပ်၏။

အထူးအားဖြင့် ထိုသမုဒ္ဒရာအလယ်၌ မိုး ၄-လ ရေမလွှမ်းသော ကျွန်း၊ သောင်တို့
သည် တံငါတို့ နေ့ချင်းပြန်ခေါက် သွားရောက်နိုင်သော ခရီးအတွင်းကျမူ ဂါမသိမ်၊ မကျမူ
အရညသိမ်-ဟူ၍ တံငါသည်တို့ နေ့ချင်းပြန် သွားရောက်နိုင်ခြင်း၊ မသွားရောက်နိုင်ခြင်းကို
သာ ပမာဏပြု၍ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ် ပြသောကြောင့် ထိုကျွန်း၊ ထိုသောင်ကို အသီး
အခြား ဂါမယူခြင်း တစ်ခုကိုသာ ဤ၌ လိုအပ်၏။

ထိုစကား မှန်စွာ။ အကယ်၍ သမုဒ္ဒရာအလယ် ထိုကျောက်ဖျား၊ ထိုကျွန်း၊ ထိုသောင်သည် တစ်ခုခုသော ဂါမခေတ်အတွင်း၌ ကျွန်ုပ်တို့သက်ရောက်ရင်းရှိသောကြောင့် ထို့ကျွန်ုပ်တို့ သက်ရောက်ရာ ဂါမခေတ်အရေအတွက်သို့ ရောက်သည်ဖြစ်ငြားအံ့။ တံငါသည်တို့ နေ့ချင်း ပြန် သွားရောက်နိုင်သောအရပ် မဟုတ်သော်လည်း အရည်သိမ် မဖြစ်ရာခဲ။ ထိုကျောက်ဖျား၊ ကျွန်း၊ သောင်တို့သည် ဂါမခေတ်အတွင်း မကျပြန်လျှင်လည်း တံငါတို့ နေ့ချင်းပြန်သွား ရောက်နိုင်သော ခရီးအတွင်း ကျစေကာမူ ဂါမသိမ် မဖြစ်ရာခဲ။

- ထိုသို့ မဖြစ်သည် မဟုတ်သောကြောင့် ဂါမခေတ်အတွင်း ကျရင်းရှိ၍ ဂါမသိမ် ရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်သည်-ဟူသောနည်းသည် ဤ၌ မသင့်။
- မင်းတို့သွင်းရာ ဂါမခေတ်သို့ သက်ဝင်သည်-ဟူသော နည်းသည်လည်း ဤ၌ မသင့်။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ အနန္တရ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော အပြစ်မလွတ်သည် ၁-ကြောင်း၊ မင်းတို့ မကြားမသိခင်၊ ကြားသိသော်လည်း မင်းတို့ အလိုမရှိ၍ ဂါမခေတ်သို့ မသွင်းရာတို့၌ ထိုအကြောင်း မနှံ့၍ ဂါမခေတ်အသီးသာ ယူအပ်သောကြောင့်တည်း။

ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ အဆုံးဝါကျကို-

တေသံ၊ ထိုတံငါတို့၏။ ဂမနပရိယန္တဿ၊ နေ့ချင်းပြန် သွားရောက်နိုင်သော ခရီး အဆုံး၏။ ဩရတော ပန၊ အတွင်း၌ကား။ ဂါမသီမာသင်္ချံမေဝ၊ သမုဒ္ဒရာကမ်း၌ တည်သော ရွာတို့နှင့် မစပ်ယှက်သော ရွာသီးတစ်ခု အရေအတွက်သို့သာလျှင်။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ တတ္ထ၊ ထိုတံငါတို့ နေ့ချင်းပြန်သွားနိုင်သော သမုဒ္ဒရာအလယ်ကျွန်း၊ သောင်တို့၌။ ဂါမသီမံ၊ ထိုကျွန်း၊သောင်-ဟူသော ဂါမသိမ်ကို။ အသောဓေတွာ၊ ထိုကျွန်း၊ထိုသောင်ပေါ်တွင် ရဟန်း ရှိလျှင် မသုတ်သင်မူ၍။ ဝါ၊ ဥဒကုက္ခေပ၊ သတ္တဗုဒ္ဓရသိမ်၌ကဲ့သို့ ဥဒကုက္ခေပ၊ သတ္တဗုဒ္ဓရ သိမ်အရပ်မှ အပအဝေး၌ တည်သည်အမှတ်ဖြင့် ရဟန်းရှိသည်များကို မသုတ်သင်မူ၍။ ကမ္မံ၊ ကံကို။ ကာတံ၊ ငှာ။ န ဝဋ္ဋတိ၊ မအပ်။

ဤအဋ္ဌကထာဝါကျ၌ ပြအပ်ခဲ့ပြီးသော ဂါမသိမ်၊ ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၌ ပြအပ်ခဲ့ပြီးသော ဂါမသိမ်တို့ကို တံငါတို့ နေ့ချင်းပြန်သွားရောက်နိုင်သော အရပ်ဖြစ်ခြင်း၊ လူတို့ သွားရောက် သုံးဆောင်သိမ်းဆည်းသော အရပ်ဖြစ်ခြင်းမျှဖြင့် ဂါမဖြစ်ခြင်းကြောင့် မင်း၊မျိုးမတ်တို့ အခွန် သီး၊နယ်သီး ပိုင်းခြားခြင်း၊ ရွာစားတို့အား ပေးကမ်းခြင်းနှင့် လုံးလုံးမစပ်ဘဲဖြစ်သော ဂါမသိမ် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ စပ်သောအရာ အချို့တို့၌ မစပ်မီကပင်ဖြစ်သော ဂါမသိမ်-ဟူ၍လည်း ကောင်း စင်စစ် သိမှတ်အပ်ကုန်၏။

ဤဂါမဖြစ်ပုံကို ထောက်၍လည်း ဝိသုဂါမပြ “ရာဇာ ကဿစိ ဝေတိ” ဟူသော အဋ္ဌကထာစကား၊ ပကတိဂါမပြ “ရညော ပဏ္ဍေသု အာရောပိတေသု ဘူမိဘာဂေသု” စသော ဝိမတိဋီကာစကားများသည် ဝိသုဂါမသိမ်၊ ပကတိဂါမသိမ် ခေါ်သင့်၊ခေါ်ထိုက်၊ ဖြစ်သင့်၊ ဖြစ်ထိုက်သမျှကို အကြွင်းအကျန် မရှိ၊ နိရဝသေသပြသောစကား မဟုတ်ကြောင်း၊ အာဂုံရှိ သော အနက်အဓိပ္ပါယ် ထည့်သွင်းနိုင်သော စကားဖြစ်ကြောင်းကို သိအပ်၏။

၂၆။ ရာဇာတိ လဒ္ဓါဘိသေကပထဝိဿရခတ္တိယရာဇာ အဓိပ္ပေတော။ ဆေဇ္ဇဘေဇ္ဇ- အနုသာသနရာဇာနော ပန အပ္ပမာဏာ ဣဓ အနဓိပ္ပေတော။

ဟူသော ဝိနယဂုဋ္ဌပီဇီ၊ ဝိနယဂုဋ္ဌပကာသနီ ၂-မည်ရသော ဂဏ္ဍိငယ်ကျမ်း၌ အဘိသိက်ခံ သော မင်းကိုသာ ယူစေလို၍ လဒ္ဓါဘိသေက-ပုဒ်ကို ထည့်သွင်း၍ ဖွင့်သည်ဖြစ်မှု ထိုစကား ကို မမှတ်၊မယူအပ်။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ ထိုလဒ္ဓါဘိသေကပုဒ်ကို အကြောင်းယူတို့ အထောက်အထားမပါဘဲ ဆိုသည် တကြောင်း၊ ထိုစကား၏ အထောက်အထားကို ဆိုခဲ့ပြီး သောနည်းဖြင့် ရှာသော် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ အထောက်အထား အကြောင်းယူတို့ မရသည်လည်း တကြောင်းဖြစ်၍ မမှတ်မယူအပ်သတည်း။ မိမိတိုင်းပြည်၌ မိမိအကြီးဆုံး၊ မိမိကို ကြီးကဲအုပ်ချုပ်သောမင်း မရှိပြီဖြစ်၍ မိမိသည် အဘိသိက်ပင် မခံသော်လည်း ရထိုက်၊ ခံထိုက်သော ခတ္တိယာဘိသိက်ရှိသည်ကို ရည်၍ ဆိုသည်ဖြစ်မှု သင့်မြတ်ရာ၏။

တစ်နည်းကား သတ်ခြင်း၊ဖြတ်ခြင်းကို ပြု၍ ဆုံးမတတ်သော မင်းတို့ကိုသာ ပမာဏ မဟုတ်၍ မလိုအပ်-ဟု ဗျတိရိက်ဝါကျ၌ ပြသောကြောင့် လဒ္ဓါဘိသေက-ဟူသော စကားကို အလွန်ဆုံးသော မင်းကို ပဓာနနည်း၊ ဥပလက္ခဏနည်းအားဖြင့် ပြလို၍ ဆိုသည်။ ဘိသိက် မခံသောမင်းကို တားမြစ်ဆီးကန့်လို၍ ဆိုသည် မဟုတ်-ဟု ကျမ်းဂန်ယူနည်းရှိသည့်အတိုင်း ယူစေလို၍ ဆိုသည်ဖြစ်မှု သင့်မြတ်ရာသေး၏။

ဤဂဏ္ဍိ၌ ကန့်အပ်သော ဆေဇ္ဇဘေဇ္ဇ အနုသာသနမင်းဟူသည်ကား-

ရာဇာနော နာမ ပထဗျာရာဇာ ပဒေသရာဇာ မဏ္ဍာလိကာ အန္တရဘောဂိကာ အက္ခဒဿာ မဟာမတ္တာ။ ယေ ဝါ ပန ဆေဇ္ဇဘေဇ္ဇံ ကရောန္တာ အနုသာသန္တိ၊ ဧတေ ရာဇာနော နာမ။ (ဒုတိယပါရာဇိကပါဠိတော်၊ ဝိ၊၁၊၅၇)

၂၇။ အက္ခဒဿာတိ ဓမ္မဝိနိစ္ဆနကာ။ တေ ဓမ္မသဘာယံ နိသီဒိတွာ အပရာဓာနုရူပံ စောရာနံ ဟတ္ထပါဒဆေဇ္ဇာဒိ အနုသာသန္တိ။ပ။ မဟာမတ္တာတိဌာနန္တရပတ္တာ မဟာ- အမစ္စာ၊ တေပိ တတ္ထ တတ္ထ ဂါမေ ဝါ နိဂမေ ဝါ နိသီဒိတွာ ရာဇကိစ္စံ ကရောန္တိ။

ယေဝါပနာတိ အညေပိ ရာဇကုလနိဿိတာ ဝါ သကိဿရိယနိဿိတာ ဝါ ဟုတ္တာ ဆေဇ္ဇဘောဇ္ဇံ အနုသာသန္တိ။ သဗ္ဗေပိ တေ ဣမသ္မိ အတ္ထေ 'ရာဇာနော'တိ ဒသေတိ။

၎င်းအဋ္ဌကထာ (ဝိဋ္ဌ၊ ၂၆၈- ၂၆၉)တို့၌လာသော အက္ခဒဿ၊ မဟာမတ္တတို့ကိုလည်း ကောင်း၊ မင်း၊ မင်း၏အမတ် မဟုတ်ဘဲလျက် မင်းမျိုးကို မှီ၍ဖြစ်စေ၊ မိမိလုံ့လအစွမ်းကို မှီ၍ဖြစ်စေ သတ်ဖြတ်ဆုံးမနိုင်သောသူတို့ကို ဆိုသည်။ ထိုသူတို့ကိုလည်း ပထဝိဿရမင်း၏ အာဏာနှင့် မစပ်မဆက်၊ သက်သက်အားဖြင့် နယ်မြေကို မပိုင်းမခြား မပြုပြင်နိုင်၍ ဂဏ္ဍိပုဒ် ဆရာ မယူလိုသည်-ဟူ၍သာမှတ်။ ၎င်းဂဏ္ဍိ၌ ခတ္တိယ-ဟူသော ဝိသေသနမ၍ ဆိုခြင်း သည်လည်း “ခေတ္တာနံ အဓိပတိ ခတ္တိယော”ဟူသော ဝိဂြိုဟ်နှင့်အညီ လယ်၊ယာအရှင် ဖြစ်သော ပြည့်ရှင်မင်းကို ယူစေလို၍ ဆိုမှု သင့်ရုံရှိ၏။

၂၈။ 'ခတ္တိယဿာတိ ခတ္တိယဇာတိကဿ'-ရာဇန္တေပုရသိက္ခာပုဒ်၊ ကခါအဋ္ဌကထာ စသည်တို့၌ကဲ့သို့ မင်းမျိုးဖြစ်သော မင်းကိုသာ ယူစေလို၍ ဆိုမှု မသင့်။ ၎င်းဂဏ္ဍိ၌ ပထဝိဿရ-ဟု မ-၍ဆိုသော စကားသည်ကား မြေကို နယ်သီး၊အခွန်သီး ပြုလုပ်သောအရာ နှင့် လျော်သည်တကြောင်း၊

ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ (၁။၃၅၁)၌လည်း-

၂၉။ ပထဝိဿရော ရာဇာ “ဣမသ္မိ ဝါမခေတ္တေ ဧတ္တကကရိသမတ္တာ ပဒေသော ပုရိမဂါမတော ဝိသံ ဝါမော ဟောတူ”တိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္တာ ဒေတိ။

ဟု ပါသည်တကြောင်းဖြစ်၍ သင့်မြတ်၏။

ပထဝိဿရမင်း၏ ရှေးမြေကို အစိုးရခြင်း၊ ကုန်သည်၊ ဆင်းရဲသားတို့၏ ကိုယ်ပိုင် မြေကို အစိုးရခြင်း အထူးကား ကုန်သည်၊ ဆင်းရဲသားတို့သည် ကမ္ဘာဦးကပင် မြေရာအစိတ် ကို အသီးအသီး ဝေခြမ်းပိုင်းခြားမှတ်သား၍ မိမိသန္တကအဖြစ်ဖြင့် အစဉ်အဆက် စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းခဲ့ရင်းဖြစ်၍၊ ဘိုးဘပိုင် ဝယ်ယူ၍ ဓားမဦးချမြေ-စသော ကိုယ်ပိုင်မြေကို အစိုးတရ ပိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် သုတ်ပါထေယျ၊ အဂ္ဂညသုတ် (၇၆)၌-

၃၀။ ယံ နူန မယံ သာလိံ ဝိဘဇေယျာမ၊ မရိယာဒံ ဌပေယျာမာတိ။ အထခေါ တေ ဝါသေဌ သတ္တာ သာလိံ ဝိဘဇိသု။ မရိယာဒံ ဌပေသု။ အထခေါ ဝါသေဌ အညတရော သတ္တာ လောလဇာတိကော သကံ ဘာဂံ ပရိရက္ခန္တော အညတရံ ဘာဂံ အဒိန္နံ အာဒိယိတ္တာ ပရိဘုဠိ၊ တ'မေနံ အဂ္ဂဟေသု၊ ဂဟေတွာ ဧတ'ဒဝေါစုံ “ပါပကံ ဝတ ဘော သတ္တ ကရောသိ၊ ယတြ ဟိ နာမ သကံ ဘာဂံ ပရိရက္ခန္တော

အညတရံ ဘာဝံ အဒိန္နံ အာဒိယိတွာ ပရိဘုဉ္ဇသိ၊ မာဿု ဘော သတ္တ ပုနပိ
ဧဝရူပ'မ'ကာသိ"တိ။

စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ ၎င်းသုတ်အဋ္ဌကထာ (ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၅၄)၌လည်း—

၃၁။ တေ ပန'ဿ ခေတ္တသာမိနော တီဟိ သင်္ခေဟိ အဘိသေကမ္မိ အကံသု။

ဟု ဆင်းရဲသားတို့ကို လယ်ရှင် ခေတ္တသာမိ-ဟူ၍ပင် ဆိုသည်။ ၎င်းဋီကာ၌လည်း—

၃၂။ ခေတ္တသာမိနောတိ တံ တံ ဘူမိဘာဝံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဌိတသတ္တာ။

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

၃၃။ သီမံ ထပေယျာမာတိ အယံ ဘူမိဘာဂေါ အသုကဿ အယံ ဘူမိဘာဂေါ အသု-
ကဿာတိ ဧဝံ ပရိစ္ဆေဒံ ကရေယျာမ။

ဟူ၍လည်းကောင်း ဖွင့်သည်။ ဒုတိယပါရာဇိကအဋ္ဌကထာ၌လည်း သူတပါးတို့ပိုင်သော
အိမ်ရာမြေ၊ သက်ရှိသက်မဲ့ဥစ္စာကို ဖျက်ဆီးသိမ်းယူသော်လည်းကောင်း၊ မင်းအား ရောက်
ထိုက်သော အခွန်အတုတ်ထက် အပိုအမို အခွန်အတုတ်ကို အတင်းကောက်ခံသိမ်းယူသော်
လည်းကောင်း မင်း၊ မင်း၏အမတ်-စသည်တို့အား ပသယှာဝဟာရ အဒိန္နာဒါနဖြစ်ကြောင်း
ကို—

၃၄။ ကောဝေသေန ပရယရဝိလောပံ ကရောန္တာ အတ္တနော ပတ္တဗလိတော စ အဓိကံ
ဗလက္ကာရေန ဂဏ္ဍန္တာ ရာဇရာဇမဟာမတ္တာဒယော ဝိယ။ တဿေ'ဝံ ဂဏ္ဍတော
အဝဟာရော ပသယှာဝဟာရောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဟု မိန့်သည်။ ယင်းသို့ ဆင်းရဲသားတို့သည် ကိုယ်ပိုင်မြေကို အစိုးရသော်လည်း မင်းတို့အား
၁၀-ဖို့ ၁-ဖို့ အခွန်ဆက်သွင်းခြင်း၊ မတရားသဖြင့် ပြုကျင့်နေထိုင်လျှင် မိမိ၏မြေပေါ်မှ
မင်းတို့၏ နှင်ထုတ်ခြင်းကို ခံရခြင်း၊ မင်းတို့ ပညတ်ထားသော လောကထုံးစံကို လွန်၍
မိမိမြေကို မပြုမလုပ်ခြင်းကြောင့် မင်းကဲ့သို့ အာဏာပိုင်သောအားဖြင့် အစိုးမရ။ မင်းတို့
သည်ကား ဆင်းရဲသားတို့ကဲ့သို့ တစိတ်တဒေသကိုသာ အစိုးရသည် မဟုတ်။ မိမိအာဏာ
ပျံ့နှံ့ရာအတွင်း၌ အလုံးစုံသောမြေကို အစိုးရသည်။ ထိုသို့ အစိုးရသော်လည်း မြေရှင်
ဆင်းရဲသားတို့ကဲ့သို့ ရောင်းချပိုင်၊ အမွေသိမ်းယူပိုင်သောအားဖြင့် အစိုးရသည် မဟုတ်။
၁၀-ဖို့ ၁-ဖို့ အခွန်ကောက်ခံယူရခြင်း၊ မတရားသဖြင့် ကျင့်သူတို့ကို ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင် စီရင်ဆုံးမ
နိုင်ခြင်း၊ ထိုမြေမှ နှင်ထုတ်နိုင်ခြင်း၊ ဆင်းရဲသားတို့ မြေပေါ်၌ ထုံးစံအပိုင်းအခြား ထားနိုင်
ခြင်းတည်းဟူသော အာဏာပိုင်အားဖြင့် အစိုးရသည်။

ထို့ကြောင့် (ပါထိကဝဂ္ဂ)အဂ္ဂညသုတ်ပါဠိတော် (၇၇)၌-

၃၅။ အထခေါ တေ ဝါသေဋ္ဌ သတ္တာ ယော နေသံ သတ္တော အဘိရူပတရော စ ဒဿနိယတရော စ ပါသာဒိကတရော စ မဟေသက္ခတရော စ။ တံ သတ္တံ ဥပသက်မိတ္တာ ဧတဒဝေါစုံ “ဧဟိ ဘော သတ္တ သမ္မာ ဒိယိတဗ္ဗံ ဒိယ၊ သမ္မာ ဂရဟိတဗ္ဗံ ဂရဟ၊ သမ္မာ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ ပဗ္ဗာဇေဟိ။ မယံ ပန တေ သာလီနံ ဘာဂံ အနုပ္ပဒဿာမာ”တိ။ ‘ဧဝံ ဘော’တိ ခေါ ဝါသေဋ္ဌ သော သတ္တော တေသံ သတ္တာနံ ပဋိသုဏိတ္တာ သမ္မာ ဒိယိတဗ္ဗံ ဒိယိ။ သမ္မာ ဂရဟိတဗ္ဗံ ဂရဟိ၊ သမ္မာ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ ပဗ္ဗာဇေသိ။ တေ ပန’ဿ သာလီနံ ဘာဂံ အနုပ္ပဒံသု။ မဟာဇနသမ္ပတောတိ ခေါ ဝါသေဋ္ဌ ‘မဟာသမ္ပတော မဟာသမ္ပတော’တွေဝ ပဌမံ အက္ခရံ ဥပနိဗ္ဗတ္တံ။ ခေတ္တာနံ အဓိပတိတိ ခေါ ဝါသေဋ္ဌ ‘ခတ္ထိယော ခတ္ထိယော’တွေဝ ဒုတိယံ အက္ခရံ ဥပနိဗ္ဗတ္တံ။ ဓမ္မေန ပရေ ရဉ္စေတိတိ ခေါ ဝါသေဋ္ဌ ‘ရာဇာ ရာဇာ’တွေဝ တတိယံ အက္ခရံ ဥပနိဗ္ဗတ္တံ။

ဟု ဟောတော်မူသည်။ ။ ၎င်းအဋ္ဌကထာ (၅၄)၌လည်း-

၃၆။ ဒိယိတဗ္ဗံ ဒိယေယျာတိ ပကာသေတဗ္ဗံ ပကာသေယျ၊ ဒိပိတဗ္ဗံ ဒိပေယျ၊ ဟာရေတဗ္ဗံ ဟာရေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ။ပ။ သာလီနံ ဘာဂံ အနုပ္ပဒဿာမာတိ မယံ ဧကေကဿ ခေတ္တတော အမ္မဏ’မ္မဏံ အာဟရိတ္တာ တုယံ သာလိဘာဂံ ဒဿာမ။ တယာ ကိဉ္စိ ကမ္မံ န ကာတဗ္ဗံ၊ တံ အမှာကံ ဇေဋ္ဌကဋ္ဌာနေ သေဋ္ဌဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌာ’တိ။

ဟု မိန့်သည်။ ဒုတိယပါရာဇိကအဋ္ဌကထာ၌လည်း မင်းအား ရောက်ထိုက်သော အခွန်အတုတ်ထက် အပိုအမို အခွန်အတုတ်ကို အတင်းကောက်ခံသိမ်းယူသော မင်း၊ မင်း၏ အမတ်-စသည်တို့အား ပသယျာဝဟာရ အဒိန္နာဒါန်ဖြစ်ကြောင်းကို မိန့်ဆိုတော်မူသဖြင့် မင်းတို့သည် မိမိအား ရောက်ထိုက်ရုံမျှသာ အခွန်အတုတ် ကောက်ခံပိုင်ကြောင်းကို ဗျတိရိက်အားဖြင့် ပြတော်မူ၏။

မဟာသမ္ပတမင်းကပင် လူတို့ မလွန်ကျူးအပ်၊ မလွန်ကျူးနိုင်သော အပိုင်းအခြား ထုံးစံစည်းကမ်းများ ထားခဲ့ကြောင်းကို သုတ်သီလက္ခန်၊ အဓမ္မသုတ်၊ ဋီကာဟောင်း၊ ဋီကာသစ်တို့၌-

၃၇။ ထပိတာ ယေန မရိယာဒါ၊ လောကေ လောကဟိတေသိနာ။
ဝဝတ္ထိတာ သတ္တုဏန္တိ၊ န ဝိလယ်ယိတံ ဇနာ။ ။

ဟု သာကေပြသည်။

ယင်းသို့ အခွန်အတုတ် ကောက်ခံပိုင်ခြင်း၊ မတရားသဖြင့် ကျင့်သူတို့ကို ထိုသူတို့ မြေပေါ်မှ နှင်ထုတ်နိုင်ခြင်း၊ မြေရာတို့၌ စည်းကမ်းအပိုင်းအခြား တရားအဆုံးအဖြတ် ထား နိုင်ခြင်းသည် တိုင်းပြည်မြို့ရွာကို အစိုးရသောမင်းတို့၏ ရှေ့မြေကို အစိုးရခြင်း ပထဝိဿရ- ဘောဂုဏ်ဖြစ်သောကြောင့် ယင်းပထဝိဿရဘောဂုဏ်သည် ဘိသိက်မခံသော မင်း၌လည်း ရှိသင့်၊ ရသင့်ကြောင်း၊

ထိုဘိသိက် ခံ၊မခံ၊ ပထဝိဿရ အာဏာရဟမင်းတို့သည် မိမိတို့ ပထဝိဿရဘော ဂုဏ်ကို မျှမတ်အရာရှိတို့အား မလွှဲ၊မအပ်၊ မခန့်ထားနိုင်ကောင်းသည် မဟုတ်၊ အလိုရှိရာ လွှဲအပ်ခန့်ထားနိုင်သည်ဖြစ်ရကား ထိုမင်းတို့ထံမှ နယ်မြေပိုင်းခြားပြုလုပ်ပိုင်၊ စီရင်ပိုင်သော အာဏာအခွင့်ကို ရသော မျှမတ်အရာရှိတို့သည်လည်း နယ်မြေကို ခွဲစိတ်၊ပေါင်းထား ပိုင်းခြားပြုလုပ်ပိုင်၊ စီရင်ပိုင်၊ခွဲခန့်ပိုင်ကြောင်းကို သန္နိဋ္ဌာန်ကျ မှတ်ယူအပ်၏။

ပဏ္ဍိတဓဇသီရိပဝရမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု တံဆိပ်နာမံတော်ရှိသော မိုင်းခိုင်းဆရာ တော် ထုတ်ပြန်အပ်သော ပကတိဂါမ၊ ဝိသုံဂါမ၊ ပထဝိဿရရာဇာအဆုံးအဖြတ်သည် အတိတ်သာသနာတော် ၂၄၃၄-ခု၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၅၂-ခုနှစ်၊ နတ်တော်လဆန်း၊ ၁၅-ရက်၊ အင်္ဂါနေ့တွင် အောင်မြင်ပြီးစီးခြင်းသို့ ရောက်သည်။

----- x -----

[၂] ပကတိဂါမ၊ ဝိသုံဂါမ၊ ပထဝိဿရရာဇာအဆုံးအဖြတ်နိဿယ

ဤဂါမသီမာဒိဝိနိစ္ဆယ၌ ကြည့်ရှုလွယ်စေခြင်းငှာ ဂဏန်းစဉ်ဖြင့် ပါရှိသော ပါဠိ တော်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဇီကာတို့၏ ပါဠိစုကို အစဉ်အတိုင်း အနက်ရေးသားပေအံ့။

၁။ ဘိက္ခုဝေ၊ တို့။ အသမ္မတာယ၊ ဥ တ်ကမ္မဝါစာဖြင့် မသမုတ်အပ်သော။ အထပိ- တာယ၊ ဗဒ္ဒသိမ်၏အဖြစ်ဖြင့် အပိုင်းအခြား မထားအပ်သော။ သီမာယ၊ အဗဒ္ဒသိမ်ဖြစ်သော အရပ်၌။ ဝါ၊ ဗဒ္ဒသိမ် မရှိရာအရပ်၌။ (တစ်နည်းကား) သီမာယ၊ ဗဒ္ဒသိမ်ကို။ အသမ္မတာယ၊ ဥ တ်ကမ္မဝါစာဖြင့် မသမုတ်အပ်သည်ရှိသော်။ ဝါ၊ မသမုတ်အပ်သောအရပ်၌။ အဋ္ဌပိတာ- ယ၊ ဗဒ္ဒသိမ်၏အစွမ်းဖြင့် အပိုင်းအခြား မထားအပ်သည်ရှိသော်။ ဝါ၊ မထားအပ်သောအရပ် ၌။ (ယင်း ၂-ပုဒ်ကား ပရိယာယ် ၁-ခုသည် ၁-ခု၏အဖွင့်၊ ယင်း ၂-ပုဒ်ကို ဝိဟရတိကြိယာ၌လည်း ကောင်း၊ ဂါမသီမာ၊ နိဂမသီမာပုဒ်တို့၏စပ်ရာ အတ္ထိကြိယာ၌လည်းကောင်း စပ်။) ယံ ဂါမံ ဝါ၊ အကြင် ရွာကိုလည်းကောင်း။ ယံ နိဂမံ ဝါ၊ အကြင်နိဂုံးရွာကြီးကိုလည်းကောင်း။ ဥပနိဿာယ၊ အမှီပြု၍။ ဝိဟရတိ၊ နေ၏။

တဿ ဂါမဿ၊ ထိုရဟန်းနေသော ရွာ၏။ ယာ ဂါမသီမာ ဝါ၊ အကြင်ရွာနယ်နိမိတ် အပိုင်းအခြားသည်လည်းကောင်း။ နိဂမဿ၊ ရဟန်းနေသော နိဂုံးရွာကြီး၏။ ယာ နိဂမသီမာ ဝါ၊ အကြင်နိဂုံးနယ်နိမိတ် အပိုင်းအခြားသည်လည်းကောင်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အယံ၊ ဤရွာနယ်နိမိတ်အပိုင်းအခြား၊ နိဂုံးနယ်နိမိတ်အပိုင်းအခြားသည်။ ဝါ၊ ရွာနယ်နိမိတ်၊ နိဂုံးနယ်နိမိတ်ဖြင့် ပိုင်းခြားရာ ပိုင်းခြားအပ်သော တစ်ခုတစ်ခုသော ဂါမခေတ်၊ နိဂမခေတ် အရပ်သည်။ တတ္ထ၊ ထိုအဗဒ္ဒသိမ်၌။ ဝါ၊ ဗဒ္ဒသိမ် မရှိရာအရပ်၌။ သမာနသံဝါသာ၊ တူသော ကံကြီးကံငယ်ပြုရာသည်။ ဧကူပေါသထာ၊ တူသော ဥပုသ်ပြုရာသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(မဟာဝဂ္ဂ၊ ဥပေါသထက္ခန္ဓကပါဠိတော်။၃၃၃-အနက်)

ဣဒါနိ အဗဒ္ဒသိမေသုပိ ဩကာသေသု တံ ဒဿေန္တော အသမ္ပတာယ ဘိက္ခဝေ သီမာယ အထပိတာယာတိအာဒိ'မာဟ။ တတ္ထ အဋ္ဌပိတာယာတိ အပရိစ္ဆိန္ဒာယ။

(၎င်းအဋ္ဌကထာ။၃၃၃)

အပရိစ္ဆိန္ဒာယာတိ ဗဒ္ဒသိမာဝသေန အကတပရိစ္ဆေဒါယ။ (တေရသကဏ်)

၂။ တတ္ထ၊ ထိုဂါမ၊ နိဂမ၊ နဂရတို့တွင်။ ယတ္ထကော၊ အကြင်မျှလောက်သော။ ပဒေသေ၊ အရပ်၌။ တဿ ဂါမဿ၊ ထိုရွာ၏။ ဘောဇကာ၊ ရွာစားတို့သည်။ ဗလိ၊ အခွန်အတုတ်ကို။ လဘန္တိ၊ ရကြကုန်၏။ သော ပန ပဒေသော၊ အခွန်အတုတ်ရရာဖြစ်သော ထိုအရပ်သည် ကား။ အပေါ၊ ဝါ၊ နည်းသည်၊ငယ်သည်မူလည်း။ ဝါ၊ ၂၁-ယောက် မစည်းဝေးလောက်သည် မူလည်း။ ဟောတု၊ စေ။ မဟန္တော ဝါ၊ ကြီးသည်၊ ကျယ်သည်မူလည်း။ ဝါ၊ ၃-ယူဇနာထက် လွန်သည်မူလည်း။ ဟောတု၊ စေ။ ဂါမသီမာတွေဝ၊ ဂါမသိမ်-ဟူ၍သာလျှင်။ သင်္ချီ၊ ရေတွက်ခြင်းသို့။ ဝစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ နဂရနိဂမသီမာသုပိ၊ နဂရသိမ်၊ နိဂမသိမ်တို့၌လည်း။ ဒေသေ နယော၊ ဤနည်းလျှင် နည်းရှိ၏။ (၎င်းအဋ္ဌကထာအနက်။၃၃၃)

၃။ ဂါမပရိစ္ဆေဒေါတိ၊ ဟူသည်ကား။ သဗ္ဗဒိသာသု၊ အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာတို့၌။ သီမံ၊ အပိုင်းအခြားကို။ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ၊ ပိုင်းခြား၍။ ဣမဿ ပဒေသဿ၊ ဤအရပ်၏။ ဧတ္ထကော ကရော'တိ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အခွန်အတုတ်-ဟူ၍။ ဧဝံ သို့။ ကရေန၊ အခွန်အတုတ်ဖြင့်။ နိယမိတော၊ မှတ်အပ်သော။ ဂါမပဒေသော၊ ရွာနယ်အရပ်တည်း။

(ဝိနိစ္ဆယဋီကာအနက်)

၄။ ဧကသ္မိ ယေဝ၊ တစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော။ ဂါမခေတ္တေ၊ ဂါမခေတ်၌။ ဧကံ၊ တစ်ခု သော။ ယမ္ပိ ပဒေသံ၊ အကြင်အရပ်အစိတ်ကိုလည်း။ 'အယံပိ၊ ဤအရပ်အစိတ်သည်လည်း။ ဝိသံ၊ အသီးအခြား။ ဂါမော၊ ရွာသည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။' ဣတိ၊ သို့။ ရာဇာ၊ မင်းသည်။ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ၊ သတ်မှတ်ပိုင်းခြား၍။ ကဿစိ၊ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူအား။ ဒေတိ၊ ပေး၏။

သောပိ၊ ထိုအရပ်သည်လည်း။ ဝိသုံဂါမသီမာ၊ ဝိသုံဂါမသိမ်သည်။ ဝါ၊ အသီးအခြား ရွာနယ်
သည်။ ဟောတိယေဝ၊ ဖြစ်သည်သာလျှင်တည်း။ (ဥပေါသထက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ။ ၃၃၃-အနက်)

၅။ ဟိ သစ္စံ၊ မှန်၏။ နဒီလောဏိဇာတဿရေ၊ မြစ်၊ ဆားအိုင်၊ ဇာတဿရအိုင်တို့ကို။
ထပေတွာ၊ ထား၍။ သဗ္ဗော၊ အလုံးစုံသော။ ရာဇာဒီဟိ၊ မင်း-အစရှိသည်တို့သည်။ ပရိစ္ဆိန္ဒ-
ဘူမိဘာဂေါ၊ ပိုင်းခြားအပ်သော မြေအဖို့သည်။ ဂါမသီမာ၊ ဂါမသိမ် မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။
ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။ (ဥပေါသထက္ခန္ဓကဝိမတိ၊ ဋီအနက်) (ဝိနယလင်္ကာရ၊ ၁၅၇)

၆။ ရာဇာ နာမ၊ မင်းမည်သည်ကား။ ယတ္ထ၊ အကြင်မြို့ရွာ၊ နိဂုံး၌။ ရာဇာ၊ မင်းသည်။
အနုသာသတိ၊ ဆုံးမ၏။ ရာဇာ၊ မင်းကို။ အပလောကေတဗ္ဗော၊ ပန်ကြားအပ်၏။ ပ။
ဂဏော နာမ၊ ဂဏမည်သည်ကား။ ယတ္ထ၊ အကြင်ရွာ၊ နိဂုံး၌။ ဂဏော၊ နတ်ကို ဆည်းကပ်
ကိုးကွယ်သော လူအပေါင်းသည်။ အနုသာသတိ၊ ဆုံးမ၏။ ဂဏော၊ နတ်ကို ဆည်းကပ်
ကိုးကွယ်သော လူအပေါင်းကို။ အပလောကေတဗ္ဗော၊ ပန်ကြားအပ်၏။

(ဘိက္ခုနီဝိဘင်း၊ ဒုတိယသံယာဒိသိသံပါဠိတော်။ ဝိ၊ ၂။ ၂၉၂-အနက်)

၇။ ဂဏံဝါတိ၊ ဟူသည်ကား။ မလ္လဂဏဘဋီပုတ္တဂဏာဒိကံ၊ ဗိဿနိနတ်၊ မဟာပိန္နဲ
နတ်ကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်သောသူအပေါင်း-အစရှိသည်ကို။ ပုဂန္တိ၊ ဟူသည်ကား။ ဂဏဓမ္မံ၊
သာသနာတော်၌ ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်သော၊ ကောင်းမှုပြုဘက်ဖြစ်သော သူအပေါင်းကို။
သေဏိန္တိ၊ ဟူသည်ကား။ ဂန္ဓိကသေဏိဒုဿိကသေဏိအာဒိကံ၊ နံသာသည်အပေါင်း၊ ပုဆိုး
သည်အပေါင်း-အစရှိသော အပေါင်းအသင်းကို။ ဟိ သစ္စံ၊ ၎င်း၏။ ယတ္ထ၊ ယတ္ထ၊ အကြင်အကြင်
တိုင်းပြည်၊ ခရိုင်၊ နိုင်ငံ၌။ ရာဇာနော၊ အစိုးရမင်းတို့သည်။ ဂဏာဒိနံ၊ နတ်ကို ဆည်းကပ်
ကိုးကွယ်သောသူအပေါင်း-စသည်တို့အား။ 'တုမေဝ၊ သင်တို့သည်သာလျှင်။ ဧတ္ထ၊ ဤရွာ
နိဂုံးတို့၌။ အနုသာသထ၊ ဆုံးမပဲ့ပြင် စီရင်ကြကုန်လော့။' ဣတိ၊ သို့။ ဂါမနိဂမေ၊ ရွာနိဂုံး
တို့ကို။ နိယျာတေန္တိ၊ ဆောက်နှင့်အပ်လွှဲကြကုန်၏။ တတ္ထ၊ တတ္ထ၊ ထိုထိုတိုင်းပြည်၊ ခရိုင်၊
နိုင်ငံ၌။ တေ ဧဝ၊ ထိုလွှဲအပ်ခံရသောသူ အပေါင်းတို့သည်သာလျှင်။ ဣဿရာ၊ ရွာနိဂုံးကို
အစိုးရကြကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တသွာ၊ ထို့ကြောင့်။ တေ၊ ထိုမင်းက လွှဲအပ်၍
အစိုးရသောသူတို့ကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်၍။ ဣဒံ၊ ဤဂဏံဝါ-အစရှိသော စကားကို။ ဝုတ္တံ၊
ဟောတော်မူအပ်၏။ (၎င်းအဋ္ဌကထာ။ ၁၈၃-အနက်)

၈။ တေ၊ အရှင်သာဓိနမင်းကြီး၏။ အတ္တနော သန္တကံ၊ ကိုယ်တော်၌ဥစ္စာဖြစ်သော။
ဣဒံ ရန္တံ၊ ဤမိမိလာတိုင်းပြည်ကို။ အနုသာသ၊ ဆုံးမပဲ့ပြင် စီရင်တော်မူပါ။

(သာဓိနဇာတိ၊ အဋ္ဌကထာအနက်)

မာတုသန္တိကံ၊ မယ်တော့်အထံသို့။ ဂန္နာ၊ သွား၍။ ‘အမ္မ၊ မယ်တော်။ အဟံ၊ သားတော် ကုသမင်းသားသည်။ ပဘာဝတီ၊ ပဘာဝတီမင်းသမီးကို။ အာနေဿာမိ၊ ဆောင်ယူပါအံ့။ တုမေ၊ သင်မယ်တော်တို့သည်။ ရန္တံ၊ ကုသဝတီပြည်ကြီးကို။ အနုသာသထ၊ တစမကျန်၊ စီရင်ရန်ရှိသမျှကို ဆုံးမစီရင်တော်မူပါကုန်။’ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒန္တော၊ တင်လျှောက်လိုသည်ဖြစ်၍။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ဣဒန္တေ ။ပ။ ဝတီတိ၊ ဟူသော။ ဂါထံ၊ ဂါထာကို။ အာဟ၊ ငါ။ ‘သဓနံ၊ ရွှေငွေဥစ္စာနှင့် တကွသော။ သယောဂ္ဂံ၊ ဆင်ယာဉ်၊ မြင်းယာဉ်-အစရှိသည်နှင့်တကွသော။ သကာယုရံ၊ မင်းမြှောက်တန်ဆာ ၅-ပါးနှင့်တကွသော။ သဗ္ဗကာမူပပန္နံ၊ အလုံးစုံသော ကာမဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော။ ဣဒံ ရဋ္ဌံ၊ ကုသဝတီတိုင်းသည်။ တေ၊ သင်မယ်တော်၏။ ရဋ္ဌံ၊ တိုင်းတည်း။ (တစ်နည်းကား) တေ၊ သင်မယ်တော်အား။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေသတည်း။ အမ္မ၊ မယ်တော်။ တေ၊ သင်မယ်တော်၏။ ဣဒံ ရန္တံ၊ ဤကုသဝတီပြည်ကြီးကို။ အနုသာသ၊ တစမကျန်၊ စီရင်ရန်ရှိသမျှကို စီရင်တော်မူပါလော့။ အဟံ၊ သားတော် ကုသမင်းသားသည်။ ယတ္ထ၊ အကြင်အရပ်၌။ ပိယာ၊ ချစ်အပ်သော။ ပဘာဝတီ၊ ပဘာဝတီမင်းသမီးသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တတ္ထ၊ ထိုအရပ်သို့။ ဂစ္ဆာမိ၊ သွားပါအံ့။ တတ္ထ၊ ထိုပါဠိတော်ဂါထာ၌။ သယောဂ္ဂန္တိ၊ ဟူသည်ကား။ ဟတ္ထိယောဂ္ဂါဒိသဟိတံ၊ ဆင်ယာဉ်-အစရှိသည်တို့နှင့် တကွဖြစ်သော။ သကာယုရန္တိ၊ ဟူသည်ကား။ သပဉ္စရာဇကကုဓာဏ္ဍံ၊ မင်းမြှောက်တန်ဆာ ၅-ပါးနှင့်တကွသော။ အနုသာသ အမ္မာတိ၊ ဟူသည်ကား။ သော၊ ထိုကုသမင်းကြီးသည်။ ပုရိသဿ၊ ယောက်ျားအား။ ရန္တံ၊ ကုသဝတီပြည်ကြီးကို။ ဒတွာ၊ ပေး၍။ ပုန၊ တဖန်။ ဂဏှနံ နာမ၊ ယူခြင်းမည်သည်။ န ယုတ္တံ၊ မသင့်။ ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးပိုက်၍။ ပိတု ဝါ၊ ခမည်းတော်အားလည်းကောင်း။ ဘာတု ဝါ၊ ညီတော်အားလည်းကောင်း။ အနိယျာတေတွာ၊ မအပ်နှင်းမူ၍။ မာတု၊ မယ်တော်အား။ နိယျာတေန္တော၊ အပ်နှင်းလိုသည်ဖြစ်၍။ ဧဝံ၊ သို့။ အာဟ ကိရ၊ ဆိုသတတ်။ (ကုသဇာတ်၊ အဋ္ဌကထာအနက်)

၉။ ဘိက္ခုဝေ၊ တို့။ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ၊ အရှေ့မျက်နှာအရပ်၌။ ယေ ခေါ၊ ပန ပဋိရာဇာနော၊ အကြင်ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော မင်းတို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ တေ၊ ထိုဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော မင်းတို့သည်။ ရာဇနံ စက္ကဝတ္တိ၊ စကြာမင်းကြီးကို။ ဥပသက်မိတွာ၊ ကပ်၍။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ အာဟံသု၊ လျှောက်တင်ကြကုန်၏။ ‘မဟာရာဇ မြတ်သောမင်းကြီး။ ဧဟိ၊ ကြွတော်မူလော့။ မဟာရာဇ ကြီး။ တေ၊ သင်မင်းကြီး၏။ အာဂတံ၊ ကြွလာတော်မူခြင်းကား။ သွာဂတံ၊ ကောင်းသော ကြွလာတော်မူခြင်းတည်း။ မဟာရာဇ ကြီး။ တေ၊ ငါ။ သကံ၊ မိမိဥစ္စာဖြစ်သော တိုင်းတည်း။ မဟာရာဇ ကြီး။ အနုသာသ၊ ဆုံးမတော်မူပါလော့။ ဣတိ၊ သို့။ အာဟံသု၊ လျှောက်တင်ကြကုန်၏။ (ပါထိက၊စက္ကဝတ္ထိသုတ်ပါဠိတော်။၅၁-အနက်)

F.13-D

၁၀။ ရာဇာနော နာမ၊ မင်းတို့မည်သည်ကား။—

- ပထဗျာရာဇာ၊ သိရီဓမ္မာသောကမင်း၊ သီဟိုဠ်မင်းတို့ကဲ့သို့ ကျွန်းလုံးမြေပြင် ကုန်စင်လွှမ်းမိုး အစိုးရသောမင်းလည်းကောင်း။
- ပဒေသရာဇာ၊ ဗိမ္ဗိသာရမင်း-စသည်တို့ကဲ့သို့ ကျွန်း၏ တစ်ဝတ်တဒေသကို အစိုးရသောမင်းလည်းကောင်း။
- မဏ္ဍလိကာ၊ တစ်ဝတ်မျှ၌ တစတစွန်း တဝန်းတလျားကို အစိုးရသောမင်းလည်းကောင်း။
- အန္တရဘောဂိကာ၊ မင်း ၂-ပါးတို့၏အကြားတွင် ၂-ရွာ၊ ၃-ရွာဖြစ်သော တိုင်းကျပ်စားမင်းလည်းကောင်း။
- အက္ခဒဿာ၊ တရားသဘင်၌ စီရင်ဆုံးဖြတ်ရသော ရာဇဝတ်ဘက် တရားသူကြီးအမတ်လည်းကောင်း။
- မဟာမတ္တာ၊ ရွာနိဂုံးတို့၌နေ၍ မင်းကိစ္စကို ပြုလုပ်စီရင်ရသော အမတ်ကြီးတို့လည်းကောင်း။
- ယေ ဝါ ပန၊ အကြင်သူတို့သည်လည်း။ ဆေဇ္ဇဘောဇ္ဇံ၊ ဖြတ်ခြင်း၊ခွဲခြင်းကို။ ကရောန္တာ၊ ပြုကုန်လျက်။ အနုသာသန္တိ၊ ဆုံးမစီရင်ကုန်၏။

ဧတေ၊ ထိုအလုံးစုံသောသူတို့သည်။ ရာဇာနော နာမ၊ မင်းတို့ မည်ကုန်၏။

(ဒုတိယပါရာဇိကပါဠိတော်။ နှာ-၅၇-အနက်)

၁၁။ မဟာမတ္တာတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဌာနန္တရပတ္တာ၊ ရာထူးသို့ ရောက်ကုန်သော။ မဟာ-အမတ္တာ၊ အမတ်ကြီးတို့တည်း။ တေပိ၊ ထိုအမတ်ကြီးတို့သည်လည်း။ တတ္ထ တတ္ထ ဂါမေ ဝါ၊ ထိုထိုရွာ၌လည်းကောင်း။ တတ္ထ တတ္ထ နိဂမေ ဝါ၊ ထိုထိုနိဂုံး၌လည်းကောင်း။ နိသီဒိတွာ၊ နေ၍။ ရာဇကိစ္စံ၊ မင်း၏ကိစ္စကို။ ကရောန္တိ၊ ပြုကုန်၏။ ယေ ဝါ ပနာတိ၊ ဟူသည်ကား။ အညေပိ၊ တပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ရာဇကုလနိဿိတာ ဝါ၊ မင်းမျိုးကို မှီကုန်သည်လည်းကောင်း။ သကိဿရိယသကနိဿိတာ ဝါ၊ မိမိအစိုးရခြင်းကို (မိမိ ဝိရိယလုံ့လကို) မှီကုန်သည်လည်းကောင်း။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ ယေ၊ အကြင်သူတို့သည်။ ဆေဇ္ဇဘောဇ္ဇံ၊ ဖြတ်ခြင်း၊ခွဲခြင်းကို။ အနုသာသန္တိ၊ ဆုံးမကုန်၏။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တေ၊ ထိုသူတို့သည်။ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ၊ ဤအရာ၌။ ရာဇာနော၊ မင်းတို့မည်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဿေတိ၊ ၎င်းအဋ္ဌကထာ။ ၂။ ၂၆၈-၉-အနက်)

၁၂။ သုက္ခယာတံ နာမ၊ ကင်းထားရာ အရပ်မည်သည်ကား။ ရညာ၊ မင်းသည်။ ထပိတံ၊ ထားအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ 'ပဗ္ဗတက္ခန္ဓော ဝါ၊ တောင်ပြတ်၌လည်းကောင်း။ နဒိတိတ္ထော ဝါ၊ မြစ်ဆိပ်၌လည်းကောင်း။ ဂါမဒ္ဓါရေ ဝါ၊ ရွာတံခါး၌လည်းကောင်း။ အတြ၊ ဤအရပ်သို့။ ပဝိဋ္ဌဿ၊ ဝင်လာသောသူအား။ သုက္ခံ၊ အခွန်ကို။ ဂက္ခန္ဓ၊ ကောက်ယူကြကုန်။' ဣတိ၊ သို့။ ရညာ၊ သည်။ ထပိတံ၊ ထားအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။

(သုက္ခယာတကထာပါဠိတော်။ ၆၄-အနက်)

၁၃။ ဘိက္ခဝေ တို့။ ရာဇနံ၊ မင်းတို့အား။ အနုဝတ္တိတုံ၊ အစဉ်လိုက်၍ ဝါဆို၊ ဝါကပ် ပြုခြင်းငှာ။ အနုဇာနာမိ၊ ခွင့်ပြုတော်မူ၏။ (ဝဿပနာယိကက္ခန္ဓကပါဠိတော်။ ၁၉၃-အနက်)

၁၄။ သာ သီမာ၊ ထိုသိမ်ကို။ သံယေန၊ သံယာတော်သည်။ သမ္မတာ၊ သမုတ်အပ်ပြီ။ ဘိက္ခဝေ တို့။ သီမံ၊ သိမ်ကို။ သမ္မန္တိတုံ၊ သမုတ်ခြင်းငှာ။ အနုဇာနာမိ၊ ငါဘုရားခွင့်ပြုတော်မူ ၏။ (ဥပေါသထက္ခန္ဓကပါဠိတော်။ ၈၊ ၃။ ၁၄၄-အနက်)

၁၅။ သမ္မတေန ဝါ၊ သမ္မတိရသော ရဟန်းသည်လည်းကောင်း။ အာဇာတောဟိ၊ သမ္မတိ ရသော ရဟန်းသည် စေခိုင်းအပ်ကုန်သော။ အာရာမိကာဒိဟိ ဝါ၊ အရံစောင့်-အစရှိသည် တို့သည်လည်းကောင်း။ ဒိယျမာနံ၊ ပေးအပ်သော။ သံဃဿ၊ သံယာတော်၏။ သန္တကဉ္စ၊ ဥစ္စာကိုလည်းကောင်း။ သာမိကေန ဝါ၊ ဥစ္စာရှင်ဖြစ်သောသူသည်လည်းကောင်း။ အာဇာ- တောန ဝါ၊ ဥစ္စာရှင် စေခိုင်းအပ်သောသူသည်လည်းကောင်း။ ဒိယျမာနံ၊ ပေးအပ်သော။ ဝိဟိနံ၊ လူတို့၏။ သန္တကဉ္စ၊ ဥစ္စာကိုလည်းကောင်း။ (ဒုတိယပါရာဇိကအဋ္ဌကထာ။ ၆၊ ၅။ ၁၃၄-အနက်)

၁၆။ ဘဏ္ဍာဒေယန္တိ ဟူသည်ကား။ သမ္မတာဒိဟိ၊ သမ္မတိရသော ရဟန်း-အစရှိသည်တို့ သည်။ ဒိန္နတ္တာ၊ ပေးအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ န ပါရာဇိကံ၊ မသင့်။

(၎င်းအဖွင့်ဝိမတိဋီကာ။ ၁။ ၂၀၁-အနက်)

၁၇။ ပုဗ္ဗေ ရှေး၌။ မဟာဂါမော၊ ရွာကြီးသည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ မဇ္ဈေ၊ အလယ်၌။ ဘိက္ခုနိဝိဟာရော၊ ဘိက္ခုနီမကျောင်းတိုက်သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ပစ္စာ၊ မှ။ တံ ဂါမံ၊ ထိုရွာ ကြီးကို။ စတ္တာရော ဇနာ၊ ၄-ယောက်ကုန်သော လူတို့သည်။ လဘိတွာ၊ မင်းအထံမှ ရ၍။ ဝိသုံ ဝိသုံ၊ အသီးအသီး။ ဝတိပရိက္ခေပံ၊ စည်းစောင်ရန်းဖြင့် ရံခြင်းကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဝိဘဇိတွာ၊ ဝေဖန်၍။ ဘုဉ္ဇန္တိ၊ စားကြကုန်၏။ ဝိဟာရတော၊ ဘိက္ခုနီမကျောင်းမှ။ ဧကံ၊ အမှတ်မရှိ တစ်ခုခုသော။ ဂါမံ၊ သို့။ ဂန္တံ၊ သွားခြင်းငှာ။ ဝဇ္ဇတိ၊ အပ်၏။ တတော၊ ထိုရွာမှ။ အပရံ၊ တပါးသော။ ဂါမံ၊ သို့။ ဒွါရေန ဝါ၊ တံခါးဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝတိဆိဒ္ဓေန ဝါ၊ စည်းစောင်ရန်းပေါက်ဖြင့်လည်းကောင်း။ ပဝိသိတုံ၊ ဝင်ခြင်းငှာ။ န ဝဇ္ဇတိ၊ မအပ်။ ပုန၊

တဖန်။ ဝိဟာရမေဝ၊ ကျောင်းသို့သာလျှင်။ ပစ္စာဂန္တံ၊ ပြန်လာခြင်းငှာ။ ဝဇ္ဇတိ၊ အပ်၏။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူကား။ ဝိဟာရဿ၊ ဘိက္ခုနီမကျောင်း၏။ စတုဂါမသာ-
ဓာရဏတ္တာ၊ ၄-ရွာနှင့် ဆက်ဆံသည်၊ ၄-ရွာ အဝင်အပါဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။
(ဘိက္ခုနီအဋ္ဌကထာအနက်)

၁၈။ ဟိ သစ္စံ၊ မှန်၏။ ဝိဟာရဿ၊ ဘိက္ခုနီမကျောင်း၏။ စတုဂါမသာဓာရဏတ္တာ-
ယေဝ၊ ၄-ရွာ၌ ဆက်ဆံပါဝင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သာလျှင်။ စတုသု ဂါမေသု၊ ၄-ရွာ
တို့တွင်။ ယံကိစ္ဆိ၊ အမှတ်မရှိသော။ ဧကံ၊ တစ်ခုသော။ ဂါမံ၊ ရွာသို့။ ဂန္တံ၊ ငှာ။ ဝဇ္ဇတိ၊
အပ်၏။ (တေရသကဏ္ဍိကာအနက်)

၁၉။ စတုဂါမသာဓာရဏတ္တာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိရပ်၌။ ဧဝံ ဝိခေ၊ ဤသို့ သဘော
ရှိသော။ ဝိဟာရေ၊ ကျောင်းတိုက်၌။ သီမံ၊ သိမ်ကို။ ဗန္ဓန္တေဟိ၊ ဖွဲ့လိုကုန်သော ရဟန်းတို့
သည်။ စတ္တာရောပိ၊ ၄-ခုလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တေ ဂါမာ၊ ထိုရွာတို့ကို။ သောဓေတဗ္ဗာ၊
သုတ်သင်အပ်ကုန်၏။ (ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာအနက်)

၂၀။ တံ၊ ထိုဇာတဿရအိုင်ကို။ ပူရေတွာ၊ ပြည့်စေ၍။ ထလံ ဝါ၊ ကုန်းကြည်းကိုမူ
လည်း။ သစေ ပန ကရောန္တိ၊ အကယ်၍ ပြုကြကုန်သည် ဖြစ်အံ့။ ဧကသိန္ဒိ၊ ဒိသာဘာဂေ၊
တဖက်သော အရပ်မျက်နှာအဖို့၌။ ပါဠိ၊ ကန်သင်းကို။ ဗန္ဓိတွာ၊ ဖွဲ့၍။ သဗ္ဗမေဝ၊ အလုံးစုံ
သာလျှင်ဖြစ်သော။ တံ၊ ထိုဇာတဿရအိုင်ကို။ မဟာတဋ္ဌာကံ ဝါ၊ တဖက်ဆည်ကန်ကြီးကို
မူလည်း။ သစေ ကရောန္တိ၊ အကယ်၍ ပြုကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ သဗ္ဗောပိ၊ အလုံးစုံသော
ဇာတဿရအိုင်သည်လည်း။ အဇာတဿရော၊ ဇာတဿရအိုင် မဟုတ်သည်။ ဟောတိ၊
၏။ ဂါမသချံမေဝ၊ ရွာ-ဟူသော ရေတွက်ခြင်းသို့သာလျှင်။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။
(မဟာဝါ၊ ဥပေါသထက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ၊ ၃၃၇-အနက်)

၂၁။ သဗ္ဗောပိ အဇာတဿရော ဟောတိ ဂါမသချံမေဝ ဂစ္ဆတိတိ၊ ဟူသည်ကား။ ယေဟိ၊
အကြင်ရွာသားတို့သည်။ ကတံ၊ ပြုအပ်၏။ တေသံ၊ ထိုရွာသားတို့၏။ ဂါမသချံ ဝါ၊ ရွာ-
ဟူသော ရေတွက်ခြင်းသို့လည်းကောင်း။ သမန္တတော၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ။ တီရဋ္ဌဂါမေဟိ၊
ကမ်း၌ တည်ကုန်သော ရွာသားတို့သည်။ စေ ကတံ၊ အကယ်၍ ပြုအပ်သည် ဖြစ်အံ့။
သဗ္ဗဂါမသချံ ဝါ၊ အလုံးစုံသော ရွာသားတို့၏ ရွာ-ဟူသော ရေတွက်ခြင်းသို့လည်းကောင်း။
အညေဟိ၊ တပါးကုန်သော။ ဂါမခေတ္တေဟိ၊ ရွာနယ်ခေတ်တို့နှင့်။ အသမ္ပဒ္ဓဌာနံ၊ မစပ်သော
အရပ်သည်။ စေ ဟောတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ဝိသုဂါမသချံ ဝါ၊ အသီးရွာ-ဟူသော
ရေတွက်ခြင်းသို့လည်းကောင်း။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ အတ္ထော၊
အနက်တည်း။ (၎င်းအဋ္ဌကထာ၊ အဖွင့်ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၊ ၄၆၁အနက်)

၂၂။ နဒိဇာတဿရေသု၊ မြစ်၊ ဇာတဿရအိုင်တို့ကို။ ဝိနာသေတွာ၊ ဖျက်ဆီး၍။ တဠာကာဒိဘာဝံ ဝါ၊ တဘက်ဆည်ကန်-အစရှိသည် အဖြစ်သို့လည်းကောင်း။ ပူရေတွာ၊ ပြည့်စေ၍။ ခေတ္တာဒိဘာဝံ ဝါ၊ လယ်-အစရှိသည် အဖြစ်သို့လည်းကောင်း။ ပါပိတေသုပိ၊ ရောက်စေအပ်ကုန်သော်လည်း။ ဒေသေ နယော၊ မင်းတို့ သွင်းရာ၊ ပေါင်းရာ ဂါမသီမာအဖြစ် သို့ ရောက်သောနည်းလျှင် နည်းရှိ၏။ (ဥပေါသထက္ခန္ဓက၊ ဝိမတိဋီကာ။ ၂။ ၁၅၇-အနက်)

၂၃။ သတ္တဗုဒ္ဓရသီမာယံ၊ သတ္တဗုဒ္ဓရသီမံ၌။ ဝါ၊ သတ္တဗုဒ္ဓရ-ရကောင်းသော အရညသီမံ၌။ နဒိ ဝါ၊ မြစ်သည်လည်းကောင်း။ သမုဒ္ဒေါ ဝါ၊ သမုဒြာသည်လည်းကောင်း။ ဇာတဿရော ဝါ၊ ဇာတဿရအိုင်သည်လည်းကောင်း။ စေ ဟောတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ တေသု၊ ထိုမြစ်၊ သမုဒြာ၊ ဇာတဿရအိုင်တို့၌။ ဌိတဘိက္ခု၊ တည်သော ရဟန်းသည်။ သတ္တဗုဒ္ဓရသီမာယံ၊ သတ္တဗုဒ္ဓရသီမံ၌။ ဌိတသင်္ချီ၊ တည်သောရဟန်း-ဟူ၍ ရေတွက်ခြင်းသို့။ န ဂစ္ဆတိ၊ မရောက်။ တတ္ထ၊ ထိုမြစ်၊ သမုဒြာ၊ ဇာတဿရအိုင်တို့၌။ နဒိအာဒိလက္ခဏံ၊ မြစ်-အစရှိသည် လက္ခဏာ သို့။ အမ္ပတ္တော၊ မရောက်သော။ ဒီပကော ဝါ၊ ကျွန်း၊ သောင်သည်လည်းကောင်း။ ပါသာဏော ဝါ၊ ကျောက်ဖျာသည်လည်းကောင်း။ ရုက္ခော ဝါ၊ သစ်ပင်သည်လည်းကောင်း။ စေ ဟောတိ၊ အကယ်၍ ရှိသည်ဖြစ်အံ့။ သတ္တဗုဒ္ဓရသီမသင်္ချီ၊ သတ္တဗုဒ္ဓရသီမံ-ဟူသော ရေတွက်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ဤ။ ဧတံ၊ ဤနဒိ-စသည် လက္ခဏာသို့ မရောက်သော ကျွန်း၊ သောင်၊ ကျောက်ဖျာ၊ သစ်ပင်သည်။ မနုဿေဟိ၊ လူတို့သည်။ ဝလုနဌာနံ၊ သုံးဆောင်ရာ အရပ်သည်။ စေ ဟောတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ဂါမခေတ္တသင်္ချီ၊ ဂါမခေတ်-ဟူသော ရေတွက်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ဤ။ ကတရဂါမခေတ္တံ၊ အဘယ်ဂါမခေတ်-ဟူသော ရေတွက်ခြင်း သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်သနည်း။ ယတော၊ အကြင်ရွာမှ။ မနုဿာ၊ လူတို့သည်။ သဗ္ဗရန္တိ၊ လှည့်လည်ရောက်ပေါက် သုံးဆောင်ကြကုန်၏။ တံ ဂါမခေတ္တံ၊ ထိုလှည့်လည်သော လူတို့၏ ဂါမခေတ်အရေအတွက်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ဤ။ ဝိသုဂါမခေတ္တသင်္ချီ၊ အသီးဂါမခေတ်-ဟူသော ရေတွက်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ဤ။ ဣတိ၊ သို့။ အာစရိယာ၊ အရှင်အာနန္ဒာဆရာ-အစရှိသည်တို့ သည်။ အာဟ၊ ဤ။ (ဝိရဗုဒ္ဓိဋီကာအနက်)

၂၄။ ရာဇာနော ပန၊ မင်းတို့သည်ကား။ ဧကသ္မိံ၊ တစ်ခုသော။ အရညာဒီပဒေသေ၊ တော-အစရှိသော အရပ်၌။ မဟန္တံ၊ ကြီးစွာသော။ ဂါမံ၊ ရွာကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ အနေက-သဟဿာနိ၊ အထောင်မက များစွာကုန်သော။ ကုလာနိ၊ အမျိုးတို့ကို။ ဝါသာပေတွာ၊ နေစေ၍။ တတ္ထ၊ ထိုရွာသစ်ကြီး၌။ ဝါသီနံ၊ နေကုန်သောသူတို့အား။ ဘောဂဂါမာ၊ စားရာ ရွာတို့တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ သမန္တာ၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ။ ဘူတဂါမေ၊ ဖြစ်ရှိသော ရွာတို့ကို။ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ၊ ပိုင်းခြား၍။ ဒေန္တိ၊ ပေးကြကုန်၏။ ပုရာဏဂါမပရိစ္ဆေဒဉ္စ၊ ရှေးရွာ အပိုင်းအခြား

ကိုလည်း။ န ဝိနာသေန္တိ၊ မဇ္ဈိကံ၊ ကျောက်ကြားကုန်။ တေပိ၊ ထိုထက်ဝန်းကျင်ရှိနှင့်သော ရွာတို့သည်လည်း။ ပစ္စေကံ၊ အသီးအသီး။ ဂါမသီမာ ဧဝ၊ ဂါမသီမံ မည်ကုန်သည်သာလျှင်တည်း။ ဧတ္တာဝတာ၊ ဤသို့ အပိုင်းအခြားကို မဇ္ဈိကံ၊ အစားပေးကာမျှတည်းဖြင့်။ ပုရိမဂါမသီမတံ၊ ရှေးဂါမသီမံအဖြစ်ကို။ န ဝိဇယန္တိ၊ မစွန့်ကုန်။ (ဝိမတိဋီကာ၊ ဥပေါသထက္ခန္ဓကအနက်)

၂၅။ သမုဒ္ဒေ၊ သမုဒြာ၌။ ပိဋ္ဌိပါသာဏော၊ ကျောက်ဖျာသည်။ ဟောတိ၊ ရှိသည်ဖြစ်အံ့။ တံ၊ ထိုကျောက်ဖျာကို။ ကဒါစိ၊ ရံခါ။ ဦမိယော၊ လှိုင်းတံပိုးတို့သည်။ အာဂန္ဓာ၊ လာ၍။ ဩတ္ထရန္တိ၊ လွှမ်းမိုးကုန်၏။ ကဒါစိ၊ ရံခါ။ န ဩတ္ထရန္တိ၊ မလွှမ်းမိုးကုန်။ တတ္ထ၊ ထိုရံခါ ရေမလွှမ်းသော ကျောက်ဖျာ၌။ ကမ္ပံ၊ ကို။ ကာတံ၊ ဥဒကုက္ခေပသိမ်အဖြစ်ဖြင့် ပြုခြင်းငှာ။ န ဝဋ္ဋတိ၊ မအပ်။ ဟိ၊ သစ္စံ၊ မှန်၏။ သော၊ ထိုရံခါ ရေမလွှမ်းသော ကျောက်ဖျာသည်။ ဂါမသီမာသင်္ချံမေဝ၊ ဂါမသီမံ-ဟူသော ရေတွက်ခြင်းသို့သာလျှင်။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ ပန၊ မအပ်သည်မှတစ်ပါး အပ်သည်ကို ဆိုဦးအံ့။ ဝိစိသု၊ လှိုင်းတံပိုးတို့သည်။ အာဂတာသုပိ၊ လာကုန်သော်လည်းကောင်း။ အနာဂတာသုပိ၊ မလာကုန်သော်လည်းကောင်း။ ပကတိဥဒကေနေဝ၊ ပြကတေသော ရေဖြင့်သာလျှင်။ သစေ၊ ဩတ္ထရိယတိ၊ အကယ်၍ လွှမ်းမိုးအပ်သည် ဖြစ်အံ့။ ဝဋ္ဋတိ၊ ဥဒကုက္ခေပသိမ်အဖြစ်ဖြင့် ကံပြုခြင်းငှာ သင့်၏။

ဒီပကော ဝါ၊ ကျွန်း၊ သောင်သည်လည်းကောင်း။ ပဗ္ဗတော ဝါ၊ တောင်သည်လည်းကောင်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သော၊ ထိုရေမလွှမ်းသော ကျွန်း၊ သောင်၊ တောင်သည်။ ဒုရေ ဝေသောအရပ်၌။ မစ္ဆဗန္ဓာနံ၊ တံငါတို့၏။ အဂ္ဂမနပုထေ၊ နေချင်းပြန် မသွားရောက်နိုင်သော ခရီး၌။ စေ ဟောတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ အရညသီမာသင်္ချံမေဝ၊ အရညသီမံ-ဟူသော ရေတွက်ခြင်းသို့သာလျှင်။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ တေသံ၊ ထိုတံငါတို့၏။ ဂမနပရိယန္တဿ၊ နေချင်းပြန်သွားရောက်နိုင်သော ခရီးအဆုံး၏။ ဩရတော ပန၊ အတွင်း၌ကား။ ဂါမသီမာသင်္ချံမေဝ၊ သမုဒ္ဒရာကမ်း၌တည်သော၊ ရွာတို့နှင့် မစပ်ယှက်သော ရွာသီးတစ်ခုအရေအတွက်သို့သာလျှင်။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ တတ္ထ၊ ထိုတံငါတို့ နေချင်းပြန် သွားရောက်နိုင်သော သမုဒ္ဒရာအလယ်ကျွန်း၊ သောင်တို့၌။ ဂါမသီမံ၊ ထိုကျွန်း၊ သောင်-ဟူသော ဂါမသီမံကို။ အသောဓေတွာ၊ ထိုကျွန်း၊ သောင်ပေါ်တွင် ရဟန်းရှိလျှင် မသုတ်သင်မှု၍။ ဝါ၊ ဥဒကုက္ခေပ၊ သတ္တဗန္ဓရသိမ်၌ကဲ့သို့ ဥဒကုက္ခေပ၊ သတ္တဗန္ဓရအရပ်မှ အပအဝေး၌ တည်သည်အမှတ်ဖြင့် ရဟန်းရှိသည်များကို မသုတ်သင်မှု၍။ ကမ္ပံ၊ ကံကို။ ကာတံ၊ ငှာ။ န ဝဋ္ဋတိ၊ မအပ်။

(မဟာဝါ၊ ဥပေါသထက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ၊ ၃၃၆-အနက်)

၂၆။ လဒ္ဓါဘိသေကပထဝိဿရခတ္တိယရာဇာ၊ ရသင့်၊ ရထိုက်သော အဘိသိက်ခံခြင်းရှိသော၊ မြေကြီးကို အစိုးရသော လယ်၊ ယာရှင်ဖြစ်သော မင်းကို။ ရာဇာတိ၊ ရာဇာ-ဟူ၍။

အဓိပ္ပေတော၊ အလိုရှိအပ်၏။ ဆေဇ္ဇဘောဇ္ဇအနုသာသနရာဇာနော ပန၊ ဖြတ်ခြင်း၊ ခွဲခြင်းကို ပြု၍ ဆုံးမတတ်သော မင်းတို့သည်ကား။ အပ္ပမာဏာ၊ ပမာဏ မဟုတ်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဣဓ၊ ဤအရာ၌။ အနဓိပ္ပေတော၊ အလိုမရှိအပ်ကုန်။ (ဝိနယဂုဋ္ဌဒီပနီအနက်)

၂၇။ အက္ခဒဿာတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဓမ္မဝိနိစ္ဆနကာ၊ တရားဆုံးဖြတ်တတ်သော အမတ်တို့ တည်း။ တေ၊ ထိုတရားဆုံးဖြတ်တတ်သော အမတ်တို့သည်။ ဓမ္မသဘာယံ၊ တရားသဘင်၌။ ဝါ၊ တရားတင်းကုပ်၌။ နိသီဒိတွာ၊ နေ၍။ အပရာဓာနုဇ္ဈံ၊ အပြစ်အားလျော်စွာ။ စောရာနံ၊ ခိုးသူတို့၏။ ဟတ္ထပါဒဆေဇ္ဇာဒိ၊ လက်ခြေဖြတ်ခြင်း-အစရှိသည်ကို။ အနုသာသန္တိ၊ ဆုံးမကြ ကုန်၏။ အကြွင်းပါဠိအနက်မှာ အောက်၌ ရေးခဲ့ပြီ။ (ဒုတိယပါရာဇိကအဋ္ဌကထာ၊ ၂၆၈-အနက်)

အက္ခဒဿာတိ ဧတ္ထ အက္ခသဒ္ဓေန ကိရ ဝိနိစ္ဆယသာလာ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထ နိသီဒိတွာ ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇံ ပဿန္တိတိ အက္ခဒဿာ ဝုစ္စန္တိ ဓမ္မဝိနိစ္ဆနကာ။

(သာရတ္ထဒီပနီကော၊ ၂၊ ၁၃၁။ မူကွဲ နိဇ္ဈပယန္တိ။ သိ၊ သျာ)

၂၈။ ခတ္တိယဿာတိ၊ ဟူသည်ကား။ ခတ္တိယဇာတိကဿ၊ မင်းမျိုးဖြစ်သော မင်း၏။ (ကဒါအဋ္ဌကထာအနက်)

၂၉။ ပထဝိဿရော၊ မြေကို အစိုးရသော။ ရာဇာ၊ မင်းသည်။ ဣမသ္မိံ ဂါမခေတ္တေ၊ ဤ ဂါမခေတ်၌။ ဧတ္တကကရိသမတ္တော၊ ဤမျှလောက်သော ပယ်အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ပဒေ- သော၊ အရပ်သည်။ ပုရိမဂါမတော၊ ရှေးရွာမှာ။ ဝိသ္မံ၊ အသီးအခြား။ ဂါမော၊ ရွာသည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ၊ ပိုင်းခြား၍။ ဒေတိံ၊ ပေး၏။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ၊ ၁၊ ၃၅၁)

၃၀။ ‘ယံ နူန၊ စင်စစ်။ မယံ၊ ငါတို့သည်။ သာလိံ၊ သလေးစပါးကို။ ဝိဘလေယျာမ၊ ဝေဖန်ကြကုန်အံ့။ မရိယာဒံ၊ သူ့လယ်၊ ငါ့လယ် အပိုင်းအခြားကို။ ဌပေယျာမ၊ ထားကြကုန် အံ့။’ ဣတိ၊ ဤသို့သော အကြံအစည်သည်။ အဟောသိ၊ ဖြစ်လေပြီ။ ဝါသေဌ၊ ဝါသေဌ။ အထခေါ၊ ထိုအခါ၌။ တေ သတ္တာ၊ ထိုကမ္ဘာဦးသတ္တဝါတို့သည်။ သာလိံ၊ သလေးစပါးကို။ ဝိဘလိသု၊ ဝေဖန်ကြကုန်၏။ မရိယာဒံ၊ သူ့လယ်၊ ငါ့လယ် အပိုင်းအခြားကို။ ဌပေတုံ၊ ထား ကြကုန်၏။ ဝါသေဌ၊ ဝါသေဌ။ အထခေါ၊ ထိုအခါ၌။ အညတရော၊ တစ်ယောက်သော။ လောလဇာတိကော၊ လျှပ်ပေါ်လော်လည်သော သဘောရှိသော။ သတ္တော၊ သတ္တဝါသည်။ သကံ ဘာဂံ၊ မိမိအဖို့ကို။ ပရိရက္ခန္တော၊ စောင့်ရှောက်စဉ်။ အဒိန္နံ၊ အရှင်သည် မပေးအပ် သော။ အညတရံ ဘာဂံ၊ သူတပါးတို့၏အဖို့ကို။ အာဒိယိတွာ၊ ခိုးယူ၍။ ပရိဘူဠိ၊ သုံးဆောင် ၏။ တမေနံ၊ ထိုသူကို။ အဂ္ဂဟေသုံ၊ ဖမ်းယူကြကုန်၏။ ဂဟေတွာ၊ ဖမ်းယူ၍။ ဧတံ၊ ဤ စကားကို။ အဝေါစံ၊ ဆိုကြကုန်၏။

သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ဂရဟိတဗ္ဗံ၊ ကဲ့ရဲ့အပ်သည်ကို။ ဂရဟ၊ ကဲ့ရဲ့ပါလော့။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ၊ နှင်ထုတ်အပ်သည်ကို။ ပဗ္ဗာဇေဟိ၊ နှင်ထုတ်ပါလော့။ မယံ ပန၊ ငါတို့သည် ကား။ တေ၊ သင့်အား။ သာလီနံ၊ သလေးတို့၏။ ဘာဂံ၊ ၁၀-ဖို့ ၁-ဖို့ကို။ ဝါ၊ တစ်ယောက် တစ်ယောက်သောသူ၏ လယ်မှ ၁-အမ္မဏ၊ ၁-အမ္မဏကို။ အနုပ္ပဒဿာမ၊ ပေးပါကုန်အံ့။ ဣတိ၊ သို့။ ဧတံ၊ ဤစကားကို။ အဝေါရံ၊ ဆိုကြကုန်၏။

ဘော၊ အို-သတ္တဝါတို့။ ဧဝံ၊ ဪ ကောင်းပြီ။ ဣတိ ခေါ၊ ဤသို့လျှင်။ ဝါသေဋ္ဌ၊ ဝါသေဋ္ဌ။ သော သတ္တော၊ ထိုတန်ခိုးကြီးသော သတ္တဝါသည်။ တေသံ သတ္တာနံ၊ ထိုကမ္ဘာဦး သူ သတ္တဝါတို့၏။ ဝစနံ၊ စကားကို။ ပဋိဿုဏိတွာ၊ ဝန်ခံ၍။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ဒီယိတဗ္ဗံ၊ ရှုတ်ချအပ်သည်ကို။ ဒီယိ၊ ရှုတ်ချ၏။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ဂရဟိတဗ္ဗံ၊ ကဲ့ရဲ့အပ်သည်ကို။ ဂရဟိ၊ ကဲ့ရဲ့၏။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ၊ နှင်ထုတ်အပ်သည်ကို။ ပဗ္ဗာဇေသိ၊ နှင်ထုတ်၏။ တေ ပန၊ ထိုကမ္ဘာဦးသူတို့သည်ကား။ အဿ၊ ထိုမဟာသမ္မတမင်းအား။ သာလီနံ၊ သလေးတို့၏။ ဘာဂံ၊ ၁၀-ဖို့ ၁-ဖို့ကို။ ဝါ၊ တစ်ယောက် တစ်ယောက်သောသူ၏ လယ်မှ ၁-အမ္မဏ၊ ၁-အမ္မဏကို။ အနုပ္ပဒံသု၊ ပေးကြကုန်၏။

ဝါသေဋ္ဌ၊ ဝါသေဋ္ဌ။ မဟာဇနသမ္ပတော၊ ကမ္ဘာဦးသူ လူများအပေါင်းသည် သမုတ် အပ်၏။ ဣတိ ခေါ၊ ထို့ကြောင့်လျှင်။ မဟာသမ္ပတော၊ မဟာသမ္ပတ မည်၏။ မဟာသမ္ပ-တော'တွေဝ၊ မဟာသမ္ပတ-ဟူ၍သာလျှင်။ (တနည်းကား) မဟာသမ္ပတော၊ မဟာသမ္ပတမင်း သည်။ မဟာသမ္ပတော၊ မဟာသမ္ပတ မည်၏။ ဣတွေဝ၊ ဤမဟာသမ္ပတမင်း-ဟူ၍သာ လျှင်။ (တနည်းကား) မဟာသမ္ပတော မဟာသမ္ပတောတွေဝ၊ မဟာသမ္ပတမင်း၊ မဟာသမ္ပတ မင်း-ဟူ၍လျှင်။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ အက္ခရံ၊ အမည်နာမပညတ်သည်။ ဥပနိဗ္ဗတ္တံ၊ ဖြစ်၏။

ဝါသေဋ္ဌ၊ ဝါသေဋ္ဌ။ ခေတ္တာနံ၊ လယ်တို့၏။ အဓိပတိ၊ အရှင်တည်း။ ဣတိ ခေါ၊ ထို့ကြောင့်လျှင်။ ခတ္တိယော ခတ္တိယော'တွေဝ၊ ခတ္တိယ၊ ခတ္တိယ-ဟူ၍သာလျှင်။ ဒုတိယံ၊ ၂-ခုမြောက်သော။ အက္ခရံ၊ သည်။ ဥပနိဗ္ဗတ္တံ၊ ၏။

ဝါသေဋ္ဌ၊ ဝါသေဋ္ဌ။ ဓမ္မေန၊ တရားသဖြင့်။ ပရေ သူတပါးတို့ကို။ ရဉ္စေတိ၊ နှစ်သိမ့် စေတတ်၏။ ဣတိ ခေါ၊ ထို့ကြောင့်လျှင်။ ရာဇာ ရာဇာ'တွေဝ၊ ရာဇာ၊ ရာဇာ-ဟူ၍ သာလျှင်။ တတိယံ၊ ၃-ခုမြောက်သော။ အက္ခရံ၊ သည်။ ဥပနိဗ္ဗတ္တံ၊ ၏။

(အဂ္ဂညသုတ်ပါဠိတော်။ ၇၇-အနက်)

၃၆။ ဒီယိတဗ္ဗံ ဒီယေယျာတိ၊ ဟူသည်ကား။ ပကာသေတဗ္ဗံ၊ အပြစ်ပြုအပ်သည်ကို။ ပကာသေယျ၊ ပြရာ၏။ ဒိပိတဗ္ဗံ၊ ပစ်ချအပ်သည်ကို။ ဒိပေယျ၊ ပစ်ချရာ၏။ ဟာရေတဗ္ဗံ၊

လူတို့ဘောင်မှ ပယ်ရှားအပ်သည်ကို။ ဟာရေယျ၊ ပယ်ရှားရာ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တံ ဝုတ္တော၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ၊ ၏ ။ပ။

သာလီနံ ဘာဝံ အနုပ္ပဒဿာမာတိ၊ ဟူသည်ကား။ ‘မယံ၊ ငါတို့သည်။ ဧကေကဿ၊ တစ်ယောက်တစ်ယောက်သောသူ၏။ ခေတ္တတော၊ လယ်မှ။ အမ္မဏာ’မ္မဏံ၊ ၁-အမ္မဏ၊ ၁-အမ္မဏကို။ အာဟရိတွာ၊ ဆောင်၍။ တယံ၊ သင့်အား။ သာလီဘာဝံ၊ သလေးအဖို့ကို။ ဒဿာမ၊ ပေးပါကုန်အံ့။ တယာ၊ သင်သည်။ ကိဉ္စိ၊ တစ်စုံတစ်ခုသော။ ကမ္ပံ၊ အမှုကို။ န ကာတမ္ပံ၊ မပြုအပ်။ တွံ၊ သည်။ အမှာကံ၊ ငါတို့၏။ ဇေဋ္ဌကဋ္ဌာနေ၊ အကြီးအကဲအရာ၌။ သေဋ္ဌဋ္ဌာနေ၊ မင်းမြတ်အရာ၌။ တိဋ္ဌ၊ တည်ပါလော့။ ဣတိ၊ သို့။ အဝေါစုံ၊ ကုန်၏။
(အဂ္ဂညသုတ်အဋ္ဌကထာ၊ ၅၄-အနက်)

“စတုဂေါဏံ အမ္မဏံ၊ ဆ ဂေါဏန္တိ ဧကေ”ဟူသော ဓမ္မဟဒယဝိဘင်း၊ သမ္မောမူလ-
ဋီကာအလိုအားဖြင့် ၄-စိတ်သည် ၁-အမ္မဏ မည်၏။

ဧကေဆရာတို့အလိုအားဖြင့် ၆-စိတ်သည် ၁-အမ္မဏ မည်၏။ “ဧတာဒသဂေါဏာ-
တု အမ္မဏံ”မာဂဓအဘိဓာန်အလိုအားဖြင့် ၁၁-စိတ်သည် ၁-အမ္မဏ မည်၏။

၃၇။ လောကေ၊ သတ္တလောက၌။ လောကဟိတေသိနာ၊ လူတို့၏ အစီးအပွားကို ရှာမှီး
လေ့ရှိသော။ ယေန၊ အကြင်မဟာသမ္မတမင်းသည်။ ထပိတာ၊ ထားအပ်ကုန်သော။ ဝဝတ္ထိ-
တာ၊ ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သော။ မရိယာဒါ၊ စည်းကမ်းအပိုင်းအခြား တရားထုံးစံတို့ကို။ ဇနာ၊
လူများအပေါင်းတို့သည်။ ဝိလယိယိတံ၊ လွန်ကျူးကျော်နင်း ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ။ န သက္ကဏန္တိ
မတတ်နိုင်ကြကုန်။ (အမ္မဋ္ဌသုတ်ဋီကာလာ ဂါထာအနက်)

ဂါမသီမာဒိဝိနိစ္ဆယ၌ ပါရှိသော ပါဠိစုကို အစဉ်အတိုင်း အနက်ပြဆိုခြင်းသည် ပြီး၏။

မန္တလေး၊ ရတနာပုံရွှေမြို့တော်မြောက်ပြင်၊ စံကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်
သော၊ အလုံမြို့၊ သာစည်ရွာလျှင် ဖွားရာဇာတိရှိသော၊ ပဏ္ဍိတဇေသီရိပဝရမဟာဓမ္မရာဇာ-
ဓိရာဇဂုရု-ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ မိုင်းခိုင်းဆရာတော်သည် သိဿာနုသိဿ ပရမ္မရအဆက်ဆက်
တို့ ဆောင်ရွက်မှတ်သားစေရန် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ ဝန္တုရသမာဓကနှင့်တကွ ထုတ်ပြု
ဆုံးဖြတ်စီရင်အပ်သော ပကတိဂါမ၊ ဝိသုဂါမ၊ ပထဝိဿရရာဇာ အဆုံးအဖြတ်သည်
သာသနာတော် ၂၄၃၄-ခု၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၅၂-ခု၊ တော်သလင်းလဆန်း၊ ၁၅-ရက်၊
အင်္ဂါနေ့တွင် ချောမမြေစုံလင်၊ အောင်မြင်ပြီးစီးခြင်းသို့ ရောက်သတည်း။

အင်းခန်း၊ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်

{ ၁၁ } ပကတိဂါမသီမဝိနိစ္ဆယ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ရန်ကုန်မြို့၊ ကျောင်းတော်ရာမြေကို ဧကရီဘုရင်မက ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် မင်းတရားကြီးအား ကျောင်းကန်တည်၍ သာသနာပြုစုရန် ပေးဆက်ရာ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် မင်းတရားကြီး ပိုင်၊မပိုင်၊ ဝိသုဂါမ မြောက်၊မမြောက် ဝိဝါဒစကား ကွဲပြားရှိနေသည်များကို တရားကျမ်းဂန်နှင့်အညီ အဆုံးအဖြတ်စကား သနားကယ်မတော်မူပါမည့်အကြောင်းနှင့် ရန်ကုန်မြို့၊ ကျောင်းတော်ရာ ဆရာဦးသာသန တောင်းပန်လျှောက်ထားသည်မှာ—

အသမ္မတာယ ဘိက္ခဝေ သီမာယ အထပိတာယ ယံ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ၊ ယာ တဿ ဂါမဿ ဝါ ဂါမသီမာ နိဂမဿ ဝါ နိဂမသီမာ၊ အယံ တတ္ထ သမာနသံဝါသာ ဧကုပေါသတာ။ (မဟာဝိဥပေါသထက္ခန္ဓကပါဠိတော်၊စိ၊၃။၁၅၀)

ဂါမဂ္ဂဟဏေန စေ'တ္ထ နဂရံပိ ဂဟိတမေဝ ဟောတိ၊ ယံပိ ဧတသ္မိံ ယေဝ ဂါမခေတ္တေ ဧကံ ပဒေသံ “အယံပိ ဝိသုဂါမော ဟောတူ”တိ ပရိစ္ဆိန္နိက္ခာ ရာဇာ ကဿစိ ဒေတိ၊ သောပိ ဝိသုဂါမသီမာ ဟောတိ ယေဝ၊ တသ္မာ သာ စ ဣတရာ စ ပကတိဂါမ နဂရ- နိဂမသီမာ ဗဒ္ဓသီမာသဒိသာယေဝ ဟောန္တိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၃)

၎င်းအဋ္ဌကထာတို့နှင့်အညီ ပကတိဂါမသိမ်၊ ဝိသုဂါမသိမ် ၂-ပါးရှိသည်တွင် ကမ္ဘာဦးအခါ ဤဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းအလုံးမှာ ရွာ၊နိဂုံး နဂရခေတ် မကွဲမပြား တောမခြားသော လူနေရာ ဌာနသည် ဂါမသိမ်ကြီး ၁-ခုဖြစ်၏။ နောင် ပပ္ပဋကော'ဇာ၊ ပဒါလတာ ကွယ်ပ၍ သလေးခင်းကို ဝေခြမ်းကြသောအခါ လယ်ယာအသီးအသီးဖြစ်ကြ၍ တစ်ယောက်အတွက်မှ တစ်ယောက်ဆိုးယူသဖြင့် ဗိုလ်လူအများ ညည်းတွားတိုင်ပင်ကြ၍ “ခေတ္တာနံ အဓိပတိတိ ခေါ ဝါသေဋ္ဌ “ခတ္တိယော ခတ္တိယော”တွေဝ ခုတိယံ အကွရံ ဥပနိဗ္ဗတ္တံ”ဟူသော ပါထေယျဝဂ်၊ အဂ္ဂညသုတ်ပါဠိတော် (၇၇)နှင့်အညီ ဘုရားအလောင်းတော်ကို မင်းမြှောက်ကြ၍ ရာဇာ၊ ခတ္တိယ၊ မဟာသမ္မတ-ဟူသော အမည် ၃-ပါးဖြင့် ဘုရားအလောင်းတော်ကို အစပြု၍ ခတ္တိယ

မဏ္ဍလ ပေါ်စဖြစ်ထွန်းလာ၍ အနုယန္တရာဇာတို့ကို ၈၄,၀၀၀-သော မြို့ကြီးတို့၌ အသီးအသီး မြို့ထိန်းခန့်ထား၊ ထိုအနုယန္တရာဇာတို့ကလည်း မိမိတို့ ပိုင်ဆိုင်ရာ မြို့၊ရွာ၊နိဂုံးတို့၌ မြို့စား၊ရွာစား အသီးအသီး ခန့်ထားကြသဖြင့် ဇနပဒ နဂရသိမ်ပေါင်း-၈၄,၀၀၀၊ ဂါမသိမ်၊ နိဂမသိမ်ပေါင်း အရေအတွက်မရှိ ဖြစ်ထွန်း၍လာခဲ့သည်။ လူတို့ အာယုကပ် ၈၀,၀၀၀-တမ်းမှစ၍ တရွေ့တရွေ့ ဆုတ်ယုတ်ပျက်ပြားသဖြင့် ဘုရားလက်ထက်တော်သို့ ရောက်သော အခါ ဇနပဒနဂရသိမ်ပေါင်း-၄၈,၀၀၀၊ ဂါမ၊ နိဂမသိမ်ပေါင်းကား အရေအတွက်မရှိ ဖြစ်၏။

[၁] ပကတိဂါမသိမ်အဆုံးအဖြတ်

ဤသို့လျှင် မဟာသမ္မတမင်းမှစ၍ ယခုထက်တိုင်-

- ပထဝိဿရမင်းတို့ နယ်ပယ်သတ်မှတ်ပိုင်းခြား၍ ထားအပ်၊ထားစေအပ်သော ဂါမခေတ် တစ်ခုတစ်ခုသည်လည်းကောင်း၊
- ဂါမခေတ် အကွဲအပြား မရှိရာတို့၌ နဂရခေတ် တစ်ခုတစ်ခုသည်လည်းကောင်း၊
- နိဂမခေတ်အကွဲအပြား မရှိရာ၌ နဂရခေတ် တစ်ခုတစ်ခုသည်လည်းကောင်း၊
- တိုင်း၊ခရိုင်၊ နိုင်ငံရှင်မင်းတို့ မသိမ်းဆည်းမှု၍ ကျန်လပ်သော တိုင်းနိုင်ငံ ၂-ခု၊ ၃-ခုတို့၏အစပ် တိုင်းကျပ်ရွာ ၁-ခုသည်လည်းကောင်း၊
- တိုင်းကျပ်စားမင်း အများရှိလျှင် ပိုင်းခြားတိုင်းသော ရွာနယ်တစ်ခုတစ်ခုသည်လည်းကောင်း-

အသီးအသီး တစ်ခုတစ်ခုသော ပကတိဂါမသိမ် မည်၏။

တစ်လုံးတစ်လုံးသော ဗဒ္ဓသိမ်နှင့်အလားတူ ဧကူပေါသထ ဧကကမ္မကိစ္စကို ပြီးစေနိုင်၏။ ဥပရိပဏ္ဏာသ၊ ဂေါပကမောဂ္ဂလာနသုတ် (၆၀)၌လည်း-

အတ္ထိ ခေါ ဗြာဟ္မဏ တေန ဘဂဝတာ ဇာနတာ ပဿတာ အရဟတာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန (ဘိက္ခုနံ) သိက္ခာပဝံ ပညတ္တံ၊ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိန္ဒံ၊ တေ မယံ တဒဟုပေါသထေ ယာဝတိကာ ဧကံ ဂါမခေတ္တံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရာမ။ တေ သဗ္ဗေ ဧကန္တံ သန္နိပတာမ။

စသည်ဖြင့် လာ၏။

ကင်္ခါဝိတရက္ခီ(၉၀), ဝိနယသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ(၁၉၄)တို့၌လည်း ၎င်းသူတ္တန်ပါဠိတော် အတိုင်းပင် “တတ္ထ ယာဝတာ ဧကံ ဂါမခေတ္တံ၊ အယံ ဂါမသိမာ နာမ”ဟူ၍ လာသည်။ ဤကို

အပိုင်း --။ | ပကတိဂါမသီမဝိနိစ္ဆယ (မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်) ၁၉၅

ရည်၍ပင် ဝိနိစ္ဆယအဋ္ဌကထာ (ဂါထာ။ ၂၅၅၄)၌လည်း “တတ္ထ ဂါမပရိစ္ဆေဒေါ၊ ဂါမသီမာတိ ဝုစ္စတိ”ဟူ၍ ဂါထာဗန္ဓ ဖွဲ့ဆိုသည်။

ယင်းသုတ္တန်ပါဠိတော်သည်လည်း—

ယာ တဿ ဂါမဿ ဝါ ဂါမသီမာ နိဂမဿ ဝါ နိဂမသီမာ။ အယံ တတ္ထ သမာနသံဝါ-
သာ ဧကူပေါသထာ။ (မဟာဝါ၊ဥပေါသထက္ခန္ဓကပါဠိတော်။၁၅၀)

ဟူသော မဟာဝါ၊ ဥပေါသထက္ခန္ဓကပါဠိတော်နှင့် တထပ်တည်းပင်။ ၎င်း၏ အဋ္ဌကထာ၌ ကား ဂါမသိမ်၊ နိဂမသိမ်မြေရပ်၏ အကျဉ်း၊အကျယ်ပမာဏကို ဂါမဘောဇကတို့၏ အခွန် အတုတ် ကောက်ခံခြင်းဖြင့် သိသာထင်ရှားသည်-ဟု ပဗ္ဗပဋ္ဌာနာကာရအားဖြင့် ပြခြင်းငှာ-

ယတ္ထကေ ပဒေသေ တဿ ဂါမဿ ဘောဇကာ ဗလိံ လဘန္တိ။ သော ပဒေသော
အပေါ ဝါ ဟောတု မဟန္တော ဝါ ဂါမသီမာတွေဝ သင်္ချီ ဝစ္စတိ။ (ဝိဋ္ဌ၊၃။၃၃၃)

ဟု ဖွင့်ပြတော်မူသည်။

၎င်းအဋ္ဌကထာဝယ် အဓိပ္ပါယ်အဖြောင့်ကား ဤအဗဒ္ဒသိမ်အရာ၌—

- ★ - ဂါမနယ် အကျဉ်း၊အကျယ်အပိုင်းအခြားကို ရွာစားတို့ အခွန်အတုတ် ကောက်ခံ ရာအရပ်ဖြင့် သိအပ်၏။
- အဘိဓမ္မာ၌ကဲ့သို့ တံခါးခုံတည်ရာ အရပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊
- အဒိန္နဒါန်သိက္ခာပုဒ်၌ကဲ့သို့ ပရိက္ခေပ၊ ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနဖြင့်လည်းကောင်း၊
- အာရညကသိက္ခာပုဒ်၌ကဲ့သို့ ကုလလေးတာ ပြန် ၅၀၀-အရပ်ဖြင့်လည်းကောင်း သိအပ်သည် မဟုတ်-ဟူလိုသည်။

ကျမ်းဂန်အရာ၌ ဤကဲ့သို့သော စကားကို လက္ခဏာပြု စကား-ဟူ၍သာ မှတ်အပ်၏။

ဂါမဘောဇကလည်း ဧကန်ရှိမှ၊

အခွန်အတုတ်လည်း ကောက်ခံရမှ ဂါမသိမ် မြောက်သည်-ဟု ဆိုလိုသော နိယမ စကား မဟုတ်။

- တံငါသည်၊ အလုပ်သည်တို့ နေ့ချင်းပြန် သွားလာရောက်ပေါက်နိုင်သော အရပ်နှင့် တကွ မင်းတို့ နယ်နိမိတ်ကွက်သား ပိုင်းခြားအပ်သော ရွာနယ်တစ်ခုသည် ဂါမ-ဘောဇကရှိသည်ဖြစ်စေ၊

- တိုင်းကျပ်စားမရှိသော တိုင်းကျပ်ရွာတို့ကဲ့သို့ ဂါမဘောဇက မရှိသည်ဖြစ်စေ၊
- အခွန်အတုတ် ကောက်ခံယူစရာ မရှိသည်ဖြစ်စေ၊
- ရှိသော်လည်း မယူလို၍လည်းကောင်း၊ အထက်အစိုးရတို့က ဘေးမဲ့လွတ်ထားသော မြို့ရွာဖြစ်၍လည်းကောင်း အခွန်အတုတ် မယူရ၊ မယူနိုင်သည်ဖြစ်စေ၊
- ပတ်ချုပ်ပတ်လည် ရွာနယ်ဝိုင်းဝန်းလျက် အလယ်ကွက်၌ မင်း၊ခိုးသူ၊ဓားပြ နှိပ်စက်၍ ရွာစားရော၊ ရွာနယ်ရော သေပျောက်ပျက်ပြား တနယ်လုံး ထွက်ပြေးရှောင်ရှားလျက် မြေကွက်သာ ကျန်ကြွင်း၍ မင်းတို့က ပတ်လည်ရွာနယ်သို့ မသွင်းမထည့် အမှတ်မဲ့ နေရှိသော မြေကွက်ဖြစ်စေ-

တစ်ခုသော ဂါမခေတ်၊ တစ်လုံးသော ဂါမသိမ် မည်တော့သည်-ဟု ယူအပ်၊မှတ်အပ်၏။

ဝိနည်းဋီကာ (ဝိမတိ၊ဋီ။ ၂။၁၅၇။ ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။၃၂၆)တို့၌လည်း-

ဗလိ လဘန္တိတိ ဣဒံ ယေဘုယျပဝေနေ ဝုတ္တံ- ဟူ၍လည်းကောင်း၊
 ဗလိ အလဘန္တောပိ ရာဇပဏ္ဏေ အာရောပိတပ္ပဒေသော တဿ ဂါမဿ ဂါမသီမာယေဝ။

စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း-

- အခွန်မရသည့်အရပ်၊
- အခွန် မကောက်မခံအပ်သေးသော မြို့ရွာ၊ ရွာစားပါ၊ရွာပါ ပျက်ပြားသော မြေကွက် အရပ်-

တို့၏ ဂါမခေတ်၊ ဂါမသိမ်ဖြစ်ကြောင်းကို ဆိုဆုံးဖြတ်လျက်ပင် ရှိပေသည်။

ဝိနိစ္ဆယဋီကာ (ဒု။၁၇၉)ရှင်ကား သုတ်ဝိနည်းပါဠိတော်အလာ အဋ္ဌကထာ ၄-ရပ်တို့ နှင့် တထပ်တည်းကျအောင် ဖွင့်ရပါမည်ကို ထိုသို့ မဖွင့်လေဘဲ-

ဂါမပရိစ္ဆေဒေါတိ သဗ္ဗဒိသာသု သမ္မာ (သိမ်) ပရိစ္ဆိန္နိတွာ “ဣမဿ ပဒေသဿ ဧတ္ထကော ကရော”တိ ဧဝံ ကရေန နိယမိတော ဂါမပဒေသော။ ယထာဟ “ယတ္ထကေ ပဒေသေ တဿ ဂါမဿ ဘောဇကော ဗလိ လဘန္တိ သော ပဒေသော အပ္ပေါ ဝါ ဟောတု မဟန္တော ဝါ ‘ဂါမသီမာ’တွေဝ သင်္ချံ ဝတ္တတိ”တိ။

ဟူ၍ မြို့ရွာ တည်ထောင်စဉ်ကပင် အခွန်အတုတ်ပမာဏဖြင့် ပိုင်းခြားခဲ့မှ ဂါမသိမ်ဖြစ်ဟန် ကဲ့သို့ ဆိုဘိ၏။ ယင်းဋီကာစကားသို့ လိုက်၍ သီမာလင်္ကာရဂဏ္ဍိဆရာလည်း-

အပိုဒ် --။] ပကတိဂါမသီမဝိနိစ္ဆယ (မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်) ၁၉၇

ဂါမာဒိနံကရဂါဟ-ပရိစ္ဆိန္နော သမန္တတော။
ပဒေသော ဂါမသီမာတိ၊ အပဒ္ဓါ'ယံ ပကာသိတာ။ ။

ဟု ဂါထာဖွဲ့စီလေသည်။ ယင်းစကားတို့ကို စွဲ၍ ဤယခုကာလ အခွန်အတုတ် မကောက်ခံ ရလျှင် ဂါမသီမ မဟုတ်-ဟု ဆိုကြသော ဝါဒကို ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ (၁။၃၂၇)၌ ပယ်လျက်ပင် ရှိပေသည်။ ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ (၂။၁၅၇)၌လည်း-

ရာဇာဒိဟိ ပရိစ္ဆိန္နဘူမိဘာဂေါ ဟိ သဗ္ဗော ဌပေတွာ နဒိလောဏိဇာတဿရေ
ဂါမသီမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဟု မိန့်ဆို၏။ ။ ထိုဋီကာ၌ ရာဇာဒိဟိ-ပုဒ်၏ အရကိုလည်း-

ရာဇာနော နာမ ပထဗျာရာဇာ ပဒေသရာဇာ မဏ္ဍလိကာ အန္တရဘောဂိကာ
အက္ခဒဿာ မဟာမတ္တာ။ ယေ ဝါ ပန ဆေဇ္ဇဘေဇ္ဇံ ကရောန္တာ အနုသာသန္တိ။
ဧတေ ရာဇာနော နာမ။ (ဒုတိယပါရာဇိကပါဠိတော်။၅၇)

မဟာမတ္တာတိ ဌာနန္တရပတ္တာ မဟာအမစ္စာ။ တေပိ တတ္ထ တတ္ထ ဂါမေ ဝါ
နိဂမေ ဝါ နိသီဒိတွာ ရာဇကိစ္စံ ကရောန္တိ။ ယေ ဝါ ပနာတိ အညေပိ ယေ ရာဇ-
ကုလနိဿိတာ ဝါ သကိဿဝိရိယနိဿိတာ ဝါ ဟုတွာ ဆေဇ္ဇဘေဇ္ဇံ အနုသာသန္တိ။
သဗ္ဗေပိ တေ ဣမသ္မိ အတ္ထေ 'ရာဇာနော'တိ ဒေသေတိ။

(၎င်းအဋ္ဌကထာ။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၈-၂၆၉)

ယာ ပန ဘိက္ခုနီ ဇာနံ စောရိ ဝဇ္ဇံ ဝိဒိတံ အနုပလောကေတွာ ရာဇာနံ ဝါ သံသံ
ဝါ ဂဏံ ဝါ ပုဂံ ဝါ သောဏီ ဝါ အညတြ ကပ္ပိ ဝုဋ္ဌာပေယျ။ (ဝိ၊၂။၂၉၁)

ဟူသော သိက္ခာပုဒ်၏ဝိဘင်း၊

ရာဇာ နာမ ယတ္ထ ရာဇာ အနုသာသတိ။ ရာဇာ အပလောကေတဗ္ဗော ။လ။
ဂဏော နာမ ယတ္ထ ဂဏော အနုသာသတိ။ ဂဏော အပလောကေတဗ္ဗော။

ဟူသောပါဠိတော် (ဝိ၊၂။၂၉၂)၊

ဂဏံ ဝါတိ မလ္လဂဏာဘဋီပုတ္တဂဏာဒိကံ။ ပုဂန္တိ ဓမ္မဂဏံ၊ သေဏီန္တိ ဂန္ဓိက-
သေဏီဒုဿိကသေဏီအာဒိကံ။ ယတ္ထ ယတ္ထ ဟိ ရာဇာနော ဂဏာဒိနံ ဂါမနိဂမေ
နိယျာတေန္တိ "တုမ္ပေဝ ဧတ္ထ အနုသာသထာ"တိ။ တတ္ထ တတ္ထ တေ ဧဝ ဣဿရာ
ဟောန္တိ။ တသ္မာ တေ သန္ဓာယ ဣဒံ ဝုတ္တံ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၃)

၎င်းအဋ္ဌကထာတို့၌ လာသည့်အတိုင်း ပထဝိဿရမင်းကို ရာဇာ-ယူ၍ ထိုမှ ကြွင်း
သော မဟာမတ္တ၊ ဂဏ-စသည်တို့လည်း ရာဇာထံမှ အရေးအာဏာကို ရ၍ ရာဇအလားတူ
ဖြစ်ရကား ယင်းမဟာမတ္တ၊ ဂဏ-စသော အရေးပိုင်တို့ကို အာဒိသဒ္ဓါဖြင့် ယူအပ်၏။ ယင်း
ဝိမတိဝိနောဒနိဋ္ဌိကာစကားလည်း များရာထင်ရှားရာသို့ လိုက်၍ ဆိုသော ယေဘုယျပါကဋ
စကားသာတည်း။

ဘယ်ပထဝိဿရ၊ ဘယ်အန္တရဘောဂိက-စသည် တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ ပိုင်းခြား
သသူ မရှိသော်လည်း အစိုးရမရှိသော တိုင်းကျပ်တောရွာ၊ အရိုင်းရွာတို့ကဲ့သို့ အဒိန္နာဒါန
သိက္ခာပုဒ်၌ လာသော ဂါမလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံစွာ လူနေရာဖြစ်လျှင် တစ်အိမ်တည်းပင်
ဖြစ်သော်လည်း နဖီ၊ သမုဒ္ဒ၊ ဇာတဿရ၊ အရည-ဟူသော ၄-ဌာနကို ချန်လှပ်၍ နေ့ချင်းပြန်
သွားလာလုပ်ဆောင်သောအရာနှင့်တကွ ဂါမခေတ်၊ ဂါမသိမ် ဖြစ်တော့သည်-ဟူ၍ မှတ်
အပ်၏။

ထို့ကြောင့် ဝိနိစ္ဆယဋီကာ၊ သီမာလင်္ကာရဆရာတို့ စကားကို ထိုဆရာတို့ နေရာ
အရပ်၌ ထိုကဲ့သို့ ပိုင်းခြား၍ မြို့ရွာ တည်သည်ကို မြင်ကြားသဖြင့် များရာထင်ရှားရာသို့
လိုက်၍လည်းကောင်း၊ နောင်ပိုင်းခြားလတ္တံ့သည်ကို ရည်၍လည်းကောင်း ဆိုသည်-ဟု
ယူရန်ရှိ၏။ ထိုဆရာတို့ ဆိုတိုင်း အခွန်ဖြင့် ပိုင်းခြားမှသာ ဂါမသိမ်ဖြစ်သည်-ဟူ၍ကား
မယူအပ်ချေ။ ဤသို့လျှင် “ယတ္ထကေ ပဒေသေ တဿ ဂါမဿ ဘောဇကာ ဗလိံ လဘန္တိ”
စသော လက္ခဏာပြု ဥပေါသထက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ (၃၃၃)စကားကို စင်စစ်နိယမစကား-ဟု
မှတ်မှားပြောဆိုကြသကဲ့သို့-

နဝိယာ ဝါ ဘိက္ခဝေ သမုဒ္ဒေ ဝါ ဇာတဿရေ ဝါ ယံ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ သမန္တာ
ဥဒကုက္ကေပါ။ အယံ တတ္ထ သမာနသံဝါသာ ဧတူပေါသထာ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၅၀)

စသော ပါဠိတော်အရကို-

- တကယ် ရေတစ်ကျ၊ သဲတစ်ကျပ်မှ ဥဒကုက္ကေပသိမ်ဖြစ်သည်-ဟူ၍လည်းကောင်း၊
- သတ္တဗ္ဗန္တရအရာ၌ တကယ်ပင် သံယာထက်ဝန်းကျင် ၇-အဗ္ဗန္တရစီ တိုင်းတာမှ
သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်ဖြစ်သည်-ဟူ၍လည်းကောင်း၊
- အရံမရှိရာ၌ တကယ်ပင် ခဲ ၁-ကျပ်မှ ဂါမဝိဟာရ၊ ခဲ ၂-ကျပ်မှ ဂါမူပစာ၊
ဝိဟာရူပစာဖြစ်သည်-ဟူ၍လည်းကောင်း-

မှတ်မှားပြောဆိုကြလေသည်။

ဝါတွင်းအခါ သတ္တာဟကိစ္စဖြင့် သွားရာ၌လည်း “သကရဏီယော ပက္ခမတိ။ (ဝိ၊၃။ ၂၁၄) သတ္တာဟံ သန္နိဝတ္ထော ကာတဗ္ဗော” ဟူသော ပါဠိတော် (ဝိ၊၃။ ၂၀၀) အတိုင်း “ဒါနဉ္စ ဒါတံ ဓမ္မဉ္စ သောတံ ဘိက္ခု၊ စ ပဿိတံ” (ဝိ၊၃။ ၁၉၄) စသော ကပ္ပိယဝေါဟာရဖြင့် ပင့်ခေါ်ခြင်း- စသော ၇-ရက်တွင်း သွား၍ ပြုကောင်းသော ကိစ္စ သတ္တာဟကရဏီယဖြင့် သွား၍ ဝါတွင်း ဖြစ်လျှင် ၇-ရက်တွင်း ကျောင်းသို့ ရောက်အောင် ပြန်သွားဆဲတွင် ၇-ရက်အတွင်း ဝါကျွတ် လျှင် မပြန်လို နေရ၏-ဟူ၍ မသိသောကြောင့်-

“သကရဏီယောတိ သတ္တာဟကရဏီယေန ဝ သကရဏီယော” (သာရတ္ထ၊၃။ ၂၈၅) ဟု ဖွင့်ပြသော အဋ္ဌကထာကို “အန္တော သတ္တာဟေ ပတိနိဝတ္ထေဿာမိ” (သာရတ္ထ၊၃။ ၂၈၂) ဟု တကယ်ဝါပန်ကို ဆိုသည် မှတ်မှားသဖြင့် “သီတင်းကျွတ်လဆန်း၊ နဝမီရက်တွင် မပြန်ပြီ” ဟု သွားသော ရဟန်းတို့ ဝါပန်ခက်၍ ဉာဏ်မသက်နိုင်၊ မရူနိုင်မကယ်နိုင် ပင်ပန်းကြရလေ သည်။ ဝါပန်ရမည်-ဟု ကျမ်းဂန်၌ မလာ။ “အန္တော သတ္တာဟေ ပတိနိဝတ္ထေဿာမိတိ အာဘောဂံ ကတ္တာ” (သာရတ္ထ၊၄။ ၂၈၂) ဟု နှလုံးသွင်းရုံမျှသာ ဋီကာတို့၌ လာ၏။ နဝမီသွားရာ၌ နှလုံးပင် သွင်းဖွယ်ရာ မရှိသောကြောင့် ယင်းဋီကာစကားကိုလည်း နိယမအားဖြင့် မယူသင့်ချေသေး။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် အရာမဟုတ်သည်၌ ပင်ပန်းကြရသည်ကား များလှသည်ဖြစ်၍ မပင်ပန်းသင့်ရာ၌ မပင်ပန်းရအောင်၊ ဝိဝါဒစကား မကွဲပြားသင့်သောအရာ၌ ဝိဝါဒစကား မကွဲပြား ခိုက်ရန်မဖြစ်ပွားရအောင်-

ဝိဝါဒံ ဘယတော စိသွာ၊ အဝိဝါဒဉ္စ ခေမတော။
သမဂ္ဂါ သဒ္ဓါလာ ဟောထ၊ ဓသာ ဗုဒ္ဓါန သာသနံ။ ။

ဟူသော ပါဠိတော် (အပ၊၁။ ၇။ အပ၊၂။ ၄၂၀) ကို နှလုံးထားလျက် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ ကျမ်းဂန်ရှေ့နောက် လောကတံထွာ ဓမ္မတာထုံးစံများနှင့် ချင့်ထောက်၍ ဉာဏ်သဘော သွား နှလုံးထား မကွေ့မကောက်ရအောင် အားထောက်ပြောဆိုကြကုန်ရာသည်။

----- x -----

[၂] ဝိသုဂါမသီမိအဆုံးအဖြတ်

ဝိသုဂါမသီမိ-ဟူသည်ကား ရှေးဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ပကတိဂါမမှ အသီးအခြား ဖြစ်သော ဂါမသီမိတည်း။ ထိုဝိသုဂါမသည်-

F.14-D

- ရာဇိစ္ဆာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဝိသုံဂါမ၊ - အလွတ်ဖြစ်သော ဝိသုံဂါမ-

အားဖြင့် ၂-ပါးတည်း။ ထိုတွင်-

ယဗ္ဗိ ဧကသ္မိ ယေဝ ဂါမခေတ္တေ ဧကံ ပဓေသံ “အယံ ဝိသုံဂါမော ဟောတူ”တိ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ ရာဇာ ကဿစိ ဝေတိ၊ သောပိ ဝိသုံဂါမသီမာ ဟောတိယေဝ။

ဟု အဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၂၃)၌ ပြအပ်သော ပကတိသော နိဗ္ဗိန္ဒြိယနယံအပါ နေ့ချင်းပြန်နိုင်ရာ အရပ်အတွင်း၌ တစ်ဝတ်တဒေသအရပ်ကို သတ်မှတ်ပိုင်းခြားပြီးလျှင်-

- တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူအား နယ်သီးဖြစ်စေ၍ အခွန်စားရရုံသော်လည်းကောင်း၊
- မြေပိုင်သော်လည်းကောင်း၊
- မြေဖိုးကို ယူ၍သော်လည်းကောင်း-

ပေးအပ်သော မြေအရပ်သည် ကျဉ်းသည်ဖြစ်စေ၊ ကျယ်သည်ဖြစ်စေ ရာဇိစ္ဆာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိသုံဂါမ မည်၏။

သစေ နဒိဇာဒိလက္ခဏံ အပတ္တော ဒိပကော ပါသာဏော ရုက္ခော ဝါ ဟောတိ၊ သတ္တဗ္ဗန္တရသင်္ချီ ဂစ္ဆတိ။ မနုဿေဟိ ဝလဂ္ဂနဌာနံ စေ တံ ဟောတိ၊ ဂါမခေတ္တသင်္ချီ ဂစ္ဆတိ။ ကတရဂါမခေတ္တံ? ယတော မနုဿာ သဂ္ဂရန္တိ။ သဗ္ဗေ စေ သဂ္ဂရန္တိ၊ ဝိသုံဂါမခေတ္တသင်္ချီ ဂစ္ဆတိတိ အာစရိယာ။

ဟု ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ (၄၅၉)၌ ပြအပ်သော မြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတဿရအိုင်လယ်၌ တံငါသည်တို့ နေ့ချင်းပြန် ရောက်ပေါက်နိုင်သော တန်ဆောင်မုန်းလ ရေမလွမ်းသော ကျွန်း၊ ကျောက်ဆောင်၊ တောင်၊ သစ်ပင်၊ သစ်တုံး-စသည်များသည် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဆရာ၏ဆရာ၊ အာနန္ဒာဆရာ၏အလိုအားဖြင့် ရာဇိစ္ဆာမှ အလွတ်ဖြစ်သော ဝိသုံဂါမ မည်၏။

မန္တလေးမှာ ၁-ရွာ၊ ရန်ကုန်မှာ ၁-ရွာ၊ ရွာ ၂-ရွာကို ရွာစား ၁-ယောက်တည်း စားရသော်လည်း မြေကြောင်းမစပ် ခြားပြတ်သောကြောင့် ဂါမခေတ် ၂-ခုဖြစ်သကဲ့သို့ ဥဒကုက္ခေပခေတ် မြစ်၊ သမုဒြာ၊ ဇာတဿရ ရေရစ်ပိုင်းခြားပြတ်သောကြောင့် နီးရာ ဂါမခေတ်၏ အပိုင်းအစိတ် အသီးဖြစ်၍ ဝိသုံဂါမ-ဟု အာနန္ဒာဆရာ ဆိုသည်။

သာရတ္ထဒိပနီ၊ ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာရှင်တို့ကား ယင်းဝါဒကို လှလှကြီး အားမရသောကြောင့် ယူလည်း မယူ၊ ယုတ္တိရှိသကဲ့သို့ဖြစ်၍ ပယ်လည်း မပယ်ရှားဘဲ အမှတ်မဲ့ ပစ်ထားခဲ့ဟန် ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းအာနန္ဒာဆရာ၏အယူသို့ လိုက်၍ ထိုကဲ့သို့သော

ကျွန်း၊ ငူ၊ သောင်၊ သဲ၊ ကျောက်ဖျာ၊ ကျောက်ခဲ-စသည်တို့၌ နီးရာရွာနယ်ကို မသုတ်သင်ဘဲ ရဲရဲ ကံမပြုသင့်။ တန်ဆောင်မုန်းလ ရေလွှမ်းရာ ရွာနီး မြစ်သောင်ခုံ၊ ဇာတဿရအိုင် သောင်ခုံအလယ် ဗူး၊ဖရုံ စိုက်ပျိုးခြင်း-စသည်ကို ပြုရာ၌လည်း နည်းတူပင်။

ရာဇိစ္ဆာ၏အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ဝိသုဂါမ၌ ပထဝိဿရရာဇာအလိုရှိတိုင်း ဖြစ်ရကား-

- ၁။ နယ်သီးပိုင်းခြား၍ အခွန်အခိုင်ကို စားရရုံမျှသာ ပေးသော မြေသည်လည်းကောင်း၊
- ၂။ မြေပါ အဆုံးအပိုင်ပေးအပ်သော မြေသည်လည်းကောင်း၊
- ၃။ မင်းတစ်ပါးက မင်းတစ်ပါးအား အဆုံးအပိုင် ပေးအပ်၊ရောင်းစားအပ်သော မြေသည် လည်းကောင်း၊
- ၄။ မင်းတစ်ပါးလက်မှ မင်းတစ်ပါးလက်သို့ ပါရလေသော မြို့၊ရွာမြေအရပ်သည်လည်း ကောင်း- ဝိသုဂါမ ဖြစ်၏။

ယင်း ၄-ချက်တို့တွင် ၁။ ပဌမအချက်၌-

- ရှေးမင်းတို့လက်ထက် မိဖုရားစား၊ မင်းသမီးစား၊ အိမ်ရှေ့မင်းစား-စသော မြို့၊ရွာ များကဲ့သို့ အဆီအခွန်အလုံးစုံကို စားရအောင် ပေးသည်မူလည်းဖြစ်စေ၊
- အဆီအခွန်ကို မင်းအား ဆက်သ၍ အခိုင်မျှသာ စားရရုံ ပေးသည်မူလည်းဖြစ်စေ၊
- သက်စွန့်ကြိုးပမ်း အမှုထမ်းဖူးခြင်း၊ ဆွေတော်မျိုးတော် ဖြစ်ခြင်း-စသော တစ်စုံတစ်ခု ဂုဏ်ကျေးဇူးကြောင့် အထူးချီးမြှောက်လိုသည့်ရွာကို ရှေးစားရင်း ဂါမဘောဇနက နယ်ခွဲကင်းစေ၍ 'မောင်မင်းက ဤရွာကို အခွန်အကောက်ယူ နှိပ်စက်ကလူ မပြုဘဲ ချမ်းသာစည်ကား ကြီးပွားအောင် ပြုစုရမည်'-ဟု ပေးအပ်သည်မူလည်းဖြစ်စေ၊

ရာဇာ ကဿစိ ဒေတီ-အစစ်ပင် ဖြစ်၏။

တစ်စုံတစ်ယောက်ကိုမျှ မပေးဘဲ ရှေးဂါမဘောဇနကနယ်မှ နတ်ပြီးလျှင် နယ်သီး ပိုင်းခြား၍ ဘေးမဲ့လွတ်ထားလျှင်လည်း ရွာစားကို အရာချ၍ ဘောဇနက မရှိသော ရွာကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ၌လာသော ရွာပျက်ကဲ့သို့လည်းကောင်း ဝိသုဂါမ ဖြစ်သင့်၏။

“ရာဇာ ကဿစိ ဒေတီ”ကို လက္ခဏာပြစကား-ဟု မှတ်အပ်၏။ ထို့ကြောင့် “ရာဇာ ဒါပေတိ ပုန ဂဏှာတိ။ ယထိစ္ဆယ ဝိသု ဝိသု ပရိစ္ဆိန္ဒတိ”စသော အနက်များလည်း “ရာဇာ ကဿစိ ဒေတီ”ဟူသောစကား၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တော့သည်။

ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာရှင်လည်း-

ရာဇာဒိတိ ပရိစ္ဆိန္ဒဘူမိဘာဂေါ ဟိ သဗ္ဗောဝ ဌပေတွာ နဒီလောဏိဇာတဿရေ
ဂါမသိမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (ဝိမတိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၇)

ဟူ၍ မိန့်၏။ ဤ၌-

- ရာဇ-သဒ္ဓါဖြင့် ပထဝိဿရမင်းကို၊
- အာဒိ-သဒ္ဓါဖြင့် အဒိန္နာဒါန်သိက္ခာပုဒ်၊ ဘိက္ခုနီဝိဘင်း၊ စောရိဂုဋ္ဌာပနသိက္ခာပုဒ် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့၌လာသော မဟာမတ္တ၊ ဂဏ-စသည်ကို ယူအပ်၏။

ယင်းအာဒိ-သဒ္ဓါအရတွင် ပါဝင်သော ပထဝိဿရမင်းထံမှ အာဏာရသော ဂါမဘောဇနကသည် ကြွေးမြီတင်ခြင်း၊ ဥပုသ်သီတင်းနှင့် ကြောင့်ကြမဲ့ နေလိုခြင်း-စသော အကြောင်းကြောင့် မိမိစားရသော ရွာနယ်အလုံးကိုလည်းကောင်း၊ တစ်စိတ်ကိုသော်လည်းကောင်း နယ်စပ်သူကြီးထံ နယ်ပေါင်း၍ ရောင်းစားလွှဲအပ်သည်ရှိသော် ထိုသူကြီးနယ်နှင့် တပေါင်းတည်းဖြစ်၏။ တပါးသူအားလည်းကောင်း၊ သား၊ မြေး၊ ညီ၊ အစ်ကိုတို့အားလည်းကောင်း ရောင်းစားလွှဲအပ်လျှင် နယ်သီးဂါမအတိုင်းပင် ဖြစ်၏။

ဤသို့သော အဓိပ္ပါယ်ကို နှလုံးမထားမိ။ “ရာဇာ ကဿစိ ဒေတီ” အဋ္ဌကထာ (မဟာဝါ၊ ၃၃၃) တိုက်ရိုက်ရှိသို့ လိုက်၍ မဟာမတ္တဖြစ်သော အရေးပိုင်မင်းသည် ပထဝိဿရ-အာဏာရဟမင်း မဟုတ်ဖြစ်၍ “ဂရုတလဟုတေသု ဂရုတေ ဌာတဗ္ဗံ၊ ဧတံ ဝိနယလက္ခဏံ” ဟူသည်နှင့်အညီ “ပထဝိဿရအာဏာရဟဖြစ်သော ဧကရီဘုရင်မသည် ပကတိဂါမနယ်မှ အသီးအခြား ရွာစားအပြည့်အစုံနှင့် ဝိသုဂါမအဖြစ်ဖြင့် ပေးမှ အပ်သည်” ဟု မလွန်သော စကားဖြင့် ရှေးသုဓမ္မာဆရာတော်များ ဆုံးဖြတ်တော်မူကြလေသည်။

ကလျာဏီသိမ်ကြီးဒါယကာ၊ ဟံသာဝတီဘုရင် ဓမ္မစေတီမင်းကား “ရာဇာ ကဿစိ ဒေတီ” ဟု အဋ္ဌကထာရှိတိုင်း မလွန်နိုင်အောင် မြေပိုင်အဆုံးပေး၍ ကလျာဏီသိမ်ကို သမုတ်လေသည်။ ထိုစကားများကို ကြောင့်ကြပို၍ မလွန်မယိုနိုင်အောင်ဆိုသော စကား သာ-ဟု မှတ်အပ်၏။

၂။ ဒုတိယအချက်၌ ပထဝိဿရ၊ အာဏာရဟ၊ ရာဇ၊ ရာဇမဟာမတ္တ-စသည်တို့က အခွန်အခိုင် စားရရုံမျှမက ဗြဟ္မဒေယျအားဖြင့် ရှေးဂါမဘောဇနက၏ ရွာနယ်မှ နယ်သီး ခွဲဝေပိုင်းခြား၍ ကျွေးကျွန်၊ မင်းသား၊ မိဖုရား၊ မျှူးမတ်တို့အားလည်းကောင်း၊ ကျောင်း၊ ဘုရား၊ စေတီအားလည်းကောင်း အခွန်ပြတ် ပေးအပ်လျှာဒါန်းသော မြေသည် ဧကန်စင်စစ် “ရာဇာ ကဿစိ ဒေတီ” အလွန်ဖြစ်၍ စိစစ်ဖွယ် မရှိပြီ။

အပိုဒ် ၂။ | ပကတိဂါမသီမဝိနိစ္ဆယ (မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်) ၂၀၃

သို့မဟုတ်ဘဲ ဆင်းရဲသားတို့ ဘိုးဘပိုင်မြေကို အမွေပေးဝေကြ၊ ရောင်းစားကြ၊ ကျောင်း၊ ဘုရား၊ စေတီအား ကျောင်းမြေ၊ ဘုရားမြေ လှူဒါန်းကြသကဲ့သို့ သာမည ပေးရာ၊ ရောင်းရာတို့၌-

- ထိုမြေပေါ်နေသူတို့ အိမ်တာကြေး၊ အိမ်ခွန်၊ လူခွန်ပေးရလျက်ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊
- ကျောင်း၊ ဘုရား၊ စေတီအား လှူရာ၌ နယ်ပိုင်သူကြီးတို့က အခွန်အခိုင်အကောက် စားသောက်လျက်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊
- စားပင် မစားသောက်ရသော်လည်း 'သုက္ကံဌာနပရိစ္ဆေဒံ ဒုတိယံပါဒံ အဘိက္ခာမေတံ၊ ပါရာဇိကံ' (ဝိဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၄) စသည်ဖြင့် ကင်း၊ ကူးတို့ဆိပ်ကမ်းတို့၌ ရဟန်းတော်တို့လည်း ရာဇဏ္ဍဘဏ္ဍာ အဖိုးထိုက်ပါလျက် တိမ်းခွါရှောင်သွားလျှင် ပါရာဇိက ကျသည်-ဟု အဒိန္နာဒါန်သိက္ခာပုဒ်၌ လာရကား မင်းခွင့်လွှတ်၍သာ ချမ်းသာရသည်။ မင်းခွင့်မလွှတ်က ဘိုးဘပိုင်မြေပေါ်နေ လူများကဲ့သို့ မြေခွန်၊ ကျောင်းခွန်၊ ရဟန်းခွန် အလှူခံ၍ ရသမျှ ဟင်း ၁၀-ခွက်တွင် ၁-ခွက်ကျ ပေးရမည်၊ ပေးထိုက်သည်ဖြစ်သော ကြောင့်လည်းကောင်း-

ထိုကျောင်းမြေ၊ လယ်ယာမြေများကို ဝိသုဂါမ-ဟူ၍ မဆိုသင့်ချေ။

လာဘသီမာ နာမ နေဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန အနုညာတာ၊ န ဓမ္မသင်္ဂါဟကစ္ဆေ-
ရေဟိ ထပိတာ၊ အပိစ ခေါ ရာဇရာဇမဟာမတ္တာဒယော ဝိဟာရံ ကာရေတွာ
ဂါဝုတံ ဝါ အမုယောဇနံ ဝါ ယောဇနံ ဝါ သမန္တတော ပရိစ္ဆိန္နိတွာ "အယံ အမှာကံ
ဝိဟာရဿ လာဘသီမာ" တိ နာမလိခိတကေ ထမ္မေ နိခနိတွာ "ယံ ဧတ္ထန္တရေ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ သဗ္ဗံ တံ အမှာကံ ဝိဟာရဿ ဒေမာ" တိ ဌပေန္တိ။ အယံ လာဘသီမာ
နာမ။

ဟူ၍ တတိယကထိနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်၊ ကင်္ခီဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၊ စီဝရက္ခန္ဓကအဖွင့်၊ မဟာ-
ဝါအဋ္ဌကထာ (၄၁၈)တို့၌လာသော လာဘသီမိဖျိုး-ဟူ၍သာ မှတ်သင့်သည်။

ဤအဋ္ဌကထာတို့၌ "ယံ ဧတ္ထန္တရေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ" စသည်ဖြင့် အခွန်ကိုသာ လှူရိပ်ပါ၏။
ကပ္ပိယဝေါဟာရဖြစ်အောင် လှူသည်-ဟူ၍ သော်လည်း ယူရန်ရှိ၏။ ဇမ္ဗူဒီပါတစ်ကျွန်းလုံး
ဖြင့် မဟာဗောဓိကို ပူဇော်သော ဓမ္မာသောကမင်းကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သီဟိုဠ်တစ်ကျွန်းလုံး
ဖြင့် ဒက္ခိဏသာခါမဟာဗောဓိကို ပူဇော်သော ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းကဲ့သို့လည်းကောင်း

နယ်နိမိတ်ပိုင်းခြား၍ အခွန်ကိုသာ လှူသည်ဖြစ်စေ၊ ဘိုးဘပိုင်မြေကို ဆင်းရဲသားတို့ လှူသကဲ့သို့ မြေပိုင်လှူသည်ဖြစ်စေ လာဘသိမ်-ဟူ၍သာ ဆိုသင့်သည်။

ဗန်းမော်ဆရာတော်အဆုံးအဖြတ်၌ သဒ္ဓါ၍ အပိုင်စားပေးကာမျှ၊ ဘုရားမြေ၊ ကျောင်းမြေ လှူဒါန်းကာမျှ၊ ဥစ္စာကြေးငွေဖြင့် ဝယ်၍ ရကာမျှနှင့် ဝိသုဂါမဖြစ်သည်-ဟု မဆိုအပ်၊မမှတ်သင့်-ဟူသော စကားကို ဤဆိုခဲ့ပြီးသော နောက်စကားအတိုင်း ဘိုးဘပိုင်မြေကို အမွေဝေကြ၊ ပေးလှူကြသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ယခုကာလ အင်္ဂလိပ်မင်းတို့ထံ ၁,၀၀၀- ၂,၀၀၀၊ ၁၀,၀၀၀- ၂၀,၀၀၀ ပေး၍ သူဌေးကုန်သည်တို့ ဥယျာဉ်မြေ၊ အိမ်ရာမြေ၊ ကျောင်းရာမြေ ဝယ်ယူနေထိုင်ကြသကဲ့သို့လည်းကောင်း နယ်သီးအခွန်ပြတ် မပိုင်းခြားဘဲ သာမညပေးသည့်လှူသည့်၊ ဝယ်ယူသည့် မြေများကို ဆိုသည်-ဟူ၍ မှတ်ရမည်။

၃။ တတိယအချက်၌ နိုင်ငံရှင် မင်းတပါးက နိုင်ငံရှင် မင်းတပါးအား နေထိုင်ဖို့ဖြစ်စေ၊ ကျောင်း၊ ဘုရား၊ စေတီတည်ဖို့ဖြစ်စေ ဘယ်အခြင်းအရာဖြင့်ပင် ပေးသော်လည်း အဆုံးအပိုင်ပေးရာ၌ မြို့ရွာနယ်လုံးပေးလျှင် ပကတိဂါမ၊ ခွဲစိတ်၍ပေးလျှင် ဝိသုဂါမ ဖြစ်တော့သည်။ အခွန်အခိုင် တစ်စုံတစ်ခုမျှ မဆက်ဆံပြီ။ ရောင်းစားဝယ်ယူသော မြေလည်း နည်းတူပင်။ ထိုမြေအတွင်း ရယူသူက အလိုရှိရာ ပြုလုပ်နေထိုင် ရောင်းစားပိုင်သည်။

ရန်ကုန်မြို့၊ ကျောင်းတော်ရာမြေသည်လည်း မင်းတပါးက မင်းတပါးသို့ အပိုင်ပေးသော မြေဖြစ်၍ ဝိသုဂါမအစစ်ဖြစ်ရကား အလိုရှိရာ ပြုလုပ်နိုင်သည်။ အင်္ဂလိပ်မင်းနိုင်ငံတွင် ပြင်သစ်မင်း မြို့ရွာမြေ၊ ယိုးဒယားမင်းနိုင်ငံတွင် ပြင်သစ်မင်းပိုင် မြို့ရွာမြေ၊ ထိုထိုနိုင်ငံ၊ မြို့ရွာများ၌ ထိုထိုမင်းတပါးတို့အား မြေပိုင်ပေးထားသော သံတဝင်းရာ မြေများကဲ့သို့တည်း။

၎င်းရန်ကုန်မြို့၊ ကျောင်းတော်ရာမြေကို မင်းကွန်းဘက်၊ ငွေသာတောင်တောရ ကျောင်းတွင် ကိန်းအောင်းသီတင်းသုံးနေတော်မူသော ကျေးဇူးရှင် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ ရွှေကျင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ယင်းကျောင်းတော်ရာအရပ်ကို အင်္ဂလိပ်မင်းတို့က မြန်မာမင်းတို့ထံ အပ်နှံဆောက်နှင်းသည့်အခါ “မိမိတို့ မစီရင်ပိုင်၊ မစီရင်နိုင်၊ အခွန်မခွဲနိုင်၊ မိမိတို့နိုင်ငံ ဝိဇယဌာနအဖြစ်မှ လွတ်စေ၍ မြန်မာမင်းဧကရာဇ်တို့သာ စီရင်နိုင်၊ စီရင်ပိုင်ရာ ဝိဇယဌာန ဖြစ်အောင် ပေးအပ်သည်၊ မပေးအပ်သည်-အရာများကို နေရာကျသိရအောင် ယခင် ပေးအပ်ရင်း အင်္ဂလိပ်မင်းတို့ထံ မေးမြန်းစူးစမ်းကြ၍ ၎င်းသိမ်ဝါဒဘေးဘျမ်း ခါးပန်းသတ် နိုင်စရာရှိသည့်အကြောင်း”နှင့် အမိန့်တော်ရှိရာ မှာစာပါသည်ဖြစ်၍ “ယင်းရန်ကုန်မြို့၊ ကျောင်းတော်ရာမြေ ပိုင်၊မပိုင်အရင်းကို ကင်းဝန်မင်းကြီး သိကောင်းရာ၏”ဟု မင်းကြီးထံသို့ သွား၍ မေးမြန်းရာ-

မင်းကြီးက “တပည့်တော်တို့ မြေပိုင်-ဟူ၍ လန်ဒန်မြို့သို့ သွားစဉ်က ကျောင်းတော် ရာမှာပင် ထွက်ဝင်ချက်ပြုတ် စားသောက်နေထိုင်ခဲ့ပါသည်။ တပည့်တော်ထက် ၎င်းမြေကို ပေးရင်း၊ ယူရင်း သူဌေးဦးစံ သာ၍ သိပါသည်” ဟု လျှောက်ထားလိုက်ပြီးကာ မကြာစေရ သာသနာအရေးကို အရေးတစ်ခု အလေးပြုလျက် သူဌေးဦးစံကို လိုက်လံရှာဖွေပြီးလျှင် မင်းကြီးနှင့်တကွ သူဌေးဦးစံကိုယ်တိုင် ကျောင်းသို့ လာ၍-

“မဟာမင်းကြီး အိမ်လက်ထက် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် မင်းတရားကြီးဘုရား အမိန့် တော်နှင့် ကျောင်းတော်ဆောက်လုပ်၍ သာသနာပြုစုရန် တပည့်တော်ကိုယ်တိုင် တောင်းခံ ရာ မြေတိုင်းမင်းကြီးနှင့်တကွ မြေတိုင်းဗိုလ်ကြီး တံမကင်တို့ တပည့်တော်နှင့်အတူ တိုင်းတာ ပတ်လည် နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ပိုင်းခြား၍-

- မန္တလေးရတနာပုံ မြို့တည်နန်းတည် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် မင်းတရားကြီးဘုရားအား အဆုံးအပိုင်ပေးဆက်သည့် မြေတော်ဖြစ်ကြောင်း၊
- နောင်လည်း ပြန်နုတ်သိမ်းယူဖူးသည် မရှိကြောင်း၊
- နယ်နိမိတ် အပိုင်းအခြားနှင့်တကွ မြေပုံရုံးမှာ ကွက်သားပိုင်းခြားလျက်ရှိကြောင်း”

များနှင့် ၎င်းမဟာသီရိဘောဂသာရဘွဲ့ခံ သူဌေးဦးစံကိုယ်တိုင် လျှောက်ထားသောစကားကို ကိုယ်တိုင်ဆတ်ဆတ် ကြားရသည်လည်း တကြောင်း။

ဤလောက၌ မြေကို ဘုရားတည်၊ ကျောင်းဆောက်ပေးကြလျှင် အဆုံးအပိုင် ပေးကြမြဲဖြစ်သည်လည်း တကြောင်း။

ကုဋေ ၈၀-ကြွယ်ဝသော သူဌေးကြီးမှန်က ပိုက်ဆံ ၁-ပြားအတွက်ကို ငဲ့ကွက်ဖွယ် မရှိသကဲ့သို့ တိုင်းကြီးပြည်ကြီးများကို အစိုးရသော ဧကရီဘုရင်မင်းမြတ်ဖြစ်လျက် ကျောင်း တော်ရာမြေကွက်မျှကို မင်းပြိုင်မဟာမိတ်ဖြစ်သော တိုင်းတပါးမင်းအား ပေးဆက်ရာ၌ မခွဲရက်၊ မလွှတ်ရက် ငဲ့ကွက်အာသာ မပြတ်နိုင်ရာ-ဟု မှတ်ထင်ဖွယ်ရာ မရှိသည်လည်း တကြောင်း။

မြန်မာမင်းမြေတော်၊ ကျောင်းတော်ရာမြေတော်-ဟု သီးသန့်ပိုင်းခြား နယ်ကွက် သားလျက် မြို့လုံးတိုင်းလုံး အထင်အရှား ယခုတိုင် အများသိမှတ် ခေါ်ဝေါ်သမုတ်အပ် သည်လည်း တကြောင်း။

၎င်းမြေရှင် မင်းတရားကြီး၏ အမွေခံသားတော် သီပေါဘုရင်မင်းမြတ်လက်ထက် လည်း ဆရာကိုယ်တိုင် မင်းဧကရာဇ်ထံ ဝင်၍ ရပ်ခံပြောဆိုသည်နှင့် ကျောင်းတော်ရာ

မြေပေါ်ရှိ သစ်သီး၊သစ်ရွက်များကို ရဟန်းတော်တို့ ကုက္ကုစွသံသယ မရှိ သုံးဆောင်ရအောင် ကျောင်းတော်ရာ ဆရာဦးသာသနထံ အမိန့်တော်စာလွှာ ထုတ်ပြန်အပ်နှံလျှင်၊ ခါးဖူးသည် ဖြစ်၍ ၎င်းမြေတော်ကို တိုင်းမွေခံ သားတော်သီပေါဘုရင်မင်းမြတ်လည်း အာလယ မပြတ် မစဲ ဆက်ဆံသိမ်းဆည်းဆဲရှိနေသည်လည်း တကြောင်း။

ဤအကြောင်းများကို ထောက်ထားနှိုင်းချိန်စာနာလျှင် ယင်းကျောင်းတော်ရာမြေ သည် မြန်မာမင်းဧကရာဇ်ပိုင် မြေတော်စင်စစ်အမှန်ဖြစ်၍ ယင်းမြေပေါ်တွင် သားတော် သီပေါမင်းလက်ထက်၊ သင်္ဂဇာဆရာတော်ကြီး သမုတ်ခဲသော ဗဒ္ဒသိမ်ကို ဥတ္တိ၊ အနုဿာဝန၊ ပရိသ၊ သမ္ပတ္တိ ၃-ပါးနှင့်ပြည့်စုံပါလျှင် တစ်စုံတစ်ရာ ဆိုဖွယ်ရာ အပြစ်မရှိလေ။ ယင်းသို့ မရှိလေဘဲ တရားသဖြင့် ငြိမ်းစဲလေပြီးသော ကံကို ဓမ္မကံ-ဟု ဉာဏ်သက်ပါလျက် ကုဿာ ပူးဝင် မစ္ဆေယျဉ်သဖြင့် မချမ်းသာစေလို မကြည်ညို မစင်ကြယ်သော စိတ်ဆိုးစိတ်ပျက် ရောနှောပေါင်းဖက် အဓမ္မကံဘက်သို့သာ အပါဆွဲ၍ ဆင်းရဲအောင် စိတ်က ကြံလျက် အကတံ ကမ္မံ၊ ဒုက္ကတံ ကမ္မံ၊ ပုန ကာတဗ္ဗံ ကမ္မံ၊ တဖန် အဓိကရုဏ်းဖြစ်ပွားအောင် လှုပ်ရှား ချောက်ချားမိလေက 'ယထာဓမ္မံ နိဟတာဓိတရဏံ ပုန တမ္မာယ ဥက္ကောဋေယျ' - ပါဠိတော်အရ ဥက္ကောဋနကအာပတ်မျိုးနှင့် ငြိ၍ အပါယ်ဘေးကြီး ထိတတ်သည်။

လောလသကတိဿ၊ ဇမ္ဗူကတို့ကဲ့သို့ မကောင်းကျိုးကြီး ထိတတ်သည်-ဟု သိမြင် တော်မူရင်းရှိသည့်အတိုင်း ရှေးကာလက အဓိကရုဏ်းကြီးကျယ်စွာ မဖြစ်မပွားဖူးသောကြောင့် အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာစကားကို ရင်း၊ဖျားမလပ်၊ စေ့စပ်သေချာစွာ လိုက်၍ မကြာဘဲ မလွန်နိုင် အောင် ဆုံးဖြတ်၍ ထားတော်မူခဲ့ကြသော သုဓမ္မာဆရာတော်၊ ဗန်းမော်ဆရာတော်တို့ အဆုံး အဖြတ်ကို တွေ့မြင်ရသဖြင့် ဓမ္မကံဘက်သို့ ဉာဏ်သက်ငုပ်ဝင် ဆင်ခြင်ကြံစည်ပါသော်လည်း သဘောဉာဏ် မင်မမြက်နိုင်သည်နှင့် အဓမ္မကံဖြစ်ခဲ့ပြီ-ဟူသော နှလုံးသွင်း ဖြောင့်စင်းရိုး သား သာသနာအစီးအပွား သိမ်ရှင်တို့ ကောင်းကျိုးများကို လိုးလားတောင့်တ ယထာဓမ္မ ဝိနည်းကံ နေရာကျအောင် ပြောကြဆိုကြပေသော အရှင်ကောင်း၊အရှင်မြတ်တို့သည်-

ယေ ပဿန္တိ ယေ သုဏန္တိ၊ တေဟိ ဝတ္ထဗ္ဗာ။ (ဝိ၊၁၊၂၆၉)
ဩဝါဒေယျာ'နုသာသေယျ၊ အသဗ္ဗာ စ နိဝါရယေ။
သတဉ္စိ သော ပိယော ဟောတိ၊ အသတံ ဟောတိ အပ္ပိယော။ ။
(ဓမ္မ၊၂၄)

ဟောတော်မူသည်နှင့်ညီစွာ တစ်ပါးကို တစ်ပါး စောဒနာ သာရဏာပြုခြင်း၊ တရားပဲ့ပြင် သွန်သင်ဆုံးမခြင်းသည် မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော် စင်ကြယ်သန့်ရှင်း အခွန်ကြာရှည်

အပိုဒ် ၄။ | ပကတိဂါမသီမဝိနိစ္ဆယ (မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်) ၂၀၇

တည်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်၍ သူတော်ကောင်းတို့ စင်စစ်ချီးမွမ်းခြင်းငှာ ထိုက်ပေသည်။
ကျောင်းတော်ရာမြေပေါ်နေ သိမ်ရှင်ဆရာတော် သံဃာတော်တို့ကလည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်များကို
ရှေးကထက်ထမ်းပိုး အထူးအားကိုးကြ၍-

သုဘာဝိတာယ မေတ္တာယ၊ သုခံ သုပ္ပတိ ဗုဇ္ဈတိ။
န ပဿေ သုပိနံ ပါဝံ၊ ဝိဟရန္တိ နရာ မရူ။ ။
ဒေဝါ ရက္ခန္တိ နာဂျာဒိ၊ ကမေ ခိပ္ပံ သမာဓယေ။
ပသီဒတိ မုခဝဏ္ဏော၊ တာလက်ရော အမူဠကော။ ။
ဥဒ္ဓံမပ္ပတိဝိဇ္ဇန္တော၊ ဗြဟ္မလောကူပဂေါ ဣတိ။
ကောဒသ အာနိသံသာ၊ ပါတိကဒီ အသံသယာ။ ။

ဟူသော သင်္ဂဟဂါထာ (အံ၊၃။၅၄၂။ ပဋိသံ၊၃၁၄)နှင့်အညီ အပ္ပနာမေတ္တာ၏ ၁၁-ပါးသော
အကျိုး၊ ကာမာဝစရမေတ္တာ ၏ ယထာရဟအကျိုးတို့ကို တောင့်တမျှော်ကိုး၍ မေတ္တာမိုးစွေ
ကြစေကုန်ရာသည်။

၄။ စတုတ္ထအချက်၌ ပုဂံမင်း-စသည် လက်ထက်မှ မန္တလေးမြို့တည်နန်းတည် ပဉ္စမ
သင်္ဂါယနာတင်မင်း-စသည်ကဲ့သို့ မျိုးတူမင်းက သိမ်းယူသည်ဖြစ်စေ၊ အင်္ဂလိပ်မင်းတို့ကဲ့သို့
အမျိုးခြားမင်းတို့က သိမ်းယူသည်ဖြစ်စေ မင်းတပါးသိမ်းယူရာ ပါလေသော မြို့ရွာနိုင်ငံ
သည် နယ်အားလုံးပါလျှင် ပကတိဂါမ၊ နယ်တစ်စိတ်သာပါလျှင် ဝိသုဂ္ဂါမဖြစ်၏-ဟူ၍
မှတ်အပ်၏။

“ရန်ကုန်မြို့၊ ကျောင်းတော်ရာမြေ ဝိသုဂါမ မြောက်၊မမြောက်” ကျောင်းတော်ရာ
မဟာဓမ္မဒီပိကာရာမတိုက်ဆရာတော် ဦးသာသန လျှောက်သည်နှင့် စံကျောင်းတိုက်၊
မိုင်းခိုင်းဆရာတော်၊ မုံရွာ၊ လှေကူးနယ်၊ လယ်တီတောရဆရာတော်တို့ ထောက်ပံ့အပ်သည်
ဖြစ်၍ တိုက်တွင်းရှိ စာချပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် တိုင်ပင်၍ မန္တလေးမြို့အရှေ့ပြင်၊ ဆင်ဖြူမရောင်
မယ်တော် ကုသိုလ်တော် မဟာဗိုလ်တိုက်၊ ဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော် စီရင်ဆုံးဖြတ်အပ်သော
ဂါမသိမ်အဆုံးအဖြတ်သည် ၁၂၅၂-ခု၊ တော်သလင်းလဆန်း၊ ၁၀-ရက်၊ စနေနေ့၊ နေတက်
၁-ချက်တီးကျော်၊ ၁၀-နာရီခွဲအချိန်တွင် ပြီးစီးအောင်မြင်သည်။

ပကတိဂါမသီမဝိနိစ္ဆယ ပြီး၏။

မိုးထားဆရာတော်

{ ၁၂ } ဝိသုဂါမသီမဝိနိစ္ဆယ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဝိရံ တိဋ္ဌတု

[၁] ယမ္ပိ ဧကသ္မိံ ယေဝ ဂါမခေတ္တေ ဧကံ ပဒေသံ “အယမ္ပိ ဝိသုဂါမော ဟောတူ”တိ ပရိစ္ဆိန္တိတော ရာဇာ ကဿစိ ဒေတိ။ သောပိ ဝိသုဂါမသီမာ ဟောတိယေဝ။
(မဟာဝါအဋ္ဌကထာ။၃၃၃)

၁။ ဤသို့ ဝိသုဂါမ-ပြ အဋ္ဌကထာဝါကျတွင် ဧကသ္မိံ ယေဝ ဂါမခေတ္တေ-ဟူသောပါဠိဖြင့် ဂါမ-အမည်ရပြီးသော ပကတိဂါမခေတ်အလုံးကို ယူရသည်ဖြစ်၍ ၎င်းဂါမခေတ်၌သာ ရေမြေအစိုးရ ခတ္တိယပေးသော် ဝိသုဂါမ မြောက်သင့်သည်။ ဂါမသညာမှ ကင်းသော မြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတဿရအိုင်တို့၌ အဋ္ဌကထာဝယ် ပြဆိုတိုင်းပင် ရေမြေအစိုးရ ခတ္တိယတို့ ရွာသီးသန့်ပြုသော်လည်း ဝိသုဂါမ မမြောက်သင့်။ ယင်းသို့ဖြစ်၍ အဋ္ဌကထာပါဠိဝယ် ဝိသေသနပုဒ်နောင်ရှိသော ဧဝ-သဒ္ဒါကို ဂါမခေတ္တေ-ဟူသော ဝိသေသပုဒ်နောင် ဆောင်၍ အနက်သမ္ပန်။

၂။ “ဧကသ္မိံ ယေဝ ဂါမခေတ္တေ”ဟူသောပုဒ်ဖြင့် ဂါမအမည်ရပြီးသော ဂါမခေတ်ကို ယူရသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ၄-ရပ်သော ဂါမတို့တွင် ဤစတုတ္ထဂါမကို အလိုရှိအပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပဌမဂါမလက္ခဏာပြ “ဂါမော နာမ ဧကကုဋီကောပိ ဂါမော၊ ဒွိကုဋီကောပိ ဂါမော” ဤသို့လာသော ပါဠိ (ဝိ၊၁၊၅၆)ကို ထောက်၍ အိမ်ရှိမှသာ ဂါမမည်၏-ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ပကတိဂါမအဋ္ဌကထာတွင်လာ “ဂါမဘောဇော ဗလိံ လဘန္တိ”ဟူသော အဋ္ဌကထာ (မဟာဝါ၊၃၃၃)စကားကို ထောက်ဆ၍ အခွန်ရမှသာ ဂါမ မည်၏-ဟူ၍လည်းကောင်း အမှတ်သညာ မချွတ်ရာ။

၃။ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ-ဟူသော ဤတွာ-ပစ္စယန္တပဒဖြင့် ဝိသုဒ္ဓိ ပြုသင့်ပြုထိုက်၊ ပြုပိုင်သော ပထဝီဿရမင်း၏ ဗျာပါရကို ပြသည်။ ၎င်းဗျာပါရကိုလည်း သာမန်အားဖြင့် မပြမဆိုဘဲ “အယံ ဝိသုဒ္ဓိမော ဟောတူတိ”ဟူသော ပိုင်းခြားရန် အခြင်းအရာ အာကာရဝိသေသနှင့် တကွ ပြဆိုလျက်ရှိသောကြောင့် အဋ္ဌကထာပြု ဤအာကာရဖြင့် ပိုင်းခြားသီးသန့်ပြုသော် သာ ဝိသုဒ္ဓိမ မြောက်၏။

၄။ ဤမှတစ်ပါး ဤမျှ၊ဤရွှေသော မြေအဖို့သည် ဘုရားမြေဖြစ်စေ၊ ကျောင်းမြေဖြစ်စေ၊ ဤမည်သော အစုအမှုထမ်းတို့ မြေဖြစ်စေ-ဟု ပိုင်းခြား၍ လှူဒါန်းပေးကမ်းကာမျှဖြင့် ဝိသုဒ္ဓိမ မမြောက်-ဟု ၎င်းအာကာရပါဠိဖြင့် ပြတော်မူသည်။

၅။ ၎င်းတွာ-ပစ္စယန္တ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ-ဟူသော ဤပဒ၏ကံဖြစ်သော ဧကံ ပဒေသံ-ဟူသော ပုဒ်အရကို ထောက်ရှုပြန်လျှင်လည်း ဥပစာသိမ်-ဟု ဆိုအပ်သော ကျောင်းမြေသည် ဖွဲ့အပ် ပြီးသော သိမ်ရှိသော ကျောင်းမြေ၊ မဖွဲ့အပ်သေးသော သိမ်ရှိသော ကျောင်းမြေ-ဟု ၂- ထွေ ၂-ရပ်ရှိသည်တွင် ကျောင်းမြေဂါမခေတ်တစ်စိတ်၌ မင်းတို့သည် ရွာသီးရွာခြား မပိုင်း ခြားဘဲ ရဟန်းတို့ ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် ဗဒ္ဒသိမ်ဖွဲ့လတ်မှု ပကတိဂါမခေတ်-ဟူသော အမည်ကို မစွန့်။

[၂] ဂါမာဒိသု ဒွိန္ဒံ တာသံ သိမာနံ အတ္တန္တရေ ဗဒ္ဒသိမာယ ဌိတာနံပိ ပါပုဏာတိ။
(မဟာဝါအဋ္ဌကထာ။၄၁၈)

ဧကသ္မိံ ဂါမခေတ္တေ သိမ် ဗဒ္ဒိတုကာမာ၊ ယေ တတ္ထ ဗဒ္ဒသိမဝိဟာရာ၊ တေသု ဘိက္ခုနံ
'မယံ အဇ္ဇ သိမ် ဗဒ္ဒိသာမ၊ တုမေ သကသိမာပရိစ္ဆေဒတော မာ နိက္ခမိတ္တာ'တိ
ပေသေတဗ္ဗာ။ (မဟာဝါအဋ္ဌကထာ။၃၂၂)

မဖွဲ့အပ်သော ဥပစာရသိမ်ဖြစ်သော ကျောင်းမြေသည်လည်း ထိုမင်းတို့သည် ရွာသီးရွာခြား မပိုင်းခြားဘဲ သံယာအရံ ပြုလုပ်ပိုင်းခြား လှူဒါန်း၍သာ ထားခဲ့မှ ပကတိဂါမ၌ အကျုံးဝင်သည်။

[၃] ယေ အဗဒ္ဒသိမဝိဟာရာ တေသု ဘိက္ခု ဧကန္တံ သန္နိပါတေတဗ္ဗာ။
(၎င်းအဋ္ဌကထာ။၃၂၂)

ကျောင်းမြေကို ထောက်ချင့်သဖြင့် ဗဒ္ဒသန္တကဖြစ်သော ဘုရားမြေကို သိသင့်သည်။ ၎င်းမြေ ၂-ရပ်၏ ဂါမသိမ်၌ အကျုံးဝင်သည်ကို ဋီကာ (ဝိမတိ၊ဇူ၊၁၅၅)တို့၌-

[၄] ရာဇာဓိပတိ ပရိစ္ဆိန္ဒဘူမိဘာဂေါ သဗ္ဗောဝ ထပေတွာ နဒိလောဏိဇာတဿရေ ဂါမသီမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဟု မိန့်လျက်ရှိသည်။

သို့လာသော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာများကို ထောက်သဖြင့် မြစ်၊ သမုဒြာ၊ ဇာတဿရအိုင်၊ ဤ ၃-ဌာနမှတစ်ပါး ဂါမခေတ်အတွင်း ဘုရားမြေ၊ကျောင်းမြေ မကျန် အတန်တန်မြေ ဟူသမျှကိုပင် ဧကံ ပဓေသံ-ဟူသော ကံပုဒ်အရ ပရိစ္ဆိန္ဒတဗ္ဗမြေဖြစ်ကြောင်း သိသင့်ကောင်းသည်။ ယင်းသို့ဖြစ်၍ တစ်ခုသော ဂါမခေတ်အတွင်း အမှတ်မရှိသော မြေကို အဋ္ဌကထာ-ပြ အာကာရဖြင့် မင်းတို့ ပိုင်းခြားလျှင် ဝိသုံဂါမ မြောက်၏။

၎င်းဝိသုံဂါမ၏ ဖြစ်ကြောင်းအင်္ဂါကို အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာများဖြင့် ထောက်ပြန်မူ-

- ၁။ (၁) ပကတိဂါမခေတ်လည်း ဖြစ်စေ၊
- (၂) ထိုဂါမခေတ်၏အတွင်း တစ်စိတ်သော မြေအရပ်လည်းဖြစ်စေ၊
- (၃) အဋ္ဌကထာပြ အာကာရဖြင့် သတ်မှတ်ပိုင်းခြားသည်လည်းဖြစ်စေ၊
- (၄) သတ်မှတ်ပိုင်းခြားသောသူသည် ရေမြေအစိုးရ ခတ္တိယလည်းဖြစ်စေ။

ဤအကြောင်းအင်္ဂါ ၄-ပါးနှင့် ပြည့်စုံညီညွတ်မှသာလျှင် ဝိသုံဂါမမြောက်၍ ၎င်းဝိသုံဂါမအတွင်း ဥပုသ်၊ပဝါရဏာ ကံကြီး၊ကံငယ်ကို ပြုထိုက်၊ပြုကောင်းသည်။

ဤအင်္ဂါ ၄-ရပ်တွင်-

- ၂။ (၁) ပဌမအင်္ဂါဖြင့် ဂါမခေတ်မှ ကင်းသော မြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ-စသော အရပ်၌ အဋ္ဌကထာပြ အာကာရဖြင့် မင်းတို့ပိုင်းခြားလျက် ရွာသီးသန့်ပြုသော်လည်း ဝိသုံဂါမ မဖြစ်-ဟု သိစေသည်။
- (၂) ဒုတိယအင်္ဂါဖြင့် ပကတိဂါမခေတ်အလုံးကို ထိုနည်းအတူ ပြုသော်လည်း ဝိသုံဂါမ မဖြစ်-ဟု သိစေသည်။
- (၃) တတိယအင်္ဂါဖြင့် ဤအရပ်သည် ဘုရားမြေဖြစ်စေ၊ ကျောင်းမြေဖြစ်စေ၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အပိုင်းအခြားထားလျက် လှူဒါန်းပေးကမ်းရာ ဝိသုံဂါမ မဖြစ်-ဟု သိစေသည်။

(၄) စတုတ္ထအင်္ဂါဖြင့် မင်းမှတစ်ပါး များမတ်တို့သည် မိမိတို့ အလိုအလျောက် ပိုင်းခြားက ဝိသုဒ္ဓိမ မမြောက်-ဟု သိစေသည်။

၃။ ၎င်းအင်္ဂါ ၄-ရပ်တွင်-

ပဌမအင်္ဂါကို “ဧကသ္မိ ယေဝ ဂါမခေတ္တေ”ဟူသော ပါဠိဖြင့် အဋ္ဌကထာရှင် ပြဆိုတော်မူ သည်။

ဒုတိယအင်္ဂါကို “ဧကံ ပဒေသံ”ဟူသောပါဠိဖြင့် အဋ္ဌကထာရှင် ပြဆိုတော်မူသည်။

တတိယအင်္ဂါကို “အယမ္ပိ ဝိသုဒ္ဓိမော ဟောတူတိ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ”ဟူသော ပါဠိဖြင့် အဋ္ဌကထာ ရှင် ပြဆိုတော်မူသည်။

စတုတ္ထအင်္ဂါကို ရေမြေအစိုးရ ခတ္တိယဖြစ်သော ရာဇာ-ဟူသော ပါဠိဖြင့် အဋ္ဌကထာရှင် ပြဆိုတော်မူသည်။

ဤအင်္ဂါ ၄-ရပ်နှင့် ပြည့်စုံညီညွတ်မှသာလျှင် ဝိသုဒ္ဓိမ မြောက်သည်-ဟု မှတ်ယူ ရမည်။

စတုတ္ထမြို့၊ ကျေးလက် ဖလံတောရွာကျောင်းတိုက် ဥပစာသိမ်မှာ အောင်ထွန်းဘုရား တံတိုင်းအတွင်း အင်္ဂလိပ်အစိုးရမင်းတို့ထံ ဝိသုဒ္ဓိမမြေစားခံလျက် ခဏ္ဍသိမ်သမုတ်ရာ အင်္ဂလိပ်အစိုးရမင်းတို့ ပေးသောမြေသည် မြန်မာမင်းတို့ ပေးသောမြေကဲ့သို့ ဝိသုဒ္ဓိမ မြောက်သင့်၊ မမြောက်သင့်များကို လျှောက်ထားရှိ၍ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာလာတိုင်း ညှိနှိုင်း ဆုံးဖြတ် ရေးသားတော်မူအပ်သော မိုးထားဆရာတော်ဘုရား ဆုံးဖြတ်ချက်။

သုဓမ္မာဆရာတော်ဘုရားကြီးများ

{ ၁၃ } ဝိသုဂ္ဂါမသီမဝိနိစ္ဆယ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

[၁] ဗု၊ ဓံ၊ သံ။ န။ ယမ္ပိ ဧကသ္မိံ ယေဝ ဂါမဓေတ္ထေ ဧကံ ပဒေသံ အယမ္ပိ ဝိသုဂ္ဂါမော ဟောတူတိ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ ရာဇာ ကဿစိ ဒေတိ၊ သောပိ ဝိသုဂ္ဂါမသီမာ ဟောတိယေဝ။

ဟူသော (မဟာဝါ)ဥပေါသထက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ (၃၃၃)၌ “အယမ္ပိ ဝိသုဂ္ဂါမော ဟောတူတိ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ” ဟူ၍ ဝိသုဂ္ဂါမလက္ခဏာ ဒိန္နာကာရကို အဋ္ဌကထာရှင် ပြသောကြောင့် ဘုရား ဝတ္ထုကံမြေသည် ထို“ဝိသုဂ္ဂါမော ဟောတူ”ဟူသော ဒိန္နာကာရ မထင်ရကား ဝိသုဂ္ဂါမအဖြစ် ဖြင့် သိမ်သမုတ် အပ်၏-ဟု မဆိုသင့်။

ယတ္ထကေ ပဒေသေ တဿ တဿ ဂါမဿ ဘောဇကာ ဗလိံ လဘန္တိ၊ သော ပဒေသော အပ္ပေါ ဝါ ဟောတု မဟန္တော ဝါ ဂါမသီမာတွေဝ သင်္ချံ ဝစ္ဆတိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၃)

ဟု ပကတိဂါမသိမ်လက္ခဏာကို ပြရာ၌ “ဘောဇကာ ဗလိံ လဘန္တိ”ဟု ဆိုခြင်းကြောင့် ထို ဝတ္ထုကံမြေဖြစ်သော ဘူမိဘာဂသည် ဘောဇကတို့ ဗလိလဒ္ဓအရပ် မဟုတ်ရကား ပကတိ ဂါမ မဟုတ်ဖြစ်၍ ဝိသုဂ္ဂါမ မဖြစ်သင့်-ဟူငြားအံ့။

ဗလိံ လဘန္တိတိ ဣဒံ ယေဘုယျဝသေန ဝုတ္တံ၊ “အယံ ဂါမော ဧတ္တကော ကရိသဘာဂေါ”တိ အာဒိနာ ပန ရာဇ ပဏ္ဍေသု အာရောပိတေသု ဘူမိ-ဘာဂေသု ယသ္မိံ ယသ္မိံ တဠာကမာတိကာသုသာနပဗ္ဗတာဒိကေ ပဒေသေ ဗလိံ န ဂဏှန္တိ။ သောပိ ဂါမသီမာ ဧဝ။

ဟု ဝိမတိဋီကာ(၂။၁၅၅)၌ မိန့်ရကား အဋ္ဌကထာ၌ “ဗလိံ န ဂဏှန္တိ”ဟူသော စကားသည် ယေဘုယျ စကားမျှသာ။ ရွာနယ်အတွင်းရှိ တဘက်ဆည်ကန်၊ သုသာန်၊ ချောင်း၊ မြောင်း-စသည်တို့ကို ဗလိလဒ္ဓဌာန မဟုတ်သော်လည်း ဂါမ-ဟူသကဲ့သို့ ပကတိဂါမ-ဟူ၍ ဆိုသင့် သည်။

ဝိသုဒ္ဓိသီလနိဒ္ဒိယ (သုဓမ္မာဆရာတော်ဘုရားကြီးများ) ၂၀၃

[၂] ရှေးရှေးမင်းတို့ လှူခဲ့သော ဝတ္ထုကံမြေ၌ နောက်နောက်မင်းတို့က ဝိသုဒ္ဓိမ ပေးလျှင် မြောက်သင့်၊ မမြောက်သင့် သံသယဖြစ်ရာမှာလည်း ရှေးဝိသုဒ္ဓိမလက္ခဏာကို ပြရာပါငြိ၌ အနိယမအားဖြင့် “ယမ္ပိ ဧကသ္မိံ ယေဝ ဂါမခေတ္တေ ဧကံ ပဒေသံ” (ဝိဋ္ဌ၊ ၃၊ ၃၃၃) ဟူ၍ လာသည်။ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူအား ပေးပြီးမှ မပေးသေးသော မြေအရပ်- ဟု အထူးမှတ်၍ အဋ္ဌကထာအရှင် မပြသောကြောင့်လည်းကောင်း၊

ရာဇဘောဂသိက္ခာပုဒ်အဋ္ဌကထာ (ဝိဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၅၉)၌-

ပစ္စိန္တေ ကုလဝံသေ ယော တဿ ဇနပဒဿ သာမိကော၊ သော အစ္စန္ဒိက္ခာ ပုန ဒေတိ၊ စိတ္တလပဗ္ဗတေ ဘိက္ခုနာ နိဟဋ္ဌဥဒကဝါဟကံ အဋ္ဌနာဂရာဇမဟေသိ ဝိယ၊ ဧဝံပိ ဝဋ္ဌတိ။

ဟု လှူပြီးဖြစ်သော အကပ္ပိယသံယိက၊ ဘိက္ခုသန္တကကို တဖန် ယူ၍ လှူလျှင် အပ်ကြောင်း ကို လာသောကြောင့်လည်းကောင်း လှူပြီး ယတ္ထ ကတ္တစိဖြစ်သော သံယိကပုဂ္ဂလိက၊ စေတီယသန္တကဖြစ်သော မြေအရပ်၌ပင်လျှင် ပထဝိဿရမင်း ပေးက ဝိသုဒ္ဓိမ မြောက်၏- ဟု ယူသင့်သည်။

[၃] ဧကရီဘုရင်မက အမိန့်ပေးမှသာ သိမ်သမုတ်သင့်မည်၊ မသမုတ်သင့်မည်- ဟူရာမှာ တပါးသော အရံများကဲ့သို့ “ရာဇာ ဝါ ရာဇဘောဂေါ ဝါ”ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ရာဇာ ဝါ ရာဇမဟာမတ္ထော ဝါ”ဟူ၍လည်းကောင်း အထူးမဆို။ “ရာဇာ ကဿစိ ဒေတိ” ဟူ၍သာ (မဟာဝဂ္ဂ)အဋ္ဌကထာ (၃၃၃)၌ လာသည်။ ဋီကာတို့၌လည်း အထူးဖွင့်ဆိုတော် မမူကြ။ ထိုမဟာမတ္တဖြစ်သော အရေးပိုင်သည် ပထဝိဿရအာဏာရဟမင်းလည်း မဟုတ် ဖြစ်၍ “ဂရုတလဟုကေသု ဂရုကေ ဌာတမ္ပ၊ ဧတံ ဝိနယလက္ခဏံ”ဟူသည်နှင့်အညီ ပထဝိဿရ အာဏာရဟဖြစ်သော ဘုရင်မသည် ပကတိဂါမနယ်မှ ရွာငယ်အသီးအခြား၊ ရွာစား အပြည့်အစုံနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမအဖြစ်ဖြင့် ပေးမှသာ အပ်သည်-ဟု မှတ်ယူရမည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၂၆-ခုနှစ်၊ ဥက္ကလာပမြို့၊ တောရကြီးတိုက်နေ ဦးကေသရက ဘုရား ဝတ္ထုကံမြေ၌ ဝိသုဒ္ဓိမအဖြစ်ဖြင့် သိမ်သမုတ်လိုကြောင်းနှင့် လျှောက်ထားတောင်းပန် ချက်အရ သုဓမ္မာဆရာတော်ဘုရားကြီး မိန့်ဆိုဆုံးဖြတ်ချက်။

ဤတွင်ရွှေ သိမ်အဆုံးအဖြတ် အပြီးသတ်၏။

ဗားကရာသာသနာပိုင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး

{ ၁၄ } ဘိုးတော်ဘုရားအမေးတော်ပုံ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

“ဒါယကာအတွင်းဝန်တို့ လျှောက်ပါသည် ဆရာတော်ဘုရား။ ‘ကျောင်း,ဘုရား, ဝတ်မြေနှင့် စပ်လျဉ်းသည့်အရာများကို သိသာရှင်းလင်း သင်္ကာကင်းလောက်အောင် စာမေးဆရာတော်တို့မှစ၍ ကျမ်းဂန်သိမြင်သည့် တံဆိပ်တော်ရ ဆရာတော်တို့ကို အသီးသီး လျှောက်ထားစေ၍ တရားကျမ်းဂန်နှင့်အညီ အသီးသီးဆုံးဖြတ်စာ ဆက်သွင်းစေ’ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇-ခု ပဌမဝါဆိုလဆန်း၊ ၅-ရက်နေ့ ဘုရားအမိန့်တော်မြတ်ကို ဦးထိပ်ထက် ဆင်ရွက်ရ သည့်အတိုင်း သက်ပန်းစား, ညောင်ဖျပ်စား, အဆောင်မြ ငကြွင်း, ငမွှေးတို့ကို လျှောက်ထား လာပါစေသည်။

- [၁] မင်းတို့ ရှေးမြေကို အဖိုးရသည်နှင့် ဆင်းရဲသားတို့ လယ်ယာ,မိုး,မြေကို အဖိုးရသည့် အရာသည် မည်သို့ အထူးရှိမည်။
- [၂] ဆင်းရဲသားတို့ အသီးအသီး လယ်ယာ,မိုး,မြေကို အဖိုးမရ မင်းတို့သာ အဖိုးရသည် ဖြစ်မည်။
- [၃] ကန်သင်းပြောင်းခြင်း-စသည်များမှာ မြေမည်သည် အဖိုးအနုဂ္ဂဖြစ်၍ ‘တဆံဖျားမျှ သာလွန်လျှင်ပင် အဒိန္နာဒါန်ပါရာဇိကရောက်သည်’ဆိုသည်- မင်းဥစ္စာအားဖြင့် ရောက်သည် ဖြစ်မည်၊ ဆင်းရဲသားတို့ ဥစ္စာအားဖြင့် ရောက်သည် ဖြစ်မည်။
- [၄] ဝတ်မိုး,ဝတ်မြေကို မင်းတို့သာ လှူထိုက်သည် ဖြစ်မည်၊ ဆင်းရဲသားတို့လည်း လှူထိုက် သည် ဖြစ်မည်။ ၂-ဦးပင် လှူထိုက်သော် မင်းလှူသည်နှင့် ဆင်းရဲသားတို့ လှူသည့် အရာသည် မည်သို့ အထူးရှိသည် ဖြစ်မည်။

ဘိုးတော်ဘုရားအမေးတော်ပုံ (ဗားကရာဆရာတော်) ၂၁၅

- [၅] မင်းတို့ပယ်နယ် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်၍ လှူသည့်မြေအတွင်း၌ ဆင်းရဲသားတို့ လုပ်စား သည့် လယ်ယာ၊ဥယျာဉ်များသည် ကျောင်း၊ဘုရားဥစ္စာ ဖြစ်သင့်သည် ဖြစ်မည်၊ ဆင်းရဲသားတို့ ဥစ္စာပင် ဖြစ်သင့်သည် ဖြစ်မည်။
- [၆] ကျောင်း၊ ဘုရား၊ ဝတ်မိုး၊ဝတ်မြေများမှာ ဆက်ခံသိမ်းယူသူ မရှိလျှင် ကျောင်း၊ ဘုရားနှင့် ဆိုင်သင့်သည့် အဖို့အစုကို လုပ်စားသူတို့ မည်သို့ ပြုရမည်။ သိမ်းခံသူ မရှိသောကြောင့် လုပ်ဆောင်သူတို့ အစုအဆ မပေး၊ သုံးစားမိသော် သုံးစားထိုက် သည် ဖြစ်မည်၊ မသုံးစားထိုက်သည် ဖြစ်မည်။
- [၇] ဝတ်မိုး၊ဝတ်မြေများတွင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သူ မရှိ၍ သစ်သီး၊ သစ်ပွင့်၊ သစ်ရွက်များကို ဆွတ်ယူစားမိသော် သုံးစားထိုက်သည်ဖြစ်မည်၊ မသုံးစားထိုက် သည် ဖြစ်မည်။
- [၈] ဆီမီးဝတ်မည်မျှ၊ သင်ပုတ်ဝတ်မည်မျှဖြစ်စေ-စသည်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ အနည်းငယ်မျှ သာ လှူသည့်အရာများမှာ ကြွင်းကျန်သာလွန်သည့် အခွန်အတုတ်များကို မည်သူ ပိုင်ဆိုင်ထိုက်သည် ဖြစ်မည်။
- [၉] လှူရင်းသံယာ၊ ကျောင်း၊ ဘုရား မရှိသည့် ဝတ်မိုး၊ဝတ်မြေ အခွန်အတုတ်များသည် သံယာ၊ ကျောင်း၊ ဘုရားဥစ္စာပင် ဖြစ်မည်၊ မင်းတို့ ဥစ္စာပင် ဖြစ်သင့်သည် ဖြစ်မည်။
- [၁၀] မင်းတို့ လှူသည့်အရာများမှာ လှူရင်း မင်းမရှိသော် အလှူပျက်ထိုက်သည် ဖြစ်မည်၊ မပျက်ထိုက်သည် ဖြစ်မည်။
- [၁၁] ရှေးမင်းတို့ ကျောက်စာထိုးမှတ်၍ လှူသည့်အရာများမှာ တရားကျမ်းဂန်နှင့် ညီသည့် အရာလည်း ရှိသည်၊ မညီသည့်အရာလည်း ရှိသည်။ တရားကျမ်းဂန်နှင့် မညီ၊ ကျောက်စာထိုးမှတ်၍ လှူဒါန်းသည့်အရာများမှာ အလှူမြောက်ထိုက်သည်၊ မမြောက် ထိုက်သည်၊ အလှူခံထိုက်သည်၊ မခံထိုက်သည် ဖြစ်မည်။

ဤသို့ မေးလျှောက်သည့်အရာများမှာ သိသာရှင်းလင်း သင်္ကာကင်းလောက်အောင် တရားကျမ်းဂန်နှင့်အညီ အသီးအသီး စာဆက်သွင်းတော်မူပါမည့်အကြောင်းကို လျှောက်ပါ သည် ဆရာတော်ဘုရား။”

သာသနသောဂေ၊ သံယရာဇာ၊ သာသနာပိုင် ဗားကရာဆရာတော် မေတ္တာစာ ဆက်သွင်းပါသည် သာသနာဒါယကာ မဟာဓမ္မရာဇ်တရားမင်းမြတ်၊ အလုံးစုံသောတရား ကို အကြွင်းမရှိ သိမြင်တော်မူသည်ဖြစ်၍ လောက ၃-ခွင်၌ အတုမထင်သော ဘုရားသခင်

F-15-D

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

ဟောတော်မူအပ်သော ပိဋကတ်တော် ၃-ဖြာသည် အထူးထူးသောနည်းတို့ဖြင့် သိမ်မွေ့ နက်နဲ ဆန်းကြယ်သည်ဖြစ်၍ အလွန်ခဲခက်သည်ဖြစ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓမတညူအဋ္ဌကထာ ဆရာ၊ ဋီကာဆရာတို့ပင်လည်း အယူကွဲပြားသည့်အရာ၊ သန္နိဋ္ဌာန်ကျ မဆုံးဖြတ်နိုင်သည့် အရာလည်း အများပင် ရှိသည်။ တကောတော်မင်းမြတ်သည် ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ကျမ်းဂန် ၌ တတ်ပွန်ချင်းနင်းတော်မူဖူးသကဲ့သို့ပင် ထင်မြင်နိုင်သော ပညာတော်အစွမ်းဖြင့် ဆင်ခြင် နှိုက်နဲ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ မေးတော်မူသည့်အရာမှာ အံ့ဖွယ်သရဲ ရှိပေသည်။

လက်ဝါးပြင်၌ ထားအပ်သော ပတ္တမြားရတနာကို ပကတိမျက်စိဖြင့် မြင်၍ သိသကဲ့သို့ ကမ္ဘာဦးက ဝေါဟာရထုံးစံ အလုံးစုံကို အကုန်အစင် သိမြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် ပါထေယျဝင်္ဂ၊ အဂ္ဂညသုတ် (၇၆။၇၇)၌-

အထခေါ ဝါသေဋ္ဌ သတ္တာ သန္နိပတိံသု၊ သန္နိပတိံတွာ အနုတ္တုနိသု “ပါပကာ ဝတ ဘော ဓမ္မာ သတ္တေသု ပါတုဘူတာ၊ ယတြ ဟိ နာမ အဒိန္နာဒါနံ ပညာယိဿတိ၊ ဂရဟာ ပညာယိဿတိ။ မုသာဝါဒေါ ပညာယိဿတိ။ ဒဏ္ဍာဒါနံ ပညာယိဿတိ။ ယံနူန မယံ ဧကံ သတ္တံ သမ္ပန္နေယျာမ၊ ယော နော သမ္မာ ဒီယိတဗ္ဗံ ဒိယေယျ၊ သမ္မာ ဂရဟိတဗ္ဗံ ဂရဟေယျ၊ သမ္မာ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ ပဗ္ဗာဇေယျ။ မယံ ပန သု သာလီနံ ဘာဂံ အနုပ္ပဒဿာမာ”တိ။

အထခေါ တေ ဝါသေဋ္ဌ သတ္တာ ယော နေသံ သတ္တော အဘိရူပတရော စ ဒဿနိယတရော စ ပါသာဒိကတရော စ မဟေသက္ခတရော စ။ တံ သတ္တံ ဥပသင်္ကံ- မိတွာ ဧတံဒေါစံ “ဧဟိ ဘော သတ္တ သမ္မာ ဒီယိတဗ္ဗံ ဒီယ၊ သမ္မာ ဂရဟိတဗ္ဗံ ဂရဟ၊ သမ္မာ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ ပဗ္ဗာဇေဟိ။ မယံ ပန တေ သာလီနံ ဘာဂံ အနုပ္ပဒဿာ- မာ”တိ။ “ဧဝံ ဘော”တိ ခေါ ဝါသေဋ္ဌ သော သတ္တော တေသံ သတ္တာနံ ပဋိဿုဏိတွာ သမ္မာ ဒီယိတဗ္ဗံ ဒီယိ။ သမ္မာ ဂရဟိတဗ္ဗံ ဂရဟိ။ သမ္မာ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ ပဗ္ဗာဇေသိ။ တေ ပန သု သာလီနံ ဘာဂံ အနုပ္ပဒံသု။

မဟာဇနသမ္ပတောတိ ခေါ ဝါသေဋ္ဌ “မဟာသမ္ပတော မဟာသမ္ပတော”တွေဝ ပဌမံ အက္ခရံ ဥပနိဗ္ဗတ္တံ။ ခေတ္တာနံ အဓိပတိတိ ခေါ ဝါသေဋ္ဌ “ခတ္ထိယော ခတ္ထိယော”- တွေဝ ဒုတိယံ အက္ခရံ ဥပနိဗ္ဗတ္တံ။ ဓမ္မေန ပရေ ရဇ္ဇေတိတိ ခေါ ဝါသေဋ္ဌ “ရာဇာ ရာဇာ”တွေဝ တတိယံ အက္ခရံ ဥပနိဗ္ဗတ္တံ။ ဣတိ ခေါ ဝါသေဋ္ဌ ဧဝံမေတဿ ခတ္ထိယမဏ္ဍလဿ ပေါရာဏေန အဂ္ဂညေန အက္ခရေန အဘိနိဗ္ဗတ္တိ အဟောသိ။

ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

ဘိုးတော်ဘုရားအမေးတော်ပုံ (ဗားကရာဆရာတော်) ၂၁၇

ဝါသေဌ၊ ဝါသေဌအနွယ်ဖြစ်သော ပုဏ္ဏား။ အထခေါ၊ ထိုကမ္ဘာဦးအခါ၌။ သတ္တာ၊ လူအပေါင်းတို့သည်။ သန္နိပတိသု၊ စည်းဝေးကုန်၏။ သန္နိပတိတွာ၊ စည်းဝေးကုန်ပြီး၍။ အနုတ္တန်နိသု၊ ညည်းတွားကုန်၏။ 'ဘော၊ အို-အချင်းတို့။ သတ္တေသု၊ လူတို့၌။ ပါပကာ၊ ယုတ်မာကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ အကုသိုလ်တရားတို့သည်။ ပါတုဘူတာ ဝတ၊ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်ခဲ့ တကား။ ယတြ ဟိ ယံ အဒိန္နာဒါနံ၊ အကြင်အရှင်သည် ကိုယ်နှုတ်ဖြင့် မပေးအပ်သော သူတပါးဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းသည်။ ပညာယိဿတိ နာမ၊ ထင်ခဲ့ပြီတကား။ ဂရဟာ၊ ကဲ့ရဲ့ဖွယ် သည်။ ပညာယိဿတိ နာမ၊ တကား။ မုသာဝါဒေါ၊ မဟုတ်မမှန် ပြောဆိုခြင်းသည်။ ပညာယိဿတိ နာမ၊ ထင်ခဲ့ပြီတကား။ ဒဏ္ဍာဒါနံ၊ ဒဏ်ပေးခြင်းသည်။ ပညာယိဿတိ နာမ၊ ထင်ခဲ့ပြီတကား။ ယံနုန၊ စင်စစ်။ မယံ၊ ငါတို့သည်။ ဧကံ သတ္တံ၊ တစ်ယောက်သော သူကို။ သမ္ပန္နေယျာမ၊ သမုတ်ကုန်အံ့။ ယော၊ အကြင်သူသည်။ ခီယိတဗ္ဗံ၊ ရှုတ်ချထိုက်သော သူကို။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ခီယေယျ၊ ရှုတ်ချရာ၏။ ဂရဟိတဗ္ဗံ၊ ကဲ့ရဲ့ထိုက်သောသူကို။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ဂရဟေယျ၊ ကဲ့ရဲ့ရာ၏။ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ၊ နှင်ထုတ်ထိုက်သောသူကို။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ပဗ္ဗာဇေယျ၊ နှင်ထုတ်ရာ၏။ မယံ ပန၊ ငါတို့သည်ကား။ အဿ၊ ထိုသူ အား။ သာလီနံ၊ သလေးစပါးတို့၏။ ဘာဂံ၊ အဖို့ကို။ အနုပ္ပဒဿာမ၊ ပေးကုန်အံ့။ ဣတိ၊ သို့။ သမ္ပန္နေယျာမ၊ သမုတ်ကုန်အံ့။'

ဝါသေဌ၊ ဝါသေဌအနွယ်ဖြစ်သော ပုဏ္ဏား။ အထခေါ၊ ထိုကမ္ဘာဦးအခါ၌။ တေ သတ္တာ၊ ထိုသူတို့သည်။ နေသံ၊ ထိုသူတို့တွင်။ ယော သတ္တော၊ အကြင်သူသည်။ အဘိရူပတ- ရော စ၊ အလွန်လည်း အဆင်းလှ၏။ ဒဿနိယတရော စ၊ အလွန်ရှုချင်ဖွယ်လည်း ရှိ၏။ ပါသာဒိကတရော စ၊ အလွန်ကြည်ညိုဖွယ်လည်း ရှိ၏။ မဟေသက္ခတရော စ၊ အလွန်ဘုန်း တန်ခိုးလည်း ကြီး၏။ တံ သတ္တံ၊ ထိုသူကို။ ဥပသင်္ကမိတွာ၊ ကပ်ကုန်၍။ ဧတံ၊ ဤသို့သော စကားကို။ အဝေါစုံ၊ ဆိုလေကုန်၏။

'ဘော သတ္တ၊ အို အရှင်။ ဧဟိ၊ လာလှည့်။ ခီယိတဗ္ဗံ၊ ရှုတ်ချထိုက်သောသူကို။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ခီယ၊ ရှုတ်ချလော့။ ဂရဟိတဗ္ဗံ၊ ကဲ့ရဲ့ထိုက်သောသူကို။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ဂရဟာ၊ ကဲ့ရဲ့လော့။ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ၊ နှင်ထုတ်ထိုက်သောသူကို။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ပဗ္ဗာဇေဟိ၊ နှင်ထုတ်လော့။ မယံ ပန၊ ငါတို့သည်ကား။ တေ၊ သင့်အား။ သာလီနံ၊ သလေး စပါးတို့၏။ ဘာဂံ၊ အဖို့ကို။ အနုပ္ပဒဿာမ၊ ပေးကုန်အံ့။' ဣတိ၊ ဤသို့။ အဝေါစုံ၊ ဆိုကုန်၏။ 'ဝါသေဌ၊ ဝါသေဌအနွယ်ဖြစ်သော ပုဏ္ဏား။ ခေါ၊ စင်စစ်။ ဘော၊ အိုအချင်းတို့။ ဧဝံ၊ ကောင်း၏။' ဣတိ၊ သို့။ သော သတ္တော၊ ထိုသူသည်။ တေသံ သတ္တာနံ၊ ထိုတောင်းပန်သော သူတို့အား။ ပဋိဿုဏိတွာ၊ ဝန်ခံ၍။ ခီယိတဗ္ဗံ၊ ရှုတ်ချထိုက်သောသူကို။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

ခိယံ၊ ရှုတ်ချ၏။ ဂရဟိတဗ္ဗံ၊ ကဲ့ရဲ့ထိုက်သောသူကို။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ဂရဟိ၊ ကဲ့ရဲ့၏။ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ၊ နှင်ထုတ်ထိုက်သောသူကို။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ပဗ္ဗာဇေသိ၊ နှင်ထုတ်၏။ တေ ပန၊ ထိုသူတို့သည်ကား။ အဿ၊ ထိုသူအား။ သာလီနံ၊ သလေးစပါးတို့၏။ ဘာဂံ၊ အဖို့ကို။ အနုပုဒံသု၊ ပေးကုန်၏။

ဝါသေဋ္ဌ၊ ဝါသေဋ္ဌအနွယ်ဖြစ်သော ပုဏ္ဏား။ ခေါ၊ စင်စစ်။ မဟာဇနသမ္ပတော၊ ကမ္ဘာဦးသူ လူများအပေါင်းသည် သမုတ်အပ်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ မဟာသမ္ပ-တော၊ မဟာသမ္ပတ မည်၏။ မဟာသမ္ပတောတွေဝ၊ မဟာသမ္ပတ-ဟူ၍သာလျှင်။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာသော။ အက္ခရံ၊ အမည်သည်။ ဥပနိဗ္ဗတ္တံ၊ ဖြစ်၏။ ဝါသေဋ္ဌ၊ ဝါသေဋ္ဌအနွယ်ဖြစ်သော ပုဏ္ဏား။ ခေါ၊ စင်စစ်။ ခေတ္တာနံ၊ စိုက်ပျိုးရာ လယ်မြေတို့၏။ အဓိပတိ၊ အရှင်တည်း။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ခတ္တိယော၊ ခတ္တိယ မည်၏။ ခတ္တိယောတွေဝ၊ ခတ္တိယ-ဟူ၍သာလျှင်။ ဒုတိယံ၊ ၂-ခုမြောက်သော။ အက္ခရံ၊ အမည်သည်။ ဥပနိဗ္ဗတ္တံ၊ ဖြစ်၏။ ဝါသေဋ္ဌ၊ ဝါသေဋ္ဌအနွယ်ဖြစ်သော ပုဏ္ဏား။ ခေါ၊ စင်စစ်။ ဓမ္မေန၊ မင်းကျင့်တရား ၁၀-ပါး၊ သင်္ဂဟတရား ၄-ပါးဖြင့်။ ပရေ သူတပါးတို့ကို။ ရဇ္ဇေတိ၊ ချမ်းသာစေတတ်၊ နှစ်လိုစေတတ်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ရာဇာ၊ ရာဇာ မည်၏။ ရာဇာတွေဝ၊ ရာဇာ-ဟူ၍သာလျှင်။ တတိယံ၊ ၃-ခုမြောက်သော။ အက္ခရံ၊ အက္ခရာမည်သည်။ ဥပနိဗ္ဗတ္တံ၊ ဖြစ်၏။

ဝါသေဋ္ဌ၊ ဝါသေဋ္ဌအနွယ်ဖြစ်သော ပုဏ္ဏား။ ဣတိ ခေါ၊ ကမ္ဘာဦးအစကပင်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဧတဿ ခတ္တိယမဏ္ဍလဿ၊ အဘိသိက် ထိပ်၌သွန်းအပ်သော ထိုအဆက်ဆက်မင်းအပေါင်း၏။ ပေါရာဏေန၊ ရှေးကမ္ဘာဦးဖြစ်သော။ အဂ္ဂညေန၊ မြတ်သည်-ဟု သိအပ်သော။ အက္ခရေန၊ အမည်ဖြင့်။ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ အဟောသိ၊ ထင်ရှား၏။

သာလီနံ ဘာဂံ အနုပုဒဿာမာတိ မယံ ဧကေကဿ ခေတ္တတော အမ္မဏ'မ္မဏံ အာဟရိတွာ တုယံ သာလီဘာဂံ ဒဿာမ၊ တယာ ကိဉ္စိ ကမ္မံ န ကာတဗ္ဗံ၊ တံ အမှာကံ ဇေဋ္ဌကဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌာ'တိ။

အက္ခရံ ဥပနိဗ္ဗတ္တန္တိ သင်္ခါ သမညာ ပညတ္တိ ဝေါဟာရော ဥပ္ပန္နော။

ခတ္တိယော ခတ္တိယောတွေဝ ဒုတိယံ အက္ခရန္တိ န ကေဝလံ အက္ခရမေဝ၊ တေ ပန'ဿ ခေတ္တသာမိ နော'တိဟိ သင်္ခေဟိ အဘိသေကမ္ပိ အကံသု။

ရဇ္ဇေတိတိ သုခေတိ ပီနေတိ။

အဂ္ဂညေနာတိ အဂ္ဂန္တိ ဉာတေန၊ အဂ္ဂေ ဝါ ဉာတေန၊ လောကုပ္ပတ္တိသမယေ ဥပ္ပန္နေန အဘိနိဗ္ဗတ္တိ အဟောသိတိ။ (၎င်းသုတ်ပါထေယျအဂ္ဂညသုတ်အဋ္ဌကထာ။၅၄)

ဘိုးတော်ဘုရားအမေးတော်ပုံ (ဗားကရာဆရာတော်) ၂၁၉

သာလီနံ ဘာဂံ အနုပ္ပဒဿာမာတိ၊ သာလီနံ ဘာဂံ အနုပ္ပဒဿာမ-ဟူသည်ကား။ မယံ၊ ငါတို့သည်။ ဧကေကဿ၊ တစ်ယောက်တစ်ယောက်သောသူ၏။ ခေတ္တတော၊ လယ်မှ။ အမ္မဏ'မ္မဏံ၊ ၁-တင်း၊ ၁-တင်းသော သလေးစပါးကို။ အာဟရိတွာ၊ ဆောင်၍။ တုယံ၊ သမ္မတ၊ ခတ္တိယ၊ ရာဇ-ဟူသော အမည် ၃-ပါးဖြင့် ထင်ရှားလေပြီးသော သင်မင်းကြီးအား။ သာလီဘာဂံ၊ သလေးစပါးတို့၏ ၁၀-ဖို့ ၁-ဖို့ကို။ ဒဿာမ၊ ပေးကုန်အံ့။ တယာ၊ သမ္မတ၊ ခတ္တိယ၊ ရာဇ-ဟူသော အမည် ၃-ပါးဖြင့် ထင်ရှားလေပြီးသော သင်မင်းကြီးသည်။ ကိဉ္စိ ကမ္ပံ၊ တစ်စုံတစ်ခုသောအမှုကို။ န ကာတပ္ပံ၊ မပြုနှင့်တော့။ တံ၊ သမ္မတ၊ ခတ္တိယ၊ ရာဇ-ဟူသော အမည် ၃-ပါးဖြင့် ထင်ရှားလေပြီးသော သင်မင်းကြီးသည်။ အမှာကံ၊ ငါတို့၏။ ဇေဋ္ဌကဋ္ဌာနေ၊ အကြီးအရပ်၌။ တိဋ္ဌ၊ တည်လော့။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား အနက်တည်း။

အက္ခရံ ဥပနိဗ္ဗတ္တန္တိ၊ အက္ခရံ ဥပနိဗ္ဗတ္တံ-ဟူသည်ကား။ သင်္ခါ၊ အမည်။ သမညာ၊ အမည်။ ပညတ္တိ၊ အပြားအားဖြင့် သိစေသည်။ ဝေါဟာရော၊ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည်။ ဥပ္ပန္နော၊ ဖြစ်၏။

ခတ္တိယော ခတ္တိယောတွေဝ ဒုတိယံ အက္ခရန္တိ၊ ခတ္တိယော ခတ္တိယောတွေဝ ဒုတိယံ အက္ခရံ-ဟူသည်ကား။ ကေဝလံ၊ သက်သက်။ အက္ခရမေဝ၊ ခတ္တိယ-ဟူသော အမည်သာ လျှင်။ န၊ မဟုတ်ချေသေး။ တေ၊ ထိုကမ္ဘာဦးသူ လူတို့သည်။ နော၊ ငါတို့၏။ အဿ၊ ထို လူအပေါင်း၏။ ခေတ္တသာမိ၊ လယ်မြေ၏အရှင်တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ တိဟိ၊ သင်္ခေဟိ၊ မင်းသမီး၊ ပုဏ္ဏား၊ သူဌေးအားလျော်စွာ ပြုပြင်အပ်သော ၃-ခုသော ခရုသင်းတို့ဖြင့်။ အဘိသေကမ္ပိ၊ ထိပ်၌ အဘိသိက်သွန်းခြင်းကိုလည်း။ အကံသု၊ ပြုကုန်၏။

ရဉ္စေတိတိ၊ ရဉ္စေတိ-ဟူသည်ကား။ သုခေတိ၊ ချမ်းသာစေတတ်၏။ ပီနေတိ၊ နှစ်လို စေတတ်၏။

အဂ္ဂညေနာတိ၊ အဂ္ဂညေန-ဟူသည်ကား။ အဂ္ဂန္တိ၊ မြတ်၏-ဟူ၍။ ဉာတေန၊ သိအပ် သော။ ဝါ၊ တနည်းကား။ အဂ္ဂေ၊ မြတ်သောအဖြစ်၌။ ဉာတေန၊ ထင်ရှားသော။ လောကုပ္ပတ္တိသမယေ၊ ကမ္ဘာဦး လူဖြစ်စကာလက။ ဥပ္ပန္နေန၊ ဖြစ်သော သမ္မတ၊ ခတ္တိယ၊ ရာဇ-ဟူသော အမည် ၃-ပါးဖြင့်။ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ အဟောသိ၊ ထင်ရှား၏။ (အဘိဓာန်၌ ၁၁-စိတ်ကို ၁-အမ္မဏ ဆို၏။ ၂-တင်း ၃-စိတ် ဟူလိုသည်။)

တေန ခေါ် ပန သမယေန သံယိကာနိ ဝီဇာနိ ပုဂ္ဂလိကာယ ဘူမိယာ ရောပိ-ယန္တိ၊ ပုဂ္ဂလိကာနိ ဝီဇာနိ သံယိကာယ ဘူမိယာ ရောပိယန္တိ၊ ဘဂဝတော ဧတမတ္ထံ အာရောစေသံ။ သံယိကာနိ ဘိက္ခဝေ ဝီဇာနိ ပုဂ္ဂလိကာယ ဘူမိယာ ရောပိတာနိ

FC-14A

ဝိနယသမ္မဟာဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

ဘာဂံ ဒတ္တာ ပရိဘူဠိတဗ္ဗာနိ။ ပုဂ္ဂလိကာနိ ဝိဇာနိ သံယိကာယ ဘူမိယာ ရောပိ-
တာနိ ဘာဂံ ဒတ္တာ ပရိဘူဠိတဗ္ဗာနိ။ (ဝိနည်းမဟာဝါဘောသဇ္ဇက္ခန္ဓကပါဠိတော်၊ ၃၄၈)

တေန ခေါ ပန သမယေန၊ ထိုအခါ၌။ သံယိကာနိ ဝိဇာနိ၊ သံယိကမျိုးစေတို့ကို။
ပုဂ္ဂလိကာယ ဘူမိယာ၊ ပုဂ္ဂလိကမြေ၌။ ရောပိယန္တိ စိုက်ကုန်၏။ ပုဂ္ဂလိကာနိ ဝိဇာနိ၊ ပုဂ္ဂလိက
မျိုးစေတို့ကို။ သံယိကာယ ဘူမိယာ၊ သံယိကမြေ၌။ ရောပိယန္တိ စိုက်ကုန်၏။ ဘဂဝတော၊
မြတ်စွာဘုရားအား။ ဇတမတ္ထံ၊ ထိုအကြောင်းကို။ အာရောစေသံ၊ ကြားကုန်၏။ ဘိက္ခုဝေ၊
ရဟန်းတို့။ သံယိကာနိ ဝိဇာနိ၊ သံယိကမျိုးစေတို့ကို။ ပုဂ္ဂလိကာယ ဘူမိယာ၊ ပုဂ္ဂလိကမြေ၌။
ရောပိတာနိ၊ စိုက်အပ်ကုန်သည်ရှိသော်။ ဘာဂံ၊ ၁၀-ဖို့ ၁-ဖို့ကို။ ဒတ္တာ၊ မြေရှင်ပုဂ္ဂိုလ်အား
ပေး၍။ ပရိဘူဠိတဗ္ဗာနိ၊ သုံးဆောင်အပ်ကုန်၏။ ပုဂ္ဂလိကာနိ ဝိဇာနိ၊ ပုဂ္ဂလိကမျိုးစေတို့ကို။
သံယိကာယ ဘူမိယာ၊ သံယိကမြေ၌။ ရောပိတာနိ၊ စိုက်အပ်ကုန်သည်ရှိသော်။ ဘာဂံ၊
၁၀-ဖို့ ၁-ဖို့ကို။ ဒတ္တာ၊ မြေရှင်သံဃာအား ပေး၍။ ပရိဘူဠိတဗ္ဗာနိ၊ သုံးဆောင်အပ်ကုန်၏။

ဘာဂံ ဒတ္တာတိ ဒသမဘာဂံ ဒတ္တာ။ ဣဒံ ကိရ ဇမ္ပုဒိပေ ပေါရာဏကစာရိတ္တံ။
တသ္မာ ဒသကောဋ္ဌာသေ ကတ္တာ ဇကော ကောဋ္ဌာသော ဘူမိသာမိကာနံ
ဒါတဗ္ဗော။ (၎င်းမဟာဝါဘောသဇ္ဇက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ၊ ၃၈၄)

ဘာဂံ ဒတ္တာတိ၊ ဘာဂံ ဒတ္တာ-ဟူသည်ကား။ ဒသမဘာဂံ၊ ၁၀-ဖို့ ၁-ဖို့ကို။ ဒတ္တာ၊
ပေး၍။ ဣဒံ၊ ဤသို့ မြေရှင်အား ၁၀-ဖို့ ၁-ဖို့ကို ပေးခြင်းသည်။ ဇမ္ပုဒိပေ၊ ဇမ္ပုဒိပ်ကျွန်း၌။
ပေါရာဏကစာရိတ္တံ ကိရ၊ ရှေးကမ္ဘာဦးက အလေ့အကျင့်ဖြစ်သည်-ဟု ကြားဖူး၏။ တသ္မာ၊
ထို့ကြောင့်။ ဒသကောဋ္ဌာသေ၊ ၁၀-စုတို့ကို။ ကတ္တာ၊ ပြု၍။ ဇကော ကောဋ္ဌာသော၊ ၁-စု
ကို။ ဘူမိသာမိကာနံ၊ မြေရှင်တို့အား။ ဒါတဗ္ဗော၊ ပေးအပ်၏။

အထ ပဏ္ဍိတမနုဿာ အမှာကံ ဝိဝါဒံ ပရိစ္ဆိန္နိတုံ ဧကံ ရာဇံ ကရိဿာမ။
တဿ မယံ အမှာကံ သဿေ ဒသဘာဂေန ဘာဂံ ဒဿာမာတိ သန္နိဋ္ဌာနံ ကတ္တာ
ဧကံ ဗျတ္တံ သုသိက္ခိတံ ဉာဏသမ္ပန္နံ ပုရိသံ အယံ အမှာကံ ရာဇာ ဘဝိဿတီတိ
မဟာဇနဿ မဇ္ဈေ သမ္ပန္နိတွာ မဟာသမ္ပတရာဇာ နာမ ဘဝိဿတိ။ တံ ရာဇာ
ကတ္တာ တဿ ဒသဘာဂေန ဘာဂံ အဒံသု။ သော အမှာကံ ဗောဓိသတ္တောယေဝ။
သေသမနုဿာနမ္ပိ တေသံ အနုရူပံ သလ္လက္ခေတွာ ကုလဘေဒမကံသု။ ဧဝံ ကမေန
ရာဇာ ယုဝရာဇာ သေနာပတိ အမစ္စာ စ။ တေသံ အာရက္ခတ္ထာယ အာဝုဇာနိ
သဇ္ဇေတွာ ပရိစာရတ္ထာယ ရဇကစမ္ပကာရဉာသုကာရာဒယော အဟေသံ။ ဧဝံ
အနေကာကာရေန လောကစာရိတ္တံ အဟောသိ။ (ဝိနယမဟာဝါဘောသဇ္ဇက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ၊ ၃၈၄)

ဘိုးတော်ဘုရားအမေးတော်ပုံ (ဗားကရာဆရာတော်) ၂၂၁

အထ၊ ထိုကမ္ဘာဦးသူ လူတို့ ခိုက်ရန်ဖြစ်ကြသောအခါ၌။ ပဏ္ဍိတမနုဿာ၊ ပညာ ရှိသူ လူတို့သည်။ အမှာကံ၊ ငါတို့၏။ ဝိဝါဒံ၊ အငြင်းအခုံကို။ ပရိစ္ဆိန္နိတုံ၊ ဆုံးဖြတ်စေခြင်းငှာ။ ဧကံ ရာဇံ၊ တယောက်သောမင်းကို။ ကရိယာမ၊ ငါတို့ ပြုကြကုန်အံ့။ တဿ၊ ထိုတစ်ယောက် သောမင်းအား။ မယံ၊ ငါတို့သည်။ အမှာကံ၊ ငါတို့၏။ သဿေ၊ ကောက်တို့ကို။ ဒသဘာဂေန၊ ၁၀-ဖို့ ၁-ဖို့အားဖြင့်။ ဘာဂံ၊ အဖို့ကို။ ဒဿာမာတိ၊ ပေးကုန်အံ့-ဟု။ သန္နိဋ္ဌာနံ၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်း ကို။ ကတ္တာ၊ ပြု၍။ ဧကံ၊ တစ်ယောက်သော။ ဗျတ္တံ၊ လိမ္မာသော။ သုသိက္ခိတံ၊ ကောင်းသော အတတ်ရှိသော။ ဉာဏသမ္ပန္နံ၊ ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော။ ပုရိသံ၊ ယေက်ျားကို။ အယံ၊ ဤသို့ ကျေးဇူးနှင့်ပြည့်စုံသော ယေက်ျားသည်။ အမှာကံ၊ ငါတို့၏။ ရာဇေ၊ မင်းသည်။ ဘဝိဿတိတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့သတည်း-ဟု။ မဟာဇနဿ၊ လူများအပေါင်း၏။ မဇ္ဈေ၊ အလယ်၌။ သမ္ပန္နိတွာ၊ သမုတ်၍။ မဟာသမ္ပတရာဇာ နာမ၊ မဟာသမ္ပတမည်သော မင်းသည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ် လတ္တံ့။ တံ၊ ထိုမဟာသမ္ပတ-ဟု သမုတ်အပ်သောသူကို။ ရာဇေ၊ ကတ္တာ၊ မင်းပြုစေ၍။ တဿ၊ ထိုမဟာသမ္ပတမင်းအား။ ဒသဘာဂေန၊ ၁၀-ဖို့ ၁-ဖို့အားဖြင့်။ ဘာဂံ၊ အဖို့ကို။ အဒံ၊ ပေးကုန်၏။ သော၊ ထိုမဟာသမ္ပတမင်းသည်။ အမှာကံ၊ ငါတို့၏။ ဗောဓိသတ္ထော- ယေဝ၊ ဘုရားလောင်းပင်တည်း။ သေသမနုဿာနမ္ပိ၊ မဟာသမ္ပတမင်းမှ ကြွင်းသောသူတို့ အားလည်း။ တေသံ၊ ထိုသူတို့၏။ အနုရူပံ၊ လျောက်သော အရည်အစွမ်းကို။ သလ္လက္ခေတွာ၊ မှတ်၍။ ကုလဘေဒံ၊ အမျိုး၏ အထူးအပြားကို။ အကံ၊ ပြုကုန်၏။

ဧဝံ၊ ဤသို့။ ကမေန၊ အစဉ်အားဖြင့်။ ရာဇေ၊ မင်း-ဟူ၍လည်း ထင်၏။ ယုဝရာဇေ၊ အိမ်ရှေ့မင်း-ဟူ၍လည်း ထင်၏။ သေနာပတိ၊ စစ်သူကြီး-ဟူ၍လည်း ထင်၏။ အမစ္စာ စ၊ အမတ်-ဟူ၍လည်း ထင်၏။ တေသံ၊ ထိုမင်း၊ အိမ်ရှေ့မင်း-အစရှိသောသူတို့အား။ အာရက္ခတ္တာယ၊ စောင့်ရှောက်ခြင်းအကျိုးငှာ။ အာဝုဇာနိ၊ လက်နက်တို့ကို။ သဇ္ဇေတွာ၊ စီရင်၍။ ပရိစာရတ္တာယ၊ လုပ်ကျွေးခစားခြင်းအကျိုးငှာ။ ရဇကစမ္ပကာရဉာဏာရာဒယော၊ ခဝါသည်၊ သားရေနယ်သမား၊ လေးသမား-အစရှိသောသူတို့သည်။ အဟေသံ၊ ထင်ကုန် ၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ အနေကာကာရေန၊ များစွာသော အခြင်းအရာဖြင့်။ လောကစာရိတ္တံ၊ လူတို့ လေ့ကျက်စရာ အမူအရာသည်။ အဟောသိ၊ ထင်၏။

ဤပါဠိအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ လိုရင်း ပိဏ္ဏတ္ထအဓိပ္ပါယ်ကား ဆင်းရဲသားတို့ အသီး အသီး မိမိတို့၏ လယ်ယာမြေ၌ စိုက်ပျိုးလုပ်ဆောင်၍ရသည့် အသီးအပွင့်တို့တွင် ၁၀- တင်း ၁-တင်း၊ ၁၀-ခိုင် ၁-ခိုင်၊ ၁၀-လုံး ၁-လုံး၊ ၁၀-ပွင့် ၁-ပွင့် မင်းတို့က ထိုက်၍ အခွန် ပေးကောက်ယူခြင်းသည် ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌ ရှေးကမ္ဘာဦး မဟာသမ္ပတမင်းလက်ထက်မှစ၍ တရားနှင့်လျော်သော စာရိတ္တဖြစ်သည်။ အကယ်၍ မင်းသည် ငါအစိုးရသည်-ဟု ၁၀-စု

၁-စုထက်အလွန် အခွန်အတုတ်ကို ကောက်ယူငြားအံ့၊ တရားနှင့် မလျော်။ အကယ်၍ ဆင်းရဲသားသည် ငါတို့မြေ၌ စိုက်ဖျိုးလုပ်ဆောင်၍ရသည့် ပစ္စည်းရပ်သည် ငါတို့ ဥစ္စာသာ-ဟု ၁၀-စု ၁-စု မပေးမဆပ် ထိမ်ဝှက်ငြားအံ့၊ တရားနှင့် မလျော်-ဟူလိုသည်။

“ခေတ္တာနံ အဓိပတိတိ ခေါ ဝါသေဋ္ဌ ခတ္တိယော”ဟူသော ပါဠိတော်ကိုသာ ထောက်၍ လယ်မြေကို မင်းသာ အစိုးရ၏၊ ဆင်းရဲသားတို့ အသီးအသီး အစိုးမရ ဆိုငြားအံ့။

“မယံ ဧကေကဿ ခေတ္တတော အမ္မဏ’မ္မဏံ အာဟရိတ္တာ တုယံ သလိဘာဂံ ဒဿာမ” ဟူသော အဋ္ဌကထာ လာရိသောကြောင့် မသင့်။ (ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၅၄)

‘မယံ ဧကေကဿ ခေတ္တတော အမ္မဏ’မ္မဏံ အာဟရိတ္တာ တုယံ သလိဘာဂံ ဒဿာမ’ ဟူသော အဋ္ဌကထာကိုသာ ထောက်၍ လယ်မြေကို ဆင်းရဲသားတို့သာ အသီးအသီး အစိုးရ၏၊ မင်း-အစိုးမရ ဆိုငြားအံ့။ “ခေတ္တာနံ အဓိပတိတိ ခေါ ဝါသေဋ္ဌ ခတ္တိယော”ဟု ပါဠိတော်ရှိသောကြောင့် မသင့်။ အခွန်ကို သိမ်းယူထိုက်သောအားဖြင့် လယ်မြေကို မင်းအစိုးရ သည်။ အသီးအသီး မိမိတို့ဥစ္စာအဖြစ်ဖြင့် လယ်မြေကို ဆင်းရဲသားတို့ အစိုးရသည် ဆိုလျှင်မူကား ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ ၂-ရပ်နှင့် မဆန့်ကျင်ဖြစ်၍ အသင့်။

[၁] “မင်းတို့ ရေမြေကို အစိုးရသည်နှင့် ဆင်းရဲသားတို့ လယ်ယာ၊မိုးမြေကို အစိုးရ သည့်အရာသည် မည်သို့အထူးရှိသည်ဖြစ်မည်”ဟူ၍ ပဌမအမေးတော်ရှိသည့်အရာ၌-

အလုံးစုံသော မြေအပြင်၌ ၁၀-ဖို့ ၁-ဖို့ အခွန်အတုတ်ကို ပိုင်သောအားဖြင့် မင်းတို့ ရေမြေကို အစိုးရသည်။ မိဘဘိုးဘွား သားမြေးစဉ်ဆက် ကန့်ကွက်၍ အသီးအသီး မိမိတို့၏ ဥစ္စာအဖြစ်ဖြင့် ဆင်းရဲသားတို့ လယ်ယာ၊မိုးမြေကို အစိုးရသည်ကား အထူး-ဟူ၍ မှတ်တော် မူရာသည်။

[၂] “ဆင်းရဲသားတို့ အသီးအသီး လယ်ယာ၊မိုးမြေကို အစိုးမရ၊ မင်းတို့သာ အစိုးရ သည် ဖြစ်မည်”ဟူ၍ ဒုတိယအမေးတော်ရှိသည့်အရာ၌-

မိဘဘိုးဘွား သားမြေးစဉ်ဆက် ကန့်ကွက်၍ အသီးအသီး မိမိတို့၏ဥစ္စာအဖြစ်ဖြင့် ဆင်းရဲသားတို့ လယ်ယာ၊မိုးမြေကို အစိုးရသည်။ အလုံးစုံသော မြေအပြင်၌ ၁၀-ဖို့ ၁-ဖို့ အခွန်အတုတ်ကို ပိုင်သောအားဖြင့် အစိုးမရ။ အလုံးစုံသော မြေအပြင်၌ ၁၀-ဖို့ ၁-ဖို့ အခွန်အတုတ်ကို ပိုင်သောအားဖြင့် လယ်ယာ၊မိုးမြေကို မင်းတို့ အစိုးရသည်။ မိဘဘိုးဘွား သားမြေးစဉ်ဆက် ကန့်ကွက်၍ ဆင်းရဲသားတို့ ပိုင်ထိုက်သည့် လယ်ယာမိုးမြေကို မိမိဥစ္စာ အဖြစ်ဖြင့် မင်းတို့ အစိုးမရ။ မင်းဖြစ်သော်လည်း ဆင်းရဲသားတို့ကဲ့သို့ မိဘဘိုးဘွား

သားမြေးစဉ်ဆက် အသီးအသီး ကန့်ကွက်၍ အစိုးရသည့် လယ်ယာမိုးမြေလည်း ရှိသည်-ဟူ၍ မှတ်တော်မူရာသည်။

[၃] “ကန်သင်းပြောင်းခြင်း-စသည်များမှာ မြေမည်သည် အဖိုးအနုဂ္ဂဖြစ်၍ ၁-ဆံဖျား မှု သာလွန်လျှင်ပင် အဒိန္နာဒါန်ပါရာဇိကရောက်သည် ဆိုသည်(မှာ) မင်းဥစ္စာအားဖြင့် ရောက်သည် ဖြစ်မည်။ ဆင်းရဲသားတို့ ဥစ္စာအားဖြင့် ရောက်သည် ဖြစ်မည်”ဟူ၍ တတိယအမေးတော်ရှိသည့်အရာ၌-

မင်းဥစ္စာအားဖြင့်လည်း ရောက်၏။ ဆင်းရဲသားတို့ ဥစ္စာအားဖြင့်လည်း ရောက်၏။ မင်းဥစ္စာအားဖြင့် အဘယ်သို့ ရောက်သနည်းဟူမူ မင်းပင်ဖြစ်သော်လည်း ဆင်းရဲသားတို့ကဲ့သို့ မိဘဘိုးဘွား သားမြေးစဉ်ဆက် အသီးအသီး ကန့်ကွက်၍ အစိုးရသည့် မြေအရပ်ကို ရဟန်းမြေအရပ်နှင့် နီးစပ်၍ ကန်သင်းပြောင်းခြင်း-စသည်ဖြင့် မင်းမြေပါအောင် ကြံဆောင် ခိုးယူသော ရဟန်းသည် အဒိန္နာဒါန်ပါရာဇိက ရောက်၏။ အခွန်ပိုင်သောအားဖြင့် အလုံးစုံသော မြေအပြင်ကို မင်းတို့ အစိုးရသည်၏အဖြစ်ဖြင့် အဒိန္နာဒါန်ပါရာဇိကရောက်ကြောင်းကို ဘုရားဟောတော်မမူ။ အကယ်၍ အခွန်ကို ပိုင်သောအားဖြင့် အလုံးစုံသော မြေအပြင်ကို မင်းတို့ အစိုးရသည်၏အဖြစ်ဖြင့် အဒိန္နာဒါန်ပါရာဇိက ရောက်သည်-ဟု ဆိုငြားအံ့။

မင်းတို့မည်သည်ကား ရှေးဘုန်းရှေးကံအားလျော်စွာ ပသေဒုဒိကောသလ၊ ဝိမ္ဗိသာရ စသော မင်းတို့ကဲ့သို့ ၁-တိုင်း၊ ၂-တိုင်းကို အစိုးရသောမင်းလည်း ရှိသည်။ ဝါသုဒေဝ၊ ဗလဒေဝ-စသော မင်းညီနောင် ၁-ကျိပ်ကဲ့သို့ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းအလုံးကို ၁၀-စု ၁၀-ပုံ စသဖြင့် အစိုးရသောမင်းလည်း ရှိသည်။ ဓမ္မာသောက၊ ဒေဝါနံပိယတိဿ-စသော မင်းတို့ကဲ့သို့ တကျွန်းလုံးကို အစိုးရသောမင်းလည်း ရှိသည်။

မဟာသုဒဿနမန္တာတ်မင်းတို့ကဲ့သို့ ကျွန်းငယ် ၂၀၀၀-နှင့်တကွ ၄-ကျွန်းလုံးကို အစိုးရသောမင်းလည်း ရှိသည်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိမ္ဗိသာရမင်း၏ နယ်အတွင်းက နေသော ရဟန်းသည် ပသေဒုဒိကောသလမင်း၏ နယ်အတွင်းက မြေပါအောင် ကန်သင်းပြောင်းခြင်း-စသည်ဖြင့် ခိုးယူမှု၊ ဝါသုဒေဝမင်း၏ နယ်အတွင်းက နေသောရဟန်းသည် ဗလဒေဝ-စသော မင်းညီနောင် ၉-ယောက်တွင် တစ်ယောက်ယောက်၏ နယ်အတွင်းက မြေပါအောင် ကန်သင်းပြောင်းခြင်း-စသည်ဖြင့် ခိုးယူမှု အဒိန္နာဒါန်ပါရာဇိက ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ထိုသို့ကား မရောက်။

ရဟန်းတို့ ပိုင်ထိုက်သည့် အနည်းငယ်သော မြေအရပ်နှင့် စပ်သည့်မြေကို ရဟန်းမြေထဲသို့ ပါအောင် ကန်သင်းပြောင်းခြင်း-စသည်ဖြင့် ခိုးယူသောရဟန်းအား အဒိန္နာဒါန်ပါရာဇိက ထိုက်ကြောင်းကို ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော် (၆၁)၌-

ခေတ္တံ အဘိယုဂ္ဂတိ၊ အာပတ္တိ ဣတ္ထဋ္ဌဿ။ သာမိကဿ ဝိမတီ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿ။ သာမိကော “န မယံ ဘဝိဿတိ” တိ ဓုရံ နိက္ခိပတိ၊ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ။ ဓမ္မံ စရန္တော သာမိကံ ပရာဇေတိ၊ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ။ ဓမ္မံ စရန္တော ပရန္တတိ၊ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿ။ ခိလံ ဝါ ရန္တံ ဝါ ဝတီ ဝါ မရိယာခံ ဝါ သင်္ကာမေတိ၊ အာပတ္တိ ဣတ္ထဋ္ဌဿ။ ဧကံ ပယောဂံ အနာဂတေ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿ။ တသ္မိ ပယောဂေ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ။ (ဝိ၊၁။၆၂)

ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

ဤပါဠိတော်၌ “ခေတ္တံ အဘိယုဂ္ဂတိ” စသည်ဖြင့် လယ်ကို တရားတွေ့သည်- ဟူသောစကား၌ ဆင်းရဲသား ဥစ္စာအားဖြင့်သာ အဒိန္နာဒါန်ပါရာဇိက ရောက်ထိုက်ရာသည်။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ ရဟန်းသည် လယ်မြေကို မင်းနှင့် ဖက်ပြိုင်၍ တရားတွေ့ရာ သောသဘော မရှိသောကြောင့်တည်း။ “ခိလံ ဝါ ရန္တံ ဝါ ဝတီ ဝါ မရိယာခံ ဝါ သင်္ကာမေတိ” စသည်ဖြင့် ကန်သင်းပြောင်းခြင်း-စသည်ကို ဆိုရာ၌မူကား မင်း၊ ဆင်းရဲသား ၂-ပါး၏ဥစ္စာ အဖြစ်အားဖြင့် အဒိန္နာဒါန်ပါရာဇိက ရောက်ထိုက်သည်။ ဤသို့ အထူးကို မှတ်တော်မူရာ သည်။

[၄] “ဝတ်မိုးဝတ်မြေကို မင်းတို့သာ လှူထိုက်သည် ဖြစ်မည်၊ ဆင်းရဲသားတို့လည်း လှူထိုက်သည် ဖြစ်မည်၊ ၂-ဦးပင် လှူထိုက်သော် မင်းလှူသည်နှင့် ဆင်းရဲသားတို့ လှူသည့် အရာသည် မည်သို့ အထူးရှိသည်ဖြစ်မည်” ဟူ၍ စတုတ္ထအမေးတော်ရှိသည့်အရာ၌-

ဝတ်မိုးဝတ်မြေကို မင်းတို့လည်း လှူထိုက်၏၊ ဆင်းရဲသားတို့လည်း လှူထိုက်၏။ မင်းတို့ လှူထိုက်ကြောင်းကို အဘယ်ကို ထောက်၍ သိသနည်းဟူမူ-

ရာဇာ မာဂဓော သေနိယော ဝိမ္ဗိသာရာ သောဝဏ္ဏမယံ ဘိက္ခာရံ ဂဟေတွာ ဘဂဝတော ဩဏောဇေသိ “ဧတာ’ဟံ ဘန္တေ ဝေဠုဝနံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသံယဿ ဝေဓိ” တိ။ ပဋိဂ္ဂဟေသိ ဘဂဝါ အာရာမံ။ (တသ္မိ အာရာမေ ပဋိဂ္ဂဟဏေ ပထဝိတမ္ပိ။)

ဟူ၍ ဝိနည်းမဟာဝါပါဠိတော် (၅၀)၌ လာသောကြောင့် သိရသည်။

ဆင်းရဲသားတို့ လှူထိုက်ကြောင်းကို အဘယ်ကို ထောက်၍ သိသနည်းဟူမူ ဝိသာခါ ဒါယိကာမသည် သံယာအကျိုးငှာ ဆင်ဦးကင်းခံစမုတ်ထုတ်သော ပြာသာဒ်ကို ဆောက်၍ လှူသောအခါ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ သဗ္ဗံ ပါသာဒပရိဘောဂံ” (ဝိ၊၄။၃၂၀) ဟူ၍ ဘုရားသခင် ခွင့်ပြုတော်မူသည်။

ထိုပါဠိတော်၏အဖွင့်၊ စူဠဝါအဋ္ဌကထာ (၇၆)၌-

သဗ္ဗံ ပါသာဒပရိဘောဂန္တိ သုဝဏ္ဏရတောဒိဝိစိတြာနိ ကဝါဠာနိ မဇ္ဇပိဋ္ဌာနိ
တာလဝဏ္ဏာနိ သုဝဏ္ဏရတမယပါနိယယဋ္ဌပါနိယသရာဝါနိ ယံကိဉ္စိ စိတ္တကမ္မ-
ကတံ၊ သဗ္ဗံ ဝဋ္ဋတိ။ ပါသာဒဿ ဒါသိဒါသံ ခေတ္တဝတ္ထု၊ ဂေါမဟိသံ ဒေမာတိ
ဝဒန္တိ၊ ပါဠေတ္တံ ဂဟဏကိစ္စံ နတ္ထိ။ ပါသာဒေ ပဋိဂ္ဂဟိတေ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ ဟောတိ။

ဟူ၍ လာသောကြောင့် သိရသည်။

မင်းလှသော ဝတ်မိုးဝတ်မြေမှာ ဆင်းရဲသားတို့ကဲ့သို့ အသီးပိုင်၍ဖြစ်စေ၊ ကြေးငွေ
နှင့် ဝယ်၍ဖြစ်စေ လှူသောအရာလည်း ရှိသည်။ ဆင်းရဲသားတို့ အသီးသီးပိုင်သော မြေပေါ်
၌ မင်းထိုက်သော အခွန်အတုတ်ကို လှူသောအရာလည်း ရှိသည်။ ဆင်းရဲသား လှူသော
ဝတ်မိုးဝတ်မြေမှာ မိမိတို့ ပိုင်ထိုက်သော မြေအရပ်ကိုသာ လှူထိုက်သည်။ အခွန်အတုတ်ကို
မလှူထိုက်။ အခွန်အတုတ်ကို မလှူထိုက်သော် ထိုဆင်းရဲသားတို့ လှူသော ဝတ်မိုးဝတ်မြေ၌
အခွန်အတုတ်ကို အဘယ်သူ ယူထိုက်သနည်းဟူမူ ကမ္ဘာဦး မဟာသမ္မတလက်ထက်ကပင်
မင်း-ဟူသရွေ့ ၁၀-ခိုင် ၁-ခိုင် အခွန်အတုတ်ကို ပိုင်လေသောကြောင့် မင်းယူထိုက်၏။
ထိုသို့ပင် ယူထိုက်သော်လည်း ကျောင်းဘုရားနှင့် စပ်သည်-ဟူ၍ ရှေးမင်းအဆက်ဆက်တို့
မယူမသိမ်းကုန်။ ဤသို့ အထူးကို မှတ်တော်မူရာသည်။

[၅] “မင်းတို့ ပယ်နယ်ပိုင်းခြားသတ်မှတ်၍ လှူသည့်မြေအတွင်း ဆင်းရဲသားတို့
လုပ်စားသည့် လယ်ယာဥယျာဉ်များသည် ကျောင်းဘုရားဥစ္စာ ဖြစ်သင့်သည် ဖြစ်မည်၊
ဆင်းရဲသားတို့ ဥစ္စာပင် ဖြစ်သင့်သည် ဖြစ်မည်”ဟူ၍ ပဉ္စမအမေးတော်ရှိရာ၌-

မင်းတို့ ပယ်နယ်ပိုင်းခြားသတ်မှတ်၍ လှူသည့်အရာသည်-

- ၁။ ပကတိ မိမိတို့ ပိုင်ထိုက်သော မြေအရပ်ကို ပယ်နယ်သတ်မှတ်၍ လှူသောအရာ
လည်း ရှိသည်။
- ၂။ ပကတိ မိမိတို့ မပိုင်ထိုက်သော၊ အခွန်အတုတ်ကိုသာ ပိုင်သော ဆင်းရဲသားတို့၏
ဥစ္စာမြေအရပ်ကို ပယ်နယ်သတ်မှတ်၍ လှူသောအရာလည်း ရှိသည်။

ထို ၂-ပါးတွင်-

- ပကတိ မိမိတို့ ပိုင်ထိုက်သော မြေအရပ်ကို ပယ်နယ်သတ်မှတ်၍ လှူသည်ဖြစ်အံ့၊
ကျောင်းဘုရားဥစ္စာ ဖြစ်သည်။

- ပကတိ မိမိတို့ မပိုင်ထိုက်သော၊ အခွန်အတုတ်ကိုသာ ပိုင်ထိုက်သော ဆင်းရဲသားတို့၏ ဥစ္စာမြေအရပ်ကို ပယ်နယ်သတ်မှတ်၍ လှူသည်ဖြစ်အံ့၊ ဆင်းရဲသားတို့ ဥစ္စာပင်ဖြစ်သည်။

ကျောင်း၊ဘုရားမှာ မင်းပိုင်ထိုက်သော အခွန်အတုတ်ကိုသာ ပိုင်သည်။ ဆင်းရဲသားတို့ ဥစ္စာမြေအရပ်ပင် ဖြစ်သော်လည်း ငါမင်းဖြစ်သည်-ဟု အနိုင်အထက် နှိပ်စက်လုယက်၍ လှူသည့် မြေအရပ်ဖြစ်မှုကား ကျောင်း၊ဘုရားဥစ္စာပင် ဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့ အနိုင်အထက် နှိပ်စက်လုယက်၍ တစ်စုံတစ်ယောက်သောမင်း လှူဖူးသည်-ဟူ၍ မရှိ။ အကယ်၍ အနိုင်အထက် နှိပ်စက်လုယက်၍ လှူသည်ဖြစ်အံ့၊ မင်းအား ပသယှာဝဟာရအဒိန္နာဒါန် ထိုက်၏။

ထို့ကြောင့် ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ (၁၁၃၃၀)၌-

ယော ပန ပရေ ပသယု ဗလသာ အဘိဘုယျ၊ အထဝါ ပန သန္တဇ္ဇေတွာ ဘယံ ဒဿေတွာ တေသံ သန္တကံ ဂဏှာတိ၊ ပန္နယာတဂါမယာတာဒိနိ ကရေန္တာ ဒါမရိကစောရာ ဝိယ ကောဝေသေန ပရဿ ယရဝိလောပံ ကရေန္တာ အတ္တနော ပတ္တဗလိတော စ အဓိကံ ဗလက္ကာရေန ဂဏှန္တာ ရာဇရာဇမဟာမတ္တာဒယော ဝိယ။ တဿေ'ဝံ ဂဏှတော အဝဟာရော ပသယှာဝဟာရေတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဟူ၍ လာသည်။ ဤအဋ္ဌကထာပါ၌-

- ဥပမာနဖြစ်သော အနိုင်အထက် နှိပ်စက်ခြိမ်းခြောက် လုယက်ဖျက်ဆီး၍ ယူသော ဒါမရိကဦးသူအားလည်း ပသယှာဝဟာရအဒိန္နာဒါန် ထိုက်၏။
- ဥပမေယျဖြစ်သော အနိုင်အထက် နှိပ်စက်ခြိမ်းခြောက် လုယက်ဖျက်ဆီးယူသော ရဟန်းအားလည်း ပသယှာဝဟာရအဒိန္နာဒါန် ထိုက်၏။
- ဥပမာနဖြစ်သော မိမိအား ရောက်သော အခွန်ထက်အလွန် ဗလက္ကာရယူသော မင်း၊ မင်း၏အမတ်-စသော သူအားလည်း ပသယှာဝဟာရအဒိန္နာဒါန် ထိုက်၏။
- ဥပမေယျဖြစ်သော မိမိအား ရောက်သော အဖို့ထက်အလွန် ဗလက္ကာရယူသော ရဟန်းအားလည်း ပသယှာဝဟာရအဒိန္နာဒါန် ထိုက်၏-

ဟူလိုသည်။

မင်းတို့ပယ်နယ် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်၍ လှူသည့်မြေအတွင်း ဆင်းရဲသားတို့ လုပ်စားသည့် လယ်၊ယာ၊ဥယျာဉ်များ၌ အတူ။ အခြားကို ဆိုခဲ့တိုင်းသော အခြင်းအရာဖြင့် မှတ်တော်မူရာသည်။

[၆] “ကျောင်း၊ ဘုရား၊ ဝတ်မိုး၊ ဝတ်မြေများမှာ သိမ်းခံသူမရှိလျှင် ကျောင်း၊ဘုရားနှင့် ဆိုင်သင့်သည့် အဖို့အစုကို လုပ်စားသူတို့ မည်သို့ ပြုရသည်ဖြစ်မည်။ သိမ်းခံယူမရှိသော ကြောင့် လုပ်ဆောင်သူတို့ အစုအဆ မပေး၊ သုံးစားမိသော် သုံးစားထိုက်သည် ဖြစ်မည်၊ မသုံးစားထိုက်သည် ဖြစ်မည်”ဟူ၍ ဆဋ္ဌအမေးတော်ရှိရာ၌-

ကျောင်း၊ ဘုရား၊ ဝတ်မိုး၊ ဝတ်မြေများမှာ သိမ်းခံသူမရှိလျှင် ကျောင်း၊ဘုရားနှင့် ဆိုင်သင့်သည့် အဖို့အစုကို လုပ်စားသူတို့က ထုခွဲစိတ်ဖြာ၍ ကျောင်း၊ဘုရား၌ ဝင်အောင် ပြင်ဆင်သင့်သည်။ သိမ်းခံသူ မရှိသော်လည်း လုပ်ဆောင်သူတို့ ကျောင်း၊ဘုရားနှင့် ဆိုင် သည့် အဖို့အစုကို မသုံးစားထိုက်။ သိမ်းခံသူ ရှိခြင်း၊မရှိခြင်းသည် ပမာဏ မဟုတ်။ သိမ်းခံသူ ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ ကျောင်း၊ဘုရားနှင့် ဆိုင်သင့်သည့် အဖို့အစုသည် ကျောင်း၊ ဘုရားဥစ္စာသာ ဖြစ်သည်။ သိမ်းခံသူရှိသော်လည်း ထိုသိမ်းခံသူသည် ဆောင်ရွက်သော အဖို့အခကိုသာ သုံးယူထိုက်သည်။ အလုံးစုံကို မသုံးမယူလိုက်။ ကျောင်း၊ဘုရား ဟောင်းနွမ်း သည်ကို ပြင်ဆင်ရန် သိမ်းခံသူ မရှိရာ ကောင်းစွာ ထားသင့်သည်။ ထိုသို့ ထားအပ်သော ကျောင်း၊ဘုရားဥစ္စာဖြင့် ကျောင်း၊ဘုရားကို ပြင်ဆင်အပ်ကြောင်းကိုလည်း-

အနုဋ္ဌာပနိယသေနာသနမ္ပိ သံယကိစ္စံ ကရောက္ခာနံ ကပ္ပိယကာရကာဒိနံ ဘတ္တ- ဝေတ္တနမ္ပိ အပလောကနကမ္မေန ဒါတုံ ဝဋ္ဋတိ။ စတုပစ္စယဝသေန ဒိန္နတတြုပ္ပါဒ- တော သံယိကံ အာဝါသံ ဇဂ္ဂိပေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ “အယံ ဘိက္ခု ဣဿရဝတယ ဝိစာရေတီ”တိ ကထာပစ္စိန္နနတ္ထံ ပန သလာကဂ္ဂါဒိသု ဝါ အန္တရသန္နိပါတေ ဝါ သံယံ အာပုစ္ဆိတွာဝ ဇဂ္ဂိပေတဗ္ဗော။ စိဝရပိဏ္ဍာပါတတ္ထာယ ဩဒိဿ ဒိန္နတတြုပ္ပါဒ- တောပိ အပလောကေတွာ အာဝါသော ဇဂ္ဂိပေတဗ္ဗော။ အနပလောကေတွာပိ ဝဋ္ဋတိ။ “သူရောဝတာ’ယံ ဘိက္ခု စိဝရပိဏ္ဍာပါတတ္ထာယ ဒိန္နတော အာဝါသံ ဇဂ္ဂိ- ပေတီ”တိ ဧဝံ ဥပ္ပန္နကထာပစ္စေဒနတ္ထံ ပန အပလောကနကမ္မမေဝ ကတွာ ဇဂ္ဂိပေတဗ္ဗော။ စေတိယေ ဆတ္ထံ ဝါ ဝေဒိကံ ဝါ ဗောဓိယရံ ဝါ အာသနယရံ ဝါ အကတံ ဝါ ကရောက္ခေန ဇိဏ္ဏေ ဝါ ပဋိသင်္ခရောက္ခေန သုဓာကမ္ပံ ဝါ ကရောက္ခေန မနုဿေ သမာဒပေတွာ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။

သစေ ကာရကော နတ္ထိ။ စေတိယဿ ဥပနိက္ခေပတော ကာရေတဗ္ဗံ။ ဥပ- နိက္ခေပပိ အသတိ အပလောကနကမ္ပံ ကတွာ တတြုပ္ပါဒတော ကာရေတဗ္ဗံ၊ သံယိကေနမိ။ သံယိကေန ဟိ အပလောကေတွာ စေတိယကိစ္စံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ စေတိယဿ သန္တကေန ပန အပလောကေတွာပိ သံယိကကိစ္စံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ တာဝကာလိကံ ပန ဂဟေတွာ ပါကတိကံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ စေတိယေ သုဓာကမ္မာဒိနိ

ကရောဇ္ဇေဟိ ပန ဘိက္ခာစာရတော ဝါ သံဃတော ဝါ ယာပနမတ္တံ အလဘဇ္ဇေဟိ
စေတိယသန္တကတော ယာပနမတ္တံ ဂဟေတွာ ပရိဘူဇ္ဇေဟိ ဝတ္တံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။

ဟူ၍ ပရိဝါအဋ္ဌကထာ (၂၅၃-၂၅၄)၌ လာသည်။

အနုဋ္ဌာပနိယသနာသနမ္ပိ၊ သီတင်းကြီးလာသဖြင့် မထစေအပ်သော ကျောင်း
ကိုလည်းကောင်း။ သံဃကိစ္စံ၊ သံဃကိစ္စကိုလည်းကောင်း။ ကရောဇ္ဇာနံ၊ ပြုကုန်သော။
ကပ္ပိယကာရကာဒိနံ၊ ကပ္ပိယကာရက-စသောသူတို့အား။ ဘတ္တဝေတ္တနမ္ပိ၊ ထမင်းရိက္ခာ
ကိုလည်း။ အပလောကနကမ္ပေန၊ ပန်ကြားသဖြင့်။ ဒါတုံ၊ ပေးခြင်းငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ အပ်၏။
စတုပစ္စယဝသေန၊ ပစ္စည်း ၄-ပါး၏အစွမ်းဖြင့်။ *ဒိန္နတတြုပ္ပါဒတော၊ လှူသော ထိုကျောင်း၌
ဖြစ်သောအခွန်ဖြင့်။ သံယိကံ အာဝါသံ၊ သံယိကကျောင်းကို။ ဇဂ္ဂိပေတံ၊ စောင့်ရှောက်
သုတ်သင်စိမ့်သောငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ အပ်၏။ ပန တထာပိ၊ ထိုသို့ အပ်ငြားသော်လည်း။ အယံ
ဘိက္ခု၊ ဤရဟန်းသည်။ ဣဿရဝတာယ၊ အစိုးရသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဝိစာရေတိ၊ စီရင်၏။
ဣတိ၊ ဤသို့။ ကထာပစ္စိန္နနတ္ထံ၊ ဆိုအံ့သော ကဲ့ရဲ့စကားကို ပြတ်စိမ့်သောငှာ။ သလာကဂ္ဂိ-
ဒီသု ဝါ၊ စာရေးတံတင်းကုပ်-စသည်တို့၌လည်းကောင်း။ အန္တရသန္နိပါတေ ဝါ၊ ကြီးကြား
သော သံဃာ့အစည်းအဝေး၌လည်းကောင်း။ သံယံ၊ သံဃာကို။ အာပုစ္ဆိတွာဝ၊ ပန်၍သာ
လျှင်။ ဇဂ္ဂိပေတဗ္ဗော၊ စောင့်ရှောက်သုတ်သင်စေအပ်၏။ (*ထိုကျောင်း၌နေသော သံဃာတို့အား
ပစ္စည်း ၄-ပါးအလို့ငှာ-ဟူ၍ လှူသော လယ်၊ ယာ၊ ဥယျာဉ်၊ အရံ-စသည်တို့မှ ဖြစ်သောပစ္စည်းကို
တတြုပ္ပါဒ-ဟူသတည်း။)

စိဝရပိဏ္ဍပါတတ္ထာယ၊ ဆွမ်း၊ သင်္ကန်းအကျိုးငှာ။ သြဒိဿ၊ ပစ္စည်းပီသေသကို
ရည်မှတ်၍။ ဒိန္နတတြုပ္ပါဒတောပိ၊ လှူသော ထိုကျောင်း၌ဖြစ်သော အခွန်မှသော်လည်း။
အပလောကေတွာ၊ ပန်ကြား၍။ အာဝါသော၊ သံယိကကျောင်းကို။ ဇဂ္ဂိပေတဗ္ဗော၊ စောင့်
ရှောက်သုတ်သင်စေအပ်၏။ အနပလောကေတွာပိ၊ ထိုသို့ မပန်ကြားဘဲသော်လည်း။ ဝဋ္ဋတိ၊
အပ်၏။ ပန၊ ထိုသို့ အပ်လျှင်းမူလည်း။ အယံ ဘိက္ခု၊ ဤရဟန်းကား။ သူရောဝတ၊ ရဲဝံ့စွ
တကား။ စိဝရပိဏ္ဍပါတတ္ထာယ၊ ဆွမ်း၊ သင်္ကန်းအကျိုးငှာ။ ဒိန္နတော၊ လှူသောဝတ္ထုမှ။
အာဝါသံ၊ ကို။ ဇဂ္ဂိပေတိ၊ စောင့်ရှောက်သုတ်သင်စေဘိ၏တကား။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။
ဥပ္ပန္နကထာပစ္စေဒနတ္ထံ၊ ဖြစ်သော ကဲ့ရဲ့စကားကို ပြတ်စိမ့်သောငှာ။ အပလောကနကမ္ပ-
မေဝ၊ ပန်ကြားသော အမှုကိုသာလျှင်။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဇဂ္ဂိပေတဗ္ဗော၊ စောင့်ရှောက်သုတ်
သင်စေအပ်၏။ စေတိယေ၊ စေတီ၌။ ဆတ္တံ ဝါ၊ ထီးကိုလည်းကောင်း။ ဝေဒိကံ ဝါ၊ ပွတ်တိုင်
ကိုလည်းကောင်း။ ဗောဓိယရံ ဝါ၊ ဗောဓိပင်ကို မိုးသောအိမ်ကိုလည်းကောင်း။ အာသနယရံ
ဝါ၊ နေရာဇရပ်ကိုလည်းကောင်း။ အကတံ ဝါ၊ မပြုသေးသော အသစ်ကိုမူလည်း။ ကရောဇ္ဇ-

အပိုဒ် --။ | ဘိုးတော်ဘုရားအမေးတော်ပုံ (ဗားကရာဆရာတော်) ၂၂၉

န၊ ပြုလိုသော ရဟန်းသည်။ ဇိဏ္ဏေ ဝါ၊ ဆွေးမြေ့ပျက်စီးသည်တို့ကိုမူလည်း။ ပဋိသင်္ခရောန္တေန၊ ပြုပြင်လိုသော ရဟန်းသည်။ သုဓာကမ္ပံ ဝါ၊ အင်္ဂါတေကျံခြင်းကိုမူလည်း။ ကရောန္တေန၊ ပြုလိုသောရဟန်းသည်။ မနုဿေ၊ လူတို့ကို။ သမာဒပေတွာ၊ ညီညွတ်နှိုးဆော်၍။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ အပ်၏။

သစေ၊ အကယ်၍။ ကာရကော၊ ပြုလိုသောသူသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိအံ့။ စေတိယဿ၊ ၎င်း၏။ ဥပနိက္ခေပတော၊ အမှုအရာရှိလတ်သောအခါ သုံးကုန်-ဟု ထားသောဥစ္စာမှ။ ကာရေတဗ္ဗံ၊ ပြုစေအပ်၏။ ဥပနိက္ခေပပိ၊ ထားသော စေတီဥစ္စာသည်လည်း။ အသတိ၊ မရှိသော်။ အပလောကနကမ္ပံ၊ ပန်ကြားသောအမှုကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ တတြုပ္ပါဒတော၊ ထိုကျောင်း၌ ဖြစ်သော သံဃိကပစ္စည်းမှ။ ကာရေတဗ္ဗံ၊ ပြုစေအပ်၏။ ဟိ သစ္စံ၊ မှန်၏။ အပလောကေတွာ၊ ပန်ကြားလေ၍။ သံဃိကေန၊ သံဃိကပစ္စည်းဖြင့်။ စေတိယကိစ္စံ၊ စေတီကိစ္စကို။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ အပ်၏။ စေတိယဿ၊ စေတီ၏။ သန္တကေန၊ ပန၊ ဥစ္စာဖြင့်ကား။ အပလောကေတွာပိ၊ ပန်ကြား၍လည်း။ သံဃိကကိစ္စံ၊ သံဃိကကိစ္စကို။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ န ဝဋ္ဋတိ၊ မအပ်။ တာဝကာလိကံ၊ ပန၊ အခိုက်အတန့်မူကား။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ ပါကတိကံ၊ တဖန် ပြုကတေ့စပ်သည်ကို။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ အပ်၏။

စေတိယေ၊ စေတီ၌။ သုဓာကမ္ပာဒိနိ၊ အင်္ဂါတေကျံခြင်း-အစရှိသည်တို့ကို။ ကရောန္တေဟိ၊ ပန၊ ပြုလိုသော ရဟန်း တို့သည်ကား။ ဘိက္ခာစာရတော ဝါ၊ ဆွမ်းခံရာမှလည်းကောင်း။ သံယတော ဝါ၊ သံဃာမှ လည်းကောင်း။ ယာပနမတ္တံ၊ မျှလောက်ရုံမျှကို။ အလဘန္တေဟိ၊ မရကုန်မူကား။ စေတိယသန္တကတော၊ စေတီဥစ္စာမှ။ ယာပနမတ္တံ၊ မျှလောက်ရုံမျှကို။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ ပရိဘုဉ္ဇန္တေဟိ၊ သုံးဆောင်ကုန်သဖြင့်။ ဝတ္တံ၊ စေတီဝတ်ကို။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ အပ်၏။

သံဃာ၊ကျောင်း၊ ဘုရားနှင့် စပ်သည့် ပစ္စည်းရပ်ကို မထိုက်မလျော် သုံးမိသော်ကား အလွန်ဝန်လေးသည်။ “ကဿပဘုရားသခင်လက်ထက်တော်၌ ကျီးတစ်ခု(ကောင်)သည် ရဟန်းသံဃာတို့၏ သပိတ်မှ ဆွမ်းကို ၃-ကြိမ် ခံတွင်းပြည့်အောင် ယူစားမိသောကြောင့် အဝီစိငရဲမှာ ခံပြီးမှ ဝိဇ္ဇာကုန်တောင်မှာ ကျီးပြိတ္တာဖြစ်၍ ကြီးစွာသော ဆင်းရဲကို ခံရသည်-ဟု ထိုကျီးပြိတ္တာက အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်အား လျှောက်ထားပြောဆိုသည်”ဟု မဓမ္ပဒ အဋ္ဌကထာ၌ လာသည်။ ကျောင်း၊ဘုရား၊ ဝတ်မိုး၊ဝတ်မြေမှာ သိမ်းခံသူ မရှိလျှင် ကျောင်း၊ဘုရားနှင့် ဆိုင်သင့်သည့် အဖို့အစုကို လုပ်စားသူတို့ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် ပြုကျင့်လျှင် သင့်သည်-ဟု မှတ်တော်မူရာသည်။

[၇] “ဝတ်မိုး,ဝတ်မြေများတွင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သူမရှိသော သစ်သီး, သစ်ပွင့်, သစ်ရွက်များကို ဆွတ်ယူသုံးစားမိသော် သုံးစားထိုက်သည် ဖြစ်မည်, မသုံးစားထိုက် သည် ဖြစ်မည်”ဟူ၍ သတ္တမအမေးတော်ရှိသည့်အရာ၌-

သံဃဿ ဖလာရာမော ဟောတိ၊ ပဋိဇ္ဇေနံ န လဘတိ။ သစေ တံ ကောစိ ဝတ္တသီသေန ဇဂ္ဂတိ၊ သံဃဿေဝ ဟောတိ။ အထာပိ ကဿစိ ပဋိဗလဿ ဘိက္ခုနော “ဣမံ သပ္ပုရိသ ဇဂ္ဂိတွာ ဒေဟီ”တိ သံယော ဘာရံ ကရေတိ၊ သော စေ ဝတ္တသီသေန ဇဂ္ဂတိ၊ ဧဝံပိ သံဃဿေဝ ဟောတိ။ ဖာတိကမ္ပံ ပစ္စာသီသန္တဿ ပန တတိယဘာဂေန ဝါ ဥပမုဘာဂေန ဝါ ဖာတိကမ္ပံ ကာတဗ္ဗံ။ “ဘာရိယံ ကမ္ပ”န္တိ ဝတွာ ဧတ္တကေန အနိစ္ဆန္တော ပန “သဗ္ဗံ တဝေဝ သန္တကံ ကတွာ မူလဘာဂံ ဒသဘာဂမတ္တံ ဒတွာ ဇဂ္ဂါဟီ”တိပိ ဝတ္တဗ္ဗော။ ဂရုဘဏ္ဍတ္တာ ပန မူလစ္ဆေဇ္ဇဝသေန န ဒါတဗ္ဗံ။ (ပရိဝါအဋကထာ။ ၂၅၇)

သံဃဿ၊ သံဃာ၏။ ဖလာရာမော၊ အသီးရှိသော အရံသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်အံ့။ ပဋိဇ္ဇေနံ၊ သုတ်သင်စောင့်ရှောက်ပေးအံ့သောသူကို။ န လဘတိ၊ မရသည် ဖြစ်အံ့။ ကောစိ၊ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူသည်။ တံ ဖလာရာမံ၊ ထိုအသီးရှိသော သံဃာ့အရံကို။ ဝတ္တသီသေန၊ ဝတ်ကို အရင်းပြုသဖြင့်။ သစေ ဇဂ္ဂတိ၊ အကယ်၍ သုတ်သင်စောင့်ရှောက်သည် ဖြစ်အံ့။ သံဃဿေဝ၊ သံဃာအားသာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပဋိဗလဿ၊ စွမ်းနိုင်သော။ ကဿစိ ဘိက္ခုနော၊ တစ်စုံတစ်ယောက်သော ရဟန်းအား။ ‘သပ္ပုရိသ၊ သူတော်ကောင်း၊ ဣမံ၊ ဤသံဃာ့အရံကို။ ဇဂ္ဂိတွာ၊ သုတ်သင်စောင့်ရှောက်၍။ ဒေဟီတိ၊ ပေးလော့’-ဟု။ သံယော၊ သံဃာသည်။ ဘာရံ ဝန်ကို။ အထာပိ ကရေတိ၊ အကယ် ပြုအံ့။

သော ဘိက္ခု၊ ထိုရဟန်းသည်။ စေ၊ အကယ်၍။ ဝတ္တသီသေန၊ ဝတ်ကို အရင်းပြု သဖြင့်။ ဇဂ္ဂတိ၊ သုတ်သင်စောင့်ရှောက်အံ့။ ဧဝံပိ၊ ဤသို့ စောင့်ရှောက်သုတ်သင်သော် လည်း။ သံဃဿေဝ၊ သံဃာအားသာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဖာတိကမ္ပံ၊ သုတ်သင်စောင့် ရှောက်ခကို။ ပစ္စာသီသန္တဿ ပန၊ တောင့်တသောသူအားကား။ တတိယဘာဂေန ဝါ၊ ၃-ဖို့ ၁-ဖို့ဖြင့်လည်းကောင်း။ ဥပမုဘာဂေန ဝါ၊ ထက်ဝက်သော အဖို့ဖြင့်လည်းကောင်း။ ဖာတိကမ္ပံ၊ စောင့်ရှောက်သုတ်သင်ခကို။ ကာတဗ္ဗံ၊ ၎င်း။ ကမ္ပံ၊ သုတ်သင်စောင့်ရှောက်ရအံ့ သော အမှုသည်။ ဘာရိယံ၊ ခဲစွာ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတွာ၊ ၍။ ‘ဧတ္တကေန၊ ဤမျှသော စောင့်ရှောက်ခဖြင့်။ အနိစ္ဆန္တော ပန၊ မစောင့်ရှောက်လိုမူကား။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံကို။ တဝ သန္တကံ ကတွာ၊ သင့်ဥစ္စာပြု၍။ မူလဘာဂံ၊ ကမ္ဘာဦးအစက မူလအဖို့-ဟု ဆိုအပ်သော။ ဒသဘာဂ-မတ္တံ၊ ၁၀-ဖို့ ၁-ဖို့မျှကို။ ဒတွာ၊ သံဃာအား ပေး၍။ ဇဂ္ဂါဟီ၊ သုတ်သင်စောင့်ရှောက်လော့။

အပိုင်း --။] ဘိုးတော်ဘုရားအမေးတော်ပုံ (ဗားကရာဆရာတော်) ၂၃၁

ဣတိပိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝတ္ထုဗွေ၊ ၎င်း။ ပန တထာပိ၊ ထိုသို့ သံယာအရံကို စောင့်ရှောက်သူ မရှိလျှင် ထက်ဝက်၊ ၃-ဖို့ ၁-ဖို့၊ ၁၀-ဖို့ ၁-ဖို့ပေး၍ စောင့်ရှောက်တော့-ဟု ဆိုကောင်းငြား သော်လည်း။ ဂရုဘဏ္ဍတ္တာ၊ ဂရုဘဏ်ဖြစ်သောကြောင့်။ မူလစ္ဆေဇ္ဇဝသေန၊ အရင်းကို ဖြတ်သည်၏အစွမ်းဖြင့်။ န ဒါတဗ္ဗံ၊ အပိုင် မပေးအပ်။ (ဝိ၊ ၄၊ ၄၊ ၂၅၇)

ပုဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဥဘတောသံယဿ ဒါနံ ဒေန္တိ၊ ဘဂဝါ မဇ္ဈေ နိသီဒတိ။ ဒက္ခိဏတော ဘိက္ခု၊ ဝါမတော ဘိက္ခုနိယော နိသီဒန္တိ၊ ဘဂဝါ ဥဘိန္နံ သံယတ္ထေရော။ တဒါ ဘဂဝါ အတ္တနော လဒ္ဓပစ္စယေ အတ္တနာပိ ပရိဘုဉ္ဇတိ၊ ဘိက္ခုနမ္ပိ ဒါပေတိ။ ဧတရဟိ ပန ပဏ္ဍိတမနုဿာ သဓာတုကံ ပဋိမံ ဝါ စေတိယံ ဝါ ဌပေတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဥဘတောသံယဿ ဒါနံ ဒေန္တိ။ ပဋိမာယ ဝါ စေတိယဿ ဝါ ပုရတော အာဓာရကေ ပတ္တံ ဌပေတွာ ဒက္ခိဏောဒကံ ကတွာ ဗုဒ္ဓါနံ ဒေမာတိ၊ တတ္ထ ယံ ပဌမံ ခါဒနိယံ ဘောဇနိယံ ဒေန္တိ ဝိဟာရံ ဝါ အာဟရိတွာ ဣဒံ စေတိယဿ ဒေမာတိ ပိဏ္ဍပါတဉ္စ မာလာဂန္ဓာဒီနိ စ ဒေန္တိ၊ တတ္ထ ကထံ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ။ မာလာဂန္ဓာဒီနိ တာဝ စေတိယေ အာရောပေတဗ္ဗာနိ။ ဝတ္ထေဟိ ပဋကော၊ တေလေန ပဒီပါ ကာတဗ္ဗာ၊ ပိဏ္ဍပါတ- မရုဏာဏိတာဒီနိ ပန ယော နိဗဒ္ဓစေတိယဇ္ဇကော ဟောတိ ပဗ္ဗဇိတော ဝါ ဂဟဋ္ဌော ဝါ၊ တဿ ဒါတဗ္ဗာနိ။ နိဗဒ္ဓဇ္ဇကော အသတိ အာဟဋ္ဌဘတ္တံ ဌပေတွာ ဝတ္တံ ကတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ဥပကဋ္ဌေ ကာလေ ဘုဉ္ဇိတွာ ပတ္တပိ ဝတ္တံ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိယေဝ။

(ဝိနည်းမဟာဝါ၊ စိဝရက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ။ ၄၂၃-၄၂၄)

ပုဗ္ဗေ၊ ရှေးဘုရားသခင်လက်ထက်တော်၌။ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ၊ ဘုရားအမှူးရှိသော။ ဥဘတောသံယဿ၊ ဥဘာတောသံယာအား။ ဒါနံ၊ အလှူကို။ ဒေန္တိ၊ ပေးကုန်၏။ ဘဂဝါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ မဇ္ဈေ၊ အလယ်၌။ နိသီဒတိ၊ နေတော်မူ၏။ ဒက္ခိဏတော၊ လက်ယာမှ။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းတို့သည်။ နိသီဒန္တိ၊ နေကုန်၏။ ဝါမတော၊ လက်ဝဲမှ။ ဘိက္ခုနိယော၊ ဘိက္ခုနီ တို့သည်။ နိသီဒန္တိ၊ နေကုန်၏။ ဘဂဝါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဥဘိန္နံ၊ ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီ ၂- ဦးတို့၏။ သံယတ္ထေရော၊ သံယာထေရ် ဖြစ်တော်မူ၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ ဘဂဝါ၊ မြတ်စွာ ဘုရားသည်။ အတ္တနော၊ ကိုယ်တော်၏။ လဒ္ဓပစ္စယေ၊ ရအပ်သော ပစ္စည်းတို့ကို။ အတ္တနာပိ၊ ကိုယ်တော်သည်လည်း။ ပရိဘုဉ္ဇတိ၊ သုံးဆောင်တော်မူ၏။ ဘိက္ခုနမ္ပိ၊ ရဟန်းတို့အားလည်း။ ဒါပေတိ၊ ဝေငှတော်မူ၏။ ဧတရဟိ ပန၊ ယခုကာလ၌ကား။ ပဏ္ဍိတမနုဿာ၊ ပညာရှိသော လူတို့သည်။ သဓာတုကံ၊ ဓာတ်တော်နှင့်တကွသော။ ပဋိမံ ဝါ၊ ဆင်းတုတော်ကိုလည်း ကောင်း။ စေတိယံ ဝါ၊ စေတီတော်ကိုလည်းကောင်း။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ၊ ဘုရားအမှူးရှိသော။ ဥဘတောသံယဿ၊ ဥဘာတောသံယာအား။ ဒါနံ၊ အလှူကို။ ဒေန္တိ၊

F.16-D

ပေးကုန်၏။ ပဋိမာယ ဝါ၊ ဆင်းတုတော်၏လည်းကောင်း။ စေတီယဿ ဝါ၊ စေတီတော်၏လည်းကောင်း။ ပုရတော၊ ရှေ့မှ။ အာဇာရကော၊ သပိတ်ခြေ၌။ ပတ္တံ၊ သပိတ်ကို။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ ဒက္ခိဏောဒကံ၊ အလှူရေစက်ချသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဗုဒ္ဓါနံ၊ ဘုရားသခင်တို့အား။ ဒေမ၊ လှူကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဆို၍။ ဒေန္တိ၊ လှူကုန်၏။

တတ္ထ၊ ထိုစေတီအား လှူရာ၌။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ယံ ခါဒနီယံ၊ အကြင်ခဲဖွယ်ကိုလည်းကောင်း။ ယံ ဘောဇနီယံ၊ အကြင်ဘောဇဉ်ကိုလည်းကောင်း။ ဒေန္တိ၊ လှူကုန်၏။ ဝိဟာရံ ဝါ၊ ကျောင်းသို့မူလည်း။ အာဟရိတွာ၊ ဆောင်ခဲ့၍။ ဣဒံ၊ ဤဝတ္ထုကို။ စေတီယဿ၊ စေတီတော်အား။ ဒေမ၊ လှူကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဆို၍။ ပိဏ္ဏပါတဉ္စ၊ ဆွမ်းကိုလည်းကောင်း။ မာလာဂန္ဓာဒီနိ စ၊ ပန်း၊နံ့သာ-စသည်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ဒေန္တိ၊ လှူကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုသို့လှူရာ၌။ ကထံ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ၊ အသို့ ပြုကျင့်ရအံ့နည်းဟူမူကား။ တာဝ၊ ရှေးဦးစွာ။ မာလာဂန္ဓာဒီနိ စ၊ ပန်း၊နံ့သာ-စသည်တို့ကို။ စေတီယေ၊ စေတီ၌။ အာရောပေတဗ္ဗာနိ၊ တင်အပ်ကုန်၏။ ဝတ္ထေဟိ၊ အဝတ်ပုဆိုးတို့ဖြင့်။ ပဋ္ဌာကာ၊ တံခွန်ကုက္ကားတို့ကို။ ကာတဗ္ဗာ၊ ပြုအပ်ကုန်၏။ တေလေန၊ ဆီဖြင့်။ ပဒီပါ၊ ဆီမီးတို့ကို။ ကာတဗ္ဗာ၊ ပြုအပ်ကုန်၏။

ပန၊ စေတီအဖို့မှတစ်ပါး စောင့်ရှောက်သူ လူ့ရဟန်းတို့အဖို့ကို ဆိုဦးအံ့။ ပိဏ္ဏပါတ-မရုဗာဏိတာဒီနိ၊ ဆွမ်း၊ပျား၊တင်လဲ-စသည်တို့ကို။ ယော ပဗ္ဗဇိတော ဝါ၊ အကြင်ရဟန်းသည်လည်းကောင်း။ ယော ဂဟဋ္ဌော ဝါ၊ အကြင်လူသည်လည်းကောင်း။ နိဗ္ဗဒ္ဓ စေတီယ-ဇဂ္ဂကော၊ အမြဲ စေတီကို စောင့်ရှောက်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တဿ၊ ထိုစေတီကို စောင့်ရှောက်ပေသူ လူ့ရဟန်းအား။ ဒါတဗ္ဗာနိ၊ ပေးအပ်ကုန်၏။ နိဗ္ဗဒ္ဓဇဂ္ဂကော၊ အမြဲစေတီကို စောင့်ရှောက်သူ လူ့ရဟန်းသည်။ အသတိ၊ မရှိမူကား။ အာဟဋ္ဌဘတ္တံ၊ ဆောင်အပ်သော ဆွမ်းကို။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ ဝတ္တံ၊ စေတီအား သုတ်သင်ခြင်း ဝတ်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ပရိဘုဒ္ဓိတံ၊ သုံးဆောင်ခြင်းသည်။ ဝဋ္ဋတိ၊ သင့်၏။ ဥပကဋ္ဌေ ကာလေ၊ မွန်းတည့်ခါနီးခွဲသော်။ ဘုဒ္ဓိတွာ၊ သုံးဆောင်၍။ ပစ္စာပိ၊ နောက်မှလည်း။ ဝတ္တံ၊ စေတီအား သုတ်သင်ခြင်း ဝတ်ကို။ ကာတံ ကာရဏံ၊ ပြုခြင်းသည်။ ဝဋ္ဋတိယေဝ၊ သင့်သည်သာလျှင်ကတည်း။

ဤသို့ ကျမ်းဂန်လာသောကြောင့် အစောင့်အရှောက်မရှိသည့် ဝတ်မိုး၊ဝတ်မြေ၌ သစ်သီး၊သစ်ပွင့်တို့ကို သုံးဆောင်လိုမူ မပျက်မစီးရအောင် ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်း၍ ထက်ဝက်ဖြစ်စေ၊ ၃-ဖို့ ၁-ဖို့ဖြစ်စေ၊ ၁၀-ဖို့ ၁-ဖို့ဖြစ်စေ မြေပိုင် ကျောင်း၊ဘုရားအား ပေး၍ သုံးစားလျှင် တရားနှင့်လျော်သည်ဖြစ်၍ အပြစ်မရှိ။ မြေကိုမူကား အပိုင်မယူကောင်း။ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သူမရှိလျှင် အခိုက်အတန့် စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းစဉ်သာ သုံးစားထိုက်သည်။ မစောင့်မရှောက် မထိန်းမသိမ်းဘဲလျှင် ကျောင်း၊ဘုရားမှာ သုတ်သင်

အပိုင်း --။ | ဘိုးတော်ဘုရားအမေးတော်ပုံ (ဗားကရာဆရာတော်) ၂၃၃

ခြင်း-စသော ဝတ်ကို ပြု၍ ထိုဝတ်နှင့် တန်အောင် သုံးဆောင်သော်လည်းကောင်း၊ သုံးဆောင်၍ ပြီးမှ ဝတ်ပြုသော်လည်းကောင်း တရားနှင့် လျော်သည်ဖြစ်၍ အပြစ်မရှိ။ ပြုပျက်သော ကျောင်း၊ဘုရား၏ သံတို၊သံစ၊ သစ်တို၊သစ်စဖြစ်မှုကား ထာဝရဝတ္ထုဖြစ်၍ တစ်စုံတစ်ခုသောအမှုကို ပြုခြင်းငှာ မယူမသုံးကောင်း။ ယူသုံးမိလျှင် ပကတိအစား တည်ထားရမည်-ဟူ၍ တရားကျမ်းဂန်လာသည်။ ကျောင်း၊ဘုရား ဝတ္ထုကံမြေ၌ အသီး၊အပွင့်ကို မသိ၍ အသာမိကသညာဖြင့် သုံးဆောင်မိသော်လည်း အပြစ်မရှိစကောင်း။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ “အသာမိကသညာ- စင်ကြယ်သောစိတ်ဖြင့် ယူသုံးစားမိလျှင် အပြစ်မရှိ” ဟူ၍သာ ကျမ်းဂန်လာသည်။ အပြစ်ရှိသည်-ဟု မလာသောကြောင့်တည်း။ သတ္တမမေးတော်မူရာ၌ ဤဆိုခဲ့တိုင်းသောနည်းဖြင့် ခွဲခြမ်းစိစစ်၍ မှတ်တော်မူရာသည်။

[၈] “ဆီမီးဝတ်မည်မျှ၊ သင်ပုတ်ဝတ်မည်မျှဖြစ်စေ-စသဖြင့် ပိုင်းခြားအနည်းငယ်မျှသာ လှူသည့်အရာများမှာ ကြွင်းကျန်သာလွန်သည့် အခွန်အတုတ်များကို မည်သူဆိုင်ပိုင်ထိုက်သည် ဖြစ်မည်”ဟူ၍ အဋ္ဌမအမေးတော်ရှိသည့်အရာ၌-

၁၀-ဖို့ ၁-ဖို့ အခွန်အတုတ်ကို မင်းပိုက်ထိုက်သည်-ဟူသော အရာသည် ကမ္ဘာဦးပကတူးက မူလစာရိတ္တ ဖြစ်သည်။ ဘုရားသခင်လည်း ထိုစာရိတ္တကို မရှုတ်ချ၊ မမြှောက်မြှင့်မှု၍ ထိုမူလစာရိတ္တအတိုင်းသာ ဟောထားပညတ်တော်မူသည်ဖြစ်သောကြောင့် ၁၀၀-ထွက်သော လယ်မြေ၌ အခွန်အတုတ်ထိုက်သည့် ၁၀-အနက်တွင် ၁-တင်းကိုသာ လှူငြားအံ့။ ကြွင်းကျန်သည့် ၉-တင်း အခွန်ကို ဆိုင်ပိုင်သူမင်းအား ထိုက်သည်-ဟု မှတ်တော်မူရာသည်။

[၉] “လှူရင်းသံယာ၊ ကျောင်း၊ ဘုရား မရှိသည့် ဝတ်မိုး၊ဝတ်မြေ အခွန်အတုတ်များသည် သံယာ၊ ကျောင်း၊ ဘုရားဥစ္စာပင် ဖြစ်မည်။ မင်းတို့ ဥစ္စာဖြစ်သင့်သည် ဖြစ်မည်”ဟူ၍ နဝမအမေးတော်ရှိရာ၌-

သံယာ၊ကျောင်း၊ဘုရား ၃-ပါးတို့တွင် ကျောင်းနှင့် သံယာသည် အဝိနာဘာဝကဲ့သို့ မကွဲမပြားလွန်း၊ ဘုရားမှာ အခြားကွဲပြား၏။ ထို ၃-ပါးတွင် သံယာအား ဝတ္ထုကံလယ်ယာကို လှူသော် မခံအပ်။ နောက်အဆက်ဆက်သံယာအားလည်း မအပ်။ ပစ္စည်း ၄-ပါးအကျိုးငှာ၊ အမှုသစ်အကျိုးငှာ လှူသော်မူကား မပယ်ကောင်း။ မျက်မှောက်သံယာအားလည်း အပ်၏။ နောက်အဆက်ဆက် သံယာအားလည်း အပ်၏။ ကျောင်းအား လှူသော် မပယ်ကောင်း။ ထိုဝတ္ထုကံ၊လယ်ယာက ရသောပစ္စည်းဖြင့် ကျောင်းကိုလည်း ပြုပြင်ကောင်း၏။ ထိုကျောင်း၌ နေသော သံယာတို့သည် ထိုဝတ္ထုကံ၊ လယ်ယာက အဖို့အခွန်အပ်သည်ကို ရမူ သုံးဆောင်သင့်၏။

သံဃာ၊ကျောင်း၊ ဘုရား၊ ဝတ်မိုး၊ဝတ်မြေသည် အနာထပိဏ်သူဌေး၊ ဗိမ္ဗိသာရမင်း တို့ လှူအပ်သော ဇေတဝန်ဥယျာဉ်၊ ဝေဠုဝန်ဥယျာဉ်ကဲ့သို့ ကြေးငွေနှင့် ဝယ်၍ဖြစ်စေ၊ မိမိပိုင်၍ဖြစ်စေ လှူအပ်သော မြေအရပ်လည်း ရှိသည်။ ဆင်းရဲသားတို့၏ အသီးအသီး ပိုင်သည့် မြေအရပ်ကို အခွန်ပိုင်မင်းက ပယ်နယ်သတ်၍ အခွန်ကိုသာ လှူအပ်သော မြေအရပ်လည်း ရှိသည်။ ထို ၂-ပါးတွင် ဇေတဝန်ဥယျာဉ်၊ ဝေဠုဝန်ဥယျာဉ်ကဲ့သို့ ကြေးငွေ နှင့် ဝယ်၍ဖြစ်စေ၊ မိမိပိုင်၍ဖြစ်စေ လှူအပ်သော မြေအရပ်ဖြစ်အံ့။ သာသနာတော် ၅,၀၀၀- ဆုံးသည်တိုင်အောင် ထိုမြေအရပ်သည် သံဃာ၊ကျောင်း၊ ဘုရားဥစ္စာသာ ဖြစ်သည်။ ဆင်းရဲ သားတို့၏ အသီးအသီးပိုင်သည့် မြေအရပ်ကို အခွန်ပိုင်မင်းက ပယ်နယ်သတ်၍ အခွန်ကို သာ လှူအပ်သော မြေအရပ်ဖြစ်အံ့။ အခွန်သည်သာ သံဃာ၊ကျောင်း၊ ဘုရားဥစ္စာ ဖြစ်သည်။

သစေ ပန ဇမ္ဗူဒီပေ ဌိတော “တမ္ပပဏ္ဍိတိပေ သံဃဿ ဒမ္ပိ”တိ ဒေတိ၊ တမ္ပပဏ္ဍိတိပတော ဧကောပိ ဝနွာ သဗ္ဗေသံ ဂဏှိတုံ လဘတိ။ သစေပိ တကြောဝ ဧကော သဘာဂဘိက္ခု သဘာဝါနံ ဘာဝံ ဂဏှာတိ။ န ဝါရေတဗ္ဗော။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် စီဝရက္ခန္ဓက၊ ဝိနည်းမဟာဝါအဋ္ဌကထာ(၄၁၈) လာသည်နှင့်အညီ အလှူဝတ္ထုမည်သည်ကား အလှူရှင်ဒါယကာတို့က ရည်မှတ်တိုင်းသော အလှူခံ သံဃာ၊ ကျောင်း၊ဘုရားတို့အား ထိုက်သွားသည်ဖြစ်သောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဂိုဏ်း၊ တစ်စိတ်သောသံဃာ ကို ရည်၍ ပစ္စည်း ၄-ပါးအကျိုးငှာ၊ အမှုသစ်အကျိုးငှာ လှူအပ်သော မြေအရပ် ဖြစ်အံ့။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၊ဂိုဏ်း၊ တစ်စိတ်သော သံဃာတို့သည် မိမိတို့ ထင်ရှားရှိစဉ် ထိုမြေအရပ်ကို စွန့်ပစ် သည် ဖြစ်အံ့။ အသာမိကဖြစ်၍ မင်းသိမ်းလျှင် မင်းဥစ္စာပင် ဖြစ်သင့်၏။

အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူ-

သစေ ဘိက္ခုဟိ ပရိစ္စတ္တဘာဝံ ဥ တွာ သာမိကော ဝါ တဿ ပုတ္တမိတရော ဝါ အညော ဝါ ကောစိ ဝံသေ ဥပ္ပန္နော ပုန ကပ္ပိယဝေါဟာရေန ဒေတိ၊ ဝဋ္ဋတိ။ ပစ္ဆိန္နေ ကုလဝံသေ ယော တဿ ဇနပဒဿ သာမိကော၊ သော အစ္ဆိန္နိတွာ ပုန ဒေတိ၊ စိတ္တလပဗ္ဗတေ ဘိက္ခုနာ နိဟဋ္ဌဥပကဝါဟကံ အဋ္ဌနာဂရာဇမဟေသိ ဝိယ၊ ဧဝမိ ဝဋ္ဋတိ။

ဟူ၍ ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ(၂၊ ၂၅၉) လာရာ၌ကဲ့သို့တည်း။ ထိုလှူရှင်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဂိုဏ်း၊သံဃာ တစ်စိတ်တို့ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူအား မပေးခဲ့မူ၍ သေလွန်မှုကား ထိုမြေအရပ်သည် သံယံ-ကဖြစ်၍ သာသနာတော် ၅,၀၀၀-ဆုံးသည်တိုင်အောင် သံဃာ့ဥစ္စာ ဖြစ်၏။ မင်းဥစ္စာ မဖြစ်သင့်။ ကျောင်းအား ရည်၍ လှူအပ်သည့် မြေအရပ်လည်း ထိုကျောင်းမရှိလျှင် သံယံက ဖြစ်၍ သာသနာတော် ၅,၀၀၀-ဆုံးသည်တိုင်အောင် သံဃာ့ဥစ္စာ ဖြစ်သည်။ မင်းဥစ္စာ

မဖြစ်သင့်။ လှူရင်းဘုရား ပြုပျက်သော်လည်း ထိုဘုရား၌ ဌာပနာအပ်သော ဓာတ်တော်၊ မွေတော်တို့သည် သာသနာ ၅,၀၀၀-စေ့သောအခါ မဟာဗောဓိ၌ ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန်တိုင်မှ မရှိ-ဆိုရမည်ဖြစ်သောကြောင့် လှူရင်းဘုရား ပြုပျက်သော်လည်း ဘုရားဥစ္စာသာ ဖြစ်သည်။ မင်းဥစ္စာ မဖြစ်သင့်-ဟူ၍ မှတ်တော်မူရာသည်။

[၁၀] “မင်းတို့ လှူသည့်အရာများမှာ လှူရင်း မင်းမရှိသော် အလှူပျက်ထိုက်သည် ဖြစ်မည်၊ မပျက်ထိုက်သည် ဖြစ်မည်”ဟူ၍ ဒသမအမေးတော်ရှိရာ၌-

ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ကို အစိုးရသော ဗိမ္ဗိသာရမင်းသည် ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာအား မိမိပိုင်ထိုက်သော ဝေဠုဝန်ဥယျာဉ်ကို လှူသကဲ့သို့ လှူသည်ဖြစ်မှုကား လှူရင်းမင်း မရှိသော် လည်း မပျက်ထိုက်။ ဆင်းရဲသားတို့ အသီးသီး ပိုင်ထိုက်သည့် မြေအရပ်ကို ပယ်နယ်သတ် မှတ်၍ အခွန်အတုတ်ကိုသာ လှူအပ်သော မြေအရပ်ဖြစ်လျှင် ထိုရှေးမင်း လှူအပ်သော အခွန်အတုတ်ကို ထိုမင်းမရှိလျှင် ပျက်ထိုက်၊ မပျက်ထိုက်-ဟု ၂-စုခွဲ၍ ဆင်ခြင်ရန် ရှိ၏။ ထို ၂-ပါးတွင် မပျက်ထိုက်-ဟူသော စကားရပ်သည် နိတတ္ထအာဂုံလည်း မရှိ နေယျတ္ထယုတ္တိ လည်း မရှိ။

ပျက်ထိုက်၏-ဟူသော စကားရပ်သည် နိတတ္ထအာဂုံ မရှိ၊ နေယျတ္ထယုတ္တိမူကား ရှိ၏။ အဘယ်သို့ ရှိသနည်းဟူမူ ထိုလှူရင်း မင်းသည် မူလထာဝရဖြစ်သောမြေကို မပိုင်။ မူလီတာဝကာလိကဖြစ်သော အခွန်အတုတ်ကိုသာ ပိုင်သည်။ ထိုမိမိတို့ပိုင်သော မူလီ တာဝကာလိက အခွန်အတုတ်ကိုသာ လှူသည်။ မိမိမပိုင်သော မူလထာဝရ မြေကို ဆင်းရဲ သားတို့လက်မှ ပသယှာဝဟာရအားဖြင့် အနိုင်အထက် နှိပ်စက်လုယက်၍ မလှူ။ ၁၀- ခိုင် ၁-ခိုင် မင်းအခွန် ပိုင်သည်-ဟူသော မူလထုံးစံသည် မင်းဖြစ်သည့်အခိုက်သာ ပိုင်သည်။ ထိုမင်းပင် ထိုဘဝတွင် တစ်စုံတစ်ခုအကုသိုလ်ကံကြောင့် မင်းအဖြစ်မှ ရွှေ့လျော့ခဲ့သော် မပိုင်။ ဤနေယျတ္ထယုတ္တိ ရှိသတည်း။

အနာထပိဏ်သူဌေး လှူအပ်သော ဇေတဝန်ဥယျာဉ်နှင့် ဗိမ္ဗိသာရမင်း လှူအပ် သော ဝေဠုဝန်ဥယျာဉ်လည်း ထူးခြား၏။ အဘယ်သို့ ထူးခြားသနည်းဟူမူ- ဗိမ္ဗိသာရမင်းမှာ အခွန်ပိုင်ဖြစ်၍ အခွန်နှင့်တကွ လှူထိုက်၊လှူရသည်။ အနာထပိဏ်သူဌေးမှာ အခွန်ပိုင် မဟုတ်၍ အခွန်နှင့်တကွ မလှူထိုက်၊မလှူရ။ မလှူရသော် ကောသလမင်းကြီးက ဇေတဝန် ကျောင်းတော်ဥယျာဉ်၌ အသီး၊အပွင့်ကို ၁၀-လုံး ၁-လုံး၊ ၁၀-ပွင့် ၁-ပွင့် အခွန်ကောက်ရ မည်လော ဆိုငြားအံ့။ အခွန်ကောက်ခံခြင်း၊ မခံခြင်းသည် ပမာဏ မဟုတ်။ ထိုက်သည့်အား လျော်စွာ အခွန်ကို ပြုကုန်ရာသည်။ ကျောင်း၊ ဘုရား၊ သံဃာနှင့်စပ်သည့် ပစ္စည်းရပ်၌

အခွန်ကို မင်းအား မထိုက်၊မစပ် ဆိုငြားအံ့၊ မင်းသမုတ်ပညတ်၍ ထားအပ်သည့် ကင်း အရပ်ကို လွန်၍ ကင်းအခွန်ကို ခိုးသောရဟန်းအား ပစ္စည်းတန်ဖိုးဥစ္စာနှင့် လျော်စွာ ဒုက္ကဋ်၊ ထုလွှစွည်း၊ ပါရာဇိကအာပတ်သင့်ကြောင်းကို ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော် (ဝိ၊၁၊၆၄)၌-

တဏှ ပဝိသိတ္တာ ရာဇေ ဘဏှံ ပစ္စမာသကံ ဝါ အတိရေကပစ္စမာသကံ ဝါ အဂ္ဂနကံ
ထေယျစိတ္တော အာမသတိ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ။ ဖန္ဒာပေတိ၊ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿ။
ပဌမံ ပါဝံ သုတ်ဃာတံ အတိက္ကမေတိ၊ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿ။ ဒုတိယံ ပါဝံ
အတိက္ကမေတိ၊ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ။

ဟူ၍ ဟောတော်မူသောကြောင့် ထိုကျောင်း၊ဘုရား၊ သံဃာနှင့်စပ်သည့် ပစ္စည်းရပ်၌ အခွန် ကို မင်းအား မထိုက်၊မစပ်-ဟူ၍ ဆိုသောစကားသည် မသင့်။ ဤသို့ ဆိုခဲ့တိုင်းသောနည်း ဖြင့် ဒသမအမေးတော်၌ အထူးအခြားကို စိတ်ဖြာခွဲခြမ်း၍ မှတ်တော်မူရာသည်။

[၁၁] “ရှေးမင်းတို့ ကျောက်စာထိုးမှတ်၍ လှူသည့်အရာများမှာ တရားကျမ်းဂန်နှင့် ညီသည့်အရာလည်း ရှိသည်၊ မညီသည့်အရာလည်း ရှိသည်။ တရားကျမ်းဂန်နှင့် မညီ၊ ကျောက်စာထိုးမှတ်၍ လှူဒါန်းသည့်အရာများမှာ အလှူမြောက်ထိုက်သည်၊ မမြောက်ထိုက် သည်။ အလှူခံထိုက်သည်၊ မခံထိုက်သည်ဖြစ်မည်”ဟူ၍ ဧကောဒေသမ မေးတော်မူသည့်အရာ ၌-

ရှေးမင်းတို့ ကျောက်စာထိုးမှတ်၍ လှူသောအရာသည် သံဃာအား လှူသော အရာလည်း ရှိသည်။ ကျောင်း၊ဘုရားအား လှူသောအရာလည်း ရှိသည်။ ထို ၂-ပါးတွင်-

ကျောင်း၊ဘုရားအား လှူသောအရာ၌ တစ်စုံတစ်ခုဝတ္ထုကို မလှူထိုက်၊ မလှူ ကောင်းသောမည်သည် မရှိ။ အလှူဝတ္ထုကို ပိုင်သောမင်းက လှူလျှင် လှူထိုက်၊လှူကောင်း သည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် ပဋိဂါဟကကျောင်း၊ဘုရားလည်း အလှူခံထိုက်၏။ ဒါယကာဖြစ် သော မင်း၏ အလှူသည်လည်း အလှူမြောက်ထိုက်၏။

သံဃာအား တရားကျမ်းဂန်နှင့် မညီ၊ ကျောက်စာထိုး၍ လှူလျှင် ထိုသံဃာကလည်း တရားကျမ်းဂန်နှင့် မသင့်မလျော် ခံမိသည် ဖြစ်အံ့။ ပိုင်သူမင်း၏ အလှူကား မြောက်ထိုက် ၏။ အလှူခံရဟန်းတို့အား တရားနှင့်မလျော် ခံမိခြင်းကြောင့် ထိုပစ္စည်းကို မသုံးစားအပ်။ ထိုမအပ်သော ဝေါဟာရဖြင့် ခံအပ်သောပစ္စည်းကို အမှီပြု၍ ရအပ်သော ကပ္ပိယဘဏှာ သည်လည်း မအပ်သည်သာတည်း။

အပိုင်း --။ | ဘိုးတော်ဘုရားအမေးတော်ပုံ (ဗားကရာဆရာတော်) ၂၃၇

ထို့ကြောင့် ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ (၂။၂၅၉)၌-

သစေ ပန ကောစိ အဗျတ္တော အကပ္ပိယဝေါဟာရေန တဋ္ဌာကံ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ ဝါ ကာရေတိ
ဝါ၊ တံ ဘိက္ခုဟိ န ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ။ တံ နိဿာယ လဒ္ဓံ ကပ္ပိယဘဏ္ဍပိ အကပ္ပိယမေဝ။

ဟု မိန့်သည်။ ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် ဧကာဒသမ အမေးတော်၌ ထိုက်၊မထိုက် အထူးကို မှတ်တော်မူရာသည်။

ဇမ္ဗုဒိပ်မြေအပြင်ဝယ် အတုမရှိ ထူးမြတ်လွန်ကဲသော ဘုန်းပညာ၊ အာဏာတန်ခိုး နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသဖြင့် လူတို့အထွတ် သမ္မုတိနတ်အစစ် ဧကရာဇ်ဖြစ်တော်မူ၍ သိမ်မွေ့ နက်နဲ ရွှင်လန်းဆန်းကြယ်သော ဉာဏ်တော်အစွမ်းဖြင့် သင့်အောင် ဆင်ခြင်စိစစ် ရွေးချယ် တော်မူလျက် တိုင်းနိုင်ငံသူ လူအပေါင်းတို့အား ရင်၌ဖြစ်သော သားကဲ့သို့ တရားနှင့်အညီ ထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ် စောင်မတော်မူသဖြင့် “သာသနာတော်စီးပွား၊ ကိုယ်တော်စီးပွား၊ သားတော်အစဉ်၊ မြေးတော်အဆက်၊ မြစ်တော်အညွန့် ပြန်သဖြင့် တိုင်းနိုင်ငံသူ လူအပေါင်း တို့၏စီးပွား များအံ့သောအကြောင်း ကောင်းမြတ်သောအမှုကိုသာ ဖန်ဆင်းစီမံ ကြံဆ ဆင်ခြင် မြော်မြင်တော်မူသည့်အတိုင်း မယိုင်မယုတ် သက်တော်ရာကျော် ရှည်တော်မူ၍ ချမ်းမြေ့သာယာစွာ ပါရမီကုသိုလ်တရားကို မဖြိုမငြင် ကျင်လည်သဖြင့် အဆင့်ဆင့် အားထုတ်တော်မူနိုင်သည် ဖြစ်စေသော”ဟု၊ ဩဓိသမေတ္တာ၊ မချာနေ့ည၊ သွန်ချရည်မှတ်၊ ချမ်းကြည်စေအပ်သည့်အကြောင်းကို မေတ္တာစာ ဆက်သွင်းပါသည် ဘုန်းတော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူ၍ ဆင်ဖြူသခင်၊ ဘုရင်အထွတ်၊ သမ္မုတိနတ်အစစ်၊ ဧကရာဇ်ဖြစ်တော်မူသော သာသနာ့ဒါယကာ မဟာဓမ္မရာဇ် တရားမင်းမြတ်။

ဗားကရာဆရာတော်ဘုရားကြီး အဆုံးအဖြတ် ပြီး၏။

ဗန်းမော်ဆရာတော်

{ ၁၅ } ဝတ္ထုဝိဝါဒဆေးခန့်ကျမ်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

မဟာကာရုဏီကော နာထော၊ လောကဿ'တ္ထာယ ဒေသယိ။
တိဝိဓံ သုဒ္ဓံ သဒ္ဓမ္မံ၊ စိရံ တိဋ္ဌတု တဿိ'ဒံ။ ။ (အာသိသဂါထာ)

မဟာကာရုဏီကော၊ ကြီးမြတ်သော ကရုဏာရှိတော်မူထသော။ နာထော၊ မြတ်စွာ ဘုရားသည်။ လောကဿ၊ လူ ၃-ပါး၏။ အတ္ထာယ၊ လောကီ၊ လောကုတ္တရာအကျိုးငှာ။ သုဒ္ဓံ၊ ရာဂ-အစရှိသော ကိလေသာအညစ်အကြေးတို့မှ စင်ကြယ်ထသော။ တိဝိဓံ၊ ၃-ပါး အပြားရှိသော။ သဒ္ဓမ္မံ၊ ပရိယတ်၊ ပဋိပတ်၊ ပဋိဝေဓ-ဟု ဆိုအပ်သော သူတော်ကောင်းတရား ကို။ အဒေသယိ၊ ဟောတော်မူပြီ။ တဿ နာထဿ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏။ ဣဒံ အယံ သဒ္ဓမ္မော၊ ဤ ၃-ပါးအပြားရှိသော သူတော်ကောင်းတရားသည်။ စိရံ၊ ပဉ္စသဟာသံ၊ နာဂတ် ယခေါင်၊ များမြောက်ရှည်ကြာစွာ။ တိဋ္ဌတု၊ တည်စေခလို။ ဝါ၊ တည်ပါစေသော်။

လောက ၃-ပါး၌ ဘုရားမှ တပါးသောသူတို့သည် ပညတ်ဟောကြားခြင်းငှာ မစွမ်း နိုင်သောအရာဖြစ်သောကြောင့် အနညဝိသယ-ဟု ဆိုအပ်သော-

- (၁) ဝိနည်းပညတ်၊ (၂) အဘိဓမ္မာပိဋကတ်၊
- (၃) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ (၄) ၆၂-ရပ်သော မိစ္ဆာဝါဒအားဖြင့်-

ဤ ၄-ပါးသော အရာတို့ကို အထောင်မကသော နည်းအားဖြင့် ဟောကြားပညတ်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ရှင် ဘုရားသခင်သည် မဟာကာရုဏာတော် နှိုးဆော် တိုက်တွန်းလတ်သဖြင့် ပညတ်ဟောကြားတော်မူအပ်သော ပရိဝါသ်အပြားသည်-

- အပ္ပဋိစ္စနုပရိဝါသ်၊ ပဋိစ္စနုပရိဝါသ်၊ သုဒ္ဓန္တပရိဝါသ်၊ သမောဓာနပရိဝါသ်-ဟူ၍ သာမညအားဖြင့် ၄-ပါး။

ဝတ္ထဝိဝါဒဆေးနီကျမ်း (ပန်းမော်ဆရာတော်)

- သုဒ္ဓန္တပရိဝါသ်၌ စူဠသုဒ္ဓန်, မဟာသုဒ္ဓန်-ဟူ၍ ၂-ပါး၊
- သမောဓာနပရိဝါသ်၌ သြဇာနသမောဓာန်, အဂ္ဂသမောဓာန်, မိဿကသမောဓာန်-ဟူ၍ ၃-ပါး၊

ဤသို့ ပြားပြန်ရကား ဝိသေသအားဖြင့် ၇-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၇-ပါးတို့တွင် ပဋိစ္စန္ဒပရိဝါသ်, အဂ္ဂသမောဓာန်ပရိဝါသ် ၂-ပါးတို့၏ ထူးခြားသော သဘောလက္ခဏာနှင့် တကွ ပရိဝါသ်မာနတ်ကံအရာတွင်-

- [၁] ၂-ရက်, ၃-ရက်-စသည် အဂ္ဂသမောဓာန်ပရိဝါသ်နေသူတို့သည် ဧကာဟ, ဒွိဟ-စသည်တို့ကို မဆိုမူ၍ တီဟ-စသည်တို့ကိုသာ ဆိုသဖြင့် ပရိဝါသ်တောင်းခြင်း, ကြားခြင်းအမှုတို့ကို ပြုအပ်, မပြုအပ်၊
- [၂] ဥ တ်ကမ္မဝါစာ မဖတ်,မရွတ်မီ ဒဏ်သားအား တိဿ,ဖုဿ-စသည် အမည်ကြားဖွယ် ရှိ,မရှိ၊
- [၃] မာနတ်ယူပြီး, အတ္တန်သွင်းပြီးနောက် ပရိဝါသ်မာနတ်ကို ချသင့်,မချသင့်၊
- [၄] မာနတ်ကို ကြား၍ ချဖွယ် ရှိ,မရှိ၊
- [၅] ဥပစာရပြင်ပ ဒုရသဒ္ဓကို ကြားဖွယ် ရှိ,မရှိ၊
- [၆] တစ်တိုက်လုံးကို မကြားမူ၍ ကျောင်းတိုက်တွင်း၌ ဝတ်နေအပ်, မနေအပ်၊
- [၇] ပကတတ် အလျှင်းမပါဘဲ ပရိဝါသ်သား, မာနတ်သားချည်း ဝတ်နေအပ်,မနေအပ်၊
- [၈] မာနတ်သား ညဉ့်ပြတ်အပ်, မပြတ်အပ်၊
- [၉] ပရိဝါသ်သား, မာနတ်သားသည် အဖော်ရဟန်းနှင့် အမိုးရိပ်တွင်း၌ အတူတကွ နေအပ်,မနေအပ်၊
- [၁၀] ကျောင်းတိုက်ပြင်၌ ပကတတ်နှင့် ၁၂-တောင် ဟတ္ထပါသ်ကို လွန်၍ နေအပ်, မနေအပ်၊
- [၁၁] ဒဏ်သားချင်း ဝတ်ကြားဖွယ် ရှိ,မရှိ၊
- [၁၂] “ဒိန္နော သံယေန”စသော ကမ္မဝါစာနိဂုံးကို ၃-ခေါက်ရွတ်ဖွယ် ရှိ,မရှိ။

ဤဝိဝါဒ ၁၂-ရပ်တို့ကို ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာသို့ ချသဖြင့် မသင့်မလျော် မသက်ဝင်သော အယူဝါဒများကို ပယ်ရှားလတ်၍ သင့်မြတ်တော်လျော် သက်ဝင်သော အယူဝါဒကောင်းကို ပြရာပြကြောင်းဖြစ်သော ဝတ္ထဝိဝါဒဆေးနီအမည်ရှိသော ဝတ်စာအဆုံးအဖြတ်

မှတ်သားရန် ဝိနိစ္ဆယစကားရပ်နှင့်တကွ အပွင့်စွန့်မာနတ်၊ မူလာယပဋိကဿနဝတ် နေစေ အပ်သော အစီအရင်များကို ရေးသားပေးအံ့။

[၁] ပဌမဝိဝါဒဝိနိစ္ဆယ

၁။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ ဥဒါယိ ဧကံ အာပတ္တိ အာပန္နော ဟောတိ သဗ္ဗေတနိကံ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္တံ။ သော ဘိက္ခုနံ အာရောစေသိ “အဟံ အာပုသော ဧကံ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇိ သဗ္ဗေတနိကံ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္တံ၊ ကထံ န ခေါ မယာ ပဋိပရိတဗ္ဗန္တိ ဘဂဝတော တေမတ္ထိ အာရောစေသံ။ တေန ဟိ ဘိက္ခဝေ သံယော ဥဒါယိဿ ဘိက္ခုနော ဧကိဿာ အာပတ္တိယာ သဗ္ဗေ- တနိကာယ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိယာ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္တယ ဧကာဟပရိဝါသံ ဒေတု။ ဧဝပူ ပန ဘိက္ခဝေ ဒါတဗ္ဗော။ တေန ဘိက္ခဝေ ဥဒါယိနာ ဘိက္ခုနာ သံယံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂီ ကရိတွာ ဝုဗ္ဗာနံ ဘိက္ခုနံ ပါဒေ ဝန္တိတွာ ဥက္ကုဋိကံ နိသီဒိတွာ အဉ္စလီ ပဂ္ဂဟေတွာ ဝေမဿ ဝစနိယော အဟံ ဘန္တေ ဧကံ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇိ သဗ္ဗေတနိကံ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္တံ၊ သောဟံ ဘန္တေ သံယံ ဧကိဿာ အာပတ္တိယာ သဗ္ဗေတနိကာယ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိယာ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္တယ ဧကာဟ- ပရိဝါသံ ယာစာမိတိ။ (စူဠဝါပါဠိတော်၊ ၁၀၀၈)

နောက်ကိုလည်း ဒွိဟ-စသည် ဖုံးလွှမ်းမိပြန်၍ ထိုနည်းအတူ တောင်း၍ ၎င်းရှင် ဥဒါယိသည် ပဉ္စာဟ-တိုင် ၅-ကြိမ်၊ ပက္ခ ၁-ကြိမ်အားဖြင့် ၆-ကြိမ် ပဋိစ္ဆန္တပရိဝါသ်နေရ ကြောင်းလည်း ၎င်းပါဠိတော်၌ လာ၏။

၂။ ပဋိစ္ဆန္တပရိဝါသော တာဝ ယထာပဋိစ္ဆန္တယ အာပတ္တိယာ ဒါတဗ္ဗော။ ကဿစိ ဟိ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္တ အာပတ္တိ ဟောတိ ယထာ အယံ ဥဒါယိတ္ထေရဿ၊ ကဿစိ ဒွိဟာဒိပုဋိစ္ဆန္တ ယထာ ပရတော အာဂတာ ဥဒါယိတ္ထေရဿေဝ။ ကဿစိ ဧကာ အာပတ္တိ ဟောတိ ယထာ အယံ။ ကဿစိ ဒွေ တိဿော တတုတ္တရိ ဝါ ယထာ ပရတော အာဂတာ။ (စူဠဝါ၊ ၄၅၁၈)

ဤသို့ စသည်ဖြင့် လာသော ၎င်းအဋ္ဌကထာ။ ဤကား ပဋိစ္ဆန္တပရိဝါသ်၏ လက္ခဏာကို ထောက်ထားဆင်ခြင်ရန် အမြွက်မျှဆောင်၍ ပြုအပ်သော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ သာဓကပါဠိ။

၃။ တေန ခေါ ပန သမယေန အညတရော ဘိက္ခု သမ္ပဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပန္နော ဟောတိ။ ဧကာ အာပတ္တိ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္တ၊ ဧကာ

အာပတ္တိ ဒွိဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာ၊ ဧကာ အာပတ္တိ တိဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာ၊ ဧကာ အာပတ္တိ စတူဟပု-
 ဋ်ဉ္စန္ဒာ၊ ဧကာ အာပတ္တိ ပဉ္စာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာ၊ ဧကာ အာပတ္တိ ဆာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာ၊ ဧကာ
 အာပတ္တိ သတ္တာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာ၊ ဧကာ အာပတ္တိ အဋ္ဌာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာ၊ ဧကာ အာပတ္တိ
 နဝါဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာ၊ ဧကာ အာပတ္တိ ဒသာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာ။ သော ဘိက္ခုနံ အာရာစေသိ
 “အဟံ အာဝုသော သမ္ပဟုလာ သံဃာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ၊ ဧကာ
 အာပတ္တိ ဧကာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာ ။လ။ ဧကာ အာပတ္တိ ဒသာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာ။ ကထံ န ခေါ
 မယာ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ။ ဘဂဝတော တေမတ္ထံ အာရောစေသံ။ တေန ဟိ ဘိက္ခဝေ
 သံယော တဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိ ဒသာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာ။
 တဿာ အဋ္ဌေန သမောဓာနပရိဝါသံ ဒေတု။ ဧဝဉ္စ ပန ဘိက္ခဝေ ဒါတဗ္ဗော။
 တေန ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနာ သံယံ ဥပသင်္ကမိတွာ ။လ။ ဧဝံမဿ ဝစနိယော “အဟံ
 ဘန္တေ သမ္ပဟုလာ သံဃာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ၊ ဧကာ အာပတ္တိ
 ဧကာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာ ။လ။ ဧကာ အာပတ္တိ ဒသာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာ။ သော’ဟံ ဘန္တေ သံယံ
 တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိ ဒသာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာ၊ တဿာ အဋ္ဌေန သမော-
 ဓာနပရိဝါသံ ယာစာမိတိ။ (စူဠဝါပါဠိတော်။၁၃၄)

၄။ အဂ္ဂသမောဓာနော နာမ သမ္ပဟုလာသု အာပတ္တိသု ယာ ဧကာ ဝါ ဒွေ ဝါ တိသော
 ဝါ သမ္ပဟုလာ ဝါ အာပတ္တိယော သဗ္ဗစိရပုဋ်ဉ္စန္ဒယော၊ တာသံ အဋ္ဌေန သမောဓာယ
 တာသံ ရတ္တိပရိစ္ဆေဒဝသေန၊ အဝသေသာနံ ဥိနတရပုဋ်ဉ္စန္ဒာနံ အာပတ္တိနံ ပရိဝါ-
 သော ဒိယုတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ အဂ္ဂသမောဓာနော။

ယဿ ပန သတံ အာပတ္တိယော ဒသာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာ၊ အပရမ္ဘိ သတံ အာပတ္တိ-
 ယော ဒသာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာ’တိ ဧဝံ ဒသက္ခတ္တံ၊ ကတွာ အာပတ္တိသဟဿံ ဒိဝသသ-
 တပုဋ်ဉ္စန္ဒံ ဟောတိ။ တေန ကိ ကာတဗ္ဗန္တိ။ သဗ္ဗံ သမောဒဟိတွာ ဒသ ဒိဝသေ
 ပရိဝသိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဧကေနေဝ ဒသာဟေန ဒိဝသသတမ္ဘိ ပရိဝသိတမေဝ ဟောတိ။
 ဝုတ္တမ္ဘိ စေ’တံ- “ဒသသတံ ရတ္တိသတံ၊ အာပတ္တိယော ဆာဒယိတွာန။
 ဒသရတ္တိယော ဝသိတွာန၊ မုစ္စေယျ ပါရိဝါသိကော။
 ပဉ္စာယမေ’သာ ကုသလေဟိ စိန္တိတာ”တိ။

အယံ အဂ္ဂသမောဓာနော နာမ။ (၎င်းအဋ္ဌကထာ။ဝိဂ္ဂ။၄။၂၇-၂၈)

ဤကား အဂ္ဂသမောဓာနပရိဝါသ်၏ လက္ခဏာကို ထောက်ထားဆင်ခြင်ရန်
 အမြွက်မျှ ဆောင်၍ ပြအပ်သော ပါဠိအဋ္ဌကထာ သာဓကပါဌ်။ ဤသို့ လာသော ထိုပရိဝါသ်
 ၂-ပါးတို့ ထူးခြားဟန်၊ လက္ခဏာ သာဓကပါဌ်တို့၌ နိတတ္ထ၊နေယျတ္ထ ၂-ပါးတို့ဖြင့် မှတ်သား

ဖွယ် ယခုကာလ ဝတ်နေကြသည်နှင့် အသင့်အလျော် ပိဏ္ဏတ္ထအဓိပ္ပါယ်သော်ကား သံဃာ-
ဒိသိသ်အာပတ်ကို ဖုံးလွှမ်းမိသော ရဟန်းသည် ဖုံးလွှမ်းမိသော ရက်အပိုင်းအခြား၊ အာပတ်
အနည်း၊အများကို မှတ်သား၍ ၁-ရက်သာ ဖုံးလွှမ်းမိသော အာပတ်အများရှိအံ့။

၅။ အဟံ ဘန္တေ သမ္ပဟုလာ သံဃာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ ဧကာဟပ္ပ-
ဋိစ္ဆန္ဓာယော။ သော'ဟံ ဘန္တေ သံယံ တာသံ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာ-
ဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဓာနံ ဧကာဟပရိဝါသံ ယာစာမိ။

ဟု တောင်း၍ ပရိဝါသံ နေအပ်၏။

၂-ရက် ဖုံးလွှမ်းမိအံ့၊ ဧကာဟ-ကို မဆိုမူ၍ ဒွိဟ-တွင်သာ။

၃-ရက် ဖုံးလွှမ်းမိအံ့၊ ဧကာဟ,ဒွိဟကို မဆိုမူ၍ တိဟ-တွင်သာ-

ဆို၍ တောင်းသဖြင့် နေအပ်၏။ စတူဟ-စသည်တို့၌ နည်းတူ။ ဤသို့ ပေါင်းစရာ အာပတ်
ရက်တူ၊ ရက်မတူ-အလီလီမရှိ၊ တစ်ခုသာရှိ၍ နေအပ်သော ပရိဝါသံကို ပဋိစ္ဆန္ဒပရိဝါသံ
မည်၏-ဟု မှတ်အပ်၏။

အာပတ်ကို ဖုံးလွှမ်းမိသောရက် ၁-ခုသာမက ဧကာဟ, ဒွိဟ-စသည် အစဉ်
အတိုင်းရှိ၍လည်းကောင်း၊ ဧကာဟနှင့် ဒွိဟ, ဒွိဟနှင့် ပဉ္စာဟ၊ ဤသို့ ၁-ခုခြား ၂-ခုခြား-
စသည်ရှိ၍လည်းကောင်း၊ ဧကာဟချည်း ၂-ခု, ၃-ခု-စသည်ရှိ၍လည်းကောင်း၊ ဒွိဟ-
စသည်တို့၌လည်း နည်းတူ ၂-ခု, ၃-ခု-စသည်ရှိ၍လည်းကောင်း၊ ဧကာဟ ၂-ခု, ဒွိဟ ၁-
ခု, တိဟ ၄-ခု- စသည်ရှိ၍လည်းကောင်း ဤသို့ ပေါင်းစရာ အာပတ် ရက်တူ၊ ရက်မတူ
အများရှိ၍ ဝတ်နေလိုသော ရဟန်းသည်-

၆။ အဟံ ဘန္တေ သမ္ပဟုလာ သံဃာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ သမ္ပဟုလာ
အာပတ္တိယော ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဓာယော။ သမ္ပဟုလာ အာပတ္တိယော ဒွိဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဓာ-
ယော။ သော'ဟံ ဘန္တေ သံယံ တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော ဒွိဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဓာ-
ယော။ တာသံ အဂ္ဂေန သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစာမိ။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းမိသော ရက်ရှိသည်အားလျော်စွာ တောင်း၍ ပရိဝါသံ နေအပ်၏။
ဤသို့ ပေါင်းစရာ ရက်အလီလီရှိ၍ ရှိသမျှရက်ကလည်း ထင်စွာ ဝစီဘောဒပြုသဖြင့် တောင်း
၍ နေအပ်သော ပရိဝါသံကို အတ္ထသမောဓာနပရိဝါသံ မည်၏-ဟု မှတ်အပ်၏။

ဤသို့ ထိုပရိဝါသံ ၂-ပါးတို့၏ ကွဲပြားကြသော သဘောလက္ခဏာကို မှတ်အပ်သည်
၏အဖြစ်သည် ပါဠိ,အဋ္ဌကထာတို့၌ သိသာထင်ရှား၏။ ထိုသို့ သိသာထင်ရှားသောကြောင့်

အတ္တသမောဓာနပရိဝါသဖြစ်လျက် ပဋိစ္စနုပရိဝါသကဲ့သို့ ဧကာဟ၊ ဒွိဟ-စသည် ပေါင်းစရာ ရှိသမျှကို ဝစီဘေဒမပြုဘဲ ၂-ရက် ဝတ်ယူလျှင် ဧကာဟကို မဆိုမူ၍ ဒွိဟ-တွင်ရွှေ့သာ၊ ၃-ရက်ဝတ်ယူလျှင် ဧကာဟ၊ ဒွိဟတို့ကို မဆိုမူ၍ တိဟ-တွင်ရွှေ့သာ၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် တစ်ခုသာ ဆိုအပ်သည်။ တစ်ခုသာဆိုသော်လည်း သင့်မြတ်၏-ဟု ပြောဆိုဆုံးဖြတ်ကြသော ဆရာတို့၏စကားကို အမှားစင်စစ်-ဟု မှတ်အပ်သည်။

ဧကာဟကို ၂-ကြိမ်၊ ၃-ကြိမ်-စသည်မဆိုဘဲ ၁-ကြိမ်သာဆို၍ ၁-ရက်တည်း အတ္တသမောဓာနပရိဝါသနေသူတို့ကိုလည်း ထိုအမှားစင်စစ်သို့ပင် သွင်း၍ သင်္ဂြိုဟ်ရေတွက် အပ်သည်။ ပေါင်းစရာ ရက်အလီလီ မရှိလျှင်၊ ပဋိစ္စနုပရိဝါသရှိလျှင် အတ္တသမောဓာနပရိဝါသ နေအပ်သည်၏အဖြစ်ကား ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ ၂-ပါးဖြင့်ပင် သိသာထင်ရှား၏။ ပေါင်းစရာ ရှိသမျှ ရက်ကို စိတ်ကူးဖြင့်သာ မပေါင်းမူ၍ ဝစီဘေဒပြုအပ်သည်၏အဖြစ်မှာ “ဝေ’မဿဝ- စနိယော” အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ပရိဝါသတောင်းအစီအရင်၊ ၂ တ်ကမ္မဝါ စာဖတ်၍ ပေးအပ်သောအစီအရင် ပါဠိတော်ဖြင့်ပင် သိသာထင်ရှား၏။ ထိုသို့ပင် သိသာ ထင်ရှားသော်လည်း အနိစ္စလက္ခဏာကို ဖြစ်စဉ် သန္တတိသဘော ဖုံးလွှမ်း၍ထားသော ကြောင့် ဉာဏ်အား ထင်မြင်နိုင်ခဲ့သည့်ပမာ ဧကာဟ ၂-လီ၊ ၃-လီ-စသည်ရှိလျှင် ၂- ကြိမ်၊ ၃-ကြိမ်-စသည်ဆို၍ ဒွိဟ-စသည်တို့၌လည်း အတူဆို၍ အတ္တသမောဓာနပရိဝါသ နေရာသော သဘောကို ရှေးနေရိုးနေစဉ် မရှိခြင်းသဘော ဖုံးလွှမ်း၍ ထားသောကြောင့် ဉာဏ်အား ထင်မြင်နိုင်ခဲ့၊ လိုက်နိုင်ခဲ့ချိမ့်မည်။

၇။ သိက္ခမာနေန ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနာ အညာတဗ္ဗံ။ ပရိပုစ္ဆိတဗ္ဗံ။ ပရိပဉ္စိတဗ္ဗံ။ အယံ တတ္ထ သာမိစိ။

ဟူသည်နှင့်အညီ ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာကို အထက်၊အောက် နှော၍ သဘောကျအောင် လုံ့လပြု အပ်သည်။ သီဟိုဠ်ဋီကာကြီးတို့၌ အထူးဘယ်သို့ မလာ။ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာနှင့်ပင် သိသာ လောက်သော သဘောရှိသည်။ “သတိမမူ ဂူမမြင်” ဆိုဘိသကဲ့သို့ ဖြစ်၍သာ၊ လျှို့ဝှက်ခဲခက် လှသော အရာမဟုတ်။

ထို့ကြောင့် သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ (၃။၃၇၄) ဆရာမြတ်သည်-

၈။ သေသ’မေတ္တ ပါဠိတော စ အဋ္ဌကထာတော စ သုဝိညေယျမေဝ။

ဟု မိန့်မှာ၍ ပါရိဝါသိက၊ သမုစ္စယ ၂-ခန္ဓကလုံးကိုပင် ပေ ၁-ချပ်ခွဲခန့်မျှဖြင့် အပြီးသတ် တော်မူလေသည်။ ဤကဲ့သို့သောအရာတွင် ဆင်ခြင်နှလုံးထားကုန်ရာသည်ကား ဘုရား သခင် ရွှေပြည်နိဗ္ဗာန် စံဝင်တော်မူသည်မှနောက် အနှစ် ၁၀၀-တိုင်ရောက်လျှင်ပင် ဝဇ္ဇီတိုင်း၊

ဝေသာလီပြည်မှာ ဥဒ္ဒမ္ပ၊ ဥဗ္ဗိနယ၊ အပဂတသတ္တုသာသနဖြစ်သော “ကပ္ပတိ သိင်္ဂီလောဏ-ကပ္ပေါ” (ဝိ၊၄၊၄၉၁)အစရှိသော သာသနာတော်မြတ်၏ အညစ်အကြေး ဘေးရန်အစု ဝတ္ထုဝါဒ ၁၀-ပါး ပေါ်ဖြစ်လာ၍ အရှင်မဟာယသမထေရ်မြတ်သည်-

၉။ အာဂစ္ဆန္တ အာယသ္မန္တာ၊ ဣမံ အဓိကရဏံ အာဒိယိဿာမ ပုရေ အဓမ္မော ဒိဗ္ဗတိ။ (ဝိ၊၄၊၄၉၆)

အစရှိသည်ဖြင့် ကြားမှာ၍ ပါဝေယျကတိုင်းသား၊ အဝန္တိဒက္ခိဏာပထတိုင်းသား ရဟန်းများ ထံသို့ တမန်စေလွှတ်ခြင်း-စသည်ဖြင့် လုံ့လအားထုတ်၍ဖြစ်သော ၁-သန်း၊ ၂-သိန်းအရေ အတွက်ရှိသော သံဃာအစည်းအဝေးမှ ရွေးနုတ်အပ်သော အရှင်မဟာသဗ္ဗဂါမိထေရ်၊ အရှင်မဟာရေဝတထေရ်-စသော ဗဟုသုတ၊ အာဂတာဂမ၊ ဓမ္မဓရ၊ ဝိနယဓရ၊ မာတိကာ-ဓရ၊ ပဏ္ဍိတ၊ ဝိယတ္တ၊ မေဓာဝီ၊ လန္တီ၊ ကုက္ကုစ္စက၊ သိက္ခာကာမ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ၊ ဆဋ္ဌာဘိည၊ တေဝိဇ္ဇဂုဏ်ရှင် ရဟန္တာသခင်မြတ်များသည် ထိုဝတ္ထုဝါဒ ၁၀-ပါးတို့၏ ဘုရားသခင်ပညတ် တော်နှင့် မလျော်သည့်အဖြစ်ကို ထင်စွာပြု၍ ဝိနိစ္ဆယပြုပြီးလျှင် ဒုတိယသင်္ဂါယနာတင်တော် မူကြရသည်၌ပင် ၆-ခုမြောက်ဖြစ်သော “ကပ္ပတိ အာစိဏ္ဏကပ္ပေါ”ဟူသော ဝတ္ထုဝါဒကို “အာစိဏ္ဏကပ္ပေါ ဧကစ္စော ကပ္ပတိ၊ ဧကစ္စော န ကပ္ပတိ”ဟု ဝိနိစ္ဆယပြုတော်မူကြသည်ကို ထောက်ရှု၍ ယခုကာလမှာ ဆိုဖွယ်ရာ မရှိပြီ။

နှစ်ပေါင်း ၂,၀၀၀-ကျော်၍ သာသနာတော် အခွန်ရှည်လေပြီ ဖြစ်သောကြောင့် ရှေးအစဉ်အလာ ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့၏ အလေ့အကျက်သည် သင့်လျော်ဟုတ်မှန်သော အရာလည်း ရှိရာ၏။ ချော်ချွတ်တိမ်းပါးသည့်အရာလည်း ရှိရာ၏-ဟု ဗဟုသုတ ဝိနယဓရ ပုဂ္ဂိုလ်များထံ ဆွေးနွေးမေးမြန်း၍ ကျမ်းဂန်စာပေကိုလည်း သေချာစွာ ကြည့်ရှုသဖြင့် မသင့်လျော်သည့်အရာဖြစ်လျှင် ရှေးအစဉ်အလာရှိသည်-ဟု မစွဲလမ်းသာချေ။ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းဂန်တို့နှင့် သင့်လျော်ညီညွတ်သည်သာ ပဓာနပေ-ဟူ၍ မှတ်ယူ နှလုံးသွင်းကုန်ရာ၏။

ကတ္တိကတ္ထေ ကေရာဋီကငါးလို၊ ထွန်တုံးကို မျိုလေသော မြေစပါးကြီးပမာ မာနကို အလံထူ၍ အယူဝါဒ အစွဲအလမ်း မကြီးမားကုန်ရာ။

ဤတွင်ရွှေကား မှတ်သားရန် တပုံ၊ ယုတ္တိအာဂုံ ၂-ပါးဖြင့် မသင့်သော အယူဝါဒ တို့ကို ပယ်ရှားလတ်၍ သင့်မြတ်သော အယူဝါဒကို ပြရာပြကြောင်း ဝိနိစ္ဆယစကားရပ် အပြီး သတ်၏။

ပဌမဝိဝါဒဝိနိစ္ဆယ၌ ပါဠိပါဠိတို့၏ အနက်ကား-

၁။ တေန ခေါ ပန သမယေန၊ ထိုအခါ၌။ အာယသ္မာ ဥဒါယီ၊ အရှင်ဥဒါယီသည်။ သဗ္ဗေတနိကံ၊ လွတ်စေလိုသော စေတနာရှိသည်ဖြစ်၍။ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ၊ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိခြင်းကြောင့် သင့်သော။ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္တံ၊ ၁-ရက်ဖုံးလွှမ်းခြင်းရှိသော။ ဧကံ၊ ၁-ချက်သော။ အာပတ္တိံ၊ သံယာဒိသိသ်အာပတ်သို့။ အာပန္နော၊ ရောက်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သော၊ ထိုအရှင်ဥဒါယီသည်။ အာပုသော၊ ငါ့အရှင်တို့။ အဟံ၊ ငါသည်။ သဗ္ဗေတနိကံ၊ သော။ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ၊ သော။ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္တံ၊ သော။ ဧကံ၊ သော။ အာပတ္တိံ၊ သို့။ အာပဇ္ဇိ၊ ရောက်ပြီ။ ကထံ၊ အဘယ်သို့။ မယာ၊ ငါသည်။ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ န ခေါ၊ ကျင့်အပ်သနည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဘိက္ခုနံ၊ ရဟန်းတို့အား။ အာရောစေသိ၊ ပြောကြားလေ၏။ ဘိက္ခု၊ တို့သည်။ ဘဂဝတော၊ အား။ ဧတမတ္ထံ၊ ထိုအကြောင်းကို။ အာရောစေသံ၊ ကြားလျှောက်ကုန်၏။ ဘိက္ခုဝေ၊ တို့။ တေန ဟံ၊ ထိုသို့ ရောက်တပြီးကား။ သံယော၊ သည်။ ဥဒါယိဿ၊ ဥဒါယိအမည်ရှိသော။ ဘိက္ခုနော၊ အား။ သဗ္ဗေတနိကာယ၊ သော။ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိယာ၊ သော။ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္တယ၊ သော။ ဧကိဿာ၊ သော။ အာပတ္တိယာ၊ ဤ။ ဧကာဟပရိဝါသံ၊ ၁-ရက်နေရခြင်းရှိသော ပရိဝါသ်ကို။ ဒေတု၊ လော့။ ဘိက္ခုဝေ၊ တို့။ ဧဝဉ္စ ပန၊ ဤသို့လျှင်။ ဒါတဗ္ဗော၊ ပေးအပ်၏။

ဘိက္ခုဝေ၊ တို့။ ဥဒါယိနာ၊ သော။ တေန ဘိက္ခုနာ၊ သည်။ သံယံ၊ သို့။ ဥပသင်္ကမိတ္တာ၍။ ဧကံသံ၊ လက်ဝဲတဖက် ပခုံးထက်၌။ ဥတ္တရာသင်္ဂီ၊ ကိုယ်ဝတ်သင်္ကန်းကို။ ကတ္တာ၊ လက်ကန်တော့ စံပယ်တင်သည်ကို ပြု၍။ ဝုဗ္ဗာနံ၊ သီတင်းကြီးကုန်သော။ ဘိက္ခုနံ၊ တို့၏။ ပါဒေ၊ ခြေတို့ကို။ ဝန္တိတ္တာ၊ ၍။ ဥတ္တုဋိကံ၊ ဆောင့်ကြောင့်။ နိသီဒိတ္တာ၊ ၍။ အဇ္ဇလိံ၊ လက်အုပ်ကို။ ပဂ္ဂဟေတ္တာ၊ ချီ၍။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရားတို့။ အဟံ၊ သည်။ သဗ္ဗေတနိကံ၊ သော။ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ၊ သော။ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္တံ၊ သော။ ဧကံ၊ သော။ အာပတ္တိံ၊ သို့။ အာပဇ္ဇိ၊ ရောက်ပြီ။ သောဟံ၊ ထိုအကျွန်ုပ်သည်။ သံယံ၊ ကို။ သဗ္ဗေတနိကာယ၊ သော။ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိယာ၊ သော။ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္တယ၊ သော။ ဧကိဿာ၊ သော။ အာပတ္တိယာ၊ ဤ။ ဧကာဟပရိဝါသံ၊ ကို။ ယာစာမိ၊ တောင်းပါ၏။ ဣတိ ဧဝံ၊ သို့။ ဝစနိယော၊ ဆိုအပ်သည်။ အဿ၊ ဤ။ (ပါဠိတော်၊ စူဠဝါ၊ ၁၀၈)

၂။ တာဝ၊ ရှေးဦးစွာ။ မယာ၊ ငါသည်။ ဝုတ္တော၊ မိန့်အပ်သော။ ပဋိစ္ဆန္တပရိဝါသော၊ ကို။ ယထာပဋိစ္ဆန္တယ၊ ဖုံးလွှမ်းမိတိုင်းသော။ အာပတ္တိယာ၊ ဖြင့်။ ဒါတဗ္ဗော၊ ဤ။ ဟိ ဝိတ္တာရေမိ၊ ထိုစကားကို ချဲ့ဦးအံ့။ အယံ ဥဒါယိတ္ထေရဿ ယထာ၊ ဤဥဒါယိထေရ်အား ကဲ့သို့။ ကဿစိ၊ အချို့သောသူအား။ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္တံ၊ ၁-ရက်ဖုံးလွှမ်းမိသော။ အာပတ္တိံ၊ အာပတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ပရတော၊ နောက်မှ။ အာဂတာ၊ လာသော။ ဥဒါယိတ္ထေရဿ

ယထာ သို့။ ကဿစိ၊ အား။ ဒွိဟာဒိပုဋိစ္ဆန္တာ၊ ၂-ရက်-စသည် ဖုံးလွှမ်းမိသော။ အာပတ္တိ သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ အယံ ဥဒါယိတ္ထေရဿ ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ကဿစိ၊ အား။ ဧကာ၊ ၁-ချက်သော။ အာပတ္တိ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ပရတော၊ မှ။ အာဂတာ၊ သော။ ဥဒါယိတ္ထေရဿ ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ကဿစိ၊ အား။ ဒွေ ဝါ၊ ၂-ချက်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ တိဿော ဝါ၊ ၃-ချက်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ တတုတ္တရိ ဝါ၊ ထို့ထက်အလွန်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ အာပတ္တိ-ယော၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ (အဋ္ဌကထာ၊ စူဠဝါ၊ ၄၊ ၁၈)

၃။ တေန ခေါ ပန သမယေန၊ ဤ။ အညတရော၊ အမှတ်မရှိသော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်း သည်။ သမ္မဟုလာ၊ များစွာကုန်သော။ သံယာဒိသေသာ၊ သံယာဒိသိသ် အမည်ရှိကုန်သော။ အာပတ္တိယော၊ တို့သို့။ အာပန္နော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္တာ၊ ၁-ရက်ဖုံးလွှမ်းအပ် သော။ ဝါ၊ ဖုံးလွှမ်းမိသော။ ဧကာ၊ ၁-ချက်သော။ အာပတ္တိ၊ သံယာဒိသိသ်အာပတ်သို့လည်း ကောင်း ။လ။ ဒသာဟပုဋိစ္ဆန္တာ၊ သော။ ဧကာ၊ သော။ အာပတ္တိ၊ သို့လည်းကောင်း။ အာပန္နော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ သော၊ ထိုရဟန်းသည်။ အာပုသော၊ ငါ့ရှင်တို့၊ အဟံ၊ သည်။ သမ္မဟုလာ၊ ကုန်သော။ သံယာဒိသေသာ၊ ကုန်သော။ အာပတ္တိယော၊ တို့သို့။ အာပဇ္ဇိ၊ ရောက်ပြီ။ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္တာ၊ သော။ ဧကာ၊ သော။ အာပတ္တိ၊ သို့လည်းကောင်း ။လ။ ဒသာဟပုဋိစ္ဆန္တာ၊ သော။ ဧကာ၊ သော။ အာပတ္တိ၊ သို့လည်းကောင်း။ အာပဇ္ဇိ၊ ရောက်ပြီ။ ကထံ၊ အဘယ် သို့လျှင်။ မယာ၊ သည်။ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ န ခေါ၊ ကျင့်အပ်သနည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဘိက္ခုနံ၊ တို့အား။ အာရောစေသိ၊ ပြောကြားလေ၏။

ဘိက္ခု၊ တို့သည်။ ဘဂဝတော၊ အား။ ဧတမတ္တံ၊ ထိုအကြောင်းကို။ အာရောစေသံ၊ ကုန်၏။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ တေန ဟိ၊ ထိုသို့ တပြီးကား။ သံယော၊ သည်။ တဿ ဘိက္ခုနော၊ အား။ တာသံ အာပတ္တိနံ၊ ထို ၁-ရက်၊ ၂-ရက် ဖုံးလွှမ်းမိသော များစွာသော သံယာဒိသိသ် အာပတ်တို့တွင်။ ယာ အာပတ္တိ၊ အကြင် သံယာဒိသိသ်အာပတ်ကို။ ဒသာဟပုဋိစ္ဆန္တာ၊ ၁၀-ရက် ဖုံးလွှမ်းအပ်၏။ တဿာ အာပတ္တိယာ၊ ဤ။ အဇ္ဈေန၊ အပိုင်းအခြားအားဖြင့်။ ဝါ၊ အဖို့အားဖြင့်။ သမောဓာနပရိဝါသံ၊ ပေါင်း၍ နေခြင်းရှိသော ပရိဝါသ်ကို။ ဒေတု၊ ပေးလော့။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဧဝ္ဗ ပန၊ ဤသို့လျှင်။ ဒါတဗ္ဗော၊ ပေးအပ်၏။

ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ တေန ဘိက္ခုနာ၊ သည်။ သံယံ၊ သို့။ ဥပသင်္ဂမိတွာ၊ ၍ ။လ။ ဘန္တေ တို့။ အဟံ၊ သည်။ သမ္မဟုလာ၊ ကုန်သော။ သံယာဒိသေသာ၊ ကုန်သော။ အာပတ္တိယော၊ တို့သို့။ အာပဇ္ဇိ၊ ပြီ။ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္တာ၊ သော။ ဧကာ၊ သော။ အာပတ္တိ၊ သို့လည်းကောင်း ။လ။ ဒသာဟပုဋိစ္ဆန္တာ၊ သော။ ဧကာ၊ သော။ အာပတ္တိ၊ သို့လည်းကောင်း။ အာပဇ္ဇိ၊ ပြီ။ သော အဟံ၊ သည်။ သံယံ၊ ကို။ တာသံ အာပတ္တိနံ၊ တို့တွင်။ ယာ အာပတ္တိ၊ ကို။ ဒသာဟပုဋိစ္ဆန္တာ၊ ဤ။

တဿာ အာပတ္တိယာ၊ ဇါ။ အဋ္ဌေန၊ ဖြင့်။ သမောဓာနပရိဝါသံ၊ ကို။ ယာစာမိ၊ ဇါ။ ဣတိ ဧဝံ၊ သို့။ ဝစနိယော၊ သည်။ အဿ ဘဝေယျ၊ ဇါ။ (စူဠဝါပါဠိတော်။၁၃၄)

၄။ အဋ္ဌသမောဓာနော နာမ၊ ကား။ သမ္ပဟုလာသု၊ များစွာကုန်သော။ အာပတ္တိသု၊ တို့တွင်။ ဧကာ ဝါ၊ သော။ ဒွေ ဝါ၊ ကုန်သော။ တိဿော ဝါ၊ ကုန်သော။ သမ္ပဟုလာ ဝါ၊ ကုန်သော။ ယာ အာပတ္တိယော၊ တို့ကို။ သဗ္ဗစိရပ္ပင်္ဂိန္ဒန္တယော၊ အလုံးစုံတို့ထက် ကြာမြင့်စွာ ဖုံးလွှမ်းအပ်ကုန်၏။ တာသံ၊ တို့၏။ အဋ္ဌေန၊ ဖြင့်။ သမောဓာယ၊ ပေါင်း၍။ တာသံ၊ တို့၏။ ရတ္တိပရိစ္ဆေဒဝသေန၊ ညဉ့်အပိုင်းအခြား၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ အဝသေသာနံ၊ ကုန် သော။ ဦနတရပ္ပင်္ဂိန္ဒန္တနံ၊ အယုတ်အနည်း ဖုံးလွှမ်းအပ်ကုန်သော။ အာပတ္တိနံ၊ တို့၏။ ပရိဝါသော၊ ကို။ ဒိယျတိ၊ ပေးအပ်၏။ အယံ၊ ဤပရိဝါသံကို။ အဋ္ဌသမောဓာနော၊ အဋ္ဌ- သမောဓာန်-ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

ပန၊ ရက်မတူ ဖုံးလွှမ်းအပ်သော အာပတ်မှတစ်ပါး ရက်တူဖုံးလွှမ်းအပ်သော အာပတ်ကို ဆိုဦးအံ့။ ယဿ၊ အကြင်ရဟန်းအား။ သတံ အာပတ္တိယော၊ ၁၀၀-သော သံယာဒိသိသ်အာပတ်တို့ကို။ ဒသာဟပ္ပင်္ဂိန္ဒန္တာ၊ ၁၀-ရက် ဖုံးလွှမ်းအပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်အံ့။ အပရံပိ၊ တစ်ပါးလည်း။ သတံ အာပတ္တိယော၊ တို့ကို။ ဒသာဟပ္ပင်္ဂိန္ဒန္တာ၊ ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်အံ့။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဒသက္ခတ္တံ၊ ၁၀-ကြိမ်။ ကတွာ၊ ၍။ အာပတ္တိသဟဿံ၊ ၁,၀၀၀-သော သံယာဒိသ်အာပတ်တို့ကို။ ဒိဝသသတပ္ပင်္ဂိန္ဒန္တာ၊ ညဉ့် ၁၀၀-ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်။ ဟောတိ၊ အံ့။ တေန၊ ထိုရဟန်းသည်။ ကိံ ကာတဗ္ဗံ၊ အဘယ်သို့ ပြုအပ်သနည်း။ ဣတိ ဧ၊ ဤသို့ မေးငြားအံ့။ သဗ္ဗံ၊ ကို။ သမောဒဟိတွာ၊ ပေါင်း၍။ ဒသဒိဝသေ၊ ၁၀-ရက်တို့ပတ်လုံး။ ပရိဝသိတဗ္ဗံ၊ ဇါ။ ဧဝံ၊ သို့။ ဧကေနေဝ၊ တစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော။ ဒသာဟေန၊ ၁၀-ရက် တည်းဖြင့်။ ဒိဝသသတံပိ၊ နေ့ ၁၀၀-သည်လည်း။ ပရိဝသိတမေဝ၊ လျှင်။ ဟောတိ၊ ဇါ။

ရတ္တိသတံ၊ ညဉ့်-၁၀၀။ ဒသသတံ အာပတ္တိယော၊ ၁,၀၀၀-သော အာပတ်တို့ကို။ ဆာဒယိတွာန၊ ၍။ ဒသရတ္တိယော၊ ၁၀-ညဉ့်တို့ပတ်လုံး။ ဝသိတွာန၊ ပရိဝါသ်နေ၍။ ပါရိဝါ- သိကော၊ ပရိဝါသ်သားရဟန်းသည်။ မုစ္စေယျ၊ အာပတ်မှ လွတ်ရာ၏။ ဧသာ ပဉ္စာ၊ ကို။ ကုသလေဟိ၊ ဝိနည်းအရာ လိမ္မာသော ပညာရှိတို့သည်။ စိန္တိတာ၊ ကုန်၏။ ဣတိ ဧတံပိ ဝစနံ၊ ဤသို့သော စကားကိုလည်း။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တံ၊ အပ်၏။ အယံ၊ ဤသို့ ဟောတော်မူအပ်သော ပရိဝါသ်သည်။ အဋ္ဌသမောဓာနော နာမ၊ အဋ္ဌသမောဓာန် မည်၏။ (စူလဝါအဋ္ဌကထာ။၂၇-၈)

၅။ ဘန္တေ၊ တို့။ အဟံ၊ သည်။ ဧကာဟပ္ပင်္ဂိန္ဒန္တယော၊ ၁-ရက်ဖုံးလွှမ်းအပ်ကုန်သော။ သမ္ပဟုလာ၊ ကုန်သော။ သံယာဒိသေသာ၊ ကုန်သော။ အာပတ္တိယော၊ တို့သို့။ အာပဇ္ဇိ

F:17-D

ပြီ။ သော အဟံ၊ သည်။ သံယံ၊ ကို။ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္နာနံ၊ ကုန်သော။ သမ္ပဟုလာနံ၊ ကုန်သော။ တာသံ အာပတ္တိနံ၊ တို့၏။ ဧကာဟပရိဝါသံ၊ ၁-ရက်နေရသော ပရိဝါသံကို။ ယာစာမိ၊ ၎င်း၏။ (ပဋိစ္ဆန္နပရိဝါသံတောင်း)

၆။ ဘန္တေ၊ တို့။ အဟံ၊ သည်။ သမ္ပဟုလာ၊ ကုန်သော။ သံယာဒိသေသာ၊ ကုန်သော။ အာပတ္တိယော၊ တို့သို့။ အာပဇ္ဈိ၊ ပြီ။ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္နာယော၊ ကုန်သော။ သမ္ပဟုလာ၊ ကုန်သော။ အာပတ္တိယော၊ တို့သို့လည်းကောင်း။ ဒွိဟပုဋိစ္ဆန္နာယော၊ ကုန်သော။ သမ္ပဟုလာ၊ ကုန်သော။ အာပတ္တိယော၊ တို့သို့လည်းကောင်း။ အာပဇ္ဈိ၊ ပြီ။ သော'ဟံ၊ သည်။ သံယံ၊ ကို။ တာသံ အာပတ္တိနံ၊ ထို ၁-ရက်၊ ၂-ရက်ဖူးလွှမ်းအပ်ကုန်သော များစွာကုန်သော သံယာဒိသိသံအာပတ်တို့တွင်။ ယာ အာပတ္တိယော၊ အကြင်သံယာဒိသိသံအာပတ်တို့ကို။ ဒွိဟပုဋိစ္ဆန္နာယော၊ ၂-ရက် ဖူးလွှမ်းအပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တာသံ၊ ထို ၂-ရက် ဖူးလွှမ်းအပ်ကုန်သော သံယာဒိသိသံအာပတ်တို့၏။ အဇ္ဈေန၊ ဖြင့်။ သမောဓာနပရိဝါသံ၊ ကို။ ယာစာမိ၊ ၎င်း၏။ (အဂ္ဂသမောဓာနပရိဝါသံတောင်း)

၇။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ သိက္ခမာနေန၊ ကျင့်လိုသော။ ဘိက္ခုနာ၊ သည်။ အညာတဗ္ဗံ၊ သိအောင်လည်း လုံ့လပြုအပ်၏။ ပရိပုစ္ဆိတဗ္ဗံ၊ သူတပါးကိုလည်း မေးမြန်းအပ်၏။ ပရိပဉ္စိတဗ္ဗံ၊ ဉာဏ်ဖြင့်လည်း နှိုင်းယှဉ်အပ်၏။ အယံ၊ ဤသည်လျှင်။ တတ္ထ၊ ထိုသူတပါးတို့ ပြောဆိုဆုံးမလာရာ၌။ သာမိမိ၊ ရိုသေအပ်သော အကျင့်တည်း။ ဝါ၊ လောကုတ္တရာတရားနှင့် လျော်သောသဘောတည်း။ (ပါဠိတော်)

၈။ ဧတ္ထ၊ ဤခန္ဓက၌။ သေသံ၊ ဖွင့်ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်မှ ကြွင်းသမျှသည်။ ပါဠိတော၊ ပါဠိတော်အားဖြင့်လည်းကောင်း။ အဋ္ဌကထာတော၊ အဋ္ဌကထာအားဖြင့်လည်းကောင်း။ သုဝိညေယျမေဝ၊ သိလွယ်သော သဘောရှိသည်သာလျှင်တည်း။ (သာရတ္ထဋီကာ၊ ၃။ ၃၇၄)

၉။ သီဂီလောဏကပေါ၊ ဆားမရှိသော ခဲဖွယ်၊ ဆွမ်း-စသော အာမိသနှင့် စားအံ့-ဟု သားချိုဖြင့် ဆားကို သွားလေရာ ဆောင်ရသောအကျင့်သည်။ ကပ္ပတိ၊ အပ်၏။ (ဝိ၊ ၄။ ၄၉၁) အာယသ္မန္တာ၊ အရှင်မြတ်တို့သည်။ အာဂစ္ဆန္တု၊ လာလတ်ကုန်လော့။ အဓမ္မော၊ မသူတော်တရားသည်။ ပုရေ ဒိဗ္ဗတိ၊ မထွန်းပမီ။ မယံ၊ တို့သည်။ ဣမံ အဓိကရဏံ၊ ဤအဓိကရဏံကို။ အာဒိယိသာမ၊ အရေးယူကုန်အံ့။ (ဝိ၊ ၄။ ၄၉၆) အာစိဏ္ဏကပေါ၊ ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့၏ အလေ့အကျက်ကို ကျင့်ခြင်းသည်။ ကပ္ပတိ၊ ၎င်း၏။ အာစိဏ္ဏကပေါ၊ သည်။ ဧကစ္စော၊ အချို့သည်။ ကပ္ပတိ၊ အပ်၏။ ဧကစ္စော၊ သည်။ န ကပ္ပတိ၊ မအပ်။ (စူဠဝါပါဠိတော်)

၎င်းပဌမဝိနိစ္ဆယ၌ ပါဠိပါဠိအနက် ပြီး၏။

[၂] ဒုတိယဝိဝါဒဝိနိစ္ဆယ

ပရိဝါသ်ပေးခြင်း၊ မာနတ်ပေးခြင်း၊ အတ္တန်သွင်းခြင်း ကိစ္စရပ်တို့၌ ဥ တ်ကမ္မဝါစာ ဖတ်ရွတ်ကြသည်မှာ-

၁။ ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိဗလေန သံယော ဉာပေတဗ္ဗော။ သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ ဥဒါယီ ဘိက္ခု ဧကံ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇိ။

ဤသို့ စသည်ဖြင့်လာသော စူဠဝါပါဠိတော် (၁၀၄)

၂။ ယထာ စ ဣဓ အယံ ဥဒါယီ ဘိက္ခုတိ ဝုတ္တံ၊ ဧဝံ ယော ယော အာပန္နော ဟောတိ။ တဿ တဿ နာမံ ဂဟေတွာ အယံ ဣတ္ထန္နာမော ဘိက္ခုတိ ကမ္မဝါစာ ကာတဗ္ဗာ။

၎င်း(စူဠဝါ)အဋ္ဌကထာ(၂၂)၊ ဤသို့ ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ ထင်ရှားစွာ လာရှိသည်ဖြစ်၍ ဝတ်ယူ သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ရှိရင်းအမည်နှင့် ဖတ်ရွတ်ကြသောအရာသည် အလွန်ပင် သင့်မြတ်လှပေ၏။ ထိုသို့ပင် သင့်မြတ်သော်လည်း လိင်၊ဝှစ် အထားအသို၊ အဆို၊အရွတ် ခဲခက်သော ဘွဲ့အမည် လည်း ရှိသည်-ဟူ၍ သုခုစွာရဏအကျိုးငှာ တိဿ၊ ဖုဿ-စသည်ဖြင့် ဖတ်ရွတ်ကြသည်မှာ-

၃။ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခဿ ပန ယထာ သကံ နာမံ ဝိနာ အညေန နာမေန အနုဿာ- ဝိတေ ကမ္မံ ကုပ္ပတိ သော အနုပသမ္ပန္နောဝ ဟောတိ။ တတ္ထ ဌိတော အညော အနုပသမ္ပန္နော ဝိယ ဂဟိတနာမဿ ဝတ္ထုပုဂ္ဂလဿ တတ္ထ အဘာဝါ ဧတဿ စ နာမဿ အနုဿာဝနာယ အဝုတ္တတ္တာ။ တသ္မာ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခဿ ပကတိ နာမံ ပရိဝတ္ထေတွာ အပုဗ္ဗေန နာဂါဒိနာမေန အနုဿာဝေတုကာမေန ပဋိကစ္စေဝ “တွံ နာဂေါ”တိ အာဒိနာ ဝိညာပေတွာ အနုဿာသနအန္တရာယိကဓမ္မပုစ္ဆနက္ခဏေသုပိ တဿ စ သံယဿ စ ယထာ ပါကဋံ ဟောတိ။ တထာ ပကာသေတွာဝ နာဂါဒိ- နာမေန အနုဿာဝေတဝံ။

ဟု ဝိမတိဝိနောဒနီဋီကာ (၂။၁၃၀)ကို ဆောင်၍-

★ ဥ တ်ကမ္မဝါစာ မဖတ်ရွတ်မီကပင် “သင်သည် တိဿတည်း၊ သင်၏အမည်ကို တိဿ-ဟူ၍ မှတ်လော့။ သံယာတော်များသည်လည်း ဤဒဏ်သား ပုဂ္ဂိုလ်၏အမည်ကို တိဿ-ဟူ၍ မှတ်ကြပါ။” ဤသို့ အမည်ကို မှတ်စေ၊ ထင်ရှားစေပြီးမှ ဥ တ်ကမ္မဝါ ဖတ်ရွတ် အပ်သည်-ဟူသော အယူဝါဒ၊

★ ရှေးအဖို့က တိဿ၊ ဖုဿ-စသည် အမည်မမှည့်ဘဲ ကမ္မဝါစာကို ဆွဲ၍ ဖတ်ရွတ် သော်လည်း ထိုသူကို တိဿ-ဟု ရည်မှတ်ခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ ဖတ်ရွတ်အပ်၏-ဟူသော အယူဝါဒ၊ ဤဝါဒ ၂-ပါး ကွဲပြားလျက်ရှိသည်။

ထိုဝါဒ ၂-ပါးတို့တွင် ရှေ့ဝါဒသည်-

- ဋီကာအထောက်အမှီ ရသည် ၁-ခု၊
- ဂရု၊ လဟု ၂-ရပ်တို့တွင် ဂရုဖြစ်သည် ၁-ခု၊
- တိဿ၊ ဖုဿ-စသော အမည်ဟူသည်လည်း ပညတ္တိသဒ္ဓါဖြစ်၍ သမုတ်ပညတ်လျှင် လည်း ပညတ်အပ်သောသူ၏ သကနာမဖြစ်ရသော သဘောယုတ္တိရှိသည် ၁-ခု၊

ဤသို့ ဣစ္ဆိတဗ္ဗ၊ ဂဟေတဗ္ဗအကြောင်း များသောကြောင့် ထိုဝါဒကို အလိုရှိအပ် သည်၊ ထိုဝါဒ၌ တည်အပ်သည်။

နောက်ဝါဒသည်ကား-

- အထောက်အမှီ မရှိသည် ၁-ခု၊
- ဂရု၊ လဟု ၂-ရပ်တို့တွင် လဟုဖြစ်သည် ၁-ခု၊
- မိမိကိုယ်ကိုလည်း မိမိ မသမုတ်၊မပညတ်၊ သူတပါးသော်လည်း မသမုတ်၊ မပညတ် ဖူးသေးဘဲလျက် တိဿ-ဟု ဖတ်ရွတ်အပ်သော အမည်သည် ထိုသူ၏ သကနာမ မဖြစ်နိုင်ရာသော သဘောယုတ္တိ မရှိသည် ၁-ခု၊
- ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့၌လည်း ဥ တ်ကမ္မဝါစာမဖတ်မီ ရှေးအဖို့က အမည်ကိုသာ ယူ၍ ဖတ်ရွတ်ရာသည်၏အဖြစ် ထင်ရှားလျက် စဉ်းငယ်မျှ ဥ တ်ကမ္မဝါစာ၏ ရှေ့ကျသော အမည် မဟုတ်သည် ၁-ခု၊

ဤသို့ အစုစုအရပ်ရပ် ပဟာတဗ္ဗအကြောင်းများကြောင့် ပယ်ရှားအပ်သော ဝါဒ ဖြစ်သည်-ဟု မှတ်အပ်၏။

ရှေ့ဝါဒသည် အထောက်အမှီရသည်-ဟူငြားသော်လည်း ဝတ်ကမ္မဝါစာအရာ၌ လာသော ဋီကာမဟုတ်။ ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာအရာ၌သာ လာသော ဋီကာဖြစ်၍ ခုတ်ရာ တခြား၊ ရှုရာတပါးကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ အမှီ မခိုင်မာ-ဟူငြားအံ့၊ ဥတ္တိဒေါသ ၅-ပါး၊ ကမ္မဝါစာ ဒေါသ ၅-ပါးကို ဟောကြားရာ ပရိဝါပါဠိတော် (၃၈၀)၌-

၄။ “ဝတ္ထု န ပရာမသတိ” ဟူသော ပါဠိပါဠိ၊

၅။ ဝတ္ထု န ပရာမသတိတိ ယဿ ဥပသမ္ပဒါဒိကမ္မံ ကရောတိ။ တံ န ပရာမသတိ။
တဿ နာမံ န ဂဏှာတိ။ (ဝိဋ္ဌ၊ ၄၊ ၂၄၅)

ဟူသော ၎င်းအဋ္ဌကထာ၌ ဥပသမ္ပဒါဒိကမ္မံ-ဟု အာဒိသဒ္ဓါနှင့် လာခြင်းကြောင့် ဥ တ်ကမ္မ
ဝါစာနှင့် စပ်သမျှအရာတို့ကို ဤကဲ့သို့ချည်း မှတ်အပ်သည်။

အပလောကနကံ၏ အရာကိုလည်း ကမ္မသဘာဝချင်း အလားတူသည်ဖြစ်၍
တို့ကဲ့သို့ပင် ယူအပ်၊ မှတ်အပ်သည်။

၆။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒွေ တယော ဧကေနုဿာဝနေ ကာတုံ၊ တဉ္စ ခေါ ဧကေန
ဥပဇ္ဈာယေန၊ နတွေ နာနုပဇ္ဈာယေန။ (မဟာဝါပါဠိတော်။ ၁၂၉)

၇။ ဧကေန အာစရိယေန ဒွေ ဝါ တယော ဝါ အနုဿာဝေတဗ္ဗာ။ ဒွိဟိ ဝါ တိဟိ ဝါ
အာစရိယေဟိ ဝိသု ဝိသု ဧကေန ဧကဿာ'တိ ဧဝံ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ ဒွေ တိဿော
ဝါ ကမ္မဝါစာ ကာတဗ္ဗာ။ သစေ ပန နာနာစရိယာ နာနုပဇ္ဈာယာ ဟောန္တိ။
တိဿတ္ထေရော သုမနတ္ထေရဿရိကံ၊ သဒ္ဓိဝိဟာ၊ သုမနတ္ထေရော တိဿတ္ထေ-
ရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ အနုဿာဝေတိ။ အညမညဉ္စ ဂဏှပူရကာ ဟောန္တိ၊ ဝဇ္ဇတိ။
သစေ ပန နာနုပဇ္ဈာယာ ဟောန္တိ။ ဧကော အာစရိယော ဟောတိ။ နတွေ
နာနုပဇ္ဈာယေနာတိ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ န ဝဇ္ဇတိ။ (၎င်းမဟာဝါအဋ္ဌကထာ။ ၃၁၅)

၈။ “အယံ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော စ အယံ ဓမ္မရက္ခိတော စ အာယသ္မတော သံဃရက္ခိတဿ
ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော”တိ အာဒိနာ နယေန ဧကေန အာစရိယေန ဒွိန္ဒံ ဧကသ္မိ
ခဏော အနုဿာဝနနယော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဣမိနာဝ နယေန တိဏ္ဏံမ္ပိ ဧကေန
အာစရိယေန ဧကက္ခဏော အနုဿာဝနံ ဒဋ္ဌမ္ပံ။ (ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ၊ ၂။ ၁၃၁)

ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာအရာ၌ လာသော ဤပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ကို ထောက်၍
ပင် ပရိဝါသ်ပေးခြင်း-စသော ဝတ်ကံတို့၌ ၂-ပါး၊ ၃-ပါးကို ခွန်တွဲ၍ ကမ္မဝါစာ ဖတ်ရွတ်ကြ
သည်ဖြစ်၍လည်း ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာအရာ၌လာသော အဆုံးအဖြတ်နှင့် စပ်ဟပ်၍ မယူ
အပ်သည့်အရာယောင်ယောင် ပြုလုပ်၍ ရှေ့ဝါဒ၏မှီရာ ဋီကာသည် ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာ
အရာ၌သာ လာသောဋီကာဖြစ်၍ ၎င်းဝါဒသည် အမှီ မခိုင်မာ၊ ခုတ်ရာတခြား၊ ရှုရာတပါး-
ဟု မဆိုအပ်၊ မမှတ်သင့်။ အမည်မှည့်၍ ဖတ်ရိုးဖတ်စဉ် မရှိသည်ကိုသာ ဝဲသဖြင့် အတင်း
ခေါင်းခံ၍ မနေရာ။ ကိစ္စကြီးကျယ်စွာ မဟုတ်ဘဲလျက် အမှုကိုယ်နေရာ မကျခဲ့လျှင် လုံ့လ
အတွက် မျက်မှောက်ပစ္စုပ္ပန်၊ သံသရာအကျိုး မပြီးဘဲ သပိတ်ကွဲ ကိုယ်ကြေရှိလေရာသော
အကြောင်းများကို ထောက်ထားမြော်ရှု၍ ဂရုဖြစ်သော ရှေ့ဝါဒ၌သာ တည်လေရာ၏။

၂၅၅

၂-ပါး၊ ၃-ပါးကို ဒွန်တွဲ၍ ကမ္မဝါစာဖတ်ရွတ်ပုံ ဥဒါဟရုဏ်နည်းပြဖြစ်သော ထိုဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာလာဟန် ပါဠိပါဠိ အနေအသွား၊ အထားအသိုတို့ကို ထောက်လျှင် ဒွန်တွဲကြသည့်အရာမှာလည်း ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ယောက်၊ ၃-ယောက်တို့အား အမည်တူကြား၍ ဖတ်ရွတ်ချေက ပဌမနာဂကို မည်သူ၊ ဒုတိယနာဂကို မည်သူ၊ တတိယနာဂကို မည်သူ-ဟု သံဃာနှင့်တကွ ပဉ္စင်းလောင်းတို့အား အမည်ကို ကြားသဖြင့် အမှတ်ထား၍ ဖတ်ရွတ်ရသည် ဖြစ်သောကြောင့် အမှုများသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ မကြားမီ အမှတ်မထားမိလျှင် ကုက္ကုစ္စဖြစ်စရာရှိ၍လည်းကောင်း အမည်မရောယှက်စေခြင်းငှာ ၎င်းဋီကာနှင့်အညီ တစ်ယောက်ကို နာဂ၊ တစ်ယောက်ကို ဖုဿ၊ တစ်ယောက်ကို ဒတ္တ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ကို တိဿ-ဟု အမည်ကြားပြီး၍-

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ နာဂေါ စ အယံ ဖုဿော စ အယံ ဒတ္တော
စ အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော။

ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ဥပသမ္ပဒ ဥတ်ကမ္မဝါစာတို့ကို ဖတ်ရွတ်ရလျှင် ဝိညူပသဌ၊ အင်္ဂါသုန္ဒရဖြစ်သည်-ဟု အယူနှလုံးသွင်း၍ အလေ့အလာပြုကုန်ရာ၏။ ပဉ္စင်းလောင်း ဥပဇ္ဈာယ်တို့အား အမည်ကြားရသည်မှာ အနုသာသက သမ္ပတိဥတ်၌ပင် ဖတ်ရွတ်ရမည် ဖြစ်၍ ဥပဇ္ဈာယ်မယူမီကပင် အမည်ကို ထင်စွာ “သင်သည် နာဂတည်း။ သင်၏ အမည်ကို နာဂ-ဟူ၍မှတ်။ သံဃာအပေါင်းသည်လည်း ဤပဉ္စင်းလောင်း၏အမည်ကို နာဂ-ဟူ၍ မှတ်ကြပါ။” ဤနည်းအတူ ကြွင်းသော ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ယောက်တို့ကိုလည်း ဖုဿ၊ ဒတ္တ၊ ဥပဇ္ဈာယ်အမည်ကိုလည်း “အရှင်မြတ်သည် တိဿတည်း။ အရှင်မြတ်၏အမည်ကို တိဿ-ဟူ၍ မှတ်ပါ။ သံဃာအပေါင်းသည်လည်း ဤမည်သည့် ဆရာအမည်ကို တိဿ-ဟူ၍ မှတ်ကြပါ။” ဤသို့ အမည်မှည့်ကြားရာ၏။

ဝတ်ကမ္မဝါစာ ဖတ်ရွတ်ရာမှာလည်း ထိုအတူပင် အမည် မရောယှက်စေခြင်းငှာ တစ်ယောက်ကို တိဿ၊ တစ်ယောက်ကို ဖုဿ၊ တစ်ယောက်ကို ဒတ္တ-ဟု သံဃာနှင့်တကွ ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အမည်ကို ကြားပြီး၍-

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ တိဿော စ ဘိက္ခု။ အယံ ဖုဿော စ ဘိက္ခု။
အယံ ဒတ္တော စ ဘိက္ခု။ သမ္ပဟုလာ သံဃာဝိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ။

ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ဖတ်ရွတ်အပ်သည်-ဟု နှလုံးသွင်း၍ အလေ့အလာပြုကုန်ရာ၏။

ဤတွင်ရွှေ့လည်း ယုတ္တိ၊အာဂုံ ၂-ပါးစုံဖြင့် မသင့်မလျော်သော အယူဝါဒကို ပယ်ရှားလတ်၍ သင့်မြတ်ကောင်းမွန်သော အယူဝါဒကို ပြပုံ ဝိနိစ္ဆယ ၁-ရပ် အပြီးသတ်၏။

ဒုတိယဝိဝါဒဝိနိစ္ဆယ၌ ပါဠိပါဠိတို့၏အနက်ကား-

၁။ ဗျတ္တေန၊ ဥ တ်ကမ္မဝါစာ နှုတ်၌လာသော။ ပဋိပလေနေ၊ အက္ခရာဌာန်ကရိုဏ်းကို ပီသစွာ ရွတ်စွမ်းနိုင်သော။ ဘိက္ခုနာ၊ သည်။ သံယော၊ ကို။ ဉာပေတဗ္ဗော၊ ၎င်း။ ဘန္တေ တို့။ သံယော၊ သည်။ မေ၊ ၎င်း။ ဝစနံ၊ ကို။ သုဏာတု၊ လော။ ဥဒါယီ၊ သော။ အယံ ဘိက္ခု၊ ဤရဟန်းသည်။ ဧကံ၊ တစ်ချက်သော။ အာပတ္တိ၊ သို့။ အာပဇ္ဇိ၊ ရောက်ပြီ။

(စူဠဝါ၊ပါဠိတော်။၁၀၄)

၂။ ဣဓ၊ ဤကမ္မဝါစာ၌။ အယံ ဥဒါယီ ဘိက္ခုတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ ယထာ စ၊ ဟောတော်မူအပ် သကဲ့သို့လည်း။ ဧဝံ တထာ၊ ထိုအတူ။ ယော ယော၊ အကြင်အကြင်ရဟန်းသည်။ အာပန္နော၊ သင့်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ တဿ တဿ၊ ထိုထိုရဟန်း၏။ နာမံ၊ ကို။ ဂဟေတွာ၊ ၍။ အယံ ဣတ္ထန္နာမော ဘိက္ခုတိ၊ ဟူ၍။ ကမ္မဝါစာ၊ ကို။ ကာတဗ္ဗာ၊ ပြုအပ်၏။ (၄င်းအဋ္ဌကထာ။၂၂)

၃။ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခဿ ပန၊ ပဉ္စင်းလောင်း၏ကား။ သကံ၊ မိမိဥစ္စာဖြစ်သော။ ယထာ နာမံ ရှိရင်းတိုင်းအမည်ကို။ ဝိနာ၊ ၍။ အညေန၊ တပါးသော။ နာမေန၊ ဖြင့်။ အနုဿာဝိတော၊ ဥ တ်ကမ္မဝါစာ ကြားသည်ရှိသော်။ ကမ္မံ၊ သည်။ ကုပ္ပတိ၊ ပျက်၏။ ဂဟိတနာမဿ၊ ယူအပ် သော အမည်ရှင်ဖြစ်သော။ ဝတ္ထုပုဂ္ဂလဿ၊ ဝတ္ထုပုဂ္ဂိုလ်၏။ တတ္ထ၊ ထိုသိမ်အပြင် သံယာ အလယ်၌။ အဘာဝါ၊ မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဧတဿ စ၊ ထိုရှိသော ပဉ္စင်းလောင်း၏ လည်း။ နာမဿ၊ အမည်ကို။ အနုဿာဝနာယ၊ ၌။ အဝုတ္တတ္တာ၊ မဆိုမရွတ်သည်အဖြစ် ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုပဉ္စင်းခံရာ၌။ ဌိတော၊ တည်လာသော။ အညော၊ တပါးသော။ အနုပ- သမ္ပန္နော ဝိယ၊ ပဉ္စင်း မဟုတ်သောသူကဲ့သို့။ သော၊ ထိုပဉ္စင်းလောင်းသည်။ အနုပသမ္ပန္နော၊ ပဉ္စင်း မဟုတ်သည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။

တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခဿ၊ ပဉ္စင်းလောင်း၏။ ပကတိ နာမံ၊ နှေးပကတိ ရှိရင်းအမည်ကို။ ပရိဝေတ္တော၊ လဲလှယ်၍။ အပုဗ္ဗေန၊ နှေးအမည် မဟုတ်သော။ နာဂါဒိ- နာမေန၊ နာဂ-အစရှိသော အမည်ဖြင့်။ အနုဿာဝေတုကာမေန၊ ဥ တ်ကမ္မဝါစာ ကြားလို သောဆရာသည်။ ပဋိကစ္စေ၊ အနုဿာသကသမ္ပတိဥ တ်ကို မဖတ်မရွတ်မီ နှေးမဆွကလျှင်။ တံ၊ သည်။ နာဂေါ၊ နာဂတည်း။ ဣတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့်။ ဝိညာပေတွာ၊ သိစေ၍။ ဝါ၊ အမည်မှည့်၍။ အနုဿာသနအန္တရာယိကဓမ္မပစ္ဆနက္ခဏေသုပိ၊ သံယာအလယ်မှ ထ၍ ပြင်ပအရပ်မှာ ဆုံးမပေးသောခဏ၊ ရဟန်းခံခြင်း၏အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သောကြောင်း သဘောတို့ကို မေးမြန်းသော ခဏတို့၌လည်း။ တဿ စ၊ ထိုပဉ္စင်းလောင်းအားလည်း ကောင်း။ သံယဿ စ၊ သံယာအားလည်းကောင်း။ ယထာ စ၊ အကြင်သို့သော အခြင်းအရာ ဖြင့် ဆုံးမမေးမြန်းသည်ရှိသော်။ ပါကဋံ၊ အမည်ထင်ရှားခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ တထာ၊

ထိုအခြင်းအရာဖြင့်။ ပကာသေတွာဝ၊ ထင်ရှားစေ၍သာလျှင်။ နာဂါဒိနာမေန၊ နာဂ-အစ ရှိသောအမည်ဖြင့်။ အနုဿာဝေတဗ္ဗံ၊ ဥတ်ကမ္မဝါစာ ကြားအပ်၏။ (ဝိမတိဋီကာ၊ ၂။ ၁၃၀)

၄။ ဝတ္ထံ၊ ကမ္မာရဟဖြစ်သော ဝတ္ထုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ န ပရာမသတိ၊ မသုံးသပ်။

(ပရိဝါပါဠိတော်၊ ၃၈၀)

၅။ ဝတ္ထံ န ပရာမသတိတိ၊ ဟူသည်ကား။ ယဿ၊ အကြင်သူအား။ ဥပသမ္ပဒါဒိကမ္မံ၊ ဥပသမ္ပဒ-စသောကံကို။ ကရောတိ၊ ပြု၏။ တံ၊ ထိုကံပြုအပ်သောသူကို။ န ပရာမသတိ၊ မသုံးသပ်။ တဿ၊ ထိုကံပြုသောသူ၏။ နာမံ၊ ကို။ န ဂဏှာတိ၊ မယူ။ (ပရိဝါအဋ္ဌကထာ၊ ၂၄၅)

၆။ ဘိက္ခဝေ တို့။ ဒွေ တယော၊ ၂-ယောက်၊ ၃-ယောက်သော ပဉ္စင်းလောင်းတို့ကို။ ဧကာနုဿာဝနေ၊ တကွတပြိုင်နက် ကမ္မဝါစာကြားခြင်းတို့ကို။ ကာတုံ၊ ပြုစီမံသောငှာ။ တဉ္စ ခေါ၊ ထိုပြုခြင်းကိုလည်း။ ဧကေန၊ တစ်ယောက်တည်းသော။ ဥပဇ္ဈာယေန၊ ဖြင့်။ ကာတုံ၊ ငှာ။ အနုဇာနာမိ၊ ငါ ခွင့်ပြု၏။ နာနုပဇ္ဈာယေန၊ အသီးသီးသော ဥပဇ္ဈာယ်ဖြင့်။ နက္ခေဝ အနုဇာနာမိ၊ ငါ-ခွင့်မပြုသလျှင်ကတည်း။ (မဟာဝါပါဠိတော်၊ ၁၂၉)

၇။ ဧကေန၊ သော။ အာစရိယေန၊ ကမ္မဝါစာရာသည်။ ဒွေ ဝါ၊ ၂-ယောက်ကုန်သော ပဉ္စင်းလောင်းတို့ကိုလည်းကောင်း။ တယော ဝါ၊ ၃-ယောက်ကုန်သော ပဉ္စင်းလောင်းတို့ကို လည်းကောင်း။ အနုဿာဝေတဗ္ဗာ၊ ကမ္မဝါစာ ကြားအပ်ကုန်၏။ ဒွိဟိ ဝါ၊ ၂-ယောက်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တိဟိ ဝါ၊ ၃-ယောက်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ အာစရိယဟိ၊ ကမ္မဝါစာရာတို့ သည်။ ဝိသု ဝိသု၊ အသီးအသီး။ ဧကေန၊ တစ်ယောက်သည်။ ဧကဿ၊ တစ်ယောက်အား။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ၊ တပြိုင်နက် တချက်တည်းဖြင့်သာလျှင်။ ဒွေ ဝါ၊ ၂-ခုလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တိဿော ဝါ၊ ၃-ခုလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ကမ္မဝါစာ၊ တို့ကို။ ကာတဗ္ဗာ၊ ပြုအပ်ကုန်၏။

ပန၊ ထိုမှတပါး။ သစေ၊ အကယ်၍။ နာနာစရိယာ၊ အသီးအသီး ကမ္မဝါစာဆရာ ချည်းဖြစ်ကုန်သော။ နာနုပဇ္ဈာယာ၊ အသီးအသီးသော ဥပဇ္ဈာယ်တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန် အံ့။ တိဿထွေရော၊ တိဿထေရ်သည်။ သုမနထွေရဿ၊ သုမနထေရ်၏။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ၊ အတူနေတပည့်ကို။ သုမနထွေရော၊ သည်။ တိဿထွေရဿ၊ ၏။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ၊ အတူနေ တပည့်ကို။ အနုဿာဝေတိ၊ ကမ္မဝါစာကြားအံ့။ အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ ဂဏူရကာ၊ ဂိုဏ်းပြည့်တို့သည်။ ဟောန္တိ စ၊ ဖြစ်လည်း ဖြစ်ကုန်၏။ ဝဋ္ဋတိ စ၊ အပ်လည်း အပ်၏။ ပန၊ ထိုသို့ မဟုတ်။ သစေ၊ ၍။ နာနုပဇ္ဈာယာ၊ ဥပဇ္ဈာယ်အသီးအသီးတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်အံ့။ ဧကော၊ တစ်ယောက်တည်း သော။ အာစရိယော၊ ကမ္မဝါစာရာသည်။ ဟောတိ၊ အံ့။

နတွေဝ နာနုပဏ္ဍာယေနာတိ၊ ဤ။ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ၊ ပယ်တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
န ဝဋ္ဋတိ၊ မအပ်။ (မဟာဝါ။အဋ္ဌကထာ။၃၁၅)

၈။ အယံ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော စ အယံ ဓမ္မရက္ခိတော စ အာယသ္မတော သံယရက္ခိတဿ
ဥပသမ္ပဒါပေက္ခောတိ အာဒိနာ၊ အယံ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော စ ။လ။ ပေက္ခော-ဤသို့ အစရှိသော။
နယေန၊ နည်းဖြင့်။ ဧကေန၊ တစ်ယောက်တည်းသော။ အာစရိယေန၊ ကမ္မဝါဆရာသည်။
ဒွိန္နံ၊ ပဉ္စင်လောင်း ၂-ယောက်တို့အား။ ဧကသ္မိံ ခဏေ၊ တပြိုင်နက်သောခဏ၌။ အနုဿာ-
ဝနနယော၊ ကမ္မဝါစာ ကြားရာသောနည်းကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ဤ။ ဣမိနာဝ နယေန၊ ဤနည်းဖြင့်
သာလျှင်။ တိဏ္ဏံပိ၊ ပဉ္စင်လောင်း ၃-ယောက်တို့အားလည်း။ ဧကေန၊ သော။ အာစရိယေန၊
ကမ္မဝါဆရာသည်။ ဧကက္ခဏေ၊ တပြိုင်နက်သော ခဏ၌။ အနုဿာဝနံ၊ ကမ္မဝါစာ ကြား
ခြင်းကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။ (ဝိမတိဋီကာ။၂။၁၃၁)

စုတိယဝိနိစ္ဆယ၌လာသော ပါဠိပါဠိတို့၏အနက် ဤတွင် ပြီး၏။

----- x -----

[၃] တတိယဝိဝါဒဝိနိစ္ဆယ

အတ္တနက်ကိစ္စကို ပြုပြီးသည်၏ အခြားမဲ့၌လည်း ဝတ်ကို ချရဦးမည်-ဟု အစဉ်
အလာ ရှေးဝတ်စာဟောင်းများ၌ အဆိုရှိသည်ကို စွဲ၍ ချသင့်၊မချသင့်၊ ဝါဒ ၂-ပါး ကွဲပြား
ကြသည်မှာလည်း ပရိဝါသယူသော ရဟန်းသည် ကမ္မသမ္ပတ္တိလက္ခဏာ ပြည့်စုံခဲ့၍ ပရိဝါသ
နေပြီးလျှင် သံယာထံ မာနတ်ယူပြန်ရသည့်ကာလ ကမ္မသမ္ပတ္တိလက္ခဏာ ပြည့်စုံလတ်၍
မာနတ်ကံ မြောက်ခဲ့လျှင် ပရိဝါသသား မဟုတ်ပြီ၊ မာနတ်သား ဖြစ်လေတော့သည်။ ထိုသို့
မဟုတ်ခဲ့၊ အာပတ်ကို ဖုံးလွှမ်းမိသော ရက်စေ့ပြီ-ဟူ၍ပင် ထင်မှတ်သော်လည်း ရတ္တိစ္ဆေဒ
ဖြစ်မှန်းမသိ ဖြစ်ခြင်း-စသော အကြောင်းတို့ကြောင့် ကမ္မသမ္ပတ္တိလက္ခဏာ မပြည့်စုံခဲ့သော်
ပရိဝါသသားဖြစ်၍ နေလေ၏။ ပြည့်စုံခဲ့၍ မာနတ်နေပြီးလျှင် အတ္တန်သွင်းပြန်ရသည့်
ကာလလည်း ကမ္မသမ္ပတ္တိလက္ခဏာပြည့်စုံခဲ့လျှင် ဝတ်ချဖွယ် မရှိပြီ။ သီလ စင်ကြယ်လတ်၍
ပကတိဖြစ်လေရာ၏။ ထိုသို့ မဟုတ်ခဲ့၊ မာနတ်ရက်စေ့ပြီ-ဟူ၍ ထင်မှတ်သော်လည်း
ရတ္တိစ္ဆေဒဖြစ်မှန်းမသိ ဖြစ်ခြင်း-စသော အကြောင်းတို့ကြောင့် ကမ္မသမ္ပတ္တိလက္ခဏာ မပြည့်စုံ
ခဲ့သော် မာနတ်သားဖြစ်၍ နေလေရာ၏။

ထိုသို့ ဒဏ်သားဖြစ်၍ နေချေလျှင် သံယာဒိသိသ်အာပတ် နောက်ကို တဖန်သင့်
ပြန်လာက အန္တရာပတ်ဖြစ်လေခြင်းကြောင့် အရင်းသို့ လည်ရသော မူလာယပဋိကဿန

ဝတ်မျိုး နေမှသာလျှင် ရှေ့အာပတ်၊ နောက်အာပတ်တို့မှ လွတ်နိုင်တော့မည်။ ရှေးနေရိုး ဝတ်မျိုးသာ နေက အကြိမ် ၁၀၀-ပင် နောက်ကို နေသော်လည်း နေကျိုးမနပ်၊ အာပတ် မစင်ကြယ် နိုင်လေရာ။ သူတကာတို့ ပရိဝါသ်ကံ၊ မာနတ်ကံ၊ အတ္တနကံတို့၌ ပကတတ်ပြု လတ်သော်လည်း ပကတတ် မဟုတ်ချေ၍ အကျိုးမရှိ ဖြစ်လေရာ၏။

★ ဤသို့ ကုက္ကုစ္စဖြစ်စရာ အကြောင်းများကို မြော်ထောက်ထား၍ ပြီးအပ်ပြီးသော ကံသည် ချောမောအောင်မြင်ခဲ့ လျှင်လည်း တောင်းသည့်ဝတ်ကို ချသည့်အတွက်ကြောင့် အပြစ်မရှိရာ-ဟု ကုက္ကုစ္စကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ အတ္တန်သွင်း၍ အပြီးတွင်လည်း ပရိဝါသ်၊ မာနတ်များကို ချသင့်သည်-ဟူ၍ ဆိုလိုသော ရှေးအယူဝါဒ၏ အာဘောဂ၊

★ ကုက္ကုစ္စသံသယ မရှိတန်ရာ ရှိလေဘိသည်။ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌လည်း အတ္တန်သွင်း၍ အပြီးတွင် ပရိဝါသ်၊ မာနတ်များကို ချအပ်သည်-ဟု အဆိုမရှိ။ ကိစ္စပြီးစီး အောင်မြင်ပြီ-ဟူသော အမှတ်နှင့်နေလျှင် အဘယ်အပြစ်ရှိရမည်နည်း။ ဝတ်ကို မချသင့်-ဟူ၍ ဆိုလိုသော နောက်အယူဝါဒ၏ အာဘောဂ၊

ထိုဝါဒ ၂-ပါးတို့၏ အာဘောဂအကြောင်းဆို သဘောတို့တွင် အဘယ်ကိုလျှင် အသင့်အားဖြင့် မှတ်ယူအပ်လေသနည်းဟူမူကား ပရိဝါသ်ကံ၊ မာနတ်ကံ၊ အတ္တနကံကိစ္စနှင့် စပ်သည့်အရာသည် ကုက္ကုစ္စသံသယရှိအပ်သည့်အရာဖြစ်၍ ကုက္ကုစ္စသံသယ ကင်းရာကင်း ကြောင်းကို ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်၊ ကိစ္စပြီးစီးအောင်မြင်ပြီ-ဟူသောအမှတ်နှင့် နေကာမျှဖြင့် အမှုကိုယ်နေရာ မကျလျှင် အပြစ်ကင်းရာသည် မဟုတ်။ အပြစ်မကင်း ရှိရာသည်၏အဖြစ်၊ ဤအကြောင်းသဘောလက္ခဏာတို့ကို-

၁။ ယတ္တကာနိ ဒိဝသာနိ အာပတ္တိ ပဋိစ္ဆန္နာ ဟောတိ၊ တတ္တကာနိ တတော အဓိက- တရာနိ ဝါ ကုက္ကုစ္စဝိနောဒနတ္ထာယ ပရိဝသိတွာ သံယံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝတ္တံ သမာဒိယိတွာ မာနတ္တံ ယာစိတဗ္ဗံ။ (စူဠဝါ၊အဋ္ဌကထာ၊၂၄)

၂။ ယောပိ ရတ္တိယေဝ အာဂန္နာ ရတ္တိယေဝ ဂစ္ဆတိ။ သောပိ'ဿ ရတ္တိစ္ဆေဒံ ကရောတိ၊ အညာတတ္တာ ပန ဝတ္တဘောဒဒုက္ကဋ် နတ္ထိ။ သစေ အဇနိတွာဝ အတ္တန် ကရောတိ။ အကတမေဝ ဟောတိတိ ကုရုန္တိယံ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ အဓိကာရတ္တိယော ဂဟေတွာ ကာတဗ္ဗံ။ အယံ အပဏ္ဏကပဋိပဒါ။

ဤသို့ လာသော စူဠဝါအဋ္ဌကထာပါဠိ(၁၁) စကားရပ်တို့ကို ထောက်၍ သိလောက် သောအကြောင်း ရှိချေသည်။

ကံမြောက်ခြင်း၏အကြောင်း ချွတ်ယွင်းခဲ့သဖြင့် မာနတ်ယူ၍ ယူရာမရောက်၊ အတ္တန်သွင်း၍ သွင်းရာမရောက် ဖြစ်ခဲ့ချေ၍ မာနတ်မတောင်းမီ ဆောက်တည်အပ်သော

ပရိဝါသ်၊ အတ္တန်မတောင်းမိ ဆောက်တည်အပ်သော မာနတ်သည် ရှိမြဲတိုင်း ရှိလေရာ၏။ ဒဏ်သားအဖြစ်မှ လွတ်ကင်းအောင် ဝတ်ကို ချလျှင် ပကတတ်အရာ၌ တည်လေရာသော အဖြစ်သည်လည်း-

၃။ နိက္ခိတ္တကာလတော ပဋ္ဌာယ ပကတတ္တဋ္ဌာနေ ဌိတော။ (ဝိဋ္ဌါဒါ၊ ၂၃)

ဟု ၎င်းအဋ္ဌကထာ၌ပင် တိုက်ရိုက်လာရှိချေသည်။ ပကတတ်အရာ၌ တည်လျှင် သံဃာ-ဒိသိသ်အာပတ် နောက်ပင် သင့်ပြန်လတ်သော်လည်း အန္တရာပတ် မဆိုသင့်၍ မူလာယပဋိ-ကဿန မထိုက်သည်၏အဖြစ်၊ သူတပါးတို့ ပရိဝါသ်ကံ၊ မာနတ်ကံ၊ အတ္တနကံတို့၌ ဂိုဏ်းပြည့်ရ၍ ကိစ္စဆောင်ရွက်ကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်များသည်လည်း-

၄။ သစေ ပန နိက္ခိတ္တဝတ္တော အာပဇ္ဇတိ၊ မူလာယပဋိကဿနာရဟော န ဟောတိ၊ ကသ္မာ? ယသ္မာန သော ပရိဝသန္တော အာပန္နော၊ ပကတတ္တဋ္ဌာနေ ဌိတော အာပန္နော၊ တသ္မာ တဿာ အာပတ္တိယာ ဝိသုံ မာနတ္တံ စရိတဗ္ဗံ။ သစေ ပဋိစ္ဆန္နာ ဟောတိ၊ ပရိဝါသောပိ ဝသိတဗ္ဗော။ (စူဠဝါ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ၃၃)

၅။ ဂဏေ ပန အပ္ပဟောန္တေ ဝတ္တံ နိက္ခိပိတ္တာ ဂဏပူရကော ကာတဗ္ဗော။

ဟု ၎င်း(စူဠဝါ)အဋ္ဌကထာ (၁၄)၌ပင် တိုက်ရိုက်လာရှိချေသည်။

ပရိဝါသ်ကံ၊ မာနတ်ကံ၊ အတ္တနကံ ၃-ချက် ပြည့်စုံအောင်မြင်ခဲ့လျှင် ဝတ်ချဖွယ် မရှိ၊ သီလဝိသုဒ္ဓိကို ရလတ်၍ ပကတတ်စစ်ကြီး ဖြစ်လေရာသည်ကိုလည်း-

၆။ စိဏ္ဏမာနတ္တော အဗ္ဗေတဗ္ဗော။ ဧဝံ အနာပတ္တိကော ဟုတွာ သုဒ္ဓန္တေ ပတိဌိတော တိသော သိက္ခာ ပူရေတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿတိ။ (စူဠဝါ၊ ၅၊ ၁၄)

ဟု လာသော ၎င်းအဋ္ဌကထာကို ထောက်၍ သိလောက်သောသဘော ရှိချေသည်။ ဤသို့ ရှေ့ဝါဒ၏ အဘောဂအကြောင်း ဆိုသည်။ အဋ္ဌကထာနှင့် နှီးနှောသက်ဝင် မဆန့်ကျင် သည်ဖြစ်၍ အတ္တန်သွင်းပြီးသည့်ကာလ ဝတ်ကို ချအပ်သည်-ဟု ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ ၌ တိုက်ရိုက်ပင် မလာသော်လည်း သင့်မြတ်ရာသော သဘောလက္ခဏာရှိ၍လည်းကောင်း၊

ဝတ်ကို ချသည့်အတွက်ကြောင့် အပြစ်မရှိရာ။ မချဘဲနေလျှင်သာ ကုက္ကုစ္စဖြစ်စရာ အကြောင်းရှိသည်ဖြစ်၍ သိမ်နုတ်သည်ပမာ ကုက္ကုစ္စဝိနောဒနအကျိုးငှာ ခဲခက်သောအမှု လည်း မဟုတ်သောကြောင့် မနှောင့်မနှေး၊ ပကတတ် မဟုတ်သေးလျှင် ဟုတ်စေတော့-ဟု နှလုံးပြု၍ ဝတ်ကို ချလျှင် ကုက္ကုစ္စပျောက်ခြင်း အကျိုးရှိ၍လည်းကောင်း၊ ဂရု၊ လဟု ၂-ပါး တွင် ဂရုအရာ၌ တည်သောကြောင့်လည်းကောင်း ထိုရှေ့ဝါဒကို အလိုရှိအပ်၊ မှတ်ယူအပ်သည်။

နောက်ဝါဒ၏ အဘောဂအကြောင်းဆို သဘောသည်ကား ဆိုသည့်အတိုင်း ကုက္ကုစ္စသံသယ မရှိသင့်သည့်အရာ မဟုတ်၊ ရှိသင့်သည့်အရာ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ ဆိုရှိမှသာ ယူအပ်၊ကျင့်အပ်သည် မဟုတ်။ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့နှင့် မဆန့်ကျင်၊ သက်ဝင်သော လက္ခဏာအကြောင်းရှိလျှင်လည်း ယူသင့်၊ ကျင့်သင့်သောသဘောဖြစ်သည်။ ပြီးစီးအောင်မြင်ပြီ-ဟူသော အမှတ်နှင့် နေကာမျှဖြင့် အမှုကိုယ်နေရာ မကျလျှင် ကိစ္စပြီး သည့်အရာမဟုတ် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ဟုတ်မှန်နေရာကျသောအကြောင်းဆို တစ်ခုမျှ မရှိ၍ လည်းကောင်း၊ ဂရု၊ လဟု ၂-ပါးတို့တွင် လဟုအရာ၌ တည်သည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း ထိုနောက်ဝါဒကို အလိုမရှိအပ်၊ မမှတ်ယူအပ်။

ဤတွင်ရွှေလည်း ယုတ္တိသဘာဝ ထင်စွာပြသဖြင့် မသင့်သည်ကို ပယ်ရှားလတ်၍ သင့်မြတ်သော အယူဝါဒကို ပြရာပြကြောင်း ဝိနိစ္ဆယ ၁-ရပ် အပြီးသတ်၏။

တတိယဝိဝါဒဝိနိစ္ဆယ၌ ပါဠိပါဠိတို့၏အနက်ကား-

၁။ ယတ္တကာနိ၊ အကြင်မျှလောက်ကုန်သော။ ဒိဝသာနိ၊ နေ့တို့ပတ်လုံး။ အာပတ္တိ၊ သံယာဒိသိသ်အာပတ်ကို။ ပဋိစ္ဆန္နာ၊ ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ တတ္တကာနိ ဝါ၊ ထိုမျှလောက်သော နေ့တို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း။ ကုက္ကုစ္စဝိနောဒနတ္ထာယ၊ ငှာ။ တတော၊ ထိုဖုံးလွှမ်းသောနေ့ထက်။ အဓိကတရာနိ ဝါ၊ ပိုလွန်သော နေ့တို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း။ ပရိဝသိတွာ၊ ပရိဝါသ်နေ၍။ သံယံ၊ သို့။ ဥပသင်္ကမိတွာ၊ ၍။ ဝတ္တံ၊ ဝတ်ကို။ သမာဒိယိတွာ၊ ၍။ မာနတ္တံ၊ ကို။ ယာစိတဗ္ဗံ၊ တောင်းအပ်၏။ (စူဠဝါ၊အဋ္ဌကထာ။၂၄)

၂။ ယောပိ၊ အကြင် အာဂန္တုကရဟန်းသည်လည်း။ ရတ္တိယေဝ၊ ညဉ့်အခါ၌သာလျှင်။ အာဂန္တု၊ လာ၍။ ရတ္တိယေဝ၊ လျှင်။ ဂစ္ဆတိ၊ သွားအံ့။ သောပိ၊ ထိုအာဂန္တုကရဟန်းသည် လည်း။ အဿ၊ ထိုဝတ်နေရဟန်းအား။ ရတ္တိစ္ဆေဒံ၊ ညဉ့်ပြတ်ခြင်းကို။ ကရောတိ၊ ပြု၏။ အညာတတ္တာ ပန၊ မသိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်ကား။ ဝတ္တဘေဒဒုက္ကဋ်၊ ကြားရာသော ဝတ်ပျက်ခြင်းကြောင့် သင့်သော ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ အဇာနိတွာဝ၊ မသိမူ၍ သာလျှင်။ အဗ္ဘာနံ၊ အဗ္ဘာန်သွင်းခြင်းကို။ သစေ ကရောတိ၊ အံ့။ အကတမေဝ၊ ပြုရာမရောက် သည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ကုရုန္တိယံ၊ ၌။ ဝုတ္တံ၊ ၎င်း။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။ အဓိကာရတ္တိယော၊ တို့ကို။ ဂဟေတွာ၊ ၍။ ကာတဗ္ဗံ၊ ၎င်း။ အယံ၊ ဤသို့ သာလွန်သော ညဉ့်တို့ကို ယူ၍ အဗ္ဘာန်သွင်းခြင်းသည်။ အပဏ္ဏကပဋိပဒါ အဝိရုဒ္ဓပဋိပဒါ၊ မဆန့်ကျင်သော အကျင့်တည်း။ (စူဠဝါ၊အဋ္ဌကထာ။၁၁)

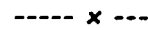
၃။ နိက္ခိတ္တကာလတော၊ ဝတ်ချသောအခါမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ ပကတတ္ထဋ္ဌာနေ၊ ပကတတ်အရာ၌။ တိဋ္ဌတိ၊ ဇာ။ (စူဠဝါ၊အဋ္ဌကထာ၊၂၃)

၄။ နိက္ခိတ္တဝတ္ထော၊ ဝတ်ကိုချပြီးသော ရဟန်းသည်။ သစေ ပန အာပဇ္ဇတိ၊ အကယ်၍ သံယာဒိသိသ်သင့်ခဲ့အံ့။ မူလာယပဋိကဿနာရဟော၊ အရင်းသို့ ငင်ထိုက်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ကသ္မာ၊ မူကား။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ သော၊ ထိုချအပ်ပြီးသော ဝတ်ရှိသော ရဟန်းသည်။ ပရိဝသန္တော၊ ပရိဝါသ်နေစဉ်။ ဝါ၊ ဒဏ်သားဖြစ်စဉ်။ န အာပန္နော၊ သံယာဒိသိသ်အာပတ် မသင့်။ ပကတတ္ထဋ္ဌာနေ၊ ၌။ ဌိတော၊ တည်စဉ်။ အာပန္နော၊ သံယာဒိသိသ်အာပတ်သင့်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တဿာ အာပတ္တိယာ၊ ထိုသံယာဒိသိသ်အာပတ်၏။ မာနတ္တံ၊ မာနတ်ကို။ ဝိသံ၊ အသီး။ စရိတဗ္ဗံ၊ ကျင့်အပ်၏။ သစေ၊ ၍။ ပဋိစ္ဆန္တာ၊ ညဉ့်ဖုံးလွှမ်းမိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်ခဲ့အံ့။ ပရိဝါသောပိ၊ ပရိဝါသ်ကိုလည်း။ ဝသိတဗ္ဗော၊ နေအပ်၏။(စူဠဝါ၊အဋ္ဌကထာ၊၂၃)

၅။ ဂဏော၊ ဂိုဏ်းသည်။ အပ္ပဟောန္တေ ပန၊ မလောက်သော်ကား။ ဝတ္တံ၊ ဝတ်ကို။ နိက္ခိပိတ္တာ၊ ချ၍။ ဂဏပူရကော၊ ဂိုဏ်းပြည့်ကို။ ကာတဗ္ဗော၊ ဇာ။ (စူဠဝါ၊အဋ္ဌကထာ၊၁၄)

၆။ စိဏ္ဏမာနတ္ထော၊ မာနတ်ကျင့်ပြီးသော ရဟန်းကို။ အဗ္ဗေတဗ္ဗော၊ အဟ္တာန်သွင်းအပ် ၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့ အဟ္တာန်သွင်းပြီးသော်။ အနာပတ္တိကော၊ အာပတ်မရှိသည်။ ဟုတ္တာ၊ ဖြစ်၍။ ဘုဒ္ဓန္တေ၊ စင်ကြယ်သော အဆုံး၌။ ပတိဌိတော၊ တည်၏။ တိဿော၊ ကုန်သော။ သိက္ခာ၊ အဓိသီလ၊ အဓိစိတ္တ၊ အဓိပညာသိက္ခာတို့ကို။ ပူရေတွာ၊ ဖြည့်ကျင့်၍။ ဒုက္ခဿ၊ ဆင်းရဲ၏။ အန္တံ၊ အဆုံးကို။ ကရိဿတိ၊ ပြုနိုင်လတ္တံ့။ (စူဠဝါ၊အဋ္ဌကထာ၊၁၄)

တတိယဝိနိစ္ဆယ၌ ပါဠိပါဠိတို့၏အနက် ပြီး၏။

[၄] စတုတ္ထဝိဝါဒဝိနိစ္ဆယ

- ★ ဝတ်ကို ကြားအပ်ပြီးသော ပကတတ်ထံ မာနတ်ကို ချသည့်ကာလ ပရိဝါသ်သားကဲ့သို့ ပင် မကြားမူ၍ ချအပ်၏။ မကြားဘဲ ချခြင်းကြောင့် အပြစ်မရှိ-ဟူ၍ ပြောဆိုကြသော အယူဝါဒ၊
- ★ မာနတ္တစာရိကဝတ်၌ “ဒေဝသိကံ အာရောစေတဗ္ဗံ”ဟူ၍ (စူဠဝါ) ပါဠိတော် (၉၇) လာသောကြောင့် ပရိဝါသ်သားကဲ့သို့ မဟုတ်။ မာနတ်သားမှာ ထိုနေ့ည ပါလာဦးမည့် သူကိုသာ မကြားမူ၍ ချအပ်သည်။ မပါလာမည့်သူကိုကား ကြား၍ ချမှသာ

အပ်သည်။ မကြားမူ၍ ချသော် ဝတ္တဘောဒဒုက္ကဋ်နှင့်တကွ ရတ္တိစ္ဆေဒဖြစ်သည်-ဟူ၍ ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာကို အမှီပြုသဖြင့် ပြောဆိုကြသော အယူဝါဒ၊

ဤသို့ ဝါဒ ၂-ပါး ကွဲပြားလျက်ရှိသည်မှာလည်း ရှေ့ဝါဒကို အလိုရှိအပ်၊ မှတ်ယူ အပ်သည်။ နောက်ဝါဒကို အလိုမရှိအပ်၊ မမှတ်ယူအပ်။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား-

၁။ “ဒေဝသိကံ အာရောစေတဗ္ဗ”ဟူ၍လာသော ထိုပါဠိတော်မှာ ဒေဝသိကံ-ဟု ဆိုခြင်း ကြောင့် ၂-ရက်၊ ၃-ရက်-စသည် ဝတ်ကို မချဘဲနေလျှင်သာ ရှေးကြားဖူးပြီး ပကတတ် ဟု မမှတ်ရာ။ မချဘဲနေသော် ရက်တိုင်း ကြားအပ်သည်-ဟု ဆိုလိုသည်။ ၁-ရက်တည်း နေ၍ ချသည်ကို မဆိုလို-ဟု မှတ်အပ်၏။ ထို့ကြောင့် မဟုတ်လော။

၂။ အာရောစိတကာလတော ပဋ္ဌာယ စ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဌပေတွာ သေသေဟိ သတိ ကရဏီယေ ဂန္တံပိ ဝဋ္ဋတိ။ အရုဏော ဥဋ္ဌိတေ တဿ ဘိက္ခုဿ သန္တိကေ ဝတ္တံ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ။ သစေ သောပိ ကေနစိ ကမ္မေန ပုရေ အရုဏေယေဝ ဂစ္ဆတိ၊ အညံ ဝိဟာရတော နိက္ခန္တံ ဝါ အာဂန္တုကံ ဝါ ယံ ပဋ္ဌမံ ပဿတိ၊ တဿ သန္တိကေ အာရောစေတွာ ဝတ္တံ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၁၇)

ဟု အရုဏ်မတက်မီ မိုးသောက်ထအခါ ပကတတ်ရဟန်း ၄-ပါး၊ ၅-ပါးတို့နှင့် ကျောင်း တိုက်မှ ထွက်၍၊ ၁-ရက်တည်းသာနေ၍ ဝတ်ကို ချသော မာနတ်သား၏ ဝတ်ချအပ်သော အကြောင်းကို ပြဆိုရာအဋ္ဌကထာ၌ အတူလာသော ရှေးကြားဖူးပြီးဖြစ်သော ရဟန်းထံမှာ အရုဏ်တက်၍ ဝတ်ချသောအခါ ကြား၍ ချအပ်သည်၏အဖြစ်ကို မဆို။ မကြားဘူးသေး သော ရဟန်းထံမှာသာ ကြား၍ ချအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဆိုလေသည်။

ဤအရာ၌ ပကတတ်ရဟန်းအလုံးစုံ အကုန်ပြန်၍ သွားသည်နှင့်အလားတူ မာနတ်ယူ၍ သတိမေ့လျော့သဖြင့် ဝတ်ကို မချမိဘဲ သိမ်မှ ထွက်သွား၍ မကြားဘူးသေး သော ရဟန်းနှင့်တကွ လာသောအရာ၌လည်း “တဿ အာရောစေတွာ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ” (ဋ္ဌ၊ဝါ၊ဋ္ဌ၊ ၁၇)ဟု လာသော အဋ္ဌကထာပါဠိကို သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ (၃၊၃၇၁)၌-

၃။ တဿ အာရောစေတွာ နိက္ခိပိတဗ္ဗန္တိ အနာရောစနေန ဝတ္တဘောဒဒုက္ကဋ်ပရိမောစ- နတ္ထံ ဝုတ္တံ။

ဟု ဖွင့်ဆိုအပ်လေသည်။ ဝိမတိဝိနောဒနီဋီကာ (၂၊၂၁၈)၌လည်း “အာရောစေတွာ နိက္ခိပိ- တဗ္ဗန္တိ ဒုက္ကဋ်ပရိမောစနတ္ထံ ဝုတ္တံ”ဟူ၍ပင် ဖွင့်ဆိုလေသည်။

ဤသို့ ဋီကာကြီးတို့၌လည်း မကြားဘူးသေးသော ရဟန်းအား ကြား၍ မချခြင်းကြောင့် ရတ္တိစ္ဆေဒဖြစ်သည်ကို မဆို။ ဝတ္ထဘေးဒုက္ကဋ်မျှကိုသာ ဆိုသည်ဖြစ်၍ ကြားဖူးပြီးသော ရဟန်းအားကား ကြားဖွယ်ကိစ္စ မရှိ။ မကြားခြင်းကြောင့် ရတ္တိစ္ဆေဒ မဆိုထားဘိ၊ ဝတ္ထဘေးဒုက္ကဋ်မျှ မသင့်-ဟု မှတ်ယူအပ်သည်။

အကယ်၍ မိမိတို့ ဆိုသည့်အတိုင်း “ဒေဝသိတံ အာရောစေတဗ္ဗံ”ဟု လာသော ပါဠိတော်မြတ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို မှတ်ယူအပ်ချေသည်ရှိသော် နံနက်က ကြား၍ ချအပ်ပြီးသော ပကတတ်ဖြစ်လျှင် ညအခါ ထိုသူများအထံမှာ မာနတ်ကို ဆောက်တည်ရုံမျှသာ ဆောက်တည်ရတော့မည်၊ ကြားဖွယ် မရှိပြီ။ မကြားခြင်းကြောင့် အနာရောစန၊ ရတ္တိစ္ဆေဒ တို့သည် အဘယ်မှာ ဖြစ်တော့အံ့နည်း-ဟူသော အနက်၊

ပါရိဝါသိကဝတ်၌ “ဒေဝသိတံ အာရောစေတဗ္ဗံ”ဟု ဘုရား ဟောကြားပညတ်တော်မူခြင်းကြောင့် ပရိဝါသ်သားများမှာလည်း ရှေးဦးအစ ၁-ရက်ကြားဖူးပြီး ပကတတ်ဖြစ်လျှင် နောက်နောက်ရက်များ၌ ကြားဖွယ်ကိစ္စ မရှိပြီ။ ဆောက်တည်ရုံမျှသာ ဆောက်တည်ရတော့မည်။ မကြားခြင်းကြောင့် အနာရောစဒုက္ကဋ်၊ ရတ္တိစ္ဆေဒတို့ မဖြစ်ရာပြီ-ဟူသော အနက်၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်တို့သည် ရောက်လေကုန်ရာ၏။ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်တို့ကို မှတ်ယူသဖြင့် ပရိဝါသ်၊ မာနတ်များကို ဆောက်တည်ရုံမျှသာ ဆောက်တည်၍ မကြားဘဲ နေရမည့်အရာလည်း ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ နေအပ်သည်-ဟူ၍ မရှိမလာချေ။

၄။ အန္တောအရူဏေယေဝ ဝုတ္တနယေန ဝတ္တံ သမာဒိယိတွာ အာရောစေတဗ္ဗံ။

ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် (စုဠဝါ)အဋ္ဌကထာ(၁၇)၌ ဝတ်ဆောက်တည်ပြီးလျှင် ကြားအပ်သည်၏အဖြစ်၊ မကြားဘဲနေလျှင် ရတ္တိစ္ဆေဒနှင့်တကွ ဝတ္ထဘေးဒုက္ကဋ် မကင်းလွတ်ရာသည်၏အဖြစ်တို့ကိုသာ များစွာဆိုအပ်လေသည်။ ဝတ်ကို ချကတည်းကပင် ပကတတ်အရာ၌တည်၍ ရှေးဆောက်တည်အပ်သောဝတ် မရှိပြီ။ နောက်ဆောက်တည်သော ဝတ်ကိုလည်း အသစ်တဖန် ဆောက်တည်ရပြန်သည်ဖြစ်၍ ရှေးဝတ်-ဟု မဆိုအပ်ပြီ။ နောက်ဝတ်သစ်သာ ဆိုအပ်လေသောကြောင့် ရှေးကြားဖူးပြီးသော ပကတတ်များသည်လည်း မကြားဘူးသေးသော ပကတတ်များနှင့် မကွဲမပြား အလားတူ ပကတတ်သစ်အဖြစ်၌ တည်လေရာသည် ဖြစ်၍ ရှေးဝတ်က မကြားသည့်အတွက်ကို နောက်မှာ ကြားသဖြင့်၊ ရှေးဝတ်က ကြားသည့်အတွက်ကို နောက်မှာ မကြားဘဲနေသဖြင့် သင့်မြတ်ရာသော သဘောယုတ္တိလည်း မရှိ။ တစ်နေ့တည်း၌ပင် အကြိမ် ၁၀၀-ချ၍ အကြိမ် ၁၀၀-ဆောက်တည်လျှင် ဆောက်တည်တိုင်း ကြားအပ်သောသဘော ဖြစ်ချေသည်။

ဤသို့ နောက်ဝါဒသည် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကြီးတို့နှင့်လည်း မနီးနှော၊ သဘော ယုတ္တိလည်း အလျှင်းမရှိသည်ဖြစ်၍ စင်စစ် ထိုဝါဒကို အလိုမရှိအပ်၊ စွန့်ပစ်အပ်သော ဝါဒမှား-ဟု နှလုံးထားအပ်သည်။

ရှေ့ဝါဒကိုကား ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကြီးတို့နှင့်လည်း နီးနှော၊ သဘောယုတ္တိလည်း ရှိသည်ဖြစ်၍ နှစ်သက်မှတ်ယူအပ်သော ဝါဒမှန်-ဟု နှလုံးသွင်းအပ် သည်။

ဤတွင်ရှေ့လည်း ယုတ္တိအာဂုံ ၂-ပါးစုံဖြင့် မသင့်သောဝါဒကို ပယ်ရှားလတ်၍ သင့်မြတ်သောဝါဒကို ပြရာပြကြောင်း ဝိနိစ္ဆယ ၁-ရပ် အပြီးသတ်၏။

စတုတ္ထဝိနိစ္ဆယ၌ ပါဠိပါဠိတို့၏အနက်ကား-

၁။ ဘိက္ခုဝေ၊ တို့။ မာနတ္တစာရိကေန၊ မာနတ်ကျင့်ဆဲသော။ ဘိက္ခုနာ၊ ရဟန်းသည်။ ဒေဝသိကံ၊ နေ့တိုင်း။ အာရောစေတဗ္ဗံ၊ ကြားအပ်၏။ (စူဠဝါ၊ပါဠိတော်။၉၇)

၂။ အာရောစိတကာလတော၊ ဝတ်ကြားအပ်ပြီးသောအခါမှ။ ပဌာယ၊ စ၍။ ဧကံ၊ တစ်ယောက်သော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းကို။ ဌပေတွာ၊ အစောင့်ထားခဲ့၍။ သေသေဟိ၊ ကြွင်း သော ရဟန်းတို့သည်။ ကရဏီယေ၊ ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်။ သတိ၊ ရှိသော်။ ဂန္တူပိ၊ သွားခြင်းငှာ လည်း။ ဝဋ္ဋတိ၊ အပ်၏။ အရုဏော၊ အရုဏ်သည်။ ဥဋ္ဌိတေ၊ တက်သည်ရှိသော်။ တဿ ဘိက္ခုဿ၊ ၎င်း၏။ သန္တိကေ၊ ၌။ ဝတ္တံ၊ ကို။ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ၊ ချအပ်၏။ သစေ၊ အကယ်၍။ သောပိ၊ ထိုရဟန်းသည်လည်း။ ကေနစိ၊ တစ်စုံတစ်ခုသော။ ကမ္ပေန၊ ဖြင့်။ ပုရေ၊ အရုဏေ ယေဝ၊ အရုဏ်မတက်မီကာလာလျှင်။ ဂစ္ဆတိ၊ သွားခဲ့ပြန်အံ့။ အညံ၊ သော။ ဝိဟာရတော၊ ကျောင်းတိုက်မှ။ နိက္ခန္တံ၊ ထွက်လာသော ရဟန်းကိုလည်းကောင်း။ အာဂန္တူကံ၊ ဝါ၊ ကို လည်းကောင်း။ ယံ၊ အကြင်ရဟန်းကို။ ပဌမံ၊ စွာ။ ပဿတိ၊ မြင်အံ့။ တဿ၊ ထိုရဟန်း၏။ သန္တိကေ၊ ၌။ အာရောစေတွာ၊ ကြား၍။ ဝတ္တံ၊ ကို။ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ၊ ၎င်း၏။ (စူဠဝါ၊အဋ္ဌကထာ။၁၇)

၃။ တဿ အာရောစေတွာ နိက္ခိပိတဗ္ဗန္တိ၊ တဿ ။လ။ တဗ္ဗံ-ဟူသော ဤစကားကို။ အနာရောစနေနမ၊ ကြားသဖြင့်။ ဝတ္တဘေဒဒုက္ကဋ္ဌပရိမောစနတ္ထံ၊ ကြားရာသော ဝတ်ပျက် ခြင်းကြောင့် သင့်သောဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်မှ လွတ်ခြင်းအကျိုးငှာ။ အာစရိယေန၊ သည်။ ဝုတ္တံ၊ ၎င်း၏။ (သာရတ္ထ၊ဇီ၊၃။၃၇၁)

၄။ အန္တောအရုဏေယေဝ၊ အရုဏ်တွင်း၌သာလျှင်။ ဝုတ္တနယေန၊ မာနတ္တံ သမာဒိ- ယာမိ၊ ဝတ္တံ သမာဒိယာမိ၊ ဤ ၂-ပုဒ်တို့တွင် ၁-ပုဒ်ပုဒ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၂-ပုဒ်လုံးဖြင့်လည်း

အပိုဒ် ၂။]

ဝတ္ထဝိဝါဒဆေဒနီကျမ်း (ပန်းမော်ဆရာတော်)

၂၆၃

ကောင်း ဆောက်တည်အပ်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဝတ္တံ၊ ကို။ သမာဒိ-
ယိတွာ၊ ကောင်းစွာ ယူ၍။ ဝါ၊ ဆောက်တည်၍။ အာရောစေတဗ္ဗံ၊ ကြားအပ်၏။

(စူဠဝါဒ၊ ၁၇)

၎င်းစတုတ္ထဝိနိစ္ဆယ၌လာသော သာကေပါဌ်ပါဠိတို့၏အနက် ဤတွင်ရွေ့ ပြီး၏။

----- x -----

[၅] ပဉ္စမဝိဝါဒဝိနိစ္ဆယ

★ ကျောင်းတိုက်တွင်း၊ ကျောင်းတိုက်ပြင်ပ ဝတ်နေကြသော ရဟန်းတို့သည် နီးသည်
ဖြစ်စေ၊ ဝေးသည်ဖြစ်စေ ကျောင်းတိုက်ပြင်ပ ၁၂-တောင် ဟတ္ထပါသ်ပြင်ပမှ ရဟန်း၏
ချေသံ၊ ချောင်းဆိုးသံ၊ စာပေသရဇ္ဈာယ်သံ-စသည်ဟု ဆိုအပ်သော ကာယသဒ္ဓါ၊ ဖိနပ်သံ၊
တောင်ဝှေးသံ၊ ကျောက်စည်ခေါင်းလောင်းထိုးသံ-စသည်-ဟု ဆိုအပ်သော ကာယပဋိပစ္စု-
သဒ္ဓါ ဤအသံများကို ကြားလေ၍ ရဟန်းမှန်း သိချေလျှင် ပင့်ခေါ်၍ သော်လည်းကောင်း၊
ထိုအရပ်သို့ သွား၍ သော်လည်းကောင်း ကြားအပ်သည်။ မကြားဘဲနေလျှင် ရတ္တိစ္ဆေဒ
ဖြစ်၏။ သွားနိုင်ကြားနိုင်လောက်လျက်နှင့် မကြားလိုသောစေတနာဖြင့် မကြားဘဲနေလျှင်
ဝတ္တဘေဒဒုက္ကဋ်လည်း မလွတ်-ဟူ၍ ပြောဆိုကြသော အယူဝါဒ၊

★ ၁။ ယေပိ အန္တောဝိဟာရံ အပ္ပဝိသိတွာ ဥပစာရသီမံ ဩက္ကမိတွာ ဂစ္ဆန္တိ၊ အယဉ္ဇ
နေသံ ဆတ္တသဒ္ဓံ ဝါ ဥက္ကာသိတသဒ္ဓံ ဝါ ခိပိတသဒ္ဓံ ဝါ သုတွာဝ အာဂန္တုကဘာဝံ
ဇာနာတိ။ ဂန္တာ အာရောစေတဗ္ဗံ။

ဟု လာသော (စူဠဝါဒ)အဋ္ဌကထာ (၁၁)၌ “ဥပစာရသီမံ ဩက္ကမိတွာ”ဟု ဆိုခြင်းကြောင့်
ကျောင်းတိုက်ပြင်ပ ၁၂-တောင် ဟတ္ထပါသ်ပြင်ပ ခဲတကျ ဥပစာရအပိုင်းအခြားတွင်းက
ရဟန်းသံသည်သာလျှင် မကြားဘဲနေက ရတ္တိစ္ဆေဒ၊ ဝတ္တဘေဒဒုက္ကဋ်တို့ကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။
ထို့ထက်ဝေးသော အသံကိုကား မဖြစ်စေနိုင်သည်ဖြစ်၍ ကြားဖွယ်မရှိ-ဟု ဝိနယလင်္ကာရ
ဋီကာကို အမှီပြုသဖြင့် ပြောဆိုရေးသားကြသော အယူဝါဒ၊

ဤအယူဝါဒ ၂-ပါး ကွဲပြားလျက်ရှိသည်မှာလည်း ၎င်းအဋ္ဌကထာ၌ပင် သံဃာ
ရဟန်းများသောကြောင့် ကျောင်းတိုက်တွင်းမှာ ဝတ်ကြားခက်လျှင် ကျောင်းတိုက်ပြင်ပ
ဥပစာရတွင်းမက ခဲ ၂-ကျလွန်၍ ဝတ်နေအပ်သည်၏အဖြစ်ကို-

၂။ ဒွေ လေဉ္စပါတေ အတိက္ကမိတွာ။ (စူဠဝါဒ၊ ၁၇)- ဟု မိန့်အပ်၏။

F.18-D

ထိုပါဠိ၏အဖွင့်၊ သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ (၃၊၃၇၁)၌-

၃။ နွေ လေချပါတေ အတိက္ကမိတွာတိ ဘိက္ခုနံ သဗ္ဗာယနသဒ္ဓသဝန္တပစာရဝိဇယနတ္ထံ ဝုတ္တံ။

ဟု မိန့်အပ်သည်။ ဝိမတိဝိနောဒနီဋီကာ၌လည်း ထို့အတူပင်။

၄။ နွေ လေချပါတေ အတိက္ကမိတွာတိ ဣဒံ ဝိဟာရေ ဘိက္ခုနံ သဗ္ဗာယာဒိသဒ္ဓသဝန္တပစာရဝိဇယနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ (ဝိမတိ၊ ဋီ၊ ၂၊ ၂၁၈)

ဟု မိန့်အပ်သည်။ ဤသို့ မိန့်အပ်သည်အလိုသော် ကျောင်းတိုက်တွင်းက ရဟန်းတို့ စာပေ အံသံ-စသည်တို့မှ လွတ်ကင်းစေခြင်းငှာ “နွေ လေချပါတေ အတိက္ကမိတွာ” ဟူသော ဤ စကားကို အဋ္ဌကထာဆရာမြတ် မိန့်အပ်သည်။ ထိုထက် အသံကြီးမား၍ ကြားခဲ့ချေသေးလျှင် ခဲ ၃-၄-ကျ မကပင် မကြားရအောင် ရှောင်ခွါ၍ နေအပ်သည်။ အသံကို မကြားလျှင် ကျောင်းတိုက်ပြင်ပ ဥပစာရတွင်းမှာပင် နေအပ်သည်-ဟူ၍ မှတ်အပ်၏။

ဤသို့ မှတ်အပ်ရကား ဥပစာရပြင်ပ အဝေးက ရဟန်းတို့၏ အသံသည် ရတ္တိစ္ဆေဒ၊ ဝတ္ထဘောဒဒုက္ကဋ်တို့ကို မဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့် “ဥပစာရသီမံ ဩက္ကမိတွာ” ဟူသော ထိုစကားကို အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုသည်မဟုတ်၊ အသံနှင့်အရပ် လျှောက်ပတ်ရုံမျှသာ ဆိုသည် ဟု မှတ်အပ်၏။ ထိုသို့ မှတ်အပ်သောကြောင့် ရှေ့ဝါဒကို အလိုရှိအပ်သော ဝါဒကောင်း-ဟု ယူလေ။ နောက်ဝါဒကိုကား အမှားစင်စစ်-ဟု မှတ်အပ်သည်။

ဤတွင်ရွှေလည်း အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ ထင်စွာပြသဖြင့် မသင့်သောဝါဒကို ပယ်ရှားလတ်၍ သင့်မြတ်သောဝါဒကို ပြရာပြကြောင်း ဝိနိစ္ဆယ ၁-ရပ် အပြီးသတ်၏။

ပဉ္စမဝိနိစ္ဆယ၌ ပါဠိပါဠိတို့၏အနက်ကား-

၁။ ယေပိ၊ အကြင်အာဂန္တုက ရဟန်းတို့သည်လည်း။ အန္တောဝိဟာရံ၊ ကျောင်းတိုက်တွင်းသို့။ အပ္ပဝိသိတွာ၊ ၍။ ဥပစာရသီမံ၊ ကျောင်းတိုက်ပြင်ပ ခဲတကျ ဥပစာရအပိုင်းအခြားသို့။ ဩက္ကမိတွာ၊ သက်ဝင်၍။ ဂစ္ဆန္တိ၊ သွားကုန်အံ့။ အယဉ္ဇ၊ ဤကျောင်းတိုက်တွင်းက ဝတ်နေသော ရဟန်းသည်လည်း။ နေသံ၊ ထိုအာဂန္တုကရဟန်းတို့၏။ ဆတ္တသဒ္ဓံ ဝါ၊ ထီးသံကိုလည်းကောင်း။ ဥက္ကာသိတသဒ္ဓံ ဝါ၊ ချောင်းညံသံကိုလည်းကောင်း။ ဒိပိတသဒ္ဓံ ဝါ၊ ချေသံကိုလည်းကောင်း။ သုတွာဝ၊ ကြား၍သာလျှင်။ အာဂန္တုကဘာဝံ၊ အာဂန္တုကရဟန်း၏ အဖြစ်ကို။ ဇာနာတိ၊ သိအံ့။ ဂန္တု၊ သွား၍။ အာရောစေတဗ္ဗံ၊ ကြားအပ်၏။ (အဋ္ဌကထာ)

၂။ ဒွေ လေဉ္စပါတေ၊ ခဲ ၂-ကျတို့ကို။ အတိက္ကမိတွာ၊ လွန်၍။ (စူဠဝါဒ၊ ၁၇)

၃။ ဒွေ လေဉ္စပါတေ အတိက္ကမိတွာတိ၊ ဒွေ ။လ။ တွာ-ဟူသော ဤစကားကို။ ဘိက္ခုနံ၊ ကျောင်းတိုက်၌နေသော ရဟန်းတို့၏။ သဗ္ဗာယနိသဒ္ဓသဝန္တပစာရဝိဇယနတ္ထံ၊ စာပေ သရဏ္ဍာယ်ခြင်း (အစရှိသော) အသံကို ကြားရာ ဥပစာရကို စွန့်ခြင်းငှာ။ အာစရိယေန၊ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်သည်။ ဝုတ္တံ၊ ၎င်း။ (သာရတ္ထ၊ ဋီကာ၊ ၃။ ၃၇၁)

၄။ ဒွေ လေဉ္စပါတေ အတိက္ကမိတွာတိ ဣဒံ၊ ဒွေ ။လ။ တွာ-ဟူသော ဤစကားကို။ ဝိဟာရေ၊ ကျောင်းတိုက်၌။ ဘိက္ခုနံ၊ တို့၏။ သဗ္ဗာယာဒိသဒ္ဓသဝန္တပစာရဝိဇယနတ္ထံ၊ ငှာ။ အာစရိယေန၊ သည်။ ဝုတ္တံ၊ ၎င်း။ (ဝိမတိ၊ ဋီကာ၊ ၂။ ၂၁၈)

ပဗ္ဗမဝိနိစ္ဆယ၌ သာဓကပါဌ်တို့၏အနက် ပြီး၏။

----- x -----

[၆] ဆဋ္ဌဝိဝါဒဝိနိစ္ဆယ

★ ကျောင်းတိုက်တွင်း၌ ဝတ်ဆောက်တည်၍ အရုဏ်ခံလိုသော ပရိဝါသ်သား၊ မာနတ် သားတို့သည် တိုက်တွင်းရှိ ရဟန်းအလုံးစုံကို အကုန်ကြားအပ်သည်။ အကုန်မကြားနေလျှင် ရတ္တိစ္ဆေဒ၊ ဝတ္ထဘေဒဒုက္ကဋ်တို့မှ မလွတ်၊ ဝတ်နေရာ မရောက်-ဟု ပြောဆိုကြသော အယူဝါဒ၊

★ ဝတ္တံ နိက္ခိပိတွာ ပရိဝသန္တဿ ဥပစာရဂတာနံ သဗ္ဗေသံ အာရောစနကိစ္စံ နတ္ထိ၊ ဒိဋ္ဌရူပါနံ သုတသဒ္ဓါနံ အာရောစေတဗ္ဗံ။ အဒိဋ္ဌအသုတာနမ္ပိ အန္တောဒ္ဓါဒသ- ဟတ္ထဂတာနံ အာရောစေတဗ္ဗံ။ ဣဒံ ဝတ္တံ နိက္ခိပိတွာ ပရိဝသန္တဿ လက္ခဏံ။

ဟူ၍ သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ(၃။ ၃၇၁)၌ လာရကား အနိက္ခိတ္ထဝတ်သားသာလျှင် တစ်တိုက်လုံးကို ကြားအပ်သည်။ နိက္ခိတ္ထဝတ်သားမှကား မြင်အပ်သောအဆင်း၊ ကြားအပ်သော အသံရှိ သော ရဟန်းတို့အားသာ ကြားအပ်သည်။ တစ်တိုက်လုံးကို ကြားဖွယ်မရှိ။ ကျောင်းတိုက် တွင်း၌ပင် ဝတ်ဆောက်တည်၍ ၁၂-တောင် ဟတ္ထပါသ်တွင်းရှိ ရဟန်းတို့အားသာ ကြား သဖြင့် ဝတ်နေအပ်၏-ဟု ပြောဆိုရေးသားကြသော အယူဝါဒ။

ဤအယူဝါဒ ၂-ပါး ကွဲပြားကြသည်မှာလည်း-

၁။ သစေ န ကိဉ္စိ ပဿတိ။ ဝိဟာရံ ဂန္ဓာ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ဂတဘိက္ခုသု ဧကဿ သန္တိကေ နိက္ခိပိတဗ္ဗန္တိ မဟာသုမထ္ဈေရော အာဟ။ မဟာပဒုမထ္ဈေရော ပန

“ယံ ပဌမံ ပဿတိ၊ တဿ အာရောစေတွာ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ။ အယံ နိက္ခိတ္တဝတ္ထဿ ပရိဟာရော”တိ အာဟ။ (စူဠဝါအဋ္ဌကထာ၊၁၇)

၂။ အနိက္ခိတ္တဝတ္ထေန အန္တောဥပစာရဂတာနံ သဗ္ဗေသံပိ အာရောစေတဗ္ဗတ္တာ “အယံ နိက္ခိတ္တဝတ္ထဿ ပရိဟာရော”တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ နိက္ခိတ္တဝတ္ထဿာတိ ဝတ္ထံ နိက္ခိပိတွာ ပရိဝသန္တဿာ’တိ အတ္ထော။ အယံ ပနေ’တ္ထ ထေရဿ အဓိပ္ပါယော။ ဝတ္ထံ နိက္ခိပိ- တွာ ပရိဝသန္တဿ ဥပစာရဂတာနံ သဗ္ဗေသံ အာရောစနက္ခိန္တံ နတ္ထိ၊ ဒိဋ္ဌရူပါနံ သုတသဒ္ဓါနံ အာရောစေတဗ္ဗံ။ အဒိဋ္ဌအသုတာနံပိ အန္တောဒ္ဓါဒသဟတ္ထဂတာနံ အာရောစေတဗ္ဗံ။ ဣဒံ ဝတ္ထံ နိက္ခိပိတွာ ပရိဝသန္တဿ လက္ခဏန္တိ။

(သာရတ္ထဒီပနီ၊၃၊၃၇၁)

ဤသံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ သံဝဏ္ဏနာပါဋိ ၂-ရပ်တို့တွင် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဖြစ်သော အဋ္ဌကထာ ပါဋိသည် ကျောင်းတိုက်တွင်း ရဟန်းတို့ကို မသုတ်သင်နိုင်လျှင် ဝတ်ကို ချ၍ ကျောင်းတိုက် ပြင်ပသို့ ထွက်သဖြင့် နိက္ခိတ္တဝတ်နေအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုအပ်သောအရာတွင် ပကတတ် ရဟန်း ပြန်မှန်းမသိ ပြန်လေဘိသောကြောင့် အရုဏ်တက်သောအခါ ဝတ်ချစရာ မရှိ၍ ဝတ်ချအံ့သောငှာ ကျောင်းတိုက်သို့ အလာမှာ ထေရဝါဒကို ပြဆိုအပ်သော ပါဋိဖြစ်သည်။

သံဝဏ္ဏနာဖြစ်သော ဋီကာပါဋိသည်လည်း ထိုထေရဝါဒ ၂-ရပ်တို့တွင် မဟာပဒုမ ထေရ်၏ဝါဒကို ဖွင့်ဆိုအပ်သော ပါဋိဖြစ်သည်။ ဤဋီကာပါဋိဖြင့် နိက္ခိတ္တဝတ်သားဖြစ်သည် တကား-ဟု တစ်တိုက်လုံးကို မကြားဘဲ ဝတ်ဆောက်တည်၍ ကျောင်းတိုက်တွင်းမှာ အရုဏ် တက်စေအပ်၏-ဟု မမှတ်အပ်။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား လာရင်း သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ထေရဝါဒသည် ဝတ်ဆောက်တည်၍ နေအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဆိုဆုံးဖြတ်သည့်အရာတွင် လာသော ထေရဝါဒ မဟုတ်။ ဝတ်ချအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဆုံးဖြတ်သည့်အရာတွင်လာ သော ထေရဝါဒဖြစ်၍ သံဝဏ္ဏနာဖြစ်သော ထိုဋီကာအဆုံးအဖြတ်ကိုလည်း ဝတ်ချရာတွင် သာ ယူအပ်၊မှတ်အပ်သောကြောင့်တည်း။

ထိုသို့ မမှတ်အပ်မူကား ရဟန်းများသော ကျောင်း၌ တစ်တိုက်လုံးကို မကြားနိုင် သော ပရိဝါသ်သား၊မာနတ်သားတို့သည် ဝတ်ကို ချပြီးလျှင် ကျောင်းတိုက်တွင်း၌ပင် မျက်စိ အာရုံ၊ နားအာရုံများကို မြစ်တားရှောင်ရှားလတ်၍ ၁၂-တောင် ဟတ္ထပါသ်တွင်းရှိ ရဟန်းများ ကိုသာ ကြား၍ နေအပ်သည်၏အဖြစ်ကို မဆိုမူ၍ “အထ န သက္ကာ သောစေတုံ၊ ဝုတ္တနယေ- နေဝ ဝတ္ထံ နိက္ခိပိတွာ-အစရှိသဖြင့် တစ်တိုက်လုံးကို မကြားနိုင်လျှင် ဝတ်ကိုချ၍ ကျောင်းတိုက် ပြင်ပ ခဲ ၂-ကျကျော် အဖော်ပကတတ်ရဟန်းနှင့် ထွက်၍ နေအပ်သည်၏အဖြစ်ကိုသာ ဆိုဆုံးဖြတ်သော ၎င်းထေရဝါဒ၏မိရာ လာရင်း အဋ္ဌကထာစကားရပ်နှင့်ပင် ဆန့်ကျင်လေ

၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ သံဝဏ္ဏနာ ၂-ရပ် ဆန့်သောဒေါသ ဋီကာဆရာအား ဖြစ်လေရာ၏-
ဟူသောအဖြစ်ကို ဆိုဖွယ်ရှိသည်။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၌လည်း ဤအရာနှင့်အလားတူ။

ဝတ်ယူပြီးလျှင် ဝတ်ကို မချမိ သတိမေ့လျော့သဖြင့် သိမ်မှ ထွက်သွားသောအရာမှာ-

၃။ ယဿ မာဠကေ နာရောစိတံ၊ တဿ အာရောစေတွာ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ။ ယဿ
အာရောစိတံ၊ တဿ ပုန အာရောစနကိစ္စံ နတ္ထိ။ ကေဝလံ နိက္ခိပိတဗ္ဗမေဝ။
ဝတ္တံ နိက္ခိပိတွာ ဝသန္တဿ ဥပစာရသီမဂတာနံ သဗ္ဗေသံ အာရောစနကိစ္စံ နတ္ထိ။
ဒိဋ္ဌရူပါနံ သုတသဒ္ဓါနံ အာရောစေတဗ္ဗံ။ အဒိဋ္ဌအသုတာနံ အန္တောဒ္ဓါဒသဟတ္ထ-
ဂတာနံပိ အာရောစေတဗ္ဗံ။ ဣဒံ ဝတ္တံ နိက္ခိပိတွာ ဝသန္တဿ လက္ခဏန္တိ ဝုတ္တံ။
(ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၊ ၅၁၂)

ဟူ၍ ကျောင်းတိုက်တွင်း၌ ဝတ်ချအပ်သော အရာတွင်သာ ထို 'ဝတ္တံ နိက္ခိပိတွာ ပရိဝသန္တဿ'
စသော သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ (၃၊ ၃၇၁)၏ ဝိနိစ္ဆယမိုး လာသည်။

ထို့ကြောင့် ဝတ်ချသည့်အရာတွင်သာ ၎င်းဝိနိစ္ဆယစကားရပ်တို့ကို မှတ်အပ်ကုန်
၏။ သီးဖျားဆွတ် တပိုင်းဖြတ် ထိုသာရတ္ထဒီပနီဋီကာတစ်ခုတွေ တစ်ခုတွင်မှလည်း မဟာ-
ပဒုမမထေရ်၏ အဘော်အဓိပ္ပါယ် ဖြစ်ကာမျှကိုသာ အသက်သာခံလိုသော အခလေ့ဖြင့်
တွေတော်လေခြင်း-ဟု ယူကာ၊မှတ်ကာ၊ ပြောဟောကာနှင့် လာရင်းအဋ္ဌကထာ ဘယ်အရာ
တွင် လာလေသနည်း-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဤဋီကာအလို အဆိုစကား ကျမ်းတပါးမှာ
ရှိလေသေးသလော-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဤအရာတွင် ငါ၏အထင်အလို ပုဂ္ဂိုလ်တပါး
ဆရာများတို့ ဉာဏ်အား ထင်မြင်ကြပါလေ၏လော-ဟူ၍လည်းကောင်း လာရင်းအဋ္ဌကထာ၊
ဋီကာတပါး အဆိုများကို ရှေ့နောက်စဉ်းစား၍ မကြည့်မရှု၊ ဗဟုသုတ ဝိနယဓရပုဂ္ဂိုလ်
များနှင့်လည်း နီးနှောဆွေးနွေးခြင်းကို မပြု။ တစ်ခုတွေ တစ်ခုမှတ်နှင့်သာ နေချေက
အယူတပါး စာတခြားဖြစ်၍ ချော်ချွတ်တိမ်းပါးနေကျ အယူရေမော်ဖြစ်သည်။ မတိမ်းမပါး
စေခြင်းငှာ ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာ တက်လက်ဖြင့် အထက်၊အောက်နှော၍ သဘောအယူ
ဖြောင့်မတ်အောင် လုံ့လပြုအပ်သည်။

ထိုအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာစကားရပ်တို့၏ ပိဏ္ဏတ္ထအဓိပ္ပါယ် မှတ်ဖွယ်အကျဉ်းကား
ကျောင်းတိုက်အတွင်း၌ အရုဏ်မတက်စေမူ၍ ဝတ်ချရုံမျှ အနာရောစနဒုက္ကဋ် ကင်းရုံဖြစ်
လျှင် တစ်တိုက်လုံး ရဟန်းအား ကြားဖွယ်ကိစ္စ မရှိပြီ။ မြင်အပ်၊ကြားအပ်သော အဆင်း၊
အသံရှိသော ရဟန်း၊ မမြင်မကြားသော်လည်း ၁၂-တောင် ဟတ္ထပါသ်တွင်းရှိ ရဟန်း၊
ဤရဟန်းတို့အားသာလျှင် ကြား၍ ချအပ်၏။ အရုဏ်တက်သည်တိုင်အောင် ဝတ်ကို မချဘဲ

310A

နေလိုမှုကား တစ်တိုက်လုံးကို ကြားအပ်သည်။ မကြားလျှင် အနာရောစနဒုက္ကဋ်၊ ရတ္တိဇ္ဈေဒ ဒုက္ကဋ်တို့မှ မလွတ်၊ ဝတ်နေကျိုး မရှိ၊ အပြစ်သာ ရောက်လေဘိသည်-ဟု မှတ်အပ်၏။ ထို့ကြောင့် မဟုတ်လော။

၄။ တေန ခေါ ပန သမယေန သာဝတ္ထိယံ မဟာဘိက္ခုသံယော သန္နိပတိတော ဟောတိ၊ န သက္ကောန္တိ ပါရိဝါသိကာ ဘိက္ခု ပရိဝါသံ သောဓေတုံ။ ဘဂဝတော ဧတ'မတ္ထံ အာရောဓေသံ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပရိဝါသံ နိက္ခိပိတုံ။ (ဝိ၊ ၄၊ ၈၇)

၅။ တေန ခေါ ပန သမယေန ။လ။ န သက္ကောန္တိ မာနတ္တစာရိကာ ဘိက္ခု မာနတ္ထံ သောဓေတုံ။ ဘဂဝတော ဧတမတ္ထံ အာရောဓေသံ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ မာနတ္ထံ နိက္ခိပိတုံ။ (စူဠဝဂ္ဂ၊ ၉၉)

ဟု ကျောင်းတိုက်အရံတွင်းရှိ ရဟန်းအလုံးစုံကို အကုန်မကြားနိုင်ခြင်း-ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ပရိဝါသမာနတ်ကို ချစ်မိသောငှာ ခွင့်ပြုတော်မူအပ်၏။

၎င်းပါဠိတော်၌ “န သက္ကောန္တိ”ဟူသောပါဠိကို-

၆။ န သက္ကောန္တိတိ သံဃဿ မဟန္တတာယ တတ္ထ တတ္ထ ဂန္တာ သဗ္ဗေသံ အာရောဓေတုံ အသက္ကောန္တာ သောဓေတုံ န သက္ကောန္တိ။ (စူဠဝဂ္ဂ၊ ၄၊ ၁၄)

ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ ဖွင့်ဆိုအပ်သည်ကို မြော်၍ ပါဠိတော်၏အဓိပ္ပါယ်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ယူလေ။ ပရိဝါသမာနတ်ချပြီးလျှင် ကျောင်းတိုက်ပြင်ပသို့ ထွက်၍ နေအပ်သည်၏အဖြစ်ကိုကား-

၇။ အထ န သက္ကာ သောဓေတုံ၊ ဝုတ္တနယေန ဝတ္ထံ နိက္ခိပိတွာ ပစ္စုသသမယေ စတူဟိ ပဉ္စဟိ ဝါ ဘိက္ခုဟိ သဒ္ဓိ ပရိက္ခိတ္တဿ ဝိဟာရဿ ပရိက္ခေပတော အပရိက္ခိတ္တဿ ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနတော ဒွေ လေချူပါတေ အတိက္ကမိတွာ မဟာမဂ္ဂတော ဩက္ကမ္ပ ဝုဗ္ဗေန ဝါ ဝတိယာ ဝါ ပဋိစ္စန္ဒဋ္ဌာနေ နိသီဒိတဗ္ဗံ။ အန္တောအရုဏေယေဝ ဝုတ္တနယေန ဝတ္ထံ သမာဒိယိတွာ အာရောဓေတဗ္ဗံ။ (စူဠဝဂ္ဂ၊ ၄၊ ၁၇)

၈။ အထ န သက္ကာ သောဓေတုံ၊ ဝုတ္တနယေန ဝတ္ထံ နိက္ခိပိတွာ ပစ္စုသသမယေ ဧကေန ဘိက္ခုနာ သဒ္ဓိ မာနတ္ထဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တနယေန ဥပစာရသီမံ အတိက္ကမိတွာ မဟာမဂ္ဂါ ဩက္ကမ္ပ ပဋိစ္စန္ဒဋ္ဌာနေ နိသီဒိတွာ အန္တောအရုဏေယေဝ ဝုတ္တနယေန ဝတ္ထံ သမာဒိယိတွာ တဿ ဘိက္ခုနော ပရိဝါသော အာရောဓေတဗ္ဗော။

ဟူ၍ (စူဠဝဂ္ဂ)အဋ္ဌကထာ(၂၃)ဆရာမြတ် မိန့်အပ်၏။ အရံကျောင်းတိုက်တွင်းရှိ ရဟန်းအလုံးစုံတို့ကို အကုန်မကြားမူ၍ ကျောင်းတိုက်အရံတွင်း ဝတ်နေလျှင် သပိတ်ကွဲကိုယ်ကြေ၊ ဝတ်နေ

ကျိုးမနပ်။ သံယာဒိသိသ်အာပတ် စင်ကြယ်စေလို၍ ဝတ်နေသည့်အတွက် စင်ကြယ်မည်
ဝေးစွာ အနာရောစနဒုက္ကဋ်အာပတ်ပင် ထပ်မံ၍ တတေတေသင့်လေရာသည်၏အဖြစ်ကို
လည်း-

၉။ အာဂန္တုကဿာတိ အတ္တနော ဝသနဝိဟာရံ အာဂတဿာပိ ဧကဿ ဝါ ဗဟူနံ
ဝါ ဝုတ္တနယေနေဝ အာရောစေတဗ္ဗံ။ ရတ္တိစ္ဆေဒဝတ္တဘေဒါပိ စေ'တ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ
ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (စူဠဝဂ္ဂ၊ ၁၁)

အစရှိသည်ဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်အပ်၏။ ထိုသို့ မိန့်သည့်အရာကိုလည်း အနိက္ခိတ္တဝတ်သား
ကိုသာ ရည်၍ မိန့်အပ်သည်-ဟူ၍ မမှတ်အပ်။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား-

၁၀။ ပါရိဝါသိကေန ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနာ အာဂန္တုကေန အာရောစေတဗ္ဗံ။ အာဂန္တုကဿ
အာရောစေတဗ္ဗံ။ (စူဠဝါ၊ ၈၃) မာနတ္တစာရိကေန ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနာ အာဂန္တုကေန
အာရောစေတဗ္ဗံ။ အာဂန္တုကဿ အာရောစေတဗ္ဗံ။ (စူဠဝါ၊ ၉၆)

ဟူ၍ သာမညသာ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိတော် လာသည်။ “နိက္ခိတ္တသော၊ အနိက္ခိတ္တသော”ဟူ၍
အထူးမလာသောကြောင့်တည်း။

ဝတ်ကို ချ၍ နေသည့်အခိုက် ဝတ်မရှိ၍ ပါရိဝါသိက၊ မာနတ္တစာရိက မဟုတ်။
ပကတတ်-ဟု ဆိုအပ်သောကြောင့် ပရိဝါသိသား၊ မာနတ်သားတို့ ပြုအပ်သော ကျင့်ဝတ်မှ
လွတ်ရာ၏။ ဝတ်ဆောက်တည်သည်မှစ၍ ဝတ်မချမီအတွင်း ဝတ်နှင့်တကွဖြစ်၍ ပါရိဝါ-
သိက၊ မာနတ္တစာရိကဒဏ်သား-ဟု ဆိုအပ်သောကြောင့် ၎င်းတို့ ပြုအပ်သော ကျင့်ဝတ်
ချွတ်ယွင်းပျက်စီးလျှင် ပညတ္တိဒေါသမှ မလွတ်ရာသည်၏သဘောကို ထောက်ရှုအပ်သည်။
နိက္ခိတ္တ၊ အနိက္ခိတ္တ-ဟူသည်ကိုလည်း ဝတ်ကို ချခိုက် နိက္ခိတ္တ၊ ဝတ်ဆောက်တည်ပြန်သည့်
ကာလ ဝတ်နှင့်တကွဖြစ်၍ ဝတ်မချမီအတွင်း အနိက္ခိတ္တပင်-ဟု မှတ်ယူအပ်သည်။ အချင်း
ခပ်သိမ်း ဝတ်မချသည်ကိုသာ အနိက္ခိတ္တ-ဟူ၍ မမှတ်အပ်။

ဤသို့ ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့နှင့် အလွန်ကွာဝေးသော
ကြောင့် ဘေးရန်ရှိသော ခရီးခဲကိုကဲ့သို့ ရှောင်လွှဲစွန့်ပစ်အပ်သော ဝါဒ-ဟူ၍ နောက်ဝါဒကို
မှတ်အပ်၏။ ရှေ့ဝါဒကိုကား ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ လမ်းရိုးကျသောကြောင့် ဝါဒကောင်း၊
ဝါဒမွန်၊ ဝါဒမြတ်၊ ရွှေပူ၊ ရွှေဖာ၊ ရွှေသေတ္တာတို့၌ လုံခြုံစွာ သိုမှီးသိမ်းဆည်းအပ်သော
ရတနာမွန်၊ ရတနာကောင်းကဲ့သို့ အောက်မေ့နှစ်သက် စုံမတ်မြတ်နိုးအပ်သော ဝါဒ-ဟူ၍
မှတ်ယူအပ်သည်။

၂
၃
၄

ဤတွင်ရွှေလည်း ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာနှင့် နီးနှောပြီးလျှင် မနှစ်သက်အပ်သော ဝါဒယုတ်မာကို ပယ်ခွါချိုးဖျက်၍ နှစ်သက်မှတ်ယူအပ်သော ဝါဒမြတ်ကို ပြရာပြကြောင်း ဝိနိစ္ဆယ ၁-ရပ်။

ဆဋ္ဌဝိနိစ္ဆယ၌ ပါဠိပါဠိတို့၏အနက်ကား-

၁။ “သစေ၊ ဤ။ ကိဉ္စိ၊ တစ်စုံတစ်ယောက်သော ရဟန်းကို။ န ပဿတိ၊ မမြင်အံ့။ ဝိဟာရံ၊ ကျောင်းတိုက်သို့။ ဝန္တာ၊ သွား၍။ အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ သဒ္ဓိ၊ တကွ။ ဝတဘိက္ခုသု၊ အရုဏ်မတက်မီက သွားဖော်ပကတတ်ရဟန်းတို့တွင်။ ဧကဿ၊ တစ်ယောက်သော ရဟန်း၏။ သန္တိကေ၊ အထံ၌။ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ၊ ဝတ်ချအပ်၏။” ဣတိ၊ သို့။ မဟာသုမထွေရော၊ သည်။ အာဟ၊ ဆို၏။ မဟာပဒုမထွေရော ပန၊ မဟာပဒုမထေရ်သည်ကား။ “ယံ၊ အကြင်ရဟန်း ကို။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ပဿတိ၊ မြင်အံ့။ တဿ၊ ထိုရဟန်းအား။ အာရောစေတွာ၊ ကြား၍။ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ၊ ချအပ်၏။ အယံ၊ ဤသို့ ချခြင်းသည်။ နိက္ခိတ္တဝတ္တဿ၊ ဝတ်ကိုချသော ရဟန်း၏။ ပရိဟာရော၊ အစောင့်အရှောက်တည်း။” ဣတိ၊ သို့။ အာဟ၊ ဆို၏။ (စူဠဝဂ္ဂ၊ ၄၊ ၁၇)

၂။ အနိက္ခိတ္တဝတ္တေန၊ ဝတ်ကို မချသော ရဟန်းသည်။ အန္တောဥပစာရဂတာနံ၊ ဥပစာရကျောင်းတိုက်အတွင်းသို့ ရောက်လာကုန်သော။ သဗ္ဗေသံပိ၊ အလုံးစုံသောရဟန်းတို့ အားလည်း။ အာရောစေတဗ္ဗတ္တာ၊ ကြားအပ်သည်အဖြစ်ကြောင့်။ အယံ နိက္ခိတ္တဝတ္တဿ ပရိဟာရေတိ၊ အယံ ။လ။ ဟာရော-ဟူ၍။ မဟာပဒုမထွေရေန၊ သည်။ ဝုတ္တံ၊ ၎င်း။ တတ္ထ ဝစနေ၊ ထိုစကားရပ်၌။ နိက္ခိတ္တဝတ္တဿာတိ၊ နိက္ခိတ္တဝတ္တဿ-ဟူသည်ကား။ ဝတ္တံ၊ ကို။ နိက္ခိပိတွာ၊ ချ၍။ ပရိဝသန္တဿ၊ နေသော ရဟန်း၏။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ အတ္ထော၊ တည်း။

အယံ ပန၊ ဤဆိုလတ္တံသည်ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤဝတ်ချရာ၌။ ထေရဿ၊ မဟာပဒုမ ထေရ်၏။ အဓိပ္ပာယော၊ အလိုတည်း။ ဝတ္တံ၊ ကို။ နိက္ခိပိတွာ၊ ချ၍။ ပရိဝသန္တဿ၊ နေသော ရဟန်းအား။ ဥပစာရဂတာနံ၊ ဥပစာရကျောင်းတိုက်၌ တည်ကုန်၊ရောက်ကုန်သော။ သဗ္ဗေသံ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော ရဟန်းတို့အား။ အာရောစနကိစ္စံ၊ ကြားဖွယ်ကိစ္စသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဒိဋ္ဌရူပါနံ၊ မြင်အပ်သော အဆင်းရှိကုန်သော ရဟန်းတို့အားလည်းကောင်း။ သုတသဒ္ဓါနံ၊ ကြားအပ်သော အသံရှိကုန်သော ရဟန်းတို့အားလည်းကောင်း။ အာရောစေတဗ္ဗံ၊ ကြား အပ်၏။ အဒိဋ္ဌအသုတာနံ၊ မမြင်၊မကြားကုန်သော။ အန္တောဒ္ဓါဒသဟတ္ထဂတာနံပိ၊ ၁၂- တောင် ဟတ္ထပါသ်တွင်း၌ တည်ကုန်၊ရောက်ကုန်သော ရဟန်းတို့အားလည်း။ အာရောစ-

တဗွဲ ကြားအပ်၏။ ဣဒံ၊ ဤသို့ ကြားခြင်းသည်။ ဝတ္တံ၊ ကို။ နိက္ခိပိတ္တာ၊ ချ၍။ ပရိဝသန္တဿ၊ နေသောရဟန်း၏။ လက္ခဏံ၊ လက္ခဏာတည်း။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်လျှင်။ ထေရဿ၊ မဟာပဒုမထေရ်၏။ အဓိပ္ပာယ်တည်း။ (သာရဏ္ဍါဋီ၊ ၃။ ၃၇၁)

၃။ ယဿ၊ အကြင်ရဟန်းအား။ မာဠကေ၊ ခဏ္ဍသိမ်၌။ နာရောစိတံ၊ မကြားရ။ တဿ၊ ထိုရဟန်းအား။ အာရောစေတွာ၊ ကြား၍။ နိက္ခိပိတဗွဲ၊ ချအပ်၏။ ယဿ၊ အား။ အာရောစိတံ၊ ကြားအပ်ပြီ။ တဿ၊ အား။ ပုန၊ တဖန်။ အာရောစနက္ခိပိ၊ ကြားဖွယ်ကိစ္စသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ကေဝလံ၊ သက်သက်။ နိက္ခိပိတဗွဲမေဝ၊ ချရုံမျှ ချအပ်သည်သာလျှင်တည်း။ (ဝတ္ထံ နိက္ခိပိတ္တာ-စသည်ပါဌ်တို့၏အနက်ကား ရှေးဋီကာပါဌ်၏ အနက်နှင့် မထူးခြားလှပြီ။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၅၁၂)

၄။ တေန ခေါ် ပန သမယေန ။ သာဝတ္တိယံ၊ ။ မဟာဘိက္ခုသံယော၊ များစွာ သော ရဟန်းသံဃာသည်။ သန္နိပတိတော၊ စည်းဝေးသည်။ ဟောတိ၊ ။ ပါရိဝါသိကာ၊ ပရိဝါသ်နေကုန်သော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းတို့သည်။ ပရိဝါသံ၊ ပရိဝါသ်ကို။ သောဓေတုံ၊ ကျောင်းတိုက်တွင်းရှိ ရဟန်းအလုံးစုံကို အကုန်ကြားသောအားဖြင့် သုတ်သင်ခြင်းငှာ။ န သက္ကောန္တိ၊ မတတ်နိုင်ကုန်။ ဘဂဝတော၊ မြတ်စွာဘုရားအား။ ဧတမတ္ထံ၊ ကို။ အာရောစေသုံ၊ ကြားလျှောက်ကုန်၏။ ဘိက္ခုဝေ၊ တို့။ ပရိဝါသံ၊ ကို။ နိက္ခိပိတုံ၊ ချစ်မိသောငှာ။ အနုဇာနာမိ၊ ။ (စူဠဝါပါဠိတော်၊ ၈၇)

၅။ တေန ခေါ် ပန သမယေန ။ မာနတ္ထစာရိကာ၊ မာနတ်ကျင့်ကုန်သော။ ဘိက္ခု၊ တို့သည် ။ အနုဇာနာမိ၊ ။ (စူဠဝါပါဠိတော်၊ ၉၉)

၆။ န သက္ကောန္တိတိ၊ ဟူသည်ကား။ သံဃဿ၊ ။ မဟန္တတာယ၊ များသည်၏အဖြစ် ကြောင့်။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထိုသံဃာရှိရာသို့။ ဂန္ဓာ၊ သွား၍။ သဗ္ဗေသံ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော ရဟန်းတို့အား။ အာရောစေတုံ၊ ငှာ။ အသက္ကောန္တာ၊ မတတ်နိုင်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ သောဓေ- တုံ၊ ငှာ။ န သက္ကောန္တိ၊ မတတ်နိုင်ကုန်။ (စူဠဝါ၊ ၅။ ၁၄)

၇။ အထ၊ ထိုသို့မဟုတ်။ သောဓေတုံ၊ သုတ်သင်ခြင်းငှာ။ န သက္ကာ၊ မတတ်နိုင်ကုန် သည်ဖြစ်အံ့။ ဝုတ္တနယေနေဝ၊ မာနတ္ထံ နိက္ခိပါမိ၊ ဝတ္ထံ နိက္ခိပါမိ ၂-ပုဒ်တို့တွင် ၁-ပုဒ်ပုဒ်ဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ၂-ပုဒ်လုံးတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း ချအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဆိုအပ် ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်သာလျှင်။ ဝတ္တံ၊ ကို။ နိက္ခိပိတ္တာ၊ ၍။ ပစ္စုသသမယေ၊ မိုးသောက်ထအခါ ၌။ စတူဟိ ဝါ ဘိက္ခုဟိ၊ ၄-ယောက်သော ရဟန်းတို့နှင့်လည်းကောင်း။ ပစ္စဟိ ဝါ ဘိက္ခုဟိ၊ ၅-ယောက်သော ရဟန်းတို့နှင့်လည်းကောင်း။ သဒ္ဓိ၊ တကွ။ ပရိက္ခိတ္တဿ၊ အရံရှိသော။ ဝိဟာရဿ၊ ကျောင်း၏။ ပရိက္ခေပတော၊ အရံမှ။ အပရိက္ခိတ္တဿ၊ အရံမရှိသော။ ဝိဟာ-

ရဿ၊ ကျောင်း၏။ ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနတော၊ အစွန်ကျောင်းမှ ခဲတကျ-ဟု ဆိုအပ်သော အရံထိုက်ရာအရပ်မှ။ ဒွေ လေဉ္စပါတေ၊ ခဲ ၂-ကျတို့ကို။ အတိက္ကမိတွာ၊ လွန်၍။ မဟာ-မဂ္ဂတော၊ လမ်းကြီးမှ။ ဩက္ကမ္မ၊ ဖဲ၍။ ဝုဗ္ဗေန ဝါ၊ ချုံဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝတိယာ ဝါ၊ စည်းစောင်ရန်းဖြင့်လည်းကောင်း။ ပဋိစ္ဆန္တဋ္ဌာနေ၊ ဖုံးကွယ်ရာအရပ်၌။ နိသီဒိတဗ္ဗံ၊ နေအပ်၏။ အန္တောအရုဏေယေဝ၊ အရုဏ်အတွင်း၌သာလျှင်။ ဝုတ္တနယေနေဝ၊ မာနတ္တံ သမာဒိယာမိ၊ ဝတ္တံ သမာဒိယာမိ ၂-ပုဒ်တို့တွင် ၁-ပုဒ်ပုဒ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ၂-ပုဒ်လုံးတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း ဆောက်တည်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်သာလျှင်။ ဝတ္တံ၊ ဝတ်ကို။ သမာဒိယိတွာ၊ ကောင်းစွာ ယူ၍။ ဝါ၊ ဆောက်တည်၍။ အာရောစေတဗ္ဗံ၊ ကြားအပ်၏။ (စူဠဝါအဋ္ဌကထာ၊ ၁၇)

၈။ အထ၊ ထိုသို့မဟုတ်။ သောဓေတုံ၊ ငှာ။ န သက္ကာ၊ အံ့။ ဝုတ္တနယေနေဝ၊ ပရိဝါသနိက္ခိပိမိ၊ ဝတ္တံ နိက္ခိပိမိ ၂-ပုဒ်တို့တွင် ၁-ပုဒ်ပုဒ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ၂-ပုဒ်လုံးတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း ချအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်သာလျှင်။ ဝတ္တံ၊ ဝတ်ကို။ နိက္ခိပိတွာ၊ ၍။ ပစ္စုသသမယေ၊ ၌။ ဧကေန၊ သော။ ဘိက္ခုနာ၊ နှင့်။ သဒ္ဓိ၊ တကွ။ မာနတ္တဝဏ္ဏနာယံ၊ မာနတ်အဖွင့်၌။ ဝုတ္တနယေနေဝ၊ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်။ ဥပစာရသီမံ၊ အရံကျောင်းတိုက် အပိုင်းအခြားကို။ အတိက္ကမိတွာ၊ လွန်၍။ မဟာမဂ္ဂါ၊ လမ်းကြီးမှ။ ဩက္ကမ္မ၊ ၍။ ပဋိစ္ဆန္တေ၊ သော။ ဋ္ဌာနေ၊ ၌။ နိသီဒိတွာ၊ ၍။ အန္တောအရုဏေယေဝ၊ ၌သာလျှင်။ ဝုတ္တနယေနေဝ၊ ပရိဝါသံ သမာဒိယာမိ၊ ဝတ္တံ သမာဒိယာမိ ၂-ပုဒ်တို့တွင် ၁-ပုဒ်ပုဒ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ၂-ပုဒ်လုံးတို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း ဆောက်တည်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်သာလျှင်။ ဝတ္တံ၊ ဝတ်ကို။ သမာဒိယိတွာ၊ ၍။ တဿ ဘိက္ခုနေ၊ ထိုရဟန်းအား။ ပရိဝါသော၊ ကို။ အာရောစေတဗ္ဗော၊ ၍။ (စူဠဝါ၊ ၄၊ ၂၃)

၉။ အာဂန္တုကဿာတိ၊ ဟူသည်ကား။ အတ္တနေ၊ မိမိ၏။ ဝသနဝိဟာရံ၊ ဝတ်နေရာကျောင်းတိုက်သို့။ အာဂတဿာပိ၊ ရောက်လာသည်လည်းဖြစ်သော။ ဧကဿ ဝါ၊ တစ်ယောက်သော ရဟန်းအားလည်းကောင်း။ ဗဟူနံ ဝါ၊ များစွာကုန်သော ရဟန်းတို့အားလည်းကောင်း။ ဝုတ္တနယေနေဝ၊ တပေါင်းတစုတည်းနေလျှင် တဝတည်း ကြားအပ်သည်၏အဖြစ်၊ အသီးအသီးနေလျှင် ထိုထိုနေရာအရပ်သို့ သွား၍ ကြားအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်သာလျှင်။ အာရောစေတဗ္ဗံ၊ ၍။ ရတ္တိစ္ဆေဒဝတ္တဘေဒါပိ စ၊ ရတ္တိစ္ဆေဒ၊ ဝတ္တဘေဒဒုက္ကင်္ဂတို့ကိုလည်း။ ဧတ္ထ၊ ဤအာဂန္တုကအား ကြားရာ၌။ ဝုတ္တနယေနေဝ၊ အာဝါသိကအား ကြားရာ၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သိအပ်ကုန်၏။ (စူဠဝါအဋ္ဌကထာ၊ ၁၁)

၁၀။ ဘိက္ခုဝေ၊ တို့။ ပါရိဝါသိကေန၊ ပရိဝါသိကို ဆောက်တည်သော။ အာဂန္တုကေန၊ သော။ ဘိက္ခုနာ၊ သည်။ အာဝါသိကဿ၊ ကျောင်းနေဖြစ်သော။ ဘိက္ခုနော၊ အား။ (ထည့်) အာရောစေတဗ္ဗံ၊ ကြားအပ်၏။ ပါရိဝါသိကေန၊ သော။ အာဝါသိကေန၊ သော။ ဘိက္ခုနာ၊ သည်။ အာဂန္တုကဿ၊ သော။ ဘိက္ခုနော၊ အား။ အာရောစေတဗ္ဗံ၊ ၏။ (စူဠဝါပိဋိ။ ၈၃)

ဘိက္ခုဝေ၊ တို့။ မာနတ္တစာရိကေန၊ မာနတ်ကျင့်သော။ အာဂန္တုကေန၊ ဖြစ်သော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ အာဝါသိကဿ၊ သော။ ဘိက္ခုနော၊ အား။ အာရောစေတဗ္ဗံ၊ ကြားအပ်၏။ မာနတ္တစာရိကေန၊ သော။ အာဝါသိကေန၊ သော။ ဘိက္ခုနာ၊ သည်။ အာဂန္တုကဿ၊ အား။ အာရောစေတဗ္ဗံ၊ ကြားအပ်၏။ (စူဠဝါပိဋိ။ ၉၆)

၎င်းဆဋ္ဌဝိနိစ္ဆယ၌လာသော သာတေပါဠိပါဠိတို့၏အနက် ဤတွင် ပြီး၏။

----- x -----

[၇] သတ္တမဝိဝါဒဝိနိစ္ဆယ

ပကတတ် အလျှင်းမပါဘဲ ပရိဝါသိသား၊ မာနတ်သားတို့သည် တစ်ဦးသည် တစ်ဦး၏ ပကတတ်ပြုလုပ်၍ ဝတ်နေသင့်၊ မနေသင့်-ဟူ၍ အယူဝါဒ ၂-ပါးကွဲပြားကြသည် မှာလည်း-

၁။ ဣမေသဉ္စိ ပါရိဝါသိကမူလာယပဋိကဿနာရဟမာနတ္တရဟမာနတ္တစာရိက-
အတ္တာနာရဟာနံ ပဉ္စန္ဒံ ဌပေတွာ အတ္တနော အတ္တနော နဝကတရံ သေသာ သဗ္ဗေ
ပကတတ္တာ ဧဝ။ ကသ္မာ? မိထု ယထာဝုမ္ပံ အဘိဝါဒနာဒီနံ အနုညာတတ္တာ။
(စူဠဝါအဋ္ဌကထာ။ ၁၄)

၂။ အန္တမသော မူလာယပဋိကဿနာရဟာဒီနံပီတိ အာဒိသဒ္ဓေန မာနတ္တရဟမာ-
နတ္တစာရိကအတ္တာနာရဟေ သင်္ဂဏှာတိ။ တေ ဟိ ပါရိဝါသိကာနံ ပါရိဝါသိကာ
စ တေသံ ပကတတ္တဌာနေ ဧဝ တိဋ္ဌန္တိ။ (ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ။ ၂။ ၂၁၆)

ဤအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာပါဠိတို့ကို လက်ရုံးတန်း၍ ပကတတ်ရဟန်း အလျှင်းမပါမရှိဘဲ ပရိဝါသိသား၊မာနတ်သား ၂-ဦးတို့သည် တစ်ဦးသည် တစ်ဦး၏ ပကတတ်ပြုလုပ်၍ ဝတ်နေ သင့်သည်-ဟု မယူမမှတ်အပ်။ ဤအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာပါဠိအဆုံးအဖြတ်တို့သည်ကား-

၃။ န ဘိက္ခုဝေ ပါရိဝါသိကေန ဘိက္ခုနာ သာဒိတဗ္ဗံ ပကတတ္တာနံ ဘိက္ခုနံ အဘိဝါဒနံ ပစ္စုဋ္ဌာနံ အဇ္ဈလိကမ္ပံ သာမိစိကမ္ပံ အာသနာဘိဟာရော သေယျာဘိဟာရော

ပါဒေါဒကံ ပါဒဝိဋ္ဌံ ပါဒကထလိကံ ပတ္တစီဝရပုဋိဂ္ဂဟဏံ နဟာနေ ပိဋ္ဌိပရိကမ္ပံ
ယော သာဒိယေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ။ (စူဠဝဂ္ဂ။၈၂)

ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပညတ်တော်မူအပ်သောအရာ၌သာ တစ်ဦးသည် တစ်ဦး၏ အဘိဝါဒန-စသည်ကို မသာယာအပ်သည်၏အဖြစ်နှင့် စပ်၍ ဒဏ်သားချင်းချင်းလည်း တစ်ဦးသည် တစ်ဦး၏ ပကတတ်အရာ၌ တည်ကြောင်းကို ဆိုအပ်သော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာပါဌ်အဆုံးအဖြတ်တို့ ဖြစ်သည်။ အရာခပ်သိမ်း၌ပင် ပကတတ်အရာ၌ တည်ကြောင်းကို ဆိုဆုံးဖြတ်သည်ပါဌ်တို့ မဟုတ်ကုန်။

၄။ န ဘိက္ခဝေ ပါရိဝါသိကေန ဘိက္ခုနာ သဘိက္ခုကာ အာဝါသာ အဘိက္ခုကော
အာဝါသော ဝါ အနာဝါသော ဝါ ဂန္တဗော အညတြ ပကတတ္တေန အညတြ
အန္တရာယာ။ (စူဠဝါပါဠိတော်။၈၃)

၅။ အဘိက္ခုကော အာဝါသောတိ သုညဝိဟာရော။ ယတ္ထ ဧကောပိ ဘိက္ခု နတ္ထိ၊ တတ္ထ
ဝါသတ္တာယ န ဂန္တဗ္ဗံ။ န ဟိ တတ္ထ ဝုတ္တရတ္ထိယော ဂဏနူပိဝါ ဟောန္တိ၊ ပကတတ္တေန
ပန သဒ္ဓိံ ဝဇ္ဇတိ။ (၎င်းစူဠဝါအဋ္ဌကထာ။၁၂)

မာနတ္တစာရိကဝတ်၌လည်း ဤအတူပင် ဟောတော်မူသည်။ ဤသို့လာသော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့ဖြင့် ဝိပွဝါသရတ္ထိစ္ဆေဒ အစောင့်အရှောက်အရာ၌ ပရိဝါသ်သား၊ မာနတ်သား တို့သည် တစ်ဦးသည် တစ်ဦး၏ ပကတတ်အရာ၌ မတည်ကုန်-ဟု သိမှတ်အပ်၏။

၆။ ပါရိဝါသိကစတုတ္ထော စေ ဘိက္ခဝေ ပရိဝါသံ ဒဒေယျ၊ မူလာယ ပဋိကသေယျ၊
မာနတ္ထံ ဒဒေယျ၊ တံ ဝိသော အဗ္ဗေယျ။ အကမ္ပံ န စ ကရဏီယံ။

(စူဠဝါပါဠိတော်။၈၇) မာနတ္တစာရိကမှာလည်း ထို့အတူပင်။

၇။ ဂဏေ ပန အပ္ပဟောန္တေ ဝတ္တံ နိက္ခိပါပေတွာ ဂဏပူရကော ကာတဗ္ဗော။(စူဠဝါဌ။၁၄)

၈။ နိက္ခိတ္တကာလတော ပဌာယ ပကတတ္တဌာနေ တိဌတိ။ (စူဠဝါအဋ္ဌကထာ။၁၇၈)

ဤသို့လာသော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့ဖြင့် ပါရိဝါသဒါန-စသော ဝတ်ကံအရာတို့၌ ပရိဝါသ်သား၊ မာနတ်သားတို့သည် တစ်ဦးသည် တစ်ဦး၏ ပကတတ်အရာ၌ မတည်ကုန်-ဟု သိအပ်၊မှတ်အပ်၏။ ဤသို့ သိအပ်၊မှတ်အပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဂရု၊လဟု ၂-ရပ်တို့တွင် လဟုဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း နောက်ဝါဒကို အလိုမရှိအပ်၊ မမှတ်ယူအပ်။ ရှေ့ဝါဒကိုသာ အလိုရှိအပ်၊မှတ်ယူအပ်၏။

ဤတွင်ရှေ့လည်း ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာ ထောက်ထားသဖြင့် မသင့်မလျော်သော ဝါဒကို ပယ်ရှား၍ သင့်မြတ်တော်လျော်သော ဝါဒကို ပြရာပြကြောင်း ဝိနိစ္ဆယ ၁-ရပ်။

သတ္တမဝိနိစ္ဆယ၌ ပါဠိပါဠိတို့၏ အနတ်ကား-

၁။ ဟိ သစ္စံ၊ ဣ။ အတ္တနော၊ အတ္တနော၊ မိမိ၊ မိမိအောက်။ နဝကတရံ၊ သီတင်းငယ် ရဟန်းကို။ ထပေတွာ၊ ထား၍။ သေသာ၊ ကြွင်းကုန်သော။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော ရဟန်းတို့သည်။ ပဉ္စန္ဒံ၊ ၅-ပါးကုန်သော။ ဣမေသံ၊ ပါရိဝါသိကမူလာယပဋိကဿနာရဟ- မာနတ္တာရဟမာနတ္တစာရိကအတ္တာနာရဟာနံ၊ ဤပါရိဝါသိနေရသော ရဟန်း၊ အရင်းသို့ ငင်ထိုက်သော ရဟန်း၊ မာနတ်ထိုက်သော ရဟန်း၊ မာနတ်ကျင့်သော ရဟန်း၊ အတ္တန်ထိုက် သော ရဟန်းတို့၏။ ပကတတ္တာ၊ ဧဝ၊ ပကတတ်တို့သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ကသ္မာ၊ မူကား။ မိထု၊ အချင်းချင်း။ ယထာဝုမ္မံ၊ သီတင်းကြီးစဉ်အတိုင်း။ အဘိဝါဒနာဒီနံ၊ တို့ကို။ အနုညာတတ္တာ၊ ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ (စူဠဝါ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ၁၄၇)

၂။ အန္တမသော၊ မူလာယပဋိကဿနာရဟာဒီနံပီတိ၊ ဧတ္ထ၊ အန္တမသော ။လ။ ဝိ-ဟူသော ပါဠိ၌။ အာဒိသဒ္ဓေန၊ အာဒိသဒ္ဓါဖြင့်။ မာနတ္တာရဟမာနတ္တစာရိကအတ္တာနာရဟေ၊ မာနတ် ထိုက်သော ရဟန်း၊ မာနတ်ကျင့်ဆဲ ရဟန်း၊ အတ္တန်ထိုက်သော ရဟန်းတို့ကို။ သင်္ဂဏှာတိ၊ ကောင်းစွာ ယူအပ်၏။ ဟိ သစ္စံ၊ ဣ။ တေ၊ ထိုမာနတ္တာရဟ-စသော ရဟန်းတို့သည်။ ပါရိဝါသိကာနံ၊ ပါရိဝါသိနေဆဲဖြစ်ကုန်သော ရဟန်းတို့၏။ ပရိဝါသိကာ၊ စ၊ ပရိဝါသိသား ရဟန်းတို့သည်လည်း။ တေသံ၊ ထိုပါရိဝါသိသား ရဟန်းတို့၏။ ပကတတ္တဋ္ဌာနေ၊ ဧဝ၊ ပကတတ်အရာ၌သာလျှင်။ တိဋ္ဌန္တိ၊ တည်ကုန်၏။ (ဝိမတိ၊ ဋီကာ၊ ၂၊ ၂၁၆-အနက်)

၃။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ပါရိဝါသိကေန၊ ပရိဝါသိသားဖြစ်သော။ ဘိက္ခုနာ၊ သည်။ ပကတတ္တာနံ၊ ပကတတ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဘိက္ခုနံ၊ တို့၏။ အဘိဝါဒနံ၊ ရှိခိုးခြင်းကိုလည်း ကောင်း။ ပစ္စုဒ္ဓာနံ၊ ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်းကိုလည်းကောင်း။ အဉ္စလိကမ္ပံ၊ လက်အုပ်ချီခြင်းကို လည်းကောင်း။ သာမိစိကမ္ပံ၊ အရိုအသေပြုခြင်းကိုလည်းကောင်း။ အာသနာဘိဟာရော၊ နေရာ ဆောင်ခြင်းကိုလည်းကောင်း။ သေယျာဘိဟာရော၊ အိပ်ရာဆောင်ခြင်းကိုလည်း ကောင်း။ ပါဒေါဒကံ၊ ခြေဆေးရေ တည်ထားခြင်းကိုလည်းကောင်း။ ပါဒပိဋံ၊ ခြေဆေး အင်းပျဉ် တည်ထားခြင်းကိုလည်းကောင်း။ ပါဒကထလိကံ၊ ခြေပွတ်အိုးခြမ်း ထားခြင်းကို လည်းကောင်း။ ပတ္တစိဝရပ္ပဋိဂ္ဂဟဏံ၊ သပိတ်၊ သင်္ကန်း လှမ်းယူခြင်းကိုလည်းကောင်း။ နဟာ- နေ၊ ရေချိုးရာ၌။ ပိဋိပရိကမ္ပံ၊ ချေးတွန်းခြင်းကိုလည်းကောင်း။ န သာဒိတဗ္ဗံ၊ မသာယာအပ်။ ယော၊ အကြင်ရဟန်းသည်။ သာဒိယေယျ၊ သာယာငြားအံ့။ တဿ၊ ထိုရဟန်းအား။ ဒုက္ကဋ္ဌဿ၊ သို့။ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇနံ၊ ရောက်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဣ။ (စူဠဝါ၊ ပါဠိ၊ ၈၂)

၄။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ပါရိဝါသိကေန၊ သော။ ဘိက္ခုနာ၊ သည်။ ပကတတ္တေန၊ ပကတတ် ရဟန်းကို။ အညတြ၊ ၍။ အန္တရာယာ၊ အန္တရာယ်ကို။ အညတြ၊ ၍။ သဘိက္ခုကာ၊ ရဟန်း

ရိသော။ အာဝါသာ၊ ကျောင်းမှ။ အဘိက္ခုကော၊ ရဟန်းမရှိသော။ အာဝါသော ဝါ၊ ကျောင်းသို့လည်းကောင်း။ အနာဝါသော ဝါ၊ ကျောင်း-မဟုတ်ရာသို့လည်းကောင်း။ န ဂန္တဗ္ဗော၊ မသွားအပ်။ (စူဠဝါ၊ပါဠိတော်။၈၃)

၅။ အဘိက္ခုကော အာဝါသောတိ၊ သော-ဟူသည်ကား။ သုညဝိဟာရော၊ သံဃာ ရဟန်းဆိတ်သော ကျောင်းတည်း။ ယတ္ထ၊ အကြင်ကျောင်း၌။ ဧကောပိ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းတစ် ယောက်သည်မျှလည်း။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ တတ္ထ၊ ထိုကျောင်းသို့။ ဝါသတ္ထာယ၊ နေခြင်းငှာ။ န ဂန္တဗ္ဗံ၊ မသွားအပ်။ ဟိ သစ္စံ၊ မှန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုကျောင်း၌။ ဝုတ္တရတ္ထိယော၊ နေအပ်သော ညဉ့် တို့သည်။ ဂဏနူပိဂါ၊ အရေအတွက်သို့ သွင်းအပ်ကုန်သည်။ န ဟောန္တိ၊ ကုန်။ ပကတတ္ထေန ပန၊ ပကတတ်ရဟန်းနှင့်ကား။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ဂန္တံ၊ ငှာ။ ဝဇ္ဇတိ၊ ၎င်း။ (စူဠဝါ၊အဋ္ဌကထာ။၁၂)

၆။ ဘိက္ခုဝေ၊ တို့။ ပါရိဝါသိကစတုတ္ထော၊ ပရိဝါသ်သားလျှင် ၄-ယောက်မြောက် သံဃာသည်။ ပရိဝါသံ၊ ကို။ စေ ဒဒေယျ၊ အကယ်၍ ပေးငြားအံ့။ မူလာယ၊ အရင်းသို့။ စေ ပဋိကဿေယျ၊ အကယ်၍ ငင်ငြားအံ့။ မာနတ္ထံ၊ မာနတ်ကို။ စေ ဒဒေယျ၊ အံ့။ တံ ဝိသော၊ ထို ၂၀-သော သံဃာသည်။ စေ အဗ္ဗေယျ၊ အကယ်၍ အဗ္ဗာန်သွင်းအံ့။ အကမ္ပံ၊ ကံ မဟုတ်။ န စ ကရဏီယံ၊ ပြုလည်း မပြုအပ်။ (စူဠဝါ၊ပါဠိတော်။၈၇)

၇။ ဂဏော၊ ဂိုဏ်းသည်။ အပ္ပဟောန္တေ ပန၊ မလောက်သော်ကား။ ဝတ္ထံ၊ ကို။ နိက္ခိပိတ္တာ၊ ချ၍။ ဂဏပူရကော၊ ဂိုဏ်းပြည့်ကို။ ကာတဗ္ဗော၊ ပြုအပ်၏။ (အဋ္ဌကထာ)

၈။ နိက္ခိတ္တကာလတော၊ ဝတ်ချသောအခါမှ။ ပဌာယ၊ စ၍။ ပကတတ္ထဌာနော၊ ပကတတ်အရာ၌။ တိဌတိ၊ တည်၏။ (စူဠဝါ၊အဋ္ဌကထာ။၁၇)

သတ္တမဝိနိစ္ဆယ၌လာသော ပါဠိပါဠိတို့၏အနက် ဤတွင်ရှေ့ ပြီး၏။

----- x -----

[၈] အဋ္ဌမဝိဝါဒဝိနိစ္ဆယ

★ ၁။ ဆာရတ္ထံ မာနတ္ထံ အက္ခန္တံ စရိတွာ ယတ္ထ သိယာ ဝိသတိဂဏော ဘိက္ခုသံယော၊ တတ္ထ သော ဘိက္ခု အဗ္ဗေတဗ္ဗော။

ဟူ၍ (စူဠဝါ)အဋ္ဌကထာ(၁၇) လာသောကြောင့် ရတ္ထိစ္ဆေဒဖြစ်၍ ၆-ညဉ့်မပြတ် ကျိုးခဲ့၊ပျက်ခဲ့ သော်လည်းကောင်း၊ ၁-ညဉ့်၊ ၂-ညဉ့်-စသည် မဆောက်တည်ဘဲနေ၍ ၆-ညဉ့်မပြည့်ခဲ့

သော်လည်းကောင်း အတ္တန်မသွင်းအပ်။ ၆-ညဉ့်ပြည့်အောင် ညဉ့်စားတိုး၍ နေအပ်သည်-ဟူသော အယူဝါဒ၊

★ ဆာရတ္တံ-ဟု အစ္စန္တသယောဂနှင့် ဆိုခြင်းကြောင့် ညဉ့်စားတိုး၍ မနေအပ်။ နေပြီး သည်တို့ကို အချည်းအနှီးဖြစ်စေ၍ အရင်းသို့ ပြန်လည်၍ နေအပ်သည်-ဟူသော အယူဝါဒ၊ ဤသို့ အယူဝါဒ ၂-ပါး ကွဲပြားကြသည်မှာ-

၂။ ယာဝတိဟံ ဇာနံ ပဋိစ္ဆာဒေတိ။ တာဝတိဟံ တေန ဘိက္ခုနာ အကာမာ ပရိဝတ္ထဗ္ဗံ။ ဟူသော ပါဠိတော်၌ တာဝတိဟံ-ဟု အစ္စန္တသယောဂနှင့် ဘုရားဟောတော်မူသည် ဖြစ်ပါ လျက်-

၃။ ယတ္ထကာနိ ဒိဝသာနိ အာပတ္တိ ပဋိစ္ဆန္နာ ဟောတိ၊ တတ္ထကာနိ တတော အဓိက- တရာနိ ဝါ ကုတ္တုစ္စဝိနောဒနတ္ထာယ ပရိဝသိတွာ သံယံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝတ္တံ သမာဒိယိတွာ မာနတ္တံ ယာစိတဗ္ဗံ။ (စူဠဝါဒ၊ ၂၄)

ဟု ရက်ကျိုး၊ရက်ပျက်များ ရှိခဲ့လျှင် ရက်စေ့၊ရက်ပြည့်ဖြစ်စေခြင်းငှာ ရက်တိုး၊ရက်ပို၊ရက်လွန် များနှင့် ပရိဝါသ်နေအပ်ကြောင်းကို အဋ္ဌကထာဆရာမြတ် မိန့်အပ်လေဘိသည်။ သတိ မေ့လျော့သဖြင့် အရင်းသို့ ပြန်လည်၍ နေအပ်ကြောင်းကို မဆို၊မရေးသားမိရာသည်မှာ ပမာဒလေခလေသလော။ သို့တည်းမဟုတ် နောက်ဝါဒ ရှင်သခင်ကောင်းများလောက် သဒ္ဓါမငန် ဉာဏ်သဘော မကြီးသောကြောင့် မှားခြင်းကြီး မှားလေသလော-ဟု တွေးတော ယုံမှားသံသယရှိကြသဖြင့် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ ထိုထိုများမှာ မရှာမှားကြလေနှင့်။ ရတ္တိစ္ဆေဒဖြစ်ကာမျှ၊ နေ့ရက်ပြတ်၍ နေကာမျှနှင့် အရင်းသို့ ပြန်ရမည်-ဟု မရှိမလာ။ အန္တရာပတ် သင့်ခဲ့လျှင်သာ အရင်းသို့ ပြန်၍ မူလာယပဋိကဿန ဝတ်နေအပ်ကြောင်း အတောင်းအကြား ဥ တ်ကမ္မဝါစာများနှင့် အထင်အရှား ဘုရားဟောတော်မူသည်။

ဝိနည်းအရာ ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာစော်နံသူများတို့ မှားဟန်ဝါဒပုံ မရ။ သဒ္ဓါစ၊ သဂြိုဟ်စနှင့် လွ-လွ-လွ-လွ ထောင်-ထောင်-ထောင်-ထောင် ကျမ်းတတ်ယောင် ဖမ်း၍ ရဟန်းမှ ဟုတ်ပါလေစ၊ သံသယရှိစရာ ဝင့်ဝါပလ္လာ ဝါကြွားလေ့ရှိသူများတို့ စကားနှုတ် မဆိတ်၊ ဟိတ်ဟန်လုပ်၍ မဟုတ်မလျား ပြောဆိုကြသည့် ဝါဒပုံ ရသည်။ ကျွဲကို လဘို့ စမ်း၍ မရသကဲ့သို့ ထိုနောက်ဝါဒ၏ သင့်မြတ်နိုင်ရာသော အကြောင်းကို ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ ရှာ၍ မရအပ်-ဟု မှတ်လေ။

ရှေ့ဝါဒသည်ကား-

၄။ ယောပိ ရတ္တိယေဝ အာဂန္တာ ရတ္တိယေဝ ဂစ္ဆတိ။ သောပိ'ဿ ရတ္တိစ္ဆေဒံ ကရောတိ၊ အညာတတ္တာ ပန ဝတ္တဘေဒဒုက္ကဋ် နတ္ထိ။ သစေ အဇာနိတွာဝ အတ္တာနံ ကရောတိ။ အကတမေဝ ဟောတီတိ ကုရုန္တိယံ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ အဓိကာရတ္တိယော ဂဟေတွာ ကာတဗ္ဗံ။ အယံ အပဏ္ဏကပဋိပဒါ။ (စူဠဝါဂ္ဂ၊ ၁၁)

ဟု လာသော ဤအဋ္ဌကထာဆိုသဘောနှင့် သက်ဝင်နှိုးနှော သင့်လျော်သော အကြောင်း သဘောရှိသည်ဖြစ်၍ ဣစ္ဆိတဗ္ဗ၊ ဂဟေတဗ္ဗ၊ ဝိညုပသဋ္ဌ ဝါဒကောင်း၊ ဝါဒမ္မန် အလွန်သင့်မြတ်သော ဝါဒ-ဟု ထိုရှေ့ဝါဒကို မှတ်အပ်သည်။ ဤအဋ္ဌကထာပါရှိသည် ပါရိဝါသိကဝတ်အရာတွင် လာသည့်ပါဠိ ဖြစ်သည်။ မာနတ္တစာရိကဝတ်အရာတွင် လာသည့်ပါဠိ မဟုတ်ဖြစ်၍ ရှေးဝါဒနှင့် ဆောင်ပြအပ်သော အဋ္ဌကထာပါရှိသည် အကြောင်း၊ အကျိုး သင့်တင့်လျော်ကန်အံ့-ဟု မထင်-ဟူငြားအံ့။ “ဆင်ကို စမ်းသော သူကန်း” ကဲ့သို့ တွေ့မိတွေ့ရာနှင့် ရှေ့လာ၊ နောက်ဆိုများကို မထောက်ထားဘဲ အလွဲ မမှတ်၊ မထင်အပ်။ မာနတ္တစာရိကဝတ်နှင့် ပါရိဝါသိကဝတ်အလား ထိုဝတ်အရာတွင် ပါဠိတော် မကွဲ၊ အမည်သာ လဲ၍ သဘောတစ်ချက်တည်း-ဟု မှတ်ယူအပ်သည်။

ထို့ကြောင့် မဟုတ်လော၊ နောက်မူလာယပဋိကဿနာရဟဝတ်မှာ အတန်ငယ်သာ ဖွင့်ပြီးလျှင်-

၅။ သေသ'မေတ္တ ဣတော ပရေသု စ မာနတ္တာရဟာဒိဝတ္တေသု ပါရိဝါသိကဝတ္တေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ။ မာနတ္တစာရိကဿ ဝတ္တေ ဒေဝသိကံ အာရောစေတဗ္ဗန္တိ ဝိသေသော။ (စူဠဝါဂ္ဂ၊ ၁၅)

ဟု ၎င်းအဋ္ဌကထာဆရာမြတ် မိန့်မှာတော်မူအပ်လေသည်။

ဤတွင်ရှေ့လည်း ပါဠိအဋ္ဌကထာ ထင်စွာပြသဖြင့် မတင့်တယ် မလျောက်ပတ်သော ဝါဒလျှပ်ပေါ်ကို ကော်ထုတ်၍ ဟုတ်မှန်သော ဝါဒကောင်းကို ပြရာပြကြောင်း ဝိနိစ္ဆယ ၁-ရပ် အပြီးသတ်၏။

အဋ္ဌမဝိနိစ္ဆယ၌ ပါဠိပါဠိတို့၏ အနတ်ကား-

၁။ ဆာရတ္တံ၊ ၆-ညဉ့်။ မာနတ္တံ၊ မာနတ်ကို။ အက္ခန္တံ၊ မကျိုးမပျက်ရအောင်။ စရိတွာ၊ ကျင့်၍။ ယတ္ထ၊ အကြင်ကျောင်း၌။ ဝိသတိဂဏော၊ ၂-ကျိပ်ဂိုဏ်းရှိသော။ ဘိက္ခုသံယော၊ ရဟန်းသံဃာသည်။ သိယာ၊ ရှိသည်ဖြစ်အံ့။ တတ္ထ၊ ထိုကျောင်း၌။ သော၊ ထိုမာနတ်ကျင့်ပြီးသော ရဟန်းကို။ အဗ္ဘေတဗ္ဗော၊ အတ္တန်သွင်းအပ်၏။ (စူဠဝါဂ္ဂ၊ ၁၇)

၂။ ယာဝတိဟံ၊ အကြင်မျှလောက်သော ရက်ပတ်လုံး။ ဇာနည်၊ သံဃာဒိသိသံအာပတ် သင့်မှန်းသိလျက်။ ပဋိစ္ဆာဒေတီ၊ ဖုံးလွှမ်းအံ့။ တာဝတိဟံ၊ ထိုမျှလောက်သော ရက်ပတ်လုံး။ အကာမာပိ၊ အလိုမရှိငြားသော်လည်း။ ပရိဝတ္ထဗွဲ၊ ပရိဝါသ်နေအပ်၏။ (ပါဠိတော်)

၃။ ယတ္ထကာနိ ဝိဝသာနိ-အစရှိသောပါဠိ (စူဠဝါဒ၊ ၂၄)

၄။ ယောပိ ရတ္ထိယေဝ အာဂန္တာ-အစရှိသောပါဠိ (စူဠဝါဒ၊ ၁၁) ၎င်းပါဠိတို့၏ အနက်ကို တတိယ ဝိနိစ္ဆယ၌ ယောဇနာအပ်ခဲ့ပြီ။

၅။ ဧတ္ထ စ၊ ဤမူလာယပဋိကဿနာရဟဝတ်၌လည်းကောင်း။ ဣတော၊ ဤမူလာယပဋိကဿနာရဟဝတ်မှ။ ပရေသု၊ နောက်ဖြစ်ကုန်သော။ မာနတ္တာရဟာဒိ-ဝတ္ထေသု စ၊ မာနတ္တာရဟ-အစရှိသော ဝတ်တို့၌လည်းကောင်း။ သေသံ၊ မဆို ကျန်ကြွင်း သမျှကို။ ပါရိဝါသိကဝတ္ထေ၊ ပါရိဝါသိကဝတ်၌။ ဝုတ္တနယေနေဝ၊ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့် သာလျှင်။ ဝေဒိတဗွဲ၊ သိအပ်၏။ (စူဠဝါဒကထာ၊ ၁၅)

မာနတ္တစာရိကဿ၊ မာနတ်သား၏။ ဝတ္ထေ၊ ကျင့်ရာသောဝတ်၌။ ဒေဝသိကံ၊ နေ့တိုင်း။ အာရောစေတဗွဲ၊ ကြားပြီး ရဟန်းအားပင် ထပ်၍ ကြားအပ်၏။ ဣတိ ဣဒံ၊ ဤသည်လျှင်။ ဝိသေသော၊ ပရိဝါသ်သား-စသည်တို့ထက် ထူးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ (စူဠဝါဒ၊ ၁၅)

၎င်းအဋ္ဌမဝိနိစ္ဆယ၌ ပါဠိပါဠိတို့၏အနက် ဤတွင်ရှေ့ ပြီး၏။

----- x -----

[၉] နဝမဝိဝါဒဝိနိစ္ဆယ

အုတ်၊ အင်္ဂတေ၊ ပျဉ်၊ မြက်၊ သစ်ရွက်၊ ဤအမိုး ၅-ပါးတို့ဖြင့် မိုးအပ်သော အရိပ် အောက်မှ တံစက်ရေကျရာ အရပ်အတွင်း လျောင်းစက်ခြင်းကို မပြုမူ၍ တစ်ယောက်အိပ် တစ်ယောက်ထ ပကတတ်နှင့်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်သားနှင့်ဖြစ်စေ နေအပ်၊ မနေအပ်-ဟူ၍ အယူ ဝါဒ ၂-ပါး ကွဲပြားကြသည်မှာလည်း-

၁။ သစေ ပနေ'တ္ထ တဒဟုပသမ္ပန္နေပိ ပကတတ္ထေ ပဌမံ ပဝိသိတွာ နိပန္နေ သဋ္ဌိ-ဝဿောပိ ပါရိဝါသိကော ပစ္ဆာ ပဝိသိတွာ ဇာနန္တော နိပဇ္ဇတိ၊ ရတ္ထိစ္ဆေဒေါ စေဝ ဝတ္ထဘေဒဒုက္ကဋ္ဌေ။ အဇာနန္တဿ ရတ္ထိစ္ဆေဒေါ၊ န ဝတ္ထဘေဒဒုက္ကဋ္ဌံ။ သစေ ပန တသ္မိံ ပဌမံ နိပန္နေ ပစ္ဆာ ပကတတ္ထော ပဝိသိတွာ နိပဇ္ဇတိ။ ပါရိဝါသိကော စ

ဇာနတ်တို့။ ရတ္တိစ္ဆေဒေါ စေဝ ဝတ္တဘောဒဒုက္ကဋ္ဌ။ နော စေ ဇာနတ်တို့၊ ရတ္တိစ္ဆေဒေါဝါ န ဝတ္တဘောဒဒုက္ကဋ္ဌ။ (စူဠဝါဒကထာ။ ၁၂)

၂။ သစေ ဝုဗ္ဗတရေ ပါရိဝါသိကေ ပဌမံ နိပဇ္ဇေ ဣတရော ဇာနန္တော ပစ္ဆာ နိပဇ္ဇတိ၊ ရတ္တိစ္ဆေဒေါ စ'ဿ ဟောတိ၊ ဝတ္တဘောဒေ စ ဒုက္ကဋ္ဌ။ ဝုဗ္ဗတရဿ ပန ရတ္တိစ္ဆေဒေါဝါ န ဝတ္တဘောဒဒုက္ကဋ္ဌ။ အဇာနိတွာ နိပဇ္ဇတိ၊ ဒွိန္ဒပိ ဝတ္တဘောဒေါ နတ္ထိ၊ ရတ္တိစ္ဆေဒေါ ပန ဟောတိ။ (စူဠဝါဒကထာ။ ၁၃)

ဤသို့ အစရှိသဖြင့် ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးတို့တွင် နိပဇ္ဇေ၊ နိပဇ္ဇတိ-ဟု လျောင်းစက် အိပ်နေခြင်း ဣရိယာပုထ်ဖြင့်သာ အဋ္ဌကထာဆရာတော်မြတ် ဆုံးဖြတ်မိန့်ဆိုအပ်သည်။ သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ (၃။ ၃၇၀)၌လည်း-

၃။ သဟဝါသောတိ ဝုတ္တပ္ပကာရေ ဆန္ဓေ ဘိက္ခုနာ သဒ္ဓိံ သယနမေဝ အဓိပ္ပေတံ၊ န သေသဣရိယာပထကပ္ပနံ။

ဟု လျောင်းစက်အိပ်နေခြင်း ဣရိယာပုထ်ဖြင့်သာ မနေအပ်။ ကြွင်းသော ဣရိယာပုထ် တို့ဖြင့် နေအပ်ကြောင်းကို မိန့်ဆိုဆုံးဖြတ်အပ်လေသည်။

ဤသို့ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကြီးတို့၌ လာသောကြောင့် နောက်ဝါဒသည် အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာတို့မှ လွတ်သော သဘောရှိသည်ဖြစ်၍ နောက်ဝါဒကို အလိုမရှိအပ်၊ မမှတ်ယူအပ်။ ရှေ့ဝါဒကိုကား အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာတို့နှင့် ညီသောဝါဒဖြစ်၍ နှစ်သက်လေးမြတ် မှတ်ယူအပ်၏။

ဤတွင်ရွှေ့လည်း အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာသို့ မသက်ဝင်သော ဝါဒကို ပယ်ဖျက်၍ သက်ဝင်သော ဝါဒကို ပြရာပြကြောင်း ဝိနိစ္ဆယ ၁-ရပ် အပြီးသတ်။

နဝမဝိနိစ္ဆယ၌ ပါဠိပါဠိတို့၏ အနက်ကား-

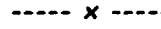
၁။ ဧတ္ထ ပန၊ ဤအမိုးရိပ်တွင်း၌ကား။ သစေ၊ အကယ်၍။ တဒဟုပသမ္ပန္နေပိ၊ ထိုနေ့ ရဟန်းခံသည်လည်း ဖြစ်သော။ ပကတတ္ထေ၊ ပကတတ်ရဟန်းသည်။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ပဝိသိတွာ၊ ဝင်၍။ နိပဇ္ဇေ၊ အိပ်သည်ရှိသော်။ သဋ္ဌိဝသောပိ၊ ဝါ ၆၀-ရပြီးလည်း ဖြစ်သော။ ပါရိဝါသိကော၊ ပရိဝါသိနေသော ရဟန်းသည်။ ပစ္ဆာ၊ နောက်မှ။ ပဝိသိတွာ၊ ဝင်၍။ ဇာနန္တော၊ သိလျက်။ နိပဇ္ဇတိ၊ အိပ်အံ့။ ရတ္တိစ္ဆေဒေါ စေဝ၊ ညဉ့်လည်း ပြတ်၏။ ဝတ္တဘောဒဒုက္ကဋ္ဌ၊ ကျင့်ဝတ်ပျက်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်လည်း သင့်၏။ အဇာနန္တဿ၊ မသိ၍

အိပ်မိမှားသော ရဟန်းအား။ ရတ္တိစ္ဆေဒေါ၊ ညဉ့်ပြတ်ကာမျှသာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဝတ္ထဘောဒဒုက္ကဋ်၊ ကျင့်ဝတ်ပျက်ခြင်းကြောင့် သင့်သော ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ပန၊ ထိုမှတစ်ပါး။ သစေ၊ အကယ်၍။ တသ္မိ၊ ထိုပရိဝါသ်နေသော ရဟန်းသည်။ ပဌမံ၊ စွာ။ နိပန္နော၊ သော်။ ပစ္ဆာ၊ မှ။ ပကတတ္ထော၊ သည်။ ပဝိသိတွာ၊ ၍။ နိပဇ္ဇတိ၊ အံ့။ ပါရိဝါသိကော၊ စ၊ သည်လည်း။ ဇာနာတိ၊ သိအံ့။ ရတ္တိစ္ဆေဒေါ၊ စေ၊ ဤ။ ဝတ္ထဘောဒဒုက္ကဋ်၊ ဤ။ နော၊ စေ ဇာနာတိ၊ မသိအံ့။ ရတ္တိစ္ဆေဒေါ၊ လျှင်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဝတ္ထဘောဒဒုက္ကဋ်၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ (စူဠဝါအဋ္ဌကထာ။၁၂)

၂။ သစေ၊ ၍။ ဝုမုတရေ၊ သီတင်းကြီးဖြစ်သော။ ပါရိဝါသိကော၊ ပရိဝါသ်သားရဟန်းသည်။ ပဌမံ၊ စွာ။ နိပန္နော၊ သော်။ ဣတရော၊ သီတင်းငယ် ပရိဝါသ်သားရဟန်းသည်။ ဇာနန္တော၊ သိလျက်။ ပစ္ဆာ၊ မှ။ နိပဇ္ဇတိ၊ အံ့။ အဿ၊ ထိုနောက်အိပ် သီတင်းငယ်အား။ ရတ္တိစ္ဆေဒေါ၊ စ၊ သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဝတ္ထဘောဒေ၊ စ၊ ကျင့်ဝတ်ပျက်ခြင်းကြောင့်လည်း။ ဒုက္ကဋ်၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဝုမုတရဿ၊ ပန၊ သီတင်းကြီးအားကား။ ရတ္တိစ္ဆေဒေါ၊ သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဝတ္ထဘောဒဒုက္ကဋ်၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ အဇာနိတွာ၊ ၍။ နိပဇ္ဇတိ၊ အံ့။ ဒွိန္နံပိ၊ ၂-ယောက်သော သူတို့အားလည်း။ ဝတ္ထဘောဒေါ၊ သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ရတ္တိစ္ဆေဒေါ၊ ပန၊ သည်ကား။ ဟောတိ၊ ဤ။ (စူဠဝါအဋ္ဌကထာ။၁၃)

၃။ သဟဝါသောတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဝုတ္တပ္ပကာရေ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော။ ဆန္နေ၊ အမိုးရိပ်၌။ ဘိက္ခုနာ၊ နှင့်။ သဒ္ဓိ၊ တကွ။ သဟသယနမေဝ၊ (အတူ)လျောင်းစက်အိပ်နေခြင်းကိုသာလျှင်။ အဓိပ္ပေတံ၊ အလိုရှိအပ်၏။ သေသက္ကရိယာပထကပ္ပနံ၊ ကြွင်းသော ထိုင်ခြင်း၊ရပ်ခြင်း၊သွားခြင်း က္ကရိယာပုထ်ကို ပြုခြင်းကို။ န အဓိပ္ပေတံ၊ အလိုမရှိအပ်။ (သာရတ္ထ၊ဋီကာ။၃။၃၇၀)

၎င်းနဝမဝိနိစ္ဆယ၌ လာသော ပါဠိပါဠိတို့၏အနက် ဤတွင်ရှေ့ ပြီး၏။

[၁၀] ဒသမဝိဝါဒဝိနိစ္ဆယ

★ ကျောင်းတိုက်၏ပြင်ပ စေတီအိမ်၊ ဗောဓိအိမ်၊ ဇရပ်၊ တန်ဆောင်း-စသော အရပ်ဌာနတို့၌ ပရိဝါသ်၊ မာနတ်နေသူတို့သည် ၁၂-တောင် ဟတ္ထပါသ် ပကတတ်နှင့် ကင်း၍ အရုဏ်မတက်စေအပ်။ ၁၂-တောင်တွင်း ပကတတ်မရှိမှန်းသိလျက် အရုဏ်တက်သော် ရတ္တိစ္ဆေဒဖြစ်သည်-ဟူသော အယူဝါဒ၊

F19-B

★ ပကတတ်နှင့် ပဗ္ဗတန္တရ၊ ဝနန္တရ၊ ဝုမ္ဘန္တရဖြစ်၍ ဖြူးကွယ်သောစင်္ကြံ၌ စင်္ကြံသွားခြင်းငှာ အပ်ကြောင်းကို အဋ္ဌကထာဆိုသည်ဖြစ်၍ ၁၂-တောင်ပြင်မှာပင် ဖြစ်သော်လည်း ငါ၏ အဖော်ပကတတ်ရဟန်းရှိ၏-ဟူသောအမှတ်ဖြင့် အရုဏ်တက်အောင် နေအပ်၏။ ရတ္တိ-ဆွေဒမဖြစ်-ဟူသော အယူဝါဒ၊

ဤဝါဒ ၂-ပါး ကွဲပြားလျက်ရှိသည်မှာလည်း သဟဝါသ၊ ဝိပွဝါသ၊ အနာရောစန-ဟူ၍ ပရိဝါသ်ရတ္တိဆွေဒအင်္ဂါ ၃-ပါး၊ ၎င်း ၃-ပါး၌ ပကတတ်ရဟန်း ၄-ယောက် မပြည့်မရှိဘဲ ဝတ်ဆောက်တည်၍ ကြားခြင်း-ဟု ဆိုအပ်သော ဦးနဂဏကို ထည့်လောင်းသဖြင့် ပေါင်း မာနတ်ရတ္တိဆွေဒအင်္ဂါ ၄-ပါး၊ ဤရတ္တိဆွေဒအင်္ဂါတို့တွင်-

၁။ ဝိပွဝါသောတိ ဧကကဿေဝ ဝါသော။

ဟု (စူဠဝါ)အဋ္ဌကထာ (၁၄)ဆရာမြတ် မိန့်အပ်ရကား တစ်ပါးတည်းနေသည်ကို ဝိပွဝါသ-ဟု ဆိုအပ်၏။ အဘယ်သို့ နေသည်ကို တစ်ပါးတည်း နေသည်-ဟု ဆိုအပ်သနည်း။

၂။ ယတ္ထ ဧကောပိ ဘိက္ခု နတ္ထိ၊ တတ္ထ ဝါသတ္ထာယ န ဂန္တဗ္ဗံ။ န ဟိ တတ္ထ ဝုတ္တ-ရတ္တိယော ဂဏနူပိဝါ ဟောန္တိ၊ ပကတတ္ထေန ပန သဒ္ဓိ ဝဋ္ဋတိ။

ဟု (စူဠဝါ)အဋ္ဌကထာ(၁၂) လာသည်ဖြစ်၍ ပကတတ်ရဟန်း ၁-ပါးမျှ မရှိသော ကျောင်း တိုက်၌နေသည်ကိုလည်းကောင်း၊

၃။ ပုရတောတိ သံယတ္ထေရေန ဟုတွာ ပုရတော န ဂန္တဗ္ဗံ၊ ဒွါဒသဟတ္ထံ ဥပစာရံ မုဉ္ဇိတွာ ဧကကေန ဂန္တဗ္ဗံ။ နိသီဒနေပိ ဧသေဝ နယော။ (စူဠဝဂ္ဂ၊ ၄၊ ၉)

ဟု ၁၂-တောင် ပြင်ကျလျှင် ဧကက၏အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆိုသည်ဖြစ်၍ ကျောင်းတိုက် ပြင်ပမှ ၁၂-တောင်အတွင်း၌ ပကတတ်ရဟန်းမရှိ နေသည်ကိုလည်းကောင်း တစ်ပါးတည်း နေသည်-ဟု ဆိုအပ်၏။

ဤသို့ ဝိပွဝါသဖြစ်ရာသော အကြောင်းလက္ခဏာကို အဋ္ဌကထာနှင့် ပါဠိတော် ၌လျှင် ၁၂-တောင်ကို လွန်၍တည်သော တော၊တောင်၊ချုံ ခြားရာ စင်္ကြံမှာ အရုဏ်တက် သည်တိုင်အောင် ပကတတ်နှင့် ကင်း၍ စင်္ကြံသွားအပ်ကြောင်းကိုလည်း အဋ္ဌကထာ မဆို သည်ဖြစ်၍ တော၊တောင်၊ချုံ ကြီးမားသောကြောင့် ၁၂-တောင်ပြင် ကျခဲ့လျှင် အရုဏ် မတက်ခင် ပကတတ်ရှိရာ အနီးအပါးသို့ လာ၍ နေအပ်သည်။ ၁၂-တောင် ပြင်ပ၌နေသော ပကတတ်ကို ငါ၏အဖော်ပကတတ် မည်သည့်အရပ်မှာ ရှိ၏-ဟူသောအမှတ်ဖြင့် မနေအပ်။ ထို့ကြောင့် မဟုတ်လော။

၄။ အယဉ္ဇ ယသ္မာ ဂဏဿ အာရောစေတွာ ဘိက္ခုနဉ္စ အတ္ထိဘာဝံ သလ္လက္ခေတွာဝ
ဝသိ။ တေနံဿ ဦနေ ဂဏေ စရဏဒေါသော ဝါ ဝိပွဝါသော ဝါ န ဟောတိ။

(စူဠဝါဠာ၁၇)ဟု အတူပါ ပကတတ်ရဟန်းတို့ ပြန်မှန်းမသိ ပြန်လေဘိသော် မာနတ္တစာရိက
ရဟန်းအား ရတ္ထိစ္ဆေဒ မဖြစ်သင့်ကြောင်းကို ပြဆိုရာ အဋ္ဌကထာ၌ “အတ္ထိဘာဝံ သလ္လ-
က္ခေတွာ”ဟူသော ပါဠိကို ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာဆရာမြတ်သည်-

၅။ အတ္ထိဘာဝံ သလ္လက္ခေတွာတိ ဒွါဒသဟတ္ထေ ဥပစာရေ သလ္လက္ခေတွာ။

(ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၅၁၂)ဟု မိန့်အပ်၏။

နောက်ဝါဒသည် ဤပြဆိုအပ်ပြီးသော အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာသဘောတို့နှင့်
မရောမနှော့ မသက်မဝင်၊ အထင်သဘော တခြားတပါးဖြစ်၍ စင်စစ် ထိုဝါဒကို အလိုမရှိ
အပ်၊ မမှတ်ယူအပ်။ ရှေ့ဝါဒကိုသာလျှင် အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာတို့နှင့် မဆန့်ကျင်၊ သက်ဝင်နိုး
နှောသော ဝါဒဖြစ်၍ နှစ်သက်လေးမြတ် မှတ်ယူအပ်သည်။

ဤတွင်ရှေ့လည်း အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာများသို့ မသက်မဝင်၊ စိတ်ထင်ပေါက်ဝါဒကို
ပယ်ဖျက်၍ သက်ဝင်တည့်မတ်သော ဝါဒမြတ်ကို ပြရာပြကြောင်း ဝိနိစ္ဆယတစ်ရပ် အပြီးသတ်။

ဒသမဝိနိစ္ဆယ၌ ပါဠိပါဠိတို့၏အနတ်ကား-

၁။ ဝိပွဝါသောတိ၊ ဝိပွဝါသ-ဟူသည်ကား။ ဧကကသေဝ၊ တစ်ယောက်တည်း
အထီးတည်းသော ဒဏ်သားရဟန်း၏သာလျှင်။ ဝါသော၊ နေခြင်းတည်း။ (စူဠဝါဠာ၁၄)

၂။ ယတ္ထ ဧကောပိ-အစရှိသော ပါဠိ၏အနက်ကို သတ္တမဝိနိစ္ဆယ၌ ယောဇနာအပ်ခဲ့ပြီ။

၃။ ပုရတောတိ ။လ။ ဟူသည်ကား။ သံယတ္ထေရေန၊ သည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ န ဂန္ထဗ္ဗံ၊
မသွားအပ်။ ဒွါဒသဟတ္ထံ၊ ၁၂-တောင်ရှိသော။ ဥပစာရံ ဥပစာရကို။ မုပ္ပိတွာ၊ ၍။ ဧကကေန၊
တစ်ယောက်အထီးတည်း။ ဂန္ထဗ္ဗံ၊ သွားအပ်၏။ နိသီဒနေပိ၊ ထိုင်နေခြင်း၌လည်း။ ဧသေဝ
နယော၊ ဤနည်းသာလျှင်တည်း။ (စူဠဝါအဋ္ဌကထာ၉)

၄။ အယဉ္ဇ၊ ပကတတ်အလုံးစုံ အကုန်ပြန်မှန်း မသိသော ဤမာနတ်သားသည်ကား။
ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဂဏဿ၊ ၄-ပါး၊ ၅-ပါးဂိုဏ်းအား။ အာရောစေတွာ၊ ကြား၍သာလျှင်။
ဝသိ၊ နေ၏။ ဘိက္ခုနဉ္စ၊ ပကတတ်ရဟန်းတို့၏လည်း။ အတ္ထိဘာဝံ၊ ရှိသည်၏အဖြစ်ကို။
သလ္လက္ခေတွာ၊ မှတ်ယူ၍သာလျှင်။ ဝသိ၊ နေ၏။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ အဿ၊ ထိုမာနတ်
သားအား။ ဦနေ၊ ယုတ်သော။ ဂဏေ၊ ဂိုဏ်း၌။ စရဏဒေါသော ဝါ၊ ကျင့်သော အပြစ်ဒေါသ

သည်လည်းကောင်း။ ဝိပွဝါသော ဝါ၊ ပကတတ်နှင့် ကင်း၍ နေခြင်းသည်လည်းကောင်း။
န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ (စူဠဝါ၊ဌ၊၁၇)

၅။ အတ္ထိဘာဝံ သဗ္ဗက္ခေတွာတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဒွါဒသဟတ္ထေ၊ ၁၂-တောင်ရှိသော။
ဥပစာရေ၊ ဌ။ သဗ္ဗက္ခေတွာ၊ မှတ်၍။ (ဝင်္ဂရဋီ၊၅၁၂)

ဒသမဝိနိစ္ဆယ၌ ပါဠိပါဠိတို့၏အနက် ပြီး၏။

----- x -----

[၁၁] ကောဒသမဝိဝါဒဝိနိစ္ဆယ

★ ဝတ်နေသူ ၄-ပါး၊ ပကတတ် ၁-ပါး ဝတ်ဆောက်တည်၍ ကြားရာမှာ သံယောချည်း
ကြားအပ်သည်-ဟူသော အယူဝါဒ၊

★ သံယောချည်း မကြားအပ်၊ ဝတ်မဆောက်တည်သေးသော သံယာကို ငဲ့၍ ပဌမ
ပုဂ္ဂိုလ် သံယော၊ ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ် အာယသ္မန္တာ၊ တတိယပုဂ္ဂိုလ် အာယသ္မန္တာ၊
စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ် အာယသ္မာ ကြားအပ်သည်-ဟူသော အယူဝါဒ၊

ဤဝါဒ ၂-ပါး ကွဲပြားလျက်ရှိကြသည်မှာလည်း ဝတ်ယူပြီးလျှင် ဝတ်ကို မချမိ၊
သတိမေ့လျော့၍ သိမ်မွဲ ထွက်သွားသောရဟန်း ဝတ်ချအပ်သည့်အရာတွင်-

၁။ ယဿ မာဠကေ နာရောစိတံ၊ တဿ အာရောစေတွာ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ။ အာရောစေ-
န္တေန ပန အဝသာနေ “ဝေဒယတီတိ မံ အာယသ္မာ ဓာရေတူ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဒွိန္နံ
အာရောစေန္တေန အာယသ္မန္တာ ဓာရေန္တူတိ၊ တိဏ္ဏံ အာရောစေန္တေန “အာယသ္မန္တာ
ဓာရေန္တူ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ (စူဠဝါ၊ဌ၊၁၇၊၂၃)

ဤသို့ စူဠဝါအဋ္ဌကထာ လာသည်။ ၎င်းအဋ္ဌကထာ၌ ပကတတ်သော၊ ဒဏ်သားသော-
ဟူ၍ အထူးဝိသေသ မဆို။ သာမညသာ မကြားသေးသောသူအား ကြားအပ်ကြောင်းကို
ဆိုသည်။ ယခင် ဒသမဝိနိစ္ဆယ၌ ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ပရိဝါသ်၊မာနတ် ရတ္တိစ္ဆေဒအင်္ဂါတို့တွင်
အနာရောစနအင်္ဂါကို ဖွင့်ဆိုရာ ၎င်း(စူဠဝါ)အဋ္ဌကထာ (၁၄)၌လည်း-

၂။ အနာရောစနာတိ အာဂန္တုကာဒိနံ အနာရောစနာ။

ဟူ၍ သာမညသာ မကြားသေးသော အာဂန္တုက-စသည်တို့အား မကြားလျှင် အနာရောစန-
ရတ္တိစ္ဆေဒ ဖြစ်ကြောင်းကို ဆိုသည်။ ပကတတ်သော၊ ဒဏ်သားသော-ဟူ၍ အထူးဝိသေသ

မဆို။ (၅၄၀)ပါဠိတော်(၈၃၂၆)၌လည်း-

၃။ အာဂန္တုကေန အာရောစေတဗ္ဗံ။ အာဂန္တုကဿ အာရောစေတဗ္ဗံ။

ဟူ၍ သာမညသာ အာဝါသိက၊ အာဂန္တုကတို့အား ကြားအပ်ကြောင်းကို ဘုရားဟောတော် မူသည်။ ပကတတ်သော၊ ဒဏ်သားသော-ဟူ၍ အထူးဝိသေသ ဟောတော်မမူ။ ဤသို့ ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာတို့၌ မကြားသေးသောသူအား ကြားအပ်ကြောင်းသည်သာ သာမည လာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်-

၄။ ဧကဒေသဿ အဂ္ဂဟဏေ ဂဟေတဗ္ဗဿ အတ္ထဿ နိပ္ပဒေသတာ ဝိညာယတိ။ (ပရိဘာသာ)ဟူသည်နှင့်အညီ ပကတတ်၊ ဒဏ်သား၊ ၂-ဦးအားပင် ကြားအပ်သည်-ဟု မှတ်ယူအပ်သည်။ ဤသို့ မှတ်ယူပြီး၍ ကြားအပ်သော သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ အရေအတွက် အားလျော်စွာ ၁-ပါးမှာ သွာ၊ ၂-ပါးမှာ န္ဓာ၊ ၃-ပါးမှာ န္ဓော၊ ၄-ပါးမှာ ယော-ဟု အဋ္ဌကထာ အဓိပ္ပါယ်အရ မှတ်ဆိုကြသည့်အတိုင်း ကြားအပ်သည်။ ပကတတ်ကိုသာ ကြားအပ်သည်-ဟူ၍ မမှတ်ယူအပ်။ ထို့ကြောင့် မဟုတ်လော။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ (၅၁၀)၌-

၅။ “သစေ ဒွေ ပါရိဝါသိကာ ဂတဋ္ဌာနေ အညမညံ ပဿန္တိ။ ဥဘောဟိပိ အညမညဿ အာရောစေတဗ္ဗံ၊ အဝိသေသေန အာဂန္တုကေန အာရောစေတဗ္ဗံ၊ အာဂန္တုကဿ အာရောစေတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တတ္တာ”တိ ဝုတ္တံ။

ဟု မိန့်သည်။ သာရတ္ထဋီကာ (၃၂၇၀)၌လည်း-

၆။ အာဂန္တုကေန အာရောစေတဗ္ဗံ အာဂန္တုကဿ အာရောစေတဗ္ဗန္တိ အဝိသေသေန ဝုတ္တတ္တာ သစေ ဒွေ ပါရိဝါသိကာ ဂတဋ္ဌာနေ အညမညံ ပဿန္တိ။ ဥဘော ဟိပိ အညမညံ အာရောစေတဗ္ဗံ။

ဟု ဒဏ်သားချင်းချင်းလည်း ကြားအပ်ကြောင်းကို မိန့်အပ်လေသည်။

ဤသို့လာသော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာဆိုသဘောနှင့် အလွန်ကွာဝေးသည် ဖြစ်၍ စင်စစ် သပိတ်ကွဲ ကိုယ်ကြော့ ဝတ်နေကျိုး မနပ်ခြင်း၏အကြောင်း မကောင်းသောဝါဒ ဖြစ်သောကြောင့် ထိုနောက်ဝါဒကို စွန့်ပစ်အပ်သောဝါဒ-ဟု မှတ်အပ်၏။ ရှေ့ဝါဒကိုကား ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာနှင့် ညီညွတ်သော ဝါဒကောင်း၊ဝါဒမွန်ဖြစ်၍ စင်စစ် ပညာရှိတို့ ချီးမွမ်းအပ်သော ဝိညာဗုဒ္ဓဝါဒ-ဟု မှတ်ယူနှစ်သက်အပ်၏။

ဤတွင်ရှေ့လည်း ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာသဘောနှင့် မရောမနှောသော ဝါဒကို ပယ်ရှား၍ သင့်မြတ်ရောနှောသော ဝါဒကို ပြရာပြကြောင်း ဝိနိစ္ဆယ ၁-ရပ် အပြီးသတ်။

ဧကောဒသမဝိနိစ္ဆယအနက်ကား-

၁။ ယဿ၊ အကြင်ရဟန်းအား။ မာဠကော၊ ဝတ်ယူရာ ခဏ္ဍသိမ်၌။ နာရောစိတံ၊ မကြားဖူးသေးသည်ဖြစ်အံ့။ တဿ၊ ထိုရဟန်းအား။ အာရောစေတွာ၊ ကြား၍။ နိက္ခိပိ-တဗ္ဗံ၊ ချအပ်၏။ အာရောစေန္တေန ပန၊ ကြားသော ရဟန်းသည်ကား။ အဝသာနေ၊ အဆုံး၌။ ဝေဇယတီတိ မံ အာယသ္မာ ဓာရေတူတိ၊ ဓာရေတု-ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုအပ်၏။ ဒွိန္နံ၊ ၂-ယောက်သောသူတို့အား။ အာရောစေန္တေန၊ သည်။ အာယသ္မန္တာ ဓာရေန္တူတိ၊ ဓာရေန္တု-ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဤ။ တိန္တံ၊ ၃-ယောက်သောသူတို့အား။ အာရောစေန္တေန၊ သည်။ အာယသ္မန္တာ ဓာရေန္တူတိ၊ ဓာရေန္တု-ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဤ။ (စူဠဝါအဋ္ဌကထာ။၁၇၊၂၃)

၂။ အနာရောစနာတိ၊ ဟူသည်ကား။ အာဂန္တုကာဒိန္နံ၊ အာဂန္တုက-အစရှိကုန်သော ရဟန်းတို့အား။ အနာရောစနာ၊ မကြားခြင်းတည်း။ (စူဠဝါအဋ္ဌကထာ။၁၄)

၃။ အာဂန္တုကေန၊ အာဂန္တုကဖြစ်သော ဒဏ်သားရဟန်းသည်။ အာဝါသိကဿ၊ အာဝါသိကရဟန်းအား။ အာရောစေတဗ္ဗံ၊ ကြားအပ်၏။ အာဝါသိကေန၊ အာဝါသိကဖြစ်သော ဒဏ်သားရဟန်းသည်။ အာဂန္တုကဿ၊ အာဂန္တုကရဟန်းအား။ အာရောစေတဗ္ဗံ၊ ဤ။ (စူဠဝါပိဋိတော်။၈၃၊၉၆)

၄။ ဧကဒေသဿ၊ တစ်တံကို။ အဂ္ဂဟဏော၊ မယူရာ၌။ ဂဟေတဗ္ဗဿ၊ ယူအပ်သော။ အတ္တဿ၊ ဤ။ နိပ္ပဒေသတာ၊ အကြွင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်၏။ (ကျမ်းဆရာတို့ ပရိဘာသာ)

၅။ ဒွေ၊ ၂-ယောက်ကုန်သော။ ပါရိဝါသိကာ၊ ပရိဝါသ်သားတို့သည်။ ဂတဋ္ဌာနေ၊ ရောက်ရာအရပ်၌။ အညမညံ၊ တစ်ယောက်သည် တစ်ယောက်ကို။ သစေ ပဿန္တိ၊ အကယ်၍ တွဲမြင်ကုန်အံ့။ အညမညဿ၊ တစ်ယောက်သည် တစ်ယောက်အား။ အာရောစေတဗ္ဗံ၊ ဤ။ ကသ္မာ၊ ကား။ အာဂန္တုကေန အာရောစေတဗ္ဗံ အာဂန္တုကဿ အာရောစေတဗ္ဗန္တိ တဗ္ဗံ-ဟူ၍။ အဝိသေသေန၊ သာမညအားဖြင့်။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဘုရားဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တံ၊ ဤ။ (ဝဇီရဋီကာ။၅၁၀)

၆။ အာဂန္တုကေန အာရောစေတဗ္ဗံ အာဂန္တုကဿ အာရောစေတဗ္ဗန္တိ ။လ။ တဗ္ဗံ-ဟူ၍။ အဝိသေသေန၊ ဖြင့်။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ကြောင့်။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ပါရိဝါသိကာ၊ တို့သည်။ ဂတဋ္ဌာနေ၊ ၌။ အညမညံ၊ တစ်ယောက်သည် တစ်ယောက်ကို။ သစေ ပဿန္တိ၊ ကုန်အံ့။ ဟိ သစ္စံ၊ ဤ။ ဧဝံ၊ ဤသို့ မြင်ကုန်သည်ရှိသော်။ ဥဘော၊ ၂-ယောက်တို့သည်။ အညမညံပိ၊ အချင်းချင်း လည်း။ အာရောစေတဗ္ဗံ၊ ဤ။ (သာရတ္ထဋီကာ။၃၊၃၇၀)

၎င်းဧကောဒသမဝိနိစ္ဆယ၌လာသော ပါဠိပိဋိတို့၏အနက် ဤတွင်ရှေ့ ပြီး၏။

[၁၂] ရွှါဒသမဝိဝါဒဝိနိစ္ဆယ

★ ပရိဝါသ်မာနတ်ပေးရာ၊ အတ္တန်သွင်းရာ ကမ္မဝါတို့၏အဆုံး၌ “ဒိန္နော သံယေန၊ ဒိန္နံ သံယေန၊ အတ္တိတော သံယေန” အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို ၃-ခေါက်ပင် မရွတ်မဖတ်မူ၍ ၁-ခေါက်တည်း ရွတ်ဖတ်သော်လည်း အပ်၏၊ ကံပြည့်စုံ၏-ဟူသော အယူဝါဒ၊

★ ၃-ခေါက် ဖတ်ရွတ်ရမည်၊ ၁-ခေါက်တည်း ဖတ်ရွတ်လျှင် မအပ်၊ ကံ မပြည့်စုံ-ဟူသော အယူဝါဒ၊

ဤဝါဒ ၂-ပါး ကွဲပြားကြသည်မှာ-

၁။ ဥတ္တိယာ ဒုက္ကဋ်။ ဒွိဟိ ကမ္မဝါစာဟိ ထုလ္လစ္စယာ။ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနေ အာပတ္တိ သံယာဒိသေသဿ။ (ပဌမယာဝတတိယကသိက္ခာပုဒ် ကုလဒူသကသိက္ခာ-ပဒ၌လာသော ပဒဘာဇနီ ပါဠိတော်။ ဝိ၊ ၁။ ၂၈၃)

၂။ ယဉ္ဇ ဥတ္တိပရိယောသာနေ ဒုက္ကဋ် အာပန္နော ယေစ ဒွိဟိ ကမ္မဝါစာဟိ ထုလ္လစ္စယေ၊ တာ တိသောပိ အာပတ္တိယော “ယဿ နက္ခမတိ၊ သော ဘာသေယျာ” တိ ဧဝံ ယျကာရပတ္တမတ္တယ တတိယကမ္မဝါစာယ ပဋိပ္ပဿမ္ဘန္တိ သံယာဒိသေသောယေဝ တိဌတိ။ (၎င်းအဋ္ဌကထာ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၄)

ဤသို့ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ လာသည်ကို ထောက်လျှင် ကမ္မဝါစာ ဆုံးကတည်းကပင် ကံပြည့်စုံပြီ-ဟူ၍ ဆိုအပ်သည်။

“ဒိန္နော သံယေန၊ အတ္တိတော သံယေန” အစရှိသည်တို့ကား ကမ္မဝါစာ၏အဆုံး နိဂုံးပါဠိတော်ပုဒ်ပါဠိတို့ ဖြစ်သည်။ ၎င်းနိဂုံးပါဠိတော်ပုဒ်ပါဠိတို့ကိုလည်း ၃-ခေါက် ဖတ်ရွတ် အပ်သည်-ဟူ၍ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ မရှိမလာ။ ၃-ခေါက် ဖတ်ရွတ်သည်ကား ရှေးဆရာတို့၏ အလေ့အလာမျှသာ ဖြစ်သည်။ ၁-ခေါက်တည်းပင် ဖတ်သော်လည်း ကမ္မဝါစာ မပြည့်စုံ-ဟု မဆိုအပ်။ ဤသို့ ဖြစ်၍ နောက်ဝါဒကို အဆိုလွန်လွန်းသည်-ဟု မှတ်ရမည်။ ရှေ့ဝါဒကိုကား မလွန်မယုတ် ဟုတ်မှန်သင့်လျော်သော ဝါဒ-ဟု မှတ်ယူအပ် သည်။

ဤတွင်ရှေ့လည်း ယုတ္တိသဘာဝ ထင်စွာပြသဖြင့် မသင့်လျော်သောဝါဒကို ပယ်ရှားလတ်၍ သင့်မြတ်သောဝါဒကို ပြဆိုရာ ဝိနိစ္ဆယ ၁-ရပ်။

ရွှါဒသမဝိနိစ္ဆယအနက်ကား-

၁။ ဥတ္တိယာ၊ ဥတ်ဖြင့်။ ဒုက္ကဋ်၊ ၎င်း။ ဒွိဟိ၊ ၂-ကြိမ်ကုန်သော။ ကမ္မဝါစာဟိ၊ ကမ္မဝါစာတို့ဖြင့်။ ထုလ္လစ္စယာ၊ ထုလ္လစ္စည်းအာပတ်တို့ သင့်ကုန်၏။ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနေ၊ ကမ္မဝါစာအဆုံး၌။ သံယာဒိသေသဿ၊ သို့။ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇနံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။
(ပါဠိတော်။ ဝိ၊၁။၂၈၃)

၂။ ဥတ္တိပရိယောသာနေ၊ ဥတ်၏အဆုံး၌။ ယဉ္ဇ ဒုက္ကဋ်၊ အကြင်ဒုက္ကဋ်အာပတ်သို့ လည်းကောင်း။ ဒွိဟိ၊ ကုန်သော။ ကမ္မဝါစာဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ယေ စ ထုလ္လစ္စယေ၊ အကြင်ထုလ္လစ္စည်းအာပတ်တို့သို့လည်းကောင်း။ အာပဇ္ဇော၊ ရောက်၏။ တိဿောပိ၊ ၃-ချက်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တာ အာပတ္တိယော၊ ထိုအာပတ်တို့သည်။ ယဿ နက္ခမတိ၊ သော ဘာသေယျာတိ၊ ဘာသေယျ-ဟူ၍။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ယုကာရပတ္တမတ္တာယ၊ ယု-အက္ခရာသို့ ရောက်ကာ မျှ ဖြစ်သော။ တတိယကမ္မဝါစာယ၊ ၌။ ပဋိပ္ပဿန္တိ၊ ငြိမ်းကုန်၏။ သံယာဒိသေသောယေဝ၊ သံယာဒိသိသ်အာပတ်သည်သာလျှင်။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်၏။ (ဝိ၊၄။၂။၁၉၄)

၎င်းရွှါဒသမဝိနိစ္ဆယ၌လာသော ပါဠိပါဠိတို့၏အနက် ဤတွင်ရှေ့ ပြီး၏။

[၁၃] အပ္ပဋိစ္ဆမာနတ် နေစေအပ်သောအစီအရင်

အပ္ပဋိစ္ဆမာနတ္ထံ နာမ ယံ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဓာယ အာပတ္တိယာ ပရိဝါသံ အဒတွာ ကေဝလံ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇဘာဝေနေဝ မာနတ္တာရဟဿ မာနတ္ထံ ဒိယျတိ။

ဟု လာသော (စူဠဝါ)အဋ္ဌကထာပါဠိ(၁၆)နှင့်အညီ ပကတတ်အဖြစ်၌တည်စဉ် သံယာဒိသိသ် အာပတ်သင့်၍ ညဉ့်မဖုံးလွှမ်းမိသော ရဟန်းသည် အပ္ပဋိစ္ဆမာနတ် နေလိုသည်ဖြစ်အံ့။

အဟံ ဘန္တေ သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဓာယော။ သော'ဟံ သံယံ တာသံ အာပတ္တိနံ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဓာနံ ဆာရတ္ထံ မာနတ္ထံ ယာစာမိ။ ဧဝံ တိက္ခတ္တံ၊ ယာစာပေတွာ။

“သင်သည် တိဿတည်း။ သင်၏အမည်ကို တိဿ-ဟူ၍ မှတ်လော့။ သံယာ အပေါင်းသည်လည်း ဤမာနတ်တောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏အမည်ကို တိဿ-ဟူ၍ မှတ်ကြပါ။”

ဧဝံ နာမံ အာစိက္ခိတ္တာ။ သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ တိဿော ဘိက္ခု သမ္မဟုလာ သံယာဒိဿေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာယော။ သော သံယံ တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ယာစတိ။ ယဒိ သံယဿ ပတ္တကလ္လံ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ဒဒေယျ။ သော ဥတ္တိ။

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ တိဿော ဘိက္ခု သမ္မဟုလာ သံယာဒိဿေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာယော။ သော သံယံ တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာနံ ဆာရတ္တံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ယာစတိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ဒေတိ။ ယဿာ'ယသ္မတော ခမတိ တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တဿ ဒါနံ။ သော တုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ။ သော ဘာသေယျ။ ။ ဒုတိယမ္ပိ ဧတမတ္တံ ဝဒါမိ။ ။ တတိယမ္ပိ ဧတမတ္တံ ဝဒါမိ။

ဒိန္နံ သံယေန တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ။ ခမတိ သံယဿ။ တသ္မာ တုဏှိ။ ဧဝမေတံ ဓာရယာမိ။ ဧဝံ ဒတွာ မာနတ္တံ သမာဒိယာမိ။ ဝတ္တံ သမာဒိယာမိတိ။ ဧဝံ သမာဒါပေတွာ။

အဟံ ဘန္တေ ။လ။ ယာစိ။ တဿ မေ သံယော တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ အဒါသိ။ သော'ဟံ မာနတ္တံ စရာမိ။ ဝေဒယာမဟံ ဘန္တေ ဝေဒယတိတိ မံ သံယော ဓာရေတူတိ။ ဧဝံ အာရောစာပေတွာ မာနတ္တံ နိက္ခိပါမိ။ ဝတ္တံ နိက္ခိပါမိတိ။ ဧဝံ နိက္ခိပါပေတဗ္ဗံ။ စိဏ္ဏမာနတ္တံ ဝတ္တံ သမာဒါပေတွာ အာရောစာပေတွာ။

အဟံ ဘန္တေ ။လ။ မာနတ္တံ အဒါသိ။ သော'ဟံ စိဏ္ဏမာနတ္တော သံယံ အဏ္ဏာနံ ယာစာမိတိ။ ဧဝံ တိက္ခတ္တံ ယာစာပေတွာ။ ယထာဝုတ္တနယေနေဝ နာမံ အာစိက္ခိတ္တာ။

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ တိဿော ဘိက္ခု သမ္မဟုလာ သံယာဒိဿေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာယော။ သော သံယံ တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ အဒါသိ။

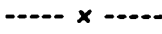
သော စိက္ခမာနတ္ထော သံယံ အတ္တနံ ယာစတိ။ ယဒိ သံယဿ ပတ္တကလ္လံ။ သံယော
တိဿံ ဘိက္ခု အဗ္ဗေယျ။ သော ဥတ္တိ။

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ တိဿော ဘိက္ခု သမ္မဟုလာ သံယာဒိ-
သေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။ သော သံယံ တာသံ သမ္မ-
ဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ
ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ အဒါသိ။
သော စိက္ခမာနတ္ထော သံယံ အတ္တနံ ယာစတိ။ သံယော တိဿံ ဘိက္ခု အဗ္ဗေတိ။
ယဿာ 'ယသ္မတော ခမတိ တိဿဿ ဘိက္ခုနော အတ္တနံ။ သော တုဏှဿ။
ယဿ နက္ခမတိ။ သော ဘာသေယျ။ ။ ဒုတိယမ္ပိ ဧတမတ္တံ ဝဒါမိ။ ။
တတိယမ္ပိ ဧတမတ္တံ ဝဒါမိ။

အဗ္ဗိတော သံယေန တိဿော ဘိက္ခု။ ခမတိ သံယဿ။ တသ္မာ တုဏှိ။
ဧဝံမေတံ ဓာရယာမိ။

ဤသို့ ကမ္မဝါစာဖတ်၍ အတ္တန်သွင်းအပ်၏။ အတ္တန်သွင်းပြီးသော်လည်း ကုက္ကုစ္စ-
ဝိနောဒနအကျိုးငှာ မာနတ်ကို ချ၍ နေစေအပ်၏။ ဤသို့ နေစေခြင်းသည် ပညတ်တော်နှင့်
မဆန့်ကျင်သော အကျင့်ပဋိပတ်ဖြစ်သည်။

ပရိဝါသ်မဖက် သက်သက်သော အပ္ပဋိစ္ဆမာနတ် နေစေအပ်သော အစီအရင် ဤတွင် ပြီး၏။

[၁၄] မူလာယပဋိကဿနဝတ်နေစေအပ်သောအစီအရင်

၁-ရက် ၁-လီ၊ ၂-ရက် ၁-လီ၊ ၃-ရက် ၁-လီစီသာ ဖုံးလွှမ်းမိသော သံယာဒိသိသ်
အာပတ်အများရှိ၍ ပရိဝါသ်နေစဉ် ဝတ်နှင့်တကွ သံယာဒိသိသ်အာပတ် သင့်ပြန်၍ ၎င်း
အန္တရာပတ်ကို ညဉ့်မဖုံးလွှမ်းမိသော ရဟန်းဝတ်နေလိုသည် ဖြစ်အံ့။

ပရိဝါသ် သမာဒါပေတွာ အာရောစာပေတွာ။ အဟံ ဘန္တေ သမ္မဟုလာ
သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ သမ္မဟုလာ အာပတ္တိယော ဧကာ-
ဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။ သမ္မဟုလာ အာပတ္တိယော ဒွိဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။ သမ္မဟုလာ
အာပတ္တိယော တိဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။

သော'ဟံ သံယံ တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တီဟပုဋ်တန္တောယော။
တာသံ အဂ္ဂေန သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစိ။ တဿ မေ သံယော တာသံ
အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တီဟပုဋ်တန္တောယော။ တာသံ အဂ္ဂေန သမောဓာန-
ပရိဝါသံ အဒါသိ။ သော'ဟံ ပရိဝသန္တော အန္တရာ သမ္ပဟုလာ သံယာဒိသေသာ
အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပုဋ်တန္တောယော။

သော'ဟံ သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပုဋ်တန္တောနံ မူလာ-
ယပဋိကဿနံ ယာစာမိ။ ဧဝံ တိက္ခတ္တိယာစာပေတွာ။ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ
နာမံ အာစိက္ခိတွာ။

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ တိသော ဘိက္ခု သမ္ပဟုလာ သံယာ-
ဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ သမ္ပဟုလာ အာပတ္တိယော ဧကာဟပုဋ်တန္တော-
ယော ။လ။ တီဟပုဋ်တန္တောယော။

သော သံယံ တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တီဟပုဋ်တန္တောယော။
တာသံ အဂ္ဂေန သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော
တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တီဟပုဋ်တန္တောယော။ တာသံ အဂ္ဂေန
သမောဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။ သော ပရိဝသန္တော အန္တရာ သမ္ပဟုလာ သံယာဒိ-
သေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပုဋ်တန္တောယော။

သော သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပုဋ်တန္တောနံ မူလာယပဋိ-
ကဿနံ ယာစတိ။ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ။ သံယော တိဿံ ဘိက္ခု တာသံ
အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပုဋ်တန္တောနံ မူလာယ ပဋိကဿေယျ။ ဧသာ ဥတ္တိ။

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ တိသော ဘိက္ခု သမ္ပဟုလာ သံယာ-
ဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ သမ္ပဟုလာ အာပတ္တိယော ဧကာဟပုဋ်တန္တော-
ယော ။လ။ တီဟပုဋ်တန္တောယော။

သော သံယံ တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တီဟပုဋ်တန္တောယော။
တာသံ အဂ္ဂေန သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော
တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တီဟပုဋ်တန္တောယော။ တာသံ အဂ္ဂေန သမော-
ဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။ သော ပရိဝသန္တော အန္တရာ သမ္ပဟုလာ သံယာဒိသေသာ
အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပုဋ်တန္တောယော။

သော သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္တာနံ မူလာယ-
 ပဋိကဿနံ ယာစတိ။ သံယော တိဿံ ဘိက္ခု တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ
 အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္တာနံ မူလာယပဋိကဿတိ။ ယဿာ'ယသ္မတော ခမတိ တိဿ-
 သူ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ မူလာယပဋိကဿနာ။
 သော တုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ။ သော ဘာသေယျ။ ။ ဒုတိယမ္ပိ ဧတမတ္ထံ
 ဝဒါမိ။ ။ တတိယမ္ပိ ဧတမတ္ထံ ဝဒါမိ။

ပဋိကဿိတော သံယေန တိဿော ဘိက္ခု တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ
 အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္တာနံ မူလာယ ပဋိကဿနာ။ ခမတိ သံယဿ၊ တသ္မာ တုဏှိ။
 ဧဝမေတံ ဓာရယာမိ။ ဧဝံ ကမ္မဝါစံ ကတွာ။

အဟံ ဘန္တေ ။လ။ ပဋိကဿနံ ယာစိ။ တံ မံ သံယော တာသံ အန္တရာ
 သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္တာနံ မူလာယ ပဋိကဿိ။ သော'ဟံ ပရိဝသာမိ။
 ဝေဒယာမဟံ ဘန္တေ။ ဝေဒယာတိတိ မံ သံယော ဓာရေတူတိ ဧဝံ အာရောစာ-
 ပေတွာ ပရိဝတ္ထဒိဝသေ မက္ခေတွာ ပုနပိ တံ ပရိဝသာပေတပ္ပံ။ (အတောင်းအကြား
 ပေယျာလများကို မဆိုတတ်လျှင် ၂ တ်ကမ္မဝါစာကို မိုး၍ ဆိုလေ။)

ပရိဝသာပေတွာ စ။ အဟံ ဘန္တေ ။လ။ ပဋိကဿိ။ သော'ဟံ ပရိဝတ္ထပရိဝါ-
 သော အဟံ ဘန္တေ သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဋိ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္တာ-
 ယော။ သော'ဟံ သံယံ တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္တာနဉ္စ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္တာနဉ္စ
 ဆာရတ္ထံ မာနတ္ထံ ယာစာမိတိ။ ဧဝံ တိက္ခတ္ထံ ယာစာပေတွာ ဝုတ္တနယေနေဝ
 နာမံ အာစိက္ခိတွာ- သုဏှာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ တိဿော ဘိက္ခု
 သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဋိ သမ္မဟုလာ အာပတ္တိယော
 ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္တာယော ။လ။ တိဟပုဋိစ္ဆန္တာယော။

သော သံယံ တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တိဟပုဋိစ္ဆန္တာယော။
 တာသံ အဋ္ဌေန သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော
 တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တိဟပုဋိစ္ဆန္တာယော။ တာသံ အဋ္ဌေန
 သမောဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။ သော ပရိဝသန္တော အန္တရာ သမ္မဟုလာ သံယာဒိ-
 သေသာ အာပတ္တိယော အာပဋိ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္တာယော။

သော သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္တာနံ မူလာယ-
 ပဋိကဿနံ ယာစိ။ သံယော တိဿံ ဘိက္ခု တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ

အပ္ပင်္ဂုစ္ဆန္နာနံ မူလာယ ပဋိကဿတိ။ သော ပရိဂုတ္ထပရိဝါသော။ အယံ တိဿော
ဘိက္ခု သမ္ပဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပ္ပင်္ဂုစ္ဆန္နာယော။

သော သံယံ တာသံ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္နာနဉ္စ အပ္ပင်္ဂုစ္ဆန္နာနဉ္စ
ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ယာစတိ။ ယဒိ သံယဿ ပတ္တကလ္လံ။ သံယော တိဿဿ
ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္နာနဉ္စ အပ္ပင်္ဂုစ္ဆန္နာနဉ္စ ဆာရတ္တံ
မာနတ္တံ ဒဒေယျ။ သော ဥတ္တိ။

သုဏာတု မေ ဘန္တေ ။လ။ ယာစတိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ
သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္နာနဉ္စ အပ္ပင်္ဂုစ္ဆန္နာနဉ္စ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ဒေတိ။
ယဿာယသ္မတော ခမတိ တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ
ပဋိစ္ဆန္နာနဉ္စ အပ္ပင်္ဂုစ္ဆန္နာနဉ္စ ဆာရတ္တံ မာနတ္တဿ ဒါနံ။ သော တုဏှဿ။ ယဿ
နက္ခမတိ။ သော ဘာသေယျ။ ။ ဒုတိယမ္ပိ ဧတမတ္တံ ဝဒါမိ။ ။ တတိယမ္ပိ
ဧတမတ္တံ ဝဒါမိ ။လ။

ဒိန္နံ သံယေန တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္နာ-
နဉ္စ အပ္ပင်္ဂုစ္ဆန္နာနဉ္စ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ။ ခမတိ သံယဿ။ တသ္မာ တုဏှိ၊ ဧဝမေတံ
ဓာရယာမိတိ။ ဧဝံ ကမ္မာဝါစံ ကတွာ မာနတ္တံ သမာဒိယာမိ။ ဝတ္တံ သမာဒိယာမိတိ
ဝတ္တံ သမာဒါပေတွာ-

အဟံ ဘန္တေ ။လ။ မာနတ္တံ ယာစိ။ တဿ မေ သံယော တာသံ သမ္ပဟုလာနံ
အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္နာနဉ္စ အပ္ပင်္ဂုစ္ဆန္နာနဉ္စ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ အဒါသိ။ သော'ဟံ မာနတ္တံ
စရာမိ။ ဝေဒယာမဟံ ဘန္တေ။ ဝေဒယတိတိ မံ သံယော၊ ဓာရေတူတိ။ ဧဝံ
အာရောစာပေတွာ မာနတ္တံ စရာပေတွာ။ အဟံ ဘန္တေ ။လ။ မာနတ္တံ အဒါသိ။
သော'ဟံ စိဏ္ဏမာနတ္တော သံယံ အဗ္ဘာနံ ယာစာမိတိ ဧဝံ တိက္ခတ္တံ၊ ယာစာပေတွာ
ဂုတ္တနယေနေဝ နာမံ အာစိက္ခိတွာ-

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော၊ အယံ တိဿော ဘိက္ခု သမ္ပဟုလာ သံယာ-
ဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ သမ္ပဟုလာ အာပတ္တိယော ဧကာဟပ္ပင်္ဂုစ္ဆန္နာ-
ယော ။လ။ တိဟပ္ပင်္ဂုစ္ဆန္နာယော။

သော သံယံ တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တိဟပ္ပင်္ဂုစ္ဆန္နာယော။
တာသံ အဂ္ဂေန သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော
တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တိဟပ္ပင်္ဂုစ္ဆန္နာယော။ တာသံ အဂ္ဂေန

သမောဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။ သော ပရိဝသန္တော အန္တရာ သမ္မဟုလာ သံယာဒိ-
သေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။

သော သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ၊ မူလာယ-
ပဋိကဿနံ ယာစိ။ သံယော တိဿံ ဘိက္ခု တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ
အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ မူလာယ ပဋိကဿိ၊ သော ပရိဝတ္ထပရိဝါသော အယံ တိဿော
ဘိက္ခု သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။

ယော သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္ဒာနန္တ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာ-
နန္တ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္မဟုလာနံ
အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္ဒာနန္တ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနန္တ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ အဒါသိ။ သော စိဏ္ဏမာ-
နတ္တော သံယံ အဗ္ဘာနံ ယာစတိ။ ယဒိ သံယဿ ပတ္တကလ္လံ။ သံယော တိဿံ
ဘိက္ခု အဗ္ဘေယျ။ ဧသာ ဥ တ္တိ။ ။ သုဏှာတု မေ ။ လ။ ယာစတိ သံယော တိဿံ
ဘိက္ခု အဗ္ဘေတိ။ ယဿာ'ယသ္မတော ခမတိ တိဿဿ ဘိက္ခုနော အဗ္ဘာနံ။
သော တုဏှာဿ။ ယဿ နက္ခမတိ။ သော ဘာသေယျ။ ။ ဒုတိယမ္ပိ ဧတမတ္ထံ
ဝဒါမိ။ ။ တတိယမ္ပိ ။ လ။ မိ။

အဗ္ဘိတော သံယေန တိဿော ဘိက္ခု။ ခမတိ သံယဿ။ တသ္မာ တုဏှိ။
ဧဝမေတံ ဓာရယာမိတိ။ ဧဝံ ကမ္မဝါစံ ကတွာ အဗ္ဘေတဗ္ဗံ။ အဗ္ဘိတံပိ ကုက္ကစ္စဝိနော-
ဒနတ္ထာယ ပရိဝါသံ ဝါ မာနတ္တံ ဝါ နိက္ခိပါပေတဗ္ဗံ။ အယံ အပဏှာကပ္ပဋိပဒါ။

ပရိဝါသံအတွင်း အန္တရာပတ်ကြောင့် မူလာယပဋိကဿနဝတ်နေစေအပ်သော
အစီအရင် ဤတွင်ရှေ့ ပြီး၏။

[၁၅] မူလာယ ပဋိကဿနပြု၍ ကျင့်အပ်သောအစီအရင်

ပရိဝါသံ ရက်စေ့ပြီးနောက် မာနတ်မယူမီအတွင်း ဝတ်နှင့်တကွဖြစ်၍ သံယာ-
ဒိသိသံအာပတ်သင့်အံ့၊ ၎င်းအန္တရာပတ်ကို ညဉ့်မဖုံးလွှမ်းမိသောအရာ၌လည်း “သော'ဟံ
ပရိဝသန္တော” အရာတွင် “သော'ဟံ ပရိဝတ္ထပရိဝါသော မာနတ္ထာရဟော” ဟု ဆို၍ တောင်းစေ
ခြင်း၊ ကြားစေခြင်း၊ အတောင်း၊ အကြားအားလျော်စွာ ကမ္မဝါစာ ဖတ်ရွတ်ရခြင်းမျှသာ
ထူး သည်။

ပရိဝါသ်အတွင်း အန္တရာပတ်ကို ညဉ့်မဖုံးလွှမ်းမိသောအရာနှင့် အလုံးစုံ တူ၏။ မာနတ်အတွင်း ၎င်းအန္တရာပတ်သင့်၍ ညဉ့်မဖုံးလွှမ်းမိသောရဟန်း ဝတ်နေလိုသည် ဖြစ်အံ့။ “မာနတ္ထံ သမာဓါပေတွာ အာရောဓာပေတွာ ‘အဟံ ဘန္တေ’မှ စ၍ အဂ္ဂသမောဓာနမာနတ် ကြားရိုးအတိုင်း “မာနတ္ထံ အာဒါသိ”တိုင် ဆိုစေပြီးလျှင်—

သော’ဟံ မာနတ္ထံ စရန္တော အန္တရာ သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပ္ပဋိစ္ဆန္တာယော။ သော’ဟံ သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပဋိစ္ဆန္တာနံ မူလာယပဋိကဿနံ ယာစိမိ။ (စူဠဝါ။၁၈၁)

ဤသို့ ၃-ကြိမ် တောင်းစေပြီး၍ အမည်ကို ကြားပြီးလျှင်—

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ တိသေသာ ဘိက္ခု သမ္မဟုလာ သံယာ- ဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ သမ္မဟုလာ အာပတ္တိယော ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္တာ- ပော ။လ။ တိဟပ္ပဋိစ္ဆန္တာယော။

သော သံယံ တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တိဟပ္ပဋိစ္ဆန္တာယော။ တာသံ အဂ္ဂေန သမောဓာနပရိဝါသ် ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနာ တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တိဟပ္ပဋိစ္ဆန္တာယော။ တာသံ အဂ္ဂေန သမောဓာန- ပရိဝါသ် အဒါသိ။ သော ပရိဝုတ္တပရိဝါသေ အယံ တိသေသာ ဘိက္ခု သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပ္ပဋိစ္ဆန္တာယော။

သော သံယံ တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္တာနဉ္စ အပ္ပဋိစ္ဆန္တာနဉ္စ ဆာရတ္တံ မာနတ္ထံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္တာနဉ္စ အပ္ပဋိစ္ဆန္တာနဉ္စ ဆာရတ္တံ မာနတ္ထံ အဒါသိ။ သော မာနတ္ထံ စရန္တော အန္တရာ သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပ္ပဋိစ္ဆန္တာယော။

သော သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အပ္ပဋိစ္ဆန္တာနံ မူလာယ ပဋိကဿနံ ယာစတိ။ ယဒိ သံယဿ ပတ္တကလ္လံ။ သံယော တိဿံ ဘိက္ခု တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပဋိစ္ဆန္တာနံ မူလာယ ပဋိကဿေယျ။ ဧသာ ၂ တ္တိ။

သုဏာတု မေ ။လ။ ယာစတိ။ သံယော တိဿံ ဘိက္ခု တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပဋိစ္ဆန္တာနံ မူလာယ ပဋိကဿတိ။ ယဿာယသ္မာတော ခမတိ တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပဋိစ္ဆန္တာနံ မူလာယ ပဋိကဿနာ။ သော တုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ။ သော ဘာသေယျ။ ဒုတိယမ္ပိ ဧတမတ္ထံ ဝဒါမိ ။လ။ ။ တတိယမ္ပိ ဧတမတ္ထံ ဝဒါမိ။

ပဋိကသိတော သံယေန တိသော ဘိက္ခု တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပဋိစ္ဆန္နာနံ မူလာယ ပဋိကဿနာ။ ခမတိ သံယဿ။ တသ္မာ တုဏှိ။ ဧဝံမေတံ ဓာရယာမိ။ ဧဝံ ကမ္မဝါစံ ကတွာ မာနတ္တံ နိက္ခိပါပေတွာ ပရိဝါသံ သမာဒါပေတွာ။

အဟံ ဘန္တေ ။လ။ မူလာယ ပဋိကဿနံ ယာစိ။ တံ မံ သံယော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပဋိစ္ဆန္နာနံ မူလာယ ပဋိကဿိ။ သော'ဟံ ပရိဝသာမိ။ ဝေဒယာမဟံ ဘန္တေ ဝေဒယာတီတိ မံ သံယော ဓာရေတု။ ဧဝံ အာရောစာပေတွာ ပရိဝတ္ထဒိဝသေ မက္ခေတွာ ပရိဝသာပေတဗ္ဗံ။ ပရိဝသာပေတွာ စ မာနတ္တံ သမာဒါပေတွာ—

အဟံ ဘန္တေ ။လ။ မူလာယ ပဋိကဿိ။ သော'ဟံ မာနတ္တံ စာရာမိ။ ဝေဒယာ မဟံ ဘန္တေ။ ဝေဒယတီတိ မံ သံယော ဓာရေတု။ ဧဝံ အာရောစာပေတွာ မာနတ္တံ စိက္ခဒိဝသေ စ မက္ခေတွာ မာနတ္တံ စရာပေတဗ္ဗံ။

အဟံ ဘန္တေ ။လ။ မူလာယ ပဋိကဿိ။ သော'ဟံ သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပဋိစ္ဆန္နာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ယာစာမိ။ ဧဝံ တိက္ခတ္တံ ယာစာပေတွာ ဝုတ္တနယေနေဝ နာမံ အာစိက္ခိတွာ—

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ တိသော ဘိက္ခု သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဋိ သမ္မဟုလာ အာပတ္တိယော ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္နာယော ။လ။ တီဟပ္ပဋိစ္ဆန္နာယော။

သော သံယံ တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တီဟပ္ပဋိစ္ဆန္နာယော။ တာသံ အဠေန သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တီဟပ္ပဋိစ္ဆန္နာယော။ တာသံ အဠေန သမောဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။ သော ပရိဝတ္ထပရိဝါသော အယံ တိသော ဘိက္ခု သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဋိ အပ္ပဋိစ္ဆန္နာယော။

သော သံယံ တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္နာနဉ္စ အပ္ပဋိစ္ဆန္နာနဉ္စ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္နာနဉ္စ အပ္ပဋိစ္ဆန္နာနဉ္စ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ အဒါသိ။ သော မာနတ္တံ စရန္တော အန္တရာ သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဋိ အပ္ပဋိစ္ဆန္နာယော။

သော သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာနံ မူလာယ ပဋိကဿနံ ယာစိ။ သံယော တိဿံ ဘိက္ခု တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာနံ မူလာယ ပဋိကဿိ။

သော သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ယာစတိ။ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ဒဒေယျ။ သော ဥတ္တိ။

သုဏာတု မေ ။လ။ ယာစတိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ဒေတိ။ ယဿာ'ယသ္မတော ခမတိ တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တဿ ဒါနံ။ သော တုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ။ သော ဘာသေယျ။ ဒုတိယမ္ပိ ဧတမတ္ထံ ဝဒါမိ။ ။ တတိယမ္ပိ ဧတမတ္ထံ ဝဒါမိ။

ဒိန္နံ သံယေန တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ။ ခမတိ သံဃဿ။ တသ္မာ တုဏှိ။ ဧဝမေတံ ဓာရယာမိ။ ဧဝံ ကမ္မဝါစံ ကတွာ ဝတ္တံ သမာဒါပေတွာ—

အဟံ ဘန္တေ ။လ။ မာနတ္တံ ယာစိ။ တဿ မေ သံယော တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ အဒါသိ။ သော'ဟံ မာနတ္တံ စရာမိ။ ဝေဒယာမဟံ ဘန္တေ။ ဝေဒယတီတိ မံ သံယော ဓာရေတု။ ဧဝံ အာရော- စာပေတွာ မာနတ္တံ စရာပေတဗ္ဗံ။ စရာပေတွာ စ— အဟံ ဘန္တေ ။လ။ မာနတ္တံ အဒါသိ။ သော'ဟံ စိဏ္ဏမာနတ္တော သံယံ အဗ္ဘာနံ ယာစာမိ။ ဧဝံ တိက္ခတ္တု ယာစာပေတွာ။

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ တိဿော ဘိက္ခု သမ္ပဟုလာ သံဃာ- ဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဋိ သမ္ပဟုလာ အာပတ္တိယော ဧကာပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာယော ။လ။ တိဟပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာယော။

သော သံယံ တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တိဟပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာယော။ တာသံ အဂ္ဂေန သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တိဟပ္ပင်္ဂစ္ဆန္နာယော။ တာသံ အဂ္ဂေန

သမောဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။ သော ပရိဝုတ္တပရိဝါသော အယံ တိဿော ဘိက္ခု သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။

သော သံယံ တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ အဒါသိ။ သော မာနတ္တံ စရန္တော အန္တရာ သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။

သော သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ မူလာယ ပဋိကဿနံ ယာစိ သံယော တိဿံ ဘိက္ခု တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ မူလာယ ပဋိကဿိ။

သော သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ အဒါသိ။ သော စိဏ္ဏမာနတ္တော သံယံ အဗ္ဘာနံ ယာစတိ။ ယဒိ သံယဿ ပတ္တကလ္လံ။ သံယော တိဿံ ဘိက္ခု အဗ္ဗေယျ သော ဥတ္တိ။

သုဏာတု မေ ။လ။ ယာစတိ။ သံယော တိဿံ ဘိက္ခု အဗ္ဗေတိ။ ယဿာ-ယသ္မတော ခမတိ တိဿဿ ဘိက္ခုနော အဗ္ဘာနံ။ သော တုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ။ သော ဘာသေယျ။ ။ ဒုတိယမ္ပိ ဧတမတ္ထံ ဝဒါမိ။ ။ တတိယမ္ပိ ဧတမတ္ထံ ဝဒါမိ။

အဗ္ဗိတော သံယေန တိဿော ဘိက္ခု။ ခမတိ သံယဿ။ တသ္မာ တုဏှိ။ ဧဝံမေတံ ဓာရယာမိ။ ဧဝံ ကမ္မဝါစံ ကတွာ အဗ္ဗေတဗ္ဗံ။ အဗ္ဗိတမ္ပိ ကုက္ကုစ္စဝိနောဒ-နက္ကာယ ပရိဝါသံ ဝါ မာနတ္တံ ဝါ နိက္ခိပါပေတဗ္ဗံ။ အယံ အပဏ္ဏကပ္ပဋိပဒါ။

မာနတ်အတွင်း အန္တရာပတ်ကို ညဉ့်မဖြူလွန်းမီသောရဟန်းကို မူလာယပဋိကဿန ပြု၍ ကျင့်အပ်သော အစီအရင် ဤတွင်ရွှေ့ ပြီး၏။

၂၉၈

[၁၆] ပရိဝါသ်တွင်း အန္တရာပတ်သင့်၍ ညဉ့်မဖုံးလွှမ်းမိသောရဟန်းကို ဝတ်နေအစီအရင်

မာနတ်ကျင့်ပြီးနောက် အတ္တန်မသွင်းမိအတွင်း ဝတ်နှင့်တကွဖြစ်၍ သံဃာဒိသိသ် အာပတ်သင့်အံ့။ ၎င်းအန္တရာပတ်ကို ညဉ့်မဖုံးလွှမ်းမိသော အရာ၌လည်း “သော’ဟံ မာနတ္ထံ စရန္တော” အရာတွင် “သော’ဟံ စိဏ္ဏမာနတ္ထော အတ္တနာရဟော” ဟု ဆို၍ တောင်းခြင်း၊ ကြားခြင်း၊ အတောင်း၊ အကြားအားလျော်စွာ ကမ္မဝါစာဖတ်ရွတ်ရခြင်းမျှသာ ထူးသည်။ မာနတ် အတွင်း အန္တရာပတ်ကို ညဉ့်မဖုံးလွှမ်းမိသောအရာနှင့် အလုံးစုံ တူ၏။

ပရိဝါသ်အတွင်း အန္တရာပတ်သင့်၍ တစ်ညဉ့်မဖုံးလွှမ်းမိသော ရဟန်းကိုလည်း ညဉ့်မဖုံးလွှမ်းမိသော ရဟန်းတို့ကဲ့သို့ပင် “အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော၊ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ” ဟူသော ပုဒ်တို့၏ အရာတွင် “ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော၊ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ” ဟု ဆို၍ တောင်းစေပြီးလျှင် အတောင်းအားလျော်စွာ ကမ္မဝါစာကိုလည်း ထိုအတိုင်း ဖတ်၍ မူလာယပဋိကဿနပြုပြီး လျှင် ၎င်းကမ္မဝါစာ၏ အခြားမဲ့တွင်-

အဟံ ဘန္တေ သမ္မဟုလာ သံဃာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ သမ္မဟုလာ အာပတ္တိယော ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော ။လ။ တီဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။ သော’ဟံ သံယံ တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တီဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။ တာသံ အဂ္ဂေန သမောဓာနပရိဝါသ် ယာစိ။ တဿ မေ သံယော တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိ-ယော တီဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။ တာသံ အဂ္ဂေန သမောဓာနပရိဝါသ် အဒါသိ။ သော’ဟံ ပရိဝသန္တော အန္တရာ သမ္မဟုလာ သံဃာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ ဧကာ-ဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။ သော’ဟံ သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ မူလာယ ပဋိကဿနံ ယာစိ။ တံ မံ သံယော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ မူလာယ ပဋိကဿိ။ သော’ဟံ သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသ် ယာစာမိ။ ဧဝံ တိက္ခတ္တံ ယာစာပေတွာ-

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။ အယံ တိသော ဘိက္ခု သမ္မဟုလာ သံဃာ-ဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ သမ္မဟုလာ အာပတ္တိယော ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာ ။လ။ တီဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။ သော သံယံ တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တီဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။ တာသံ အဂ္ဂေန သမောဓာနပရိဝါသ် ယာစိ။ သံယော

တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တိဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာယော။ တာသံ အဋ္ဌေန သမောဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။ သော ပရိဝသန္တော အန္တရာ သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ ဧကာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာယော။ သော သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာနံ မူလာယ ပဋိကဿနံ ယာစိ။ သံယော တိဿံ ဘိက္ခု တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာနံ မူလာယ ပဋိကဿိ။ သော သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစိ။ ယဒိ သံယဿ ပတ္တကလ္လံ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသံ ဒဒေယျ။ ဧသာ ဥ တ္တိ။

သုဏာတု မေ ။လ။ ယာစတိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသံ ဒေတိ။ ယဿာ'ယသ္မတော ခမတိ တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသဿ ဒါနံ။ သော တုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ။ သော ဘာသေယျ။ ။ ဒုတိယမ္ပိ ဧတမတ္ထံ ဝဒါမိ။ ။ တတိယမ္ပိ ဧတမတ္ထံ ဝဒါမိ။

ဒိန္နော သံယေန တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသော။ ခမတိ သံယဿ။ တသ္မာ တုဏှိ။ ဧဝမေတံ ဓာရယာမိ။ ဧဝံ ကမ္မဝါစံ ကတွာ ပရိဝါသံ သမာဒါပေတွာ “အဟံ ဘန္တေ ။လ။ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစိ။ တဿ မေ သံယော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပုဋ်ဉ္စန္ဒာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။ သော'ဟံ ပရိဝသာမိ။ ဝေဒယာမဟံ ဘန္တေ။ ဝေဒယတိတိ မံ သံယော ဓာရေတု။” ဧဝံ အာရောစာပေတွာ ပရိဝတ္တဒိဝသေ မက္ခေတွာ ပုန တိဟံ ပရိဝသာပေတဗ္ဗံ။ ပရိဝသာပေတွာ-

အဟံ ဘန္တေ ။လ။ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။ သော'ဟံ ပရိဝတ္တပရိဝါသော အဟံ ဘန္တေ သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပုဋ်ဉ္စန္ဒာယော။ သော'ဟံ သံယံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပုဋ်ဉ္စန္ဒာနဉ္စ အပုဋ်ဉ္စန္ဒာနဉ္စ ဆာရတ္ထံ မာနတ္ထံ ယာစာမိ။ ဧဝံ တိက္ခတ္ထံ ယာစာပေတွာ ဝုတ္တနယေနေဝ နာမံ အာစိက္ခိတွာ-

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ တိဿော ဘိက္ခု သမ္မဟုလာ သံယာ-
ဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ သမ္မဟုလာ အာပတ္တိယော ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော
။လ။ တီဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။ တာသံ အဠေန သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစိ။ သံယော
တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တီဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။
တာသံ အဠေန သမောဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။ သော ပရိဝဿန္တော အန္တရာ
သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။

သော သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ
မူလာယ ပဋိကဿနံ ယာစိ။ သံယော တိဿံ ဘိက္ခု တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ
အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ မူလာယ ပဋိကဿိ။ သော သံယံ တာသံ အန္တရာ
သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာန-
ပရိဝါသံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ
အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။
သော ပရိဝုတ္တပရိဝါသော အယံ တိဿော ဘိက္ခု သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ
အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။

သော သံယံ တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ
ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ယာစတိ။ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ။ သံယော တိဿဿ
ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ ဆာရတ္တံ
မာနတ္တံ ဒဒေယျ။ သော ဥတ္တိ။

သုဏာတု ။လ။ ယာစတိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္မဟု-
လာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ဒေတိ။ ယဿာ-
ယသ္မတော ခမတိ တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္ဒာ-
နဉ္စ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ ဆာရတ္တံ မာနတ္တဿ ဒါနံ။ သော တုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ။
သော ဘာသေယျ။ ။ ဒုတိယမ္ပိ ဧတမတ္ထံ ဝဒါမိ။ ။ တတိယမ္ပိ ဧတမတ္ထံ ဝဒါမိ။

ဒိန္နံ သံယေန တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္ဒာ-
နဉ္စ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ။ ခမတိ သံဃဿ၊ တသ္မာ တုဏှိ။ ဧဝမေတံ
ဓာရယာမိ။ ဧဝံ ကမ္မဝါစကတွာ မာနတ္တံ သမာဒါပေတွာ—

အဟံ ဘန္တေ ။လ။ မာနတ္တံ ယာစိ။ တဿ မေ သံယော တာသံ သမ္မဟုလာနံ
အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ အဒါသိ။ သော'ဟံ မာနတ္တံ

စရာမိ။ ဝေဒယာမဟံ ဘန္တေ။ ဝေဒယတီတိ မံ သံယော ဓာရေတု။ ဧဝံ အာရော-
စာပေတွာ မာနတ္တံ စရာပေတဗ္ဗံ။ စရာပေတွာ စ- အဟံ ဘန္တေ ။လ။ မာနတ္တံ
အဒါသိ။ သော'ဟံ စိဏ္ဏမာနတ္တော သံယံ အဗ္ဘာနံ ယာစာမိ။ ဧဝံ တိက္ခတ္တံ ယာစာ-
ပေတွာ ဝုတ္တနယေနေဝ နာမံ အာစိက္ခိတွာ-

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ တိဿော ဘိက္ခု သမ္မဟုလာ သံယာ-
ဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ သမ္မဟုလာ အာပတ္တိယော ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာ-
ယော ။လ။ တီဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။ သော သံယံ တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိ-
ယော တီဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။ တာသံ အဋ္ဌေန သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစိ။ သံယော
တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တီဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။
တာသံ အဋ္ဌေန သမောဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။ သော ပရိဝသန္တော အန္တရာ
သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။

သော သံယံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ။ မူလာယ-
ပဋိကဿနံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ
အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ မူလာယ ပဋိကဿိ။ သော သံယံ အန္တရာ
သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာန-
ပရိဝါသံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ
အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။
သော ပရိဝုတ္တပရိဝါသော အယံ တိဿော ဘိက္ခု သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ
အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။

သော သံယံ တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ
ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္မဟုလာနံ
အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ အဒါသိ။ သော စိဏ္ဏ-
မာနတ္တော သံယံ အဗ္ဘာနံ ယာစတိ။ ယဒိ သံယဿ ပတ္တကလ္လံ။ သံ ယော တိဿံ
ဘိက္ခု အဗ္ဗေယျ။ သော ဥတ္တိ။ ။ သုဏာတု မေ ။လ။ ယာစတိ။ သံယော
တိဿံ ဘိက္ခု အဗ္ဗေတိ။ ယဿာ'ယသုတော ခမတိ တိဿဿ ဘိက္ခုနော အဗ္ဘာနံ။
သော တုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ။ သော ဘာသေယျ။ ။ ဒုတိယမ္ပိ ဧတမတ္ထံ
ဝဒါမိ။ ။ တတိယမ္ပိ ဧတမတ္ထံ ဝဒါမိ။

အဗ္ဗိတော သံယေန တိဿော ဘိက္ခု။ ခမတိ သံယဿ။ တသ္မာ တုဏှိ။

ဧဝံမေတံ ဓာရယာမိ။ ဧဝံ ကမ္မဝါစံ ကတွာ ကုတ္တုစ္စဝိနောဒနက္ကာယ ပရိဝါသံ ဝါ
မာနတ္ထံ ဝါ နိက္ခိပါပေတဗ္ဗံ။ အယံ အပဏ္ဏကပ္ပဋိပဒါ။

ပရိဝါသံအတွင်း အန္တရာပတ်သင့်၍ ညဉ့်ဖုံးလွှမ်းမိသောရဟန်းကို ဝတ်နေစေအပ်
သော အစီအရင် ဤတွင်ရှေ့ ပြီး၏။

----- x -----

[၁၇] မာနတ်တွင်း အန္တရာပတ်သင့်၍ ညဉ့်ဖုံးလွှမ်းမိသောရဟန်း
ဝတ်နေအစီအရင်

မာနတ္တာရဟအဖြစ်ဖြင့် အန္တရာပတ်ကို ညဉ့်ဖုံးလွှမ်းရာ၌လည်း “သော’ဟံ ပရိဝ-
သန္တော”အရာတွင် “သော’ဟံ ပရိဝတ္ထပရိဝါသော မာနတ္တာရဟော”ဟု ဆိုသည်သာ ထူးသည်။
၎င်းပါရိဝါသိကအဖြစ်ဖြင့် အန္တရာပတ်ကို ညဉ့်ဖုံးလွှမ်းမိသောအရာနှင့် အလုံးစုံ တူ၏။

မာနတ္တစာရိကအဖြစ်ဖြင့် အန္တရာပတ်ကို တစ်ညဉ့်ဖုံးလွှမ်းမိသော ရဟန်းကိုကား
ညဉ့်ဖုံးလွှမ်းမိသော ရဟန်းကိုကဲ့သို့ပင် “အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော၊ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ”ဟူသော ပုဒ်တို့၏
အရာတွင် “ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော၊ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ”ဟု ဆို၍ တောင်းစေပြီးလျှင်-

သော’ဟံ မာနတ္ထံ စရန္တော အန္တရာ သမ္ပဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိ-
ယော အာပဇ္ဇိဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။ သော’ဟံ သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ
အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ မူလယ ပဋိကဿနံ ယာစိ။ တံ မံ သံယော တာသံ
အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ မူလာယ ပဋိကဿိ။ သော’ဟံ
သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ ပုရိမာသု
အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစာမိ။

ဤသို့ ၃-ကြိမ် တောင်းစေပြီး၍-

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ တိသေသာ ဘိက္ခု သမ္ပဟုလာ သံယာ-
ဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ သမ္ပဟုလာ အာပတ္တိယော ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာ-
ယော။လ။ တီဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။ သော သံယံ တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော
တီဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။ တာသံ အဠေန သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစိ။ သံယော တိဿ-
ဿ ဘိက္ခုနေ တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တီဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။ တာသံ
အဠေန သမောဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။ သော ပရိဝတ္ထပရိဝါသော အယံ တိသေသာ

ဘိက္ခု သမ္မဟုလာ သံဃာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။

သော သံဃံ တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ယာစိ။ သံဃော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ အပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ အဒါသိ။ သော မာနတ္တံ စရန္တော အန္တရာ သမ္မဟုလာ သံဃာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ ကောဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာယော။

သော သံဃံ တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ကောဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ မူလာယ ပဋိကဿနံ ယာစိ။ သံဃော တိဿံ ဘိက္ခု တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ကောဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ မူလာယ ပဋိကဿိ။ သော သံဃံ တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ကောဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစတိ။ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ၊ သံဃော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ကောဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသံ ဒဒေယျ။ သော ၂ တ္တိ။

သုဏာတု မေ ။လ။ ယာစတိ။ သံဃော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ကောဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသံ ဒေတိ။ ယဿာ'ယသုတော ခမတိ တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ကောဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသဿ ဒါနံ၊ သော တုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ။ သော ဘာသေယျ။ ။ ဒုတိယမ္ပိ ဧတမတ္တံ ဝဒါမိ။ ။ တတိယမ္ပိ ဧတမတ္တံ ဝဒါမိ။

ဒိန္နော သံဃေန တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ကောဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသော။ ခမတိ သံဃဿ။ တသ္မာ တုဏှိ။ ဧဝမေတံ ဓာရယာမိ။ ။ ဧဝံ ကမ္မဝါစံ ကတွာ ပရိဝုတ္တဒိဝေသ မက္ခေတွာ ပရိဝါသံ သမာဒါပေတွာ-

အဟံ ဘန္တေ ။လ။ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစိ။ တဿ-မေ သံဃော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ကောဟပ္ပဋိစ္ဆန္ဒာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။ သော'ဟံ ပရိဝသာမိ။ ဝေဒယာမဟံ ဘန္တေ။ ဝေဒယတိတိ မံ သံဃော ဓာရေတု။ ဧဝံ အာရောစာပေတွာ ပရိဝသာပေ-တဉ္စ။ ပရိဝသာပေတွာ စ မာနတ္တံ သမာဒါပေတွာ-

အဟံ ဘန္တေ ။လ။ မူလာယ ပဋိကဿိ။ သော'ဟံ မာနတ္ထံ စရာမိ။ ဝေဒယာ မဟံ ဘန္တေ။ ဝေဒယတီတိ မံ သံယော ဓာရေတု။ ဧဝံ အာရောစာပေတွာ စိက္ခမာ-
နတ္ထဒိဝသေ မက္ခေတွာ မာနတ္ထံ စရာပေတဗ္ဗံ။ စရာပေတွာ စ-

အဟံ ဘန္တေ ။လ။ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။
သော'ဟံ ပရိဝုတ္တပရိဝါသော သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ
ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဒနံ ဆာရတ္ထံ မာနတ္ထံ ယာစာမိ။ ဧဝံ တိက္ခတ္ထံ ယာစာပေတွာ-

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ တိဿော ဘိက္ခု သမ္ပဟုလာ သံယာဒိ-
သေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ သမ္ပဟုလာ အာပတ္တိယော ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဒာယော
။လ။ တီဟပုဋိစ္ဆန္ဒာယော။ သော သံယံ တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော
တီဟပုဋိစ္ဆန္ဒာယော။ တာသံ အဠေန သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ
ဘိက္ခုနော တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တီဟပုဋိစ္ဆန္ဒာယော တာသံ
အဠေန သမောဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။ သော ပရိဝုတ္တပရိဝါသော အယံ တိဿော
ဘိက္ခု သမ္ပဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပုဋိစ္ဆန္ဒာယော။

သော သံယံ တာသံ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ အပုဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ
ဆာရတ္ထံ မာနတ္ထံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္ပဟုလာနံ
အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ အပုဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ ဆာရတ္ထံ မာနတ္ထံ အဒါသိ။ သော မာနတ္ထံ
စရန္တော အန္တရာ သမ္ပဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ ဧကာဟ-
ပုဋိစ္ဆန္ဒာယော။

သော သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဒာနံ
မူလာယ ပဋိကဿနံ ယာစိ။ သံယော တိဿံ ဘိက္ခု တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ
အာပတ္တိနံ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဒာနံ မူလာယ ပဋိကဿိ။

သော သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဒာနံ
ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော
တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဒာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု
သမောဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။ သော ပရိဝုတ္တပရိဝါသော သံယံ တာသံ အန္တရာ
သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဒာနံ ဆာရတ္ထံ မာနတ္ထံ ယာစတိ။ ယဒိ
သံယဿ ပတ္တကလ္လံ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ
အာပတ္တိနံ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဒာနံ ဆာရတ္ထံ မာနတ္ထံ ဒဒေယျ။ ဧသာ ၂ တ္ထိ။

သုဏာတု မေ ။လ။ ယာစတိ။ သံယော တိဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဒာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ဒေတိ။ ယဿာ-
 ယသ္မတော ခမတိ တိဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ
 ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဒာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တဿ ဒါနံ။ သော တုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ။
 သော ဘာသေယျ။ ။ ဒုတိယမ္ပိ ဧတမတ္ထံ ဝဒါမိ။ ။ တတိယမ္ပိ ဧတမတ္ထံ
 ဝဒါမိ။

ဒိန္နံ သံယေန တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ
 ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဒာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ။ ခမတိ သံယဿ။ တသ္မာ တုဏှိ။ ဧဝမေတံ
 ဓာရယာမိ။ ဧဝံ ကမ္ပဝါစံ ကတွာ မာနတ္တံ သမာဒါပေတွာ—

အဟံ ဘန္တေ ။လ။ မာနတ္တံ အဒါသိ။ သော'ဟံ မာနတ္တံ စရာမိ။ ဝေဒယာ-
 မဟံ ဘန္တေ။ ဝေဒယတီတိ မံ သံယော ဓာရေတု။ ဧဝံ အာရောစာပေတွာ မာနတ္တံ
 စရာပေတဗ္ဗံ။ စရပေတွာ စ—

အဟံ ဘန္တေ ။လ။ မာနတ္တံ အဒါသိ။ သော'ဟံ စိဏ္ဏမာနတ္တော သံယံ အဗ္ဘာနံ
 ယာစာမိ။ ဧဝံ တိက္ခတ္တံ ယာစာပေတွာ ယထာ ဝုတ္တနယေနေဝ နာမံ အာစိက္ခိတွာ-

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ တိဿော ဘိက္ခု သမ္မဟုလာ သံယာ-
 ဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ သမ္မဟုလာ အာပတ္တိယော ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဒာ-
 ယော ။လ။ တိဟပုဋိစ္ဆန္ဒာယော။

သော သံယံ တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တိဟပုဋိစ္ဆန္ဒာယော။
 တာသံ အဠေန သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော
 တာသံ အာပတ္တိနံ ယာ အာပတ္တိယော တိဟပုဋိစ္ဆန္ဒာယော။ တာသံ အဠေန
 သမောဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။ သော ပရိဝုတ္တပရိဝါသော။ အယံ တိဿော ဘိက္ခု
 သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ အပုဋိစ္ဆန္ဒာယော။

သော သံယံ တာသံ သမ္မဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ အပုဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ
 ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ သမ္မဟုလာနံ
 အာပတ္တိနံ ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ အပုဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ အဒါသိ။ သော မာနတ္တံ
 စရန္တော အန္တရာ သမ္မဟုလာ သံယာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ ဧကာဟပု-
 ဋိစ္ဆန္ဒာယော။

သော သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္နာနံ မူလာယ ပဋိကဿနံ ယာစိ။ သံယော တိဿံ ဘိက္ခု တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္နာနံ မူလာယ ပဋိကဿိ။

သော သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္နာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္နာနံ ပုရိမာသု အာပတ္တိသု သမောဓာနပရိဝါသံ အဒါသိ။ သော ပရိဝုတ္ထပရိဝါသော သံယံ တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္နာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ယာစိ။ သံယော တိဿဿ ဘိက္ခုနော တာသံ အန္တရာ သမ္ပဟုလာနံ အာပတ္တိနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္နာနံ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ အဒါသိ။ သော စိဏ္ဏမာနတ္တော သံယံ အဗ္ဘာနံ ယာစတိ။ ယဒိ သံယဿ ပတ္တကလ္လံ၊ သံယော တိဿံ ဘိက္ခု အဗ္ဘေယျ။ သော ဥတ္တိ။

သုဏာတု မေ ။လ။ ယာစတိ၊ သံယော တိဿံ ဘိက္ခု အဗ္ဘေတိ။ ယဿာ-ယသ္မတော ခမတိ တိဿဿ ဘိက္ခုနော အဗ္ဘာနံ။ သော တုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ။ သော ဘာသေယျ။ ။ ဒုတိယမ္ပိ ဧတမတ္တံ ဝဒါမိ။ ။ တတိယမ္ပိ ဧတမတ္တံ ဝဒါမိ။

အဗ္ဘိတော သံယေန တိဿော ဘိက္ခု။ ခမတိ သံယဿ။ တသ္မာ တုဏှိ။ ဧဝမေတံ ဓာရယာမိ။ ဧဝံ ကမ္ပဝိစံ ကတွာ အဗ္ဘေတဗ္ဗံ။ အဗ္ဘိတမ္ပိ ကုဏ္ဏုစ္စဝိနော-ဒနတ္ထာယ ပရိဝါသံ ဝါ မာနတ္တံ ဝါ နိက္ခိပါပေတဗ္ဗံ။ အယံ အပဏ္ဏကပ္ပဋိပဒါ။

မာနတ်အတွင်း အန္တရာပတ်သင့်၍ ညဉ့်ဖုံးလွှမ်းမိသော ရဟန်းကို ဝတ်နေစေအပ်သော အစီအရင် ဤတွင် ပြီး၏။

အဗ္ဘာနာရဟအဖြစ်ဖြင့် အန္တရာပတ်သင့်၍ ညဉ့်ဖုံးလွှမ်းမိသော ရဟန်းကိုလည်း ထို့အတူပင် “သော’ဟံ မာနတ္တံ စရန္တော”အရာတွင် “သော’ဟံ စိဏ္ဏမာနတ္တော အဗ္ဘာနရတော” ဟု ဆို၍ တောင်းစေကြားစေပြီးလျှင် အတောင်း၊အကြားအားလျော်စွာ ကမ္ပဝါစာဖတ်၍ ဝတ်နေစေအပ်၏။ ယခုကာလ အသုံးအစွဲ အလေ့အလာများသော အဂ္ဂသမောဓာနပရိ-ဝါသ်နှင့် ယှဉ်၍ စူဠဝါပါဠိတော်မှ နေနည်း၊ကျင့်နည်းရရှိ အကုန်မဟုတ်၊ နုတ်၍ ရေးသားအပ်သော မူလာယ ပဋိကဿန ဝတ်နေစေအပ်သော အစီအရင် ပြီး၏။

ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ သမ္မဟုလာ၊ များစွာကုန်သော။ သံယာဒိသေသာ၊ သံယာဒိသိသ် အမည်ရှိကုန်သော။ အာပတ္တိယော၊ တို့သို့။ အာပဇ္ဇိ ရောက်ပြီ။ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဒာယော၊ ၁-ရက် ဖုံးလွှမ်းခြင်းရှိကုန်သော။ သမ္မဟုလာ၊ ကုန်သော။ အာပတ္တိယော၊ သံယာဒိသိသ်အာပတ်တို့သို့လည်းကောင်း။ ဒွိဟပုဋိစ္ဆန္ဒာယော၊ ကုန်သော။ သမ္မဟုလာ၊ ကုန်သော။ အာပတ္တိယော၊ တို့သို့လည်းကောင်း။ တိဟပုဋိစ္ဆန္ဒာယော၊ ကုန်သော။ သမ္မဟုလာ၊ ကုန်သော။ အာပတ္တိယော၊ တို့သို့လည်းကောင်း။ အာပဇ္ဇိ၊ ပြီ။ သော အဟံ၊ ထိုအကျွန်ုပ်သည်။ သံယံ၊ သံယာအပေါင်းကို။ တာသံ အာပတ္တိနံ၊ ထို ၁-ရက်၊ ၂-ရက်၊ ၃-ရက် ဖုံးလွှမ်းခြင်းရှိကုန်သော များစွာကုန်သော သံယာဒိသိသ်အာပတ်တို့တွင်။ ယာ အာပတ္တိယော၊ အကြင် သံယာဒိသိသ်အာပတ်တို့သည်။ တိဟပုဋိစ္ဆန္ဒာယော၊ ၃-ရက် ဖုံးလွှမ်းခြင်း ရှိကုန်၏။ တာသံ၊ ထို ၃-ရက် ဖုံးလွှမ်းခြင်းရှိကုန်သော သံယာဒိသိသ် အာပတ်တို့၏။ အဂ္ဂေန၊ ထိုက်သော အပိုင်းအခြားအားဖြင့်။ သမောဓာနပရိဝါသံ၊ ပေါင်း၍ နေခြင်းရှိသော ပရိဝါသ်ကို။ ယာစိ၊ တောင်းပြီ။ တဿ မေ၊ ထိုအဂ္ဂသမောဓာနပရိဝါသ် တောင်းသော အကျွန်ုပ်အား။ သံယော၊ သံယာအပေါင်းသည်။ တာသံ အာပတ္တိနံ၊ တို့တွင်။ ယာ အာပတ္တိယော၊ တို့သည်။ တိဟပုဋိစ္ဆန္ဒာယော၊ ကုန်၏။ တာသံ၊ တို့၏။ အဂ္ဂေန၊ ဖြင့်။ သမောဓာနပရိဝါသံ၊ ကို။ အဒါသိ၊ ပေးပြီ။

သော အဟံ၊ သည်။ ပရိဝတ္ထပရိဝါသော၊ နေပြီးသော ပရိဝါသ်ရှိ၏။ ဝါ၊ ပရိဝါသ်မှ ထပြီ။ ဘန္တေ၊ ဘုရား။ အဟံ၊ သည်။ အပုဋိစ္ဆန္ဒာယော၊ ညဉ့်ဖုံးလွှမ်းခြင်း မရှိကုန်သော။ ဝါ၊ ညဉ့်မဖုံးလွှမ်းအပ်ကုန်သော။ သမ္မဟုလာ၊ ကုန်သော။ သံယာဒိသေသာ၊ ကုန်သော။ အာပတ္တိယော၊ တို့သို့။ အာပဇ္ဇိ၊ ပြီ။ သော အဟံ၊ သည်။ သံယံ၊ ကို။ ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ၊ ညဉ့်ဖုံးလွှမ်း မိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ အပုဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ၊ ညဉ့်မဖုံးလွှမ်းမိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ သမ္မဟုလာနံ၊ ကုန်သော။ တာသံ အာပတ္တိနံ၊ ထိုသံယာဒိသိသ်အာပတ်တို့၏။ ဆာရတ္ထံ၊ ၆-ညဉ့်။ မာနတ္ထံ၊ သံယာမြတ်နိုးကြောင်း အကျင့်-ဟု ဆိုအပ်သော မာနတ်ကို။ ယာစိ၊ ပြီ။ တဿ မေ၊ ထို ၆-ညဉ့် မာနတ်တောင်းသော အကျွန်ုပ်အား။ သံယော၊ သည်။ ပဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ၊ ကုန်သော။ အပုဋိစ္ဆန္ဒာနဉ္စ၊ ကုန်သော။ သမ္မဟုလာနံ၊ ကုန်သော။ တာသံ အာပတ္တိနံ၊ တို့၏။ ဆာရတ္ထံ၊ ၆-ညဉ့်။ မာနတ္ထံ၊ ကို။ အဒါသိ၊ ပေးပြီ။

သော အဟံ၊ သည်။ မာနတ္ထံ၊ ကို။ စရန္တော၊ ကျင့်စဉ်။ အန္တရာ၊ မာနတ်အတွင်း။ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဒာယော၊ ကုန်သော။ သမ္မဟုလာ၊ ကုန်သော။ သံယာဒိသေသာ၊ ကုန်သော။ အာပတ္တိယော၊ တို့သို့။ အာပဇ္ဇိ၊ ပြီ။ သော အဟံ၊ သည်။ သံယံ၊ ကို။ အန္တရာ၊ တွင်း။ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္ဒာနံ၊ ကုန်သော။ သမ္မဟုလာနံ၊ ကုန်သော။ တာသံ အာပတ္တိနံ၊ တို့၏။ မူလာယ၊

အရင်းသို့။ ပဋိကဿနံ၊ ငင်ခြင်းကို။ ယာစိ၊ ပြီ။ တံ မံ၊ ထိုအကျွန်ုပ်ကို။ သံယော၊ သည်။ အန္တရာ၊ တွင်း။ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္နာနံ၊ ကုန်သော။ သမ္ပဟုလာနံ၊ ကုန်သော။ တာသံ အာပတ္တိနံ၊ တို့၏။ မူလာယ၊ သို့။ ပဋိကဿိ၊ ငင်ပြီ။ သော အဟံ၊ သည်။ သံယံ၊ ကို။ အန္တရာ၊ တွင်း။ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္နာနံ၊ ကုန်သော။ သမ္ပဟုလာနံ၊ ကုန်သော။ တာသံ အာပတ္တိနံ၊ တို့၏။ ပုရိမာသု၊ ရှေးဖြစ်ကုန်သော။ အာပတ္တိသု၊ ၃-ရက် ဖုံးလွှမ်းမိကုန်သော သံယာဒိသိသံအာပတ်တို့၌။ သမောဓာနပရိဝါသံ၊ ကို။ ယာစိ၊ ပြီ။

တဿ မေ၊ ထိုအကျွန်ုပ်အား။ သံယော၊ သည်။ အန္တရာ၊ တွင်း။ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္နာနံ၊ ကုန်သော။ တာသံ အာပတ္တိနံ၊ တို့၏။ ပုရိမာသု၊ ကုန်သော။ အာပတ္တိသု၊ တို့၌။ သမောဓာနပရိဝါသံ၊ ကို။ အဒါသိ၊ ပြီ။ ပရိဝုတ္ထပရိဝါသော၊ နေပြီးသော ပရိဝါသ်ရှိသော။ သော အဟံ၊ သည်။ သံယံ၊ ကို။ အန္တရာ၊ တွင်း။ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္နာနံ၊ ကုန်သော။ သမ္ပဟုလာနံ၊ ကုန်သော။ တာသံ အာပတ္တိနံ၊ တို့၏။ ဆာရတ္တံ၊ ၆-ညဉ့်။ မာနတ္တံ၊ ကို။ ယာစိ၊ ပြီ။ တဿ မေ၊ အား။ သံယော၊ သည်။ အန္တရာ၊ တွင်း။ ဧကာဟပုဋိစ္ဆန္နာနံ၊ ကုန်သော။ သမ္ပဟုလာနံ၊ ကုန်သော။ တာသံ အာပတ္တိနံ၊ တို့၏။ ဆာရတ္တံ၊ ၆-ညဉ့်။ မာနတ္တံ၊ ကို။ အဒါသိ၊ ပြီ။ စိဏ္ဏမာနတ္ထော၊ မူလအာပတ် မာနတ်၊ အန္တရာပတ် မာနတ်ကျင့်ပြီးသော။ သော အဟံ၊ သည်။ သံယံ၊ ကို။ အတ္တာနံ၊ သံယာဘောင်သို့ ခေါ်သွင်းခြင်း-ဟု ဆိုအပ်သော အတ္တာန်ကို။ ယာစာမိ၊ တောင်းပါ၏။

ဤအတ္တာန်တောင်း၏ အနက်မြန်မာကို မိုး၍ ဝတ်တောင်း၊ဝတ်ကြား ကမ္မဝါစာ၏ အနက်မြန်မာများကိုလည်း သိလေ။ ၎င်းအတ္တာန်တောင်း၏ အတွင်းမဝင်သောအရာ များစွာ မရှိပြီ။ ပရိဝါသ်ကြား၊ မာနတ်ကြားတို့၏အဆုံး၌ အနည်းငယ်မျှရှိသောပုဒ်တို့၏ မြန်မာကား-

သော အဟံ၊ သည်။ ပရိဝသာမိ၊ ပရိဝါသ်နေပါ၏။ ဘန္တေ၊ ဘုရား။ အဟံ၊ သည်။ ဝေဒယာမိ၊ သံယာဒိသိသံအာပတ်သင့်သည်ဖြစ်၍ ပရိဝါသ်နေရသည်၏အဖြစ်ကို သံယာကို သိစေ၏။ မံ၊ အကျွန်ုပ်ကို။ သံယော၊ သည်။ ဝေဒယတီတိ၊ သံယာဒိသိသံအာပတ်သင့်သည်ဖြစ်၍ ပရိဝါသ်နေရသည်၏အဖြစ်ကို သံယာကို သိစေ၏-ဟူ၍။ ဓာရေတု၊ မှတ်ကြပါလော့။ သော အဟံ၊ သည်။ မာနတ္တံ၊ သံယာမြတ်နိုးကြောင်း အကျင့်-ဟု ဆိုအပ်သော မာနတ်ကို။ စရာမိ၊ ကျင့်ပါ၏။ ဘန္တေ၊ ဘုရား။ အဟံ၊ သည်။ ဝေဒယာမိ၊ သံယာဒိသိသံအာပတ်သင့်သည်ဖြစ်၍ မာနတ်ကျင့်ရသည်၏အဖြစ်ကို သံယာကို သိပါစေ၏။ မံ၊ ကို။ သံယော၊ သည်။ ဝေဒယတီတိ၊ သံယာဒိသိသံအာပတ်သင့်သည်ဖြစ်၍ မာနတ်ကျင့်ရသည်၏အဖြစ်ကို သံယာကို သိပါစေသောသူ-ဟူ၍။ ဓာရေတု၊ လော့။

(ဤ “ဝေဒယာမဟံ”ဟူသော ပုဒ်ကို “ဝေဒယာမဟန္တိ ဇာနာပေမိ အဟံ။ အာရော-
 စေမိတိ အတ္ထော၊ အနုဘဝါမိတိ ပိဿ အတ္ထံ ဝဒန္တိ၊ ပုရိမံ ပန ပသံသန္တိ အာရောစနဝစနတ္ထာ-
 ယ”ဟု လာသော ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာနှင့်အညီ အနက်ယောဇာနာအပ်လေသည်။ ဤ
 “ဝေဒယာမိ၊ ဝေဒယတိ”ဟူသောပုဒ်တို့သည် အာချာတ်ပုဒ်၊ ဝိဒေတိ၊ ဣယပစ္စည်း၊ စုရာဒိ
 ဂိုဏ်းဖြစ်သည်။ ဤ၌ ‘ဣ’အက္ခရာ မလို။ “ဝေဒယာမိ၊ ဝေဒယတိ”ရှိသင့်သည်-ဟု သဒ္ဒါဆရာတို့
 ဆိုကြကုန်၏။ လာရင်း ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ ပေတိ၌ကား ဣ-အက္ခရာနှင့်သာ ရှိကြသည်
 ဖြစ်၍ ရှိသည့်အတိုင်း ရေးလိုက်သည်။ “အာရောစယာမိ ဝေါ ဘိက္ခဝေ၊ အာမန္တယာမိ ဝေါ
 ဘိက္ခဝေ။ ပဋိဝေဒယာမိ ဝေါ ဘိက္ခဝေ” ပါဠိနေကို ထောက်လျှင် သဒ္ဒါဆရာတို့ စကားသည်
 သင့်မြတ်သကဲ့သို့ ထင်၏။ စူးစမ်းဆင်ခြင်၍ ယူလေ။)

သဗ္ဗညုတဉာဏ်-အစရှိသော မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော မြတ်သော ဂုဏ်အပေါင်းတို့၏
 တည်ရာ၊ မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ သာသနာတော် တောက်ပထွန်းလင်းရာ ဤမြန်မာတိုင်း
 ကြီးတန်ဆောင်၊ ကုန်းဘောင်နွယ်မျိုး၊ မင်းရိုးမှန်လှ၊ အသမ္ဘန္တ ခတ္တိယဝံသာ၊ အမရပူရ
 စတုတ္ထနန်းစံ မင်းမြတ်သည် ရွှေနန်းမတက်မီကပင် သဒ္ဒါကြည်ညို ရှိသေမြတ်နိုး ကိုးကွယ်
 လှူဒါန်း၊ ရွှေနန်းတက်ပြန်သည့်ကာလလည်း အစ္စရိယံ ဝတ၊ အဗျူတံ ဝတ၊ ဥဒါန်းမြွက်ဟ
 မြေမ-စံရာ ရတနာရောင်ယှက်ကူး ကုသိုလ်ထူး၊ ကုသိုလ်မြတ် နတ်ဗိမာန်အသွင် မင်္ဂလာစံ
 ကျောင်းတော်မြတ်ကို ကြည်ညိုဝမ်းမြောက် ဆောက်လှူအပ်နှင်းလေ၍ ရှိသေလေးမြတ်
 ကိုးကွယ်အပ်သော ပညာဇောတာဘိသိရိပဝရဝိယောလင်္ကာရ ဓမ္မသေနာပတိ မဟာဓမ္မ-
 ရာဇာဓိရာဇဂုရု-ဟူသော သံဃရာဇာဘွဲ့တံဆိပ်တော် အရှင်ဖြစ်တော်မူသော၊ ခန္တိမေတ္တာ၊
 ဒယာကရုဏာ၊ ဝိဝါဒဝုတ္တိ၊ အလိနဝိရိယ၊ ဥဇုကသမာစာရ၊ ပရိယတ္တိဝိသာရဒ၊ လန္ဠိ-
 ပေသလ-စသော ကျေးဇူးဂုဏ်တို့၏တည်ရာ သာသနာပြုဆရာတော်ဘုရားကြီးသည်
 ယုံကြည်လေးမြတ်တော်မူအပ်သော တပည့်အများတို့တွင် တစ်ယောက်အကျုံးဝင်သော၊
 ရွှေတောင်မြို့လျှင် ဖွားရာဇာတိ ဘူမိအမှန် ပဏ္ဍိတဝံသာဘိဓမ္မမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု-
 ဟူသော ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ အမရပူရရွှေမြို့တော် ဗန်းမော်တိုက်အုပ်ထေရ်မြတ်သည်-

အသက် ၄၄-နှစ်၊ သိက္ခာ ၂၅-ဝါမြောက်တွင် အံ့ဖွယ် ၈-ဖြာ၊ အင်္ဂါ ၉-ပါးရှိသော
 နိယျာနိကဘုရားသဗ္ဗညုသာသနာတော်၌ ရာဂ-စသော ကိလေသာဘေးရန်တို့ကို တဖန်
 မဖြစ်ပြန်သောအားဖြင့် ဝရဇိန်စက်သွားကဲ့သို့ ပယ်ရှားရှင်းလင်း၍ ဝဋ်ဆင်းရဲတို့၏
 ဆုံးခန်းကို ပြုတတ်သော မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ ထိုမဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ဖြစ်စေတတ်
 သော အာသန္နတရ၊ ပကတူပနိဿယသတ္တိရှိသော ဝိပဿနာဉာဏ်၊ နိဝရဏဘေးရန်တို့ကို
 ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပယ်ရှားနှိမ်နင်းလေ၍ ရူပ၊ အရူပ ပဋိသန္ဓေအား ဇနက

သတ္တိ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်အား ပါဒက၊ သမသိတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သော သမထဉာဏ်၊ ထိုသမထ၊ ဝိပဿနာဉာဏ် ၂-ပါးတို့ကို ဖြစ်ပွားစေတတ်သော စိတ်၏တည်ကြည်ငြိမ်သက်ခြင်း သမာဓိ၊ ထိုသမာဓိတရားကို ရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းမူလ အခြေပါဒ သီလဝိသုဒ္ဓိကို အလိုရှိကုန်သော လဇ္ဇိပေသလ၊ ကုက္ကုစ္စက၊ သိက္ခာကာမ ရဟန်းမွန်ရဟန်းမြတ်တို့အား သဗ္ဗညုတဘုရား ဟောကြားပညတ်တော်မူအပ်သော ပရိဝါသိကံ၊ မာနတံကံအရာတို့၌ မတိမ်းမပါး ဖြောင့်သားမွန်ကန်စွာ ပြုကျင့်ကြရသဖြင့် သီလဝိသုဒ္ဓိဖြစ်စေခြင်းငှာ ၁၂-စု ဝိဝါဒဝိနိစ္ဆယစကားရပ် အပွင့်စွာမာနတံ မူလာယပကဋိကဿနဝတ်နေစေအပ်သော အစီအရင်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်လျက် အသက်ထက်ဆုံး နှလုံးသွင်းစရာ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့မှ ထုတ်နုတ်ထောက်ထား၍ ရေးသားစီရင်အပ်သော ဤဝတ်စာအဆုံးအဖြတ် မှတ်သားဖွယ် ဝိနိစ္ဆယသည် သာသနာတော် ၂၃၉၄-ခုနှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၁၂-ခု၊ ဝသန္တတုအတွင်း သီတင်းကျွတ်လဆန်း၊ ၁-ရက်နေ့တွင် အောင်မြင်ပြီးစီးခြင်းသို့ ရောက်သည်။

သမဏာ ပေမကာ သီလံ၊ ဝိနယညုပသံသိတံ။
 ဣမံ ပဿန္တု သက္ကစ္စံ၊ သုတံ ဝိဝါဒဆေးခန်းနိန္ဒိ။ ။

ဝိဝါဒဆေးခန်း၊ သံယာ မငြိမ်သက်၊ မချမ်းသာခြင်းတို့ ဖြစ်စေတတ်သော ငြင်းခုံခြင်းတို့ကို ဖြတ်ရာဖြတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဝိဝါဒဆေးခန်း အမည်ရှိသော။ သုတံ၊ ဝိနိစ္ဆယ အဖြာဖြာ၊ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာအထွေထွေ၊ စကားပြေအနက်တို့ဖြင့် ကြည့်ရှု၍ မငြီးဖွယ်၊ တင့်တယ်ကောင်းမွန်စွာထသော။ ဝိနယညုပသံသိတံ၊ ဝိနည်းအရာ လိမ္မာသိမြင်သော ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့သည် ချီးမွမ်းအပ်ထသော။ ဣမံ ဝတ္ထဝိနိစ္ဆယံ၊ ဤဝတ်စာအဆုံးအဖြတ်ကို။ သီလံ၊ အသက်ထက်မက ချစ်အပ်လှသော သီလကို။ ပေမကာ၊ ချစ်မြတ်နိုးကုန်သော။ သမဏာ၊ ရဟန်းမြတ်တို့သည်။ သက္ကစ္စံ၊ စေ့စေ့စပ်စပ် မှတ်မှတ်သားသား စဉ်းစားကြံဖန် ပြန်ကာလှန်ကာ သဘာဝယုတ္တိရှိမရှိကို ထောက်ညှိသောအားဖြင့် ရှိသေစွာ။ ပဿန္တု၊ ကြည့်ရှုကြကုန်လော့။ ဣတိ၊ ဤသည်လျှင် ဝတ္ထဝိဝါဒဆေးခန်း အမည်ရှိသော ဝတ်စာအဆုံးအဖြတ်၏ ဥယျောဇဉ်နိဂုံး အဆုံးစကားရပ် အပြီးသတ်တည်း။

ဝတ္ထဝိဝါဒဆေးခန်းကျမ်း ပြီး၏။

F.21-D

ပန်းမော်ဆရာတော်

{ ၁၆ } ကထိနုဝိသောဓနိကျမ်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

မဟာကာရုဏီကော နာထော၊ လောကဿ'တ္ထာယ'ဒေသယိ။
တိဝိဓံ သုဒ္ဓသဒ္ဓမ္မံ၊ စိရံ တိဋ္ဌတု တဿိ'ဒံ။ ။

မဟာကာရုဏီကော၊ ကြီးမားမြင့်မြတ်သော သနားခြင်း မဟာကာရုဏာ ရှိတော်မူ
ထသော။ ယော နာထော၊ အကြင်နတ်၊လူ၊ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းတို့၏ ကောင်းမြတ်သော
လောကီ၊လောကုတ္တရာ ချမ်းသာသုခကို တောင့်တတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသခင်
သည်။ လောကဿ၊ လူ ၃-ပါး၏။ အတ္ထာယ၊ လောကီ၊လောကုတ္တရာအကျိုးငှာ။ တိဝိဓံ၊
၃-ပါးအပြားရှိသော။ သုဒ္ဓသဒ္ဓမ္မံ၊ ရာဂ-အစရှိသော ကိလေသာအညစ်အကြေးတို့မှ စင်
ကြယ်သော ပရိယတ်၊ ပဋိပတ်၊ ပဋိဝေဓ-ဟု ဆိုအပ်သော သူတော်ကောင်းတရားကို။
အဒေသယိ၊ ဟောတော်မူပြီ။ တဿ နာထဿ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသခင်၏။ ဣဒံ အယံ
သဒ္ဓမ္မော၊ ဤ ၃-ပါးအပြားရှိသော သူတော်ကောင်းတရားသည်။ စိရံ ရှည်ကြာစွာ။ တိဋ္ဌတု၊
တည်ပါစေသော။

[၁] ကထိန်ခင်းနည်း အမေး၊အဖြေ ၁၅-ချက်

“အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ သံဃမဇ္ဈေ သမ္ပတေန ဝိနယံ ပုစ္ဆိတုံ” အစရှိသည်ဖြင့် ပညတ်
တော် (မဟာဝါ)ပါဠိလာ(၁၅၂)ရှိသည်နှင့်အညီ ကထိန်ခင်းခြင်းနှင့်စပ်သော ဝိနည်းစကား
ဖြစ်၍ မေး၊ဖြေမည့်သူတို့သည် ဥတ်၌ ဆိုလတ္တံ့သော ဘွဲ့အမည်ကို သကနာမဖြစ်အောင်
မှည့်ကြား၍ -

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ။ အဟံ တိဿံ ဘိက္ခု၊
ဝိနယံ ပုစ္ဆေယျံ။ (ဝိ၊၃၊၁၃၅) ဤသို့ သမုတ်၍ မေး။

“သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ ယဒိ သံယဿ ပတ္တကလ္လံ။ အဟံ ဖုဿေန ဘိက္ခုနာ
ဝိနယံ ပုဋ္ဌော ဝိဿဇေယျံ” (ဝိ၊ ၃။ ၁၅၃) ဤသို့ သမုတ်၍ ဖြေ။

“ပရေန ပရော သမန္နိတဗ္ဗော” (ဝိ၊ ၃။ ၁၅၃) ဟူ၍လည်း လာရှိခဲ့ရကား သူတပါးတို့ကို
သမုတ်စေ၍လည်း မေး၊ဖြေအပ်၏။ ဥတ္တိကံဖြစ်၍ သိမ်တွင်းရှိ သံယာကို သိမ်းဆည်းသုတ်
သင်၍ သမုတ်အပ်သည်-ဟူ၍လည်း မှတ်။

ထိုသို့ သမုတ်၍ မေး၊ဖြေရာသည်ကား-

ကြီးမားမြင့်မြတ်သော မဟာကရုဏာတော်ရှင် သဗ္ဗညုဘုရားသခင်တို့သည် ရဟန်း
သံယာတို့အား ခွင့်ပြုချီးမြှင့်တော်မူအပ်သော ကထိနံ-ဟူသည်-

“ကထတိ အကိစ္ဆေန ဇီဝတိတိ ကထိနော၊ ကထိနော ဝိယာတိ ကထိနော” ဟူသော
ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ကောင်းမွန်စွာလှ ရသဩဇာနှင့်ယှဉ်သော မြေပြင်အရပ်၌ မစိုက်မပျိုးဘဲ
မြဲမြံစည်ကားစွာ အလိုအလျောက် ပေါက်ရောက်လာသော သစ်ပင်ကြီးကဲ့သို့ မချို့ပြည့်စုံစွာ
အနာမန္တစာရ-စသည် ၅-အင် အာနိသင်တို့ဖြင့် စည်ပင်တည်တံ့ ခိုင်ခံ့မြဲမြံသော အနက်
ကြောင့်လည်းကောင်း၊

“ကထယတေ သိလာယတေ ဗုဒ္ဓါဒိဟိတိ ဝါ ကထိနံ” ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ
ဘုရား-အစရှိသော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်မွန် ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့သည် ချီးမွမ်းအပ်သောကြောင့်လည်း
ကောင်း၊

“အနာမန္တစာရာဒိကေ ပဉ္စာနိသံသေ အညတ္တ ဂန္တံ အဒတ္တာ ကထတိ သင်္ဂဏှာတိတိ
ဝါ ကထိနံ” ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ-

- နိမန္နိတဘတ်ရှိလျက် ထင်ရှားရှိသောရဟန်းကို မပန်ကြားမူ၍ ပုရောဘတ္တ၊ ပဉ္စာ
ဘတ္တ အခါသမယ၌ အလိုရှိရာ အရပ်တပါးသို့ သွားလာလှည့်လည်ခြင်း အနာ-
မန္တစာရ ၁-ပါး၊
- အမည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်သော တိစိဝရိက်သင်္ကန်းနှင့် ညဉ့်ကင်း၍ နေရ၊
သွားခြင်း သမာဓါနစာရ ၁-ပါး၊
- ပညတ်မြစ်တားတော်မူအပ်သော ဂဏဘောဇဉ်ကို ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်ခြင်း
ဂဏဘောဇန ၁-ပါး၊
- အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာမပြုဘဲ အလိုရှိတိုင်း အတိရေကသင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံ၊ သုံးဆောင်
ခြင်း ယာဝဇတ္တစိဝရ ၁-ပါး၊

- ကထိန်ခင်းသော သံဃာအာရမ္မကျောင်းတိုက်အတွင်း၌ ပေါ်ပေါက်ရောက်လာ သမျှ သံယံကအဝတ်သင်္ကန်းတို့ကို အစိုးရခြင်း တတ္ထစီဝရပွါဒ ၁-ပါး။

ဤ ၅-ပါးသော အကျိုးအာနိသင်တို့ကို တပေါင်းလပြည့်တိုင်အောင် တပါးသံဃာ သို့ မရောက်စေမူ၍ ကထိန်ခင်းသော သံဃာအားသာလျှင် သင်္ဂြိုဟ်ခိုးမြှင့် ထောက်ပံ့တတ် သောကြောင့်လည်းကောင်း ကထိန်ခင်းအပ်သောအကြောင်း မချွတ်မယွင်း၊ သီတင်းကျွတ် လပြည့်ကျော်အထွက် ၁-ရက်နေ့မှစ၍ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့တိုင် ၁-ရက်ရက် ကထိန် ခေတ်အတွင်း၌ ကထိန်ခင်းစိမ့်သောငှာ သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလျှူအပ်သော သင်္ကန်းသည် ကထိန် မည်၏။

၁။ “ကထိန်ဿ အတ္ထာရော ကထိန်တ္ထာရော”ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ “ဣမာယ သံဃာဋီယာ ကထိန် အတ္ထရာမိ”အစရှိသည်ဖြင့် ခင်းခြင်းအစီအရင်သည် ကထိန်ခင်း သည် မည်၏။ ထိုကထိန်ခင်းခြင်း အစီအရင်ကို ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၊ သာဝတ္ထိပြည်၊ ဝေသာလီပြည်၊ အာဠဝိပြည်၊ ကောသမ္ပိပြည်၊ သက္ကတိုင်း၊ ဘဂ္ဂတိုင်းအားဖြင့် ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခွင့်ပြုတော်မူရာ ၇-ပါးသော အရပ်ငှာနတို့တွင် အဘယ်တိုင်းပြည်ဝယ် အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို အကြောင်းပြု၍ အဘယ်ဝတ္ထုဖြစ်လာ သောကြောင့် ငါတို့မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်လေသနည်း?

★ “တေန ခေါ ပန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ”အစရှိသည်ဖြင့် လာသော ဝိနည်းမဟာဝါပါဠိ(၃၅၁)၊ ၎င်းပါဠိ၏ အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ သာဝတ္ထိပြည်၊ ဇေတဝန်ကျောင်းမြတ်၌ ၅-ရပ်သော မာရ်စစ်ကို ပယ်လှစ်ချိုးဖျက်တော်မူပြီးသော မြတ်စွာ ဘုရားသည် ၄-ပါးသော ဣရိယာပထဖြင့် မျှတမွေ့လျော်နေတော်မူသောအခါ သာဝတ္ထိ ပြည်၊ ပသေနဒီကောသလမင်းနှင့် တဖသားချင်း ဆွေရင်းမျိုးဆက် ဘဒ္ဒဝဂ္ဂီညီနောင် တေရသဓုတင်ဆောင် ချည်း မနည်းဂုဏ်အင် ပုထုဇဉ်တစ်ယောက် မနေ့၊ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ် ချည်းသာဖြစ်ကုန်သော ပါဝေယျကတိုင်းသား ရဟန်း ၃-ကျိပ်တို့ သည် စိတ်ဇောထက်သန်စွာ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်အံ့သောငှာ သာဝတ္ထိပြည်သို့ လာကြ ကုန်သောအခါ ဝါလနီးသဖြင့် သာဝတ္ထိပြည်ကြီးမှာ ဝါကပ်အံ့သောငှာ မမှီနိုင်ပါ၍-

အန္တရာမဂ္ဂ သာဓကေတပြည်မှာ “ငါတို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသာဓကေတ ပြည်မှ ၆-ယူဇနာမျှသာ ကွာဝေးသောအရပ်၌ ရှိတော်မူပါလျက် ရွှေမျက်နှာတော်ကို မဖူးမျှော်ရရှိကြကုန်ဘိသည်”ဟု တသအောက်မေ့လျက် ဝါကပ်ကြရ၍ ဝါတွင်း ၃-လလွန် သဖြင့် သာဝတ္ထိပြည်သို့ လာရောက်ကြသော် “မိုးကာလဖြစ်၍ ရွံ့နှစ်ရေညွှန် အလွန်ထူပြော စိုစွတ်သောသင်္ကန်းတို့ဖြင့် ပင်ပန်းဆင်းရဲစွာ အခွန်ရှည်သောခရီးသို့ လာရကြောင်း”များကို

လျှောက်ထားကြသောကြောင့် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ရှင် မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် မဟာကရုဏာတော် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်လတ်သဖြင့် မြတ်သော ပဋိသန္တာရ တရားစကားကို ပြု၍ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဝဿံ ဝုဋ္ဌာနံ ဘိက္ခုနံ ကထိန် အတ္ထရိတံ” (ဝိပဿနာပုဂံ၊ ၂၅၂) ဟု ဝါကျွတ်ကုန်သော ရဟန်းတို့အား ရှေးဘုရားတို့ ခွင့်ပြုတော်မူသည့်အတိုင်း ကထိန်ခင်းစိမ့်သောငှာ ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်ဘုရား။

၂။ သာဓု သာဓု၊ ငါ့ရှင်။ ပါဝေယျကတိုင်းသား ဘဒ္ဒဝဂ္ဂီရဟန်း ၃-ကျိပ်တို့သည် တိစိဝရိက်သင်္ကန်းဖြင့် ပင်ပန်းဆင်းရဲစွာ အခွန်ရှည်သောခရီးသို့ လာရခြင်း-ဟူသော အကြောင်းဝတ္ထုဖြစ်လာသောကြောင့် သာဝတ္တိပြည်၊ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်မြတ်တွင် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော ဤကထိန်ခင်းခြင်း-ဟူသည်ကို အဘယ်သူ ပေးလှူအပ်သော သင်္ကန်းဖြင့် ခင်းအပ်သနည်း?

★ ယေန ကေနစိ ဒေဝေန ဝါ မနုဿေန ဝါ ပဉ္စန္ဒံ သဟဓမ္မိကာနံ အညတရေန ဝါ ဒိန္နံ ဝဋ္ဋတိ-ဟူ၍ သမန္တပါသာဒိကအဋ္ဌကထာ(၃။၃၈၉) လာရကား နတ်ဖြစ်စေ၊ လူဖြစ်စေ၊ သီတင်းသုံးဖော် ၅-ယောက်တို့တွင် ၁-ယောက်ယောက်ဖြစ်စေ ပေးလှူအပ်သော သင်္ကန်းဖြင့် ခင်းအပ်ပါသည်ဘုရား။

၃။ သာဓု၊ သာဓု၊ ငါ့ရှင်။ ထိုကထိန်သင်္ကန်းရှင်ဖြစ်သူတို့သည် အဘယ်သို့ ဆို၍ ပေးလှူအပ်သော သင်္ကန်းဖြင့် ခင်းအပ်လေသနည်း?

★ “ဝတ္ထံ ကထိန်စိဝရံ ဒေမာတိ ဒါတံ ဝဋ္ဋတိ”ဟူ၍လာသော သမန္တပါသာဒိကအဋ္ဌကထာ(၃။၃၈၉) “ဓမ္မေန သမေန စိဝရံ ဒေတိ ‘ဣမိနာ ကထိန် အတ္ထရထာ’တိ”ဟူ၍ လာသော ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ(၁။၁၅၂)၊ “ဣမံ ကထိန်စိဝရံ သံဃဿ ဒေမာတိ ဝတ္ထဗ္ဗံ”ဟူ၍လာသော ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာတို့နှင့်အညီ “ဣမံ ကထိန်စိဝရံ သံဃဿ ဒေမာ ဣမိနာ ကထိန် အတ္ထရထာ = ဤကထိန်သင်္ကန်းကို သံဃာအား ပေးလှူပါကုန်၏။ ဤသင်္ကန်းဖြင့် ကထိန်ခင်းတော်မူကြပါကုန်လော့” ဤသို့ ဝိနည်းကံနှင့်အလျော်အညီ ဝစီဘေဒပြု၍ ပေးလှူအပ်သော သင်္ကန်းဖြင့် ခင်းအပ်ပါသည်ဘုရား။

၄။ သာဓု၊ သာဓု၊ ငါ့ရှင်။ ကထိန်သင်္ကန်းရှင်ဖြစ်သူတို့သည် ဝိနည်းကံနှင့် အလျော်အညီ ဝစီဘေဒပြု၍ လှူအပ်သော သင်္ကန်းဖြင့် ခင်းအပ်သော ဤကထိန်-ဟူသည်ကို ဂိုဏ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သံဃာအားဖြင့် ၃-ပါးတို့တွင် အဘယ်သူသည် ခင်းအပ်လေသနည်း?

၃၁၅

★ “န အညတြ ပုဂ္ဂလဿ အတ္ထာရာ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ” ဟူ၍ ဝိနည်းမဟာဝါ ပါဠိ(၃၅၃)လာရ်ရကား ဂိုဏ်း၊သံဃာ မခင်းအပ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သာ ခင်းအပ်ပါသည်ဘုရား။

၅။ သာဓု သာဓု ငါ့ရှင်။ ပုဂ္ဂိုလ်သာ ခင်းအပ်၏-ဟူသည် အဘယ်မည်သော ပုဂ္ဂိုလ် သည် ခင်းအပ်လေသနည်း?

★ “ယဿ သံယော ကထိနစိဝရံ ဧေတိ။ (တေန အတ္ထရိတဗ္ဗံ)” ဟူ၍ သမန္တပါသာဒိက အဋ္ဌကထာ(၃။၃၈၉)လာရ်ကား သံဃာသည် ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့် ကထိန်လျာသင်္ကန်း ကို ပေးအပ်၊ဆောက်နှင့်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ် ခင်းအပ်ပါသည်ဘုရား။

၆။ သာဓု သာဓု ငါ့ရှင်။ ကထိန်ခင်းစိမ့်သောငှာ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့် သံဃာ သည် ပေးအပ်၊ဆောက်နှင့်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ် ခင်းအပ်၏-ဟူသည် ယခု တရားနှင့် ညီစွာ ဖြစ်လာသော ဤကထိန်လျာသင်္ကန်းကို ကထိန်ခင်းစိမ့်သောငှာ ဥတ္တိဒုတိယ ကမ္မဝါစာဖြင့် သံဃာသည် အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အား ပေးအပ်သနည်း?

★ “ယော ဇိဏ္ဏစိဝရော ဟောတိ၊ တဿ ဒါတဗ္ဗံ” ဟူ၍ သမန္တပါသာဒိကအဋ္ဌကထာ (၃။၃၈၉)လာရ်ကား သင်္ကန်းရိန္နမ်းခေါင်းပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ပေးအပ်ပါသည်ဘုရား။

၇။ သာဓု သာဓု ငါ့ရှင်။ သင်္ကန်းရိန္နမ်းခေါင်းပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ပေးအပ်၏-ဟူပြီ။ ယခု ဤသံဃာအစည်းအဝေးတွင် အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အား ရိန္နမ်းခေါင်းပါးသော သင်္ကန်း ရှိသနည်း?

★ ဤသံဃာအစည်းအဝေး၌ သင်္ကန်း ရိန္နမ်းခေါင်းပါးသောပုဂ္ဂိုလ် မရှိပါဘုရား။

၈။ သာဓု သာဓု ငါ့ရှင်။ သင်္ကန်း ရိန္နမ်းခေါင်းပါးသောပုဂ္ဂိုလ် မရှိသော် အဘယ်သူ အား ပေးအပ်သနည်း?

★ “ဗလဝစိဝရေသု သန္ဓေသုပိ ဝုဗ္ဗသေဝ ဒါတဗ္ဗံ” ဟူ၍ ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ (ဒု။ ၁၀၈) လာရ်ကား သီတင်းကြီးပုဂ္ဂိုလ်အား ပေးအပ်ပါသည်ဘုရား။

၉။ သာဓု သာဓု ငါ့ရှင်။ သံဃာ့ထေရ် သီတင်းကြီးပုဂ္ဂိုလ်အား ပေးအပ်၏-ဟူသော် ယခု ဤသံဃာအစည်းအဝေးတွင် အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သီတင်းကြီး ဖြစ်သနည်း?

★ ဤသံဃာအစည်းအဝေးတွင် မည်သည့်ကျောင်း၊ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ် မထေရ်သူ မြတ်သည် သီတင်းကြီး ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

၁၀။ သာဓု သာဓု၊ ငါ့ရှင်။ ထိုသီတင်းကြီးပုဂ္ဂိုလ် အရှင်သူမြတ်သည် ကထိန်လျာ ဥတ်သင်္ကန်းကို ခံ၍ ကထိန်ခင်းသဖြင့် သံဃာကို ချီးမြှင့်လိုပါ၏လော?

★ ထိုသီတင်းကြီးပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တကွ သံဃာကြီးငယ် တစ်စုတို့က ဒုတိယသံယာဇထေရ် ဖြစ်တော်မူသော တိုက်အုပ်ဆရာတော်ကို ကထိန်ခင်း၍ သံဃာကို ချီးမြှင့်ပါမည့်အကြောင်း နှင့် တောင်းပန်တိုက်တွန်းကြ၍ တိုက်အုပ်ဆရာတော် ခင်းမည်-ဟု ပဋိညာဉ်ပြုပါသည် ဘုရား။

၁၁။ ထိုတိုက်အုပ်ဆရာတော်သည် ယခုနေ့ ပြီးစီးအောင် ချုပ်လုပ်စီရင်၍ ခင်းနိုင်ပါ မည်လော?

★ သင်္ကန်းပြီးပြီဖြစ်၍ ချုပ်ခြင်းအမှုကို မပြုရပြီဖြစ်ပါသောကြောင့် ယခုနေ့ပင် ခင်းနိုင် ပါ၏ဘုရား။

၁၂။ သာဓု သာဓု၊ ငါ့ရှင်။ သင်္ကန်းပြီးပြီဖြစ်လျှင် “သစေ ကတစိဝရမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ သုန္ဒရ- မေဝ” ဟူ၍ (ကင်္ခါ)အဋ္ဌကထာ(၁၅၂)လာရကား ချုပ်လုပ်စီရင်ခြင်းအမှုကို မပြုရ။ ကိစ္စချောမွန် အလွန်ကောင်းလှပေတော့သည်။ ထိုသို့ပင် ကောင်းသော်လည်း “အဗ္ဗိန္ဒာ သိဗ္ဗိတံ ပန န ဝဋ္ဋတိ” ဟူ၍ (ကင်္ခါ)အဋ္ဌကထာ(၁၅၂)လာပြန်ရကား ဘုရား သခင် ပညတ်တော်နှင့်လျော်စွာ မဟာမဏ္ဍာလ၊ အမုမဏ္ဍာလတို့နှင့်တကွ ပဉ္စခဏ်း၊ သတ္တခဏ်း-စသည် စီရင်တိုင်း ထွာပြီးလျှင် စီရင်သည့်အတိုင်း အပိုင်းမြောင်း၊ တရုပ် ချုပ်လုပ်အပ်သောအရာများကို ဓားငယ်ဖြင့် ဖြတ်၍ ချုပ်အပ်သောသင်္ကန်း ဟုတ်ပါ၏လော?

★ ဟုတ်ပါ၏ ဘုရား။

၁၃။ သာဓု သာဓု၊ ငါ့ရှင်။ “န အနုဝါတကရဏမတ္ထေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ န ပရိဘဏ္ဍကရဏမတ္ထေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ” ဟူ၍ ပညတ်တော်ပါဠိ (ဝိ၊ ၃။ ၃၅၂)လာရှိရ ကား အနားပတ် ရောင်မပြေး၊ လက် ၄-သစ်ထက် အနံမငယ်၊ မသေးစေမူ၍ ၄-မျက်နှာမလပ် အနားပတ်တင်လုပ်သဖြင့် ချုပ်အပ်သော သင်္ကန်း ဟုတ်ပါ၏လော?

★ ဟုတ်ပါ၏ဘုရား။

၁၄။ သာဓု သာဓု၊ ငါ့ရှင်။ ဤကထိန်လျာသင်္ကန်းသည် ကျမ်းဂန်နှင့်အညီ စီရင်ချုပ်လုပ် သည်ဖြစ်၍ ကထိန်ခင်းမည့်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အဘယ်မျှလောက်သော အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံမှ ကထိန်ခင်းထိုက်သနည်း?

★ “အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ဘဗ္ဗော ကထိနံ အတ္ထရိတံ”ဟု ပရိဝါပါဠိ (၃၀၇) လာရိရကား ပုဗ္ဗကရဏ၊ ပစ္စုဒ္ဓါရိ၊ အဓိဋ္ဌာန်၊ အတ္ထာရ၊ မာတိကာ၊ ပလိဗောဓ၊ ဥဒ္ဓါရ၊ အာနိသင်တို့ကို သိမြင်ပိုင်းခြား မှတ်သားလေ့လာမိခြင်း-ဟု ဆိုအပ်သော အင်္ဂါ ၈-ပါးနှင့် ပြည့်စုံမှ ကထိန်ခင်းထိုက်ပါသည်ဘုရား။

၁၅။ သာဓု သာဓု၊ ငါ့ရှင်။ အင်္ဂါ ၈-ပါးနှင့်ပြည့်စုံမှ ကထိန်ခင်းထိုက်ရကား ထိုတိုက်အုပ် ဆရာတော်ဘုရားသည် အင်္ဂါ ၈-ပါးနှင့် ပြည့်စုံပါ၏လော?

★ ပြည့်စုံပါ၏ဘုရား။

သာဓု သာဓု၊ ငါ့ရှင်။ ထိုကထိန်ခင်းထိုက်သော အင်္ဂါ ၈-ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော တိုက်အုပ်ဆရာတော်ဘုရားအား ကထိန်ခင်းစိမ့်သောငှာ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့် သံဃာ သည် ဤကထိန်လျာသင်္ကန်းကို ပေးဆောက်နှင်းရာ၏။

ဤတွင်ရွှေ ကထိန်အမေး ၁၅-ချက်၊ အဖြေ ၁၅-ချက် ပြီး၏။

ဤသို့ မေးခြင်း၊ဖြေခြင်းအမှုကို ပြုပြီးသကာလ “ဧဝဉ္စ ပန ဘိက္ခဝေ ကထိနံ အတ္ထရိ- တဗ္ဗံ”အစရှိသည်ဖြင့် လာသောပါဠိ(ဝိ၊၃၊၃၅၂)၊ “သီမဋ္ဌကသံဃံ သောဓေတွာ”အစရှိသည်ဖြင့် လာသော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့နှင့်အညီ ကထိန်ခင်းရာ အာရာမ်ကျောင်းတိုက်သည် ဗဒ္ဒသိမ် မဟုတ်၊ ဂါမသိမ်ဖြစ်ခဲ့၍ သံဃာကို မသိမ်းဆည်း မသုတ်သင်နိုင်လျှင် သုတ်သင်နိုင် ရာ သိမ်တပါးသို့ သွား၍ ကထိန်ခင်းမည့် ပုဂ္ဂိုလ်မှတစ်ပါး အနည်းဆုံးအားဖြင့် ၄-ပါး-အစ ရှိသော စတုဂ္ဂ သံဃာသည် ကထိန်ခင်းမည့်ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရှိရင်းဘွဲ့အမည်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ “အရှင်မြတ် တိဿတည်း၊ အရှင်မြတ်၏အမည်ကို တိဿ-ဟူ၍ မှတ်တော်မူပါ။ သံဃာ တော်အပေါင်းသည်လည်း ယခု ကထိန်ခင်းမည့်ပုဂ္ဂိုလ်၏အမည်ကို တိဿ-ဟူ၍ မှတ်တော် မူကြပါ” ဤသို့ အမည်ကို ကြား၍ တိဿ-စသော အမည်တစ်ပါးဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။ ဣဒံ သံဃဿ ကထိနဒုဿ ဥပ္ပန္နံ၊ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ။ သံဃော ဣမံ ကထိနဒုဿ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ဒဒေယျ ကထိနံ အတ္ထရိတံ၊ ဧသော ဥတ္တိ။

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။ ဣဒံ သံဃဿ ကထိနဒုဿ ဥပ္ပန္နံ။ သံဃော ဣမံ ကထိနဒုဿ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ဒေတိ ကထိနံ အတ္ထရိတံ။ ယဿာ- ယသ္မတော ခမတိ ဣမဿ ကထိနဒုဿဿ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ဒါနံ ကထိနံ အတ္ထရိတံ၊ သော တုဏှဿ၊ ယဿ နက္ခမတိ။ သော ဘာသေယျ။ ဒိန္နံ

ဣဒံ သံယေန ကထိနဒုဿံ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ကထိနံ အတ္ထရိတုံ၊ ခမတိ သံယဿ တသ္မာ တုဏှိ၊ ဧဝံမေတံ ဓာရယာမိ။ (ဝိ၊၃၊၃၅၂)

ဤသို့ ဟောတော်မူအပ်သော ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာကို မှန်ကန်သေချာစွာ ကြား၍ ကထိန်ခင်းမည့်ပုဂ္ဂိုလ်အား ကထိန်လျာသင်္ကန်းကို သံယာသည် အညီအညွတ် ပေးအပ်၏။ (သင်္ကန်းချုပ်ပြီးဖြစ်က ကထိနစိဝရံ-ဟု သုံးပါ။) သင်္ကန်းချုပ်ပြီး မဟုတ်လျှင် “ကထိနဒုဿံ၊ ကထိနဒုဿဿ”ဟု ဖတ်ရွတ်၍ ပေးလေ။

သဓေ ပုရိမိကာယ ဥပဂတာ စတ္တာရော ဝါ ဟောန္တိ တယော ဝါ ဒွေ ဝါ ဧတော ဝါ။ ဣတရေ ဂဏပူရကေ ကတွာ ကထိနံ အတ္ထရိတဗ္ဗံ။ (ဝိ၊၄၊၃၊၃၈၈)

ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ မိန့်အပ်သည်ဖြစ်၍ ကထိန်ခင်းရာ ကျောင်း၌ ဂိုဏ်းပြည့်လောက်အောင် ပုရိမဝါသား ရဟန်း ၅-ပါး မရှိခဲ့သော် ထိုကျောင်း၌ ပစ္စိမဝါသား ရဟန်းကိုဖြစ်စေ၊ တပါးကျောင်း၌ ဝါမှထကုန်သော ရဟန်းများကိုပင်ဖြစ်စေ ပင့်ခေါ်သဖြင့် ဂိုဏ်းပြည့်ပြု၍ ကထိန်ခင်းအပ်၏-ဟူ၍လည်း မှတ်လေ။

ကထိန်လျာသင်္ကန်းကို ပေးပြီးသည့်ကာလ အတ္ထာရကပုဂ္ဂိုလ်သည် ၎င်းကထိန်ခင်းမည့်သင်္ကန်းကို ဥဒေါင်းမျက်လုံး၊ ကြမ်းပိုးကျောက်ကုန်းပမာဏ အလယ်၌ ပကတိ သင်္ကန်းအဆင်း မထင်စေဘဲ တခဲနက်အဆင်းကို ပျက်စေ၍ ကပ္ပဗိန္ဒူထိုးခြင်း၊ သင်္ကန်းဟောင်းကို ပစ္စုဒ္ဓိရံအဓိဋ္ဌာန်ချခြင်း၊ ကထိန်ခင်းမည့်သင်္ကန်းသစ်ကို အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်း၊ ဤပုဗ္ဗကိစ္စတို့ကို ပြုပြီး၍ ကထိန်ခင်းရာ သံယာအရံကျောင်းတိုက်တွင်း၌-

စုတုဋ်ဖြင့် ခင်းလျှင် “ဣမာယ သံယာဋီယာ ကထိနံ အတ္ထရာမိ”，
ကိုယ်ဝတ်ဖြင့် ခင်းလျှင် “ဣမိနာ ဥတ္တရာသင်္ဂေန ကထိနံ အတ္ထရာမိ”，
သင်းပိုင်ဖြင့် ခင်းလျှင် “ဣမိနာ အန္တရဝါသကေန ကထိနံ အတ္ထရာမိ”-

ဟု ဝစီဘေဒပြု၍ ခင်းအပ်၏။ ခင်းပြီးသည့်ကာလ သံယာသို့ ချဉ်းကပ်၍ လက်ကန်တော့ စံပယ်တင်သဖြင့် ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်လျက် လက်အုပ်ချီပြီးလျှင်-

“အတ္ထတံ ဘန္တေ သံယဿ ကထိနံ၊ ဓမ္မိကော ကထိနတ္ထာရော။ အနုမောဒထ”

“အရှင်ဘုရား၊ သံယာအား ကထိန်ခင်းအပ်ပြီ။ တရားနှင့်လျော်သော ကထိန်ခင်းခြင်းကို အရှင်ဘုရားတို့သည် ဝမ်းမြောက်တော်မူကုန်လော့”။ (ဝိ၊၄၊၃၊၃၉၀)

ဤသို့ အနုမောဒနာပြုစေခြင်းငှာ တိုက်တွန်းအပ်၏။ အနုမောဒကဖြစ်သူတို့သည် လျည်း လက်ကန်တော့စံပယ်တင်ခြင်း-အစရှိသော အရိအသေအမှုကို ပြုပြီးလျှင် သီတင်း

ကြီးမှ စ၍-

“အတ္ထတံ အာဝုသော သံဃဿ ကထိနံ၊ ဓမ္မိကော ကထိနတ္ထာရော၊ အနုမောဒါမ”

“ငါ့ရှင်၊ သံဃာအား ကထိန်ခင်းအပ်ပြီ။ တရားနှင့်လျော်သော ကထိန်ခင်းခြင်းကို ငါတို့ ဝမ်းမြောက်ပါကုန်၏။” ဤသို့ အနုမောဒနာ ပြုအပ်ကုန်၏။ သီတင်းငယ်များမှာ-

“အတ္ထတံ ဘန္ဓေ သံဃဿ ကထိနံ၊ ဓမ္မိကော ကထိနတ္ထာရော၊ အနုမောဒါမ”

“အရှင်ဘုရား၊ သံဃာအား ကထိန်ခင်းအပ်ပြီ။ တရားနှင့် လျော်သော ကထိန်ခင်း ခြင်းကို အကျွန်ုပ်တို့ ဝမ်းမြောက်ပါကုန်၏” ဟု ဆိုလေ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၃၉၀)

အနုမောဒနာ ပြုကြသည့်ကာလ အတ္ထာရကပုဂ္ဂိုလ်အားသာ ကထိန်အခင်း မြောက် သည် မဟုတ်၊ အနုမောဒနာပြုသော ထိုဂိုဏ်း၊သံဃာ အလုံးစုံအားလည်း ကထိန်အခင်း မြောက်လေသည်။ ထို့ကြောင့် “ဣတရေဗိ စ အနုမောဒိတဗ္ဗံ၊ ဧဝံ သဗ္ဗေသံ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ” ဟု (မဟာဝဂ်)အဋ္ဌကထာ (၃၉၀)ဆရာမြတ် မိန့်အပ်လေသည်။

ထိုကထိန်အခင်းမြောက်သော အတ္ထာရက၊ အနုမောဒကဖြစ်သူ ရဟန်း၊သာမဏေ တို့သည်သာလျှင် ကထိန်အာနိသင်ကို ထိုက်သည်အားလျော်စွာ သာမဏေမှာ တတ္ထစိဝ- ရူပွါစ ၁-ပါး၊ ရဟန်းမှာ ၅-ပါးစုံ အကုန်ရအပ်ကုန်၏။

- ပုရိမဝါပြတ်သော ရဟန်း၊သာမဏေ၊
- ဝါပင်မပြတ်သော်လည်း အနုမောဒနာ အလျှင်းမပြု၊ ပြုပင်ပြုသော်လည်း သူတပါး ကြားအောင် မပြုသော ရဟန်း၊သာမဏေ၊
- သိက္ခာသီလပျက်စီး၍ လိင်မတ္တသာ ကြွင်းကျန်သော ရဟန်း၊သာမဏေ၊
- တပါးကျောင်းတိုက်က ပုရိမဝါထခဲ့သော ရဟန်း၊သာမဏေ၊

ဤသူတို့သည် အာနိသင် မရထိုက်ကုန်။ ကထိန်သင်္ကန်း အခြံအရံပြု၍ ဆောင်ယူခဲ့သော ပစ္စည်းတို့၌ ခွဲခြမ်းစီရင်ခြင်းကို မပြုမူ၍ သံဃိကအဖြစ်ဖြင့် သာမညလှူဒါန်းအပ်သော ဂဇ္ဈဘဏ်၊ လဟုဘဏ် ပစ္စည်းရပ်တို့မှာ ဂဇ္ဈဘဏ်ကို မဝေခြမ်းအပ်။ ဝေခြမ်းအပ်သော လဟုဘဏ်ကို ထိုအာနိသင် မထိုက်သောသူတို့အား ရစေလိုလျှင် သင်္ကန်းမှာ သံဃာကို ပန်ကြား၍ ပေး။ သင်္ကန်းမှ လွတ်သော ပစ္စည်းတို့ကိုကား အာနိသင် ၅-ပါးမှ လွတ်ခဲ့၍ ပန်ကြားဖွယ်မရှိ။ သမ္ဗုဒ္ဓိဘူတသံဃာ၏အဖြစ်ဖြင့် ထိုသူတို့လည်း ရထိုက်ခဲ့ရကား တရားရုံရာ ပေးဝေ။ ဤကထိန်ခင်းခြင်း ဝိနည်းကံနှင့် စပ်၍ သိအပ်သော အရာတို့ကို အကျယ်အားဖြင့်

မှတ်သားလိုမှု ဝိနည်းမဟာဝါပါဠိ၊အဋ္ဌကထာမှစ၍ ကထိန်နှင့်စပ်၍ ဆုံးဖြတ်အပ်သော ဝိနည်းပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ဝိနိစ္ဆယတို့ကို ကြည့်ရှုဆွေးနွေးမေးမြန်း၍ မှတ်သားလေ။

အမေး၊အဖြေနှင့်တကွ ကထိန်ခင်းနည်း မှတ်ရုံမျှ ပြဆိုရေးသားအပ်သော စကား အစဉ်သည် ဤတွင်ရွှေ့ တစ်ခန်းပြီး။

----- x -----

[၂] ဌါဒသမအမေးပုစ္ဆာ၏ စောဒနာ, သောဓနာ

ပြဆိုရေးသားအပ်ပြီးသော ထိုကထိန်အမေး၊အဖြေ ၁၅-ချက်တို့တွင် ဌါဒသမ အမေးပုစ္ဆာကို စောဒနာ,သောဓနာ ထင်စွာပြု၍ ဝိနိစ္ဆယ ထုတ်လိုက်ဦးအံ့။

ချုပ်ချုပ်သမျှ အလုံးစုံကို ဓားငယ်ဖြင့် အကုန်ဖြတ်၍ ချုပ်အပ်သောအကြောင်းကို ထိုဒ္ဌါဒသမအမေးတွင် ဆိုအပ်လေသည်။ အများတကာနှင့်မတူသော ထိုအယူဝါဒ၏ ဟုတ်ရာသော သဘောလက္ခဏာကို အဘယ်ပါဠိပညတ်ဖြင့် မှတ်သိယုံကြည်ပါရအံ့နည်း- ဟု မေးမြန်းဖွယ်ရှိသည်မှာ ကထိန်လျာသင်္ကန်း၏ အာဒိ, မဇ္ဈ, ပရိယောသနာအားဖြင့် ၃-ပါးတို့တွင် အာဒိ-ဟု ဆိုအပ်သော ပုဗ္ဗကရဏကို-

ပုဗ္ဗကရဏံ သတ္တဟိ ဓမ္မေဟိ သင်္ဂဟိတံ ဓောဝနေန ဝိစာရဏေန ဆေဒနေန ဗန္ဓနေန သိဗ္ဗနေန ရုဇနေန ကပ္ပကရဏေန။ (ဝိ၊၅။၃၀၆)- ဟု

၁။ ကထိန်လျာအဝတ်ကို ဖွပ်လျှော်ခြင်း၊

၂။ ဖွပ်လျှော်ပြီးသည်ကို ကွဲအိမ်တရပ်နှင့်တကွ ပဉ္စခဏ်း, သတ္တခဏ်း, နဝခဏ်း, ဧကာဒသ ခဏ်း စီရင်တိုင်းထွာခြင်း၊

၃။ တိုင်းထွာစီရင်သည့်အတိုင်း ဖြတ်ခြင်း၊

၄။ ဖြတ်အပ်ပြီးသည်ကို တဲစပ်ဖွဲ့ခြင်း၊

၅။ တဲစပ်ဖွဲ့အပ်ပြီးသည်ကို ချုပ်ခြင်း၊

၆။ ချုပ်အပ်ပြီးသည်ကို ဆိုးခြင်း၊

၇။ ဆိုးအပ်ပြီးသည်ကို ကပ္ပဝိနွှဲထိုးခြင်း

အားဖြင့် ၇-ပါးရှိကြောင်းကို ပရိဝါပါဠိတော် (၃၀၆)၌ ဟောတော်မူသည်။

ထိုသို့ ဟောတော်မူအပ်သော ပုဗ္ဗကရဏ ၇-ပါးတို့တွင် ဖြတ်ခြင်း ဆေဒနာအမှုကို ပြုရသည့် ကိစ္စသဘောလည်း တခြား၊ ချုပ်ခြင်း သိဗ္ဗနေနအမှုကို ပြုရသည့် ကိစ္စသဘောလည်း တခြား၊ ဤကိစ္စ ၂-ပါး၏သဘော မရောယှက်။

ဤကို ထောက်၍ အပ်ဖြင့် ချုပ်သည်ကို အဖြတ်-ဟူ၍ မယူအပ်။ ချုပ်ခြင်း သိပ္ပန အမှုသည် ဖြတ်ခြင်း၊ တံစပ်ဖွဲ့ခြင်းလျှင် ရှေ့သွားအကြောင်းရင်း နိဓာနကိစ္စရှိသည်ဖြစ်၍ စင်စစ်မြောင်းတရပ် ချုပ်အပ်သမျှအရာများကို ဓားငယ်-စသည်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းဖြတ်၍ ချုပ်အပ် သည်-ဟု မှတ်ယူအပ်သည်။ ထို့ကြောင့် မဟုတ်လော။ ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ (၁၅၂)၌ ဒါယကာတို့ဘာသာ ချုပ်၍ လာသော ကထိန်လျာသင်္ကန်းမှာ မြောင်းသော၊ တရုပ်သော- ဟူ၍ အထူးမဆိုလေခဲ့။

သစေ ကတစိဝရမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ သုန္ဒရမေဝ။ အစ္စန္ဒာ သိဗ္ဗိတံ ပန န ဝဋ္ဋတိ။

သစေ၊ အကယ်၍။ ကတစိဝရမေဝ၊ ချုပ်လုပ်အပ်ပြီးသော သင်္ကန်းသည်သာလျှင်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်လာခဲ့အံ့။ သုန္ဒရမေဝ၊ ကောင်းလှတော့သည်သာလျှင်တည်း။ ပန တထာပိ၊ ထိုသို့ပင် ကောင်းသော်လည်း။ အစ္စန္ဒာ၊ မဖြတ်မူ၍။ သိဗ္ဗိတံ၊ ချုပ်ခဲ့သော သင်္ကန်းသည်။ န ဝဋ္ဋတိ၊ မအပ်။

ဤသို့ သာမညသာ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ် မိန့်အပ်လေသည်။ နောက်ဝါကျ၌ သာမညပင် ဆိုသော်လည်း “ပဉ္စ ဝါ အတိရေကာနိ ဝါ ခဏ္ဍာနိ ဆိန္ဒိတ္တာ သံယာဋီ ဝါ ဥတ္တရာသံဂေါ ဝါ အန္တရဝါသကော ဝါ ကာတဗ္ဗော” ဟူ၍လာသော ၎င်းအဋ္ဌကထာ(၁၅၂)၏ ရှေ့ဝါကျကို ထောက်၍ မြောင်းအစပ်ကို မဖြတ်မူ၍ ချုပ်လုပ်သည်ကိုသာ မအပ်-ဟု မှတ်ယူအပ်သင့်သည်-ဟူ၍ပြောအံ့။ ကြီးမားထင်ရှားသော မြောင်းစပ်ကို ဖြတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ဆိုသဖြင့် ထိုအစပ်လွှာတွင် အကျုံးဝင်သော ကွဲအိမ်တရပ်များကိုလည်း ဖြတ်အပ် သည်၏အဖြစ်ကို သိလောက်၍သာ အဋ္ဌကထာ မဆိုသည်။ လိုအပ်သောအမှုပင် ဖြစ်သည် ဟု မှတ်။ ထို့ကြောင့် မဟုတ်လော။ ၎င်းအဋ္ဌကထာ၏ သံဝဏ္ဏနာဋီကာ၌—

ပဉ္စ ဝါ အတိရေကာနိ ဝါ ခဏ္ဍာနိ ဆိန္ဒိတ္တာတိ ယထာ ပဉ္စခဏ္ဍိကာဒိနံ သံယာဋီ- အာဒိနံ တိဏ္ဍံ စိဝရာနံ အညတရပ္ပဟောနကာနိ မဟာမဏ္ဍလ အမုမဏ္ဍလာဒိ- ဝသေန ပဉ္စ ဝါ ခဏ္ဍာနိ၊ အတိရေကာနိ ဝါ သတ္တာဒိခဏ္ဍာနိ ဟောန္တိ။ ဧဝံ ဆိန္ဒိတ္တာ။

ဟု အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ဖြတ်သည်ရှိသော် မဟာမဏ္ဍလ၊ အမုမဏ္ဍလမှ စ၍ ပဉ္စခဏ်း၊ သတ္တခဏ်း-စသည် ဖြစ်၏။ ထိုအခြင်းအရာဖြင့် ဖြတ်၍ ချုပ်အပ်ကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုအပ် လေသည်။

န အညတြ ပဉ္စတေန ဝါ အတိရေတပဉ္စတေန ဝါ တစဟေဝ သဋ္ဌိန္နေန သမဏ္ဍလိ- ကတေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ (ဝိနည်းမဟာဝါပဋိတော်၊ ၃၅၃)

တဒဟေဝ၊ ထိုကထိနလျာသင်္ကန်းရသော နေ၌သာလျှင်။ သဉ္ဇိန္ဒေန၊ ကောင်းစွာ ဖြတ်သဖြင့်။ သမဏ္ဍာလီကတေန၊ ကွဲအိမ်-ဟု ဆိုအပ်သော မဟာမဏ္ဍာလ၊ အမူမဏ္ဍာလတို့နှင့် တကွပြုအပ်သော။ ပဉ္စကေန ဝါ၊ ၅-စပ်၊ ၅-ဖြတ်ကိုလည်းကောင်း။ အတိရေကပဉ္စကေန ဝါ၊ ၅-စပ်၊ ၅-ဖြတ်ထက် လွန်သော အစပ်အဖြတ်ကိုလည်းကောင်း။ အညတြ ထပေတွာ၊ ထား၍။ ကထိနံ၊ ကထိန်သည်။ အတ္ထတံ၊ အခင်းမြောက်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။

န အညတြ ပဉ္စကေန ဝါ အတိရေကပဉ္စကေန ဝါတိ ပဉ္စ ဝါ အတိရေကာနိ ဝါ ခဏ္ဍာနိ ကတွာ မဟာမဏ္ဍာလအမူမဏ္ဍာလာနိ ဒဿေတွာ ကတေနေဝ ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝံဉ္စိ သမဏ္ဍာလီကတံ ဟောတိ။ တံ ဌပေတွာ အညေန အစ္စန္ဒကေန ဝါ ဒွိတ္တိစတုခဏ္ဍေန ဝါ န ဝဋ္ဋတိ။ (ဝိ၊၄၊၃၊၃၉၂)

န အညတြ ပဉ္စကေန ဝါ အတိရေကပဉ္စကေန ဝါတိ၊ ဟူသည်ကား။ ပဉ္စ ဝါ ခဏ္ဍာနိ၊ ၅-စပ်၊ ၅-ပိုင်းတို့ကိုလည်းကောင်း။ အတိရေကာနိ ဝါ ခဏ္ဍာနိ၊ ၅-စပ်၊ ၅-ပိုင်းထက်လွန်ကုန် သော သတ္တ၊ နဝ၊ ဧကာဒသ အစပ်အပိုင်းတို့ကိုလည်းကောင်း။ ကတွာ၊ ဖြတ်သည်ကို ပြု၍။ မဟာမဏ္ဍာလအမူမဏ္ဍာလာနိ၊ အိမ်ကွဲ-ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော မဟာမဏ္ဍာလ၊ အမူ-မဏ္ဍာလတို့ကို။ ဒဿေတွာ၊ ဖြတ်သောအားဖြင့် ထင်စေ၍။ ကတေနေဝ၊ ချုပ်ခြင်းကို ပြုအပ်သော သင်္ကန်းဖြင့်သာလျှင်။ ဝဋ္ဋတိ၊ ကထိန်ခင်းခြင်းငှာ အပ်၏။ ဧဝံ ဟိ၊ ဤသို့ မဟာမဏ္ဍာလ၊ အမူမဏ္ဍာလတို့ကို ဖြတ်သောအားဖြင့် ထင်စေ၍ ချုပ်ခြင်းကို ပြုအပ်သော် သာလျှင်။ သမဏ္ဍာလီကတံ၊ မဟာမဏ္ဍာလ၊ အမူမဏ္ဍာလတို့နှင့်တကွ ပြုအပ်သော ပဉ္စခဏ်း၊ သတ္တခဏ်း-စသော သင်္ကန်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တံ၊ ထိုမဟာမဏ္ဍာလ၊ အမူမဏ္ဍာလ တို့နှင့်တကွ ပြုအပ်သော ပဉ္စခဏ်း၊ သတ္တခဏ်း-စသော သင်္ကန်းကို။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ အညေန၊ တပါးသော။ အစ္စန္ဒကေန ဝါ၊ အလျှင်းမဖြတ်သော သင်္ကန်းဖြင့်လည်းကောင်း။ ဒွိတ္တိစတုခဏ္ဍေန ဝါ၊ ၂-ပိုင်း၊ ၃-ပိုင်း၊ ၄-ပိုင်းသော အခဏ်းအစပ် ဖြတ်သောသင်္ကန်းဖြင့် လည်းကောင်း။ န ဝဋ္ဋတိ၊ ကထိန်ခင်းခြင်းငှာ မအပ်။(၎င်းပါဠိတော်၏အဋ္ဌကထာ၊ဝိ၊၄၊၃၊၃၉၂)

ဤသို့ လာသော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ ၂-ရပ်တို့၏ ပိဏ္ဏတ္ထအဓိပ္ပါယ်ကို ထိုကထိန်လျာ အထည်အလိပ်ကို ရသည့်နေ့ ကောင်းစွာ ဖြတ်၍ မဟာမဏ္ဍာလ၊ အမူမဏ္ဍာလတို့နှင့်တကွ ချုပ်လုပ်အပ်သော ပဉ္စခဏ်း၊ သတ္တခဏ်း-စသော သင်္ကန်းမဟုတ်လျှင် ကထိန်အခင်း မမြောက်-ဟု မှတ်ယူအပ်သည်ဖြစ်၍လည်း ချုပ်လုပ်အပ်သော မြောင်း၊ တရုပ်-ဟူသမျှကို အပိုင်းအပိုင်း ဓားငယ်-စသည်ဖြင့် ဖြတ်၍ ချုပ်အပ်သည်-ဟု မြဲမြဲမှတ်လေ။

“ပဉ္စ ဝါ အတိရေကာနိ ဝါ ခဏ္ဍာနိ ကတွာ” ဟု အဋ္ဌကထာလာခြင်းကြောင့် ပဉ္စခဏ်း စသည်ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း မြောင်းကိုသာ ဖြတ်၍ ချုပ်သည်။ တရုပ်ကိုကား “မဟာမဏ္ဍာလ

အမုမဏ္ဍလာနိ ဒေသေတွာ”ဟု အဋ္ဌကထာလာခြင်းကြောင့် ပိုင်းပိုင်းဖြတ်၍ မချုပ်သော်လည်း ကွဲအိမ်ထင်ရုံမျှ၊ ချုပ်ရိုးပြကာဖြင့်ပင် အပ်ပါသကော-ဟူငြားအံ့။ မအပ်လေသည်သာ။ ဆိုရာ ဆိုစု တစ်ခုတွေ တစ်ခုမှတ်မျှနှင့် အပ်ပါသကော-ဟု အပြောအဆို အလွန်မောက်မို အားကြီး လွန်းသည်။ ၎င်းအဋ္ဌကထာ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ထိုကဲ့သို့ မမှတ်အပ်။ မှတ်ချေသည်ရှိသော် ၎င်းအဋ္ဌကထာ၏ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိတော်၌ မဟာမဏ္ဍလ၊ အမုမဏ္ဍလတို့နှင့်တကွ ပဉ္စခဏ်း၊ သတ္တခဏ်း-စသည် ပြုရာသော အကြောင်းကြိယာပြ သဿိန္နေန-ဟူသော ပုဒ်နှင့် ဝိရုဒ္ဓသဘော ဖြစ်ခဲ့ရာသည်။ ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ကထိန်သင်္ကန်း၏ ပုဗ္ဗကရဏ ၇-ပါးကို ဟောရာ ပရိဝါပါဠိတော်နှင့်လည်း မနီးနှောလေရာ။ ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ကင်္ခါဠိကာ စာကိုယ် လာဟန်ကို ထောက်၍သာ “ကတွာ၊ ဒေသေတွာ”ဟူသော ပုဒ်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည် ဆိန္နိတွာ-ဟူသော ပုဒ်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ပင်တည်း-ဟု အသင့်အားဖြင့် မှတ်ယူ၍ ပဉ္စခဏ်း စသည်ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း မြောင်းကိုသာ ဖြတ်၍ ချုပ်အပ်သည် မဟုတ်။ ကွဲအိမ်ဖြစ် ခြင်း၏ အကြောင်းဟုတ်သော တရုပ်ကိုလည်း ဖြတ်၍ ချုပ်အပ်သည်-ဟု မှတ်ယူသင့်သည်။

ကထိန်အခင်း ချို့တဲ့ပျက်စီးခြင်းအကြောင်း ၃-ပါးကို ဖွင့်ဆိုရာ ပရိဝါအဋ္ဌကထာ (၂၁၃)၌လည်း “ကရဏဝိပန္နံ နာမ တဒဟေဝ ဆိန္နိတွာ အကတံ။” တဒဟေဝ၊ ထိုကထိန်လျှာ အဝတ်သင်္ကန်းကို ရသောနေ့၌သာလျှင်။ ဆိန္နိတွာ၊ ဓားငယ်-စသည်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းဖြတ်၍။ အကတံ၊ ချုပ်လုပ်ခြင်းကို မပြုအပ်သော သင်္ကန်းသည်။ ကရဏဝိပန္နံ နာမ၊ အချုပ်၊ အလုပ် ချို့တဲ့ချွတ်ယွင်းသည် မည်၏။

ဤသို့ သာမည ချုပ်ချုပ်သမျှအရာကို နှံ့စေ၍ မိန့်အပ်လေသည်ကို ထောက်ထား သဖြင့်လည်းကောင်း၊ ချုပ်သော အရာချည်းဖြစ်လျက် တစ်လုံးစား တစ်ကွက်ကျန် မြောင်း အစပ်ကိုသာ ဖြတ်၍ ကွဲအိမ်တရုပ်ကို မဖြတ်နေအပ်သော ယုတ္တိသဘော မရှိကောင်းရာ သည်ကို ဆင်ခြင်သဖြင့်လည်းကောင်း မြောင်းသော၊ တရုပ်သော-ဟု သဘောမမှတ်။ ချုပ်ချုပ်သမျှအရပ်ကို ဖြတ်၍သာ ချုပ်အပ်လေသည်-ဟု မှတ်ယူနှလုံးသွင်းရာသည်။

မြောင်း၊ တရုပ် ချုပ်ချုပ်သမျှအရပ်ကို ပိုင်းပိုင်းဖြတ်လျှင် ပဉ္စခဏ်းသင်္ကန်း၌ပင် ၅-စပ်၊ ၅-လွှာမက အစပ်အလွှာ များခဲ့ရာ၍ သင့်နိုင်စရာ သဘောယုတ္တိ ရှိနိုင်ပါအံ့လော ဟူပြန်ငြားအံ့။ သဗ္ဗညုဘုရားသခင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှ ဒက္ခိဏာပထသို့ ဒေသစာရီ အကြွတွင် မဂဓရာဇ်တိုင်းသားတို့၏ လယ်ခင်း၊ လယ်တာပုံကို နည်းပြ၍ သင်္ကန်းစီရင် လိုကြောင်းနှင့် အမိန့်တော်မြတ်ရှိ၍ ရှင်အာနန္ဒာသည် ကောင်းစွာ သင်္ကန်းချုပ်လုပ်စီရင်၍ ပြုလာသည့်ကာလ-

“ပဏ္ဍိတော ဘိက္ခုဝေ အာနန္ဒော၊ မဟာပညော ဘိက္ခုဝေ အာနန္ဒော၊ ယတြ ဟိ နာမ မယာ သံခိတ္တေန ဘာသိတဿ အတ္ထံ ဝိတ္တာရေန အာဇာနိဿတိ၊ ကုသိမ္ပိ နာမ ကရိဿတိ၊ အမုကုသိပိ နာမ ကရိဿတိ၊ မဏ္ဍလမ္ပိ နာမ ကရိဿတိ၊ အမုမဏ္ဍလမ္ပိ နာမ ကရိဿတိ၊ ဝိဝဋ္ဋမ္ပိ နာမ ကရိဿတိ၊ အနုဝိဝဋ္ဋမ္ပိ နာမ ကရိဿတိ၊ ဂီဝေယျကမ္ပိ နာမ ကရိဿတိ၊ ဇယေယျကမ္ပိ နာမ ကရိဿတိ၊ ဗာဟန္တမ္ပိ နာမ ကရိဿတိ၊ ဆိန္နကံ ဘဝိဿတိ သတ္ထလူခံ။ သမဏသာရပုံ ပစ္စတ္ထိကာနံ စ အနဘိစ္ဆိတံ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခုဝေ ဆိန္နကံ သံယာဇ္ဇိ ဆိန္နကံ ဥတ္တရာသင်္ဂီ ဆိန္နကံ အန္တရဝါသက”န္တိ။ (ဝိ၊၃။၄၀၀-၄၀၁)

ဘိက္ခုဝေ၊ ရဟန်းတို့။ အာနန္ဒော၊ အာနန္ဒာသည်။ ပဏ္ဍိတော၊ အကြောင်း၊အကျိုးကို ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သောဉာဏ် ရှိ၏။ ဘိက္ခုဝေ၊ ရဟန်းတို့။ အာနန္ဒော၊ အာနန္ဒာသည်။ မဟာပညော၊ ကြီးကျယ်သောပညာ ရှိ၏။ မယာ၊ ငါဘုရားသည်။ သံခိတ္တေန၊ အကျဉ်းအား ဖြင့်။ ဘာသိတဿ၊ ဟောပြောအပ်သော စကား၏။ အတ္ထံ၊ အနက်ကို။ ယတြ ဟိ နာမ ယော နာမ အာနန္ဒော၊ အကြင် အာနန္ဒာသည်။ ဝိတ္တာရေန၊ အကျယ်အားဖြင့်။ အာဇာနိဿ- တိ၊ သိနိုင်ဘိ၏။ သော အာနန္ဒော၊ ထိုအာနန္ဒာသည်။

- ကုသမ္ပိ နာမ၊ အနားပတ်လွှာ၊ မြောင်းရှည်လွှာ မည်သည်ကိုလည်း။ ကရိဿတိ၊ ပြုဘိ၏။
- အမုကုသမ္ပိ နာမ၊ တရုပ်မြောင်းတိုလွှာ မည်သည်ကိုလည်း။ ကရိဿတိ၊ ပြုဘိ၏။
- မဏ္ဍလမ္ပိ နာမ၊ အိမ်ဝန်းကြီး မဟာမဏ္ဍလ မည်သည်ကိုလည်း။ ကရိဿတိ၊ ပြုဘိ၏။
- အမုမဏ္ဍလမ္ပိ နာမ၊ အိမ်ဝန်းငယ် အမုမဏ္ဍလ မည်သည်ကိုလည်း။ ကရိဿတိ၊ ပြုဘိ၏။
- ဝိဝဋ္ဋမ္ပိ နာမ၊ ကွဲအိမ် ၂-ခုကို တပေါင်းတည်းပြု၍ ချုပ်အပ်သော ခေါင်စပ်မည်သည် ကိုလည်း။ ကရိဿတိ၊ ပြုဘိ၏။
- အနုဝိဝဋ္ဋမ္ပိ နာမ၊ ခေါင်ရံစပ် မည်သည်ကိုလည်း။ ကရိဿတိ၊ ပြုဘိ၏။
- ဂီဝေယျကမ္ပိ နာမ၊ လည်ထိရာအရပ်၌ ထပ်၍ ချုပ်အပ်သော အာဂန္တုကလွှာ မည်သည် ကိုလည်း။ ကရိဿတိ၊ ပြုဘိ၏။
- ဇယေယျကမ္ပိ နာမ၊ သားလုံးမြင်းခေါင်းထိရာအရပ်၌ ထပ်၍ ချုပ်အပ်သော အာဂန္တုက လွှာ မည်သည်ကိုလည်း။ ကရိဿတိ၊ ပြုဘိ၏။
- ဗာဟန္တမ္ပိ နာမ၊ လက်လိပ်စပ် မည်သည်ကိုလည်း။ ကရိဿတိ၊ ပြုဘိ၏။

သတ္တလုခံ၊ ဓားလှီး၍။ ဆိန္နကံ၊ ဖြတ်အပ်သည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်ဘိ၏။ သမဏသာရပုံ၊ ရဟန်းအား လျှောက်ပတ်ပေစွ။ ပစ္စတ္တိကာနဉ္စ၊ ရန်သူတို့သည်မူလည်း။ အနဘိစ္ဆတံ၊ လိုချင်ဖွယ် မရှိဘိစွ။ ဘိက္ခုဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ဆိန္နကံ၊ ဖြတ်အပ်သော။ သံယာဠိ၊ ဒုက္ကုန်ကို။ ဆိန္နကံ၊ ဖြတ်အပ်သော။ ဥတ္တရာသင်္ဂီ၊ ကိုယ်ဝတ်ကို။ ဆိန္နကံ၊ ဖြတ်အပ်သော။ အန္တရဝါသကံ၊ သင်းပိုင်ကို။ အနုဇာနာမိ၊ ငါဘုရား ခွင့်ပြုတော်မူ၏။ (ဝိနည်းမဟာဝါပါဠိတော်၊ ၄၀၀-၁)

ကုသိမ္မိ နာမာတိ အာဒိသု ကုသိမ္မိတိ အာယာမတော စ ဝိတ္တာရတော စ
အနုဝါတာဒီနံ ဒီယပတ္တာနံ မေတံ အဓိဝစနံ။

အမုကုသိတိ အန္တရန္တရာ ရဿပတ္တာနံ နာမံ။

မဏ္ဍလန္တိ ပဉ္စခဏ္ဍိကစိဝရဿ ဧကေကသ္မိ ခဏ္ဍေ မဟာမဏ္ဍလံ။

အမုမဏ္ဍလန္တိ ခုဒ္ဒကမဏ္ဍလံ။

ဝိဝဋ္ဌန္တိ မဏ္ဍလဉ္စ အမုမဏ္ဍလဉ္စ ဧကတော ကတွာ သိဗ္ဗိတံ မဇ္ဈိမခဏ္ဍံ။

အနုဝိဝဋ္ဌန္တိ တဿ ဥဘောသု ပဿေသု ဒွေ ခဏ္ဍာနိ။

ဂိဝေယျကန္တိ ဂိဝါဝေဌနဌာနေ ဒဠိကရဏတ္ထံ အညံ သုတ္တသံသိဗ္ဗိတံ အာဂန္တုကပတ္တံ။

ဇယေယျကန္တိ ဇယံပါပုဏာနဌာနေ တထေဝ သံသိဗ္ဗိတံ ပတ္တံ။ ဂိဝဌာနေ စ ဇယံဌာနေ
စ ပတ္တာနံ မေဝေတံ နာမန္တိပိ ဝဒန္တိ။

ဗာဟန္တိ အနုဝိဝဋ္ဌာနံ ဗဟိ ဧကေကံ ခဏ္ဍံ။ ဣတိ ပဉ္စခဏ္ဍိကစိဝရေနေတံ ဝိစာရိတံ။

ကုသိမ္မိ နာမာတိ အာဒိသု၊ ကုသိမ္မိ နာမ-ဤသို့ အစရှိသော ပါဠိတော်တို့၌။ ကုသိမ္မိတိ ဧတံ၊ ကုသိမ္မိ-ဟူသော ထိုအမည်သည်။ အာယာမတော စ၊ အလျားအားဖြင့် လည်းကောင်း။ ဝိတ္တာရတော စ၊ အနံအားဖြင့်လည်းကောင်း။ အနုဝါတာဒီနံ၊ အနားပတ်-အစရှိကုန်သော။ ဒီယပတ္တာနံ၊ ရှည်သော အနားပတ်ပိုင်းလွှာတို့၏။ အဓိဝစနံ၊ အမည်တည်း။

အမုကုသိတိ ဧတံ၊ အမုကုသိမ္မိ-ဟူသော ထိုအမည်သည်။ အန္တရန္တရာ၊ ကွဲအိမ် တို့၏ အကြားအကြား၌။ ရဿပတ္တာနံ၊ တိုသော တရုပ်ပိုင်းလွှာတို့၏။ နာမံ၊ အမည်တည်း။

မဏ္ဍလန္တိ၊ မဏ္ဍလံ-ဟူသည်ကား။ ပဉ္စခဏ္ဍိကစိဝရဿ၊ ၅-စပ်၊ ၅-ပိုင်းရှိသော သင်္ကန်း၏။ ဧကေကသ္မိ၊ တစ်ခုတစ်ခုသော။ ခဏ္ဍေ၊ အစပ်အပိုင်း၌။ မဟာမဏ္ဍလံ၊ အိမ်ဝန်း ကြီးတည်း။

အမုမဏ္ဍလန္တိ၊ အမုမဏ္ဍလံ-ဟူသည်ကား။ ခုဒ္ဒကမဏ္ဍလံ၊ အိမ်ဝန်းငယ်တည်း။

ဝိဝဋ္ဌန္တိ၊ ဝိဝဋ္ဌ-ဟူသည်ကား။ မဏ္ဍလဉ္စ၊ အိမ်ဝန်းကြီးလွှာကိုလည်းကောင်း။ အမု-
မဏ္ဍလဉ္စ၊ အိမ်ဝန်းငယ်လွှာကိုလည်းကောင်း။ ဧကတော၊ တပေါင်းတည်း။ ကတွာ၊ ပြု၍။
သိဗ္ဗိတံ၊ ချုပ်အပ်သော။ မဇ္ဈိမခဏ္ဍံ၊ အလယ်ခေါင်စပ်ပိုင်းလွှာတည်း။

အနုဝိဝဋ္ဌန္တိ၊ အနုဝိဝဋ္ဌ-ဟူသည်ကား။ တဿ၊ ထိုခေါင်စပ်ပိုင်းလွှာ၏။ ဥဘောသု-
ပဿေသု၊ လက်ဝဲ၊ လက်ယာ နံပါး ၂-ဖက်တို့၌။ ဒွေ၊ ၂-ခုကုန်သော။ ခဏ္ဍာနိ၊ အစပ်အပိုင်း
အလွှာတို့တည်း။

ဂီဝေယျကန္တိ၊ ဂီဝေယျက-ဟူသည်ကား။ ဂီဝေဋ္ဌနဋ္ဌာနေ၊ လည်ကို ရစ်ပတ်ရာအရပ်
၌။ ဒဋ္ဌိကရဏတ္ထံ၊ မြဲမြံစွာ ပြုခြင်းငှာ။ အညံ၊ တပါးသော။ သုတ္တသံသိဗ္ဗိတံ၊ ချည်ဖြင့်
ကောင်းစွာချုပ်အပ်သော။ အာဂန္တုကပတ္တံ၊ ပြင်ထပ်ပေးသော အာဂန္တုကလွှာတည်း။

ဇယေယျကန္တိ၊ ဇယေယျက-ဟူသည်ကား။ ဇယံပါပုဏနဋ္ဌာနေ၊ သားလုံးမြင်းခေါင်း
သို့ ရောက်ရာအရပ်၌။ တထေဝ၊ ထိုဂီဝေယျက အတူသာလျှင်။ သံသိဗ္ဗိတံ၊ ကောင်းစွာ
ချုပ်အပ်သော။ ပတ္တံ၊ အလွှာတည်း။ ဧတံ၊ ထိုဂီဝေယျကံ၊ ဇယေယျကံ-ဟူသော အမည်
သည်။ ဂီဝဋ္ဌာနေ စ၊ လည်-ထိပါးရာအရပ်၌လည်းကောင်း။ ဇယံဋ္ဌာနေ စ၊ သားလုံး
မြင်းခေါင်း ထိပါးရာအရပ်၌လည်းကောင်း။ ပတ္တာနမေဝ၊ ပကတိအလွှာတို့၏သာလျှင်။
နာမံ၊ အမည်တည်း။ ဣတိပိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏။

ဗာဟန္တိ၊ ဗာဟန္တ-ဟူသည်ကား။ အနုဝိဝဋ္ဌာနံ၊ ခေါင်ရံစပ်တို့၏။ ဗဟိ၊ အပ၌။
ဧကေကံ၊ တဖက် တစ်ခုတစ်ခုစီသော။ ခဏ္ဍံ၊ အစပ်အပိုင်းအလွှာတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။
ပဉ္စခဏ္ဍိကစီဝရေန၊ ၅-စပ်၊ ၅-ခက်ရှိသော သက်န်းဖြင့်။ ဧတံ၊ ထိုကုသိ-အစရှိသော
အလုံးစုံကို။ ဝိစာရိတံ၊ စီရင်အပ်၏။ (၎င်းဝိနည်းမဟာဝါအဋ္ဌကထာ။၄၀၈)

အာဒိသဒ္ဓေန ခိန္နံ ခဏ္ဍိကာနံ အန္တရာ မာတိကာကာရေန ထပိတပတ္တဝ ဝိယပတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အာဒိသဒ္ဓေန၊ အာဒိသဒ္ဓါဖြင့်။ ခိန္နံ၊ ၂-ခုကုန်သော။ ခဏ္ဍိကာနံ၊ အခက်လွှာတို့၏။
အန္တရာ၊ အကြား၌။ မာတိကာကာရေန၊ မြောင်း၏အခြင်းအရာဖြင့်။ ထပိတပတ္တဝ၊ ထားအပ်
သော မြောင်းလွှာကိုလည်း။ ဝိယပတ္တန္တိ၊ ဝိယပတ္တ-ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။ (၎င်းအဋ္ဌကထာမှာ
“အနုဝိတာဒိနံ”ဟူသော ပုဒ်၏ အဖွင့်ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ။၃။၁၉၈)

ဤသို့ လာသော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ သက်န်းချုပ်လုပ်စီရင်ပုံနှင့် ညီစွာ
တရုပ်လွှာကို မရိယာဒထား၍ မဟာမဏ္ဍလလွှာ၊ အမုမဏ္ဍလလွှာတို့ကို တပေါင်းတည်း
ပြုလုပ်၍ ချုပ်အပ်သော် ၁-ခဏ္ဍက ဖြစ်၏။ မြောင်းရှည်လွှာကို မရိယာဒထား၍ ၎င်းခဏ္ဍက
၅-ခုတို့ကို တပေါင်းတည်းပြုလုပ်၍ ချုပ်အပ်ပြီးလျှင် အနားပတ်တင်ခြင်း၊

F.22-D

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဂဏ္ဍိကဖလကံ အန္တေ အပေတံ၊ ပါသကဖလကံ သတ္တင်္ဂလံ ဝါ အဋ္ဌင်္ဂလံ ဝါ ဩဂါဟေတွာ အပေတံ။ (စူဠဝါ။၂၇၇)

ဟူသော ပါဠိတော်နှင့် လျော်စွာ ကမ္မတ်သီးအိမ်ကို အနားပတ်စွန်း၌ တပ်ခြင်း၊ ကမ္မတ်ကွင်း အိမ်ကို ၇-သစ်၊ ၈-သစ် အနားပတ်တွင်းသို့ ဆုတ်၍ တပ်ခြင်းအမှုတို့ကို ပြုပြီးသည့်ကာလ ပဉ္စခဏ်းသင်္ကန်း၏ ချုပ်လုပ်ခြင်းကိစ္စ ပြီး၏။ သတ္တခဏ်း၊ နဝခဏ်း၊ ဧကာဒသခဏ်းတို့ကို ထိုနည်းကို မှီး၍ သိအပ်၏။ ဧကာဒသခဏ်းထက် လွန်၍ ကျမ်းဂန်မလာ။ သင်္ကန်းလျာ အထည်အလိပ်များကို အနံလက် ၄-သစ်အောက် ဆုတ်ဖြတ်၍ ဝေခြမ်းလျှင် အနားပတ် လွှာ၊ မြောင်းတရုပ်လွှာမျှ မရ။ အပရိဘောဂဖြစ်လေရာ၍ စီဝရဘာဇကရဟန်းအား တားမြစ်အပ်သော “ဟေဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒေန စတုရင်္ဂလဝိတ္ထာရမ္မိ” (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၀၇)အစရှိသည်ဖြင့် လာသော အဋ္ဌကထာစကားကို ထောက်ကာ အနံ လက် ၄-သစ်အောက် မြောင်းတရုပ်များ ကိုလည်း သေးငယ်စေလွန်းသဖြင့် မသင့်ရာဖြစ်၍ ဧကာဒသခဏ်းထက်လွန်လျှင် အခဏ်း အစပ်မှန်း၊ မြောင်းတရုပ်မှန်းမသိ ရှိခဲ့ရာ၏။ ထို့ကြောင့် ကျမ်းဂန်လာသမျှ ဧကာဒသခဏ်း ထက် လွန်၍ သင့်အံ့ မထင်။

ဤသို့ သင်္ကန်းစီရင်အပ်သောအရာ၌ မြောင်းလွှာ၊ တရုပ်လွှာ၊ မဟာမဏ္ဍာလလွှာ၊ အမုမဏ္ဍာလလွှာ၊ အနားပတ်လွှာ၊ ကမ္မတ်အိမ်လွှာတို့သည် ထင်ရှားစွာလာရာ ၅-စပ်၊ ၅-လွှာမက အစပ်အလွှာ များခဲ့ရာသည်-ဟု မြောင်း၊ တရုပ်တို့ကို မဖြတ်မူ၍ မချုပ်မနေရာ၊ ဖြတ်၍ ချုပ်မှသာ သင့်နိုင်ရာသော သဘောယုတ္တိ ရှိချေသည်-ဟူ၍ မှတ်ယူနှလုံးထား အပ်သည်။

အများတကာပင် မဖြတ်ဘဲ ပြုကြသည့်အမှုဖြစ်၍ သူများတကာ ရှေးအစဉ်အလာ တို့ ပြုထုံးကျင့်ပုံသို့သာ လိုက်၍ ပြုကျင့်အပ်သည်။ သူများတကာထက် လိမ္မာချင်၊ တတ်ချင်၍ မသင့်-ဟူငြားအံ့။ “တတ်ချင်၊လိမ္မာချင်၍” ဟူသော ထိုစကားကို မဆိုသင့်၊ မဆိုအပ်။ သဗ္ဗညု ဘုရားသခင် ရွှေပြည်နိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူ၍ များမကြာ နှစ် ၁၀၀-တိုင်ရောက်လျှင်ပင် ဒုတိယ သင်္ဂါယနာတင် ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့သည် “အာစိဏ္ဏကပ္ပေါ ဧကစ္စော ကပ္ပတိ၊ ဧကစ္စော န ကပ္ပတိ” ဟု ရှေးဆရာတို့ အလေ့အလာအကျင့်သည် အချို့အပ်၊ အချို့မအပ် ရှိကြောင်းကို မိန့်ဆိုဆုံးဖြတ်တော်မူကြသည်ကို ထောက်ရှုလျှင် ယခုကာလမှာ ဆိုဖွယ်ရာ မရှိပြီ။ နှစ်ပေါင်း ၂,၀၀၀-ကျော်၍ သာသနာတော် အခွန်ရှည်ခဲ့ရကား အများတကာ အစဉ်အလာတို့ အမှုကို အလွန်ပင် စူးစမ်းဆင်ခြင်၍ ပြုအပ်သည်။ ဝိနည်းပညတ် မအပ်ကြောင်း ထင်ရှားရှိလျက် ယခုမျက်မြင် နားကြားများသောအားဖြင့် ဤကထိန်ခင်း တစ်ခုတွင်ပင်—

- ကွဲအိမ်တရုပ်ကို ဝေးစွာ မြောင်းအစပ်ကိုပင် မဖြတ်ဘဲ ချုပ်၍ ခင်းသူခင်းကြ၊

- ပိုး၊ ဖဲ၊ ကတ္တီပါ၊ သတ္တလုပ်တို့ကိုလည်း အနားပတ်ယောင် ချုပ်လုပ်၍ ခင်းသူခင်းကြ၊
- သင်းပိုင်ကိုလည်း ၄-မျက်နှာ အနားပတ် မတင်ဘဲ ခင်းသူခင်းကြ၊
- သတ္တမပုဗ္ဗကရဏဖြစ်သော ကပ္ပဗိန္ဒူအမှုကိုလည်း ဥဒေါင်းမျက်လုံး၊ ကြမ်းပိုးကျောက် ကုန်းပမာဏအရပ်ကို တခဲနက် အဆင်းမပျက်စေမူ၍ နန်းတွင်းသူ မင်းမောင်းမတို့ မျက်ရေးကွက်သကဲ့သို့ ဗိန္ဒူလက္ခဏာ မရောက်၊ ပြုလုပ်၍ ခင်းသူက ခင်းကြ။

ဤသို့ အယုတ္တ အကပ္ပိယဝါဒရှင် အလွန်များခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သူများတကာ ရှေးအစဉ်အလာတို့ ပြုထုံးကျင့်ပုံရှိပြီကော-ဟု သဘောမထားအပ်။

သိက္ခမာနေန ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနာ အညာတဗ္ဗံ။ ပရိပုစ္ဆိတဗ္ဗံ။ ပရိပဉ္စိတဗ္ဗံ။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ သိက္ခမာနေန၊ ကျင့်လိုသော။ ဘိက္ခုနာ၊ ရဟန်းသည်။ အညာတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။ ဝါ၊ သိအောင် ပြုအပ်၏။ ပရိပုစ္ဆိတဗ္ဗံ၊ အဖန်တလဲလဲ မေးမြန်းအပ်၏။ ပရိပဉ္စိတဗ္ဗံ၊ အပြန်ပြန်အလှန်လှန် ဉာဏ်ဖြင့် တိုင်းထွာနှိုင်းယှဉ်အပ်၏။

ဤသို့ သဗ္ဗညုဘုရား ဟောကြားမိန့်မှာတော်မူအပ်သည်နှင့် လျော်ညီစွာ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းဂန်တို့ကို ကြည့်ရှုထောက်ထား၊ သူတပါးတို့ကို မေးမြန်းနှိုးနှော၊ သဘောယုတ္တိ ရှိမရှိကို နှိုင်းယှဉ်ဆင်ခြင်၍သာ ပညတ်သိက္ခာပုဒ်တော်နှင့် မလျော် မလျောက်ပတ်လျှင်-

ပါတိမောက္ခံ ဝိသောဓေန္တော၊ အပ္ပေဝ ဇီဝိတံ ဇဟေ။
ပညတ္တံ လောကနာထေန၊ န ဘိန္နေ သီလသံဝရံ။ ။

ပါတိမောက္ခံ၊ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလကို။ ဝိသောဓေန္တော၊ သုတ်သင်သော ရဟန်းသည်။ အပ္ပေဝ၊ စင်စစ်သာလျှင်။ ဇီဝိတံ၊ အသက်ကို။ ဇဟေ၊ စွန့်ရာ၏။ လောကနာထေန၊ လူ ၃-ပါးတို့၏ ကိုးကွယ်ရာ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ပညတ္တံ၊ ပညတ်တော်မူအပ်သော။ သီလသံဝရံ၊ စောင့်ရှောက်အပ်သော သီလသိက္ခာကို။ န ဘိန္နေ၊ မဖျက်ရာ။

ဤသို့လာသော ဩဝါဒမိန့်ချက်ဖြင့် အသက်ကို စွန့်ပစ်ရာ၏။ ရှေးအစဉ်လာ အများတကာတို့ အလေ့အကျက်ကို ငဲ့ကွက်ညှာတာ၍ သိက္ခာပုဒ်ပဋိပတ် ပညတ်တော် အာဏာစက်ကို မပျက်စေသင့်-ဟု မှတ်ယူနှလုံးထားအပ်သည်။

ကထိန်ခင်းမည့် ဥ တ်သင်္ကန်းကဲ့သို့ချည်း ပကတိဝတ်ရုံသည့် သင်္ကန်းများကိုလည်း ဖြတ်မှသာ အပ်သည်-ဟူ၍ မှတ်ရအံ့လော-ဟူငြားအံ့။

F.22၃

တေန ခေါ ပန သမယေန အညတရဿ ဘိက္ခုနော တိစိဝရေ ကရိယမာနေ သဗ္ဗ
ဆိန္နကံ နပ္ပဟောတိ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဝေ ခိန္နကာနိ ဧတံ အဆိန္နကံ။

အစရှိသည်ဖြင့် လာသော (မဟာဝဂ္ဂ)ပါဠိတော်မြတ် (၄၁၂)နှင့်အညီ တိစိဝရိက်သင်္ကန်း
၃-ထည်လုံးကို ဖြတ်သော် မလောက်ဖြစ်ခဲ့လျှင် ၂-ထည်ကို ဖြတ်၍ ၁-ထည်ထည်ကို
မဖြတ် သုံးဆောင်အပ်သည်။ ၂-ထည်ကို ဖြတ်၍ မလောက်ဖြစ်ခဲ့ပြန်လျှင် ၁-ထည်ကိုသာ
ဖြတ်၍ ၂-ထည်ကို မဖြတ် သုံးဆောင်အပ်သည်။ ၁-ထည်ကို ဖြတ်၍ မလောက်ရှိခဲ့ပြန်လျှင်
“အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အန္ဓာဓိတမ္ပိ အာရောပေတုံ” (မဟာဝဂ္ဂ၊ ၄၁၂)ဟု ခွင့်ပြုတော်မူသည်နှင့်
အညီ မြောင်း၊ တရုပ်ရာကို ဒုက္ခိအခြင်းအရာဖြင့် အာဂန္တုကလ္လာပေး၍ သလင်းထောင်
သဖြင့် သုံးဆောင်အပ်သည်။ ဤကဲ့သို့သော အရာမဟုတ်ဖြစ်လျှင် “အန္တိန္ဒူ အန္ဓာဝိန္နံ၊ န
ဓာရေယျတိ စိဝရံ”ဟု လာရကား ဖြတ်၍ သုံးဆောင်မှသာ အပ်သည်-ဟု မှတ်ယူနှလုံးထား
အပ်သည်။

ဒွါဒသမကထိန် စကားရပ်မှာ စောဒနာ၊ သောဓနာ ထင်စွာပြု၍ သံသယကင်းစေ
အပ်သော ဝိနိစ္ဆယစကားအစဉ်သည် ဤတွင်ရွေ့ ၁-ခန်းပြီး၏။

[၃] စုဒ္ဓသမကထိန်အဖြေ၏ ကိစ္စ ၇-ပါး

စုဒ္ဓသမကထိန်အဖြေ၌ ပြဆိုအပ်သော ‘ပုဗ္ဗကရဏ၊ ‘ပစ္စုဒ္ဓိရံ၊ ‘အဓိဋ္ဌာန်၊ ‘အတ္ထာရ၊
‘မာတိကာ၊ ‘ပလိဗောဓ၊ ‘ဥဒ္ဓါရ၊ ‘အာနိသင်အားဖြင့် ကထိန်ခင်းတတ်သော အတ္ထာရက
ပုဂ္ဂိုလ် သိအပ်သော အင်္ဂါ ၈-ပါး တရားအစုတို့တွင်-

၁။ ပုဗ္ဗကရဏ-ဟူသည်ကို ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဓောဝန၊ ဝိစာရဏ-အစရှိသော ကိစ္စ
၇-ပါး-ဟု သိအပ်၏။

၂။ ပစ္စုဒ္ဓိရံ၊ အဓိဋ္ဌာန်-ဟူသည်တို့ကိုလည်း “ဣမံ သံယာဋီ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ” အစရှိသည်ဖြင့်
ဒုက္ခိ-အစရှိသော ရှေးရှေးသင်္ကန်းဟောင်းကို အဓိဋ္ဌာန်ချ၍ အသစ်ဖြစ်သော ကထိန်ခင်း
မည့်သင်္ကန်းကို “ဣမံ သံယာဋီ အဓိဋ္ဌာမိ” အစရှိသည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းကို သိအပ်၏။

၄။ အတ္ထာရကိုကား “ဣမာယ သံယာဋီယာ ကထိန် အတ္ထရာမိ” အစရှိသည်ဖြင့်
ခင်းခြင်းအစီအရင်-ဟူ၍ သိအပ်၏။

၅။ မာတိကာ-ဟူသည်ကား-

အဋ္ဌိမာ ဘိက္ခဝေ မာတိကာ ကထိနဿ ဥဗ္ဗာရာယ၊ ပက္ကမနန္တိကာ နိဋ္ဌာနန္တိကာ
သန္နိဋ္ဌာနန္တိကာ နာသနန္တိကာ သဝနန္တိကာ အာသာဝစ္ဆေဒိကာ သီမာတိက္ကန္တိကာ
သဟဗ္ဗာရာတိ။ (ဝိ၊၃။၃၅၃)

ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော မာတိကာ ၈-ပါး-ဟူ၍ သိအပ်၏။ ။ ထို ၈-ပါးတို့၌-

“ဤကျောင်းသို့ တဖန် မပြန်အံ့”ဟူသော နှလုံးထားဖြင့် ချုပ်ဆိုးအပ်ပြီးသော
သင်္ကန်းကို ယူ၍ အရပ်တပါးသို့ ဖဲသွားသော ရဟန်းအားဖြစ်သော ကထိန်နုတ်ခြင်းသည်
ဖဲသွားခြင်း အဆုံးရှိသောကြောင့် ပက္ကမနန္တိကကထိန်နုတ်ခြင်း မည်၏။ ဤပက္ကမနန္တိက
ကထိန်နုတ်ခြင်း၌ စိဝရပလိဗောဓ ရှေးဦးစွာ ပြတ်၍ အာဝါသပလိဗောဓ နောက်မှ ပြတ်၏။

ချုပ်ဆိုးခြင်းအမှုကို မပြုရသေးသော သင်္ကန်းကို ယူ၍ ဖဲသွားပြီးသည့်နောက်
တပါးကျောင်းသို့ ရောက်မှ သေနာသနဗာသုက၊ သဟာယသမ္ပတ္တိကို မြင်၍ “ဤကျောင်း
တွင်ပင် သင်္ကန်းချုပ်လုပ်တော့မည်။ နေရင်းကျောင်းသို့ မပြန်ပြီ”ဟူသော နှလုံးထားဖြင့်
သင်္ကန်းချုပ်လုပ်ပြီးသော ရဟန်းအားဖြစ်သော ကထိန်နုတ်ခြင်းသည် သင်္ကန်းပြီးဆုံးခြင်း
အဆုံးရှိသောကြောင့် နိဋ္ဌာနန္တိကကထိန်နုတ်ခြင်း မည်၏။ ဤ၌ အာဝါသပလိဗောဓ
ရှေးဦးစွာ ပြတ်၍ စိဝရပလိဗောဓ နောက်မှ ပြတ်၏။

မချုပ်မလုပ်ရသေးသော သင်္ကန်းကို ယူ၍ ဖဲသွားပြီးသည့်နောက် တပါးကျောင်းသို့
ရောက်မှ “သင်္ကန်းကိုလည်း မချုပ်မလုပ်ပြီ၊ နေရင်းကျောင်းသို့လည်း မပြန်ပြီ”ဟူ၍ အောက်
မေ့သောရဟန်းအားဖြစ်သော ကထိန်နုတ်ခြင်းသည် စိတ်ချခြင်း အဆုံးရှိသောကြောင့်
သန္နိဋ္ဌာနန္တိကကထိန်နုတ်ခြင်း မည်၏။ ဤ၌ ပလိဗောဓ ၂-ပါး မရှေးမနှောင်း တပြိုင်နက်
ပြတ်၏။

မချုပ်မလုပ်ရသေးသော သင်္ကန်းကို ယူ၍ နေရင်းကျောင်းမှ ဖဲသွားပြီးသည့်နောက်
တပါးကျောင်းသို့ ရောက်မှ “နေရင်းကျောင်းသို့ မပြန်ပြီ”ဟူသော နှလုံးထားဖြင့် သင်္ကန်း
ချုပ်လုပ်စဉ် သင်္ကန်းပျောက်သော ရဟန်းအားဖြစ်သော ကထိန်နုတ်ခြင်းသည် ပျောက်ခြင်း
အဆုံးရှိသောကြောင့် နာသနန္တိကကထိန်နုတ်ခြင်း မည်၏။ ဤ၌ အာဝါသပလိဗောဓ ရှေးဦး
စွာပြတ်၍ စိဝရပလိဗောဓ နောက်မှ ပြတ်၏။

မချုပ်မလုပ်ရသေးသော သင်္ကန်းကို ယူ၍ “ပြန်ဦးအံ့”ဟု နေရင်းကျောင်းမှ ဖဲသွား
၍ တပါးကျောင်း၌ သင်္ကန်းချုပ်လုပ်ပြီးမှ ထိုနေရင်းကျောင်းမှာ ကထိန်နုတ်အပ်ပြီ-ဟူ၍
ကြားသောရဟန်းအား ကြားသည်နှင့်တကွဖြစ်သော ကထိန်နုတ်ခြင်းသည် ကြားခြင်း အဆုံး

ရှိသောကြောင့် သဝနန္တိကကထိန်နုတ်ခြင်း မည်၏။ ဤ၌ စီဝရပလိဗောဓ ငွှေးဦးစွာ ပြတ်၍ အာဝါသပလိဗောဓ နောက်မှ ပြတ်၏။

သင်္ကန်းရနိုးခြင်းရှိသဖြင့် နေရင်းကျောင်းမှ ဖဲသွား၍ တပါးကျောင်း၌ “သင်္ကန်းရနိုးခြင်းရှိရာသို့ ငါကပ်တော့မည်၊ နေရင်းကျောင်းသို့ မပြန်ပြီ”ဟူသော နှလုံးထားဖြင့် သင်္ကန်းရနိုးခြင်းရှိရာသို့ ကပ်သည့်ကာလ သင်္ကန်းရနိုးခြင်း အာသာပြတ်သော ရဟန်းအားဖြစ်သော ကထိန်နုတ်ခြင်းသည် အာသာပြတ်ခြင်းရှိသောကြောင့် အာသာဝစ္ဆေဒိကကထိန်နုတ်ခြင်း မည်၏။ ဤ၌ အာဝါသပလိဗောဓ ငွှေးဦးစွာ ပြတ်၍ စီဝရပလိဗောဓ နောက်မှ ပြတ်၏။

မချုပ်မလုပ်ရသေးသော သင်္ကန်းကို ယူ၍ “နေရင်းကျောင်းသို့ ပြန်ဦးအံ့”ဟု ဖဲသွား၍ တပါးကျောင်းမှ သင်္ကန်းချုပ်လုပ်ပြီး၍ “ပြန်ဦးအံ့၊ ပြန်ဦးအံ့”နှင့် ကထိန်နုတ်ခြင်းကို အပ၌ လွန်စေသော ရဟန်းအားဖြစ်သော ကထိန်နုတ်ခြင်းသည် နေရင်းကျောင်းတိုက်တွင်း-ဟု ဆိုအပ်သော ဥပစာရသိမ်ကို လွန်ခြင်းရှိသောကြောင့် သီမာတိက္ကန္တိကကထိန်နုတ်ခြင်းမည်၏။ ဤ၌ စီဝရပလိဗောဓ ငွှေးဦးစွာ ပြတ်၍ အာဝါသပလိဗောဓ နောက်မှ ပြတ်၏။

မချုပ်မလုပ်ရသေးသော သင်္ကန်းကို ယူ၍ “နေရင်းကျောင်းသို့ ပြန်ဦးအံ့”ဟု သွား၍ တပါးကျောင်းမှ သင်္ကန်းချုပ်လုပ်ပြီး၍ “ပြန်ဦးအံ့၊ ပြန်ဦးအံ့”ဟု နေရင်းကျောင်းမှာ အန္တရုတ္တရ ကထိန်နုတ်သည်ကို မိလာသော ရဟန်းအားဖြစ်သော ကထိန်နုတ်ခြင်းသည် နေရင်းကျောင်း ရဟန်းတို့နှင့်တကွဖြစ်သောကြောင့် သဟုတ္တရ ကထိန်နုတ်ခြင်း မည်၏။ ဤ၌ ပလိဗောဓ ၂-ပါး မရှေးမနှောင်း တပြိုင်နက် ပြတ်၏။

ဤကား မာတိကာ ၈-ပါး၏ သရုပ်အဓိပ္ပါယ်ကို မှတ်သိရရုံ အကျဉ်းမျှသာ ပြဆိုအပ်သော စကားဖြစ်သည်။ မဟာဝါခန္ဓက၊ ပရိဝါပါဠိတော်တို့၌ အကျယ်လာသည်ကိုလည်း ကြည့်ရှုမှတ်သား၍ သိအောင် ပြုလေ။

၇။ ပလိဗောဓ-ဟူသည်ကို အာဝါသပလိဗောဓ၊ စီဝရပလိဗောဓ ၂-ပါးပင်-ဟူ၍ သိအပ်၏။ ထိုပလိဗောဓ ၂-ပါး အဘယ်သို့ဖြစ်သနည်းဟူမူကား—

ဣဓ ဘိက္ခုဓေ ဘိက္ခု ဝသတိ ဝါ တသ္မိ အာဝါသေ၊ သာပေက္ခာ ဝါ ပက္ခမတိ ‘ပစ္စေဿ’န္တိ ဧဝံ ခေါ ဘိက္ခုဓေ အာဝါသပလိဗောဓော ဟောတိ။ (ဝိ၊၃၊၃၇၃)

ဟူသောပါဠိဖြင့် ထိုကထိန်ခင်းအပ်သော ကျောင်း၌နေသော ရဟန်း၊ တဖန် ထိုကျောင်းသို့ ပြန်ဦးအံ့-ဟု ငဲ့ခြင်းရှိ၍ သွားသော ရဟန်း၊ ဤရဟန်းတို့အား အာဝါသပလိဗောဓဖြစ်၏-ဟု မှတ်အပ်၏။

ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနော စိဝရံ အကတံ ဝါ ဟောတိ ဝိပွကတံ ဝါ၊ စိဝရာသာ ဝါ အနုပစ္ဆိန္ဒာ၊ ဧဝံ ခေါ ဘိက္ခဝေ စိဝရပလိဗောဓော ဟောတိ။ (ဝိ၊၃၊၃၇၃)

ဟူသောပါဠိဖြင့် သင်္ကန်း မချုပ်မလုပ်သေးသော ရဟန်း၊ ချုပ်လုပ်၍ မပြီးသေးသော ရဟန်း၊ သင်္ကန်းရနိုးခြင်း အာသာမပြတ်သော ရဟန်း၊ ဤရဟန်းတို့အား စိဝရပလိဗောဓ ဖြစ်၏-ဟု မှတ်အပ်၏။

၇။ ကထိန်ခင်းသောကျောင်းတိုက်၌ ရှိရှိသမျှသံဃာအား သမာနလာဘဖြစ်စေခြင်း ငှာ အကာလသင်္ကန်းလှူလိုသောကြောင့် ကထိန်ကို နုတ်ပါမည့်အကြောင်းနှင့် ဒါယကာ တစ်ဦး တောင်းပန်လျှောက်ထားသည်ကို အကြောင်းပြု၍-

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော၊ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တတလ္လံ၊ သံယော ကထိန် ဥဒ္ဓရေယျ။ သော ဥတ္တိ။ ။ သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော၊ သံယော ကထိန် ဥဒ္ဓရတိ၊ ယဿာယသုတော ခမတိ ကထိန်ဿ ဥဒ္ဓါရော၊ သော တုဏုဿ၊ ယဿ နက္ခမတိ၊ သော ဘာသေယျ။ ဥတ္တတံ သံဃေန ကထိန်၊ ခမတိ သံဃဿ၊ တသ္မာ တုဏှိ၊ ဧဝမေတံ ဓာရယာမိ။ (ဝိ၊၂၊၃၇၇)

ဟု ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့် နုတ်စိမ့်သောငှာ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ကထိန် ဥဒ္ဓရိတုံ” ဟု ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော “အန္တရုတ္တရ”ဟု ဆိုအပ်သော ကထိန်နုတ်ခြင်းကို ဥဒ္ဓါရ-ဟူ၍ သိအပ်၏။ ဤကထိန်နုတ်ခြင်းကို တောင်းပန်လာတိုင်းသောသူအား ခွင့်မပေးအပ်။

၈။ ယဿ အတ္ထာရမ္မလကော အာနိသံသော မဟာ၊ ဥတ္တာရမ္မလကော အပေ၊ ဝေရူပေါ န ဒါတဗ္ဗော။ (ဝိ၊၄၊၃၊၂၀၈)

အစရှိသည်ဖြင့် ဘိက္ခုနီဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ (၂၀၈)လာရကား အတ္ထာရမ္မလ-က လာဘ်များ၍ ဥတ္တာရမ္မလ-က လာဘ်နည်းလျှင် မပေးအပ်။ များသော်လည်းကောင်း၊ တူသော်လည်းကောင်း ပေးအပ်၏-ဟူသော အကြောင်းကိုလည်း သိအပ်၏။ အနာမန္တစာရ-အစရှိသော အကျိုး ၅-ပါးကို အာနိသင်-ဟူ၍ သိအပ်၏။

ဤသို့ ကထိန်ခင်းတတ်သော အတ္ထာရကပုဂ္ဂိုလ်၏ အင်္ဂါ ၈-ပါးကို သိအပ်၊ မှတ် အပ်၏။ “ဤအင်္ဂါ ၈-ပါးနှင့် မပြည့်စုံသောရဟန်းအား ကထိန်ခင်းလျှင် အခင်းမမြောက် မှတ်ရအံ့လော”ဟု စောဒနာမေးမြန်းရန်ရှိသည်မှာ-

သစေ ပုရိမိကာယ ဥပဂတာ ကထိန်တ္တာရကုသလာ န ဟောန္တိ၊ အတ္ထာရကုသလာ ခန္ဓကဘာဏကတ္တောရာ ပရိယေသိတွာ အာနေတဗ္ဗော။ (ဝိ၊၄၊၃၊၃၈၈)

ဟု ကထိန်သင်္ကန်းဖြစ်လာသော ကျောင်းတိုက်၌ ပုရိမဝါသားရဟန်းများသည် ကထိန်ခင်းခြင်းငှာ မတတ်၊မလိမ္မာကုန်သော် တတ်လိမ္မာသော ခန္ဓကဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်ထေရ်များကို ရှာဖွေပင့်ခေါ်၍ ကထိန်ခင်းအပ်ကြောင်းကို မိန့်ဆိုဆုံးဖြတ်အပ်သော အဋ္ဌကထာလာသည်ကို ထောက်သဖြင့် နည်းပေးနည်းပြ စောင်မမည့်သူရှိလျှင် သိလိမ္မာရာရောက်၍ အခင်းမြောက်၏-ဟု မှတ်အပ်သည်။

စုဒ္ဓသမကထိန်အဖြေဝိသဇ္ဇနာ၌ သိအပ်၊သိရာကို ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာဖြင့် ထုတ်ဆောင်၍ ပြဆိုဆုံးဖြတ်အပ်သော ဝိနိစ္ဆယစကားအစဉ်သည် ဤတွင်ရွှေ့ တစ်ခန်းပြီး၏။

----- x -----

[၄] နိဂုံး

အံ့ဖွယ် ၈-ဖြာ၊ အင်္ဂါ ၉-ပါးရှိသော နိယျာနိကသဗ္ဗညုဘုရားသခင်သာသနာတော်၌ မြတ်သောတရားကို ရှာသဖြင့် သဒ္ဓါ၍ ရဟန်းပြုကုန်သော သိက္ခာကာမ၊ လင်္ခီပေသလ၊ ဓမ္မဂဝေသီပုဂ္ဂိုလ်၊ စာသင်ပျိုရဟန်းအပေါင်းတို့ တောင်းပန်အပ်သည်ဖြစ်၍ ရွှေတောင်မြို့လျှင် ဖွားရာဇာတိအမှန် ပဏ္ဍိတဝံသာဘိဓဇမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုဇ-ဟူသော ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ အမရပုရရွှေမြို့တော်၊ ဗန်းမော်တိုက်အုပ်ထေရ်မြတ်သည် သဗ္ဗညုဘုရားသခင်သာသနာတော်မြတ်၏ အစီးအပွားများစေလို၍ မိန့်ဆိုရေးအပ်သော ကထိန်ဝိသောဓနီအမည်ရှိသော ကထိန်အဆုံးအဖြတ်စာသည် သာသနာတော် ၂၃၉၉-ခု၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၁၇-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း၊ ၇-ရက်၊ ကြာသာပတေးနေ့တွင် အောင်မြင်ပြီးစီးခြင်းသို့ ရောက်သည်။

ပညာကထနသောဘဂ္ဂံ၊ ကထိနတ္ထာရဒီပကံ။
ဣမံ ပဿန္တု သတ္တဝံ၊ ဝိနယညုပသံသိတန္တိ။ ။

ပညာကထနသောဘဂ္ဂံ၊ အမေးအဖြေတို့ဖြင့် တင့်တယ်ခြင်းအဖို့ရှိထသော။ ကထိနတ္ထာရဒီပကံ၊ ကထိန်ခင်းခြင်းအစီအရင်ကို ပြတတ်ထသော။ ဝိနယညုပသံသိတံ၊ ဝိနည်းအရာ၌ လိမ္မာသိမြင်သော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့သည် ချီးမွမ်းအပ်ထသော။ ဣမံ ကထိနဝိနိစ္ဆယံ၊ ဤကထိနဝိသောဓနီအမည်ရှိသော ကထိန်အဆုံးအဖြတ်ကို။ သတ္တဝံ၊ စေ့စေ့စပ်စပ် မှတ်မှတ်သားသား စဉ်းစားကြံဖန် ပြန်ကာလှန်ကာ သဘာဝယုတ္တိရှိမရှိကို ထောက်ညှိ

သောအားဖြင့် ရှိသေစွာ။ ပဿန္တု၊ ကြည့်ရှုကုန်လော့။ ဣတိ၊ ဤသည်လျှင် ကထိနဝိသော-
ဓနိ အမည်ရှိတော့ ကထိနအဆုံးအဖြတ်၏ ဥယျောဇဉ်နိဂုံး အဆုံးစကားရပ် အပြီးသတ်
တည်း။

နမော တဿာတိ။ ဝိစာရဏမထွေ့နာတိ “ပဉ္စကံ ဝါ သတ္တကံ ဝါ နဝကံ ဝါ ဧကာ-
ဒသကံ ဝါ ဟောတူ”တိ ဧဝံ ဝိစာရိမထွေ့န။ (ဝိဋ္ဌ၊၃။၃၉၁)

ဟူ၍လာသော အဋ္ဌကထာပါဠိ၌ ဆ၊ အဋ္ဌ၊ ဒသခဏ်းတို့ကို “ဝိဝဋ္ဌမ္ဘိ နာမ ကရိဿတိ”
(ဝိ၊၃။၄၀၁) အစရှိသည်ဖြင့် လာသော ပါဠိတော်မြတ်နှင့် အလွန်ဆန့်ကျင်လေရာသော
ကြောင့် အဋ္ဌကထာ မဆိုလေသည်။

စတုရင်္ဂလဝိတ္ထာရပမာဏအောက် သေးငယ်စေလွန်းသဖြင့် မသင့်မလျောက်ပတ်
သော မြောင်း၊ တရုပ်လွှာတို့နှင့် ပမာဏ မခြားမနားရှိလေရာသောကြောင့်လည်း ဧကာဒသ
ခဏ်းထက် လွန်၍ အဋ္ဌကထာ မဆိုလေသည်။ ဤသို့ အသင့်အားဖြင့် မှတ်ယူအပ်သော
အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မမြင်၊ သဘောအထင် မစင်ကြယ်၊ ဉာဏ်မျက်စိလည်ချက် အလွန်
ကြီးမားလေဘိ၍ “အတိရေကပဉ္စကေန ဝါ”ဟူသော ပါဠိတော်မြတ်၏ အတ္ထဝိနိစ္ဆယကို
ပြဆိုရာမှာ—

ဝါသဒ္ဓေါ ဝိကပ္ပနတ္ထော။ တေန ပဉ္စခဏှံ ဝါ ဆ သတ္တ အဋ္ဌ နဝ ဒသ ဧကာဒသာဒိ
ခဏှဝန္တံ ဝါ စိဝရဝိသေသံ ကရောတိ။

ဟု မဟုတ်မမှန် ဖောက်ပြန်ချော်ချွတ်သဖြင့် ဖွင့်ဆိုရေးသား၍ ၎င်းအဋ္ဌကထာဆရာ အလို
တော်ကျ ဝိနိစ္ဆယမြတ်ကို “တံ သီဟဋ္ဌကထာစရိယေဟိ အတ္ထနော မတိယာ ပစ္ဆာ နိက္ခိတ္တံ
ဘဝိဿတိ”ဟု ပယ်ဆိုလေဘိသည်။

ဤသို့ သင်္ကန်းချုပ်လုပ်စီရင်ရာ ဘယ်နှစ်စပ်၊ ဘယ်နှစ်လွှာ ချုပ်လုပ်စီရင်အပ်သည်
၏အဖြစ်ကိုမျှ နေရာကျ မပြသ၊ မဆုံးဖြတ်နိုင်သောသူ သဉ္ဇိန္ဒေန-ဟူသော ပါဠိတော်မြတ်
၏ အတ္ထဝိနိစ္ဆယကို ပြဆိုရာမှာ ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာတို့၏ အဓိပ္ပါယ်ထွာသဘာဝတို့နှင့် အတိဝိရုဒ္ဓ
ဖြစ်စေဘိ၍ “မဏ္ဍလာနိ ဒသေတွာ”ဟူသော ဗျဉ္ဇနတ္ထာယာတစ်ခုမျှကို မြင်တော်မူလှပြီ-
ဟု နေရာကျမကျတန်၊ သဒ္ဓဉာဏ်ယောက်ယက်ခတ်နှင့် ပညတ်တော်သိက္ခာပုဒ်ကို ဆုတ်
ယုတ်တိမ်ကောအောင် ကြံဖန်၍—

ယထာ မဏ္ဍလံ ပညာယတိ။ တထာ ကတံပိ ယုတ္ထမေဝ။ န မဏ္ဍလံ ဆိန္ဒိတွာ ပုန
ကတံ ဧဝ။ မဏ္ဍလကရဏံ ဟောတိ။

အစရှိသည်ဖြင့် ကွဲအိမ်၊ တရုတ်ကို ဖြတ်၍ပင် မချုပ်သော်လည်း သင့်မြတ်သည်သာ-ဟူသော မိမိအယူဝါဒကိုသာ ဟုတ်မှန်လှပြီ-ဟု တပိုင်တဝါ အမြတ်အထွတ်တင်၍ ဘုရားသခင် အလိုတော်ကျ ဝါဒရှင် ရှေးမဟာထေရ်မြတ်တွေကို-

ပုဗ္ဗေ စ မဟာထေရာ အတ္ထုတ္ထံသနပရဝဗ္ဗနကာမာ တထာကရဏံ နိဿာယ ကလဟဝိဝါဒါဒိနိ ဥပ္ပါဗယိသုယေဝ။

အစရှိသောအားဖြင့် ပုတ်ခတ်ထိပါး၍ ရေးသားဆုံးဖြတ်လေအပ်သော ထိုဝိနယဂုဏ္ဍိပဒီပနီစာကို ဤအရာတွင် အလွန်မှားယွင်းတွေဝေလေဘိ၍ ဝိနယမုဏ္ဍိပဒီပနီ-ဟူ၍ပင် ဝေါဟာရတင်စရာ ကောင်းသည်။ ၎င်းဆုံးဖြတ်ချက်မှာ နှစ်သက်လေးမြတ် ယုံကြည်အပ်သောအကြောင်း မရှိမလာ၊ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့၏ လာဟန်သဘောနှင့် အလွန်ဝေးလေသည်-ဟု မှတ်။ ၎င်းဝိနယဂုဏ္ဍိပဒီပနီလာ ထိုဝါဒသည် ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာတို့၏ လာဟန်သဘောနှင့် အလွန် ဝေးလေဘိသည်ကို သိလိုမူ ကထိနဝိသောဓနီအဆုံးအဖြတ်စာကို သေချာစွာ ကြည့်ရှု မှတ်သား၍ သိလေ။

ကုသိ ဒါတဗ္ဗာ၊ အမုကုသိ ဒါတဗ္ဗာ၊ မဏ္ဍလံ ဒါတဗ္ဗံ၊ အမုမဏ္ဍလံ ဒါတဗ္ဗံ၊ အနုဝါတော ဒါတဗ္ဗာ၊ ပရိဘဏ္ဍံ ဒါတဗ္ဗံ။

ဟူ၍ သံဃာဏ္ဍာတိုက်၌ရှိသော ပစ္စည်းဘဏ္ဍာကို အလိုရှိ၍ တောင်းလာသူတို့အား အနည်းငယ် ပေးစွန့်စိမ့်သောငှာ သံဃာသည် ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့် သမုတ်၍ ထားအပ်သော သမ္ပတိရ အပ္ပမတ္တကဝိဿဇ္ဇကရဟန်းသည် သင်္ကန်းချုပ်လုပ်ရာ-

- မြောင်းလွှာ မလောက်၍ တောင်းလာသူအား မြောင်းလွှာ၊
- တရုပ်လွှာ မလောက်၍ တောင်းလာသူအား တရုပ်လွှာ၊
- အိမ်ဝန်းကြီးလွှာ မလောက်၍ တောင်းလာသူအား အိမ်ဝန်းကြီးလွှာ၊
- ကွဲအိမ်ဝက်လွှာ မလောက်၍ တောင်းလာသူအား ကွဲအိမ်ဝက်လွှာ၊
- အလျားအနားပတ်လွှာ မလောက်၍ တောင်းလာသူအား အလျားအနားပတ်လွှာ၊
- အနံအနားပတ်လွှာ မလောက်၍ တောင်းလာသူအား အနံအနားပတ်လွှာ -

ပေးအပ်ကြောင်းကို ဟောတော်မူအပ်သော စူဠဝါပါဠိတော်မြတ်၊

ဧကေကံ ပန န ပါပုဏာတိ၊ ဆိန္နိတွာ ဒါတဗ္ဗာနိ။ ဆိန္နန္တေဟိ စ အမုမဏ္ဍလာဒိနံ ဝါ ဥပါဟနတ္ထဝိကာဒိနံ ဝါ ပဟောနကာနိ ခဏ္ဍာနိ ကတွာ ဒါတဗ္ဗာနိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၄၀၇)

ဟူ၍ သင်္ကန်းဝေဖန်ရာ ၁-ထည်စီ မလောက်လျှင် ကွဲလွှာ၊ အိမ်လွှာ၊ တရုပ်လွှာ၊ မြောင်းလွှာ၊ အနားပတ်လွှာ၊ ဖိနပ်အိတ်၊ ရေစစ်၊ ပုဝါ၊ မျက်နှာသုတ်-စသည် ပြုလုပ်စရာလောက်အောင် ပိုင်းဖြတ်၍ ပေးဝေအပ်ကြောင်းကို မိန့်ဆိုအပ်သော ဝိနည်းမဟာဝါအဋ္ဌကထာ။

ဤသို့ ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ လာသည်ဖြစ်သောကြောင့်လည်း ဘုရားသခင် ရွှေလက် ထက်တော်မှစ၍ ရှေးရှေးရဟန်းသံဃာတော်မြတ်တို့သည် မြောင်း၊တရုပ် ချုပ်လုပ်သမျှ အရပ်ရပ်ကို ပိုင်းပိုင်းဖြတ်၍သာ ချုပ်လုပ်ကြသည့်လက္ခဏာ အလွန်ထင်ရှားခဲ့ရကား ဓား ငယ်-စသည်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းဖြတ်၍ ချုပ်အပ်ကြောင်းကို အားကြီးစွာ ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ ထောက်ညှိ ယုတ္တိသဘာဝတို့ဖြင့် ပြဆိုရေးသားအပ်သော ထိုကထိနဝိသောဓနိ ထွက်ဆိုဆုံး ဖြတ်ချက်ကိုသာ နှစ်သက်လေးမြတ် ယုံကြည်အပ်သည်-ဟု မှတ်။

သဗ္ဗညုဘုရားသခင် သာသနာတော်၌ မြတ်သောတရားကို ရှာသဖြင့် သဒ္ဓါ၍ ရဟန်းပြုကုန်သော သိက္ခာကာမ လဇ္ဇိပေသလ ဓမ္မဂဝေသီပုဂ္ဂိုလ် စာသင်ပျို့တို့က စာဆိုများ ရှိသည်-ဟု ဝိနယဂုဠတ္ထဒီပနီထွက်ကို လက်ရုံးတန်းပြုသဖြင့် ခုခံစောဒနာ ပုစ္ဆာတင်ကြသည် ဖြစ်၍ သာသနာတော် ၂၄၀၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၀၈-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော်၊ ၇-ရက်၊ အင်္ဂါနေ့ ပဏ္ဍိတဝံသာဘိဝေမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု-ဟူသော ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ အမရပူရရွှေမြို့တော် ဗန်းမော်တိုက်အုပ်ထေရ်မြတ် ဖြေဆိုဆုံးဖြတ်ချက်။

ကထိနဝိသောဓနိကျမ်း ပြီး၏။

ညောင်ရင်းမှူးဝ အရညဝါသီ ဘဒ္ဒန္တဝိမလာစာရဆရာတော်

{ ၁၇ } ကထိနဒီပနိကျမ်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

[၁] ကထိနဒီပနိကျမ်းပါဠိ

အနန္တဂုဏသမ္ပန္နံ၊ ဝနိတွာ ရတနတ္ထယံ။
သမာသေန ပဝက္ခာမိ၊ သာရုံ ကထိနဒီပနိ။ ။

- ၁။ ကတိဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော အဘဗ္ဗော ကထိနံ အတ္ထရိတုံ?
- ၂။ ကတိဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ဘဗ္ဗော ကထိနံ အတ္ထရိတုံ?
- ၃။ အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော အဘဗ္ဗော ကထိနံ အတ္ထရိတုံ။
- ၄။ အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ဘဗ္ဗော ကထိနံ အတ္ထရိတုံ။
- ၅။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော အဘဗ္ဗော ကထိနံ အတ္ထရိတုံ?
ပုဗ္ဗကရဏံ န ဇာနာတိ၊ ပစ္စုဒ္ဓါရုံ န ဇာနာတိ၊ အဓိဋ္ဌာနံ န ဇာနာတိ၊ အတ္ထာရုံ န
ဇာနာတိ၊ မာတိကံ န ဇာနာတိ၊ ပလိဗောဓံ န ဇာနာတိ၊ ဥဒ္ဓါရုံ န ဇာနာတိ၊ အာနိသံသံ
န ဇာနာတိ။ ဣမေဟိ အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော အဘဗ္ဗော ကထိနံ
အတ္ထရိတုံ။
- ၆။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ဘဗ္ဗော ကထိနံ အတ္ထရိတုံ?
ပုဗ္ဗကရဏံ ဇာနာတိ၊ ပစ္စုဒ္ဓါရုံ ဇာနာတိ၊ အဓိဋ္ဌာနံ ဇာနာတိ၊ အတ္ထာရုံ ဇာနာတိ၊
မာတိကံ ဇာနာတိ၊ ပလိဗောဓံ ဇာနာတိ၊ ဥဒ္ဓါရုံ ဇာနာတိ၊ အာနိသံသံ ဇာနာတိ။
ဣမေဟိ အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ဘဗ္ဗော ကထိနံ အတ္ထရိတုံ။

(ပရိဝါပါဠိတော်၊ ၃၀၇)

- ၇။ ပုဗ္ဗပစ္စုဒ္ဓရာဓိဋ္ဌာ'-နတ္ထာရော မာတိကာပိ စ။
ပလိဗောဓော စ ဥဒ္ဓါရော၊ အာနိသံသာ ပန'ဋ္ဌိ'မေ။ ။ (ဝိနိစ္ဆယ၊ ၁၅၀)
- ၈။ ပုဗ္ဗကရဏံ ကတိဟိ ဓမ္မေဟိ သင်္ဂဟိတံ? ပုဗ္ဗကရဏံ သတ္တဟိ ဓမ္မေဟိ သင်္ဂဟိတံ။
ဓောဝနေန ဝိစာရဏေန ဆေဒနေန ဗန္ဓနေန သိဗ္ဗနေန ရဇနေန ကပ္ပကရဏေန၊
ပုဗ္ဗကရဏံ ဣမေဟိ သတ္တဟိ ဓမ္မေဟိ သင်္ဂဟိတံ။ (ပရိဝါပါဠိတော်၊ ၃၀၆)
- ၉။ ဓောဝနဉ္စ ဝိစာရော စ၊ ဆေဒနံ ဗန္ဓနံပိ စ။
သိဗ္ဗနံ ရဇနံ ကပ္ပံ၊ "ပုဗ္ဗကိစ္စ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ ။ (ဝိနိစ္ဆယ၊ ၁၅၀)
- ၁၀။ ပစ္စုဒ္ဓါရော ကတိဟိ ဓမ္မေဟိ သင်္ဂဟိတော? ပစ္စုဒ္ဓါရော တိဟိ ဓမ္မေဟိ သင်္ဂဟိ-
တော။ သံယာဋီယာ ဥတ္တရာသင်္ဂေန အန္တရဝါသကေန။
- ၁၁။ အဓိဋ္ဌာနံ ကတိဟိ ဓမ္မေဟိ သင်္ဂဟိတံ? အဓိဋ္ဌာနံ တိဟိ ဓမ္မေဟိ သင်္ဂဟိတံ။
သံယာဋီယာ ဥတ္တရာသင်္ဂေန အန္တရဝါသကေန။
- ၁၂။ အတ္ထာရော ကတိဟိ ဓမ္မေဟိ သင်္ဂဟိတော? အတ္ထာရော ဧကေန ဓမ္မေန သင်္ဂဟိ-
တော ဝစီဘေဒေန။ (ဝိ၊ ၅။ ၃၀၆)
- ၁၃။ ယစေ သံယာဋီယာ ကထိနံ အတ္ထရိတုကာမော ဟောတိ။ ပေါရာဏိကာ သံယာဋီ
ပစ္စုဒ္ဓရိတဗ္ဗာ။ နဝါ သံယာဋီ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ။ "ဣမာယ သံယာဋီယာ ကထိနံ
အတ္ထရာမိ"တိ ဝါစာ ဘိန္နိတဗ္ဗာ။ သစေ ဥတ္တရာသင်္ဂေန ကထိနံ အတ္ထရိတုကာမော
ဟောတိ။ ပေါရာဏကော ဥတ္တရာသင်္ဂေါ ပစ္စုဒ္ဓရိတဗ္ဗာ။ နဝေါ ဥတ္တရာသင်္ဂေါ
အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ။ "ဣမိနာ ဥတ္တရာသင်္ဂေန ကထိနံ အတ္ထရာမိ"တိ ဝါစာ ဘိန္နိတဗ္ဗာ။
သစေ အန္တရဝါသကေန ကထိနံ အတ္ထရိတုကာမော ဟောတိ။ ပေါရာဏကော
အန္တရဝါသကော ပစ္စုဒ္ဓရိတဗ္ဗာ။ နဝေါ အန္တရဝါသကော အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ။ "ဣမိနာ
အန္တရဝါသကေန ကထိနံ အတ္ထရာမိ"တိ ဝါစာ ဘိန္နိတဗ္ဗာ။

တေန ကထိနတ္ထာရကေန ဘိက္ခုနာ သံယံ ဥပသင်္ဂဟိတော ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂ
ကရိတွာ အဉ္စလီ ပဂ္ဂဟေတွာ ဧဝံမဿ ဝစနိယော "အတ္ထတံ ဘန္ဓေ သံယဿ
ကထိနံ၊ ဓမ္မိကော ကထိနတ္ထာရော၊ အနုမောဒထာ"တိ။

တေဟိ အနုမောဒကေဟိ ဘိက္ခုဟိ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂ ကရိတွာ အဉ္စလီ
ပဂ္ဂဟေတွာ ဧဝံမဿ ဝစနိယော "အတ္ထတံ အာဝုသော သံယဿ ကထိနံ၊
ဓမ္မိကော ကထိနတ္ထာရော၊ အနုမောဒါမာ"တိ။ (ပရိဝါပါဠိတော်၊ ၃၀၉)

၁၄။ အနုမောဒါမာတိ ဧတ္ထ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝသေန ဧဝံ ဝုတ္တံ။ “အနုမောဒါမိ”တိ ဧကေကေန ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဣတရထာ “န ဝဋ္ဋတီ”တိ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ကိရ ဝုတ္တံ။
(ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ။၄၉၀)

၁၅။ ထေရာနဉ္စ နဝါနဉ္စ ဗဟူနဉ္စ ဧကဿ စ အနုရူပံ သလ္လကေတွာ ဝတ္တဗ္ဗံ။
(ကင်္ခါ။၁၅၂)

၁၆။ တတ္ထ အဋ္ဌဝိဓာ မာတိကာ၊ ပက္ကမနန္တိကာ နိဋ္ဌာနန္တိကာ သန္တိဋ္ဌာနန္တိကာ နာသနန္တိကာ သဝနန္တိကာ အာသာဝဇ္ဇေဒိကာ သီမာတိက္ကန္တိကာ သဟဗ္ဗာရာ’တိ။
(ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။၁၄၁)

တတ္ထ အတ္ထတကထိနော ဘိက္ခု ကတပရိယောသိတံ စိဝရံ အာဒါယ ဣမံ ဝိဟာရံ န ပစ္စေဿာမိ’တိ ပက္ကမတိ၊ တဿ ဘိက္ခုနော ဥပစာရသီမာတိက္ကမေ-
နေဝ ကထိနုဗ္ဗာရော ဘဝတိ။ ပဉ္စာနိသံသာနိ အလဘနေယျာ ဟောတိ။ အယံ ကထိနုဗ္ဗာရော ပက္ကမန’မေဝ’ဿ အန္တဘူတတ္တာ ပက္ကမနန္တိကော နာမ ဟောတိ။

၁၇။ အတ္ထတကထိနော ဘိက္ခု အနိဋ္ဌိတမေဝ အတ္ထနော ဘာဂဘူတံ စိဝရံ အာဒါယ အညံ ဝိဟာရံ ဂတော၊ တဿ ဗဟိဥပစာရသီမာဂတဿ ဧဝံ ဟောတိ “ဣမသ္မိ ယေဝ ဝိဟာရေ ဣမံ စိဝရံ ကာရေဿာမိ၊ န ပုရာဏဝိဟာရံ ပစ္စေဿာမိ”တိ၊ သော ဗဟိသီမာယ’မေဝ တံ စိဝရံ ကာရေတိ။ တဿ ဘိက္ခုနော တသ္မိ စိဝရေ နိဋ္ဌိတေ ကထိနုဗ္ဗာရော ဟောတိ။ အယံ ကထိနုဗ္ဗာရော စိဝရနိဋ္ဌာန’မေဝ’ဿ အန္တော’တိ နိဋ္ဌာနန္တိကော နာမ။

၁၈။ အတ္ထတကထိနော ဘိက္ခု အကတစိဝရ’မာဒါယ ပက္ကမတိ၊ တဿ ဗဟိဥပစာရ-
သီမာဂတဿ ဧဝံ ဟောတိ “ဣမံ စိဝရံ နေဝ ကာရေဿာမိ၊ ပေါရာဏဝိဟာရဉ္စ န ပစ္စေဿာမိ”တိ၊ တဿ ဘိက္ခုနော တေန သန္တိဋ္ဌာနေန ကထိနုဗ္ဗာရော ဟောတိ။ အယံ ကထိနုဗ္ဗာရော သန္တိဋ္ဌာန’မေဝ’ဿ အန္တော’တိ ကတွာ သန္တိဋ္ဌာနန္တိကော နာမ။

၁၉။ အတ္ထတကထိနော ဘိက္ခု အကတမေဝ စိဝရံ အာဒါယ ပက္ကမတိ၊ တဿ ဗဟိ-
သီမာဂတဿ ဧဝံ ဟောတိ “ဣဓေဝိ’မံ စိဝရံ ကာရေဿာမိ၊ န စ ပေါရာဏ -
ဝိဟာရံ ပစ္စေဿာမိ”တိ၊ တဿ တံ စိဝရံ ကုရုမာနံ စောရာဒီဟိ နဿတိ။ အဂျာဒီဟိ ဝိနဿတိ၊ ကထိနုဗ္ဗာရော ဟောတိ။ အယံ ကထိနုဗ္ဗာရော နာသန’မေဝ’ဿ အန္တော’တိ နာသနန္တိကော နာမ။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။၁၄၂)

၂၀။ အတ္ထတကထိနော ဘိက္ခု အကတစိဝရ’မာဒါယ “ဣမံ ဝိဟာရံ ပစ္စေဿာမိ”တိ စိန္တေတွာ ပက္ကမတိ၊ တဿ ဗဟိသီမာဂတဿ ဧဝံ ဟောတိ “ဣဓေဝိ’မံ စိဝရံ

ကာရေဿာမီ”တိ။ သော ကတစိဝရော သုဏာတိ “ဝိဟာရေ ကိရ သံယေန ကထိနံ ဥပ္ပတ”န္တိ၊ တေန သဝနမထွေက’ဿ ကထိနံ ဥပ္ပတံ ဟောတိ။ အယံ ကထိနုတ္တာရော သဝန’မေဝဿ အန္တော’တိ သဝနန္တိကော နာမ။

၂၁။ အတ္ထတကထိနော ဘိက္ခု အညတ္ထ ပစ္စာသာစိဝရကာရဏာ ပက္ကမတိ၊ တဿ ဗဟိသီမာဂတဿ ဧဝံ ဟောတိ “ဣဒံ ဗဟိသီမာယမေဝ စိဝရပစ္စာသံ ပယိရူပါ- သာမိ၊ န ဝိဟာရံ ပစ္စေဿာမီ”တိ။ သော တတ္ထေဝ တံ စိဝရပစ္စာသံ ပယိရူပါသတိ၊ သော တံ စိဝရပစ္စာသံ အလဘမာနော စိဝရာသာ ပစ္ဆိဇ္ဇတိ၊ တေနေဝ တဿ ဘိက္ခုနော ကထိနုတ္တာရော ဘဝတိ။ အယံ ကထိနုတ္တာရော အာသာဝစ္ဆေဒသဟိ- တတ္တာ အာသာဝစ္ဆေဒိကော နာမ။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၄၂)

၂၂။ အတ္ထတကထိနော ဘိက္ခု အကတစိဝရံ အာဒါယ “ဣမံ ဝိဟာရံ ပစ္စေဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ ပက္ကမတိ၊ သော ဗဟိသီမာဂတော တံ စိဝရံ ကာရေတိ၊ သော ကတစိ- ရော ဝိဟာရံ ပစ္စေဿာမီ”တိ စိန္တေန္တော ဗဟိဥပစာရသီမာယမေဝ ကထိနုတ္တာရ- ကာလံ ဝီတိနာမေတိ၊ တဿ ကထိနုတ္တာရော ဘဝတိ။ အယံ ကထိနုတ္တာရော စိဝရကာလဿ အန္တိမဒိဝသသဒါတာယ သီမာယ အတိက္ကန္တတွာ သီမာတိက္ကန္တိ- ကော နာမ။

၂၃။ အတ္ထတကထိနော ဘိက္ခု စိဝရံ အာဒါယ “ဣမံ ဝိဟာရံ ပစ္စေဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ ပက္ကမတိ၊ သော ကတစိဝရော “ဝိဟာရံ ပစ္စေဿာမီ”တိ စိန္တေန္တော ပစ္စာဂန္ဓာ ဝိဟာရေ ကထိနုတ္တာရံ ပပေါတိ၊ တဿ ဘိက္ခုနော ဝိဟာရေ ဘိက္ခုဟိ သဟ ကထိနုတ္တာရော ဘဝတိ။ အယံ ကထိနုတ္တာရော ဝိဟာရေ ဘိက္ခုဟိ သဟ ကတတ္တာ သဟုတ္တာရော နာမ။ အယံ အဋ္ဌဝိဓော ကထိနုတ္တာရော အဋ္ဌမာတိကာ နာမ။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၄၃)

၂၄။ ပက္ကမနဉ္စ နိဋ္ဌာနံ၊ သန္တိဋ္ဌာနဉ္စ နာသနံ။
သဝနမာသာ စ သီမာ စ၊ သဟုတ္တာရောတိ အဋ္ဌိမာ။ ။ (ဝိနိစ္ဆယ)

၂၅။ ပလိဗောဓော ဒုဝိဓော အာဝါသပလိဗောဓော စိဝရပလိဗောဓော’တိ။ တတ္ထ “ယသ္မိ ဝိဟာရေ ကထိနံ အတ္ထတံ ဟောတိ၊ တသ္မိ ဝသီဿာမီ”တိ အညတ္ထ ဂစ္ဆန္တောပိ “ပုန တံ ဝိဟာရံ အာဂစ္ဆိဿာမီ”တိ သာပေက္ခော ဟောတိ။ အယံ အာဝါသပလိ- ဗောဓော နာမ။ တဿ ဘိက္ခုနော စိဝရံ အကတံ ဝါ ဟောတိ အပရိယောသိတံ ဝါ၊ “အညတော စိဝရံ လစ္ဆာမီ”တိ အာသာ ဝါ အနုပစ္ဆိန္နာ ဟောတိ။ အယံ စိဝရပလိဗောဓော နာမ။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၄၃)

- ၂၆။ အာဝါသပလိဗောဓော စ၊ ပလိဗောဓော စ စီဝရေ။
ပလိဗောဓော ဒုဝေ ဝုတ္တာ၊ ယုတ္တမုတ္တတ္ထဝါဒိနာ။ ။ (ဝိနိစ္ဆယ၊ နှာ-၂၆၁)
- ၂၇။ ကတိ ကထိနုဒ္ဓါရာ သံယာဓိနာ။ ကတိ ကထိနုဒ္ဓါရာ ပုဂ္ဂလာဓိနာ။ ကတိ ကထိနုဒ္ဓါ-
ရာ နေဝ သံယာဓိနာ န ပုဂ္ဂလာဓိနာ။ ဧကော ကထိနုဒ္ဓါရော သံယာဓိနော
အန္တရုပ္ပာရော။ စတ္တာရော ကထိနုဒ္ဓါရာ ပုဂ္ဂလာဓိနာ ပက္ကမနန္တိကော နိဋ္ဌာနန္တိကော
သန္နိဋ္ဌာနန္တိကော သီမာတိက္ကန္တိကော။ စတ္တာရော ကထိနုဒ္ဓါရာ နေဝ သံယာဓိနာ
န ပုဂ္ဂလာဓိနာ၊ နာသနန္တိကော သဝနန္တိကော အာသာဝစ္ဆေဒိကော သဟဗ္ဗာရော။
- ၂၈။ ကတိ ကထိနုဒ္ဓါရာ အန္တောသီမာယ ဥဒ္ဓရိယန္တိ။ ကတိ ကထိနုဒ္ဓါရာ ဗဟိသီမာယ
ဥဒ္ဓရိယန္တိ။ ကတိ ကထိနုဒ္ဓါရာ သိယာ အန္တောသီမာယ ဥဒ္ဓရိယန္တိ သိယာ ဗဟိ-
သီမာယ ဥဒ္ဓရိယန္တိ။ ဒွေ ကထိနုဒ္ဓါရာ အန္တောသီမာယ ဥဒ္ဓရိယန္တိ အန္တရုပ္ပာရော
သဟဗ္ဗာရော။ တယော ကထိနုဒ္ဓါရာ ဗဟိသီမာယ ဥဒ္ဓရိယန္တိ ပက္ကမနန္တိကော
သဝနန္တိကော သီမာတိက္ကန္တိကော။ စတ္တာရော ကထိနုဒ္ဓါရာ သိယာ အန္တောသီမာယ
ဥဒ္ဓရိယန္တိ သိယာ ဗဟိသီမာယ ဥဒ္ဓရိယန္တိ၊ နိဋ္ဌာနန္တိကော သန္နိဋ္ဌာနန္တိကော
နာသနန္တိကော အာသာဝစ္ဆေဒိကော။
- ၂၉။ ကတိ ကထိနုဒ္ဓါရာ ဧကုပ္ပါဒါ ဧကနိရောဓာ။ ကတိ ကထိနုဒ္ဓါရာ ဧကုပ္ပါဒါ နာနာ-
နိရောဓာ။ ဒွေ ကထိနုဒ္ဓါရာ ဧကုပ္ပါဒါ ဧကနိရောဓာ အန္တရုပ္ပာရော သဟဗ္ဗာရော။
အဝသေသာ ကထိနုဒ္ဓါရာ ဧကုပ္ပါဒါ နာနာနိရောဓာ။ (ပရိဝါပါဠိတော်။ ၃၁၂)
- ၃၀။ ဥပ္ပာရော ဒုဝိဓော အဋ္ဌမာတိကာဥပ္ပာရအန္တရုပ္ပာရဝသေန။ တတ္ထ ဗဟိသီမာဂတာနံ
ဘိက္ခုနံ ဝသေန ဝုတ္တာ သတ္တ ကထိနုတ္တာရာ စ ဗဟိဥပစာရသီမံ ဂန္ဓာ နိဝတ္တေတွာ
ကထိနတ္ထတဝိဟာရေ အန္တရုပ္ပာရံ ပတွာ ဘိက္ခုဟိ သဟ အန္တရုပ္ပာရဿ ကတတ္တာ
သဟဗ္ဗာရသဒါတော ဧကော ကထိနုတ္တာရော စာတိ ဣမေ အဋ္ဌ ကထိနုတ္တာရာ
အဋ္ဌမာတိကာယ ပဝိဋ္ဌတ္တာ အဋ္ဌမာတိတာဥပ္ပာရော နာမ။
ဗဟိသီမံ အဂန္ဓာ တသ္မိံ ယေဝ ဝိဟာရေ နိသီဒိတွာ ကထိနုတ္တာရံ ဥတ္တိဒုတိယ-
ကမ္မဝါစာယ ကထိနုတ္တာရော အဋ္ဌမာတိကာယ အပ္ပဝိဋ္ဌော ဟုတွာ ကာလပရိစ္ဆေဒံ
အပတွာ အန္တရာယေဝ ကတတ္တာ အန္တရုပ္ပာရော နာမ။
အန္တရုပ္ပာရသဟဗ္ဗာရာ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာယေဝ ကတာ။ ဧဝံ သန္တေ ကော
တေသံ ဝိသေသောတိ။

အန္တရုပ္ပာရော ဗဟိသီမံ အဂန္ဓာ အန္တောသီမာယမေဝ ဌိတေဟိ ဘိက္ခုဟိ
ကတော သဟဗ္ဗာရော ဗဟိသီမာဂတေန ဘိက္ခုနာ ပစ္စာဂန္ဓာ တံ အန္တရုပ္ပာရံ

အပိုဒ် ၃၅။ | ကထိနဒီပနီကျမ်း (ဘဒ္ဒန္တဝိမလာစာရဆရာတော်) ၃၄၃

ပတ္တာ တေဟိ အန္တေသီမဋ္ဌေဟိ ဘိက္ခုဟိ သဟ ကတောတိ အယ'မေတေသံ
ဝိသေသော။ ပက္ကမနန္တိကာဒယော သတ္တ ကထိနုတ္တရာ န ကမ္မဝါစာယ ကတာ၊
ကေဝလံ ဒွိန္ဒံ ပလိဗောဓာနံ ဥပစ္ဆေဒေန ပဉ္စဟိ အာနိသံသေဟိ ဝိဂတတ္တာ ကထိ-
နုတ္တရာ နာမ ဟောန္တိ။ (ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။ ၁၄၄)

၃၀။ အဋ္ဌန္တံ မာတိကာနံ ဝါ၊ အန္တရုတ္တရတောပိ ဝါ။
ဥတ္တာရာပိ ဒုဝေ ဝုတ္တာ၊ ကထိနဿ မဟေသိနာ။ ။ (ဝိနိစ္ဆယ၊ ၅၁-၂၆၁)

၃၂။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဝသံဝုဋ္ဌာနံ ဘိက္ခုနံ ကထိနံ အတ္ထရိတံ။ အတ္ထတကထိနာနံ
ဝေါ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စာနိသံသာ ကပ္ပိဿန္တိ၊ အနာမန္တစာရော အသမာဒါနစာရော
ဂဏဘောဇနံ ယာဝဒတ္ထစိဝရံ ယော စ တတ္ထ စိဝရုပ္ပါဒေါ သော နေသံ ဘဝိဿတိ။
အတ္ထတကထိနာနံ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ဣမာနိ ပဉ္စ ကပ္ပိဿန္တိ။ (မဟာဝါပဠိတော်၊ ၃၅၂)

၃၃။ တတ္ထ အနာမန္တစာရောတိ ယာဝ ကထိနံ န ဥဒ္ဓရိယတိ၊ တာဝ အနာမန္တေတွာ
စရဏံ ကပ္ပိဿတိ။ စာရိတ္ထသိက္ခာပဒေန အနာပတ္တိ ဘဝိဿတိတိ အတ္ထော။

အသမာဒါနစာရောတိ တိစိဝရံ အသမာဒါယ စရဏံ၊ စိဝရဝိပွဝါသော
ကပ္ပိဿတိတိ အတ္ထော။

ဂဏဘောဇနန္တိ ဂဏဘောဇနမ္ပိ ကပ္ပိဿတိ။

ယာဝဒတ္ထစိဝရန္တိ ယာဝတာ စိဝရေန အတ္ထော၊ တာဝတ္ထကံ အနမိဋ္ဌိတံ အဝိ-
ကပ္ပိတံ ကပ္ပိဿတိတိ အတ္ထော။ ယော စ တတ္ထ စိဝရုပ္ပါဒေါတိ တတ္ထ ကထိနုတ္တတ-
သီမာယံ မတကစိဝရံ ဝါ ဟောတု သံယံ ဥဒ္ဓိဿ ဒိန္ဒံ ဝါ သံယိကေန ဝါ တတြုပ္ပါ-
ဒေန အာဘတံ ဝါ၊ ယေန ကေနစိ အာကာရေန ယံ သံယိကံ စိဝရံ ဥပုဇ္ဇတိ၊ တံ
တေသံ ဘဝိဿတိတိ အတ္ထော။ (မဟာဝါအဋ္ဌကထာ၊ ၃၈၈)

၃၄။ အနာမန္တံ သမာဒါနံ၊ ဂဏဘော ယာဝဒတ္တိကံ။
တတ္ထ သော စိဝရုပ္ပါဒေါ၊ အာနိသံသာ စ ပဉ္စိ'မေ။ ။ (ဝိနိစ္ဆယ၊ ၅၁-၂၆၁)

၃၅။ ဧဝဉ္စ ပန ဘိက္ခဝေ ကထိနံ အတ္ထရိတဗ္ဗန္တိ ဧတ္ထ ကထိနုတ္တာရံ ကေ လဘန္တိ၊ ကေ
န လဘန္တိတိ။ ဂဏာဝသေန တာဝ ပစ္စိမကောဋိယာ ပဉ္စ ဇနာ လဘန္တိ။ ဥဒ္ဓံ
သတသဟဿမ္ပိ။ ပဉ္စန္ဒံ ဟေဋ္ဌာ န လဘန္တိ။ ဝုတ္ထဝဿဝသေန ပုရိမိကာယ ဝသံ
ဥပဂန္တာ ပဌမပဝါရဏာယ ပဝါရိတာ လဘန္တိ၊ ဆိန္ဒဝဿာ ဝါ ပစ္စိမိကာယ ဥပဂတာ
ဝါ န လဘန္တိ၊ အညသ္မိ ဝိဟာရေ ဝုတ္ထဝဿာပိ န လဘန္တိတိ မဟာပစ္စရိယံ ဝုတ္တံ။

ပုရိမိကာယ ဥပဂတာနံ ပန သဗ္ဗေ ဂဏပူရကာ ဟောန္တိ၊ အာနိသံသံ န လဘန္တိ။
အာနိသံသော ဣတရေသံယေဝ ဟောတိ။ (မဟာဝါအဋ္ဌကထာ၊ ၃၈၈)

၃၆။ ကထိနံ ကေန ဒိန္နံ ဝဋ္ဋတိ? ယေန ကေနစိ ဒေဝေန ဝါ မနုဿေန ဝါ ပဉ္စန္ဒံ ဝါ
သဟဓမ္မိကာနံ အညတရေန ဒိန္နံ ဝဋ္ဋတိ။ ကထိနဒါယကဿ ဝတ္တံ အတ္ထိ၊ သစေ
သော တံ အဇနန္တော ပုစ္ဆတိ “ဘန္တေ ကထိ ကထိနံ ဒါတဗ္ဗန္တိ၊ တဿ ဧဝံ
အာစိက္ခိတဗ္ဗံ “တိဏ္ဏံ စိဝရာနံ အညတရပူဟောနကံ သူရိယုဂ္ဂမနသမယေ ‘ဝတ္တံ
ကထိနစိဝရံ ဒေမာ’တိ ဒါတု ဝဋ္ဋတိ၊ တဿ ပရိကမ္မတ္ထံ ဧတ္တကာ နာမ သူစိယော
ဧတ္တကံ သုတ္တံ ဧတ္တကံ ရဇနံ ပရိကမ္မံ ကရောန္တာနံ ဧတ္တကာနံ ဘိက္ခုနံ ယာဂုဘတ္တဉ္စ
ဒါတု ဝဋ္ဋတိ”တိ။ (မဟာဝါဋ္ဌ၊ ၃၈၉)

၃၇။ ပရိကမ္မံ ကရောန္တာနံ ဧတ္တကာနံ ဘိက္ခုနံ ယာဂုဘတ္တဉ္စ ဒါတု ဝဋ္ဋတိတိ ဣဒံ ပုစ္ဆိ-
တဗ္ဗတ္တာ ဒေါသော နတ္ထိ’တိ ကတွာ ဝုတ္တံ၊ အပုစ္ဆိတေ ပန ဧဝံ ကထေတု န
ဝဋ္ဋတိ။ (ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။ ၁၀၅)

၃၈။ ဧဝံ သန္တေ ပုဂ္ဂလဿ ဒိန္နံ ပုဂ္ဂလိကစိဝရံ သံယိကံ ကာတု ကထံ ပဋိပဋ္ဌိတဗ္ဗန္တိ?
သစေ သော ပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂလော ဒါယကာနံ ဧဝံ ဝဒတိ ‘ဥပါသက ဒါနံ နာမ
ပုဂ္ဂလဿ ဒိန္နတော သံဃဿ ဒိန္နံ မဟပူလတရံ ဟောတိ၊ တသ္မာ သံဃဿ
ဒေဟိ၊ သံဃဿ ဒတ္တာ ပုန သံယေန အတ္တာရာရဟဿ ဘိက္ခုနော ကမ္မဝါစာယ
ဒတ္တာ တေန ပုဂ္ဂလေန ယထာဝိနယံ အတ္ထတေယေဝ ကထိနံ နာမ ဟောတိ၊ န
ပုဂ္ဂလဿ ဒတ္တာ ပုဂ္ဂလေန သာမံယေဝ အတ္ထတေ။

တသ္မာ ‘သံဃဿ ဒေဟိ’တိ ဥယျောဇေတွာ သံဃဿ ဒါပိတေပိ တံ စိဝရံ
သံယိကံ ဟောတိ ကထိနတ္တာရာရဟံ။ ယဒိ ပန ဒါယကော အပ္ပဿုတတာယ
“နာ’ဟံ ဘန္တေ ကိစ္ဆိ ဇာနာမိ၊ ဣမံ စိဝရံ တုမှာကမေဝ ဒမ္မိ”တိ ဝက္ခတိ၊ ဧဝံ
သတိ ပုဂ္ဂလိကဝသေနေဝ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ တေန ပုဂ္ဂလေန တံ စိဝရံ သံဃဿ
ဒိန္နမ္ပိ သံယိကံ ဟောတိ။ (ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။ ၁၀၁)

၃၉။ ဝစနက္ကမော ပန ဧဝံ ကာတဗ္ဗော- ကထိနဒုဿံ လဘိတွာ သံယေ သီမာယ
သန္နိပတိတေ ဧကေန ဘိက္ခုနာ “ဘန္တေ သံဃဿ ဣဒံ ကထိနဒုဿံ ဥပ္ပန္နံ။
သံယော ဣမံ ကထိနဒုဿံ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ဒဒေယျ ကထိနံ အတ္ထရိတု”န္တိ
ဝုတ္တေ အညေန ‘ယော ဇိဏ္ဏစိဝရော၊ တဿာ’တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။
(ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။ ၁၀၈)

တတော ပုရိမေန 'ဗဟူ ဒိဏ္ဍစီဝရာ'တိ ဝါ 'နတ္ထိ ဣမ ဒိဏ္ဍစီဝရာ'တိ ဝါ
ဝုတ္တေ အပရေန 'တေန ဟိ ဝုဗ္ဗဿာ'တိ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ပုန ပုရိမေန 'ကော ဧတ္ထ
ဝုဗ္ဗော'တိ ဝုတ္တေ ဣတရေန 'ဣတ္ထန္နာမော ဘိက္ခု'တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။

ပုန ပုရိမေန 'သော ဘိက္ခု တဒဟေဝ စီဝရံ ကတွာ အတ္ထရိတုံ သက္ကောတီ'တိ
ဝုတ္တေ ဣတရေန 'သော သက္ကောတီ'တိ ဝါ 'သံယော မဟာထေရဿ သင်္ဂဟံ
ကရိဿတီ'တိ ဝါ ဝတ္တဗ္ဗံ။

ပုန ပုရိမေန 'သော မဟာထေရော အဋ္ဌဟိအင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော'တိ ဝုတ္တေ
ဣတရေန 'အာမ သမန္နာဂတော'တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ တတော 'သာဓု သုဋ္ဌ၊ တဿ ဒါတဗ္ဗန္တိ
ဝုတ္တေ ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိဗလေန သံယော ဉာတဗ္ဗော။

(ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၀၉)

၄၀။ သစေ တံ ကထိနဒုဿံ နိဋ္ဌိတပရိကမ္မမေဝ ဟောတီတိ ဣမိနာ ကထိနဒုဿံ နာမ
န ကေဝလံ ပကတိသာဓုကမေဝ ဟောတိ၊ အထ ခေါ ပရိနိဋ္ဌိတသတ္တဝိမ-
ပုဗ္ဗကိစ္စစီဝရမ္ပိ ဟောတီတိ ဒဿေတိ၊ တသ္မာ နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိ ဒိန္နေ သတ္တဝိပုဗ္ဗ-
ကိစ္စကရဏေန အတ္ထော နတ္ထိ၊ ကေဝလံ ပစ္စုဒ္ဓရဏာဒီနိယေဝ ကာတဗ္ဗာနိ။ သစေ
ပန ကိဉ္စိ အပရိနိဋ္ဌိတံ ဟောတိ၊ အန္တမသော ကပ္ပပိန္နဲမတ္တမ္ပိ။ တံ နိဋ္ဌာပေတွာယေဝ
ပစ္စုဒ္ဓရဏာဒီနိ ကာတဗ္ဗာနိ။ ဂဏှိကပဋူပါသကပဋူနိ ပန သိဗ္ဗနန္တောဂဓာနိ၊
တာနိပိ နိဋ္ဌာပေတွာယေဝ ကာတဗ္ဗာနိ။ အနိဋ္ဌာပေန္တော အနိဋ္ဌိတသိဗ္ဗနကိစ္စမေဝ
ဟောတိ။

၄၁။ ကိံ ပန နိစ္စတေစီဝရိကောယေဝ ကထိနံ အတ္ထရိတုံ လဘတိ၊ ဥဒါဟု အဝတ္ထာ-
တေစီဝရိကောပီတိ? တေစီဝရိကော ဒုဝိဓော ဓုတင်္ဂတေစီဝရိကဝိနယတေစီဝရိ-
ကဝသေန။ တတ္ထ ဓုတင်္ဂတေစီဝရိကော "အတိရေကစီဝရံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ တေစီဝရိ-
ကင်္ဂံ သမာဒိယာမိ"တိ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဓာရဏတော သဗ္ဗကာလမေဝ ဓာရေတိ။
ဝိနယတေစီဝရိကော ပန ယဒါ တိစီဝရာဓိဋ္ဌာနေန အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဓာရေတုကာမော
ဟောတိ၊ တဒါ တထာ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဓာရေတိ။

ယဒါ ပန ပရိက္ခာရစောဋ္ဌာဓိဋ္ဌာနေန အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဓာရေတုကာမော ဟောတိ၊
တဒါ တထာ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဓာရေတိ၊ တသ္မာ တိစီဝရာဓိဋ္ဌာနဿ ဒုပ္ပရိဟာရတ္တာ
သဗ္ဗဒါ ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တော ဟုတွာ ပရိက္ခာရစောဋ္ဌဝသေန ဓာရေန္တောပိ
တံ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ အာသန္နေ ကာလေ တိစီဝရာဓိဋ္ဌာနေန အဓိဋ္ဌဟန္တောပိ ကထိနံ
အတ္ထရိတုံ လဘတိယေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၁၃)

၄၂။ ကစွိ န ဘော ကထိနဒါနကမ္မဝါစာဘဏနသိမာယမေဝ ကထိနံ အတ္ထရိတဗ္ဗံ ဥဒါဟု အညသိမာယာတိ? ယဒိ ကထိနဒါနကမ္မဝါစာဘဏနဗဒ္ဓသိမာ ဝဿူပနာယိကခေတ္တဘူတဥပစာရသိမာယ အန္တော ဌိတာ၊ ဧဝံ သတိ တသ္မိယေဝ သိမာမဏ္ဍလေ အတ္ထရဏံ ကာတဗ္ဗံ။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၁၃)

ကထံ ဝိညာယတိ'တိ စေ? "ပရိနိဋ္ဌိတပုဗ္ဗကရဏမေဝ စေ ဒါယကော သံဃဿ ဒေတိ၊ သမ္ပဋ္ဌိန္တိတွာ ကမ္မဝါစာယ ဒါတဗ္ဗံ။ တေန စ တသ္မိယေဝ သိမာမဏ္ဍလေ အတ္ထရိတံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ အတ္ထရိတွာ သံယော အနုမောဒါပေတဗ္ဗော"တိ ဝဇီရဗုဒ္ဓိ-ဋီကာယံ အာဂတတ္တာ ဝိညာယတိ'တိ။ ယဒိ ဧဝံ "တသ္မိယေဝ သိမာမဏ္ဍလေ" ဣစ္စေဝ ဋီကာယံ ဝုတ္တတ္တာ "ယသ္မိ ကိသ္မိန္တိ သိမာမဏ္ဍလေ ကမ္မဝါစံ ဘဏိတွာ တသ္မိယေဝ သိမာမဏ္ဍလေ အတ္ထရိတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တဗ္ဗံ။ န "ကထိနဒါနကမ္မဝါစာဘဏန-ဗဒ္ဓသိမာဝဿူပနာယိကခေတ္တဘူတဥပစာရသိမာယ အန္တော ဌိတာ"တိ ဝိသေသံ ကတွာ ဝုတ္တဗ္ဗန္တိ? န န ဝုတ္တဗ္ဗံ။ ကမ္မဝါစာဘဏနသိမာဟိ ဗဒ္ဓသိမာဘူတာ၊ ကထိ-နတ္ထာရသိမာ ပန ဥပစာရသိမာဘူတာ၊ ဥပစာရသိမာ စ နာမ ဗဒ္ဓသိမံ အဝတ္ထရိတွာပိ ဂစ္ဆတိ။ တသ္မာ သာ သိမာ ဗဒ္ဓသိမာ စ ဟောတိ ဥပစာရသိမာ စာ'တိ တသ္မိယေဝ သိမာမဏ္ဍလေ ကထိနဒါနကမ္မဝါစံ ဘဏိတွာ တတ္ထေဝ အတ္ထရဏံ ကာတဗ္ဗံ။ န ယသ္မိ ကိသ္မိန္တိ သိမာမဏ္ဍလေကမ္မဝါစံ ဘဏိတွာ တတ္ထေဝ အတ္ထရဏံ ကာတဗ္ဗန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧဝမ္ပိ "ဥပစာရသိမာယ" ဣစ္စေဝ ဝုတ္တဗ္ဗံ။ န "ဝဿူပနာယိကခေတ္တဘူတဥ-စာရသိမာယာ"တိ တမ္ပိ ဝုတ္တဗ္ဗမေဝ။ တေသံ ဘိက္ခုနံ ဝဿူပနာယိကခေတ္တဘူတာယ ဧဝ ဥပစာရသိမာယ ကထိနတ္ထာရံ ကာတံ လဘတိ၊ န အညဥပစာရသိမာယ။ ဝုတ္တဉ္စိ အဋ္ဌကထာယံ "အညသ္မိ ဝိဟာရေ ဝုတ္တဝဿာပိ န လဘန္တိတိ မဟာပစ္စရိယံ ဝုတ္တ"န္တိ။ (၎င်းဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၁၄)

၄၃။ ဣမာယ သံယာဋီယာ ကထိနံ အတ္ထရာမိတိ အာဒိကာ ပန အတ္ထာရကိရိယာ အပလောကနာဒိသု စတုသု သံဃကမ္မေသု အပ္ပဝိဋ္ဌာ၊ အဓိဋ္ဌာနာဒယော ဝိယ ပဉ္စာနိသံသလာဘကာရဏဘူတာ ပုဂ္ဂလကိရိယာဝ ဟောတိတိ ဝဿူပနာယိက-ခေတ္တဘူတာယ အန္တောဥပစာရသိမာယ ကာတဗ္ဗာ၊ တသ္မာ အန္တောဥပစာရ-သိမာယံ ဗဒ္ဓသိမာယ အဝိဇ္ဇမာနာယ ဗဟိဥပစာရသိမာယ ဗဒ္ဓသိမံ ဝါ ဥဒကုက္ခေ-ပသတ္တဗ္ဗန္တရလဘမာနဋ္ဌာနံ ဝါ ဂန္ဓာ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မေန ကထိနဒုသံ ဒါပေတွာ ပုန ဝိဟာရံ အာဂန္ဓာ အန္တောဥပစာရသိမာယမေဝ ကထိနတ္ထရဏံ ပုဗ္ဗာစရိယေဟိ ကတံ။ တံ သုကတမေဝ ဟောတိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (၎င်းဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၂၉)

၄၄။ အပရေ ပန တမေဝ သဗ္ဗံ ပဟာယ ဥပစာရသီမာယမေဝ ကမ္မဝါစာယ ဒါတဗ္ဗန္တိ ဝဒန္တိ။ ဝိမံသိတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။

၄၅။ နန စ ဘော ဧကစ္စာနိ ကထိနာနိသံသစိဝရာနိ မဟတ္ထိနိ၊ ဧကစ္စာနိ အပ္ပတ္တိနိ ဟောန္တိ၊ ကထံ ဧကေကဿ ဧကေကသ္မိံ ဒိန္နေ အဂ္ဂသမတ္တံ ဘဝေယျာ'တိ? ဝုစ္စတေ- ဘဏ္ဍာဂါရစိဝရဘာဇနေ အဂ္ဂသမတ္တံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၃၆)

ဣမသ္မိံ ပန ကထိနာနိသံသစိဝရဘာဇနေ အဂ္ဂသမတ္တံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ။ ကုသပါတော စ န ကာတဗ္ဗော။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၃၇)

၄၆။ ကစ္စိ န ဘော သာမဏေရာ ဝဿံ ဥပဂတာ၊ ယေန အာနိသံသံ လဘေယျန္တိ? အာမ ဥပဂတာတိ။ ကထံ ဝိညာယတိတိ? အထ စတ္တာရော ဘိက္ခု။ ဥပဂတာ၊ ဧကော ပရိပုဏ္ဏဝသော သာမဏေရော။ သော စေ ပစ္ဆိမိကာယ ဥပသမ္ပဇ္ဇတိ၊ ဂဏပူရကော စေဝ ဟောတိ၊ အာနိသံသဉ္စ လဘတိတိ အဋ္ဌကထာယံ ဝစနတော။ ဝဇိရဗုဒ္ဓိဋီကာယဉ္စ “ပစ္ဆိမိကာယ ဥပသမ္ပဇ္ဇော ပဌမပ္ပဝါရဏာယ ပဝါရေတုပ္ပိ လဘတိ၊ ဝဿိကောစ ဟောတိ၊ အာနိသံသဉ္စ လဘတိတိ သာမဏေရာနံ ဝဿူပဂမနံ အနုညာတံ ဟောတိ။ သာမဏေရာ ကထိနာနိသံသံ လဘန္တိတိ ဝဒန္တိ”တိ ဝစနတောတိ။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၄၀)

၄၇။ တတြုပ္ပါဒေသု ကထိနာနိသံသေသု ယဒိ အာရာမိကာ တဏှုလာဒိဟိ ဝတ္ထာနိ စေတာပေန္တိ၊ ဝတ္ထေဟိပိ တဏှုလာဒိနိ စေတာပေန္တိ။ တတ္ထ ကထံ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ? ဝိဘဇနကာလေ ဝိဇ္ဇမာနဝတ္ထုဝသေန ကာတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ဝဇိရဗုဒ္ဓိဋီကာယံ “တတြုပ္ပါဒေန တဏှုလာဒိနာ ဝတ္ထုသု စေတာပိတေသု အတ္တတကထိနာနမေဝ တာနိ ဝတ္ထာနိ ပါပုဏန္တိ။ ဝတ္ထေဟိ ပန တဏှုလာဒိသု စေတာပိတေသု သဗ္ဗေသံ တာနိ ပါပုဏန္တိတိ ဝုတ္တ”န္တိ။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၄၀)

၄၈။ “သစေ ပန ဧကသီမာယံ ဗဟူဝိဟာရာ ဟောန္တိ”တိ ဧတ္ထ ကတရသီမာ အဓိပ္ပေတာ'တိ? ဥပစာရသီမာ။ ဥပစာရသီမာယံယေဝ ဟိ သံယလာဘဝိဘဇနာဒိကံ သိဇ္ဈတိ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ ဝဇိရဗုဒ္ဓိဋီကာယံ “ကထိနတ္ထတသီမာယန္တိ ဥပစာရသီမံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ဥပစာရသီမဌဿ စ မတကစိဝရာဒိဘာဂိယတာယ ဗဒ္ဒသီမာယ တတြုပ္ပါဒါ- ဘာဝတော ဝိညေယျ'မေတံ 'ဥပစာရသီမာဝ အဓိပ္ပေတာ'တိ”။

(ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၄၀-၁၄၁)

၄၉။ ကထိနဿ အတ္ထာရမာသော ဇာနိတဗ္ဗောတိ ဝဿာနဿ ပစ္ဆိမော မာသော ဇာနိတဗ္ဗော။ (ပရိဝါရ၊ ၃၀၈)

1000A

၅၀။ ကဿ ကထိနံ အနတ္ထတံ။ ကဿ ကထိနံ အတ္ထတံ။ ကိန္တိ ကထိနံ အနတ္ထတံ။ ကိန္တိ ကထိနံ အတ္ထတံ?

၅၁။ ကဿ ကထိနံ အနတ္ထတန္တိ ဒိန္တံ ပုဂ္ဂလာနံ အနတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ အနတ္ထာရ- ကဿ စ အနုမောဒကဿ စ။ ဣမေသံ ဒိန္တံ ပုဂ္ဂလာနံ အနတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ ကဿ ကထိနံ အတ္ထတန္တိ ဒိန္တံ ပုဂ္ဂလာနံ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ အတ္ထာရကဿ စ အနုမောဒကဿ စ။ ဣမေသံ ဒိန္တံ ပုဂ္ဂလာနံ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ ကိန္တိ ကထိနံ အနတ္ထတန္တိ စတုဝိသတိယာ အာကာရေဟိ အနတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ (ပရိဝါရ။၃၀၂)

န ဥလ္လိခိတမထွေနေ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ န ဓောဝနမထွေနေ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ န စီဝရဝိစာရဏမထွေနေ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ န ဆေဒနမထွေနေ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ န ဗန္ဓနမထွေနေ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ န ဩဝဋ္ဌိယကရဏမထွေနေ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ န ကဏ္ဍသ- ကရဏမထွေနေ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ န ဒဠိကမ္ပကရဏမထွေနေ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ န အနုဝါတကရဏမထွေနေ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ န ပရိဘဏ္ဍကရဏမထွေနေ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ န ဩဝဒ္ဓေယျကရဏမထွေနေ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ န ကမ္မလမဒ္ဒနမထွေနေ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ န နိမိတ္တကတေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ န ပရိကထာကတေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ န ကုက္ကုကတေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ န သန္တိမိကတေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ န နိဿဂ္ဂိယေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ န အကပ္ပကတေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ နအညတြ သံယာဋိယာ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ နအညတြ ဥတ္တရာသံဂေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ နအညတြ အန္တရဝါသကေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ နအညတြ ပဉ္စကေန ဝါ အတိရေကပဉ္စကေန ဝါ တဒဟေဝ သဉ္ဇိန္ဒေန သမဏ္ဍလီကတေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ နအညတြ ပုဂ္ဂလဿ အတ္ထာရာ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ သမ္မာစေဝ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ တ'ဋ္ဌေ နိဿိမဋ္ဌော အနုမောဒတိ။ ဧဝံပိ အနတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ နိမိတ္တကမ္ပံ နာမ နိမိတ္တံ ကရောတိ “ဣမိနာ ဒုဿေန ကထိနံ အတ္ထရိဿာမိ” တိ။ ပရိကထာ နာမ ပရိကထံ ကရောတိ “ဣမာယ ပရိကထာယ ကထိနဒုဿံ နိဗ္ဗတ္ထေ- သာမိ” တိ။ ကုက္ကုကတံ နာမ အနာဒိယဒါနံ ဝုစ္စတိ။ သန္တိမိ နာမ ဒွေ သန္တိမိယော ကရဏသန္တိမိ ဝါ နိစယသန္တိမိ ဝါ။ နိဿဂ္ဂိယံ နာမ ကရိယမာနေ အရုဏံ ဥဋ္ဌဟတိ။ ဣမေဟိ စတုဝိသတိယာ အာကာရေဟိ အနတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ (ပရိဝါ။၃၀၃)

- ၅၂။ ကိန္တိ ကထိနံ အတ္ထတန္တိ သတ္တရသဟိ အာကာရေဟိ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ အဟတေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ အဟတကပ္ပေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ ပိလောတိကာယ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ ပံသုကူလေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ ပါပဏိကေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ အနိမိတ္တကတေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ အပရိကထာကတေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ အကုက္ကု- ကတေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ အသန္နိမိကတေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ အနိဿဂ္ဂိယေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ ကပ္ပကတေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ သံဃာဋီယာ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ ဥတ္တရာသင်္ဂေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ အန္တရဝါသကေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ ပဉ္စကေန ဝါ အတိရေက- ပဉ္စကေန ဝါ တဒဟေဝ သဉ္စိန္နေန သမဏ္ဍလိကတေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ ပုဂ္ဂလဿ အတ္ထာရာ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ သမ္မာစေဝ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ တ'ဉ္စေ သီမဋ္ဌော အနုမောဒတိ။ ဧဝမ္ပိ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ ဣမေဟိ သတ္တရသဟိ အာကာရေဟိ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ (ပရိဝါပါဠိတော်၊ ၃၀၃)
- ၅၃။ သံဃော ကထိနံ အတ္ထရတိ၊ ဂဏော ကထိနံ အတ္ထရတိ။ ပုဂ္ဂလော ကထိနံ အတ္ထရတိတိ? န သံဃော ကထိနံ အတ္ထရတိ။ န ဂဏော ကထိနံ အတ္ထရတိ။ ပုဂ္ဂလော ကထိနံ အတ္ထရတိတိ- သံဃဿ အနုမောဒနာယ ဂဏဿ အနုမောဒနာယ ပုဂ္ဂလဿ အတ္ထာရာ သံဃဿ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ ဂဏဿ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ ပုဂ္ဂလဿ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနန္တိ။ (ပရိဝါ၊ ၃၀၉-၃၁၀)
- ၅၄။ အဋ္ဌကထာသု “အယံ သာဋကော သုန္ဒရော၊ သက္ကာ ဣမိနာ ကထိနံ အတ္ထရိတန္တိ ဧဝံ နိမိတ္တကမ္ပံ ကတွာ လဒ္ဒေနာ” တိ ဝုတ္တံ။ ပရိကထာကတေနာတိ ကထိနံ နာမ ဒါတုံ ဝဇ္ဇတိ၊ ကထိနဒါယကော ဗဟုံ ပုညံ ပသဝတိတိ ဧဝံ ပရိကထာယ ဥပ္ပါဒိတေန၊ ကထိနံ နာမ အတိဥက္ကဋ္ဌံ ဝဇ္ဇတိ၊ မာတရမ္ပိ ဝိညာပေတုံ န ဝဇ္ဇတိ၊ အာကာသတော ဩတိဏ္ဏသဒိသမေဝ ဝဇ္ဇတိ။ (မဟာဝါအဋ္ဌကထာ၊ ၃၉၂)
- ၅၅။ သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ ဣဒံ သံဃဿ ကထိနဒုဿံ ဥပ္ပန္နံ၊ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ၊ သံဃော ဣမံ ကထိနဒုဿံ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ဒေယျ ကထိနံ အတ္ထရိတုံ၊ ဒေသာ ဥတ္တိ။
- ၅၆။ သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ ဣဒံ သံဃဿ ကထိနဒုဿံ ဥပ္ပန္နံ၊ သံဃော ဣမံ ကထိနဒုဿံ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ဒေတိ ကထိနံ အတ္ထရိတုံ၊ ယဿာ-

ယသ္မတော ခမတိ ဣမဿ ကထိနဒုဿဿ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ဒါနံ
ကထိနံ အတ္ထရိတုံ၊ သော တုဏှဿ၊ ယဿ နက္ခမတိ၊ သော ဘာသေယျ။

၅၇။ ဒိန္နံ ဣဒံ သံယေန ကထိနဒုဿံ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ကထိနံ အတ္ထရိတုံ၊
ခမတိ သံဃဿ၊ တဿှာ တုဏှိ၊ ဧဝမေတံ ဓာရယာမိ။ (မဟာဝါပါဠိတော်၊ ၃၅၂)

၅၈။ ဒေသမေ ကထိနုဒ္ဓါရံ န ဒေသန္တိတိ ကီဒိသော ကထိနုဒ္ဓါရော ဒါတဗ္ဗော၊ ကီဒိသော
န ဒါတဗ္ဗောတိ။ ယဿ အတ္ထာရမ္မလကော အာနိသံသောမဟာ၊ ဥတ္တာရမ္မလကော
အပေါ၊ ဧဝဇ္ဈပေါ န ဒါတဗ္ဗော။ ယဿ ပန အတ္ထာရမ္မလကော အာနိသံသော
အပေါ။ ဥတ္တာရမ္မလကော မဟာ။ ဧဝဇ္ဈပေါ ဒါတဗ္ဗော။ သမာနိသံသောပိ သဒ္ဓါ-
ပရိပါလနတ္ထံ ဒါတဗ္ဗော။ (ဘိက္ခုနီပါစိတ်အဋ္ဌကထာ၊ ၂၀၈)

၅၉။ သုဏှာတု မေ ဘန္တေ သံယော၊ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ၊ သံယော ကထိနံ
ဥဒ္ဓရေယျ၊ ဒော ဥတ္တိ။

၆၀။ သုဏှာတု မေ ဘန္တေ သံယော၊ သံယော ကထိနံ ဥဒ္ဓရတိ၊ ယဿာ'ယသ္မတော
ခမတိ ကထိနဿ ဥဒ္ဓါရော၊ သော တုဏှဿ၊ ယဿ နက္ခမတိ၊ သော ဘာသေယျ။
ဥတ္တံ သံယေန ကထိနံ၊ ခမတိ သံဃဿ၊ တဿှာ တုဏှိ၊ ဧဝ'မေတံ ဓာရယာမိတိ။
(ဘိက္ခုနီပါစိတ်ပါဠိတော်၊ ၃၇၇)

နိဂုံးဂါထာ

ဝနေ ရမ္မေ ဝသန္တေန၊ ဆန္တံ ဂါမာန'မန္တရေ။
ဝိမလာစာရနာမေန၊ ထေရေန သုစိဝုတ္တိနာ။ ။
သာရမဓမ္မေန နာမေန၊ ပရေသမ္ပိ ဟိတေသိနာ။
ဘိက္ခုနာ'ဘိယာစိတေန၊ ဝိနယာစာရကာမိနာ။ ။
နာနာဂန္တေဟိ ထပိတာ၊ နိဟရိတွာန သဗ္ဗထာ။
ကောသလ္လတ္ထံ ကထိနေသု၊ သာဓု ကထိနဒီပနီ။ ။
နိဋ္ဌိတာ ကတ္တိကာမာသေ၊ ဇိနစက္ကေ ဝတဗ္ဗရေ။
သက္ကရာဇေ ရူပကပ္ပေ၊ စိန္တယန္တု ပုနပ္ပုနံ။ ။

ဤတွင် ကထိနဒီပနိကျမ်းပါဌ် ပြီး၏။

[၂] ကထိနဒီပနီနိဿယ

အဟံ၊ ငါသည်။ အနန္တဂုဏသမ္ပန္နံ၊ အဆုံးမရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူ
သော။ ရတနတ္ထယံ၊ ရတနာ ၃-ပါးတို့၏အပေါင်းကို။ ဝန္တိတွာ ဝန္တာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။ ဝန္တိတွာ၊
ရှိခိုးဦး၍။ ကထိနဒီပနိံ၊ ကထိန်ကို ပြရာပြကြောင်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကထိနဒီပနီ အမည်ရှိ
သော ကျမ်းကို။ သာဓုံ၊ ကောင်းစွာ။ သမာသေန၊ အကျဉ်းအားဖြင့်။ ပဝက္ခာမိ၊ ဆိုပေအံ့။

၁။ ကတိဟိ၊ အဘယ်မျှကုန်သော။ အင်္ဂေဟိ၊ အင်္ဂါတို့နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ ပြည့်စုံ
သော။ ပုဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကထိနံ၊ ကထိန်ကို။ အတ္ထရိတုံ၊ ခင်းခြင်းငှာ။ အဘဗ္ဗော၊
မထိုက်သနည်း?

၂။ ကတိဟိ၊ ကုန်သော။ အင်္ဂေဟိ၊ အင်္ဂါတို့နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ ပြည့်စုံသော။
ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ကထိနံ၊ ကထိန်ကို။ အတ္ထရိတုံ၊ ခင်းခြင်းငှာ။ ဘဗ္ဗော၊ ထိုက်သနည်း?

၃။ အဋ္ဌဟိ၊ ၈-ပါးကုန်သော။ အင်္ဂေဟိ၊ တို့နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ သော။ ပုဂ္ဂလော၊
သည်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္ထရိတုံ၊ ငှာ။ အဘဗ္ဗော၊ မထိုက်။

၄။ အဋ္ဌဟိ၊ ကုန်သော။ အင်္ဂေဟိ၊ တို့နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ သော။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။
ကထိနံ၊ ကို။ အတ္ထရိတုံ၊ ငှာ။ ဘဗ္ဗော၊ ထိုက်၏။

၅။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟာ'င်္ဂေဟိ၊ အဘယ် ၈-ပါးသော အင်္ဂါတို့နှင့်။ သမန္နာဂတော၊
သော။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္ထရိတုံ၊ ငှာ။ အဘဗ္ဗော၊ မထိုက်သနည်း?

- °ပုဗ္ဗကရဏံ၊ ပုဗ္ဗကရဏကို။ န ဇာနာတိ၊ မသိ။
- ၂ပစ္စုဒ္ဓါရံ၊ ပစ္စုဒ္ဓါရ်ကို။ န ဇာနာတိ၊ မသိ။
- ³အဓိဋ္ဌာနံ၊ အဓိဋ္ဌာန်ကို။ န ဇာနာတိ၊ မသိ။
- ⁴အတ္ထာရံ၊ ခင်းခြင်းကို။ န ဇာနာတိ၊ မသိ။
- ⁵မာတိကံ၊ မာတိကာကို။ န ဇာနာတိ၊ မသိ။
- ⁶ပလိဗောဓံ၊ ပလိဗောဓကို။ န ဇာနာတိ၊ မသိ။
- ⁷ဥဒ္ဓါရံ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းကို။ န ဇာနာတိ၊ မသိ။
- ⁸အာနိသံသံ၊ ကထိန်၏ အာနိသင်ကို။ န ဇာနာတိ၊ မသိ။

ဣတိ ဣမေဟိ အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ၊ ဤ ၈-ပါးသော အင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော၊ သော။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္ထရိတုံ၊ ငှာ။ အဘဗ္ဗော၊ မထိုက်။

၆။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ၊ တို့နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ သော။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္ထရိတုံ၊ ငှာ။ ဘဗ္ဗော၊ ထိုက်သနည်း?

- °ပုဗ္ဗကရဏံ၊ ကို။ ဇာနာတိ၊ သိ၏။ ၂ပစ္စုဒ္ဓါရံ၊ ကို။ ဇာနာတိ၊ ၏။
- °အဓိဋ္ဌာနံ၊ ကို။ ဇာနာတိ၊ ၏။ ၃အတ္ထာရံ၊ ကို။ ဇာနာတိ၊ ၏။
- °မာတိကံ၊ မာတိကာကို။ ဇာနာတိ၊ ၏။ ၄ပလိဗောဓံ၊ ကို။ ဇာနာတိ၊ ၏။
- °ဥဒ္ဓါရံ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းကို။ ဇာနာတိ၊ ၏။
- °အာနိသံသံ၊ ကထိန်၏ အာနိသင်ကို။ ဇာနာတိ၊ ၏။

ဣတိ ဣမေဟိ အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ၊ ဤ ၈-ပါးသော အင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော၊ ပြည့်စုံသော။ ပုဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္ထရိတုံ၊ ငှာ။ ဘဗ္ဗော၊ ၏။ (ပရိဝါပါဠိတော်၊ ၃၀၇)

၇။ ပုဗ္ဗံ ပုဗ္ဗကိစ္စလည်းကောင်း။ ပစ္စုဒ္ဓါရံ အဓိဋ္ဌာန်တို့လည်းကောင်း။ အတ္ထာရော စ၊ ခင်းခြင်းလည်းကောင်း။ မာတိကာ စ၊ မာတိကာလည်းကောင်း။ ပလိဗောဓော စ၊ ပလိဗောဓလည်းကောင်း။ ဥဒ္ဓါရော စ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။ အာနိသံသာ စ၊ ကထိန်၏ အာနိသင်တို့လည်းကောင်း။ ဣတိ ဣမေ ဤသည်တို့သည်။ အဋ္ဌဗ္ဗော၊ အဋ္ဌဗ္ဗ မည်ကုန်၏။

ပုဗ္ဗကိစ္စ-ဟု ယောဇနာရာ၌ ပုဗ္ဗ-နောင် ကိစ္စ-သဒ္ဓါ ကျေသည်။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ “ပုဗ္ဗကိစ္စံ ပုဗ္ဗဝစနေနေဝ ဥတ္တရပဒလောပေန ဝုတ္တံ။ တေနော ဝက္ခတိ ပုဗ္ဗကိစ္စန္တိ န ဝုတ္တတိ” ဟု မိန့်အပ်၏။ ပစ္စုဒ္ဓါရံ-ဟု ဆိုအပ်လျက် ဂါထာဖွဲ့ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ပစ္စုဒ္ဓါရံ-ဟု ရသ ပြုသည်။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ “ပစ္စုဒ္ဓါရတိ ဝတ္ထဗ္ဗေ ပစ္စုဒ္ဓါရ ဣတိ ဂါထာပန္နဝသေန ကတာ။ တေနော ဝက္ခတိ ပစ္စုဒ္ဓါရောတိ” ဟု မိန့်အပ်၏။ (ဝိနိစ္ဆယ)

၈။ ပုဗ္ဗကရဏံ၊ ပုဗ္ဗကရဏကို။ ကတိဟိ၊ အဘယ်မျှကုန်သော။ ဓမ္မေဟိ၊ တရားတို့ ဖြင့်။ ဝါ၊ အင်္ဂါတို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတံ၊ ရေတွက်အပ်သနည်း?

ပုဗ္ဗကရဏံ၊ ကို။ သတ္တဟိ၊ ၇-ပါးကုန်သော။ ဓမ္မေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတံ၊ ရေတွက် အပ်၏။ ဓောဝနေန စ၊ ကထိန်သင်္ဂဟိကို ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝိစာရဏေန စ၊ ပဉ္စခဏ်း၊ သတ္တခဏ်း-စသည်ကို စီရင်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း။ ဆေဒနေန စ၊ ကထိန်သင်္ဂဟိ ကို ၅-ခဏ်းစသည် ဖြတ်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း။ ပန္နနေန စ၊ စပ်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း။

ဝါ။ တည်းအပ်စားခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း။ သိဗ္ဗနေန စ၊ ကထိန်သင်္ကန်းကို ချုပ်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း။ ရဇနေန စ၊ ဆိုးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း။ ကပ္ပကရဏေန စ၊ ကပ္ပဗိန္ဒူထိုးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သတ္တဟိ၊ ကုန်သော။ ဣမေဟိ၊ ဓမ္မေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ပုဗ္ဗကရဏံ၊ ကို။ သင်္ဂဟိတံ၊ ရေတွက်အပ်၏။ (ပရိဝါပိဋိတော်၊ ၃၀၆)

၉။ ဓောဝနဉ္စ၊ ကထိန်သင်္ကန်းကို ဖွပ်ခြင်းလည်းကောင်း။ ဝိစာရော စ၊ ပဉ္စခဏ်း၊ သတ္တခဏ်း-စသည်ကို စီရင်ခြင်းလည်းကောင်း။ ဆေဒနဉ္စ၊ ဖြတ်ခြင်းလည်းကောင်း။ ဗန္ဓနံပိ၊ စပ်ခြင်းလည်းကောင်း။ ဝါ၊ တည်းအပ်စားခြင်းလည်းကောင်း။ သိဗ္ဗနဉ္စ၊ ချုပ်ခြင်းလည်းကောင်း။ ရဇနဉ္စ၊ ဆိုးခြင်းလည်းကောင်း။ ကပ္ပဉ္စ၊ ကပ္ပဗိန္ဒူထိုးခြင်းလည်းကောင်း။ ဣတိ ဣဒံ သဗ္ဗံ ဤအလုံးစုံကို။ ကထိနဿ၊ ကထိန်၏။ ပဌမမေဝ၊ ရှေးဦးကပင်လျှင်။ ကတ္တဗ္ဗတ္တာ၊ ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပုဗ္ဗကိစ္စန္တိ၊ ပုဗ္ဗကိစ္စ-ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၎င်း။ (ဝိနိစ္ဆယ၊ ၂၆၀)

၁၀။ ဤသို့ ပုဗ္ဗကရဏကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပစ္စုဒ္ဓါရ်၊ အဓိဋ္ဌာန်၊ အတ္ထာရကို ပြခြင်းငှာ 'ပစ္စုဒ္ဓါရော'-စသောပါဠိကို မိန့်သတည်း။ ။ အတ္ထကား—

ပစ္စုဒ္ဓါရော၊ ပစ္စုဒ္ဓါရ်ကို။ ကတိဟိ၊ အဘယ်မျှကုန်သော။ ဓမ္မေဟိ၊ တရားတို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတော၊ ရေတွက်အပ်သနည်း? ပစ္စုဒ္ဓါရော၊ ကို။ သံယာဋိယာ စ၊ ဒုကုဋ်ဖြင့်လည်းကောင်း။ ဥတ္တရာသင်္ဂေန စ၊ ကိုယ်ဝတ်ဖြင့်လည်းကောင်း။ အန္တရဝါသကေန စ၊ သင်းပိုင်ဖြင့်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တိဟိ၊ ၃-ပါးကုန်သော။ ဓမ္မေဟိ၊ တရားတို့ဖြင့်။ ဝါ၊ သင်္ကန်းတို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတော၊ အပ်၏။

၁၁။ အဓိဋ္ဌာနံ၊ အဓိဋ္ဌာန်ကို။ ကတိဟိ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတံ၊ သနည်း? အဓိဋ္ဌာနံ၊ ကို။ သံယာဋိယာ စ၊ လည်းကောင်း။ ဥတ္တရာသင်္ဂေန စ၊ လည်းကောင်း။ အန္တရဝါသကေန စ၊ လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တိဟိ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတံ၊ ရေတွက်အပ်၏။

၁၂။ အတ္ထာရော၊ ကထိန်ခင်းခြင်းကို။ ကတိဟိ၊ အဘယ်မျှကုန်သော။ ဓမ္မေဟိ၊ တရားတို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတော၊ ရေတွက်အပ်သနည်း။ အတ္ထာရော၊ ကထိန်ခင်းခြင်းကို။ ဝစီဘောဒေန၊ နှုတ်မြွက်ခြင်း-ဟု ဆိုအပ်သော။ ဧကေန၊ တပါးသော။ ဓမ္မေန၊ တရားဖြင့်။ သင်္ဂဟိတော၊ အပ်၏။ (ဝိ၊ ၅၊ ၃၀၆)

၁၃။ သံယာဋိယာ၊ ဒုကုဋ်ဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကထိန်ကို။ အတ္ထရိတုကာမော၊ ခင်းခြင်းငှာ အလိုရှိသည်။ သစေ ဟောတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ပေါရာဏိကာ၊ အဟောင်းဖြစ်သော။ သံယာဋိ၊ ဒုကုဋ်ကို။ ပစ္စုဒ္ဓါရ်တဗ္ဗာ၊ ပစ္စုဒ္ဓါရ် ပြုအပ်၏။ နဝါ၊ အသစ်ဖြစ်သော။ သံယာဋိ၊

ကို။ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗော၊ အပ်၏။ ဣမာယ သံယာဋိယာ၊ ဤဒုက္ခသင်္ခါရသင်္ဂဟ်တို့ဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္ထရာမိ၊ ခင်း၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝါစာ၊ စကားကို။ ဘိန္နိတဗ္ဗော၊ မြွက်အပ်၏။ ဥတ္တရာသင်္ဂဟ်၊ ကိုယ်ဝတ်သင်္ဂဟ်တို့ဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္ထရိတုကာမော၊ ခင်းခြင်းငှာ အလိုရှိသည်။ သစေဟောတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ပေါရာဏကော၊ အဟောင်းဖြစ်သော။ ဥတ္တရာသင်္ဂဟ်၊ ကိုယ်ဝတ်ကို။ ပစ္စုဒ္ဓရိတဗ္ဗော၊ ပစ္စုဒ္ဓိရုံ ပြုအပ်၏။ နဝေါ၊ အသစ်ဖြစ်သော။ ဥတ္တရာသင်္ဂဟ်၊ ကို။ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗော၊ အပ်၏။ ဣမိနာ ဥတ္တရာသင်္ဂဟ်၊ ဤကိုယ်ဝတ်သင်္ဂဟ်တို့ဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္ထရာမိ၊ ခင်း၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝါစာ၊ စကားကို။ ဘိန္နိတဗ္ဗော၊ မြွက်အပ်၏။ အန္တရဝါသကေန၊ သင်းပိုင်ဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကထိနံကို။ အတ္ထရိတုကာမော၊ ခင်းခြင်းငှာ အလိုရှိသည်။ သစေဟောတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ပေါရာဏကော၊ အဟောင်းဖြစ်သော။ အန္တရဝါသကော၊ သင်းပိုင်ကို။ ပစ္စုဒ္ဓရိတဗ္ဗော၊ ပစ္စုဒ္ဓိရုံ ပြုအပ်၏။ နဝေါ၊ အသစ်ဖြစ်သော။ အန္တရဝါသကော၊ ကို။ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗော၊ အပ်၏။ ဣမိနာ အန္တရဝါသကေန၊ ဤသင်းပိုင်ဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကထိနံကို။ အတ္ထရာမိ၊ ခင်း၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝါစာ၊ စကားကို။ ဘိန္နိတဗ္ဗော၊ မြွက်အပ်၏။

ကထိနတ္ထာရကေန၊ ကထိန်ခင်းသော။ တေန ဘိက္ခုနာ၊ ထိုရဟန်းသည်။ သံယံ၊ သို့။ ဥပသင်္ဂဟ်တွာ၊ ကပ်၍။ ဧကံသံ ဧကသ္မိံ အံသေ၊ လက်ဝဲတဖက် ပခုံးထက်၌။ ဥတ္တရာသင်္ဂဟ်၊ ကိုယ်ဝတ်စမွယ် တင်သည်ကို။ ကရိတွာ၊ ပြု၍။ အဇ္ဈလိ၊ လက်အုပ်ကို။ ပဂ္ဂဟေတွာ၊ ချီ၍။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝစနိယော၊ ဆိုအပ်သည်။ အဿ၊ ဖြစ်၏။ “ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရားတို့။ သံယဿ သံယေန၊ သည်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္ထတံ၊ ခင်းအပ်ပြီ။ ကထိနတ္ထာရော၊ ကထိန်ခင်းခြင်းသည်။ ဓမ္မိကော၊ တရားနှင့် လျော်၏။ တုမေ၊ အရှင်ဘုရားတို့သည်။ အနုမောဒထ၊ ဝမ်းမြောက်ကြကုန်လော့။ ဝါ၊ အနုမောဒနာပြုကုန်လော့။” ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝစနိယော၊ ဆိုအပ်သည်။ အဿ၊ ဖြစ်၏။

အနုမောဒကောဟိ၊ အနုမောဒနာပြုကုန်သော။ တေဟိ ဘိက္ခုဟိ၊ ထိုရဟန်းတို့သည်။ ဧကံသံ ဧကသ္မိံ အံသေ၊ လက်ဝဲတဖက် ပခုံးထက်၌။ ဥတ္တရာသင်္ဂဟ်၊ ကိုယ်ဝတ်စမွယ် တင်သည်ကို။ ကရိတွာ၊ ပြု၍။ အဇ္ဈလိ၊ လက်အုပ်ကို။ ပဂ္ဂဟေတွာ၊ ချီ၍။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝစနိယော၊ ဆိုအပ်သည်။ အဿ၊ ဖြစ်၏။ အာဂုသော၊ ငါ့ရှင်။ သံယဿ သံယေန၊ သံယာသည်။ ကထိနံ၊ ကထိနံကို။ အတ္ထတံ၊ ခင်းအပ်ပြီ။ ကထိနတ္ထာရော၊ ကထိန်ခင်းခြင်းသည်။ ဓမ္မိကော၊ တရားနှင့် လျော်၏။ မယံ၊ ငါတို့သည်။ အနုမောဒါမ၊ ဝမ်းမြောက်ကုန်၏။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝစနိယော၊ ဆိုအပ်သည်။ အဿ၊ ဖြစ်၏။ (ပရိဝါပါဠိတော်၊ ၃၀၉)

၁၄။ အနုမောဒါမာတိ၊ အနုမောဒါမ-ဟူသော စကားကို။ ဧတ္ထ၊ ဤအရာ၌။ သဗ္ဗသင်္ဂဟ်ကဝသေန၊ အလုံးစုံကို ရေတွက်အပ်သည်၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ အလုံးစုံကို ပေါင်းသည်

အပိုင်း ၁၆။] ကထိနဒီပနိကျမ်း (ဘဒ္ဒန္တဝိမလာစာရဆရာတော်) ၃၅၅

၏အစွမ်းဖြင့်။ ဧဝံ သို့။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။ အနုမောဒါမိတိ၊ အနုမောဒါမိ-ဟူ၍။ ဧကေကေန၊ တပါး၊ တပါးစီသော ရဟန်းသည်။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတရထာ၊ အနုမောဒါမိ-ဟူ၍ ဆိုသည်မှတစ်ပါး အနုမောဒါမိကို ဆိုသည်ရှိသော်။ န ဝဇ္ဇတိ၊ မအပ်။ ဣတိ၊ သို့။ မဟာ-အဋ္ဌကထာယံ၊ မဟာအဋ္ဌကထာ၌။ ဝုတ္တံ ကိရ၊ ဆိုအပ်သတတ်။ (ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ။ ၄၉၀)

၁၅။ ထေရာနဉ္စ၊ မထေရ်တို့အားလည်းကောင်း။ နဝါနဉ္စ၊ နဝတို့အားလည်းကောင်း။ ဗဟူနဉ္စ၊ အများတို့အားလည်းကောင်း။ ဧကဿ စ၊ တစ်ယောက်အားလည်းကောင်း။ အနုဇ္ဈံ၊ လျောက်ပတ်သည်ကို။ သလ္လက္ခေတွာ၊ ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ၍။ (ကဒါ။ ၁၅၂-၁၅၃)

၁၆။ တတ္ထ ဝစနေ၊ ထိုစကား၌။ မာတိကာ၊ သည်။ အဋ္ဌဝိဇာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၍။ ပက္ကမနန္တိကာ စ၊ လည်းကောင်း ။ပ။ သဟဗ္ဗာရော စ၊ လည်းကောင်း။ ဣတိ ဣမာ၊ ဤသည်တို့တည်း။ (တစ်နည်းကား)

- ပက္ကမနန္တိကာ စ၊ ပက္ကမနန္တိကလည်းကောင်း။ ဝါ၊ ကျောင်းမှ ဖဲခြင်းအဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။
- နိဋ္ဌာနန္တိကာ စ၊ နိဋ္ဌာနန္တိကလည်းကောင်း။ ဝါ၊ သင်္ကန်းပြီးခြင်း အဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။
- သန္နိဋ္ဌာနန္တိကာ စ၊ သန္နိဋ္ဌာနန္တိကလည်းကောင်း။ ဝါ၊ စိတ်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်း အဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။
- နာသနန္တိကာ စ၊ နာသနန္တိကလည်းကောင်း။ ဝါ၊ သင်္ကန်းပျောက်ခြင်း အဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။
- သဝနန္တိကာ စ၊ သဝနန္တိကလည်းကောင်း။ ဝါ၊ ကထိန်နုတ်ပြီး-ဟု ကြားခြင်းအဆုံး ရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။
- အာသာဝစ္ဆေဒိကာ စ၊ အာသာဝစ္ဆေဒိကလည်းကောင်း။ ဝါ၊ သင်္ကန်းရနိုးခြင်း အလို ပြတ်ခြင်း အဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။
- သီမာတိက္ကန္တိကာ စ၊ သီမာတိက္ကန္တိကလည်းကောင်း။ ဝါ၊ သင်္ကန်း၏အခါကို လွန်ခြင်း အဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။ ဝါ၊ ဥပစာရသိမ်ပ၌ ကထိန်ကာလ အပိုင်းအခြားကို လွန်ခြင်းအဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။
- သဟဗ္ဗာရော စ၊ သဟဗ္ဗာရလည်းကောင်း။ ဝါ၊ ရဟန်းတို့နှင့်တကွ နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။

ဣတိ၊ ဤသို့။ မာတိကာ၊ မာတိကာတို့သည်။ အဋ္ဌဝိဓာ၊ ၈-ပါး အပြားရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၁၄၁)

တတ္ထ၊ ထို ၈-ပါးတို့တွင်။ အတ္တတကထိနော၊ ခင်းအပ်ပြီးသော ကထိန်ရှိသော။ ဝါ၊ ကထိန်ခင်းသော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ ကတပရိယောသိတံ၊ ချုပ်၍ပြီးပြီးသော။ စီဝရံ ကို။ အာဒါယ၊ ယူ၍။ ဣမံ ဝိဟာရံ၊ ဤဝါဆိုရာဖြစ်သော ကျောင်းသို့။ န ပစ္စေဿာမိ၊ တဖန် မပြန်အံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးဖြူ၍။ ပက္ကမတိ၊ ဖဲသွား၏။ တဿ ဘိက္ခုနော၊ ထိုရဟန်းအား။ ဥပစာရသီမာတိက္ကမေနေဝ၊ ဥပစာရသီမံကို လွန်ခြင်းဖြင့်လျှင်။ ကထိန္နဗ္ဗာရော၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းသည်။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။ ပဉ္စာနိသံသာ၊ ၅-ပါးသော အာနိသင်တို့ကို။ အလဗ္ဗနေယျာ၊ မရထိုက်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ အယံ ကထိန္နဗ္ဗာရော၊ ဤကထိန်နုတ်ခြင်းသည်။ အဿ၊ ထိုရဟန်း၏။ ဝါ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်း၏။ ပက္ကမနမေဝ၊ ဖဲခြင်းသည်လျှင်။ ဝါ၊ ဖဲခြင်း၏လျှင်။ အန္တဘူတတ္တာ၊ အဆုံးဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပက္ကမနန္တိကော နာမ၊ ပက္ကမနန္တိကမည်၏။

၁၇။ အတ္တတကထိနော၊ ခင်းအပ်ပြီးသော ကထိန်ရှိသော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ အနိဋ္ဌိတမေဝ၊ မပြီးသေးသည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဘာဂဘူတံ၊ အဖို့ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ စီဝရံ ကို။ အာဒါယ၊ ၍။ အညံ၊ တပါးသော။ ဝိဟာရံ၊ ကျောင်းသို့။ ဂတော၊ သွား၏။ ဗဟိဥပစာရသီမာဂတဿ၊ ဥပစာရသီမံ၏ အပအရပ်သို့ ရောက်သော။ တဿ ဘိက္ခုနော၊ ထိုရဟန်းအား။ ဧဝံ၊ ဤသို့သော အကြံသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ဣမသ္မိံ ယေဝ ဝိဟာရေ၊ ဤဥပစာရသီမံ၏ အပဖြစ်သော ကျောင်း၌သာလျှင်။ ဣမံ စီဝရံ ဤသင်္ကန်းကို။ ကာရေဿာမိ၊ ချုပ်အံ့။ ပုရာဏဝိဟာရံ၊ ဝါဆိုရာဖြစ်သော ကျောင်းသို့။ န ပစ္စေဿာမိ၊ တဖန် မပြန်အံ့။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့သော အကြံသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ သော ဘိက္ခု၊ ထိုရဟန်းသည်။ ဗဟိသီမာယ'မေဝ၊ ဥပစာရသီမံ၏ အပဖြစ်သော ကျောင်း၌သာလျှင်။ တံ စီဝရံ ထိုသင်္ကန်းကို။ ကာရေတိ၊ ချုပ်၏။ တဿ ဘိက္ခုနော၊ အား။ တသ္မိံ စီဝရေ ထိုသင်္ကန်းသည်။ နိဋ္ဌိတေ၊ ပြီးပြီးသည်ရှိသော်။ ကထိန္နဗ္ဗာရော၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ အယံ ကထိန္နဗ္ဗာရော၊ ဤကထိန်နုတ်ခြင်းသည်။ စီဝရနိဋ္ဌာနမေဝ၊ သင်္ကန်းပြီးခြင်းသည်လျှင်။ အဿ၊ ထိုကထိန်နုတ်ခြင်း၏။ အန္တော၊ အဆုံးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

(တစ်နည်းကား) အဿ၊ ထိုရဟန်းအား။ ဝါ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းအား။ စီဝရနိဋ္ဌာနမေဝ၊ သင်္ကန်းပြီးခြင်းသည်လျှင်။ အန္တော၊ အဆုံးသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ နိဋ္ဌာနန္တိကော နာမ၊ နိဋ္ဌာနန္တိက မည်၏။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂၊ ၁၄၂)

၁၈။ အတ္တတကထိနော၊ ခင်းအပ်ပြီးသော ကထိန်ရှိသော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ အကတစိဝရံ၊ မချုပ်သေးသောသင်္ကန်းကို။ အာဒါယ၊ ရှိ။ ပက္ကမတိ၊ ဤ။ ဗဟိဥပစာရသိမာဂတဿ၊ ဥပစာရသိမ်၏အပသို့ ရောက်သော။ တဿ၊ ဘိက္ခုနော၊ ထိုရဟန်းအား။ ဧဝံ၊ ဤသို့သော အကြံသည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ‘ဣမံ စိဝရံ ဤသင်္ကန်းကို။ နေဝ ကာရေဿာမိ၊ မချုပ်အံ့။ ပေါရာဏဝိဟာရဉ္စ၊ ဝါဆိုရာဖြစ်သော ကျောင်းသို့လည်း။ န ပစ္စေဿာမိ၊ တဖန် မပြန်အံ့။’ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့သော အကြံသည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ တဿ၊ ဘိက္ခုနော၊ ထိုရဟန်းအား။ တေန သန္နိဋ္ဌာနေန၊ ထိုသို့ စိတ်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ သန္နိဋ္ဌာန်ချခြင်းဖြင့်။ ကထိနဗ္ဗာရော၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ အယံ ကထိနဗ္ဗာရော၊ ဤကထိန်နုတ်ခြင်းသည်။ သန္နိဋ္ဌာနမေဝ၊ စိတ်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်လျှင်။ အဿ၊ ထိုကထိန်နုတ်ခြင်း၏။ အန္တော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဝါ-အဿ၊ ထိုရဟန်းအား။ ဝါ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းအား။ သန္နိဋ္ဌာနမေဝ၊ စိတ်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်လျှင်။ အန္တော၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ သန္နိဋ္ဌာနန္တိကော နာမ၊ သန္နိဋ္ဌာနန္တိက မည်၏။

၁၉။ အတ္တတကထိနော၊ ခင်းအပ်ပြီးသော ကထိန်ရှိသော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ အကတမေဝ စ၊ မချုပ်သေးသည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ စိဝရံ ကို။ အာဒါယ၊ ရှိ။ ပက္ကမတိ၊ ဤ။ ဗဟိသိမာဂတဿ၊ ဥပစာရသိမ်၏အပသို့ သွားသော။ တဿ၊ ဘိက္ခုနော၊ အား။ ဧဝံ၊ ဤသို့သော အကြံသည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဣမေဝ ဥပစာရသိမ်၏အပဖြစ်သော ဤကျောင်း၌ သာလျှင်။ ဣမံ စိဝရံ ကို။ ကာရေဿာမိ၊ ချုပ်အံ့။ ပေါရာဏဝိဟာရဉ္စ၊ ဝါဆိုရာ ကျောင်းသို့မူ ကား။ န ပစ္စေဿာမိ၊ တဖန် မပြန်အံ့။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့သော အကြံသည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ တဿ၊ ဘိက္ခုနော၊ အား။ ဝါ၊ ထိုရဟန်းသည်။ တံ စိဝရံ ထိုသင်္ကန်းကို။ ဝါ၊ ထိုသင်္ကန်းသည်။ ကုရုမာနံ၊ ချုပ်အပ်သည်ရှိသော်။ စောရာဒီဟိ၊ ခိုးသူ-အစရှိသည်တို့ကြောင့်။ နဿတိ၊ ပျောက်၏။ အဂျာဒီဟိ၊ မီးလောင်ခြင်း-အစရှိသည်တို့ကြောင့်။ ဝိနဿတိ၊ ပျက်၏။ ကထိနဗ္ဗာရော၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ အယံ ကထိနဗ္ဗာရော၊ ဤကထိန်နုတ်ခြင်းသည်။ နာသနမေဝ၊ သင်္ကန်းပျောက်ခြင်းသည်လျှင်။ အဿ၊ ထိုကထိန်နုတ်ခြင်း၏။ အန္တော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဝါ-အဿ၊ အား။ နာသနမေဝ၊ သင်္ကန်းပျောက်ခြင်းသည်လျှင်။ အန္တော၊ အဆုံးသည်။ အတ္ထိ၊ ဤ။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ နာသနန္တိကော နာမ၊ နာသနန္တိက မည်၏။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၄၂)

၂၀။ အတ္တတကထိနော၊ ခင်းအပ်ပြီးသော ကထိန်ရှိသော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ အကတစိဝရံ၊ မချုပ်သေးသော သင်္ကန်းကို။ အာဒါယ၊ ရှိ။ ဣမံ ဝိဟာရံ၊ သို့။ ပစ္စေဿာမိ၊ တဖန် မပြန်အံ့။ ဣတိ၊ သို့။ စိန္တေတွာ၊ ရှိ။ ပက္ကမတိ၊ ဤ။ ဗဟိသိမာဂတဿ၊ ဥပစာရသိမ်၏

အပသို့ ရောက်သော။ တဿ ဘိက္ခုနော၊ အား။ ဧဝံ ဤသို့သော အကြံသည်။ ဟောတိ၊
 ဤ။ ‘ဣဓေဝ ဤဥပစာရသိမ်၏ အပဖြစ်သောကျောင်း၌သာလျှင်။ ဣမံ စိဝရံ ကို။
 ကာရေဿာမိ၊ ချုပ်အံ့။’ ဣတိ ဧဝံ ဤသို့သော အကြံသည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ‘ကတစိဝရော၊
 ချုပ်၍ပြီးပြီးသော သင်္ကန်းရှိသော။ သော ဘိက္ခု၊ သည်။ ဝိဟာရေ၊ ဝါဆိုရာဖြစ်သော
 ကျောင်း၌။ သံယေန၊ သည်။ ကထိနံ၊ ကို။ ဥတ္တတံ ကိရ၊ နုတ်အပ်သတတ်။’ ဣတိ၊ ဤသို့။
 သုဏာတိ၊ ကြား၏။ တေန သဝနမတ္တေန၊ ထိုသို့ ကြားကာမျှဖြင့်လျှင်။ အဿ၊ ထိုရဟန်း
 အား။ ဝါ၊ ထိုရဟန်းသည်။ ကထိနံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကထိန်သည်။ ဥတ္တတံ၊ နုတ်အပ်သည်။ ဟောတိ၊
 ဤ။ အယံ ကထိနုတ္တရော၊ သည်။ သဝနမေဝ၊ ကြားခြင်းသည်လျှင်။ အဿ၊ ထိုကထိန်
 နုတ်ခြင်း၏။ အန္တံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဝါ- အဿ၊ ထိုကထိန်နုတ်ခြင်းအား။ ဝါ၊ ထိုရဟန်း
 အား။ သဝနမေဝ၊ ကြားခြင်းသည်လျှင်။ အန္တံ၊ အဆုံးသည်။ အတ္ထိ၊ ဤ။ ဣတိ တသ္မာ၊
 ကြောင့်။ သဝနန္တိကော နာမ၊ သဝနန္တိတ မည်၏။

၂၁။ အတ္တတကထိနော၊ ရှိသော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ အညတ္ထ၊ တပါးသောအရပ်၌။
 ပစ္စာသာစိဝရကာရဏာ၊ သင်္ကန်းရနိုးခြင်း-ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ပက္ကမတိ၊ ဤ။
 ဗဟိသီမာဂတဿ၊ ဥပစာရသိမ်၏အပသို့ ရောက်သော။ တဿ ဘိက္ခုနော၊ အား။ ဧဝံ
 ဤသို့သော အကြံသည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ‘ဗဟိသီမာယမေဝ၊ ဥပစာရသိမ်၏ အပ၌သာလျှင်။
 ဣဒံ စိဝရပစ္စာသံ၊ ဤရနိုးသော သင်္ကန်းကို။ ပယိရူပါသာမိ၊ ရှာအံ့။ ဝိဟာရံ၊ ဝါဆိုရာဖြစ်
 သောကျောင်းသို့။ န ပစ္စေဿာမိ၊ တဖန် မပြန်အံ့။’ ဣတိ ဧဝံ ဤသို့သော အကြံသည်။
 ဟောတိ၊ ဤ။ သော ဘိက္ခု၊ သည်။ တတ္ထေဝ၊ ထိုအရပ်၌ပင်လျှင်။ တံ စိဝရပစ္စာသံ၊
 ထိုရနိုးသော သင်္ကန်းကို။ ပယိရူပါသတိ၊ ရှာ၏။ သော ဘိက္ခု၊ သည်။ တံ စိဝရပစ္စာသံ၊
 ထိုရနိုးသော သင်္ကန်းကို။ အလဘမာနော၊ မရသည်ရှိသော်။ စိဝရာသာ၊ သင်္ကန်း၌ ရနိုးခြင်း
 အလိုသည်။ ပစ္စိန္တတိ၊ ပြတ်၏။ တေနေဝ၊ ထိုသင်္ကန်း၌ ရနိုးခြင်းအလို ပြတ်ခြင်းဖြင့်လျှင်။
 တဿ ဘိက္ခုနော၊ အား။ ကထိနုတ္တရော၊ သည်။ ဘဝတိ၊ ဤ။ အယံ ကထိနုတ္တရော၊ သည်။
 အာသာဝစ္ဆေဒသဟိတတ္တာ၊ သင်္ကန်း၌ ရနိုးခြင်းအလို ပြတ်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်။ အာသာဝစ္ဆေဒိကော နာမ၊ အာသာဝစ္ဆေဒိတ မည်၏။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂၊ ၁၄၂)

၂၂။ အတ္တတကထိနော၊ ရှိသော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ အကတစိဝရံ၊ မချုပ်သေးသော
 သင်္ကန်းကို။ အာဒါယ၊ ၍။ ဣမံ ဝိဟာရံ၊ ဤဝါဆိုရာဖြစ်သော ကျောင်းသို့။ ပစ္စေဿာမိ၊
 တဖန် ပြန်အံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စိန္တေတွာ၊ ၍။ ပက္ကမတိ၊ သွား၏။ ဗဟိသီမာဂတော၊ ဥပစာရ
 သိမ်အပသို့ ရောက်သော။ သော ဘိက္ခု၊ သည်။ တံ စိဝရံ၊ ကို။ ကာရေတိ၊ ချုပ်၏။
 ကတစိဝရော၊ ချုပ်၍ပြီးပြီးသော သင်္ကန်းရှိသော။ သော ဘိက္ခု၊ သည်။ ဝိဟာရံ၊ သို့။

အပိုင်း ၂၄။ | ကထိနဒီပနီကျမ်း (ဘဒ္ဒန္တဝိမလာစာရဆရာတော်) ၃၅၉

ပစ္စေဿာမိ၊ တဖန် ပြန်အံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စိန္တေန္တော၊ ကြံလျက်။ ဗဟိဥပစာရသိမာယမေဝ၊ ဥပစာရသိမ်၏ အပဖြစ်သော ကျောင်း၌သာလျှင်။ ကထိနုတ္တရကာလံ၊ ကထိန်နုတ်သော ကာလကို။ ဝိတိနာမေတိ၊ လွန်စေ၏။ တဿ ဘိက္ခုနော၊ အား။ ကထိနုတ္တရော၊ သည်။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။ အယံ ကထိနုတ္တရော၊ ဤကထိန်နုတ်ခြင်းသည်။ စီဝရကာလဿ၊ ကထိန် သင်္ကန်းကာလ၏။ အန္တိမဒိဝသဘီတာယ၊ အဆုံးဖြစ်သောနေ့-ဟု ဆိုအပ်သော။ သိမာယ၊ အပိုင်းအခြား၏။ ဝါ၊ ကို။ အတိက္ကန္တတ္တာ၊ လွန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သိမာတိက္ကန္တိကော နာမ၊ သိမာတိက္ကန္တိက မည်၏။

၂၃။ အတ္တတကထိနော၊ ရှိသော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ စီဝရံ၊ ကို။ အာဒါယ၊ ၍။ ဣမံ ဝိဟာရံ သို့၊ ပစ္စေဿာမိ၊ တဖန်ပြန်အံ့။ ဣတိ သို့၊ စိန္တေတွာ၊ ၍။ ပက္ကမတိ၊ ၎င်း။ ကတစီဝရော၊ ချုပ်၍ပြီးပြီးသော သင်္ကန်းရှိသော။ သော ဘိက္ခု၊ သည်။ ဝိဟာရံ၊ ဝါဆိုရာ ဖြစ်သော ကျောင်းသို့။ ပစ္စေဿာမိ၊ တဖန် ပြန်အံ့။ ဣတိ၊ သို့။ စိန္တေန္တော၊ ကြံလျက်။ ပစ္စာဝန္နော၊ တဖန်လာ၍။ ဝိဟာရေ၊ ၌။ ကထိနုတ္တရံ၊ ဝါဆိုကထိန်နုတ်ခြင်းသို့။ ပပေါတိ၊ ရောက်၏။ တဿ ဘိက္ခုနော၊ အား။ ဝိဟာရေ၊ ဝါဆိုရာဖြစ်သော ကျောင်း၌။ ဘိက္ခုဟိ၊ တို့နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ကထိနုတ္တရော၊ သည်။ ဘဝတိ၊ ၎င်း။ အယံ ကထိနုတ္တရော၊ ဤကထိန် နုတ်ခြင်းသည်။ ဝိဟာရေ၊ ဝါဆိုရာဖြစ်သောကျောင်း၌။ ဘိက္ခုဟိ၊ တို့နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ကတတ္တာ၊ ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သဟန္တာရော နာမ၊ သဟန္တာရ မည်၏။

အဋ္ဌဝိဇော၊ ၈-ပါးအပြားရှိသော။ အယံ ကထိနုတ္တရော၊ ဤကထိန်နုတ်ခြင်းသည်။ အဋ္ဌမာတိကာ နာမ၊ ၈-ပါးသော မာတိကာ မည်၏။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၁၄၃)

- ၂၄။ ပက္ကမနန္တိကာ စ၊ ဖဲခြင်းအဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။
- နိဋ္ဌာနန္တိကာ စ၊ သင်္ကန်းပြီးခြင်း အဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။
- သန္နိဋ္ဌာနန္တိကာ စ၊ စိတ်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်း အဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။
- နာသနန္တိကာ စ၊ သင်္ကန်းပျောက်ခြင်း အဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။
- သဝနန္တိကာ စ၊ ကထိန်နုတ်ပြီး-ဟု ကြားခြင်းအဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။
- အာသာဝစ္ဆေဒိကာ စ၊ သင်္ကန်းရနိုးသော အလိုပြတ်ခြင်း အဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ် ခြင်းလည်းကောင်း။
- သိမာတိက္ကန္တိကာ စ၊ သင်္ကန်း၏အခါကို လွန်ခြင်းအဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်း ကောင်း။ ဝါ၊ ဥပစာရသိမ်ပ၌ သင်္ကန်းကာလကို လွန်ခြင်းအဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ် ခြင်းလည်းကောင်း။

သဟဗ္ဗာရော စ၊ ရဟန်းတို့နှင့်တကွ ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။

ဣတိ ဣမာ အဋ္ဌ၊ ဤ ၈-ပါးတို့သည်။ မာတိကာ၊ မာတိကာ မည်ကုန်၏။ (ဝိနိစ္ဆယ)

ဤဂါထာ၌ 'ပက္ကမနန္တိကာ' ဆိုအပ်လျက် နောက်ပုဒ်ကျေသောအားဖြင့် 'ပက္ကမနဉ္စ' ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌-

ပက္ကမနံ အန္တော စတဿာတိ ပက္ကမနန္တိကာတိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဥတ္တရပဒလောပေန ပက္ကမနန္တိ ဝုတ္တံ။ ဒေသနယော သဗ္ဗတ္ထံ။

ဟု မိန့်အပ်၏။

၂၅။ ပလိဗောဓော၊ ပလိဗောဓသည်။ အာဝါသပလိဗောဓော စ၊ အာဝါသပလိဗောဓလည်းကောင်း။ စီဝရပလိဗောဓော စ၊ စီဝရပလိဗောဓလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒုဝိဓော၊ ၂-ပါးအပြားရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ ယသ္မိံ ဝိဟာရေ၊ အကြင်ကျောင်း၌။ ကထိနံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကထိန်သည်။ အတ္တတံ၊ ခင်းအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ တသ္မိံ ဝိဟာရေ၊ ထိုဝါဆိုရာဖြစ်သော ကျောင်း၌။ ဝသိဿာမိ၊ နေအံ့။ ဣတိ၊ သို့။ အညတ္ထ၊ တပါးသောအရပ်၌။ ဝါ၊ သို့။ ဂစ္ဆန္တောပိ၊ လည်း။ ပုန၊ တဖန်။ တံ ဝိဟာရံ၊ ထိုဝါဆိုရာဖြစ်သော ကျောင်းသို့။ အာဂစ္ဆိဿာမိ၊ လာအံ့။ ဣတိ၊ သို့။ သာပေက္ခော၊ ငဲ့ခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ အယံ၊ ဤပလိဗောဓသည်။ အာဝါသပလိဗောဓော နာမ၊ အာဝါသပလိဗောဓ မည်၏။

တဿ ဘိက္ခုနော၊ အား။ စီဝရံ၊ သည်။ အကတံ ဝါ၊ မချုပ်သေးသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ အပရိယောသိတံ ဝါ၊ ချုပ်၍ မပြီးသေးသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ အညတော ဝါ၊ တပါးသောအရပ်မှလည်း။ စီဝရံ၊ ကို။ လစ္ဆာမိ၊ ရအံ့။ ဣတိ၊ သို့။ အာသာ၊ အလိုသည်။ အနုပစ္ဆိန္နာ၊ မပြတ်သေးသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ အယံ၊ ဤပလိဗောဓသည်။ စီဝရပလိဗောဓော နာမ၊ စီဝရပလိဗောဓ မည်၏။ (ဝိနယလင်္ကာရဋီ၊ ၂၁၄၃)

၂၆။ အာဝါသပလိဗောဓော စ၊ အာဝါသပလိဗောဓလည်းကောင်း။ စီဝရေ၊ သင်္ကန်း၌။ ဝါ၊ သင်္ကန်း-ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ပလိဗောဓော စ၊ ပလိဗောဓလည်းကောင်း။ ဝါ၊ အောက်မေ့ခြင်းလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒုဝေ၊ ကုန်သော။ ပလိဗောဓော၊ ပလိဗောဓတို့ကို။ ယုတ္တမုတ္တတ္ထဝါဒိနာ၊ သစ္စာ-စသော ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် စပ်ယှဉ်သော မုသာဝါဒ-စသော အပြစ်မှ လွတ်သောအနက်ကို ဆိုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။ (ဝိနိစ္ဆယ။ နှာ-၂၆၁)

၂၇။ ကထိနုဒ္ဓါရာ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းသည်။ ကတိ၊ အဘယ်မျှနည်း? သံယာ'ဓိနာ၊ သံယာနှင့်စပ်သော။ ကထိနုဒ္ဓါရာ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။ ပုဂ္ဂလာ'ဓိနာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်

စပ်သော။ ကထိနဒွါရာ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။ နေဝ သံယာဓိနာ န ပုဂ္ဂလာဓိနာ၊ သံယာနှင့်လည်း မစပ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်လည်း မစပ်သော။ ကထိနဒွါရာ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းလည်း ကောင်း။ ဣတိ ဣမေ ဤသည်တို့တည်း။

အန္တရုပ္ပာရော၊ အန္တရုပ္ပာရ-ဟု ဆိုအပ်သော။ ဧကော၊ တစ်ခုသော။ ကထိနဒွါရော၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းသည်။ သံယဓိနော၊ သံယာနှင့်စပ်၏။ ပက္ကမနန္တိကော စ၊ ပက္ကမနန္တိကလည်း ကောင်း။ နိဋ္ဌာနန္တိကော စ၊ နိဋ္ဌာနန္တိကလည်းကောင်း။ သန္နိဋ္ဌာနန္တိကော စ၊ သန္နိဋ္ဌာနန္တိကလည်းကောင်း။ သီမာတိက္ကန္တိကော စ၊ သီမာတိက္ကန္တိကလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ သို့။ စတ္တာ-ရော၊ ကုန်သော။ ကထိနဒွါရာ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းတို့သည်။ ပုဂ္ဂလာဓိနာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စပ်ကုန်၏။

နာသနန္တိကော စ၊ နာသနန္တိကလည်းကောင်း။ သဝနန္တိကော စ၊ သဝနန္တိကလည်း ကောင်း။ အာသာဝစ္ဆေဒိကော စ၊ အာသာဝစ္ဆေဒိကလည်းကောင်း။ သဟဗ္ဗာရော စ၊ သဟဗ္ဗာရလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ သို့။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ကထိနဒွါရာ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းတို့သည်။ နေဝ သံယာဓိနာ န ပုဂ္ဂလာဓိနာ၊ သံယာနှင့်လည်း မစပ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်လည်း မစပ်ကုန်။

၂၈။ ကတိ၊ အဘယ်မျှကုန်သော။ ကထိနဒွါရာ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းတို့ကို။ အန္တော-သီမာယ၊ သိမ်၏အတွင်း၌။ ဥဒ္ဓရိယုန္တိ၊ နုတ်အပ်ကုန်သနည်း?

ကတိ၊ ကုန်သော။ ကထိနဒွါရာ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းတို့ကို။ ဗဟိသီမာယ၊ သိမ်၏ အပ၌။ ဥဒ္ဓရိယုန္တိ၊ နုတ်အပ်ကုန်သနည်း?

ကတိ၊ အဘယ်မျှကုန်သော။ ကထိနဒွါရာ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းတို့ကို။ သိယာ၊ ရံခါ။ အန္တောသီမာယ၊ သိမ်၏အတွင်း၌။ ဥဒ္ဓရိယုန္တိ၊ နုတ်အပ်ကုန်သနည်း? သိယာ၊ ရံခါ။ ဗဟိသီမာယ၊ သိမ်၏အပ၌။ ဥဒ္ဓရိယုန္တိ၊ နုတ်အပ်ကုန်သနည်း?

အန္တရုပ္ပာရော စ၊ အန္တရုပ္ပာရလည်းကောင်း။ သဟဗ္ဗာရော စ၊ သဟဗ္ဗာရလည်း ကောင်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒွေ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ ကထိနဒွါရာ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းတို့ကို။ အန္တော-သီမာယ၊ သိမ်၏အတွင်း၌။ ဥဒ္ဓရိယုန္တိ၊ နုတ်အပ်ကုန်၏။

ပက္ကမနန္တိကော စ၊ လည်းကောင်း။ သဝနန္တိကော စ၊ လည်းကောင်း။ သီမာတိက္ကန္တိ-ကော စ၊ လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တယော၊ ၃-ပါးကုန်သော။ ကထိနဒွါရာ၊ တို့ကို။ ဗဟိသီမာယ၊ သိမ်၏အပ၌။ ဥဒ္ဓရိယုန္တိ၊ နုတ်အပ်ကုန်၏။

နိဋ္ဌာနန္တိကော စ၊ လည်းကောင်း။ သန္နိဋ္ဌာနန္တိကော စ၊ သန္နိဋ္ဌာနန္တိကလည်းကောင်း။ နာသနန္တိကော စ၊ နာသနန္တိကလည်းကောင်း။ အာသာဝစ္ဆေဒိကော စ၊ အာသာဝစ္ဆေဒိက

လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ သို့။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ကထိနုရုဒ္ဓါရာ၊ တို့ကို။ သိယာ၊ ရံခါ။ အန္တောသီမာယ၊ သိမ်၏အတွင်း၌။ ဥဒ္ဓရိယုန္တိ၊ ကုန်၏။ သိယာ၊ ရံခါ။ ဗဟိသီမာယ၊ သိမ်၏အပ၌။ ဥဒ္ဓရိယုန္တိ၊ ကုန်၏။

ထို ၄-ပါးတို့တွင် သန္နိဋ္ဌာနန္တိကသည် ဘယ်သို့သော အကြောင်းဖြင့် ဥပစာရသိမ် တွင်း၌ ဖြစ်သနည်း?

မချုပ်သေးသော သင်္ကန်းကို ယူ၍ “ဤကျောင်းသို့ မပြန်အံ့”ဟု သွားသော ရဟန်းသည် ရောက်ရာရောက်ရာအရပ်၌ ချမ်းသာစွာနေခြင်းကို မရ၍ ထိုကျောင်းသို့ ရောက်လာပြန်၏။ ထိုရဟန်းအား စီဝရပလိဗောဓသည် တည်သေး၏။ ထိုရဟန်းသည် “ဤသင်္ကန်းကို မချုပ်အံ့”ဟု စိတ်ပြတ်ကာမျှ၌ စီဝရပလိဗောဓ ပြတ်၏။ ထို့ကြောင့် သိမ်တွင်း၌ နုတ်အပ်၏။ ထို့ကြောင့် သန္နိဋ္ဌာနန္တိကသည် ၂-ပါးအပြားရှိသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ ရှေးဂဏ္ဍိဟောင်း၌ ရေးသားအပ်၏။ ထိုစကားသည် သင့်၏။ ထိုမှတစ်ပါးသော အခြင်းအရာ အားဖြင့် ယူသည်ရှိသော် သိမ်တွင်း၌ သင်္ကန်းကို မချုပ်အံ့-ဟု ဖြစ်သော နုတ်ခြင်းသည် တစ်ပါးသော နုတ်ခြင်းတို့၌လည်း မဝင်သည်ဖြစ်၍ ကြွင်းခဲ့ရာ၏။

ထို့ကြောင့် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ (၄၉၃)၌-

ကထံ အန္တောသီမာယ သန္နိဋ္ဌာနန္တိကော? အကတစိဝရံမာဒါယ န ပစ္စေဿန္တိ ဂတော၊ ဂတဂတဌာနေ ဖာသုဝိဟာရံ အလဘန္တော တမေဝ ဝိဟာရံ အာဂစ္ဆတိ၊ တဿ စီဝရပလိဗောဓော ဌိတော။ သော စ ‘နေဝိ’မံ စိဝရံ ကာရေဿန္တိ စိတ္တေ ဥပ္ပန္နမတ္တေ ဆိဇ္ဇတိ၊ တသ္မာ အန္တောသီမာယ ဥဒ္ဓရိယုတိ။ တသ္မာ ဒုဝိဓော သန္နိဋ္ဌာ- နန္တိကော’တိ ပေါရာဏဂဏ္ဍိပဒေ လိဒိတံ၊ တံ ယုတ္တံ။ အညထာ အန္တောသီမာယ “နေဝိ’မံ စိဝရံ ကာရေဿန္တိ ပဝတ္တဉ္ဇာရော ဣတရေသု သမောဓာနံ န ဂစ္ဆတိတိ အတိရိတ္တာ သိယာ။

ဟု မိန့်အပ်၏။

ကထံ၊ အဘယ်သို့သော အကြောင်းဖြင့်။ အန္တောသီမာယ၊ မိမိဝါဆိုရာ ဥပစာရသိမ် တွင်း၌။ သန္နိဋ္ဌာနန္တိကော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်သနည်း?

အကတစိဝရံ မချုပ်သေးသော သင်္ကန်းကို။ အာဒါယ၊ ယူ၍။ န ပစ္စေဿံ၊ မပြန်အံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ ဂတော၊ သွား၏။ ဂတဂတဌာနေ၊ ရောက်ရာရောက်ရာအရပ်၌။ ဖာသုဝိဟာရံ၊ ချမ်းသာစွာ နေခြင်းကို။ အလဘန္တော၊ မရသည်ဖြစ်၍။ ဝါ၊ မရသောကြောင့်။ တမေဝ ဝိဟာရံ၊ ထိုဝါဆိုရာ ကျောင်းသို့လျှင်။ အာဂစ္ဆတိ၊ လာ၏။ တဿ၊ ထိုရဟန်းအား။

စီဝရပလိဗောဓော သည်။ ငြိတော၊ ဤ။ 'သော စ၊ သည်လည်း။ ဣမံ စီဝရံ ကို။ နေဝ ကာရေသံ၊ အံ။' ဣတိ၊ သို့။ စိတ္တော၊ သည်။ ဥပ္ပန္နမတ္တော၊ ဖြစ်ကာမျှ၌။ ဝါ၊ ဖြစ်သည်ရှိသော်။ စီဝရပလိဗောဓော၊ သည်။ ဆိဇ္ဇတိ၊ ဤ။ တသ္မာ၊ ထိုသို့ ဤသင်္ကန်းကို မချုပ်အံ့-ဟု စိတ်ဖြစ်သည်ရှိသော် စီဝရပလိဗောဓ ပြတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အန္တောသီမာယ၊ ၌။ ဥဒ္ဓရိယုတိ၊ ဤ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သန္နိဋ္ဌာနန္တိကော၊ သည်။ ဒုဝိဓော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဣတိ၊ သို့။ ပေါရာဏဂဏ္ဍိပဒေ၊ ရှေးဂဏ္ဍိပဒ်၌။ လိခိတံ၊ ရေးအပ်၏။ တံ၊ ထိုစကား သည်။ ယုတ္တံ၊ သင့်၏။ အညထာ၊ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ယူသည်ရှိသော်။ အန္တောသီမာယ၊ ၌။ ဣမံ စီဝရံ ကို။ နေဝ ကာရေသံ၊ အံ။ ဣတိ၊ သို့။ ပဝတ္ထုဥတ္တာရော၊ သည်။ ဣတရေသု၊ သန္နိဋ္ဌာနန္တိကမ္ပ တပါးသော မာတိကာတို့၌။ သမောဓာနံ၊ ပေါင်းခြင်းသို့။ န ဝစ္ဆတိ၊ မရောက်။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ အတိရိတ္တော၊ ကြွင်းသည်။ ဝါ၊ လွန်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ။ ဤနည်းကို မှီ၍ အကြွင်း ၃-ပါးကိုလည်း သိအပ်၏။

၂၉။ ကတိ၊ အဘယ်မျှကုန်သော။ ကထိနဒ္ဓါရာ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းတို့သည်။ ဧကုပ္ပါဒါ၊ တူသောဖြစ်ခြင်း ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဧကနိရောဓာ၊ တူသောချုပ်ခြင်း ရှိကုန်သနည်း?

ကတိ၊ အဘယ်မျှကုန်သော။ ကထိနဒ္ဓါရာ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းတို့သည်။ ဧကုပ္ပါဒါ၊ တူသောဖြစ်ခြင်း ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ နာနာနိရောဓာ၊ အထူးထူးသောချုပ်ခြင်း ရှိကုန် သနည်း?

အန္တရုတ္တာရော စ၊ အန္တရုတ္တာရလည်းကောင်း။ သဟုတ္တာရော စ၊ သဟုတ္တာရလည်း ကောင်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒွေ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ ကထိနတ္ထာရာ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းတို့သည်။ ဧကုပ္ပါဒါ၊ တူသောဖြစ်ခြင်း ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဧကနိရောဓာ၊ တူသောချုပ်ခြင်း ရှိကုန်၏။

အဝသေသာ၊ အန္တရုတ္တာရ၊ သဟုတ္တာရမှ ကြွင်းကုန်သော။ ကထိနဒ္ဓါရာ၊ ကထိန်နုတ် ခြင်းတို့သည်။ ဧကုပ္ပါဒါ၊ ရဟန်းတို့နှင့် တူသောဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ နာနာနိရောဓာ၊ အထူးထူးသောချုပ်ခြင်း ရှိကုန်၏။ (ပရိဝါပိဋိတော်၊ ၃၁၂)

၃၀။ ဥတ္တာရော၊ ဥတ္တာရသည်။ အဋ္ဌမာတိကာ ဥတ္တာရအန္တရုတ္တာရဝသေန၊ ၈-ပါးသော မာတိကာဥတ္တာရ၊ အန္တရုတ္တာရတို့၏အစွမ်းဖြင့်။ ဒုဝိဓော၊ ၂-ပါးအပြားရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ ဗဟိသီမာဂတာနံ၊ သိမ်၏အပသို့ ရောက်ကုန်သော။ ဘိက္ခုနံ၊ ရဟန်းတို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော။ သတ္ထ၊ ၇-ပါး ကုန်သော။ ကထိနတ္ထရာ စ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းတို့လည်းကောင်း။ ဗဟိဥပစာရသီမံ၊ ဥပစာရ သိမ်၏အပသို့။ ဂန္ဓာ၊ သွား၍။ နိဝတ္တေတွာ၊ ပြန်၍။ ကထိနတ္ထတဝိဟာရေ၊ ကထိန်ခင်းရာ ဖြစ်သောကျောင်း၌။ အန္တရုတ္တာရံ၊ အန္တရုတ္တာရသို့။ ပတ္တာ၊ ရောက်၍။ ဘိက္ခုဟိ၊ ရဟန်းတို့နှင့်။

25A.

သဟ၊ တကွ။ အန္တရုပ္ပာရဿ၊ အန္တရုပ္ပာရဏိ။ ကတတ္တာ၊ ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သဟပ္ပာရသင်္ခါတော၊ သဟပ္ပာရ-ဟု ဆိုအပ်သော။ ဧကော၊ တခုသော။ ကထိန္ဒဗ္ဗာရော စ၊ လည်းကောင်း။ ဣတိ ဣမေ အဋ္ဌ၊ ဤ ၈-ပါးကုန်သော။ ကထိန္ဒဗ္ဗာရာ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်း တို့သည်။ အဋ္ဌမာတိကာယ၊ ၈-ပါးသော မာတိကာ၌။ ပဝိဋ္ဌတ္တာ၊ ဝင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အဋ္ဌမာတိကာဥပ္ပာရော နာမ၊ ၈-ပါးသော မာတိကာဥပ္ပာရ မည်သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဝါ၊ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ဗဟိသီမံ၊ သိမ်၏အပသို့။ အဂန္နာ၊ မသွားမူ၍။ တသ္မိံ ယေဝ ဝိဟာရေ၊ ထိုကထိန် ခင်းရာဖြစ်သော ကျောင်း၌သာလျှင်။ နိသီဒိတွာ၊ နေ၍။ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာယ၊ ဥတ္တိ ဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့်။ ကထိန္ဒဗ္ဗာရော၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းသည်။ အဋ္ဌမာတိကာယ၊ ၈-ပါးသော မာတိကာ၌။ အပ္ပဝိဋ္ဌော၊ မဝင်သည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ ကာလပရိစ္ဆေဒံ၊ သင်္ကန်းကာလ၏ အပိုင်းအခြားသို့။ အပတွာ၊ မရောက်မူ၍။ အန္တရာယေဝ၊ သင်္ကန်းကာလ၏ အတွင်း၌သာ လျှင်။ ကတတ္တာ၊ ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အန္တရုပ္ပာရော နာမ၊ အန္တရုပ္ပာရ မည်၏။

အန္တရုပ္ပာရသဟပ္ပာရာ၊ အန္တရုပ္ပာရ သဟပ္ပာရတို့ကို။ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာယေဝ၊ ဥတ္တိ ဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့်လျှင်။ ကတာ၊ ပြုအပ်ကုန်၏။ ဧဝံ သန္တေ၊ ဤသို့ ဖြစ်သည်ရှိသော်။ တေသံ၊ ထိုအန္တရုပ္ပာရ သဟပ္ပာရတို့၏။ ဝိသေသော၊ အထူးသည်။ ကော၊ နည်း။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့ မေးငြားအံ့။

အန္တရုပ္ပာရော၊ အန္တရုပ္ပာရသည်။ ဗဟိသီမံ၊ သိမ်၏အပသို့။ အဂန္နာ၊ မသွားမူ၍။ အန္တောသီမာယမေဝ၊ သိမ်၏အတွင်း၌သာလျှင်။ ဌိတေဟိ၊ တည်ကုန်သော။ ဘိက္ခုဟိ၊ တို့နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဂတော၊ ဖြစ်၏။ သဟပ္ပာရော၊ သဟပ္ပာရသည်။ ဗဟိသီမာဂတေန၊ သိမ်၏အပသို့ ရောက်သော။ ဘိက္ခုနာ၊ သည်။ ပစ္စာဂန္နာ၊ တဖန်လာ၍။ တံ အန္တရုပ္ပာရံ၊ ထိုသင်္ကန်း အန္တရုပ္ပာရကာလ၏အတွင်းသို့။ ပတွာ၊ ၍။ အန္တောသီမဋ္ဌေဟိ၊ သိမ်၏အတွင်း၌ တည်ကုန်သော။ တေဟိ ဘိက္ခုဟိ၊ ထိုရဟန်းတို့နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဂတော၊ ဖြစ်၏။ အယံ၊ ဤသည်လျှင်။ ဧတေသံ၊ ထိုအန္တရုပ္ပာရ သဟပ္ပာရတို့၏။ ဝိသေသော၊ အထူးတည်း။ ပက္ကမနန္တိကာဒယော၊ ပက္ကမနန္တိက-အစရှိကုန်သော။ သတ္တ၊ ၇-ပါးကုန်သော။ ကထိန္ဒဗ္ဗာရာ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းတို့ကို။ ကမ္မဝါစာယ၊ ဖြင့်။ န ကတာ၊ မပြုအပ်ကုန်။ ကေဝလံ၊ သက်သက်။ ဒွိန္ဒု ပလိဗောဓာနံ၊ ၂-ပါးသော အာဝါသပလိဗောဓ၊ စိဝရပလိဗောဓတို့၏။ ဥပစ္ဆေဒေန၊ ပြတ်ခြင်းဖြင့်။ ပဉ္စဟိ၊ ကုန်သော။ အာနိသံသေဟိ၊ ကထိန်၏အာနိသင်တို့မှ။ ဝိဂတတ္တာ၊ ကင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ကထိန္ဒဗ္ဗာရာ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

(ဝိနယလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၄၄)

အပိုဒ် ၃၃။] ကထိနဒီပနီကျမ်း (ဘဒ္ဒန္တဝိမလာစာရဆရာတော်) ၃၆၅

၃၁။ အဋ္ဌန္တံ၊ ၈-ပါးကုန်သော။ မာတိကာနံ၊ မာတိကာတို့၏။ ဝသေန ဝါ၊ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ အန္တရုပ္ပာရတောပိ ဝါ၊ အန္တရုပ္ပာရအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ သို့။ မဟေသိနာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ကထိနဿ၊ ကထိန်၏။ ဝါ၊ ကို။ ဒုဝေ၊ ကုန်သော။ ဥပ္ပာရာပိ၊ ကထိန်နုတ်ခြင်းတို့ကိုလည်း။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။ (ဝိနိစ္ဆယ၊ ၁၆၁)

၃၂။ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ဝသံဝုဋ္ဌာနံ၊ ပုရိမဝါကျွတ်ကုန်ပြီးသော။ ဘိက္ခုနံ၊ တို့အား။ ကထိနံ၊ ကထိန်ကို။ အတ္ထရိတံ၊ ခင်းခြင်းငှာ။ အနုဇာနာမိ၊ ငါဘုရား ခွင့်ပြုတော်မူ၏။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ အတ္ထတကထိနာနံ၊ ခင်းအပ်ပြီးသော ကထိန်ရှိသော ရဟန်းတို့အား။ ဝါ၊ ကထိန်ခင်းသော ရဟန်းတို့အား။ (ဝေ၊ သဒ္ဓါကား အနက်မရှိ၊ နိပါတ်မျှသာ။ တစ်နည်းကား ဝေ၊ သင်တို့၏။ “နိပါတမတ္တံ ဝေကာရော၊ အထဝါ ဝေတိသာမိဝစနမေ'ဝေ'တံ”ဟူသော အဋ္ဌကထာကို ရှု။ ပဉ္စာနိသံသာ၊ ၅-ပါးသော အကျိုးတို့သည်။ ကပ္ပိဿန္တိ၊ အပ်ကုန်လတ္တံ။ (မဟာဝါ၊ ၃၅၂)

- အနာမန္တစာရော၊ ထင်ရှားရှိသော ရဟန်းကို မပန်မူ၍ ဒါယကာအိမ်သို့ သွားခြင်းလည်းကောင်း။
- အသမာဒါနစာရော၊ သင်္ကန်း ၃-ထည်တို့တွင် ၁-ထည်ထည်သော သင်္ကန်းကို မယူမူ၍ သွားခြင်းလည်းကောင်း။
- ဂဏဘောဇနံ၊ ဂဏဘောဇဉ်ကို သုံးဆောင်ခြင်းလည်းကောင်း။
- ယာဝဒတ္ထစီဝရံ၊ အဓိဋ္ဌာန်၊ ဝိကပ္ပနာ မပြုဘဲ ထားလိုသရွေ့ တပေါင်းလပြည့်တိုင် အောင် သင်္ကန်းကို ထားခြင်းလည်းကောင်း။
- တတ္ထ၊ ထိုကထိန်ခင်းရာဖြစ်သော ကျောင်း၌။ ယော စ စီဝရပွါဒေါ၊ အကြင်ဖြစ်သော သင်္ကန်းသည်။ အတ္တိ၊ ၎င်း။ သော စီဝရပွါဒေါ၊ ထိုဖြစ်သောသင်္ကန်းသည်။ နေသံ၊ ထိုခင်းသော ရဟန်းတို့အား။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ။

ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ အတ္ထတကထိနာနံ၊ ခင်းအပ်ပြီးသော ကထိန်ရှိသော ရဟန်းတို့အား။ ဝါ၊ ကထိန်ခင်းသော ရဟန်းတို့အား။ ဣမာနိ ပဉ္စ၊ ဤ ၅-ပါးသော အာနိသင်တို့သည်။ ကပ္ပိဿန္တိ၊ အပ်ကုန်လတ္တံ။ (မဟာဝါပိဋိတော်၊ ၃၅၂)

၃၃။ တတ္ထ၊ ထို ၅-ပါးတို့တွင်။ အနာမန္တစာရောတိ၊ အနာမန္တစာရော-ဟူသည်ကား။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး။ ကထိနံ၊ ကထိန်ကို။ ဝါ၊ ကထိန်သည်။ န ဥဒ္ဓရီယတိ၊ မနုတ်သေး။ ဝါ၊ မပျက်သေး။ တာဝ၊ ထိုမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး။ အနာမန္တေတွာ၊ ထင်ရှားရှိသော ရဟန်းကို မပန်မူ၍။ စရဏံ၊ သွားခြင်းသည်။ ကပ္ပိဿတိ၊

အပ်လတ္တံ။ စာရိတ္တသိက္ခာပဒေန၊ စာရိတ္တသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်။ အနာပတ္တိ၊ အာပတ်မသင့်ခြင်းသည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ အတ္ထော၊ အနက်တည်း။

အသမာဒါနစာရောတိ၊ အသမာဒါနစာရော-ဟူသည်ကား။ တိစီဝရံ၊ ၃-ထည်သော သင်္ကန်းတို့တွင် တစ်ထည်ထည်သော သင်္ကန်းကို။ အသမာဒါယ၊ မယူမူ၍။ စရဏံ၊ သွားခြင်းသည်။ စီဝရပွဝါသော၊ သင်္ကန်းနှင့်ကင်း၍ နေခြင်းသည်။ ကပ္ပိဿတိ၊ အပ်လတ္တံ။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ အတ္ထော၊ တည်း။

ဂဏဘောဇနန္တိ၊ ဂဏဘောဇနံ-ဟူသည်ကား။ ဂဏဘောဇနံပိ၊ ဂဏဘောဇင်သည်လည်း။ ကပ္ပိဿတိ၊ အပ်လတ္တံ။

ယာဝဒတ္တစီဝရန္တိ၊ ယာဝဒတ္တစီဝရံ-ဟူသည်ကား။ ယာဝတာ၊ အကြင်မျှလောက်သော။ စီဝရေန၊ သင်္ကန်းဖြင့်။ အတ္ထော၊ အလိုရှိ၏။ တာဝတကံ၊ ထိုမျှလောက်သော သင်္ကန်းကို။ ဝါ၊ သင်္ကန်းသည်။ အနဓိဋ္ဌိတံ၊ အဓိဋ္ဌာန်မတင်ဘဲ။ အဝိကပ္ပိတံ၊ ဝိကပ္ပနာမပြုဘဲ။ ကပ္ပိဿတိ၊ အပ်လတ္တံ။ ဣတိ အယံ၊ ကား။ အတ္ထော၊ တည်း။

ယော စ တတ္ထ စီဝရပွါဒေါတိ၊ ယော စ တတ္ထ စီဝရပွါဒေါ-ဟူသည်ကား။ တတ္ထ ကထိနတ္ထတသိမာယံ၊ ထိုကထိန်ခင်းရာဖြစ်သော သိမ်၌။ (ဥပစာရသိမ်ကို ယူ။ ထို့ကြောင့် ဝဇီရဗုဒ္ဓိကော၌ “ကထိနတ္ထတသိမာယာတိ ဥပစာရသိမ် သန္ဓာယ ဝုတ္တံ”(၄၈၉)ဟု မိန့်အပ်၏။) မတက-စီဝရံ ဝါ၊ သေသောရဟန်း၏ သင်္ကန်းသည်မူလည်း။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။ သံယံ၊ သံယာကို။ ဥဒ္ဓိဿ၊ ရည်၍။ ဒိန္နံ ဝါ၊ လျှူအပ်သော သင်္ကန်းသည်မူလည်း။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။ သံယိကေန၊ သံယာ၏ဥစ္စာဖြစ်သော။ တတြုပ္ပါဒေန ဝါ၊ ထိုကျောင်းဥစ္စာ လယ်၊ယာ-အစရှိသည်တို့မှ ဖြစ်သော အခွန်ဖြင့်လည်း။ အာဘတံ ဝါ၊ ဆောင်အပ်သော သင်္ကန်းသည်မူလည်း။ ဟောတု၊ စေ။ ယေန ကေနစိ အာကာရေန၊ တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းဖြင့်။ သံယိကံ၊ သံယာဥစ္စာ ဖြစ်သော။ ယံ စီဝရံ၊ အကြင်သင်္ကန်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ တံ စီဝရံ၊ ထိုသင်္ကန်းသည်။ တေသံ၊ ထိုရဟန်းတို့အား။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ။ ဣတိ အယံ၊ ကား။ အတ္ထော၊ တည်း။

(မဟာဝါအဋ္ဌကထာ။ ၃၈၈)

၃၄။ အနာမန္တစာရော စ၊ ထင်ရှားရှိသော ရဟန်းကို မပန်မူ၍ ဒါယကာအိမ်သို့ သွားရခြင်းသည်လည်းကောင်း။ အသမာဒါနစာရော စ၊ သင်္ကန်း ၃-ထည်တို့တွင် တစ်ထည် ထည်သော သင်္ကန်းကို မယူမူ၍ သွားရခြင်းလည်းကောင်း။ ဂဏဘောဇနဉ္စ၊ ဂဏဘောဇင်ကို သုံးဆောင်ရခြင်းလည်းကောင်း။ ယာဝဒတ္တိကဉ္စ၊ အဓိဋ္ဌာန်၊ ဝိကပ္ပနာမပြုဘဲ ထားလိုသရွေ့ တပေါင်းလပြည့်တိုင်အောင် သင်္ကန်းကို ထားရခြင်းလည်းကောင်း။ တတ္ထ၊ ထိုကထိန်ခင်းရာ ဖြစ်သောကျောင်း၌။ ယော စီဝရပွါဒေါ၊ အကြင်ဖြစ်သော သင်္ကန်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။

သော စီဝရပျါဒေါ၊ ထိုဖြစ်သော သက်န်းသည်။ နေသံ၊ ထိုရဟန်းတို့အား။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။ ဣမေ ပဉ္စ၊ ဤ ၅-ပါးတို့သည်။ အာနိသံသာ၊ အာနိသင် မည်ကုန်၏။

(ဝိနိစ္ဆယနာ- ၂၆၁)

စ-သဒ္ဓါကား အဋ္ဌာနပယုဂ်။ အနာမန္တစာရ-စသော ပုဒ်နောက် ယှဉ်သည်။ ပိဏ္ဏာ- ပါတ်ခုတင်-စသည်ကို ဆောက်တည်သော ရဟန်းမှတစ်ပါး ဖိတ်အပ်သော ဆွမ်းထမင်းကို သာယာဝန်ခံသော ရဟန်းအားသာလျှင် အနာမန္တစာရ၊ ဂဏဘောဇဉ်ကို ပညတ်တော်မူ အပ်၏။ တိစီဝရိက်အဓိဋ္ဌာန်မတင်သော ရဟန်းအား အသမာဒါနစာရ မရှိ။ တိစီဝရိက် ခုတင်ဆောက်တည်သော ရဟန်းအား စတုတ္ထစီဝရ-စသည်ကို ယူသောကြောင့် ယာဝဒတ္ထ- စီဝရကို ရအပ်၏။ ပံသုကုခုတင် မဆောက်တည်သော ရဟန်းအားသာလျှင် စီဝရပျါဒကို ရအပ်၏။ ဤစကားကို ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၌ ဆိုအပ်၏။

၃၅။ ဧဝဉ္စ ပန ဘိက္ခဝေ ကထိနံ အတ္ထရိတဗ္ဗန္တိ ဧတ္ထ၊ အတ္ထရိတဗ္ဗံ-ဟူသောပါဠိ၌။ ကထိနတ္ထာရုံ ကထိနခင်းခြင်းကို။ ဧကေ၊ အဘယ်မျှသော ရဟန်းတို့သည်။ လဘန္တိ၊ ရကုန် သနည်း။ ဝါ၊ ပြီးစေကုန်သနည်း? ဧကေ၊ အဘယ်မျှကုန်သော ရဟန်းတို့သည်။ န လဘန္တိ၊ မရကုန်သနည်း။ ဝါ၊ မပြီးစေကုန်သနည်း? ဣတိ ပုတ္တယံ၊ ဤသို့သော အမေးသည်။ သတိ၊ ရှိသော်။ ဂဏဝသေန၊ ဂိုဏ်း၏အစွမ်းဖြင့်။ တာဝ၊ ရှေးဦးစွာ။ ပစ္စိမကောဋီယာ၊ နည်းစွာ အဆုံး။ ဝါ၊ အယုတ်ဆုံးအားဖြင့်။ ပဉ္စ ဇနာ၊ ၅-ယောက်သော ရဟန်းတို့သည်။ လဘန္တိ၊ ရကုန်၏။ ဥဒ္ဓံ၊ အလွန်ကား။ သတသဟသံပိ၊ ၁-သိန်းသော ရဟန်းသည်လည်း။ လဘတိ၊ ရ၏။ ပဉ္စန္ဒံ၊ ၅-ယောက်သော ရဟန်းတို့မှ။ ဝါ၊ ၅-ယောက်သော ရဟန်းတို့၏။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်သော ရဟန်းတို့သည်။ န လဘန္တိ၊ မရကုန်။ ပုရိမိကာယ၊ ပုရိမဝါဖြင့်။ ဝသံ၊ ဝါသို့။ ဥပဂန္တာ၊ ကပ်၍။ ဝုတ္ထဝဿဝသေန၊ ဝါကျွတ်ပြီးသည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပဌမပဝါရဏာ- ယ၊ ပဌမပဝါရဏာ၌။ ပဝါရိတာ၊ ပဝါရဏာပြုအပ်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်။ လဘန္တိ၊ ရကုန်၏။ ဆိန္နဝဿာ၊ ဝါ၊ ဝါကွဲသော ရဟန်းတို့သည်လည်းကောင်း။ ဝါ၊ ဝါပြတ်သော ရဟန်းတို့သည်လည်းကောင်း။ ပစ္စိမိကာယ၊ ပစ္စိမဝါဖြင့်။ ဥပဂတာ၊ ဝါ၊ ဝါဆိုသော ရဟန်းတို့ သည်လည်းကောင်း။ န လဘန္တိ၊ ကုန်။ အညသ္မိံ ဝိဟာရေ၊ တပါးသော ကျောင်း၌။ ဝုတ္ထဝ- သာပိ၊ ဝါကျွတ်သော ရဟန်းတို့သည်လည်း။ န လဘန္တိ၊ ကုန်။ ဣတိ၊ သို့။ မဟာပစ္စရိယံ၊ မဟာပစ္စရိက်ကျမ်း၌။ ဝုတ္တာ၊ ၏။ ။ ပန၊ စင်စစ်သော်ကား။ သဗ္ဗေ၊ တို့သည်။ ပုရိမိကာယ၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ သို့။ ဥပဂတာနံ၊ တို့၏။ ဂဏပူရကာ၊ ဂိုဏ်းပြည့်တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ အာနိသံသာ၊ ကို။ န လဘန္တိ၊ ကုန်။ အာနိသံသာ၊ သည်။ ဣတရေသံယေဝ၊ တပါးသော ရဟန်းတို့အားသာလျှင်။ ဝါ၊ ကထိနခင်းရာကျောင်း၌ ပုရိမဝါကျွတ်သော ရဟန်းတို့အားသာ လျှင်။ ဟောတိ၊ ၏။ (မဟာဝါအဋ္ဌကထာ။ ၃၈၈)

အကယ်၍ ပုရိမဝါဆိုကပ်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည် ကထိန်ခင်းခြင်း၌ မလိမ္မာကုန်သည် ဖြစ်အံ့။ ကထိန်ခင်းခြင်း၌ လိမ္မာသော၊ မဟာဝါခန္ဓကကို တတ်သော မထေရ်တို့ကို ရှာ၍ ဆောင်အပ်ကုန်၏။ ထိုမထေရ်တို့လည်း ကမ္မဝါစာကို ကြားစေ၍၊ ကထိန်ကို ခင်းစေ၍၊ လှူအပ်သော ဘောဇဉ်ခဲဖွယ်တို့ကို သုံးဆောင်၍ သွားကုန်လတ္တံ့။ အာနိသင်သည်မူကား ပုရိမဝါဆိုသော သီမဋ္ဌကရဟန်းတို့အားသာလျှင် ဖြစ်၏။

၃၆။ ကထိန်၊ ကို။ ကေန၊ အဘယ်သူသည်။ ဒိန္နံ၊ လှူအပ်သည်ရှိသော်။ ဝဋ္ဋတိ၊ အပ်သနည်း။ ဝါ၊ တစ်နည်းကား။ ကေန၊ အဘယ်သူသည်။ ဒိန္နံ၊ လှူအပ်သည်ရှိသော်။ ကထိန်၊ သည်။ ဝဋ္ဋတိ၊ နည်း?

ယေန ကေနစိ၊ တစ်စုံတစ်ယောက်သော။ ဒေဝေန ဝါ၊ နတ်သည်လည်းကောင်း။ မနုဿေန ဝါ၊ လူသည်လည်းကောင်း။ ပဉ္စန္ဒံ၊ ၅-ယောက်ကုန်သော။ သဟဓမ္မိကာနံ၊ သီတင်းသုံးဖော်တို့တွင်။ အညတရေန ဝါ၊ တပါးပါးသောသူသည်လည်းကောင်း။ ဒိန္နံ၊ လှူအပ်သည်ရှိသော်။ ဝဋ္ဋတိ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ ကား။ ဒိန္နံ၊ လှူအပ်သော ကထိန်သည်။ ဝဋ္ဋတိ၊ ၎င်း။ ကထိန်ဒါယကာ၊ ကထိန်လှူသော ဒါယကာအား။ ဝတ္တံ၊ ပြုရာသော ဝတ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သော၊ ထိုကထိန်ဒါယကာသည်။ တံ၊ ထိုပြုရာသောဝတ်ကို။ အဇနန္တော၊ မသိသည် ဖြစ်၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ သစေ ပုစ္ဆတိ၊ အကယ်၍ မေးအံ့။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရားတို့။ ကထံ၊ အသို့လျှင်။ ကထိန်၊ ကို။ ဒါတဗ္ဗံ၊ လှူအပ်သနည်း? ဣတိ၊ ဤသို့။ သစေ ပုစ္ဆတိ၊ ငြားအံ့။ တဿ၊ ထိုကထိန်ဒါယကာအား။ ဧဝံ၊ ဤသို့ ဆိုလတ္တံ့သောနည်းဖြင့်။ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ၊ ကြားအပ်၏။ တိဏ္ဏံ၊ ၃-ထည်ကုန်သော။ စီဝရာနံ၊ တို့တွင်။ အညတရပ္ပဟောနကံ၊ တစ်ထည် ထည်လောက်သော။ ဝတ္တံ၊ သင်္ကန်းလျာဖျင်ပုဆိုးကို။ သူရိယုဂ္ဂမနသမယေ၊ နေအရုဏ် တက်သောအခါ၌။ ကထိန်စီဝရံ ဒေမာတိ၊ ကထိန်စီဝရံ ဒေမ-ဟူ၍။ ဝတွာ၊ ၍။ ဒါတုံ၊ လှူခြင်းငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ ၎င်း။ တဿ ကထိန်သ၊ ထိုကထိန်၏။ ပရိကမ္မတ္တံ၊ ပရိကံအကျိုးငှာ။ ဧတ္တကာ နာမ၊ ဤမျှလောက်ကုန်သော။ သူစိယော စ၊ အပ်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ဧတ္တကံ၊ သော။ သုတ္တဉ္စ၊ ချည်ကိုလည်းကောင်း။ ဧတ္တကံ၊ သော။ ရဇနဉ္စ၊ ဆိုးရည်ကိုလည်းကောင်း။ ပရိကမ္မံ၊ ပရိကံကို။ ကရောန္တာနံ၊ ပြုကုန်သော။ ဧတ္တကာနံ၊ ကုန်သော။ ဘိက္ခုနံ၊ တို့အား။ ယာဂုဘတ္တဉ္စ၊ ယာဂုဆွမ်းကိုလည်းကောင်း။ ဒါတုံ၊ လှူခြင်းငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ၊ ကြားအပ်၏။ (မဟာဝါအဋ္ဌကထာ၊ ၃၈၉)

၃၇။ ပရိကမ္မံ ကရောန္တာနံ ဧတ္တကာနံ ဘိက္ခုနံ ယာဂုဘတ္တဉ္စ ဒါတုံ ဝဋ္ဋတိတိ အာစိက္ခိတဗ္ဗန္တိ ဣဒံ ဝစနံ၊ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ-ဟူသော ဤစကားကို။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ၊ မေးအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒေါသော၊ အပြစ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ ကတွာ ဣတိ တသ္မာ၊

ကြောင့်။ ဝုတ္တံ၊ ဧ။ အပုစ္ဆိတေ ပန၊ မမေးအပ်သည်ရှိသော်ကား။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ကထေတုံ၊ ဆိုခြင်းငှာ။ န ဝဋ္ဋတိ၊ မအပ်။ (ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။ ၁၀၅)

၃၈။ ဧဝံ သန္တေ၊ ဤသို့ ဖြစ်သည်ရှိသော်။ ပုဂ္ဂလဿ၊ အား။ ဒိန္နံ၊ လှူအပ်သော။ ပုဂ္ဂလိကစီဝရံ၊ ပုဂ္ဂလိကသင်္ကန်းကို။ သံယိကံ၊ သံယာဇာဓိဗ္ဗာကို။ ကာတုံ၊ ငှာ။ ကထံ၊ အဘယ်သို့သော အကြောင်းဖြင့်။ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ၊ ကျင့်အပ်သနည်း? ဣတိ ဧ၊ ဤသို့ မေးငြားအံ့။ သော ပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂလော၊ ထိုကထိန်သင်္ကန်းကို ခံသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒါယကာနံ၊ ဒါယကာတို့အား။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ သစေ ဝဒတိ၊ အကယ်၍ ဆိုအံ့။ ဥပါသက၊ ဒါယကာ။ ဒါနံ နာမ၊ အလှူမည်သည်ကား။ ပုဂ္ဂလဿ၊ အား။ ဒိန္နတော၊ လှူသည်ထက်။ သံယဿ၊ အား။ ဒိန္နံ၊ လှူခြင်းသည်။ မဟပုလတရံ၊ များမြတ်သော အကျိုးရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ တသ္မာ၊ ထိုသို့ ပုဂ္ဂလိကဒါနထက် သံယိကဒါန အကျိုးကြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သံယဿ၊ အား။ ဒေထ၊ လှူကုန်လော့။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ သစေ ဝဒတိ၊ အကယ်၍ ဆိုအံ့။ သံယဿ၊ အား။ ဒတွာ ပန၊ လှူပြီး၍ကား။ သံယေန၊ သည်။ အတ္ထာရာရဟဿ၊ ကထိန် ခင်းခြင်းငှာ ထိုက်သော။ ဘိက္ခုနော၊ အား။ ကမ္မဝါစာယ၊ ကမ္မဝါစာဖြင့်။ ဒတွာ၊ ပေးပြီး၍။ တေန ပုဂ္ဂလေန၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ယထာဝိနယံ၊ ဝိနည်းအားလျော်စွာ။ အတ္ထတေယေဝ၊ ခင်းအပ်သော်သာလျှင်။ ကထိန် နာမ၊ ကထိန်မည်သည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ပုဂ္ဂလဿ၊ အား။ ဒတွာ၊ ၍။ ပုဂ္ဂလေန၊ သည်။ သာမံယေဝ၊ မိမိကိုယ်တိုင်သာလျှင်။ အတ္ထတေ၊ ခင်းအပ်သည် ရှိသော်။ ကထိန် နာမ၊ ကထိန်မည်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။

တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သံယဿ၊ အား။ ဒေဟိ၊ လှူလော့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဥယျောဇေတွာ၊ တိုက်တွန်း၍။ သံယဿ၊ အား။ ဒါပိတေပိ၊ လှူစေအပ်သော်လည်း။ တံ စီဝရံ၊ ထိုသင်္ကန်းသည်။ သံယိကံ၊ သံယာဇာ ဥစ္စာသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ကထိနတ္ထာရာရဟံ၊ ကထိန်ခင်းခြင်းငှာ ထိုက်သည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ပန၊ ထိုမှတပါး။ ဒါယကော၊ ကထိန်ဒါယကာသည်။ အပ္ပဿုတတာယ၊ နည်းသော အကြားအမြင်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ “ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရားတို့။ အဟံ၊ သည်။ ကိဗ္ဗိ၊ တစ်စုံတစ်ခုသောအမှုကို။ န ဇာနာမိ၊ မသိ။ ဣမံ စီဝရံ၊ ဤသင်္ကန်းကို။ တုမှာကမေဝ၊ အရှင်ဘုရားတို့အားသာလျှင်။ ဒမ္မိ၊ လှူ၏။” ဣတိ၊ သို့။ ယဒိ ဝက္ခတိ၊ အကယ်၍ ဆိုအံ့။ ဧဝံ သတိ၊ ဤသို့ ဆိုသည်ရှိသော်။ ပုဂ္ဂလိကဝသေနေဝ၊ ပုဂ္ဂလိကအစွမ်းဖြင့်သာလျှင်။ သမ္ပဗ္ဗိန္ဒိတွာ၊ ခံ၍။ တေန ပုဂ္ဂလေန၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တံ စီဝရံ ကိ၊ သံယဿ၊ အား။ ဒိန္နံပိ၊ လှူအပ်သော်လည်း။ သံယိကံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ (ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။ ၁၀၁)

၃၉။ ပန၊ ထိုမှတပါး။ ဝစနက္ကမော၊ စကား၏အစဉ်ကို။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ကာတဗ္ဗော၊ ပြုအပ်၏။ ကထိနဒုဿံ၊ ကထိန်ပုဆိုးကို။ လဘိတွာ၊ ရ၍။ သံယေ၊ သည်။ သိမာယ၊

သိမ်၌။ သန္နိပတိတော၊ စည်းဝေးသည်ရှိသော်။ ဧကေန ဘိက္ခုနာ၊ တပါးသော ရဟန်းသည်။ ဘန္တေ တို့။ သံယော၊ အား။ ဣဒံ ကထိနဒုဿံ၊ ဤကထိန်လျာပုဆိုးသည်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်၏။ သံယော၊ သည်။ ဣမံ ကထိနဒုဿံ၊ ဤကထိန်လျာပုဆိုးကို။ ဣတ္ထန္နာမဿ၊ အဘယ်မည်သော။ ဘိက္ခုနော၊ အား။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္ထရိတုံ၊ ငှာ။ ဒဒေယျ၊ ပေးရပါမည်နည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်သည်ရှိသော်။ အညေန၊ တပါးသော ရဟန်းသည်။ ယော ဘိက္ခု၊ အကြင်ရဟန်းသည်။ ဇိက္ကစိဝရော၊ ဟောင်းနွမ်းသော သင်္ကန်းရှိ၏။ တဿ၊ ထိုဟောင်းနွမ်းသော သင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းအား။ ဒဒေယျ၊ ပေးရာ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ၎င်း။

တတော၊ ထို့နောင်မှ။ ပုရိမေန၊ ရှေးမေးသော ရဟန်းသည်။ ဇိက္ကစိဝရော၊ ဟောင်းနွမ်းသော သင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းတို့သည်။ ဗဟူ၊ များ၏။ ဣတိ ဝါ၊ ဤသို့လည်းကောင်း။ ဣမ၊ ၌။ ဇိက္ကစိဝရော၊ ဟောင်းနွမ်းသော သင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ ဝါ၊ လည်းကောင်း။ ဝုတ္တော၊ သော်။ အပရေန၊ တပါးသော ရဟန်းသည်။ ‘တေန ဟိ၊ ထိုသို့ တပြီးကား။ ဝုဗ္ဗဿ၊ ကြီးသော ရဟန်းအား။ ဒဒေယျ၊ ပေးရာ၏။’ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ အပ်၏။ ပုန၊ တဖန်။ ပုရိမေန၊ ရှေးမေးသော ရဟန်းသည်။ ‘ကော၊ သည်။ ဧတ္ထ၊ ၌။ ဝုဗ္ဗော၊ ကြီးသနည်း။ ဝါ၊ ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤရဟန်းအပေါင်းတို့တွင်။ ကော၊ အဘယ်ရဟန်းသည်။ ဝုဗ္ဗော၊ ကြီးသနည်း။’ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တော၊ သော်။ ဣတရေန၊ သည်။ ‘ဣတ္ထန္နာမော၊ ဤအမည်ရှိသော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ ဝုဗ္ဗော၊ ကြီး၏။’ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုအပ်၏။

ပုန၊ တဖန်။ ပုရိမေန၊ ရှေးမေးသော ရဟန်းသည်။ ‘သော ဘိက္ခု၊ သည်။ တဒဟေဝ၊ ထိုနေ၌သာလျှင်။ စိဝရံ၊ ကို။ ကတွာ၊ ၍။ အတ္ထရိတုံ၊ ငှာ။ သက္ကောသိ၊ တတ်နိုင်၏လော’။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တော၊ သော်။ ဣတရေန၊ တပါးသောရဟန်းသည်။ ‘သော ဘိက္ခု၊ သည်။ သက္ကောတိ၊ တတ်နိုင်၏။’ ဣတိ ဝါ၊ လည်းကောင်း။ ‘သံယော၊ သည်။ မဟာထေရဿ၊ အား။ သင်္ဂဟံ၊ ချီးမြှောက်ခြင်းကို။ ကရိဿတိ၊ ပြုလတ္တံ့။’ ဣတိ ဝါ၊ လည်းကောင်း။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ အပ်၏။

ပုန၊ တဖန်။ ပုရိမေန၊ သည်။ ‘သော မဟာထေရော၊ ထိုမဟာထေရ်သည်။ အဋ္ဌဟိ-အင်္ဂေဟိ၊ တို့နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ ပြည့်စုံ၏လော?’ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တော၊ သော်။ ဣတရေန၊ သည်။ ‘အာမ သမန္နာဂတော၊ ဩ-ပြည့်စုံ၏။’ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ၎င်း။ တတော၊ မှ။ ‘သာဓု၊ ကောင်း၏။ သုဋ္ဌ၊ ကောင်းစွာ။ တဿ၊ ထိုအင်္ဂါ ၈-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော မထေရ်ကြီးအား။ ဒါတဗ္ဗံ၊ ပေးအပ်၏။’ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တော၊ သော်။ ဗျတ္တေန၊ ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်၌ လိမ္မာသော။ ပဋိပလေန၊ ဌာန်၊ ကရိုဏ်းကို ပီပြင်စွာ ရွတ်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော။ ဘိက္ခုနာ၊ ရဟန်းသည်။ သံယော၊ ကို။ ဉာပေတဗ္ဗော၊ သိစေအပ်၏။ (၎င်းဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂၁၀၉)

၄၀။ သစေ တံ ကထိနဒုဿ နိဋ္ဌိတပရိကမ္မမေဝ ဟောတီတိ ဣမိနာ၊ ဟောတိ-
 ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ ကထိနဒုဿ နာမ၊ ကထိန်လျှာ ဖျင်ပုဆိုးမည်သည်။ ကေဝလံ
 သက်သက်။ ပကတိသာဋကမေဝ၊ ပြကတေသော ဖျင်ပုဆိုးသည်သာလျှင်။ န ဟောတိ၊
 ဖြစ်သည် မဟုတ်။ အထ ခေါ၊ စင်စစ်သော်ကား။ ပရိနိဋ္ဌိတသတ္တဝိပေဗ္ဗကိစ္စစိဝရံပိ၊ ပြီးပြီး
 သော ၇-ပါးအပြားရှိသော ပုဗ္ဗကိစ္စရှိသော သင်္ကန်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဣတိ၊ သို့။
 ဒဿေတိ၊ ပြ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ နိဋ္ဌိတစိဝရသ္မိ၊ ပြီးပြီးသော သင်္ကန်းကို။ ဒိန္နော၊ လျှာအပ်
 သည်ရှိသော်။ သတ္တဝိပေဗ္ဗကိစ္စကရဏေန၊ ၇-ပါးအပြားရှိသော ပုဗ္ဗကိစ္စကို ပြုခြင်းဖြင့်။
 အတ္ထော၊ အလိုသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ကေဝလံ၊ သက်သက်။ ပစ္စုဒ္ဓရဏာဒီနိယေဝ၊ ပစ္စုဒ္ဓါရ်
 ပြုခြင်း-စသည်တို့ကိုသာလျှင်။ ကာတဗ္ဗာနိ၊ ကုန်၏။

ပန၊ စင်စစ်သော်ကား။ ကိဉ္စိ၊ တစ်စုံတစ်ခုသော ကိစ္စသည်။ အပရိနိဋ္ဌိတံ၊ မပြီးသေး
 သည်။ သစေ ဟောတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ အန္တမသော၊ ယုတ်သော အပိုင်းအခြားအားဖြင့်။
 ကပ္ပဗိန္နမတ္တံပိ၊ ကပ္ပဗိန္နမျှသည်လည်း။ အပရိနိဋ္ဌိတံ၊ သည်။ သစေ ဟောတိ၊ ဖြစ်အံ့။ တံ၊
 ထိုကိစ္စကို။ နိဋ္ဌာပေတွာယေဝ၊ ပြီးစေ၍သာလျှင်။ ပစ္စုဒ္ဓရဏာဒီနိ၊ ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြုခြင်း-အစရှိသည်
 တို့ကို။ ကာတဗ္ဗာနိ၊ ကုန်၏။ ပန၊ ဆက်၍ ဆိုအံ့။ ဂဏ္ဍိကပဋ္ဌပါသပဋ္ဌာနိ၊ ကံပတ်သီးအိမ်၊
 ကံပတ်ကွင်းအိမ်တို့သည်။ ဝါ၊ ကံပတ်သီးအပြား၊ ကံပတ်ကွင်းအပြားတို့သည်။ သိဗ္ဗနန္တော-
 ဂဓာနိ၊ ချုပ်ခြင်း၏အတွင်း၌ ဝင်ကုန်၏။ တာနိပိ၊ ထိုကံပတ်သီးအိမ်၊ ကံပတ်ကွင်းအိမ်တို့ကို
 လည်း။ ဝါ၊ ထိုကံပတ်သီးအပြား၊ ကံပတ်ကွင်းအပြားတို့ကိုလည်း။ နိဋ္ဌာပေတွာယေဝ၊ ပြီးစေ
 ၍သာလျှင်။ ကာတဗ္ဗာနိ၊ ကုန်၏။ အနိဋ္ဌာပေန္တော၊ မပြီးသေးသည်ရှိသော်။ အနိဋ္ဌိတသိဗ္ဗန-
 ကိစ္စမေဝ၊ မပြီးသေးသော ချုပ်ခြင်းကိစ္စရှိသည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဤ။

ဤသို့ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် ပြီးလျှင်လည်း ကောင်း၏။ အကယ်၍ မပြီးသည်
 ဖြစ်အံ့၊ ‘ငါမထေရ်ကြီး’-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘ငါဗဟုဿုတများသော အကြားအမြင်ရှိ၏’-
 ဟူ၍လည်းကောင်း တစ်ပါးမျှသော ရဟန်းသည်လည်း မပြု(ဘဲ)ခြင်းငှာ မရအပ်။ အလုံးစုံ
 သော ရဟန်းတို့သည်ပင်လျှင် စည်းဝေး၍ ဖွပ်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်း၊ ဆိုးခြင်းတို့ကို ပြီးစေအပ်ကုန်၏။
 ဤကထိန်ဝတ်မည်သည်ကို ဘုရားရှင်တို့သည် ခိုးမွမ်းတော်မူအပ်၏။ လွန်လေပြီးသောအခါ
 ၌ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ကထိန်ဝတ်ကို ပြုတော်မူ၏။ ထိုပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား၏
 အဂ္ဂသာဝကဖြစ်သော သုဇာတာမည်သော မထေရ်သည် ကထိန်သင်္ကန်းကို ခံ၏။ မြတ်စွာ
 ဘုရားသည်လည်း ၆,၈၀၀,၀၀၀-သော ရဟန်းတို့နှင့်တကွနေ၍ ကထိန်ဝတ်ကို ပြုတော်မူ၏။

၄၁။ ကိံ၊ အသို့နည်း။ နိစ္စတေစိဝရိကောယေဝ၊ အမြဲ တိစိဝရိကံဆောင်သော ရဟန်း
 သည်လျှင်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္ထရိတံ၊ ခင်းခြင်းငှာ။ လဘတိ ပန၊ ရသလော။ ဥဒါဟု၊ ထိုသို့

မဟုတ်။ အဝတ္ထာတေစီဝရိကောပိ၊ အခိုက်အတန့် တိစီဝရိက်ဆောင်သော ရဟန်းသည် လည်း။ လဘတိ ပန၊ လော။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့ မေးငြားအံ့။ တေစီဝရိကော၊ တိစီဝရိက် ဆောင်သော ရဟန်းသည်။ ဓုတင်္ဂတေစီဝရိကဝိနယတေစီဝရိကဝသေန၊ ဓုတင်္ဂတိစီဝရိက် ဆောင်သော ရဟန်း၊ ဝိနည်းတိစီဝရိက်ဆောင်သော ရဟန်းတို့၏အစွမ်းဖြင့်။ ဒုဝိဓော၊ ၂-ပါးအပြားရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။

တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ ဓုတင်္ဂတေစီဝရိကော၊ ဓုတင်္ဂတိစီဝရိက်ဆောင်သော ရဟန်းသည်။ အတိရေကစီဝရံ ပဋိက္ခိပိမိ၊ တေစီဝရိကင်္ဂိ သမာဒိယာမိတိ၊ မိ-ဟူ၍။ အဓိဋ္ဌ-ဟိတွာ၊ ဆောက်တည်၍။ ဓာရဏတော၊ ဆောင်ခြင်းကြောင့်။ သဗ္ဗကာလမေဝ၊ အခါ ခပ်သိမ်းလျှင်။ ဓာရေတိ၊ ဆောင်၏။

ပန၊ ဓုတင်္ဂတိစီဝရိက်မှတစ်ပါး ဝိနည်းတိစီဝရိက်ကို ဆိုအံ့။ ဝိနယတေစီဝရိကော၊ ဝိနည်းတိစီဝရိက်ဆောင်သော ရဟန်းသည်။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ တိစီဝရာဓိဋ္ဌာနေန၊ တိစီဝရိက်အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့်။ အဓိဋ္ဌဟိတွာ၊ ၍။ ဓာရေတုကာမော၊ ဆောင်လိုသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ တဒါ၊ ၌။ တထာ၊ ထိုအခြင်းဖြင့်။ အဓိဋ္ဌဟိတွာ၊ ၍။ ဓာရေတိ၊ ၎င်း။

ပန၊ တိစီဝရိက်အဓိဋ္ဌာန်မှတစ်ပါး ပရိက္ခာရစောဠအဓိဋ္ဌာန်ကို ဆိုအံ့။ ယဒါ၊ အကြင် အခါ၌။ ပရိက္ခာရစောဠအဓိဋ္ဌာနေန၊ ပရိက္ခာရစောဠအဓိဋ္ဌာန်ဖြင့်။ အဓိဋ္ဌဟိတွာ၊ ၍။ ဓာရေ- တုကာမော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ တဒါ၊ ၌။ တထာ၊ ဖြင့်။ အဓိဋ္ဌဟိတွာ၊ ၍။ ဓာရေတိ၊ ၎င်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တိစီဝရာဓိဋ္ဌာနဿ၊ တိစီဝရိက်အဓိဋ္ဌာန်၏။ ဒုပ္ပရိဟာရတ္တာ၊ ဆောင်နိုင် ခဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သဗ္ဗဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ ဓာရေတံ၊ ဆောင်ခြင်းငှာ။ အသက္ကောန္တော၊ မတတ်နိုင်သည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ ပရိက္ခာရစောဠဝသေန၊ ပရိက္ခာရစောဠအဓိဋ္ဌာန်၏ အစွမ်း ဖြင့်။ ဓာရေန္တော၊ ဆောင်သော ရဟန်းသည်။ တံ၊ ထိုသင်္ကန်းကို။ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ၊ ၍။ အာသန္နေ ဌာနကာလေ၊ ကထိန်ခင်းခါနီးကာလ၌။ တိစီဝရာဓိဋ္ဌာနေန၊ တိစီဝရိက်အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့်။ အဓိဋ္ဌဟန္တောပိ၊ အဓိဋ္ဌာန်တင်သော်လည်း။ ကထိန်၊ ကို။ အတ္ထရိတံ၊ ငှာ။ လဘတိယေဝ၊ ရသည်သာလျှင်တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗော၊ ဖြေအပ်၏။ (ဣတိ-ကား လုတ္တန်နိဋ္ဌ၊ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗော-ကား ပါဌသေသ။ ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၁၃)

၄၂။ ဘော၊ အချင်းတို့။ ကစ္စိ၊ အသို့နည်း။ ကထိန်ဒါနကမ္မဝါစာဘဏနသိမာယ- မေဝ၊ ကထိန်သင်္ကန်းကို ပေးကြောင်းဖြစ်သော ကမ္မဝါစာဖတ်ရာ သိမ်၌သာလျှင်။ ကထိန်၊ ကို။ အတ္ထရိတဗ္ဗံ န၊ ခင်းအပ်သလော။ ဥဒါဟု၊ ထိုသို့မဟုတ်။ အညသိမာယာပိ၊ တပါးသော သိမ်၌လည်း။ (ဝိ-သဒ္ဓါကား ဝဗ္ဗမာန်တည်း။) အတ္ထရိတဗ္ဗံ န၊ ခင်းအပ်သလော။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့ မေးငြားအံ့။ ကထိန်ဒါနကမ္မဝါစာဘဏနပဒ္ဓသိမာ၊ ကထိန်သင်္ကန်းကို ပေးကြောင်းဖြစ်သော

ကမ္မဝါစာကို ဖတ်ရာဖြစ်သော ဗဒ္ဒသိမ်သည်။ ဝဿပနာယိကခေတ္တဘူတဥပစာရသီမာယ၊ ဝါဆိုရာဖြစ်၍ဖြစ်သော ဥပစာရသိမ်၏။ အန္တော၊ အတွင်း၌။ ယဒိ ဌိတာ၊ အကယ်၍ တည်သည် ဖြစ်အံ့။ ဧဝံ သတိ၊ ဤသို့ ဖြစ်သည်ရှိသော်။ တသ္မိယေဝ သီမာမဏ္ဍလေ၊ ထို သိမ်အပြင်၌သာလျှင်။ အတ္တရဏံ၊ ကို။ ကာတဗ္ဗံ၊ ပြုအပ်၏။ (ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။ ၁၁၃)

ကထံ ဝိညာယတိ၊ အဘယ်သို့ သိအပ်သနည်း။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့ မေးငြားအံ့။ ပရိနိဋ္ဌိတပုဗ္ဗကရဏမေဝ၊ ပြီးပြီးသော ပုဗ္ဗကိစ္စရှိသော သင်္ကန်းကိုသာလျှင်။ ဒါယကော၊ ကထိန်ဒါယကာသည်။ သံယဿ၊ အား။ စေ ဒေတိ၊ အကယ်၍ လှူအံ့။ သမ္ပဋိစ္ဆိတ္တာ၊ ခံ၍။ ကမ္မဝါစာယ၊ ဖြင့်။ ဒါတဗ္ဗံ၊ ကထိန်ခင်းသော ရဟန်းအား ပေးအပ်၏။ တေန စ၊ ထိုကထိန်ခင်းသော ရဟန်းသည်လည်း။ တသ္မိယေဝ သီမာမဏ္ဍလေ၊ ထိုသိမ်၏အပြင်၌သာ လျှင်။ အတ္တရိတံ၊ ခင်းအပ်သော သင်္ကန်းကို။ အဓိဋ္ဌဟိတ္တာ၊ ၍။ အတ္တရိတ္တာ၊ ခင်း၍။ သံယော၊ သံယာကို။ အနုမောဒါပေတဗ္ဗော၊ ဝမ်းမြောက်စေအပ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိ- ဋီကာယံ၊ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၌။ အာဂတတ္တာ၊ လာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗော၊ ဖြေအပ်၏။ ယဒိ၊ အကယ်၍ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၌ လာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သိအပ်သည် ဖြစ်အံ့။ ဧဝံ သတိ၊ ဤသို့ ဖြစ်သည်ရှိသော်။ တသ္မိယေဝ သီမာမဏ္ဍလေ ဣစ္စေဝ၊ တသ္မိယေဝ သီမာမဏ္ဍလေ-ဟူ၍သာလျှင်။ ဋီကာယံ၊ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ ၌။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ယသ္မိ ကိသ္မိစိ သီမာမဏ္ဍလေ၊ အကြင်အမှတ် ရှိသော သိမ်အပြင်၌။ ကမ္မဝါစံ၊ ကမ္မဝါစာကို။ ဘဏိတ္တာ၊ ဖတ်၍။ တသ္မိယေဝ သီမာ- မဏ္ဍလေ၊ ထိုအမှတ်မရှိသော သိမ်၌သာလျှင်။ အတ္တရိတဗ္ဗံ၊ ခင်းအပ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုသင့်၏။

ကထိနဒါနကမ္မဝါစာဘဏနဗဒ္ဒသီမာဝဿပနာယိကခေတ္တဘူတဥပစာရသီမာယ အန္တော ဌိတာတိ၊ ဌိတာ-ဟူ၍။ ဝိသေသံ၊ အထူးကို။ ကတွာ၊ ၍။ န ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မဆိုသင့်။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့ မေးငြားအံ့။ န ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မဆိုသင့်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ ဝတ္တဗ္ဗံ ဧဝ၊ ဆိုသင့်သည်သာလျှင်တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗော၊ ဖြေအပ်၏။ ဟိ တပ္ပါကဋီကရော- မိ၊ ထိုစကားကို ထင်စွာပြုပြီးအံ့။ ကမ္မဝါစာဘဏနသီမာ၊ ကမ္မဝါစာဖတ်ရာ သိမ်သည်။ ဗဒ္ဒသီမာဘူတာ၊ ဗဒ္ဒသိမ်ဖြစ်၍ ဖြစ်၏။ ပန၊ ထိုမှတစ်ပါး။ ကထိနတ္ထာရသီမာ၊ ကထိန်ခင်းရာ ဖြစ်သော သိမ်သည်။ ဥပစာရသီမာဘူတာ၊ ဥပစာရသိမ်ဖြစ်၍ ဖြစ်၏။ ဥပစာရသီမာ စ နာမ၊ ဥပစာရသိမ်မည်သည်လည်း။ ဗဒ္ဒသီမံ၊ ဗဒ္ဒသိမ်ကို။ အတ္တရိတွာပိ၊ လွှမ်းမိုး၍လည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဂစ္ဆတိ၊ ၎င်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သာ သီမာ၊ ထိုသိမ်သည်။ ဗဒ္ဒသီမာ စ၊ သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ဥပစာရသီမာ စ၊ ဥပစာရသိမ်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၎င်း။

ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ တသ္မိယေဝ သီမာမဏ္ဍလေ၊ ထိုကထိန်ခင်းရာဖြစ်သော သိမ်အပြင်၌သာလျှင်။ ကထိန်ဒါနကမ္မဝါစံ၊ ကထိန်သင်္ကန်းကို ပေးကြောင်းဖြစ်သော ကမ္မဝါစာကို။ ဘဏိတွာ၊ ဖတ်၍။ တတ္ထေဝ၊ ထိုသိမ်၌သာလျှင်။ အတ္ထရဏံ၊ ကို။ ကာတဗ္ဗံ၊ ၎င်း။ ယသ္မိ ကိသ္မိစိ သီမာမဏ္ဍလေ၊ အကြင်အမှတ်မရှိသော သိမ်အပြင်၌။ ကမ္မဝါစံ၊ ကို။ ဘဏိတွာ၊ ၍။ တတ္ထေဝ၊ ထိုအမှတ်မရှိသော သိမ်အပြင်၌သာလျှင်။ အတ္ထရဏံ၊ ခင်းခြင်းကို။ န ကာတဗ္ဗံ၊ မပြုအပ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။ ဧဝံပိ၊ ဤသို့ဖြစ်သော်လည်း။ ဥပစာရသီမာယ ဣစ္စေဝ၊ ဥပစာရသီမာယ-ဟူ၍သာလျှင်။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုသင့်၏။ ဝဿူပနာယိကခေတ္တဘူတဥပစာရသီမာယာတိ၊ ဥပစာရသီမာယ-ဟူ၍။ န ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မဆိုသင့်။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့ ဆိုငြားအံ့။ တံပိ၊ ထိုစကားကိုလည်း။ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ၊ ဆိုသင့်သည်သာလျှင်တည်း။ ကသ္မာ၊ ကား။ တေသံ ဘိက္ခုနံ၊ တို့၏။ ဝဿူပနာယိကခေတ္တဘူတာယ၊ ဝါဆိုရာဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ဥပစာရသီမာယ ဧဝ၊ ဥပစာရသီမိ၌သာလျှင်။ ကထိန်တ္ထာရံ၊ ကို။ ကာတံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ လဘတိ၊ ရ၏။ အညဥပစာရသီမာယ၊ တပါးသော ဥပစာရသီမိ၌။ ကထိန်တ္ထာရံ၊ ကို။ ကာတံ၊ ငှာ။ န လဘတိ၊ မရသင့်။ ဟိ သစ္စံ၊ ၎င်း။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ၌။ အညသ္မိ ဝိဟာရေ ဝုတ္တဝဿာပိ န လဘန္တိတိ မဟာပစ္စရိယံ ဝုတ္တန္တိ ဝုတ္တံ-ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။

(၎င်းဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂၊ ၁၁၄)

၄၃။ ပန၊ ထိုမှတပါး။ ဣမာယ သံယာဋီယာ ကထိန် အတ္ထရာမိတိ အာဒိကာ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ အတ္ထာရကိရိယာ၊ ခင်းခြင်းအမှုအရာသည်။ အပလောကနာဒိသု၊ အပလောကနက်-အစရှိကုန်သော။ စတူသု၊ ၄-ပါးကုန်သော။ သံယကမ္မေသု၊ သံယကံတို့၌။ အပုဝိဋ္ဌာ၊ မဝင်။ အမိဋ္ဌာနာဒယော ဝိယ၊ အမိဋ္ဌာန်-အစရှိသည်တို့ကဲ့သို့။ ပဉ္စာနိသံသ-လာဘကာရဏဘူတာ၊ ၅-ပါးသော အာနိသင်ကို ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ပုဂ္ဂလကိရိယာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏အမှုအရာသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။

ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝဿူပနာယိကခေတ္တဘူတာယ၊ ဝါဆိုရာဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အန္တောဥပစာရသီမာယ၊ ဥပစာရသီမိ၏အတွင်း၌။ ကာတဗ္ဗာ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အန္တောဥပစာရသီမာယံ၊ ဥပစာရသီမိအတွင်း၌။ ဗဒ္ဒသီမာယ၊ ဗဒ္ဒသီမိသည်။ အဝိဇ္ဇမာနာယ၊ မရှိသည်ရှိသော်။ ဗဟိဥပစာရသီမာယ၊ ဥပစာရသီမိ၏ အပ၌။ ဗဒ္ဒသီမံ ဝါ၊ ဗဒ္ဒသီမိသို့လည်းကောင်း။ ဥဒကုက္ကေပသတ္တဗ္ဗန္တရလဘမာနဋ္ဌာနံ ဝါ၊ ဥဒကုက္ကေပ၊ သတ္တဗ္ဗန္တရ ရရာအရပ်သို့လည်းကောင်း။ ဂန္နာ၊ ၍။ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မေန၊ ဥတ္တိဒုတိယကံဖြင့်။ ကထိန်ဒုဿံ၊ ကထိန်လျာဖျင်ပုဆိုးကို။ ဒါပေတွာ၊ ၍။ ပုန၊ တဖန်။ ဝိဟာရံ၊ သို့။ အာဂန္နာ၊ ၍။ အန္တောဥပစာရသီမာယမေဝ၊ ဥပစာရသီမိ၏ အတွင်း၌သာ လျှင်။ ကထိန်တ္ထရဏံ၊ ကထိန်ခင်းခြင်းကို။ ပုဗ္ဗာစရိယေဟိ၊ ရှေးဆရာတို့သည်။ ကတံ၊

ပြုအပ်၏။ တံ၊ ထိုသို့ ပြုခြင်းသည်။ သုကတမေဝ၊ ကောင်းသော ပြုခြင်းသည်လျှင်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။ (၎င်းဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၂၉)

၄၄။ အပရေ ပန၊ တပါးသော ဆရာတို့သည်ကား။ တမေဝ သဗ္ဗံ၊ ထိုအလုံးစုံကိုပင် လျှင်။ ပဟာယ၊ ရှိ။ ဥပစာရသီမာယမေဝ၊ ဥပစာသိမ်၌သာလျှင်။ ကမ္မဝါစာယ၊ ကမ္မဝါစာ ဖြင့်။ ဒါတဗ္ဗံ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။ တံ၊ ထိုအပရေဆရာတို့၏ စကားကို။ ဝိမံသိတွာ၊ ရှိ။ ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ၎င်း။

၄၅။ နနု စ စောဒေမိ၊ စောဒနာဦးအံ့။ ‘ဘော၊ တို့။ ဧကစ္စာနိ၊ အချို့ကုန်သော။ ကထိနာနိသံသစီဝရာနိ၊ ကထိန်၏အာနိသင်ဖြစ်သော သင်္ကန်းတို့သည်။ မဟတ္တိနိ၊ အဖိုးအများထိုက်ကုန်သည်။ ဧကစ္စာနိ၊ ကုန်သော။ ကထိနာနိသံသစီဝရာနိ၊ တို့သည်။ အပ္ပတ္တိနိ၊ နည်းသော အဖိုးထိုက်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ကထံ၊ အဘယ်သို့သော အကြောင်းဖြင့်။ ဧကေကဿ၊ ၁-ပါး၊ ၁-ပါးသော ရဟန်းအား။ ဧကေကသ္မိ၊ ၁-ထည်၊ ၁-ထည်သော သင်္ကန်းကို။ ဒိန္နော၊ ပေးအပ်သည်ရှိသော်။ အဂ္ဂသမတံ၊ အဖိုးမျှသည်။ ဝါ၊ မျှသောအဖိုး ရှိသည်။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာသနည်း။’ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ စောဒနာ၊ စောဒနာတည်း။

ပရိဟာရော၊ အဖြေကို။ မယာ၊ ငါသည်။ ဝုစ္စတေ၊ ဆိုအပ်၏။ ဘဏ္ဍာဂါရစီဝရဘာဇနေ၊ ဘဏ္ဍာတိုက်၌ သင်္ကန်းကို ဝေရာ၌။ အဂ္ဂသမတံ၊ အဖိုးမျှသည်ကို။ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ၊ အလိုရှိအပ်၏။ ပန၊ အထူးကို ဆိုဦးအံ့။ ဣမသ္မိ၊ ကထိနာနိသံသစီဝရဘာဇနေ၊ ဤကထိန်၏ အာနိသင်ဖြစ်သောသင်္ကန်းကို ဝေရာ၌။ အဂ္ဂသမတံ၊ အဖိုးမျှသည်ကို။ န ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ၊ အလိုမရှိအပ်။ ကုသပါတော၊ စ၊ စာရေးတံချခြင်းကိုလည်း။ န ကာတဗ္ဗော၊ မပြုအပ်။ (ဝရံ ဝရံ ဝုဗ္ဗဿ ဒါတဗ္ဗံ-ဟု ပါဠိရှိသောကြောင့် မထေရ်မှစ၍ မြတ်ရာကို မေး၍ ထေရ်စဉ် ပေးအပ်၏။)

၄၆။ ‘ကစ္စိ နု၊ အသို့နည်း။ ဘော၊ အချင်းတို့။ ဝဿံ၊ ပုရိမဝါသို့။ ဥပဂတာ၊ ကပ်ကုန်သော။ သာမဏောရာ၊ တို့သည်။ ယေန၊ အကြင်ကြောင့်။ အာနိသံသံ၊ ကထိန်၏အာနိသင်ကို။ လဘေယျံ၊ ရကုန်ရာသလော။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့ မေးငြားအံ့။ ဥပဂတာ၊ ပုရိမဝါဆိုသော သာမဏေတို့သည်။ အာမ လဘေယျံ၊ သြ-ရကုန်ရာ၏။’ ဣတိ၊ သို့။ ဝိသဇ္ဇေတဗ္ဗော၊ ၎င်း။ ကထံ ဝိညာယတိ၊ အဘယ်သို့ သိအပ်သနည်း။ ဣတိ စေ၊ ငြားအံ့။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ဘိက္ခု၊ တို့သည်။ ဥပဂတာ၊ ပုရိမဝါဆိုကုန်သည်။ အထ ဟောန္တိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့။ တေသု၊ တို့တွင်။ ဧကော၊ ၁-ယောက်သော။ ပရိပုဏ္ဏဝါသော၊ အနှစ် ၂၀-ပြည့်သော။ သာမဏောရော၊ သာမဏေသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သော၊ ထိုအနှစ် ၂၀-ပြည့်သော သာမဏေသည်။ ပစ္ဆိမိကာယ၊ ပစ္ဆိမဝါ၌။ စေ ဥပသမ္ပဇ္ဇတိ၊ အကယ်၍ ပဉ္စင်းခံအံ့။ ဂဏပူရကော စေ၊ ဝိုဏ်းပြည့်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ အာနိသံသဗ္ဗံ၊ ကိုလည်း။ လဘတိ၊ ရ၏။

F-25-D

ဣတိ၊ သို့။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ဌ။ ဝစနတော စ၊ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း။ ဝဇိရဗုဒ္ဓိ-
 ဋီကာယံ၊ ဌ။ ပစ္ဆိမိကာယ၊ ဌ။ ဥပသမ္ပန္နော၊ ပဉ္စင်းခံသော ရဟန်းသည်။ ပဌမပဝါရဏာယ၊
 ပဌမပဝါရဏာဌ။ ပဝါရေတံပိ၊ ပဝါရဏာပြုခြင်းငှာလည်း။ လဘတိ၊ ဤ။ အဝဿိကောဝ၊
 ဝါမရသည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဤ။ အာနိသံသဉ္စ၊ ကထိန်၏ အာနိသင်ကိုလည်း။ လဘတိ၊
 ဤ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝါ-ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ သာမဏေရာနံ၊ တို့အား။ ဝဿူပဂမနံ၊
 ဝါဆိုခြင်းကို။ အနုညာတံ၊ ခွင့်ပြုအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ သာမဏေရာ၊ သာမဏေတို့သည်။
 ကထိနာနိသံသံ၊ ကထိန်၏အာနိသင်ကို။ လဘန္တိ၊ ရကုန်၏။ ဣတိ၊ သို့။ အာစရိယာ၊ တို့
 သည်။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝစနတော စ၊ ဆိုခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။ ဝိညာယတိ၊
 အပ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗော၊ ဖြေအပ်၏။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၃၆-၇၊ ၁၄၀)

၄၇။ အာရာမိကာ၊ အာရာမိစောင့်တို့သည်။ တတြုပ္ပါဒေသု၊ ထိုကျောင်းဥစ္စာ၊ လယ်၊
 ယာ-အစရှိသည်တို့၏ အခွန်မှ ဖြစ်ကုန်သော။ ကထိနာနိသံသေသု၊ ကထိန်၏ အာနိသင်
 တို့တွင်။ တဏှုလာဒိဟိ၊ ဆန်-အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ ဝတ္ထာနိ၊ အဝတ်တို့ကို။ ယဒိ စေတာပေန္တိ၊
 အကယ်၍ ဝယ်ကုန်အံ့။ ဝတ္ထေဟိပိ၊ အဝတ်တို့ဖြင့်လည်း။ တဏှုလာဒိနိ၊ ဆန်-အစရှိသည်
 တို့ကို။ ယဒိ စေတာပေန္တိ၊ အကယ်၍ ဝယ်ကုန်အံ့။ တတ္ထ၊ ထိုအဝတ်၊ ဆန်တို့၌။ ကထံ၊
 အဘယ်သို့သော အကြောင်းဖြင့်။ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ၊ ကျင့်အပ်သနည်း။ ဣတိ စေ၊ ငြားအံ့။
 ဝိဘဇနကာလေ၊ ဝေဖန်သောအခါ၌။ ဝိဇ္ဇမာနဝတ္ထုဝသေန၊ ထင်ရှားရှိသော ဝတ္ထု၏အစွမ်း
 ဖြင့်။ ကာတဗ္ဗံ၊ အပ်၏။ တထာ တံ ဝစနံ၊ ထိုစကားသည်။ ဟိ သစ္စံ၊ မှန်၏။ ဝါ၊ ကား။
 တထာ ဟိ တတော ဧဝ၊ ထို့ကြောင့်လျှင်။ ဝဇိရဗုဒ္ဓိဋီကာယံ၊ ဌ။ တတြုပ္ပါဒေန ။ပ။ ပါပုဏန္တိတိ
 ဝုတ္တန္တိ၊ ဝုတ္တံ-ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဤ။

တတြုပ္ပါဒေန၊ ထိုကျောင်းဥစ္စာ၊ လယ်၊ယာ-အစရှိသည်တို့၏ အခွန်မှဖြစ်သော။
 တဏှုလာဒိနာ၊ ဆန်-အစရှိသည်ဖြင့်။ ဝတ္ထုသု၊ အဝတ်တို့ကို။ စေတာပိတေသု၊ ဝယ်အပ်
 ကုန်သည်ရှိသော်။ အတ္တတကထိနာနမေဝ၊ ခင်းအပ်သော ကထိန်ရှိသော ရဟန်းတို့အား
 သာလျှင်။ ဝါ၊ ကထိန်ခင်းသော ရဟန်းတို့အားသာလျှင်။ တာနိ ဝတ္ထာနိ၊ ထိုအဝတ်တို့သည်။
 ပါပုဏန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ ပန၊ အထူးကို ဆိုအံ့။ ဝတ္ထေဟိ၊ အဝတ်တို့ဖြင့်။ တဏှုလာဒိသု၊
 ဆန်-အစရှိသည်တို့ကို။ စေတာပိတေသု၊ ဝယ်အပ်ကုန်သည်ရှိသော်။ သဗ္ဗေသံ၊ ခပ်သိမ်း
 သော ရဟန်းတို့အား။ တာနိ၊ ထိုဆန်-အစရှိသည်တို့သည်။ ပါပုဏန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊
 သို့။ ဝုတ္တံ၊ ဤ။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၄၀)

၄၈။ သစေ ပန ဧကသီမာယ ဗဟူဝိဟာရော ဟောန္တိတိ ဧတ္ထ၊ ဟောန္တိ-ဟူသော
 ဤပါဌ၌။ ကတရသီမာ၊ အဘယ်သိမ်ကို။ အဓိပ္ပေတာ၊ အလိုရှိအပ်သနည်း။ ဣတိ စေ၊

ဤသို့ မေးငြားအံ့။ ဥပစာရသီမာ၊ ဥပစာရသီမိကို။ အဓိပ္ပေတာ၊ အလိုရှိအပ်၏။ ဟိ ဝိတ္ထာရ-ယိသာမိ၊ ထိုစကားကို ချဲ့ဦးအံ့။ ဥပစာရသီမာယမေဝ၊ ဥပစာရသီမိ၌သာလျှင်။ သံယ-လာဘဝိဘဇနာဒိကံ၊ သံယာဇာလိလောဘ်ကို ဝေဖန်ခြင်း-အစရှိသော အမှုသည်။ သိဇ္ဈတိ၊ ပြီး၏။ ဟိ သစ္စံ၊ မှန်၏။ ဝဇိရဗုဒ္ဓိဋီကာယံ၊ ၌။ ကထိနတ္ထတသီမာယာတိ ။ပ။ ယ-ဟူ၍။ ဝါ-အဓိပ္ပေတာတိ၊ အဓိပ္ပေတာ-ဟူသော။ ဧတံ ဝစနံ၊ ထိုစကားကို။ ဝုတ္တံ၊ ၎င်း။ ကထိနတ္ထတ-သီမာယာတိ၊ ကထိနတ္ထတသီမာယ-ဟူသောစကားကို။ ဥပစာရသီမိ၊ ဥပစာရသီမိကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်၍။ ဝုတ္တံ၊ အပ်၏။

၈။ ဆက်၍ ဆိုအံ့။ ဥပစာရသီမဋ္ဌဿ၊ ဥပစာရသီမိ၌တည်သော ရဟန်းအား။ ဝါ ၎င်း။ မတကစီဝရာဒိဘာဂိယတာယ၊ သေသောရဟန်း၏ သင်္ကန်း-စသော အဖို့ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဗဒ္ဓသီမာယ၊ ဗဒ္ဓသီမိ၌။ တတြုပ္ပါဒါဘာဝတော စ၊ ထိုကျောင်းဥစ္စာလယ်၊ ယာ-အစရှိသည်တို့မှဖြစ်သော အခွန်၏ မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။ ဧတံ၊ ထိုဥပစာရသီမိကို ရည်၍ ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဝိညေယျံ၊ သိအပ်၏။ ဥပစာရသီမာဝ၊ ဥပစာရသီမိကိုသာလျှင်။ ဧတ္ထ၊ ဤအရာ၌။ အဓိပ္ပေတာ၊ အလိုရှိအပ်၏။

(ဝိနယာလင်္ကာရဋီ။ ၂။ ၁၄၀-၁၄၁)

၄၉။ ကထိနဿ အတ္ထာရမာသော ဇာနိတဗ္ဗောတိ၊ ဇာနိတဗ္ဗော-ဟူသည်ကား။ ဝဿာနဿ၊ ဖိုးလ၏။ ပစ္ဆိမော မာသော၊ အဆုံးဖြစ်သော ၁-လကို။ ဇာနိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။

(ပရိဝါ။ ၃၀၈)

၅၀။ ကဿ၊ အဘယ်မည်သော ရဟန်းအား။ ကထိနံ၊ ကို။ အနတ္ထတံ၊ မခင်းအပ်သနည်း?

ကဿ၊ အား။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္ထတံ၊ ခင်းအပ်သနည်း? (ပရိဝါ။ ၃၀၂)

ကိန္တိ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ ကထိနံ၊ ကို။ အနတ္ထတံ၊ မခင်းအပ်သနည်း?

ကိန္တိ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္ထတံ၊ ခင်းအပ်သနည်း?

ဣတိ ပုစ္ဆာယံ၊ ဤသို့သော အမေးသည်။ သတိ၊ ရှိသော်။ -

၅၁။ ကဿ ကထိနံ အနတ္ထတန္တိ၊ အနတ္ထတံ-ဟူသည်ကား။ အနတ္ထာရကဿ စ၊ မခင်းတတ်သော ရဟန်းအားလည်းကောင်း။ အနန္တမောဒကဿ စ၊ အနန္တမောဒနာ မပြုတတ်သော ရဟန်းအားလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒွိန္ဒံ ပုဂ္ဂလာနံ၊ ၂-ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား။ ကထိနံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကထိန်သည်။ အနတ္ထတံ၊ မခင်းအပ်သည်။ ဝါ၊ အခင်း မမည်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ဣမေသံ ဒွိန္ဒံ ပုဂ္ဂလာနံ၊ ဤ ၂-ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား။ ကထိနံ၊ ကထိန်ကို။ ဝါ၊ သည်။ အနတ္ထတံ၊ မခင်းအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။

F:25-B

ကဿ ကထိနံ အတ္ထတန္တိ၊ အတ္ထတံ-ဟူသည်ကား။ အတ္ထာရကဿ စ၊ ခင်းတတ်
 သော ရဟန်းအားလည်းကောင်း။ အနုမောဒကဿ စ၊ အနုမောဒနာပြုတတ်သော ရဟန်း
 အားလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွိန္ဒံ ပုဂ္ဂလာနံ၊ တို့အား။ ကထိနံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကထိန်သည်။
 အတ္ထတံ၊ ခင်းအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဣမေသံ ဒွိန္ဒံ ပုဂ္ဂလာနံ၊ ဤ ၂-ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်
 တို့အား။ ကထိနံ၊ ကထိန်ကို။ ဝါ၊ ကထိန်သည်။ အတ္ထတံ၊ ခင်းအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။

ကိန္တိ ကထိနံ အနတ္ထတန္တိ၊ အနတ္ထတံ-ဟူသည်ကား။ စတုပီသတိယာ အာကာရေဟိ၊
 ၂၄-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ အနတ္ထတံ၊ မခင်းအပ်သည်။
 ဟောတိ၊ ဤ။ ဥလ္လိခိတမတ္ထေန၊ အလျား၊ အနံ အတိုင်းအရှည်ကို ယူကာမျှတည်းဖြင့်။
 ကထိနံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကထိန်သည်။ အတ္ထတံ၊ ခင်းအပ်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဓောဝနမတ္ထေန၊
 ကထိန်သင်္ကန်းကို ဖွပ်လျှော်ကာမျှတည်းဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကထိန်သည်။ အတ္ထတံ၊
 ခင်းအပ်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ စီဝရိစာရဏမတ္ထေန၊ သင်္ကန်းကို ပဉ္စခဏ်း-စသည်
 စီရင်ကာမျှတည်းဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကထိန်သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။
 ဆေဒနမတ္ထေန၊ ကထိန်သင်္ကန်းကို ဖြတ်ကာမျှတည်းဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကထိန်သည်။
 အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဗန္ဓနမတ္ထေန၊ တည်းအပ်စပ်ကာမျှတည်းဖြင့်။ ကထိနံ၊
 ကို။ ဝါ၊ သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။

ဩဝဇ္ဇိယကရဏမတ္ထေန၊ လည်စီးချုပ်ကာမျှတည်းဖြင့်။ ဝါ၊ ခေါင်စပ်ချုပ်ကာမျှ
 တည်းဖြင့်။ ဝါ၊ လည်စီးတင်ကာမျှတည်းဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န
 ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ကဏ္ဍာသကရဏမတ္ထေန၊ တရုပ်အုပ်ကာမျှတည်းဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ ဝါ၊
 သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဒဇ္ဇိကမ္မကရဏမတ္ထေန၊ ခေါင်နှင့် ပဌမ-
 စသည်ကို စပ်ကာမျှတည်းဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊
 မဖြစ်။ အနုဝါတကရဏမတ္ထေန၊ အလျား အနားပတ်တင်ကာမျှတည်းဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။
 ဝါ၊ သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ပရိဘဏ္ဍကရဏမတ္ထေန၊ အနံ အနားပတ်
 တင်ကာမျှတည်းဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။

ဩဝဒ္ဓေယျကရဏမတ္ထေန၊ သလင်းထောင်ကာမျှတည်းဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ ဝါ၊
 သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ကမ္မလမဒ္ဒနမတ္ထေန၊ ဆင်စွယ်ရောင်ကဲ့သို့
 ၁-ကြိမ်သာ ဆိုးကာမျှတည်းဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊
 မဖြစ်။ နိမိတ္တကတေန၊ ဤဖျင်ပုဆိုးဖြင့် ကထိန်ခင်းအံ့-ဟု နိမိတ်ပြုသဖြင့်။ ဝါ၊ နိမိတ်ပြု၍
 ရအပ်သော ဖျင်ပုဆိုးဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။
 ပရိကထာကတေန၊ ပရိယာယ်စကားဖြင့်။ ဝါ၊ “ကထိန်အမည်သည် လှူခြင်းငှာ အပ်၏၊

ကထိန်ဒါယကာသည် များစွာသော ကောင်းမှုကို ပွားစေ၏” ဤသို့သော ပရိယာယ်စကား ဖြင့်။ ကထိန်၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ကုက္ကုကတေန၊ ငှားအပ်သော သင်္ကန်းဖြင့်။ ကထိန်၊ ကထိန်ကို။ ဝါ၊ သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ သန္နိမိကတေန၊ ထိုရောက်သောနေ့၌ပင် ခင်းတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်အား မချုပ်သော ဖျင်ပုဆိုးဖြင့်။ ကထိန်၊ ကထိန်ကို။ ဝါ၊ သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ နိဿဂ္ဂိယေန၊ သင်္ကန်းမချုပ်ခင်၊ မဆိုးခင်၊ မပေးခင် ညဉ့်လွန်ခဲ့သဖြင့်။ ကထိန်၊ ကို။ ဝါ၊ ကထိန်သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ အကပ္ပကတေန၊ ကပ္ပဝိန္နုမထိုးသော သင်္ကန်းဖြင့်။ ကထိန်၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။

သံဃာဋီယာ၊ ဒုကုဋ်ကို။ အညတြ ဝပေတွာ၊ ထား၍။ ကထိန်၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဥတ္တရာသင်္ဂေန၊ ကိုယ်ဝတ်ကို။ အညတြ ဝပေတွာ၊ ထား၍။ ကထိန်၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ အန္တရဝါသကေန၊ သင်းပိုင်ကို။ အညတြ ဝပေတွာ၊ ထား၍။ ကထိန်၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ တဒဟေဝ၊ ထိုရောက်သောနေ့၌ပင်လျှင်။ သဉ္စိန္နေန၊ ဖြတ်အပ်သော။ သမဏ္ဍာလီကတေန၊ အိမ်ကြီး၊ အိမ်ငယ်နှင့် တကွဖြစ်သော။ ဝါ၊ ကွန်ကြီး၊ ကွန်ငယ်နှင့်တကွ ဖြစ်သော။ ပဉ္စကေန ဝါ၊ ပဉ္စခဏ်း(ကို)လည်းကောင်း။ အတိရေကပဉ္စကေန ဝါ၊ ပဉ္စခဏ်းထက် အလွန်ကိုလည်းကောင်း။ အညတြ ဝပေတွာ၊ ထား၍။ ကထိန်၊ ကို။ ဝါ၊ ကထိန်သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၎င်း။ အတ္ထာရာ၊ ခင်းခြင်းကို။ အညတြ ဝပေတွာ၊ ထား၍။ ကထိန်၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ သမ္မာစေဝ၊ ကောင်းစွာလျှင်။ ကထိန်၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ အတ္ထတံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ တံ သမ္မာ အတ္ထတံ၊ ထိုကောင်းစွာ ခင်းအပ်သော ကထိန်ကို။ နိဿိမဋ္ဌော၊ ဥပစာရသိမ်ပ၌ တည်သောရဟန်း သည်။ ဝါ၊ ဥပစာရသိမ်၏အပ၌ နေ၍။ စေ အနုမောဒတိ၊ အကယ်၍ အနုမောဒနာပြုအံ့။ ဧဝံပိ၊ လည်း။ ကထိန်၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ အနတ္ထတံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

နိမိတ္တကမ္မံ နာမ၊ နိမိတ္တကမ္မမည်သည်ကား။ နိမိတ္တံ၊ နိမိတ်ကို။ ကရောတိ၊ ၎င်း။ ဣမိနာ ဒုဿေန၊ ဤကထိန်လျာဖျင်ပုဆိုးဖြင့်။ ကထိန်၊ ကို။ အတ္ထရိသာမိ၊ ခင်းအံ့။ ဣတိ၊ သို့။ နိမိတ္တံ၊ ကို။ ကရောတိ၊ ပြု၏။ ပရိကထာ နာမ၊ ပရိကထာမည်သည်ကား။ ပရိကထံ၊ ပရိယာယ်စကားကို။ ကရောတိ၊ ၎င်း။ ဣမာယ ပရိကထာယ၊ ဤပရိယာယ်စကား ဖြင့်။ ကထိနဒုဿံ၊ ကထိန်လျာဖျင်ပုဆိုးကို။ နိဗ္ဗတ္တိသာမိ၊ ပြီးစေအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပရိကထံ၊ ကို။ ကရောတိ၊ ၎င်း။

၇
၃
၁

ကုက္ကုကတံ နာမ၊ ကုက္ကုကတမည်သည်ကား။ အနာဒိယဒါနံ၊ ငှားသော ဖျင်ပုဆိုးကို။
ပုစ္ဆတိ၊ ဇာ။

သန္နိဓိ နာမ၊ သန္နိဓိမည်သည်ကား။ ကရဏသန္နိဓိ ဝါ၊ ထိုရောက်သောနေ့၌ပင်
လျှင် မချုပ်မဆိုးဘဲ သိုမှီးခြင်းလည်းကောင်း။ နိစယသန္နိဓိ ဝါ၊ ရောက်သောနေ့၌ သိုမှီး၍
မိုးသောက်မှ ခင်းစိမ့်သောငှာ ပေးသဖြင့် သိုမှီးခြင်းလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒွေ၊ ကုန်
သော။ သန္နိဓိယော၊ သန္နိဓိတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

နိဿဂ္ဂိယံ နာမ၊ နိဿဂ္ဂိယမည်သည်ကား။ ကရိယမာနေ၊ ချုပ်သည်ရှိသော်။ ဝါ၊
ချုပ်စဉ်။ အရုဏံ၊ သည်။ ဥဋ္ဌဟတိ၊ တက်၏။

ဣတိ ဣမေဟိ စတုပိသတိယာ အာကာရေဟိ၊ ဤ ၂၄-ပါးသော အခြင်းအရာ
တို့ဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ အနတ္တတံ၊ မခင်းအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဇာ။ (ပရိဝါ၊ ၃၀၃)

၅၂။ ကိန္တိ ကထိနံ အတ္တတန္တိ၊ အတ္တတံ-ဟူသည်ကား။ သတ္တရသဟိ အာကာရေဟိ၊
၁၇-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္တတံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဇာ။ အဟတေန၊
အသစ်သော ပုဆိုးဖြင့်။ ဝါ၊ မသုံးဆောင်သေးသော ဖျင်ပုဆိုးဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္တတံ၊
သည်။ ဟောတိ၊ ဇာ။ အဟတကပ္ပေန၊ မသုံးဆောင်သော ဖျင်ပုဆိုးနှင့်တူသော ၁-ကြိမ်၊
၂-ကြိမ် ဖွပ်လျှော်ကာမျှသော ဖျင်ပုဆိုးဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္တတံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဇာ။
ပိလောတိကာယ၊ ဟောင်းနွမ်းသော ဖျင်ပုဆိုးဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္တတံ၊ သည်။ ဟောတိ၊
ဇာ။ ပံသုကူလေန၊ ပံသုကူဖျင်ပုဆိုးဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္တတံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဇာ။

ပါပဏိကေန၊ အိမ်ဈေးတံခါး၌ကျသော ဖျင်ပုဆိုးဖြင့်။ ဝါ၊ အိမ်ဈေးတံခါး၌ ကျသော
ပုဆိုးနွမ်းကို ကောက်ယူ၍ ကထိနံလျှူအပ်သော ဖျင်ပုဆိုးဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္တတံ၊
သည်။ ဟောတိ၊ ဇာ။ အနိမိတ္တကတေန၊ နိမိတ်မပြုဘဲ ရအပ်သော ဖျင်ပုဆိုးဖြင့်။ ကထိနံ၊
ကို။ အတ္တတံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဇာ။ အပရိကထာကတေန၊ ပရိယာယ်မပြုအပ်သော
ဖျင်ပုဆိုးဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္တတံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဇာ။ အကုက္ကုကတေန၊ မငှားအပ်သော
ဖျင်ပုဆိုးဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္တတံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဇာ။ အသန္နိဓိကတေန၊ မသိုမှီးအပ်
သော ဖျင်ပုဆိုးဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္တတံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဇာ။ အနိဿဂ္ဂိယေန၊ ညဉ့်မလွန်
သော ဖျင်ပုဆိုးဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္တတံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဇာ။ ကပ္ပကတေန၊ ကပ္ပဝိနွှာထိုး
သော သင်္ကန်းဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္တတံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဇာ။ သံယာဓိယာ၊ ဖြင့်။
ကထိနံ၊ ကို။ အတ္တတံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဇာ။ ဥတ္တရာသင်္ဂေန၊ ဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္တတံ၊
သည်။ ဟောတိ၊ ဇာ။ အန္တရဝါသကေန၊ ဖြင့်။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္တတံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဇာ။
တဒဟေဝ၊ ထိုရောက်သောနေ့၌ပင်။ သဉ္စိန္နေန၊ ဖြတ်အပ်သော။ သမဏ္ဍာလိကတေန၊

အပိုဒ် ၅၄] ကထိနဒီပနီကျမ်း (ဘဒ္ဒန္တဝိမလာစာရဆရာတော်) ၃၈၁

အိမ်ကြီး၊အိမ်ငယ်နှင့် တကွသော။ ဝါ။ ကွန်ကြီး၊ကွန်ငယ်နှင့် တကွသော။ ပဉ္စကေန ဝါ။ ပဉ္စခန်းဖြင့်လည်းကောင်း။ အတိရေကပဉ္စကေန ဝါ။ ပဉ္စခန်းထက်လွန်သော သတ္တခန်း၊ နဝခန်း၊ ဧကာဒသခန်းဖြင့်လည်းကောင်း။ ကထိနံ ကို။ ဝါ။ သည်။ အတ္တတံ သည်။ ဟောတိ ဧ။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ဧ။ အတ္ထာရာ၊ ခင်းခြင်းဖြင့်။ ကထိနံ ကို။ အတ္တတံ သည်။ ဟောတိ ဧ။ သမ္မာစေဝ၊ ကောင်းစွာလျှင်။ ကထိနံ ကို။ အတ္တတံ သည်။ ဟောတိ ဧ။ တံ သမ္မာ အတ္တတံ ထိုကောင်းစွာ ခင်းအပ်သော ကထိန်ကို။ သီမဋ္ဌော၊ ဥပစာရသိမ်တွင်း၌ တည်လျက်။ ဝါ။ ဥပစာရသိမ်၌ နေ၍။ စေ အနုမောဒတိ၊ အကယ်၍ အနုမောဒနာပြုအံ့။ ဧဝံပိ၊ လည်း။ ကထိနံ ကို။ အတ္တတံ သည်။ ဟောတိ ဧ။

ဣမေဟိ သတ္တရသဟိ အာကာရေဟိ ဤ ၁၇-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ ကထိနံ ကို။ အတ္တတံ သည်။ ဟောတိ ဧ။ ဣတိ သို့။ ဝိဿဇေတဗ္ဗော၊ ဧ။ (ပရိဝါပါဠိတော်။၃၀၃)

၅၃။ သံယော၊ သည်။ ကထိနံ ကို။ အတ္တရတိ၊ ခင်းသလော။ ဂဏော၊ သည်။ ကထိနံ ကို။ အတ္တရတိ၊ လော။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ကထိနံ ကို။ အတ္တရတိ၊ လော။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ သံယော၊ သည်။ ကထိနံ ကို။ န အတ္တရတိ၊ မခင်း။ ဂဏော၊ သည်။ ကထိနံ ကို။ န အတ္တရတိ၊ မခင်း။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ကထိနံ ကို။ အတ္တရတိ၊ ခင်း၏။ သံယဿ၊ ဧ။ အနုမောဒနာယ၊ အနုမောဒနာပြုခြင်းကြောင့်။ ဂဏဿ၊ ဧ။ အနုမောဒနာယ၊ ကြောင့်။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ဧ။ အတ္ထာရာ၊ ခင်းခြင်းကြောင့်။ သံယဿ၊ သည်။ ကထိနံ ကို။ အတ္တတံ သည်။ ဟောတိ ဧ။ ဂဏဿ၊ သည်။ ကထိနံ ကို။ ဝါ။ သည်။ အတ္တတံ သည်။ ဟောတိ ဧ။ ပုဂ္ဂလဿ၊ သည်။ ကထိနံ ကို။ အတ္တတံ သည်။ ဟောတိ ဧ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၅၄။ အဋ္ဌကထာသု ပန၊ အဋ္ဌကထာတို့၌ကား။ ‘အယံ သာဋကော ဤဖျင်ပုဆိုးသည်။ သုန္ဒရော၊ ကောင်း၏။ ဣမိနာ၊ ဤဖျင်ပုဆိုးဖြင့်။ ကထိနံ ကို။ အတ္တရိတုံ၊ ဌာ။ သက္ကာ၊ စွမ်းနိုင်၏။’ ဣတိ ဧဝံ သို့။ နိမိတ္တကမ္မံ၊ နိမိတ်အမှုကို။ ကတ္တာ၊ ပြု၍။ လဒ္ဓေန၊ ရအပ်သော ဖျင်ပုဆိုးဖြင့်။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်။ ဟောတိ ဧ။ ပရိကထာကတေနာတိ၊ ပရိကထာကတေန-ဟူသည်ကား။ ကထိနံ နာမ၊ ကထိန်မည်သည်။ ဒါတုံ၊ လှူခြင်းငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ အပ်၏။ ကထိနဒါယကော၊ ကထိန်ဒါယကာသည်။ ဗဟုံ၊ များစွာ။ ဝါ၊ များစွာသော။ ပုညံ၊ ကောင်းမှုကို။ ပသဝတိ၊ ပွားစေ၏။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ပရိကထာယ၊ ပရိယာယ်စကား ဖြင့်။ ဥပ္ပါဒိတေန၊ ဖြစ်စေအပ်သော ဖျင်ပုဆိုးဖြင့်။ ကထိနံ၊ သည်။ အတ္တတံ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ (ဤသို့ ပါဠိတော်ထည့်၍ သမ္ပန်။) ကထိနံ နာမ၊ ကထိန်မည်သည်ကား။ အတိဥက္ကဋ္ဌံ၊ အလွန်မြတ်မှသာလျှင်။ ဝဋ္ဋတိ၊ အပ်၏။

တစ်နည်းကား အတိဉ္ဇက္ကဋ္ဌံ၊ အလွန်မြတ်သော။ ကထိနံ နာမ၊ ကထိန်မည်သည်။
 ဝဋ္ဋတိ၊ အပ်၏။ မာတရမ္ပိ၊ အမိကိုလည်း။ ဝိညာပေတုံ၊ တောင်းခြင်းငှာ။ ဝါ၊ သိစေခြင်းငှာ။
 န ဝဋ္ဋတိ၊ မအပ်။ အာကာသတော၊ ကောင်းကင်မှ။ ဩတိဏ္ဏသဒိသမေဝ၊ သက်သော
 ဖျင်ပုဆိုးနှင့်တူသော ဖျင်ပုဆိုးသည်လျှင်။ ဝဋ္ဋတိ၊ အပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။
 (မဟာဝါအဋ္ဌကထာ၊ ၃၉၂)

၅၅။ ဘန္တေ အရှင်ဘုရားတို့။ သံယော၊ သံယာတော်သည်။ မေ မမ၊ အကျွန်ုပ်၏။
 ဝစနံ၊ စကားကို။ သုဏာတု၊ နာလော့။ သံယဿ၊ သံယာအား။ ဣဒံ ကထိနဒုဿံ၊ ဤကထိန်
 လျာဖျင်ပုဆိုးသည်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်၏။ သံယဿ၊ သံယာအား။ ပတ္တကလ္လံ၊ လျှောက်ပတ်သော
 အခါရှိသော ကံသည်။ ယဒိ ဟောတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ဧဝံ၊ ဤသို့ လျှောက်ပတ်သော
 အခါရှိသော ကံဖြစ်သည်။ သတိ၊ ရှိသော်။ သံယော၊ သံယာသည်။ ဣမံ ကထိနဒုဿံ၊
 ကို။ ဣတ္ထန္နာမဿ၊ ဤမည်သော။ ဘိက္ခုနော၊ ရဟန်းအား။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္ထရိတုံ၊
 ခင်းခြင်းငှာ။ ဒဒေယျ၊ ပေးရာ၏။ ဒေသာ၊ ဤသည်ကား။ ဥတ္တိ၊ သံယာကို သိစေခြင်းတည်း။

၅၆။ ဘန္တေ အရှင်ဘုရားတို့။ သံယော၊ သံယာတော်သည်။ မေ မမ၊ အကျွန်ုပ်၏။
 ဝစနံ၊ ကို။ သုဏာတု၊ နာလော့။ သံယဿ၊ သံယာတော်အား။ ဣဒံ ကထိနဒုဿံ၊ ဤကထိန်
 လျာဖျင်ပုဆိုးသည်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်၏။ သံယော၊ သည်။ ဣမံ ကထိနဒုဿံ၊ ဤကထိန်လျာ
 ဖျင်ပုဆိုးကို။ ဣတ္ထန္နာမဿ၊ ဤအမည်ရှိသော။ ဘိက္ခုနော၊ အား။ ကထိနံ၊ ကထိန်ကို။
 အတ္ထရိတုံ၊ ခင်းခြင်းငှာ။ ဒေတိ၊ ပေး၏။ အာယသ္မတော၊ ရှည်သော အသက်ရှိသော။
 ယဿ၊ အကြင်ရဟန်းသည်။ ဣမဿ ကထိနဒုဿဿ၊ ဤကထိန်လျာဖျင်ပုဆိုးကို။
 ဣတ္ထန္နာမဿ၊ သော။ ဘိက္ခုနော၊ အား။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္ထရိတုံ၊ ငှာ။ ဒါနံ၊ ပေးခြင်းကို။
 ခမတိ၊ နှစ်သက်အပ်၏။ သော၊ ထိုနှစ်သက်သော ရဟန်းသည်။ တုဏှိ၊ ဆိတ်ဆိတ်နေသည်။
 အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ယဿ၊ အကြင်ရဟန်းသည်။ နက္ခမတိ၊ မနှစ်သက်။ သော၊ ထိုမနှစ်သက်
 သောရဟန်းသည်။ ဘာသေယျ၊ ဆိုရာ၏။

၅၇။ သံယေန၊ သံယာသည်။ ဣဒံ ကထိနဒုဿံ၊ ဤကထိန်လျာ ဖျင်ပုဆိုးကို။
 ဣတ္ထန္နာမဿ၊ ရှိသော။ ဘိက္ခုနော၊ အား။ ကထိနံ၊ ကို။ အတ္ထရိတုံ၊ ခင်းခြင်းငှာ။ ဒိန္နံ၊
 ပေးအပ်၏။ သံယဿ၊ သံယာသည်။ ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ ခမတိ၊ နှစ်သက်အပ်၏။
 တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ တုဏှိ၊ ဆိတ်ဆိတ်နေသည်။ (၊ အဿ) ဖြစ်ရာ၏။ ဧဝံ ဣမိနာ တုဏှိဘာ-
 ဝေန၊ ဤသို့ ဆိတ်ဆိတ်နေသဖြင့်။ ဧတ္ထ၊ ထိုနှစ်သက်သောအဖြစ်ကို။ ဓာရယာမိ၊ မှတ်ရှု၏။
 (မဟာဝါပိဋိတော်၊ ၃၅၂)

(ဣဒံ သံယဿ ကထိနဒုဿ-ဟူသော ဤပါဠိ၌ ၇-ပါးသောကိစ္စ ပြီးပြီးသော သင်္ကန်း ဖြစ်လျှင် “ဣဒံ သံယဿ ကထိနစိဝရံ”ဟု ပြင်၍ ချွတ်အပ်ကြောင်းကို ဆရာမြတ်တို့ မိန့်အပ် ကုန်၏။ တုဏှိသဒ္ဓါသည် ဆိတ်ဆိတ်နေသော အနက်ကို ဟောသော နိပါတ်ပုဒ်တည်း။ ထို့ကြောင့် ဝိမတိဝိနောဒနိဋ္ဌိကာ၌ “တုဏှိတိ စ အကထနတ္ထေ နိပါတော။ အကထနကော အဿ ဘဝေ- ယျာတိ အတ္ထော”ဟု မိန့်အပ်၏။)

၅၈။ ဒသမေ နဂ္ဂဝဂ်၊ ဒသမသိက္ခာပုဒ်၌။ ကထိနုဒ္ဓါရံ န ဒဿန္တိတိ ဧတ္ထ၊ န ဒဿန္တိ- ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ကိဒိသော၊ အဘယ်သို့သဘောရှိသော။ ကထိနုဒ္ဓါရော၊ ကထိနနုတ်ခြင်း ကို။ ဒါတဗ္ဗော၊ ပေးအပ်သနည်း။ ကိဒိသော၊ သော။ ကထိနုဒ္ဓါရော၊ ကို။ န ဒါတဗ္ဗော၊ မပေးအပ်သနည်း။ ဣတိ စေ၊ အံ။ (ကထိနုဒ္ဓါရောကား ရွှေမှလိုက်သည်။) ယဿ ကထိနုဒ္ဓါ- ရဿ၊ အကြင် ကထိနနုတ်ခြင်းအား။ အတ္ထာရမ္မလကော၊ ခင်းခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိသော။ မဟာ၊ များသော။ အာနိသံသော၊ အာနိသင်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဥတ္တာရမ္မလကော၊ နုတ်ခြင်း လျှင် အကြောင်းရှိသော။ အပေါ၊ နည်းသော အာနိသင်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဧဝရူပေါ၊ ဤသို့ သဘောရှိသော။ သော ကထိနုဒ္ဓါရော၊ ထိုကထိနနုတ်ခြင်းကို။ န ဒါတဗ္ဗော၊ မပေးအပ်။

ပန၊ အထူးကို ဆိုဦးအံ့။ ယဿ ကထိနုဒ္ဓါရဿ၊ အား။ အတ္ထာရမ္မလကော၊ ခင်းခြင်း လျှင် အကြောင်းရှိသော။ အပေါ၊ နည်းသော။ အာနိသံသော၊ အကျိုးသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဥတ္တာရမ္မလကော၊ နုတ်ခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိသော။ မဟာ အာနိသံသော၊ များသော အကျိုးသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဧဝရူပေါ၊ သော။ ကထိနုဒ္ဓါရော၊ ကို။ ဒါတဗ္ဗော၊ ပေးအပ်၏။ သမာနိသံသောပိ၊ တူမျှသော အာနိသင်ရှိသော်လည်း။ သဒ္ဓါပရိပါလနတ္ထံ၊ သဒ္ဓါပသာဒကို စောင့်ခြင်းငှာ။ ဒါတဗ္ဗော၊ ပေးအပ်သည်သာလျှင်တည်း။ (ဘိက္ခုနီပိစိတ်အဋ္ဌကထာ၊ ဝိဂ္ဂဟ၊ ၂၀၈)

၅၉။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရားတို့။ သံယော၊ သံယာတော်သည်။ မေ မမ၊ ၎င်း။ ဝစနံ၊ စကားကို။ သုဏှာတု၊ နှာလော့။ သံယဿ၊ အား။ ပတ္တကလ္လံ၊ လျောက်ပတ်သောအခါ ရှိသော ကံသည်။ ယဒိ ဟောတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ဧဝံ၊ ဤသို့ လျောက်ပတ်သော အခါရှိသော ကံဖြစ်သည်။ သတိ၊ ရှိသော်။ သံယော၊ သည်။ ကထိနံ၊ ကို။ ဥဒ္ဓရေယျ၊ နုတ်ရာ၏။ သော၊ ဤသည်ကား။ ဥတ္ထိ၊ သံယာကို သိစေခြင်းတည်း။

၆၀။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရားတို့။ သံယော၊ သည်။ မေ မမ၊ ၎င်း။ ဝစနံ၊ ကို။ သုဏှာတု၊ နှာလော့။ သံယော၊ သည်။ ကထိနံ၊ ကို။ ဥဒ္ဓရတိ၊ ၎င်း။ အာယသ္မတော၊ ရှည်သော သက်တော်ရှိသော။ ယဿ၊ သည်။ ကထိနဿ၊ ကထိနကို။ ဥဒ္ဓါရော၊ နုတ်ခြင်းကို။ ခမတိ၊ နှစ်သက်အပ်၏။ သော၊ ထိုနှစ်သက်သော ရဟန်းသည်။ တုဏှိ၊ ဆိတ်ဆိတ်နေသည်။ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ယဿ၊ သည်။ နက္ခမတိ၊ မနှစ်သက်အပ်။ သော၊ ထိုမနှစ်သက်သော

ရဟန်းသည်။ ဘာသေယျ၊ ဧ။ သံယေန၊ သည်။ ကထိနံ၊ ကို။ ဥဗ္ဗတံ၊ ဧ။ သံယဿ၊ သည်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ခမတိ၊ ဧ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တုဏှိ၊ ဧ။ ဧဝံ ကုမိနာ တုဏှိဘာဝေန၊ ဖြင့်။ ဧတံ၊ ထိုသို့ နှစ်သက်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဓာရယာမိ၊ ဧ။ (ဘိက္ခုနီပိစိတ်ပါဠိတော်။ ၃၇၇)

ဆန္ဒ ဂါမာန'မန္တရေ၊ ညောင်ရင်း၊ မူးဝ၊ ရွာထောင်-စသား၊ ၆-ရွာ မဇ္ဈေ၊ လယ်ချက် ဗေဠိ။ ရမေ၊ သူတော်ကောင်းတို့၏ နှလုံးမွေ့လျော် ပျော်ရာဖြစ်ထသော။ ဝနေ၊ တော၌။ ဝါ၊ ဥတု ၃-ထွေ၊ ရွက်မကြွေသား၊ ပင်ခြေစိမ်းမြ၊ တကွခံပင်၊ နပဲပင်နှင့်၊ ကျူပင်၊ တမာ၊ မြိုင်တောသာ၌။ ဝသန္တေန၊ နေသော။ ဝါ၊ ဓရ ၂-ဖြာ၊ သာသနာကို၊ ကောင်းစွာအားထုတ်၊ မယုတ်လုံ့လ၊ ဝီရိယဖြင့် နေထသော။ သုစိဝုတ္တိနာ၊ စင်ကြယ်သော အကျင့်ရှိထသော။ ဝိမလာစာရနာမေန၊ ဝိမလာစာရ အမည်ရှိသော။ ထေရေန၊ မထေရ်သည်။ -

ပရေသမ္ပိ၊ သူတပါးတို့၏လည်း။ ဟိတေသိနာ၊ အစီးအပွါးကို ရှာလေ့ရှိထသော။ ဝိနယစာရကာမိနာ၊ ဝိနည်းအကျင့်ကို အလိုရှိထသော။ သာရဓမ္မေန နာမေန၊ သာရဓမ္မ အမည်ရှိသော။ ဘိက္ခုနာ၊ သည်။ အဘိယာစိတေန၊ ရှေးရှုတောင်းပန်အပ်သည်ဖြစ်၍။ ဝါ၊ တောင်းပန်ခြင်းကြောင့်။ ကထိနေသု၊ တို့၌။ သဗ္ဗတာ၊ ဖြင့်။ ကောသလ္လတ္ထံ၊ လိမ္မာစေခြင်း အကျိုးငှာ။ နာနာဂန္တေဟိ၊ အထူးထူးသော ပါဠိ၊ အဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းတို့မှ။ နိဟရိတွာန၊ မြင်းမိုရ်တောင် ခြေရင်းမှ သဲကို ထုတ်ဆောင်ဘိသကဲ့သို့ ထုတ်ဆောင်၍။ သာဓု၊ စွာ။ ထပိတာ၊ သော။ ကထိနဒီပနိ၊ ကထိန်ကို ပြရာပြကြောင်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကထိနဒီပနိ အမည်ရှိသော ကျမ်းသည်။

ဇိနစက္ကေ၊ ၅-ပါးမာရ်အောင်၊ မြတ်ဘုန်းခေါင်၏ သာသနာတော်သည်။ ဝတမ္မရေ၊ ၂၃၆၄-ခုသို့ ရောက်လတ်သော်။ သက္ကရာဇေ၊ ကောဇာသက္ကရာဇ်သည်။ ရဟကပေ၊ ၁၁၈၂-ခုသို့ ရောက်လတ်သော်။ ကတ္တိကမာသေ၊ တန်ဆောင်မုန်းလ၌။ နိဋ္ဌိတာ နိဋ္ဌိ ကုတာ-ဂတာ ပတ္တာ၊ အပြီးသို့ ရောက်ပြီ။ တံ၊ ထိုကထိနဒီပနိ-အမည်ရှိသော ကျမ်းကို။ သပ္ပုရိသာ၊ တို့သည်။ ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်တလဲလဲ။ စိန္တယန္တ၊ ကြံကြစေကုန်သတည်း။

ဂါထာယံ ကတ္တိကက္ကတိ ဝတ္ထဗေ ဂါထာပန္နဝသေန ဝိယံ ကတွာ ကတ္တိကာတိ ဝုတ္တံ။

ဂါထာယံ၊ နိဂုံးဂါထာ၌။ ကတ္တိကက္ကတိ၊ ကတ္တိက-ဟူ၍။ ဝတ္ထဗေ၊ ဆိုလိုလျက်။ ဂါထာပန္နဝသေန၊ ဂါထာပန္န၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝိယံ ကတွာ၊ ဒီယပြု၍။ ကတ္တိကာတိ၊ ကတ္တိကာ-ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။

ဤတွင် ကထိနဒီပနိကျမ်း ပြီး၏။

ဆူးကားဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုမန

{ ၁၈ } ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခိတောဒနိကျမ်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

- (၁) ကင်္ခိလကင်္ခိရေကော ဇိနော ဇဠု၊ ပါလေတု ယော ဓိရေကော သမောဟကံ။
ကင်္ခိ ဇနာနံ သုဝိနေတိ သော မမံ၊ ကင်္ခိလကာနံ သမုဟဿ ကင်္ခိနော။ ။
(ဣန္ဒဝံသဂါထာ)
- (၂) ရတနာပုဏ္ဏပူရဿ၊ အာဒိရညော ဝိဇာနတံ။
ပဗ္ဗဇ္ဇာယ သုဘဝတံ၊ ဒသု'နဝဿတိက္ခုနော။ ။
- (၃) ဥပ္ပန္နာနုပ္ပန္နကထာ၊ ဒွေဠကကာရဏာ'ယတိ။
တံ သုတွာ တဿေဝ ပုဗ္ဗေ၊ ဝိဟာရေ ဝသိတော ထေရော။
- (၄) သုမနော နာမ ပါသာဒေ၊ ယထာဗလံ ဝိစာရေသိ။
ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခိတောဒနိ၊ နာနာနယသမာကုလန္တိ။ ။ (ပထျာဝတ္ထ ၃-ဂါထာ)

(၁) ကင်္ခိလကင်္ခိရေကော ဇိနော ဇဠု၊ ပါလေတု ယော ဓိရေကော သမောဟကံ။
ကင်္ခိ ဇနာနံ သုဝိနေတိ သော မမံ၊ ကင်္ခိလကာနံ သမုဟဿ ကင်္ခိနော။ ။

ကင်္ခိလကင်္ခိရေကော၊ ယုံမှားခြင်းများကုန်သော ဝေနေယျတို့၏ ယုံမှားခြင်းကို ဖောက်ခွဲဖျက်ဆီးတော်မူတတ်သော။ ဓိရေကော၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ဆောင်တော်မူသော။ ယော ဇိနော၊ မာရ်အောင်ရတနာ၊ မြတ်စွာသခင်၊ အကြင်တရားမင်း သည်။ ကင်္ခိလကာနံ၊ ယုံမှားခြင်းများကုန်သော။ ဇနာနံ၊ ဝေနေယျ သတ္တဝါအပေါင်းတို့၏။ သမောဟကံ၊ ပြင်းစွာ တွေဝေတတ်သော။ ဇဠု၊ ထွေးရှုပ်ရစ်ပတ်တတ်သော။ ကင်္ခိ၊ ယုံမှားခြင်းကို။ သုဝိနေတိ၊ ကောင်းစွာ ဖြေဖျောက်တော်မူပြီ။ သော ဇိနော၊ မာရ်အောင်ရတနာ။

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

မြတ်စွာရွှေကိုယ်၊ ထိုတရားမင်းသည်။ သမုဟဿ၊ ပြင်းစွာမှိုက်မဲတွေဝေတတ်သော။ ကဒီနော၊ ယုံမှားလေ့ရှိသော။ မမံ၊ အကျွန်ုပ်အား။ ပါလေတု၊ စောင့်ရှောက်တော်မူပါစေသတည်း။

(၂) ရတနာပုဏ္ဏပူရဿ၊ အာဒိရညော ဝိဇာနတံ။
ပဗ္ဗဇ္ဇာယ သုဘဝတိ၊ ဒသ္မနဝဿဘိက္ခုနော။ ။

ရတနာပုဏ္ဏပူရဿ၊ ရတနာပုံ ရွှေပြည်တော်ကြီး၏။ အာဒိရညော၊ ရှေးဦးအစ၊ မြို့တည်ပဌမ မင်းတရားကြီး၏။ ကာလေ၊ လက်ထက်တော်၌။ ဝိဇာနတံ၊ စာသိကျမ်းမြင် ပညာရှင်တို့အား။ ဒသ္မနဝဿဘိက္ခုနော၊ ၁၀-ဝါမရသော နဝကရဟန်း၏။ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ၊ သရဏဝံပေး၍ ရဟန်း၊ သာမဏေပြုခြင်း၌။

(၃) ဥပ္ပန္နာနုပ္ပန္နကထာ၊ ဒွေဠကကာရဏာ'ယတိ။
တံ သုတွာ တဿေဝ ပုဗ္ဗေ၊ ဝိဟာရေ ဝသိတော ထေရော။

အာယတိ၊ နောင်အခါ၌။ ဒွေဠကကာရဏာ၊ ယုံမှားသံသယ၊ နှလုံးနှစ်ခွဲဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော။ ဥပ္ပန္နာနုပ္ပန္နကထာ၊ ဖြစ်၊ မဖြစ်ကို ငြင်းခုံကြသော စကားသည်။ (သုဘဝတိ၊ ကောင်းစွာဖြစ်ကြ၏။) တံ၊ ထိုငြင်းခုံကြသော စကားကို။ သုတွာ၊ ကြားသိ တွေ့မြင်ရ၍။ တဿေဝ၊ ထိုရတနာပုံ ရွှေမြို့တော်ကြီး၏သာလျှင်။ ပုဗ္ဗေ၊ အရှေ့မျက်နှာ၌။ ဝိဟာရေ၊ မဟာဝိသုတာရာမ၊ နာမသမိုက်၊ ကမ္မည်းစိုက်သည်။ တိုက်တော်ကြီး၌။

(၄) သုမနော နာမ ပါသာဒေ၊ ယထာဗလံ ဝိစာရေသိ။
ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခဘေဒနိ၊ နာနာနယသမာကုလန္တိ။ ။

ပါသာဒေ၊ ဘုံ ၃-ဆင့်ရှိသော ပြာသာဒ်ဝေယံ၊ ကျောင်းဗိမာန်၌။ (ဝသိတော၊ အာဝါသိကအဖြစ်ဖြင့် သီတင်းသုံးနေသော။) သုမနော နာမ၊ သုမနအမည်ရှိသော။ (ထေရော၊ မထေရ်သည်။) ယထာဗလံ၊ အားအစွမ်းရှိသောအတိုင်း။ ဝါ၊ အားအင်သတ္တိ ရှိပါသမျှ။ နာနာနယသမာကုလံ၊ အထူးထူးသောနည်းတို့ဖြင့် ပြွမ်းသော။ ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခဘေဒနိ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခဘေဒနိအမည်ရှိသော အဆုံးအဖြတ်ကို။ ဝိစာရေသိ၊ စီရင်ရေးသား၏။

ဆရာ ၆-ပါး

ဣဒါနိ ယံ ပုဗ္ဗေ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိပလေန ဒသဝဿေန ဝါ အတိရေကဒသဝဿေန ဝါ ဥပသမ္မာဒေတုံ နိဿယံ ဒါတုန္တိ သင်္ခေပတော ဥပဇ္ဈာယာစရိယာနံ လက္ခဏံ ဝုတ္တံ၊ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ “ပဇ္ဇဟိ ဘိက္ခဝေ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတေနာ”တိအာဒိမာဟ။ (မဟာဝါအဋ္ဌကထာ။၂၇၀)

ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခိဘေဒနီကျမ်း (ဆူးကားဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုမန) ၃၈၇

ဥပဇ္ဈာစရိယလက္ခဏာကထာယံ န သာမဏေရော ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗောတိ ဥပဇ္ဈာ-
ယေန ဟုတွာ န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ (ဋီကာဝိမတိ။၂။၁၀၇)

အာစရိယော ဝန္တိယောတိ ပဗ္ဗဇ္ဇာစရိယော ဥပသမ္ပဒါစရိယော နိဿယာ-
စရိယော ဥဒ္ဓေသာစရိယော သြဝါဒါစရိယော'တိ အယံ ပဉ္စဝိဓောပိ အာစရိယော
ဝန္တိယော။ (ပရိဝါဒဂ္ဂဟာ။၂၂၄)

ယင်းသည့်အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာ သာဓက ၃-ရပ်တွင် ဥပဇ္ဈာစရိယာနံ သမာသံပုဒ်တွင်
အာစရိယပုဒ် တစိတ်အရကို ဆရာ ၅-ရပ် ပြသည်။ ၎င်းဆရာ ၅-ရပ်၏ လက္ခဏာကို
“ပဉ္စဟိ ဘိက္ခဝေ အင်္ဂေဟိ”စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်-ဟု “ဥပဇ္ဈာစရိယာနံ လက္ခဏံ ဝုတ္တံ”
ဟူသော ပါဠိရပ်ဖြင့် အထင်အရှား အဋ္ဌကထာပြပါလျက်နှင့် ပဉ္စက, ဆက္က, သောဠသ၌
ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော-သဒ္ဓါ မပါရှိမှုနှင့် ဦးဒသဝဿပဗ္ဗဇ္ဇာစရိယကို ပဉ္စကသို့ မသွင်းခြင်း၊ အာပတ်
မတပ်ခြင်းများသည် “အသမပေက္ခိကဝိနယဓရ” ဧကန်သမိုက် ထိုက်သည်ပင် ဖြစ်သည်။

ဋီကာရှင် ဝိမတိဆရာလည်း သည်၌ပင် “ဥပဇ္ဈာစရိယလက္ခဏာကထာယံ”စသည်ဖြင့်
ဆိုပြီးလျက်နှင့် “တိဝိဓံပိ သန္ဓာယ”ဟူသောစကားကို ဆိုခြင်းသည် မိမိစကား ၂-ရပ်ပင် ရှေ့
နောက်နှီးနှောသည့် လက္ခဏာ မထင်။ ဆင်ခြင်နစ်နောကောင်းသောအရာ ဖြစ်သည်။ ထိုထို
အရာ၌ ဥပဇ္ဈာယ, အာစရိယ-ဟူ၍ နိတတ္ထသဒ္ဓါ ၂-ခုသာ လာသည်။ အာစရိယအရကို ၂-ပါး,
၃-ပါးခွဲဝေ၍ ယထာရဟသင့်ရာ ယူသင့်သည်။ သည်၌ ပဗ္ဗဇ္ဇာစရိယ-ပါ ၃-ပါးယူသင့်သည်။

ရဟန်းခံ မပေးကောင်းစသည်

ပဉ္စဟိ ဘိက္ခဝေ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတေန ဘိက္ခုနာ န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗံ။ န
နိဿယော ဒါတဗ္ဗော။ န သာမဏေရော ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗော။ န အသေက္ခေန
သီလက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ (ဝိ၊၃။၉၀) ။ပ။ ဦးဒသဝသော ဟောတိ။
(မဟာဝါခန္ဓကပါဠိ။၉၃)

န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗံတိ ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတွာ န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော။ န နိဿယော
ဒါတဗ္ဗောတိ အာစရိယေန ဟုတွာ နိဿယော န ဒါတဗ္ဗော။
(၎င်းမဟာဝါခန္ဓကထာ။၂၇၀-၂၇၁)

န သာမဏေရော ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗောတိ ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတွာ သာမဏေရော န
ဂဟေတဗ္ဗော။ အယံ မတ္ထော အင်္ဂုတ္တရနိကာယဋ္ဌကထာယ ဝုတ္တော ယေဝ။
(သာရတ္ထဒီပနီ၊ဋီ၊၃။၂၃၉)

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

န သာမဏေရော ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗောတိ ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတွာ န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။
(ဋီကာဝိမတိ၊ ၂။၁၀၇)

ယဿ စေ'တ္ထ ပဗ္ဗဇာ ဝါရိတာ၊ တံ သန္ဓာယ ဣဒံ ဝုတ္တံ “အနုပသမ္ပန္နော န ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော၊ ဥပသမ္ပန္နော နာသေတဗ္ဗော”တိ။ (မဟာဝါဠ၊ ၂၉၇)

ယေသဉ္စ ပဗ္ဗဇာ ပဋိက္ခိတ္တာ၊ ဥပသမ္ပဒါပိ တေသံ ပဋိက္ခိတ္တာဝ။(၎င်းမဟာဝါဠ၊ ၃၁၃)

ပဗ္ဗဇာဓိကာရေ- တတ္ထကတာ၊ ပဗ္ဗဇာဝ သဗ္ဗတ္ထ ပန ဥပသမ္ပဒါဘိလာပေန အဓိပ္ပေတာ တဒနုဘာဝတော ဥပသမ္ပဒါယ။ (ဋီကာဝဇီရ၊ ၄၃၆)

ဆက္ကေသု ဦနဒသပဒံ ဝိသေသော။ တံ သဗ္ဗတ္ထ အာပတ္တိကရံ။ (အဋ္ဌကထာ)
အတ္တာပတ္တိ ဦနဒသဝသော အာပဇ္ဇတိ။ နော ဒသဝသော။ (ပရိဝါပါဠိ၊ ၂၁၇)

(အဟံ ပဏ္ဍိတော ဗျတ္တောတိ) နဝေါ ဝါ မဇ္ဈိမော ဝါ ပရိသံ ဥပဋ္ဌာပေန္တော ဦနဒသ-
ဝသော အာပဇ္ဇတိ။ နော ဒသဝသော။ (၎င်းပရိဝါအဋ္ဌကထာ၊ ၁၆၃)

တိတ္ထိယပက္ကန္တကော ဘိက္ခဝေ အနုပသမ္ပန္နော န ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော၊ ဥပသမ္ပန္နော နာသေတဗ္ဗော။ (မဟာဝါပါဠိ၊ ၁၂၀)

သော န ကေဝလံ န ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော။ အထ ခေါ န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗောပိ။
(၎င်းမဟာဝါအဋ္ဌကထာ၊ ၃၀၂)

န ဘိက္ခဝေ ဦနဒသဝသေန ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော၊ ယော ဥပသမ္မာဒေယျ၊
အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒသဝသေန ဝါ အတိရေကဒသ-
ဝသေန ဝါ ဥပသမ္မာဒေတံ။ (မဟာဝါခန္ဓကပါဠိ၊ ၇၅)

သို့ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ ၃-ရပ် မြဲမြံစွာ လာချေရကား ဦနဒသဝသထေရ
မမြောက်သူတို့ သရဏဂုံပေးခြင်း၊ ဥပဇ္ဈာယ်မှုခြင်းများသည် ဧကန် အာပတ်သင့်သည်။
ရှင်ဖြစ်၊မဖြစ်ကို ၎င်းပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ ၃-ရပ်မှာပင် နိတတ္ထ အထူးမဆို။ နောက်ဋီကာ
ရှင်တို့ ဆိုသည်ကိုလည်း အခိုင်အမာ ပမာဏ မပြုသာ၊ ပမာဒလေခ ဖြစ်ပလေရာသည်။

“အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဥတ္တိစတုတ္ထေန ကမ္မေန ဥပသမ္မာဒေတံ”ဟူသော ဒေသနာ
တော် (ဝိ၊ ၃။ ၇၀)၌ ဥပသမ္ပဒကံ ဆောင်ရွက်မည့်သူကို ဝါမမှတ်မှု၍ “ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ
ပဋိပလေန သံယော ဉာပေတဗ္ဗော” (ဝိ၊ ၃။ ၇၁)ဟု ဟောတော်မူသကဲ့သို့ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ
တိဟိ သရဏဂမနေဟိ ပဗ္ဗန္တံ” (ဝိ၊ ၃။ ၂၉) (သာမဏေရပဗ္ဗန္တံ၊ ဝိ၊ ၃။ ၁၁၅)ဟူသော ဒေသနာတော်၌
ပဗ္ဗဇာကံဆောင်ရွက်မည့်သူကို ဝါဖြင့် မှတ်၍ ပဉ္စက၊ ဆက္က၊ သောဠသဒေသနာများကို
ဟောတော်မူချေရကား ပဉ္စက၊ ဆက္က၊ သောဠသဒေသနာတွင် ပဓာနဖြစ်၍ မြဲမြံသည့်

ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခိဘေဒနီကျမ်း (ဆူးကားဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုမန) ၃၈၉

ဒသဝဿအင်္ဂါလက္ခဏာ မရှိလျှင် သာမဏေရပဗ္ဗဇ္ဇကံ မြောက်ရန် အကြောင်းမရှိ။ မူဂပဗ္ဗဇ္ဇ-
စသည်ကို ဥပသမ္ပန္နမျှကိုသာ ထင်ထင်ရှားရှား ခွင့်ပေး၍ ပဗ္ဗဇ္ဇကို ရဲရဲအဋ္ဌကထာ မဆိုသ
ကဲ့သို့ ဦးဒသဝဿပဗ္ဗဇ္ဇကို ဖြစ်၊မဖြစ် ရဲရဲမဆိုသာ။ ပါဠိမှာလည်း ဖြစ်၊မဖြစ် နိတတ္ထ မရှိ။
အနုလောမနေယျတ္ထမှာ ရှေးစကားများပင်။

န ဘိက္ခဝေ မူဂေါ ပဗ္ဗဇေတဗ္ဗော၊ ယော ပဗ္ဗာဇေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။
(မဟာဝါခန္ဓက၊၁၂၇)

မူဂေါတိ ယဿ ဝစီဘေဒေါ နပ္ပဝတ္တတိ၊ ယဿာပိ ပဝတ္တတိ၊ သရဏဂမနံ ပန
ပရိပုဏ္ဏံ ဘာသိတံ န သက္ကောတိ။ တာဒိသံ။ (မဟာဝါခန္ဓကထာ၊၃၁၃)

ယေသဉ္စ ပဗ္ဗဇ္ဇ ပဋိက္ခိတ္တာ၊ ဥပသမ္ပဒါပိ တေသံ ပဋိက္ခိတ္တာဝ။ သစေ ပန တေ သံယော
ဥပသမ္ပာဒေတိ၊ သဗ္ဗေပိ ဟတ္ထစိန္တာဒယော သူပသမ္ပန္နာ။ (၎င်းမဟာဝါ၊၄၅၊၃၃၃)

သို့ပါဠိအဋ္ဌကထာ ၂-ရပ် ကုက္ကစ္စသံသယရှိရန် အထင်အရှား လာပါလျက်နှင့်
ဦးဒသပဗ္ဗဇ္ဇကို ကံမြောက်သည်-ဟု ယူလျှင် “အာတာသေ ပဒံ ဒသေတိ”ဟူသကဲ့သို့
ဗုဒ္ဓ-ဗုဒ္ဓမတညအရာသို့ ရောက်သင့်သည်ပင် ဖြစ်သည်။

န ဘိက္ခဝေ ဦးဒသဝဿေန ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော၊ ယော ဥပသမ္ပာဒေယျ၊
အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒသဝဿေန ဝါ အတိရေကဒသ-
ဝဿေန ဝါ ဥပသမ္ပာဒေတံ။ (ဝိ၊၃၊၇၅)

န ဘိက္ခဝေ ဗာလေန အဗျတ္တေန ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော၊ ယော ဥပသမ္ပာ-
ဒေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိပလေန-
ဒသဝဿေန ဝါ အတိရေကဒသဝဿေန ဝါ ဥပသမ္ပာဒေတံ။ (ဝိ၊၃၊၇၅)

ဟူသော ပါဠိတော် ၂-ရပ်၌ ဗျတ္တပဋိပလ၊ ဒသဝဿ ၂-ချက်ကို တွဲဖက်၍ ခွင့်ပေးတော်မူရ
ကား “ဗျတ္တေန ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနာ ပဋိပလေန သံယော ဉာပေတဗ္ဗော” (ဝိ၊၃၊၇၁)၌ ဗျတ္တပဋိပ
လဖြင့် ကံမြောက်သကဲ့သို့ ပဉ္စက၊ သောဠသဝါရဖြင့် ကံမြောက်လေသည်-ဟု မယူရာ။
ဆက္က၊ သောဠသဝါရကိုသာ နောက်အမိန့်တော်ဖြစ်၍ အခိုင်အမာ ပြုသင့်ပလေသည်။

“ယာ သာ ဘိက္ခဝေ တီဟိ သရဏဂမနေဟိ ဥပသမ္ပဒါ အနုညာတာ၊ တံ အဇ္ဇ
ပဋိက္ခိပါမိ” (ဝိ၊၃၊၇၀)ဟု ဟောတော်မူသကဲ့သို့ “ယာ ဦးဒသေန ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊ တံ အဇ္ဇ ပဋိက္ခိပါမိ”ဟု
ဟောတော်မူသော်လည်း—

ယာ သာ ဦးဒသေန ပဗ္ဗဇ္ဇာ။ တံ သာဓု သုန္ဒရံ အနာပတ္တိ။ မမ ဝါဒါနုဝါဒေါ။
ပေါရာဏမေတော၊ ဗုဒ္ဓါနံ အဝိဇဟိတဋ္ဌာနံ၊ အပရိဟာနိယဓမ္မော။

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

စသည်ဖြင့်လည်း ဟောတော်မမူရုံသာမက ပဉ္စက၊ ဆက္က၊ သောဠသဝါရများကိုပင် ထပ်မံ၍ ဟောတော်မူသည်ပင် ဖြစ်သောကြောင့် ဦးဒသပဗ္ဗေကို ကံမြောက်သည်-ဟူ၍ အခိုင်အမာ မယူသာ၊ မမြောက်-ဟူ၍သာ ယူသော် ယူရာသည်။ ယုံမှားသံသယ ဒွိဟမကင်းသင့်သော အရာလုံးလုံးပင် ဖြစ်ပလေသည်။

ဦးဒသဝဿပဗ္ဗေကံမြောက်၍ အာပတ်မသင့်လျှင် ပဉ္စက၊ ဆက္က၊ သောဠသဝါရ များ၌ “န နိဿယော ဒါတဗ္ဗော။ န သာမဏေရော ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗော”ဟူသော ကြိယာ ၂-ချက်ကို ဟောတော်မမူရာ။ “ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော နိဿယော ဒါတဗ္ဗော၊ သာမဏေရော ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗော”ဟူသော အန္တယသုက္ကပက္ခ၌ “ဒသဝဿဗျတ္တထေရလည်း နိဿယာစရိယ သာ ထိုက်၍ သာမဏေရပဗ္ဗေကံကို မဆောင်သင့်၊ သရဏဂုံ မပေးသင့်” အဓိပ္ပါယ်ရောက် လေရကား အာပတ်ကိုလည်း တပ်သင့်သည်။ ပဗ္ဗေကံ မြောက်၊မမြောက်ကိုလည်း ယုံမှား သင့်သည်။ သုက္ကပက္ခမှာ အာပတ်သင့်၍ ကဏှပက္ခမှာ အာပတ်လွတ်ရာသည်။ ပဉ္စက၊ ဆက္က၊ သောဠသဒေသနာကိုလည်း ဟောကျိုးမရှိရာ။ ဥပသမ္မဒေသနာသို့ ရောက်ထိုက်သူသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ပဗ္ဗေကံသို့ ရောက်ထိုက်သကဲ့သို့ ဥပသမ္မဒေသနာထိုက်သူမှာလည်း ပဗ္ဗေပဇ္ဇ ဧကန်ထိုက်လေရကား ပဉ္စက၊ ဆက္က၊ သောဠသဝါရများ၌ “န သာမဏေရော ဥပဋ္ဌာပေ- တဗ္ဗော”ဟူသော ဝါကျအရကို “ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတ္တာ သာမဏေရော န ဂဟေတဗ္ဗော။ (သာရတ္ထ၊ဇိ၊ ၂၃၉) ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတ္တာ န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော”ဟု သုတ်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဝိနည်း၊ ဋီကာရှင်တို့ ဖွင့်ဆိုပေသည်ကို အာပတ်မျှမသင့်-ဟု ယူပေသော ဝိနည်းဓိရ်လည်း ပဉ္စက၊ ဆက္က၊ သောဠသဒေသနာကို ပုတ်ခတ်သည်ပင် ဖြစ်သည်။

“ဆဟိ ဘိက္ခဝေ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတေန ဘိက္ခုနာ”စသော သောဠသဆက္က၌ ဒသဝဿအင်္ဂါ ဗျတ္တလက္ခဏာကို ပယ်လျှင် ဒသဝဿနှင့် အင်္ဂါတူပါသည့် ပဉ္စက ၈-ချက် ကိုလည်း ပယ်သင့်တော့သည်။ ပဉ္စက၊ ဆက္က၊ သောဠသကို ပယ်လိုလျှင် “ဗျတ္တေန ဘိက္ခဝေ ပဋိဗလေန သံယော ဉပေတဗ္ဗော”ဟူရာ၌ အဗျတ္တအပွဋိဗလဖြစ်သူပင် ကမ္မဝါစာ ရွတ်သော် လည်း ဥပသမ္မဒကံ မြောက်ရာသော အနိစ္စိတအဓိပ္ပါယ်ကို ယူရာသည်။ ဗျတ္တပဋိဗလဖြစ်မှ ဥပသမ္မဒကံမြောက်လျှင် ပဉ္စက၊ ဆက္က၊ သောဠသအင်္ဂါအပါ သာပတ္တိလက္ခဏာ စုံလင်မှ သာမဏေရပဗ္ဗေကံ မြောက်ရာသည်-ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း ယူသင့်တော့သည်။

“ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော”ဆိုလျှင် “ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော”လည်း အတွင်းဝင်သကဲ့သို့ “န ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော”ဆိုလျှင် “န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော”လည်း အနှောဂစ ဖြစ်လေရကား-

န ဘိက္ခဝေ ဦးဒသဝဿေန ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော၊ ယော ဥပသမ္မာဒေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၇၅)

ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခိဘေဒနိကျမ်း (ဆူးကားဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုမန) ၃၉၁

ဟု ဥပသမ္ပန္နကိုသာ ဟောသော်လည်း ပဗ္ဗဇ္ဇပါ သိမ်းယူသင့်သည်။ သိမ်းယူသင့်ကြောင်းမှာ အထက်ပြခဲ့သည့် အဋ္ဌကထာသည်ပင်။

“အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ တိတိ သရဏဂမနေဟိ ပဗ္ဗဇ္ဇံ” (ဝိ၊၃။၂၉)၌ “သရဏဂုံနှင့် မပြုလျှင် ရှင်မဖြစ်”ဟု မြတ်စွာဘုရားစကား မရှိသော်လည်း သရဏဂုံနှင့် မပြုလျှင် ရှင်မဖြစ်သကဲ့သို့ “ဆ ဟိ ဘိက္ခဝေ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတေန ဘိက္ခုနာ”စသည်၌ “အင်္ဂါ ၆-ပါးမစုံလျှင် ရှင်မဖြစ်” ဟု မြတ်စွာဘုရားစကား မရှိသော် အင်္ဂါ ၆-ပါးစုံလျှင် မဖြစ်ဖွယ်မရှိ။ ပဉ္စက၊ ဆက္က၊ သောဠသ ဝါရများ၌ ဥပသမ္ပဒသဒ္ဓါနှင့် ဝဇီရဋီကာရှင်တို့ ဆိုသည့်အတိုင်း ပဗ္ဗဇ္ဇကို မယူလျှင် “တိတ္ထိယပတ္တန္တကော ဘိက္ခဝေ အနုပသမ္ပန္နော”စသည် (ဝိ၊၃။၁၂)၌ ပဗ္ဗဇ္ဇကံ မြောက်လေရာသည်။ “ဥပသမ္ပန္န-သဒ္ဓါသာ ပါသောကြောင့် ဥပသမ္ပဒကံ မမြောက်” အဓိပ္ပါယ်ရောက်ရကား အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာရှင်တို့ ဆိုသည့်အတိုင်း “ဥပသမ္ပဒဒေတဗ္ဗော။ သာမဏေရော ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗော” ၂-ဝါကျတွင် ၁-ခုခုဖြင့် ယူသင့်သည်။

သံယဘေဒကော အနုပသမ္ပန္နော။ (မဟာဝါပါဠိ။၁၂၃)

ယော ဒေဝဒတ္တော ဝိယ (သာသနံ ဥစ္စမ္ပံ ဥဗ္ဗိနယံကတွာ စတုန္ဒကမ္မာနံ အညတရ-ဝသေန) သံယံ ဘိန္ဒတိ၊ အယံ သံယဘေဒကော နာမ။ တဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာ စ ဥပသမ္ပဒါ စ ဝါရိတာ။ (၎င်းမဟာဝါအဋ္ဌကထာ။၃၀၆)

သင်္ဂဟေတဗ္ဗော အနုဂ္ဂဟေတဗ္ဗော ဥဒ္ဓေသေန ပရိပုတ္တယ ဩဝါဒေန အနုသာသနိယာ။ (ဝိ၊၃။၆၃)

ဟူသော ဥပဇ္ဈာယ၊အာစရိယဝတ်၌ ဒသဝဿဝယောဝုဒ္ဓလက္ခဏာအင်္ဂါသာ ထင်မြင်ရ ကား ပဗ္ဗဇ္ဇကံ၏ ဒသဝဿအရာသည် အလွန်ထင်ရှားသည်ပင် ဖြစ်သည်။

“ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇံ ဥပနိဇ္ဈာယတိတိ ဥပဇ္ဈာ” (ဝိ၊၄။၃။၃၁၅။ ဝဇီရဋီ။၂၆၇)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇံ ဒိသ္မာ စောဒေတာ စ သာရေတာ စ” (ဝိ၊၄။၁။၃၆)ဟူ၍လည်းကောင်း အဋ္ဌကထာ တို့၌လာရကား ဦးဒသဝဿနဝကသည် ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇကို မယူနိုင် ဧကန်ဖြစ်၍ ဥပဇ္ဈာယ်မူ၍ သရဏဂုံ မပေးသင့်၊ မပေးထိုက်သူပင် ဖြစ်သည်။

“န ဘိက္ခဝေမူဂေါ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော၊ ယော ပဗ္ဗာဇေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ခဿ”

စသော ပါဠိတော် (ဝိ၊၃။၁၂)၌-

ဟတ္ထစ္ဆိန္နာဒယော ပန ဒုတ္တိသ သုဩသာရိတာ၊ ဥပသမ္ပဒဒိတာ ဥပသမ္ပန္နာဝ ဟောန္တိ၊ န တေ လဗ္ဘာ ကိစ္ဆိ ဝတ္တိ။ အာစရိယုပဇ္ဈာယာ ပန ကာရကသံယော စ သာတိသာရာ။ န ကောမိ အာပတ္တိတော မုစ္စတိ။ (ဝိ၊၃။၄၂၉)

F.26-D

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

ဟု (မဟာဝဂ္ဂ)စမ္ပယျက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ (၄၂၉) ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် ဥပသမ္ပဒသဒ္ဓါဖြင့် ပဗ္ဗဇ္ဇကို ယူခြင်းသည် မြတ်စွာဘုရား အလိုတော်သိ အဋ္ဌကထာဆရာ အယူပင်-ဟု လုံးလုံးမှတ်ယူသင့်သည်။ ပဗ္ဗဇ္ဇ ဥပသမ္ပဒ-သဒ္ဓါ ၂-ပါးကို ယထာရဟ အဓိပ္ပါယ်ရှေ့နောက် သင့်လျော်အောင် မယူလျှင် ဟတ္ထန္တိန္ဒ-စသည်ကို ဥပသမ္ပဒကံဆောင်ရာ ပါဠိမလာသော ကြောင့် အာပတ်မသင့်ရာ။

“ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတ္တာ န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော” ဟူသော ဝိမတိဋီကာ (၂။၁၀၇)ရှင် စကား ဌ်လည်း “ဆံရိတ်ခြင်း၊ သင်္ကန်းလွမ်းခြင်းများကို ပြု၍ ငါ့ထံ ဆောင်ခဲ့၊ ငါ သရဏဂုံပေး၍ ဥပဇ္ဈာယ်မူမည်” ဟု ဦးနဒသဝဿနဝက မဆိုထိုက်သည်ကို ရည်၍ ဋီကာရှင် ဖွင့်ဆိုသည်။ တိဝိဓမ္မိ သန္ဓာယ-ဟူသည်မှာ အထက်စကားများ၌ စိစစ်ပြီ။

“န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ၊ န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗံ၊ န နိဿယော ဝါတဗ္ဗော” (စူဠဝါ။၈၃) ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ “သောဓေတော ပဗ္ဗာဇေထ၊ သောဓေတော ဥပသမ္ပာဒေထ၊ သောဓေတော နိဿယံ ဓေထ” ဟူ၍ လည်းကောင်း စူဠဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ ဆိုသောကြောင့်-

ဒသဝဿန ဘိက္ခုနာ ဗျတ္တေန ပဋိဗလေန ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ၊ ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗံ၊ နိဿယော
ဝါတဗ္ဗော။ သာမဏေဇော ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗော။

ဟူသော ပရိဝါပါဠိတော် (၂၄၈)၌ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံကို ပါဠိလွန်၊ ပါဠိမှား၊ ပါဠိပျက်၊ ပါဠိချွတ်- ဟူ၍ မဆိုသင့်။

န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗံ၊ န နိဿယော ဝါတဗ္ဗော၊ န သာမဏေဇော ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗော။ ဟူသော စူဠဝဂ္ဂပါဠိတော် (၈၃)၊ ပါရိဝါသိကဝတ်၌ “န သာမဏေဇောတိ အညော သာမဏေဇော န ဂဟေတဗ္ဗော” ဟူ၍ (စူဠဝါ)အဋ္ဌကထာ(၈)ဖွင့်ဆိုရာ၌ ပါရိဝါသိကရဟန်း သရဏဂုံပေးသော်လည်း ဝတ္တဘေဒဒုက္ကဋ်အာပတ် မသင့်ရာ။ မသင့်သည်ပင်-ဟူ၍ ယူပြန် လျှင်လည်း “အာစရိယေန ဟုတ္တာပိ တမ္ပဝါစာ န သာဝေတဗ္ဗော” ဟူသော ၎င်းပါရိဝါသိက ဝတ် (ဝိဋ္ဌ၊၄။၈)၌ ဝတ္တဘေဒဒုက္ကဋ်အာပတ် မသင့်လေရာ။ ထို့ကြောင့် “န သာမဏေဇော ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗော”၌ သရဏဒါန-ပါ ယူသင့်သည်။

ဒသဝဿထေရ၏ ပဗ္ဗဇ္ဇကံဆောင်ရန် ပါဠိလာပုဂ္ဂိုလ်ကို ရှာလျှင် ‘ပဗ္ဗဟိ ဆဟိ’ စသော သောဠသဝါရမှတစ်ပါး ရှာရန် မရှိ။ ၎င်းသောဠသဝါရမှာ “ပဗ္ဗဇ္ဇာစရိယ မပါလျှင် ဒသဝဿထေရ ဆ၊ပဗ္ဗအင်္ဂါ ပြည့်စုံသူလည်း ပဗ္ဗဇ္ဇကံကို မဆောင်ထိုက်” အဓိပ္ပါယ်ရောက် ချေရကား ဦးနဒသဝဿပဗ္ဗဇ္ဇကံကို သံသယရှိသင့်သည်ပင် ဖြစ်သည်။

ဥပဇ္ဈာယ်ထိုက်၍ သာမဏေဗ္ဗေပိုင်သူမှာ သရဏဂုံပေး၍ ပဗ္ဗဇ္ဇကံကို ဆောင်ရာ၌ အပ်၊မအပ်၊ ဖြစ်၊မဖြစ်များကို ယုံမှားဖွယ် မရှိသောကြောင့် ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ-ဟု သရုပ်မထုတ်

ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခိဘေဒနီကျမ်း (ဆူးကားဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုမန) ၃၉၃

သော်လည်း “န သာမဏေရာ ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗော”၌ သင်္ဂြိုဟ်သင့်သည်ဖြစ်၍ (စူဠဝါ၊၈၃) ပရိဝါပါဠိတော်၌ သရုပ်ထုတ်၍ ပြသည်။

ထေရနဝ ပြုလိုသမျှပြု၍ ပဗ္ဗဇ္ဇကံမြောက်လျှင် “သာ ဧတရဟိ (ထေရဿ ဝါ နဝဿ ဝါ) သရဏာဒါနမတ္ထေနော ဇူဟတိ” (ဝိဋ္ဌ၊၃၊ ၂၅၁)ဟု ဆိုရာသည်။ ပဉ္စက, ဆက္က, သောဠသဝါရ များကို မြော်၍ ထေရနဝ မမှတ်မသား။ သည်ကဲ့သို့ ဆိုသည်-ဟူ၍လည်း မှတ်ယူသင့်သည်။

“သန္တိဓိကာရကံ ခါဒနိယံ ဝါ ဘောဇနိယံ ဝါ ပရိဘုဉ္ဇေယျ”ဟူ၍ ဆိုသောကြောင့် “ယမန်နေ ယာဝဇီဝိကနှင့် ယနေ ယာဝကာလိက ရော၍ သုံးဆောင်သော်လည်း အာပတ် မသင့်” ယူသော ဝါဒကဲ့သို့ ပဉ္စက, ဆက္က, သောဠသဝါရ၌ ပဗ္ဗဇောဗ္ဗသဒ္ဓါ မပါသောကြောင့် နဝဉ္စီနဒသဝဿပဗ္ဗဇ္ဇကံ မြောက်ရာသည်-ဟု ယခုကဲ့သို့ ယူမှတ်မည်စိုးသောကြောင့် ပဗ္ဗာဇောဗ္ဗ-သဒ္ဓါကို ပရိဝါ၌ သင်္ဂြိုဟ်နာတင်သည်။

ခန္ဓက၌ လာသမျှကိုသာ ပရိဝါ၌ တင်သည်-ဟူ၍ မယူသာ။ အဘိဓမ္မာ၌ သုတ္တန္တ မာတိကာကို အရှင်သာရိပုတြာ-ဟူသကဲ့သို့ ပဉ္စက, ဆက္က-စသည်၌ ခန္ဓကမှာ မထင်မမြင်ဘဲ လျက် ပရိဝါ၌ ထင်မြင်သည်ကား များလှစွာ၏။

“ပရိမဏ္ဍလံ နိဝါသေဿာမိတိ သိက္ခာ ကရဏိယာ”၌ ဒုက္ကဋ်-သဒ္ဓါ မပါသောကြောင့် အာပတ်မသင့်-ဟု ယူသော ဓမ္မကထိကကဲ့သို့ ပဗ္ဗာဇောဗ္ဗသဒ္ဓါ မပါသောကြောင့် သောဠသဝါရသို့ ပဗ္ဗဇ္ဇာစရိယ မဝင်-ဟု မယူရာ။ ပရိမဏ္ဍလ-စသော သေခိယများကို သာမဏေတို့အား အသီးပညတ်တော်မမူသော်လည်း သာရပုပ္ဖအားဖြင့် ရဟန်းတို့သို့ အတု လိုက်၍ ကျင့်ရသကဲ့သို့ ဒသဝဿထေရကို ပဉ္စက,ဆက္က, သောဠသဝါရမှတစ်ပါး တသီးတခြား ခွင့်ပေးတော်မူသော်လည်း သရဏဒါနမှာ ထေရသာ သာရပုပ္ဖဖြစ်သည်-ဟု ယူသင့်သည်။

သဗ္ဗာစာရကို ဥပသမ္ပန္နတို့အားသာ ခွင့်ပေးသော်လည်း သာမဏေပါ ကျင့်ရ သကဲ့သို့ ဥပသမ္ပန္နသဒ္ဓါနှင့်ပင် ပဗ္ဗဇ္ဇကို ယူသော ဝါဒသည် အဋ္ဌကထာအလိုကျ ယုတ္တတရ ပင် စူးစူးဖြစ်သည်။ “ဣဒံပိ တေ အာဝုသော အာနန္ဒ ဒုက္ကဋ်”ဟူသော ပဉ္စသတိကက္ခန္ဓက၌ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်သည်-ဟူ၍ မယူရသကဲ့သို့ ဥပသမ္ပန္န-သဒ္ဓါဖြင့် အရာခပ်သိမ်း၌ပင် ပဉ္စင်းကိုချည်း မယူသာ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇပါ သိမ်းယူသင့်သည်။

“သစေ ဩကာသော ဟောတိ။ သယံ ပဗ္ဗာဇောဗ္ဗော”စသော အဋ္ဌကထာစကား သည် “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ တုမေဝ ဒါနိ တာသု တာသု ဒိသာသု တေသု တေသု ဇနပဒေသု ပဗ္ဗာဇော ဥပသမ္ပာဒေထ”ဟူသော (မဟာဝါ)ပါဠိ (၂၉)မှ ထွက်သောကြောင့် တိဝိဓမ္မိ သန္ဓာယ-

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

ဟု ဝိမတိ-ဋီကာရှင် ဖွင့်သည်-ဟူ၍ မယူသာ။ သည်ကဲ့သို့ ယူလျှင် အလုံးစုံနှင့် ဆီဆိုင် သည်ဖြစ်၍ ပဉ္စက, ဆက္က, သောဠသဒေသနာများကို နောက်တဖန် ဟောတော်မမူရာ။ မာတုယာတက စသည်တို့ပင်သော်လည်း ရှင်ရဟန်းဖြစ်ရာသည်။

“ဥပသမ္ပန္နော နာသေတဗ္ဗော”ဟူသောပါဠိ၌ ဥပသမ္ပန္န-သဒ္ဓါဖြင့် ဥပသမ္ပန္န အခိုက် အတန်ဖြစ်ပြီးမှ နာသေတဗ္ဗဖြစ်သည်-ဟူ၍ မယူရသကဲ့သို့ တုမေဝ-သဒ္ဓါ ပါလေပြီးရကား ထေရ, နဝ မရွေး,မချယ် ပဗ္ဗဇ္ဇကံကို မဆောင်ရာ။ သာသနာမှာ ဆရာ-ဟူသမျှ ပဉ္စက, ဆက္က, သောဠသဝါရသို့ မပါ,မရောက်သည် မရှိ။ ဦးဒသဝဿထေရ မမြောက်သူတို့ ပဗ္ဗဇ္ဇကံ မြောက်လျှင် ဒေါသာရိတမှာ အဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၄၂၉-ကြည့်)ထုတ်ရာသည်။

တဿာဓေယျာ ဥပေါသထော ပဝါရဏာ သံယတမ္ပံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဥပသမ္ပဒါ နိဿယံ ဒေတိ၊ သာမဏေရံ ဥပဋ္ဌာပေတိ၊ သော တာသံ သာမိ။(ဘိက္ခုပါစိတ်အဋ္ဌကထာ။၁၄၄)

“ယာပိ စာယံ ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတ္တာ တုလပုတ္တာနံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ စ ဥပသမ္ပဒါ စ ကာတဗ္ဗာ၊ အယမ္ပိ ဝိနယဓရာယတ္ထာဝ” (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၁၄၅)လည်းကောင်း၊ “ဧတ္ထ စ နိဿယဒါနဉ္စေဝ သာမဏေ- ရူပဋ္ဌာနဉ္စ ဧကမဂီ”လည်းကောင်း ယင်းသည့် အဋ္ဌကထာများ၌ ဥပသမ္ပဒ, ပဗ္ဗဇ္ဇ ၂-ပါး၊ နိဿယဒါန, သာမဏေရူပဋ္ဌာန ၂-ပါးများကို အညမညသဒိသ တွဲဖက်၍ ယူရကား ဥပသမ္ပ- ဒုပဇ္ဈာထိုက်သူမှ ပဗ္ဗဇ္ဇပဇ္ဈာထိုက်သည်။ ပဗ္ဗဇ္ဇပဇ္ဈာထိုက်မှလည်း သရဏဒါန ထိုက်သည်။ “ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတ္တာ န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော”ဟူသော ဋီကာဝိမတိ-စသည်ကို ထောက်။

ယင်းသည့်ဝိမတိ၌ ဆွမ်းကပ်, ကွမ်းကပ် အစေအပါး တစ်စုံတစ်ရာမျှ မပြုသင့်- ဟု အဓိပ္ပါယ်ယူမည်ကို စိုး၍ ဋီကာရှင် ဖွင့်သည်။ ဥပဇ္ဈာယ်မပြုဘဲ သရဏဒါနမျှမှာ အပ်တော့သည်သာ။ ကံအောင်တော့သည်သာ-ဟု ဋီကာရှင် မဆိုလို။ “ပါဏော န ဟန္တဗ္ဗော” ၌ ပုဂ္ဂလေန-ဟူသော တတိယာကတ္တာသည် ပုဂ္ဂိုလ်မည်ကာ ကံမထိုက်သကဲ့သို့ “ပဇ္ဇဟိ ဘိက္ခဝေ၊ ဆဟိ ဘိက္ခဝေ”စသော ပဉ္စက, ဆက္က, သောဠသဝါရ-စသည်၌ အာပတ်သင့်ရုံသာ၊ ကံမပျက်-ဟု မယူရာ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ-စသည်ဖြင့် ဗျတ္တ, ဒသဝဿ ၂-ချက်ကို တွဲဖက်၍ ပညတ်တော်မူလေသည်။ ကဏှပက္ခနှင့် အာပတ်တပ်၍ သုက္ကပက္ခနှင့် ခွင့်ပြုချေ ရကား ၂-ချက် ထွက်သည်။

ဥပဇ္ဈာယသမောဓာနနိဿယပဋိပဿန္တနလက္ခဏာ ထင်ရကား ဥပဇ္ဈာယမှာ နိဿရည်း အသီးယူဖွယ် မရှိသကဲ့သို့ သရဏဂုံပေးသူမှာ ဥပဇ္ဈာယအသီးယူဖွယ် မရှိ။

အာဝုသော မယံ ‘တုယံ ဝတ္ထပဋိပတ္တိံ တရိဿတိ၊ အမှာကံ သန္တိကေ ဥပဇ္ဈံ ဂဏှိဿတိ၊ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏိဿတိ’တိ စီဝရံ အဒမ္မ။ (အစိန္တနအဋ္ဌကထာ။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂၊၃၀၂)

ပဗ္ဗန္တကခိဘောဒနီကျမ်း (ဆူးကားဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုမန) ၃၉၅

ဥပဇ္ဈံ ဒတ္တာ ဂဟိတသာမဏေရာပိ ဝတ္ထုဗ္ဗာ “အဟံ ဝိနယကမ္ပံ ကရောမိ၊ မယံ ဝတ္ထံ မာ ကရောထာ”တိ။ (စူဠဝါပါရိဝါသိကဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ။၈)

ဥပဇ္ဈံ ဒတ္တာ ဂဟိတသာမဏေရာပိတိ ပကတတ္ထကာလေ ဥပဇ္ဈံ ဒတ္တာ ဂဟိတသာမ-
ဏေရာပိ။ (သာရတ္ထ၊ဋီ၊၃။၃၆၉)

ယင်းသည့်အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာများကား သရဏဒါနဥပဇ္ဈာယ်ကို ရည်သည်။ အရပ်
တပါး သာမဏေ သွား၍ နေဝါသိကမူရာ နိဿရည်းနှင့် ကိစ္စပြီးသည်။ မြတ်စွာဘုရား
လက်ထက် သာမဏေတို့အား ဝါမှတ်သည်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဥပဇ္ဈံ ဒတ္တာ-စသည်
ထင်သည်။ နိဗ္ဗိဒ္ဓဆိဒ္ဓ မပါသော သင်္ကန်းကိုသာ အဓိဋ္ဌာန်တင်ရမည် မဟူသော်လည်း
အဓိဋ္ဌာန်တင်ပြီး သင်္ကန်းပင် နိဗ္ဗိဒ္ဓဆိဒ္ဓကြောင့် ကျလေရကား နိဗ္ဗိဒ္ဓဆိဒ္ဓစီဝရကို မတင်ရ
သကဲ့သို့ ဦးဒသဝဿပဗ္ဗန္တကို အသီးအခြား ထင်ရှားစွာ မဖြစ်သော်လည်း ပဉ္စက၊ ဆက္က၊
သောဠသဝါရကို ဟောပြန်ချေရကား ကံမအောင်ရာ။ ဦးဒသဝဿပဗ္ဗန္တနှင့် အဗန္ဓနလည်း
မတောင်းရသကဲ့သို့ ရှေးအနုဇာနန ၂-ချက်တွင် ပါသည်-ဟူ၍ ပဉ္စက၊ ဆက္က၊ သောဠသ
များကို မထောက်မထားဘဲ ကံမြောက်သည်-ဟု အတင်းအမာ မယူသာ။

“န ဘိက္ခဝေ ဦးဒသဝဿပဗ္ဗန္တံ ဒါရကော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ ယော ပဗ္ဗာဇေယျ။
အာပတ္တိ ဝုက္ကဋ္ဌဿ” (ဝိ၊၃။၁၁၀)စသော ဒေသနာကို အသီးမနုတ်သော်လည်း “အနုဇာနာမိ
ဘိက္ခဝေ ဦးဒသဝဿပဗ္ဗန္တံ ကာကုဋ္ဌေပကံ ပဗ္ဗာဇေတံ” (ဝိ၊၃။၁၁၀)ဟူသော ဒေသနာဖြင့် ပျက်
သကဲ့သို့ “ယာ သာ ဦးဒသဝဿပဗ္ဗန္တံ တံ အဇ္ဇ ပဋိက္ခိပါမိ”ဟု အသီးမနုတ်သော်လည်း
ပဉ္စက၊ ဆက္က၊ သောဠသဝါရဖြင့် ပျက်သင့်သည်။

“အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနောဝါဒကံ သမ္ပန္နိတံ”ဟူသော ဒေသနာကို အသီး
မနုတ်သော်လည်း “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတံ ဘိက္ခုနောဝါဒကံ
သမ္ပန္နိတံ”ဟူသော ဒေသနာဖြင့် ပျက်လေ၍ သမန္နနမတ္တဖြင့် ကံမမြောက်။ အဋ္ဌင်္ဂသမ္ပန္နနမ္ပ
ကံမြောက်သကဲ့သို့ ယံဝါ တံဝါတို့ သရဏဒါနမတ္တနှင့် ကံမမြောက်။ ထေရသရဏဒါနမ္ပ
ကံမြောက်သည်ကို ပြခြင်းငှာ ပဉ္စက၊ ဆက္က၊ သောဠသဝါရများကို ဟောတော်မူသည်။

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေတိ ဧတ္ထ ယသ္မာ တေ ဘိက္ခု။ “မာ တုမေ ဘိက္ခဝေ
ဘိက္ခုနိယော ဩဝဒိတ္တာ”တိ ဝုက္ကဋ္ဌဿ အဒိဋ္ဌသစ္စတ္တာ တထာဂတေ အာယာတံ
ဗန္ဓိတွာ အပါယူပဂါ ဘဝေယျ။ တသ္မာ နေသံ တံ အပါယူပဂတံ ပရိဟရန္တော
ဘဂဝါ အညေနေဝ ဥပါယေန တေ ဘိက္ခုနောဝါဒတော ပရိဟာဟိရေ ကတ္ထု-
ကာမော ဣမံ ဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္ပုတိ အနုဇာနိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ပါစိတ်အဋ္ဌကထာ။ဝိ၊၄၊၃။၅၃)

၃၇၇.၈

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

“သရဏုစာရဏမတ္တကို ငါတို့လည်း စွမ်းနိုင်ပါသည် မဟုတ်တုံလော”ဟု နဝကတို့ အမြွက်ထောင်ရာသောကြောင့် ပဉ္စက, ဆက္က, သောဠသဝါရများကို ဟောတော်မူသည်။

“ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတ္တာ န ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗံ။ (ဝိ၅။၈) ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတ္တာ န ပဗ္ဗာ-
ဇေတဗ္ဗံ” ဟူသော အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာ စကား ၂-ရပ်၌ ဥပသမ္မဒကံမှာ ကာရကသံယာ
ကမ္မဝါစာဆရာ ပြုသကဲ့သို့ ပဗ္ဗာဇနကံမှာလည်း သရဏဒါနသည် ကမ္မဝါစာနှင့် အလားတူ
သည်ဖြစ်၍ ဥပဇ္ဈာယ်မမူဘဲ သရဏဒါန ပဗ္ဗာဇနမတ္တမျှမှာ အပ်တော့သည်သာ၊ ကံအောင်
တော့သည်သာ-ဟု ယူလျှင် ဥပဇ္ဈာ, ဥပသမ္မဒါ ၂-ပါးမှာ သရုပ်သဘော ကွဲလွဲထူးခြား၍
ခွန်ဖြစ်သကဲ့သို့ ဥပဇ္ဈာ, ပဗ္ဗာဇန ၂-ပါးမှာလည်း သရုပ်သဘော ၂-ပါး ကွဲလွဲထူးခြားရာသည်။
ဥပဇ္ဈာ, ပဗ္ဗာဇန ၂-ပါးမှာ ပူဇော် ပစ္စာ မဟုတ်ကြ။ ဧကဝါရ တစ်ကိစ္စတည်း ဖြစ်ပလေသည်။

သာမဏေတို့ ဥပဇ္ဈာယ်ယူသော အခြင်းအရာ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာမှာ မထင်။
သာမဏေတို့မှာ သရဏဒါနပင် ဥပဇ္ဈာယ်မြောက်လေသည်။ သရဏဒါနမှတစ်ပါး အသီး
အခြား ဥပဇ္ဈာယ် ပေးဖွယ်,ယူဖွယ် မရှိ။ အကယ်၍ ရှိခဲ့ပါလျှင် ပါဠိ, အဋ္ဌကထာမှာ ထင်ရာ
သည်။ ယူသော် လူ့ဘုံက ယူသည်။ ပညတ်တော်လည်း လူ့ဘုံသို့ မရောက်။ ဧကံသံ
ဥတ္တရာသင်္ဂီ-စသည်လည်း ရှင်ရဟန်းမှာသာ ထင်သည်။ သရဏဒါနပင် ဥပဇ္ဈာယ်မြောက်
သည်။ ပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝဿဥပသမ္မဒါပေက္ခသာ ဥပဇ္ဈာယ် ယူသင့်သည်။

ပရိပုဏ္ဏဝဿသာမဏေရေနာပိ အညဿ သန္တိတေယေဝ ဥပဇ္ဈာ ဂဟေတဗ္ဗာ။
(ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ။၁။၂၃၉)

ပဌမံ ဥပဇ္ဈံ ဝါဟာပေတဗ္ဗော။ (မဟာဝါခန္ဓကပါဠိ။၁၃၀)

“ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗံ, န ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗံ” ကြိုယာဝိသေသျှ ၂-ချက်ကို “ဥပဇ္ဈာယေန
ဟုတ္တာ”ဟု ကြိုယာဝိသေသန ၂-ချက် မ-ရာ “ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတ္တာ န ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗံ”
ဟု ဖြစ်သောအခါ ဗျတိရေကပြန်လျှင် “ဥပဇ္ဈာယေန အဟုတ္တာ ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗံ”ဟူသော
ဝါကျဖြစ်လေ၍ “ဒသဝဿထေရသည် ကာရကသံယာ ကမ္မဝါစာဆရာ မလုပ်သင့်၊
ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာနှင့်နှင်သာ လုပ်ရာသည်”ဟူသော အနဓိပ္ပေတပသင်္ဂရောက်ရာသကဲ့သို့
“ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ, န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ” ကြိုယာဝိသေသျှ ၂-ချက်ကို “ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတ္တာ”ဟု
ကြိုယာဝိသေသန ၂-ချက် မ-ရာ “ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတ္တာ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ”ဟု ဖြစ်သောအခါ
ဗျတိရေကပြန်လျှင် “ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတ္တာ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ”ဟူသော ဝါကျဖြစ်လေ၍ ဒသဝဿ
ထေရသည် သရဏဒါန, ဥပဇ္ဈာယဒါနမှတစ်ပါး ပဗ္ဗာဇန ၂-ပါး မထိုက်-ဟူသော အနဓိပ္ပေ-
တပသင်္ဂရောက်လေရကား “ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတ္တာ န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ”ဟူသော ဝါကျ၏

ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခိတေဒနိကျမ်း (ဆူးကားဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုမန) ၃၉၇

ဗျတိရေကဖြစ်သော “ဥပဇ္ဈာယေန အဟုတ္တာ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ”ဟူသော အဒိဋ္ဌဝါကျဖြင့် ဦးဒသပဗ္ဗဇ္ဇကံ အောင်လေတော့သည်-ဟု မယူသာ။

“အတ္တာပတ္တိ ပဝိသန္တော အာပဇ္ဇတိ၊ နော နိက္ခမန္တော”ဟူသော ဝါကျကို အရူးအ-
သည် မျက်စိလည်သကဲ့သို့သာ ဖြစ်လေရာသည်။ ဝါကျ-ဟူသမျှ ဗျတိရေကသည်နှင့်နှင့်၊
ယူရင်ရသည်နှင့်နှင့် မဟုတ်လေ။ “ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတ္တာ န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ”ဟူသော ဝါကျ
ကား နိဿယဒါနလက္ခဏာမြောက်မှ ပဗ္ဗာဇနသရဏဒါနလက္ခဏာ မြောက်သည်-ဟူသော
အနက်ကိုသာ ပြသည်။ ဥပဇ္ဈာယ်မမူဘဲ သရဏဒါနမှာ အပ်လှတော့သည် မဆိုလို။
“တိဝိဓမ္မိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ”ဟူသော ဋီကာစကားမှာ ဒုဋ္ဌုလ္လအရကို ပါရာဇိကပါ ပဒဘာဇနီဝယ်
မြတ်စွာဘုရား ထုတ်သကဲ့သို့ ပဗ္ဗာဇန-သဒ္ဓါ၏ အနက်ကိုသာ ဋီကာရှင် ပြသည်။ ၃-ပါး
စလုံး နဝကအရာဖြစ်သည်-ဟု မဆို။ သာရတ္ထဋီကာရှင် စကားမှာ နဝကအရာ ဧကန်ဖြစ်
သည်ကို ရည်တော်မူသည်။

“ဗျတ္တေန ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနာ ပဋိပလေန သံယော ဉပေတဗ္ဗော” (မဟာဝါ။၁၃၂)
ဟူသော ပါဠိ၌ အဗျတ္တ အပဋိပလဖြစ်သူ ကမ္မဝါစာရွတ်လျှင် ဥပသမ္ပဒကံ မမြောက်သကဲ့သို့
ပဉ္စက၊ ဆက္ကဒေသနာလည်း ကတ္တား၏ သာပတ္တိ၊ အနာပတ္တိမျှကိုသာ ပြသည် မဟုတ်။
ကတ္တားအင်္ဂါ ပျက်သဖြင့် ကံမအောင်သည်ကိုလည်း ပြသေးသည်ပင် ဖြစ်သည်။

န ဘိက္ခဝေ ဦးဒသဝဂ္ဂေန ဂဏေန ဥပသမ္ပဒေတဗ္ဗော၊ ယော ဥပသမ္ပဒေယျ၊ အာပတ္တိ-
ဝုတ္တဋ္ဌဿ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒသဝဂ္ဂေန ဝါ အတိရေကဒေသဝဂ္ဂေ ဝါ ဥပသမ္ပဒေတံ။
ဟူသော (မဟာဝါ)ပါဠိ (၇၄)၌ ဦးဒသဂဏာဖြင့် မဇ္ဈိမဒေသဝယ် ဥပသမ္ပဒကံကို ဆောင်ရာ
ကာရကသံယာမှာ အာပတ်သင့်ရုံသာမက ဥပသမ္ပဒကံလည်း မမြောက်လေသကဲ့သို့ “ပဉ္စဟိ
ဘိက္ခဝေ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတေန ဘိက္ခုနာ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ”ဟူရာ၌လည်း ကတ္တား၏ သာပတ္တိ၊
အနာပတ္တိမျှကိုသာ ပြသည် မဟုတ်။ ကတ္တားအင်္ဂါ ပျက်လေသဖြင့် ပဗ္ဗာဇနကံ မအောင်
သည်ကိုလည်း ပြသေးသည်ပင် ဖြစ်သည်။

ဥပမာ ပါဠိ၌ ဥပသမ္ပဒေတံ-ဟူသော အနုဇာနန-ပါသည် ဟူငြားအံ့။ တုံပစ္စယန္တ
စကားထက်ပင် တဗ္ဗပစ္စယန္တစကား မြဲမြဲချေရကား ယင်းသို့ မစောဒနာသာ။

ပဉ္စက၊ ဆက္ကဝါရဖြင့် ဦးဒသဝဿ အဗျတ္တဖြစ်သူ နိဿရည်း မြောက်၊မမြောက်ကို
မဆို။ ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်တပည့် နိဿယန္တေဝါသိက ဖြစ်၊မဖြစ်ကိုလည်း မဆို။ မဆိုသော်လည်း
နိဿရည်းဆရာ နိဿယန္တေဝါသိက မဖြစ်ကြ-ဟု ယူရသကဲ့သို့ ပဗ္ဗဇ္ဇာစရိယ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇ-
ဝါသိက၌လည်း ယူသင့်သည်။ အာပတ်သင့်ရုံသာ မဟုတ်ချေ။ ဥပသမ္ပဒကံမှာ ဥပဇ္ဈာယ်

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ(ပထမတွဲ)

မရှိဘဲပင် ကံအောင်သကဲ့သို့ ပဗ္ဗဇ္ဇနိဿယကံမှာ ဆရာမရှိလျှင် ကံအောင်ချေရကား ဥပ-
သမ္မကံထက်ပင် ပဗ္ဗဇ္ဇကံ ဒဠတရ ဖြစ်ချေသည်။ ဆရာကောင်း လိုချေသည်။ ထို့ကြောင့်
ပဗ္ဗဇ္ဇကံမှာ ထေရအရာသာ-ဟု မှတ်ယူသင့်သည်။

“အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အာစရိယံ (ဂဟေတုံ)” (မဟာဝါ၊၇၆)ဟူသော သာမညစကားကို-
န ဘိက္ခဝေ ဗာလေန အဗျတ္တေန နိဿယော ဒါတဗ္ဗော၊ ယော ဒဒေယျ။ အာပတ္တိ
ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိဗလေန ဒသဝဿေန
ဝါ အတိရေကဒသဝဿေန ဝါ နိဿယံ ဒါတုံ။ (ဝိ၊၃၊၈၉)

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒသဝဿံ နိဿာယ ဝတ္ထံ၊ ဒသဝဿေန နိဿယံ ဒါတုံ။

(ဝိ၊၃၊၇၆)ဟူသော ဝိသေသစကားဖြင့် ကွပ်၍ ဝိသေသစကားသာ တည်သကဲ့သို့ “တုမှေဝ
ဥပသမ္မာဒေထ”ဟူသော သာမညစကားကို-

န ဘိက္ခဝေ ဦနဒသဝဿေန ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော၊ ယော ဥပသမ္မာဒေယျ။ အာပတ္တိ
ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒသဝဿေန ဝါ အတိရေကဒသ-ဝဿေန
ဝါ ဥပသမ္မာဒေတုံ။ (ဝိ၊၃၊၇၅)

န ဘိက္ခဝေ ဗာလေန အဗျတ္တေန ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော၊ ယော ဥပသမ္မာဒေယျ။
အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိဗလေန
ဒသဝဿေန ဝါ အတိရေကဒသဝဿေန ဝါ ဥပသမ္မာဒေတုံ။ (ဝိ၊၃၊၇၅)

ဟူသော ဝိသေသစကားဖြင့် ကွပ်၍ ဝိသေသစကား တည်စေ-ဟူကြသဖြင့် “တုမှေဝ
ပဗ္ဗာဇေထ”ဟူသော သာမညစကားကို “ပဗ္ဗဟိ ဘိက္ခဝေ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတေန ဘိက္ခုနာ
ပဗ္ဗာဇေထဗ္ဗံ”ဟူသော ဝိသေသစကားဖြင့် “ကွပ်ရာမှာ ဝိသေသစကား မတည်စေနှင့်၊
သာမညအတိုင်းသာ ရှိစေ”ဟူခြင်းများသည် ပဉ္စက၊ ဆက္ကဒေသနာကို ပုတ်ခတ်သည်ပင်
ဖြစ်သည်။

ဥပမာသာဓက၌ ဦနဒသဝဿ နိဿရည်းပေးရာ အာပတ် ထင်၊မထင်၊ ၁၀-ဝါရ
နိဿရည်းပေးသည် ဝတ္ထုမထွက်။

န ဘိက္ခဝေ ဇာနံ ဦနဝိသတိဝဿော ပုဂ္ဂလော ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော၊ ယော ဥပသမ္မာ-
ဒေယျ။ ယထာဓမ္မော ကာရေတဗ္ဗော။

ဟူသော မဟာဝါခန္ဓကပါဠိ(၁၀၉)၌ ပဉ္စင်းဖြစ်၊မဖြစ် မလာသော်လည်း “သော စ ပုဂ္ဂလော
အနုပသမ္မန္နော”ဟူသော မာတိကာပါဠိဖြင့် ပဉ္စင်းမဖြစ်သကဲ့သို့ “တုမှေဝ ပဗ္ဗာဇေထ”ဟူသော
ပုရိမဝစန၌ ဒသဝဿ၊ ဦနဒသဝဿကို မမှတ်သော်လည်း “ပဗ္ဗဟိ ဘိက္ခဝေ အင်္ဂေဟိ

ပဗ္ဗေကခံဘေဒနီကျမ်း (ဆူးကားဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုမန) ၃၉၉

သမန္နာဂတေန ဘိက္ခုနာ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ”ဟူသော ပစ္စိမဝစန၌ မှတ်လေရကား ဦးဒသဝဿ ပဗ္ဗေကံမြောက်ရန် အကြောင်းမထင်။ “တဿ စတ္တာရော မာသေ ပရိဝါသော ဒါတဗ္ဗော” ဟူသော တိတ္ထိယပရိဝါသံ၌ ၄-လ မပြည့်ရာ ဖြစ်၊မဖြစ် မည်သို့ မဆိုသော်လည်း မဖြစ်ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ်ယူရသကဲ့သို့ “ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ, န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ”ဟူသော ကဏှ, သုက္က ၂-ပက္ခ၌ ဖြစ်၊ မဖြစ် ၂-ပါး ယူသင့်သည်။

“အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဂဗ္ဘဝိသံ ဥပသမ္မာဒေတုံ”ဟူသော မဟာဝါပါဠိ (၁၂၉)၌ “ဂဗ္ဘဝိသံ အနုပသမ္မာဒေတုံ”ဟု ဗျတိရေကပြန်ရာ “ပဋိသန္ဓေလွတ် ၂၀-တင်းတင်းပြည့်သူ ပဉ္စင်းမခံရ” အဓိပ္ပါယ်ရောက်သော်လည်း မယူမူ၍ ပဋိသန္ဓေပါ ၂၀-ကိုပင် ခံရသေးသည် တဗ္ဗံ၊ “ပဋိသန္ဓေလွတ် ၂၀-မှာ ဆိုဖွယ်မရှိရာ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ယူရသကဲ့သို့ “ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတ္တာ န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ”ဟူသော ဋီကာဝိမတိ၌ “ဥပဇ္ဈာယေန အဟုတ္တာ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ”ဟု ဗျတိရေက ပြန်ရာ “ဥပဇ္ဈာယ်မလုပ်မူ သရဏာဒါနပင် ထိုက်၏” အဓိပ္ပါယ်ရောက်သော်လည်း “သရဏ- ဒါနဥပဇ္ဈာယ် မလုပ်မူ၍ သင်္ကန်းပေးခြင်း၊ ဆံရိတ်ခြင်းများကိုသာ ပြု၍ ရှင်ပြုရမည်”ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ယူသင့်သည်။

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒွေ တယော ဧကာနုဿာဝနေ ကာတုံ။ တဗ္ဗ ခေါ ဧကေန ဥပဇ္ဈာယေန။

ဟူသော မဟာဝါပါဠိ (၁၂၉)၌ ၄-ယောက်ကို ကမ္မဝါစာဖတ်လျှင် ကံပျက်သည်-ဟု ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ (၂။ ၂၂၈) မလာသော်လည်း ကံမအောင်-ဟု ဆုံးဖြတ်ရသကဲ့သို့ အနုဇာနနထက် တဗ္ဗပစ္စယန္တဒဋ္ဌတရ ဖြစ်ချေရကား “န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ”သဒ္ဓါဖြင့်ပင် ကံပျက်သင့်သည်။

ဆိဒ္ဓဘာဝေန ပန တိစိဝရဿေဝ သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု အဓိဋ္ဌာနဝိဇယနံ ဝုတ္တံ။

ဟူသော ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌ ဝိနည်း၊ ဓုတင်၊ ပရိက္ခာရ မရွေးမချယ်။ သင်းပိုင်၊ ကိုယ်ဝတ်၊ ဒုကုဋ် ၃-ထည်-ဟူသမျှမှာ နိဗ္ဗိဒ္ဓဆိဒ္ဓသည် အဓိဋ္ဌာန်စွန့်သည်ချည်းသာ-ဟု ယူသော ဝါဒကဲ့သို့ “တုမေဝ ပဗ္ဗာဇေထ။ တိဟိ သရဏဂမနေဟိ ပဗ္ဗန္တံ” (ဝိ၊ ၃။ ၂၉)ဟူသော ဒေသနာ ၂-ချက်တွင် နဝကသရဏဒါန ဝင်လေ၊ပါလေတော့သည်-ဟု ယူခြင်းသည် ပဉ္စက၊ ဆက္က၊ သောဠသဝါရဒေသနာများကို ကျောခိုင်းသည်ပင် ဖြစ်သည်။

ဥဒ္ဓေါသိတ-က ဧကူပစာရ၊ နာနုပစာရ၊ အနိယတ-က ပဋိစ္စန္ဒများကို ယူ၍ သဟ- သေယျမှာ အဋ္ဌကထာရှင် ဆုံးဖြတ်လေရကား ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗံ-က ပါသော ဒသဝဿ သည် ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ-သို့ ရောက်မှ ဦးဒသ-မဖြစ်သင့်တန်ပလေ။ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ တိဟိ သရဏဂမနေဟိ သာမဏေရပဗ္ဗန္တံ”ဟူသော ဒေသနာ (မဟာဝါ။ ၁၁၅)ကို ပဉ္စက၊ ဆက္က၊

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

သောဠသဝါရ ဒေသနာ နောက်ခန္ဓကမှာ သင်္ဂါယနာတင်သည်ဖြစ်၍ ဒသဝဿ ထေရ၏ သရဏဒါနကို သင်္ဂါယနာဆရာတို့ ခွင့်ပေးသည့်အဖြစ်သည် ထင်ရှားစွာ၏။

ဦးဒသဝဿထေရပဗ္ဗဇ္ဇကံ မြောက်လျှင် အနုပဏ္ဏဒိဋ္ဌိ “ကမ္မံ ပန န ကုပ္ပတိ”ဟု အဋ္ဌကထာတင်းတင်း ဆိုသကဲ့သို့ ပဉ္စက, ဆက္ကဝါရများ၌လည်း တင်းတင်းဆိုရာသည်။ “တုမ္ပေဝ-- ပဗ္ဗာဇေထ” (မဟာဝါ။၂၉)ဟူသော ဒေသနာကား ထိုအခါ အရှင်ကောင်းတို့ကို ရည်သည်။ “တိဟိ သရဏဂမနေဟိ” (မဟာဝါ။၂၉)ဟူသော ဒေသနာကား ခန္ဓကသင်္ဂါယနာ တင်စဉ် ပဉ္စက, ဆက္ကဝါရ နောက်ဖြစ်၍ ယခု ပုဂ္ဂိုလ်များပါ-ဟူ၍လည်း ယူသင့်သည်။

နိဿယာစရိယကို ဆိုရာမှာ ပဗ္ဗဇ္ဇ, ဥပသမ္ပဒ, ဓမ္မာစရိယတို့ကို တွဲဖက်၍ အဋ္ဌ-ကထာ-ဟူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စက, ဆက္ကဝါရမှာ ဗျတ္တလက္ခဏာ ထင်သော ကြောင့်လည်းကောင်း နိဿယာစရိယအရာ-ဟူ၍ ပဗ္ဗဇ္ဇကံကို မှတ်ယူသင့်သည်။ “ဥဒ္ဓိဿ ပတ္တံ ဥပနာမေန္တိ”စသည်၌ “ဥဒ္ဓိဿ အရိယာ တိဋ္ဌန္တိ”ဟူသော ဒေသနာနှင့်အညီ ကာယ ဝိညတ် မပျက်သည်-ဟူ၍ အပ်သည်-ဟု မယူရသကဲ့သို့ “တုမ္ပေဝ တိဟိ သရဏဂမနေဟိ” စသော ဒေသနာများနှင့် ညီလှတော့သည်-ဟု ဦးဒသဝဿပဗ္ဗဇ္ဇကံကို ဧကန် မြောက်တော့ သည်-ဟု မယူရာ။

ပဉ္စဟိ ဆဒနေဟိ ဆန္ဒာ။ (အဋ္ဌကထာ။ ဝိဂ္ဂု၊၃၊၁၁)

ပဉ္စဝိဆေဒနေယေဝ ဟိ ဝယုမာနေ ပဒရစ္ဆန္တေပိ သဟသေယျာ န ဘဝေယျ
(၎င်းဝိဂ္ဂု၊၃၊၁၁)

ယင်းသည့်အဋ္ဌကထာ၌ အမိုး ၅-ပါးကို မှတ်၍ အဋ္ဌကထာတို့ ဆိုကြသော်လည်း အမိုးသာမညကို ယူရသကဲ့သို့ “န ဥပသမ္ပဒဒေတဗ္ဗံ”ဟု မှတ်၍ ဆိုသော်လည်း “န ပဗ္ဗာ-ဇေတဗ္ဗံ”ပါ သိမ်းယူသင့်ရကား “န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ”ဟု သရုပ်ထုတ်၍ ပရိဝါမှာ သင်္ဂါယနာ တင်သည်။

အရာခပ်သိမ်း၌ သဒ္ဓါရှိကာမတ္တ နိတတ္ထချည်း အဓိပ္ပါယ်ယူလျှင် သတ္တဟာရကံ ဝါဿ ပရိယေသေယျ-စသော တတိယပါရာဇိက-စသည်တို့၌ လက်နက်ကို ရှာကာမတ္တဖြင့် ပါရာဇိက-စသည် ရောက်ရာသောကြောင့် တုမ္ပေဝ-ဟူ၍ ဆိုသည်တကား။ ဦးဒသဝဿ ပဗ္ဗဇ္ဇကံ အောင်မြင်တော့သည်-ဟု မယူရာ။

သန္တရုတ္တရပရမံ သာဒိတဗ္ဗံ-ဟူရာ၌ သင်းပိုင်, ကိုယ်ဝတ် အရာ,အထောင်မက တောင်းချင်သမျှ တောင်းသော်လည်း အပ်တော့သည်သာ-ဟု “ဗဟူဟိ စိဝရေဟိ အဘိဟဋ္ဌ-ပဝါရေယျ”ဟူသည်ကို မထောက်မထား မယူရသကဲ့သို့ ပဉ္စက, ဆက္က, သောဠသဝါရများကို မထောက်မထား “တုမ္ပေဝ ပဗ္ဗာဇေထ”ဟူသော စကားမျှဖြင့် ရဟန်း-ဟူသမျှ ပဗ္ဗဇ္ဇကံကို

ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခိဘေဒနိကျမ်း (ဆူးကားဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုမန) ၄၀၁

သရဏဒါနပြု၍ ဆောင်သင့်တော့သည်သာ-ဟု အတင်းအမာ မယူရာ။ ဥပဇ္ဈာယနှင့် တွဲ၍ပါသည် အာစရိယကို နိဿယာစရိယ-ဟု ယူ။ ယင်းသည် နိဿယာစရိယ-သာ သရဏဒါန ထိုက်သည်။ ဤ၌ အဋ္ဌကထာသာမက များလှစွာ၏။

“ဆ လောကေ အရဟန္တာ ဟောန္တိ”(မဟာဝါ၊၂၀)ဟူရာ၌ တလောကဓာတ်လုံး ရဟန္တာ ၆-ယောက်သာ-ဟု မယူရသကဲ့သို့ “တုမေဝ ပဗ္ဗာဇေထ”ဟူရကား ရဟန်း-ဟူသမျှ သရဏဒါန ထိုက်တော့သည်သာ-ဟု ပဗ္ဗက, ဆက္ကဝါရများကို မထောက်မညှာ အတင်းအမာ မယူရာ။

အာရညိကာတိ ဓုတင်္ဂသမာဒါနဝသေန အာရညိကာ၊ န အရညဝါသမထွေန။
(မဟာဝါကထိနန္ဒကအဋ္ဌကထာ၊၃၈၇)

ယင်းသည့်အဋ္ဌကထာ၌ အာရညက-သဒ္ဓါရုံတိုင်း တောနေကာမထွေကို မယူရ သကဲ့သို့ တုမေဝ-သဒ္ဓါရုံတိုင်း ရဟန်း-ဟူသမျှ မယူသင့်။ “သဗ္ဗာ ဘိက္ခဝေ နဒိ အသိမာ” ဟူသော ပါဠိရုံတိုင်း “တမြစ်လုံး သိမ်မဟုတ်”အဓိပ္ပါယ်ယူလျှင် ဥဒကုက္ခေပပင် သိမ်မဟုတ်- ဟု အနဓိပ္ပေတပသင်္ဂ ရောက်မည်ကို စိုး၍ “နဒိယာ ဝါ ဘိက္ခဝေ”စသော စကားကို ထပ်မံ၍ ဟောတော်မူသကဲ့သို့ “တုမေဝ ဘိက္ခဝေ”စသော ပါဠိရုံတိုင်း ရဟန်း-ဟူသမျှကို ယူမည်စိုးသောကြောင့် ပဗ္ဗက, ဆက္က, သောဠသဝါရများကို ဟောတော်မူသည်။

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ တိယောဇနပရမံ သိမံ သမ္ပန္နိတုံ။ န ဘိက္ခဝေ အတိရေက တိယောဇနံ သိမံ သမ္ပန္နိတဗ္ဗံ၊ ယော သမ္ပန္နေယျ၊ အာပတ္တိံ ဝုက္ကဋ္ဌဿ။

(ဝိ၊၃၊၁၄၅၊ ထောကံ ဝိသဒိသံ) ယင်းသည်ပါဠိ၌ ကတ္တားမှာသာ အာပတ်သင့်သည်။ ကံမှာ သိမ်အောင်တော့သည်-ဟု မယူရသကဲ့သို့ ပဗ္ဗက, ဆက္က, သောဠသဝါရမှာ ပြုသူ နဝကမှာ သာ အာပတ်သင့်သည်။ ကံဖြစ်သူ ပဗ္ဗဇ္ဇာပေက္ခမှာ ကံအောင်တော့သည်-ဟု မယူရာ။

ကေသဂ္ဂမတ္တဗ္ဗိ တိယောဇနံ အတိက္ကာမေတိ၊ အာပတ္တိဝ္ဗ အာပဇ္ဇတိ၊ သိမာ စ အသိမာ ဟောတိ။ (မဟာဝါအဋ္ဌကထာ၊၃၂၇)

အသား ၁၀-ပါး၌ မံသ-သဒ္ဓါသာ လာသော်လည်း အရိုး-စသည်လည်း မအပ်လေ သကဲ့သို့ ခန္ဓာ၌ ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗံ-သာ လာသော်လည်း ပရိဝါ၌ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ-ဟု သရုပ် ထုတ်၍ ပြသည်။ ပုဗ္ဗနုသမယံ နိဝါသေတွာ၌ “သာယနုသမာယာဒီသု ဩမုဗ္ဗိတွာ”ဟု အဓိပ္ပါယ်မယူရသကဲ့သို့ “ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတွာ န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ”၌ “ဥပဇ္ဈာယေန အဟုတွာ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ”ဟု မယူရာ။

န ဘိက္ခဝေ တေဟိ ဘိက္ခုဟိ တသ္မိ အာဝါသေ ဝဿံ ဝသိတဗ္ဗန္တိ ပုရိမိကာယ၊ ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသကေန ဝိနာ န ဝဿံ ဥပဂန္တဗ္ဗံ။ (မဟာဝါအဋ္ဌကထာ၊၃၄၂)

ဝိနယသမ္မဟာဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

ယင်းသည့်အဋ္ဌကထာ၌ နိဿရည်း ကင်း၍ ဝါကပ်ရဟန်း ကင်းသော်လည်း မယူရသကဲ့သို့ “ဥပဇ္ဈာယေန အဟုတွာ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ” ဟု မယူရာ။

ယဒိ ဟိ ဘဂဝါ ဧတေသံ “လဘေယျာမ ဥပသမ္ပဒ” န္တိ ယာစန္ဒာနံ ဥပသမ္ပဒံ ဒဒေယျ။
ဧဝံ သန္တေ “ပါရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသော” တိ ပညတ္တံ သမ္မဟာနေယျ။

ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ(၁။၁၉၅)၌ ဝဇ္ဇီတိုင်းသားရဟန်းတို့အား ဥပသမ္ပဒကံကို ခွင့်ပေး ကာနှင့် မနုတ်သကဲ့သို့ ဝိသဒ္ဓိသုပမာအားဖြင့် “တုမေဝ ဒါနိ ပဗ္ဗာဇေထ” ၌ ယထာရဟ၊ ယထာလာဘနည်းအားဖြင့် ဒသဝဿထေရ၏ ပဗ္ဗဇကံကို ပဉ္စက၊ ဆက္က၊ သောဠသဝါရဖြင့် ခွင့်ပေး၍ ဦးဒသဝဿ၏ ပဗ္ဗဇကံကို နုတ်တော်မူသည်ပင် ဖြစ်သည်။

န ခေါ သုဒိန္န တထာဂတာ အနုညာတံ မာတာပိတုဟိ ပုတ္တံ ပဗ္ဗာဇေန္တိ။
(ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော်။၁၄)

ဘဂဝါ ပန ယသ္မာ ရာဟုလကုမာရဿ ပဗ္ဗဇိတတော ပဘုတိ မာတာပိတုဟိ အနုညာတံ ပုတ္တံ န ပဗ္ဗာဇေတိ။ (၎င်းအဋ္ဌကထာ။၁။၁၇၁)

န ခေါ သုဒိန္န တထာဂတာတိ “ပဗ္ဗာဇေတု မံ ဘဂဝါတိ ပုတ္တာဝသေနေပနေဝ’မာဟ။
န ဘဂဝါ သယံ သရဏာနိ ဒတွာ ပဗ္ဗာဇေတိ။ (ဝဇ္ဇီပုဒ္ဓိ၊၆။၆၈)

ယင်းသည့်ပါဠိအဋ္ဌကထာ၌ “မာတာပိတုဟိ အနုညာတံ ပန ပုတ္တံ ဘဂဝါ သယံ ပဗ္ဗာဇေတိ” ဟူသော ဗျတိရေက ဝါကျထွက်စေ၍ မယူသင့်ကြောင်းကို ဋီကာရှင် ဝဇ္ဇီရ ဖွင့်ဆိုချေရကား “ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတွာ န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ” ၌လည်း “ဥပဇ္ဈာယေန အဟုတွာ ပန ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ” ဟူသော ဗျတိရေကအဓိပ္ပာယ်ကို ဖြစ်သင့်တိုင်း ဦးဒသဝဿနဝကတို့ ပဗ္ဗဇကံကို သရဏဒါန ပြုကောင်းသည် မယူသာ။ “ပါဏော န ဟန္တဗ္ဗော” ဟူသော ဝါကျ-က “အဒိန္နံ ပန အာဒါတဗ္ဗံ” စသည်ကို ခွင့်မပြုသကဲ့သို့ မှတ်ယူသင့်သည်။ “ဘဂဝါ ဥဘိန္နံ သံဃဏ္ဍေရော” ဟူသော် လည်း “မဟာကဿပေါ သံဃဏ္ဍေရော” ဟု ဆိုသင့်သည်ပင် ဖြစ်ပလေသည်။

ဘဂဝတာ ပညတ္တံ န သာပတ္တိကေန ဥပေါသထော ကာတဗ္ဗောတိ ဣဒံ “ယဿ သိယာ အာပတ္တိ” တိ အာဒိဝစနေနေဝ ပါရိသုဒ္ဓိဒါန ပညာပနေန စ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထ- ပညာပနေန စ ပညတ္တံ ဟောတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (မဟာဝါအဋ္ဌကထာ။၃၄၅)

ယင်းသည့်အဋ္ဌကထာ၌ သာပတ္တိကဥပေါသထ၏ သာဝဇ္ဇကို မြတ်စွာဘုရား နိတတ္ထပညတ် တော်မမူသော်လည်း “ယဿ သိယာ အာပတ္တိ” စသော စကားဖြင့်ပင် ပညတ်တော်မူသည်- ဟု သမ္မုဒသာဝကအရှင်မြတ်တို့ အဓိပ္ပာယ်ယူတော်မူကြသကဲ့သို့ ဦးဒသဝဿ၏ ပဗ္ဗဇကမ္ပ ကို “တံ အဇ္ဇ ပဋိက္ခိပါမိ” ဟု နိတတ္ထ နုတ်တော်မမူသော်လည်း ပဉ္စက၊ ဆက္က၊ သောဠသဝါရ

ပဗ္ဗန္တကင်္ခိဘေဒနိကျမ်း (ဆူးကားဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုမန) ၄၀၃

ဖြင့်ပင် နတ်တော်မူသည်-ဟု အဓိပ္ပါယ်ယူသင့်သည်။ ဦးဒသဝဿထေရ မမြောက်သူတို့ ပဗ္ဗန္တကမြောက်လျှင် ခေါသာရိတမှာ အဋ္ဌကထာထုတ်ရာသည်။

တဿာဓေယျာ ဥပေါသထော ပဝါရဏာသံယကမ္ပံ ပဗ္ဗန္တ ဥပသမ္ပဒါ၊ နိဿယံ ဒေတိ၊ သာမဏေရံ ဥပဋ္ဌာပေတိ။ သော တာသံ သာမိ။ (ဘိက္ခုပါစိတ်အဋ္ဌကထာ။၁၄၄)

ယာပိ စာ'ယံ ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတ္တာ ကုလပုတ္တာနံ ပဗ္ဗန္တ စ ဥပသမ္ပဒါ စ ကာတဗ္ဗာ။ အယံပိ ဝိနယဓရာယတ္တာ။ (ဝိဋ္ဌ၊၃။၁၄၅) - လည်းကောင်း။

တ္ထေ စ နိဿယဒါနဉ္စေဝ သာမဏေရူပဋ္ဌာနဉ္စ ကေမဏိ။ (ဝိဋ္ဌ၊၃။၁၄၅)-လည်းကောင်း။

ယင်းသည်အဋ္ဌကထာများ၌ ဥပသမ္ပဒ၊ ပဗ္ဗန္တ ၂-ပါး၊ နိဿယဒါန၊ သာမဏေ-ရူပဋ္ဌာန ၂-ပါးများကို အညမညသဒိသတွဲဖက်၍ ယူရကား ဥပသမ္ပဒပုဏ္ဏထိုက်သူမှ ပဗ္ဗန္တပုဏ္ဏထိုက်သည်။ ပဗ္ဗန္တပုဏ္ဏထိုက်မှလည်း သရဏဒါန ထိုက်သည်။ “ဥပဇ္ဈာယေ ဟုတ္တာ န ပဗ္ဗာ-ဇေတဗ္ဗော”ဟူသော ဋီကာ၊ ဝိမတိ-စသည်ကို ထောက်။

ယင်းသည်ဝိမတိ၌ ဆွမ်းကပ်၊ ကွမ်းကပ် အစေအပါး တစ်စုံတစ်ရာမျှ မပြုသင့်-ဟု အဓိပ္ပါယ်ယူမည်ကို စိုး၍ ဋီကာရှင် ဖွင့်သည်။ ဥပဇ္ဈာယ်မပြုဘဲ သရဏဒါနမျှမှာ အပ်တော့သည်သာ၊ ကံအောင်တော့သည်သာ-ဟု ဋီကာရှင် မဆိုလို။

ပါဏော န ဟန္တဗ္ဗော-၌ ပုဂ္ဂလေန-ဟူသော တတိယာကတ္တားသည် ပုဂ္ဂိုလ်မည်ကာ ကံမထိုက်သကဲ့သို့ ပဉ္စမိ ဘိက္ခဝေ၊ ဆမိ ဘိက္ခဝေ-စသော ပဉ္စက၊ ဆက္က၊ သောဠသဝါရ-စသည်၌ အာပတ်သင့်ရုံသာ၊ ကံမပျက်-ဟု မယူရာ။ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ”စသည်ဖြင့် ဗျတ္တ၊ ဒသဝဿ ၂-ချက်ကို တွဲဖက်၍ ပညတ်တော်မူချေသည်။ ကဏ္ဍပက္ခနှင့် အာပတ် တပ်၍ သုက္ကပက္ခနှင့် ခွင့်ပြုချေရကား ၂-ချက် ထွက်သည်။

ကုမာရဿ မဟာမောဂ္ဂလာနတ္ထေရော ကေသေ ဆိန္နိတွာ ကာသာယာနိ ဒတွာ သာရိပုတ္တော သရဏာနိ အဒါသိ၊ မဟာကဿပတ္ထေရော ဩဝါဒါစရိယော ဟောတိ။ ယသ္မာ ပန ဥပဇ္ဈာယမူလကာ ပဗ္ဗန္တ စ ဥပသမ္ပဒါ စ၊ ဥပဇ္ဈာယောဝ တတ္ထ ဣဿရော၊ န အာစရိယော၊ တသ္မာ ဝုတ္တံ “အထခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ရာဟုလကုမာရံ ပဗ္ဗာဇေသီ”တိ။ (မဟာဝါအဋ္ဌကထာ။၂၉၁)

သို့အဋ္ဌကထာ တိုက်ရိုက်လာပါလျက်နှင့် ယခုကာလ ပဉ္စင်းငယ် သရဏဂုံပေး၍ မထေရ်ထံ ဥပဇ္ဈာယ်ယူခြင်းများသည် သရဏဂုံပေးခြင်းသာ ပဓာနဖြစ်၍ မသင့်။ ယင်းသည် အဋ္ဌကထာ၌ပင် အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန် စွမ်းအင်သတ္တိရှိပါလျက်ပင် အရှင်သာရိပုတ္တရာ သရဏဂုံ

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

ပေး၍ ဥပဇ္ဈာယ်မူသည်ကို ထောက်၍ သရဏာဂုံပေးခြင်း၊ ဥပဇ္ဈာယ်မူခြင်းများသည် မထေရ်ကြီးတို့ အရာသာ-ဟု ဧကန် မှတ်ယူသင့်သည်။ ရှေးထုံးရှေးစံ သနန္တနု၊ အပဏ္ဏက၊ အဝိရဒ္ဓ၊ ပေါရာဏဓမ္မတာ-ဟူ၍လည်း မှတ်ယူသင့်သည်။

ယင်းသည်အဋ္ဌကထာပါဠိ၌ အချို့ပေများမှာ “သာရိပုတ္တော သရဏာနိ ဝေတိ”ဟူရာ မှာ သာရိပုတ္တော-သဒ္ဓါ မပါကြ၊ ပါမှ ရှေ့နောက်ညီညွတ်မည်။ နိဿရည်းဆရာလည်း အနက်ယောဇနာသည်။ “အသမာနကတ္ထက”၌ တွာ-ပစ္စည်း အစီအရင်ကိုလည်း ၎င်းပါဠိကို ပင် ထုတ်ဆောင်ကြသည်။ “ကုမာရဿ မောဂ္ဂလာနတ္ထေရော”စသော ဝါကျ၌ ပဗ္ဗ ၃-ပါးကို ရှင်မောဂ္ဂလ္လာန် ပြုတော်မူလျှင် “မောဂ္ဂလာနတ္ထေရော ပဗ္ဗာဇေတိ၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရော ဥပဇ္ဈံ ဝေတိ”ဟူရာသည်။

အထခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ရာဟုလံ ပဗ္ဗာဇေတိ။ (ဝိ၊၄၊၃။၂၉၁)

ဟူသောပါဠိ၌ မောဂ္ဂလာနတ္ထေရ်-ကို ကာရိုက်ကံ ထည့်လျှင် သာရိပုတ္တော-သဒ္ဓါ မပါသင့်ပြီ။ “သယံ ပဗ္ဗာဇေတေဗ္ဗော”ဟူသော အဋ္ဌကထာနှင့်လည်း ညီညွတ်၏။

အထခေါ ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ အာမန္တေသိ ‘တေနဟိ သာရိပုတ္တ ရာဟုလ-ကုမာရံ ပဗ္ဗာဇေတိ’တိ။ ထေရော ကုမာရံ ပဗ္ဗာဇေတိ။ (ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ)

ယင်းသည်အဋ္ဌကထာ၌ ပဗ္ဗာဇေတိ-ကြိယာကို ကာရိုက်ကြံလျှင် ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၊ ရာဟုလပဗ္ဗဇ္ဇကထာ၌ သာရိပုတ္တော-သဒ္ဓါ မပါသင့်ပြီ။ ကာရိုက်မကြံလျှင် ဥပသေနကထာ၌ ကာရိုက်ကြံခြင်းအသင့်။ သကာရိတ၊ အကာရိတ ယထာရဟကြံလျှင် ဥပသေနပဗ္ဗဇ္ဇကထာ၌ သကာရိတ၊ သာရိပုတ္တပဗ္ဗဇ္ဇကထာ၌ အကာရိတ ခွဲဝေသင့်သည်။ သရဏာဒါနပင် ဥပဇ္ဈာယ်မြောက်သည်။ ပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝဿဥပသမ္ပဒါပေက္ခ-သာ ဥပဇ္ဈာယ် ယူသင့်သည်။

ပရိပုဏ္ဏဝဿသာမဏေရေနာပိ အညဿ သန္တိကေယေဝ ဥပဇ္ဈာ ဂဟေတဗ္ဗာ။
(ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၊ ၁။၂၃၉)

ဣဝံ ကိရ ဌာနံ ဒိသ္မာ တထာဂတော ဒေဝဒတ္တံ ပဗ္ဗာဇေတိ။ (ဓမ္မပဒ၊၄၊၁။၉၅)

ယင်းသည်အဋ္ဌကထာကား သကာရိတနှင့်နှင့်၊ သုဒ္ဓါကြံဖွယ် ယုတ္တိမရှိ။ ဝဇီရကိုလည်း ထောက်ထား။ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်ပင် ပဗ္ဗာဇန ၃-ပါးကို ပြုလျှင် အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် လုံးလုံးစပ်တော့သည် မဟုတ်၊ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်ပင် ဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်ထိုက်သည်။

ဥပဇ္ဈာယ် ပစ္စက္ခာမိတိ န ဝေဝစနေန ပစ္စက္ခာနံ၊ “ယောမံ ပဗ္ဗာဇေသိ။ ယောမံ ဥပသမ္မာဒေသိ။ ယဿ မူလေနာဟံ ပဗ္ဗဇိတော။ ယဿ မူလေနာ’ဟံ ဥပသမ္ပန္နော။

ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခိတောဒနီကျမ်း (ဆူးကားဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုမန) ၄၀၅

ယဿမူလိကာ မယံ ပဗ္ဗဇ္ဇ။ ယဿမူလိကာ မယံ ဥပသမ္ပဒါ။ တာ'ဟံ ပစ္စက္ခာမီ"တိ
ဧဝံ ဥပဇ္ဈာယဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ။ (ပါရာဇိကဏ်၊၄၁၊၂၁၇)

ယင်းသည့်အဋ္ဌကထာ၌ အစိတ်ဝါကျခွဲဝေလျှင် “ယော မံ ပဗ္ဗာဇေသိ။ တံ အဟံ
ပစ္စက္ခာမီတိ ဧဝံ ဥပဇ္ဈာယဝေဝစနေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ”ဟူသော ဝါကျဖြစ်ရာ၏။
ပဗ္ဗာဇေတိကြိယာကို ကာရိုက်မကြံလင့်။ သရဏဒါနပြုဖူးမှ ဥပဇ္ဈာယ်မူထိုက်သည့်အဖြစ်
သည် အလွန်ထင်ရှားစွာ၏။

ကာရိုက်ကြံလျှင် “ဧကော ဒဟရဘိက္ခု ဝတ္ထဗ္ဗော ဧတံ ပဗ္ဗာဇေဟီတိ”ဟူသော
ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ၊ ဥပသေနပဗ္ဗဇ္ဇဝတ္ထု-စသည်တို့၌ အထက်ဆိုခဲ့သောစကား သင့်လှစွာ၏။

ဓမ္မန္တေဝါသိကောဝ ဟုတွာ ဧကံ ကာလံ ဥပဇ္ဈာယဿ ကမ္မံ ကရောတိ။ ဧကံ ကာလံ
သိက္ခတိ။ (မဟာဝါစီဝရက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ၊၃၉၇)

ယင်းသည့်အဋ္ဌကထာ၊ ဇီဝကဝတ္ထု၌ ဓမ္မာစရိယနှင့် ဥပဇ္ဈာစရိယ ထပ်တူလာ
သည်။ ပဗ္ဗဇ္ဇာစရိယနှင့် ဥပသမ္ပဒါစရိယလည်း ထပ်တူလာသင့်သည်။

‘သုဗ္ဗစော န ခေါ သာရိပုတ္တ အန္တေဝါသိကော’တိ။ ‘အာမဘန္တေ အတိဝိယ သုဗ္ဗစော။
ကိသ္မိစိ ဒေသေ ဝုစ္စမာနော န ကုစ္စပုဗ္ဗော’။ (ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ)

သော သတ္တာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ယာဝ အရဟတ္တံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထာပေတွာ ဥပဇ္ဈာယ်
ဝန္တိတွာ ပတ္တစိဝရံ အာဒါယ နိက္ခမိတွာ ဝိသယောဇနသတံ မဂ္ဂံ အဂမာသိ။ (၎င်း)

ယင်းသည့်အဋ္ဌကထာ ၂-ရပ်၌ အန္တေဝါသိကော၊ ဥပဇ္ဈာယ်-ဟူသော သဒ္ဒါ ၂-
ခုဖြင့် ဥပဇ္ဈာယ၊ အာစရိယ ၂-ပါး မထူးခြားသည်ကို ပြလေသဖြင့် သရဏဒါနအာစရိယ
သဒ္ဒါ၏ ဥပဇ္ဈာရဟအဖြစ်သည် ထင်ရှားစွာ၏။

‘သတ္တာ အညတရံ ပိဏ္ဏပါတစာရိကံ ဘိက္ခု “ဣမံ ဒါရကံ ပဗ္ဗာဇေဟီ”တိ အာဏာ-
ပေသိ။ ထေရော တဿ တပေဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခိတွာ ပဗ္ဗာဇေသိ။

(ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊၁။၁၅၅၊ မဟာပန် ရဟန်းပြု။)

ဘိက္ခုနံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ အထ နံ ဘိက္ခု ‘သာဓု ဥပါသကာ’တိ ပဗ္ဗဇေသံ။
(၎င်း)

ယင်းနောက်အဋ္ဌကထာ၌ ဘိက္ခု-ဟု သာမညဆိုသော်လည်း ရှေးအဋ္ဌကထာ၌
ထေရနှင့် ဆိုချေရကား သာမညမယူသင့်။ ထေရလည်း ဘိက္ခု အန္တောဂဖြစ်သောကြောင့်

‘ဘော သတ္တ၊ အို-သတ္တဝါ။ ဝတ၊ စင်စစ်။ ပါပကံ၊ ယုတ်မာ သောအမှုကို။ ကရောသိ၊ ပြုဘိ၏။ ယတြ ဟိ နာမ ယော ဟိ နာမ၊ အကြင်သင်သည်။ သကံ ဘာဂံ၊ မိမိအဖို့ကို။ ပရိရက္ခန္တော၊ စောင့် ရှောက်စဉ်။ အဒိန္နံ၊ အရှင်သည် မပေးအပ်သော။ အညတရံ ဘာဂံ၊ သူတပါးတို့၏ အဖို့ကို။ အာဒိယိတွာ၊ ခိုးယူ၍။ ပရိဘုဉ္ဇသိ၊ သုံးဆောင်ဘိ၏။ ဘော သတ္တ၊ အို-သတ္တဝါ။ ပုနပိ၊ တဖန်လည်း။ ဧဝရူပံ၊ ဤသို့ သဘောရှိသောအမှုကို။ မာ အကာသိ၊ မပြုလင့်။’ ဣတိ၊ သို့။ အဝေါစံ၊ ကုန်၏။ (အဂ္ဂညသုတ်ပါဠိတော်၊ ၇၆-အနက်)

၃၁။ တေ ပန ခေတ္တသာမိနော၊ ထိုလယ်ရှင် ဆင်းရဲသားတို့သည်ကား။ အဿ၊ ထို မဟာသမ္မတမင်းအား။ တီဟိ သင်္ခေဟိ၊ ၃-ခုသော ခရုသင်းတို့ဖြင့်။ အဘိသေကံပိ၊ အဘိသိက် သွန်းခြင်းကိုလည်း။ အကံသု၊ ပြုကြကုန်၏။ (၎င်းအဋ္ဌကထာ၊ ၅၄-အနက်)

၃၂။ ခေတ္တသာမိနောတိ၊ ဟူသည်ကား။ တံ တံ ဘူမိဘာဂံ၊ ထိုထိုမြေအဖို့ကို။ ပရိဂ္ဂ-ဟေတွာ၊ သိမ်းဆည်း၍။ ဌိတသတ္တာ၊ တည်သော သတ္တဝါတို့တည်း။ (၎င်းဋီကာအနက်)

၃၃။ သိမံ ထပေယျာမာတိ၊ ဟူသည်ကား။ ‘အယံ၊ ဤမြေအဖို့သည်။ အသုကဿ၊ ဤအမည်ရှိသောသူ၏။ ဘူမိဘာဂေါ၊ မြေအဖို့တည်း။ အယံ၊ ဤမြေအဖို့သည်။ အသုကဿ၊ ဤအမည်ရှိသောသူ၏။ ဘူမိဘာဂေါ၊ မြေအဖို့တည်း။’ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ပရိစ္ဆေဒံ၊ အပိုင်း အခြားကို။ ကရေယျာမ၊ ပြုကြကုန်အံ့။ (၎င်းဋီကာအနက်)

၃၄။ ကောဓဝသေန၊ အမျက်ဒေါသ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပရယရဝိလောပံ၊ သူတပါးအိမ်ကို လူယူဖျက်စီးခြင်းကို။ ကရောန္တော စ၊ ပြုသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ အတ္တနော၊ မိမိအား။ ပတ္တပလိတော၊ ရောက်သော အခွန်အတုတ်ထက်။ အဓိကံ၊ အပိုအလျှံ အခွန်အတုတ်ကို။ ဗလက္ကာရေန၊ အနိုင်အထက်မူသဖြင့်။ ဂဏ္ဍန္တာ စ၊ ယူသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ရာဇရာဇ-မဟာမတ္တာဒယော ဝိယ၊ မင်း၊ မင်း၏အမတ်-အစရှိသည်တို့ကဲ့သို့တည်း။ ဧဝံ၊ သို့။ ဂဏ္ဍတော၊ ယူသော။ တဿ၊ ထိုသူ၏။ အဝဟာရော၊ ခိုးယူခြင်းကို။ ပသယှာဝဟာရောတိ၊ ပသယှာဝဟာရ ခိုးယူခြင်း-ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။ (ဒုတိယပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာအနက်)

၃၅။ ဝါသေဌ၊ ဝါသေဌ။ အထခေါ၊ ဌှိ။ တေ သတ္တာ၊ ထိုကမ္ဘာဦးသူ သတ္တဝါတို့သည်။ နေသံ၊ ထိုကမ္ဘာဦးသူ သတ္တဝါတို့တွင်။ ယော သတ္တော၊ အကြင်သတ္တဝါသည်။ အဘိရူပတ-ရော စ၊ အလွန်လည်း အဆင်းလှ၏။ ဒဿနိယတရော စ၊ အလွန်လည်း ရှုချင်ဖွယ်ရှိ၏။ ပါသာဒိကတရော စ၊ အလွန်လည်း ကြည်ညိုဖွယ်ရှိ၏။ မဟေသက္ခတရော စ၊ အလွန်လည်း တန်ခိုးကြီး၏။ တံ သတ္တံ၊ ထိုသတ္တဝါသို့။ ဥပသင်္ကမိတွာ၊ ၍။ ‘ဘော သတ္တ၊ အို-သတ္တဝါ။ ဧဟိ၊ ကြွပါလော့။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ဒီယိတဗ္ဗံ၊ ရှုတ်ချအပ်သည်ကို။ ဒိယ၊ ရှုတ်ချပါလော့။’

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

ဘိက္ခု-ဟူသမျှကို သိမ်းနဲ့စေလိုသောကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်။ “ဘိက္ခုနာ ဓမ္မော ဒေသိတော” စသည်၌ ဘိက္ခုနာ၏အရကို ယထာရဟ-ယူရသကဲ့သို့ မှတ်သင့်သည်။

သုဒိန္နံ ကလန္တပုတ္တံ ဇိနစတ္ထိယံ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ လဒ္ဓါ ပဗ္ဗာဇေသိ စေဝ ဥပသမ္မာ-
ဒေသိ စ။ (ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၊ ၁၁၁၇၃)

ယင်းသည့်အဋ္ဌကထာ၌ “သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ ပဗ္ဗာဇေသိ စေဝ ဥပသမ္မာဒေသိ စ” ဟူသော ပါဠိရပ်ဖြင့် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပင် ရှင်ပြုခြင်း၊ ပဉ္စင်းခံခြင်း ၂-ကိစ္စကို တစ်ဦးတည်း ပြုဟန် ကြိုယာသမုစ္စည်းဖြင့် ဆိုချေရကား ဒသဝဿထေရသာ ပဗ္ဗဇ္ဇကံကို ဇကန်ဆောင် ထိုက်သည်။ ယခုအခါ သရဏဂုံပေး၍ ဥပဇ္ဈာယ် သိမ်တွင်းမှာ မှုသည်ကိုလည်း ထောက်။

“ဥပဇ္ဈာယသမောဓာနနိဿယပုဋိပ္ပဿန္တန” လက္ခဏာထင်ရကား ဥပဇ္ဈာယ်မှာ နိဿရည်း အသီးယူဖွယ် မရှိသကဲ့သို့ သရဏဂုံပေးသူမှာ ဥပဇ္ဈာယ် အသီးယူဖွယ် မရှိ။

အာဝုသော မယံ တုယံ “ဝတ္ထပဋိပတ္တိံ ကရိဿတိ၊ အမှာကံ သန္တိကေ ဥပဇ္ဈံ ဂကိုဿ-
တိ၊ ဓမ္မံ ပရိယာပုကိဿတိ”တိ စိဝရံ အဒမ္ပ။ (အတ္ထိန္နနအဋ္ဌကထာ) (ဝိဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၂)

ဥပဇ္ဈံ ဒတွာ ဂဟိတသာမဏေရာပိ ဝတ္ထဗ္ဗာ “အဟံ ဝိနယကမ္မံ ကရောမိ၊ မယံ ဝတ္ထံ
မာ ကရောထာ”တိ။ (စူဠဝါပါရိဝါသိကဝတ္ထအဋ္ဌကထာ။ ၈)

ဥပဇ္ဈံ ဒတွာ ဂဟိတသာမဏေရာပိတိ ပကတတ္ထကာလေ ဥပဇ္ဈံ ဒတွာ ဂဟိတ-
သာမဏေရာပိ။ (သာရတ္ထ၊ ၄။ ၃၆၉)

ယင်းသည့်အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာများကား သရဏဒါနဥပဇ္ဈာယ်ကို ရည်သည်။ အရပ် တပါး သာမဏေ သွား၍ နေဝါသိကမူရာ နိဿရည်းနှင့် ကိစ္စပြီးသည်။ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက် သာမဏေတို့အား ဝါမှတ်သည်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “ဥပဇ္ဈံ ဒတွာ” စသည် ထင်သည်။ ဥပဇ္ဈာယ်အသီး မပေးမူ၍ သရဏဂုံပေးကာမျှဖြင့် ဥပဇ္ဈာယ်မူဟန် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာမှာ ထင်သည်ကား များပြားလှစွာ၏။

သစေ ဩကာသော ဟောတိ၊ သယံ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ သစေ ဥဒ္ဓေသပရိပုတ္တာ-
ဒီဟိ ဗျာဝဋ္ဌော ဟောတိ၊ ဩကာသံ န လဘတိ၊ ဇကော ဒံဟာရဘိက္ခု ဝတ္ထဗ္ဗော
'ဇတံ ပဗ္ဗာဇေဟိ'တိ။ အဝုတ္တောပိ စေ ဒဟာရဘိက္ခု ဥပဇ္ဈာယ် ဥဒ္ဓိဿ ပဗ္ဗာဇေတိ။
ဝဋ္ဋတိ။ သစေ ဒဟာရဘိက္ခု နတ္ထိ။ သာမဏေရာပိ ဝတ္ထဗ္ဗော “ဇတံ ခဏ္ဍသိမံ
နေတွာ ပဗ္ဗာဇေတွာ ကာသာယာနိ အတ္ထဒေတွာ ဇဟိ”တိ။ သရဏာနိ ပန သယံ
ဒါတဗ္ဗာနိ။ ဇဝံ ဘိက္ခုနာဝ ပဗ္ဗာဇိတော ဟောတိ။ ပုရိသံ ဟိ ဘိက္ခုတော အညော
ပဗ္ဗာဇေတံ န လဘတိ။ မာတုဂါမံ ဘိက္ခုနိတော အညော။ (မဟာဝါ၊ ၄။ ၂၄၈)

ပဗ္ဗဇ္ဇကဓိဘောဒနီကျမ်း (ဆူးကားဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုမန) ၄၀၇

ယင်းသည်အဋ္ဌကထာကို ဆက္က, သောဠသဝါရ။ ရာဟုလပဗ္ဗဇ္ဇကထာ အဋ္ဌကထာ များနှင့် ရှေ့နောက်ညီညွတ်အောင်—

ဧတံ ပဗ္ဗာဇေတီတိ ကေသစ္ဆေဒနံ ကာသာယတ္တာဒနဉ္စ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဥပဇ္ဈာယံ-
ဥဒ္ဓိဿ ပဗ္ဗာဇေတီတိ ဧတ္တာပိ ဧသေဝနယော။

ဟု သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ (၃၊ ၂၀၁)နှင့် ဖွင့်ဆိုပေသည်။ သည်ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာများနှင့်သာ ညီညွတ်သည် မဟုတ်။

“န ဘိက္ခဝေ ဥိနဒသဝသေေန ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော၊ ယော ဥပသမ္မာဒေယျ၊ အာပတ္တိ
ဝုတ္တဋ္ဌဋ္ဌဿ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒသဝသေေန ဝါ အတိရေကဒသဝသေေန ဝါ ဥပ-
သမ္မာဒေတံ” စသော ပါဠိ၊ (မဟာဝါ။ ၇၅)

“န သာမဏေရော ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗောတိ ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတ္တာ န သာမဏေရော
ဂဟေတဗ္ဗော” ဟူသော အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ(၃၊ ၈၅)၊ (သာရတ္ထ၊ ဋီ၊ ၃၊ ၂၃၉)

“ယေသဉ္စ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ပဋိတို့တ္တာ၊ ဥပသမ္မဒါပိ တေသံ ပဋိတို့တ္တာဝံ”

ဟူသောမဟာဝါအဋ္ဌကထာ (၃၁၆)၊

“ပဗ္ဗဇ္ဇာဓိကာရေ- ပဗ္ဗဇ္ဇာဝ တတ္ထကတာ၊ သဗ္ဗတ္ထ ပန ဥပသမ္မဒါဘိလာပေန အဓိပေတာ”
ဟူသော ဋီကာ ဝဇီရ။ (ဋီ၊ ၄၃၆)

“န သာမဏေရော ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗောတိ ဥပဇ္ဈာယေန ဟုတ္တာ န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော”
ဟူသော ဋီကာဝိမတိ(ဋီ၊ ၂၊ ၁၀၇)များနှင့်လည်း အလွန်နီးနှောညီညွတ်သည်ပင်။

“ပဗ္ဗာဇေတီတိ ဣဒံ တိဝိဓံပိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ” ဟူသော ဋီကာဝိမတိဆရာစကားကို ဆိုခဲ့ပြီးသည့် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့နှင့် မညီညွတ်သည် ဧကန်ဖြစ်၍ သတိသမ္မောသ၊ ပမာဒလေခ-ဟု မှတ်ယူသင့်သည်။

တစ်နည်းမှာ ဒဟရဘိက္ခုဏီအရကို အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်ကဲ့သို့ ၁၀-ဝါရလျက် မထေရ်ကြီးကို ထောက်၍ ဒဟရဝေါဟာရနှင့် ထေရ်မြောက်သူကို ရည်၍ ဋီကာရှင် ဖွင့်ဆို သည်-ဟု မှတ်ယူသင့်သည်။ ဋီကာသာရတ္ထဒီပနီဆရာစကားမှာ ဧကန္တဒဟရဘိက္ခုနဝက ကို ယူသော်လည်းကောင်း၊ ရှင်သာရိပုတ္တရာကို ထောက်၍ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်ကဲ့သို့ ဝေါဟာရ- မတ္တ ဒဟရဘိက္ခုထေရ်ကို ယူသော်လည်းကောင်း အရှင်သာရိပုတ္တရာ အသင့်ချည်းပင် ဖြစ်သည်။ သယံ-သဒ္ဓါ ၂-ချက်။ ဘိက္ခုနာဝ၊ ဘိက္ခုတော ၂-ချက်လည်း အရတူ။ ဤ၌ ‘ဘိက္ခုတော’ဆိုသောကြောင့် နဝကလည်း ဘိက္ခုပင်-ဟု ယူလျှင် ‘သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နဇော’ စသည်၌ပါသည့် ဘိက္ခုကဲ့သို့ ဥပါသကာ၊ ဥပါသကီတို့ပင် သရဏဂုံ ပေးထိုက်ရာသည်။

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

ဥဒ္ဓေသပရိပုစ္ဆာယ၊ သယံ စေ ဗျာ ဝဋ္ဋော သိယာ။
ဒဟရော အာဏာပေတဗ္ဗော၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ'နယာ'တိ စ။ ။

ဥပဇ္ဈာယ'မဓုဒ္ဓိဿ၊ အဝုတ္တော ဒဟရော ပန။
ပဗ္ဗာဇေတိ သစေ တံ သော၊ သယမေဝါပိ ဝဋ္ဋတိ။ ။ (ဝိနိစ္ဆယပါဠိ။၂၃၇)

ပဗ္ဗာဇေတွာ နယာ'တိ ဣမိနာ ကေသေ ဆိန္ဒိတွာ ကာသာယာနိ အတ္ထာဒေတွာ အာနေဟိတိ အယ'မတ္ထော ဒိပိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အဝုတ္တောတိ ဥပဇ္ဈာယေန အနနုယျောဇိတော။ သော ဒဟရော သစေ တံ သယမေဝ ကေသတ္ထေဒန- ကာသာယတ္ထဒနေဟိ ပဗ္ဗာဇေတိ၊ ဝဋ္ဋတိတိ။ (ယောဇနာ။ ၎င်းဋီကာ)

သစေ ဥဒ္ဓေသပရိပုစ္ဆာဒိဟိ ဗျာဝဋ္ဋော ဟောတိ၊ ဩကာသံ န လဘတိ။ ဧကော ဒဟရဘိက္ခု ဝတ္တဗ္ဗော "ဧတံ ပဗ္ဗာဇေဟိ"တိ။ အဝုတ္တောပိ စေ ဒဟရဘိက္ခု ဥပဇ္ဈာယံ ဥဒ္ဓိဿ ပဗ္ဗာဇေတိ၊ ဝဋ္ဋတိ။ သစေ ဒဟရဘိက္ခု နတ္ထိ။ သာမဏေရောပိ ဝတ္တဗ္ဗော 'ဧတံ ဒဏ္ဍာသီမံ နေတွာ ပဗ္ဗာဇေတွာ ကာသာယာနိ အတ္ထာဒေတွာ ဧဟိ'တိ။ သရဏာနိ ပန သယံ ဒါတဗ္ဗာနိ။ ဧဝံ ဘိက္ခုနာဝ ပဗ္ဗာဇိတော ဟောတိ။ ပုရိသံ ဟိ ဘိက္ခုတော အညော ပဗ္ဗာဇေတုံ န လဘတိ။

(မဟာဝါဠု။၂၄၈)(ဝိနယသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ)

ကေသတ္ထေဒနံ ကာသာယတ္ထဒနံ သရဏဒါနန္တိ ဣမာနိ တီဏိ ကရောန္တော ပဗ္ဗာဇေတိတိ ဝုစ္စတိ။ တေသု ဧကံ ဝါ ဒွေ ဝါ ကရောန္တော တထာ ဝေါဟရိယတိ ယေဝ၊ တသ္မာ ဧတံ ပဗ္ဗာဇေဟိတိ ကေသတ္ထေဒနံ ကာသာယတ္ထဒနဉ္စ ဝုတ္တံ။ ဥပဇ္ဈာယံ ဥဒ္ဓိဿ ပဗ္ဗာဇေတိတိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝနယော။ (၎င်းဋီကာဟောင်း)

ဧတံ ပဗ္ဗာဇေဟိတိ ကေသတ္ထေဒနံ ကာသာယတ္ထဒနဉ္စ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဥပဇ္ဈာယံ ဥဒ္ဓိဿ ပဗ္ဗာဇေတိတိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝနယောတိ သာရတ္ထဒိပနိယံ(၃။၂၀၁)။ ဝိမတိ- ဝိနောဒနိယံ ပန ပဗ္ဗာဇေဟိတိ ဣဒံ တိဝိမံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

(ဋီကာဝိနယာလင်္ကာရ။၂၅၆)

ယင်းသည့်ဋီကာ ၃-ရပ်တွင် ဝိနိစ္ဆယဋီကာ၊ ဝိနယသင်္ဂဟ ပေါရာဏဋီကာဆရာကြီး ၂-ဦးပင် ဋီကာသာရတ္ထဒိပနိနှင့်အညီ ဖွင့်ဆိုလေရကား ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာရှင် ပြသည့် ဝိမတိဝါဒကို လုံးလုံးပယ်သင့်လှတော့သည်။ အထက်ဆိုခဲ့သည့် ယုတ္တိများဖြင့်လည်း ရှေ့နောက်သင့်လျော်အောင် ယူသင့်လှတော့သည်။ ဝိနယသာရတ္ထရှင်လည်း ပဉ္စင်းငယ်သည် ဆရာစေသော်လည်း သရဏဂုံ မပေးထိုက်ကြောင်း ရေးသား၍ ရှိသည်။

ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခိဘောဒနီကျမ်း (ဆူးကားဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုမန) ၄၀၉

သာရတ္ထဒီပနီ၊ ဝိနိစ္ဆယ၊ ဝိနယသင်္ဂဟ ပေါရာဏာဋီကာဆရာ ၃-ဦးတို့သည် ယခု ပုဂ္ဂိုလ်များလောက်ကမှ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာကို မမြင်၍ ယခင် စကားများကို ဆိုမှားလေလျှင် ဋီကာရှင်တစ်ခု မပြုပေတန်ရာ။ သာရတ္ထဒီပနီဋီကာရှင်ပင် အင်္ဂုတ္တရဋီကာပြုရှင် ဖြစ်လေ သောကြောင့် အရှင်ဥပသေနပဗ္ဗဇ္ဇအခန်းများကို မကျွမ်းမကျင် မမြင်မသိ မဖြစ်လေရာ။

၃-ပါးစုံကို နဝကပြုထိုက်လျှင် “ဧကော ဒဟရဘိက္ခု”ဟူသော ဝါကျသည် ကမ္မတ္တ ပဌမာ မရှိရာ။

သစေ သြကာသံ န လဘတိ။ ဒဟရဘိက္ခုနာပိ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ ဒဟရဘိက္ခုနာ- ပီတိ ဥပဇ္ဈံ အဒတ္တာ ပဗ္ဗာဇေတံ ဝဇ္ဇတိ။

ဟူ၍ ကတွတ္ထတတိယာ ရှိရာသည်။ ကတ္တုသတ္တိ အားရှိရာ ထိုထိုအရာ “ယော ဝေါ အာနန္ဒ- မယာ ဓမ္မော စ ဝိနယော စ ဒေသိတော ပညတ္ထော” (သုတ္တန်၊မဟာဝဂ်၊၁၂၇)စသည်ကဲ့သို့ ကတွတ္ထတတိယာ-သာ ရှိရာသည်။ သည်၌ ပဗ္ဗာဇေတိကြိယာလည်း သကာရိတ ၎င်းဖြစ်၍ အညံထေရ်-ဟူသော ကာရိကံ ထည့်သင့်သည်ကို ရည်၍ “တိဝိဓမ္မိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ”ဟု ဋီကာဝိမတိ ဆိုသည်-ဟူ၍လည်း ယူသင့်သည်။ သည်၌ ဧတံ-သဒ္ဓါဖြင့် နာတိဒူရ၊ နစ္စာ- သန္တကို ပြသည်။

ထို့ကြောင့် နောက်၌ “သရဏာနိ ပန သယံ ဝါတဗ္ဗာနိ” (ဝိဋ္ဌ၊၃၂၄၈)ဟူသည် ၃-ပါး စလုံး ပဉ္စင်းငယ်ထိုက်လျှင် “တံ ပဗ္ဗာဇေတိ”ဟု ဆိုရာသည်။ “သရဏာနိ ပန သယံ ဝါတဗ္ဗာနိ”ကို သာမဏေကိုသာ ငဲ့၍ ထားသည်-မဟူသာ။ သာမဏေ သရဏာပုံ မပေး ထိုက်သည်၏ အဖြစ်သည် အလွန်ထင်ရှားစွာ၏။ သာမဏေချင်းချင်း သာမဏေ မပြုရ၊ ပဉ္စင်းချင်းချင်း ဥပသမ္ပန္န ပြုရ။

ပဗ္ဗဇ္ဇ၊ ဥပသမ္ပန္န ကံ ၂-ပါးမှာပင် ကံဆောင်သူ အပဓာန၊ ပဓာန ၂-ပါးရှိရကား ဥပသမ္ပန္နကံမှာပင် ဦးဒသဝဿကမ္မဝါစာ ဖတ်ရတပြီးကား ပဗ္ဗဇ္ဇကံမှာ ဦးဒသဝဿ သရဏာပုံ ပေးသင့်သည်-မဟူသာ။ ပဗ္ဗဇ္ဇကံမှာ သရဏာပုံ ပဓာနဖြစ်ပလေသည်။

ပဗ္ဗဇ္ဇန္တေနကို လိုက်စေလိုလျှင် သယံ-ဟု ဧဝ-နှင့် ထားရာသည်။ သယံ-သဒ္ဓါကို အချင်းခပ်သိမ်းသော်လည်း မထားရာ။ “(ဥပါလိတ္ထေဇော) အတ္တနာဝ အတ္တာနံ သမ္ပန္နတိ” ဟူသော ဝါကျများကဲ့သို့ ပဗ္ဗာဇန္တော၊ ပဗ္ဗဇေတိ-ဟု ကတ္တုရူပံ ကြိယာနှင့် ထားရာသည်။ သည်၌ပင် ဒသဝဿထေရ်ကို ရည်၍ ပဗ္ဗဇန္တေန-ဟု တတိယာကတ္တား-ဟူရကား သရဏာ ဒါနသည် ဥပဇ္ဈာစရိယထေရ် အရာသာ-ဟု လုံးလုံးမှတ်ယူသင့်သည်။

ပဗ္ဗဇန္တေန-၌ ကာမ-သဒ္ဓါ အကျေကြံလျှင် အန္တပစ္စည်း ဘော-ဟောရာသည်။ ဘော-ဟော အန္တပစ္စည်းလည်း မရှိ။ အန္တ-ပုဒ်၊ အ-ပစ္စည်း ကြံသော်လည်း ကတ္တုဝါစကသာ။

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

မာနကို အန္တပြန်မည်-ဟူသော်လည်း ဝင်္ကဵုတ္တိအာကုလ ဖြစ်လှချေရကား အနာကုလဘဒ္ဒန္တ ဗုဒ္ဓယောသသည် အာကုလ မဟူရာ။ ဥပဇ္ဈာယ် ဥဒ္ဒိဿ-ဟူသော ဝါကျဖြင့်လည်း ဥပဇ္ဈာယ် သာ သရဏဒါန-စသည်၌ အစိုးရသည်၏အဖြစ်သည် ထင်ရှားစွာ၏။ ယင်းသည် “သစေ ဩကာသော ဟောတိ၊ သယံ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော”၌ ဥပဇ္ဈာယ်ပေးခြင်း၊ ယူခြင်း မပါဘဲနှင့်ပင် သရဏဒါနနှင့် ဥပဇ္ဈာယ်-ဟူသည် ဥပဇ္ဈာယ်ယူခြင်း ပါဠိမှာ မထင်။ “ဥပဇ္ဈာယေ အနာ-ပုတ္တ သာမဏေရာနံ အာဝရဏံ ကရေန္တိ”ဟူသော (မဟာဝါ)ပါဠိ(၁၀၈)ကား သရဏဒါနကို ရည်သည်။

သာမဏေရာ အတ္တနော အာဝရိယု’ပဇ္ဈာယာနံ ဗဟုနိ ဖလာနိ ဒေန္တိ။ အညေ ဘိက္ခု အလဘန္တာ ခိယန္တိ။ ခိယုနမတ္ထမေဝ စေ’တံ ဟောတိ။

ဟူသော ပရိဝါအဋ္ဌကထာ(၂၅၅)၌ ဥပဇ္ဈာယကို ယခင်နည်း မှတ်။ “သစေ ဩကာသော ဟောတိ၊ သယံ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော”ဟူရကား ဒသဝဿဥပဇ္ဈာစရိယ၏ ပဗ္ဗာဇကို အဋ္ဌကထာ ဆရာ နှစ်သက်ရင်း ဖြစ်သည်။ ကာသာယတ္ထဒန, ကေသစ္ဆေဒနများကိုလည်း မလွဲသာ၍သာ နဝကကို ခွင့်ပေးသည်။

“သေဋ္ဌံ တိလောကမဟိတံ အဂ္ဂံ ဗုဒ္ဓံ”ဟူသော ဝိသေသန, ဝိသေယျ-၌ ပရိဝတ္တန ပြုသင့်။ သကတ်သာ ပြား၍ ခြင် မပြားသင့်သကဲ့သို့ “ပဗ္ဗဇန္တေန ဥပဇ္ဈာယေန၊ ဥပဇ္ဈာယန္တေန ပဗ္ဗဇန္တေန”ဟု ပြောင်းလှယ်ကောင်းရကား ပဗ္ဗဇန္တေန-ဟူသော ဝိသေသနဖြင့်ပင် ဒသဝဿ ထေရ၏ ပဗ္ဗဇ္ဇကံ အလွန်ထင်ရှား၏။ နဝက-ကို ပဗ္ဗဇန္တေန-ဟု တတိယာကတ္တားနှင့် ဆိုသော အရာ ပါဠိအဋ္ဌကထာမှာ မထင်။ ဥပသမ္ပန္နကံမှာ ထေရဥပဇ္ဈာယ, နဝထေရ ကမ္မဝါဖြစ် သကဲ့သို့ ပဗ္ဗဇ္ဇကံမှာလည်း ထေရသရဏဂုံ ထေရ, နဝ ၂-ပါး၊ ကာသာယတ္ထဒန, ကေသစ္ဆေ-ဒန ၂-ပါး ယုတ္တိအားဖြင့် ဖြစ်သင့်သည်။ ပဗ္ဗဇန္တေန-ဟု အဋ္ဌကထာဆိုသောကြောင့် ဥပဇ္ဈာ-စရိယအင်္ဂါပင် ပဗ္ဗဇ္ဇာစရိယအင်္ဂါ ဖြစ်သင့်သည်။

ဥပသမ္ပဒါစရိယ-၌ ဗျတ္တ-အရကို အန္တိမပရိစ္ဆေဒအဋ္ဌကထာ-ဟူသကဲ့သို့ ပဗ္ဗဇ္ဇာ-စရိယ၌ သရဏဒါနကုသလကို အန္တိမပရိစ္ဆေဒဗျတ္တ အရယူသင့်သည်ဖြစ်၍ နိဿယာ-စရိယအင်္ဂါမြောက်မှ ပဗ္ဗဇ္ဇကံကို ဆောင်ရာသည်-ဟူ၍လည်း မစောဒနာသာ။ “ပဋ္ဌမံ ဥပဇ္ဈ ဂါဟာပေတဗ္ဗော”(မဟာဝါ။၁၃၀)ဟူ၍လည်းကောင်း, “န ဘိက္ခဝေ သဒ္ဓိဝိဟာရိကေန န ဥပဇ္ဈာ သမ္မာ ဝတ္ထိတဗ္ဗံ၊ ယော န သမ္မာဝတ္ထေယျ၊ အာပတ္တိံ ဒုတ္တဋ္ဌဿ”(မဟာဝဂ္ဂ။၆၈)ဟူ၍ လည်းကောင်း ပါဠိလာသောကြောင့် ဥပဇ္ဈာယ် ပေးခြင်း၊ ယူခြင်းများသည် ဥပသမ္ပန္နမှာသာ။ သာမဏေမှာ သရဏဂုံပေးခြင်းပင် ဥပဇ္ဈာယ်မြောက်သည်။ ဥပဇ္ဈာယ်အသီးယူဖွယ် မရှိရကား ဥပဇ္ဈာယ် သရဏဒါနသာ နဝက မအပ်။ သရဏဒါနမတ္တမှာ အပ်သည်-ဟု

ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခိဘေဒနီကျမ်း (ဆူးကားဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုမန) ၄၁၁

မယူရာ။ “သစေ ဩကာသော ဟောတိ၊ သယံ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော” (မဟာဝါ၊ ၄။ ၂၄၈)၌ ဥပဇ္ဈာယ် အသီးမယူ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇ ၃-ပါးဖြင့် ဥပဇ္ဈာယ်မူသည်ကိုလည်း ထောက်။

“န သာမဏေရာ ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗော” စသည် ပါဠိရှိရကား နိဿရည်း ပေးခြင်း၊ ယူခြင်းမှာ သာမဏေပါဖြစ်၍ နိဿရည်းဆရာနှင့် ပဗ္ဗဇ္ဇကံသည် အလွန်စပ်၏။ အလွန် စပ်လေရကား မစပ်သူ နဝက၏ သရဏဒါန ပဗ္ဗဇ္ဇကံကို ပယ်လှန်သင့်သည်ပင် ဖြစ်သည်။

“သာ ဧတရဟိ သရဏမတ္ထေနော ရဟတိ။ ဧတ္တာဝတာ ဟိ သာမဏေရဘူမိယံ ဌိတော ဟောတိ” ဟူသော (မဟာဝါ) အဋ္ဌကထာ (၂၅၁)၌ ဧတရဟိ-သဒ္ဓါဖြင့် ယခုကာလတိုင် ထေရ် နဝ မရွေးမချယ်။ ပဗ္ဗဇ္ဇကံမြောက်၍ အာပတ်လွတ်သည်ကို ပြသည်-ဟူ၍ မယူသာ။ မတ္ထေနော-၌ ဧဝ-သဒ္ဓါဖြင့်ပင် သရဏဒါန သရဏဂုံမျှဖြင့် ယခုကာလတိုင် ပဗ္ဗဇ္ဇကံမြောက် သည်။ ကမ္မဝါစာ မဖတ်ရပြီ-ဟူသော အနက်ကိုသာ ပြသည်။ ယခုကာလ ထေရ်နဝ ပြုလိုသမျှ ပြုကြသော်လည်း ပဗ္ဗဇ္ဇကံမြောက်လေတော့သည်-ဟု မဆို။ ထေရ်နဝပြုလိုသမျှ ပြု၍ ပဗ္ဗဇ္ဇကံမြောက်လျှင် “သာ ဧတရဟိ ထေရဿ ဝါ နဝဿ ဝါ သရဏဒါနမတ္ထေနော ရဟတိ” ဟု ဆိုရာသည်။ “ပဉ္စက၊ ဆက္က၊ သောဠသဝါရများကို မြော်၍ ထေရ် နဝ-ဟု မမှတ်မသား” သည်ကဲ့သို့ ဆိုသည်-ဟူ၍လည်း မှတ်သင့်သည်။

“သစေ ဩကာသော ဟောတိ။ သယံ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော” စသော (မဟာဝါ) အဋ္ဌကထာ (၂၄၈) စကားသည် “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ တုမေဝ ဒါနိ တာသု တာသု ဝိသာသု တေသု တေသု ဇနပဒေသု ပဗ္ဗာဇေထ ဥပသမ္မာဒေထ” ဟူသော ပါဠိ (မဟာဝါ၊ ၂၉) မှ ထွက်သောကြောင့် တိဝိဓမ္မိ သန္တာယ-ဟု ဝိမတိဋီကာရှင် ဖွင့်သည်-ဟူ၍ မယူသာ။ သည်ကဲ့သို့ ယူလျှင် အလုံး စုံနှင့် ဆီဆိုင်သည် ဖြစ်၍ ပဉ္စက၊ ဆက္က၊ သောဠသဒေသနာများကို နောက်တဖန် ဟောတော်မမူရာ။ မာတု-ယာတက-စသည်တို့ပင်သော်လည်း ရှင်ရဟန်း ဖြစ်ရာသည်။

တာဝဒေဝဿ သရဏဂမာနိ စ ဥပဇ္ဈာယဂ္ဂဟဏဉ္စ သေနာသနဂ္ဂါဟော စ ပဋိပ္ပဿမ္မတိ။
(မဟာဝါ ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ၊ ၂၉၆)

သရဏာနိ ဒါတဗ္ဗာနိ၊ ဥပဇ္ဈာယော ဒါတဗ္ဗော၊ သိက္ခာပဒါနိ ပန သရဏဂမနေနေဝ ဣဇ္ဈန္တိ။ သာမဏေရာနံ ဟိ သရဏဂမနံ ဘိက္ခုနံ ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာသမိသံ။
(၎င်းမဟာဝါ၊ ၄။ ၂၉၆)

ယင်းသည်အဋ္ဌကထာ ၂-ရပ်၌ ငြိမ်းခြင်း၊ ပေးခြင်း ၂-ခုချက်မှာပင် သမုစ္စယတ္ထ ဝါကျခွန် တူချေရကား သရဏနှင့် ဥပဇ္ဈာဂဟဏကို ကွဲသည်ဟူ၍ မမှတ်ယူသာ။ ယင်း သာဓကဝယ် သာမဏေရာနံ-စသော ဝါကျဖြင့် ရဟန်းတို့အား ကမ္မဝါစာဖြင့် သီလစုံသကဲ့သို့

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

သာမဏေအား သရဏဂုံဖြင့် သီလစုံသည်ကိုသာ ပြသည်။ နဝကကမ္မဝါစာ ထိုက်သကဲ့သို့ နဝကသရဏဒါန ထိုက်သည် မဆိုလို။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ-စသော ထိုထိုအဋ္ဌကထာတို့၌ ဥပဇ္ဈာယ်၊ အာစရိယတို့၏ မကွဲမပြား မထူးမခြားလာသည်ကား များလှစွာ၏။

ထေရော သတ္တု သန္တိကာ ဂရဟံ လဘိတွာ ဝန္တိတွာ “ဣမိနာဝ ပုဏ္ဏစန္ဒသသိရိ-
ကေန မုခေန သတ္တာရံ ပရိသမေဝ နိဿာယ သာဓုကာရံ ဒါပေဿာမိ”တိ တံ
ဒိဝသေယေဝ ဧကံ ဌာနံ ဂန္ဓာ ဝိပဿနာယ ကမ္မံ ကတွာ န စီရသေဝ အရဟတ္တံ
ပါပုဏိ၊ တတော ယသွာ ထေရော မဟာကုလတော နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိတော၊
ပထဝိယုဋ္ဌ ဓမ္မကထိကောဝ။ တသွာ တဿ ဓမ္မကထာယ စေဝ ပသီဒိတွာ
မိတ္တာမန္တညတိကုလေဟိ စ နိက္ခမိတွာ ဗဟူ ကုလဒါရကာ ထေရဿ သန္တိကေ
ပဗ္ဗဇန္တိ။ “အဟံ အာရညကော၊ တုမေပိ အာရညကာ ဘဝိတုံ သက္ကောန္တာ
ပဗ္ဗာဇေတိ”တိ ‘တေရသု ဓုတဂီနိ အာစိက္ခိတွာ “သက္ခိဿာမာ’ဘန္တေတိ ဝဒန္တေ
ပဗ္ဗာဇေတိ။ တေ အတ္တနော ဗလေန တံ တံ ဓုတဂီ အဓိဋ္ဌဟန္တိ။ ထေရော အတ္တနော
ဒသဝဿ-ကာလေ ဝိနယံ ပဂုဏံ ကတွာ သဗ္ဗေ ဥပသမ္မာဒေသိ။ ဧဝံ ဥပသမ္မန္နာ
စ’ဿ ပဉ္စသတမတ္တာ ဘိက္ခုပရိဝါရာ အဟေသုံ။ (အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ၊ ၁။ ၂၁၂)

ယင်းသည့်အဋ္ဌကထာအလို အရှင်ဥပသေနမထေရ်မှာ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာ
အရှင်ဖြစ်၍ ပဌမ၊ ဒုတိယ၊ ပဉ္စကအင်္ဂါ ၁၀-ပါး စုံလင်သူဖြစ်၍ ၁၀-ဝါ မရမီ ပဗ္ဗဇ္ဇကံကို
ဆောင်သော်လည်း ယခုကာလ နဝကအပ္ပဿုတတို့ အတုမလိုက်သင့်၊ မထေရ်မှာ သူတပါး
ပြည့်စုံနိုင်ခဲ့သည့် အင်္ဂါပြည့်စုံလေသေးသည်။ တပါးသူတို့မှာ ဒသဝဿ-စသော အင်္ဂါကိုပင်
ဥပဇ္ဈာယ်နိဿရည်းမြောက်အောင် အခိုင်အမာပြုသင့်သည်။ ။ တစ်နည်းမှာ—

န ဘိက္ခဝေ ဥိနဒသဝဿေန ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော၊ ယော ဥပသမ္မာဒေယျ၊ အာပတ္တိ
ဇုတ္တဋ္ဌဿ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒသဝဿေန ဝါ အတိရေကဒသဝဿေန ဝါ
ဥပသမ္မာဒေတုံ။ (ဝိ၊ ၃။ ၇၅)

ဟူသော သိက္ခာပုဒ်တော် ပညတ်ပြီးဖြစ်၍ သိကာမတ္တ အရိယာသခင် အရှင်သူမြတ်သည်
သိက္ခာပုဒ်တော်ကို မကျော်နင်းရာ၊ မှီတင်းစရာ မထေရ်ကြီး ဧကန်မချွတ် ရှိလေရာသည်။
ဂဏဗန္ဓိယဖြင့် မြတ်စွာဘုရား အပြစ်တင်ကိုလည်း ခံရပြီးသသူဖြစ်သည်။ မကျော်နင်း
ကြောင်းလည်း “န မယံ အပညတ္တံ ပညပေဿာမ၊ ပညတ္တံ ဝါ န သမုန္တိန္ဒိဿာမ။ ယထာ
ပညတ္တေသု သမာဒါယ ဝတ္တိဿာမ သိက္ခာပဒေသု” (ဝိ၊ ၁။ ၃၃၇)ဟု သန္တတသိက္ခာပုဒ်မှာ မထေရ်
ပင် သီဟနာဒကို ကြုံးဝါးပြီး ဖြစ်သည်။

ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခိဘေဒနီကျမ်း (ဆူးကားဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုမန) ၄၁၃

တစ်နည်းမှာ ပဗ္ဗာဇေတိကြိယာ၏ ကာရိုက်ကံကို ထေရေ-ဟု လာလျှင် ပဗ္ဗာဇေတိ-
ကြိယာဖြင့်ပင် မှီတင်းစရာ မထေရ်ရှိသည်၏အဖြစ်၊ မိမိဥပဇ္ဈာယ်မူ၍ သရဏဂုံ မပေးသည်
၏အဖြစ်သည် အလွန်ထင်ရှားစွာ၏။

တေ ပဉ္စဝဿာ ဟုတွာ မာတိကံ ပဂုဏံ ကတွာ မန္တယိသု ။ပ။ ပုပ္ဖေဟိ စ ဖလေဟိ
စ ကုလာနိ သင်္ဂဏန္တာ ကုလဒါရကေ ပဗ္ဗောဇေတွာ ပရိသံ ဝမေထာတိ။ တေ တထာ
အကံသု။ တေသု ဧကမေကဿ ပဉ္စပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ ပရိဝါရာ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၉)

ဟူသော ကုလဒုသနအဋ္ဌကထာ-စသည်၌ ပဉ္စဝဿပဗ္ဗဇ္ဇ ထင်သည်-ဟူ၍ နဝက သရဏ
ဒါနကို အခိုင်အမာ မယူသာ။ မည်သည့်ကာလ၊ မည်သည့်သိက္ခာပုဒ် ဖြစ်သည်-ဟူ၍
အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာဆရာတို့ပင် ဝံ့ဝံ့ရဲရဲ မဆိုနိုင်ဖြစ်ချေသည်။ ဥိနဒသဥပသမ္ပန္နကို မြတ်စွာ
ဘုရား ၁၀-ဝါရမှ မြစ်တော်မူသည်-ဟု ဋီကာဝင်္ဂီရ၌ အနုမာန ဆ၍ ဆို၏။ ယင်းသည့်
သာဓက၌လည်း ၅-ဝါရ၍ မန္တနပြုသည်ကိုသာ နိတတ္ထဆိုသည်။ ၅-ဝါရနှင့် ပဗ္ဗဇနပြုသည်
မဆို။ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်၌ ယခုကဲ့သို့ “သုသာမဏေ၊ ငါသာမဏေ”ဟု အမှတ်
အသား အပိုင်းအခြား မရှိကြသောကြောင့် ပဉ္စဝဿထေရ မမြောက်သူတို့ သာမဏေ
မွေးဟန်ထင်သည်။

ဗုဒ္ဓကာလေဟိ ။ပ။ ပဗ္ဗာဇေန္တေဟိ ပန တသ္မိံ သံယမဇ္ဈေ နိသန္တေ ယေဝ “တွံ ပဗ္ဗာဇေဟိ၊
တွံ အာစရိယော ဟောဟိ၊ တွံ ဥပဇ္ဈာယော ဟောဟိ”တိ ထေရာ ဘိက္ခု န ဝတ္ထဗ္ဗာ။
(မဟာဝါအဋ္ဌကထာ။၂၇၃)

ယင်းသည့်အဋ္ဌကထာ၌ ပဗ္ဗဇ္ဇစရိယ၊ နိဿယာစရိယ၊ ဥပဇ္ဈာစရိယ ၃-ပါးမှာပင်
ထေရ-သဒ္ဓါထင်ရကား သရဏဒါနသည် ထေရအရာ ဧကန်-ဟု မှတ်ယူသင့်သည်။

မဟာဝရုဏတ္ထေရော နာမ ဧကော အရဟံ ။ပ။ နိဂြောဓကုမာရံ ပဗ္ဗာဇေတိ။
(ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ။၁။၃၄-၃၅)

သံယော ရညော ဝစနံ သမ္ပုဋ္ဌိတွာ ကုမာရံ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရေန ဥပဇ္ဈာယေန
မဟာဒေဝတ္ထေရေန စ အာစရိယေန ပဗ္ဗာဇေသိ။ မဇ္ဈန္တိကတ္ထေရေန အာစရိယေန
ဥပသမ္မာဒေသိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉) (၎င်း)

အရိဋ္ဌောပိ ခေါ ရညော ဘာဝိနေယျော ပဉ္စဟိ ပုရိသသတေဟိ သဒ္ဓိံ ထေရဿ သန္တိကေ
ပဗ္ဗဇိတွာ န စိရဿေဝ သပရိဝါရော အရဟတ္ထေ ပတိဋ္ဌာသိ။ (၎င်းဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၄)

ယင်းသည့်အဋ္ဌကထာများ၌ ဒသဝဿထေရ-သာ ပဗ္ဗဇ္ဇဆောင်ကြောင်း ထင်ရ
ကား ပဗ္ဗဇ္ဇကံ၌ ထေရ-သာ သနန္တနဓမ္မ အဋ္ဌကထာဝါဒဖြစ်သည်။

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

ဥပဋ္ဌာကကုလေဟိ ဝါရကေ နိက္ခာမေတွာ ပဗ္ဗာဇေတွာပိ ထေရဿ သန္တိကေ ဥပဗ္ဗံ
ဂါဟာပေတွာ သယံ အနုသာဝနကမ္ပံ ကရောတိ။ (ဝိဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၁၉)

ဟူသော ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ (၂၊ ၂၁၉)၌ အရှင်အာနန္ဒာ ကမ္မဝါ၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ
ဥပဗ္ဗာယ်မူဟန်ထင်ရကား သရဏဒါန၊ ဥပဗ္ဗာယဒါနများသည် ထေရာဓိထေရတို့အရာသာ
ဖြစ်လေသည်။ ယင်းသည့်အကျင့်ကား ယခုတိုင် မပျက်မစီး တည်၏။

ထေရေန ဝတ္ထဝံ “မယာ ဥပါသက ‘အဏဏော အဟ’န္တိ ဝေန္တော ပဗ္ဗာဇိတော၊ ကိ
ဝါနိ ကရောမိ၊ ပဿမေ ပတ္တစိဝရမတ္တ”န္တိ။ အယံ တတ္ထ သာမိစိ။ (မဟာဝါခန္ဓက၊ ၅၊ ၂၈၁)

ယင်းသည့်အဋ္ဌကထာ၌ ထေရပဗ္ဗလူကို နိတတ္ထ ဆိုချေရကား-

“အာစိန္တကရဏဝသေန ဝိဂတသမ္မောဟော ဟောတိ”ဟူသော ဝင်္ဂီနှင့်အညီ
ထေရပဗ္ဗလူသာ ဝိဂတသမ္မောဟ ဖြစ်ရာပလေသည်။ ယင်းသည့်ဣဏာယိကကထာ၌
ထေရ-သဒ္ဓါကို များစွာဆိုသည်။ အချို့အရာ၌ နဝက-ကို ထေရသဒ္ဓါနှင့် ဆိုသည်-ဟူ၍
ဤ၌ ဦးဒသဝဿ-ကို ထေရ-ဟူ၍ မယူသာ။ ထိုထိုအရာ ရဟန္တာများကိုသာ နဝက(ဖြစ်)
လျက် ထေရ-သဒ္ဓါနှင့် ဆိုသည်။ တေဝိဇ္ဇ ဆဋ္ဌဘိည သာမဏေများကိုလည်း ထေရ-
သဒ္ဓါနှင့် ဆိုသည်။

အထံဿ ကမ္မလဒါယကတိဿတ္ထေရောတိ နာမံ ကရိသု။

(ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ တိဿသာမဏေဝတ္ထု၊ ဓမ္မ၊ ၅၊ ၁၊ ၃၃၇)

ထေရော ဝါ နဝေါ ဝါ မဇ္ဈိမော ဝါ။ (ပါဠိတော်)

ပရိပုဏ္ဏဒသဝဿတာယ ထေရော ဝါ၊ ဦးနပဉ္စဝဿတာယ နဝေါ ဝါ။ အတိရေက-
ပဉ္စဝဿတာယ မဇ္ဈိမောဝါတိ အတ္ထော။ (ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ)

ယင်းသည့်ပါဠိအဋ္ဌကထာများနှင့်အညီ ထေရဖြစ်ပုံကို မှတ်ယူသင့်သည်။

သတ္တာရာပိ ‘ကိ သံကိစ္စ အန္တေဝါသိကာ တေ လဒ္ဓါ’တိ ဝုတ္တေ ‘အာမ ဘန္တေ’တိ
တံ ပဝတ္တိ အာရောစေသိ။ (ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ၁၊ ၄၃၂)

တတော ပဉ္စသတာပိ စောရာ သာမဏေရံ ဝနိတွာ ပဗ္ဗန္တံ ယာစိသု။ သော
တေသံ အသိဓာရာဟိ ဧဝ ကေသေ စေဝ ဝတ္ထဒသာ စ ဆိန္နိတွာ တမ္မမတ္တိ-
ကာယ ရဇိတွာ တာနိ ကာသာယာနိ အတ္တာဒါပေတွာ ဒသသု သီလေသု ပတိဋ္ဌာ-
ပေတွာ တေ အာဒါယ ဂစ္ဆန္တော စိန္တေသိ။ (၎င်းဓမ္မပဒ၊ ၅၊ ၄၃၁)

ယင်းသည့်အဋ္ဌကထာ၌ သာမဏေနိဿရည်း ပေးဟန်၊ သာမဏေမွေးဟန် ထင်
သော်လည်း မယူရာ။

ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခါဒေဝီကျမ်း (ဆူးကားဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုမန) ၄၁၅

အပရေန သမယေန သံကိစ္စော ဥပသမ္ပဒံ လဘိတွာ ဒသဝသော ဟုတွာ သာမဏေရံ ဂဏှိ။ သော ပန တဿေဝ ဘာဂိနေယျော အဓိမုတ္တသာမဏေရော နာမ။ (ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ၁၁၄၃၂)

ယင်းသည်အဋ္ဌကထာကို ဒဠိပြု။

န တာဝ သာရိပုတ္တ ဣဓေ'ကစ္စေ အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ သံယေ ပါတု-ဘဝန္တိ။ ယာဝ န သံယော ရတ္တညုမဟတ္တံ ပတ္တော ဟောတိ။ ယတော စ ခေါ သာရိပုတ္တ သံယော ရတ္တညုမဟတ္တံ ပတ္တော ဟောတိ။ အထ ဣဓေ'ကစ္စေ အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ သံယေ ပါတုဘဝန္တိ။ အထ သတ္တာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညာပေသိ။ ဥဒ္ဓိသတိ ပါတိမောက္ခံ တေသံ ယေဝ အာသဝဋ္ဌာနိယာနံ ဓမ္မာနံ ပဋိယာတာယ။ (ဘိက္ခုဝိဘင်းပါဠိ) (ဝိ၊ ၁၁၁)

ရတ္တညုမဟတ္တံ ပတ္တော သံယေ ဥပသေန ဝင်္ဂန္တုပုတ္တံ အာရဗ္ဗ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သောဟာ'ယသ္မာ ဦးဒသဝဿဘိက္ခု၊ ဥပသမ္ပာဒေန္တေ ဒိသ္မာ ဧကဝသော သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ ဥပသမ္ပာဒေတိ။ အထ ဘဂဝါ သိက္ခာပဒံ ပညာပေသိ။ န ဘိက္ခဝေ ဦးဒသဝဿေန ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော၊ ယော ဥပသမ္ပာဒေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌ-သာတိ။ (၎င်းအဋ္ဌကထာ၊ ဝိ၊ ၁၁၁၆၁)

သို့ ပါဠိအဋ္ဌကထာ ၂-ရပ်လာရကား ဦးဒသဝဿပဗ္ဗဇ္ဇကံသည် အာသဝဋ္ဌာ-နိယတရား ဧကန်ဖြစ်၍ သင့်ရန် အကြောင်းမထင်။

နဝကနှင့် ထေရတို့သည် ပုတ္တပိတုအရာ၌ တည်ကြသည်ဖြစ်၍ ဦးဒသဝဿနဝက တို့ ဥပဇ္ဈာယ်ပေးကြ၊ သရဏဂုံပေးကြလျှင် ကောသလမင်း အိပ်မက် ၁၆-ချက်တွင် နွားကြီး၊ နွားလားကို ပယ်၍ နွားငယ်၊ နွားသောင်းကို ဝန်ဆောင်စေခြင်း၊ သစ်ပင်ငယ်တို့ ချိန်ရွယ် မရောက်မီ သီးပွင့်ခြင်း၊ နွားသူငယ်တို့ နို့ရည်အရသာကို နွားမကြီးတို့ သောက်စို့ရခြင်း၊ ဗူးတောင်းနစ်၍ ကျောက်လုံးပေါ်ခြင်း၊ သစ်ကျား၊ သားရဲတို့ အသားကို ဆိတ်မြန်မာ၊ ဆိတ် ကုလားတို့ စားဝါးနိုင်ခြင်း အိပ်မက်များနှင့် ဆီဆိုင်သည်ဖြစ်၍ သာသနာတော် အားနည်းရာ၊ ဆုတ်ယုတ်ရာသောအကြောင်းသာ ဖြစ်လေသည်။

မဟာဝဂ္ဂသုတ္တန်ပါဠိတော် (၆၅)၌—

ယာဝကိဝဉ္စ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု၊ ယေ တေ ဘိက္ခု၊ ထေရာ ရတ္တညု စိရပဗ္ဗဇိတာ သံယပိတရော သံယပရိဏာယကာ၊ တေ သတ္တရိဿန္တိ ဂရုံ ကရိဿန္တိ မာနေဿန္တိ ပူဇေဿန္တိ၊ တေသဉ္စ သောတဗ္ဗံ မညိဿန္တိ၊ ဝုဒ္ဓိယေဝ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနံ ပါဠိကဒါ၊ နော ပရိဟာနိ။

ဟု ဟောတော်မူသော အပရိဟာနိယတရား ၇-ပါးတွင် “တေသဉ္စ သောတဗ္ဗံ မညိဿန္တိ” ဟူသော ဒေသနာတော် လုံးလုံးပျက်၍ သာသနာတော် ဆုတ်ယုတ်ရာသောအကြောင်း ဧကန်ဖြစ်လေရကား အာပတ်သင့်သည်ဖြစ်စေ၊ မသင့်သည်ဖြစ်စေ၊ သာမဏေဖြစ်သည် ဖြစ်စေ၊ မဖြစ်သည်ဖြစ်စေ ဥပသမ္ပဒဥပဇ္ဈသည် ဝယောဝုဒ္ဓထေရဖြစ်သူတို့အရာ နှင်နှင် တစေ ဖြစ်ပလေ၍ ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝိနည်းပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာစကားများကို ထောက်ထား သဖြင့် ဒသဝဿထေရမြောက်သူသာ ဥပသမ္ပဒပဗ္ဗဇ္ဇကံကို ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အပဏ္ဏက အဝိရဒ္ဓ သာမိဓိဓမ္မတာ သဘောသကန် မှန်လှတော့သည်-ဟု အမြဲအစွဲ မှတ်ယူသင့်သည်။ မြတ်စွာဘုရား အလိုတော်တည်း။ မချွတ် ကျနမည် ဧကန်ဖြစ်ချေသည်။

အထ ခွံနံ ကာရဏတ္ထာယာ ဒိဿတိ။ ပဋိက္ခိတ္တဘာဝေါယေဝ သာဓု။ အကပ္ပိယေ ဌာတဗ္ဗံ။ (အဋ္ဌကထာ)

သို့ အဋ္ဌကထာ-ဟူသောကြောင့် ၂-ဖက်၊ ၂-ဦး အရိပ်အယောင် ထင်မြင်သော် လည်း မလေးမလံ မခိုင်မမာ ပေါ့လျော့ရာကို ပယ်သင့်ပယ်ထိုက်လေရကား ဦးဒသဝဿ ထေရ မမြောက်သူတို့ ဥပဇ္ဈာယ်မှုခြင်း၊ သရဏဂုံပေးခြင်းများကို ဧကန်မချွတ် တားမြစ်သင့် လှတော့သည်။ ဦးဒသဝဿထေရ မမြောက်သူတို့ သရဏဂုံပေး၍ ဥပဇ္ဈာယ်မှုရာ၌ အာပတ် သင့်ခြင်း၊ ရှင်ဖြစ်၊မဖြစ်ကို ယုံမှားသံသယ ဒုဟဖြစ်ခြင်း အပြစ် ၂-ပါးရှိသည်ဖြစ်၍ ဒသဝဿ- ထေရမြောက်သူ ပြုခြင်းသာ သင့်လျော်သည်-ဟု ဧကန်မှတ်ယူသင့်သည်။

သင်္ဂဟေတဗ္ဗော အနုဂ္ဂဟေတဗ္ဗော ဥဒ္ဓေသေန ပရိပုစ္ဆာယ ဩဝါဒေန အနုသာ- သနိယာ။ (ဝိ၊၃။၆၃)

ဟူသော ဥပဇ္ဈာယအာစရိယဝတ်၌ ဒသဝဿဝယောဝုဒ္ဓလက္ခဏာ အင်္ဂါသာ ထင်မြင်ရကား ပဗ္ဗဇ္ဇကံ၏ ဒသဝဿအရာသည် အလွန်ထင်ရှားသည်ပင် ဖြစ်သည်။ “ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇံ ဥပနိဇ္ဈာယ- တီတိ ဥပဇ္ဈာ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇံ ဒိသ္မာ စောဒေတာ စ သာရေတာ စ” ဟူ၍လည်း ကောင်း အဋ္ဌကထာတို့၌လာရကား ဦးဒသဝဿနဝကသည် ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇကို မရှုနိုင်သူ ဧကန်ဖြစ်၍ ဥပဇ္ဈာယ်မှု၍ သရဏဂုံ မပေးထိုက်သူပင် ဖြစ်သည်။

အနာဂတံ ဘာရံ ဝဟတိတိ အထေရော ဝသမာနော ထေရေဟိ ဂဟိတဗ္ဗံ ဝိဇနိဂါဟ- ဓမ္မဇ္ဈေသနာဒိဘာရံ ဝဟတိ။ တံ နိတ္ထရိတုံ ဝိရိယံ အာရဘတိ။ (ပရိဝါ၊၅။၁၆၂)

သို့ အဋ္ဌကထာ-ဟူရကား ဝိဇနိဂါဟမျှ-စသည်ကို ပြုရာ အနာဒရိယ အဂါရဝအရာ ဖြစ်၍ မပြုသင့်သော ဝန်ဖြစ်လေရကား ဦးဒသပဗ္ဗဇ္ဇကံသည် အဂဟိတဗ္ဗဝန် ဧကန် ဖြစ်သည်။

ပဗ္ဗဇ္ဇကဓိဘေဒနီကျမ်း (ဆူးကားဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုမန) ၄၁၇

“ဘိက္ခုတော အညော”ဟူသောကြောင့် ဥပသမ္ပန္နဖြစ်က သရဏဒါနရောက်လေ တော့သည်ယူလျှင် “ပဗ္ဗဇ္ဇိတာနံ အသာရပုံ။ န သက္ကာ တတ္ထ ပဗ္ဗဇ္ဇိတေဟိ ဝသိတုံ”ဟူသော စူဠဝါ၊ သေနာသနအဋ္ဌကထာ၌ ပဗ္ဗဇ္ဇ-သဒ္ဓါဖြင့် သာသနာမှာရှိသမျှ အကုန်ရသောကြောင့် ဘိက္ခု၊ ပဗ္ဗဇ္ဇိတတို့သည်လည်း ပရိယာယ်သဒ္ဓါ၊ ဗုဒ္ဓဒသဗလတို့ကဲ့သို့ ဖြစ်၍ သာမဏေ ချင်းချင်း သာမဏေပြုရာသည်။

ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု။ ဥပဇ္ဈာယေ အနာပုစ္ဆာ သာမဏေရာနံ အာဝရဏံ ကရေန္တိ ။ပ။ န ဘိက္ခုဝေ ဥပဇ္ဈာယေ အနာပုစ္ဆာ အာဝရဏံ ကာတဗ္ဗံ။ ယော ကရေယျ။ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ (မဟာဝါ ခန္ဓကပါဠိ။၁၁၈)

ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု။ ထေရာနံ ဘိက္ခုနံ သာမဏေရေ အပလာဋ္ဌေန္တိ။ ထေရာ သာမံ ဒန္တကဋ္ဌံပိ မုခေါဒကံပိ ဂဏန္တော ကိလမန္တိ။ န ဘိက္ခုဝေ အညဿ ပရိသာ အပလာ-ဋ္ဌေတဗ္ဗာ။ ယော အပလာဋ္ဌေယျ။ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ (၎င်းမဟာဝါ။၁၁၈-၉)

သို့ ဥပဇ္ဈာယ၊ ထေရ သဒ္ဓါ ၂-ချက်ဖြင့် သာမဏေတို့အား ဣဿရိယဘောကို ပြု၍ အာဝရဏကိုပင် မြစ်ချေရကား အာဝရဏထက်ပင် ပဗ္ဗာဇနကံသည် ဒဋ္ဌတရဖြစ်ချေရ ကား ဦးဒသဝဿ၊ နဝကတို့ အရာမဟုတ်-ဟု ယူသင့်သည်။

“သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော”ဟူသောကြောင့် နဝက-သာ ပါတိမောက် ပြအပ် သည်။ ထေရ မပြအပ်-ဟု မယူရသကဲ့သို့ “ထေရာဓေယျံ ပါတိမောက္ခံ။(မဟာဝါ။၁၅၅) တဿာဓေယျံ ပါတိမောက္ခံ”ဟု ၂-ရပ် ဟောသောကြောင့် ထေရ၊ နဝ ၂-ရပ် အကြောင်း သင့်ရာ ပြအပ်သကဲ့သို့ ပဗ္ဗဇ္ဇကံမှာလည်း ထေရ၊ နဝ ၃-ပါး၊ ၂-ပါး ယထာရဟပြုသင့်သည်။

ဧကရုက္ခောပိ စ ခွိန္တံ သီမာနံ နိမိတ္တံ ဟောတိ၊ သော ပန ဝဗုန္တော သီမာသတ်ရံ ကရေတိ၊ တသ္မာ န ကာတဗ္ဗော။ (မဟာဝါအဋ္ဌကထာ။၃၃၇)

ယင်းသည့်အဋ္ဌကထာအလို ကံမပျက်သော်လည်း သစ် ၁-ပင်ကို သိမ်နိမိတ် ၂- ချက် မပြုရသကဲ့သို့ ဦးဒသပဗ္ဗဇ္ဇကံ အောင်ပင် အောင်စေဦး၊ အာပတ်သင့်ရန် အများရှိရ ကား မပြုသင့်။ ဦးဒသပဗ္ဗဇ္ဇကံကား ပိဋကတ် ၃-ပုံ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာမှာ ၂-ခု၊ ၃-ခုခန့်သာ အရိပ်အယောင် ထင်သည်။ ဒသဝဿထေရ ပဗ္ဗဇ္ဇကံမှာ ပိဋကတ် ၃-ပုံ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာမှာ အရာ၊အထောင်မက ထင်သည်။

ထို့ကြောင့် ယုံကြည်လေးမြတ်အပ်သူ သာရတ္ထဒီပနီ၊ ဝိနိစ္ဆယ၊ ဝိနယသင်္ဂဟ ပေါရာဏဋီကာဆရာ ၃-ဦးတို့လည်း ယခုပုဂ္ဂိုလ်များလောက်ကမှ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာကို

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

မမြင်၍ ယခင်စကားများကို ဆိုမှားလေလျှင် ဋီကာရှင်တစ်ခု မပြုပေတန်ရာ။ သာရတ္ထဒီပနီ ဋီကာရှင်ပင် အင်္ဂုတ္တရဒီပနီဋီကာပြုရှင် ဖြစ်လေသောကြောင့် အရှင်ဥပသေန ပဗ္ဗဇ္ဇအခန်း များကို မကျွမ်းမကျင် မမြင်မသိ မရှိတန်လေရာ။ ကျွမ်းကျင်သိမြင်တော်မူသည်-ဟု သန္နိဋ္ဌာန် ကျ မှတ်ယူသင့်သည်။

----- x -----

- (၁) ဝိနယံပိ'ဝဂါဟေတွာ၊ သဋီကာ'ဌကထံ မယာ။
ကတော'မတ္ထာယ သောတူနံ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဝိနိစ္ဆယော။ ။
- (၂) တေန'ညေန သော'ဟာယတိ၊ ဉာဏာ'သိနာ ဗဟုဝါရံ။
ဆိန္နေယျံ ပုစ္ဆိတက္ခဏေ၊ ဝိဇာနတံ အဘိကဓိ။ ။
- (၃) ဧကတိသဒ္ဓိသတာဓိ-သဟဿေ သမ္ပတ္တေ ယုဂေ။
စိတြမာသေ သုတ္တပက္ခ-နဝမိယံ နိဋ္ဌိတော'ယံ။ ။

- (၁) ဝိနယံပိ'ဝဂါဟေတွာ၊ သဋီကာ'ဌကထံ မယာ။
ကတော'မတ္ထာယ သောတူနံ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဝိနိစ္ဆယော။ ။

(၁) သဋီကာ'ဌကထံ၊ ဋီကာ၊အဋ္ဌကထာနှင့် တက္ခဏေ။ ဝိနယံပိ၊ ဝိနည်းပိဋကတ် အလုံးကိုလည်း။ အဝဂါဟေတွာ၊ ချင်းနင်းသက်ဝင်၍။ သောတူနံ၊ နာယုမ္ပတ်သားတတ်ကုန် သော သူတို့၏။ အတ္ထာယ၊ အကျိုးစီးပွား၊ ကြီးမားဖွံ့ဖြိုးစေခြင်းငှာ။ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ၊ သာမဏေရ ပဗ္ဗဇ္ဇကံကို ဆောင်ရွက်ကြရာ၌။ ဝိနိစ္ဆယော၊ သင့်၊မသင့် အဆုံးအဖြတ်ကို။ မယာ၊ သုမန မည်သော ငါသည်။ ကတော၊ ပြုပြင်ဝေဖန်၊ စီမံရေးသားအပ်ပြီ။

- (၂) တေန'ညေန သော'ဟာ'ယတိ၊ ဉာဏာ'သိနာ ဗဟုဝါရံ။
ဆိန္နေယျံ ပုစ္ဆိတက္ခဏေ၊ ဝိဇာနတံ အဘိကဓိ။ ။

(၂) တေန၊ ထိုရေးသားစီရင်ရသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကြောင့်လည်းကောင်း။ အညေန၊ တပါးသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကြောင့်လည်းကောင်း။ သော'ဟံ၊ ကျမ်းပြုဆရာ ထိုငါသည်။ အာယတိ၊ အနာဂတံ၊ နောင်အခါ၌။ ဝိဇာနတံ၊ ပညာရှိသူခမိန်တို့၏။ အဘိကဓိ၊ ယုံမှားခြင်းကို။ ပုစ္ဆိတက္ခဏေ၊ စစ်ဆေးမေးမြန်း စုံစမ်းစောကြောသောခဏ၌။ ဉာဏာ'သိနာ၊

ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခဘေဒနီကျမ်း (ဆူးကားဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုမန) ၄၁၉

မြမြထက်သည်၊ သန်လျက်စိန်သွား၊ ဉာဏ်မွန်စားဖြင့်။ ဗဟုဝါရုံ ကြိမ်ဖန်ရာထောင်၊ မက
အောင်လျှင်၊ မြားမြောင်လှစွာ။ ဆိန္ဓေယျံ၊ စည်းနှယ်သားသို့၊ ပိုင်းခြားရှေ့နောက်၊ ဖြတ်
တောက် ချိုးဖဲ့နိုင်လို့၏။

(၃) ဧကတိသဒ္ဓိသတာမိ-သဟဿေ သမ္ပတ္တေ ယုဂေ။
စိတြမာသေ သုက္ကပက္ခ-နဝမိယံ နိဋ္ဌိတော'ယံ။ ။

(၃) အယံ ဂန္ဓော၊ ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခဘေဒနီမည်သော ဤကျမ်းအဆုံးအဖြတ်သည်။ ယုဂေ၊
ကလိယုဂ်နှစ်၊ သက္ကရာဇ်ကောဇာသည်။ ဧကတိသဒ္ဓိသတာမိသဟဿေ၊ ၂၃၁-ခု အလွန်ရှိ
သော ၁၀၀၀-နှစ် (၁၂၃၁-နှစ်)အရေသို့။ သမ္ပတ္တေ၊ ကောင်းစွာရောက်လတ်သည်ရှိသော်။
စိတြမာသေ၊ နှစ်နှောင်းခါဦး၊ တန်ခူးမာသ၊ လမင်္ဂလာ၊ တာသကြံ့နိဝင်၊ အခါတွင်၌။ သုက္က-
ပက္ခနဝမိယံ၊ ဖြူစင်ဆွဆွ၊ ဆန်းစချိန်ခါ၊ အံသာ ၉-လီ၊ ရက်တိထိ၌။ နိဋ္ဌိတော၊ အောင်မြင်
ပြီးဆုံး၊ နိဂုံးကံပတ်၊ လက်စသတ်၏။

ရတနာပူရသရမုခေ၊ ဇာတိဇာတေန နဂရေ။
သုမနထေရရမိတာ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခဘေဒနီ။ ။

ယင်းသည်ဂါထာသာမည သိလောက၌ ပဒတ္တသံဝဏ္ဏနာ ပါဌာနုသာရိသမ္ပန်
အနက်ပေးရန်ကား—

ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခဘေဒနီ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခဘေဒနီအမည်ရှိသော အဆုံးအဖြတ်ကို။ ရတနာပူရ-
သရမုခေ၊ ရတနာပူရ အင်းဝမည်သော။ နဂရေ၊ လေး-ခုနှစ်လီ၊ မော်ယွန်းချီသည်၊ ပုရီ
အောင်မျိုး၊ သာသည့်မြို့၌။ ဇာတိဇာတေန၊ မိခင်ရှင်မ၊ သန္ဓေရ၍၊ ကာလချိန်လျော်၊
မီးရှူးမြော်သော။ ဝါ၊ ပဋိသန္ဓေ၊ ချက်ကြော့သိုရာ၊ ဖွားရာဇာတိဖြစ်သော။ သုမနထေရ-
ရမိတာ၊ သုမနခေါ်ဆို၊ မထေရ်ပျိုလျှင်၊ ဖွဲ့ဆိုကုံးသီ၊ စီရင်ရေးသားအပ်၏။ ဝါ၊ သုမနတွင်
မည်၊ ရှင်မထေရ်လျှင်၊ ရှင်ကြည်ပြုပြင်၊ စီရင်ရေးသားအပ်၏။

လေး-ခုနှစ်ဆင့်၊ မော်ယွင်းဖွင့်၊ ကဲမြင့် တောင်တာရှည်။
ရတနာပူရ၊ မျိုးပေါင်းခါ အင်းဝ နေတော်ပြည်။
မယ်တော်မိခင်၊ မီးရှူးမြင်၊ ယင်းတွင် ချက်သို့မည်။
ရွှေမြို့အလုံ၊ ပျော်ကိန်းလုံ၊ ဆွေစုံ ရပ်သာစည်။

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

သုမန-ဟူလို၊ နာမံချို၊ ပုဂ္ဂိုလ် သူမြတ်သည်။
 နောင်လာအများ၊ သူတို့အား၊ မှတ်သား စေဖို့ရည်။
 ကျမ်းမေဒနီ၊ ရေးသားစီ၊ ဂမ္ဘီ နက်နဲသည်။
 ဉာဏ်မမှီဘဲ၊ ပြစ်တင်ရဲ၊ ဝမ်းထဲ သေးနဲ့သည်။
 ဤစာနုဋ္ဌိ၊ ကျမ်းသိရိ၊ ကဝိ ရှုကောင်းသည်။
 နက်လေးပညာ၊ တိုးတက်ရာ၊ လိမ္မာ ပွန်းတီးမည်။
 စွယ်စုံပြောင်မြောက်၊ တစ်ခေါ်လောက်၊ ဝင်းတောက် ရာလေသည်။
 စာပွဲသဘင်၊ မျှိုကြီးယင်၊ ဂုဏ်အင် တောက်ပမည်။
 သူမြတ်၊ သူမွန်၊ သီလဝန်၊ အကျွန် နှလုံးရည်။
 သာဓု၊ သာဓု၊ ကောင်းကြီးပြု၊ ကြည့်ရှု ကောင်းတော့သည်။
 ဤတွင် အဆုံး၊ ကမ္ပတ်ဖုံး၊ နိဂုံး အုပ်တော့သည်။ ။

ပိဋကတ္တယဆေက ဂန္ထန္တရဗဟုသုတ ပုဂ္ဂလန္တရ ပညဝန္တ ယုတ္တမုတ္တဝါဒိ ပိယ
 ကဝိကုဉ္ဇရ သံဃကေသရိ မေဓာဝိတစ်ဆူဖြစ်တော်မူသော ရတနာပူရ အင်းဝမြို့လျှင်
 ဖွားရာဇာတိ ရှိတော်မူသော သုမနဝံသာဘိဓဇမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု ဘွဲ့တံဆိပ်နာမံ
 ခံတော်မူသော ဆူးကားဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် မန္တလေးမြို့ရှေ့ မဟာဝိသုတာရာမ
 တိုက်တော်ကြီး၌ အာဝါသိကပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်ဖြင့် သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ်အခါ ဤပဗ္ဗဇ္ဇ-
 ကင်္ခဘေဒနီအမည်ရှိသော ကျမ်းကို ရေးသားပြုပြင် ကျမ်းတီထွင်၍ စီရင်ဆုံးဖြတ်တော်မူ
 သတည်း။

ဤတွင်ရှေ့ ပဗ္ဗဇ္ဇကင်္ခဘေဒနီကျမ်း ပြီး၏။

သုမင်္ဂလသာမိဓဇမဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်

{ ၁၉ } ဥပသမ္ပဒဒီပနိကျမ်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

[၁] ဥပသမ္ပဒဒီပနိပါဠိ

၁။ ပဋိသန္ဓိကထာ

- (၁) နမသိတွာ ဝတ္ထုတ္တယံ၊ ပဋိသန္ဓိံ ယဏှာ'ရဟံ။
လိခိဿံ စု'ပသမ္ပဒံ၊ သမာသေန ယထာက္ကမံ။ ။
- (၂) အဏ္ဍဇော စ ဇလာဗုဇော၊ သံသေဒဇော'ပပါတိကော။
စတဿော'တိ'မာ ယောနိယော၊ မနုဿေ ဟောန္တိံ ကမ္မတော။ ။
- (၃) ပစုရဘူတော တာသု မေ၊ ဇလာဗုဇောဝ ပဌမေ။
နိယတေ တာယ လက္ခိတေ၊ စတုက္ကာနိ တု ဒုတိယေ။ ။
- (၄) ဒွါဒသေ ကာဒသဒသ-နဝဋ္ဌသတ္တမာသကေ။
ဇာတေ သန္ဓိယ သန္ဓိတိ၊ အာဂတော သုတ္တပါဠိယံ။ ။
- (၅) တတြိ'ဌမာသိကာ သေသာ၊ ဇိဝန္တော တေသု နက္ခမော။
သီတု'ဏှံ သတ္တမာသိကော၊ အတိဝသုကုမာရတော။ ။
- (၆) သော ဝုဗ္ဗင်္ဂေါ တတော ကာမံ၊ ဝိသမတ္တာ တု စမ္မာနံ။
န ယဋ္ဌနံ သဟန္တိတိ၊ န သော ဇီဝိ တေန'ညဿ။ ။
- (၇) သုတ္တဋ္ဌကထံ နိဿာယ၊ တဿ နိဇ္ဇိဝဒီပကံ။
ယံ ဝုတ္တံ တမ္ပိ ယေဘုယျံ၊ ဝိနယတ္ထေ ဟျ'နုဒ္ဓတံ။ ။

- (၈) ဝိနယတ္ထေ တု ဆမ္မာသ-ဇာတော န ဇီဝတိတိ စ။
အာဂတော တဉ္စ ယေဘုယျ-ဣတိ ဝိဒ္ဓါ'ဟု ပါကဋံ။ ။
- (၉) သုတ္တတ္ထေ စာ'ဒိဒိပနာ၊ သီဝလိ'မနုမာနေန။
လောကေ တေရုသစုဒ္ဒသ-မာသဇာတာဒယော အာသံ။ ။

ပဋိသန္ဓိကထာ နိဋ္ဌိတာ။

----- x -----

၂။ ယတွာရဟကထာ

- (၁၀) ကောန္တပုတ္တောဝ အဏ္ဏဇော၊ စေ'ဝံ ပဋ္ဌာယ ဇာတိတော။
ဂဏိတော ဝိသဝသိကံ၊ ယာတိ ယံ လာဘီ ယတိတံ။ ။
- (၁၁) ဒွါဒသေ မာသေ သန္ဓိယ၊ ပဝါရဏာယ နိဂ္ဂတော။
ဧကူနဝိသဝသမ္ပိ၊ အတိက္ကမိယ တံ ဒိနံ။ ။
- (၁၂) ဥပသမ္မာဒေယျော ပါဋိ-ပဒါ'ဟနိ သုဗိမတာ။
ဂဏေယျေ'ဝံ ယထာလဒ္ဓံ၊ မာသာနံ ဟာယဝဗုနံ။ ။
- (၁၃) ပေါရာဏာ တု တဒါကာရံ၊ ဧကူနဝိသဝသိကံ။
သမဏုဒ္ဒေသံ သာဝဏ-ပုဏ္ဏမိယာ အထာ'ဟနိ။ ။
- (၁၄) ကရိယန္တု'ပသမ္ပဒံ၊ ဒွေ မာသုနာထ ကိ'တိ စေ။
စာတုဒ္ဒသိဝသေနေဝ၊ ဧကဝသေ ခုပေါသထာ။ ။
- (၁၅) တသ္မာ ဝိသတိဝသေသု၊ စတုမာသာနိ ဟာယန္တိ။
ရာဇာနော တတိယေဝသေ၊ ဝဿုက္ကမုန္တိ ပါယေန။ ။
- (၁၆) ဣစ္စ'ဋ္ဌာရသဝသေသု၊ ဆမ္မာသာပိ ပဝဗုန္တိ။
တတော ပဟာယ စတ္တာရော၊ အဝသေသာနိ ဒွေ မာသာ။ ။
- (၁၇) တေ ဒွေ မာသေ သမာဒိယ၊ ဝိသဝသာနိ ပုဏ္ဏာတိ။
နိက္ကဿိ ဥပသမ္ပဒါ၊ ဧဝံ သေသေသု စိန္တိယာ။ ။
- (၁၈) ယော ဧတ္ထ ဟိ ပဝါရေတွာ၊ ဝိသဝသော ဘဝိဿတိ။
တံ ဝုတ္တ'မဘိသန္ဓာယ၊ ဧကူနဝိသဝသိကံ။ ။

အပိုဒ် ၃။] ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း (သုမင်္ဂလသာမိဇေမဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်) ၄၂၃

- (၁၉) တသ္မာ ဂဗ္ဘေ ယော ဒွါဒသ-မာသေဝ သတိ သော နရော။
ဧကဝိသတိဝသော'ဝ-သေသေသွ'ပျေ'ဝ'မိစ္ဆိတော။ ။
- (၂၀) ကမလာဒိသံသေဒဇော၊ စေ'ဝံ ပဋ္ဌာယ ဇာတိတော။
ဂဏိတော ဝိသဝသိကံ၊ ယာတိ ယံ လာဘီ ယတိတံ။ ။
- (၂၁) ဝိသိဋ္ဌဩပပါတိကော၊ စေ'ဝံ ပဋ္ဌာယ ဇာတိတော။
ဂဏိတော ဝိသဝသိကံ၊ ယာတိ ယံ လာဘီ ယတိတံ။ ။

ယတျာရဟကထာ နိဋ္ဌိတော။

----- x -----

၃။ ဥပသမ္ပဒကထာ

- (၂၂) ဂေါတ္တေန ဂရု နာမေသု၊ စတူသု ယေန ကေနစိ။
သာဝေတုံ ဟိ ကမံ လတ္တံ၊ ဧဝံ ဇနေပိ သာဝိတံ။ ။
- (၂၃) တင်္ခဏေ တာဝ တိသောတိ၊ ဂရု နာဂေါတိ ဝတ္ထုနော။
ထေရောသဗ္ဗံ ဉပေတွာ၊ သာဝေ ပါယေသု ဧဒိသာ။ ။
- (၂၄) သကနာမေနစာ'ဒိမ္ပိ၊ တင်္ခဏုပ္ပတ္တိနာမေန။
ဒွိန္ဒံ ဝတွာ'ထ ဩသာနေ၊ သာဝေယျ'ညေန မောယံဝ။ ။
- (၂၅) ဂရုနော တတ္ထ'နာဒါယ၊ တံ နာမံ ကိဋ္ဌိ နာမေန။
ပုဂ္ဂလေ'ထ ပရာမဋ္ဌေ၊ ကမ္ပံ သုကတမေဝေတိ။ ။
- (၂၆) ဇနဿ ပန တံ နာမံ၊ ဝိနာ အညေန သာဝိတံ။
ကမ္ပံ ကုပ္ပတိ မောယန္တိ၊ သာဝေယျံ ဟိ ယထာကတံ။ ။
- (၂၇) ဧကော'ပဗ္ဗာယော တထေဝ၊ ဇနော စေရော စ ကပ္ပတိ။
ဒွေ ဝါ တယော'ထဝါ'စေရာ၊ နိ'ခ'ညေ စ သမာနိတာ။ ။
- (၂၈) ဧကော'ပဗ္ဗာ စ ဒွေ သိဿာ၊ ဧကော ဒွေ ဝါ တယော'ထဝါ။
အာစေရာပိ တိက္ကေ တထာ၊ သဟ ဒ္ဓန္ဓေ ဟိ သာဝိတာ။ ။
- (၂၉) ဧကော'ပဗ္ဗာ စ ဒွေ သိဿာ၊ ဥဘော တယော'ထဝါ'စေရာ။
ကပ္ပန္တိ သဟနာနာ စ၊ တိက္ကေ ပ'နေ'ဝ'မန္တောဝ။ ။

- (၃၀) ဝုတ္တေသု ယေဝ ဧကေန၊ ဥပဇ္ဈာယေန နော ဗဟု။
ယထာ ဝုတ္တေသု မိသေတွာ၊ သင်္ခါတေသု စ ဒွါဒသ။ ။
- (၃၁) နာနာစေရောပဇ္ဈာ ဒွေ စေ၊ ဒွိဟိ ဒွိန္နံ ဒုဝေ သမာ။
ဝိသုံဝိသုံဝ အညောည-ဇ္ဈေဝံ တိက္ကေပိ ဇာနိယံ။ ။
- (၃၂) နာနုပဇ္ဈာစေရာ ဒွေထ၊ ဧက'မေ'က'ည'မေ'တရံ။
သိဿံ သာဝေ ကတော လတ္တံ၊ ဧဝံ တိက္ကေပိ ဇာနိယံ။ ။
- (၃၃) နာနုပဇ္ဈာ သစေ ဥဘော၊ ဒွိသု ဧကောပဇ္ဈာ ဇနံ။
ဧကံ တတော'ပဇ္ဈာယတော၊ အညော သာဝေ သေသဇနံ။ ။
- (၃၄) နာနုပဇ္ဈာ ဒုဝေ သိဿာ၊ တယောစေရာ'ထ တေသုစ။
ဧကာစေရော ဇနံ ဧက'-မုဘေ'ကဿ ဇနေကတော။ ။
- (၃၅) ဥဘောပဇ္ဈာ တယော သိဿာ၊ တယောစေရာ ထတေသု စ။
ဧကာစေရေ'က'မေကဿ၊ ဥဘော နာနာ ဒုဝေ'ကတော။ ။
- (၃၆) နာနုပဇ္ဈာ တယော သိဿာ၊ စေ'တ္ထ ဒွိသု ဒုဝေ တထာ။
သာဝေန္တေ'သွေ'ကမေ'ကဿ၊ အညော သဟေဝ ကပ္ပတိ။ ။
- (၃၇) ဧတ္ထ ဟောန္တာ'ဌဝါရာနိ၊ ဝုတ္တေဟိ သဟ ဒွိသတိ။
တတော အညေပိ ဝိညုဟိ၊ ယထာလဒ္ဓိ'ဘိတက္ကိတာ။ ။
- (၃၈) ဥဘောပဇ္ဈာ စေ'ကော ဇနေ၊ ဧကော ဒွေ ဝါ တယော'ထ ဝါ။
တယောပဇ္ဈာ နေကောဇနေ၊ စေ'ကော ဒွေ ဝါ တယော'ထ ဝါ။ ။
- (၃၉) ဥဘောပဇ္ဈာ စု'ဘော ဇနေ၊ ဧကာစေရော န ကပ္ပတိ။
တတော'ပဇ္ဈာ နု'ဘော ဇနေ၊ စေ'ကော ဒွေ ဝါ တယော'ထ ဝါ။ ။
- (၄၀) ဥဘောပဇ္ဈာ တယောဇနေ၊ စေ'ကာစေရော ဒွေ ဝါ တထာ။
တယောပဇ္ဈာ တယောဇနေ၊ နေ'ကာစေရော ဒွေ ဝါ တထာ။ ။
- (၄၁) ဝါရာနိ စေ'တ္ထ စုဒ္ဒသ၊ ကပ္ပိကပ္ပေသု သံသဂ္ဂ။
စတုတိသ ဂဏေ'သ္မိ'တိ၊ ဝါရကာမေဟိ ဇာနိယာ။ ။
- (၄၂) သိမာသံယဝတ္ထုပေတံ၊ ဣဟ'န္တရာယသုဒ္ဓိတံ။
ပဗ္ဗကိစ္စကရဇ္ဈေ'တံ၊ ပတ္တကလ္လင်္ဂပဉ္စကံ။ ။

အပိုင်း ၁။ | ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း (သုမင်္ဂလသာမိဇေမဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်) ၄၂၅

- (၄၃) တကြံ'တွေ'ကာဒသာဘဗ္ဗ-အန္တိမာပန္နအညောဝ။
ဝိသဝသိကမာနုဿော၊ ပုရိသော ဝတ္ထုသမ္ပန္နော။ ။
- (၄၄) အန္တရာယောတိ ကုဋ္ဌာဒိ၊ ဂရုဂါဟာဒိ ပုဗ္ဗကံ။
မောယံ ပုဗ္ဗေဝ တိဝင်္ဂေ၊ ကုပ္ပေ တေသု စ နေ'တရံ။ ။
- (၄၅) ဝုတ္တင်္ဂေသု ပရာဒ္ဒင်္ဂေ၊ ဝိနာ ဒ္ဒင်္ဂေ ဝိမိသိတေ။
ဥ တျာနုဿာဝနောပေတေ၊ ပဉ္စင်္ဂေ ဟောန္တိ ဝတ္ထုနော။ ။

ဥပသမ္ပဒကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ဧတ္တာဝတာ။ ။ သုမင်္ဂလသာမိဇေ-မဟာဓမ္မရာဇဂုရု။
 ဣတျူပလဒ္ဒလဋ္ဌိနာ၊ မဟာထေရေန လိခိတာ။ ။
 ယာနိဋ္ဌိ'တု'ပသမ္ပဒ-ဒီပနီ နာမ သာဂတေ။
 ဇိနစက္ကတဝဂ္ဂရ-သက္ကရာဇာယာရိကေ။ ။

ဥပသမ္ပဒဒီပနီပါဌ် ပြီး၏။

* * * * *

[၂] ဥပသမ္ပဒဒီပနီနိဿယ

၁။ ပဋိသန္ဓိကထာ

ရတနတ္ထယပဏာမနှင့်တကွ ပဋိညာတဗ္ဗဖြစ်သော ဥဒ္ဓေသက္ကမ-စသည်ကို ပြလို၍ “နမသိတွာ” စသော ပဌမဂါထာကို မိန့်။

- (၁) နမသိတွာ ဝတ္ထုတ္တယံ၊ ပဋိသန္ဓိ ယတျာ'ရဟံ။
လိခိသံ စ'ပသမ္ပဒံ၊ သမာသေန ယထာက္ကမံ။ ။

အဟံ၊ သည်။ ဝတ္ထုတ္တယံ၊ ရတနာ ၃-ပါးတို့၏အပေါင်းကို။ နမသိတွာ နမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။ နမသိတွာ၊ ၍။ ပဋိသန္ဓိဉ္စ၊ လ၊ နှစ် ရှည်တို့ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းကိုလည်းကောင်း။ ယတျာ'ရဟဉ္စ၊ ရဟန်း၏အဖြစ်ကို ထိုက်သော ပဉ္စင်းလောင်းကိုလည်းကောင်း။ ဝါ၊ စက္ခု-စသော ဣန္ဒြေကို စောင့်ခြင်းရှိသော ရဟန်းအဖြစ်ကို ထိုက်သော ပဉ္စင်းလောင်းကိုလည်း

ကောင်း။ ဝါ၊ ဘာဝနာ ၂-ပါး၌ အားထုတ်ခြင်းရှိသော ရဟန်းအဖြစ်ကို ထိုက်သော ပဉ္စင်း
လောင်းကိုလည်းကောင်း။ ဥပသမ္ပဒဉ္စ၊ ပဉ္စင်းခံခြင်းအပြားကိုလည်းကောင်း။ ယထာက္ကမံ၊
အစဉ်အတိုင်း။ သမာသေန၊ အကျဉ်းအားဖြင့်။ လိခိဿံ၊ ရေးသားအံ့။

(ဤဂါထာကား သေတဝိပုလာဂါထာ)

ယတျာ'ရဟံ-ဟူသောပုဒ်၌ ယတိ-သဒ္ဓါကား အရိယသစ္စာနံ-ဟူသောပုဒ်၌ အရိယ-
သဒ္ဓါကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပရိဏာမာကာရံ-ဟူသောပုဒ်၌ ပရိဏာမ-သဒ္ဓါကဲ့သို့လည်း ကောင်း
ဘာဝပ္ပဓာနတည်း။

အရိယသစ္စာနန္တိ အရိယဘာဝကရာနံ သစ္စာနံ။ (သုတ်မဟာဝါအဋ္ဌကထာ။ ၁၃၂)

ပရိဏာမာကာရံ ပရိဏတဘာဝသင်္ခါတံ အာကာရံ။ (အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီ။ ၂၅၃)

ယတနံ သံယမံ ပယတနံ ဝါ ယတော။ ယတ- သံယမေ၊ ပယတနေ ဝါ ၊ ဧကော။ ယတော
တေဿ အတ္ထိတိ ယတိ။ ယတိ သမဏဘာဝံ အရဟတိတိ ယတျာရဟော။

ဟု ဝစနတ္ထပြု။

တံ ယတျာရဟံ ၊ ခံ။ ယတမိန္ဒြိယသံယမော နိစ္စ'မေတေသ'မတ္ထိတိ ယတိနော ၊ ဤ။
ယတယောပိ။ ယတ- ပယတနေ ဝါ။ ဣ။ (အဘိဓာန်ဋီကာ။ ဂါ။ ၄၃၄)

ဤသို့ ရတနတ္ထယပဏာမနှင့်တကွ ပဋိညာတဗ္ဗဖြစ်သော ဥဒ္ဓေသက္ကမ-စသည်ကို
ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ မနုဿဂတိ၌ ယောနိ ၄-ပါးရကြောင်းကို ပြခြင်းငှာ “အဏ္ဍဇော” စသော
ဂါထာကို မိန့်။

(၂) အဏ္ဍဇော စ ဇလာဗုဇော၊ သံသေဒဇော'ပပါတိကော။
စတသော'တိ'မာ ယောနိယော၊ မနုဿေ ဟောန္တိ ကမ္မတော။ ။

အဏ္ဍဇော စ၊ အဉ၌ဖြစ်သော ယောနိလည်းကောင်း။ ဇလာဗုဇော စ၊ အမိဝမ်း
တိုက်၌ဖြစ်သော ယောနိလည်းကောင်း။ သံသေဒဇော စ၊ ကြာတိုက်အလယ်၊ သူငယ်
အညစ်အကြေး၊ သွေးစိမ့်-အစရှိသော အရပ်တို့၌ ဖြစ်တတ်သော ယောနိလည်းကောင်း။
ဩပပါတိကော စ၊ ကပ်၍ကျ(ဖြစ်)တတ် လျောက်ပတ်တင့်တယ် ၁၆-နှစ်ရွယ်-စသော အတ္တဘော
ရှိသော ယောနိလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတသော၊ ကုန်သော။ ဣမာ ယောနိယော၊
ဤယောနိတို့သည်။ မနုဿေ၊ မနုဿဂတိ၌။ ကမ္မတော၊ ရှေးကံကြောင့်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

အဏ္ဍဇော ဇာတော အဏ္ဍဇော-ပြု။ ကောန္တကိန္နရိဇာသား ညီနောင်မထေရ် ၂-ပါးတို့ကဲ့သို့
တည်း။ “ဇလာဗုဒ္ဓိ ဂဗ္ဘသယေ ဇာတော ဇလာဗုဇော”ပြု။ အရကား အလွန်များ၏။ သံသေဒဇော-
မည်သည်ကား သွေး-အစရှိသော စိမ်းနဲ့ ပုပ်နဲ့-စသည်တည်း။

အပိုဒ် ၁။ | ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း (သုမင်္ဂလသာမိဇေမဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်) ၄၂၇

သံသေဒေါ နာမ လောဟိတာဒိအာမကဂန္ဓော ပူတိဂန္ဓော။ (အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဒီပနီ)
သံသေဒေါ နာမ ဝိဿဂန္ဓော အာမကဂန္ဓော။ (မင်္ဂလဗျူ)

ဆရာတို့ကား စိမ်းနဲ့ဟော ဝိဿဂန္ဓော သင့်မည်။ အာမကဂန္ဓောကား ၎င်း၏ အဖွင့်-
ဟူကုန်၏။ ဆိတ်နဲ့နှင့် တူသော အနဲ့-ဟူ၍ ယူလျှင် သင့်သည်ပင်။ အဘိဓာန်ဋီကာ၌မူ
ချွေးဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့် ပူသောအငွေ့ အိုက်သောအငွေ့သည် သေဒ-
ဟူ၏။

သေဒကာရဏတ္ထာ ဥဿာ သေဒေါ။ (အဘိဓာန်ဋီကာ။ဂါ။၇၄၁)

သေဒသဒ္ဓါ၊ သံသေဒသဒ္ဓါတို့ကား ကိလေသသဒ္ဓါ၊ သံကိလေသသဒ္ဓါတို့ကဲ့သို့
လည်းကောင်း၊ သိဒ္ဓိသဒ္ဓါ၊ သံသိဒ္ဓိသဒ္ဓါတို့ကဲ့သို့လည်းကောင်း ပရိယာယ်တူ သဒ္ဓါတည်း။

“သံသိဇ္ဇတိ မုစ္စတိ ပစတိတိ ဝါ သံသေဒေါ။ သံပုဗ္ဗသိဒ္ဓ- မောစနေ၊ ပါကေ ဝါ ၊ကော။
သံသေဒေါ ဧတဿ အတ္ထိတိ သံသေဒေါ။ သံသေဒေ တု ဇာတော သံသေဒဇော”ပြု။

သိဒ္ဓ- မောစနေ။ သိဒ္ဓတိ သေဒေါ။ (သဒ္ဓနိတိ)
သေဒေါ ယမ္မဇလေ ပါကေ။ (အဘိဓာန်။ဂါ။၁၀၈၈)
ယမ္မဇလံ ကာယေ ဥဏှေန သဉ္စာတလံ။ ပါကေပစ္စနေ။ (၎င်းဋီကာ။ဂါ။၁၀၈၈)

ပေါက္ခရသာတိ၊ ပဒုမဝတိ၊ အာသင်္ဂကုမာရိ-စသောသူတို့ကဲ့သို့တည်း။

ဥပဂနာ ပတတိတိ ဥပပါတော၊ ဥပပါတော ဧတဿ အတ္ထိတိ ဩပပါတိကော-ပြု။
ဥပဂနာ ပတတိတိ ဥပပါတိ။ ဣ။ သောဠသဝဿုဒ္ဓေသိကာဒိကော အတ္တဘာဝေါ။ သော
ယေသမတ္ထိ၊ တေ ဩပပါတိကာ။ (အဘိဓာန်ဋီကာ။ ဂါ။၇၄၁)

မဟာပဒုမသတို့သား-စသောသူတို့ကဲ့သို့တည်း။

ယခုအခါ ထို ၄-ပါးသော ယောနိတို့တွင် ပဌမနိဒ္ဓေသ၌ ဇလာဗုဇယောနိကိုသာ၊
ဒုတိယနိဒ္ဓေသ၌ကား ထို ၄-ပါးသော ယောနိဖြင့် မှတ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ် ၄-ရပ်တို့ကို
ထုတ်ဆောင်ပြဆိုအံ့-ဟု သီးသန့်ဝန်ခံလိုရကား “ပဗုရဘူတော”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၃) ပဗုရဘူတော တာသု မေ၊ ဇလာဗုဇောပ ပဌမေ။
နိယတေ တာယ လက္ခိတေ၊ စတုက္ကာနိ တု ဒုတိယေ။ ။

တာသု၊ ထို ၄-ပါးသော ယောနိတို့တွင်။ ပဗုရဘူတော၊ များစွာဖြစ်၍ ဖြစ်သော။
ဇလာဗုဇော၊ အမိဝမ်းတိုက်၍ဖြစ်သော ယောနိကိုသာ။ ပဌမေ၊ ပဌမနိဒ္ဓေသ၌။ မေ
မယာ၊ သည်။ နိယတေ ဥပနိယတေ၊ ဆောင်အပ်လတ္တံ့။ ဒုတိယေ တု ဒုတိယေ ပန၊

ဒုတိယနိဒ္ဒေသ၌ကား။ တာယ၊ ထို ၄-ပါးသော ယောနိဖြင့်။ လက္ခိတေ လက္ခိတာနိ၊ မှတ်အပ် ကုန်သော။ စတုက္ကာနိ၊ ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်အပေါင်းတို့ကို။ မေ မယာ၊ သည်။ နိယတေ ဥပနိယတေ၊ လတ္တံ။

ယခုအခါ ဝန်ခံတိုင်း လောဗုဇကို ပြလို၍ “ခွါဒသေကာ” စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၄) ခွါဒသေ'ကာဒသဒသ- နဝ'ဋ္ဌသတ္တမာသကေ။
ဇာတေ သန္ဓိယ သန္ဓိတိ၊ အာဂတော သုတ္တပါဠိယံ။ ။

ခွါဒသေ'ကာဒသဒသနဝ'ဋ္ဌသတ္တမာသကေ၊ ၁၂-လပတ်လုံး၊ ၁၁-လပတ်လုံး၊ ၁၀-လပတ်လုံး၊ ၉-လပတ်လုံး၊ ၈-လပတ်လုံး၊ ၇-လပတ်လုံး။ သန္ဓိယ ပဋိသန္ဓိတွာ၊ အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေ၍။ ဇာတေ ဇာတာနိ၊ ဖွားသော သူငယ်တို့သည်။ သန္ဓိ၊ ရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သုတ္တပါဠိယံ၊ သုတ်ပါဠိတော်၌။ အာဂတော၊ လာ၏။

ဓမ္မတာ သော ဘိက္ခဝေ၊ ယထာ အညာ ဣတ္ထိကာ နဝ ဝါ ဒသ ဝါ မာသေ ဂဗ္ဘံ ကုဏ္ဍိနာ ပရိဟရိတွာ ဝိဇာယန္တိ၊ န ဟေ'ဝံ ဗောဓိသတ္တံ ဗောဓိသတ္တမာတာ ဝိဇာယတိ၊ ဒသေဝ မာသာနိ ဗောဓိသတ္တံ ဗောဓိသတ္တမာတာ ကုဏ္ဍိနာ ပရိဟရိတွာ ဝိဇာယတိ။ အယ'မေတ္ထ ဓမ္မတာ။
(သုတ်မဟာဝါပါဠိတော်၊မဟာပဝါနသုတ်၊၁၂)

ဤပါဠိတော်၌ နဝ ဝါ၊ ဒသ ဝါ-ဟူ၍ ၂-ယောက်သာ လာ၏။ ကြွင်း ၄-ယောက် မလာ-ဟူခြားအံ့။ “နဝ ဝါ ဒသ ဝါ”ဟု ဝိကပ်အနက်ရှိသော ဝါ-သဒ္ဒါဖြင့် ဟောတော်မူသောကြောင့် လာ၏-ဟု ယူအပ်၏။ ။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ (ဒီ၊ ၅၊ ၂၉)၌-

နဝ ဝါ ဒသ ဝါတိ ဧတ္ထ ဝါ-သဒ္ဒသ ဝိကပ္ပနဝသေန သတ္တ ဝါ အဋ္ဌ ဝါ ဧကာဒသ ဝါ ခွါဒသ ဝါတိ ဧဝမာဒိနံ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဟု ဖွင့်၏။

ထို ၆-ယောက်တို့တွင် အသက်ရှင်၊မရှင်ကို ပြလို၍ ‘တကြ’စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၅) တကြ'ဋ္ဌမာသိကာ သေသာ၊ ဇီဝန္တာ တေသု နက္ခမော။
သီတု'ဏှံ သတ္တမာသိကော၊ အတိဝသုတုမာရတော။ ။

တကြ၊ ထို ၆-ယောက်သော သူငယ်တို့တွင်။ အဋ္ဌမာသိကာ၊ ၈-လမြောက်ဖွား သောသူငယ်မှ။ သေသာ၊ ကြွင်းသော သူငယ် ၅-ယောက်တို့သည်။ ဇီဝန္တာ၊ အသက်ရှင်ကုန် ၏။ တေသု၊ ထိုအသက်ရှင်သော သူငယ် ၅-ယောက်တို့တွင်။ သတ္တမာသိကော၊ ၇-လ မြောက်ဖွားသော သူငယ်သည်။ သီတု'ဏှံ၊ အချမ်း၊အပူကို။ နက္ခမော၊ သည်းမခံနိုင်။ ကသ္မာ၊

အပိုင်း ၁။ | ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း (သုမင်္ဂလသာမိဓမ္မဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်) ၄၂၉

အဘယ့်ကြောင့်နည်း။ တဿ၊ ထို ၇-လမြောက်ဖွားသော သူငယ်၏။ (ဤ ၂-ပုဒ်ထည့်သည်) အတိဝသုကုမာရတော၊ အလွန်လျှင် သိမ်မွေ့နုနယ် ငယ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ အဋ္ဌမာသိကကို 'နိဇ္ဇိဝန္တ'-ဟု သိ။

တတ္ထ သတ္တမာသဇာတော ဇိဝတိ၊ သီတုဏှ'က္ခမော ပန န ဟောတိ။ အဋ္ဌမာသဇာတော န ဇိဝတိ၊ အဝသေသာ ဇိဝန္တိ။ (သုတ်မဟာဝါအဋ္ဌကထာ။ ၂၉)

သတ္တမာသဇာတောတိ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော သတ္တမေ မာသေ ဇာတော။ သော သီတုဏှ'က္ခမော န ဟောတိ အတိဝိယ သုကုမာရတာယ။ (၎င်းဋီကာ)

“၇-လသားထက် ၈-လသားသည် ကြီးပွားသောအင်္ဂါရှိပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် အသက်မရှင်သနည်း”စောဒနာကို ဖြေလို၍ “သော ဝုမ္မ'ဧဝီ”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၆) သော ဝုမ္မ'ဧဝီ တတော ကာမံ၊ ဝိသမတ္တာ တု စမ္မာနံ။
န ယဋ္ဌနံ သဟန္တိတိ၊ န သော ဇီဝိ တေ န'ညဿ။ ။

သော၊ ထို ၈-လမြောက်ဖွားသော သူငယ်သည်။ တတော၊ ထို ၇-လမြောက်ဖွားသော သူငယ်ထက်။ ဝုမ္မ'ဧဝီ၊ ကြီးရင့်သော လက်၊ခြေ-စသော စိတ်ရှိသည်။ ကာမံ ဟောတိ၊ အကယ်၍ကား ဖြစ်၏။ တု ပန၊ ထိုသို့ဖြစ်သော်လည်း။ စမ္မာနံ၊ အရေရင့်၊ အရေနုတို့၏။ ဝိသမတ္တာ၊ မညီညွတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ယဋ္ဌနံ၊ ထိခိုက်ခြင်းကို။ န သဟန္တိ၊ မခံနိုင်။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ သော၊ ထို ၈-လမြောက်ဖွားသော သူငယ်သည်။ န ဇီဝိ၊ အသက်မရှင်။ အညဿ၊ ၈-လမြောက် ဖွားသောသူငယ်မှ တပါးသော ၇-လမြောက်ဖွားသော သူငယ်အား။ တေ စမ္မာ၊ ထိုမညီမညွတ်သော အရေတို့သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အာစရိယာ၊ တို့သည်။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကုန်၏။ (နောက် ၂-ပုဒ်ထည့်သည်။)

၈-လသားမှာ အရေတို့သည် အချို့ရင့်၊ အချို့နု မညီမညွတ်ဖြစ်ရကား အထိအပါး မခံနိုင်သောကြောင့် အသက်မရှင်။ ၇-လသားမှာ အရေနုခြင်း အညီညွတ်ဖြစ်ရကား အထိအပါးကို ခံနိုင်သောကြောင့် အသက်ရှင်သည်။ ၉-လသား-စသည်တို့မှာလည်း အရေရင့်ခြင်း အညီအညွတ်ဖြစ်ရကား အထိအပါးကို ခံနိုင်သောကြောင့် အသက်ရှင်ကုန်သည်-ဟု မှတ်ရာ၏။ လောက၌ လူတို့ကား ၈-လသားမှာ အရိုးဆတ်သောကြောင့် အသက်မရှင်၊ ၇-လသားမှာ ထိုသို့မဟုတ်ဖြစ်၍ အသက်ရှင်သည်-ဟုကုန်၏။

အဋ္ဌမာသဇာတော ကာမံ သတ္တမာသဇာတတော ဗုဒ္ဓိဝယဝါ။ ဧကစ္စေ ပန စမ္ပပုဒေသာ ဝုမ္မာ ပါပုဏန္တာ ယဋ္ဌနံ န သဟန္တိ။ တေန သော န ဇိဝတိ။ သတ္တမာသ-ဇာတဿ ပန န တာဝ တေ ဇာတာတိ ဝဒန္တိ။ (သုတ်မဟာဝါဋီကာ။ ၂၉)

အဋ္ဌမာသဇာတော၊ သည်။ သတ္တမာသဇာတတော၊ ထက်။ ဗုဒ္ဓိဝယဝါ၊ ကြီးရင့်သော လက်၊ခြေ-စသော အစိတ်ရှိသည်။ ကာမံ ဟောတိ၊ အကယ်၍ကား ဖြစ်၏။ ပန တထာပိ၊ သော်လည်း။ ဧကစ္စေ၊ ကုန်သော။ စမ္ပပ္ပဒေသာ၊ အရေအရပ်တို့သည်။ ဝုဗ္ဗာ ပါပုဏန္တာ၊ ကြီးရင့် ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ ယဇ္ဇနံ၊ ထိခိုက်ခြင်းကို။ န သဟန္တိ၊ မခံနိုင်ကုန်။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ သော၊ ထို ၈-လမြောက်ဖွားသော သူငယ်သည်။ န ဇီဝတိ၊ အသက်မရှင်။ သတ္တ- မာသဇာတဿ ပန၊ အားကား။ တာဝ၊ ရှေးဦးစွာ။ တေ စမ္မာ၊ ထိုသို့သဘောရှိသော မညီမညွတ် သော အရေတို့သည်။ န ဇာတာ၊ မဖြစ်ကုန်။ ဣတိ၊ သို့။ အာစရိယာ၊ တို့သည်။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။
(မဟာဋီကာ၊ ၂၉-အနက်)

ဤဋီကာ၌လည်း ဧကစ္စေ ပန စမ္ပပ္ပဒေသာ-ဟူသောကြောင့် အချို့သောအရေတို့က ရင့်၊ အချို့သော အရေတို့က န၊ မညီမညွတ်သည်၏အဖြစ်တည်းဟူသော စမ္ပဝိသမတ္တကို မှတ်အပ်၏။

၈-လသား အသက်မရှင်-ဟူသော်လည်း ယေဘုယျသာ ယူသင့်ကြောင်းကို ပြလို၍ “သုတ္တဋ္ဌကထံ”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၇) သုတ္တဋ္ဌကထံ နိဿာယ၊ တဿ နိဇ္ဇိဝဒီပကံ။
ယံ ဝုတ္တံ တမ္ပိ ယေဘုယျ၊ ဝိနယတ္ထေ ဟျံနုဒ္ဒတံ။ ။

သုတ္တဋ္ဌကထံ “အဋ္ဌမာသဇာတော န ဇီဝတိ”ဟူသော သုတ်အဋ္ဌကထာကို။ နိဿာယ နိဿယံ ကတ္တာ၊ အမှီပြု၍။ တဿ၊ ထို ၈-လမြောက်ဖွားသော သူငယ်၏။ နိဇ္ဇိဝဒီပကံ၊ အသက်မရှင်ခြင်းကို ပြတတ်သော။ ဝါ၊ အသက်မရှင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြတတ်သော။ ယံ ဝုတ္တံ၊ အကြင် တဩဋ္ဌမာသိကာ-ဟူသော စကားကို။ ဝါ၊ သော ဝုဗ္ဗ’ဂေါ-အစရှိသော စကားကို။ မယာ၊ ငါသည်။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။ တမ္ပိ ဝုတ္တံ၊ ထိုစကားသည်လည်း။ ယေဘုယျ၊ ယေဘုယျနည်းအားဖြင့် မှတ်ရာသော စကားတည်း။ ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်း။ (ထည့်သည်) ဟိ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝိနယတ္ထေ၊ ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌။ အနုဒ္ဒတံ၊ ၈-လမြောက် ဖွားသောသူငယ် အသက်မရှင်-ဟူ၍ မထုတ်အပ်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယေဘုယျ၊ တည်း။

ပါစိတ်အဋ္ဌကထာ၊ ဦးနဝိသတိသိက္ခာပုဒ်၌ ၁၂-လသားကို အစမူ၍ မိဂပဒဝလဉ္စန နည်းအားဖြင့် ၇-လသားတို့ ထုတ်တော်မူ၏။ ၈-လသား အသက်မရှင်ကြောင်းကို အသီးထုတ် တော်မူ။ ထို့ကြောင့် ၈-လသား အသက်မရှင်ဆိုသော စကားသည် ယေဘုယျသာ။ အပွက အားဖြင့် အသက်ရှင်၏-ဟူလို။

ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌ ၆-လသား အသက်မရှင်-ဟု လာသည်နှင့်တကွ ထိုစကား ကိုလည်း ယေဘုယျသာ-ဟူ၍ ပညာရှိတို့ ယူကြောင်းကို ပြလိုရကား “ဝိနယတ္ထေ တု” စသော ဂါထာကို မိန့်။

အပိုဒ် ၁။ | ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း (သုမင်္ဂလသာမိဓမ္မဟာဓမ္မရာဇဂုဏ္ဏဆရာတော်) ၄၃၁

(၈) ဝိနယတ္ထေ တု ဆမ္မာသ- ဇာတော န ဇီဝတီတိ စ။
အာဂတော တဉ္စ ယေဘုယျ- ဣတိ ဝိဒ္ဓါ'ဟု ပါကဋံ။ ။

ဝိနယတ္ထေ တု ဝိနယတ္ထေ ပန၊ ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌ကား။ ဆမ္မာသဇာတော န ဇီဝတီတိ စ၊ ဟူ၍လည်း။ အာဂတော၊ လာ၏။ တဉ္စ ဝစနံ၊ ထိုစကားကိုလည်း။ ယေဘုယျ ဣတိ၊ ဟူ၍။ ဝိဒ္ဓါ၊ ပညာရှိတို့သည်။ ပါကဋံ၊ ထင်ရှားစွာ။ အာဟု ကထေန္တိ၊ ဆိုကုန်၏။

ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌ ၆-လမြောက်ဖွားမြင်က အသက်မရှင်ကြောင်းကို ဆမ္မာသဇာတော န ဇီဝတီ-ဟူ၍ လာ၏။ ထိုစကားကိုလည်း ယေဘုယျသာ ယူအပ်သည်။ အပ္ပကအားဖြင့် “၆-လမြောက်ဖွားမြင်၍ အသက်ရှင်သူ လောက၌ရှိသော”ဟူ၍ ပဏ္ဍိတဝံသာဘိဓမ္မဟာဓမ္မရာဇာ-ဓိရာဇဂုဏ္ဏ-အစရှိသော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်ကျော် ဆရာတော်တို့ ဆိုကြကုန်၏-ဟူလို။ ဂရု၊လဟု ၂-ပါးတို့တွင် ဂရုအရာ၌ တည်စေခြင်းငှာ ဒုတိယနိဒ္ဒေသ၌ ၎င်း ၆-လမြောက်ဖွားသူတို့ အသက် ရှင်-ယူ၍ အဓိပ္ပါယ်မူလအံ့။

လောက၌ ၁၃-လသား၊ ၁၄-လသား စသည်တို့သည် ရှိသင့်ကြောင်းကို ပြလို၍ “သုတ္တတ္ထေ”စသော ဂါထာကို မိန့်၏။

(၉) သုတ္တတ္ထေ စာ'ဒီပိပနာ၊ သီဝလိ'မနုမာနေန။
လောကေ တေရသစုဒ္ဒသ- မာသဇာတာဒယော အာသုံ။ ။

သုတ္တတ္ထေ၊ သုတ်အဋ္ဌကထာ၌။ အာဒီပိပနာ စ၊ အာဒီ-သဒ္ဓါဖြင့် ပြခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း။ သီဝလိ၊ သီဝလိထေရ်ကို။ အနုမာနေန စ၊ ထောက်ဆသောအားဖြင့်လည်း ကောင်း။ လောကေ၊ ၌။ တေရသစုဒ္ဒသမာသဇာတာဒယော၊ ၁၃-လမြောက်ဖွားသော သူငယ်၊ ၁၄-လမြောက်ဖွားသော သူငယ်-စသည်တို့သည်။ အာသုံ၊ ရှိသည် ဖြစ်ကုန်ရာ၏။

သုတ်အဋ္ဌကထာ၌ “ဒွါဒသ ဝါတိ ဝေမာဒီနံ သင်္ဂဟော” (ဒိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉)ဟု အာဒီ-သဒ္ဓါဖြင့် ပြခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ မယ်တော်သုပ္ပဝါသာ၏ဝမ်း၌ ၇-နှစ်၊ ၇-လပတ်လုံး၊ ယောနိဝံ၌ ၇-ရက်ပတ်လုံး ဖိလာအိပ်နေပြီးမှ ဖွားမြင်ရသော အရှင်သီဝလိကို ထောက်ဆသောအားဖြင့် လည်းကောင်း လောက၌ ၁၃-လမြောက်ဖွားသော သူငယ်၊ ၁၄-လမြောက်ဖွားသော သူငယ်-စသည်တို့သည် ဖြစ်ကုန်ရာ၏-ဟူလို။

တတော စုတော တဿာ စဝ မာတုကုန္တိသ္မိ ပဋိသန္တိ ဝဟေတွာ သတ္ထမာသာဓိကာနိ သတ္ထ ဝဿာနိ အန္ဓောကုန္တိသ္မိ ဝသိတွာ သတ္ထဒီဝသာနိ ယောနိမုခေ တိရိယံ နိပဇ္ဈိ။

(ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ။ ၁။ ၄၀၂)

တတော၊ ထိုအဝီစိငရဲမှ။ စုတော၊ စုတေသော ဗာရာဏသီမင်းဖြစ်ခဲ့ဖူးသော အရှင် သီဝလိအလောင်းသည်။ တဿာ ဧဝ မာတုကုစ္ဆိသ္မိံ၊ ထိုဗာရာဏသီမင်း၏ အမိဖြစ်ခဲ့ဖူးသော မယ်တော်သုပ္ပဝါသာ၏ဝမ်း၌။ (အနက်ပေး)

ပဋိသန္ဓိကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဋိသန္ဓိကထာ၊ လ၊နှစ် ရှည်၊တို ပဋိသန္ဓေနေခြင်းကို ဆိုသောစကားသည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ အပြီးသို့ ရောက်ပြီ။

----- x -----

၂။ ယတျာ'ရဟကထာ

ဤသို့ ပဋိသန္ဓိ-ဟူသော ပဌမဥဒ္ဓေသ၏ နိဒ္ဒေသကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ ယတျာ'- ရဟံ-ဟူသော ဒုတိယဥဒ္ဓေသ၏ နိဒ္ဒေသကို ပြလိုရကား "ကောန္တပုတ္တောဝ" စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၁၀) ကောန္တပုတ္တောဝ အဏ္ဏဇော-စေ'ဝံ ပဌာယ ဇာတိတော။
ဂဏိတော ဝိသဝဿိကံ၊ ယာတိ ယံ လာဘီ ယတိတံ။ ။

ကောန္တပုတ္တောဝ၊ ကောန္တကိန္နရိ၏သား ညီနောင်၊မထေရ် ၂-ပါးကဲ့သို့သော။ အဏ္ဏ-ဇော၊ အဏ္ဏဇပုဂ္ဂိုလ်သည်။ စေ ဟောတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ဧဝံ သတိ၊ သော်။ ဇာတိတော၊ ပဋိသန္ဓေအခါမှ။ ပဌာယ၊ စ၍။ ဂဏိတော၊ ရေတွက်အပ်သော အဏ္ဏဇပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ယံ ယသ္မိံ ကာလေ၊ အကြင်အခါ၌။ ဝိသဝဿိကံ၊ အနှစ် ၂၀-ရှိသည်၏အဖြစ်သို့။ ယာတိ ပါပုဏာတိ၊ ရောက်၏။ တသ္မိံ ကာလေ၊ ၌။ (ထည့်သည်) ယတိတံ သမဏဘာဝံ၊ ရဟန်း၏ အဖြစ်ကို။ လာဘီ၊ ရ၏။

ကောန္တကိန္နရိမ၏သား ဥမှ ပေါက်ဖွားသော ညီနောင်မထေရ် ၂-ပါးကဲ့သို့ အဏ္ဏဇ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်အံ့၊ အမိဝမ်း၌ ရှေးဦးမဆွ ပဋိသန္ဓေစိတ္တကွဏဖြစ်သည်မှစ၍ ရေတွက်သော် အကြင် အခါ အနှစ် ၂၀-ရှိ၏။ ထိုအခါ ပဉ္စင်းခံအပ်၏-ဟူလို။

ယံ ဘိက္ခဝေ မာတုကုစ္ဆိသ္မိံ ပဌမံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ၊ ပဌမံ ဝိညာဏံ ပါတုဘူတံ၊ တဒုပါဒါယ သာဝံဿ ဇာတိ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဂဗ္ဘဝိသံ ဥပသမ္မာဒေတုံ။ (ဝိနည်းမဟာဝါပါဠိတော်။၁၂၉)

ဂဗ္ဘမာသေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကဝိသတိဝဿော ဟောတိ။ (သာရတ္ထဒီပနီ။၄။၈၅)

ဂဗ္ဘေ သယံတကာလေန သဒ္ဓိံ ဝိသတိမံ ဝဿံ အဿာတိ ဂဗ္ဘဝိသော။ (သာရတ္ထဒီပနီ။၈၅)

အပိုင်း ၂။ | ဥပသမ္မာဒဒီပနီကျမ်း (သုမင်္ဂလသာမိဓမ္မဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်) ၄၃၃

အဿ၊ ထိုသတ္တဝါ၏။ သာဝ ဇာတိ၊ ထိုပဋိသန္ဓေသည်လျှင်။ ဟောတိ၊ ခေါ်။ (ဤအရာ၌ ဇာတိ-သဒ္ဓါ ပဋိသန္ဓေ-ဟော။) ဂဗ္ဘဝိသံ၊ ပဋိသန္ဓေလတို့နှင့်တကွ အသက် ၂၀-ရှိသောသူကို။ (ပါဠိတော်မထင်ရာအနက်။)

ကိန္နရာကား ၊ ဒေဝကိန္နရာ၊ ၊ စန္ဒကိန္နရာ၊ ၊ ဒုမကိန္နရာ၊ ၊ ဒဏ္ဍမာနဝိတကိန္နရာ၊ ၊ ကောန္တ ကိန္နရာ၊ ၊ သကုဏကိန္နရာ၊ ၊ တဏှာပါဝရဏကိန္နရာ-စသောအားဖြင့် များသောအပြားရှိ၏။ ထိုတွင် ဤ၌ ကောန္တကိန္နရာမျိုး-ဟု သိအပ်၏။

တိဗ္ဗ ပုရိသာတိ ဒေဝကိန္နရ စန္ဒကိန္နရ ဒုမကိန္နရ ဒဏ္ဍမာဏဝက ကောန္တိ သကုဏ- ကဏှပါဝရဏာဒိဘေဒါ ကိန္နရာ။ (မဟာကုဏာလဇာတ်။ ၇၅၅။ ၄၄၇)

လောဗုဇပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြလို၍ “ဒွါဒေသ”အစရှိသော ၂-ဂါထာကို မိန့်။

(၁၁) ဒွါဒေသ မာသေ သန္တိယ၊ ပဝါရဏာယ နိဂ္ဂတော။
ဧကူနဝိသဝဿမိ၊ အတိက္ကမိယ တံ ဒိနံ။ ။

(၁၂) ဥပသမ္မာဒေယျော ပါဠိ- ပဒါ’ဟနိ သုဓိမတာ။
ဂဏေယျေ’ဝံ ယထာလဒ္ဓံ၊ မာသာနံ ဟာယဝမုနံ။ ။

ဒွါဒေသ မာသေ၊ ၁၂-လတို့ပတ်လုံး။ သန္တိယ ပဋိသန္ဓိတွာ၊ အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ နေ၍။ ပဝါရဏာယ မဟာပဝါရဏာယ၊ သီတင်းကျွတ်လပြည့်၊ မဟာပဝါရဏာနေ့၌။ နိဂ္ဂတော ဇာတော၊ ဖွားသောသူကို။ (ဥပသမ္မာဒေယျော-၌ စပ်) ဧကူနဝိသဝဿမိ၊ ဖွားသော ရက်မှ စ၍ ရေတွက်သော် အသက် ၁၉-နှစ်ရှိသောအခါ၌။ တံ ဒိနံ၊ ထိုဖွားရက်ဖြစ်သော သီတင်းကျွတ်လ၊ မဟာပဝါရဏာနေ့ကို။ အတိက္ကမိယ၊ လွန်၍။

ပါဠိပဒါ’ဟနိ၊ အထွက် ၁-ရက်နေ့၌။ သုဓိမတာ၊ ဝိနည်းအရာ လိမ္မာသော ပညာရှိ သည်။ ဥပသမ္မာဒေယျော၊ ပဉ္စင်းခံအပ်၏။ ဧဝံ ဣမိနာ ဥပါယေန၊ ဤသို့သောအကြောင်း ဖြင့်။ ယထာလဒ္ဓံ၊ ရသင့်သည့်အလျောက်။ မာသာနံ၊ လတို့၏။ ဟာယဝမုနံ၊ ပဋိသန္ဓေလ လွန်ကုန်သည်ရှိသော် နောက်အဖို့၌ ယုတ်ခြင်း၊ ပဋိသန္ဓေလ ယုတ်ကုန်သည်ရှိသော် နောက် အဖို့၌ ပွါးခြင်းကို။ သုဓိမတာ၊ သည်။ ဂဏေယျံ၊ ရေတွက်အပ်၏။

ဂဏေယျေ’ဝံ-ကို ဂဏေယျံ + ဧဝံ-ဖြတ်။ ဒွါဒေသ-အစ၊ သုဓိမတာ-တိုင်အောင် ၆- ပါဒ၊ အဓိပ္ပါယ်ကား ၁၂-လတို့ပတ်လုံး အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေ၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာ- ပဝါရဏာနေ့ဖွားသောသူကို ထိုဖွားသောရက်မှစ၍ ရေတွက်သော် ၁၉-နှစ်မြောက်၌ မိမိဖွား ရက်ဖြစ်သော သီတင်းကျွတ်လပြည့်၊ မဟာပဝါရဏာနေ့ကို လွန်၍ လပြည့်ကျော် ၁-ရက်နေ့ ပဉ္စင်းခံအပ်၏-ဟူလို။

ပဋိသန္ဓေ ၁-နှစ်၊ ဖွားသည်မှ စ၍ ၁၉-နှစ်၊ ပေါင်း အနှစ်- ၂၀။ “ဂဏေယျေ’ဝ” အစရှိသော နောက် ၂-ပါဒအဓိပ္ပါယ်ကား—

၁၁-လပတ်လုံး အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေ၍ သီတင်းကျွတ်လ၊ မဟာပဝါရဏာနေ့ ဖွားသောသူကို ထိုဖွားသောရက်မှစ၍ ရေတွက်သော် ၁၉-နှစ်မြောက်၌ မိမိဖွားရက်ဖြစ်သော သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ထက် ၁-လလွန်၍ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော်၊ ၁-ရက်နေ့ ပဉ္စင်းခံအပ်၏။ ပဋိသန္ဓေ ၁-လယုတ်၊ နောက်အဖို့ ၁-လလွန်။

၁၀-လပတ်လုံး အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေ၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ ဖွားသောသူကို ထိုဖွားသောရက်မှ စ၍ ရေတွက်သော် ၁၉-နှစ်မြောက်၌ မိမိဖွားရက်ဖြစ်သော သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ထက် ၂-လလွန်၍ နတ်တော်လပြည့်ကျော်၊ ၁-ရက်နေ့ ပဉ္စင်းခံအပ်၏။ ပဋိသန္ဓေ ၂-လယုတ်၊ နောက်အဖို့ ၂-လလွန်။

၉-လပတ်လုံး အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေ၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ ဖွားသောသူကို ထိုဖွားသောရက်မှစ၍ ရေတွက်သော် ၁၉-နှစ်မြောက်၌ မိမိဖွားရက်ဖြစ်သော သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ထက် ၃-လလွန်၍ ပြာသိုလပြည့်ကျော်၊ ၁-ရက်နေ့ ပဉ္စင်းခံအပ်၏။ ပဋိသန္ဓေ ၃-လယုတ်၊ နောက်အဖို့ ၃-လလွန်။

၈-လပတ်လုံး အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေ၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ ဖွားသောသူကို ထိုဖွားသော ရက်မှစ၍ ရေတွက်သော် ၁၉-နှစ်မြောက်၌ မိမိဖွားရက်ဖြစ်သော သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ထက် ၄-လလွန်၍ တပို့တွဲလပြည့်ကျော်၊ ၁-ရက်နေ့ ပဉ္စင်းခံအပ်၏။ ပဋိသန္ဓေ ၄-လယုတ်၊ နောက်အဖို့ ၄-လလွန်။

၇-လပတ်လုံး အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေ၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ ဖွားသောသူကို ထိုဖွားသောရက်မှစ၍ ရေတွက်သော် ၁၉-နှစ်မြောက်၌ မိမိဖွားရက်ဖြစ်သော သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ထက် ၅-လလွန်၍ တပေါင်းလပြည့်ကျော်၊ ၁-ရက်နေ့ ပဉ္စင်းခံအပ်၏။ ပဋိသန္ဓေ ၅-လယုတ်၊ နောက်အဖို့ ၅-လလွန်။

၆-လပတ်လုံး အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေ၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ ဖွားသောသူကို ထိုဖွားသောရက်မှစ၍ ရေတွက်သော် ၁၉-နှစ်မြောက်၌ မိမိဖွားရက်ဖြစ်သော သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ထက် ၆-လလွန်၍ တန်ခူးလပြည့်ကျော်၊ ၁-ရက်နေ့ ပဉ္စင်းခံအပ်၏။ ပဋိသန္ဓေ ၆-လယုတ်၊ နောက်အဖို့ ၆-လလွန်။

ဤကား ဂဗ္ဘမာသဟာပန ဥတ္တရိဂုဗ္ဗန ရေတွက်ဟန်။

အပိုဒ် ၂။ | ဥပသမ္ပဒဒီပနိကျမ်း (သုမင်္ဂလသာမိဇေမဟာဓမ္မရာဇဂုဇ္ဈဆရာတော်) ၄၃၅

၆-လပတ်လုံး အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေ၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ ဖွားသောသူ-အစရှိသောအားဖြင့် “ဝဠမာသဝဗုဒ္ဓ၊ ဥတ္တရိဟာပန” ရေတွက်ဟန်ကိုလည်း ပြန်၍ သိလေ။

တတ္ထ ယော ရွှါဒသမာသေ မာတုကုစ္ဆိသ္မိံ ဝသိတွာ မဟာပဝါရဏာယ ဇေတော။ သော တတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဧကေနဝိသတိမေ ဝသေ မဟာပဝါရဏာ တံ အတိတ္ထမိတွာ ပါဠိပဒေ ဥပသမ္ပာ- ဒေတဗ္ဗော၊ ဧတေနံပါယေန ဟာပနဝဗုဒ္ဓံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (ပါစိတ်အဋ္ဌကထာ။ ဝိဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၆)

ဟာပနဝဗုဒ္ဓန္တိ ဝဠမာသေသု အဓိကေသု ဥတ္တရိဟာယနံ ဦနေသု ဝဗုဒ္ဓန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (သာရတ္ထဒီပနီ၊ ၈၅)

တတ္ထ၊ ထို “ယံ ဘိက္ခဝေ မာတုကုစ္ဆိသ္မိံ” အစရှိသော ပါဠိတော်၌၊ စွဲ။ အဋ္ဌကထာ၌ သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ကို မှတ်၍ ဖွားရက်ကို ဆုံးဖြတ်၏။ ၁-နှစ်လျှင် ရက်ပေါင်း ၃၆၀-ရှိသည့်အနက် ၁-ရက်ရက်၌ပင် ဖွားမြင်သင့်ရကား ထိုသူ ဖွားသောရက်မှ စ၍ ရေတွက်အပ်၏။ ဤနည်း၌ လထပ်၊ ရက်ငင်ကို သုံးသပ်တော်မမူ။

ပေါရာဏအာစရိယဝါဒကို ပြလို၍ ‘ပေါရာဏာ တု’ အစရှိသော ၅-ဂါထာကို မိန့်။

(၁၃) ပေါရာဏာ တု တဒါကာရံ၊ ဧကေနဝိသဝသိကံ။
သမဏုဒ္ဓေသံ သာဝဏာ- ပုဏ္ဏမိယာ အထာ’ဟနိ။ ။

ပေါရာဏာ တု ပေါရာဏာ ပန၊ ရှေးဆရာတို့သည်ကား။ တဒါကာရံ၊ ထိုဆိုအပ် ပြီးသော ၁၂-လပတ်လုံး အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေ၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာ နေ့ ဖွားသော အခြင်းအရာရှိသော။ ဧကေနဝိသဝသိကံ၊ ဖွားသောရက်မှစ၍ ရေတွက်သော် ၂-လယုတ် ၁၉-နှစ်ရှိပြီးသော။ ဝါ၊ ၁၈-နှစ်၊ ၁၀-လရှိပြီးသော။ သမဏုဒ္ဓေသံ၊ သာမဏေ ကြီးကို။ သာဝဏပုဏ္ဏမိယာ၊ ဝါခေါင်လပြည့်၏။ အထာဟနိ အနန္တရဒိဝသေ၊ အခြားမဲ့ ဖြစ်သောနေ့၌။

(၁၄) ကရိယန္တိ’ပသမ္ပဒံ၊ ဒွေ မာသုနာ’ထ ကိ’တိ စေ။
ဇာတုဒ္ဓသိဝသေနေဝ၊ ဧကဝသေ ဆု’ပေါသထာ။ ။

ဥပသမ္ပဒံ၊ ပဉ္စင်းခံခြင်းကို။ ကရိယန္တိ၊ ပြုကုန်၏။ (တရော တဘူကရေ-အရ တနာဒိ- ဂဏ-ရည်ဟန်ရှိသည်။) ဒွေ မာသုနာ’ထ၊ ၂-လ ယုတ် ကုန်သည် မဟုတ်တုံလော။ ကိ’ ကေန ကာရဏေန၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ ဥပသမ္ပဒံ၊ ကို။ ကရိယန္တိ၊ ကုန်သနည်း။ က္ကတိ စေ၊ ဤသို့ မေးငြားအံ့။ ဧဝံ သတိ၊ သော်။ ပရိဟာရော၊ အဖြေကို။ မယာ၊ သည်။ ဝုစ္စတေ၊ ဆိုအံ့။ (ထည့်၍ သမ္ပန်သည်။) ဧကဝသေ၊ ၁-နှစ်၌။ ဇာတုဒ္ဓသိဝသေနေဝ၊ ဇာတုဒ္ဓသိဥပုသ်၏ အစွမ်းဖြင့်လျှင်။ ဆု’ပေါသထာ၊ ၆-ဥပုသ်တို့သည်။

(၁၅) တသ္မာ ဝိသတိဝသေသု၊ စတုမာသာနိ ဟာယန္တိ။
ရာဇာနော တတိယေ ဝသေ၊ ဝသု'က္ကမုန္တိ ပါယေန။ ။

ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝိသတိဝသေသု၊ အနှစ် ၂၀-တို့၌။ စတုမာသာနိ၊ ၄-လတို့သည်။ ဟာယန္တိ၊ ယုတ်ကုန်၏။ ရာဇာနော၊ မင်းတို့သည်။ တတိယေ ဝသေ၊ ၃-နှစ် ၁-ကြိမ်၊ ၃-နှစ် ၁-ကြိမ်။ ပါယေန ယေဘုယျေန၊ များသောအားဖြင့်။ ဝသု'က္ကမုန္တိ- ဝသံ ဥဒ္ဓံ ကမုန္တိ ဝါထပ်ကုန်၏။ ဝါ၊ ဝါကို အထက်သို့ ငင်ကုန်၏။ ဝါ၊ ဧကမာသကို အဓိကမာသ-ဟု စွန့်၍ ဝါထပ်ကုန်၏။

(၁၆) ဣစ္စ'ဋ္ဌာရသဝသေသု၊ ဆမ္မာသာပိ ပဝမုန္တိ။
တတော ပဟာယ စတ္တာရော၊ အဝသေသာနိ ဒွေ မာသာ။ ။

ဣစ္စ-ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အဋ္ဌာရသဝသေသု၊ ၁၈-နှစ်တို့၌။ ဆမ္မာသာပိ၊ ၆-လတို့သည်လည်း။ ပဝမုန္တိ၊ ပွားကုန်၏။ တတော၊ ထို ၆-လမှ။ စတ္တာရော၊ ၄-လတို့ကို။ ပဟာယ၊ ပယ်၍။ ဒွေ မာသာ၊ ၂-လတို့သည်။ အဝသေသာနိ၊ ကြွင်းကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

(၁၇) တေ ဒွေ မာသေ သမာဒိယ၊ ဝိသဝဿာနိ ပုဏ္ဏာတိ။
နိက္ကဿိ ဥပသမ္ပဒါ၊ ဧဝံ သေသေသု စိန္တိယာ။ ။

တေ ဒွေ မာသေ၊ ထို ၂-လတို့ကို။ သမာဒိယ၊ ကောင်းစွာ ယူ၍။ ဝိသဝဿာနိ၊ အသက် ၂၀-တို့သည်။ ပုဏ္ဏာတိ၊ ပြည့်ကုန်ပြီ-ဟူ၍။ နိက္ကဿိ၊ ယုံမှားမဲ့။ ပေါရာဏာ၊ တို့သည်။ (နောက်မှလိုက်။) ဥပသမ္ပဒါ၊ ဝါခေါင်လပြည့်ကျော်၊ ၁-ရက်နေ့ ပခွင်းခံကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗော၊ ဖြေအပ်၏။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ သေသေသု၊ ကြွင်းကုန်သော ၁၁-လတို့ပတ်လုံး အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေ၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ ဖွားသောသူ-စသည်တို့၌။ ဝိညုဟိ၊ တို့သည်။ စိန္တိယာ၊ ကြံအပ်ကုန်၏။ (ဂါထာ၌ မပါလျှင် ထည့်သည်သာ မှတ်။ နောက်နောက်နည်းတူ။)

ပေါရာဏာ-အစ၊ ကရိယန္တူပသမ္ပဒံ-တိုင်အောင် ၅-ပါဒအဓိပ္ပါယ်ကား ရှေးဆရာတို့သည် ထိုဆိုအပ်ပြီးသော ၁၂-လပတ်လုံး အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေ၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ ဖွားသောအခြင်းအရာရှိသော၊ ထိုဖွားသောရက်မှစ၍ ရေတွက်သော် ၁၈-နှစ်နှင့် ၁၀-လရှိပြီးသော သာမဏေကြီးကို မိမိဖွားရက်မရောက်ခင် ဝါခေါင်လပြည့်ကျော်၊ ၁-ရက်နေ့ကပင် ပခွင်းခံခြင်းကို ပြုကုန်၏-ဟူလို။

အပိုင်း ၂။ | ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း (သုမင်္ဂလသမိဓမ္မဟာဓမ္မရာဇဂုဇဆရာတော်) ၄၃၇

သော အာကာရော စတဿာတိ တဒါကာရော။ တံ တဒါကာရံ ခံ။

သဝတိ သုဘာသုဘဖလ'မေတေနာတိသဝဏော။ သဝဏံ ဝါ။ (အဘိဓာန်ဋီကာ။ ဂါ။၆၀)

သဝဏေန နိယုတ္တော သာဝဏော။ သာဝဏဿ ပုဏ္ဏမိ သာဝဏပုဏ္ဏမိ။ တဿာသာဝဏ-
ပုဏ္ဏမိယာ ခံ။

ရာဇမတ္တဏ်၌ သရဝဏ်နက္ခတ်ကား ၃-လုံး၊ တောင်ဌေးသဏ္ဍာန်-ဟူ၏။ အာကာ-
သညူကြ၌ သရဝဏ်နက္ခတ်သည် ၃-လုံး၊ မြားသဏ္ဍာန်-ဟူ၏။ ပညာရှိတို့လည်း “စိန်ချွန်
စဉ်းသွား၊ စိုင်ပစ်မြားနှင့်”ဟူ၍လည်း စပ်ဆိုကုန်၏။

“ဒွေ မာသုနာ'ထ ကိတိ စေ”ဟူသော ဒုတိယပါဒကား ပုစ္ဆာ။ ဒွေ မာသ၊ ဥိန၊ အထ-
ဖြတ်။ အထ-သဒ္ဓါ ပုစ္ဆာဇောတက။

ဒုတိယဂါထာ စာတုဒ္ဒသိဝသေနဝ-အစ၊ ပဉ္စမဂါထာ နိက္ကဿီဥပသမ္ပဒါ-တိုင်အောင်
၁၃-ပါး၊ အဓိပ္ပါယ်ကား ၁-နှစ်သော် စာတုဒ္ဒသိဥပသ်အတွက် ၆-ရက်ယုတ်သောကြောင့်
အနှစ် ၂၀-သော် ၄-လ ယုတ်ကုန်၏။ မင်းတို့သည် ၃-နှစ် ၁-ကြိမ်၊ ၃-နှစ် ၁-ကြိမ် များသော
အားဖြင့် ဝါထပ်သောကြောင့် ၁၈-နှစ်သော် ၆-လ ပွားကုန်၏။ ထို ၆-လမှ ၄-လတွက်ကို
ခုနှစ်လျှင် ၂-လ ကြွင်းကုန်၏။ ထို ၂-လကြွင်းကို ယူ၍ အသက် ၂၀-ပြည့်ပြီ-ဟူ၍ ယုံမှားမဲ့
ရှေးဆရာတို့သည် ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁-ရက်နေ့ ပဉ္စင်းခံကုန်၏-ဟူလို။

“ဘိသရတ္ထိဒီဝေါ မာသော”ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် နှစ်ပေါင်း ၂၀-သော် ၄-လ
ယုတ်ကုန်သည်။ ဒွါဒသ မာသိကော သံဝစ္ဆရာ-ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် ၁၈-နှစ်သော်
၃-နှစ် ၁-ကြိမ်၊ ၃-နှစ် ၁-ကြိမ်လွန်သော ဧက၊ အဓိကမာသတို့ကို အသီးယူ၍ ၆-လပွားကုန်
သည်။

အဓိပ္ပါယ်ကား ယာစာမိမာသ်၊ ပတ္တာမိမာသ်အားဖြင့် ၂-ပါးတည်း။ ထိုတွင် ကောဇာ
သက္ကရာဇ်ကို တည်၊ ၁၉-ခုနှင့် စား၊ ၂-ခု၊ ၅-ခု၊ ၈-ခု၊ ၁၀-ခု၊ ၁၃-ခု၊ ၁၆-ခု၊ ၁၈-ခု
ကြွင်းသော် အစဉ်အတိုင်း စမ္မာမိမာသ်၊ ပဉ္စာမိမာသ်၊ ပညူမိမာသ်၊ ဒသာမိမာသ်၊ တေရသာ-
မိမာသ်၊ သောဠသာမိမာသ်၊ အဋ္ဌာရသာမိမာသ် မည်ကုန်၏။ ထိုတွင် ပညူမိမာသ်၊ သောဠသာ-
မိမာသ်တို့သည် အဓိမာသ်မရောက်မီ ရှေးနှစ်ကပင် လင်င်အပ်သောကြောင့် ယာစာမိမာသ်
မည်ကုန်၏။ အကြွင်း ၅-ပါးတို့ကား ရောက်မှ လင်င်အပ်သောကြောင့် ပတ္တာမိမာသ် မည်၏။

ဝေဒသမယေ ကိရ ဒွေ အဓိမာသာနိ ယာစာမိမာသဉ္စ ပတ္တာမိမာသဉ္စ။ တတ္ထ
ကလိယုဂဂဏနေ ဧကေနပိသတိဂဏနေန ဘာဇိတေ ဒွေပဉ္စ'ဋ္ဌဒသတေရသသောဠသ'-
ဋ္ဌာရသဝသေန သတ္တမာ သေသော ဟောတိ။ တေသံ ဝသေန စမ္မာမိမာသ ပဉ္စာ-
မိမာသ ပညာမိမာသ ဒသာမိမာသ တေရသာမိမာသ သောဠသာမိမာသ အဋ္ဌာ-
ရသာမိမာသာတိ ဝေါဟရန္တိ။ အဋ္ဌာရသာမိမာသံ ပန အဝသာနာမိမာသန္တိပိ

ဝေါဟရန္တိ။ တေသု ပသု၊သောဠသာနိ အပတ္တေယေဝ အဓိမာသပတနကလိယုဂေ သံဝစ္ဆရမာသာဒိဝိသမဘယေန ယာစိတွာ မာသဿ အာကမ္မိတဗ္ဗတော ယာစာဓိမာသန္တိ ဝေါဟရန္တိ။ သေသာနိ ပန ပဉ္စပတ္တေယေဝ အဓိမာသပတနကလိယုဂေ မာသဿ အာကမ္မိတဗ္ဗတော ပတ္တာဓိမာသန္တိ။ (ဝိနယာလင်္ကာရ၊၁။၄၁၆)

ကလိယုဂဂဏနေ၊ သက္ကရာဇ်ကောဇာ သင်္ချာအပေါင်းကို။ ဧကူနဝိသတိဂဏနေ၊ ၁၉-ခုသင်္ချာဖြင့်။ ဘာဇိတေ၊ ဝေဖန်သည်ရှိသော်။ ဝါ၊ စားသည်ရှိသော်။ (သက္ကရာဇ်ကို တည်း၊ ၁၉-ခု စား-ဟူလို။) အဋ္ဌာရသာဓိမာသံ ပန၊ ကိုကား။ အဝသာနာဓိမာသန္တိပိ၊ ဟူ၍လည်း။ ဝေါဟရန္တိ၊ ကုန်၏။ (မချွတ် လင်င်ရာသော အဓိမာသ်-ဟူလို။)

ပညာရှိတို့သည်—

“ဓိမာသ်ကျမ်းလာ၊ ခုနစ်ဖြာကား၊ ကောဇာတည်မှီး၊ တစ်ဆယ့်ကိုးနှင့်၊ စားရိုးမကင်း၊ သတိသွင်းလော့။ အကြွင်း စမ္မ၊ ပဉ္စ၊ ပသု။ ဆယ်ခု ဒသ၊ တေရသနှင့်၊ သောဠသပေ၊ ဋ္ဌာရသေကို၊ မြင်ချေကတုံ၊ လင်င်ကြုံ၏။ မှတ်ရုံ သောဠသာ၊ ပသု၊ မှာကား၊ ယာစာ မည်တွင်၊ မရောက်ခင်က၊ လင်င်ပေရာ၊ ကြွင်း ၅-ဖြာမူ၊ ပတ္တာလည်းတွင်၊ ရောက်မှ ငင်သည်။ ။ ဆင်ခြင်ဤသို့ ခွဲဝေတည်း” -

ဟု စပ်ကုန်၏။ အကျယ်ကို တောင်ဖီလာပုဂ္ဂိုလ်ကျော် စီရင်တော်မူသော အဓိမာသ်ကျမ်း- စသည်တို့ကို ကြည့်။

တတိယေ ဝသေ-ပုဒ်ကို ဆပဒါနိ-ပုဒ်ကဲ့သို့ ဝိစ္ဆတ္တကြုံ။ ပါယေန-ဟူသော ဝိသေသန-ကို ရံဖန်ရံခါ ၂-နှစ်၊ ၁-ကြိမ် ဝါထပ်သင့်သည်ကို ရည်၍ ဆိုအပ်၏။ ဆမ္မာသာပိ-၌ အပိ-သဒ္ဓါဖြင့် ယခုအခါ ဗေဒင်ဝေါဟာရဖြင့် စန္ဒသူရိယဂတိ-ဟု ဆိုအပ်သော တိထိကို ယူ၍ ရေတွက်မူ ၁၉-နှစ်တို့၌ အဓိကမာသ ၇-လ ရသင့်သည်ကို ပေါင်း။

ဣဒါနိ ပန ဝေဒဝေါဟာရေန စန္ဒသူရိယဂတိသင်္ခါတံ တိထိ ဂဟေတွာ ဂဏေန္တော 'ဧကူနဝိသတိယာ ဝသေသု သတ္တ မာသာ အဓိကာတိ ဝဒန္တိ။ (ဝိနယာလင်္ကာရ၊၁။၂၅၄)

ဧဝံ သေသေ တု စိန္တိယာ-ဟူသော စတုတ္ထပါဒအဓိပ္ပါယ်ကား—

၁၁-လပတ်လုံး အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေ၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ ဖွားသော် ထိုဖွားသောရက်မှစ၍ ရေတွက်သော် ၁၈-နှစ်နှင့် ၁၀-လရှိပြီးသော သာမဏေကြီးကို ဝါခေါင်လပြည့်ကျော်၊ ၁-ရက်ထက် ၁-လလွန်၍ တော်သလင်းလပြည့်ကျော်၊ ၁-ရက်နေ့ ပဉ္စင်းခံ အပ်၏။ ပဋိသန္ဓေ ၁-လယုတ်၊ နောက်အဖို့ ၁-လလွန်။

၁၀-လပတ်လုံး ။လ။ သာမဏေကြီးကို ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁-ရက်ထက် ၂-လလွန်၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော်၊ ၁-ရက်နေ့ ပဉ္စင်းခံအပ်၏။ ပဋိသန္ဓေ ၂-လယုတ်၊ နောက်အဖို့ ၂-လလွန်။

အပိုင်း ၂။ | ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း (သုမင်္ဂလသာမိဓမ္မဟာဓမ္မရာဇဂုဏ္ဍဆရာတော်) ၄၃၉

၉-လပတ်လုံး ။လ။ သာမဏေကြီးကို ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁-ရက်ထက် ၃-လ လွန်၍ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော်၊ ၁-ရက်နေ့ ပဉ္စင်းခံအပ်၏။ ပဋိသန္ဓေ ၃-လယုတ်၊ နောက်အဖို့ ၃-လလွန်။

၈-လပတ်လုံး ။လ။ သာမဏေကြီးကို ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁-ရက်ထက် ၄-လ လွန်၍ နတ်တော်လပြည့်ကျော်၊ ၁-ရက်နေ့ ပဉ္စင်းခံအပ်၏။ ပဋိသန္ဓေ ၄-လယုတ်၊ နောက်အဖို့ ၄-လလွန်။

၇-လပတ်လုံး ။လ။ သာမဏေကြီးကို ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁-ရက်ထက် ၅-လလွန်၍ ပြာသိုလပြည့်ကျော်၊ ၁-ရက်နေ့ ပဉ္စင်းခံအပ်၏။ ပဋိသန္ဓေ ၅-လယုတ်၊ နောက်အဖို့ ၅-လလွန်။

၆-လပတ်လုံး ။လ။ သာမဏေကြီးကို ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁-ရက်ထက် ၆-လလွန်၍ တပို့တွဲလပြည့်ကျော်၊ ၁-ရက်နေ့ ပဉ္စင်းခံအပ်၏-ဟူလို။ ပဋိသန္ဓေ ၆-လယုတ်၊ နောက်အဖို့ ၆-လလွန်။

ဤကား ဂဗ္ဘမာသဟာပန ဥတ္တရိဝဗ္ဗန ရေတွက်ဟန်။

၆-လပတ်လုံး အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေ၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ ဖွားသောသူ-အစရှိသောအားဖြင့် ဂဗ္ဘမာသဝဗ္ဗန ဥတ္တရိဟာပန ရေတွက်ဟန်ကိုလည်း ပြန်၍ သိလေ။

ပေါရာဏကတ္တေရာ ပန ဧကူနဝိသတိဝဿံ သာမဏေရံ နိက္ခမနိယပုဏ္ဏမာသိ အတိက္ကမ္မ ပါဠိပဒေဒိဝသေ ဥပသမ္ပာဒေန္တိ၊ တံ ကသ္မာတိ? ဝုစ္စတေ။ ဧကသိန္တိ ဝသေ ဆ စာတုဒ္ဓသိကဥပေါသထာ ဟောန္တိ။ ဣတိ ဝိသတိယာ ဝသေသု စတ္တာရော မာသာ ပရိဟာယန္တိ။ ရာဇာနော တတိယေ တတိယေ ဝသေ ဝသံ ဥက္ကမ္ပန္တိ၊ ဣတိ အဋ္ဌာရသသု ဝသေသု ဆ မာသာ ဝမ္ပန္တိ၊ တတော ဥပေါသထဝသေန ပရိဟိနေ စတ္တာရော မာသေ အပနေတွာ ဋ္ဌေ မာသာ အဝသေသာ ဟောန္တိ၊ တေ ဋ္ဌေ မာသေ ဂဟေတွာ ဝိသတိဝဿာနိ ပရိပုဏ္ဏာနိ ဟောန္တိတိ နိက္ကန္တိ ဟုတွာ နိက္ခမနိယပုဏ္ဏမာသိ အတိက္ကမ္မ ပါဠိပဒေ ဥပသမ္ပာဒေန္တိ။ (ပါစိတ်အဋ္ဌကထာ။ ဝိဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၆)

ဧကူနဝိသတိဝဿန္တိ ဒွါဒသ မာသေ မာတုက္ကန္တိသိန္တိ ဝသိတွာ မဟာပဝါရဏာယ ဇာတကာလတော ပဋ္ဌာယ ဧကူနဝိသတိဝဿံ။ ပါဠိပဒေဒိဝသေတိ ပစ္ဆိမိကာယ ဝသုပ-ဂမနဒိဝသေ။ 'တိသရတ္ထိဒိဝေါမာသော'တိ ဝစနတော စတ္တာရော မာသာ ပရိဟာယန္တိတိ ဝုတ္တံ။ ဝသံ ဥက္ကမ္ပန္တိတိ ဝသံ ဥဒ္ဓံ ကမ္ပန္တိ။ တတိယေ သံဝစ္ဆရေ ဧကမာသံ အဓိက မာသဝသေန ပရိစ္စန္ဒော ဝသံ ဥဒ္ဓံ ကမ္ပန္တိတိ အတ္ထော။ (သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၅)

တသ္မာ တတိယော သံဝစ္ဆရော တေရသမာသိကော ဟောတိ။ သံဝစ္ဆရဿ ပန ဒွါဒသမာသိကတ္တာ အဋ္ဌာရသသု ဝသေသု အဓိကမာသေ ဝိသု ဂဟေတွာ 'ဆ မာသာ

ဝေဇ္ဇိတိ ဝုတ္တံ။ တတောတိ ဆမာသတော။ နိက္ခမီ ဟုတွာတိ အဓိကမာသေဟိ သဒ္ဓိ ပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝဿတ္တာ နိဗ္ဗေမတိကာ ဟုတွာ။ (သာရတ္ထဒိပနိ၊ ဝိ၊ ၇၅)

နိက္ခမနိယပုဏ္ဏမာသိယန္တိ သာဝဏမာသဿ ပုဏ္ဏမိယာ အာသာဠိပုဏ္ဏမိယာ အနန္တရပုဏ္ဏမိ။ ပါဠိပဒေဝိသေတိ ပစ္စိမိကာယ ဝဿူပနာယိကာယ။ ဒွါဒသမာသေ မာတု ကုဋ္ဌိသ္မိ ဝသိတွာ မဟာပဝါရဏာယ ဇာတံ ဥပသမ္ပာဒေန္တိတိ အတ္ထော။ “တိသ-ရတ္တိဒိဝေါ မာသော၊ ဒွါဒသမာသိကော သံဝစ္ဆရော”တိ ဝစနတော “စတ္တာရော မာသာ-ပရိဟာယန္တိတိ ဝုတ္တံ။ ဝဿံ ဥက္ခေမုန္တိတိ ဝဿံ ဥဒ္ဓံ ကမုန္တိ။ “ဧကမာသံ အဓိကမာသော”တိ ဆဋ္ဌေတွာ ဝဿံ ဥပဂစ္ဆတိတိ အတ္ထော။ တသ္မာ တတိယော တတိယော သံဝစ္ဆရော တေရသမာသိကော ဟောတိ။ (ဝိမတိ၊ ဝိ၊ ၄၇)

တေ ဒွေ မာသေ ဂဟေတွာတိ နိက္ခမနိယပုဏ္ဏမာသတော ယာဝ ဇာတဒိဝသဘူတာ မဟာပဝါရဏာ၊ တာဝ တေ ဒွေ မာသာ အနာဂတာ၊ တေသံ အတ္တာယ အဓိက-မာသတော လဒ္ဓေ ဒွေ မာသေ ဂဟေတွာ။ တေနာဟ “ယော ပဝါရေတွာ ဝိသတိဝဿော ဘဝိဿတိ”တိ အာဒိ။ နိက္ခမီ ဟုတွာတိ ဣဒံ အဋ္ဌာရသန္တံ ဝဿာနံ ဧက အဓိကမာသေ ဂဟေတွာ တတော ဝိသတိယာ ဝဿေသုပိ စာတုဒ္ဓသိအတ္တာယ စတုန္တံ မာသာနံ ပရိဟာ-ပနေန သဗ္ဗထာ ပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝဿတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ (ဝိမတိ၊ ဝိ၊ ၄၇)

ဤအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ကို မှတ်၍ ဖွားရက်ကို ဆုံးဖြတ်ကုန်၏။ ၁-နှစ်လျှင် ရက်မစုံတွက် ၆-ရက်နုတ်သော် ၃၅၆-ရက်ရှိသည့် အနက် ၁-ရက်ရက်၌ပင် ဖွားမြင်သင့်ရကား ထိုသူ ဖွားသောရက်မှစ၍ ရေတွက်အပ်၏။ ဤနောက်နည်း၌ လထပ်၊ ရက်ငင်ကို သုံးသပ်တော်မူ၏။

အဘယ့်ကြောင့် “တေ ဒွေ မာသေ သမာဒိယ။ ဝိသဝဿာနိ ပုဏ္ဏာတိ”ဟူ၍ ဆိုအပ်သနည်း။ “ဧကူနဝိသဝဿ-၌ တဖန် လာလတ္တံသော တပါးသောနှစ်ကို ထည့်သည် ရှိသော် ဝိသဝဿပုဏ္ဏဖြစ်ကုန်သည် မဟုတ်တုံလော”စောဒနာကြောင့် “ယော ဧတ္ထ ဟိ” စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၁၈) ယော ဧတ္ထ ဟိ ပဝါရေတွာ၊ ဝိသဝဿော ဘဝိဿတိ။
တံ ဝုတ္တံ မဘိသန္ဓာယ၊ ဧတူနဝိသဝဿိကံ။ ။

ဟိ သစ္စံ၊ ထို တေ ဒွေမာသေ-စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော စကားမှန်၏။ ဧတ္ထ ဧတသ္မိ ဝစနေ၊ ထိုဧကူနဝိသဝဿိကံ အစရှိသော စကား၌။ ယော နရော၊ အကြင်သူသည်။ ပဝါရေတွာ၊ သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ ပဝါရဏာပြုပြီး၍။ ဝါ၊ သော်။ ဝိသဝဿော၊ အသက် ၂၀-ရှိသည်။ ဘဝိဿတိ၊ လတ္တံ။ တံ နရံ၊ ထိုသူကို။ အဘိသန္ဓာယ၊ ရည်၍။ ဧကူနဝိသဝဿိကန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဣတိသဒ္ဓါလောပ)။ မယာ၊ သည်။ ဝုတ္တံ၊ ၎င်း။

အပိုင်း ၂။ | ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း (သုမင်္ဂလသာမိဓမ္မဟာဓမ္မရာဇဂုဇ္ဈဆရာတော်) ၄၄၁

အဓိပ္ပါယ်ကား “တေ ဒွေ မာသေ” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသောစကား မှန်၏။ ထိုဧကူန-
ဝိသဝသိတံ-အစရှိသော စကား၌ အကြင်သူသည် သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့
ပဝါရဏာပြုပြီးသော်သာ အသက် ၂၀-ရှိသည် ဖြစ်လတ္တံ့။ ပဝါရဏာနေ့ မရောက်မီ ရှေးမဆွ
ဝါခေါင်လပြည့်ကျော်၊ ၁-ရက်နေ့ကာလ၌ပင် ပဋိသန္ဓေလတို့ကိုပင် ယူသော်လည်း ၂-လယုတ်
သည့်အတွက်ကြောင့် အသက် ၁၉-နှစ်နှင့် ၁၀-လသာ ရှိသေး၏။ ထိုသူကို ရည်၍ ဧကူနဝိသ-
ဝသိတံ-ဟု ငါ-ဆိုအပ်၏။ ထို့ကြောင့် “တေ ဒွေ မာသေ” အရဖြစ်သော အဓိကဒွေမာသတို့ကို
ယူရကုန်သည်-ဟူလို။ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့နှင့် နှိုင်းနှိုင်း ဆိုသောအဓိပ္ပါယ်။

ဧတ္ထ ပန ယော ပဝါရေတွာ ဝိသတိဝသော ဘဝိဿတိ။ တံ သန္ဓာယ “ဧကူန-
ဝိသတိဝသ” န္တိ ဝုတ္တံ။ (ပိမိတ်အဋ္ဌကထာ၊ ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၃၆)

ဣမိနာ စ ဣမံ ဒီပေတိ “ယံ ဝုတ္တံ ‘ဧကူနဝိသတိဝသံ သာမဏေရံ နိက္ခမနိယ-
ပုဏ္ဏမာသိ အတိက္ကမ္မ ပါဠိပဒဒိဝသေ ဥပသမ္ပာဒေန္တိ” တိ။ တတ္ထ အဂ္ဂမာသေပိ ဂဟေတွာ
ဒ္ဓိဟိ မာသေဟိ အပရိပုဏ္ဏာဝိသတိဝသံ သန္ဓာယ ‘ဧကူနဝိသတိဝသ’ န္တိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ
အဓိကမာသေသု ဒ္ဓိသု ဂဟိတေသု ဧဝ ဝိသတိဝသာနိ ပရိပုဏ္ဏာနိ နာမ ဟောန္တိ” တိ။

(သာရတ္ထဒီပနီ၊ ၄၊ ၈၅)

ပဝါရေတွာ ဝိသတိဝသော ဘဝိဿတိတိ မဟာပဝါရဏာဒိဝသေ အတိက္ကန္တေ
ဂဗ္ဘဝသေန သဟ ဝိသတိဝသော ဘဝိဿတိတိ အတ္ထော။ (ပိမိတ်ဝိနောဒနိ၊ ၂၊ ၄၇)

ပန သစ္စံ၊ မှန်၏။ ဧတ္ထ ဝစနေ၊ ဤ“ဧကူနဝိသတိဝသံ သာမဏေရံ” အစရှိသော စကား၌-
စွဲ။ ဤ၌ ပန-သဒ္ဓါကား ဟိ-သဒ္ဓါ အနက်ရှိ၏။

“ပန သဒ္ဓေါ ဟိ-သဒ္ဓတ္ထေ” (သာရတ္ထဒီပနီ၊ ၄၊ ၈၅။ အဋ္ဌကထာ၌ မထင်ရာအနက်။)

ဣမိနာ စ၊ ဤ“ဧတ္ထ ပန” စသော ဝါကျဖြင့်လည်း။ ဣမံ အတ္ထံ၊ ဤဆိုလတ္တံ့သော
အနက်ကို။ ဒီပေတိ၊ ပြ၏။ ဧကူနဝိသတိဝသံ ။ပ။ ဥပသမ္ပာဒေန္တိတိ၊ တိ-ဟူ၍။ ယံ ဝစနံ၊
ကို။ ဝုတ္တံ၊ ။ တတ္ထ ဝစနေ၊ ။ (သာရတ္ထဒီပနီ၌ မထင်ရာအနက်)

ယခုအခါ နှစ်အရေအတွက်ကို ပြလိုရကား “တသ္မာ” စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၁၉) တသ္မာ ဂဗ္ဘေ ယော ဒွါဒေ- မာသေ ဝသတိ သော နရော။
ဧကဝိသတိဝသော’ဝ- သေသေသွ’ယျေ’ဝ’မိစ္ဆိတော။ ။

ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဂဗ္ဘမာသာပိ၊ ပဋိသန္ဓေလတို့သည်လည်း။ ဂဏနူပဂါ၊ ရေတွက်
ခြင်းသို့ ကပ်ကုန်သည်။ ဝါ၊ ရေတွက်လောက်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ (အလုံးစုံထည့်သည်)
တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယော နရော၊ သည်။ ဂဗ္ဘေ အမိဝမ်း၌။ ဒွါဒေမာသေ၊ ၁၂-လ တို့ပတ်လုံး။

ဝသတိ၊ နေ၏။ သော နရော၊ သည်။ ဧကဝိသတိဝသော၊ ၂၁-နှစ်ရှိသည်။ ဟောတိ၊
၏။ ဧဝံ ဣမိနာ ဝုတ္တနယေန၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်။ အဝသေသေသုပိ၊ ဆိုအပ်ပြီး
သည်မှ ကြွင်းကုန်သော အမိဝမ်း၌ ၁၁-လပတ်လုံး ပဋိသန္ဓေနေသောသူ-စသည်တို့၌လည်း။
(သင်္ဂဟော၊ ရေတွက်ခြင်းကို။) ဣစ္ဆိတော၊ အလိုရှိအပ်၏။

ဝသောဝ-ကို ဝသော+အဝ-ဟု ဖြတ်။ ရှေ့ ၃-ပါဒ အဓိပ္ပါယ်ကား ပဋိသန္ဓေလတို့ကို
လည်း ရေတွက်အပ်သောကြောင့် အမိဝမ်း၌ ၁၂-လပတ်လုံး ပဋိသန္ဓေနေသူဖြစ်အံ့၊ ဖွားသည်မှ
စ၍ နှစ်ပေါင်း-၂၀၊ ပဋိသန္ဓေ ၁-နှစ်၊ ပေါင်း ၂၁-နှစ်ဖြစ်၏-ဟူလို။ ဖွားသည်မှစ၍ နှစ်ပေါင်း
၂၀-ဟူရာ၌ ပဝါရဏာပြုပြီး အဆုံး၌ပင် ၂၀-လုံးလုံးပြည့်သည် မဟုတ်သေး။ ၂၀-တွင်းသို့
ရာသီအားဖြင့် ၂-လ ဝင်သည်ကို ၁-နှစ်ယူသဖြင့် နှစ်ပေါင်း ၂၀-ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

(နောက်နောက်နည်းတူ။)

စတုတ္ထပါဒအဓိပ္ပါယ်ကား-

- အမိဝမ်း၌ ၁၁-လပတ်လုံး ပဋိသန္ဓေနေသူဖြစ်အံ့၊ ဖွားသည့်နှစ်မှစ၍ နှစ်ပေါင်း-၂၀၊
ပဋိသန္ဓေ ၁၁-လ၊ ၂-စုနှစ်ပေါင်း ၂၀-နှင့် ၁၁-လ။
- အမိဝမ်း၌ ၁၀-လပတ်လုံး ။လ။ ပဋိသန္ဓေ ၁၀-လ၊ ၂-စုနှစ်ပေါင်း ၂၀-နှင့် ၁၀-လ။
- အမိဝမ်း၌ ၉-လပတ်လုံး ။လ။ ပဋိသန္ဓေ ၉-လ၊ ၂-စုနှစ်ပေါင်း ၂၀-နှင့် ၉-လ။
- အမိဝမ်း၌ ၈-လပတ်လုံး ။လ။ ပဋိသန္ဓေ ၈-လ၊ ၂-စု နှစ်ပေါင်း ၂၀-နှင့် ၈-လ။
- အမိဝမ်း၌ ၇-လပတ်လုံး ။လ။ ပဋိသန္ဓေ ၇-လ၊ ၂-စုနှစ်ပေါင်း ၂၀-နှင့် ၇-လ။
- အမိဝမ်း၌ ၆-လပတ်လုံး ။လ။ ပဋိသန္ဓေ ၆-လ၊ ၂-စုနှစ်ပေါင်း ၂၀-နှင့် ၆-လ။

ဤသို့ ရေတွက်ခြင်းကို အလိုရှိအပ်၏-ဟူလို။ ပဉ္စင်းခံသင့်သော နှစ်အရေအတွက်ကာလမှာ
အောက်၌ ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း သိလေ။

တသ္မာ ယော မာတုကုစ္ဆိသ္မိ ခွါဒသမာသေ ဝသိ၊ သော ဧကဝိသတိဝသော
ဟောတိ။ ယော သတ္တမာသေ ဝသိ၊ သော သတ္တမာသာဓိကဝိသတိဝသော။

(ပါစိတ်အဋ္ဌကထာ။ ဝိဠာရ။ ၁၃၆)

တသ္မာတိ ယသ္မာ ဂဗ္ဘမာသာပိ ဂဏနူပဂါ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ။ ဧကဝိသတိဝသော
ဟောတိတိ ဇာတဒိဝသတော ပဌာယ ဝိသတိဝသော သမာနော ဂဗ္ဘမာသေဟိ သဒ္ဓိ
ဧကဝိသတိဝသော ဟောတိ။ (သာရတ္ထဒိပနိဋီ၊ ၈၅)

တသ္မာတိ ယသ္မာ ဂဗ္ဘမာသာပိ ဂဏနူပဂါ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ။ ဧကဝိသတိဝသောတိ
ဇာတိယာ ဝိသတိဝသံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ (ဝိမတိဝိနောဒနိဋီ၊ ၂၄၇)

အပိုင်း ၂။ | ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း (သုမင်္ဂလသာမိဇေမဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်) ၄၄၃

ယခုအခါ၌ သံသေဒဇပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြလို၍ “ကမလာဒိ”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၂၀) ကမလာဒိသံသေဒဇော၊ စေ'ဝံ ပဋ္ဌာယ ဇာတိတော။
ဂဏိတော ဝိသဝဿိကံ၊ ယာတိ ယံ လာဘီ ယတိတံ။ ။

ကမလာဒိသံသေဒဇော၊ ကြာတိုက်အလယ် သူငယ်အညစ်အကြေး သွေးစိမ်း အစရှိသော အရပ်တို့၌ဖြစ်သော သံသေဒဇပုဂ္ဂိုလ်သည်။ စေ ဟောတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ဧဝံ သတိ၊ သော်။ ဇာတိတော၊ ပဋိသန္ဓေအခါမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ ဂဏိတော၊ ရေတွက်အပ်သော သံသေဒဇပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ယံ-ယသ္မိ ကာလေ၊ အကြင်အခါ၌။ ဝိသဝဿိကံ၊ အသက် ၂၀-ရှိသည်၏အဖြစ်သို့။ ယာတိ-ပါပုဏာတိ၊ ရောက်၏။ တသ္မိ ကာလေ၊ ၌။ ယတိတံ သမဏဘာဝံ၊ ရဟန်းအဖြစ်ကို။ လာဘီ၊ ရ၏။

ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏားတို့ကဲ့သို့ ကြာတိုက်၌ဖြစ်သော သံသေဒဇ မဟာပဒုမပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ကို ထား၍ ကြွင်းကုန်သော ၄၉၉-ယောက်ကုန်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကဲ့သို့ သူငယ်အညစ် အကြေး၊ သွေးစိမ်းအရပ်၌ဖြစ်သော သံသေဒဇဖြစ်အံ့။ ရှေးဦးမဆွ ပဋိသန္ဓေစိတ္တက္ခဏာဖြစ်သည် မှစ၍ ရေတွက်သော် အကြင်အခါ နှစ်ပေါင်း ၂၀-ရှိ၏။ ထိုအခါ ပဉ္စင်းခံအပ်၏-ဟူလို။

ဥပပတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြလို၍ “ဝိသိဋ္ဌ”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၂၁) ဝိသိဋ္ဌဩပပါတိကော၊ စေ'ဝံ ပဋ္ဌာယ ဇာတိတော။
ဂဏိတော ဝိသဝဿိကံ၊ ယာတိ ယံ လာဘီ ယတိတံ။ ။

ဝိသိဋ္ဌဩပပါတိကော၊ ပြည့်စုံသော အာယတနရှိသည်၏အဖြစ်-ဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ထူးမြတ်သော ဥပပတ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ စေ ဟောတိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ဧဝံ သတိ၊ သော်။ ဇာတိတော၊ ပဋိသန္ဓေအခါမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ ဂဏိတော၊ ရေတွက်အပ်သော ဥပပတ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ယံ ယသ္မိ ကာလေ၊ အကြင်အခါ၌။ ဝိသဝဿိကံ၊ အသက် ၂၀- ရှိသည်၏အဖြစ်သို့။ ယာတိ ပါပုဏာတိ၊ ရောက်၏။ တသ္မိ ကာလေ၊ ၌။ ယတိတံ-သမဏ- ဘာဝံ၊ ရဟန်းအဖြစ်ကို။ လာဘီ၊ ရ၏။

မဟာပဒုမကုမာရတို့ကဲ့သို့ ဝိသိဋ္ဌဥပပတ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်အံ့။ ထင်ရှားဖြစ်သောကာလ ပဋိသန္ဓေဇာတမှစ၍ ရေတွက်သော် အကြင်အခါ နှစ်ပေါင်း ၂၀-ရှိ၏။ ထိုအခါ ပဉ္စင်းခံအပ်၏- ဟူလို။

ဝိသိဋ္ဌဥပပါတိကော ဂဟိတော။ (အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီ)

အပရိပုဏ္ဏာယတနာဘာဝတော ပရိပုဏ္ဏာယတနသဘာဝကဘာဝေန ဝိသိဋ္ဌော ဥတ္တမော ဥပပါတော တထာ။ ပရိပုဏ္ဏာယတနသဘာဝကော ဩပပါတိကော။
(မဏိမဂ္ဂ)

ဤတွင် ကျမ်းဆရာတို့ အယူဝါဒကို ပြလိုက်အံ့။

ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဋ္ဌာယ အပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝသောတိ ဝုတ္တတ္တာ ဩပပါတိ-
ကဉ္စ ဟိ သောဠသဝဿုဒ္ဓေသိကာ ဩပပါတိကာ ပဋိသန္ဓိတော ပဋ္ဌာယ အပရိပုဏ္ဏ-
ဝိသတိဝသောတိ ဝဒန္တိ။ သောဠသဝဿုဒ္ဓေသိကာ ဟောန္တိတိ ဝုတ္တတ္တာ ပုန စတ္တာရိ-
ဝဿာနိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာနိ။ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဋ္ဌာယာတိ ဣဒံ ဂဗ္ဘသေယျကာနံ
ဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဧကေ ဝဒန္တိတိ ယတ္ထ ယတ္ထ လိခိယတိ။ တတ္ထ တတ္ထ ဝိစာရေတွာ
အတ္ထံ သုဋ္ဌာပလက္ခယေ။ (ကခါဋီကာဟောင်း)

ထိုအဓိပ္ပါယ်ကား “ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဋ္ဌာယ အပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝသော”ဟူ၍
အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သောကြောင့် ဩပပါတိကဉ္စ-ဟူသောပုဒ်၌ ၁၆-နှစ် အရွယ်ရှိကုန်သော
ဥပပတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေမှ စ၍ အသက် ၂၀-မပြည့်သောသူ မည်ကုန်၏-ဟူ၍ ဆိုကုန်
၏။ “သောဠသဝဿုဒ္ဓေသိကာ ဟောန္တိ”ဟု ဆိုအပ်သောကြောင့် တဖန် ၄-နှစ်တို့ကို အလိုရှိအပ်
ကုန်၏။ “ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဋ္ဌာယ”ဟူသော စကားကို ဂဗ္ဘသေယျကတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဆိုအပ်
၏-ဟူ၍ တပါးကုန်သော ကေစိဆရာတို့ ဆိုကုန်၏။ ဤသို့ အကြင်အကြင် ပါဠိရပ်၌ ရေးအပ်၏။
ထိုထို ပါဠိရပ်၌ ဆင်ခြင်၍ အနက်ကို ကောင်းစွာ မှတ်အပ်၏-ဟူလို။

ယတ္ထ ယတ္ထ-စသည်ကား ဋီကာဟောင်းဆရာစကား။ ရှေးဝါကျကား-

ယံ ဘိက္ခဝေ မာတုကုစ္ဆိမိ ပဌမံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ။လ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဂဗ္ဘဝိသံ
ဥပသမ္မာဒေတုံ။

ဟူသော မဟာဝါပါဠိတော် (၁၃၆)နှင့် ဆန့်ကျင်သောကြောင့် ပယ်အပ်၏။

ယတျာရဟကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ယတျာရဟကထာ၊ ရဟန်းအဖြစ်ကို ထိုက်သော ပဉ္စင်းလောင်းကို ဆိုသော စကား
သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ အပြီးသို့ ရောက်ပြီ။

အပိုဒ် ၃။ | ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း (သုမင်္ဂလသာမိဇေမဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်) ၄၄၅

၃။ ဥပသမ္ပဒကထာ

ဤသို့ ယကျာရဟံ-ဟူသော ဒုတိယဥဒ္ဓေသ၏ နိဒ္ဓေသကို ပြုပြီး၍ ယခုအခါ ဥပသမ္ပဒ-ဟူသော တတိယဥဒ္ဓေသ၏ နိဒ္ဓေသကို ပြုခြင်းငှာ ရှေးဦးစွာ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၊ ပဉ္စင်းလောင်းတို့၏ အမည်ပညတ်ကို အသီးအသီးမှတ်၍ ဥတ်ကမ္မဝါအစဉ်အတိုင်း ကြားရသည်ကို ပြလိုရကား “ဂေါတ္ထေန” စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၂၂) ဂေါတ္ထေန ဂရု နာမေသု၊ စတုသု ယေန ဧကေနစိ။
သာဝေတုံ ဟိ ကမံ လတ္ထံ ဧဝံ ဇနေပိ သာဝိတံ။ ။

ဂရု-ဂရုနော၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာအား။ ဂေါတ္ထေန စ၊ အနွယ်အားဖြင့်လည်းကောင်း။ စတုသု၊ ၄-ပါးကုန်သော။ နာမေသု၊ နာမပညတ်တို့တွင်။ ယေန ဧကေနစိ စ၊ တစ်စုံတစ်ခု သော နာမပညတ်ဖြင့်လည်းကောင်း။ ကမံ ဟိ-ကမံ ဧဝ၊ အစဉ်အတိုင်းသာလျှင်။ သာဝေတုံ၊ ကြားခြင်းငှာ။ လတ္ထံ-ကပ္ပတိ၊ အပ်၏။ ဇနေပိ၊ ပဉ္စင်းလောင်း၌လည်း။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ သာဝိတံ၊ ကြားအပ်၏။ (စ-သဒ္ဓါ လုတ္တနိဒ္ဓိဋ္ဌ၊ ‘သာဝေတုံ ဟိ’၌ ဟိ-သဒ္ဓါ အဝဓာရဏတ္ထံ၊ ထိုကို ကမံ-သဒ္ဓါနောင် ယှဉ်။)

ရှေ့ ၃-ပါဒအဓိပ္ပါယ်ကား ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာသည် အရှင်မဟာကဿပ ဖြစ်အံ့။ ဂေါတ္ထ အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဇာတိနာမ်၊ ဂုဏ်နာမ်၊ ဒဗ္ဗနာမ်၊ ကြိယာနာမ်အားဖြင့် နာမပညတ် ၄-ပါးတို့တွင် တပါးပါး ထင်ရှားသော နာမပညတ်ဖြင့်လည်းကောင်း အနုသာသကသမ္ပတိမှစ၍ အစဉ်အတိုင်းသာ ဥတ်ကမ္မဝါစာ ကြားခြင်းငှာ အပ်၏။ ထိုတွင်-

ဂေါတ္ထအားဖြင့် ကြားဟန်ကား “အာယသ္မတော မဟာကဿပဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော” စသည်ဖြင့် လိင်္ဂ၊ဂုဏ်အထားအသို့ကို မှတ်၍ ကြားအပ်၏။ “တော နာမော တေ ဥပဇ္ဈာယော” ဟု ပေးအပ်သော ပဉ္စင်းလောင်းသည်လည်း “အာယသ္မာ မဟာကဿပတ္ထေရာ နာမ” ဟု လျှောက်အပ် ၏။

ပါကဋုဖြစ်သော ဂုဏ်နာမ်အားဖြင့် ကြားဟန်ကား “အာယသ္မတော သဗ္ဗဓုတင်္ဂဓရဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော” စသည်ဖြင့် လိင်္ဂ၊ဂုဏ်အထားအသို့ကို မှတ်၍ ကြားအပ်၏။ ရှေးနည်းတူ မေးအပ်သော ပဉ္စင်းလောင်းသည်လည်း “အာယသ္မာ သဗ္ဗဓုတင်္ဂဓရတ္ထေရာ နာမ” ဟု လျှောက်အပ် ၏-ဟူလို။ ကြွင်းသော နာမ်တို့ကိုလည်း ယထာရဟကြံ။ အရှင်မဟာကဿပသည် အလုံးစုံ ဓုတင်္ဂကို ဆောင်သောအရာ၌ ဧတဒဂ်ရသည်။

စတုတ္ထပါဒ အဓိပ္ပါယ်ကား ပဉ္စင်းလောင်းလည်း ကုမာရကဿပဖြစ်အံ့၊ ဥပဇ္ဈာယ် အလားကဲ့သို့ ဂေါတ္တအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယခင် နာမပညတ် ၄-ပါးတို့တွင် တပါးပါး ထင်ရှားသော နာမပညတ်ဖြင့်လည်းကောင်း အနုသာသကသမ္ပုတိမှစ၍ အစဉ်အတိုင်းသာ ဥတ်ကမ္မဝါ ကြားခြင်းငှာ အပ်၏။

ထိုတွင်—

ဂေါတ္တအားဖြင့် ကြားဟန်ကား “ဘန္တေ သံယော ကုမာရကဿပေါ” စသည်ဖြင့် လိင်၊ ဝှစ် အထားအသိုကို မှတ်၍ ကြားအပ်၏။ “ကိ နာမောသိ” ဟု မေးအပ်သော ပဉ္စင်းလောင်းသည်လည်း “အဟံ ဘန္တေ ကုမာရကဿပေါ နာမ” ဟု လျှောက်အပ်၏။

ပါကဋုဖြစ်သော ဝုကနာမ်အားဖြင့် ကြားဟန်ကား “ဘန္တေ သံယော စိတြကထိကော” စသည်ဖြင့် လိင်၊ ဝှစ်အထားအသိုကို မှတ်၍ ကြားအပ်၏။ ရှေးနည်းတူ မေးအပ်သော ပဉ္စင်းလောင်းသည်လည်း “အဟံ ဘန္တေ စိတြကထိကော နာမ” ဟု လျှောက်အပ်၏-ဟူလိ။ ကြွင်းသော နာမ်တို့ကိုလည်း ယထာရဟ-ကြံ။

အရှင်ကုမာရကဿပသည် ဆန်းကြယ်စွာ တရားဟောတတ်သောအရာ၌ ဧတဒဂ် ရသည်။ ဤ၌ ဂေါတ္တအားဖြင့် ကြားလျှင်လည်း နာမအားဖြင့် ကြားရာရောက်၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်း ဂေါတ္တ-သဒ္ဓါ နာမဝါစကဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

ဂေါတ္တံ နာမေ စ ဝံသေ'ထ။ (မာဂအေဘိဓာန်၊ဂါ။၁၀၆၀)

ဂေါတြဉ္စ နာမိ စ။ (သက္ကဋအဘိဓာန်)

ဂေါတြဉ္စ၊ ဂေါတြသဒ္ဓါသည်။ နာမိ စ၊ နာမပညတ်၌လည်း။ သျှတ်၊ ဖြစ်၏။

ဤကား အဘိပါကဋုဖြစ်သော အရှင်မဟာကဿပ၊ အရှင်ကုမာရကဿပတို့ကို အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ ထုတ်ဆောင်ညွှန်ပြသော စကားတည်း။ ဤနည်းကို မှီ၍ ယခုအခါ ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာအား ဂေါတ္တအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နာမပညတ် ၄-ပါးတို့တွင် တပါးပါး ထင်ရှားသော ဓမ္မပါလ၊ ဓမ္မစာရီ-စသော သကနာမပညတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စင်းလောင်းအားလည်း ဂေါတ္တအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နာမပညတ် ၄-ပါးတို့တွင် တပါးပါး ထင်ရှားသော ဝိစိတ္တ၊ ဝိမလ-စသော သကနာမပညတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း ‘အနုသာသကသမ္ပုတိ’မှ စ၍ အစဉ်အတိုင်းသာ ဥတ်ကမ္မဝါ ဖတ်ကြားကုန်ရာ၏။

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဂေါတ္တေနာပိ အနုဿာဝေတံ။ (မဟာဝါပိဋိတော်။၁၂၉)

ဂေါတ္တေနာပိ အနုဿာဝေတုန္တိ “မဟာကဿပဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခာ”တိ ဧဝံ ဂေါတ္တံဝတွာ အနုဿာဝေတံ အနုဇာနာမိတိ အတ္ထော။ (၎င်းမဟာဝါအဋ္ဌကထာ။၃၁၅)

အပိုင်း ၃။ | ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း (သုမင်္ဂလသာမိဇေမဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်) ၄၄၇

ဂေါတ္ထေနာမိ အနုဿာဝေတုန္တိ ဝစနတော ယေန ဝေါဟရတိ၊ တေန ဝဇ္ဇတိတိ သိဒ္ဓံ။ “ကော နာမော တေ ဥပဇ္ဈာယော”တိ ပုဋ္ဌေနပိ ဂေါတ္ထမေဝ နာမံ ကတ္တာ ဝတ္ထဗုဒ္ဓိ သိဒ္ဓံ ဟောတိ။ တသ္မာ စတုဗ္ဗိဓေသု နာမေသု ယေန ကေနစိ နာမေန အနုဿာဝနာ ကာတဗ္ဗာ။ (ဝဇီရဗုဒ္ဓိ)

သာရတ္ထဒီပနီ (ဋီ၊ ၃။ ၂၆၆)၌လည်း နည်းတူလာ၏။

ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၊ ပဉ္စင်းလောင်းတို့အား ဆိုအပ်ပြီးသော အမည်နာမသည် ဒုက္ခတ္ထာရဏ၊ အပါကဋ္ဌဖြစ်ခဲ့သော် သုခုတ္တာရဏ၊ ပါကဋ္ဌဖြစ်စေခြင်းငှာ အမည်သစ်ပညတ်၍ ကြားအပ်သောအဖြစ်ကို ပြလို၍ “တန်ဏေ”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၂၃) တန်ဏေ တာဝ တိဿောတိ၊ ဂရု နာဂေါတိ ဝတ္ထုနော။
ထေရော သဗ္ဗံ ဉပေတွာ၊ သာဝေ ပါယေသု ဧဒိသာ။ ။

ထေရော၊ ဗုတ္တိ၊ ပဋိပလရိသော မထေရ်သည်။ တန်ဏေ၊ ထိုပဉ္စင်းခံခါနီးခဏ၌။ တာဝ-ပဌမံ၊ အနုဿာသကသမ္ပတိဉာတ်ကို ဖတ်ရွတ်သည်မှ ရှေးဦးစွာ။ ဂရု-ဂရုနော၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာအား။ တိဿောတိ၊ တိဿ-ဟူ၍။ ဝတ္ထုနော၊ ပဉ္စင်းလောင်းအား။ နာဂေါတိ၊ နာဂ-ဟူ၍။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၊ ပဉ္စင်းလောင်း သံဃာအပေါင်းကို။ ဉပေတွာ ဧဝ၊ သိစေ၍သာ။ သာဝေ၊ ဉာတ်ကမ္မဝါ ကြားရာ၏။ ပါယေသု၊ ဥပဇ္ဈာယ်အများ၊ ပဉ္စင်း အလောင်းအများတို့၌။ ဧဒိသာ၊ ဤသို့ သဘောရှိကုန်၏။

ရှေ့ ၃-ပါဒ အဓိပ္ပါယ်ကား ဗုတ္တိပဋိပလရိသော မထေရ်သည် ပဉ္စင်းခံခါနီးခဏ အနုဿာသကသမ္ပတိဉာတ်မှ ရှေးမဆွ ဥပဇ္ဈာယ် မယူမီကပင်-

- ဥပဇ္ဈာယ်ပြုထိုက်သော ဆရာအား “အရှင်မြတ်သည် တိဿတည်း။ အရှင်မြတ်၏အမည်ကို တိဿ-ဟူ၍ မှတ်တော်မူပါ။ သံဃာတော်အပေါင်း ပဉ္စင်းလောင်းသည်လည်း ၎င်းဥပဇ္ဈာယ် ပြုထိုက်သော ဆရာ၏အမည်ကို တိဿ-ဟူ၍ မှတ်တော်မူကြပါ”ဟူ၍လည်းကောင်း၊
- ပဉ္စင်းလောင်းအား “သင်သည် နာဂတည်း။ သင်၏အမည်ကို နာဂ-ဟူ၍ မှတ်။ ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာ၊ သံဃာတော်အပေါင်းသည်လည်း ၎င်းပဉ္စင်းလောင်း၏ အမည်ကို နာဂ-ဟူ၍ မှတ်တော်မူကြပါ”ဟူ၍လည်းကောင်း-

အလုံးစုံ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၊ ပဉ္စင်းလောင်း သံဃာအပေါင်းကို သိစေ၍သာ အစဉ်အတိုင်း ဉာတ် ကမ္မဝါကြားရာ၏-ဟူလို။

“ပါယေသု ဧဒိသာ”ဟူသောပါဒဝယ် အဓိပ္ပါယ်ကား-

ဥပဇ္ဈာယ် ၂-ပါး၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ပါး ဖြစ်အံ့၊ ဥပဇ္ဈာယ် ၂-ပါးတွင် ၁-ပါးကို တိဿ၊ ၁-ပါးကို သုမန-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ပါးတွင် ၁-ပါးကို နာဂ၊ ၁-ပါးကို ဒတ္တ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊

ဥပဇ္ဈာယ် ၃-ပါး၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၃-ပါးဖြစ်အံ့၊ ဥပဇ္ဈာယ် ၃-ပါးတွင် ၁-ပါးကို တိဿ၊ ၁-ပါးကို သုမန၊ ၁-ပါးကို နန္ဒ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၃-ပါးတွင် ၁-ပါးကို နာဂ၊ ၁-ပါးကို ဒတ္တ၊ ၁-ပါးကို စိတ္တ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊

အသီးသီး ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၊ ပဉ္စင်းလောင်း၊ သံဃာအပေါင်းကို သိစေ၍သာ ဥတ်ကမ္မဝါ ကြားကုန်ရာ၏-ဟူလို။

တသ္မိံ ဝါ ခဏေ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ နာမံ ပညာပိတံ၊ တံ သဗ္ဗံ ဂဟေတွာပိ အနုဿာဝနာ ကာတဗ္ဗာ။ ယထာ ဥပဇ္ဈာယဿ။ ဧဝံ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခဿာပိ ဂေါတ္တာဒိနာမေန တခဏိကနာမေန စ အနုဿာဝနံ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ။ တသ္မိံ ခဏေ “အယံ တိဿော” တိ ဝါ အယံ ‘နာဂေါ’ တိ ဝါ နာမံ ကရောန္တေဟိ အနုဿာသကသမ္ပုတိတော ပဌမမေဝ ကာတဗ္ဗံ။ (ဝိမတိဝိနောဒနိဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၂၉-၁၃၀)

ယခုအခါ ဆရာတို့ကား အန္တရာယ်ကမ္မကို ဆုံးမသောကာလ၊ မေးသောကာလ သို့ရောက်မှသာ “ကိ နာမောသိ” ဟူသော ပါဠိတော်ဖြင့်လည်းကောင်း မေး၍ “အဟံ ဘန္တေ နာဂေါ နာမ” ဟု လျှောက်ဆိုခြင်း၊ “ကော နာမော တေ ဥပဇ္ဈာယော” ဟူသော ပါဠိတော်ဖြင့် လည်းကောင်း မေး၍ “ဥပဇ္ဈာယော မေ ဘန္တေ အာယသ္မာ တိဿတ္ထေရော နာမ” ဟု လျှောက် ဆိုခြင်း၊ အဓိပ္ပါယ်အရကို ကြားခြင်း-စသော အစီအရင်တို့ကို ပြုပြီး၍ တိဿ၊ နာဂ- စသော အမည်ပညတ်ကို မှတ်လျက် ဥတ်ကမ္မဝါ ဖတ်ရွတ်ကြကုန်၏။

ထိုသို့ ဖတ်ရွတ်ကြသောအရာသည် ကံ-မှားကား မပျက်။ ထိုသို့ပင် မပျက်သော်လည်း လက်ဦးမဆွ အနုဿာသကသမ္ပုတိကာလကပင် “သုကာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ နာဂေါ အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော” စသည်ဖြင့် တိဿ၊ နာဂ-စသော အမည်ပညတ်ကို မှတ်၍ ဖတ်ရွတ်အပ်လျက် မဖတ်၊ မရွတ်မီ ဥတ္တိက္ကမ ချွတ်သောကြောင့် ဒုက္ကဋ်မလွတ် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အနုဿာသကသမ္ပုတိမှ ရှေးဦးမဆွ အမည်မှည့်ခြင်းသည် နိဒ္ဒေါသ၊ ပသံသိတဗ္ဗ၊ အတိသုန္ဓရ ဖြစ်သည် မှတ်ရမည်။

ရှေ့အမည်မှတစ်ပါး နောက်အမည် အခြားဖတ်သော် မအပ်-ဟု ပြုလို၍ သကနာမေန စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၂၄) သကနာမေန စာ’မိမ္မိ၊ တင်္ဂဏုပ္ပတ္တိနာမေန။
ဇိန္နံ ဝတွာ’ထ ဩသာနေ၊ သာဝေယျ’ညေန မောယံဝ။ ။

အပိုဒ် ၃။ | ဥပသမ္မဒဒီပနီကျမ်း (သုမင်္ဂလသာမိဓမ္မဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်) ၄၄၉

အာဒိမ္မိ၊ အစဉ်။ ဝါ၊ အနုသာသကသမ္ပတိ-အစရှိသော ဥ တ်၌။ ဒွိန္နံ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ပါးတို့အား။ သကနာမေန၊ မိမိတို့ ပကတိအမည်ဖြင့်လည်းကောင်း။ တင်္ခဏုပ္ပတ္တိနာမေန စ၊ ထိုပဉ္စင်းခံခါနီးခဏ၌ဖြစ်သော အမည်ဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝတ္တာ၊ ဖတ်ရွတ်ပြီး၍။ သြသာနေ၊ အဆုံး၌။ ဝါ၊ ကမ္မဝါ၌။ အညေန၊ တပါးသော အမည်ဖြင့်။ အထ သာဝေယျ၊ အကယ်၍ ကြားငြားအံ့။ ဧဝံ သတိ၊ သော်။ မောယံဝ၊ အချည်းအနှီးသာတည်း။ ဝါ၊ ကံပျက်သည်သာတည်း။

ဤဂါထာကား ဂေါတ္ထေန-စသော ဂါထာ၌ ကမံ-ဟူသော အနွယ်၏ ဗျတိရေက ပင်။ အဓိပ္ပါယ်ကား “အနုသာသကသမ္ပတိ” အစရှိသော ဥ တ်၌ ဓမ္မပါလ-မည်သော ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၊ ဝိစိတ္တ-မည်သော ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ပါးတို့အား ထိုဓမ္မပါလ၊ ဝိစိတ္တ-ဟူသော မိမိတို့ ပကတိအမည်ရင်းဖြင့် ဖြစ်စေ။

ပဉ္စင်းခံခါနီးခဏဝယ် တိဿ၊ နာဂ-ဟု အကယ်၍ အသီးအသီးမူည့်သမုတ်အံ့။ ထိုမှည့်သမုတ်အပ်သော တိဿ၊ နာဂ-ဟူသော တင်္ခဏုပ္ပတ္တိ အမည်ဖြင့်ဖြစ်စေ ဖတ်ကြားပြီး၍ အဆုံးကမ္မဝါ၌ သုမန၊ ဒတ္တ-ဟူသော အမည်တပါးဖြင့် အကယ်၍ ဖတ်ကြားအံ့။ ကံပျက်၏-ဟူလို။ ဓမ္မပါလ-မည်သော ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၊ ဝိစိတ္တ-မည်သော ပဉ္စင်းလောင်းတို့ကို မှတ်၍ ဆိုအပ်သော အဓိပ္ပါယ်။

ဥပဇ္ဈာယ်အဖို့၌ အလုံးစုံ ဥ တ်ကမ္မဝါ၌ ပုဂ္ဂိုလ်ကို မသုံးသပ်မိသော်သာ ကံပျက်သည်၊ သုံးသပ်မိသော် ကံမပျက်-ဟု အထူးမှတ်။

ဧကဿ ဗဟူနိ နာမာနိ ဟောန္တိ၊ တတ္ထ ဧကံ နာမံ ဥ တ္တိယာ ဧကံ အနုဿာဝနာယ ကာတုံ န ဝဇ္ဇတိ၊ အတ္တတော ဗျဉ္ဇနတော စ အဘိန္နာဟိ အနုဿာဝနာဟိ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ။
(သာရတ္ထဒီပနီ၊ ၂၆၆)

ဧကဿ ဗဟူနိ နာမာနိ ဟောန္တိ။ တေသု ဧကံ ဂဟေတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ယံ ပန ဥပသမ္မဒါပေက္ခဥပဇ္ဈာယာနံ ဧကတ္ထ ဂဟိတံ နာမံ၊ တဒေဝ ဥ တ္တိယာ သဗ္ဗတ္ထ အနုဿာဝနာသု စ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဂဟိတတော ဟိ အညသ္မိ ဂဟိတေ ဗျဉ္ဇနံ ဘိန္နံ နာမဟောတိ၊ ကမ္ပံ ဝိပဇ္ဇတိ။ အတ္တတော ဟိ ဗျဉ္ဇနတော စ အဘိန္နာ ဧဝ ဥ တ္တိ အနုဿာဝနာ စ ဝဇ္ဇန္တိ။ (ဝိမတိဝိနောဒနိ၊ ၂၊ ၁၃၀)

သစေ ပန တသ္မိ ခဏေ ပကတိနာမေန ဝတ္တာ ပတ္တာ တိဿနာမာဒိအပုဗ္ဗနာမေန အနုဿာဝေတိ၊ န ဝဇ္ဇတိ။ (ဝိမတိ၊ ၂၊ ၁၃၀)

ထိုဥပဇ္ဈာယ်၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ပါးတို့တွင် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၏ အမည်ကိုသာ မယူမူ၍ တစ်စုံတစ်ခုသော အမည်ပညတ်ဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို သုံးသပ်မိသော် သင့်မြတ်၏-ဟု ပြလို၍ “ဂရုနော”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၂၅) ဂရုနော တတ္ထ'နာဒါယ၊ တံ နာမံ တိဋ္ဌိ နာမေန။
ပုဂ္ဂလေ'ဏ ပရာမဋ္ဌေ၊ ကမ္မံ သုကတမေဝေ'တိ။ ။

တတ္ထ၊ ထိုဥပဇ္ဈာယ်၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ပါးတို့တွင်။ ဂရုနော၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၏။ တံ နာမံ၊ ထိုမိမိပကတိအမည်ကို။ ဝါ၊ ထိုတံဇကုပုတ္တိအမည်ကို။ အနာဒါယ၊ မယူမူ၍။ ကိဋ္ဌိ နာမေန ယေန ကေနစိ နာမေန၊ တစ်စုံတစ်ခုသော အမည်ဖြင့်။ ပုဂ္ဂလေ၊ ကို။ အထ ပရာမဋ္ဌေ၊ အကယ်၍ သုံးသပ်မိအံ့။ ဧဝံ သတိ၊ သော်။ ကမ္မံ၊ သည်။ သုကတမေဝ၊ ကောင်းစွာ ပြုရာရောက်သည်သာတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်၏။

ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ပါးတို့တွင် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၏ ထိုဓမ္မပါလ-ဟူသော မိမိပကတိအမည်ရင်းကို တစ်နည်းကား ထိုတိဿ-ဟူသော တံဇကုပုတ္တိအမည်ကို မယူမူ၍ တစ်စုံတစ်ခု သုမန-ဟူသော အမည်ဖြင့် “သုမနဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော”စသည်ဖြင့် အလုံးစုံ ဥတ်ကမ္မဝါဝယ် ပုဂ္ဂိုလ်ကို အကယ်၍ သုံးသပ်မိအံ့၊ ကံသည် သုကတဖြစ်၍ စင်စစ် သင့်မြတ်၏-ဟူလို။

အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူ ဥပဇ္ဈာယ် ရရှိကုန်သော ပဉ္စင်းလောင်း-စသည်တို့အား ဥပ-သမ္ပဒကံကို ပြုရာ၌ကဲ့သို့တည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ ဥပဇ္ဈာယ်မရှိသော်လည်းကောင်း၊ ဥပဇ္ဈာယ်ပဏ္ဍုက်-စသော အဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သော်လည်းကောင်း ဥတ်ကမ္မဝါ၌ ပုဂ္ဂိုလ်ကို သုံးသပ်မိသော် ကံပြည့်စုံသောကြောင့်တည်း။ ဤ၌ ရှေ့စကားရပ်နှင့် ထပ်မံစေခြင်းငှာ ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာ၏ ကိဋ္ဌိ နာမကို သုမနဿ-ဟု ညွှန်ပြရာ အဖွင့်ဋီကာ၌ တိဿဿ-ဟု လာသည်နှင့်အညီ မဟူစသော။

တတ္ထ ကိဉ္ဇာပိ ဥပဇ္ဈာယဿေဝ နာမံ အဂ္ဂဟေတွာ ယေန ကေနစိ နာမေန “တိဿဿ ဥပသမ္ပဒေက္ခော”တိအာဒိနာပိ ပုဂ္ဂလေ ပရာမဋ္ဌေ ကမ္မံ သုကတမေဝ ဟောတိ အနုပဇ္ဈာယကာဒိနံ ဥပသမ္ပဒါကမ္မံ ဝိယ ဥပဇ္ဈာယဿ အဘာဝေပိ အဘဗ္ဗတ္ထေပိ ကမ္မဝါစာယ ပုဂ္ဂလေ ပရာမဋ္ဌေ ကမ္မဿ သိဇ္ဈနတော။ (ဝိမတိဝိနောဒနိ၊ ၂၊ ၁၃၀)

တတ္ထ၊ ထိုဥပဇ္ဈာယ်၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ပါးတို့တွင်၊ စွဲ။ ဤအရာဝယ် အထူးမှတ်ဖွယ် ကား ဥပဇ္ဈာယ်ကို မယူစေမူ၍ ဥတ်ကမ္မဝါ၌ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကို ကြားအံ့၊ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သာ၊ ကံမှာ မပျက်။ ကေစိဆရာတို့ကား ပျက်သော-ဟူ၏။ ထိုစကားကို မယူအပ်။ ဥတ်ကမ္မဝါ၌ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကို မကြားမူကား ဒုက္ကဋ်အာပတ်လည်း သင့်၏။ “ပုဂ္ဂလံ န ပရာမသတိ”ဟု ပရိဝါ၌ ဟောတော်မူအပ်သော ကမ္မဝိပတ္တိဖြစ်သောကြောင့် ကံလည်း ပျက်၏-ဟု မှတ်ရာ၏။

တေန ခေါ ပန သမယေန ဘိက္ခု အနုပဇ္ဈာယကံ ဥပသမ္ပဒေန္တိ။ ဘဂဝတော ဧတ'မတ္ထံ အာရောစေသံ၊ န ဘိက္ခုဝေ အနုပဇ္ဈာယကော ဥပသမ္ပဒေတဗ္ဗော၊ ယော ဥပသမ္ပဒေယျ၊ အာပတ္တိဒုက္ကဋ်ဿ။ (မဟာဝါပါဠိတော်၊ ၁၂၄)

အပိုင်း ၃။ | ဥပသမ္မာဒဒီပနီကျမ်း(သုမင်္ဂလသာမိဓမ္မဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်) ၄၅၁

အနုပဇ္ဈာယကန္တိ ဥပဇ္ဈံ အဂါဟာပေတွာ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ဥပဇ္ဈာယ ဝိရဟိတံ။
(၎င်းအဋ္ဌကထာ)

န ဘိက္ခုဝေ အနုပဇ္ဈာယကောတိ ဥပဇ္ဈံ အဂါဟာပေတွာ နိရူပဇ္ဈာယကော န ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော။ ယော ဥပသမ္မာဒေယျ။ အာပတ္တိဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ သိက္ခာပဒ ပညတ္တိတော ပဋ္ဌာယ ဧဝံ ဥပသမ္မာဒေန္တဿ အာပတ္တိ။ ကမ္မံ ပန န ကုပ္ပတိ။ ကေစိ ကုပ္ပတိတိ ဝဒန္တိ။ တံ န ဂဟေတဗ္ဗံ။ (၎င်း)

ဥပဇ္ဈံ အဂါဟာပေတွာတိ ဥပဇ္ဈာယော မေ ဘန္တေ ဟောဟိတိ ဧဝံ ဥပဇ္ဈံ အဂါဟာပေတွာ။ ကမ္မဝါစာယ ပန ဥပဇ္ဈာယ ကိတ္တနံ ကတံ ယေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အညထာ ပုဂ္ဂလံ န ပရာမသတိတိ ဝုတ္တကမ္မဝိပတ္တိသမ္ဘဝတော ကမ္မံ ကုပ္ပေယျ။ တေနော ဥပဇ္ဈံ အကိတ္တေတွာတိ အဝတွာ ဥပဇ္ဈံ အဂါဟာပေတွာ ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ (သာရဏ္ဍီပနီ)

အကျယ်ကို အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ကို ကြည့်၍ သိလေ။

“ပဉ္စင်းလောင်းဝယ် အဘယ်နည်း၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာနှင့် ပမာတူသလော”
စောဒနာကြောင့် “နေဿ ပန”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၂၆) နေဿ ပန တံ နာမံ၊ ဝိနာ အညေန သာဝိတံ။
ကမ္မံ ကုပ္ပတိ မောယန္တိ သာဝေယျံ ဟိ ယထာကထံ။ ။

နေဿ ပန၊ ပဉ္စင်းလောင်း၏ကား။ တံ နာမံ၊ ထိုမိမိပကတိအမည်ကို။ ဝါ၊ ထို တင်္ခကုပ္ပတ္တိအမည်ကို။ ဝိနာ၊ ကြည့်၍။ အညေန၊ တပါးသော အမည်ဖြင့်။ သာဝိတံ သာဝိတော၊ ကြားအပ်သည်။ သတိ၊ ရှိသော်။ ကမ္မံ၊ ကံသည်။ ကုပ္ပတိ၊ ပျက်၏။ မောယံ၊ အချည်းနှီးသာတည်း။ ဝါ၊ ပဉ္စင်းမဖြစ်သည်သာတည်း။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ယထာ-ကထံ၊ ဆိုခဲ့ပြီးသည်အားလျော်စွာ။ သာဝေယျံ ဟိ သာဝေယျံ ဧဝ၊ ကြားအပ်သည်သာ တည်း။

သာဝိတံ-ကား ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ။ ပဉ္စင်းလောင်း၏ကား ဝိစိတ္တ-ဟူသော မိမိပကတိ အမည်ရင်းကို၊ တင်္ခနည်းကား ထိုနာဂ-ဟူသော တင်္ခကုပ္ပတ္တိအမည်ကို ကြည့်၍ ဒတ္တ-ဟူသော အမည်တပါးဖြင့် အလုံးစုံ ဥတ်ကမ္မဝါ၌ ကြားအပ်သည်ရှိသော် ကံပျက်၏။ ပဉ္စင်း မဖြစ်-ဟူလို။

အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူ ထိုပဉ္စင်းခံရာ၌ တည်လာ၊ရပ်လာသော တစ်ပါးသော ပဉ္စင်း မဟုတ်သောသူကဲ့သို့တည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ ယူအပ်သော အမည်ရှင်ဖြစ်သော ဝတ္ထု ပုဂ္ဂိုလ်၏ ထိုသိမ်အပြင် သံယုဂ်အလယ်တွင် မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ထိုရှိသော ပဉ္စင်းလောင်း ၏လည်းအမည်ကို ဥတ်သမ္မဝါ၌ မဆိုမရွတ်မိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ဥပသမ္ပဒါပေက္ခဿ ပန ယထာသကံ နာမံ ဝိနာ အညေန နာမေန အနုဿာ-
ဝိတေ ကမ္မံ ကုပ္ပတိ၊ သော အနုပသမ္ပန္နောဝ ဟောတိ။ တတ္ထ ဌိတော အညော
အနုပသမ္ပန္နော ဝိယ ဂဟိတနာမဿ ဝတ္ထုပ္ပဂ္ဂလဿ တတ္ထ အဘာဝါ ဧတဿ စ
နာမဿ အနုဿာဝနာယ အဝုတ္တတ္တာ။ (ဝိမတိဝိနောဒနိ၊ ၂။ ၁၃၀)

ဤသို့လျှင် ဥပဇ္ဈယ်ဆရာ၊ ပဉ္စင်းလောင်းတို့၏ အမည်ပညတ်ကို အသီးသီးမှတ်၍
ဥတ်ကမ္မဝါကြားရာသော အစီအရင်ကို စီစဉ်ပြီး၍ ယခုအခါ ဤဥပသမ္ပဒကထာ၌ ကပ္ပ-
ဝါရ၊ အကပ္ပဝါရ ၂-ပါးတို့တွင် ကပ္ပဝါရကို၊ ကပ္ပဝါရသည်လည်း ဧကုပဇ္ဈာယ၊ နာနုပဇ္ဈာယ
အားဖြင့် ၂-ပါးတို့တွင် ဧကုပဇ္ဈာယကို၊ ဧကုပဇ္ဈာယ်သည်လည်း ဧကဝါရ၊ ဒုကဝါရ၊ တိက
ဝါရအားဖြင့် ၃-ပါးတို့တွင် ဧကဝါရကို ပြလို၍ “ဧကော’ပဇ္ဈာယော”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၂၇) ဧကော’ပဇ္ဈာယော တထေဝ၊ ဇနော’စေရာ စ ကပ္ပတိ။
ဒွေ ဝါ တယော’ထဝါ’စေရာ၊ နိ’ဓ’ညေ စ သမာ နိတာ။ ။

ဧကော၊ တပါးသော။ ဥပဇ္ဈာယော စ၊ သည်လည်းကောင်း။ တထေဝ၊ ထို့အတူ
လျှင်။ ဧကော၊ သော။ ဇနော စ၊ ပဉ္စင်းလောင်းသည်လည်းကောင်း။ တထေဝ၊ လျှင်။
ဧကော၊ သော။ အာစေရာ စ၊ ကမ္မဝါဆရာသည်လည်းကောင်း။ ကပ္ပတိ၊ အပ်၏။ ဝါ၊
တစ်နည်းကား။ ဧကော၊ သော။ ဥပဇ္ဈာယော စ၊ သည်လည်းကောင်း။ တထေဝ၊ လျှင်။
ဧကော၊ သော။ ဇနော စ၊ သည်လည်းကောင်း။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ အာစေရာ စ၊ တို့သည်
လည်းကောင်း။ ကပ္ပန္တိ၊ ကုန်၏။ အထဝါ၊ တစ်နည်းကား။ ဧကော၊ သော။ ဥပဇ္ဈာယော
စ၊ သည်လည်းကောင်း။ တထေဝ၊ လျှင်။ ဧကော၊ သော။ ဇနော စ၊ သည်လည်းကောင်း။
တယော၊ ကုန်သော။ အာစေရာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ ကပ္ပန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣဓ စ၊
ဤဧကဝါရ၌လည်းကောင်း။ အညေ စ၊ တပါးသော ဒုကဝါရ၊ တိကဝါရ-စသည်လည်း
ကောင်း။ သမာ၊ တူမျှသော သမာနဝါရတို့ကို။ အမှေဟိ၊ ငါတို့သည်။ န နိတာ၊ ဝါရအဖြစ်ဖြင့်
မဆောင်အပ်ကုန်။

စတုတ္ထပါဒအဓိပ္ပါယ်ကား ဤဧကဝါရ၌လည်းကောင်း၊ တပါးသော ဒုကဝါရ၊ တိကဝါရ
စသည်၌လည်းကောင်း ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပင် ကမ္မဝါဆရာပြု၍ ဖတ်ခြင်းတည်းဟူသော သမာန-
ဝါရတို့ကို ကမ္မဝါဆရာ အသီးအခြားဖတ်သူနှင့် အလားတူသောကြောင့် ငါတို့ မဆောင်၊
မယူအပ်ကုန်-ဟူလို။ ၃-ဝါဒ။

အာစေရာ-ဟူသောပုဒ်ကို “အာစရိယဿ စေရာ”ဟူသော သဒ္ဒန်တိသုတ်ဖြင့် စီရင်။
ကပ္ပတိကြိယာကို နောက်ပုဒ်တို့၌ ပြင်၍ လိုက်စေ။ နောက်ဂါထာတို့၌ ကြိယာမပါလျှင် ထည့်
သည်သာ မှတ်လေ။

အပိုင်း ၃။ | ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း(သုမင်္ဂလသာမိဇေမဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်) ၄၅၃

ဧကဝါရကို ပြပြီး၍ ဒုကဝါရ၊ တိကဝါရတို့ကို ပြလိုရကား “ဧကော’ပဇ္ဈာ”စသော ဝါထာကို မိန့်။

(၂၈) ဧကော’ပဇ္ဈာ စ ဒွေ သိဿာ၊ ဧကော ဒွေ ဝါ တယော’ထဝါ။
အာစေရာပိ တိကေ တထာ၊ သဟ ဒွန္နေ ဟိ သာဝိတာ။ ။

ဧကော၊ သော။ ဥပဇ္ဈာ စ၊ သည်လည်းကောင်း။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ သိဿာ စ၊ ပဉ္စင်းလောင်းတို့သည်လည်းကောင်း။ ဧကော၊ သော။ အာစေရာ စ၊ သည်လည်းကောင်း။ ကပ္ပတိ၊ အပ်၏။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ဧကော၊ သော။ ဥပဇ္ဈာ စ၊ သည်လည်းကောင်း။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ သိဿာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ အာစေရာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ ကပ္ပန္တိ၊ ကုန်၏။ အထဝါ၊ တနည်းကား။ ဧကော၊ သော။ ဥပဇ္ဈာ စ၊ သည်လည်းကောင်း။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ သိဿာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ တယော၊ ကုန်သော။ အာစေရာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ ကပ္ပန္တိ၊ ကုန်၏။ တိကေပိ၊ တိက်၌လည်း။ ဝါ၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၃-ပါး အပေါင်း၌လည်း။ တထာ၊ ထိုဒုကအတူတည်း။ နိ ဝိသေသော၊ ဖတ်နည်းအထူးကား။ သဟ ဧကတော၊ ဥတ်ကမ္မဝါတပြိုင်နက်တည်း။ ဒွန္နေ ဒွန္နေန၊ ဒွန်တွဲသဖြင့်။ သာဝိတာ၊ ကြားအပ်ကုန်၏။

စတုတ္ထပါဒအဓိပ္ပါယ်ကား ဒုက၌ “သုကာတု မေ ဘန္တေ သံယော၊ အယံ နာဂေါ စ အယံ ဒတ္ထော စ တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော”စသည်ဖြင့် ဒွန်တွဲလျက် တပြိုင်နက်တည်း ကြားအပ်၏။

တိက၌ “သုကာတု မေ ဘန္တေ သံယော၊ အယံ နာဂေါ စ အယံ ဒတ္ထော စ အယံ စိတ္ထော စ တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော”စသည်ဖြင့် ဒွန်တွဲလျက် တပြိုင်နက်တည်း ကြားအပ်၏-ဟူလို။ ၆-ဝါရ။

သဟ ဒွန္နေ-၌ သဟသဒ္ဓါကို ကမ္မဝါဆရာ ၂-ပါး၊ ၃-ပါး ဖတ်သည်ကို မှတ်၍ ဆိုအပ်၏။ ဒွန္နေ-၌လည်း ပဌမာဒိဇာနဘေဒေ-၌ကဲ့သို့ ကရိုဏ်းအနက်၌ သတ္တမိဝိဘတ်တည်း။

ဧကော’ပဇ္ဈာ-၌ ဥပဇ္ဈာ-ဟူသောပုဒ်ဖြင့် ဥပဇ္ဈာယ-သဒ္ဓါနှင့် အနက်တူသော အာ-အက္ခရာ အဆုံးရှိသော သဒ္ဓါတည်းဟု ပြ၏။ တစ်နည်းကား ဥပဇ္ဈာယ-သဒ္ဓါသည်ပင် ဥပဇ္ဈာ ဖြစ်၏။ ဒုတိယာဝိဘတ်၊ ပဌမာဝိဘတ်တို့ကြောင့် ‘ယ’အက္ခရာ ကျေသည်ကို ပြု၍ ဥပဇ္ဈာ-ဟု ဆိုအပ်၏။ ကရိုဏ်းဝိဘတ်-စသည်တို့ကြောင့် ဥပဇ္ဈာ-သဒ္ဓါ၏ ပြယုဂ်ကား မရှိ-ဟု မှတ်အပ်၏။

ဥပဇ္ဈာတိ ဥပဇ္ဈာယ-သဒ္ဓသမာနက္ခော အာကာရန္တော ဥပဇ္ဈာသဒ္ဓေါတိ ဒဿေတိ။
 ဥပဇ္ဈာယ-သဒ္ဓေါ ဧဝ ဝါ ဥပဇ္ဈာဥပယောဂပစ္စတ္တဝစနေသု ယ-ကာရလောပံ ကတွာ
 ဧဝံ ဝုတ္တော ကရဏာဝစနာဒီသု ဥပဇ္ဈာ-သဒ္ဓဿ (၂)ပယောဂါဘာဝါတိ ဒဋ္ဌဝံ။
 (ဝိမတိဝိနောဒနိ၊ ၂။၁၃၂)

ထိုဒုက၊ တိက ၆-ဝါရတို့တွင် ဒုက၌ ဒုတိယ၊ တတိယ ၂-ဝါရ။ တိက၌ တတိယ
 ၁-ဝါရတို့ကား ဒွန်တွဲ၍သာ ဖတ်အပ်သည် မဟုတ်သေး။ အသီးအသီး ဖတ်သော်လည်း
 အပ်၏-ဟု ပြုလို၍ “ဧကော’ပဇ္ဈာ”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၂၉) ဧကော’ပဇ္ဈာ စ ဒွေ သိဿာ၊ ဥဘော တယော’ထဝါ’စေရာ။
 တပုန္နိ သဟ နာနာ စ၊ တိက္ကေ ပ’နေ’ဝ’မန္တောဝ။ ။

ဧကော၊ သော။ ဥပဇ္ဈာ စ၊ သည်လည်းကောင်း။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ သိဿာ စ၊
 တို့သည်လည်းကောင်း။ ဥဘော၊ ၂-ပါးကုန်သော။ အာစေရာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။
 သဟ ဧကတော၊ ဥ တ်ကမ္မဝါတပြိုင်နက်တည်း။ နာနာ စ၊ အသီးအသီးလည်း။ သာဝေတုံ၊
 ကြားခြင်းငှာ။ ကပုန္နိ၊ ကုန်၏။ အထဝါ၊ တစ်နည်းကား။ ဧကောပဇ္ဈာ စ၊ သည်လည်း
 ကောင်း။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ သိဿာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ တယော၊ ကုန်သော။
 အာစေရာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ သဟ ဧကတော၊ တည်း။ နာနာ စ၊ လည်း။ သာဝေတုံ၊
 ငှာ။ ကပုန္နိ၊ ကုန်၏။ တိက္ကေ ပန၊ ၌ကား။ အန္တော၊ အဆုံးဖြစ်သော တတိယဝါရသည်သာ။
 ဧဝံ တထာ၊ ထိုဒုက၌ ဒုတိယဝါရအတူ။ ကပုတိ၊ အပ်၏။

ဒုက-၌ ဒုတိယဝါရအရ ဥပဇ္ဈာယ်-၁၊ ပဉ္စင်းလောင်း-၂၊ ကမ္မဝါဆရာ ၂-ဖြစ်အံ့၊
 နာဂ-မည်သော ပဉ္စင်းလောင်းကို ဗုဒ္ဓရက္ခိတ-မည်သော ကမ္မဝါဆရာသည်၊ ဒတ္တ-မည်သော
 ပဉ္စင်းလောင်းကို ဓမ္မရက္ခိတ-မည်သော ကမ္မဝါဆရာသည် တပြိုင်နက်တည်း အသီးအသီးလည်း
 ကြားခြင်းငှာ အပ်ကုန်၏။ ၎င်းဒုက၌ တတိယဝါရ-အရ ဥပဇ္ဈာယ်-၁၊ ပဉ္စင်းလောင်း-၂၊
 ကမ္မဝါဆရာ ၃-ဖြစ်အံ့၊ နာဂ-မည်သော ပဉ္စင်းလောင်းကို ဗုဒ္ဓရက္ခိတ-မည်သော ကမ္မဝါဆရာ
 သည်၊ ဒတ္တ-မည်သော ပဉ္စင်းလောင်းကို ဓမ္မရက္ခိတ၊ သံဃရက္ခိတ-မည်သော ကမ္မဝါဆရာ
 ၂-ပါးတို့သည် တပြိုင်နက်တည်း အသီးအသီးလည်း ကြားခြင်းငှာ အပ်ကုန်၏။

တိက-၌ တတိယဝါရ-အရ ဥပဇ္ဈာယ်-၁၊ ပဉ္စင်းလောင်း-၃၊ ကမ္မဝါဆရာ-၃ ဖြစ်အံ့၊
 ဒုက-၌ ဒုတိယဝါရကဲ့သို့ နာဂ-မည်သော ပဉ္စင်းလောင်းကို ဗုဒ္ဓရက္ခိတ-မည်သော ကမ္မဝါဆရာ
 သည်၊ ဒတ္တ-မည်သော ပဉ္စင်းလောင်းကို ဓမ္မရက္ခိတ-မည်သော ကမ္မဝါဆရာသည်၊ စိတ္တ-
 မည်သော ပဉ္စင်းလောင်းကို သံဃရက္ခိတ-မည်သော ကမ္မဝါဆရာသည် တပြိုင်နက်တည်း
 အသီးအသီးလည်း ကြားခြင်းငှာ အပ်ကုန်၏-ဟူလို။ ၃-ဝါရ။ (နာနာ စ-၌ သဒ္ဓါဖြင့် ဒွန်တွဲ၍
 ဖတ်အပ်သောနည်းကို ဆည်း။)

အပိုင်း ၃။ | ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း(သုမင်္ဂလသာမိဓမ္မဟာဓမ္မရာဇဂုဇ္ဈဆရာတော်) ၄၅၅

ဆိုအပ်ပြီးသော ဝါရတို့၌ ဥပဇ္ဈာယ် ၁-ပါးသာ အပ်ကြောင်း၊ အများမအပ်ကြောင်းနှင့်တကွ ဝါရအပေါင်းကို ပြုလို၍ ဝုတ္တေသု-စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၃၀) ဝုတ္တေသု ယေဝ ဧကေန- ဥပဇ္ဈာယေန နော ဗဟု။
ယထာဝုတ္တေသု မိဿေတွာ၊ သင်္ခါတေသု စ ဒွါဒသ။ ။

ဝုတ္တေသု၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ဝါရတို့၌။ ဧကေန ဥပဇ္ဈာယေန ဧဝ၊ ဥပဇ္ဈာယ် ၁-ပါးဖြင့်သာ။ ကပ္ပန္တိ၊ ကုန်၏။ ဗဟု-ဗဟုနာ၊ ဥပဇ္ဈာယ်အများဖြင့်။ နော ကပ္ပန္တိ၊ မအပ်ကုန်။ ယထာဝုတ္တေသု၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ကုန်ပြီးသော ဝါရတို့ကို။ မိဿေတွာ၊ ရော၍။ သင်္ခါတေသု၊ ရေတွက်အပ်ကုန်သည်ရှိသော်။ ဒွါဒသ စ၊ ၁၂-ဝါရတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ (ဧက ၃-ဝါရ၊ ဒွန်တွဲ ဒုက ၃-ဝါရ၊ ဒွန်တွဲ တိက ၃-ဝါရ၊ အသီးအသီး ဒုက ၂-ဝါရ၊ အသီးအသီး တိက ၁-ဝါရ ပေါင်း ၁၂-ဝါရ။)

သင်္ခါတေသု စ-၌ စ-သဒ္ဓါကား အဋ္ဌာနပယုဂ်ဖြစ်၍ ဒွါဒသနောင်ယှဉ်။ ထို စ-သဒ္ဓါဖြင့် ဧက-၌ သမာန ၁-ဝါရ၊ ဒုက၌ သမာန ၁-ဝါရ၊ တိက၌ သမာန ၁-ဝါရ၊ ပေါင်း ၃-ဝါရတို့ကိုပေါင်း။ ၎င်း ၃-ဝါရနှင့်သော် ၁၅-ဝါရ ဖြစ်သင့်၏။

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဧကာနုဿာဝနေ ကာတုံ။ (မဟာဝါပါဠိတော်။၁၂၉)

ဒွေ ဧကာနုဿာဝနေတိ ဒွေ ဧကတော အနုဿာဝနေ၊ ဧကေန ဧကဿ အညေန ဣတရဿာပိတိ ဧဝံ ဒွိဟိ ဝါ အာစရိယေဟိ ဧကေန ဝါ ဧကက္ခဏေ ကမ္မဝါစံ အနုဿာဝနေတိ ဥပသမ္ပဒေတုံ အနုဇာနာမိတိ အတ္ထော။ (၎င်းမဟာဝါဠု။၃၁၅)

ဧကာနုဿာဝနေတိ ဧတ္ထ ဧကတော အနုဿာဝနံ ဧတေသန္တိ ဧကာနုဿာဝနာတိ အသမာနာမိကရဏာပိဿေသော ဗာဟိရတ္ထသမာသောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနေ'ဝါဟ "ဒွေ ဧကတော အနုဿာဝနေ"တိ။ တတ္ထ ဧကတောတိ ဧကက္ခဏေတိ အတ္ထော၊ ဝိဘတ္တိ-အလောပေန စာ'ယံ နိဒ္ဒေသော။ (သာရတ္ထဒီပနီ။၂၆၃)

ဧကတော သဟေဝ ဧကသ္မိ ခဏေ အနုဿာဝနံ ဧတေသန္တိ ဧကာနုဿာဝနာ၊ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခာ၊ ဧတေ ဧကာနုဿာဝနေ ကာတုံ။ တေနာ'ဟ "ဧကာနုဿာဝနေ တာတုန္တိ၊ ဣဒဗ္ဗ ဧကံ ပဒံ ဝိဘတ္တိအလောပေန ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧကေန ဝါတိ ဒွိန္နံပိ ဧကသ္မိ-ခဏေ ဧကာယ ဧဝ ကမ္မဝါစာယ အနုဿာဝနေ ဧကေနာစရိယေနာတိ အတ္ထော။ "အယံ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော စ အယံ ဓမ္မရက္ခိတော စ အာယသ္မတော သံယရက္ခိတဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော"တိအာဒိနာ နယေန ဧကေန အာစရိယေန ဒွိန္နံ ဧကသ္မိ ခဏေ အနုဿာဝနနယော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဣမိနာဝ နယေန တိဏ္ဍံပိ ဧကေန အာစရိ-ယေန ဧကက္ခဏေ အနုဿာဝနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (ဝိမတိဝိနောဒနိဋ္ဌိ။၂။၁၃၁)

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခုဝေ ဒွေ တယော ဧကာနုဿာဝနေ ကာတုံ။ တဉ္စ ခေါ ဧကေန ဥပဇ္ဈာယေန၊ နတေဝ နာနုပဇ္ဈာယေန။ (မဟာဝါပါဠိတော်။၁၂၉)

ဒွေ တယော ဧကာနုဿာဝနေ ကာတုံ၊ တဉ္စ ခေါ ဧကေန ဥပဇ္ဈာယေနာတိ ဒွေ ဝါ တယော ဝါ ဇနေ ပုရိမနယေနေဝ ဧကတော အနုဿာဝနေ ကာတုံ အနုဇာနာမိ၊ တဉ္စ ခေါ အနုဿာဝနကိရိယံ ဧကေန ဥပဇ္ဈာယေန အနုဇာနာမိတိ အတ္ထော။ တဿှာ ဧကေန အာစရိယေန ဒွေ ဝါ တယော ဝါ အနုဿာဝေတဗ္ဗာ။ ဒွိဟိ ဝါ တိဟိ ဝါ အာစရိယေဟိ ဝိသုံ ဝိသုံ ဧကေန ဧကဿာတိ ဧဝံ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ ဒွေ တိဿော ဝါ ကမ္မဝါစာ ကာတဗ္ဗာ။ (၎င်းမဟာဝင်္ဂအဋ္ဌကထာ။၃၁၅)

ပုရိမနယေနေဝ ဧကတော အနုဿာဝနေ ကာတုန္တိ “ဧကေန ဧကဿ အညေန ဣတရဿာ”တိ အာဒိနာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန ဒွိဟိ ဝါ တိဟိ ဝါ အာစရိယေဟိ ဧကေန ဝါ ဧကတော အနုဿာဝနေ ကာတုံ။ (သာရတ္ထဒီပနီ။၃။၂၆၇)

ပုရိမနယေနေဝ ဧကတော အနုဿာဝနေ ကာတုန္တိ “ဧကေန ဧကဿ အညေန ဣတရဿာ”တိအာဒိနာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန ဒွိန္တံ ဒွိဟိ ဝါ တိန္တံ တိဟိ ဝါ အာစရိယေဟိ ဧကေန ဝါ အာစရိယေန တယောပိ ဧကတော အနုဿာဝနေ ကာတုန္တိ အတ္ထော။ (ဝိမတီဝိနောဒနီ။၂။၁၃၁)

ဘိက္ခုဝေ၊ တို့။ ဒွေ၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ယောက်တို့ကို။ ဧကာနုဿာဝနေ၊ တပြိုင်နက်တည်း ဥတ်ကမ္မဝါကြားခြင်းရှိသည်တို့ကို။ ကာတုံ၊ ငှာ။ အနုဇာနာမိ၊ ၎င်း။ တဉ္စခေါ၊ ထိုဥတ်ကမ္မဝါ ကြားခြင်းကြိယာကိုလည်း။ (ပါဠိတော်အနက်)

ဧကေန၊ ကမ္မဝါဆရာ ၁-ပါးသည်။ ဧကဿ၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၁-ယောက်အား။ အညေန၊ ကမ္မဝါဆရာ ၁-ပါးသည်။ ဣတရဿာပိ၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၁-ယောက်အားလည်း။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဧကေန၊ သော။ အာစရိယေန ဝါ၊ သည်လည်းကောင်း။ ဒွိဟိ၊ ကုန်သော။ အာစရိယေဟိ ဝါ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဇနေ ဝါ၊ ပဉ္စင်းလောင်းတို့ကိုလည်းကောင်း။ တယော၊ ကုန်သော။ ဇနေ ဝါ၊ တို့ကိုလည်းကောင်း။ ပုရိမနယေနေဝ၊ ရှေးနည်းဖြင့်သာ။ တဿှာ၊ ကြောင့်။ ဧကေန၊ သော။ အာစရိယေန၊ ကမ္မဝါဆရာသည်။ ဒွေ ဝါ၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ယောက်တို့ကိုလည်းကောင်း။ တိဿော ဝါ၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၃-ယောက်တို့ကိုလည်းကောင်း။ အနုဿာဝေတဗ္ဗာ၊ ဒွန်တွဲသဖြင့် ဉာတ်ကမ္မဝါ ကြားအပ်ကုန်၏။ ဒွိဟိ၊ ကုန်သော။ အာစရိယေဟိ ဝါ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ တိဟိ၊ ကုန်သော။ အာစရိယေဟိ ဝါ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ ဝိသုံ ဝိသုံ၊ အသီးအသီး။ ဧကေန၊ ကမ္မဝါဆရာ ၁-ပါးသည်။ ဧကဿ၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၁-ယောက်အား။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ၊ တပြိုင်နက်တည်းဖြင့်သာ။ ဒွေ ဝါ

အပိုဒ် ၃။] ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း(သုမင်္ဂလသာမိဓမ္မေမဟာဓမ္မရာဇဂုဇ္ဈရာတော်) ၄၅၇

ကမ္မဝါစာ၊ ၂-ဆိုင်းသော ကမ္မဝါစာတို့ကိုလည်းကောင်း။ တိသော ဝါ ကမ္မဝါစာ၊ ၃-ဆိုင်းသော ကမ္မဝါတို့ကိုလည်းကောင်း။ ကာတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ (အဋ္ဌကထာမထင်ရာအနက်)

ဧကာနုဿာဝနေတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသောပုဒ်၌။ ဝစနတ္ထော၊ ကို။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ကာတဗ္ဗော၊ ပြုအပ်၏။ ဧတေသံ၊ ထိုပဉ္စင်းလောင်းတို့အား။ ဧကတော၊ တပြိုင်နက်တစ်ချက်တည်း။ အနုဿာဝနံ၊ ဥတ်ကမ္မဝါကြားခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ထိုပဉ္စင်းလောင်းတို့သည်။ ဧကာနုဿာဝနာ၊ မည်ကုန်၏။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ အသမာနာမိ-ကရဏဝိသေသော၊ တူသောတည်ရာ မရှိသည်ဖြစ်၍ ဗဟုဗ္ဗိဟိ တပါးတို့မှ ထူးသော။ ဗာဟိရတ္ထ-သမာသော၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၏။

ဝိဘတ္တိအလောပေန စ၊ ဝိဘတ်မကျေသဖြင့်လည်း။ အယံ နိဒ္ဒေသော၊ ဤဧက-တောအနုဿာဝနေ-ဟု ညွှန်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ (သာရတ္ထဒီပနီ၌ မထင်ရာအနက်)

ဤဧကုပဇ္ဈာယ ၁၂-ဝါရတို့တွင် အချို့သောဝါရတို့သာ ထုတ်ဆောင်ပြုအပ်သော ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာတို့၌ ထင်ရှား၏။ အချို့သောဝါရတို့ကား မထင်ရှား-ဟူငြားအံ့။

“တဉ္စ ခေါ ဧကေန ဥပဇ္ဈာယေန။ နတွေဝ နာနုပဇ္ဈာယေန”ဟူသော ပါဠိတော်ဖြင့် ဥပဇ္ဈာယ်အများဖြင့် ကမ္မဝါစာရာ ၁-ပါးကြားခြင်းကို အလျင်းမြစ်တော်မူ၍ ဥပဇ္ဈာယ် ၁-ပါးဖြင့် ကမ္မဝါစာရာအများ ကြားခြင်းကို ရှင်းလင်းစေ့ငှ ခွင့်ပြုပညတ်တော်မူသောအားဖြင့် သိသာထင်ရှား၏။ ထို့ကြောင့် အချို့သော ဝါရများ၌လည်း ယုံမှားမရှိရာ၊ အလုံးစုံအပ်သည်သာ-ဟု မှတ်ကုန်ရာ၏။

ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ပါး၊ ၃-ပါးတို့အား ကမ္မဝါစာရာ ၂-ပါး၊ ၃-ပါး ခွန်တွဲသောအားဖြင့် လည်းကောင်း။ အသီးအသီးအားဖြင့်လည်းကောင်း ဖတ်ကြားရာ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ ၁-ပါးသာ အပ်သည်။ အများမအပ်-ဟု အကျဉ်းမှတ်။ ထုတ်ဆောင်ညွှန်ပြအပ်သော ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာ တို့နှင့်တကွ ကပ္ပဝါရ၊ အကပ္ပဝါရ၊ ပုဗ္ဗာ၊ ပရ နီးနှော၍ သဘောကျအောင် ကြံ။ ဤ‘တဉ္စ ခေါ’ စသော ပါဠိတော်၏ အတ္ထကိုလည်း ယထာလာဘ ယောဇနာရာ၏။ ယောဇနာဟန်ကား-

တဉ္စခေါ၊ ထိုပဉ္စင်းလောင်း ၁-ပါးအား ကမ္မဝါစာရာ ၁-ပါး ကြားခြင်းကြိယာကိုလည်း။ ဝါ၊ ကမ္မဝါစာရာ ၂-ပါးကြားခြင်း ကြိယာကိုလည်း။ ဝါ၊ ကမ္မဝါစာရာ ၃-ပါးကြားခြင်း ကြိယာ ကိုလည်း။ ဧကေန ဥပဇ္ဈာယေန၊ ဥပဇ္ဈာယ် ၁-ပါးဖြင့်။ အနုဇာနာမိ၊ ခွင့်ပြုတော်မူ၏။ နာနု-ပဇ္ဈာယေန၊ ဥပဇ္ဈာယ်အများဖြင့်။ နတွေဝ အနုဇာနာမိ၊ ခွင့်ပြုတော်မူ။ (ဧက ၃-ဝါရကို ရည်သည်)

တစ်နည်းကား တဉ္စ ခေါ၊ ထိုပဉ္စင်းလောင်း ၂-ပါးတို့အား ကမ္မဝါစာရာ ၁-ပါး ခွန်တွဲ သောအားဖြင့် ကြားခြင်းကြိယာကိုလည်း။ ဝါ၊ ကမ္မဝါစာရာ ၂-ပါး ခွန်တွဲသောအားဖြင့် ကြားခြင်း ကြိယာကိုလည်း။ ဝါ၊ ကမ္မဝါစာရာ ၃-ပါး ခွန်တွဲသောအားဖြင့် ကြားခြင်းကြိယာကိုလည်း။

ဧကေန ဥပဇ္ဈာယေန၊ ဖြင့်။ အနုဇာနာမိ၊ ဧ။ နာနုပဇ္ဈာယေန၊ ဥပဇ္ဈာယ်အသီးဖြင့်။ ဝါ၊ အသီးအသီးသော ဥပဇ္ဈာယ်ဖြင့်။ နတွေဝ အနုဇာနာမိ၊ မမူ။ (ဒွန်တွဲ ဒုက ၃-ဝါရကို ရည်သည်။)

တစ်နည်းကား တဉ္စ ခေါ၊ ထိုပဉ္စင်းလောင်း ၃-ပါးတို့အား ကမ္မဝါဆရာ ၁-ပါး ဒွန်တွဲ သောအားဖြင့် ကြားခြင်းကြိယာကိုလည်း။ ဝါ၊ ကမ္မဝါဆရာ ၂-ပါး ဒွန်တွဲသောအားဖြင့် ကြားခြင်းကြိယာကိုလည်း။ ဝါ၊ ကမ္မဝါဆရာ ၃-ပါး ဒွန်တွဲသောအားဖြင့် ကြားခြင်းကြိယာကိုလည်း။ ဧကေန ဥပဇ္ဈာယေန၊ ဖြင့်။ အနုဇာနာမိ၊ ဧ။ နာနုပဇ္ဈာယေန၊ ဖြင့်။ နတွေဝ အနုဇာနာမိ၊ မမူ။ (ဒွန်တွဲ တိက ၃-ဝါရကို ရည်သည်။)

တစ်နည်းကား တဉ္စခေါ၊ ထိုပဉ္စင်းလောင်း ၂-ပါးတို့အား ကမ္မဝါဆရာ ၂-ပါး အသီးအသီး ကြားခြင်းကြိယာကိုလည်း။ ဝါ၊ ကမ္မဝါဆရာ ၃-ပါးအသီးအသီးကြားခြင်း ကြိယာကိုလည်း။ ဧကေန ဥပဇ္ဈာယေန၊ ဖြင့်။ အနုဇာနာမိ၊ ဧ။ နာနုပဇ္ဈာယေန၊ ဖြင့်။ နတွေဝ အနုဇာနာမိ၊ မမူ။ (အသီးသီး ဒုက ၂-ဝါရကို ရည်သည်။)

တစ်နည်းကား တဉ္စခေါ၊ ထိုပဉ္စင်းလောင်း ၃-ပါးတို့အား ကမ္မဝါဆရာ ၃-ပါး အသီးအသီးကြားခြင်းကြိယာကိုလည်း။ ဧကေန ဥပဇ္ဈာယေန၊ ဖြင့်။ အနုဇာနာမိ၊ ဧ။ နာနုပဇ္ဈာယေန၊ ဖြင့်။ နတွေဝ အနုဇာနာမိ၊ မမူ။ (တိက အသီးအသီး ၃-ဝါရကို ရည်သည်။)

ဤသို့ ယထာလာဘယောဇနာရာဇာဓိ။

ဤသို့ ဧကုပဇ္ဈာယကို ပြုပြီး၍ ယခုအခါ ဒုက၊ တိက အစဉ်အားဖြင့် နာနုပဇ္ဈာယကို ပြလိုရကား “နာနာစေရောပဇ္ဈာ”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၃၁) နာနာစေရောပဇ္ဈာ ဧဒ္ဒ စေ၊ ဒွိဟိ ဒွိန္နံ ဒုဝေ သမာ။
ဝိသံ ဝိသံဝ အညောည- ဝွေဝံ တိက္ကေပိ ဇာနိယံ။ ။

ဒွေ၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ယောက်တို့သည်။ နာနာစေရောပဇ္ဈာ၊ အသီးအသီးသော ကမ္မဝါဆရာ၊ အသီးအသီးသော ဥပဇ္ဈာယ် ရှိကုန်သည်။ စေ ဟောန္တိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့။ ဧဝံ သန္တေသု၊ ဤသို့ဖြစ်ကုန်သည်ရှိသော်။ ဒွိဟိ၊ ကမ္မဝါဆရာ ၂-ပါးတို့သည်။ ဒွိန္နံ၊ ဥပဇ္ဈာယ် ၂-ပါးတို့၏။ ဒုဝေ၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ယောက်တို့ကို။ သဟ ဧကတော၊ တပြိုင်နက်တည်း။ ဝိသံ ဝိသံဝ၊ အသီးအသီးသာ။ သာဝေယျံ၊ ဥ တ်ကမ္မဝါ ကြားအပ်ကုန်၏။ အညောညဉ္စ၊ အချင်းချင်း ဂိုဏ်းပြည့်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ကပ္ပတိ၊ အပ်၏။ တိက္ကေပိ၊ တိက်၌ လည်း။ ဝါ၊ ဥပဇ္ဈာယ် ၃-ပါး၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၃-ပါး၊ ကမ္မဝါဆရာ ၃-ပါးအပေါင်း၌လည်း။ ဧဝံ တထာ၊ ထိုဒုကအတူ။ ဇာနိယံ၊ သိအပ်၏။ (အဓိပ္ပါယ်ကား သိသာ၏။ ၂-ဝါရ။)

အပိုဒ် ၃။ | ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း (သုမင်္ဂလသာမိဓမ္မဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်) ၄၅၉

ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပင် ကမ္မဝါဆရာပြု၍ ဥပဇ္ဈာယ် ၁-ပါး၏ တပည့်ကို ဥပဇ္ဈာယ် ၁-ပါးက ကမ္မဝါဖတ်သော် အပ်သည်သာ-ဟု ပြလို၍ “နာနုပဇ္ဈာစေရာ”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၃၂) နာနုပဇ္ဈာစေရာ ဒွေထ၊ ဧကံမေ'က'ည'မေ'တရံ။
သိဿံ သာဝေ တတော လတ္ထံ ဧဝံ တိက္ကေပိ ဇာနိယံ။ ။

ဒွေ၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ယောက်တို့သည်။ နာနုပဇ္ဈာစေရာ၊ အသီးအသီးသော ဥပဇ္ဈာယ်တည်းဟူသော ကမ္မဝါဆရာရှိကုန်သည်။ ဝါ၊ အသီးအသီးသော ဥပဇ္ဈာယ်၊ အသီး သီးသော ကမ္မဝါဆရာရှိကုန်သည်။ အထ ဟောန္တိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့။ ဧဝံ သန္တေသု ရှိသော်။ ဧကံ ဧကော၊ ဥပဇ္ဈာယ်တပါးသည်။ ဧကံ ဧကဿ၊ ဥပဇ္ဈာယ်တပါး၏။ သိဿံ၊ တပည့်ကို။ အညံ အညော၊ ဥပဇ္ဈာယ်တပါးသည်။ ဣတရံ ဣတရဿ၊ ဥပဇ္ဈာယ်တပါး၏။ သိဿံ၊ ကို။ ဧကတော၊ တပြိုင်နက်တည်း။ သာဝေ၊ ဥ တ်ကမ္မဝါကြားရာ၏။ အညောညဉ္စ၊ အချင်းချင်း ဂိုဏ်းပြည့်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ လတ္ထံ ကပ္ပတိ၊ အပ်၏။ တိက္ကေပိ၊ တိက်၌ လည်း။ ဝါ၊ ဥပဇ္ဈာယ် ၃-ပါး၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၃-ပါး၌လည်း။ ဧဝံ တထာ၊ ထိုဒုကအတူ။ ဇာနိယံ၊ သိအပ်၏။ (အညောညဉ္စ-သဒ္ဓါရှေ ဂါထာမှ လိုက်သည်။ နောက်နောက် ဂါထာတို့၌လည်း နည်းတူလိုက်၍ သမ္မာန်လတ္ထံ။)

ဒုက၌ တိဿထေရ်သည် သုမနထေရ်၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့်ကို၊ သုမနထေရ်သည် တိဿထေရ်၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့်ကို ကြား၏။ အချင်းချင်း ဂိုဏ်းပြည့်လည်း ဖြစ်၏။ တိက၌ တိဿထေရ်သည် သုမနထေရ်၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့်ကို၊ သုမနထေရ်သည် နန္ဒထေရ် ၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့်ကို၊ နန္ဒထေရ်သည် တိဿထေရ်၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့်ကို ကြား၏။ အချင်းချင်းဂိုဏ်းပြည့်လည်း ဖြစ်၏။ အပ်၏-ဟူလို။ ၂-ဝါရ။

မိမိတို့တပည့်ကို မိမိတို့ အသီးအသီးကြားလျှင်လည်း အပြစ်မရှိ-ဟူ၍ သမာနဝါရ ၂-ပါး ရသင့်သည်။ ဤနာနုပဇ္ဈာယ်အရာ၌ သဟသဒ္ဓါ၊ ဧကတောသဒ္ဓါ၊ ဧကက္ခဏသဒ္ဓါ၊ ဧကပ္ပဟာရ-သဒ္ဓါတို့ကား ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာတို့၌ မထင်။ ထိုသို့ပင် မထင်သော်လည်း တပြိုင်နက်တည်း ဖတ်ရွတ်နိုင်က အတိသုန္ဓရ၊ ယုတ္တတရဖြစ်၍ သဟသဒ္ဓါ၊ ဧကတောသဒ္ဓါတို့ နှင့်တကွ ဂါထာဗန္ဓုဖွဲ့ဆိုညွှန်ပြအပ်သည်။

ဒုက၌ နယဝိသေသကို ပြလိုရကား “နာနုပဇ္ဈာ”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၃၃) နာနုပဇ္ဈာ သစေ ဥဘော၊ ခွီသု ဧကောပဇ္ဈာ ဇနံ။
ဧကံ တတော ပဇ္ဈာယတော၊ အညော သာဝေ သေသဇနံ။ ။

F31-A

ဥဘော၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ယောက်တို့သည်။ နာနုပဏ္ဍာ၊ အသီးအသီးသော ဥပဏ္ဍာယ် ရှိကုန်သည်။ သစေ ဟောန္တိ၊ ကုန်အံ့။ ဧဝံ သန္တေသု၊ သော်။ ဒွိသု၊ ဥပဏ္ဍာယ် ၂-ပါးတို့တွင်။ ဧကောပဏ္ဍာ၊ ဥပဏ္ဍာယ် ၁-ပါးသည်။ ဧကံ၊ သော။ ဇနံ၊ ပဉ္စင်းလောင်းကို။ သာဝေ၊ ကြား၏။ တတော'ပဏ္ဍာယတော၊ ထိုဥပဏ္ဍာယ် ၂-ပါးမှာ။ အညော၊ ၁-ပါးသော မထေရ်သည်။ သေသ ဇနံ၊ ကြွင်းသော ပဉ္စင်းလောင်းကို။ သာဝေ၊ ကြား၏။ အညောညဉ္စ၊ သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ကပ္ပတိ၊ အပ်၏။

ဥပဏ္ဍာယ် ၂-ပါးတို့တွင် တိဿမထေရ်သည် မိမိ၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိကဖြစ်သူ နာဂ-ဟူသော ပဉ္စင်းလောင်းကို ကြား၏။ သုမနထေရ်၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိကဖြစ်သူ ဒတ္တ-ဟူသော ပဉ္စင်းလောင်း ကိုမူ ဥပဏ္ဍာယ် ၂-ပါးမှ ၁-ပါး၊ နန္ဒ-မည်သော အလွတ်မထေရ် ၁-ပါး ကြား၏။ အချင်းချင်းဂိုဏ်း ပြည့်လည်း ဖြစ်၏။ အပ်၏-ဟူလို။ ၁-ဝါရ။

၎င်းဒုကဋ္ဌ နယဝိသေသကို ပြလိုပြန်ရကား “နာနုပဏ္ဍာ”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၃၄) နာနုပဏ္ဍာ ဒုဝေသိဿာ၊ တယော'စေရာ'ထ တေသု စ။
 ဧကာစေရာ ဇနံ ဧက'-မုဘေ'ကဿ ဇနေ'ကတော။ ။

ဒုဝေ သိဿာ၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ယောက်တို့သည်။ နာနုပဏ္ဍာ၊ အသီးအသီးသော ဥပဏ္ဍာယ်ရှိကုန်သည်။ အထ ဟောန္တိ၊ ကုန်အံ့။ တယော'စေရာ၊ ကမ္မဝါဆရာ ၃-ပါးတို့သည်။ အထ ဟောန္တိ၊ ကုန်အံ့။ ဧဝံ သန္တေသု၊ ရှိသော်။ တေသု စ၊ ထိုကမ္မဝါဆရာ ၃-ပါးတို့တွင် လည်း။ ဧကာစေရာ၊ ကမ္မဝါဆရာ ၁-ပါးသည်။ ဧကဿ၊ ဥပဏ္ဍာယ် ၁-ပါး၏။ (နောက်ပါဒမှ လိုက်) ဧကံ၊ သော။ ဇနံ၊ ပဉ္စင်းလောင်းကို။ သာဝေ၊ ၏။ ဥဘော၊ ကမ္မဝါဆရာ ၂-ပါးတို့ သည်။ ဧကဿ၊ ၏။ ဧကံ၊ သော။ ဇနံ၊ ကို။ ဧကတော၊ တည်း။ သာဝေယျံ၊ ကုန်၏။ အညောညဉ္စ၊ သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ကပ္ပတိ၊ ၏။

ဥပဏ္ဍာယ်-၂၊ ပဉ္စင်းလောင်း-၂၊ ကမ္မဝါဆရာ ၃-ဖြစ်အံ့၊ ဗုဒ္ဓရက္ခိတ-အမည်ရသော ကမ္မဝါဆရာသည် တိဿထေရ်၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိကဖြစ်သူ နာဂ-ဟူသော ပဉ္စင်းလောင်းကို ကြား၏။ မေဓရက္ခိတ၊ သံဃရက္ခိတ အမည်ရသော ကမ္မဝါဆရာ ၂-ပါးတို့သည် သုမနထေရ်၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိကဖြစ်သူ ဒတ္တ-ဟူသော ပဉ္စင်းလောင်းကို တပြိုင်နက်တည်း ကြားကုန်၏။ အချင်း ချင်းဂိုဏ်းပြည့်လည်း ဖြစ်၏။ အပ်၏-ဟူလို။ ၁-ဝါရ။

တိကဋ္ဌ နယဝိသေသ-ကို ပြလို၍ “စုဘောပဏ္ဍာ”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၃၅) စုဘောပဏ္ဍာ တယော သိဿာ၊ တယောစေရာ'ထ တေသု စ။
 ဧကာစေရေ'ကမေကဿ၊ ဥဘော နာနာ ဒုဝေ'ကတော။ ။

အပိုင်း ၃။ | ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း(သုမင်္ဂလသာမိဇေမဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်) ၄၆၁

ဥဘောပဇ္ဈာ ၈၊ ဥပဇ္ဈာယ် ၂-ပါးတို့သည်လည်းကောင်း။ တယော သိဿာ ၈၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၃-ပါးတို့သည်လည်းကောင်း။ တယောစေရာ ၈၊ ကမ္မဝါဆရာ ၃-ပါးတို့သည်လည်းကောင်း။ အထ ဟောန္တိ၊ ကုန်အံ့။ ဧဝံ သန္တေသု၊ ရှိသော်။ တေသု ၈၊ ထိုကမ္မဝါဆရာ ၃-ပါးတို့တွင်လည်း။ ဧကာစေရော၊ သည်။ ဧကဿ၊ ဥပဇ္ဈာယ် ၁-ပါး၏။ ဧကံ၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၁-ယောက်ကို။ သာဝေ၊ ကြား၏။ ဥဘော၊ တို့သည်။ ဧကဿ၊ ၏။ (ရှေ့ပါဒမှလိုက်) ဒုဝေ၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ယောက်တို့ကို။ နာနာ၊ အသီးအသီး။ ဧကတော၊ တည်း။ သာဝေယျံ၊ ကုန်၏။ အညောညဉ္စ၊ သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ကပ္ပတိ၊ ၏။

ဥပဇ္ဈာယ်-၂၊ ပဉ္စင်းလောင်း-၃၊ ကမ္မဝါဆရာ ၃-ဖြစ်အံ့၊ ဗုဒ္ဓရက္ခိတမည်သော ကမ္မဝါဆရာသည် တိဿထေရ်၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိကဖြစ်သူ နာဂ-ဟူသော ပဉ္စင်းလောင်းကို ကြား၏။ ဓမ္မရက္ခိတ၊ သံဃရက္ခိတ အမည်ရသော ကမ္မဝါဆရာ ၂-ပါးတို့သည် သုမနထေရ်၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိကဖြစ်သူ ဒတ္တ-ဟူသော ပဉ္စင်းလောင်း၊ စိတ္တ-ဟူသော ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ယောက်တို့ကို အသီးအသီး တပြိုင်နက်တည်း ကြားကုန်၏။ အချင်းချင်း ဝိုင်းပြည့်လည်း ဖြစ်၏။ အပ်၏-ဟူလို။ ဓမ္မရက္ခိတနှင့် ဒတ္တ၊ သံဃရက္ခိတနှင့် စိတ္တ အသီးအသီးဟပ်။ ၁-ဝါရ။

၎င်းတို့က၌ နယဝိသေသကို ပြလိုပြန်ရကား 'နာနုပဇ္ဈာ'စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၃၆) နာနုပဇ္ဈာ တယော သိဿာ၊ စေ'တ္ထ ဒ္ဓိသု ဒုဝေ တထာ၊
သာဝေန္တေ'သွေ'တ'မေကဿ၊ အညော သဟေဝ ကပ္ပတိ။ ။

တယော သိဿာ၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၃-ယောက်တို့သည်။ နာနုပဇ္ဈာ၊ အသီးအသီးသော ဥပဇ္ဈာယ် ၃-ပါးရှိကုန်သည်။ စေ ဟောန္တိ၊ ကုန်အံ့။ ဧဝံ သန္တေသု၊ ရှိကုန်သော်။ ဧတ္ထ ဧတေသု၊ ထိုဥပဇ္ဈာယ် ၃-ပါးတို့တွင်။ ဒ္ဓိသု၊ ဥပဇ္ဈာယ် ၂-ပါးတို့သည်။ ဒုဝေ၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ယောက်တို့ကို။ တထာ၊ ထိုဒုက၌ ဒုတိယဝါရအတူ။ သာဝေန္တေသု၊ အချင်းချင်း ကြားကုန်သည်ရှိသော်။ ဝါ၊ အသီးအသီး ကြားကုန်သည်ရှိသော်။ ဧကဿ၊ ဥပဇ္ဈာယ် ၁-ပါး၏။ ဧကံ၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၁-ယောက်ကို။ အညော၊ ဥပဇ္ဈာယ် ၁-ပါးမှ ၁-ပါးသော မထေရ်သည်။ သဟေဝ၊ တပြိုင်နက်တည်းသာ။ သာဝေတိ၊ ကြား၏။ အညောညဉ္စ၊ သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ကပ္ပတိ၊ ၏။

ဥပဇ္ဈာယ် ၃-ပါး၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၃-ပါးဖြစ်အံ့၊ တိဿထေရ်သည် သုမနထေရ်၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့်ကို၊ သုမနထေရ်သည် တိဿထေရ်၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့်ကို အချင်းချင်း ကြားကုန်သည်ရှိသော် တစ်နည်းကား မိမိတို့တပည့် မိမိတို့ အသီးသီးကြားကုန်သည်ရှိသော် နန္ဒထေရ်၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့်ကို ဥပဇ္ဈာယ် ၃-ပါးမှတစ်ပါး ရေဝတ-အမည်ရှိသော အလွတ်မထေရ် ၁-ပါး ကြား၏။ အချင်းချင်းဝိုင်းပြည့်လည်း ဖြစ်၏။ အပ်၏-ဟူလို။ ၁-ဝါရ။

ယခုအခါ၌ နာနုပဏ္ဍာယ၌ ဝါရပေါင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဧကုပဏ္ဍာယ၊ နာနုပဏ္ဍာယ ၂-ပါး၌ ဝါရပေါင်းကိုလည်းကောင်း ပြလို၍ ‘ဧတ္ထ’-စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၃၇) ဧတ္ထ ဟောန္တာ’ဌဝါရာနိ၊ ဝုတ္တေဟိ သဟ ဒ္ဓိသတိ။
တတော အညေပိ ဝိညုဟိ၊ ယထာလဒ္ဓံ’ဘိတက္ကိတာ။ ။

ဧတ္ထ၊ ဤ နာနုပဏ္ဍာယအရာ၌။ အဌဝါရာနိ၊ ၈-ဝါရတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဝုတ္တေဟိ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ဧကုပဏ္ဍာယဝါရတို့နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဝိသတိ၊ ၂၀-တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တတော၊ ထိုဆိုအပ်ပြီးသော ဝါရတို့မှ။ အညေပိ၊ တစ်ပါးကုန်သော ဝါရတို့ကိုလည်း။ ဝိညုဟိ၊ ပညာရှိတို့သည်။ ယထာလဒ္ဓံ၊ ရသင့်သည် အားလျော်စွာ။ အဘိတက္ကိတာ၊ ကြံအပ်ကုန်၏။

အသီးအသီး ဒုက၊ တိက ၂-ဝါရ၊ အချင်းချင်း ဒုက၊ တိက ၂-ဝါရ၊ ဝိသေသဒုက၊ တိက ၄-ဝါရအားဖြင့် ၈-ဝါရ ဧကုပဏ္ဍာယ ၁၂-ဝါရနှင့်သော် ဝါရပေါင်း-၂၀။ သမာနဝါရကား ဤ၌ ၂-ဝါရ၊ ဧကုပဏ္ဍာယ၌ ၃-ဝါရ၊ အလုံးစုံပေါင်းသော် ၂၅-ဝါရ ဖြစ်သင့်၏။ ထိုမှတစ်ပါးသော ဝါရတို့ကိုလည်း ရသင့်သည်အားလျော်စွာ ပညာရှိတို့ အထူးကြံအပ်ကုန်၏။

သစေ ပန နာနာစရိယာ နာနုပဏ္ဍာယာ ဟောန္တိ၊ တိဿတ္ထေရော သုမနတ္ထေရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ သုမနတ္ထေရော တိဿတ္ထေရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ အနုဿာဝေတိ၊ အညမညဉ္စ ဂဏပူရကာ ဟောန္တိ၊ ဝဋ္ဋတိ။ (မဟာဝါအဌကထာ။၃၁၅)

တဉ္စ ခေါ ဧကေန ဥပဏ္ဍာယေန။ “န တွေဝ နာနုပဏ္ဍာယေနာ’တိ ဣဒံ ဧကေန အာစရိယေန ဒ္ဓိဟိ ဝါ တိဟိ ဝါ ဥပဏ္ဍာယေဟိ ဒွေ ဝါ တယော ဝါ ဥပသမ္ပဒါ-ပေက္ခေ ဧကက္ခဏေ ဧကာယ အနုဿာဝနာယ ဧကနုဿာဝနေ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိတိ ပဋိက္ခေပပဒံ။ န ပန နာနာစရိယေဟိ နာနုပဏ္ဍာယေဟိ တယော ဧကနုဿာဝနေ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိတိ အာဟာ “သစေ ပန နာနာစရိယာ နာနုပဏ္ဍာယာ ။ပ။ ဝဋ္ဋတိ”တိ။ ယ’ဓ္မေ’တ္ထ “တိဿတ္ထေရော သုမနတ္ထေရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ သုမနတ္ထေရော တိဿ-တ္ထေရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ”န္တိ ဧဝံ ဥပဏ္ဍာယေဟိ အညမညံ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာနံ အနုဿာ-ဝနကာရဏံ ဝုတ္တိ။ တံ ဥပလက္ခဏမတ္တံ။ တသ္မာ သစေ တိဿတ္ထေရော သုမနတ္ထေ-ရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ သုမနတ္ထေရော နန္ဒတ္ထေရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ အနုဿာဝေတိ၊ အညမညဉ္စ ဂဏပူရကာ ဟောန္တိ၊ ဝဋ္ဋတိ ဧဝံ။ သစေ ပန ဥပဏ္ဍာယော သယမေဝ အတ္တနော သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ အနုဿာဝေတိတိ။ ဧတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ၊ ကမ္ပံ သုကတမေဝ ဟောတိ။ အနုပဏ္ဍာယကဿာပိ ယေန ဧကေနစိ အနုဿာဝိတေ ဥပသမ္ပဒါ ဟောတိ၊ ကိမဂီ ပန သဥပဏ္ဍာယကဿ ဥပဏ္ဍာယေနေဝ အနုဿာဝနေတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနေဝ န ဝဋ္ဋနပက္ခံ ဒသေတုံ “သစေ ပနာ”တိ အာဒိမာဟ။ (ဝိမတိဝိနောဒနိ၊ ၂။၁၃၂)

အပိုင်း ၃။ | ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း(သုမင်္ဂလသာမိဇေမဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်) ၄၆၃

စ သစ္စံ၊ မှန်၏။ ဧတ္ထ၊ ဤ “သစေ ပန နာနာစရိယာ” စသော စကား၌။ တိဿတ္ထေရာ
။ပ။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကန္တိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဥပဇ္ဈာယေဟိ၊ တို့သည်။ အညမညံ၊ အချင်းချင်း။
ဝါ-အညမညံ အညော အညဿ၊ တပါးသည် တပါး၏။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာနံ၊ တို့အား။ ဝါ၊
တို့ကို။ အနုဿာဝနေ၊ ဥတ်ကမ္မဝါ ကြားအပ်သည်၌။ ယံ ကာရဏံ၊ အကြင်အကြောင်းကို။
အဋ္ဌကထာစရိယေန၊ သည်။ ဝုတ္တံ၊ တံ ကာရဏံ၊ သည်။ ဥပလက္ခဏမတ္တံ၊ မျှတည်း။
(အာဝါသိကေဟိ ဥဒ္ဓိဋ္ဌမတ္တေ၊ ပါတိမောက္ခ၌ကဲ့သို့ ဥပဇ္ဈာယေဟိ-ကို အနုဿာဝနေ-၌ စပ်)။ ဧတ္ထ၊
ဤဥပဇ္ဈာယ်ဆရာသည် မိမိကိုယ်တိုင် မိမိဥပဇ္ဈာယ်ယူ အတူနေတပည့်ကို ကြားရာ၌။ ဝတ္တဗ္ဗ-
မေဝ၊ ဆိုဖွယ်သည်လျှင်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ တေနေဝ၊ ထို့ကြောင့်လျှင်။ ဝဇ္ဇနပက္ခံ၊ အပ်သောအဖို့ကို၊
ဒဿေတုံ၊ ငှာ။ (ဝိမတိဝိနောဒနိ၌ မထင်ရာအနက်၊ ဋီကာ၌ “န ဝဇ္ဇန ပက္ခံ” ရှိ၏။ မဟာဝါ
အဋ္ဌကထာ။ ၃၁၅-၌လည်း “သစေ ပန”ဝါကျ “န ဝဇ္ဇန”ပက္ခ ပြသည်။)

ဤနာနုပဇ္ဈာယကဝါရတို့တွင် အချို့သောဝါရတို့သာ ထုတ်ဆောင်ပြအပ်သော
အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ ထင်ရှား၏။ အချို့သောဝါရတို့ကား မထင်ရှားဟူငြားအံ့။ “သစေ ပန
နာနာစရိယာ နာနုပဇ္ဈာယာ ဟောန္တိ” အစရှိသော အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာသည် ဥပလက္ခဏာသာ ဖြစ်၍
စင်စစ်ထင်ရှား၏။ ထို့ကြောင့် အချို့သောဝါရများ၌လည်း ယုံမှားမရှိရာ။ အလုံးစုံ အပ်သည်
သာ-ဟု မှတ်ကုန်ရာ၏။

ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာနှင့် ကမ္မဝါစာဆရာ တူမျှသော်လည်းကောင်း၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာထက်
ကမ္မဝါဆရာများသော်လည်းကောင်း အပ်၏။ ကမ္မဝါဆရာထက် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာများသော် မအပ်-
ဟု အကျဉ်းမှတ်။ ထုတ်ဆောင်ညွှန်ပြအပ်သော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့နှင့်တကွ ကပ္ပဝါရ၊
အကပ္ပဝါရ၊ ပုဗ္ဗာပရ နီးနှော၍ သဘောကျအောင် ကြံ၍ ဤ “သစေ ပန နာနာစရိယာ
နာနုပဇ္ဈာယာ ဟောန္တိ”ဟူသော အဋ္ဌကထာ၏ အတ္ထကိုလည်း ယထာလာဘယောဇနာ ရာ၏။

ယောဇနာဟန်ကား နာနာစရိယာ၊ အသီးအသီးသော ကမ္မဝါဆရာ ရှိကုန်သော။
နာနုပဇ္ဈာယာ၊ အသီးအသီးသော ဥပဇ္ဈာယ်ရှိကုန်သော ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ယောက်၊ ၃-ယောက်
တို့သည်။ သစေ ပန ဟောန္တိ၊ အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့။ အသီးအသီး။ ဒုက၊ တိက ၂-ဝါရကို
ရည်သည်။

တစ်နည်းကား နာနုပဇ္ဈာယာ၊ အသီးအသီးသော ဥပဇ္ဈာယ်-ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။
နာနာစရိယာ၊ အသီးအသီးသော ကမ္မဝါဆရာရှိကုန်သော ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ယောက်၊ ၃-
ယောက်တို့သည်။ စေ ပန ဟောန္တိ၊ ကုန်အံ့။ အချင်းချင်း ဒုက၊ တိက ၂-ဝါရကို ရည်သည်။
(ဤ၌ နာနုပဇ္ဈာယာကို နာနာစရိယာတွင် စပ်။)

တစ်နည်းကား နာနာစရိယာ၊ ဥပဇ္ဈာယ် ၁-ပါး၊ အလွတ်မထေရ် ၁-ပါးအားဖြင့် အသီး
အသီးသော ကမ္မဝါဆရာ ၂-ပါးရှိကုန်သော။ နာနုပဇ္ဈာယာ၊ အသီးအသီးသော ဥပဇ္ဈာယ်

၂-ပါး ရှိကုန်သော ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ယောက်တို့သည်။ သစေ ပန ဟောန္တိ၊ ကုန်အံ။ (နောက်ပုဒ်မှ အစမူ၍ နည်းတူသော်လည်း သမ္ပန်။ ဒုက-၌ ရွှေ့နယဝိသေသကို ရည်သည်။)

တစ်နည်းကား နာနာစရိယာ၊ အသီးအသီးသော ကမ္မဝါဆရာ ၃-ပါးရှိကုန်သော။ နာနုပဇ္ဈာယာ၊ အသီးအသီးသော ဥပဇ္ဈာယ် ၂-ပါးရှိကုန်သော ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ယောက်တို့သည်။ သစေ ပန ဟောန္တိ၊ ကုန်အံ။ (ဒုက-၌ နောက်နယဝိသေသကို ရည်သည်။)

တစ်နည်းကား နာနာစရိယာ၊ အသီးအသီးသော ကမ္မဝါဆရာ ၃-ပါးရှိကုန်သော။ နာနုပဇ္ဈာယာ၊ အသီးအသီးသော ဥပဇ္ဈာယ် ၂-ပါးရှိကုန်သော ပဉ္စင်းလောင်း ၃-ယောက်တို့သည်။ သစေ ပန ဟောန္တိ၊ ကုန်အံ။ (တိက-၌ ရွှေ့နယဝိသေသကို ရည်သည်။)

တစ်နည်းကား နာနာစရိယာ၊ ဥပဇ္ဈာယ် ၂-ပါး အလွတ်မထေရ် ၁-ပါးအားဖြင့် အသီးအသီးသော ကမ္မဝါဆရာ ၃-ပါး ရှိကုန်သော။ နာနုပဇ္ဈာယာ၊ အသီးအသီးသော ဥပဇ္ဈာယ် ၃-ပါးရှိကုန်သော ပဉ္စင်းလောင်း ၃-ယောက်တို့သည်။ သစေ ပန ဟောန္တိ၊ ကုန်အံ။ (နောက်ပုဒ်မှ အစမူ၍ နည်းတူသော်လည်း သမ္ပန်။ တိက-၌ နောက် နယဝိသေသကို ရည်သည်။)

ဤသို့ ယထလာဘယောဇနာရာဇ်။ ၎င်း ၈-ဝါဒတို့တွင် အချင်းချင်း ဒုက ၁-ဝါရတို့ကိုသာ အဋ္ဌကထာအရှင်မြတ် ဥပလက္ခဏနည်းဖြင့် မှတ်၍ ဖွင့်တော်မူအပ်၏။ အချို့သော ဆရာတို့သည် ဥတ္တိဒုတိယကံ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထကံ အရာတို့၌ သံယာများတိုင်းပင် သင့်မြတ်၏ ထင်၍ တပြိုင်နက်တည်း ၄-ပါး ဖတ်ရွတ်ကြကုန်၏။ ထိုသို့ ဖတ်ရွတ်ခြင်းသည် အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ ဥက္ကဋ္ဌအားဖြင့် ၃-ပါးကိုသာ ခွင့်ပြုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိနယဝိနိစ္ဆယ၌ ၃-ပါးထက် အလွန်ကို မြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း မအပ်။ အတ္တနောမတိ-သာ။

ဒွိဟိ ဝါ တိဟိ ဝါ အာစရိယေဟိ။ (မဟာဝါအဋ္ဌကထာ။ ၃၁၅)

တိဟိ အာစရိယေဟေဝ၊ ဧကတော အနုဿာဝနံ။

ဩသာရေတွာ ကတံ ကမ္ပံ၊ န စ ကုပ္ပတိ ကပ္ပတိ။ (ဝိနယဝိနိစ္ဆယ။ နာ-၂၄၅)

ဤသို့သော အစီအရင်ဖြင့် ကပ္ပဝါရကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အကပ္ပဝါရကို ထိုအကပ္ပဝါရသည်လည်း ဧကဝါရ၊ ဒုကဝါရ၊ တိကဝါရအားဖြင့် ၃-ပါးတို့တွင် ဧကဝါရကို ရှေးဦးစွာ ပြလို၍ “နဘောပဇ္ဈာ”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၃၈) ဥဘောပဇ္ဈာ စေ'ကော ဇနော၊ ဧကော ဧဒ္ဒ ဝါ တယော'ထ ဝါ။
တယောပဇ္ဈာ နေ'ကော ဇနော၊ စေ'ကော ဧဒ္ဒ ဝါ တယော'ထ ဝါ။ ။

ဥဘောပဇ္ဈာ စ၊ ဥပဇ္ဈာယ် ၂-ပါးတို့သည်လည်းကောင်း။ ဧကော ဇနော စ၊ ပဉ္စင်းလောင်း ၁-ယောက်သည်လည်းကောင်း။ ဧကော စ၊ ကမ္မဝါဆရာ ၁-ပါးသည်လည်း

အပိုင်း ၃။ | ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း(သုမင်္ဂလသာမိဓမ္မဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်) ၄၆၅

ကောင်း။ န ကပ္ပတိ၊ မအပ်။ ဝါ။ ကား။ ဥဘောပဇ္ဈာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ ဧကော
ဇနော စ၊ သည်လည်းကောင်း။ ဒွေ စ၊ ကမ္မဝါဆရာ ၂-ပါးတို့သည်လည်းကောင်း။ န
ကပ္ပန္တိ၊ မအပ်ကုန်။ အထဝါ။ ကား။ ဥဘောပဇ္ဈာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ ဧကော
ဇနော စ၊ သည်လည်းကောင်း။ တယော စ၊ ကမ္မဝါဆရာ ၃-ပါးတို့သည်လည်းကောင်း။
န ကပ္ပန္တိ၊ ကုန်။ တယောပဇ္ဈာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ ဧကော ဇနော စ၊ သည်လည်း
ကောင်း။ ဧကော စ၊ ကမ္မဝါဆရာ ၁-ပါးသည်လည်းကောင်း။ န ကပ္ပတိ၊ မအပ်။ ဝါ။
ကား။ တယော ပဇ္ဈာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ ဧကော ဇနော စ၊ သည်လည်းကောင်း။
ဒွေ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ န ကပ္ပန္တိ၊ ကုန်။ အထဝါ။ ကား။ တယော ပဇ္ဈာ စ၊ တို့
သည်လည်းကောင်း။ ဧကော ဇနော စ၊ သည်လည်းကောင်း။ တယော စ၊ တို့သည်လည်း
ကောင်း။ န ကပ္ပန္တိ၊ ကုန်။

ဥပဇ္ဈာယ်- ၂, ပဉ္စင်းလောင်း-၁, ကမ္မဝါဆရာ-၁ မအပ်။ ဥပဇ္ဈာယ်- ၂, ပဉ္စင်း လောင်း-
၁, ကမ္မဝါဆရာ-၂ မအပ်။ ဥပဇ္ဈာယ်-၂, ပဉ္စင်းလောင်း-၁, ကမ္မဝါ-၃၊ မအပ်။ နောက် ၃-
ဝါရ နည်းတူ။ ဥပဇ္ဈာယ်ကို ၃-ပါးယူ။ ပေါင်း ၆-ဝါရ။

ဧကဝါရကို ပြုပြီး၍ ဒုကဝါရကို ပြုလိုရကား “ဥဘောပဇ္ဈာ” စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၃၉) ဥဘောပဇ္ဈာ စု’ဘော ဇနာ၊ ဧကောစေရော န ကပ္ပတိ။
တတော’ပဇ္ဈာ နု’ဘော ဇနာ၊ စေ’တော ဒွေ ဝါ တယော’ထ ဝါ။ ။

ဥဘောပဇ္ဈာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ ဥဘော ဇနာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။
ဧကောစေရော စ၊ သည်လည်းကောင်း။ န ကပ္ပတိ၊ မအပ်။ တယော ပဇ္ဈာ စ၊ တို့သည်လည်း
ကောင်း။ ဥဘော ဇနာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ ဧကော စ၊ ကမ္မဝါဆရာတပါးသည်လည်း
ကောင်း။ န ကပ္ပတိ၊ မအပ်။ ဝါ။ ကား။ တယော ပဇ္ဈာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ ဥဘော-
ဇနာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ ဒွေ စ၊ ကမ္မဝါဆရာ ၂-ပါးသည်လည်းကောင်း။ န ကပ္ပန္တိ၊
မအပ်ကုန်။ အထဝါ။ ကား။ တယောပဇ္ဈာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ ဥဘောဇနာ စ၊ တို့
သည်လည်းကောင်း။ တယော စ၊ ကမ္မဝါဆရာ ၃-ပါးသည်လည်းကောင်း။ န ကပ္ပန္တိ၊
ကုန်။

ဥပဇ္ဈာယ်- ၂, ပဉ္စင်းလောင်း- ၂, ကမ္မဝါဆရာ-၁ မအပ်။ ဥပဇ္ဈာယ်-၃, ပဉ္စင်းလောင်း-
၂, ကမ္မဝါဆရာ-၁ မအပ်။ နောက် ၂-ဝါရ နည်းတူ။ ဥပဇ္ဈာယ်မှာ ၃-ပါး၊ ကမ္မဝါဆရာမှာ
၂-ပါး၊ ၃-ပါး၊ အစဉ်သင့်ယူ။ ပေါင်း ၄-ဝါရ။

ဒုကဝါရကို ပြပြီး၍ တိကဝါရကို ပြလိုရကား “နုဘောပဇ္ဈာ”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၄၀) ဥဘောပဇ္ဈာ တယော ဇနာ၊ စေ'ကာစေရော ဒွေ ဝါ တထာ။
တယော'ပဇ္ဈာ တယော ဇနာ၊ နေ'ကာစေရော ဒွေ ဝါ တထာ။ ။

ဥဘောပဇ္ဈာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ တယော ဇနာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။
ဧကာစေရော စ၊ သည်လည်းကောင်း။ န ကပ္ပတိ၊ မအပ်။ ဝါ၊ ကား။ ဥဘောပဇ္ဈာ စ၊
တို့သည်လည်းကောင်း။ တယော ဇနာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ ဒွေ စ၊ ကမ္မဝါဆရာ
၂-ပါးတို့သည်လည်းကောင်း။ တထာ၊ ထို့အတူ။ န ကပ္ပန္တိ၊ ကုန်။ တယောပဇ္ဈာ စ၊
တို့သည်လည်းကောင်း။ တယော ဇနာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ ဧကာစေရော စ၊ သည်
လည်းကောင်း။ န ကပ္ပတိ၊ မအပ်။ ဝါ၊ ကား။ တယော ပဇ္ဈာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။
တယော ဇနာ စ၊ တို့သည်လည်းကောင်း။ ဒွေ စ၊ ကမ္မဝါဆရာ ၂-ပါးတို့သည်လည်းကောင်း။
တထာ၊ ထို့အတူ။ န ကပ္ပန္တိ၊ မအပ်ကုန်။

ဥပဇ္ဈာယ်-၂၊ ပဉ္စင်းလောင်း-၃၊ ကမ္မဝါဆရာ-၁ မအပ်။ ဥပဇ္ဈာယ်-၂၊ ပဉ္စင်းလောင်း-
-၃၊ ကမ္မဝါဆရာ-၂ မအပ်။ နောက် ၂-ဝါရ နည်းတူ။ ဥပဇ္ဈာယ်ကို ၃-ပါးယူ။ ပေါင်း ၄-ဝါရ။

အကပ္ပ-၌လည်းကောင်း၊ ကပ္ပိကပ္ပ-၌လည်းကောင်း ဝါရအပေါင်းကို ပြလိုရကား
“ဝါရာနိ စေ'တ္ထ”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၄၁) ဝါရာနိ စေ'တ္ထ စုဒ္ဓသ၊ ကပ္ပိ ကပ္ပေသု သံသဂ္ဂ။
စတုတိသ ဂဏေ'သ္မိ'တိ၊ ဝါရကာမေဟိ ဇာနိယာ။ ။

ဧတ္ထ၊ ဤအကပ္ပအရာ၌။ စုဒ္ဓသ၊ ၁၄-ပါးကုန်သော။ ဝါရာနိ စ၊ တို့သည်လည်း။
ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ကပ္ပိ ကပ္ပေသု၊ ကပ္ပဝါရ၊ အကပ္ပဝါရတို့ကို။ သံသဂ္ဂ-မိသေတွာ၊
ရောနှော၍။ ဂဏေသု၊ ရေတွက်အပ်ကုန်သည်ရှိသော်။ စတုတိသ၊ ၃၄-ဝါရတို့သည်။
ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝါရကာမေဟိ၊ ဝါရကို အလိုရှိသောသူတို့သည်။ ဇာနိယာ၊
သိအပ်ကုန်၏။

ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နာနုပဇ္ဈာယ ၈-ဝါရတို့သည် အသီးအသီးသာလည်းကောင်း၊ အချင်း
ချင်းသာလည်းကောင်း၊ အပ်သည်ဖြစ်၍ ဒွန်တွဲသဖြင့် ဖတ်ခြင်းငှာ မအပ်ဖြစ်သောကြောင့်
ဤအကပ္ပဝါရ၍ ဒွန္ဓကဒေသအားဖြင့် ရေတွက်သင့်ရကား ဝါရာနိစေတ္ထ-၌ စ-သဒ္ဓါဖြင့်
ပေါင်း၍ ၎င်း ၈-ဝါရတို့နှင့်သော် အကပ္ပဝါရ ၂၂-ဝါရ ဖြစ်သင့်၏။ သမာနုဝါရနှင့်တကွ
အလုံးစုံ ကပ္ပဝါရ၊ အကပ္ပဝါရတို့ကို ပေါင်းသော် ဝါရပေါင်း ၄၇-ဝါရ ဖြစ်သင့်၏။ ဤ၌ စ-

အပိုဒ် ၃။ | ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း(သုမင်္ဂလသာမိဓမ္မတာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်) ၄၆၇

သဒ္ဓါကား “နိပါတော ပန အနေကတ္ထော”ဟူသည်နှင့်အညီ လောပဉ္စတကြာကာရောသုတ်၌ စ-
သဒ္ဓါကဲ့သို့ သမ္ပိန္တနအနက်ရှိ၏။

သစေ ပန နာနာဥပဇ္ဈာယာ ဟောန္တိ၊ ဧကော အာစရိယော ဟောတိ၊ “နတွေဝ
နာနုပဇ္ဈာယေန”တိ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ န ဝဋ္ဋတိ၊ ဣဒံ သန္ဓာယ ဟိ ဒေသ ပဋိက္ခေပေါ။
(မဟာဝါအဋ္ဌကထာ။၃၁၅)

ဣဒံ သန္ဓာယာတိ နာနုပဇ္ဈာယံ ဧကောစရိယံ အနုဿာဝနကိရိယံ သန္ဓာယ၊ တံ စ
အနုဿာဝနကိရိယံ ဧကေနုပဇ္ဈာယေန နာနာစရိယေဟိ အနုဇာနာမိတိ အတ္ထော။ နာနု-
ပဇ္ဈာယေဟိ ဧကေနာစရိယေန န တွေဝ အနုဇာနာမိတိ အတ္ထော။(ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၊ဋီ။၄၄၁)

ဤအရာဝယ်ဋီကာ အစောင်စောင်၌ပင် ပဌမအနုဇာနာမိ-နောက်တွင် အတ္ထော-
ဟူသောပုဒ်သည် ထင်၏။ ငါတို့ ဉာဏ်အမြင်မှာ ပမာဒလေခသာ။

ဟိ သစ္စံ၊ မှန်၏။ ဣဒံ၊ ဤဥပဇ္ဈာယ်အများ ကမ္မဝါဆရာ ၁-ပါး ကြားခြင်းကြိယာကို။
သန္ဓာယ၊ ရှိ။ ဒေသ ဒေသော ပဋိက္ခေပေါ။ ဤ “နတွေဝ နာနုပဇ္ဈာယေန”ဟူသော ပယ်ခြင်းကို။
ဘဂဝတာ၊ သည်။ ကတော၊ ပြုအပ်၏။ ဤကား သာမညတ္ထ။ ယထာလာဘနည်း ယောဇနာ
ရာ၏။ ယောဇနာဟန်ကား—

ဣဒံ၊ ဤဥပဇ္ဈာယ် ၂-ပါးတို့ဖြင့် ပဉ္စင်းလောင်း ၁-ပါးအား ကမ္မဝါဆရာ ၁-ပါး
ကြားခြင်းကြိယာကို။ ဝါ၊ ကမ္မဝါဆရာ ၂-ပါး ကြားခြင်းကြိယာကို။ ဝါ၊ ကမ္မဝါဆရာ ၃-ပါး
ကြားခြင်းကြိယာကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ ရှေ့ဧက ၃-ဝါရကို ရည်သည်။

တစ်နည်းကား ဣဒံ၊ ဤဥပဇ္ဈာယ် ၂-ပါးတို့ဖြင့် ပဉ္စင်းလောင်း ၁-ပါးအား ကမ္မဝါဆရာ
၁-ပါး ကြားခြင်းကြိယာကို။ ဝါ၊ ကမ္မဝါဆရာ ၂-ပါး ကြားခြင်းကြိယာကို။ ဝါ၊ ကမ္မဝါဆရာ
၃-ပါး ကြားခြင်းကြိယာကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ နောက်ဧက ၃-ဝါရကို ရည်သည်။

တစ်နည်းကား ဣဒံ၊ ဤဥပဇ္ဈာယ် ၂-ပါးတို့ဖြင့်။ ဝါ၊ ဥပဇ္ဈာယ် ၃-ပါးတို့ဖြင့် ပဉ္စင်း
လောင်း ၂-ပါးအား ကမ္မဝါဆရာ ၁-ပါး ကြားခြင်းကြိယာကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ ရှေ့ဒုက ၂-ဝါရ
ကို ရည်သည်။

တစ်နည်းကား ဣဒံ၊ ဤဥပဇ္ဈာယ် ၃-ပါးတို့ဖြင့် ပဉ္စင်းလောင်း ၂-ပါးတို့အား ကမ္မဝါဆရာ
၂-ပါး ကြားခြင်းကြိယာကို။ ဝါ၊ ကမ္မဝါဆရာ ၃-ပါး ကြားခြင်းကြိယာကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။
နောက်ဒုက ၂-ဝါရကို ရည်သည်။

တစ်နည်းကား ဣဒံ၊ ဤဥပဇ္ဈာယ် ၂-ပါးတို့ဖြင့် ပဉ္စင်းလောင်း ၃-ပါးတို့အား ကမ္မဝါဆရာ
၁-ပါး ကြားခြင်းကြိယာကို။ ဝါ၊ ကမ္မဝါဆရာ ၂-ပါး ကြားခြင်းကြိယာကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ ရှေ့
တိက ၃-ဝါရကို ရည်သည်။

တစ်နည်းကား ဣဒံ၊ ဤဥပဇ္ဈာယ် ၃-ပါးတို့ဖြင့် ပဉ္စင်းလောင်း ၃-ပါးတို့အား ကမ္မဝါဆရာ ၁-ပါး ကြားခြင်းကြိယာကို။ ဝါ၊ ကမ္မဝါဆရာ ၂-ပါး ကြားခြင်းကြိယာကို။ သန္တာယ၊ ဤ။ ဒေသော ပဋိက္ခေပေါ၊ ကို။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ကတော၊ နေ။ နောက်တိက ၃-ဝါရကို ရည်သည်။

ဤသို့ ယထာလာဘယောဇနာရာ၏။ အဋ္ဌကထာ၌ မထင်ရာအနက်။

ယခုအခါ ဤဥတ္တိစတုတ္ထဥပသမ္ပဒကံအရာ၌ ပတ္တကလ္လအင်္ဂါကို အကျဉ်းပြလို၍ “သီမာ”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၄၂) သီမာသံဃဝတ္ထုပေတံ၊ ဣဟန္တရာယသုဒ္ဓိတံ။
ပုဗ္ဗကိစ္စကရဉ္စေ'တံ၊ ပတ္တကလ္လင်္ဂပဉ္စကံ။ ။

ဣဟ၊ ဤဥတ္တိစတုတ္ထ ဥပသမ္ပဒကံအရာ၌။ သီမာသံဃဝတ္ထုပေတဉ္စ၊ သိမ်၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ သံဃာ-ဟု ဆိုအပ်သော ပရိသတ်၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ ပဉ္စင်းလောင်း၏ ပြည့်စုံခြင်း လည်းကောင်း။ အန္တရာယသုဒ္ဓိတဉ္စ၊ ကုဋ္ဌ၊ဂဏှာ-အစရှိသော အန္တရာယ်မှ စင်ကြယ်သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း။ ပုဗ္ဗကိစ္စကရဉ္စေ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ယူခြင်း-စသော ပုဗ္ဗကိစ္စကို ပြုခြင်း လည်းကောင်း။ ဧတံ ပဉ္စကံ၊ ဤ ၅-ပါး အပေါင်းသည်။ ပတ္တကလ္လင်္ဂပဉ္စကံ၊ ပတ္တကလ္လအင်္ဂါ ၅-ပါးအပေါင်း မည်၏။

ထို ၅-ပါးတို့တွင် သီမာသမ္ပတ္တိသည် ဥပေါသထက္ခန္ဓက၌၊ ပရိသသမ္ပတ္တိသည် အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာတို့၌ ထင်ရှားသည်ဖြစ်၍ မထင်ရှားသော ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိကို ပြလိုရကား “တတြ”စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၄၃) တတြ'တွေ'ကာဒသာဘဗ္ဗ- အန္တိမာပန္နအညောဝ။
ဝိသဝသိတမာနုသော၊ ပုရိသော ဝတ္ထုသမ္ပန္နော။ ။

တတြ တု တတြ ပန၊ ထို ၅-ပါးသော အင်္ဂါတို့တွင်ကား။ ဧကာဒသာဘဗ္ဗအန္တိမာ-ပန္နအညော၊ တစ်ကျိပ်တစ်ယောက်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်ကို မထိုက်သော ပဏ္ဍက-စသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပါရာဇိကသို့ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်မှ တပါးသော။ ဝိသဝသိတမာနုသော၊ အသက် ၂၀-ရှိသော လူဇာတ်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ပုရိသော ဧဝ၊ ယောက်ျားဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ။ ဝတ္ထုသမ္ပန္နော၊ ပဉ္စင်းလောင်း၏ပြည့်စုံခြင်း မည်၏။

(ပဏ်ထေ၊ ပတ်၊ ဣနံ၊ ပဉ္စာနနံ၊ ဧသံ၊ ဥဘောဗျည်း။
မထိက်ပယ်ပစ်၊ တစ်ကျိပ်တစ်၊ ရှင်ချစ်ဟော ဝိနည်း။)

၎င်း ၁-ကျိပ် ၁-မှလည်း လွတ်စေ။ ပါရာဇိကရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်မှလည်း လွတ်စေ။ အသက် ၂၀-ရှိသည်လည်းဖြစ်စေ။ လူဇာတ်လည်း မှန်စေ။ ယောက်ျားစင်စစ်လည်း ဖြစ်စေ-ဟူလို။

အပိုင်း ၃။] ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း (သုမင်္ဂလသာမိဓမ္မဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်) ၄၆၉

တတ္ထ ဝတ္ထုသမ္ပဒါ နာမ ယထာဂုတ္တေဟိ ဧကာဒသအာဗ္ဗပုဂ္ဂလေဟိ စေဝ
အန္တိမဝတ္ထု အဇ္ဈာပဇ္ဇေဟိ စ အညော ပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝသော အနုပသမ္ပန္နဘူတော
မနုဿပုရိသော။ တသ္မဉ္စိ ပုဂ္ဂလေ သတိ ဧဝ သံဃဿ ဥပသမ္ပဒါကမ္ဘံ ပတ္တကလ္လံ
နာမ ဟောတိ နာသတိ။ တတဉ္စ ကုပ္ပမေဝ ဟောတိ။ (ဝိနယာလင်္ကာရုဋီ၊ ၂၈၅-၂၈၆)

အန္တရာယိကအရ ပုဗ္ဗကိစ္စအရတို့နှင့်တကွ ကမ္မကုပ္ပ၊ အကုပ္ပကို ပြလို၍ “အန္တရာ-
ယောတိ” အစရှိသော ဂါထာကို မိန့်။

(၄၄) အန္တရာယောတိ ကုဋ္ဌာဒိ၊ ဂရုဂါဟာဒိ ပုဗ္ဗကံ။
မောယံ ပုဗ္ဗေဝ တိဝင်္ဂေ၊ ကုပ္ပေ တေသု စ နေ’တရံ။ ။

ကုဋ္ဌာဒိ၊ ကုဋ္ဌ၊ ဂဏ္ဍ-အစရှိသော။ ဝါ၊ နူနာ၊ အိုင်းအမာ-အစရှိသော ၁၀-ပါးသော
ပဗ္ဗဇ္ဇဒေါသသည်။ အန္တရာယောတိ အန္တရာယော နာမ၊ အန္တရာယိကဓမ္မမည်၏။ ဂရုဂါ-
ဟာဒိ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ယူခြင်း-အစရှိသော ၈-ပါးသော အခြင်းအရာသည်။ ပုဗ္ဗကံ၊ ပုဗ္ဗကိစ္စ
မည်၏။ တေသု စ၊ ထို ၅-ပါးသော အင်္ဂါတို့တွင်လည်း။ ပုဗ္ဗေဝ တိဝင်္ဂေ၊ ရှေးအင်္ဂါ ၃-ပါး
သည်လျှင်။ ကုပ္ပေ၊ ပျက်သည်ရှိသော်။ မောယံ၊ အချည်းနှီးသာတည်း။ ဝါ၊ ကံပျက်သည်
သာတည်း။ ဣတရံ ဣတရေ၊ ရှေ့အင်္ဂါ ၃-ပါးမှ တပါးသော နောက်အင်္ဂါ ၂-ပါးသည်။
ကုပ္ပေပိ၊ ပျက်သော်လည်း။ (ထည့်သည်။) န မောယံ၊ အချည်းနှီး မဟုတ်။ ဝါ၊ ကံမပျက်
သည်သာတည်း။

အန္တရာယောတိ-၌ ဣတိသဒ္ဓါ နာမဝါစက။ ။ ဣတိသဒ္ဓေါ နာမတ္ထော။ (မင်္ဂမဇ္ဈ)

ကုဋ္ဌံ ဂဏ္ဍော ကိလာသော သောသော အပမာရော၊ မနုဿော’သိ၊ ပုရိသော’သိ၊
ဘုဇိသော’သိ၊ အဏဏော’သိ၊ နသိ ရာဇောဋေ၊ အနုညာတော’သိ မာတာပိတုဟိ၊ ပရိပုဏ္ဏ-
ဝိသတိဝသော’သိ။ ပရိပုဏ္ဏံတေ ပတ္တစီဝရံ။ (မဟာဝါပါဠိ၊ ၁၃၁)

ဤ ၁၃-ပါးတို့သည် အန္တရာယိကဓမ္မ မည်ကုန်၏။

တေရသန္တရာယ ပုစ္ဆာယ။ (ဝင်္ဂရုဒ္ဓိ) ထို ၁၃-ပါးတို့တွင် မနုဿောသိ၊ ပုရိသောသိ၊
ပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝသောသိ၊ ဤ ၃-ပါးတို့ကို ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိအင်္ဂါ၌ ယူပြီးဖြစ်၍ အကြွင်း ၁၀-ပါး
တို့ကိုသာ ယူလေ။ ဟတ္ထန္တိန္ဒ၊ ပါဒန္တိန္ဒ-အစရှိသည်တို့သည် အန္တရာယိကဓမ္မပင်။ ထိုသို့လျက်
အဘယ့်ကြောင့် မဟာဝါပါဠိတော်၊ အန္တရာယိကဓမ္မကို ဆုံးမသောအရာ၊ မေးသောအရာတို့၌
“သန္တိတေ ဧဝဇ္ဈပါ အာဗာဓာ ကုဋ္ဌံ၊ ဂဏ္ဍော” စသည်ဖြင့် ၁၃-ပါးသာ ဟောတော်မူလေသနည်း
ဟူမူ- (မဟာဝါပါဠိ၊ ၁၃၁)

“ကုဋ် ဂဏ္ဍော” ဟူသောပုဒ်၌ ကုဋ်-အစရှိသည်ကို ယူသဖြင့် ဟတ္ထိန္ဒ-အစရှိသည်တို့ကိုလည်း ယူအပ်ရကား ၁၃-ပါးသာ ဟောတော်မူအပ်သည်။

ကုဋ် ဂဏ္ဍောတိ ဧတ္ထ ကုဋ္ဌာဒိဂ္ဂဟဏေန ဟတ္ထိန္ဒနာဒယောပိ ဂဟိတာဝ ဟောန္တိတိ ပေါရာဏာ။ (ဝင်္ဂိရဗုဒ္ဓိ၊ ၄၄၃)

- ဥပဇ္ဈာယ်ယူစေခြင်း၊
- သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ကြားခြင်း၊
- ပဉ္စင်းလောင်းကို ဟတ္ထပါသ်မှ အပ၌ထား၍ အနုသာသကသမ္ပတိပြုခြင်း၊
- သမ္ပတိရသော ရဟန်းသာ ပဉ္စင်းလောင်းကို ဆုံးမခြင်း၊
- ဆုံးမတတ်သော ရဟန်းသည် ရှေးဦးစွာ လာ၍ သံဃာအား “သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော” စသည်ဖြင့် သိစေ၍ ပဉ္စင်းလောင်းကို “အာဂစ္ဆာဟိ” ဆို၍ ဟတ္ထပါသ်တွင်းသို့ သွင်းခြင်း၊
- ပဉ္စင်းလောင်းကိုလည်း ရဟန်းတို့၏ခြေကို ရှိခိုးစေ၍ “သံဃံ ဘန္တေ ဥပသမ္ပန္တံ ယာဇာမိ” စသည်ဖြင့် ပဉ္စင်းအဖြစ်ကို တောင်းစေခြင်း၊
- အန္တရာယိကဓမ္မပုစ္ဆကသမ္ပတိကို ပြုခြင်း၊
- သမ္ပတိရသော ရဟန်းသာ မေးခြင်း။

ဤ ၈-ပါးတို့သည် ပုဗ္ဗကိစ္စ မည်ကုန်၏။ ထို ၈-ပါးတို့ကို မဖောက်မပြန် ပြီးစေအပ်ကုန်၏။ မပြီးစေသော်လည်း ကံမပျက်။ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သာ။

တတ္ထ ပုရိမာနံ တိဏ္ဍံ အင်္ဂါနံ အညတရဿပိ အဘာဝေ ကတံ ကမ္မံ ဝိပလူတိ န ပစ္စိမဿ။ (ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂၈၆)

ဥတ္တိစတုတ္ထကံ၏ ပတ္တကလ္လအင်္ဂါ ၅-ပါးတို့ကို ပြုပြီး၍ ပဉ္စင်းလောင်း၏ အင်္ဂါ ၅-ပါးကို ပြုလိုရကား “ဝုတ္တင်္ဂေသု” စသော ဂါထာကို မိန့်။

(၄၅) ဝုတ္တင်္ဂေသု ပရာဒ္ဒင်္ဂေ၊ ဝိနာ ဒ္ဒင်္ဂေ ဝိမိဿိတေ။
ဥတျာ’နုဿာဝနောပေ’တေ၊ ပဉ္စင်္ဂေ ဟောန္တိ ဝတ္ထုနော။ ။

ဝုတ္တင်္ဂေသု၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အင်္ဂါ ၅-ပါးတို့တွင်။ ပရာဒ္ဒင်္ဂေ၊ နောက်အင်္ဂါ ၂-ပါးတို့ကို။ ဝိနာ၊ ကြည့်၍။ ဥတျာ’နုဿာဝနောပေ’တေ၊ ဥတ်၏ပြည့်စုံခြင်း၊ ကမ္မဝါစာ၏ ပြည့်စုံခြင်း-ဟု ဆိုအပ်သော။ ဒ္ဒင်္ဂေ၊ ၂-ပါးသော အင်္ဂါကို။ ဝိမိဿိတေ၊ ရောအပ်သည်

အပိုဒ် ၃။ | ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း(သုမင်္ဂလသာမိဓမ္မဟာဓမ္မရာဇဂုရုဆရာတော်) ၄၇၁

ရှိသော်။ (ဝစနဝိပလ္လာသကြံ၍ ဗဟုဝင်္ဂသော်လည်း သမ္ပန်)။ ဝတ္ထုနော၊ ဇာ။ ပဉ္စင်္ဂေ ပဉ္စဂီနိ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ (ဤနောက်အင်္ဂါ ၂-ပါးတို့ကို ကင်္ခါဝိတရဏီ-စသော အဋ္ဌကထာ၊ ဇိကာတို့ကို ကြည့်၍ သိလေ။)

ဥပသမ္ပဒကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ဥပသမ္ပဒကထာ၊ ပဉ္စင်းခံခြင်းအပြားကို ဆိုသောစကားသည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ အပြီးသို့ ရောက်ပြီ။

ဧတ္တာဝတာ။ ။ သုမင်္ဂလသာမိဓမ္မ-မဟာဓမ္မရာဇဂုရု။
ဣတျုပလဒ္ဒလဋ္ဌိနာ၊ မဟာထေရေန လိခိတာ။ ။
ယာနိဋ္ဌိ'တု'ပသမ္ပဒ-ဒီပနီ နာမ သာဂတေ။
ဇိနစက္ကတဝဂ္ဂရ-သက္ကရာဇောယာရိကေ။ ။

ဧတ္တာဝတာ၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော သဒ္ဒါအစဉ်၊ အနက်အစဉ်ဖြင့်။ သုမင်္ဂလ-သာမိဓမ္မဟာဓမ္မရာဇဂုရု ဣတျုပလဒ္ဒလဋ္ဌိနာ၊ သုမင်္ဂလသာမိဓမ္မဟာဓမ္မရာဇဂုရု-ဟု ရအပ်သော တံဆိပ်နာမံရှိသော။ မဟာထေရေန၊ သည်။ ယာ ဥပသမ္ပဒဒီပနီ နာမ၊ အကြင် ဥပသမ္ပဒဒီပနီအမည်ရှိသော ကျမ်းကို။ လိခိတာ၊ ရေးအပ်၏။ သာ ဥပသမ္ပဒဒီပနီ နာမ၊ သည်။ ဇိနစက္ကတဝဂ္ဂရသက္ကရာဇောယာရိကေ၊ သာသနာတော် ၂၃၉၆-ခုနှစ်၊ ကောဇာ သက္ကရာဇ် ၁၂၁၄-ခုနှစ်သို့။ ဂတေ ပတ္တေ၊ ရောက်လတ်သော်။ နိဋ္ဌိတာ၊ အပြီးသို့ ရောက်၏။

ဤတွင် ဥပသမ္ပဒဒီပနီကျမ်း ပြီး၏။

သုမင်္ဂလသာမိသီရိပဝရမဏိဓမ္မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု၊
ဝတ်ချက်ရွာ၊ လေးထပ်ကျောင်းဆရာတော်

{ ၂၀ } ဒုရုတ္တဒီပနိကျမ်း

နမော တဿ ဘဝဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဇိနသာသနံ စိရံ တိဋ္ဌတု။

ဇိနသာသနံ၊ ငါးမာရ်အောင်မြင်၊ ဘုရားသခင် သာသနာတော်သည်။ စိရံ နာဂတ် သာသနာ၊ ရှည်ကြာမြားမြော်၊ ဆုံးတိုင်အောင်လျှင်။ တိဋ္ဌတု၊ တည်စေသော်။

အနုသာဝနံ (သာဝနံ) ဟာပေတီတိ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ကမ္မဝါစာယ အနုသာဝနံ န ကရောတိ။ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မေ ဒွိက္ခတ္တံ၊ ဥတ္တိမေဝ ဌပေတိ။ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မေ စတုက္ခတ္တံ၊ ဥတ္တိမေဝ ဌပေတိ။ ဧဝံ အနုသာဝနံ ဟာပေတိ။ ယောပိ ဥတ္တိဒုတိယ-ကမ္မေ ဧကံ ဥတ္တိ ဌပေတွာ ဧကံ ကမ္မဝါစံ အနုသာဝနော အက္ခရံ ဝါ ဆဋ္ဌေတိ။ ပဒံ ဝါ ဒုရုတ္တံ ကရောတိ။ အယမ္ပိ အနုသာဝနံ ဟာပေတိယေဝ။ ဥတ္တိစတုတ္ထ-ကမ္မေ ပန ဧကံ ဥတ္တိ ဌပေတွာ သက္ကိံ ဝါ ဒွိက္ခတ္တံ၊ ဝါ ကမ္မဝါစာယ အနုသာဝနံ ကရောန္တောပိ အက္ခရံ ဝါ ပဒံ ဝါ ဆဋ္ဌေန္တောပိ ဒုရုတ္တံ ကရောန္တောပိ အနုသာဝနံ ဟာပေတိယေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ပရိဝါအဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၂၄၆-၇)

အဓိပ္ပါယ်ကား-

ကမ္မဝါကြားခြင်းကို ယုတ်စေ၏-ဟူသည် အချင်းခပ်သိမ်း ကမ္မဝါစာဖြင့် ကြားခြင်း ကို မပြု။ ဥတ္တိဒုတိယကံ၌ ၂-ကြိမ်ဥတ်ကိုသာ ထား၏။ ဥတ္တိစတုတ္ထကံ၌ ၄-ကြိမ်ဥတ် ကိုသာ ထား၏။ ဤသို့ ထားသော် ကမ္မဝါကြားခြင်းကို ယုတ်စေ၏။ အကြင်ရဟန်းသည် လည်း ဥတ္တိဒုတိယကံ၌ ၁-ကြိမ်ဥတ်ထား၍ ၁-ကြိမ်ကမ္မဝါစာကြားသော် ၁-လုံး၊ ၁-လုံး သော အက္ခရာကိုမူလည်း စွန့်၏။ ဝိဘတ်အဆုံးရှိသော ပုဒ်ကိုမူလည်း စွန့်၏။ မကောင်း သဖြင့် ရွတ်ခြင်းကိုလည်း ပြု၏။ ဤရဟန်းသည် ကမ္မဝါကြားခြင်းကို ယုတ်စေသည်သာ

ဒုရုတ္တဒီပနီကျမ်း (ဝတ်ချက်ရွာ၊ လေးထပ်ကျောင်းဆရာတော်) ၄၇၃

တည်း။ ဥတ္တိစတုတ္ထကံဉ်ကား ၁-ကြိမ်ဥတ်ကို ထား၍ ၁-ကြိမ်လည်းကောင်း၊ ၂-ကြိမ်လည်းကောင်း၊ ကမ္မဝါစာဖြင့် ကြားခြင်းကိုပြုသော ရဟန်းသည်လည်းကောင်း၊ ၁-လုံး၊ ၁-လုံးသော အက္ခရာကိုလည်း စွန့်သောရဟန်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝိဘတ်အဆုံးရှိသော ပုဒ်ကိုလည်း စွန့်သောရဟန်းသည်လည်းကောင်း၊ မကောင်းသဖြင့် ရွတ်ခြင်းကို ပြုသောရဟန်းသည်လည်းကောင်း ကမ္မဝါစာကြားခြင်းကို ယုတ်စေသည်သာ-ဟု သိရာ၏-ဟူလို။

“အက္ခရံ ဝါ ဆဋ္ဌေတိ” ဟူရာ၌ “အက္ခရပရိဟိနံ ဝါ” ဟူသည်နှင့် အလားတူ သုဏတု မေ-စသည်တို့ဝယ် သုခရာ၊ ဏာခရာ၊ တုခရာ-စသည်တို့၏ လျှောက်ခြင်းတည်း။

တတ္ထ အက္ခရပရိဟိနန္တိ သုဏတု မေတိအာဒိသု သုကာရဏာကာရတုကာရာဒိနံ ဘဿနံ။ (ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။ ၂၆၉)

ဘဿနံ၊ လျှောက်ခြင်း။ (အက္ခရာ ၁-လုံး ၁-လုံးကိုယူ။) ပဒံ ဝါ ဆဋ္ဌေတိ-ဟူရာ၌လည်း ပဒပရိဟိနံ ဝါ-ဟူသည်နှင့်အလားတူ သုဏတု-အစရှိကုန်သော ဝိဘတ်အဆုံးရှိကုန်သော ပုဒ်တို့၏ လျှောက်ခြင်းတည်း။

ပဒပရိဟိနန္တိ သုဏတုအာဒိနံ ဝိဘတုန္တပဒါနံ ဘဿနံ။ (ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။ ၂၆၉)

အက္ခရာ ၂-လုံးယတိပြတ် ဝိဘတုန္တကို ယူ။ ဒုရုတ္တံ ကရောတိ-ပုဒ်၏အရ ဝိနိစ္ဆယကို ဆိုလတ္တံသောနည်းဖြင့် သိအပ်၏။

ဒုရုတ္တံ ကရောတိတိ ဧတ္ထ ပန အယံ ဝိနိစ္ဆယော။ ယော ဟိ အညသ္မိ အက္ခရေ ဝတ္ထဗ္ဗေ အညံ ဝဒတိ။ အယံ ဒုရုတ္တံ ကရောတိ နာမ။ တသ္မာ ကမ္မဝါစံ ကရောန္တေန ဘိက္ခုနာ ယွာ'ယံ-

“သိထိလံ ဓနိတဉ္စ ဒီယရဿံ၊ ဂရုကံ လဟုကဉ္စ နိဂ္ဂဟိတံ။
သမ္ပန္နံ ဝဝတ္ထိတံ ဝိမုတ္တံ၊ ဒသဓာ ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိယာ ပဘောဒေါ” - ဝုတ္တော။

အယံ ဥပလက္ခေတဗ္ဗော (ပရိဝါအဋ္ဌကထာ။ ၈၁-၂၄၇)

ဟု ယခင်အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်အပ်၏။

ဟိ တပ္ပါကဋီကရောမိ၊ ထိုစကားကို ထင်ရှားပြုအံ့။ ဝါ- ဟိ ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ ယော ဘိက္ခု၊ အကြင်ရဟန်းသည်။ အညသ္မိ၊ တပါးသော။ အက္ခရေ ကို။ ဝတ္ထဗ္ဗေ၊ ရွတ်အပ်လျက်။ အညံ၊ တပါးသော။ အက္ခရံ ကို။ (ထည့်။) ဝဒတိ၊ ရွတ်၏။ အယံ ဘိက္ခု၊ ဤရဟန်းသည်။ ဒုရုတ္တံ၊ မကောင်းသဖြင့် ရွတ်ခြင်းကို။ ကရောတိ နာမ၊ ပြုသည် မည်၏။ တသ္မာ၊

ထို့ကြောင့်။ ကမ္မဝါစာ ကို။ ကရောဇ္ဇေန၊ ပြုသော။ ဘိက္ခုနာ၊ သည်။ (ယင်းကဏ္ဍကို ဥပလက္ခေ-
တဗ္ဗော-၌ စပ်)။

- သိထိလံ ဓနိတဉ္စ၊ ဌာန်၊ ကရိုဏ်း ၂-ရပ်တို့ကို လျော့လျော့ပြု၍ ရွတ်အပ်သော ဝိသိထိလံ၊
ထိုဌာန်၊ ကရိုဏ်း ၂-ရပ်တို့ကို တင်းတင်းပြု၍ ရွတ်အပ်သော ၂ဓနိတလည်းကောင်း။
- ဒီယရဿဉ္စ၊ ၂-မကြာခန့် ရပ်တန့်ကာတည် ရှည်ရှည်ရွတ်အပ်သော ဒီယ၊ ၁-မကြာခန့်
ရပ်တန့်မပို တိုတိုရွတ်အပ်သော ဒီရဿလည်းကောင်း။
- ဂရုကံ လဟုကဉ္စ၊ လေးလေးရွတ်အပ်သော ဂရုက၊ ပေါ့ပေါ့ရွတ်အပ်သော လဟုက
လည်းကောင်း။
- နိဂ္ဂဟိတဉ္စ၊ ကရိုဏ်းကို နှိပ်၍ ပိတ်သော ခံတွင်းဖြင့် ရွတ်အပ်သော နိဂ္ဂဟိတ်လည်း
ကောင်း။
- သမ္ပန္နဉ္စ၊ နောက်ပုဒ်နှင့် စပ်၍ရွတ်အပ်သော သမ္ပန်လည်းကောင်း။
- ဝဝတ္ထိတဉ္စ၊ နောက်ပုဒ်နှင့် မစပ်၊ ဖြတ်၍ရွတ်အပ်သော ဝဝတ္ထိတလည်းကောင်း။
- ဝိမုတ္တဉ္စ၊ ကရိုဏ်းကို မနှိပ်၊ မပိတ်သော ခံတွင်းဖြင့် ရွတ်အပ်သော ဝိမုတ္တလည်းကောင်း။

ဇော၊ ဤသို့။ သိထိလာဒိဝသေန၊ သိထိလ-စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်။ ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိယာ၊
ဗျဉ္ဇနသညာအက္ခရာကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ် ပွားခြင်းကြောင့်။ ဒသဓာ ဒသပူကာ-
ရေန၊ ၁၀-ပါးအပြားအားဖြင့်။ ယွာ'ယံ ယော အယံ ပဘောဒေါ၊ အကြင်အပြားကို။ ဝုတ္တော၊
ဆိုအပ်၏။ အယံ ပဘောဒေါ၊ ဤအပြားကို။ ဥပလက္ခေတဗ္ဗော၊ ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်၍ မှတ်အပ်
၏။ (ဤအနက်ကား သာရတ္ထဒီပနီ၊ ၃၊ ၄၉၂-နှင့် အညီ။)

တစ်နည်းကား- ဇော၊ ဤသို့။ ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိယာ၊ အကြင်အကြင် အလိုရှိအပ်သော
သိထိလ-စသော အနက်မြတ်ကို ထင်ရှားပြတတ်သောကြောင့် ဗျည်း-ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော
အက္ခရာတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်ပွားခြင်းကြောင့်။ ဒသဓာ ဒသဝိဓေန၊ ၁၀-ပါး
အပြားအားဖြင့်။ ဗျဉ္ဇနာနံ၊ အက္ခရာတို့၏။ ယွာ'ယံ ယော အယံ ပဘောဒေါ၊ အကြင်အပြား
ကို။ ဝုတ္တော၊ အပ်၏။ အယံ ပဘောဒေါ၊ ကို။ ဥပလက္ခေတဗ္ဗော၊ ၏။ (ဤအနက်ကား ဝိမတီ
ဋီကာ၊ ၂၊ ၃၁၄-၅-နှင့်အညီ။)

လိုရင်းအဓိပ္ပါယ်ကား အက္ခရာကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်ပြားခြင်းကြောင့်
သဒ္ဓါ ၁၀-ပါးပြား၏-ဟူလို။

အပိုင်း --။ | ဒုရုတ္တဒီပနီကျမ်း (ဝတ်ချက်ရွာ၊ လေးထပ်ကျောင်းဆရာတော်) ၄၇၅

[၁] သဒ္ဒါ ၁၀-ပါး

အက္ခရာသမုဋ္ဌာပကစိတ္တဘောဒေနေဝါတိ အတ္ထော။ (ဝိမတိဋီကာ၊ ၂။ ၃၁၅)

ဤအက္ခရာကို ရွတ်အံ့-ဟု ကြံသောသူအား၊ သုံးသပ်ဆင်ခြင်သောသူအား ထိုထို
ဌာန်တို့၌ဖြစ်သော စိတ္တဇပထဝီဓာတ်နှင့် ကမ္မဇပထဝီဓာတ် ထိခိုက်ခြင်းကြောင့် အသံ
ဖြစ်၏။ ဤသို့ ထိုအသံသည် ၂-ပါးကုန်သောဓာတ်တို့၏ ထိခိုက်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ၅-ပါး
သော ဌာန်တို့ကို ထိခိုက်၍ အက္ခရာဝဏ္ဏအဖြစ်သို့ ရောက်၏-ဟု သိအပ်၏ဟူလို။

ဣမံ ဝက္ခာမိတိ ဟိ ဝိတက္ကယတော ဝိစာရယတော ။လ။ ဝဏ္ဏတ္ထံ ပါပုဏာတိတိ
ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (သဒ္ဒနိတိ၊ သုတ္တာ၊ ၅-၂)

ဤသဒ္ဒါ ၁၀-ပါးတို့တွင်-

သိထိလမည်သည်ကား ၅-ပါးသော ဝဂ်တို့၌ ပဌမဖြစ်သော က-စ-ဋ-တ-ပ ၅-
လုံး၊ တတိယဖြစ်သော ဂ-ဇ-ဍ-ဒ-ဗ ၅-လုံး၊ ပေါင်း ၁၀-လုံးတည်း။

ဓနိတမည်သည်ကား ထို ၅-ပါးသော ဝဂ်တို့၌ပင် ဒုတိယဖြစ်သော ခ-ဆ-ဌ-ထ-
ဖ ၅-လုံး၊ စတုတ္ထဖြစ်သော ယ-ဈ-ဗ-ဓ-ဘ ၅-လုံး ပေါင်း ၁၀-လုံးတည်း။

ဝဂ္ဂန္တဖြစ်သော င-ဥ -ဏ-န-မ ၅-လုံး၊ ယ-ရ-စသော အဝဂ် ၈-လုံး၊ ပေါင်း ၁၃-
လုံးတို့သည် ထိုသိထိလ၊ ဓနိတအက္ခရာတို့မှ လွတ်သောကြောင့် တဗ္ဗိမုတ္တက္ခရ မည်ကုန်၏။

- ဒိဃမည်သည် ရှည်သောကာလဖြင့် ရွတ်အပ်သော အာ၊ ဤ-စသော အက္ခရာတည်း။

- ရဿမည်သည် ထိုဒိဃမှ ထက်ဝက်ဖြစ်သောကာလဖြင့် ရွတ်အပ်သော အ၊ ဣ-စသော
အက္ခရာတည်း။

- ဂရုကမည်သည် ဒိဃပင်တည်း။

တစ်နည်း- အကြင်အက္ခရာကို “အာယသ္မတော ဗုဒ္ဓရက္ခိတတ္ထေရဿ ယဿ
နက္ခမတိ”ဟု သံယုဂ်နှောင်းခြင်းရှိသည်ကို ပြု၍ ရွတ်အပ်၏။ ဤသို့ ရွတ်အပ်သော
အက္ခရာသည်လည်း ဂရုက မည်၏။

- လဟုကမည်သည် ရဿပင်တည်း။

တစ်နည်းကား အကြင်အက္ခရာကို “အာယသ္မတော ဗုဒ္ဓရက္ခိတထေရဿ ယဿ
န ခမတိ”ဟု သံယုဂ်နှောင်းခြင်း မရှိသည်ကို ပြု၍ ရွတ်အပ်၏။ ဤသို့ ရွတ်အပ်သော
အက္ခရာသည်လည်း လဟုက မည်၏။

- နိဂ္ဂဟိတမည်သည် အကြင်အက္ခရာကို ကရိုဏ်းကို နှိပ်၍ ပိတ်သောခံတွင်းဖြင့် နာသိက-
ဌာန်၊ နှာခေါင်းသံ မကင်းပြု၍ ရွတ်အပ်၏။ ဤသို့ ရွတ်အပ်သော အက္ခရာသည်
နိဂ္ဂဟိတ မည်၏။
- သမ္ပန္နမည်သည် အကြင်အက္ခရာကို နောက်ပုဒ်နှင့်စပ်၍ တုဏှိဿ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊
တုဏှဿဟူ၍လည်းကောင်း ရွတ်အပ်၏။ ဤသို့ ရွတ်အပ်သောအက္ခရာသည်
သမ္ပန္န မည်၏။
- ဝဝတ္ထိတမည်သည် အကြင်အက္ခရာကို နောက်ပုဒ်နှင့်မစပ် ဖြတ်၍ တုဏှိအဿ-ဟူ၍
လည်းကောင်း၊ တုဏှ အဿ-ဟူ၍လည်းကောင်း ရွတ်အပ်၏။ ဤသို့ ရွတ်အပ်
သောအက္ခရာသည် ဝဝတ္ထိတ မည်၏။
- ဝိမုတ္တမည်သည် အကြင်အက္ခရာကို ကရိုဏ်းကို မနှိပ်မူ၍ မပိတ်သောခံတွင်းဖြင့် နာသိ-
ကဌာန်၊ နှာခေါင်းသံကင်းလျက် ရွတ်အပ်၏။ ဤသို့ ရွတ်အပ်သောအက္ခရာသည်
ဝိမုတ္တ မည်၏။

ထိုသဒ္ဒါ ၁၀-ပါးတို့တွင် သုဏာတု မေ-ဟု ရွတ်အပ်လျက် ပဌမက္ခရာ တ-ကို
ဒုတိယက္ခရာ ထ-ပြု၍ သုဏာထု မေ-ဟု ရွတ်ခြင်းသည် သိထိလကို ဓနိတပြုခြင်း မည်၏။
ပတ္တကလ္လံ၊ ဧသာ ဥတ္ထိ-ဟု ပဌမက္ခရာ တ-နှင့် ရွတ်အပ်လျက် 'ပတ္တကလ္လံ၊ ဧသာ ဥတ္ထိ-
ဟု ဒုတိယက္ခရာ ထ-နှင့် ရွတ်ခြင်းသည်လည်း ထို့အတူ သိထိလကို ဓနိတပြုခြင်း မည်၏။
'ဘန္တေ သံယော'-ဟု ရွတ်အပ်လျက် စတုတ္ထက္ခရာ ဘ၊ စတုတ္ထက္ခရာ ယ-ကို တတိယက္ခရာ
ဗ၊ တတိယက္ခရာ ဂ-ပြု၍ ဗန္တေ သံဂေါ-ဟု ရွတ်ခြင်းသည် ဓနိတကို သိထိလပြုခြင်းသည်
မည်၏။

သုဏာတု မေ-ဟု ဖွင့်သောခံတွင်းဖြင့် ရွတ်အပ်လျက် သုဏာတု မေ-ဟူ၍လည်း
ကောင်း၊ ဧသာ ဥတ္ထိ-ဟု ဖွင့်သောခံတွင်းဖြင့် ရွတ်အပ်လျက် ဧသံ ဥတ္ထိ-ဟူ၍လည်း
ကောင်း မဖွင့်အပ်သောခံတွင်းဖြင့် နာသိကဌာန် နှာခေါင်းသံ မကင်းပြု၍ ရွတ်ခြင်းသည်
ဝိမုတ္တကို နိဂ္ဂဟိတပြု၍ ရွတ်ခြင်း မည်၏။

ပတ္တကလ္လံ-ဟု မဖွင့်သော ခံတွင်းဖြင့် နာသိကဌာန် နှာခေါင်းသံ မကင်းပြု၍
ရွတ်အပ်လျက် ပတ္တကလ္လံ-ဟု ဖွင့်သောခံတွင်းဖြင့် နာသိကဌာန် နှာခေါင်းသံ ကင်းလျက်
ဖတ်ရွတ်ခြင်းသည် နိဂ္ဂဟိတကို ဝိမုတ္တရွတ်သည် မည်၏။ ဤသို့-

၁။ သိထိလရွတ်အပ်သည်ကို ဓနိတ ရွတ်၏။

အပိုင်း --။] ဒုရုတ္တဒီပနီကျမ်း (ဝတ်ချက်ရွာ၊ လေးထပ်ကျောင်းဆရာတော်) ၄၇၇

- ၂။ ဓနိတရွတ်အပ်သည်ကို သိထိလ ရွတ်၏။
- ၃။ ဝိမုတ္တရွတ်အပ်သည်ကို နိဂ္ဂဟိတ ရွတ်၏။
- ၄။ နိဂ္ဂဟိတရွတ်အပ်သည်ကို ဝိမုတ္တ ရွတ်၏။

ဤ ၄-ပါးသောသဒ္ဓါတို့သည် ကမ္မဝါစာအတွင်း၌ ကံကို ဖျက်တတ်ကုန်၏။ ထိုစကား မှန်၏။ ဤသို့ ဖတ်ရွတ်သောရဟန်းကို “အညသ္မိ အက္ခရေ ဝတ္တဗ္ဗေ အညံ ဝဒတိ၊ ဒုရုတ္တံ ကရောတိ” (ဝိ၊၄၊၄။ ၂၄၈)ဟု ဆိုအပ်၏။ အနက်သမ္ပန်ခဲ့ပြီ။

----- x -----

[၂] အဋ္ဌကထာ၌လာသော ကမ္မဝါဖတ်နည်း

ဣမာနိ စတ္တာရိ ဗျဉ္ဇနာနိ အန္တော ကမ္မဝါစာယ ကမ္မံ ဒုသေန္တိ။ ဧဝံ ဝဒန္တော ဟိ အညသ္မိ အက္ခရေ ။လ။ ဒုရုတ္တံ ကရောတိတိ ဝုစ္စတိ။ (၎င်းအဋ္ဌကထာ၊ဝိ၊၄၊၄။ ၂၄၈)

ဝိနယသင်္ဂဟ၌ “ဧဝံ ဝဒန္တောပိ” (ဧဝံ ဝဒန္တောဟိ)ဟု ရှိ၏။ ဤသိထိလ-စသော သဒ္ဓါ ၄-ပါးမှ တပါးကုန်သော ဒီယ၊ ရဿ-အစရှိကုန်သော ၆-ပါးသော သဒ္ဓါတို့တွင် ဒီယအရာ၌ ဒီယကိုသာ၊ ရဿအရာ၌ ရဿကိုသာ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရွတ်ကုန်၏။ ဤသို့ ပကတိမလွဲ တည်မြဲတိုင်းအရာ၌ ထိုထိုအက္ခရာကို ရွတ်သောရဟန်းသည် အစဉ်အတိုင်း လာသော သဒ္ဓါစဉ်ဆက် မပျက်စေသဖြင့်သာ ကမ္မဝါစာဖတ်မှုကို ပြုရာ၏။

ဣတရေသု ပန ။လ။ ဧဝံ ယထာ ဌာနေ တံ တဒေဝ အက္ခရံ ဘာသန္တေန အနုတ္တမာ' - ဂတံ ပဝေဏိ အဝိနာသေန္တေန ကမ္မဝါစာ ကာတဗ္ဗာ။ (၎င်းပရိဝါအဋ္ဌကထာ၊နာ- ၂၄၈)

ဤသို့ ဆိုခဲ့တိုင်း မပြုမူ၍ ဒီယရွတ်အပ်လျက် ရဿ၊ ရဿရွတ်အပ်လျက် ဒီယ-အကယ်၍ ရွတ်မိအံ့။ ထို့အတူ ဂရုကရွတ်အပ်လျက် လဟုက၊ လဟုက ရွတ်အပ်လျက် ဂရုက အကယ်၍ ရွတ်မိအံ့။ သမ္ပန္နရွတ်အပ်လျက် ဝဝတ္တိတ၊ ဝဝတ္တိက ရွတ်အပ်လျက် သမ္ပန္န အကယ်၍ ရွတ်မိအံ့။ ဤသို့ ရွတ်မိသော်လည်း ကမ္မဝါစာ မပျက်။ ထိုစကား မှန်၏။ ၆-ပါးကုန်သော ဤသဒ္ဓါတို့သည် ကံကို မပျက်စေတတ်ကုန်။

ဧဝံ ဝုတ္တေပိ ကမ္မဝါစာ န ကုပ္ပတိ။ ဣမာနိ ဟိ ဆဗျဉ္ဇနာနိ ကမ္မံ န ကောပေန္တိ။ (၎င်းပရိဝါအဋ္ဌကထာ၊နာ- ၂၄၈)

သုတ္တန်ဆောင်မထေရ်တို့သည်-

ဒ-အက္ခရာသည် တ-အက္ခရာသို့ ရောက်၏။

- တ-အက္ခရာသည် ဒ-အက္ခရာသို့ ရောက်၏။
- စ-အက္ခရာသည် ဇ-အက္ခရာသို့ ရောက်၏။
- ဇ-အက္ခရာသည် စ-အက္ခရာသို့ ရောက်၏။
- ယ-အက္ခရာသည် က-အက္ခရာသို့ ရောက်၏။
- က-အက္ခရာသည် ယ-အက္ခရာသို့ ရောက်၏။

ထို့ကြောင့် ဒ-အက္ခရာ စသည်တို့ကို ရွတ်အပ်ကုန်သော် တ-အက္ခရာ စသည်ကို ရွတ်မိခြင်းသည် မဆန့်ကျင်-ဟု အကြင်စကားကို ဆိုကုန်၏။ ထိုစကားသည် ကမ္မဝါသို့ ရောက်ရာ မအပ်။

တသ္မာ ဒကာရာဒီသု ဝတ္ထဗ္ဗေသု တကာရာဒီဝစနံ န ဝိရုဇ္ဈတီတိ ဝဒန္တိ။ တံ ကမ္မဝါစံ ပတွာ န ဝဂ္ဂတိ။ (၎င်းပရိဝါအဋ္ဌကထာ၊ နှာ- ၂၄၈)

ထို့ကြောင့် ဝိနည်းခိုရ်အရှင်သည် ဒ-အက္ခရာကို တ-အက္ခရာ မရွတ်အပ် ။လ။ ယ-အက္ခရာကို က-အက္ခရာ မရွတ်အပ်။

ပါဠိတော်အားလျော်စွာ သဒ္ဒါကို သုတ်သင်၍ ၁၀-ပါးအပြားရှိသော အက္ခရာသဒ္ဒါ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော အပြစ်ဒေါသတို့ကို ပယ်သဖြင့်သာ ကမ္မဝါဖတ်ရွတ်ရာ၏။ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ကမ္မဝါဖတ်ရွတ်နည်းမှတစ်ပါး ဖောက်ပြန်သောအားဖြင့် ကမ္မဝါဖတ်ကြားသော် ကမ္မဝါ ကြားခြင်းကို ယုတ်စေသည် မည်၏။

ယထာ ပါဠိယာ နိရုတ္တိံ သောဓေတွာ ဒသဝိဓာယ ဗျဉ္ဇနနိရုတ္တိယာ ဝုတ္တဒေါသေ ပရိဟရန္တေန ကမ္မဝါစာ ကာတဗ္ဗာ။ ဣတရထာ ဟိ သာဝနံ ဟာပေတိ နာမ။ (၎င်းအဋ္ဌကထာ၊ ဝိ၊ ၂၄၈)

ဤကား အဋ္ဌကထာ၌လာသော ကမ္မဝါဖတ်နည်း။

----- x -----

[၃] ဋီကာတို့၌လာသော ကမ္မဝါဖတ်နည်း

ဋီကာတို့ဝယ် ယထာရဟအကျဉ်းမှတ်ဖွယ်ကား ပဌမက္ခရာ တ-ကို ဒုတိယက္ခရာ ထ-မပြုဘဲ အနုရူပအာဒေသအတိုင်း သုဏာတု မေ-အစ ရှိသည်ကို မဆိုဘဲ အနုရူပအာ-ဒေသကို ထား၍ ဝဂ်တပါး၌ သိထိလကိုပင် ပြု၍ သုဏာဋျ မေ-အစရှိသည်ကို ရွတ်သော

အပိုင်း --။ | ဒုရုတ္တဒီပနိကျမ်း (ဝတ်ချက်ရွာ၊ လေးထပ်ကျောင်းဆရာတော်) ၄၇၉

ရဟန်းသည်လည်း မကောင်းသဖြင့် ရွတ်ခြင်းကို ပြုသည်သာတည်း။ ထိုစကား မှန်၏။ “သစ္စိကတ္ထ ပရမတ္ထေန” ဟု ဆိုအပ်လျက် “သစ္စိကဋ္ဌ ပရမတ္ထေန” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အတ္ထကထာ-ဟု ဆိုအပ်လျက် အဋ္ဌကထာ-ဟူ၍လည်းကောင်း ထိုထိုအရာ၌ အကြင် အက္ခရာကို ဆိုအပ်၏။

ထိုသို့သဘောရှိသော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ-စသည်တို့၌ မြင်အပ်သော ပြယုဂ်ရှိသော ထိုပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့နှင့်လျော်သော အက္ခရာကိုသာ ရွတ်ခြင်းငှာ အပ်၏။ ထိုပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့နှင့်လျော်သော အက္ခရာမှတစ်ပါး မလျော်သောအက္ခရာကို ရွတ်ခြင်းငှာ မအပ်။ ထို့ကြောင့် “အနုတ္တမာဂတံ ပဝေဏီ အဝိနာသေန္တေန” ဤသို့ အစရှိသည်ကို အဋ္ဌကထာ (ဝိဋ္ဌ၊ ၄၊ ၂၄၈)၌ ဆိုပြီ။

ယံ ဟိ သစ္စိကတ္ထပရမတ္ထေနာတိ ဝတ္ထဗ္ဗေ ။လ။ တာဒိသံ ပါဠိအဋ္ဌကထာဒီသု ဒိဋ္ဌပယောဂံ တဒနုရူပဉ္စ ဝတ္တံ၊ ဝဋ္ဋတိ။ တတော အညံ န ဝဋ္ဋတိ။
(ဝိမတိဋီကာ၊ ၂၊ ၃၁၅။ ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ၊ ၂၊ ၂၇၉)

“ဒီယေ ဝတ္ထဗ္ဗေ ရဿန္တိ” အစရှိသည်တို့၌ ဘိက္ခုနံ-ဟု ရဿနှင့် ရွတ်အပ်လျက် ဘိက္ခုနံ-ဟု ဒီယနှင့်လည်းကောင်း၊ ဗဟူသု-ဟု ဒီယနှင့် ရွတ်အပ်လျက် ဗဟူသု-ဟု ရဿနှင့် လည်းကောင်း၊ နက္ခမတိ-ဟု ဂရုကရွတ်အပ်လျက် န ခမတိ-ဟု လဟုကလည်းကောင်း၊ ဥပသမ္ပဒါပေခေါ-ဟု လဟုကရွတ်အပ်လျက် ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော-ဟု ဂရုကလည်းကောင်း၊ ဤသို့ လျော်သောအရာတို့၌သာ ဒီယ၊ ရဿ-စသည်တို့ကို ရဿ၊ ဒီယ-စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် ပြန်လှန်ခြင်းငှာ အပ်၏။

နာဂေါ-ဟု ရွတ်အပ်လျက် နဂေါ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သံယော-ဟု ရွတ်အပ်လျက် သယော-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တိဿော-ဟု ရွတ်အပ်လျက် တိဿော-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ယာစတိ-ဟု ရွတ်အပ်လျက် ယာစန္တိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဤသို့ မလျော်သောအရာတို့၌ ရွတ်ခြင်းငှာ မအပ်။ သမ္ပန္နကိုလည်းကောင်း၊ ဝဝတ္ထာနကိုလည်းကောင်း ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့် အပ်၏-ဟု ယူအပ်၏။

ဒီယေ ဝတ္ထဗ္ဗေ ရဿန္တိအာဒီသု ဘိက္ခုနန္တိ ဝတ္ထဗ္ဗေ ဘိက္ခုနန္တိ ဝါ ။လ။ ရဿ-ဒီယာဒိဝသေန ပရိဝတ္ထေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ န ပန နာဂေါတိ ဝတ္ထဗ္ဗေ နဂေါတိ ဝါ ။လ။ ဧဝံ အနနုရူပဋ္ဌာနေသု ဝတ္တံ။ (သမ္ပန္နံ) ပန ဝဝတ္ထာနဉ္စ သဗ္ဗထာပိ ဝဋ္ဋတိတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ (၎င်းဋီကာ။ ဝိမတိ၊ ၂၊ ၃၁၅။ ဝိနယာလင်္ကာ၊ ၂၊ ၂၇၉)

[၄] သိထိလံ ဓနိတဉ္စ ဝိယရဿံ-စသော ဂါထာဝယ် ယထာရဟအကျဉ်းမှတ်ဖွယ်

၁။ ဝိယ,ရဿဝယ် အကျဉ်းမှတ်ဖွယ်

အဋ္ဌကထာ၌ “သိထိလံ ဓနိတဉ္စ ဝိယရဿံ”စသော ဂါထာဝယ် ယထာရဟအကျဉ်းမှတ်ဖွယ်ကား ကစွည်းကျမ်း၌ သရသည် “တထော’ဒန္တာ သရာ အဋ္ဌ”ဟူသည်နှင့်အညီ အ-အာ-ဣ-ဤ-ဥ-ဦ-ဧ-ဩ-အားဖြင့် ၈-လုံးပြား၏။ ထိုတွင်-

- အ-ဣ-ဥ ၃-လုံးသည် ရဿ မည်၏။
- အာ-ဤ-ဦ-ဧ-ဩ ၅-လုံးသည် ဝိယ မည်၏။
- ထိုမှ ကြွင်းကုန်သော က-အစ, နိဂ္ဂဟိတ်အဆုံး ၃၃-လုံးသော အက္ခရာတို့သည် ဗျည်း မည်ကုန်၏။

ထိုတွင် ရဿသည် “လက်ပစ်တတွက်၊ မျက်စိတမှိတ်”ဟု ဆိုအပ်သော ၁-မကြာကာလရှိ၏။ ဝိယသည် ၂-မကြာကာလ ရှိ၏။ ဗျည်းသည် မကြာခွဲကာလ ရှိ၏။

တာယ မတ္တာယ ဧကမတ္တာ ရဿ၊ ဒွိမတ္တာ ဝိယ၊ အမုမတ္တာ ဗျဉ္ဇနာ။(ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၅၁-၄)

တေန မတ္တေန၊ ထိုမကြာဖြင့် မောဂ္ဂလ္လာန်ကျမ်း၌ သရသည် ‘ဒသာဒေါ သရာ’-ဟူသည်နှင့်အညီ အ-အာ-ဣ-ဤ-ဥ-ဦ-ဧ-ဩ-အားဖြင့် ၁၀-လုံးပြား၏။ ထိုတွင် အ-ဣ-ဥ-ဧ-ဩ ၅-လုံးသည် ရဿ မည်၏။ အာ-ဤ-ဦ-ဧ-ဩ ၅-လုံးသည် ဝိယ မည်၏။ ထိုမှကြွင်းကုန်သော က-အစ, နိဂ္ဂဟိတ်အဆုံး ၃၃-လုံးသော အက္ခရာတို့သည် ဗျည်း မည်ကုန်၏။ ထိုရဿ ၅-လုံးတို့တွင် ဧ-ဩ-ရဿ ၂-လုံးတို့သည် သံယုဂ်မှ ရှေးဖြစ်ကုန်၍သာ ထင်ကုန်၏။

တေသု သံယောဂပုဗ္ဗာ၊ ဒိဿန္တိ ဒွေ ပန’န္တိမာ။
ဒီပေတုံ တတ္ထ သာဓုတ္ထံ၊ တေသံပိ ဣဓ သင်္ဂဟော။ ။ (ဝုတ္တိမောဂ္ဂလာန်)

တေသု၊ ထိုရဿ ၅-လုံးတို့တွင်။ အန္တိမာ၊ အဆုံး၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဒွေ ပန၊ ဧ-ဩ-ဩတ် ရဿ ၂-လုံးတို့သည်ကား။ သံယောဂပုဗ္ဗာ၊ သံယုဂ်မှ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်၍သာ။ ဒိဿန္တိ၊ ထင်ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထို ၅-လုံးသော ရဿတို့တွင်။ တေသမ္ပိ၊ ထိုအဆုံး ဧ-ဩ-ဩတ် ရဿ ၂-လုံးတို့၏လည်း။ သာဓုတ္ထံ၊ ညစ်ကြေးကင်းရှောင်း၊ ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို။ ဒီပေတုံ၊ ပြခြင်းငှာ။ ဣဓ၊ ဤမောဂ္ဂလာန်ကျမ်း၌။ သင်္ဂဟော၊ ရေတွက်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

အပိုင်း ၁။ | ဒုရုတ္တဒီပနီကျမ်း (ဝတ်ချက်ရွာ၊ လေးထပ်ကျောင်းဆရာတော်) ၄၈၁

ရှေ့ ၂-ပါးအဓိပ္ပါယ်ကား ဧတ္ထ၊ သေယျော၊ ဩဋ္ဌော၊ သောတ္ထိ-စသော ပြယုဂ်တို့၌ ဧ၊ ဩ-တို့ကို ရဿကဲ့သို့ ရွတ်အပ်ကုန်ရကား သံယုဂ်မှ ရှေး၌ဖြစ်၍သာ ထင်ကုန်၏ဟူလို။

သည်ကိုရည်၍ သဒ္ဓနီတိ (နှာ-၈)၌ “ကွစိ သံယောဂပုဗ္ဗာဧကာရောကာရာ ရဿာဝ ဝတ္တဗ္ဗာ” ဟု မိန့်၏။

ရူပသိဒ္ဓိ (နှာ-၄)၌လည်း “ကွစိ သံယောဂတော ပုဗ္ဗာ ဧကာရောကာရာ ရဿာ က္ကဝ ဝုစ္စန္တေ”ဟု မိန့်၏။

ဗာလာဝတာရ၌လည်း “သံယောဂတော ပုဗ္ဗေ ဧဩရဿာက္ကဝေါ’စ္စန္တေ ကွစိ”ဟု မိန့်၏။ ပြယုဂ်တို့၌ ဧတ္ထ-ကား သုဒ္ဓ၊ သေယျော-ကား မိဿက၊ ကြွင်း ၂-ပါးမူ ထို့အတူ တည်း။

ဧတ္တာတိ ကေဝလဿ ဧကာရဿ ဥဒါဟရဏံ။ က္ကတရံ ဗျဉ္ဇနဿ။ တထာ သေသဒ္ဓယံ။ (ရူပသိဒ္ဓိကော)

(ဧတ္ထကား သဗ္ဗနာမ်။) ဧတ္ထ၊ ဤအရာ၌။ (သေယျောကား တဒ္ဓိတ်နာမ်။) သေယျော၊ အထူးသဖြင့် မြတ်၏။ ဝါ၊ အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်၏။

သေယျောတိ သေဋ္ဌော ပါသံသော။ (အင်္ဂုတ္တိုရ်နိကာ၊ ၂။ ၉၆)

သေယျော၌ ယ-ကား ဒွေဘော်တည်း။ ထို့ကြောင့် ရူပသိဒ္ဓိဆရာသည် ‘ပရဒွေဘာ-ဝေါ ဌာနေ’သုတ် ထုတ်ဆိုဖွင့်ပြရာ၌ ယကာရာဒိမိ-ဟု ယ-အက္ခရာ-စသည်၌ ဒွေဘော် ရောက်ကြောင်းကို မိန့်၏။ ပြယုဂ်ကိုလည်း “သေယျော၊ ဇေယျော”စသည်ဖြင့် ထုတ်၏။

ယင်း သေယျော-ဟူသော နောက်ပုဒ်ကို သုဒ္ဓဖြစ်သော ရှေးဧတ္ထပြယုဂ်၌ ဧတ်-ဟု ဆိုအပ်၊ တ-သတ် သုတိသံကဲ့သို့ မိဿကပြယုဂ်ဖြစ်၍ သေတ်-ဟု ဆိုအပ်၊ တ-သတ် သုတိသံဖြင့် သေတ်ယော-ဟု ရွတ်အပ်၏။ တသံယုဂ် မဟုတ်၊ ယသံယုဂ် ဖြစ်ခဲ့၏-ဟူငြားအံ့။ ယသံယုဂ်ပင်ဖြစ်စေကာ သေယျောတိ သေဋ္ဌော-ဟု တ-သတ်ရွတ်နည်း ကုဋ္ဌပစ္စည်းဖြင့် ပြသောကြောင့် ရှေးဧတ္ထပုဒ်နှင့် ထပ်တူ။ သုတိသံ တ-သတ် ယူအပ်၏။

အဘယ်ကဲ့သို့ ယူအပ်သနည်းဟူမူ “ချွတ်ယွင်းစေတတ်၊ မောသောခတ်သို့၊ ဥပစ္ဆေဒ”ဟူသကဲ့သို့တည်း။ ဥပစ္ဆေဒ-၌ ဥပစ်ဆေဒ-ဟု စ-သတ်သံ မဖတ်မူ၍ ရှေး ၂-ပုဒ်နှင့်ထပ်တူ တ-သတ်သံ ယူအပ်သကဲ့ဟူလို။

(ဩဋ္ဌောကား ကိတ်နာမ်၊) ဩဋ္ဌော၊ ကုလားအုတ်။ ဝါ၊ နှုတ်ခမ်း။

သောတ္တိကား နာမ်ပုဒ်၊ နိပါတ်ပုဒ် ၂-ချက်။ ထိုတွင် နာမ်ပုဒ်အတွက်ကို “သောတ္တိ၊ ထိုမိန်းမသည်။ ဝါ၊ အပြစ်မချယ်၊ တင့်တယ်သောမိန်းမသည်”ပေး။ နိပါတ်ပုဒ်အတွက်ကို “သောတ္တိ၊ ချမ်းသာခြင်းသည်”ပေး။ ထိုတွင် နာမ်ပုဒ်အတွက် ရှေးအနက်ကား ဗာလာဝတာရ အလို။ နောက်အနက်ကား သဒ္ဓနိတိအလို။

ဗာလာဝတာရအလို၌ သောတ္တိကို သာ+က္ကတ္ထိ-ပုဒ်ဖြတ်။ သာ-ကို ခွင်း။ ‘ဝါ ပရော- အသရူပါ’ဖြင့် က္က-ကို ချေ။ “သရလောပေ အကာရဿ ဩ”ဟူသော ဗာလာဝတာရသုတ် ဖြင့် အာ-ကို ဩ-ပြု၍ သ ဩ-သို့ကပ်။ ။ သောတ္တိ ပြီး၏။

သဒ္ဓနိတိအလို၌ သောတ္တိကို သု+က္ကတ္ထိ-ပုဒ်ဖြတ်။ သု-သဒ္ဓါ သုန္ဓရအနက်ဟော။ ရှေးအတိုင်း ခွင်းခြင်း၊ ချေခြင်းကို ပြု။ “ဥကာရော ဩကာရံ”ဟူသော သဒ္ဓါနိတိသုတ် (နာ-၄၄)ဖြင့် ဥ-ကို ဩ-ပြု၊ သ ဩ-သို့ ကပ်။ ။ သောတ္တိ ပြီး၏။

ယင်းပုဒ်၏ အကြောင်းယုတ္တိကို သန္နိသဒ္ဓနိတိ (သုတ္တ၊နာ-၄၁)၌ “န စာပိ သောတ္တိ ဘတ္တာရံ၊ ဣဿာစာရေန မညတ္တိ”ဟု ထုတ်ပြအပ်သော အာဂုံပါဒနှင့်တကွ၊ ရှေးဝါကျ၊ နောက်ဝါကျဖြင့် သိအပ်၏။

----- x -----

၂။ ဂရုက၊လဟုကဝယ် အကျဉ်းမှတ်ဖွယ်

ဒုမ္ပိ ဂရု။ (ကစ္စည်းသုတ်)

ဒုမ္ပိ၊ ၂-လုံးအပေါင်း၊ သံယုဂ်နှောင်းသောကြောင့်။ ပုဗ္ဗကွရော၊ ရှေးအကွရာကို။ ဂရု၊ ဂရုကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်၏။

သံယောဂဘူတေ အကွရေ ပရေ။ (ရူပသဒ္ဓါ၊နာ-၅)

ပြယုဂ်ကား ဘိတွာ၊ ဆိတွာ-စသည်တည်း။

ဆန်းကျမ်း (နာ-၂၄၄။ ဂါထာ-၇)၌ကား “သံယောဂါဒိ စ ဒိယော စ ။လ။ ပါဒန္တော ဝါ”ဟူသည်နှင့်အညီ သံယုဂ်အစ၊ ဒိယ၊ ဝိနာ၊ ပါဒန္တ-ဟု ဂရု ၄-ပါး လာ၏။ ရှေး ‘ဒုမ္ပိ ဂရုသုတ်’နှင့် ဆက်ဆံသော သံယောဂပုဗ္ဗဖြစ်သော ဧတံသရ၊ ဩတ်သရ ဂရုကကိုလည်း ကောင်း၊ ဆန်းကျမ်း၌လာသော သံယောဂါဒိဖြစ်သော ဧတံသရ၊ ဩတ်သရ ဂရုကကိုလည်း ကောင်း မောဂ္ဂလာန် ကျမ်းအလို လဟုကကဲ့သို့ မှတ်ရာ၏။

အပိုင်း ၃။] ဒုရုတ္တဒီပနီကျမ်း (ဝတ်ချက်ရွာ၊ လေးထပ်ကျောင်းဆရာတော်) ၄၈၃

“အသရဗျဉ္ဇနတော ပုဗ္ဗရသော စ”။ (သဒ္ဒနိတိသုတ်၊ နှာ-၆၊ ပိုဒ်-၁၁)

အသရဗျဉ္ဇနတော၊ သရကင်းဆိတ် နိဂ္ဂဟိတ်ဖြစ်သောဗျည်း၊ သရကင်းငြား တံခွန်လွှားသောဗျည်းမှ။ ပုဗ္ဗရသော စ၊ ရှေးရသာသည်လည်း။ ဂရ၊ ဂရမည်၏။

ပြယုဂ်ကား သုခံ၊ ဣသိ၊ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ ဗုဒ္ဓမ် သရဏမ် ဂစ္ဆာမိ-စသည်တည်း။ သရကင်းငြား တံခွန်လွှားသော ဗျည်းကို ‘သရေ အန်’သုတ်ဖြင့်လည်း သိအပ်၏။

(“တံခွန်-ကို ပြင်းနတ်-ကောင်းကင် တံခွန်သော်။ ။ နှင်းဆွတ် ဆောင်းနှင့် ချမ်းဂုန်သော်။ ။ ဝင်းထွက် နှောင်းမင် ကျမ်းရန်သော်”ဟူသည်ကို ရှု၍ ရေးထုံးပြုအပ်၏။)

----- x -----

၃။ နိဂ္ဂဟိတ်ဝယ် အကျဉ်းမှတ်ဖွယ်

နိဂ္ဂဟိတ်မည်သည် ဝိန္ဒူတည်း။ “ဝိန္ဒူ နိဂ္ဂဟိတ်” (မောဂ္ဂလာန်သုတ်၊ နှာ-၁၊ ၅၅)။ ဝိန္ဒူ၊ ရေပေါက်သဖွယ်၊ ငယ်ငယ်လုံးလုံးသော ဝဏ္ဏသည်။ နိဂ္ဂဟိတ်၊ မည်၏။ ။ ဝိန္ဒူ-သဒ္ဒါ ရေပေါက်ကို ဟော၏။ လုံးသည်ကိုလည်း ဟော၏။

နိဂ္ဂဟိတေ ကဏေ ဝိန္ဒူ။ (အဘိဓာန်၊ နှာ-၁၃၈၊ ဂါထာ-၁၁၁၅)

အံ ဣ ဥမိတိ ယံ သရတော ပရံ သုယျတိ၊ တံ နိဂ္ဂဟိတံ။ (သဒ္ဒနိတိသုတ်၊ နှာ-၅)

ယံ သဒ္ဒရူပံ၊ အကြင်သဒ္ဒသုတိကို။ အံ ဣ ဥမိတိ၊ ဟူ၍။ သရတော၊ မှ။ ပရံ၊ နှောင်းသည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ သုယျတိ၊ ကြားအပ်၏။ တံ သဒ္ဒရူပံ၊ သည်။ နိဂ္ဂဟိတံ နာမ၊ မည်သည်။ ဘဝတိ၊ ၎င်း။

ပြယုဂ်ကား-

“အဟံ ကေဝဠဂါမသ္မိ၊ အဟံ ကေဝဠဒါရကော”-စသည်တည်း။

အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ကေဝဠဂါမသ္မိ၊ တံငါရွာ၌။ ကေဝဠဒါရကော၊ တံငါသား သူငယ်သည်။ အဟံ၊ ဖြစ်ပြီး။

ဣ-ကို ခံ-ပြု၍ အဟံပြီးစေ။ ဤအရာဝယ် နိဂ္ဂဟိတ်-ဟူသည် သာသနာတော်၌ အခေါ်အဝေါ်တည်း။ သဒ္ဒါကျမ်း၌ကား ထိုနိဂ္ဂဟိတ်ကို အနုသွရ်-ဟု ဆိုကုန်၏။

ဧတ္ထ စ နိဂ္ဂဟိတန္တိ သာသနေ ဝေါဟာရော၊ သဒ္ဒသတ္ထေ ပန တံ အနုသ္မရောတိ ဝဒန္တိ။ (သဒ္ဒနိတိသုတ်၊ နှာ-၅)

ထိုနိဂ္ဂဟိတ်သည် ဝဂ်ဖြစ်သော ဗျည်းကြောင့် ဝဂ္ဂန္တသို့ ရောက်၏။

ဝဂ္ဂန္တံ ဝါ ဝဂ္ဂေ။ (ကစ္စည်းသုတ်)

ဝဂ္ဂေ၊ ဝဂ်ဖြစ်သော ဗျည်းကြောင့်။ ဝဂ္ဂန္တံ၊ ဝဂ်၏အဆုံး င-အပြု၊ ဥ-အပြု၊ ဏ-အပြု၊ န-အပြု၊ မ-အပြုသို့။ ဝါ၊ အချို့သဖြင့်။ ပပေါတိ၊ ရောက်၏။

တစ်နည်းကား ဝဂ္ဂေ၊ မိမိဝဂ်ဖြစ်သော ဗျည်းကြောင့်။ ဝဂ္ဂန္တံ၊ မိမိဝဂ္ဂန္တအဆုံးသို့။ ဝါ၊ ဖြင့်။ ပပေါတိ၊ ၏။

မိမိဝဂ်ဖြစ်သော ဗျည်းနှောင်းရာ မိမိဝဂ္ဂန္တသာ ရောက်၏။ တပါးသော ဝဂ္ဂန္တ မရောက်ရာ-ဟူလို။

ဝဂ္ဂန္တံ ဝါ ဝဂ္ဂေ။ (ဇူပသိဒ္ဓိသုတ်၊ နှာ-၃၅)

ပြယုဂ်ကိုလည်း တဏှာကံရော၊ ရဏဉ္စဟော၊ သဏ္ဍိတော၊ ဇုတိန္ဒရော၊ သမ္ပ-တောတိအာဒိသု နိစ္စံ-ဟု အစဉ်သဖြင့် ထုတ်၏။ နိစ္စံ-ပုဒ်ဖြင့် ဤပြယုဂ်တို့ကား နိစ္စဝိဓိ-ဟု ပြ၏။

ဝဂ္ဂေ ဝဂ္ဂန္တော။ (မောဂ္ဂလာန်သုတ်၊ နှာ-၆၂) ယင်းသုတ်၏ အစီအရင်၌ “နိစ္စံ ပဒမဇ္ဈေ ဂန္ဓာ၊ ကွစ’ညတြာပိ သန္တိဋ္ဌတိ”ဟု လာ၏။

အယံ၊ ဤဝဂ္ဂန္တအပြုသည်။ (ထည့်) နိစ္စံ၊ အမြဲ။ ပဒမဇ္ဈေ၊ ပုဒ်၏အလယ်၌။ ဟောတိ၊ ၏။ ယထာ၊ ဥဒါဟရုဏ် အဘယ်နည်းဟူမူကား။ (ထည့်) ဂန္ဓာ၊ ဂန္ဓာ-အစရှိသည်တည်း။ ဂန္ဓာ၊ သွား၍။ ကွစိ၊ အချို့သော ပြယုဂ်၌။ အညတြာပိ၊ ပုဒ်၏-အစ၊ အဆုံး၌လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ယထာ၊ ဥဒါဟရုဏ် အဘယ်နည်းဟူမူ။ (ထည့်) သန္တိဋ္ဌတိ၊ သန္တိဋ္ဌတိ-အစရှိသည်တည်း။ သန္တိဋ္ဌတိ၊ ကောင်းစွာ တည်၏။

ဂန္ဓာ-ပုဒ်ကို ဂံ-တွာ-ဟု ဝိနွှာနှင့်တကွ တည်၊ ထို၌ ရှေး ဂ-ပုဒ်၏နောက်ဆွယ် တွာ-ပစ္စည်း၏ရှေ့ဝယ် တည်သောဝိနွှာသည် ပဒမဇ္ဈနိဂ္ဂဟိတ် မည်၏။ ကာရိလည်း မည်၏။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဝဂ္ဂန္တ-န ပြု၍ ဂန္ဓာ-ဟု ပုဒ်ပြီးသောကာလ ပဒမဇ္ဈဝဂ္ဂန္တ မည်၏။ ကာရိယလည်း မည်၏။ ဤဝဂ္ဂန္တကား နိစ္စဝိဓိ-ဟူ၏။

သန္တိဋ္ဌတိ-ပုဒ်ကိုလည်း သံ-တိဋ္ဌတိ-ဟု ဝိနွှာနှင့်တကွ တည်။ ထို၌ နောက်တိဋ္ဌတိ-ပုဒ်၏အစ၊ ရှေးသ-ပုဒ်၏အဆုံး၌ တည်သောဝိနွှာသည် ပဒါဓိ-ပဒန္တနိဂ္ဂဟိတ် မည်၏။ ကာရိလည်း မည်၏။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဝဂ္ဂန္တ-န ပြု၍ သန္တိဋ္ဌတိ-ဟု ပုဒ်ပြီးသောကာလ ပဒါဓိပဒန္တ-ဝဂ္ဂန္တ မည်၏။ ကာရိယလည်း မည်၏။

အပိုင်း ၄။] ဒုရုတ္တဒီပနီကျမ်း (ဝတ်ချက်ရွာ၊ လေးထပ်ကျောင်းဆရာတော်) ၄၈၅

သန္တိဋ္ဌတိပြယုဂ်ကို ထောက်သော် ပဒန္တပဒါဒိ-ဆိုလိုလျက် ပဋိလောမအားဖြင့် ပဒါဒိပဒန္တ-ဟု ဆိုသတည်း။ ဤဝဂ္ဂန္တကား အနိစ္စဝိဓိ-ဟူ၏။ မပြီးသေးသောပုဒ်သည် ကာရီ မည်၏။ ပြီးပြီးသောပုဒ်သည် ကာရီယ မည်၏။ (အနိဋ္ဌိတံ ပစံ ကာရီ နိဋ္ဌိတံ ကာရီယံ အဝေ၊ ကာရီကာ) ဝဂ္ဂန္တသည် နိဂ္ဂဟိတန္တနှင့် မကင်းဖြစ်၍ နိဂ္ဂဟိတန္တနှင့်တကွ ပြလိုက်သည်။

ထိုဂန္ဓာ-စသော ပြယုဂ်တို့သည် ဥ တ်ကမ္မဝါဒ်လောသော ပြယုဂ် မဟုတ်ရကား ဥ တ်ကမ္မဝါဒ်လောသော ပြယုဂ်ကို နောက်၌ ထုတ်ဆိုအံ့။ သာသနာကျမ်း၌ င-သက်သက် အဆုံးရှိသောပုဒ်သည်လည်းကောင်း၊ င-ဗျည်းနှောင်းသောကြောင့် ဝဂ္ဂန္တ င-အပြုသည် လည်းကောင်း မရှိ။ “ငကာရန္တံ ငါဒေသော နတ္ထိ သာသနေ”။ (ကမ္မာယနဝဏ္ဏနာ)

၄။ ဝိမုတ္တဝယ် အကျဉ်းမှတ်ဖွယ်

ကရဏာနိ အနိဂ္ဂဟေတွာ ဝိဝဋေန မုခေန ဝတ္ထဝံ ဝိမုတ္တံ။ (သဒ္ဒနိတိသုတ်၊ နှာ-၇)

ဓမ္မဋ္ဌိတတာ၊ ဓမ္မနိယာမတာ၊ ကုသလာ ဓမ္မာ-ဟူသည်တို့ကား ဥပလက္ခဏနည်း အားဖြင့် ထုတ်သော ပြယုဂ်တို့တည်း။ ဓမ္မဋ္ဌိတတာ၊ အဝိဇ္ဇာ-စသော အကြောင်းတရား တည်သည်၏ အဖြစ်။ ဓမ္မနိယာမတာ၊ အဝိဇ္ဇာ-စသော အကြောင်းတရား မြဲသည်၏အဖြစ်။ ကုသလာ ဓမ္မာ၊ ကုသိုလ်တရားတို့။

ဓမ္မ၊ ဓမ္မာ-ပုဒ်တို့ကား ဝဂ္ဂန္တမဟုတ်။ ‘ဓရာဒိဟိ ရမ္မော’သုတ်ဖြင့် ဓရဓာတ် + ရမ္မ ပစ္စည်းသက်၍ ‘ရမ္မိ ရန္တော ရာဒိနော’သုတ်ဖြင့် ဓာတွန်ရနှင့်တကွ ရအနုဗန်ကို ချေ၍ ဓမ္မ၊ ဓမ္မာ-ဟု ပြီးသောပုဒ်တို့တည်း။ ဆိုခဲ့ပြီးသော တဏှာကံရော-အစ၊ သမ္မတော-အဆုံး ရှိသော ဝဂ္ဂန္တပြယုဂ်တို့ကိုလည်း ဖွင့်၍ရွတ်ချင်း တူသောကြောင့် ဝိမုတ္တ-ဟု ယူအပ်ကုန်၏။

တူဟန်ကား-

- ဓမ္မဋ္ဌိတတာ၌ ဓမ္မ-ဟု ဖွင့်၍ ရွတ်အပ်၊
- မ-သတ်သုတိသံကဲ့သို့ ‘တဏှာကံရော’၌ ဖွင့်၍ ရွတ်အပ်၊
- င-သတ်သုတိသံ၊ ‘ရဏဉ္စဟော’၌ ဖွင့်၍ ရွတ်အပ်၊
- ည-သတ်သုတိသံ၊ ‘သံဏ္ဍိတော’၌ ဖွင့်၍ ရွတ်အပ်၊
- မုဒ္ဒဇ ဏသတ်သုတိသံ၊ ‘ဇုတိန္ဒရော’၌ ဖွင့်၍ ရွတ်အပ်၊

- ဒန္တဇနသတ်သုတိသံ၊ 'သမ္ပတော'၌ ဖွင့်၍ ရွတ်အပ်၊

မ-သတ်သုတိသံ တူကြသတည်း။

ဤရွှေ့ ဝိမုတ္တဝယ် အကျဉ်းမှတ်ဖွယ်။ ဤကား သိထိလံ ဓနိတဉ္စ၊ ဒီယရသံ-
စသော ဂါထာဝယ် ယထာရဟ အကျဉ်းမှတ်ဖွယ်တည်း။

----- x -----

[၅] အဋ္ဌကထာမိန့်ချက်နှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ဟန်

ဥပသမ္ပဒကံအရာ ဥ တ်ကမ္မဝါဝယ် “သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော”ဟူသော
ဝါကျ၌ အချို့သောဆရာတို့သည် ပဒမဇ္ဈနိဂ္ဂဟိတဖြစ်သော သံယော-ဟူသော ပုဒ်ကို
ကဝဂ္ဂန္တ-သရကင်းလတ် ငသတ်နှင့် သယော-ဟု ဖတ်ရွတ်ကုန်၏။ ထိုသို့ ဖတ်ရွတ်ခြင်း
သည် အဋ္ဌကထာမိန့်ချက်နှင့်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဒါကျမ်းအတွက်နှင့်လည်းကောင်း ပဋိပက္ခ
ဖြစ်သောကြောင့် ကံပျက်၏။ အဋ္ဌကထာမိန့်ချက်နှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ဟန်ကား-

နိဂ္ဂဟိတေ ကတ္ထဗ္ဗေ ဝိမုတ္တန္တိ။ (ပရိဝါအဋ္ဌကထာ။နာ-၂၄၈)

နိဂ္ဂဟိတေ၊ ကို။ ကတ္ထဗ္ဗေ၊ ရွတ်အပ်လျက်။ ဝိမုတ္တံ၊ ကို။ ကရောတိ၊ ဖတ်ရွတ်ခြင်းကို
ပြု၏။ ကမ္ပံ ဘိဇ္ဇတိ၊ ကံပျက်၏။ (၂-ပုဒ်ထည့်)

အဓိပ္ပါယ်ကား ကရိုဏ်းကို နှိပ်၍ ပိတ်သောခံတွင်းဖြင့် နာသိကဋ္ဌာန် နှာခေါင်းသံ
မကင်းစေရ။ သံယော-ဟု ပဒမဇ္ဈနိဂ္ဂဟိတရွတ်အပ်လျက် ကရိုဏ်းကို မနှိပ်မပိတ်သော
ခံတွင်းဖြင့် နာသိကဋ္ဌာန် နှာခေါင်းသံ ကင်းလျက် ကဝဂ္ဂန္တ-သရကင်းလတ် င-သတ်နှင့်
သယော-ဟု ဝိမုတ္တရွတ်သည့်အတွက်ကြောင့် ကံပျက်၏-ဟူလို။

----- x -----

[၆] သဒ္ဒါကျမ်းအတွက်နှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ဟန်

ပဒမဇ္ဈေ ပဒန္တေ ဝါ၊ ငြိတံ ဗိန္နံ သရာနုရံ။

ဥတ္တိယံ ကမ္မဝါစာယံ၊ ဘဏေ နိဂ္ဂဟိတန္တကံ။ ။ (ကစ္စာယနဝဏ္ဏနာ)

ပဒမဇ္ဈေ ဝါ၊ ပုဒ်၏အလယ်၌လည်းကောင်း။ ပဒန္တေ ဝါ၊ ပုဒ်၏အဆုံး၌လည်းကောင်း။
ပဒါဒိ ဝါ၊ ပုဒ်၏အစ၌လည်းကောင်း (ယင်းပုဒ်ကို ဝါ-သဒ္ဒါဖြင့်ယူ။) ငြိတံ၊ တည်သော။ သရာနုရံ၊

အပိုင်း --။] ဒုရုတ္တဒီပနီကျမ်း (ဝတ်ချက်ရွာ၊ လေးထပ်ကျောင်းဆရာတော်) ၄၈၇

ရဿသရသို့ အစဉ်လိုက်သော။ ဝိန္နု၊ ဝိန္နုကို။ ဥတ္တိယံ၊ ဌလည်းကောင်း။ ကမ္မဝါစာယံ၊ ဌလည်းကောင်း။ နိဂ္ဂဟိတန္တကံ၊ နိဂ္ဂဟိတ်အဆုံးရှိတိုင်းသာ။ ဘဏော၊ ရွတ်ရာ၏။

လိုရင်းအဓိပ္ပါယ်ကား ပဒမဇ္ဈဌတည်သော ဝိန္နုကိုလည်းကောင်း၊ ပဒန္တ၊ ပဒါဒိဌ တည်သော ဝိန္နုကိုလည်းကောင်း ဥ တ်၊ ကမ္မဝါအရာ၌ နိဂ္ဂဟိတ်အဆုံးရှိတိုင်းသာ ရွတ်ရာ၏။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဝဂ္ဂန္တအနေ ရောက်စေ၍ ဝိမုတ္တ မရွတ်လေနှင့်၊ ရွတ်သော် ကံပျက်၏-ဟူလို။

ပြယုဂ်ထုတ်သော် ပဒမဇ္ဈနိဂ္ဂဟိတ်၌ သံယော-ပုဒ်ကို ထုတ်အပ်၏။ ထိုပုဒ်၌ သ-ပုဒ်၏နောက်ဆွယ် ယ-ပုဒ်၏ရှေ့ဝယ် တည်သောဝိန္နုသည် ပဒမဇ္ဈနိဂ္ဂဟိတ် မည်၏။ ထိုပုဒ်ကို ဥ တ်၊ ကမ္မဝါအရာဖြစ်၍ နိဂ္ဂဟိတ်အဆုံးရှိတိုင်းသာ ရွတ်ရာ၏။ ကဝဂ္ဂန္တ င-သတ်နှင့် သယော-ဟု မရွတ်အပ်။

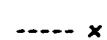
ရုပ်ပြီးဟန်ကား သံပုဗ္ဗ- ဟနဓာတ်+ရပစ္စည်းဖြစ်၍ သံဟနညာယ ဝါ ရော ယော- သုတ်ဖြင့် ဟနဓာတ်ကို ယ-ပြု၍ သံယော-ဟု ပြီးစေ။ ဤကား ကစ္စည်းကျမ်း၊ ရူပသိဒ္ဓိ၊ သဒ္ဓနိတိကျမ်းအလို၊ မောဂ္ဂလာန်ကျမ်းအလို ကိပစ္စည်း-ဟု ဆို၏။

ကိမ္ဘိ ယော ပရိပစ္စာသမောဟိ။ (မောဂ္ဂလာန်သုတ်။နာ-၃၄၊၁၉၆)

ကိမ္ဘိ၊ ကိပစ္စည်းကြောင့်။ ပရိပစ္စာသမောဟိ၊ ပရိသဒ္ဓါ၊ ပတိသဒ္ဓါ၊ အာသဒ္ဓါ၊ သံသဒ္ဓါ၊ ဩသဒ္ဓါတို့နောက်မှ။ ယော၊ ဟနဓာတ်၏ ယ-အပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပဒန္တပဒါဒိနိဂ္ဂဟိတ်၌ ဥပသမ္ပဒံ ယာစတိ-ပုဒ်ကို ထုတ်အပ်၏။ ထိုပုဒ်၌ ဥပသမ္ပဒ ပုဒ်၏အဆုံး၊ ယာစတိပုဒ်၏အစ၌ တည်သောဝိန္နုသည် ပဒန္တပဒါဒိနိဂ္ဂဟိတ် မည်၏။ ထိုပုဒ်ကို နိဂ္ဂဟိတ်အဆုံးရှိတိုင်းသာ ရွတ်ရာ၏။ 'မဒါ သရေ'သုတ်၌ မဒါ-ဟူသော ယောဂ-ဝိဘာဂဖြင့် ယ-ဗျည်းနှောင်းသောကြောင့် ဒ-ထက်ရှိသော နိဂ္ဂဟိတ်ကို ပဝဂ္ဂန္တ မ-ပြု၍ တံခွန်လွှား မ-သတ်နှင့် ဥပသမ္ပဒမ် ယာစတိ-ဟု မရွတ်အပ်။ ဤမျှသဒ္ဓါကျမ်းအတွက်နှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ဟန်။

ဤရွှေ သံယောပုဒ်ဝယ် အကျဉ်းမှတ်ဖွယ်။

အယံ နာဂေါ-ဟူသောပုဒ်၌ နာဂေါ-ဟု ဒီယဖြင့် ရွတ်အပ်လျက် နဂေါ-ဟု ရဿဖြင့် ရွတ်သော် ပါဠိတော်နှင့်မလျော်သော အနုနုပဌာနဖြစ်၍ စင်စစ်မအပ်။ အဋ္ဌကထာ၌ ဒီယ၊ ရဿ-စသော ဖိ-ဌာနအရာ၌ ဒီယကို ရဿ၊ ရဿကို ဒီယ-စသည်ဖြင့် ပြန်လှန်၍

F.32-D

ရွတ်မိသော်လည်း ကမ္မဝါစာ မပျက်ကြောင်းကို “ဧဝံ ဝုတ္တေပိ ကမ္မဝါစာ န ကုပ္ပတိ” ဟု ဆိုသည် မဟုတ်လော-ဟူငြားအံ့။ ပရိဝါအဋ္ဌကထာ (နာ-၂၄၈)၌ ဆို၏။ ဆိုသော်လည်း ထိုစကားကို အဋ္ဌကထာဆရာသည် ‘ဗဟူသု-ဟု ဒီယနှင့် ရွတ်အပ်လျက် ဗဟူသု-ဟု ရဿနှင့် ရွတ်ခြင်း’ ပါဠိတော်နှင့်လျော်သော အနုရူပဌာနကို ရည်၍သာ “ကမ္မဝါစာ န ကုပ္ပတိ” ဟု ဆိုအပ်၏။

‘နာဂေါ-ဟု ဒီယဖြင့် ရွတ်အပ်လျက် နဂေါ-ဟု ရဿဖြင့် ရွတ်မိခြင်း’ ပါဠိတော်နှင့် မလျော်သော အနုရူပဌာနကို ရည်၍ မဆို။ သို့ဖြစ်၍ မအပ်။ “သယောတိ ဝတ္ထဗ္ဗေ သံယောတိ ဝါ” စသည်တို့၌လည်း နည်းတူ။

အထောက်သာဓကကို “ဒီယေ ဝတ္ထဗ္ဗေ ရဿန္တိ” စသည်ဖြင့် ထုတ်ပြခဲ့ပြီ။ “နာဂံ ဥပသမ္မာဒေယျ” ဟူသောဝါကျ၌ ဥပသမ္မာဒေယျ-ပုဒ်ကား ဗျည်းနှင့်ရောသော မိဿကပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် သေယျောပုဒ်ကဲ့သို့ တ-သတ်သံ ဥပသမ္မာဒေဝိယ-ဟု ရွတ်အပ်၏။ “စော တဿ” ဟူသော သဒ္ဒနိတိသုတ် (နာ-၂၇) ဖြင့် တ-ကို စ-ပြုသော ဘဇ္ဇော-ပြယုဂ်ကဲ့သို့ ဤ၌ တံခွန်လွှားသော တ-ကို ယင်းသုတ်ဖြင့် စ-ပြု၍ စ-သတ်သံ ဥပသမ္မာဒေဝိယ-ဟု ရွတ် သော်လည်း သင့်လျော်၏။

ဧဝံသရ၏ မူလဥဒါဟရုဏ်၌ ဧတ္ထ သေယျော-ဟု နာမ်ပုဒ်ကိုသာ ရူပသိဒ္ဓိဆရာ၊ သဒ္ဒနိတိဆရာတို့ ထုတ်၏။ ဥပသမ္မာဒေယျ-စသော ကြိယာပုဒ်ကို မထုတ်ကုန်-ဟူငြားအံ့။ ထိုဆရာတို့ မထုတ်ကုန်သော်လည်း အနုတ္တမာဂတဖြစ်သော ရှေးဧသရ၌ နောက် ‘ယဒ္ဓေ’ သံယုဂ်ကပ်၍ ဧယုဝိဘတ်-ဟု ဆိုအပ်သော အာချာတ်ကြိယာနှင့်တကွ ဥပသမ္မာဒေယျ-စသောပုဒ်တို့ကို ပါဠိတော်၌ ထုတ်သောကြောင့် ကြိယာပုဒ်သည်လည်း မုချ ဥဒါဟရုဏ် မှန်၏-ဟု ဧကန် သိအပ်၏။

အနုသာသနအရာ၌ ‘အနုသာသေယျ’ ပုဒ်၊ ‘အာဂစ္ဆေယျ’ ပုဒ်၊ ‘ပုစ္ဆေယျ’ ပုဒ်၊ ကမ္မဝါ ၌ ‘သော ဘာသေယျ’ ပုဒ်၊ သီမာသမ္မဟနနအရာ၌ ‘သမ္မဟနေယျ’ ပုဒ်-စသည်တို့၌လည်း နည်းတူ မှတ်ယူအပ်၏။ သီမာသမ္မဟတိအရာ၌ ‘ဂါမဉ္ဇ၊ ဂါမူပစာရဉ္ဇ’ ပုဒ်တို့ကို အချို့သော ဆရာတို့သည် စ-ဝဂ္ဂန္တ ည-သတ်သံ မရွတ်ဘဲ ကဝဂ္ဂန္တ င-သတ်သံ ရွတ်ကုန်၏။ ထိုသို့ ရွတ်ခြင်းသည် ဒုရုတ္တဖြစ်၍ စင်စစ်မအပ်။

ဧဝံ ဝဒန္တောပိ အညသ္မိ အက္ခရေ ဝတ္ထဗ္ဗေ အညံ ဝဒတိ၊ ဒုရုတ္တံ ကရောတိတိ ဝုစ္စတိ။
(ပရိဝါအဋ္ဌကထာ။ နာ- ၂၄၈)

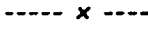
ဧဝံ၊ ဤသို့ ။ ဝဒန္တောပိ၊ ရွတ်သောရဟန်းကိုလည်း။ အညသ္မိ ။လ။ ကရောတိတိ၊ အညသ္မိ ။လ။ ကရောတိ-ဟူ၍ ။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ပါဠိအနက် ထင်ပြီ။

အပိုင်း --။ | ဒုရုတ္တဒီပနီကျမ်း (ဝတ်ချက်ရွာ၊ လေးထပ်ကျောင်းဆရာတော်) ၄၈၉

အဋ္ဌကထာ၌ သိထိလကို ခနိတရွတ်ခြင်း၊ ခနိတကို သိထိလရွတ်ခြင်း၊ နိဂ္ဂဟိတကို ဝိမုတ္တရွတ်ခြင်း၊ ဝိမုတ္တကို နိဂ္ဂဟိတရွတ်ခြင်း ၄-ရပ်ကိုသာ ဒုရုတ္တ-ဟု ပြအပ်သည် မဟုတ် လော ဟူငြားအံ့။ ယခင်ရွတ်ခြင်း ၄-ရပ်ကိုသာ ဒုရုတ္တ-ဟု ပြအပ်သည် မဟုတ်။ အဝုတ္တသိဒ္ဓိ နည်းအားဖြင့် သိထိလကို အညသိထိလရွတ်ခြင်း၊ ခနိတကို အညခနိတရွတ်ခြင်း၊ ဝိမုတ္တကို အညဝိမုတ္တရွတ်ခြင်း ၃-ရပ်ကိုလည်း ဒုရုတ္တ-ဟု အကြင်ကြောင့် ပြအပ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝိမုတ္တဖြစ်သော စ-ဝဂ္ဂန္တ ည-ကို ကဝဂ္ဂန္တ င-သတ်သံ ဖတ်ခြင်းသည် အလျှင်းပင် မအပ်သည် သာတည်း။

ဤ၌ ဝိမုတ္တ၊ အညဝိမုတ္တတို့ သဘောတူကြသောကြောင့် ဝဂ္ဂန္တ၊ အညဝဂ္ဂန္တကို ယူ။ အကြောင်းကို ထုတ်ဆိုခဲ့ပြီးသော “ကရဏာနိ ။လ။ ဝိမုတ္တ” ဟူသော သဒ္ဓနိတိသုတ်၊ ဓမ္မဋ္ဌိတတာ-စသော ပြယုဂ်၊ တဏှာဂ်ရော-စသော ပြယုဂ်အားဖြင့် မှတ်သားအပ်၏။ နိဂ္ဂဟိတကား ဧကက္ခရဖြစ်သောကြောင့် နိဂ္ဂဟိတ၊ အညနိဂ္ဂဟိတ-ဟု ဘေဒ မရသင့်ပြီ။

တစ်နည်းကား အံ၊ က္ကံ၊ ဉံ-ဟု မှီရာ သုဒ္ဓအားဖြင့် ၃-ပါး၊ သုခံ၊ ကုသိံ၊ စက္ခံ-ဟု မှီရာ မိဿကအားဖြင့် ၃-ပါး ပြားသင့်၏။ ဥ တ်ကမ္မဝါတို့၌ ရသင့်၊ မရသင့်ကို ထောက်ချင့်၍ ယူ။

[၇] အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်းအားဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ပြသော ရွတ်နည်း ၃-ပါး

- အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်းအားဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ပြသော ရွတ်နည်း ၃-ပါးတို့တွင်-
 - ပဌမရွတ်နည်း၌ ဒန္တဇပဌမက္ခရာ တ-နှင့် သုဏာတု မေ-ဟု ရွတ်အပ်လျက် သိထိလ ၁-ပါးပြောင်း၍ မုဒ္ဓဇပဌမက္ခရာ ဋ-နှင့် သုဏာဋျ မေ-ဟု ရွတ်သော် သိထိလကို အညသိထိလ ရွယ်ရာကျသောကြောင့် ဒုရုတ္တဖြစ်၏။
 - ဒုတိယရွတ်နည်း၌ စတုတ္ထက္ခရာ ယ-နှင့် ဘန္တေ သံယော-ဟု ရွတ်အပ်လျက် ခနိတ ၁-ပါးပြောင်း၍ ဘန္တေ သံခေါ-ဟု ရွတ်သော် ခနိတကို အညခနိတ ရွတ်ရာကျသောကြောင့် ဒုရုတ္တဖြစ်၏။
 - တတိယရွတ်နည်း၌ စ-ဝဂ္ဂန္တည-နှင့် ဂါမဉ် စ၊ ဂါမူပစာရဉ် စ-ဟု ရွတ်အပ်လျက် ဝဂ္ဂန္တ ၁-ပါးပြောင်း၍ က-ဝဂ္ဂန္တ၊ င-နှင့် ဂါမင် စ၊ ဂါမူပစာရင် စ-ဟု ရွတ်သော် ဝိမုတ္တကို အညဝိမုတ္တ ရွတ်ရာကျသောကြောင့် ဒုရုတ္တဖြစ်၏။

F.32-B

ဆိုအပ်ပြီးသောနည်း ၃-ပါးကို ရည်၍ ဝိမတိဋီကာ (၂၂၃၁၅), ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ (၂၂၂၉)တို့၌-

တကာရဿ ထကာရံ အကတွာ သုဏာတု မေတိအာဒိ အဝတွာ ဝဂ္ဂန္တရေ သိထိလ-
မေဝ ကတွာ သုဏာဋ္ဌ မေတိအာဒိ ဝဒန္တောပိ ဒုရုတ္တံ ကရောတိယေဝ ဌပေတွာ
အနုရူပံ အာဒေသံ။

ဟု မိန့်၏။

တကာရဿ၊ ပဌမ တ-အက္ခရာကို။ ထကာရံ ဒုတိယ ထ-အက္ခရာကို။ အကတွာ၊
မပြုဘဲ။ (တ-ကို ထ-ပြု၍ သုဏာထု-ဟု မရွတ်ဘဲ ဟူလို။) သုဏာတု မေ-တိအာဒိ၊ သုဏာတု
မေ-ဤသို့ စသည်ကို။ အဝတွာ၊ အနိရူပအာဒေသအတိုင်း မရွတ်မူ၍။ ဝဂ္ဂန္တရေ ဝဂ် ၁-
ပါး၌။ သိထိလမေဝ၊ ကိုသာ။ ကတွာ၊ ပြု၍။ အနုရူပံ၊ လျော်သော။ အာဒေသံ၊ ကို။
ဌပေတွာ၊ ၍။ သုဏာဋ္ဌ မေ-တိအာဒိ၊ သုဏာဋ္ဌ မေ-ဤသို့ စသည်ကို။ ဝဒန္တောပိ၊ ရွတ်
သောရဟန်းသည်လည်း။ ဒုရုတ္တံ၊ မကောင်းသဖြင့် ရွတ်ခြင်းကို။ ကရောတိယေဝ၊ ပြုသည်
သာတည်း။

သုဏာဋ္ဌ မေတိအာဒိ-၌ အာဒိသဒ္ဓါဖြင့် ဒုတိယဒုရုတ္တရွတ်နည်း၊ တတိယဒုရုတ္တ
ရွတ်နည်းတို့ကိုယူ။ ဒုရုတ္တဖြစ်ဟန် မှတ်ရန်တစ်နည်းကား နိဂ္ဂဟိတကို ဝဂ္ဂန္တပြုရာ၌ တပါး
သော ဝဂ်အက္ခရာ နှောင်းသည်ရှိသော် တပါးသော ဝဂ္ဂန္တ မရောက်ရာ။

ဝဂ္ဂန္တံ ဝါ ဝဂ္ဂေတိ သုတ္တေန နိဂ္ဂဟိတဿ ဝဂ္ဂန္တကရဏေ သတိ အညဝဂ္ဂန္တသ္မိ
ပရေ အညဝဂ္ဂန္တံ န ပါပုဏာတိ။ (ဝိနယာလင်္ကာရ)

ဝဂ္ဂန္တံ ဝါ ဝဂ္ဂေတိ သုတ္တေန၊ ဝဂ္ဂန္တံ ဝါ ဝဂ္ဂေ-ဟူသောသုတ်ဖြင့်။ နိဂ္ဂဟိတဿ၊ ကို။
ဝဂ္ဂန္တကရဏေ၊ ဝဂ်၏အဆုံး င-စသော ခရာကို ပြုရာ၌။ အညဝဂ္ဂန္တသ္မိ၊ တပါးသော ဝဂ်-
အက္ခရာသည်။ ပရေ နှောင်းသည်။ သတိ၊ ရှိသော်။ အညဝဂ္ဂန္တံ၊ တပါးသော ဝဂ်၏အဆုံး
င-စသော ခရာသို့။ န ပါပုဏာတိ၊ မရောက်။

မိမိ ဝဂ်အက္ခရာနှောင်းရာ မိမိဝဂ္ဂန္တသာ ရောက်ရာ၏။ တပါးသော ဝဂ္ဂန္တ-မရောက်
ရာ ဟူလို။ “ဂါမဉ္ဇ၊ ဂါမူပစာရဉ္စ”ဟူသော ပုဒ်သည်လည်း စ-ဝဂ္ဂန္တပုဒ်တည်း။ က-ဝဂ္ဂန္တပုဒ်
မဟုတ်။ ‘ဉ’ကို ‘င’ပြုသော အစီအရင်လည်း သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ မထင်။ ထိုသို့လျက် “ခုတ်ရာ
တပါး၊ ရှုရာတခြား”ဟူသကဲ့သို့ “ဂါမဉ် စ၊ ဂါမူပစာရဉ် စ”ဟု စ-ဝဂ္ဂန်၊ ဉ သတ်သံ ရွတ်အပ်
လျက် “ဂါမင် စ၊ ဂါမူပစာရင် စ”ဟု ကဝဂ္ဂန် ငသတ်သံရွတ်ခြင်းသည် အလျှင်းပင် မတန်၊
ဒုရုတ္တဇကန်တည်း။

အပိုင်း --။ | ဒုရုတ္တဒီပနီကျမ်း (ဝတ်ချက်ရွာ၊ လေးထပ်ကျောင်းဆရာတော်) ၄၉၁

ပျို့လင်္ကာနှင့်ဟပ်၍ ဖတ်သင့်၊မဖတ်သင့် မှတ်ရန်ကား-

- “သား၏ရုပ်ရည်၊ သီဒါမည်သား၊ ရေကြည်မြေ၊ တစ်ပေါက်ကျက၊ မိဘတို့ဝမ်း၊ ငြိမ်းစတမ်း”

ဟူသော စ-ဝဂ္ဂန်၊ ၂ ကာရန်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊

- “သဘောမှတ်ကြုံ၊ နဂါးဘုံတို့၊ ယုံယုံကြည်ကြည်၊ လူတို့ပြည်သို့၊ စိတ်ရည် ထင်လှည့်၊ ပီတိပြည့်လျက်”

ဟူသော စ-ဝဂ္ဂန်၊ ၂ ကာရန်ကဲ့သို့လည်းကောင်း ‘ဂါမင် စ ဂါမူပစာရင် စ’ဟု စ-ဝဂ္ဂန်၊ ၂ ကာရန် ဖတ်သင့်၏။

“ရောင်တောက်ပလွင်၊ သမိုက်ပြင်ထက်၊ အောင်မြင်ခါသင့်၊ သစ္စာပွင့်သား၊ မြင့်အံ့သသူ”

ဟူသော ကဝဂ္ဂန် ၄-ကာရန်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊

“မယ်တော်မိခင်၊ အိမ်မက်မြင်သော်၊ ပုံပြင်ခင်းခင်း”ဟူသော ကဝဂ္ဂန် ၄ကာရန်ကဲ့သို့လည်းကောင်း ‘ဂါမင် စ ဂါမူပစာရင် စ’ဟု က-ဝဂ္ဂန်၊ ၄ကာရန် မဖတ်သင့်၊ ဖတ်သော် ဒုရုတ္တဖြစ်၏။

တစ်ကြောင်းလည်း ဘူရိဒတ်ဇာတ်ပေါင်း၌ “သောတာပန္န၊ တျတ်ထမတန်၊ လောကီလွန်လျက်၊ ဓမ္မန် စရေး၊ ဆုံးမပေးသည်၊ သံလေးနက်စွာ၊ ဟောသောခါမူ”ဟူ၍ ဓမ္မဉ္စရေ-ကို တဝဂ္ဂန် ၄-ကာရန်နှင့် ဓမ္မန်စရေး-စပ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရာမညတိုင်းသား ရဟန်းများ တို့သည် ပဉ္စင်ပုဒ်ကို ပန်စင်-ဟု ခေါ်ဝေါ်ဖတ်ရွတ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း ၂ တ်ကမ္မဝါအရာ ‘ဂါမန် စ ဂါမူပစာရန် စ’ဟု နသတ်သံ ဖတ်ရွတ်ကြမူ ဌာန်ချင်းလည်း မတူ၊ သုတိသံလည်း မတူသောကြောင့် မအပ်-ဟူ၍ ယူအပ်၏။

“ဂါမဉ္စ ဂါမူပစာရဉ္စ”ဟု စဝဂ္ဂန္တ ၂ နှင့်ရှိသည်ကို “ဂါမံ စ ဂါမူပစာရံ စ”ဟု နိဂ္ဂဟိတန္တဖတ်မူ ဝိမုတ္တကို နိဂ္ဂဟိတန္တဖတ်ရာ ကျသောကြောင့် ဧကန္တကံ ပျက်၏။ “ဝိမုတ္တေ ကတ္တဗ္ဗေ နိဂ္ဂဟိတန္တိ”ဟု လာသော အဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၂၄၈)ကို ထောက်။ သို့တည်းမဟုတ် ယင်း ၂-ပုဒ်သည် ဟောတော်မူရင်း ကာလကပင် နိဂ္ဂဟိတန္တနှင့် “ဂါမံ စ ဂါမူပစာရံ စ”ဟု အကယ်၍ ဟောတော်မူသည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုသို့ဖြစ်သော် ဟောတော်မူရင်းကို နှလုံးသွင်း၍ နိဂ္ဂဟိတန္တ ဖတ်သော် သင့်လျော်ပါ၏။ ကျမ်းဂန်ထင်ပေါ် မထေရ်ကျော်အရှင်မြတ်တို့လည်း ဖတ်တော်မူကြကုန်၏။ ဝုဋ္ဌာနကံ-အရာ၌ “ပဋိစ္စန္ဒာနဉ္စ၊ အပ္ပဋိစ္စန္ဒာနဉ္စ”ပုဒ်တို့ကိုလည်း နည်းတူ ဖတ်ယူအပ်ကုန်၏။

ယုတ္တာယုတ္တံ ဝိစိန္တေယျ၊ ယုတ္တံ ဂဏှေယျ ပညဝါ။
အယုတ္တံ စေ ဝိဿဇ္ဇေယျ၊ မာနဒေါသံ န စာကရေ။ ။

ပညဝါ၊ ပညာရှိသည်။ ယုတ္တာယုတ္တံ၊ သင့်၊ မသင့်ကို။ ဝိစိန္တေယျ၊ အထူးကြံရာ၏။
စေ ယုတ္တံ၊ အကယ်၍ သင့်အံ့။ ဂဏှေယျ၊ ယူရာ၏။ စေ အယုတ္တံ၊ အကယ်၍ မသင့်အံ့။
ဝိဿဇ္ဇေယျ၊ စွန့်ရာ၏။ မာနဒေါသံ၊ မာန်အမျက်ကို။ န စာကရေ မတက်မကြွ၊ မဟမမြွက်၊
မထွက်စေရာ။

ဧရာဝတီ၊ သီဒါရစ်မြောင်း၊ တောင်မင်းဝံထက်၊ အောင်မြေချက်ဝယ်၊ မင်းခြောက်-
ဆက် စံပယ်ရာ၊ သုနာပရန္တ၊ တိုင်းမ ကျက်သရေ၊ ဇေယျာပူရ၊ နာမဆင့်လှိုင်း၊ စစ်ကိုင်းမြို့၊
မြောက်၊ ထွန်းတောက်ရံသီ၊ မြစေတီနှင့်၊ သရီရဓာတ်၊ မွေတော်မြတ်တို့၊ ဝန်းပတ်အုပ်ခြံ၊
မျိုးလေးစုံတို့၊ ခိုလှုံ့ရာ၊ ဝတ်ချက်ရွာ၏၊ ဥတ္တရာသန္တ၊ မြတ်ဌာန၌၊ သကျမဇ္ဈ၊ ဘွဲ့တော်ယူ
သား၊ သုံးလူပူဇော်၊ စေတီတော်ကြီး၊ မြောက်အနီးဝယ်၊ အံ့ချီးမကုန်၊ ရုပ်ပေါင်းစုံလျက်၊
ဝတီဘုံမင်း၊ ကိုယ်တိုင်ဆင်း၍၊ ဖန်ဆင်းသောဟန်၊ ပုံသဏ္ဍာန်သို့၊ ဝိမာန်ဘုံသာ၊ သညာ
အန္တတ်၊ စံတုလွတ်သား၊ စိန်ထွတ်မှန်ကင်း၊ မိုးလုံးဝင်းမျှ၊ ထွန်းလင်းမပြတ်၊ ပြာသာဒ်စနု၊
စတုဘုမ္မိ၊ လေးထပ်ရှိလျက်၊ ကြီးဘိဆောင်မ၊ နောက်ဘောဂမကင်း၊ ကျောင်းကြီးတွင်း၌၊
သီတင်းသုံးနေသော၊ သုဓင်္ဂလသာမိ သီရိပဝရမဏိဓမမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဝုရ၊ တံဆိပ်နာမံ
ရှိသော ဆရာတော်သည် စစ်ကိုင်းမြို့အနောက်၊ ဆင်နင်းတိုက်အုပ်ဆရာ၊ တပည့်
ဦးကလျာဏက၊ ဥတ္တိဒုတိယ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထကံအနေ၌ “ဘန္တေ သံယော၊ သော ဘာသေယျ”
စသော ပုဒ်ဝါကျတို့ဝယ် အသွယ်သွယ်အဝဝ ဖတ်နည်း၊ ရွတ်နည်း ကွဲပြားကြသောကြောင့်
သိသာနုသိသာတို့ မှတ်သားပါရအောင် ထုတ်ဆောင်ဆုံးဖြတ် ရေးမှတ်တော်မူပါမည့်
အကြောင်းနှင့် တောင်းပန်လျှောက်ထားချက်အရ အကျဉ်းမျှ ထုတ်ဆောင်ပြအပ်သော
ဇူလိုင်လပနီအမည်ရှိသော ဤအဆုံးအဖြတ်သည် သာသနာတော် ၂၄၂၇-ခု၊ သက္ကရာဇ်
၁၂၄၅-ခု၊ ကဆုန်လဆန်း၊ ၁၅-ရက်နေ့တွင် အောင်မြင်ပြီးဆုံးခြင်းသို့ ရောက်သတည်း။

ဇူလိုင်လပနီကျမ်း ပြီး၏။

အမည်မသိဆရာတော်

{ ၂၁ } တုဏှိ-တုဏှိဝိဝါဒမှတ်ချက်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ကမ္မဝါစာ ဖတ်ရွတ်ရာ၌ တုဏှိ-ဟူ၍ ရဿနှင့်လည်းကောင်း၊ တုဏှိ-ဟူ၍ ဒီယနှင့် လည်းကောင်း ရဿ၊ဒီယ ၂-ထွေ၊ ၂-ရပ် ဖတ်ရွတ်ကြသည်မှာ-

- တုဏှိ-ဟု ရဿနှင့် ဖတ်ရွတ်ခြင်းကား နိဂ္ဂဟိတကို ဝိမုတ္တ၊ ဝိမုတ္တကို နိဂ္ဂဟိတ၊ သိထိလကို ဓနိတ၊ ဓနိတကို သိထိလ-ဟူသော ကံပျက်ခြင်းအင်္ဂါ ၄-ပါးသို့ မပါမဝင် ၍ ကံကား မပျက်။ ဒုရုစ္စာရဏ ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်သည်။
- တုဏှိ-ဟု ဒီယနှင့် ဖတ်ရွတ်ခြင်းကား ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ (နာ-၅၇၉)များနှင့် ညီညွတ်နီးနှော သည်။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ ဒီယကို ရဿဖတ်ရွတ်သည့်အရာ ဥဒါဟရုဏ်ကို ယင်း ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာများ၌ ထုတ်ဆောင်လေသောကြောင့်ပင် တုဏှိ-ဟု ဒီယနှင့် ဖတ်ရွတ်ခြင်း သည်သာ သင့်လျော်မှန်ကန်သည်။

ဥပသမ္ပန္နော-စသော နောက်ဝါကျကို ၃-ခေါက် ဖတ်ရွတ်ခြင်းကား အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ မရှိ၍ အပိုအမိုသာ၊ ၁-ခေါက်နှင့်ပင် ပြီးကောင်း၏။ ကမ္မဝါဟူသမျှမှာ ၎င်းနည်းချည်း မှတ်။

စောဒက မမူသင့်ကြောင်း ဤဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ ၁-စောင်သာ လာသည်-ဟု ဆိုရန်မရှိ။ ဋီကာအများ အခြားဆုံးဖြတ်၍ ဝဇီရဋီကာ အနက်တပါး တခြားဆိုလျှင်သာ ဤဋီကာ ၁- စောင်သာ-ဟု ဆိုသင့်သည်။ ဝိနည်းဋီကာတွင် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ အဦးအစပဌမ ဖြစ်သည်။

ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

ဤအဆုံးအဖြတ်အရာကို နောက်နောက်ဋီကာဆရာတို့က အယုတ္တအဖြစ်ကို ဆိုရာမရှိဖြစ်၍ အတ္ထာပန္နအားဖြင့် ဋီကာအများပင် လာသည်-ဟု ဆိုသင့်၊ ဆိုထိုက်ပလေ သည်။

ယခုကာလ သိမ်နုတ်ကမ္မဝါတို့၌ “တံ သီမံ သမ္မဟနေယျ”ဟူသော ဝါကျနောင် “သမာနသံဝါသံ ဧကူပေါသထံ”ဟူသော ဝါကျသည် ပါ၊မပါ ၂-ထွေ၊၂-ရပ်ရှိသည်တွင် ပါမှ သင့်လျော်မည်။ မပါသော် ထည့်၍ ဖတ်ရွတ်ရမည်။ ၁-လုံးသော အက္ခရာကို မဖတ်မရွတ်က ကံပျက်သည်-ဟု အဋ္ဌကထာအရှင်တို့ မိန့်ဆိုသောကြောင့်တည်း။ ယုတ္တိ လည်း သမုတ်သော ကမ္မဝါစာဟောင်းများ၌ ပါသည်ကို မြင်သဖြင့် သီအပ်၊ မှတ်အပ်သည်။

ဤဝါဒများကား ကျမ်းဂန်အရာ၌ အလေးဂရုပြုတော်မူကြသော ဆရာကောင်း ဆရာမြတ် အာစရိယပရမ္မရအဆက်ဆက်တို့ မပျက်သုံးသပ်တော်မူကြသော ဝါဒမွန်၊ ဝါဒမြတ်ပေတည်း။

မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်၏အန္တေဝါသိက အာဒိစ္စဝံသမထေရ်

{ ၂၂ } ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာနိဿယ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဒုလ္လဘအစစ် ဥပသမ္ပဒအဖြစ်ကို နှစ်သက်လွန်စွာ ရဟန်းပြုသောအခါ၌ သဒ္ဓါ တရားဖြစ်ပွားကြစေခြင်းကို တောင့်တ၍ နိဒါန်းဝတ္ထုနှင့်တကွ ဥပသမ္ပဒကံဆောင်ရန် အချက်ကို အမြွက်အားဖြင့် ရေးသားစီရင်ပေအံ့။

ပဌမံ ဥပဇ္ဈံ ဂါဟာပေတဗ္ဗော။ (ဝိ၊၃။၁၃၀)

ဥပသမ္ပဒါပေက္ခာ၊ သံသရာဝဋ်မှ လွတ်ရာလွတ်ကြောင်း ကောင်းမြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်ကို တောင့်တသဖြင့် သံယာဇ္ဇာမျက်မှောက် ရောက်လာသော ပဉ္စင်းလောင်းကို။ ပဌမံ၊ ပဉ္စင်းမခံမီ ရှေးဦးစွာ။ ဥပဇ္ဈံ၊ ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇ-ဟူသမျှကို ကြောင့်ကြတစ်ခု အာရုံပြု၍ ကြည့်ရှုဆုံးမတတ်သော ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကို။ ဂါဟာပေတဗ္ဗော၊ ယူစေအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝစနတော၊ ရှင်တော်ဘုရား၊ ဟောကြားမြွက်ဖော်၊ အမိန့်တော်မြတ်ရှိသောကြောင့်။ နာဂ၊ ပဉ္စင်းလောင်း။ တံ၊ သည်။ ဥပဇ္ဈံ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ကို။ ဂဏှ၊ ယူလော့။ (ဥပဇ္ဈာယ် ယူစေ။)

ဥပဇ္ဈာယော မေ ဘန္တေ ဟောဟိ။ (၃-ကြိမ်ဆို) (ဝိ၊၃။၅၇။ ဝိ၊၄။၃၁၅)

ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ တံ၊ သည်။ မေ၊ အကျွန်ုပ်၏။ ဥပဇ္ဈာယော၊ ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာမြတ်သည်။ ဟောဟိ၊ ဖြစ်တော်မူလော့။ (၁-ကြိမ်ဆို။ ဥပဇ္ဈာယ်ပေး။)

သာဟု၊ ကောင်း၏။၊ လဟု၊ ငါ-ဝန်မလေး။၊ ဩပါယိကံ၊ သင့်လျော်၏။၊ ပတိရူပံ၊ လျောက်ပတ်၏။၊

ပါသာဒိကေန သမ္မာဒေဟိ။

ပါသာဒိကေန၊ ကြည်ညိုဖွယ်ရှိသော အမှုအရာနှင့်။ သမ္မာဒေဟိ၊ ပြည့်စုံစေလော့။

၎င်း ၅-ပုဒ်တွင် တစ်ခုခုသော ပုဒ်ဖြင့်ပေး။ ကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်လွယ်စေခြင်းငှာ ရဟန်းလောင်းကို နာဂ-ဟု မှည့်။ ဂရုဂါရဝဖြစ်စေခြင်းငှာ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကို တိဿ-ဟု မှည့်။

“ဥပဇ္ဈံ ဂါဟာပေတွာ ပတ္တစီဝရံ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ” ဥပဇ္ဈံ၊ ကို။ ဂါဟာပေတွာ၊ ယူစေပြီး၍။ ပတ္တစီဝရံ၊ သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို။ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ၊ ပြောကြားအပ်၏။

“အယံ တေ ပတ္တော” အယံ၊ ဤသပိတ်သည်။ တေ၊ သင်၏။ ပတ္တော၊ သပိတ်တည်း။

“အာမ ဘန္တေ” ဟု ဆိုစေ။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ အာမ၊ ဟုတ်ပါ၏ဘုရား။

“အယံ သံယာဓိ” အယံ၊ ဤ ၂-ထပ်လွှာ၊ များစွာတရုပ်၊ ကောင်းစွာ ချုပ်အပ်သော သင်္ကန်းကြီးသည်။ တေ၊ သင်၏။ သံယာဓိ၊ ဒုက္ခတည်း။ အာမ ဘန္တေ။

“အယံ ဥတ္တရာသဂေါ” အယံ၊ ဤ တစ်ဖက်ရုံလွမ်း၊ ကိုယ်ဝတ်သင်္ကန်းသည်။ တေ၊ သင်၏။ ဥတ္တရာသဂေါ၊ ကိုယ်ဝတ်တည်း။ အာမ ဘန္တေ။

“အယံ အန္တရဝါသကော” အယံ၊ ဤခါးဝတ်သင်္ကန်းသည်။ တေ၊ သင်၏။ အန္တရဝါ- သကော၊ သင်းပိုင်တည်း။ အာမ ဘန္တေ။

“ဂစ္ဆ အမုမိ ဩကာသေ တိဋ္ဌာဟိ” နာဂ၊ ပဉ္စင်းလောင်း။ ဂစ္ဆ၊ သွားဦးလော့။ အမုမိ ဩကာသေ၊ မကြောက်မရွံ့ လျှောက်ဝံ့သည်ဖြစ်၍ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော ထိုအရပ်ဌာန၌။ တိဋ္ဌာဟိ၊ ရပ်တည်ဦးလော့။ တတ္ထ၊ ထိုသင့်လျော်ရာအရပ်၌။ တံ၊ သင့်ကို။ အဟံ၊ ငါသည်။ အနုသာသေယံ၊ သံယာအလယ်၊ လျှောက်ဖွယ်စကား၊ ရှိသည်များကို ပြောကြားဆိုဆုံးမအံ့။ (ဝိ၊ ၃။ ၁၃၀)

ဆုံးမလိုသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ဆိုလတ္တံ့သော အနုသာသနဉာဏ်ဖြင့် မိမိကိုယ်ကို မိမိသမုတ်။

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ နာဂေါ အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပ- သမ္ပဒါပေက္ခော။ ယဒိ သံယဿ ပတ္တကလ္လံ။ အဟံ နာဂံ အနုသာသေယံ။ သုဏာသိ နာဂ။ (ဝိ၊ ၃။ ၁၃၁)

နာဂ၊ နာဂဟူသည်။ ဘွဲ့မည်သာယာ၊ ကောင်းမွန်စွာဖြင့်၊ သညာမဂဓ၊ ခေါ်ဝေါ်ရ သည်။ နာဂအမည်ရှိသော ပဉ္စင်းလောင်း။ သုဏာသိ၊ သတိထား၍ နားစေ့စေ့ထောင်။ အယံ၊ ဤအခါသည်။ တေ၊ သင့်အား။ သစ္စကာလော၊ မသွေမလှန်၊ မှန်သောအပြစ်ကို ဆိုရအံ့သောအခါတည်း။ ဘူတကာလော၊ ဟန်ဆောင်မလုပ် ဟုတ်သောဂုဏ်ကို ဆိုရအံ့ သောအခါတည်း။ ယံ၊ အကြင်ပဗ္ဗဇ္ဇဒေါသ-ဟု၊ ဟောပြောများစွာ၊ ကြောင်းခြင်းရာသည်။ တေ၊ သင်၏။ သရီရေ၊ ကိုယ်၌။ ဇာတံ၊ ဖြစ်၏။ တံ၊ ထိုပဗ္ဗဇ္ဇဒေါသ-ဟု၊ ဟောပြောများစွာ၊ ကြောင်းခြင်းရာကို။ သံယမဇ္ဈေ၊ သံယာအလယ်၌။ ပုစ္ဆန္တေ၊ ငါတို့ မေးမြန်းသည်ရှိသော်။ သန္တံ၊ မိမိကိုယ်တွင် ထင်ရှားရှိသောအပြစ်ကို။ အတ္တိတိ၊ ရှိပါ၏ဘုရား-ဟု။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ လျှောက်

အပိုင်း --။ | ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာနိဿယ (ဆရာတော်ဦးအာဒိစ္စဝံသ) ၄၉၇

ထားပြောဆိုအပ်၏။ အသန္တ မိမိကိုယ်တွင် ထင်ရှားမရှိသောအပြစ်ကို။ နတ္ထိတိ၊ မရှိပါဘုရား ဟု။ ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ လျှောက်ထားပြောဆိုအပ်၏။ မာ ခေါ် ဝိတ္ထာသိ၊ အပြစ်ရှိငြား၊ ရှက်သောအားဖြင့်၊ မလျှောက်ထားဝံ့ဘဲ မရှိလင့်။ မာ ခေါ် မံကု အဟောသိ၊ မရှိသောအပြစ်ကို စိစစ်တွေးတော မေးရာသလော-ဟု သဘောမကျ၊ မျက်နှာမလှ မရှိလင့်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ တံ၊ သင့်ကို။ ပုစ္ဆိဿန္တိ၊ မေးမြန်းကုန်လတ္တံ့။

သန္တိတေ ဧဝရူပါ အာဗာဓာ၊ ပါဠိတော်မြတ်၊ ကျမ်းအလာမှာ၊ ရောဂါတိုးပွါး၊ တစ်ဦး သော ယောက်ျားသည် ဘုရားရှင်၏သာသနာ ရဟန်းပြုသောအခါ၌ ဆရာဇီဝက ကောင်း မွန်စွာကုသသဖြင့် ရောဂါမှကင်းစင်လျှင် ရဟန်းအသွင်ကို စွန့်ပစ်လျက် လူထွက်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသခင်သည်-

န ဘိက္ခဝေ ပဉ္စဟိ အာဗာဓေဟိ ဖုဋ္ဌော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ (ဝိ၊၃၊၁၀၃)

ဘိက္ခဝေ၊ ချစ်သားရဟန်းတို့။ ပဉ္စဟိ၊ ၅-ပါးကုန်သော။ အာဗာဓေဟိ၊ အနာကြီး၊ အနာဆိုး၊ အနာမျိုးတို့ဖြင့်။ ဖုဋ္ဌော၊ တွေထိကပ်ငြိစွဲလမ်းသော ရဟန်းလောင်းကို။ န ပဗ္ဗာဇေ- တဗ္ဗော၊ ရဟန်း မပြုအပ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝစနတော၊ ရှင်တော်ဘုရား၊ ဟောကြားမြွက်ဖော်၊ အမိန့်တော်မြတ်ရှိသောကြောင့်။ နာဂ၊ ပဉ္စင်းလောင်း။ တေ၊ သင်၏။ သရီရေ၊ ကိုယ်၌။ ဧဝရူပါ၊ ဤသို့ မအီမသာ၊ ကျင်နာနှိပ်စက်၊ အခဲခက်သော သဘောရှိကုန်သော။ အာဗာဓာ၊ နူနာက-စ၊ ငါးဝသော အနာကြီးမျိုးတို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်သလော။ ကုဋံ၊ နူနာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိသလော။

နတ္ထိ ဘန္တေ။ ဘန္တေ အရှင်ဘုရား။ မေ၊ ကျွန်ုပ်၏။ သရီရေ၊ ကိုယ်၌။ ကုဋံ၊ နူနာ သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိပါဘုရား။

ဂဏ္ဍော၊ အိုင်းအမာ၊ ထွတ်မြင်းနာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိသလော။

နတ္ထိ ဘန္တေ။ ဘန္တေ အရှင်ဘုရား။ နတ္ထိ၊ မရှိပါဘုရား။

တိလာသော၊ ယားယံပေါက်ပြဲ ဝဲကြီးစွဲသောအနာ၊ ပြောက်ကျားသော ပွေး၊ ညှင်း၊ တင်းတိပ်-စသော အနာမျိုးသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိသလော။ ။ နတ္ထိ ဘန္တေ။

သောသော၊ အသွေးအသားကို ခန်းခြောက်စေတတ်သော ခယရုပ်၊ ချောင်းဆိုး အနာမျိုးသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိသလော။ ။ နတ္ထိ ဘန္တေ။

အပမာရော၊ သည်းခြေပျက်ပြား၊ ဖမ်းစားဘီလူး၊ အကြောင်းထူးကြောင့် ရူးသွပ် သော အနာမျိုးသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိသလော။ ။ နတ္ထိ ဘန္တေ။ (ဝိ၊၃၊၁၃၂)

မနုဿောသိ၊ ပါဠိပါဠိအလာမှာ အခါတပါး၌ နဂါး ၁-ကောင်သည် လူ့ဘောင်ကို တောင့်တသဖြင့် မနုဿလူ၏အသွင် သာသနာတွင် ရဟန်းပြုလေသော် မြတ်ဇိနော် ထွတ်ဖျား၊ ရွှေနားတော်ကြား၍ “နဂါးလုလင်၊ သင့်မှာမူကား ၈-ပါးသောသီလ ဥပေါသထ ဖြင့် မနုဿလူ၏အဖြစ်ကို စင်စစ်ရလတ္တံ့”ဟူသော သြဝါဒအဆုံးအမဖြင့် သာသနာတော်မှ ပယ်လေလျှင် ဘဝင်အသည်း နှလုံးကွဲမျှ ဆင်းရဲသောနဂါးတစ်ခုကို အကြောင်းပြု၍ သဗ္ဗညု မြတ်စွာဘုရားသည်—

တိရစ္ဆာနဂတော ဘိက္ခဝေ အနုပသမ္ပန္နော န ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော၊ ဥပသမ္ပန္နော နာသေတဗ္ဗော။ (ဝိ၊၃။၁၂၁)

ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ အနုပသမ္ပန္နော၊ ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ မရောက်သေးသော။ တိရစ္ဆာန-ဂတော၊ သာသနာနှင့် မထိုက်မတန်သောကြောင့် တိရစ္ဆာန်အရာ အဝင်အပါဖြစ်သော၊ နတ်၊ သိကြား၊ ဗြဟ္မာ-အစရှိသောသူ၊ လူယောင်ဆောင်တတ်သော နဂါး၊ ဂဠုန်-အစရှိသော တိရစ္ဆာန်ကို။ န ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော၊ ပဉ္စင်းမခံအပ်။ ဥပသမ္ပန္နော၊ ပဉ္စင်းခံပြီးသော တိရစ္ဆာန် ကို။ နာသေတဗ္ဗော၊ ဖျက်ဆီးအပ်၏။ ဝါ၊ သာသနာတော်မှ နှင်ထုတ်အပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူသောကြောင့်။ တံ၊ သင်ပဉ္စင်းလောင်းသည်။ မနုဿော၊ လူသား ဧကန်၊ စင်စစ်မှန်သည်။ အသိ၊ ဖြစ်၏လော။

“အာမ ဘန္တေ” ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ အာမ၊ လူသားဧကန်၊ စင်စစ်မှန်ပါ၏ဘုရား။

ပုရိသောသိပါဠိပါဠိအနေမှာ ပဏ္ဍကော ဘိက္ခဝေ အနုပသမ္ပန္နော န ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော။

ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ အနုပသမ္ပန္နော၊ ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ မရောက်သေးသော။ ပဏ္ဍကော၊ ပဏ္ဍုက်ကိုလည်းကောင်း။ ဥဘတောဗျဉ္ဇနကော၊ ဥဘတောဗျည်းကိုလည်းကောင်း။ ထေယျ-သံဝါသကော၊ ထေယျသံဝါသကကိုလည်းကောင်း။ တိတ္ထိယပက္ကန္တကော၊ တိတ္ထိယပက္ကန္တက ကိုလည်းကောင်း။ အန္တိမဝတ္ထု၊ အဇ္ဈာပန္နကော၊ အန္တိမဝတ္ထုသို့ ရောက်သောသူကိုလည်း ကောင်း။ မာတုယာတကော၊ မာတုယာတကကိုလည်းကောင်း။ ပိတုယာတကော၊ ပိတုယာ-တကကိုလည်းကောင်း။ အရဟန္တယာတကော၊ အရဟန္တယာတကကိုလည်းကောင်း။ ဘိက္ခု-နိဒ္ဒသကော၊ ဘိက္ခုနိဒ္ဒသကကိုလည်းကောင်း။ သံယဘေဒကော၊ သံယဘေဒကကိုလည်း ကောင်း။ လောဟိတုပ္ပါဒကော၊ ဘုရား၌ သွေးစိမ်းတည်အောင် ပြုသောသူကိုလည်းကောင်း။ န ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော၊ ပဉ္စင်းမခံအပ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝစနတော၊ ကြောင့်။ တံ၊ သည်။ ပုရိသော၊ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အညစ်အကြေးမှ ကင်းဝေးစင်ကြယ်သော ယောက်ျားမြတ် သည်။ အသိ၊ ဖြစ်၏လော။ ။ အာမ ဘန္တေ။ (ဝိ၊၃။၁၁၉-၁၂၄။၁၃၂)

အပိုဒ် --။ | ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာနိဿယ (ဆရာတော်ဦးအာဒိစ္စဝံသ) ၄၉၉

ဘုရိသောသိပါဌ်ပါဠိအဆိုမှာ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သား ကျွန်ယောက်ျားကို သနားသမှု ရဟန်းပြုလျှင် သူ့အရှင်တို့ ခေါ်ငင်သွားမည် ပြုကြသည်တွင် မထေရ်ရှင်ကျော် ရဟန်းတော် တို့က “သင့်လျော်မည် မထင်။ အကြင်သသူ၊ သဒ္ဓါတရားကို၊ ရှေ့သွားမူ၍၊ ဘိက္ခုစင်စစ်၊ ရဟန်းဖြစ်က၊ မနှစ်မသက်၊ နှုတ်မြွက်ခြင်းကိုမျှ မဆိုရ”ဟု ဗိမ္ဗိသာရမင်း ထုတ်ပြန်ခြင်း အမိန့်တော်ဖြင့် တားမြစ်တော်မူကြလျှင် သူ့အရှင်တို့၊ ပြစ်တင်စကား၊ ဆိုသည်များကြောင့်၊ ဘုရားမြတ်စွာ၊ မိန့်သည်မှာကား-

န ဘိက္ခဝေ ဒါသော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ (ဝိ၊၃။၁၀၇၊၁၃၂)

ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဒါသော၊ သူတပါး၏ ကျေးကျွန်ကို။ န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော၊ ရဟန်းမပြု အပ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဝစနတော၊ ကြောင့်။ တံ၊ သည်။ ဘုရိသော၊ သူတပါးထံ၌၊ စေခံမှုလုပ်၊ ကျွန် မဟုတ်သည်။ အသိ၊ လော။ ။ အာမ ဘန္တေ။

အဏဏောသိပါဌ်ပါဠိအဆိုမှာ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်တွင်၊ ကြွေးမြီတင်ငြား၊ ထိုယောက်ျား ကို၊ သနားသမှု၊ ရဟန်းပြုလျှင်၊ မြီကြွေးရှင်တို့၊ ခေါ်ငင်သွားမည်၊ ပြုကြသည်တွင်၊ မထေရ် ရှင်ကျော်၊ ရဟန်းတော်တို့က “သင့်လျော်မည်မထင်။ အကြင်သသူ၊ သဒ္ဓါတရားကို ရှေ့သွားမူ ၍၊ ဘိက္ခုစင်စစ်၊ ရဟန်းဖြစ်က၊ မနှစ်မသက်၊ နှုတ်မြွက်ခြင်းကိုမျှ မဆိုရ”ဟု၊ ဗိမ္ဗိသာရမင်း ထုတ်ပြန်ခြင်းအမိန့်တော်ဖြင့် တားမြစ်တော်မူကြလျှင် ကြွေးမြီရှင်တို့၊ ပြစ်တင်စကား၊ ဆိုသည်များကြောင့်၊ ဘုရားမြတ်စွာ၊ မိန့်သည်မှာကား-

န ဘိက္ခဝေ ဣဏာယိကော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ (ဝိ၊၃။၁၀၇၊၁၃၂)

ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဣဏာယိကော၊ ကြွေးမြီတင်သောသူကို။ န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော၊ ရဟန်း မပြုအပ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဝစနတော၊ ကြောင့်။ တံ၊ သည်။ အဏဏော၊ မျက်နှာမလှ၊ ခယချေး ငှား၊ သူတပါး၏ မြီကြွေးကား မတင်၊ သန့်ရှင်းစင်သည်။ အသိ၊ လော။ ။ အာမ ဘန္တေ။

န သိရာဇောဋေ-ဘုရားဟောဒေသနာ နိဒါန်းကို ထောက်စာသော် ဗိမ္ဗိသာရမင်း ၏ ထံရင်းခစား ရဲမက်သားတို့သည် တရားဓမ္မ အကုသလကံမှ ကြောက်ရွံ့စက်ဆုပ်သော ကြောင့် မြတ်ဗုဒ္ဓသာသနာတွင် မြန်စွာရဟန်းပြုလေသော် “ဘုန်းတော်အလွန်ကြီးမြတ် တော်မူလှသော မြတ်စွာဘုရား၊ မင်းခယောက်ျား၊ ရဲမက်သားကို၊ သနားသမှု၊ ရဟန်းပြုက၊ အယုတ္တမင်းတို့သည် ပြင်းစွာဒေါသ၊ အပွသန္နစေတနာ၊ ဖြစ်ခဲ့ရာ၏”ဟု ဗိမ္ဗိသာရမင်း တောင်းပန်ခြင်းကြောင့် ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်တော်သည်ကား-

န ဘိက္ခဝေ ရာဇောဋေ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ (ဝိ၊၃။၁၀၄၊၁၃၂)

ဘိက္ခုဝေ တို့။ ရာဇဘဏ္ဍော၊ ရိက္ခာယူစား၊ မင်းခယောက်ျားကို။ န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော၊ ရဟန်းမပြုအပ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝစနတော၊ ကြောင့်။ တံ၊ သင်ပဉ္စင်းလောင်းသည်။ ရာဇဘဏ္ဍော၊ လောဘရှေ့ထား၊ တဏှာအားဖြင့်၊ သား၊မယားမှ၊ သူ့ကျွန်ပြု၍၊ ဆည်းစုရှာကြံ၊ မင်းထံနေငြား၊ သူ့ခစားသည်။ န အသိ၊ မဖြစ်ဘဲ ရှိ၏လော။ ။ အာမ ဘန္တေ။

အနုညာတောသိ မာတာပိတူဟိ-ပါဠိပါဠိအရ နာဂအမောင်၊ နားစေ့စေ့ထောင်။ ထွတ်ဘုန်းခေါင်ပရမ မုနိန္ဒရာဇာ ပညတ်တော်မူသည်မှာ ရာဟုလာမင်းသားကို ဘုရားသုံးလူ့ဘ၏အမွေ သာမဏေပြုရာတွင် ဖခင်သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် ကြီးစွာဒုက္ခ ဆင်းရဲလှ၍ “ဗုဒ္ဓဘုရား၊ သူ၏သားကို၊ ၂-ပါးမိဘ၊ ခွင့်မရလျှင်၊ သာမဏေရပဗ္ဗဇ္ဇာ ရှင်ရဟန်း မပြုပါလင့်” ဟု ကြိမ်များစွာ အတန်တန်လျှောက်တောင်းပန်သောကြောင့် မုခံရွှေ့နှုတ်၊ ကြာကုမုဒ်မှ၊ ဖော်ထုတ်မြွက်ဟ-

န ဘိက္ခုဝေ အနုညာတော မာတာပိတူဟိ ပုတ္တော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ (ဝိ၊၃။၁၁၆)

ဘိက္ခုဝေ တို့။ မာတာပိတူဟိ၊ အမိ၊အဘတို့သည်။ အနုညာတော၊ အနူးအညွတ်ခွင့်မလွှတ်အပ်သော။ ပုတ္တော၊ သားကို။ န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော၊ အပ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဝစနတော၊ ကြောင့်။ တံ၊ သင့်ကို။ မာတာပိတူဟိ၊ အတိဒုက္ကဇု ပဋိသန္ဓေနေသည်မှလျှင်၊ ကာလရှည်စွာ သို့စင်ကြာအောင်၊ ဗျာပါသောက၊ ကြောင့်ကြရသည်၊ ဂုဏလွန်စွာ၊ ပမာတန္တ၊ ပုံကို ရှာ၍၊ ထောက်စာပြုသော်၊ မေရုပဗ္ဗတ၊ မြင်းမိုရ်အတိ၊ ကျေးဇူးရှိသည်၊ မိနှင့်ဘတို့က။ အနုညာ-တော၊ သဘောဖြောင့်ဖြောင့်၊ တစ်ထောင့်ငါးရာ၊ ကိလေသာမှ၊ ခွါရှောင်လွတ်ကင်း၊ အံ့ဖွယ် ၈-ဖြာ၊ ပြည့်စုံစွာသည်၊ သာသနာတွင်း၌၊ သားရင်းယခု၊ (ပုတ္တ) မိဘနှစ်ဖြာ၊ တို့ကိုခွါ၍၊ ပရမာသုခ၊ အမတရပ်ဌာန်၊ နိဗ္ဗာန်သောင်ကမ်း၊ ရည်ရွယ်မှန်း၍၊ ရဟန်းပြုတော့-ဟု၊ အနူးအညွတ်၊ ခွင့်လွှတ်အပ်သည်။ အသိ၊ လော။ ။ အာမ ဘန္တေ။

ပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝသောသိ-ပါဠိနက်ကျယ် ဒေသနာတော်မြတ်အဓိပ္ပါယ်မှာ အရွယ်ငယ်ငြား၊ သူငယ်ဖော်အများတို့သည် ဘုရားရှင်၏သာသနာ ရဟန်းပြုသောအခါ၌ ဆာမ္မတ်နှိပ်စက် ရေသိပ်ချက်ကို စိတ်ပျက်လွန်စွာ ငိုယိုကာနှင့် “ယာဂုံ မေ ဒေထ၊ ဘတ္တံ မေ ဒေထ”တသ-တောင်းငြား ထိုစကားကို ဘုရားမြတ်စွာ ကြားသည့်တာကြောင့်-

န ဘိက္ခုဝေ ဇာနံ ဦနဝိသတိဝသော ပုဂ္ဂလော ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော။ (ဝိ၊၃။၁၀၉)

ဘိက္ခုဝေ တို့။ ဇာနံ ဇာနန္တော၊ သိလျက်။ ဦနဝိသတိဝသော၊ အနှစ် ၂၀-အောက်ယုတ်သော။ ပုဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ န ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော၊ အပ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဝစနတော၊ ကြောင့်။ နာဂ၊ လောင်း။ တံ၊ သည်။ ပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝသော၊ သန္ဓေတည်စ၊ ကလလက၊ တွက်ဆရွယ်ရှိ၊ ၂၀-ပြည့်သည်။ အသိ၊ လော။ ။ အာမ ဘန္တေ။

အပိုင်း --။] ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာနိဿယ (ဆရာတော်ဦးအာဒိစ္စဝံသ) ၅၀၁

ပုရိပုဏ္ဏံ တေ ပတ္တစီဝရံ-မေးရန်အရှိ မဟာဝါပါဠိမှာ ကိုယ်ချည်းလက်ဖြင့် မတင့်
မတယ်၊ မဖွယ်မရာသွားလာသော ရဟန်းကို အကြောင်းပြု၍ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသည်-

န ဘိက္ခဝေ အပတ္တစီဝရိကော ဥပသမ္ပဒေတဗ္ဗော။ (ဝိ၊၁။၁၂၅)

ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ အပတ္တစီဝရိကော၊ သပိတ်၊ သင်္ကန်း မရှိသောသူကို။ န ဥပသမ္ပဒ-
ဒေတဗ္ဗော၊ အပ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝစနတော၊ ကြောင့်။ တေ၊ အား။ ပတ္တစီဝရံ၊ ကိုယ်ပိုင်
ဖြစ်သော သပိတ်၊ သင်္ကန်းသည်။ ပရိပုဏ္ဏံ၊ ပြည့်စုံ၏လော။ ။ အာမ ဘန္တေ။

“ကိ နာမော’သိ” တွံ၊ သင်ပဉ္စင်းလောင်းသည်။ ကိ နာမော၊ အဘယ်အမည်ရှိသည်။
အသိ၊ ဖြစ်သနည်း။

“အဟံ ဘန္တေ နာဂေါ နာမ” ဘန္တေ၊ ဘုရား။ အဟံ၊ သည်။ နာဂေါ နာမ၊ နာဂအမည်
ရှိပါ၏ဘုရား။

“ကော နာမော တေ ဥပဇ္ဈာယော” နာဂ၊ နဂ-ဟူသည်။ ဘွဲ့မည်သာယာ၊ ကောင်းမွန်
စွာဖြင့်၊ သညာမဂဓ၊ ခေါ်ဝေါ်ရသည်။ နာဂအမည်ရှိသော ပဉ္စင်းလောင်း။ တေ၊ ၎င်း။
ဥပဇ္ဈာယော၊ အပြစ်ကြီး၊ အပြစ်ငယ်ကို၊ လွဲဖယ်မသွေ၊ ဆုံးမပေတတ်သော ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ
သည်။ ကော နာမော၊ အဘယ်အမည်ရှိသနည်း။

“ဥပဇ္ဈာယော မေ ဘန္တေ အာယသ္မာ တိဿတ္ထေရော နာမ” ဘန္တေ၊ ဘုရား။ မေ၊ ၎င်း။
ဥပဇ္ဈာယော၊ သည်။ အာယသ္မာ၊ သက်တော်ရှည်သော။ တိဿတ္ထေရော နာမ၊ တိဿ
ထေရ်-အမည်ရှိပါ၏ ဘုရား။

“ကိ နာမောသိ”ဟူသော သဒ္ဓါဖြင့် “၂-ဖြာမိဘ၊ ခေါ်ဝေါ်ကြသည်၊ ငယ်မည်မှ
တပါး၊ မဂဓရာဇ်တိုင်းသားတို့၏ ဘာသာ၊ အရိယာတို့၏ပညတ်၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမြတ်တို့က
မှည့်အပ်သော အမည်သည် အဘယ်အမည်ရှိသနည်း”ဟု ငါတို့က မေးမြန်းသည်ရှိသော်
“အဟံ ဘန္တေ နာဂေါ နာမ”ဟူ၍ သင်လျှောက်ထားသောကြောင့် သင့်အမည်ကို “အာဂုံ
ပါပံ နေတိ အပနေတိတိ နာဂေါ”ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ၄-လီဩယ၊ သံသာရဉ္စ နစ်မွန်း
ရခြင်း၏အကြောင်း မကောင်းသော အကုသိုလ်ကံကို၊ ပယ်လှန်စွန့်ပစ်၊ ခွါတတ်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ စင်စစ်နာမ၊ သဘာဝဖြင့်၊ နာဂအမည်ရှိ၏-ဟူ၍ မှတ်။ ။ အာမ ဘန္တေ။

“ကော နာမော တေ ဥပဇ္ဈာယော”ဟူသော ပါဠိဖြင့် စေ့စပ်သေချာ၊ ဝံသာ
ဆက်နွယ်၊ ဥပဇ္ဈာယ်ကို၊ ရွေးချယ်စစ်ဆေး၊ ငါတို့မေးသည်ရှိသော်-

ဥပဇ္ဈာယော မေ ဘန္တေ အာယသ္မာ တိဿတ္ထေရော နာမ-

ဟူ၍ သင်္ဃောကထာသောကြောင့် သင်၏ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကို “ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇံ ဥပနိဇ္ဈာယတိတိ ဥပဇ္ဈာယော”ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်လျော်ညီစွာ ပမာပုံဆောင် နေရတောင်က အရောင် ဟပ်ထ အရှိန်ရသောကြောင့် ငှက်ကမကျန် အလုံးစုံသော တိရစ္ဆာန်တို့သည် အလျှံဝင်းဝင်း ရွှေအဆင်းကဲ့သို့ တင့်တယ်ခြင်းပမာ ဘုရားရှင်၏သာသနာ၌လည်း ဖန်ဝါနိမြန်း ဝတ်သင်္ကန်း ကြောင့် လှူဒါန်းသူပေါ ၄-ပါးသော ပစ္စည်းကို သုံးဆောင်ပြီးလျှင် စားပြီးအိပ်ကာ မေ့လျော့ သည့်တာကြောင့် ကာယကံ၊ဝစီကံ ဖောက်ပြန်သည့်အမှုတို့ကို ကြည့်ရှု၍ ဆုံးမတော်မူတတ် သောကြောင့် ဥပဇ္ဈာယ အမည်တော်ရသော မူလဇာတိ၊ ဘူမိနက်သန်၊ မြေကြွန်လက္ခဏာ၊ ညီစွာဌာနာ၊ မန္တလကျက်သရေ၊ မြို့ဖီလာအောင်မြေ၏ ပစ္စိမေနဒိသာ၊ ကန်တော်စ ငူသာဝယ်၊ လွန်တင့်တယ်ဂါမ၌၊ ယာပထမေ္စလျော်၊ သီလတော် နေတန်ဆောင်၊ သမာဓိမှာ မြင်းမိုရ် တောင်၊ ကျောက်ဆောင်လို ရွှေနှလုံးဖြင့် ကျင့်သုံးတော်မူလေ့ရှိပေသော ဆရာတော်ဘုရား ကြီးကို သင့်အား ဆုံးမတတ်သော ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၊ မဟာထေရ၊ မည်သညာနာမမှာ၊ တိဿ အမည်တော်ရှိ၏-ဟူ၍မှတ်။ ။ အာမ ဘန္တေ။

ငါတို့ကိုမူကား-

ကမ္မံ ဝစတိ ဧတေနာတိ ကမ္မဝါစာ။ ကမ္မဝါစာယ အနုသာဝကော အာစရိယော ကမ္မဝါစာစရိယော။ -

ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်ညီစွာ အက္ခရာ၊ ပဒ၊ သိထိလ၊ခနိတ-စသော ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိ ၁၀-ပါးကို ပိုင်းခြားသေချာစွာ ရွတ်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော ကမ္မဝါဆရာတို့-ဟူ၍ မှတ်။ ။အာမ ဘန္တေ။

ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ ငါတို့မှကြွင်းသော သံဃာတော် အပေါင်းကိုမူကား-

ကရောတီတိ ကာရကော၊ သမဂ္ဂံ ကမ္မံ သမုပဂစ္ဆတီတိ သံယော။ ကာရကော စ သော သံယော စာ'တိ ကာရကသံယော-

ဟူသောဝစနတ္ထနှင့်အညီ သာမဂ္ဂိကာယ၊ ပရိသသမ္ပတ္တိအဖြစ်ဖြင့် သင့်အား ဥပသမ္ပဒအဖြစ် သို့ ရောက်အောင် ရွက်ဆောင်ချီးမြှင့်ထောက်ပံ့တော်မူတတ်သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသ ကျေးဇူးတော်အရကြောင့် ကာရကသံဃာအပေါင်း-ဟူ၍ မှတ်။

နာဂ၊ လောင်း။ ဧဝံ၊ သို့။ တံ၊ ကို။ ပုစ္ဆိဿန္တိ၊ ကုန်လတ္တံ။ ။ အာမ ဘန္တေ။

နာဂ၊ လောင်း။ ဣဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ မယာ၊ ငါသည်။ တယာ၊ သင်နှင့်။ ဧကတော၊ တပေါင်းတည်း။ န ဂန္တမ္ပံ၊ သံဃာ့ဘောင်သို့ မသွားအပ်။ တံ၊ သည်။ ဣဓေဝ၊ ဤအရပ်၌ ပင်လျှင်။ တိဌ၊ ခဏတဆစ်၊ ဆိုင်းရစ်ဦးလော့။ ။ အာမ ဘန္တေ။ (ဝိ၊၃။၁၃၁)

အပိုဒ် --။ | ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာနိဿယ (ဆရာတော်ဦးအာဒိစ္စဝံသ) ၅၀၃

ပဉ္စင်းလောင်းကို ခေါ်ငင်ခြင်းငှာ သမုတ်ရန်-

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ နာဂေါ အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော၊
အနုသိဋ္ဌော သော မယာ၊ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ။ နာဂေါ အာဂစ္ဆေယျ။ အာဂစ္ဆာ-
ဟိတိ ဝတ္တဗော။

ရောက်လျှင် ပဉ္စင်းအဖြစ်ကို တောင်းစေ။

သံဃံ ဘန္တေ ဥပသမ္ပဒံ ယာစာမိ။ ဥလ္လမ္ပတု မံ ဘန္တေ သံယော အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ။
ဒုတိယမ္ပိ ဘန္တေ သံဃံ ဥပသမ္ပဒံ ယာစာမိ၊ ဥလ္လမ္ပတု မံ ဘန္တေ သံယော အနုကမ္ပံ
ဥပါဒါယ။

တတိယမ္ပိ ဘန္တေ သံဃံ ဥပသမ္ပဒံ ယာစာမိ။ ဥလ္လမ္ပတု မံ ဘန္တေ သံယော အနုကမ္ပံ
ဥပါဒါယ။ (ဝိ၊၃။၁၃၁)

ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရားတို့။ အဟံ၊ သည်။ သံဃံ၊ ကို။ ဥပသမ္ပဒံ၊ ပဉ္စင်းအဖြစ်ကို။
ယာစာမိ၊ တောင်းပန်ပါ၏။ ဘန္တေ၊ တို့။ သံယော၊ သံဃာတော်သည်။ မံ၊ ကို။ အနုကမ္ပံ၊
သံသရာဝဋ်မှ မလွတ်မော့ပါး အစဉ်သနားသည်ကို။ ဥပါဒါယ၊ အကြောင်းပြု၍။

ဥလ္လမ္ပတု ဥဒ္ဒရတု၊ မည်းညစ်သော အကုသိုလ်အဖို့မှ ထုတ်နုတ်၍ ဖြူစင်သော
ကုသိုလ်အဖို့၌ တည်ပါစေလော့။

ဥလ္လမ္ပတု ဥဒ္ဒရတု၊ ယုတ်နိမ့်သော ရှင်သာမဏေအဖြစ်မှ ထုတ်နုတ်၍ မြင့်မြတ်
သော ရဟန်းပဉ္စင်းအဖြစ်၌ တည်ပါစေလော့။

ဥလ္လမ္ပတု ဥဒ္ဒရတု၊ သံသရာတည်း-ဟူသော ဝဲဩဃရေအလျဉ်မှ ထုတ်နုတ်၍
နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်၌ တည်ပါစေလော့။

သံဃာ့အလယ်၌ အန္တရာယိကဓမ္မတို့ကို မေးခြင်းငှာ တဖန်သမုတ်-

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ နာဂေါ အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါ-
ပေက္ခော။ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ။ အဟံ နာဂံ အန္တရာယိကေ ဓမ္မေ ပုစ္ဆေယျ။
(ဝိ၊၃။၁၃၂)

“သုဏသိ နာဂ” နာဂ၊ ပဉ္စင်းလောင်း။ သုဏသိ၊ နားထောင်လော့။

အယံ၊ ဤအခါသည်။ တေ၊ သင့်အား။ သစ္စကာလော၊ မှန်သောစကားကို ဆိုရ
အံ့သောအခါတည်း။ ဟူတကာလော၊ ဟုတ်သောစကားကို ဆိုရအံ့သောအခါတည်း။ အယံ၊
အကြင်ရဟန်းအဖြစ်ကို တားမြစ်တတ်သောသဘောသည်။ တေ၊ သင်၏။ သရီရေ၊ ကိုယ်

၌။ ဇာတံ၊ ဖြစ်၏။ တံ၊ ထိုရဟန်းအဖြစ်ကို တားမြစ်တတ်သော အကြောင်းသဘောကို။ အဟံ၊ ငါသည်။ ပုစ္ဆာမိ၊ မေးမြန်း၏။ သန္တံ၊ မိမိကိုယ်တွင် ထင်ရှားရှိသောအပြစ်ကို။ အတ္ထိတိ၊ ရှိပါ၏ဘုရား-ဟူ၍။ ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ ပြောဆိုအပ်၏။ အသန္တံ၊ မိမိကိုယ်တွင် ထင်ရှားမရှိသော အပြစ်ကို။ နတ္ထိတိ၊ မရှိပါဘုရား-ဟူ၍။ ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ လျှောက်ထားအပ်၏။

- တေ၊ ၎င်း။ သရီရေ၊ ကိုယ်၌။ ဧဝရူပိ၊ ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော။ အာဗာဓာ၊ အနာတို့သည်။ သန္တံ၊ ရှိကုန်သလော။ ကုဋ္ဌံ၊ နှုနာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိသလော။ ။ “နတ္ထိ ဘန္တေ” ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ နတ္ထိ၊ မရှိပါဘုရား။
- ဂဏ္ဍော၊ အိုင်းအမာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိသလော။ ။ နတ္ထိ ဘန္တေ။
- ကိလာသော၊ ပွေးညှင်းစသော ပြောက်ကျားသောအနာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိသလော။ နတ္ထိ ဘန္တေ။
- သောသော၊ အသွေးအသားကို ခန်းခြောက်စေတတ်သော အနာသည်။ အတ္ထိ၊ လော။ နတ္ထိ ဘန္တေ။
- အပမာရော၊ ရူးသောအနာသည်။ အတ္ထိ၊ လော။ ။ နတ္ထိ ဘန္တေ။
- မနုဿော၊ လူဇာတ်ရှိသည်။ အသိ၊ ဖြစ်၏လော။ ။ အာမ ဘန္တေ။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ အာမ၊ လူဇာတ် ဟုတ်ပါ၏ဘုရား။
- ပုရိသော၊ ယောက်ျားသည်။ အသိ၊ ဖြစ်၏လော။ ။ အာမ ဘန္တေ။
- ဘုဇိသော၊ ကျွန်မဟုတ်သည်။ အသိ၊ ဖြစ်၏လော။ ။ အာမ ဘန္တေ။
- အဏဏော၊ ကြွေးမြီ မတင်သည်။ အသိ၊ ဖြစ်၏လော။ ။ အာမ ဘန္တေ။
- ရာဇဘဏ္ဍော၊ မင်းခယောက်ျားသည်။ န အသိ၊ မဖြစ်ဘဲရှိ၏လော။ ။ အာမ ဘန္တေ။
- မာတာပိတူဟိ၊ အမိ၊အဘတို့သည်။ အနုညာတော၊ ခွင့်ပြုသည်။ အသိ၊ လော။ ။ အာမ ဘန္တေ။
- ပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝသော၊ အသက် ၂၀-ပြည့်သည်။ အသိ၊ လော။ ။ အာမ ဘန္တေ။
- တေ၊ သင့်အား။ ပတ္တစိဝရံ၊ သပိတ်၊သင်္ကန်းသည်။ ပရိပုဏ္ဏံ၊ ပြည့်စုံ၏လော။ ။ အာမ ဘန္တေ။
- ကိန္နာမော၊ အဘယ်အမည်ရှိသည်။ အသိ၊ ဖြစ်သနည်း။ ။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ နာဂေါ နာမ၊ နာဂ-အမည်ရှိပါ၏ဘုရား။

အပိုင်း --။ | ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာနိဿယ (ဆရာတော်ဦးအာဒိစ္စဝံသ) ၅၀၅

- တေ၊ သင်၏။ ဥပဇ္ဈာယော၊ မကောင်းမေတ္တာ ကောင်းရာညွှန်ပြ ဆုံးမတတ်သော ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာသည်။ ကော နာမော၊ အဘယ်အမည်ရှိသနည်း။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ မေ၊ အကျွန်ုပ်၏။ ဥပဇ္ဈာယော၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာသည်။ အာယသ္မာ၊ သက်တော်ရှည် သော။ တိဿထေရော နာမ၊ တိဿမထေရ် အမည်ရှိပါ၏ဘုရား။ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၂)

ကိနာမောသိ-ဟူသော သဒ္ဓါဖြင့် အမည်သညာကို မေးသည်ရှိသော် “အဟံ ဘန္တေ နာဂေါ နာမ”ဟူ၍ သင်လျှောက်ထားသောကြောင့် သင်၏အမည်နာမကို နာဂ-ဟူ၍ မှတ်။ သံဃာတော်အပေါင်းတို့ကလည်း ၎င်းပဉ္စင်းလောင်း၏အမည်ကို နာဂ-ဟူ၍ မှတ်တော် ကြပါကုန်။ “ကော နာမော တေ ဥပဇ္ဈာယော”ဟူသော သဒ္ဓါဖြင့် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၏ အမည်ကို မေးသည်ရှိသော် “ဥပဇ္ဈာယော မေ ဘန္တေ အာယသ္မာ တိဿထေရော နာမ”ဟူ၍ သင်- လျှောက်ဆိုသောကြောင့် သင်၏ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကို တိဿမထေရ် အမည်တော်ရှိ၏-ဟူ၍ မှတ်။ သံဃာတော်အပေါင်းတို့ကလည်း ၎င်းပဉ္စင်းလောင်း၏ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကို တိဿ မထေရ်အမည်ရှိ၏-ဟူ၍ မှတ်တော်မူကြပါကုန်။

ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ ငါတို့မှ ကြွင်းသော သံဃာတော်အပေါင်းကိုကား ကောင်းမြတ် သော ရဟန်းအဖြစ်ကို ချီးမြှောက်တတ်သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသကြောင့် ‘ကာရကသံဃာ’ ဟူ၍ မှတ်။

[၁] ကမ္မဝါစာပါဠိ

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။ အယံ နာဂေါ အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော။ ပရိသုဒ္ဓေါ အန္တရာယိကေဟိ ဓမ္မေဟိ။ ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစီဝရံ။ နာဂေါ သံဃံ ဥပသမ္ပဒံ ယာစတိ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ။ သံဃော နာဂံ ဥပသမ္ပဒေယျ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။ ဧသာ ဥတ္တိ။ ။ သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။ အယံ နာဂေါ အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော။ ပရိသုဒ္ဓေါ အန္တရာယိကေဟိ ဓမ္မေဟိ။ ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစီဝရံ။ နာဂေါ သံဃံ ဥပသမ္ပဒံ ယာစတိ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။ သံဃော နာဂံ ဥပသမ္ပဒေတိ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။ ယဿာယသ္မတော ဓမ္မတိ နာဂဿ ဥပသမ္ပဒါ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။ သော တုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ။ သော ဘာသေယျ။

ဒုတိယမ္ပိ ဧတမတ္ထံ ဝဒါမိ။ ။ တတိယမ္ပိ ဧတမတ္ထံ ဝဒါမိ။

သုဏ္ဍာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ အယံ နာဂေါ အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော။ ပရိသုဒ္ဓေါ အန္တရာယိကေဟိ ဓမ္မေဟိ။ ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစိဝံရံ နာဂေါ သံယံ ဥပသမ္ပဒံ ယာစတိ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။ သံယော နာဂံ ဥပသမ္ပာဒေတိ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။ ယဿာယသ္မတော ဓမတိ နာဂဿ ဥပသမ္ပဒါ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။ သော တုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ။ သော ဘာသေယျ။

ဥပသမ္ပန္နော သံယေန နာဂေါ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။ ဓမတိ သံယဿ။ တသ္မာ တုဏှိ။ ဧဝမေတံ ဓာရယာမိ။

(ကမ္ပဝါစာအနက်ကို နောက်မှာမှ ရေးပေအံ့။)

“တာဝဒေဝ ဆာယာ မေတဗ္ဗာ” တာဝဒေဝ၊ ထိုပဉ္စင်းဖြစ်သည်၏ အခြားမဲ့၌သာ လျှင်။ ဆာယာ၊ တလံ၊ တသူ၊ အဘယ်မျှရှိ၏-ဟူ၍ လူတို့၏အရိပ်ကို။ မေတဗ္ဗာ၊ နှိုင်းယှဉ် အပ်၏။

“ဥတုပ္ပမာဏံ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ” ဥတုပ္ပမာဏံ၊ ဆောင်း၊ နွေ၊ မိုး-ဟု၊ ဥတုပမာဏ၊ ရောက် ကာလကို။ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ၊ ရောက်သောရက်ကို ရေတွက်မှတ်သား ပြောကြားသိစေအပ်၏။

“ဒိဝသဘာဂေါ အာစိက္ခိတဗ္ဗော” ဒိဝသဘာဂေါ၊ နံနက်၊ ည၊ ချမ်း၊ ရဟန်းဖြစ်စ၊ နေ့ ဘာဂကို။ အာစိက္ခိတဗ္ဗော၊ ပြောကြားအပ်၏။

“သံဂီတိ အာစိက္ခိတဗ္ဗာ” သံဂီတိ၊ အရိပ်၊ ဥတု၊ နေ့အဖို့-ဟု ဆိုအပ်သော ၃-ပါး သောအပေါင်းကို။ အာစိက္ခိတဗ္ဗော၊ သိလိုတမူ၊ မေးသောသူအား ယင်း ၃-ပါးကို ဖြေကြား ပြောဆိုရန် ထပ်မံ၍ ကြားအပ်၏။ (မှတ်မိစေခြင်းငှာ သိသာအောင် ကြားလေ)။

“စတ္တာရော နိဿယာ အာစိက္ခိတဗ္ဗော” စတ္တာရော၊ ၄-ပါးကုန်သော။ နိဿယာ၊ မှီရာတို့ကို။ အာစိက္ခိတဗ္ဗော၊ ကုန်၏။

“စတ္တာရိ စ အကရဏီယာနိ အာစိက္ခိတဗ္ဗာနိ” စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ အကရဏီယာနိ စ၊ မပြု၊ မကျင့်အပ်သည်တို့ကိုလည်း။ အာစိက္ခိတဗ္ဗာနိ၊ ကုန်၏။ (ဝိ၊ ၃။ ၁၃၃-၄)

[၂] မှီဝဲအပ်သော တရား ၄-ပါး

ကြားဟန်ကား “စတ္တာရော နိဿယာ အာစိက္ခိတဗ္ဗာ” ဒေသနာတော်ကျမ်းအလာမှာ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သား တစ်ဦးသောပုဏ္ဏားသည် အစားအသောက်ကို ခင်မင်၍ သာသနာတွင် ရဟန်းပြုသောကြောင့် ၄-ခုသော မှီရာကို ကောင်းမွန်စွာ ပြောကြားရမည်-ဟု အမိန့်တော် မြတ်ရှိရကား “ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ” အစရှိသော သြဝါဒစကားဖြင့် သင့်အား ဆုံးမပြော ကြားပေအံ့။

ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ ။လ။ ပါဠိပဒိကံ။ ။ အာမ ဘန္တေ။ (ဝိ၊၃။၁၃၃)

ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ၊ အိမ်စဉ်မပြတ်၊ ရပ်ကာရပ်ကာ၊ ၁-လုပ်စာဖြင့်၊ များစွာ စုမှ၊ ရအပ်သောဆွမ်းကို။ နိဿယ၊ မှီ၍။ ယာ ပဗ္ဗဇ္ဇ၊ အကြင်ရဟန်းအဖြစ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တတ္ထ၊ ထို ၁-လုပ်စာဖြင့် များစွာစုမှ ရအပ်သော ပိဏ္ဍပါတ်ဆွမ်းကို စွဲလမ်းနှစ်သက် စုံမက်ခြင်းသဘောရှိသော ရဟန်း၏အဖြစ်၌။ တေ တယာ၊ သင် ပဉ္စင်းသစ်သည်။ ယာဝဇီဝံ၊ သိက္ခာပုဒ်တော် ကိုယ်၌တည်သမျှ ကာလပတ်လုံး။ ဥဿာဟော၊ အားထုတ်ခြင်းကို။ ကရဏီယော၊ ပြုအပ်၏။

အတိရေကလာဘော၊ မရှာမကြုံ၊ ရှေးကံထောက်ပင့်၍ အခွင့်သင့်ရအပ်သော လာဘ်ရှိပါမှုကား။ သံယဘတ္တံ၊ သံယာအားလုံးကို သိမ်းရုံးကြည်ဖြူ ပေးလှူအပ်သော ဆွမ်းကို လည်းကောင်း။ ဥဒ္ဒေသဘတ္တံ၊ သံယာအများမှ ညွှန်ချ၍ ရအပ်သော ဆွမ်းကိုလည်း ကောင်း။ နိမန္တနံ၊ ပုဂ္ဂလိက ကြည်ဖြူ၍ ဖိတ်ကြားပေးလှူအပ်သော ဆွမ်းကိုလည်းကောင်း။ သလာကဘတ္တံ၊ စာရေးတံကျ၍ ရအပ်သော ဆွမ်းကိုလည်းကောင်း။ ပက္ခိကံ၊ လဆုတ်၊ လဆန်း အချိန်မှန်း၍ လှူဒါန်းအပ်သော ဆွမ်းကိုလည်းကောင်း။ ဥပေါသထိကံ၊ ဥပုသ်နေ့ကို မှတ်၍ လှူအပ်သော ဆွမ်းကိုလည်းကောင်း။ ပါဠိပဒိကံ၊ ဥပုသ်နေ့အထွက် မပျက်စဉ်လာ အခါလုပ်၍ အားထုတ်လှူဒါန်းအပ်သော ဆွမ်းကိုလည်းကောင်း။ ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ၊ သုံးဆောင် အပ်၏။

ဘန္တေ ဘုရား။ အာမ၊ ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံကို ဥဿာဟပြုပါမည်ဘုရား။

ပံသုကူလစီဝရံ ။လ။ ဘဂီ။ ။ အာမ ဘန္တေ။ (ဝိ၊၃။၁၃၃)

ပံသုကူလစီဝရံ၊ ဈေးနီးလမ်းမ၊ သုသာန်-စသော အရပ်တို့၌ စွန့်ပစ်အပ်သော ပံသုကူသင်္ကန်းကို။ နိဿယ၊ ၍။ ယာ ပဗ္ဗဇ္ဇ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ၍။ တတ္ထ၊ ထိုပံသုကူသင်္ကန်းကို

စွဲလမ်းနှစ်သက် စုံမက်အပ်သောသဘောရှိသော ရဟန်း၏အဖြစ်၌။ တော၊ သည်။ ယာဝဇီဝံလုံး။ ဥဿာဟော၊ ကို။ ကရဏီယော၊ ၏။ အတိရေကလာဘော၊ ရှေးကံချွန်၍ အပိုအလွန်ဖြစ်သော လာဘ်ရှိမှုကား။ ခေါမံ၊ ခေါမတိုင်းဖြစ် နှစ်သက်စဖွယ် ဆန်းကြယ်ထူးလည်လျော်ချည်သင်္ကန်းကိုလည်းကောင်း။ ကပ္ပိသိကံ၊ ဝါချည်သင်္ကန်းကိုလည်းကောင်း။ ကောသေယျံ၊ ပိုးချည်သင်္ကန်းကိုလည်းကောင်း။ ကမ္မလံ၊ သားမွေးပေါင်းစု ကောင်းစွာပြုအပ်သော ကမ္မလာသင်္ကန်းကိုလည်းကောင်း။ သာဏံ၊ လျော်မျှင်ပိုက်ဆံ ကောင်းစွာဖန်၍ စီမံရက်အပ်သော သင်္ကန်းကိုလည်းကောင်း။ ဘဂီ၊ ၅-ပါးပေါင်းစု အတည်ပြုအပ်သော သင်္ကန်းကိုလည်းကောင်း။ ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ၊ ၏။

ဘန္တေ၊ ဘုရား။ အာမ၊ ပံသုကူလ စီဝရကို ဥဿာဟပြုပါမည်ဘုရား။

ရုက္ခမူလသေနာသနံ ။လ။ ဂုဟာ။ ။ အာမ ဘန္တေ။ (ဝိ၊၃။၁၃၃)

ရုက္ခမူလသေနာသနံ၊ ဘုရား၊ ပစ္စေကာ၊ အရိယာတို့ လွန်စွာစုံမက်၊ တောမြိုင်နက်တွင်း၊ သစ်ပင်ရင်းတည်းဟူသော ကျောင်းကို။ နိဿာယ၊ ၍။ ယာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ တတ္ထ၊ ထိုရုက္ခမူလကျောင်းကို ကောင်းစွာနှစ်သက် စုံမက်ခြင်းသဘောရှိသော ရဟန်း၏အဖြစ်၌။ တော၊ သည်။ ယာဝဇီဝံလုံး။ ဥဿာဟော၊ ကို။ ကရဏီယော၊ ၏။ အတိရေကလာဘော၊ ရှေးဘုန်း၊ ရှေးကံ၊ အသင့်ဖန်၍၊ ပိုလွန်များမြတ်၊ ကြီးသောလာဘ်ကို ရတတ်သော သူဖြစ်ပါမှုကား။ ဝိဟာဇော၊ ၂-ဖက်စောင်း၊ ၂-ဖက်ရပ်မိုးအပ်သောကျောင်းကိုလည်းကောင်း။ အမုယောဂေါ၊ ၁-ဖက်စောင်း၊ ၁-ဖက်ရပ်မိုးအပ်သောကျောင်းကိုလည်းကောင်း။ ပါသာဒေါ၊ အထွတ်ထုတ်ကား၊ ကောင်းစွာတပ်၍၊ ပြုအပ်သော ၄-ထောင့်ပြာသာဒ်ကိုလည်းကောင်း။ ဟမ္ပိ၊ အထွတ်မပါ၊ နေရာအမြင့်၊ ဘုံဆင့်အထပ်ထပ်၊ ပြုလုပ်အပ်သော၊ ပြာသာဒ်ဦးပြည်းကိုလည်းကောင်း။ ဂုဟာ၊ အုတ်၊ ကျောက်စီမံ၊ တောင်ယံကမ်းပါး၊ ဖြစ်ပွားလုပ်ကိုင်၊ အထူးထူးသော လိုဏ်ကိုလည်းကောင်း။ ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ၊ ၏။

ဘန္တေ၊ ဘုရား။ အာမ၊ ရုက္ခမူကျောင်း၌ ခိုအောင်းသောအဖြစ်ကို၊ နှစ်သက်လုံ့လ၊ ဥဿာဟပြုပါ၏ဘုရား။

ပူတိမုတ္တဗောသန္ဓံ ။လ။ ဖာဏိတံ။ ။ အာမ ဘန္တေ။ (ဝိ၊၃။၁၃၃)

“ပူတိမုတ္တဗောသန္ဓံ”ဟူသော အဘိဓာန်နှင့်အညီ ပူတိမုတ္တဗောသန္ဓံ၊ နွားကျင်ငယ်ပုတ်တည်း-ဟူသော ဆေးကို။ ဝါ၊ နွားကျင်ငယ်ဖြင့် ထုံအပ်သော ဆီးဖြူ၊ သျှစ်သျှား၊ သဖန်းခါး-အစရှိသောဆေးကို။ နိဿာယ၊ ၍။ ယာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ တတ္ထ၊ ထိုအဖိုးမပေး၊ ရလွယ်သောဆေးကို ဘေးရှိသောအခါ၊ သုံးဆောင်ပါမည်၊ စိတ်က ရည်၍။

အပိုဒ် --။] ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာနိဿယ (ဆရာတော်ဦးအာဒိစ္စဝံသ) ၅၀၉

ကြံစည်ပြီးလစ်၊ ရဟန်းအဖြစ်၌။ တေ တယာ၊ သည်။ ယာဝဇီဝံ၊ လုံး။ ဥဿာဟော၊ ကို။ ကရဏီယော၊ ၏။ အတိရေကလာဘော၊ မရှာမကြံ၊ ရှေးဘုန်း၊ ရှေးကံကြောင့်၊ နတ်ဖန်သော လား။ အသင့်အားဖြင့်၊ ကြီးမားသောလာဘ်၊ လျှာဆက်ကပ်၍၊ ရတတ်သောသူ၊ ဖြစ်ပါမူကား။ သပို့၊ ထောပတ်ကိုလည်းကောင်း။ နဝနီတံ၊ ဆီဦးကိုလည်းကောင်း။ တေလံ၊ ဆီကို လည်းကောင်း။ မဓု၊ ပျားကိုလည်းကောင်း။ ဖာဏီတံ၊ ထန်းရေကြံရေ၊ ပေမှဖြစ်ပွား၊ ၃- ပါးသော တင်လဲကိုလည်းကောင်း။ ပရိဘူတိတဗ္ဗံ၊ ၏။

ဘန္တေ၊ ဘုရား။ အာမ၊ ပူတိမုတ္တဘေသဇ္ဇကို နိဿယပြုပါမည်ဘုရား။

ဤကား မှီဝဲအပ်သော တရား ၄-ပါးတည်း။

----- x -----

[၃] မမှီဝဲအပ်သော တရား ၄-ပါး

“စတ္တာရိ စ အကရဏီယာနိ အာစိက္ခိတဗ္ဗာနိ” ဒေသနာတော်ကျမ်းအရှိမှာ ရဟန်း၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးမှ ပုရာဏဘရိယနှင့် အနာစာရပြုသောကြောင့် ၄-ခုသောပြစ်အင်ကို သွန်သင်ဆုံးမရမည်-ဟု အမိန့်တော်မြတ်ရှိရကား မမှီဝဲအပ်သောတရား ယင်း ၄-ပါးကို သင့်အား ဆုံးမပြောကြားပေအံ့။

ဥပသမ္ပန္နေန ။လ။ အကရဏီယံ။ ။ အာမ ဘန္တေ။ (ဝိပဿနာပိတက)

ဥပသမ္ပန္နေန၊ မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သော။ ဘိက္ခုနာ၊ ရဟန်းသည်။ အန္တမသော၊ အယုတ်သဖြင့်။ တိရစ္ဆာနဂတာယပိ၊ တိရစ္ဆာန်မ၌သော်လည်း။ မေထုနော၊ တပ်ခြင်းတူသော သူ ၂-ယောက်တို့၏ အကျင့်-ဟုဆိုအပ်သော။ ဓမ္မော၊ ရွာသူတို့၏အကျင့် ကို။ န ပဋိသေဝိတဗ္ဗော၊ မမှီဝဲအပ်။ ယော ဘိက္ခု၊ အကြင်ရဟန်းသည်။ မေထုနံ ဓမ္မံ၊ မေထုန်အကျင့်ကို။ ပဋိသေဝတိ၊ မှီဝဲ၏။ သော ဘိက္ခု၊ သည်။ အဿမဏော၊ ရဟန်း မဟုတ်သည်။ အသကျပုတ္တိယော၊ သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော် မဟုတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ သေယျထာပိ နာမ၊ ဥပမာမည်သည်ကား။ သီသစ္စိန္တော၊ ဦးခေါင်းပြတ်သော။ ပုရိသော၊ သည်။ တေန၊ ထိုပြတ်လေပြီးသော ဦးခေါင်းနှင့်။ သရီရဗန္ဓနေန၊ ကိုယ်ကို စပ် သဖြင့်။ ဇီဝိတံ၊ အသက်ရှင်ခြင်းငှာ။ အဘဗ္ဗော၊ မထိုက်သည်။ ဟောတိ ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝမေဝ ဧဝံ တထာ၊ ထို့အတူ။ ဘိက္ခု၊ သည်။ မေထုနံ ဓမ္မံ၊ ကို။ ပဋိသေဝိတွာ၊ မှီဝဲသော ကြောင့်။ အဿမဏော၊ သည်။ အသကျပုတ္တိယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တံ၊ ထိုမေထုန် အကျင့်ကို။ တေ တယာ၊ သည်။ ယာဝဇီဝံ၊ လုံး။ အကရဏီယံ၊ မပြုမကျင့်အပ်။

ဘန္တေ၊ ဘုရား။ အာမ၊ မပြုမကျင့်ပါဘုရား။

ဥပသမ္ပန္နေန ။လ။ အကရဏီယံ။ ။ အာမ ဘန္တေ။ (ဝိ၊၃။၁၃၄)

ဥပသမ္ပန္နေန၊ သော။ ဘိက္ခုနာ၊ သည်။ အန္တမသော၊ သဖြင့်။ တိဏသလာကံ၊ မြက်ပင်၊ ဝါးခြမ်းစိတ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ အစပြု၍။ အဒိန္နံ၊ အရှင်သည် ကိုယ်နှုတ်ဖြင့် မပေးအပ်သော ဥစ္စာကို။ ထေယျသင်္ခါတံ ထေယျသင်္ခါတေန၊ ခိုးယူလိုသောစိတ်ဖြင့်။ န အာဒါတဗ္ဗံ၊ မယူအပ်။ ယော ဘိက္ခု၊ သည်။ အဒိန္နံ၊ အရှင်သည် ကိုယ်နှုတ်ဖြင့် မပေးအပ်သော။ ပါဒံ ဝါ၊ ၁-မတ်သော ဥစ္စာကိုလည်းကောင်း။ ပါဒါရဟံ ဝါ၊ ၁-မတ်ထိုက်သော ဥစ္စာကိုလည်းကောင်း။ အတိရေကပါဒံ ဝါ၊ ၁-မတ်ထက် လွန်သောဥစ္စာ၊ ၁-မတ်ထက် အလွန်ထိုက်သော ဥစ္စာကိုလည်းကောင်း။ ထေယျသင်္ခါတံ ထေယျသင်္ခါတေန၊ ဖြင့်။ အာဒိယတိ၊ ယူ၏။ သော ဘိက္ခု၊ သည်။ အဿမဏော၊ သည်။ အသကျပုတ္တိယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ သေယျထာပိ နာမ၊ ကား။ ဗန္ဓနာ၊ အညှာမှ။ ပဝုတ္တော၊ ကြွေကျသော။ ပဏ္ဍုပလာသော၊ သစ်ရွက်ရော်၊ သစ်ရွက်ခြောက်သည်။ ဟရိတတ္ထာယ၊ တဖန် စိမ်းရှင်ခြင်းငှာ။ အဘဗ္ဗော၊ သည်။ ဟောတိ ယထာ၊ သို့။ ဧဝမေဝ ဧဝံ တထာ၊ တူ။ ဘိက္ခု၊ သည်။ အဒိန္နံ၊ သော။ ပါဒံ ဝါ၊ ကိုလည်းကောင်း။ ပါဒါရဟံ ဝါ၊ ကိုလည်းကောင်း။ အတိရေကပါဒံ ဝါ၊ ကိုလည်းကောင်း။ ထေယျသင်္ခါတံ ထေယျသင်္ခါတေန၊ ဖြင့်။ အာဒိယိတွာ၊ ယူသောကြောင့်။ အဿမဏော၊ သည်။ အသကျပုတ္တိယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ တံ၊ ထိုခိုးယူခြင်းအမှုကို။ တေ၊ သည်။ ယာဝဇီဝံ၊ လုံး။ အကရဏီယံ၊ မပြုအပ်။

ဘန္တေ၊ ဘုရား။ အာမ၊ မပြုပါဘုရား။

ဥပသမ္ပန္နေန ။လ။ အကရဏီယံ။ ။ အာမ ဘန္တေ။ (ဝိ၊၃။၁၃၄)

ဥပသမ္ပန္နေန၊ သော။ ဘိက္ခုနာ၊ သည်။ သဗ္ဗိစ္စ၊ သေစေလိုသောစိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍။ အန္တမသော၊ သဖြင့်။ ကုန္တကိပိလ္လိကံ၊ ခြံပုန်း၊ ပိုးရွက်ကို။ ဥပါဒါယ၊ ၍။ ပါဏော၊ သတ္တဝါကို။ ဇီဝိတာ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေမှ။ န ဝေါရောပေတဗ္ဗော၊ မချအပ်။ ယော ဘိက္ခု၊ သည်။ သဗ္ဗိစ္စ၊ ၍။ အန္တမသော၊ ဖြင့်။ ဂဗ္ဘပါတနံ၊ ကိုယ်ဝန်လျှောဆေးပေးခြင်းကို။ ဥပါဒါယ၊ ၍။ မနုဿဝိဂ္ဂဟံ၊ လူဇာတ်ဖြစ်သောသူ၏ ကိုယ်ကို။ ဇီဝိတာ၊ မှ။ ဝေါရောပေတိ၊ ချ၏။ သော ဘိက္ခု၊ သည်။ အဿမဏော၊ သည်။ အသကျပုတ္တိယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ သေယျထာပိ နာမ၊ ကား။ ဒွေဓာ ဘိန္နာ၊ ၂-ဖြာကွဲသော။ ပုထုသိလာ၊ ကျောက်ဖျာကြီးသည်။ အပ္ပဋိသန္ဓိကာ၊ တဖန်စပ်ခြင်းငှာ မတတ်နိုင်သည်။ ဟောတိ ယထာ၊ သို့။ ဧဝမေဝ ဧဝံ တထာ၊ တူ။ ဘိက္ခု၊ သည်။ သဗ္ဗိစ္စ၊ ဖြစ်၍။ မနုဿဝိဂ္ဂဟံ၊ ကို။ ဇီဝိတာ၊ မှ။ ဝေါရောပေတွာ၊ ချသော

အပိုင်း --။ | ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာနိဿယ (ဆရာတော်ဦးအာဒိစ္စဝံသ) ၅၁၁

ကြောင့်။ အဿမဏော၊ သည်။ အသကျပုတ္တိယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တံ၊ ထိုကရုဏာ မဖက်၊ သူ့အသက် သတ်ခြင်းကို။ တေ၊ သည်။ ယာဝဇီဝံ၊ လုံး။ အကရဏီယံ၊ အပ်။

ဘန္တေ၊ ဘုရား။ အာမ၊ မပြုပါဘုရား။

ဥပသမ္ပဒေန န ။လ။ အကရဏီယံ။ ။ အာမ ဘန္တေ။ (ဝိ၊၃၊၁၃၅)

ဥပသမ္ပဒေန၊ သော။ ဘိက္ခုနာ၊ သည်။ အန္တမသော၊ ဖြင့်။ သုညာဂါရေ၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာ အရပ်၌။ အဘိရမာမိတိ၊ ဈာန်သမာပတ်ဖြင့် မွေ့လျော်၏-ဟူ၍။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော၊ လူတို့၏ကုသိုလ်ကမ္မပထတရား ၁၀-ပါးထက် လွန်မြတ်သော ဈာန်မဂ်၊ဖိုလ်တရားကို။ န ဥလ္လပိတဗ္ဗော၊ မပြောအပ်။ ယော ဘိက္ခု၊ သည်။ ပါပိစ္ဆော၊ ယုတ်မာသောအလိုရှိသည်ဖြစ်၍။ ဣစ္ဆာပကတော၊ အလိုရမ္မက် နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍။ အသန္တံ၊ ထင်ရှားမရှိသော။ အဘူတံ၊ မဟုတ်မမှန်သော။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဖြစ်သော။ ဈာနံ ဝါ၊ ဈာန်ကိုလည်းကောင်း။ ဝိမောက္ခံ ဝါ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်းကောင်း။ သမာဓိံ ဝါ၊ ဈာနသမာဓိ၊ ဖလသမာဓိကိုလည်းကောင်း။ သမာပတ္တိံ ဝါ၊ ဈာနသမာပတ်၊ ဖလသမာပတ်ကိုလည်းကောင်း။ မဂ္ဂံ ဝါ၊ မဂ်ကိုလည်းကောင်း။ ဖလံ ဝါ၊ ဖိုလ်ကိုလည်းကောင်း။ ဥလ္လပတိ၊ ငါရ၏-ဟု ပြောကြား၏။ သော ဘိက္ခု၊ သည်။ အဿမဏော၊ သည်။ အသကျပုတ္တိယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ သေယျထာပိ နာမ၊ ကား။ မတ္တကစ္ဆိန္နော၊ လည်ဆစ်ပြတ်သော။ တာလော၊ ထန်းပင်သည်။ ပုနဝိရုဠိယာ၊ တဖန် စည်ကားကြီးပွားခြင်းငှာ။ အဘဗ္ဗော၊ သည်။ ဟောတိ ယထာ၊ သို့။ ဧဝမေဝ ဧဝံ တထာ၊ တူ။ ဘိက္ခု၊ သည်။ ပါပိစ္ဆော၊ ၍။ ဣစ္ဆာပကတော၊ ၍။ အသန္တံ၊ သော။ အဘူတံ၊ သော။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ၊ ကို။ ဥလ္လပိတော၊ ပြောကြားသောကြောင့်။ အဿမဏော၊ သည်။ အသကျပုတ္တိယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တံ၊ ထိုဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ငါရ၏-ဟု ပြောကြားခြင်းကို။ တေ တယာ၊ သင်ပဉ္စင်းသစ်သည်။ ယာဝဇီဝံ၊ သိက္ခာပုဒ်တော်ကိုယ်၌ တည်သမျှကာလပတ်လုံး။ အကရဏီယံ၊ အပ်။

ဘန္တေ၊ ဘုရား။ အာမ၊ မပြုပါဘုရား။

ဤကား မမှီဝဲအပ်သော တရား ၄-ပါးတည်း။

“ဥပဇ္ဈာယော သမ္မာ န ဝတ္တတိ။ ဥပဇ္ဈာယဿ အာပတ္တိ” (ဝိ၊၅၊၃၊၂၆၄)ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာ သင်ခြင်း၊ သပိတ်၊သင်္ကန်း၊ ချီးမြှောက်ခြင်း-စသော သဒ္ဓိ-ဝိဟာရိကဝတ်မှ ယွင်းချွတ်သော ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာအား အာပတ်သင့်၏။

“သဒ္ဓိဝိဟာရိကာ သမ္မာ န ဝတ္တန္တိ။ တေသံ အာပတ္တိ”ဟူသော (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၄) ပါဠိနှင့်အညီ ဒန်ပူပေးခြင်း၊ မျက်သစ်ပေးခြင်း-စသော ဥပဇ္ဈာယဝတ်မှ ယွင်းချွတ်သော တပည့်တို့အားလည်း အာပတ်သင့်၏။ ထို့ကြောင့်-

သစေ ဥပဇ္ဈာယော မယံ ဥပဋ္ဌာကော အတ္တိ။ တုမေ အတ္တနော သဇ္ဈာယမနသိကာ-
ရာဒိသု ယောဂံ ကရောထာတိ ဝဒေတိ။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာနံ အနာပတ္တိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၄)

ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိနှင့်အညီ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာသည် ခွင့်လွှတ်က ဝတ်ကြီး၊ဝတ်ငယ်ကို မပြုသော တပည့်တို့အား အာပတ်မသင့်ခြင်းသည် ဖြစ်ရကား အချင်းချင်း ခွင့်ပြုအပ်၏။

ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာအား “ပြုအပ်သော ဝတ်ကြီး၊ဝတ်ငယ်တို့ကို ခွင့်သနားတော်မူပါ ဘုရား။ ဘုရားတပည့်တော်ကလည်း ခွင့်ပြုပါ၏ အရှင်ဘုရား”ဟု တောင်းပန်ခွင့်ပြုခြင်းငှာ အလိုရှိသော ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာသည် “ငါ ခွင့်ပြု၏”ဟု မိန့်ဆိုအပ်၏။ ကမ္မဝါစာဆရာ၌လည်း နည်းတူ။

ဥပသမ္ပဒအခန်း ပြီး၏။

*---- x -----

[၄] ကမ္မဝါစာအနက်

ဘန္တေ အရှင်ဘုရားတို့။ သံယော၊ သံယာတော်သည်။ မေ၊ ငါ၏။ ဝစနံ၊ စကားကို။ သုဏာတု၊ နာတော်မူလော့။ အာယသ္မတော၊ သက်တော်ရှည်သော။ တိဿဿ၊ တိဿ အမည်ရှိသော မထေရ်၏။ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော၊ ပဉ္စင်းခံခြင်းကို ငဲ့သော။ နာဂေါ၊ နာဂအမည် ရှိသော။ အယံ၊ ဤပဉ္စင်းလောင်းသည်။ အန္တရာယိကေဟိ၊ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်ကုန်သော။ ဓမ္မေဟိ၊ ကုဋ္ဌနူနာစွဲခြင်း-အစရှိသော သဘောတရားတို့မှ။ ပရိသုဒ္ဓေါ၊ စင်ကြယ်၏။ အဿ၊ ထိုပဉ္စင်းလောင်းအား။ ပတ္တစီဝရံ၊ သပိတ်၊သင်္ကန်းသည်။ ပရိပုဏ္ဏံ၊ ပြည့်စုံပြီ။ နာဂေါ၊ နာဂ အမည်ရှိသော ပဉ္စင်းလောင်းသည်။ သံယံ၊ သံယာတော်ကို။ အာယသ္မတော၊ သက်တော်ရှည် သော။ တိဿေန၊ တိဿ အမည်ရှိသော။ ဥပဇ္ဈာယေန၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဖြင့်။ ဥပသမ္ပဒံ၊ ပဉ္စင်း အဖြစ်ကို။ ယာစတိ၊ တောင်းပန်၏။ သံယဿ၊ အား။ ပတ္တကလ္လံ၊ လျှောက်ပတ်သောအခါ ရှိသောကံသည်။ ယဒိ အတ္တိ၊ အကယ်၍ ရှိသည်ဖြစ်အံ့။ သံယော၊ သည်။ အာယသ္မတော၊ သော။ တိဿေန၊ သော။ ဥပဇ္ဈာယေန၊ ဖြင့်။ နာဂံ၊ ပဉ္စင်းလောင်းကို။ ဥပသမ္မာဒေယျ၊ ပဉ္စင်းခံရာ၏။ ဧဿ၊ ဤသည်ကား။ ဥတ္တိ ဉာပနာ၊ သိစေခြင်းတည်း။

အပိုင်း --။ | ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာနိဿယ (ဆရာတော်ဦးအာဒိစ္စဝံသ) ၅၁၃

ဘန္တေ၊ တို့။ သံယော၊ သည် ။လ။ နာဂေါ၊ သည် ။လ။ ယာစတိ၊ ၎်။ သံယော၊ သည်။ အာယသ္မတာ၊ သော။ တိဿေန၊ သော။ ဥပဇ္ဈာယေန၊ ဖြင့်။ နာဂံ၊ ကို။ ဥပသမ္ပဒ-ဒေတိ၊ ပဉ္စင်းခံ၏။ အာယသ္မတာ၊ သက်တော်ရှည်သော။ တိဿေန၊ တိဿ အမည်ရှိသော။ ဥပဇ္ဈာယေန၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဖြင့်။ နာဂဿ၊ နာဂအမည်ရှိသော ပဉ္စင်းလောင်းကို။ ဥပသမ္ပဒါ၊ ပဉ္စင်းခံခြင်းကို။ အာယသ္မတော၊ သော။ ယဿ ဘိက္ခုနော၊ အား။ ခမတိ၊ သက်ဝင်၏။ သော ဘိက္ခု၊ သည်။ တုဏှိ၊ ဆိတ်ဆိတ်နေသည်။ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ယဿ ဘိက္ခုနော၊ အား။ နက္ခမတိ၊ မသက်ဝင်။ သော ဘိက္ခု၊ ထိုမသက်ဝင်သော ရဟန်းသည်။ ဘာသေယျ၊ ဆိုရာ၏။

ဤဘာသေယျကြိယာတွင် ပဌမကမ္မဝါစာ ဆုံး၏။ ထို့ကြောင့် ဘာသေယျတွင် ရပ်။ ဒုတိယမ္ပိ-စသည်ကား ဒုတိယကမ္မဝါစာ၏ အစဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဒုတိယဖြစ်သော “သုဏာတု မေ”စသည်နှင့်စပ်၍ ရွတ်။ တတိယမ္ပိ-စသော ပုဒ်ကိုလည်း တတိယကမ္မဝါစာ ၎်အစဖြစ်သောကြောင့် တတိယဖြစ်သော “သုဏာတု မေ”စသည်နှင့် စပ်၍ ရွတ်။

ဒုတိယမ္ပိ၊ ၂-ကြိမ်မြောက်လည်း။ ဧတမတ္ထံ၊ ထိုအနက်ကို။ ဝဒါမိ၊ ဆို၏။ တတိယမ္ပိ၊ လည်း။ ဧတမတ္ထံ၊ ကို။ ဝဒါမိ၊ ၎်။ ဤမျှသာ အနက်ထူးသည်။

သံယေန၊ သည်။ နာဂေါ၊ နာဂအမည်ရှိသော ပဉ္စင်းလောင်းကို။ အာယသ္မတာ၊ သော။ တိဿေန၊ သော။ ဥပဇ္ဈာယေန၊ ဖြင့်။ ဥပသမ္ပဒန္တော၊ ပဉ္စင်းခံအပ်ပြီ။ သံဃဿ၊ အား။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ခမတိ၊ ၎်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တုဏှိ၊ ဆိတ်ဆိတ်နေသည်။ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဧဝံ တုဏှိဘူတေန၊ ဤသို့ ဆိတ်ဆိတ်နေသဖြင့်။ ဧတံ ခမနဘာဝံ၊ ထိုသက်ဝင် သောအဖြစ်ကို။ ဓာရယာမိ၊ မှတ်ရာ၏။ ဤကား ဥ တ်ကမ္မဝါစာ၏ အနက်။

၎င်းဥ တ်ကမ္မဝါစာကို အနက်ထင်မှလည်း သမ္ပန္န၊ ဝဝတ္ထိတ-စသော ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိ အရာ၌ လိမ္မာကျွမ်းကျင်နိုင်သည်။ ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိ ၁၀-ပါးကို ပိုင်းခြား၍ သိသည်ဖြစ်မှလည်း ဗျတ္တပဋိဗလပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ ဗျတ္တပဋိဗလစွမ်းနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မှလည်း ဥ တ်ကမ္မဝါစာ ကို ရွတ်ဖတ်၍ ကမ္မဝါစာဆရာပြုရာသည်။ ထို့ကြောင့် အလုံးစုံသော ကမ္မဝါစာဆရာတို့သည် ဥ တ်ကမ္မဝါစာကို အနက်ထင်အောင် အားထုတ်ရမည်။

၎င်းတွင် သုဏာတု မေ-၌ တု-နှင့် မေ-ကို ဖြတ်၍ရွတ်၊ အာယသ္မတော-နှင့် တိဿဿ-ကို စပ်၍ရွတ်။ ယဿ-နှင့် နက္ခမတိ-ကို ဖြတ်၍ရွတ်။ “ဧတမတ္ထံ ဝဒါမိ”နှင့် “သုဏာတု”ကို စပ်၍ရွတ်။ “ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော/ပေခေါ”ကား ၂-နည်းပင် သင့်၏။ အထူး မရှိ။

ရတနာပုံမြို့တည်နန်းတည် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် ဘုရင်မင်းတရားကြီးလက်ထက် နေပြည်တော် ၃-မျက်နှာ၊ ၁၂-ရပ်သော တိုက်တာတို့နှင့်တကွ ရတနာသိင်္ဃ၊ ကုန်းဘောင်- စသော များစွာသော မြို့ခရိုင်၌နေထိုင်ကြသော ရဟန်းရှင်၊လူတို့မှ စ၍ ရာမည၊သီဟိုဠ်၊ ထိုထိုအရပ်၊ နှံ့စပ်ကြေညာ၊ များစွာသောသူတို့အား တရားပြသ ဆုံးမတော်မူလေ့ရှိသော ရွှေကျင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိက၊ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်ဘုရား၏ အန္တေဝါသိကဖြစ်သော အာဒိစ္စဝံသမထေရ်သည် အပြည်ပြည်အရွာရွာ ဥပသမ္ပဒကံ ရဟန်းခံ သောအရာတို့၌ များစွာသော ရဟန်းရှင်၊လူတို့အား သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွားစေခြင်းငှာ စီရင်ရေး သားအပ်သော ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာနိဿယ ပြီး၏။

အမည်မသိဆရာတော်

{ ၂၃ } ဒေသနာကံဝိဝါဒမှတ်ချက်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

[၁] ဒေသနာကြားများကို အထူးနှလုံးသွင်းရန်

၁။ မထေရ်အငယ် ကြားရန်

အဟံ ဘန္တေ သဗ္ဗာ အာပတ္တိယော အာရောစေမိ။ ။ အဟံ ဘန္တေ သမ္မဟုလာ နာနာဝတ္ထုကာ သဗ္ဗာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ တာ တုပ္ပမူလေ ပဋိဒေသေမိ။ ။ အာမ ဘန္တေ ပဿာမိ။ ။ သာဓု သုဠု ဘန္တေ သံဝရိဿာမိ။ ။ သာဓု သာဓု။ ။ ပဿထ ဘန္တေ တာ အာပတ္တိယော။ ။ အာယတိံ ဘန္တေ သံဝရေယျာထ။ ။ သာဓု သာဓု။

၂။ မထေရ်ကြီး ကြားရန်

သာဓု သာဓု။ ။ ပဿသိ အာဝုသော တာ အာပတ္တိယော။ ။ အာယတိံ အာဝုသော သံဝရေယျာသိ။ ။ သာဓု သာဓု။ ။ အဟံ အာဝုသော သဗ္ဗာ အာပတ္တိယော အာရောစေမိ။ အဟံ အာဝုသော သမ္မဟုလာ နာနာဝတ္ထုကာ သဗ္ဗာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ တာ တုပ္ပမူလေ ပဋိဒေသေမိ။ ။ အာမ အာဝုသော ပဿာမိ။ ။ သာဓု သုဠု အဟံ အာဝုသော သံဝရိဿာမိ။

ယခုအခါကား ဤကြားနည်းမှ ထူး၍ ဂရုဏအာပတ်ရှိလျှင်လည်း ပကာသနဖြစ် လျှင်းအောင် “အဟံ ဘန္တေ သဗ္ဗာ အာပတ္တိယော အာရောစေမိ”ဟု ကြားလျှင် သာဓု၊ သာဓု-ဟု ခံ၍ သဘောတူဝတ္ထုရှိလျက် ကြားမိခဲ့လျှင် သင့်သော ဒုက္ကဋ်ပါလေအောင်

“အဟံ ဘန္တေ သမ္ပဟုလာ နာနာဝတ္ထုကာ သဗ္ဗာ အာပတ္တိယော” စသည်ဖြင့် ကြားပြန်သည်။
ယင်းသို့ ကြားရာ၌ ၎င်းဒုက္ကဋ်ပါပြီးဖြစ်၍ အလျင်ကြားရသောရဟန်း နောက်တဖန်ထပ်၍
ကြားပြန်ခြင်းကား အလျှင်းပင် မသင့်-ဟု ဆရာတော်ဦးစုမ် ရေးသားစီရင်တော်မူသော
ခုဒ္ဒသိက္ခာနိဿယဒေသနာ-ဟူသော မာတိကာအဖွင့်တွင် မှာထားတော်မူသည်။

----- x -----

[၂] ပရိတ်ကြီးဗောဇ္ဈင်သုတ် ဝက်ခုတ်မူနိဿယတွင် မှာထားတော်မူသည့်မှာတမ်း

“ဘာဝိတာ ဗဟုလိ ကတာ”ဟူသော ၎င်းသုတ်ပါဠိ၌ ဗဟုလိ-ကား မုဒုံ ပစတိ။
‘သုဠု သံဝရိဿာမိ’-တို့ကဲ့သို့ ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သက်သည်။

“သာဓု သုဠု ဘန္တေ သံဝရိဿာမိ”ဟူ၍ ဒေသနာကြားရာ၌-

ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ အဟံ၊ သည်။ သာဓု၊ ကောင်း၏။ သုဠု၊ လွန်စွာ။ ဝါ သာဓု
သုဠု၊ မြဲမြံစွာ။ သံဝရိဿာမိ၊ စောင့်ပါအံ့။ (ခုဒ္ဒသိက္ခာနိဿယ)

အယံ သမဏော၊ ဤရဟန်းသည်။ သုဠု၊ လွန်စွာ။ လဂ္ဂေါ၊ ငြိ၏။
(ဧကနိပါတ်၊ ဣဇ္ဈိယဇာတ်နိဿယ)

သုရိယသန္တာပေန၊ နေပူဖြင့်။ သုဠု၊ လွန်စွာ။ တတ္တော၊ ပူသည်။ ဟောတိ၊ ၏။
(၎င်းလောမဟံသဇာတ်)

သော၊ ထိုဆရာသည်။ မတ္တာယ၊ အတိုင်းအရှည်ထက်။ သုဠု၊ လွန်စွာ။ (၎င်းဒုဗ္ဗဇာတ်)

ဤသို့-စသည်ဖြင့် အရပ်ရပ် ယုတ္တိသာဓကများကို ထောက်၍ ‘သာဓု သုဠု’-၌
အထူးသတိပြုကြရန်။

ဤတွင်ရှေ့ ဥပသမ္ပဒအခန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ဆိုရာ ဝိနိစ္ဆယ ၁-ရပ် အပြီးသတ်၏။

အမည်မသိဆရာတော်

{ ၂၄ } ဓူတဂီဝိနိစ္ဆယ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

- (၁) ဓူတဂီဝေသကံ ဗုဒ္ဓံ၊ ဓမ္မဉ္စ မလဓုနကံ။
သံယဉ္စ ဓူတကီလေသံ၊ နမော နတ္တာန သာဒရံ။ ။
- (၂) ဓူတဂီ ဝိပယိဿာမိ၊ ယောဂီနံ ဟိတ'မာဝဟံ။
သီလသုဒ္ဓိကရံ သာရံ၊ တံ မေ သုဏာထ သာဓဝေါ။ ။

(၁) အဟံ၊ ငါသည်။ ဓူတဂီဝေသကံ၊ ဓူတင်ကို ဟောတော်မူတတ်ထသော။ ဗုဒ္ဓဉ္စ၊ မြတ်စွာဘုရားကိုလည်းကောင်း။ မလဓုနကံ၊ အဘိဇ္ဈာ-အစရှိသော အညစ်အကြေးကို ခါတတ်ထသော။ ဓမ္မဉ္စ၊ တရားတော်ကိုလည်းကောင်း။ ဓူတကီလေသံ၊ ခါပြီး၊ ခါဆဲ၊ ခါလတ္တံ့ သော ကိလေသာရှိထသော။ သံယဉ္စ၊ သံဃာတော်ကိုလည်းကောင်း။ နမော နမာမိ၊ ရှိခိုးပါ ၏။ သာဒရံ၊ ရိုသေခြင်းနှင့်တကွ။ နတ္တာန၊ ရှိခိုးဦး၍။

(၂) ယောဂီနံ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ၌ယှဉ်သော ယောဂီရဟန်းတို့၏။ ဟိတံ၊ ဈာန်၊မဂ်- အစရှိသော အစီးအပွားကို။ အာဝဟံ အာဝဟန္တံ၊ ရွက်ဆောင်တတ်ထသော။ သီလသုဒ္ဓိကရံ ၄-ပါးသော စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ၏ ဖြူစင်ခြင်းကို ပြုတတ်ထသော။ သာရံ၊ ပဋိပတ္တိတည်း- ဟူသော အနှစ်သာရ၊ အဆုံးအဖြတ်တည်း-ဟူသော အနှစ်သာရရှိထသော။ ဓူတဂီ၊ ၁၃- ပါး အပြားရှိသော ဓူတင်ကို။ ဝိပယိဿာမိ၊ ပြပေလတ္တံ့။ တံ၊ ထိုပြုလတ္တံ့သော။ မေ၊ ငါ၏။ ဝစနံ၊ စကားကို။ သာဓဝေါ၊ သူတော်ကောင်းတို့သည်။ သုဏာထ၊ နာစေခလို။ ဝါ၊ နာစေ ကုန်သတည်း။

ခပ်သိမ်းကုန်သော ယောဂီရဟန်းမြတ်တို့၏ အစီးအပွားကို အလိုရှိတော်မူသော သဗ္ဗညုဘုရားသခင်သည်ကား စွန့်အပ်ပြီးသော လောကာမိသရီကုန်သော ကိုယ်၌

လည်းကောင်း အသက်၌လည်းကောင်း မငဲ့ကုန်သော၊ နိဗ္ဗာန်အားလျော်စွာသော အကျင့်ကို အားထုတ်ခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သော၊ ဇာတိကုလပုတ္တ၊ အာစာရကုလပုတ္တတည်းဟူသော အမျိုးကောင်းသားတို့အား ၁၃-ပါးကုန်သော ဓုတင်တို့ကို ခွင့်ပြုတော်မူအပ်လေသတည်း။

[၁] ဓုတင် ၁၃-ပါးဟူသည်ကား—

- ၁။ ပံသုကူလိကင်္ဂီ၊ ပံသုကူလိကဓုတင်လည်း ၁-ပါး။
- ၂။ တေစိဝရိကင်္ဂီ၊ တေစိဝရိကဓုတင်လည်း ၁-ပါး။
- ၃။ ပိဏ္ဍာပါတိကင်္ဂီ၊ ပိဏ္ဍာပါတိကဓုတင်လည်း ၁-ပါး။
- ၄။ သပဒါနစာရိကင်္ဂီ၊ သပဒါနစာရိကဓုတင်လည်း ၁-ပါး။
- ၅။ ဧကာသနိကင်္ဂီ၊ ဧကာသနိကဓုတင်လည်း ၁-ပါး။
- ၆။ ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂီ၊ ပတ္တပိဏ္ဍိကဓုတင်လည်း ၁-ပါး။
- ၇။ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂီ၊ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကဓုတင်လည်း ၁-ပါး။
- ၈။ အာရညိကင်္ဂီ၊ အာရညိကဓုတင်လည်း ၁-ပါး။
- ၉။ ရုက္ခမူလိကင်္ဂီ၊ ရုက္ခမူလိကဓုတင်လည်း ၁-ပါး။
- ၁၀။ အဗ္ဗောကာသိကင်္ဂီ၊ အဗ္ဗောကာသိကဓုတင်လည်း ၁-ပါး။
- ၁၁။ သောသာနိကင်္ဂီ၊ သောသာနိကဓုတင်လည်း ၁-ပါး။
- ၁၂။ ယထာသန္တတိကင်္ဂီ၊ ယထာသန္တတိကဓုတင်လည်း ၁-ပါး။
- ၁၃။ နေသဇ္ဇိကင်္ဂီ၊ နေသဇ္ဇိကဓုတင်လည်း ၁-ပါး။

ဤသည်လျှင် ဓုတင် ၁၃-ပါးတည်း။ ထို ၁၃-ပါးသော ဓုတင်တို့ကိုကား—

အတ္တတော လက္ခဏာဒီဟိ၊ သမာဒါနပိဓာနတော။
 ပဘေဒတော ဘေဒတော စ၊ တဿ တဿာ'နိသံသတော။ ။
 ကုသလတ္ထိကတော စေဝ၊ ဓုတာဒီနံ ဝိဘာဂတော။
 သမာသဗျာသတော စာပိ၊ ဝိညာတဗ္ဗော ဝိနိစ္ဆယော။ ။(ပိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၇-၈၀)

ဟူသော ဂါထာ အစရှိသည်ကို အစဉ်မှီး၍ သိရာ၏။

အတ္တတော၊ ဝစနတ္တအားဖြင့်လည်းကောင်း။ လက္ခဏာဒီဟိ၊ လက္ခဏာ အစရှိသော အားဖြင့်လည်းကောင်း။ သမာဒါနပိဓာနတော၊ ဆောက်တည်ခြင်း ကျင့်အပ်သည်ကို စီရင်

ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ပဘောဒတော၊ ဥက္ကဋ္ဌ-အစရှိသော အပြားအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဘောဒတော စ၊ ဓုတင်ပျက်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း။ တဿ တဿာနိသံသတော၊ ထိုထိုသော ဓုတင်တို့၏အကျိုးကို ပြသောအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ကုသလတ္တိကတော စေ၊ ကုသလတိက်အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဓုတာဒီနံ၊ ဓုတော'ဓုတဝါဒေါ အစရှိသော သဘောတို့ကို။ ဝိဘာဂတော စ၊ ခွဲခြမ်း၍ ပြသောအားဖြင့်လည်းကောင်း။ သမာသဗျာ- သတောစာပီ၊ အကျဉ်းရုံးခြင်း၊ အကျယ်ချဲ့ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝိနိစ္ဆယော၊ အဆုံး အဖြတ်ကို။ ဝိညာတဗော၊ သိအပ်၏။

ထို ၁၃-ပါးသော ဝိနိစ္ဆယတို့တွင် ဝစနတ္ထအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်းကိုကား ကံ၊ ကတ္တာ၊ အန္တတ္ထ၊ ဗာဟျတ္ထ၊ မုချ၊ ဥပစာရ-စသောအားဖြင့် အကျယ်ပြသည်ရှိသော် ဂန္ထဂရုဒေါသ ရောက်မည်ဖြစ်ခဲ့ရကား လဟုကနည်းဖြစ်သော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့နှင့် လျော်စွာသော အရကို သိသာရုံ အကျဉ်းအားဖြင့်သာလျှင် ပြပေအံ့သတည်း။

၁။ ရထိကသုသာနသင်္ကာရကုဋ္ဌာဒီနံ ယတ္ထ ကတ္တစိ ပံသုနံ ဥပရိ ဌိတတ္တာ အဗ္ဗဂ္ဂ- တဋ္ဌေန တေသု တေသု ကူလမိဝါတိ ပံသုကူလံ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၇)

ယံ စိဝရံ၊ အကြင်သင်္ကန်းသည်။ ရထိကသုသာနသင်္ကာရကုဋ္ဌာဒီနံ၊ ရထားခရီး- သုသာန်၊ တံမြက်ချေးစုရာ အစရှိသည်တို့တွင်။ ယတ္ထ ကတ္တစိ၊ အမှတ်မရှိသော။ ပံသုနံ၊ တံမြက်ချေးစု-အစရှိသော မြေမှုန့်တို့၏။ ဥပရိ၊ အထက်၌။ ဌိတတ္တာ၊ ဖြစ်၍ တည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အဗ္ဗဂ္ဂတဋ္ဌေန-ဥဿိတဋ္ဌေန၊ လွှားသောအနက်ဖြင့်။ ဝါ၊ လွန်၍ တက်ခြင်း အနက်ဖြင့်။ တေသု တေသု၊ ထိုထိုသော တံမြက်ချေးစု အစရှိသည်တို့၌။ ကူလမိဝ ဥဿိ- တမိတ၊ လွှားသကဲ့သို့။ ပဝတ္ထတိ တိဋ္ဌတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။ ဝါ၊ တည်တတ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ တည်တတ်သော သတ္တိကြောင့်။ တံ စိဝရံ၊ သည်။ ပံသုကူလံ၊ ပံသုကူလမည်၏။

ဤအနက်ကား “နဒိယာ ကူလန္တိအာဒီသု ဝိယ သမုဿယတ္ထော ကူလသဒ္ဓေါတိ အာဟ ပံသုကူလမိဝါတိ”ဟူသော ဋီကာပါဌ် (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၉)နှင့် အညီတည်း။ ပံသု-အရကား သုသာန်၊ တံမြက်ချေးစု အစရှိသောမြေတည်း။ ကူလမိဝ-ဟူသော ဥပမာတဒ္ဓိတ်ပုဒ်၏အရ သော်ကား ထိုထိုသို့သော မြေ၌ လွှားသကဲ့သို့ ထိုပစ်အပ်သော ပံသုကူတည်း။ အချို့သော ဆရာကား ‘နဒိကူလမိဝ’-ဟု ရှု၍ ကမ်းကဲ့သို့ ပေး၏။ ဥဿိတတ္ထနှင့် မတန်။ “ပါစိနစတ္တဝါဠ ပထဝီတိရိယံ ဥဿာပိတာနိ ဓပေဋ္ဌာကာနိ ပစ္ဆိမစတ္တဝါဠပထဝီတိရိယံ ဟရန္တိ”စသည်တို့၌ ကဲ့သို့ ဥဿိတအနက်သည် ဖီလာလည်းဖြစ်ကောင်းရကား လွှားသကဲ့သို့ ပေးသည်သာ သင့်မြတ်၏။

F.34-D

ထို့ကြောင့် ရှေးဦးကာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၊ ၈၉) ဆရာ အဗ္ဗဂ္ဂတဋ္ဌေနကို “ဥဿိတတ္ထေန” ဟု ဖွင့်လေသတည်း။ တံခွန်ကဲ့သို့ လွှားသည်ကို မလိုသောကြောင့် “ကူလမိဝ” ဟူ၍ ဥပမာ တဒ္ဓိတ်မူသတည်း။

အထဝါ ပံသု ဝိယ ကုစ္ဆိတဘာဝံ ဥလတိ ဂစ္ဆတိတိ ပံသုကူလံ။

အထဝါ၊ ကား။ ယံ စီဝရံ သည်။ ပံသု ဝိယ၊ သုသာန်-အစရှိသော မြေကဲ့သို့။ ကုစ္ဆိတဘာဝံ၊ စက်ဆုပ်အပ်သော အဖြစ်သို့။ ဥလတိ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်တတ်၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့ တည်ရာဖြစ်သော သုသာန်၊ တံမြက်ချေးစုရာ မြေတို့ကဲ့သို့ ထို၌ တည်သောအားဖြင့် စက်ဆုပ်အပ်သောအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်။ တံ စီဝရံ သည်။ ပံသုကူလံ၊ မည်၏။

ဤ၌ ပံသု-သဒ္ဓါကား ဥပမာအနက်၊ ကု-သဒ္ဓါကား ကုစ္ဆိတအနက်၊ ဥလ-သဒ္ဓါကား ဂတိအနက်ကို ဟော၏-ဟူလိုသတည်း။

“ပံသုကူလဿ ဓာရဏံ ပံသုကူလံ။” ပံသုကူလဿ၊ ပံသုကူလသင်္ကန်းကို။ ဓာရဏံ၊ ဆောင်ခြင်းတည်း။ ပံသုကူလံ၊ ပံသုကူလသင်္ကန်းကို ဆောင်ခြင်း။

“ပံသုကူလံ သီလံ အဿာတိ ပံသုကူလိကော။” အဿ၊ ထိုယောဂီရဟန်း၏။ ပံသုကူလံ၊ ပံသုကူလကို ဆောင်ခြင်းတည်းဟူသော။ သီလံ၊ အလေ့သည်။ ဝါ၊ အကျင့်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပံသုကူလိကော၊ မည်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

“ပံသုကူလိကဿ အဂီ ကာရဏံ ပံသုကူလိကဂီ။” ပံသုကူလိကဿ၊ ပံသုကူလကို ဆောင်လေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ အဂီ ကာရဏံ၊ အကြောင်းတည်း။ ပံသုကူလိကဂီ၊ ပံသုကူလကို ဆောင်လေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏အကြောင်း။ အရကား “ပံသုကူလိကဂီ သမာဒိယာမိ” ဟူ၍ ဆောက်တည်အပ်သော သမာဒါနစေတနာရ၏။ ထိုစေတနာသည်လျှင် ဤ၌ ပံသုကူလိကဂီ မည်၏။ နောက်ဓုတင်တို့၌လည်း ဤနည်းကို မှီ၍ အကျယ်ကို သိရာ၏။

၂။ သံယာဠိဥတ္တရာသင်္ဂအန္တရဝါသကသင်္ခါတာနိ တိဏိ စီဝရာနိ ဓာရဏံ တိစီဝရံ။ တိစီဝရံ သီလံ အဿာတိ တေစီဝရိကော။

အဿ၊ ၏။ တိစီဝရံ ဥ-ထည်သော သင်္ကန်းကို ဆောင်ခြင်းတည်းဟူသော။ သီလံ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အဿာတိပဒေန၊ ဖြင့်။ နိဒ္ဓိဋ္ဌော၊ သော။ သော ယောဂီပုဂ္ဂလော၊ သည်။ တေစီဝရိကော၊ မည်၏။

“တဿ အဂီ တေစီဝရိကဂီ” ။ တဿ၊ ထိုတိစီဝရိကကို ဆောင်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၏။ အဂီ ကာရဏံ၊ အကြောင်းတည်း။ တေစီဝရိကဂီ၊ အကြောင်း တေစီဝရိက-ဟူ၍ မှတ်ကြောင်း သမာဒါနစေတနာ ရ၏။

၃။ “ပတနံ ပါတော။” ပတ္တော သပိတ်၌။ ပတနံ ကျခြင်း။ ပါတော၊ သပိတ်၌ ကျခြင်း။

ဘိက္ခုသင်္ခါတာနံ ပရေဟိ ဒိန္နာနံ ပိဏ္ဍာနံ ပါတော ပိဏ္ဍပါတော။

ဘိက္ခုသင်္ခါတာနံ၊ ခံအပ်သော ဆွမ်း-ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။ ပရေဟိ၊ သူတပါး တို့သည်။ ဒိန္နာနံ၊ လှူအပ်ကုန်သော။ ပိဏ္ဍာနံ၊ ဆွမ်းတို့၏။ ပါတော၊ ကျခြင်းတည်း။ ပိဏ္ဍ-ပါတော၊ ထိုသို့သော ဆွမ်းတို့၏ကျခြင်း။

တံ ပိဏ္ဍပါတံ ဥဉ္ဇတိ တံ တံ ကုလံ ဥပသင်္ဂမန္တော ဂဝေသတိတိ ပိဏ္ဍပါတိကော။

ယော ဘိက္ခု၊ သည်။ တံ တံ ကုလံ၊ ထိုထိုသော အမျိုးအိမ်သို့။ ဥပသင်္ဂမန္တော၊ အနီးသို့ ကောင်းစွာ ကပ်သည်ဖြစ်၍။ တံ ပိဏ္ဍပါတံ၊ ထိုထိုသော သပိတ်၌ကျသော ဆွမ်းကို။ ဥဉ္ဇတိ ဂဝေသတိ၊ ရှာမှီးတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သော ဘိက္ခု၊ သည်။ ပိဏ္ဍပါတိကော၊ မည်၏။

“ပိဏ္ဍာယ ဝါ ပတိတုံ ဝတ’မေတဿာတိ ပိဏ္ဍပါတီ” ဧတဿ ဘိက္ခုနော၊ အား။ ပိဏ္ဍာယ၊ အလို့ငှာ။ ပတိတုံ စရိတုံ၊ သွားခြင်းငှာ။ ဝတံ၊ အကျင့်ဝတ်သည်။ အတ္ထိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ပိဏ္ဍပါတီ၊ မည်၏။

“ပိဏ္ဍပါတီ ဧဝ ပိဏ္ဍပါတိကော”။ ပိဏ္ဍပါတီ ဧဝ၊ ပိဏ္ဍပါတီသည်ပင်လျှင်။ ပိဏ္ဍ-ပါတိကော၊ ပိဏ္ဍပါတိက မည်၏။ (ဏိက-ပစ္စည်းအနက် အထူးမရှိ-ဟူလိုသတည်း)။ ကြွင်းသည် တို့၌လည်း ဤနည်းဖြင့် သိရာ၏။ “တဿ အဂီ ပိဏ္ဍပါတိကဂီ”နည်းတူ စေတနာ ရ၏။

၄။ “အပေတံ ဒါနတော အပဒါနံ”။ ဒါနတော အဝခဏ္ဍနတော၊ အစဉ်ဖြတ်ခြင်းမှ။ အပေတံ၊ ကင်းသည်တည်း။ အပဒါနံ၊ အစဉ်ဖြတ်ခြင်းမှ ကင်းသည်။

“သတ အပဒါနေနာ’တိ သပဒါနံ”။ ယံ စရဏံ၊ သည်။ အပဒါနေန၊ အစဉ်ဖြတ်ခြင်းမှ ကင်းခြင်းနှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ပဝတ္တတိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သပဒါနံ၊ မည်၏။

“သပဒါနံ စရိတုံ သီလမဿာတိ သပဒါနစာရီ သပဒါနစာရီ ဧဝ သပဒါနစာရိကော”။ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရဟန်းရ၏။ “တဿ အဂီ သပဒါနစာရိကဂီ”။ ရှေးနည်း စေတနာ ရ၏။ ။

၅။ ဧကာသနေ ဘောဇနံ ဧကာသနံ။

ဧကာသနေ၊ တထိုင်တည်းသော ဣရိယာပုထ်၌။ ဘောဇနံ၊ ဘုဉ်းပေးခြင်းတည်း။ ဧကာသနံ၊ တထိုင်တည်း၌ ဘုဉ်းပေးခြင်း။

F.34-B

“တံ သီလ’မဿာတိ ဧကာသနိကော”။ အဿ၊ ဧ၊ တံ၊ ထိုတစ်ထိုင်တည်း၌ ဘုဉ်းပေးခြင်းတည်းဟူသော။ သီလံ၊ သီလသည်။ အတ္ထိ၊ ဧ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သော ပုဂ္ဂ-လော၊ သည်။ ဧကာသနိကော၊ မည်၏။ တဿ အင်္ဂါ၊ နည်းတူတည်း၊ စေတနာ ရ၏။

ယေဘုယျဝသေန စေ’တ္ထ အာသနဂ္ဂဟဏံ။ ရောဂါဒိကာရဏေ ပန သတိ နိသဇ္ဇာ-ဒိသု ဧကေန ဣရိယာပထေန ဧဝံ ဘုဉ္ဇန္တောပိ ဣဒံ ဓုတဂီ ပရိဟရတိ ဧဝ။

(စုလ္လင်္ဂိကာပါဠိ)

အဓိပ္ပါယ်သော်ကား ဤအရာ၌ တထိုင်တည်းစားခြင်း၌သာ ယူ၍ အာသနသဒ္ဓါကို ဆိုလေသည်ကား ယေဘုယျနည်းအားဖြင့်သာ ဆိုသတည်း။ ရောဂါ-အစရှိသော အကြောင်း ရှိလတ်သော်ကား ထိုင်ခြင်းအစရှိသော ဣရိယာပုထ်တို့တွင် တပါးပါးသော ဣရိယာပုထ်ဖြင့် ဘုဉ်းပေးသော်လည်း ဤဓုတင်ကို ဆောင်သည်သာ မည်၏။ မပျက်-ဟူလို။

၆။ “ဧကသ္မိံ ယေဝ ပတ္ထေ ပိဏ္ဏော ပတ္ထပိဏ္ဏော”။ ဧကသ္မိံယေဝ ပတ္ထော၊ ၁-လုံးတည်း သော သပိတ်၌သာ။ ပိဏ္ဏော၊ ဆွမ်းတည်း။ ပတ္ထပိဏ္ဏော၊ ၁-လုံးတည်းသော သပိတ်၌သာ ဆွမ်း။ ဧဝ-သဒ္ဓါ ကျေသည်-ဟူလိုသော်။

“ပတ္ထပိဏ္ဏသညံ ကတွာ ဘုဉ္ဇနံ ပတ္ထပိဏ္ဏော”။ ပတ္ထပိဏ္ဏသညံ၊ ၁-လုံးတည်းသော သပိတ်၌သာ ဆွမ်း-ဟူသော သညာကို။ ကတွာ၊ နှလုံးပြု၍။ ဘုဉ္ဇနံ၊ ဘုဉ်းပေးခြင်းတည်း။ ပတ္ထပိဏ္ဏော၊ ခြင်း။ ။ ဥတ္တရပဒလောပါ နောက်ပုဒ် (ဘုဉ္ဇန)ကျေသည်-ဟူလို။

ထို့ကြောင့် ငိုကာတို့၌—

ပတ္ထပိဏ္ဏဂ္ဂဟဏေ ပတ္ထပိဏ္ဏောတိ ဣဝ ဥတ္တရပဒလောပေါတိ အာဟ ပိဏ္ဏဂ္ဂဟဏေ ပတ္ထပိဏ္ဏသညံ ကတွာတိ။ ပိဏ္ဏနာမံ ကတွာ ဧဝံ ဥပရိပိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၈၉ ထောက် ဝိသဒိကံ)

ဟူ၍ ဆိုကုန်၏။ သပိတ်တွင်ရှိသရွေ့ ဆွမ်းအမဲကိုသော်လည်း ဆွမ်း-ဟူသော အမည် အမှတ်ကို ပြု၍ ဘုဉ်းပေးခြင်း-ဟူလိုသတည်း။

ထို့ကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်သည် ထမင်းကိုလည်းကောင်း၊ အမဲကိုလည်းကောင်း ထိုသို့သော သညာကို စောင့်အံ့သောငှာ မဖဲ့မူ၍ ဘုဉ်းပေးသတည်း။

“ပတ္ထပိဏ္ဏော သီလ’မဿာတိ ပတ္ထပိဏ္ဏိကော”။ အဿ ယောဂါနော၊ ဧ၊ ပတ္ထ-ပိဏ္ဏော၊ ၁-လုံးတည်းသော သပိတ်၌ ဆွမ်း-ဟူသော အမှတ်ကိုပြု၍ ဘုဉ်းပေးခြင်းတည်း-ဟူသော။ သီလံ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ဧ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သော ယောဂီ၊ သည်။ ပတ္ထပိဏ္ဏိကော၊ မည်၏။ ဤဝိဂြိုဟ်ကို ရည်၍ “ဧဝံ ဥပရိပိ”ဟူသတည်း။

ခလုပစ္စာကို ရည်သည်လည်း ဟူသင့်၏။ အဋ္ဌကထာကား လဟုကနည်းသာ ပြသည်။ တဿ အင်္ဂိ ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂိ သမာဒါနစေတနာ ရ၏။

၇။ “ခလုတိ ပဋိသေဓနက္ခေ နိပါတော”။ ခလု-သဒ္ဓါကား ပဋိသေဓနအနက်၌ နိပါတ် တည်း။ ပဝါရိတေန၊ အလံ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တန်ပြီ-ဟူ၍လည်းကောင်း ဘုဉ်းပေးစဉ် လောင်းလာ၊ ကပ်လာသော ဘောဇဉ်ကို မြစ်လင့်သည်။ သတာ၊ ဖြစ်ပါလျက်။ ပစ္စာ နောက်မှ။ လဒ္ဓံ၊ ရအပ်သော။ ဘတ္တံ၊ ဆွမ်းသည်။ ပစ္စာဘတ္တံ နာမ၊ ပစ္စာဘတ်မည်၏။ တဿ ပစ္စာဘတ္တဿ၊ ထိုပစ္စာဘတ်ကို။ ဘောဇနံ၊ အတိရိတ်ဝိနည်းကံပြု၍ စားခြင်းတည်း။ ပစ္စာဘတ္တဘောဇနံ၊ ထိုသို့သော ပစ္စာဘတ်ကို အတိရိတ်ဝိနည်းကံပြု၍ စားခြင်းတည်း။

တသ္မိ ပစ္စာဘတ္တဘောဇနေ ပစ္စာဘတ္တသည် ကတွာ ပစ္စာဘတ္တံ သီလံမဿာတိ ပစ္စာဘတ္တိကော။

အဿ ယောဂိနော၊ ၏။ တသ္မိ ပစ္စာဘတ္တဘောဇနေ၊ ထိုသို့သော ပစ္စာဘတ်ကို (အတိရိတ်) ဝိနည်းကံပြု၍ ဘုဉ်းပေးခြင်း၌။ ပစ္စာဘတ္တသည်၊ ပစ္စာဘတ်ဟူသော အမှတ်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ပစ္စာဘတ္တံ၊ ပစ္စာဘတ်ကို ဘုဉ်းပေးခြင်း-ဟု ဆိုအပ်သော။ သီလံ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဿာတိပဒေန၊ ဖြင့်။ နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ သော။ သော ယောဂီ၊ သည်။ ပစ္စာဘတ္တိကော၊ မည်၏။ ပဝါရိတ်သင့်သည်ကို အတိရိတ် ဝိနည်းကံဖြင့် ဘုဉ်းပေးသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

“န ပစ္စာဘတ္တိကော ခလုပစ္စာဘတ္တိကော”။ ပစ္စာဘတ္တိကော၊ သည်။ န၊ မဟုတ်။ ခလုပစ္စာဘတ္တိကော၊ ပစ္စာဘတ္တိက မဟုတ်။ ပဝါရိတ်သင့်ပြီးလျက် အတိရိတ် ဝိနည်းကံပြု၍ စားခြင်းကို ပယ်သော ဓုတင်္ဂဓရပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၅၈)ဆရာသည် “သမာဒါနဝသေဓ ပဋိတိတ္တာ တိရိတ္တ-ဘောဇနဿေတံ နာမ”ဟူ၍ ဆိုတော်မူ၏။ ဤသို့ ဆိုခဲ့ပြီးသည်ကား ခလု-သဒ္ဓါကို ပဋိသေဓ-ကြံသောနည်းတည်း။

တစ်နည်းကား အဋ္ဌကထာယံ ပန၊ မဟာအဋ္ဌကထာ၌ကား။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တံ ၏။ ခလုတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဧကော၊ ၁-ခုသော။ သကုဏော၊ ငှက်တည်း။ သော၊ သည်။ မုခေန၊ နှုတ်သီးဖြင့်။ ဖလံ၊ ကို။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ တသ္မိ၊ ထိုယူသောသစ်သီးသည်။ ပတိ-တေ၊ ကျခဲ့သည်ရှိသော်။ ပုန၊ တဖန်။ အညံ၊ တပါးသောသစ်သီးကို။ န ခါဒတိ၊ မစား။ အယမ္ပိ၊ ဤယောဂီသည်လည်း။ တာဒိသော၊ ထိုငှက်သည် ကျခဲ့သောနောက်မှ သစ်သီး တပါးကို မစားသကဲ့သို့ ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသော နောက်မှ အတိရိတ်ပြု၍ စားကောင်းသော ဘောဇဉ်ကို မစားသော အလေ့ရှိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ခလုပစ္စာဘတ္တိကော၊ မည်၏။

F.35-A

ဤပါဠိဖြင့်ကား “ခလုသကုဏဿ ပစ္ဆာဘတ္တံ ဝိယ ပစ္ဆာဘတ္တေ ပဋိပတ္တိံ ဧတဿာတိ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကော” ဟူသော ဥပမာတဒ္ဒိတ်ကို ပြတော်မူ၏။

ဧတဿ ယောဂိနော၊ ၎်။ ခလုသကုဏဿ၊ ၎်။ ပစ္ဆာဘတ္တံ ဝိယ၊ ထမင်းဆုံးခြင်းကဲ့သို့။ ပစ္ဆာဘတ္တေ၊ ဆွမ်းဆုံးခြင်း၌။ ပဋိပတ္တိံ၊ ကျင့်ခြင်းသည်။ အတ္တိံ၊ ၎်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သော ယောဂီ၊ သည်။ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကော၊ မည်၏။

ထို့ကြောင့် စုလ္လဋီကာဆရာသည် “တာဒိသော အယန္တိ ဣမိနာ ခလုသကုဏဿဝ ပစ္ဆာဘတ္တေ ။လ။ ဘတ္တိကောတိ ပဒသိဒ္ဓိ ဒသေတိ” ဟူ၍ မိန့်တော်မူ၏။

ရှေးနည်း၌ ခလု-သဒ္ဓါကား ပဋိသေခအနက်ကို ဟော၏။ နောက်နည်းကား ဥပမာအနက်ကို ဟော၏။ ဥပမာ၊ ဥပမေယျ တပ်သော်ကား

ခလုငှက်၏ နှုတ်သီးမှ ကျသည်နှင့်ကား ၅-ပါးသော ဘောဇဉ်ကို စားဆဲသော အခါ၌ ကပ်လာပြန်သော ဘောဇဉ်ကို ‘အလံ’-ဟူ၍ မာဂဓဘာသာအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ‘တန်ပြီ’ဟူ၍ မြန်မာဘာသာအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း ကာယ၊ဝါစာဖြင့် မြစ်မိ၍ ပဝါရိတ်သင့်သည်နှင့် တူ၏။

ခလုငှက်သည် ထိုသစ်သီးကျပြီးသောနောက် ထိုနေ၌ သစ်သီးတပါးကို မစားပြန်သည်နှင့်ကား ထိုပဝါရိတ်သင့်ပြီးသောနောက်မှ ဣရိယာပုထ်တပါး၌ ရပြန်သောဘောဇဉ်ကို အတိရိတ်ဝိနည်းကံပြု၍ စားအပ်လျက် ဓုတင်ဖြင့် ပယ်၍ မစားပြန်သည်နှင့်အတူတည်း။ ဤသို့သာ ယူလေ။ ။ ထို့ကြောင့် ဂဏ္ဍိ၌လည်း—

အတိရိတ္တဘောဇနဿာတိ ဂိလာနာတိရိတ္တဘောဇနဿ စ ပုဂ္ဂလာတိရိတ္တဘောဇနဿ စ ဝိနယေ ပဝါရိတေန ဘုဒ္ဓိတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ ဣဓ ပန န ဝဋ္ဋတိတိ ဝိသေသော။ ဟူ၍ ဆိုတော်မူ၏။

ဤ၌ သူနာမှ ကြွင်းသည်ကား ဂိလာနာတိရိတ် မည်၏။ အတိရိတ် ဝိနည်းကံပြုသည်မှ ကြွင်းသော် ပုဂ္ဂလာတိရိတ် မည်၏။ ထို ၂-ပါးကို ဓုတင်ဖြင့် ပယ်သောကြောင့် ဤ၌ မအပ်သည်လျှင် ဝိနည်းမှ အထူး-ဟူလိုသတည်း။ ထို့ကြောင့် အတိရိတ္တသိက္ခာပုဒ်၌ ဝိနည်းကိုသာ မှီ၍ ယူလေ။ ငှက်၏နှုတ်သီးမှ ကျသည်ကို ပုံပြု၍ ခံတွင်းမှကျသော ထမင်းလုံးကို မစားကောင်း-ဟူ၍ မယူလေသင့်။ ထိုအယူသည်ကား ဝိနည်းကို နှလုံးမသွင်းနိုင်သော အဗျတ္တဖြစ်သောသူတို့၏ အယူသာတည်း။ “တဿ အဂီ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကဂီ။” သမာဒါနစေတနာ ရ၏။

၈။ “အရညေ နိဝါသော အဿာတိ အာရညိကော”။ အဿ ယောဂိနော၊ ဇါ။ အရညေ၊ ဌ။ နိဝါသော၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ဇါ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာရညိကော၊ မည်၏။

“တဿ အဂီ အာရညိကရီ”။ တဿ၊ ထိုတော၌နေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ အဂီ၊ ကာရဏံ၊ တည်း။ အာရညိကရီ၊ အဂီ(အကြောင်း)။ သမာဒါနစေတနာ ရ၏။

၉။ “ရုက္ခမူလေ နိဝါသော ရုက္ခမူလံ”။ ။ ရုက္ခမူလေ၊ သစ်ပင်၏အနီး၌။ နိဝါသော၊ တည်း။ ရုက္ခမူလံ၊ နေခြင်း။ နေခြင်း၊ ကြိုယာ ရ၏။

“တံ သီလ’မဿာတိ ရုက္ခမူလိကော”။ အဿ ယောဂိနော၊ ဇါ။ တံ သီလံ၊ ထို သစ်ပင်၏အနီး၌ နေခြင်းတည်း-ဟူသော အလေ့သီလသည်။ အတ္ထိ၊ ဇါ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ရုက္ခမူလိကော၊ မည်၏။ ပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

“တဿ အဂီ ရုက္ခမူလိကရီ”။ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ အဂီ၊ တည်း။ ရုက္ခမူလိကရီ၊ အဂီ(အကြောင်း)။ သမာဒါနစေတနာ ရ၏။

၁၀။ “အဗ္ဘဿ ဩကာသော အဗ္ဘောကာသော”။ အဗ္ဘဿ၊ ကောင်းကင်၏။ ဩကာ- သော၊ အရာတည်း။ အဗ္ဘောကာသော၊ လွင်ရာ။

“အဗ္ဘောကာသေ နိဝါသော အဗ္ဘောကာသော”။ အဗ္ဘောကာသေ၊ လွင်၌။ နိဝါသော၊ တည်း။ အဗ္ဘောကာသော၊ ခြင်း။ နေခြင်းကြိုယာ ရ၏။

“တံ သီလ’မဿာတိ အဗ္ဘောကာသိကော”။ ။ အဿ၊ ဇါ။ တံ သီလံ၊ ထိုသစ်ပင်ရိပ် အဖိုးမရှိသော လွင်၌နေခြင်းတည်း-ဟူသော အလေ့သီလသည်။ အတ္ထိ၊ ဇါ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဗ္ဘောကာသိကော၊ မည်၏။ ပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

အဗ္ဘောကာသိကဿ အဂီ အဗ္ဘောကာသိကရီ။ နည်းတူ။ သမာဒါနစေတနာ ရ၏။

၁၁။ “သုသာနေ နိဝါသော သုသာနံ”။ ။ သုသာနေ၊ သူကောင်ဖုတ်ရာ တစပြင်၌။ နိဝါသော၊ တည်း။ သုသာနံ၊ ခြင်း။ နေခြင်းကြိုယာ ရ၏။

“တံ သီလ’မဿာတိ သောသာနိကော”။ အဿ၊ ဇါ။ တံ သီလံ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ဇါ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သော ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ သောသာနိကော၊ မည်၏။ ပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

သောသာနိကဿ အဂီ သောသာနိကရီ။ နည်းတူ။ စေတနာ ရ၏။

၁၂။ “ယဒေဝ သန္တတံ ယထာသန္တတံ”။ ယဒေဝ ယံ ဧဝ ပဌမံ၊ အကြင် ရှေးဦးစွာသော ကျောင်းကို။ သန္တတံ ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ၊ ပြည့်စုံအပ်သည်တည်း။ ယထာ သန္တကံ၊ ရှေးဦးစွာလျှင် ပြည့်စုံ အပ်သောကျောင်း။

F.35-C

သံယိကကျောင်း၌ ကျောင်းစဉ်ချသော ရဟန်းသည် ဤသည်လျှင် အရှင့်အား ရောက်၏-ဟူ၍ ရှေးဦးစွာ ပြညွှန်းအပ်သော ကျောင်းကို “ဤကျောင်းကား ကြမ်းပိုးများ၏၊ အနံ့မကောင်း” အစရှိသည်ဖြင့် မပယ်မူ၍ ဝန်ခံခြင်းတည်း။ ယထာ-သဒ္ဓါကား ပထမအနက်ကို သန္တတ-သဒ္ဓါကား ဥဒ္ဓိဋ္ဌအနက်ကို ဟော၏။ ဤကား မဟာဋီကာ (ဝိသုဒ္ဓိဋီဝါဠဝ)အလိုတည်း။

တစ်နည်းသော်ကား “ယဒေဝ သေနာသနံ သန္တတံ ပါပိတံ ယထာသန္တတံ”။ ယဒေဝ သေနာသနံ၊ အကြင်သို့ သဘောရှိသော ဝါစဉ်အားဖြင့် ရောက်သော ကျောင်းကိုလျှင်။ သေနာသနဘာဂေန၊ ကျောင်းစဉ်ဝေသော ရဟန်းသည်။ သန္တတံ ပါပိတံ၊ ရောက်စေအပ် သည်တည်း။ ယထာသန္တတံ၊ အပ်သည်။

အကြင်အကြင်သို့သော ကျောင်းကိုလျှင် ထိုရဟန်းအား “ဤကျောင်းသည် အရှင့် အား ရောက်၏”ဟူ၍ ချအပ်၏။ ထိုကျောင်းသည်လျှင် ယထာသန္တတမည်၏-ဟူလိုသော်။

ယထာသဒ္ဓါကား သေနာသနဝါစိနိပါတ်၊ ဒုတိယအနက်ကို။ သန္တတ-သဒ္ဓါကား ပါပိတအနက်ကို ဟော၏။ ဤကား စုလ္လဋီကာအလိုတည်း။

တသ္မိံ ယထာသန္တတေ ဝိဟရိတုံ သီလ’မဿာတိ ယထာသန္တတိကော။

အဿ ယောဂိနော၊ ၎်။ တသ္မိံ ယထာသန္တတေ၊ ၎်။ ဝိဟရိတုံ၊ ငှာ။ သီလံ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ၎်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ယထာသန္တတိကော၊ မည်၏။ ပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

“တဿ အဂီ ယထာသန္တတိကဂီ”။ ။ နည်းတူချည်း၊ စေတနာ ရ၏။

၁၃။ သယနံ ပဋိက္ခိပိတ္တာ နိသဇ္ဇာယ ဝိဟရိတုံ သီလ’မဿာတိ နေသဇ္ဇိကော။

အဿ ယောဂိနော၊ ၎်။ သယနံ၊ အိပ်ရာအုံး၌ ဦးခေါင်းချ၍ လျောင်းအိပ်ခြင်းကို။ ပဋိက္ခိပိတ္တာ၊ စုတင်ဖြင့် ပယ်၍။ နိသဇ္ဇာယ နိသဇ္ဇသတိယာ၊ ထိုင်ခြင်းလျှင် သတိရှိသော ဣရိယာပုထ်ဖြင့်။ ဝိဟရိတုံ၊ နေခြင်းငှာ။ သီလံ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ၎်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နေသဇ္ဇိကော၊ မည်၏။ ပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

“တဿ အဂီ နေသဇ္ဇိကဂီ”၊ စေတနာ ရ၏။

ထိုအလုံးစုံသော စုတင်တို့သည်ကား ထိုသို့သော ဆောက်တည်ခြင်းဖြင့် ခါအပ်ပြီး သော တဏှာ-အစရှိသော ကိလေသာရှိသောကြောင့် “ဓုတဿ ဘိက္ခုနော အဂီနိ ဓုတဂီနိ” ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်ညီစွာ ခါတတ်သောရဟန်း၏ အင်္ဂါဖြစ်သောကြောင့် စုတင်မည် ကုန်၏။ ကိလေသာကို ပယ်ကြောင်းဖြစ်သော ဉာဏ်လျှင် ပုဗ္ဗင်္ဂမ ရှိသောကြောင့် “ဓုတန္တိ လဒ္ဓဝေါဟာရံ ဉာဏံ အဂီ ဧတေသန္တိ ဓုတဂီနိ”ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်ညီစွာ ထိုတရားတို့အား

ဓုတ-ဟု ရအပ်သော ဝေါဟာရရှိသောဉာဏ်လျှင် အင်္ဂါရှိသောကြောင့်လည်း ဓုတင်မည် ကုန်၏။

ပဋိပက္ခဖြစ်သော တရားကို ပယ်တတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပဋိပတ္တိ အကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း “ဓုတာနိ စ တာနိ အင်္ဂါနိ ဓာတိ ဓုတင်္ဂါနိ” ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ ဓုတင်လည်း မည်ကုန်၏။ ဓုတင်မည်အံ့သည့်အကြောင်းလည်း ဖြစ်သောကြောင့် အင်္ဂါမည်ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် ရှေးဦးစွာ ဝစနတ္ထအားဖြင့် အနက်၏ အဆုံးအဖြတ်ကို သိရာ၏။

လက္ခဏာ-အစရှိသော အားဖြင့်သော်ကား ထိုအလုံးစုံသော ဓုတင်တို့သည်။ သမာဒါနစေတနာ လက္ခဏာနိ၊ ဆောက်တည်ကြောင်းဖြစ်သော စေတနာလျှင် လက္ခဏာ ရှိကုန်၏။

လောလုပ္ပဝိဒ္ဓသနရသာနိ၊ ရှေးရှုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဖျက်ကွယ်အားဖြင့်လည်း ကောင်း အကုသိုလ်တရားတည်း-ဟူသော တဏှာကို လုယက်တတ်သော တဏှာ၏အဖြစ် တည်း-ဟူသော လောလုပ္ပကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ကိစ္စရှိကုန်၏။ ဤကား မဟာဋီကာ အလိုတည်း။

တဏှာအားဖြင့် ရူပါရုံ-အစရှိသည်တို့၌ လုယက်တတ်သောသူ၏ အဖြစ်တည်း- ဟူသော အာဟာရကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ကိစ္စရှိကုန်၏။ ဤကား ဓုဗ္ဗဋီကာအလိုတည်း။

နိလ္လောလုပ္ပဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနာနိ၊ ထိုသို့ လုယက်ခြင်း ကင်းသောအဖြစ်လျှင် ဉာဏ် အား ရှေးရှုထင်သောအဖြစ် ရှိကုန်၏။ အပ္ပိစ္ဆတာဒိအရိယဓမ္မပဒဋ္ဌာနာနိ၊ အလိုနည်းသော သူ၏ အဖြစ်တည်း-ဟူသော အပ္ပိစ္ဆတာ အစရှိသော အရိယာသူတော်ကောင်းတရားလျှင် နီးစွာသောအကြောင်း ရှိကုန်၏။

ဤသို့သောနည်းဖြင့် လက္ခဏာ-အစရှိသော အဆုံးအဖြတ်ကိုလည်း သိအပ်ကုန်၏။

သမာဒါန-အစရှိသော ၅-ပါးသော ဝိနိစ္ဆယတို့တွင် သမာဒါနဝိနိစ္ဆယအားဖြင့် သော်ကား ထိုအလုံးစုံသော ဓုတင်တို့ကို မြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားရှိတော်မူသောအခါ၌သော် တမူကား မြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌ ဆောက်တည်ရာ၏။ ထိုသို့ မရှိသော် မဟာကဿပ မထေရ်-အစရှိသော မဟာသာဝက၊ မရှိခဲ့ပြန်သော် ဒီဏာသဝရဟန္တာ၊ အနာဂါမ်၊ သကဒါဂါမ်၊ သောတာပန်၊ တိပိဋကဓရ၊ ဒွိပိဋကဓရ၊ ဧကပိဋကဓရ၊ ဧကသင်္ဂီတိက၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၊ ဓုတင်္ဂဓရတို့တွင် အစဉ်အတိုင်း တပါးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အထံ၌ ဆောက်တည်ရာ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မရမူကား စေတီပြင်ကို တံမြက်လှည်း၍ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်လျက် လက်အုပ်

ချီ၍ မြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌ ဆောက်တည်သကဲ့သို့ ဆောက်တည်ရာ၏။ မိမိအလိုလို ဆိတ်ဆိတ်လည်း ဆောက်တည်သင့်သည်သာလျှင်တည်း။

ဤ၌ သက်သေကား သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဒွေဘာတိကထေရ်ညီနောင် ၂-ယောက် တို့တွင် နောင်တော်သည် နိသဒ္ဓိဓုတင်ကို ဆောက်တည်သတတ်။ တစ်နေ့သ၌ ညီတော် သည် လျှပ်ရောင်ဖြင့် ပြတင်းပေါက်မှ မြင်၍ မေးသည်ရှိသော် ဓုတင်အပို့စွာအားဖြင့် မသိစိမ့်သောငှာ အိပ်ဟန်ပြု၍ နောက်မှအလိုလို ဆောက်တည်ပြန်သောဟူ၍ အဋ္ဌကထာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၂၉။ မ၊ ၅၂။ ၄၆) တို့၌ လာ၏။ ဤကား သာဓာရဏကထာတည်း။

ယခုအခါ တပါးတပါးသော ဓုတင်တို့ကို သမာဒါန၊ ဝိဓာန၊ ပဘောဒ၊ ဘောဒ၊ အာနိသံသအားဖြင့် အကျယ်ဖွင့်အံ့။

----- x -----

[၂] ပံသုကူလဓုတင်ဝိနိစ္ဆယ

၁။ ရှေးဦးစွာ ပံသုကူဓုတင်ကို ဆောက်တည်လိုသော ယောဂီသည်—

ဂဟပတိဒါနစီဝရံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ပံသုကူလိကင်္ဂီ သမာဒိယာမိ။

ဟူသော ၂-ပါးတွင် တစ်ပါးပါးဖြင့် ဆောက်တည်အပ်၏။

ဂဟပတိဒါနစီဝရံ အိမ်ရှင်-ဟု ဆိုအပ်သော လူဒါယကာလက်ဖြင့် ကပ်၍လျှူအပ် သောသင်္ကန်းကို။ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ပယ်ပါ၏။ ပံသုကူလိကင်္ဂီ၊ ပံသုကူသင်္ကန်းကို ဆောင်ခြင်းတည်း ဟူသော အင်္ဂါကို။ သမာဒိယာမိ၊ ဆောက်တည်ပါ၏။

ဤဓုတင်၌ ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်အား ရဟန်းသည်လည်း ဂဟပတိအရာ၌ ဝင်၏။ မဇ္ဈိမ၊ မုဒု ၂-ပါး၌ မဝင်။ ဂဟပတိဒါနစီဝရ၌ ဒါန-သဒ္ဓါကို ထည့်သည်ကား ရဟန်းသည် ယူလတ္တံ့ သတည်း-ဟု လူတို့သည် ပစ်ထားအပ်သော ပံသုကူသည် ဂဟပတိစီဝရမျှသော်ကား မည်၏။ ဂဟပတိသည် လက်ဖြင့် ကပ်လျှူအပ်သည် မဟုတ်သောကြောင့် ဒါန မမည်။

ထို့ကြောင့် အပ်၏-ဟူသည်ကို နှစ်စေလို၍ ထည့်လေသတည်း။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ ဆရာသည်—

ပဗ္ဗဇိတော ဂက္ခိဿတိတိ ဌပိတကံ သိယာ ဂဟပတိစီဝရံ။ န ပန ဂဟပတိဒါန- စီဝရန္တိ တာဒိသံ နိဝဏ္ဏေတုံ ဒါနဂ္ဂဟဏံ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၆။ ၉၁)

ဟု မိန့်တော်မူ၏။ စုလ္လဋီကာဆရာလည်း ဤနည်းလည်းကောင်း မိန့်၏။

ဤ၌ သမာဒါနဖြင့်သော်ကား ဆောက်တည်ခြင်းသို့ ရောက်တန်စေ။ ပဋိက္ခေပဖြင့် အသို့ ရောက်ကောင်းအံ့နည်းဟူမူကား အတ္ထာပန္နအားဖြင့် ရောက်ကောင်း၏။ အဘယ် ကဲ့သို့နည်းဟူမူကား “ဒေဝဒတ္တော ဒိဝါ န ဘုဉ္ဇတိ”ဟူသော ပယောဂ၌ ဒေဝဒတ်သည် နေ၌ မစား-ဟူ၍ ဆိုအပ်သည်ရှိသော် အာဟာရနှင့် ကင်း၍ အရှည်တည်ခြင်းသည် မဖြစ် ကောင်းရကား ညဉ့်၌ စား၏-ဟူသော အနက်သည် အတ္ထာပန္နအားဖြင့် ရောက်ကောင်း သကဲ့သို့ “ဂဟပတိဒါနစီဝရံ ပဋိက္ခိပိမိ”ဟူ၍ ပယ်အပ်သည်ရှိသော် သင်္ကန်းနှင့်ကင်း၍ သာသနာတော်၌ မတည်ကောင်းသောကြောင့် ပံသုကူလစီဝရကို ဆောက်တည်၏- ဟူသောအနက်သည် အတ္ထာပန္နအားဖြင့် ရောက်ကောင်းသောကြောင့် ရောက်၏-ဟူလို သော်။

နောက်ဓုတင်တို့မှာလည်း ဤနည်းကို မှီ၍ သိရာ၏။ ဤကား သမာဒါနဝိနိစ္ဆယ တည်း။

၂။ ဤသို့ ဆောက်တည်ပြီးသော ယောဂီသည်ကား သောသာနိက-အစရှိသော ၂၃-ပါးသော ပံသုကူတို့ကို ရှာမှီး၍ ပရိဘုတ်ရာ၏။ ထို ၂၃-ပါးတို့သည် အဘယ်နည်းဟူ မူကား-

- (၁) သောသာနိကံ သုသာနေ ပတိတကံ၊ သုသာန်၌ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူသည် ပစ်ချအပ်သော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး။
- (၂) ပါပဏိကံ၊ ဈေးပြင်တံခါး၌ ပစ်ချအပ်သော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး။
- (၃) ရထိကစောဠ၊ ရထားသွားလောက်သော ခရီး၌ ကုသိုလ်ကိုလိုသော သူတို့သည် ပြတင်းပေါက်ဖြင့် ပစ်ချအပ်သော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး။ ရထေ နိယုတ္တံ မဂ္ဂံ ရထိကံ-ဟု ပြု၍ မြို့လယ်သွားခရီး-ဟူ၍လည်း ဆိုကုန်၏။
- (၄) သင်္ကာရစောဠ၊ တံမြက်ချေးစုရာ အရပ်၌ ပစ်ချအပ်သော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး။
- (၅) သောတ္ထိယံ၊ ကိုယ်ဝန်ရှိသောသူသည် သားဖွားသော အညစ်အကြေးကို သုတ်၍ ပစ်ချအပ်သော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး။

ဤသို့သော ပုဆိုးကိုကား တိဿအမတ်၏ အမိသည် ၁-သိန်းထိုက်သော ပုဆိုးဖြင့် ကိုယ်ဝန်၏အညစ်အကြေးကို သုတ်၍ ပံသုကူလိကရဟန်းတို့သည် ကောက်ယူလတ္တံ့ သတည်း-ဟု မဟာဂါမ၌ တာလဝေဠိ အမည်ရှိသော ခရီး၌ ပစ်လေသတတ်။ အနုရာဓပြည် ၌လည်း ဟူကုန်၏။ ပံသုကူလိကရဟန်းတို့သည်ကား အပ္ပိစ္ဆမေဋ္ဌံ တည်ကုန်သည်ဖြစ်၍ မိမိသင်္ကန်းဟောင်းတွင် အိမ်မြောင်းရှိရာ၌ လှယ်လောက်ရုံသာ ယူကုန်၏။

- (၆) နဟာနစောဠ၊ မြေဖုတ်သမားတို့သည် ဦးခေါင်းနှင့်တကွ ရေချိုးပြီးမှ ကာဠကဏ္ဍီ-စောဠ-ဟူ၍ ရေချိုးပုဆိုးကို ပစ်၍ သွားလေကုန်၏။ ထိုသို့သော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး။
- (၇) တိတ္ထစောဠ၊ ဦးခေါင်းလျှော်ရာဆိပ်၌ လျှော်၍ပစ်အပ်သော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး။
- (၈) ဂတပစ္စာဂတံ၊ သုသာန်သို့ သွားလေသောသူတို့သည် ပြန်လျှင် မင်္ဂလာ မရှိ-ဟူ၍ စွန့်အပ်သော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး။
- (၉) အဂ္ဂိဉ္စမုံ၊ မီးလောင်မာရှိသော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး။ ထိုသို့သော ပုဆိုးကိုလည်း ရှေးလူတို့ စွန့်ကုန်၏။
- (၁၀) ဂေါခါယိတံ၊ နွားစားရာရှိသော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး။
- (၁၁) ဥပစိကာခါယိတံ၊ ခြကိုက်သော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး။
- (၁၂) ဥန္တုရက္ခာယိတံ၊ ကြွက်ကိုက်ရာရှိသော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး။
- (၁၃) အန္တစ္ဆိန္နံ၊ အနားပြတ်သော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး။
- (၁၄) ဒသာစ္ဆိန္နံ၊ အဆာပြတ်သော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး။ ဤပုဆိုးတို့ကို အဋ္ဌကထာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၆၀)၌ “တာဒိသာ မနုဿာ ဆဋ္ဌေန္တိ”ဟူ၍ သာမညလာ၏။ ကြံအပ်၏။
- (၁၅) ဓဇာဟဋုံ၊ သင်္ဘောသွားသော သူတို့သည် သင်္ဘောဆိပ်၌ ဖွဲ့အပ်သော တံခွန်လည်း ၁-ပါး၊ စစ်ထိုးသောသူတို့သည် စစ်မြေဖွဲ့သော တံခွန်လည်း ၁-ပါး၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင် သင်္ဘောဆိပ်တံခွန်ကား မျက်စိမြင်ရုံကို လွန်လျှင် ယူအပ်၏။ စစ်တံခွန်ကား စစ်သည် ၂-ဖက်သားတို့ ဖဲလေလျှင် ယူအပ်၏။
- (၁၆) ထူပစိဝရံ၊ တောင်ပို့ကို ရစ်၍ ပူဇော်အပ်သော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး။
- (၁၇) သမဏစိဝရံ၊ ရဟန်းပခွင်းသည် ပစ်အပ်သော သင်္ကန်းလည်း ၁-ပါး။
- (၁၈) အာဘိသေကိကံ၊ မင်း၏အဘိသိက်ခံရာ အရပ်၌ စွန့်အပ်သော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး။
- (၁၉) ဣဒ္ဓိမယံ၊ ဧဟိဘိက္ခုသင်္ကန်းလည်း ၁-ပါး။
- (၂၀) ပန္နိကံ၊ ခရီးသွားသောသူတို့ သတိမေ့လျော့၍ ခရီး၌ကျသော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး။
ထိုကျသော ပုဆိုးကိုကား “ထောက် ရက္ခိတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ”ဟူ၍ ဆိုသောကြောင့် အတန်ငယ်သော ကာလပတ်လုံး ငံ့လင့်၍ ယူအပ်၏။ စုလ္လဋီကာအလိုကား အကြင်ရွှေလောက် ထိုကျသောပုဆိုးသည် အသာမိကဖြစ်ပြီ ဆိုအပ်၊ သိအပ်၏။ ထိုရွှေလောက်

တိုင်အောင် ငုံ့လင့်၍ ပံသုကူ-ဟူသော အမှတ်ကို ပြု၍ ယူအပ်၏။ အရှင်သည် ပြန်၍ တောင်းလာမူကား ပေးအပ်၏-ဟူလို။

(၂၁) ဝါတာဟဋံ၊ လေခတ်၍ အဝေးသို့ လွင့်လေသော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး၊ ထိုပုဆိုးကို အရှင်ကို ကြည့်၍ မမြင်သော် ယူအပ်၏။

(၂၂) ဒေဝဒတ္တိယံ၊ အနုရုဒ္ဓါထေရ်အား နတ်သမီးလှူသကဲ့သို့ နတ်ပေးသော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး၊ ထိုသင်္ကန်းကိုကား နတ်သမီးသည် တံမြက်ချေးစုရာ၌ အမြိတ်ကို ဖော်၍ ပစ်၏-ဟု ဓမ္မပဒကျမ်း၌ လာ၏။ (ဓမ္မဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၇)

(၂၃) သာမုဒ္ဓိယံ၊ သမုဒ္ဓရာတံပိုးသည် ကြည်းသို့ ပစ်တင်အပ်သော ပုဆိုးလည်း ၁-ပါး။ ဤကား ပံသုကူဖြစ်ကြောင်း ၂၃-ပါးသော ခေတ္တတည်း။

ထိုမှတစ်ပါး “သံဃဿ ဒေမ”ဟူ၍ လှူအပ်သော သင်္ကန်း၊ ဆွမ်းခံဝတ်ဖြင့် ရအပ်သော သင်္ကန်း၊ ဤသို့သော သင်္ကန်းတို့သည်ကား ဤသို့ ဆိုအပ်ပြီးသော ၂၃-ပါးသော ခေတ္တတို့၌ မဝင်သောကြောင့် ပံသုကူ မမည်ကုန်-ဟူ၏။ ဤကား မဟာဋီကာ (၁။ ၉၁) အလိုတည်း။

ဓုလ္လဋီကာအလိုကား “သံဃဿ ဒေမ”ဟူရာ၌ သံဃာသည် ဝေအပ်သော သင်္ကန်း၊ ဆွမ်းအလို့ငှာ သွားကြရာ၌ ရသည်ကို ဝေသောသင်္ကန်းသည် သမဏစီဝရ၌ ဝင်အံ့လော-ဟု သင်္ကာခြင်းကို ပယ်လို၍ “န တံ ပံသုကူလံ”ဟူ၍ ခြားသည်-ဟူ၏။ ဘိက္ခုဒတ္တိယ တွင်လည်း အကြင်သင်္ကန်းကို ပံသုကူလထေရ်၏ ဝါစဉ်အားဖြင့် ယူ၍သော်လည်း ပေးအပ်၏။ သေနာသနသင်္ကန်းသော်လည်း ဖြစ်၏။ န တံ ပံသုကူလံ၊ ထိုသို့သော သင်္ကန်းသည် ပံသုကူ မမည်-ဟု ဆိုအပ်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၁)

ဝိနည်းမဟာပစ္စရိတ်၌ကား ထိုသို့သော သင်္ကန်းရှိသော ကျောင်း၌ ပံသုကူလထေရ် နေလတ်သည်ရှိသော် သေနာသနဂါဟာပကရဟန်းသည် အကြောင်းကို ကြားအပ်၏။ ကြားလျက် ဆိတ်ဆိတ်နေ၏။ ထိုသို့နေ၍ ဝါကျွတ်လတ်သော် ထိုပံသုကူလထေရ်၏ ခြေရင်း၌ ထား၍ ပုဆိုးကို လှူအပ်ကုန်၏-ဟူ၍ သေနာသနက္ခန္ဓကအဖွင့်၌ လာ၏။ ဤပါဌ်၏အဖွင့်ကို ဝိမတိ၌ ‘ပစ္စယဒါယကာ ဒေန္တိ’ဟု ဖွင့်၏။ ထိုပါဌ်ဖြင့် လူတို့သည် ခြေရင်း၌ ထားသည်လည်း အပ်၏-ဟူ၍ ပြအပ်၏။

ဤဝိသုဒ္ဓိမဂ် (၁။ ၆၁)၌ကား “န တံ ပံသုကူလံ”ဟု ပယ်၏။ “နော ဂါဟာပေတွာ ဒိန္နမေဝ ပံသုကူလံ” ပံသုကူလထေရ်၏ ဝါစဉ်အားဖြင့် မယူမူ၍ မိမိ၏ဝါစဉ်အားဖြင့် ယူ၍ ပစ်အပ်သော သင်္ကန်းသည်သာလျှင် ပံသုကူလ မည်၏။ သေနာသနစီဝရကိုလည်း ထို့အတူ

၎င်းတစ်စုံတစ်ယောက်သော ရဟန်းသည် မိမိအား ရောက်စေဦး၍ မိမိဥစ္စာပြု၍ ပစ်သော် သာလျှင် အပ်အံ့သတည်း။ ထိုသို့သော အနက်ကို အကျယ်ပြအံ့သောငှာ 'တကြာပိ' စသည်ကို ဆိုတော်မူပြန်သတည်း။

ထိုသို့သော ရဟန်းပစ်ရာ၌ တုံသည်လည်း အကြင်သင်္ကန်းကို ဒါယကာတို့သည် ရဟန်း ၁-ယောက်၏ ခြေရင်း၌ ထားအပ်၏။ ထိုရဟန်းသည်မူကား ပံသုကူလထေရ်၏ လက်၌ ထားအပ်၏။ ထိုသို့သော သင်္ကန်းသည်ကား ဧကတောသုဒ္ဓိ မည်၏။

အကြင် သင်္ကန်းကိုကား ဒါယကာတို့သည် ရဟန်း ၁-ယောက်၏ လက်၌ ထား၍ လျှ၏။ ထိုရဟန်းသည်မူကား ပံသုကူလထေရ်၏ ခြေရင်း၌ ထားအပ်၏။ ဤသင်္ကန်းသည် လည်း ဧကတောသုဒ္ဓိ မည်၏။ ဤ ၂-ပါးသော သင်္ကန်းသည်ကား မုဒုကအား မဇ္ဈိမသင်္ကန်း မည်၏။

အကြင်သင်္ကန်းကို ဒါယကာတို့သည်လည်း ရဟန်း ၁-ယောက်၏ ခြေရင်း၌ ထားအပ်၏။ ထိုရဟန်းသည်လည်း ပံသုကူလထေရ်၏ ခြေရင်း၌ ထားအပ်၏။ ထိုသင်္ကန်း သည်ကား ဥဘတောသုဒ္ဓိ မည်၏။ ဤကား မုဒုတွင် ဥက္ကဋ္ဌတည်း။

အကြင်သင်္ကန်းကိုကား ဒါယကာတို့သည် ရဟန်း ၁-ယောက်၏ လက်၌ ထားအပ် ၏။ ထိုရဟန်းသည်လည်း ပံသုကူလထေရ်၏ လက်၌ ထားအပ်၏။ ထိုသင်္ကန်းသည်ကား "အနုက္ကဋ္ဌ စိဝရ" မည်၏။ မုဒုတွင် မုဒုလည်းကောင်းမည်၏-ဟူလိုသတည်း။

ထို့ကြောင့် စုလ္လဋီကာဆရာသည်-

သမဏေန ပန ဟတ္ထေ ထပေတွာ ဒိန္နံပိ ဂဏှတော မုဒုကောယေဝ။ တေနေဝ
ဟတ္ထေ ထပေတွာ ။လ။ တံ အနုက္ကဋ္ဌစိဝရံ နာမာတိ ဝုတ္တံ။ -

ဟု မိန့်ဆိုတော်မူသတည်း။ ဤကား ဝိဓာနဝိနိစ္ဆယတည်း။

၃။ ပဘောဒအားဖြင့်သော်ကား ပံသုကူလိကကား ဥက္ကဋ္ဌ၊ မဇ္ဈိမ၊ မုဒု-ဟူ၍ ၃-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၃-ပါးတို့တွင်-

- သုသာန်၌ ပစ်အပ်သည်ကိုသာ ယူသော ရဟန်းသည်ကား ဥက္ကဋ္ဌ မည်၏။
- ရဟန်းတို့သည် ယူကုန်အံ့သတည်းဟူ၍ တံမြက်ချေးစုရာ အစရှိသည်တို့၌ ပစ်အပ် သည်ကိုယူသော ထေရ်သည်ကား မဇ္ဈိမ မည်၏။
- ခြေရင်း၌ ရဟန်းချင်းချင်း ပစ်ထား သည်ကို ယူသောထေရ်သည်ကား မုဒု မည်၏။

ဤအရာ၌ “ပါဒမူလေ ထပေတွာ ဒိန္နကံ ဂဏှန္တော မုဒု”ဟူသော (ဝိသုဒ္ဓိ)အဋ္ဌကထာ ပါဠိ (နှာ-၆၁)၌ ပါဒမူလေ ထပေတွာ ဒိန္နကံ၏ ကတ္တာကိုလည်းကောင်း၊ အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း သမဏေနာတိ အဓိပ္ပါယ်-ဟူ၍ စုလ္လင်္ဂိကာ၊ မဟာဋီကာ (ဝိသုဒ္ဓိဋီကာ၊ ၉၂)ဆရာတို့သည် ထည့်တော်မူကုန်သောကြောင့် ရဟန်းသည် ထားအပ်သည်သာလျှင် အပ်၏-ဟူ၍ အဋ္ဌကထာဆရာ အလိုတော်သည် ဖြစ်၏-ဟု သိရာ၏။

“ဣဒ္ဓ မုဒုကာနံ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေါ သမဏေန ဟတ္ထေ ထပေတွာ ဒိန္နံပိ ဂဏှတော မုဒုကောယေဝ”ဟူ၍ စုလ္လင်္ဂိကာ၌လည်းကောင်း၊ နောက်၌ အဋ္ဌကထာသည်လည်းကောင်း ဆိုခြင်းကြောင့် လက်၌ ရဟန်းချင်း ထားသော်လည်း မုဒုမှာ မပျက်၊ ဥက္ကဋ္ဌသည် ပျက်၏။ ထို့ကြောင့် လူသည် ထားအပ်သော သင်္ကန်းသည်ကား ဤဋီကာပါဠိတို့နှင့်လည်းကောင်း “ဂိဟိဒိန္နကံ သာဒိတက္ခဏေ”ဟူသော ပါဠိတို့နှင့်လည်းကောင်း ဆန့်၏။ ဤကား ပဘေဒ-ဝိနိစ္ဆယတည်း။

၄။ ဘေဒအားဖြင့်သော်ကား ထိုသို့ရောက်သော ထေရ်အားကား မိမိ၏ပရိဘုတ် လိုခြင်း-ဟူသော ရုစိဆန္ဒအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပရိဘုတ်အံ့-ဟု သည်းခံခြင်းတည်းဟူသော အဓိဝါသနာခန္တိဖြင့်လည်းကောင်း လူဖြစ်သော ဒါယကာသည် ပေးအပ်သည်ကို သာယာသောခဏ၌ ဓုတင်စေတနာသည် ပျက်၏။ စုလ္လင်္ဂိကာပါဠိ ဤသို့ လာ၏။

ခန္တိယာတိ အဓိဝါသနာခန္တိယာ ပရိဘောဂါဓိပ္ပါယေန။ ဧတေန အတ္တနော ဓာရဏ-ပရိဘောဂရုစိယာ အဘာဝေ ဂိဟိနံ ပသာဒရက္ခဏတ္ထံ တေဟိ ဒိယုမာနံ အပ္ပဋိတို့-ပိတွာ ပရေသံ ဒဿာမိတိ သာဒိတအာနန္တတ္ထေရာဒိနံ ဝိယ ဓုတင်္ဂဘေဒေါ န ဟောတီတိ ဒဿေတိ။

ဤပါဠိဝယ် အကျဉ်းအဓိပ္ပါယ်ကား အရှင်အာနန္ဒာသည် ဓုတင်ဆောက်တည်လျက် သူတပါးကို လှူအံ့-ဟု ကောသလမင်း၏ ဧကန်ပုဆိုးကို ခံသကဲ့သို့ ဒါယကာတို့၏ ပသာဒကို စောင့်ခြင်းငှာ သူတပါးကို လှူအံ့-ဟု ခံသည်ရှိသော်လည်း ပရိဘောဂဓမ္မာလယ မရှိသောကြောင့် ဓုတင်မပျက်-ဟူလိုသတည်း။ ဂဏှိ၌ကား-

အတ္တနော ရုစိယာ ဂိဟိဒိန္နကန္တိ ဂဏှ ဘန္တေ ဧတံ မမာနဂ္ဂဟာယာတိ ဘိက္ခုဿ ပါဒမူလေ ထပိတံ န ဝဋ္ဋတိ။ သစေ ပန ဒိယုမာနံ န ဂဏှိဿတီတိ ဘိက္ခုဿ ပါဒမူလေ ဆဋ္ဌေတွာ နိရပေက္ခာ ဂစ္ဆန္တိ ဂဟေတုံ ဝဋ္ဋတိ။

ဟု လာ၏။ အဓိပ္ပါယ်ကား-

“အတ္တနော ရစိယာ ဂိဟိဒိန္နကံ”ဟူသော ပါဠိကြောင့် “အရှင်ဘုရား၊ အကျွန်ုပ်အား အစဉ်ချီးမြှောက်ခြင်းငှာ ခံတော်မူပါလော့”ဟူ၍ ပံသုကူလိက ရဟန်းခြေရင်း၌ လူသည် ထားအပ်သော သင်္ကန်းသည် မအပ်။ အကယ်၍မူကား “ပေးပါသည်ကို မယူပါလိုတကား” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရှေ့တွင်နေ၍ ပေးသည်ရှိသော် “မယူလတ္တံ့”ဟူ၍လည်းကောင်း ပံသုကူလိက ရဟန်း၏ခြေရင်း၌ ပစ်ခဲ့၍ ဝဲခြင်းမရှိဘဲ သွားလေကုန်၏။ ထိုသို့သော သင်္ကန်းကိုကား ကောက်ခြင်းငှာ အပ်၏-ဟူလို။

ဤသို့ များစွာဆိုအပ်သော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ ဂဏ္ဍိ ပါဠိတို့၌ လူသည် ထားအပ်သည်ကို မလာရကား ရဟန်းသည် ထားအပ်သော ပါဒမူလိကကို သိအပ်၏-ဟူသော စကားသည်သာ သင့်မြတ်၏။ အဂ္ဂိသုမု၊ ဂေါခါယိတ အစရှိသော ပုဆိုးတို့သည်သော်ကား “တာဒိသာနိ ဟိ မနုဿာ ဆဉ္စေန္ဒိ”ဟူ၍ ဆိုသောကြောင့် လူတို့၏လက်ကပင် ဆဉ္စနိယ စွန့်အပ်ပြီးသော အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏။ သုဒိန္နဝတ္ထု၊ ရဋ္ဌပါလဝတ္ထုတို့၌ ဆဉ္စနိယဖြစ်သော ကုမ္မာသကို ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သော ပိဏ္ဍာပါတိကပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိညတ်ပြု၍ ယူရာ၌ ဓုတင်္ဂမလသည် လည်းကောင်း၊ ဝိညတ္တိဒေါသသည်လည်းကောင်း၊ မဖြစ်-ဟူသောကြောင့် ဤသို့သော ဆဉ္စနိယအဖြစ်ကို သိ၍ “မည်သည့်အရပ်ကို ပစ်လော့”ဟု ဝိညတ်ပြုသော်လည်းကောင်း၊ ခြေရင်း အစရှိသည်တို့၌ ထားသည်ကို လက်ဖြင့် မခံမူ၍ စိတ်ဖြင့် သာယာသော်လည်းကောင်း အပ်၊မအပ်ကို ကြံအပ်၏။ ထိုမှတစ်ပါး ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌-

အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပနေသု ကေစိ ဘိက္ခု ပံသုကူလတ္ထာယ သုသာနံ ဩက္ကမန္တိ။ သစေယဒိ ပန မနုဿာ ဣဓာဂတာ ဧဝ ဂဏ္ဍန္တုတိ ဝဒန္တာ သညာဏံ ဝါ ကတွာ ဂစ္ဆန္တိ။ ဩက္ကန္တာနံယေဝ ပါပုဏန္တိ။

ဟု မိန့်၏။ ဤသို့ သုသာန်၌ လူတို့သည် နှုတ်မြွက်၍ ပစ်သော်လည်း စက်ဆုပ်ဖွယ်သော အရပ်၌ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သကဲ့သို့ မီးလောင်ခြင်း၊ ကြွက်ခဲခြင်း-စသည်တို့ကြောင့် ဆဉ္စနိယဖြစ်ပြီးသော ပုဆိုးတို့သည်လည်း ပံသုကူလလက္ခဏာသို့ အလိုလိုပင် ရောက်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် သဒ္ဓါ၍ပစ်သော ပုဆိုးတို့မှ ထူး၏။ ထူးခြင်းကြောင့် ဝိညတ်ပြု၍ ဖြစ်စေသော်လည်းကောင်း၊ ခြေရင်း-စသည်၌ ဆဉ္စနိယ-ဟု ကြား၍ ထားသည်ကို အသင့်နှလုံးသွင်း၍ သာယာသော်လည်းကောင်း အပ်ပါအံ့သကဲ့သို့ ထင်၏။ ဤကား ငါတို့အလိုတည်း။ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား ဘေဒတည်း။

- ၅။ အာနိသံသကား “ပံသုကူလစိဝရံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇာ”ဟူသော-
- ဒုတိယနိဿယနှင့်လျော်စွာ ကျင့်သောအဖြစ်၏ ထင်ရှားရှိခြင်း။

- ပဌမအရိယဝံသ၌ တည်ခြင်း၊
- သူနှင့်မစပ်သော အသက်မွေးခြင်း၊
- ပရိဘုတ်ရာ၌ တဏှာ မဖြစ်ခြင်း၊
- သမဏသာရပုဂ္ဂိုလ်သော ပရိက္ခရာ၏အဖြစ်၊ အဖိုးနည်း၏၊ ရလွယ်၏၊ အပြစ်မရှိ-ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် ခိုးမွမ်းအပ်သော ပစ္စည်း၏အဖြစ်၊ ကြည်ညိုဖွယ်ရှိသောအဖြစ်၊ အပိုစ္ဆတာ-အစရှိသော အကျိုးတို့၏ပြီးခြင်း၊
- ကောင်းသောအကျင့်တို့၏ အစဉ်ပွားခြင်း၊
- နောက်၌ဖြစ်သော အမျိုးသားတို့အား ဒိဋ္ဌာနုဂတိအဖြစ်သို့ ကောင်းစွာရောက်စေခြင်း၊

ဤသို့သော အကျိုးတို့သည် ရှိကုန်၏။

(၁) မာရသေနံ ဝိယာတာယ၊ ပံသုကူလဓရော ယတိ။
 သန္နုဒ္ဓကဝစော ယုဒ္ဓေ၊ ခတ္တိယော ဝိယ သောဘတိ။

မာရသေနံ၊ မာရ်စစ်သည်ကို။ ဝါ၊ မာရ်စစ်သည်-ဟု ဆိုအပ်သော ကိလေသာကို။ ဝိယာတာယ၊ ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ။ ပံသုကူလဓရော၊ ပံသုကူကို ဆောင်သော။ ယတိ၊ ရဟန်းသည်။ ယုဒ္ဓေ၊ စစ်မြေပြင်၌။ သန္နုဒ္ဓကဝစော၊ ဖွဲ့အပ်သော ချပ်ရှိသော။ ခတ္တိယော ဝိယ၊ မင်းကဲ့သို့။ သောဘတိ၊ တင့်တယ်၏။

(၂) ပဟာယ ကာသိကာဒိနိ၊ ဝရဝတ္ထာနိ ဓာရိတံ။
 ယံ လောကဂရုနာ ကော တံ၊ ပံသုကူလံ န ဓာရယေ။

လောကဂရုနာ၊ လူတို့၏ဆရာ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ ကာသိကာဒိနိ၊ ကာသိကရာဇ်မည်သော တိုင်း၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဝရဝတ္ထာနိ၊ မြတ်သောပုဆိုးတို့ကို။ ပဟာယ၊ ပယ်၍။ ယံ ပံသုကူလံ၊ အကြင် ပံသုကူသင်္ကန်းကို။ ဓာရိတံ၊ ဆောင်တော်မူ၏။ တံ၊ ထိုပံသုကူသင်္ကန်းကို။ ကော၊ အသူသည်။ န ဓာရယေ၊ မဆောင်လှည့်အံ့နည်း။

(၃) တသ္မာ ဟိ အတ္တနော ဘိက္ခု၊ ပဋိညံ သမနုဿရံ။
 ယောဂါဝစရာနုကူလမ္ပိ၊ ပံသုကူလေ ရတော သိယာ။

တသ္မာ ဟိ တသ္မာ ဧဝ၊ ထို့ကြောင့်သာလျှင်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ပဋိညံ၊ ပဉ္စင်းရရာ သိမ်၌ ဝန်ခံခြင်းကို။ သမနုဿရံ၊ ကောင်းစွာ အောက်မေ့သော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ ယောဂါဝစရာနုကူလမ္ပိ၊ ယောဂီတည်းဟူသော အကျင့်အားလျော်စွာထသော။ ပံသုကူလေ၊ ပံသုကူ၌။ ရတော၊ မွေ့လျော်သည်။ သိယာ၊ ၎င်း၏။

ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား ရှေးဦးစွာသော ပံသုကူလဓုတင်၌ သမာဒါန၊ ဝိဓာန၊ ပဘောဒ၊ ဘောဒ၊ အာနိသံသဝိနိစ္ဆယဖြစ်သော အဖွင့်တည်း။

ပဌမဓုတင် ပြီး၏။

----- x -----

[၃] တေစီဝရိကဓုတင်ဝိနိစ္ဆယ

၁။ တိစီဝရိကဓုတင်ကို ဆောက်တည်လိုသော ယောဂီသည်—

စတုတ္ထကစီဝရံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ တေစီဝရိကင်္ဂိ သမာဒိယာမိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၂)

ဟူသော ၂-ပါးတွင် တစ်ပါးပါးဖြင့် ဆောက်တည်ရာ၏။

စတုတ္ထကစီဝရံ ဒုကုဋ်၊ ကိုယ်ဝတ်၊ သင်းပိုင်တည်းဟူသော ၃-ထည်မှ တပါးသော ဝတ်လောက်၊ ရုံလောက်၊ အဓိဋ္ဌာန်လောက်သော ၄-ထည်မြောက်သော သင်္ကန်းကို။ ပဋိက္ခိပါမိ ပယ်ပါ၏။ တေစီဝရိကင်္ဂိ တေစီဝရိက-ဟူသော အင်္ဂါကို။ သမာဒိယာမိ ဆောက်တည်ပါ၏။ ဤကား သမာဒါနတည်း။

၂။ ဤသို့ ဆောက်တည်ပြီးသော ယောဂီသည်ကား သင်္ကန်းလျာပုဆိုးကို ရလတ်သည်ရှိသော် အကြင်ရွှေလောက် မခံသည်ဖြစ်၍ ပြုချင်သော်လည်း မစွမ်းနိုင်သေး။ စီရင်တတ်သူကိုလည်း မရသေး။ အပ်-အစရှိသည်တို့တွင် တစ်စုံတစ်ခုသော်လည်း မပြည့်စုံသေး။ ထိုရွှေလောက် ထားအပ်၏။ ၁၀-ရက်လွန်သည်ဖြစ်မှုကား ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာန်အပ်၏။ ထားခြင်းကြောင့် ပုဆိုးကို ဆည်းပူးခြင်း၊ ၄-ထည်မြောက်ကို သာယာခြင်း-ဟူသော ဒေါသ မရှိ။ ဆိုး၍ ပြီးပြီးသောအခါမှစ၍မူကား ထားခြင်းငှာ မအပ်။ ဓုတင်စောရ မည်၏။ ဤ၌လည်း “နိဋ္ဌိတေ ရဇနေ ပန အရုဏံ ဥဋ္ဌာပေန္တဿ ဓုတင်ဘေဒေါ ဟောတီတိ အဓိပ္ပါယော”ဟု စုလ္လဋီကာ၌ လာ၏။ ဤကား ဝိဓာနတည်း။

၃။ ပဘောဒအားဖြင့်သော်ကား ဤတေစီဝရိကသည်လည်း ဥက္ကဋ္ဌ၊ မဇ္ဈိမ၊ မုဒု-ဟူ၍ ၃-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၃-ပါးတို့တွင်—

ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား ဆိုးသောအခါ၌ ရှေးဦးစွာ သင်းပိုင်ကိုလည်းကောင်း၊ ကိုယ်ဝတ်ကိုလည်းကောင်း ဆိုးဦး၍ပြီးသောသင်္ကန်းကို ဝတ်၍ ထိုမှတပါးကို ဆိုးအပ်၏။ ကိုယ်ဝတ်ကို ရုံ၍ ဒုကုဋ်ကို ဆိုးအပ်၏။ ဒုကုဋ်ကိုကား မဝတ်အပ်။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ ကေစိဆရာတို့ကား ဝတ္တဘေဒဒုက္ကဋ် သင့်၏ ဟူကုန်၏။ အညေဆရာတို့ကား ဒုပရိဘောဂ ဖြစ်သောကြောင့် မအပ်-ဟူကုန်၏။ အပရေဆရာတို့ကား ဒုကုဋ်ဖြင့် အာယောဂပတ်ဖွဲ့ခြင်းကို ပယ်သော သိက္ခာပုဒ်အားလျော်သောကြောင့် အနာဒရ-မတ္တ-၌ ဒုက္ကဋ်သင့်ကောင်းသောကြောင့်-ဟူကုန်၏။

ဤစကားသည်လျှင် “ဣဒမဿ ။လ။ ဝတ္တံ”ဟူသော အဋ္ဌကထာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၆၂)နှင့် ညီသောကြောင့် သင့်မြတ်၏ (စုလ္လင်္ဂါကာ)။ ဤကား ရွာနီးကျောင်း၌ ကျင့်အပ်သောဝတ်တည်း။

တောကျောင်း၌သော်ကား ၃-ထည်လုံးကို တစ်ချက်တည်း ဖွပ်အံ့သောငှာ အပ်၏။ အကြင်အခြင်းဖြင့်ကား တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူကို မြင်လျှင် သင်္ကန်းကို ငင်၍ ကိုယ်၌ လွှမ်းအံ့သောငှာ တတ်ကောင်း၏။ ထိုသို့သော အရပ်၌ နေအပ်၏။ ဤကား ဥက္ကဋ္ဌကို ဆိုသည်။

မဇ္ဈိမကား ထိုဆိုးရာရပ်၌ အစဉ်ထားအပ်သော ရနေကာသာဝမည်သော ဆိုးခိုက် သာ ဝတ်အပ်သော သင်္ကန်းမည်သည် ရှိ၏။ ထိုသင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံ၍ ဆိုးဖွပ်ခြင်းအမှုကို ပြုအပ်၏။ ထိုသင်္ကန်းမရှိမူကား နောက်၌ အံသကာသာဝကို ခွင့်ပြုရကား ထိုအံသကာ- သာဝကို ရုံ၍သော်လည်းကောင်း ဥက္ကဋ္ဌကဲ့သို့ ပြု၍သော်လည်းကောင်း ဆိုးအပ်၏။

မုဒုကဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား သဘာဂဖြစ်သော ရဟန်းတို့၏ သင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံ ၍သော်လည်း ဆိုးအပ်၏။ ထိုနေရာကျောင်း၌ အိပ်ရာလွှမ်းအဖြစ်ဖြင့်တည်သော တကြ- ပစ္စတ္ထရဏသည်လည်း ထိုမုဒုကပုဂ္ဂိုလ်အား အပ်၏။ ဤကား အဋ္ဌကထာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁၆၂)ဆရာ အလိုတည်း။

မဟာဋီကာ (၁၆၆)အလိုသော်ကား ထိုနေရာကျောင်း၌ အိပ်ရာလွှမ်းအဖြစ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်သော မိမိဥစ္စာ၊ သူတပါးဥစ္စာဖြစ်သော အိပ်ရာလွှမ်းသည်လည်း ထိုမုဒုက အား ဆိုးအပ်သော ကာလ၌ အပ်၏-ဟု လာ၏။ စုလ္လင်္ဂါကာအလိုကား ထိုကျောင်း၌ အိပ်ရာ လွှမ်းအားဖြင့် ထားအပ်သော ဆိုးအပ်သော ဖန်ရည်ဖြင့်ပြီးသော သယံကပစ္စတ္ထရဏသည် လည်းကောင်း၊ အညပုဂ္ဂလိကဖြစ်သော ပစ္စတ္ထရဏသည်လည်းကောင်း ဆိုးခိုက်၌ အပ်၏- ဟု လာ၏။

စုလ္လင်္ဂါကာစကားသည်ကား “ပရိဟရိတံ ပန န ဝဋ္ဋတိ”ဟူသော ဤဝိသုဒ္ဓိအဋ္ဌ- ကထာ (၁၆၆)ပါဠိ နှင့် မတန်။ ထို့ကြောင့် ဆိုလတ္တံ့သည်ကား မဟာဋီကာပါဠိတည်း။

အတ္တနော ဝါ ပရဿ ဝါ သန္တကံ သေနာသနေ ပစ္စတ္ထရဏဝသေန အဓိဋ္ဌိတံ။ အံသကာသာဝံ ပရိက္ခာရစောဋံ ဟောတိ။ ဣတိ ပစ္စတ္ထရဏံ အံသကာသာဝန္တိ

၃၃၃

ဣမာနိ ဒွေပိ အတိရေကစီဝရဋ္ဌာနေ ဌိတာနိပိ ဓုတင်္ဂဘေဒံ န ကရောန္တိတိ အဋ္ဌ-
ကထာယံ ဝုတ္တန္တိ ဝဒန္တိ။ ပရိဟရိတုံ ပန န ဝဋ္ဋတိတိ ရဇနကာလေယေဝ အနုညာ-
တတ္တာ နိစ္စပရိဘောဂဝသေန န ဝဋ္ဋတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၂၃)

ဤသို့ဆိုသော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့အလိုကား မိမိဥစ္စာ၊ သူတပါးဥစ္စာ အိပ်ရာ
လွှမ်းကိုလည်း အိပ်ရာလွှမ်းအားဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်အပ်၏။ အံသကာသာဝသည်လည်း ပရိက္ခာရ-
စောဠ ဖြစ်၏။ ဤ ၂-ထည်သော သင်္ကန်းတို့သည်ကား အတိရေကစီဝရအရာ၌တည်သည်
ရှိသော် အိပ်ရာလွှမ်းကိုလည်း ခွင့်ပြုတိုင်း ဆိုးဖွပ်သောကာလ၌သာ ဝတ်၍ ကြွင်းသော
ကာလ၌ အိပ်ရာလွှမ်းအပ်သောကြောင့် အံသကာသာဝသည်လည်း တိစီဝရိက်ကဲ့သို့ ဓိဋ္ဌာန်
သော် ဝတ်လောက်၊ ရုံလောက်သော ပမာဏမရှိသောကြောင့် ဓုတင်ကို မပျက်စေ-ဟူ
သတည်း။ ထို့ကြောင့်-

ပရိဟရိတုံ ပန န ဝဋ္ဋတိတိ ရဇနကာလေယေဝ အနုညာတတ္တာ နိစ္စပရိဘောဂ-
ဝသေန န ဝဋ္ဋတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၂၃)

ဟူ၍ ဖွင့်ပြန်သတည်း။ ဤသို့ ဖွပ်ဆိုးအပ်သော ကာလ၌သာ ဝတ်ရုံခြင်း-ဟူသော ပရိ-
ဘောဂကို ခွင့်ပြုသောကြောင့် ကြွင်းသောကာလ၌ အမြဲဝတ်ခြင်း-ဟူသော ပရိဘောဂ
အားဖြင့် မအပ်-ဟူ၍ ဖွင့်ရကား အိပ်ရာလွှမ်း၍ အိပ်ခြင်းငှာသော်ကား အပ်၏-ဟူသော
အနက်သည် ကျ၏။ ထိုသို့ ကျသောကြောင့် အောက်၌-

စတုတ္ထကစီဝရန္တိ အဓိဋ္ဌာနမဂီ နိဝါသနပါရူပနာရဟံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တေန
နိဝါသနပါရူပနာရဟာနံ စတုတ္ထကနိသီဒနာဒိအဝဿင်္ဂနီယာနံ အပ္ပဋိက္ခိပိ-
တဗ္ဗတာဒဿိတာ ဟောတိ။

ဟူသော စုလ္လဋီကာဆရာဆိုခဲ့သော စကားနှင့်လည်း တန်သည်ပင်။ ထို့ကြောင့် ၃-ထည်
သော သင်္ကန်းအောက် ငယ်သော ပမာဏရှိသော နိသီဒိုင်-အစရှိသောအဖြစ်ဖြင့် သုံးဆောင်
အပ်သော သင်္ကန်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဖွပ်ဆိုးသောအခါ ဝတ်လောက်၊ ရုံလောက်သော
ကြွင်းသောကာလ၌ အိပ်ရာသာ လွှမ်း၍ အိပ်သောသင်္ကန်းသည်လည်းကောင်း ဓုတင်
မပျက်-ဟူ၍ သိရာ၏။ ကြိုးကြားရံခါ ဝတ်ရုံအံ့-ဟု သုံးဆောင်သော်ကား မအပ်။

နိသီဒနာဒိ-၌ အာဒိ-သဒ္ဓါဖြင့်ကား ငယ်သော ပမာဏရှိကုန်သော မျက်နှာသုတ်
ကိုလည်း မျက်နှာသုတ်ခြင်းငှာ၊ အမာလွှမ်းကိုလည်း အမာလွှမ်းတန်ရုံ ၁-တောင့်ထွာခန့်
သည် အပ်၏-ဟု သင်္ဂြိုဟ်အပ်၏။ ဝိနည်း၌ ခွင့်ပြုတော်မူတိုင်း ကိုယ်လုံးရုံလောက်သော
အမာလွှမ်း၊ မိုးရေခဲပုဆိုး၊ ရေသနပ်တို့သော်ကား ဝတ်ရုံလောက်သည်ကို ဤ၌ ပယ်သော

ကြောင့် မအပ်။ သဘာဝရဟန်းတို့၏သင်္ကန်းကို ကြိုးကြားဝတ်ရုံအံ့သောငှာ အပ်၏။ အဋ္ဌ-
ကထာ၌ အံသကာသာဝနှင့် ပစ္စတ္တရဏကိုသာ ထုတ်၍ ဆိုလေသည်ကား ကိုယ်လုံးရုံလောက်
သောကြောင့်တည်း။ ဤသို့ ဆိုလတ္တံ့သည်ကား အံသကာသာဝ၏ အဆုံးအဖြတ်တည်း။

ဓုတင်္ဂတေစီဝရိကဿ ပန စတုတ္ထံ ဝတ္ထမာနံ အံသကာသာဝမေဝ ဝဋ္ဋတိ။ တဗ္ဗ ခေါ
ဝိတ္ထာရတော ဝိဒတ္တိ၊ ဒိယတော တိဟတ္ထမေဝ ဝဋ္ဋတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၆၂)

ဟု အဋ္ဌကထာပါဠိလာသော အဓိပ္ပါယ်ကား တေစီဝရိကဓုတင်ကို ဆောက်တည်သော
ယောဂီတို့အား ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် ဝတ်လောက်၊ ရုံလောက် ၄-ထည်မြောက်သော
သင်္ကန်းသည် အပ်သည်ရှိသော် အံသကာသာဝသည်သာလျှင် အပ်၏။ ထို၌တုံသည်လည်း
အနံ ၁-ထွာ၊ အလျား ၃-တောင်သည်သာလျှင် အပ်၏-ဟူလိုသော်။

ဤ၌ ဂဏ္ဍိဆရာကား-

အံသကာသာဝံ တိတ္ထံ စီဝရာနံ ကိစ္စံ အသာဓိတတ္တာ စီဝရသင်္ချီ န ဂစ္ဆတိ။ တသ္မာ
ပရိက္ခာရစောဠံ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ။

ဟု ဆိုတော်မူ၏။ အနက်ကား ဆိုခဲ့ပြီးသည်ပင်။

မဟာဋီကာ (၁၂၉၃)၌ကား “အံသကာသာဝန္တိ ခန္ဓေ ထပေတဗ္ဗကာသာဝံ” ဟု လာ၏။
ဤမဟာဋီကာပါဠိကို ထောက်၍ ဆရာတို့သည် သင်းပိုင်သင်္ကန်းအောက်ငယ်သော ပမာဏ
ရှိသော သင်္ကန်းငယ်ကို ၁-ထွာခန့် ခေါက်၍ ပခုံး၌ အံသကိုငို-ဟု တင်ကုန်၏။

ဓုလ္လဋီကာ၌ကား-

စတုတ္ထန္တိ နိဝါသနပါရပနာရဟံ။ တေနာဟ အံသကာသာဝန္တိ။ ပါရပနစီဝရေ
သေဒါဒိမလလေပနိဝါရဏတ္ထံ အံသေ စ ပဌမံ ပါရပိတဗ္ဗံ အံသကာသာဝန္တိ
အတ္ထော။

ဟု လာ၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား စတုတ္ထံ-ဟူသည်ကား ဝတ်ခြင်း၊ ရုံခြင်းငှာ ထိုက်သည်ကို ရည်သ
တည်း။ ထို့ကြောင့် အံသကာသာဝ-ဟူ၍ ဆိုလေသည်။ ရုံသောသင်္ကန်း၌ ချွေးအစရှိသော
အညစ်အကြေး၏ လိမ်းကျံခြင်းကို တားအံ့သောငှာ ပခုံး ၂-ဘက်၌ ရှေးဦးစွာ ရုံအပ်သော
ချွေးခံသည် အံသကာသာဝ-မည်၏-ဟူလိုသတည်း။

ဝိတ္ထာရတော ဝိဒတ္တိတိ အဓိဋ္ဌာနဿ အပ္ပဟောနကဝိတ္ထာရပ္ပမာဏဒဿနံ၊
ဧတေန အဓိဋ္ဌာနပ္ပဟောနကဝိတ္ထာရတော ဦနကံ ဝဋ္ဋတိတိ ဉာပိတံ ဟောတိ။

တိဟတ္ထ မေဝါတိပဒံ ပန ဝိယောဂပ္ပမာဏမတ္တဒဿနံ။ တေန တတော ကိဉ္စိ
အဓိကမ္ပိ အဓိဋ္ဌာနပ္ပဟောနကတ္တာဘာဝါ ဝိရောဓော နတ္ထေဝ။ (စုလ္လင်္ဂိကာ)

ဤပါဌ်တို့ဖြင့်ကား သင်းပိုင် အနံ၊ အလျားအောက်ငယ်သော ပမာဏရှိသော
သင်းပိုင်အဖြစ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်မလောက်သော အံသကာသာဝလျှင် အပ်၏-ဟူလိုသတည်း။
ဤကား ပဘေဒတည်း။

၄။ ဘေဒအားဖြင့်သော်ကား ဤ ၃-ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အားလည်း ဆိုအပ်ပြီး
သော ပမာဏရှိသော ကိုယ်၌ ဝတ်ကောင်း၊ ရုံကောင်းသော ၄-ထည်မြောက်သော သင်္ကန်း
ကို ဝတ်ရုံခြင်းငှာ သာယာသောခဏ၌ ဓုတင်စေတနာ ပျက်၏။ ဤကား ဘေဒတည်း။

၅။ အာနိသံသကား ဤ ယောဂီသည် ကိုယ်ဖြင့် ဆောင်အပ်သော သင်္ကန်းဖြင့်သာ
ရောင့်ရဲခြင်း ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ငှက်ကဲ့သို့ ဆောင်၍ လိုရာသွားရခြင်း၊ နည်းသော အားထုတ်
ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်၊ ဝတ္ထသန္နိဓိကင်းခြင်း၊ ပေါ့သော အသက်မွေးခြင်း၊ များသောသင်္ကန်း၌
တပ်သော တဏှာကို ပယ်ရခြင်း၊ အပ်ရာ၌ ပမာဏကို သိသဖြင့် သလ္လေခ (ဗုဒ္ဓိ)ရှိသော
အဖြစ်၊ အပိစ္ဆတာ-အစရှိသော အကျိုး၏ ပြီးပြည့်စုံခြင်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

- (၁) အတိရေကဝတ္ထတဏှံ၊ ပဟာယ သန္နိဓိဝိဝဇ္ဇိတော ဓိရော။
သန္တောသသုခရသည။ တိစိဝရဓရော ဘဝတိ ယောဂီ။
- (၂) တသ္မာ၊ သပတ္တစရဏော၊ ပက္ခိဝ သစိဝရောဝ ယောဂီဝရော။
သုခံမနုဝိစရိတုကာမော၊ စိဝရနိယမေ ရတိ ကယိရာတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၃)

(၁) တိစိဝရဓရော၊ သော။ ဓိရော၊ သော။ ယောဂီ၊ သည်။ အတိရေကဝတ္ထတဏှံ၊
အတိုင်းထက်လွန်သော ပုဆိုးသင်္ကန်း၌ တပ်သောတဏှာကို။ ပဟာယ၊ ၍။ သန္နိဓိဝိဝဇ္ဇိ-
တော၊ သိုမှီးခြင်းကို ကြဉ်သောအားဖြင့်။ သန္တောသသုခရသည။ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်းတည်း-
ဟူသော သုခ၏အရသာကို သိတတ်သည်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဘဝတိ၊ ၍။

(၂) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သပတ္တစရဏော၊ မိမိ၏ အတောင်ဖြင့် လိုလိုရာရာ သွားသော။
ပက္ခိဝ၊ ငှက်ကဲ့သို့။ သစိဝရောဝ၊ မိမိကိုယ်၌ဝတ်သော သင်္ကန်းဖြင့်သာလျှင်။ သုခံ၊ စွာ။
အနုဝိစရိတုကာမော၊ ကြိုက်ရာရာသွားခြင်းငှာ အလိုရှိသော။ ယောဂီဝရော၊ သည်။ စိဝရ-
နိယမေ၊ ၃-ထည်မျှသော သင်္ကန်းကို မှတ်၍ ဓိဋ္ဌာန်ရာ၌။ ရတိ၊ ကို။ ကယိရာ၊ ၍။

ဤကား တေစိဝရိကင်္ဂံ၌ သမာဒါန၊ ဝိဓာန၊ ပဘေဒ၊ ဘေဒ၊ အာနိသံသ ဝဏ္ဏနာတည်း။

ဒုတိယစုတင် ပြီး၏။

[၄] ပိဏ္ဏပါတိကဓုတင်္ဂဝိနိစ္ဆယ

၁။ ပိဏ္ဏပါတိကဓုတင်္ဂကို ဆောက်တည်လိုသော ယောဂီသည်—

အတိရေကလာဘံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ပိဏ္ဏပါတိကင်္ဂိ သမာဒိယာမိ။ (ပိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၃)

အတိရေကလာဘံ၊ ပိဏ္ဏိယာလောပဘောဇဉ်ထက်လွန်သော သံယုဘတ်-အစရှိသော လာဘ်ကို။ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ပယ်၏။ ပိဏ္ဏပါတိကင်္ဂိ၊ ဆွမ်းအလို့ငှာ သွားခြင်းတည်းဟူသော ကျင့်ဝတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏အဖြစ်တည်းဟူသော အင်္ဂါကို။ သမာဒိယာမိ၊ ဆောက်တည်ပါ၏။ ဤ ၂-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးဖြင့် ဆောက်တည်အပ်၏။ ဤကား သမာဒါနတည်း။

၂။ ထိုသို့ ဆောက်တည်ပြီးသော ဓုတင်္ဂရှိသော ယောဂီသည်ကား သံယုဘတ်-အစရှိသော ၁၄-ပါးသော ဘတ်တို့ကို မသာယာအပ်။ ၁၄-ပါး-ဟူသည် အဘယ်နည်းဟူမူကား-

- ၁- သံယဘတ္တံ၊ အလုံးစုံသော အရပ် ၄-မျက်နှာ၌ သံယာကို ရည်၍ 'သံယဿ ဒေမ' ဟူ၍ လှူအပ်သော ဘတ်လည်း ၁-ပါး။ (ဂဏ္ဍိ၌ကား သံယိကပစ္စည်းဖြင့် ပြုသောဘတ်လည်း ဟူ၏။)
- ၂- ဥဇ္ဇေသဘတ္တံ၊ ၄-ယောက်၊ ၈-ယောက် အစရှိသော အနည်းငယ်သော သံယာကို ရည်၍ လှူအပ်သော ဘတ်လည်း ၁-ပါး။ (မဟာဋီကာ၊ ဂဏ္ဍိပုဒ်၌ကား သံယာကို ရည်၍ လှူအပ်သော ဘတ်လည်း-ဟူ၍ ရှိ၏။)
- ၃- နိမန္တနံ၊ အလုံးစုံသော ရဟန်းကိုလည်းကောင်း၊ အနည်းငယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယခု နေ့အလို့ငှာလည်းကောင်း၊ နက်ဖြန်အလို့ငှာလည်းကောင်း နိမန်၍ လှူအပ်သော ဘတ်လည်း ၁-ပါး။
- ၄- သလာကဘတ္တံ၊ ဒါယကာ၏အမည်ကို ရေး၍ စာရေးတံချသဖြင့် လှူအပ်သော ဘတ်လည်း ၁-ပါး။
- ၅- ပက္ခိကံ၊ လဆန်းပက္ခ၌ ၁-ခါ၊ လဆုတ်ပက္ခ၌ ၁-ခါ လှူအပ်သော ဘတ်လည်း ၁-ပါး။
- ၆- ဥပေါသထိကံ၊ ဥပုသ်နေ့၌ လှူအပ်သော ဘတ်လည်း ၁-ပါး။
- ၇- ပါဋိပဒိကံ၊ အထွက် ၁-ရက်နေ့၌ လှူအပ်သော ဘတ်လည်း ၁-ပါး။
- ၈- အာဂန္တကဘတ္တံ၊ အရပ်ဝေးက လာသောရဟန်းကို ရည်၍ထားအပ်သော ဘတ်လည်း ၁-ပါး။

- ၉- ဂမိကဘတ္တံ၊ အရပ်ဝေးသို့ သွားလတ္တံ့သောရဟန်းကို ရည်၍ထားအပ်သော ဘတ်လည်း ၁-ပါး။
- ၁၀- ဝိလာနဘတ္တံ၊ သူနာကို ရည်၍ထားအပ်သော ဘတ်လည်း ၁-ပါး။
- ၁၁- ဝိလာနပဋ္ဌာကဘတ္တံ၊ သူနာကို လုပ်ကျွေးသောသူကို ရည်၍ထားအပ်သော ဘတ်လည်း ၁-ပါး။
- ၁၂- ဝိဟာရဘတ္တံ၊ ကျောင်းကို ရည်၍ လှူအပ်သော ဘတ်လည်း ၁-ပါး။ (မဟာဋီကာအလို၊ စုလ္လင်္ဂိကာ၌ကား ထိုဘတ်ကိုလည်းကောင်း၊ တဠာပြုဒဖြစ်သော ဘတ်ကိုလည်းကောင်း ဝိဟာရဘတ် မည်၏-ဟု ဆို၏။ ဂဏ္ဍိ၌ကား ကျောင်း၌ ကပ္ပိယကာရကတို့သည် သံယိကပစ္စည်းဖြင့် ပြုပြင်၍ လှူအပ်သောဘတ်-ဟူ၏။)
- ၁၃- ဓုရဘတ္တံ၊ အမြဲအိမ်၌ထား၍ လှူအပ်သော ဘတ်လည်း ၁-ပါး။ (မဟာဋီကာအလို၊ ဂဏ္ဍိ၌ကား ဒါယကာတို့သည် သံယာအား ရည်၍ အမြဲလှူအပ်သော ပဏိတဘတ်-ဟူ၏။)
- ၁၄- ဝါရဘတ္တံ၊ ရွာသူတို့သည် ဝါရအားဖြင့် လှည့်၍ လှူအပ်သော ဘတ်လည်း ၁-ပါး။ (ဤကား မဟာဋီကာအလို၊ ဂဏ္ဍိ၌ကား သံယာကို ရည်၍ ဝါရအားဖြင့် လှည့်၍လှူအပ်သော ဘတ်-ဟူ၏။) (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိ၊ ၉၃-၄)

ဤကား စုဒ္ဒသ-ဘတ်တို့၏ သရုပ်အနက်တည်း။

ဤဘတ်တို့ကိုကား ထမင်း-ဟူသော အကပ္ပိယဝေါဟာရဖြင့် လှူအပ်သောကြောင့် ပိဏ္ဏပါတိကတို့သည် မသာယာအပ်ကုန်။ အကယ်၍ကား ထမင်း-ဟူသော အကပ္ပိယဝေါဟာရအနက်ရှိသော ဘတ္တ-သဒ္ဓါဖြင့် မဆိုမူ၍ ဆွမ်း-ဟူသော ကပ္ပိယဝေါဟာရအနက်ရှိသော ဘိက္ခ-သဒ္ဓါဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပိဏ္ဏပါတ-သဒ္ဓါဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆွမ်း-ဟူသော ထိုသဒ္ဓါ၏အနက်ဖြင့်လည်းကောင်း လှူမှုကား သာယာခြင်းငှာ အပ်၏။ ထို့ကြောင့်-

သစေ ပန သံဃဿ ဘတ္တံ ဂဏှထာတိအာဒိနာ နယေန အဝတွာ 'အမှာကံ ဂေဟေ သံယော ဘိက္ခံ ဂဏှတု။ တုမေပိ ဘိက္ခံ ဂဏှထာ'တိ ဝတွာ ဒိန္နာနိ ဟောန္တိ။ တာနိ သာဒိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၆၃)

ဟူ၍ အဋ္ဌကထာဆရာ ခွင့်ပြုတော်မူသတည်း။ ထိုပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မဟာဋီကာ (၁၊ ၉၄) ဆရာကား “သာဒိတုံ ဝဇ္ဇတိ ဘိက္ခာပရိယာယေန ဝုတ္တတ္တာ”ဟု ဟိတ်သာ ဖော်တော်မူသည်။ ဂဏ္ဍိ၌ကား-

တာနိ သာဒိတုံ ဝဇ္ဇတိတိ သဗ္ဗာနိ စုဒ္ဒသဘတ္တာနိ ယဒိ ဘတ္တာနိတိ အဝတွာ 'ဘိက္ခံ ဂဏှထာ'တိ ကပ္ပိယဝစနေန ဒါယကေဟိ ဒိန္နာနိပိ ဘတ္တုဒ္ဒေသကေန

ဝါ 'ဘိက္ခု ဂဏှထ ဘန္တေ'တိ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာနိပိ ဘိက္ခာပရိယာယေန ဒါယကေဟိ သယံ-
ဝိစာရိတွာ ဒိန္နာနိပိ ဟောန္တိ၊ သဗ္ဗာနိ ဧဝ သာဒိတုံ ဝဋ္ဋတိ။

ဟု လာ၏။ အဓိပ္ပါယ်အကျယ်ကား ဒါယကာတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဆွမ်းညွှန်သော ရဟန်း
သည်လည်းကောင်း၊ ဆွမ်း-ဟူသော အနက်ရှိသော ဘိက္ခာ-ဟူသော ကပ္ပိယဝေါဟာရသဒ္ဓါ
ဖြင့် လှူအပ်ကုန်သည်ရှိသော်လည်းကောင်း၊ ဒါယကာသည် အကပ္ပိယကို အလိုလိုအပ်
အောင် ဝိစာရဏာပြု၍ လှူသော်လည်းကောင်း ထိုအလုံးစုံကို သာယာခြင်းငှာ အပ်၏-
ဟူလိုသော်။ ထိုသို့ ဝိစာရဏာ ပြု၍လှူရာ၌ ခံလေဖူးသောဝတ္ထုကို အကျယ်ပြုခြင်းငှာ-

ကထံ ဇာနိတဗ္ဗန္တိ၊ သီဟဠဒိပေ တိရ ဧကော ပုဗ္ဗရာဇာ ဝိဟာရံ တရိတွာ ဗဟူ
ပိဏ္ဏပါတိကေ နိမန္တေတွာ သံယံ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာသ ဝိဟာရဿ ကောသံ နိယျာတေတိ ။လ။
တပ္ပိယဝစနေန ပုန ဒိန္နံ ပရိဘုဇ္ဈိသု။ -

ဟူ၍ တက်ပြန်၏။

အဓိပ္ပါယ်အကျဉ်းကား သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ၁-ယောက်သော ပုဗ္ဗရာဇမည်သော မင်း
သည် ကျောင်းကိုပြု၍ များစွာသော ပိဏ္ဏပါတိကထေရ်တို့ကို နိမန်၍ သံဃာကို ရည်ညွှန်း၍
ကျောင်းအား ကျီကို ပြု၍ လှူ၏။ မထေရ်တို့လည်း ထိုအကြောင်းကို သိ၍ မိုးသောက်လျှင်
ဆွမ်းခံသွားအံ့သော အခြင်းအရာကို ပြုကုန်၏။ မင်းလည်း အကြောင်းကို ကြားလျှင်
ချုပ်စေ၍၊ ကပ္ပိယဝေါဟာရဖြင့် ဘိက္ခာ-ဟူသော အပ်သော ဝေါဟာရဖြင့် လှူပြန်လေ၏။
မထေရ်တို့လည်း အပ်၏-ဟု ဘုရားပေးသတတ်။ အကျယ်ကား ဋီကာကို ကြည့်၍ သိရ၏။

ဤဝတ္ထု၌ နေ့တိုင်း ဘုရားပေးမှုကား မုဒုတွင် မုဒုသာ ဖြစ်ရာ၏။ ပုနဒိဝသာယပိဋ္ဌိ
ပိ-သဒ္ဓါဖြင့် သင်္ဂြိုဟ်အပ်၏။ အာရာမိကအိမ်သို့ ရပ်မှုကား ၃-ပါးတွင် ၁-ပါးပါးသာ ဖြစ်ရာ
၏။ စုလ္လဋီကာ၌ကား ထိုအလုံးစုံသော ဘတ်တို့ကို သံဃာကို ရည်၍ လှူအပ်သောကြောင့်
သာယာခြင်းငှာ အပ်သတည်း။ ပုဂ္ဂလိကအားဖြင့် လှူကုန်သည်ရှိသော်ကား သံယံကဘတ်၊
သလာဘဘတ်မှ ကြွင်းသော ၁၂-ပါးသော ဘတ်တို့သည်လည်း ပိဏ္ဏပါတိကတို့အား
အပ်ကုန်၏-ဟု လာ၏။ ထို့ကြောင့်-

သံယတော နိရာမိသသလာကာပိ၊ သံဃာမှရသော ယာဝကာလိကမှ တပါးသော
ပစ္စည်းနှင့်ယှဉ်သော စာရေးတံသည်လည်းကောင်း။ ဝိဟာရေ ပက္ကဘတ္တမ္ပိ၊ ကျောင်း၌
ဒါယကာတို့သည် ချက်၍ လှူအပ်သော အဘိဟဋ္ဌဘိက္ခာ-ဟု ဆိုအပ်သော ဘတ်သည်
လည်းကောင်း။ ဝဋ္ဋတိယေဝ၊ အပ်သည်သာလျှင်တည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၃)

နိရာမိသသလာက၏အရကို မဟာဋီကာ (၁။၉၄)၌ “ဘေသဇ္ဇာဒိပဋိသံယုတ္တာ နိရာမိသသလာကာ ယာဝကာလိကဝဇ္ဇာတိ စ ဝဒန္တိ” ဟု လာ၏။

စုဗ္ဗဋီကာ၌ကား “ဘေသဇ္ဇစိဝရသံယုတ္တ” ဟု လာ၏။

ဂဏ္ဍိ၌ကား “ထပေတွာ ယာဝကာလိကံ သေသတ္တယံ” ဟု လာ၏။ အနက်ကား ဆိုခဲ့ပြီးသည်ပင်။ ဤကား ဝိဓာနတည်း။

၃။ ပဘေဒအားဖြင့်သော်ကား ဥက္ကဋ္ဌ၊ မဇ္ဈိမ၊ မုဒု-အားဖြင့် ၃-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၃-ပါးတို့တွင်—

ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကား ရှေ့မှလာသော ဆွမ်း၊ နောက်မှလာသော ဆွမ်းကိုလည်း ခံ၏။ အိမ်တံခါး၌ ရပ်ခိုက် သပိတ်ကို ယူကုန်သောသူတို့အားလည်း ပေး၏။ “ပဋိတ္တမနံ အာဟရိ- တွာ ဒိန္နဘိက္ခံပိ ဂဏှတိ” ဆွမ်းခံရာမှပြန်၍ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးရာရပ်၌ ထိုင်ရာသို့ ဆောင်၍ လှူအပ်သော ဘိက္ခုကိုလည်း ယူ၏။

ပဋိနိဝတ္တန္တိ ဧတ္တာတိ ပဋိက္ကမနံ။ အာဓာရတ္ထေ စေတံ ဥပယောဂဝစနံ။ အာသန- သာလာယံ ဘုဉ္ဇနတ္ထာယ နိသိန္နေ အာဟရိတွာ ဒိန္နဘိက္ခံပိ ဂဏှတိတိ အတ္ထော။ (စုဗ္ဗဋီကာ)

အဟာရိတွာတိ ပတ္တံ ဂဟေတွာ ဂေဟတော အာနေတွာ။ (မဟာဋီကာ၊ ၁။ ၉၄)

“တံ ဒိဝသံ ပန နိသိဒိတွာ ဘိက္ခံ န ဂဏှတိ”။ ဒါယကာတို့သည် “အရှင်ဘုရား၊ ယနေအဖို့ကို ဆွမ်းခံမသွားမူ၍ ကျောင်း၌ နေတော်မူလော့။ အကျွန်ုပ်တို့ ဆွမ်းလှူပါ အံ့သတည်း” ဟူ၍ နိမန်၍ ချုပ်သော်ကား နေ၍ မယူ။ ဤသို့ နိမန်သည်ကို မယူခြင်း သည်လျှင် ဥက္ကဋ္ဌ အထူးတည်း။

မဇ္ဈိမကား ထိုနေဖို့မျှကို နေ၍သော်ကား ယူ၏။ နက်ဖြန်အလို့ငှာသော်ကား သည်းမခံ။

မုဒုသော်ကား နက်ဖြန်အလို့ငှာသော်လည်းကောင်း၊ သဘက်အလို့ငှာလည်း ကောင်း သည်းခံ၏။ ဤ၌ အပိ-သဒ္ဓါဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းကို သွင်းအပ်၏။

ထို ၂-ပါးတို့သည်ကား သူနှင့်မစပ်သော သေရိပိဟာရသူခကို မရကုန်။ ဥက္ကဋ္ဌ သည် ရ၏။ ထို့ကြောင့် တစ်ရွာသို့ သွား၍ အရိယဝံသတရားကို နာကြကုန်အံ့-ဟူ၍ ညီသည်ရှိသော် ထို ၂-ပါးသည် သူဖိတ်သောဆွမ်းကြောင့် မသွားရဘဲ ကျန်၏။ ဥက္ကဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်သာ သွား၍ ဓမ္မရသကို ခံရလေသတတ်။ ဤကား ပဘေဒတည်း။

၄။ ဘေဒသော်ကား ဤ ၃-ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အကပ္ပိယ ဝေါဟာရအားဖြင့် လှူအပ်သော အတိရေကလာဘ်တို့တွင် တပါးပါးသောလာဘ်ကို သာယာသောခဏ၌ မှတင်စေတနာ ပျက်၏။ ဤကား ဘေဒတည်း။

၅။ အာနိသံသသော်ကား “ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာ”ဟူ၍ ဟော တော်မူသော နိဿယအားလျော်စွာ ကျင့်ခြင်း၏ ထင်ရှားရှိသောအဖြစ်၊ ဒုတိယအရိယဝံသ ၌တည်ခြင်း၊ သူနှင့်မစပ်သော အသက်မွေးခြင်း၊ တစ်အိမ် တစ်လုပ်သာရသောကြောင့် အဖိုးနည်းခြင်း၊ ရလွယ်ခြင်း၊ အပြစ်မရှိ-ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရား ချီးမွမ်းအပ်သော ပစ္စည်း၏ အဖြစ်၊ ပျင်းရိခြင်းကို နှိပ်စက်ရသောအဖြစ်၊ စင်သော အာဇီဝရှိသောအဖြစ်၊ သေခိယဝတ် ကို ဖြည့်ရခြင်း၊ သူ-မမွေးရသောအဖြစ်၊ သူတထူးတို့အား သနားသော အခြင်းအရာကို ပြုခြင်း၊ မာန်ကို ပယ်ရခြင်း၊ ရသတဏှာကို မြစ်နိုင်ခြင်း၊ ဂဏဘောဇန၊ ပရံပရဘောဇန၊ စာရိတ္တသိက္ခာပုဒ်တို့ဖြင့် အာပတ်မသင့်ခြင်း၊ အပိစ္ဆတာ-အစရှိသော ဓမ္မတို့အား လျော်စွာ ဖြစ်ခြင်း၊ ကောင်းသောအကျင့်၏ပွားခြင်း၊ နောင်အမျိုးသားတို့ကို ဒိဋ္ဌာနုဂတိ ဖြစ်စေခြင်းငှာ အစဉ် သနားခြင်းတို့တည်း။

(၁) ပိဏ္ဍိယာလောပသန္တုဋ္ဌော၊ အပရာယတ္တဇီဝိကော။
ပဟီနာဟာရလောလုပေါ၊ ဟောတိ စာတုဒ္ဓိသော ယတိ။

(၂) ဝိနောဒယတိ ကောသဇ္ဇံ၊ အာဇီဝဿ ဝိသုဇ္ဈတိ။
တသ္မာ ဟိ နာတိမညေယျ၊ ဘိက္ခာစရိယာယ သုမေဓသော။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၆၄)

(၁) ပိဏ္ဍိယာလောပသန္တုဋ္ဌော၊ ပိဏ္ဍာပါတိကဝတ်၌ ၁-လုပ်၊ ၁-လုပ်သော ဆွမ်းဖြင့် ရောင့်ရဲထသော။ အပရာယတ္တဇီဝိကော၊ သူတပါးနှင့် မစပ်သော အသက်မွေးခြင်း ရှိထ သော။ ပဟီနာဟာရလောလုပေါ၊ ပယ်အပ်သော အာဟာရလောလုပွဲရှိထသော။ ယတိ၊ ရဟန်းသည်။ စာတုဒ္ဓိသော၊ ၄-ပါးသော အရပ်မျက်နှာတို့၌ မပိတ်မပင်သည်ဖြစ်၍ လိုတိုင်း သွားခြင်းငှာ ရအပ်သော ကျေးဇူးရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။

(၂) သုမေဓသော၊ ကောင်းသော ပညာရှိသော ယောဂီသည်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကောသဇ္ဇံ၊ ပျင်းရိခြင်းကို။ ဝိနောဒယတိ၊ ၎င်း။ အဿ၊ ၎င်း။ အာဇီဝေါ၊ သည်။ ဝိသုဇ္ဈတိ၊ ၎င်း။ တသ္မာ ဟိ တတော ဧဝ၊ လျှင်။ ဘိက္ခာစရိယာယ၊ ကို။ နာတိမညေယျ၊ မထေမဲ့မြင် မပြုရာ။ ဧဝရူပဿ ဟိ—

ပိဏ္ဍာပါတိကဿ ဘိက္ခုနော၊ အတ္တဘရဿ အနညပေါသိနော။ ဒေဝိပိ ပိဟယန္တိ တာဒိနော၊ နော စေ လာဘ(သဒ္ဓ)သိလောကနိဿိတောတိ။ (ဥဒါန၊ ၁၁၁၃)

ဧဝရူပဿ၊ ဤသို့ ဆွမ်းခံခြင်း-အစရှိသော လုံ့လရှိထသော။ ပိဏ္ဏပါတိကဿ၊ သော။ အတ္တဘရဿ၊ မိမိကိုယ်ကို မိမိမွေးထသော။ အနညပေါသိနော၊ သူတပါးသည် မမွေးအပ်ထသော။ တာဒိနော၊ ကောင်း၊မကောင်းသော အာရုံ၌ တမျှတည်းသော တာဒိ- ဘာဝရှိထသော။ ဘိက္ခုနော၊ အား။ လာဘသိလောကနိဿိတော၊ လာဘ်သပွကာ အကျော်အစောကို မှီအပ်သည်။ နော စေ ဟောတိ၊ အကယ်၍ မဖြစ်တုံအံ့။ ဒေဝိပိ သိကြား-အစရှိသော နတ်တို့သည်လည်း။ ပိဟယန္တိ၊ ချစ်ကုန်၏။

ဤကား ပိဏ္ဏပါတိကင်္ဂံ၌ သမာဒိန၊ ဝိဓာန၊ ပဘေဒ၊ ဘေဒ၊ အာနိသံသ ဝဏ္ဏနာတည်း။

တတိယဓုတင် ပြီး၏။

----- x -----

[၅] သပဒါနစာရိက ဓုတင်ဝိနိစ္ဆယ

၁။ သပဒါနစာရိကင်္ဂဓုတင်ကို ဆောက်တည်လိုသော ယောဂီသည် -

လောလုပ္ပစာရံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ သပဒါနစာရိကင်္ဂံ သမာဒိယာမိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၅)

လောလုပ္ပစာရံ၊ ယရလောလုပ္ပ၊ ဂါမလောလုပ္ပ၊ ရစ္ဆာလောလုပ္ပ-ဟူသော သည်အိမ် ထက်၊ သည်အိမ်မှာ၊ သည်ရွာထက်၊ သည်ရွာမှာ၊ သည်ခရီးထက်၊ သည်ခရီးမှာ အကောင်း များရအံ့သတည်း-ဟု လွန်၍ သွားခြင်းတည်း-ဟူသော လူခသဘောရှိသော ကုသိုလ်ဘဏ္ဍာ ကို ပြင်းစွာလုယက်တတ်သော တဏှာအဖြစ်တည်း-ဟူသော လောလုပ္ပအရာကို။ ပဋိက္ခိ- ပါမိ၊ ၏။ သပဒါနစာရိကင်္ဂံ၊ အိမ်စဉ်၊ ရွာစဉ်၊ ခရီးစဉ် မပြတ်ခံခြင်းတည်း-ဟူသော သပဒါန- စာရိကဓုတင်ကို။ သမာဒိယာမိ၊ ၏။

ဤနည်း ၂-ပါးတွင် တပါးပါးဖြင့် ဆောက်တည်ရာ၏။ ဂဏ္ဍိ၌ကား ယရ၊ ကုလ၊ ရစ္ဆာလောလုပ္ပ-ဟု လာ၏။ အဋ္ဌကထာ၌ ကုလ-ဟု မလာ။ ဂါမလောလုပ္ပသာ လာရကား ဂါမလောလုပ္ပသည် ကုလလောလုပ္ပ မည်၏။ ရဋ္ဌေ နိယုတ္တဂါမရစ္ဆာ၊ ရွာကြီးမြို့ပြတို့၌ အကွက်ပြု၍ ၂-ဖက်မြောင်အိမ်ဖြင့် နေအပ်သောခရီးသည် ရစ္ဆာ မည်၏။ ထို၌ တဖက်ကို အစဉ်အတိုင်းသွား၍ ကုန်မှ တဖက်သို့ ကူးအပ်၏။ မကုန်ခင်ကူးမှုကား ရစ္ဆာလောလုပ္ပ မည်၏။

တစ်နည်းသော်ကား ရွာသို့ ဝင်အပ်သောခရီးသည် ၂-ဖြာတွေ့အံ့။ ထိုသို့ တွေ့သော အခါ၌ သည်ခရီးထက် သည်ခရီးမှာ အကောင်းများရအံ့သည်-ဟု နှလုံးပိုက်၍ ရှေးရှေး

သော ခရီးမှ ဖဲ၍သွားခြင်းသည် ရစ္ဆာလောလုပ္ပ မည်၏။ ထိုသို့သော လောလုပ္ပတို့ကို ကြဉ်အပ်၏-ဟူလိုသော်။ ဤကား သမာဒါနတည်း။

၂။ ထိုသို့ ဆောက်တည်ပြီးသော ယောဂီသည်ကား အကြင်သို့သော ရွာ၊မြို့တို့၏ တံခါး၌ ရပ်ဦး၍ ဆင်၊မြင်း၊ ကျွဲ၊နွား-အစရှိသော ရန်သူကို ရှုအပ်၏။ ရှု၍ အကြင်ခရီး၌ လည်းကောင်း၊ ရွာ၌လည်းကောင်း ထိုသို့သော ဘေးရန်ရှိမှုကား တပါးသို့ သွားခြင်းငှာ အပ်၏။ အကြင်အိမ်တံခါး၌လည်းကောင်း၊ ခရီး၌လည်းကောင်း၊ ရွာ၌လည်းကောင်း တစ်စုံ တစ်ခုကိုမျှ မရမူကား အဂါမသညာကို ပြု၍ တပါးသို့ သွားအပ်၏။ အကြင် အိမ်၊ ခရီး၊ ရွာတို့၌ တစ်စုံတစ်ခုမျှ ရမူကား ထိုအိမ်၊ ထိုခရီး၊ ထိုရွာကို ဖဲ၍ တပါးသို့ သွားခြင်းငှာ မအပ်။ ထို့ကြောင့် ဤဓုတင်ကို ဆောက်တည်သော ယောဂီသည်ကား စောစောကပင် ဝင်ရာ၏။ ဤသို့မှလျှင် ဘေးရန်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆွမ်းမရသဖြင့်လည်းကောင်း မချမ်းသာသည်ရှိသော် ထိုအရပ်ကို လွှတ်၍ တပါးသို့ သွားခြင်းငှာ တတ်နိုင်လတ္တံ့သတည်း။

အကယ်၍ ကျောင်း၌ အလှူပေးကုန်သော သူတို့သည်လည်းကောင်း၊ ခရီးအကြား ၌ တွေ့ကုန်သော သူတို့သည်လည်းကောင်း သပိတ်ကို ယူ၍ ဆွမ်းထည့်ကုန်သည်ဖြစ်အံ့၊ ခံခြင်းငှာ အပ်၏။ ဤယောဂီသည်ကား ခရီးသွားသည်ရှိသော်လည်း ဆွမ်းခံချိန်၌ ရောက်ဦး သောရွာကို မလွန်အပ်။ ထိုရွာ၌ မရသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ အနည်းငယ်ကိုသာ ရသည် ဖြစ်၍လည်းကောင်း ရွာစဉ်အတိုင်း သွားအပ်၏။ ဤကား ဝိဇာနတည်း။

၃။ ပဘောဒအားဖြင့်သော်ကား ဤယောဂီလည်း ဥက္ကဋ္ဌ၊ မဇ္ဈိမ၊ မုဒု-ဟူ၍ ၃-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၃-ပါးတို့တွင်—

ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား—

- ပုရတော အာဟာဋဘိက္ခံပိ၊ ခရီးသို့ သွားစဉ် အိမ်တံခါးသို့ မရောက်မီ ရှေ့မှကြို၍ လှူအပ်သော ဆွမ်းခဲဖွယ်ကိုလည်းကောင်း။
- ပစ္ဆတော အာဟာဋဘိက္ခံပိ၊ လွန်၍ ရှေ့သို့သွားလေပြီးမှ နောက်မှ လိုက်၍ လှူအပ် သော ဆွမ်းကိုလည်းကောင်း။
- ပဋိက္ကမနံ အာဟာရိတွာ ဒိယျမာနံပိ၊ ဆွမ်းခံရာမှ ပြန်၍ ဆွမ်းစားဖရပ်၌ နေထိုင်ရာသို့ သပိတ်ကို ယူ၍ ထည့်၍ပို့လာသော ဆွမ်းကိုလည်းကောင်း။ န ဂဏှာတိ၊ မယူ။

ယရ (ပတ္တ)ဒွါရေ ပန၊ သူ၏အိမ်တံခါးအနီး၌ ရပ်ခိုက်သော်ကား။ ပတ္တမ္ပိ ဝိဿဇ္ဇေတိ၊ သပိတ်ကိုသော်လည်း လွှတ်၏။ ဆွမ်းကိုသော်ကား ဆိုဖွယ်မရှိ။

ဤသို့သော ဓုတင်အရာ၌ကား မဟာကဿပထေရ်နှင့် တူသောသူမည်သည် မရှိ။ ထိုမဟာထေရ်မြတ်အားလည်း ယက်ကန်းသည်၏ ခရီး၌ ယက်ကန်းသည်ယောင်ဆောင်၍ ယူသော သိကြားအား သပိတ်ကို လွှတ်သောအရာသည်လျှင် ထင်၏။ (ဥဒါန၊ ၁၁၀-၁)

မဇ္ဈိမထေရ်ကား ရှေ့မှလည်းကောင်း၊ နောက်မှလည်းကောင်း၊ ပြန်၍ထိုင်ရာ၌ လည်းကောင်း လှူသောဆွမ်းကိုလည်း ယူ၏။ သူ့အိမ်တံခါးအနီး၌ရပ်ခိုက် သပိတ်ကို ယူသော်လည်း ပေး၏။ ထိုနေ့အလိုငှာ ဒါယကာတို့သည် ယခုနေ့ကို သည်းခံပါ-ဟူ၍ နိမန်သည်ကိုသော်ကား ငံ့၍မယူ။ ထိုသို့ မယူသောအားဖြင့် မဇ္ဈိမထေရ်သည် ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဏ- ပါတိကအား အနုလောမအလားတူ၏။ မုဒုကား ထိုနေ့အဖို့ကို ထိုင်၍ ငံ့၏။ ဤကား ပဘေဒတည်း။

၄။ ဘေဒအားဖြင့်သော်ကား ဤ ၃-ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား လောလုပ္ပစာရေ ဥပ္ပန္န- မတ္ထေ အသုကဂေဟေ ပဏီတံ ဗဟု စ လဘိဿတိတိ ပဋိပါဋိ မုဋ္ဌိတွာ ဂမနေ၊ ဤမည်သော အိမ်၊ ဤမည်သောရွာ၊ ဤမည်သောခရီး၌ အကောင်းကိုလည်းကောင်း၊ အများကိုလည်း ကောင်း ရအံ့-ဟု အစဉ်ကို လွန်၍ သွားသောခဏ၌။ ဓုတင် ဘိဇ္ဇတိ၊ ဓုတင်သည် ပျက်၏။

ဧဝံ အဂန္နာ သဒ္ဓါကုလားနံ အနုဂ္ဂဟာဒိနာ ဝါ ဟိနကုလားဒိသု အပဝါဒပ္ပဋိဟရဏတ္ထံ ဝါ ပဋိပါဋိ မုဋ္ဌိတွာ ဂမနေ နတ္ထိ ဧဝါသော။ (စုလ္လဋီကာ)

အဓိပ္ပါယ်ကား ဤသို့ အကောင်းအများ ရအံ့-ဟု မသွားမူ၍ သဒ္ဓါကုလတို့ကို အစဉ်ချီးမြှောက်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဟိနကုလ-အစရှိသည်တို့၌ “ငါတို့ကို သူယုတ်၊ သူဆင်းရဲ-ဟု မသနားပါ” အစရှိသော အပဝါဒ၊ ထိုမှတပါးသော အပြားရှိသော အပဝါဒကို ပယ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း အစဉ်ကိုလွှတ်၍ သွားရာ၌ကား အပြစ်မရှိ-ဟူလိုသော်။ ဤကား ဘေဒတည်း။

၅။ အာနိသံသကား—

- အဝါနာနဘိနန္ဒနာ၊ အစဉ်မရောက်သော အိမ်မှတောင်းပန်၍ လှူသည်ကို မနှစ်လို့ခြင်း။
- အဘိဟာရေန အနတ္တိကတာ၊ ပို့လာသော ဆွမ်း၊ခဲဖွယ်ဖြင့် အလိုမရှိသောအဖြစ်။
- အပိစ္ဆတာဒီနံ အနုလောမဝုတ္တိတာ၊ အလိုနည်းသော အဖြစ်ရှိသော ဓမ္မတို့အား အစဉ် အားလျော်စွာဖြစ်ခြင်း-

အစရှိသော အကျိုးတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

(၁) စန္ဒူပမော နိစ္စနဝေါ ကုလေသု၊ အမစ္ဆရီ သဗ္ဗသမာနုကမ္မော။
ကုလူပကာဒီနဝိပုမုတ္တော၊ ဟောတီ'ဓ ဘိက္ခု သပဒါနစာရီ။ ။

(၂) လောလုပ္ပစာရံ သုပဟာယ တသ္မာ၊ ဩက္ခိတ္တစက္ခု ယုဂမတ္တဒဿီ။
အာကင်္ခမာနော ဘုဝိ သေရိစာရံ၊ စရေယျ ဝီရော သပဒါနစာရန္တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၆)

(၁) ဣဓ သာသနေ၊ ဌံ။ သပဒါနစာရီ အစဉ်မပြတ်သော ဆွမ်းခံဝတ်ကို ကျင့်သော။ ဘိက္ခု။ ယောဂီရဟန်းသည်။ စန္ဒူပမော၊ ခပ်သိမ်းသောအရပ်၌ မထိမပါး သွားခြင်း၊ ငြိမ်းသောအဖြစ်ဖြင့် သွားခြင်းရှိသော လမင်းဥပမာရှိသည်လည်းကောင်း။ နိစ္စနဝေါ၊ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူ၏ အိမ်သို့သာ အမြဲသွားသောသူ၏ သဘောရှိသည်လည်းကောင်း။ ကုလေသု၊ ဒါယကာတို့၌။ အမစ္ဆရီ၊ ဝန်တိုခြင်းသဘော မရှိသည်လည်းကောင်း။ သဗ္ဗသမာနုကမ္မော၊ ခပ်သိမ်းသောသူတို့၌ အညီအမျှ သနားခြင်းရှိသည်လည်းကောင်း။ ကုလူပကာဒီနဝိပုမုတ္တော၊ ဒါယကာတို့၏အိမ်၌ ထိုင်၍ မဘုဉ်းပေးသဖြင့် ဒါယိကာမ အိမ်သို့ သွားခြင်း-ဟူသော အပြစ်မှကင်းသည်လည်းကောင်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဟောတီ၊ ၎င်း။

(၂) တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဘုဝိ၊ မြေကြီးထက်၌။ သေရိစာရံ၊ အလိုအလျောက် သွားရခြင်းကို။ အာကင်္ခမာနော၊ သော။ ဝီရော၊ သည်။ လောလုပ္ပစာရံ ကို။ သုပဟာယ၊ ၍။ ဩက္ခိတ္တ-စက္ခု၊ ချသော မျက်လွှာရှိသည်လည်းကောင်း။ ယုဂမတ္တဒဿီ၊ ရထားထမ်းပိုး ၁-ပြန်ခန့်သာ ကြည့်လေ့ရှိသည်လည်းကောင်း။ ဟုတ္တာ၊ ၍။ သပဒါနစာရံ ကို။ စရေယျ၊ ကျင့်ရာ၏။

ဤကား သပဒါနစာရိကင်္ဂံ၌ သမာဒါန၊ ဝိဓာန၊ ပဘောဒ၊ ဘောဒ၊ အာနိသံသ ဖြစ်သော ဝဏ္ဏနာတည်း။

စတုတ္ထဓုတင် ပြီး၏။

----- x -----

[၆] ကောသနိကဓုတင်္ဂဝိနိစ္ဆယ

၁။ ကောသနိကဓုတင်္ဂကို ဆောက်တည်လိုသော ယောဂီသည်—

နာနာသနဘောဇနံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ကောသနိကင်္ဂိ သမာဒိယာမိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၆)

နာနာသနဘောဇနံ၊ တစ်ထိုင်ခြင်းမှတစ်ပါး အထူးထူးသော ထိုင်ခြင်းကုရိယာပုထ်၌ စားခြင်းကို။ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ၎င်း။ ကောသနိကင်္ဂိ၊ တစ်ထိုင်တည်း၌ ဘုဉ်းပေးခြင်းတည်းဟူသော

အင်္ဂါကို။ သမာဒိယာမိ ဧ။ ဤ ၂-ပါးတွင် တပါးပါးဖြင့် ဆောက်တည်အပ်၏။ ဤကား သမာဓါနတည်း။

၂။ ဤသို့ ဆောက်တည်ပြီးသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား အစဉ် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးရာ ဆွမ်းစားဇရပ်၌ ထိုင်သည်ရှိသော် မိမိအားလျော်ရုံသော နေရာကို ရှုမြော်၍ နေရာ၏။ အကယ်၍ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခိုက်၌ ဆရာသည်လည်းကောင်း၊ ဥပဇ္ဈာယ်သည်လည်းကောင်း လာလတ်မှုကား ထ၍ ဝတ်ကို ပြုအပ်၏။ ဤကား အဋ္ဌကထာစကားတည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၆၆)

တိပိဋကစူဠာဘယထေရဝါဒ၌သော်ကား ဤသို့ လာ၏။

အာသနံ ဝါ ရက္ခေယျ၊ နေရာကိုသော်လည်း စောင့်ရာ၏။ ဘောဇနံ ဝါ ရက္ခေယျ၊ ဘောဇနကိုသော်လည်း စောင့်ရာ၏။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အယဉ္ဇ၊ သည်လည်း။ ဝိပုကတ-ဘောဇနော၊ စားဆဲသောဆွမ်းရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝတ္တံ၊ ကို။ ကရောတု၊ ပြုစေသတည်း။ ဘောဇနံ ပန၊ ကိုကား။ မာ ဘုဉ္ဇတု၊ မစားစေသတည်း။ ဤကား မဟာထေရ် အလိုတည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၆၆)

ကောသနိကယောဂီသည်ကား ထိုသို့ ထိုင်ပြီးသောအရာ၌ အာသနကိုသော်လည်း စောင့်ရာ၏။ စားဆဲဖြစ်လျက် ထပြီးမှ တဖန် စားပြန်သည်ရှိသော် ဓုတင်ပျက်အံ့သည် ဖြစ်သောကြောင့် မထအပ်။ ဘောဇနကိုသော်လည်း စောင့်ရာ၏။ စားပြီးမှ ထ၍ စားပြန် သည်ရှိသော် ဓုတင်ပျက်အံ့သည်ဖြစ်သောကြောင့် စားအံ့ဆဲဆဲ၊ မစားခင်မူကား ထအပ်၏။ စားဆဲဖြစ်မှုကား မထအပ်။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား ဤယောဂီသည် ဆွမ်းစားဆဲ ဖြစ်ခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် ထိုင်လျက်ပင် ဦးချခြင်း၊ ရှိခိုးခြင်း-ဟူသော ဝတ်ကို ပြုစေသတည်း။ ဆရာဥပဇ္ဈာယ် ထိုင်၍ မစားမချင်းကိုလည်း အလျင်မစားစေသတည်း။ ထ၍ ဝတ်ပြုခြင်း သည် ဓုတင်ကို မစောင့်နိုင်-ဟူလိုသော်။ ဤကား မဟာဋီကာ(၁၊ ၉၅-၆)ဆရာတို့အလိုတည်း။

စုလ္လဋီကာဆရာအလို၌ ရှေးအာသန၊ ဘောဇနရက္ခ အဓိပ္ပါယ်ကား မဟာဋီကာနှင့် အတူပင်။ နောက်ပါဠိ၌ကား အကြင်ကြောင့် ဆရာသမားလာလျက် မထသော်လည်း မအပ်။ ဆွမ်းစားဆဲဖြစ်သောကြောင့် ထ၍ ဝတ်ပြုပြီးမှ စားပြန်သော်လည်း ဓုတင်ပျက်ခဲ့ အံ့သည်။ ထို့ကြောင့် နေရာ၊ ဘောဇနကို စောင့်သောအားဖြင့် မထမူ၍ ဆွမ်းစားခြင်း ကြိယာကိုသာ ပယ်၍ ထိုင်လျက်သာ ရှိခိုးခြင်း၊ ဦးချခြင်း-စသော ဝတ်မျှကိုသာ ပြုအပ်၏-ဟူလိုသော်။ ထို့ကြောင့် ရှေးကဲ့သို့ ဥဋ္ဌာယ-ဟု မဆိုမူ၍ “ဝတ္ထမေဝ ကာတဗ္ဗံ”ဟု သာမညသာ ဆိုသတည်း။ ဤကား စုလ္လဋီကာအလိုတည်း။ အနက်အားဖြင့် မဟာဋီကာနှင့် အတူပင်။

ဂဏ္ဍိဆရာအလိုကား “အာသနံ ဝါ ရက္ခေယျ”ဟူသည်ကား ဆရာဥပဇ္ဈာယ်၌ ရိုသေသဖြင့် ထိုင်ခြင်း ကုရိယာပုထ်ကို မပျက်စေမူ၍ ဆောင့်ကြောင့်မှု ကြွ၍ ထခြင်းကို ပြု၍ တဖန် ဘုဉ်းပေးအပ်၏။ ဤအနက်လည်း စုလ္လဋီကာနှင့် အလားတူပင်။ “ဘောဇနံ ဝါ ရက္ခေယျ”ကိုကား ထပြီးသည်ရှိသော် တဖန် မဘုဉ်းပေးပြန်အပ်-ဟူ၏။ ဤသို့လျှင် အတိဂမ္ဘီရဖြစ်သော ထေရဝါဒအဆုံးအဖြတ်ကို မှတ်အပ်၏။ ဤကား ဝိဓာနတည်း။

၃။ ပဘောဒအားဖြင့်ကား ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ဥက္ကဋ္ဌ၊ မဇ္ဈိမ၊ မုဒု-ဟူ၍ ၃-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို ၃-ပါးတို့တွင်-

ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား အနည်းငယ်မူလည်း ဖြစ်စေ၊ အများမူလည်းဖြစ်စေ၊ အကြင်သို့သောဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးအံ့-ဟု သပိတ်၌ လက်ကို ချ၏။ ထိုချသောအခါမှ စ၍ တပါးသောဘောဇနံကို ယူခြင်းငှာ မအပ်။ အကယ်၍ ဒါယကာတို့သည် “ထေရ်မြတ်သည်ကား တစ်စုံတစ်ခုကိုမျှ မဘုဉ်းပေးပါ”ဟူ၍ ထောပတ်-အစရှိသည်ကို ကပ်သည်ရှိသော် ဘေသဇ္ဇအလိုငှာ အပ်၏။ အာဟာရအလိုငှာ မအပ်။

ဤ၌ စုလ္လဋီကာကား “ဘေသဇ္ဇတ္ထမေဝ”ဟူသော ပါဠိဖြင့် ထောပတ်-အစရှိသည်တို့ကို ထိုကာလ၌ မဘုဉ်းပေးကောင်း၊ အနာထင်ရှားရှိသော်သာ ဘေသဇ္ဇပရိဘောဂဖြင့် ဘုဉ်းပေးအပ်၏။ ဇိယတ္တကို ပယ်ခြင်းငှာ မဘုဉ်းပေးအပ်-ဟူ၍ လာ၏။ ကြံအပ်၏။ မဟာဋီကာ (၁။၉၆)၌ကား ဘေသဇ္ဇပရိဘောဂဖြင့်သာလျှင် ထောပတ်-အစရှိသည်တို့သည် အပ်ကုန်၏-ဟူ၍သာ လာ၏။

ထို့ကြောင့် ဤ၌ ဘောဇနံ ၅-ပါးကိုသာ မယူမူ၍ အောက်၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ၁၆-ပါးသော ပိဏ္ဏပါတ်သည်လျှင် ပရိဘုဂ္ဂိတဗ္ဗသာမညအားဖြင့် ဘောဇနံမည်၏-ဟု သန္နိဋ္ဌာန်ကျ မှတ်အပ်၏။ ဥက္ကဋ္ဌော-ဟူ၍ ဥက္ကဋ္ဌအရာ၌ ဆိုခြင်းကြောင့် မဇ္ဈိမ၊ မုဒုတို့မှာ သော်ကား ထောပတ်-အစရှိသည်ကို ရသောကာလ၌ အာဟာရအလိုငှာ အပ်သကဲ့သို့ ကျ၏။ အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာ မလာရကား ကြံအပ်၏။

မဇ္ဈိမထေရ်ကား အကြင်ရွှေလောက် သပိတ်၌ ဆွမ်းသည် မကုန်သေး၊ ထိုရွှေလောက် တပါးကို ယူခြင်းငှာ ရအပ်၏။ ဤထေရ်ကား ဘောဇနပရိယန္တိက မည်၏။

မုဒုကား အကြင်ရွှေလောက် ထိုင်ရာမှ မထသေး၊ ထိုရွှေလောက် တပါးကိုလည်း ယူ၍ ဘုဉ်းပေးခြင်းငှာ အပ်၏။ ဤမုဒုကား သပိတ်ဆေးရေယူသည်တိုင်အောင် ဘုဉ်းပေးသောကြောင့် ဥပကပရိယန္တိကလည်း မည်၏။ နေရာမှ ထသည်တိုင်အောင် ဘုဉ်းပေးသောကြောင့် အာသနပရိယန္တိကလည်း မည်၏။ ဤကား ပဘောဒတည်း။

F.36-D

၄။ ဘေးအားဖြင့် ၃-ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဘုဉ်းပေးသော ထိုင်ခြင်းကုရိယာပုထ်မှ ထပြီး၍ တဖန် ထိုင်ခြင်း-အစရှိသော ကုရိယာပုထ်၌ ယာဝကာဇီကကို အာဟာရအလို့ငှာ စားသောခဏ၌ ဓုတင်စေတနာ ပျက်၏။ ဤကား ဘေးတည်း။

၅။ အာနိသံသကား။

- ဤဧကောသနိကယောဂီသည်ကား - အပွါဗာဓတာ၊ နည်းသောအနာရှိသော အဖြစ်လည်း ရှိ၏။
- အပွါတက်တာ၊ အကြိမ်များစွာ စားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်းလည်း ကင်း၏။
- လဟုဋ္ဌာနံ၊ ပေါ့ပါးသော ထခြင်းလည်း ရှိ၏။
- ဗလံ၊ အားလည်း ရှိ၏။
- ဖာသုဝိဟာရော၊ ချမ်းသာစွာ နေရခြင်းလည်း ရှိ၏။
- အနတိရိတ္တပစ္စယာ အနာပတ္တိ၊ တဖန် မစားသောကြောင့် အတိရိတ်မပြုသော ဆွမ်းကို စားသဖြင့် သင့်ကောင်းသော အာပတ်လည်း မသင့်။
- ရသတဏှာဝိနောဒနံ၊ အကြိမ်များစွာ စားသော ရသ၌ တပ်သော တဏှာကို နှိပ်ဖျောက်ခြင်း အပိစ္ဆတာ-အစရှိသော ဓမ္မတို့အား အစဉ်လျော်ခြင်း-

အစရှိသော အကျိုးရှိ၏။

(၁) ဧကောသနဘောဇနေေ ရတိ၊ ယတိ ဘောဇနပစ္စယာ ရုဇာ။
ဝိသဟန္တိ ရသေ အလောလုပ္ပေါ၊ ပရိဟာပေတိ န ကမ္မမတ္တနော။

ဧကောသနဘောဇနေေ၊ ၌။ ရတိ၊ ထသော။ ယတိ၊ ကို။ ဘောဇနပစ္စယာ၊ ကုန်သော။ ရုဇာ၊ အနာတို့သည်။ န ဝိသဟန္တိ န ပိဋေန္တိ၊ မနှိပ်စက်နိုင်ကုန်။ ရသေ၊ ၌။ အလောလုပ္ပေါ၊ သည့်ထက်သည်မှာ ကောင်းသတည်း-ဟု ပြင်းစွာမက်မောခြင်း ကင်းသည်ဖြစ်၍။ အတ္တနော၊ ၏။ ကမ္မံ၊ ပြုအပ်သော ရဟန်းကိစ္စကို။ န ပရိဟာပေတိ၊ မယုတ်စေ။

(၂) ဣတိ ဖာသုဝိဟာရကာရဏေ၊ သုစိ သလ္လေခရတုပသေဝိတေ။
ဇနယေထ ဝိသုဒ္ဓမာနသော၊ ရတိမေ'ကာသနဘောဇနေေ သဒါတိ။

ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဖာသုဝိဟာရကာရဏေ၊ ထသော။ သုစိ၊ စင်ကြယ်ထသော။ သလ္လေခရတုပသေဝိတေ၊ ခေါင်းပါးသော အကျင့်မြတ်၌ မွေ့လျော်သော သူတော်ကောင်းတို့သည် ခိုဝဲအပ်ထသော။ ဧကောသနဘောဇနေေ၊ ၌။ သဒါ၊ နိစ္စကာလံ၊ မြဲသော

ကာလပတ်လုံး။ ရတီ၊ မွေ့လျော်ခြင်းကို။ ဝိသုဒ္ဓိမာနသော၊ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော နှလုံးရှိသည်ဖြစ်၍။ ဇနယေထ၊ ဖြစ်စေကုန်လော့။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၆၇)

ဤကား ဧကသနိကင်္ဂံ၌ သမာဒါန၊ ဝိဓာန၊ ပဘောဒ၊ ဘောဒ၊ အာနိသံသဝဏ္ဏနာ တည်း။

ပဉ္စမဓုတင် ပြီး၏။

----- x -----

[၇] ပတ္တပိဏ္ဍိကဓုတင်္ဂဝိနိစ္ဆယ

၁။ ပတ္တပိဏ္ဍိကဓုတင်ကို ဆောက်တည်လိုသော ယောဂီသည်ကား—

ဒုတိယကဘာဇနံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂီ သမာဒိယာမိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၆၇)

ဒုတိယကဘာဇနံ၊ သပိတ်မှ ၂-ခုမြောက်သော အာဟာရတည်ရာ ခွက်ကို။ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂီ၊ တစ်ခုတည်းသော သပိတ်၌ ရှိသရွေ့ကို ဆွမ်း-ဟူသော အမှတ်ပြု၍ ဘုဉ်းပေးသော ယောဂီ၏အဖြစ်တည်းဟူသော အင်္ဂါကို။ သမာဒိယာမိ၊ ၎င်း။ ဤ ၂-ပါး တို့တွင် တပါးပါးဖြင့် ဆောက်တည်အပ်၏။ ဤကား သမာနဒါနတည်း။

၂။ ထိုသို့ ဆောက်တည်ပြီးသော ယောဂီသည်ကား ယာဂုဘုဉ်းပေးသောအခါ၌ ခွက်ကို ထား၍ အမဲကို ကပ်လာလတ်သည်ရှိသော် အမဲကိုသော်လည်း အလျင် ဘုဉ်းပေး အပ်၏။ ယာဂုကိုသော်လည်း သပိတ်၌ထည့်၍ အလျင် ဘုဉ်းပေးအပ်၏။ အကပ်ခံသော် အမဲယာဂုတို့ကို သပိတ်ဖြင့်သာ ခံအပ်၏။ လက်ဖြင့် ခွက်ကို မလှမ်းအပ်။ လူတို့လက်၌သာ ရှိစေအပ်၏။ အကယ်၍ ယာဂု၌ ထည့်အံ့၊ ပုပ်သော ငါး၊ အမဲတို့ကို ထည့်မိသည်ရှိသော် ယာဂု၌ ရွံဖွယ်ရှိ၏။ ဘုဉ်းပေးသည်ရှိသော်လည်း ပျို့အန်ခဲရကား မရွံဖွယ်ကိုသာ ပြု၍လျှင် ဘုဉ်းပေးအပ်၏။

အကြင် ရွံဖွယ်မရှိသော ပျား၊ တင်လဲ-အစရှိသည်တို့ကိုသော်ကား ယာဂု၌ ထည့်၍ ဘုဉ်းပေးအပ်၏။ ခံသည်ရှိသော်လည်း ဝမ်းနှင့် ပမာဏတန်ရုံသာ ယူအပ်၏။ များစွာယူ၍ မသွန်အပ်။ သွန်သည်ရှိသော်လည်း သွန်စရာခွက်ကို လက်ဖြင့် မကိုင်မူ၍ သွန်အပ်၏။ အာမကသာက-ဟု ဆိုအပ်သော ဟင်းရွက်လက်သုပ်၊ ပင်စိမ်း၊ သရက်နု-စသည်တို့ကို သော်ကား လက်ဖြင့် ကိုင်၍ ဘုဉ်းပေးခြင်းငှာ အပ်၏။ ဓုတင် မပျက်၊ ထိုသို့ပင် မပျက်လျှင်မူ

လည်း မဟိတ္တတို့၏ အမှုဖြစ်၍ သာရပ္ပမရှိရကား သပိတ်၌ ထည့်အပ်၏။ ဒုတိယဘာဇနကို ပယ်သောကြောင့် သစ်ရွက်သည်မျှလည်း အာဟာရထည့်ခြင်းငှာ မအပ်။

ဤ၌လည်း ပတ္တ-သဒ္ဓါဖြင့် ရဟန်းတို့ကို ပဓာနနည်းအားဖြင့် ဆိုအပ်၏။ သာမဏေ၊ လူတို့သည်လည်းကောင်း၊ သပိတ်ပျောက်သော ရဟန်းတို့သည်လည်းကောင်း သစ်ရွက် တစ်ခု၌လည်းကောင်း၊ ၂-ခု၊ ၃-ခုကို တစ်ခုတည်း စပ်၍လည်းကောင်း ထည့်၍ ဘုဉ်းပေး သော်လည်း အပ်ကောင်း၏။ ဤကား ဝိဓာနတည်း။

၃။ ပဘောဒအားဖြင့်ကား ဤယောဂီသည်လည်း ဥက္ကဋ္ဌ၊ မဇ္ဈိမ၊ မုဒု-ဟူ၍ ၃-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၃-ပါးတို့တွင်—

ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်အားကား “အညတြ ဥစ္ဆခါဒနကာလာ ကစဝရံပိ ဆဇ္ဇေတုံ န ဝဇ္ဇတိ” ကြံစားသောအခါမှ တပါးသောကာလ၌ ငါးရိုး-အစရှိသော စွန့်အပ်သော ဝတ္ထုကိုသော် လည်း မိမိအကပ်ခံအပ်သော ဘာဇန၌ စွန့်ခြင်းငှာ မအပ်။ ဘာဇနဿ သာဒိတတ္တာ၊ ဘာဇနကို သာယာသောကြောင့်-ဟူလိုသတည်း။ ထို့ကြောင့် ဆိုလတ္တံ့သည်ကား ဂဏ္ဍိ၌ အဆုံးအဖြတ်တည်း။

“အညတြ ဥစ္ဆခါဒနကာလ”ဟူသည်ကား မိမိသပိတ်မှ ကြံဆစ်ကို ယူ၍ မိမိသည် အကပ်ခံအပ်၊ စွဲလမ်းအပ်သော သပိတ်မှတပါးသော ဘာဇန၌ ထည့်၍ သူ့ကို ပေးအံ့သော ငှာလည်းကောင်း၊ မြေ၌ ထားအံ့သောငှာလည်းကောင်း ရအပ်၏။ ထိုကြံမှ တပါးသော ခါဒနိယဘောဇနိယကိုသော်ကား ယုတ်သော အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ထမင်းနှင့် ရောသော ကစဝရ-ဟု ဆိုအပ်သော ငါးရိုး၊ စပါးလုံး-အစရှိသည်ကိုသော်လည်း ထိုသို့ စွဲလမ်းအပ်သော ဘာဇန၌ ထည့်၍ မပေးအပ်၊ မြစ်ခြင်းငှာလည်း မအပ်။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား ဘာဇနဿ သာဒိတတ္တာ၊ ဘာဇနကို သာယာသော ကြောင့်တည်း။ အဓိပ္ပါယ်ကား စားစရာထည့်အပ်သော ဒုတိယဘာဇနကို မသာယာမူ၍ ပစ်ရာ ဘာဇနကို သာယာသောကြောင့် ဓုတင်သော်ကား မပျက်။ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ပျက်၏- ဟူလိုသော်။ အကယ်၍ အကပ်မခံအံ့၊ စွဲလမ်းသောမြေ၌လည်းကောင်း၊ သူတပါး၏ လက်၌ လည်းကောင်း တည်သောဘာဇန၌ ထည့်၍ ပစ်အံ့၊ ထိုသို့ ပစ်ခြင်းငှာသော် ရအပ်၏။

အသာဒိတတ္တာ၊ လက်ဖြင့် ဘာဇနကို မစွဲလမ်းအပ်သောကြောင့်တည်း။ “ဆဇ္ဇေတုံ န ဝဇ္ဇတိ”၌ ပဋိဂ္ဂါဟကဘာဇနေ-ဟူသော အာဓာရသည် ယုတ်လေ၏-ဟု သိရ၏။ ဥက္ကဋ္ဌဿ-ဟု ဝိသေသဆိုခြင်းကြောင့် မဇ္ဈိမ၊ မုဒုတို့ကား ပစ်ခြင်းငှာ ရအံ့-ဟု သိအပ်၏။

ဩဒနပိဏ္ဏမစ္ဆမံသပူဝေပိ၊ ထမင်း၊ ခဲဖွယ်၊ ငါး၊ အမဲ၊ မုန့်တို့ကိုလည်း။ ဘိန္တိတွာ၊ ခွဲ၍။ ဝါ၊ ဖဲ၍။ ခါဒိတုံ၊ စားခြင်း၊ ခဲခြင်းငှာ။ န ဝဋ္ဋတိ၊ မအပ်။

ဤ၌ အဓိပ္ပါယ်ကား ခွဲ၍ ခဲဖွယ်ကို ခဲသည်ရှိသော် အောက်၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ပတ္တပိဏ္ဏသည် ကတ္တာ-ဟူသော အနက်ကြောင့် သပိတ်၌ ဆွမ်း-ဟူသော သညာပျက်ခဲ့သော အားဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်မှ ရွှေ့၏-ဟူလိုသတည်း။ မဇ္ဈိမကား တဖက်သောလက်ဖြင့် ခွဲ၍ စားခြင်းငှာ အပ်၏။ ဟတ္ထယောဂီ မည်၏။ မုဒုကား ပတ္တယောဂီ မည်၏။ အကြင် အာဟာရ ကို သပိတ်၌ ထည့်၍ ဘုဉ်းပေးခြင်းငှာ တတ်ကောင်း၏။ ထိုအလုံးစုံကို ထည့်၍ လက်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ သွားတို့ဖြင့်လည်းကောင်း ခွဲ၍ ခဲခြင်းငှာ ရအပ်၏။ ဤကား ပဘေဒတည်း။

၄။ ဘေဒအားဖြင့်ကား ဣမေသံ ပန တိဏ္ဏမ္ပိ၊ ဤ ၃-ယောက်လုံးသော ယောဂီ တို့အားလည်း။ ဒုတိယကဘာဇနံ အာဟာရသူပဗ္ဗနာဒီနံ ဓာရဏံ၊ ဟင်း၊ အမဲ-အစရှိသည် တို့ကို ဆောင်သော ၂-ခုမြောက်သော ခွက်ကို။ သာဒိတက္ခဏေ ပဋိဂ္ဂဟဏေ၊ အကပ်ခံ သော၊ စွဲလမ်းသောခဏ၌။ ဓုတင်္ဂိ၊ သည်။ ဘိဇ္ဇတိ၊ ၎င်း။ န ပါနိယဘာဇနာဒိသာဒိတက္ခဏေ၊ သောက်ရေခွက်-အစရှိသည်ကို စွဲလမ်းသောခဏ၌ မပျက်။

ထို့ကြောင့် စုလ္လဋီကာ၌ “န ကုဋ္ဌိကာဒိပါနိယဘာဇနံ။ တံ ပန သာဒိတုံ ဝဋ္ဋတိ တဿ ဘာဇနကိစ္ဆာနယောဂဏ္ဏာ”ဟူ၍ ဆိုလေ၏။ ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဋီကာပါဌ်တို့ကို ဆောင်၍ သာဒိတ-သဒ္ဓါသည် ဤ၌ ဂဟဏအနက်ကို ဟော၏။ ဟောခြင်းကြောင့် စိတ်ဖြင့် သာယာကာတည်း ဓုတင် မပျက်၊ လက်ဖြင့် လှမ်းယူမှလျှင် ဓုတင်ပျက်၏။ အာဟာရခွက်မှ တပါးသော ရေခွက်၊ ဆေးခွက်တို့သည် အပ်၏-ဟု သိရာ၏။ ဤကား ဘေဒတည်း။

၅။ အာနိသံသကား-

- နာနာရသတဏှာဝိနောဒနံ၊ အထူးထူးသော ဘောဇဉ်၌တည်သော ရသာရုံ၌ တပ်သော တဏှာကို ပယ်ရခြင်း။
- အတြိစ္ဆတာယ ပဟာနံ၊ ၁-ခွက်ထက် ၂-ခွက်-အစရှိသည်ကို အလိုတပ်သောသူ၏ အဖြစ်ကို ပယ်ရခြင်း။
- ထာလကာဒိပဋိဟရဏခေဒါဘာဝေ၊ ခွက်-အစရှိသည်ကို ဆောင်သဖြင့် ပင်ပန်းခြင်း ၎င်း မရှိခြင်း အပိစ္ဆတာ-စသည်၌ လျော်စွာဖြစ်ခြင်း-

အစရှိသော အကျိုးရှိ၏။

- (၂) နာနာဘာဇနဝိက္ခေပံ၊ ဟိတွာ ဩက္ခိတ္တလောစနော။
ခဏန္တော ဝိယ မူလာနိ၊ ရသတဏှာယ သုဗ္ဗတော။ ။
- (၂) သရူပံ ဝိယ သန္တုဋ္ဌိ၊ ဓာရယန္တော သုမာနသော။
ပရိဘုဇ္ဇေယျ အာဟာရံ၊ တော အညော ပတ္တပိဏ္ဍိကောတိ။ ။

(၁) သုဗ္ဗတော၊ ကောင်းစွာ ကျင့်အပ်သော ဝတ်ရှိထသော။ သုမာနသော၊ ကောင်းသော နှလုံးရှိထသော။ ပတ္တပိဏ္ဍိကော ဧဝ၊ ပတ္တပိဏ္ဍိကယောဂီသည်လျှင်။ နာနာဘာဇနဝိက္ခေပံ၊ အထူးထူးသောဘာဇန၌ ပျံ့လွင့်ခြင်းကို။ ဟိတွာ၊ ၍။ ရသတဏှာယ၊ ငါ။ မူလာနိ၊ တို့ကို။ ခဏန္တော ဝိယ၊ တူးသကဲ့သို့။ ဩက္ခိတ္တလောစနော၊ အောက်သို့ ချသော မျက်နှာ ရှိသည်ဖြစ်၍။

(၂) သရူပံ၊ မိမိ၏ အတ္တဘောဖြစ်သော ရုပ်ကို။ ဓာရယန္တော ဝိယ၊ ဆောင်ဘိသကဲ့သို့။ သန္တုဋ္ဌိ၊ သပိတ် ၁-လုံးတည်း၌ ရောင့်ရဲခြင်းတည်းဟူသော ဓမ္မကို။ ဓာရယန္တော၊ ဆောင်လျက်။ အာဟာရံ၊ ကို။ ပရိဘုဇ္ဇေယျ-ပရိဘုဇ္ဇိတုံ သက္ကာဏေယျ၊ ဘုဉ်းပေးခြင်းငှာ တတ်နိုင်သည် ဖြစ်ရာ၏။ အညော၊ ပတ္တပိဏ္ဍိကမှ တပါးသော။ ကော၊ အဘယ်မည်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပရိဘုဇ္ဇေယျ-ပရိဘုဇ္ဇိတုံ သက္ကာဏေယျ၊ စားခြင်းငှာ တတ်နိုင်လတ္တံ့နည်း။

ဤကား ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂံ၌ သမာဒါန၊ ဝိဓာန၊ ပဘေဒ၊ ဘေဒ၊ အာနိသံသဝဏ္ဏနာတည်း။
(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၇-၈)

ဆဋ္ဌစုတင် ပြီး၏။

[၈] ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကစုတင်ဝိနိစ္ဆယ

၁။ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကစုတင်ကို ဆောက်တည်လိုသော ယောဂီသည်ကား-

အတိရိတ္တဘောဇနံ ပဋိက္ခိပါမိ။ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကံ သမာဒိယာမိ။

အတိရိတ္တဘောဇနံ၊ ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသော နောက်မှရသော ဆွမ်းကို ဝိနည်းကံ အလျောက် အတိရိတ်ပြု၍ စားခြင်းကို။ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ပယ်၏။

ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကံ၊ မြစ်ပြီးသည်မှ နောက်၌ရသော ပစ္ဆာဘတ်ကို ဝိနည်းကံ အလျောက်ပြု၍ မဘုဉ်းပေးခြင်းတည်းဟူသော စုတင်ကို။ ဝါ၊ ကား။ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကံ၊

ခလုမည်သော ငှက်၏ အစာဆုံးခြင်းကဲ့သို့ မြစ်မိသည်နှင့်တပြိုင်နက် ဆွမ်းဆုံးခြင်းရှိသော ဓုတင်္ဂအင်္ဂါကို။ သမာဒိယာမိ၊ ၏။

ဤ ၂-ပါးတွင် တပါးပါးဖြင့် ဆောက်တည်ရာ၏။ ဤကား သမာဒါနတည်း။

၂။ ဤ၌ ပဝါရိတ် အဘယ်သို့ သင့်သနည်း။ အတိရိတ်မည်သည် အသို့နည်းဟူမူကား-

အသနံ ဘောဇနဉ္စေ၊ အဘိဟာရော သမိပဋ္ဌော (သမိပတာ)။

ကာယဝါစာပဋိက္ခေပေါ၊ ပဉ္စအင်္ဂါ ပဝါရကာ။ (ခုဒ္ဒသိက္ခာ။၉။ ဂါထာ-၇၄)

ဟူသော ဂါထာကို မှီ၍ သိရာ၏။

အသနံ၊ အပ်၊ မအပ်သော ဘောဇဉ်ကို စားဆဲလည်းဖြစ်စေ။ ဘောဇနဉ္စေ၊ ကပ္ပိယဘောဇဉ် ၅-ပါးတို့တွင် တပါးပါးလည်း ဖြစ်စေ။ အဘိဟာရော၊ မိမိသို့ ရှေးရှုဆောင်ခဲ့ သည်လည်းဖြစ်စေ။ သမိပဋ္ဌော၊ ဟတ္ထပါသ်တွင်း၌ တည်သည်လည်းဖြစ်စေ။ ကာယဝါစာ၊ ကိုယ်နှုတ်ဖြင့်။ ပဋိက္ခေပေါ၊ တန်ပြီ-ဟူ၍ မြစ်လင့်သည်လည်းဖြစ်စေ။ ဣတိ၊ သို့။ ပဝါရကာ၊ ပဝါရိတ်သင့်ခြင်းသည်။ ပဉ္စအင်္ဂါ၊ ၏။

ဤသို့ စားဆဲကပ်လာသော ထမင်းမုန့်၊ မုယောမုန့်၊ ငါး၊အမဲ-ဟူသော ကပ္ပိယ-ဘောဇဉ်ကို အလံ-တန်ပြီ-ဟု ကာယဝါစာဖြင့် မြစ်လင့်သော ရဟန်းအား အင်္ဂါ ၅-ပါး နှင့် ပြည့်စုံသည်ရှိသော် ပဝါရိတ်သင့်ခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ပဝါရိတ်သင့်သော ရဟန်းသည် နောက်ဣရိယာပုထ်တစ်ပါး၌ ရသောဆွမ်းကို သူနာရဟန်းမှ ကြွင်းသော ဂိလာနတိရိက် ကိုသာ ဘုဉ်းပေးရ၏။ ထိုမှတပါးကိုကား ဝိနည်းကံ အတိရိတ်ပြုမှ ဘုဉ်းပေးရ၏။

အဘယ်သို့ ပြုရအံ့နည်း-ဟူမူကား ထိုရသော ဆွမ်းကို ယူ၍ ဝိနည်းတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သို့ ကပ်၍ “အတိရိတ္တံ ကရောထ ဘန္တေ”ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “အတိရိတ်ပြုပါလော့” ဟူ၍လည်းကောင်း စွန့်အပ်၏။ ထိုဝိနည်းခိုရသည်ကား ထိုဆွမ်းကို လက်ဖြင့် သုံးသပ်၍ စားပြီးသော အခြင်းအရာကို ပြု၍ “အလ’မေတံ သဗ္ဗံ”ဟူ၍ “ဤမျှလောက်တန်ပြီ၊ ဤကြွင်း သရွေ့သည်ကား အရှင်တို့တည်း”ဟူ၍ ထိုရဟန်းအား ပေးပြန်အပ်၏။ ဝိနည်းဋီကာ ဆရာကား ၁-လုပ်လည်းကောင်း၊ ၂-လုပ်လည်းကောင်း စားဦး၍ စွန့်ပြန်အပ်၏-ဟူ၏။ ဤသို့ ဆွမ်းကြွင်း-ဟူသော ဝိနည်းကံကို ပြု၍ ရသော ဆွမ်းသည်လျှင် အတိရိတ္တဘောဇဉ် မည်၏။

အတိရေကဿ၊ စားရာမှ ကြွင်းသည်၏။ ဘာဝေါ၊ အဖြစ်တည်း။ အတိရိတ္တံ၊ စားရာမှ ကြွင်းသည်၏အဖြစ်။ ဤသို့ ဝိနည်းကံပြုရသည်ကို ပလိဗောဓရိနိး၍ အတိရိတ္တ-

ဘောဇနံ ပဋိက္ခိပါမိ-ဟု ခုတင်ဖြင့် ပယ်ခြင်းသည်လျှင် ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂံ မည်၏။ ထို့ကြောင့် ရကား “တေန ပန ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကေန ပဝါရေတွာ ပုန ဘောဇနံ ကပ္ပိယံ ကရိတွာ (ကာရေတွာ) န ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ” ဟူသည်တည်း။

အဓိပ္ပါယ်ကား ထိုသို့ ဆောက်တည်ပြီးသော ယောဂီသည်ကား ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နောက် ဣရိယာပုထ်တစ်ပါး၌ရသော ဘောဇဉ်ကို အပ်အောင် အတိရိတ်ကံပြု၍ မဘုဉ်းပေးအပ်-ဟူလိုသော်။ ဤကား ဝိစာနတည်း။

၃။ ပဘေဒအားဖြင့်ကား ဤယောဂီသည်လည်း ဥက္ကဋ္ဌ၊ မဇ္ဈိမ၊ မုဒု-ဟူ၍ ၃-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၃-ပါးတို့တွင်-

ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်အား အကြင်ကြောင့် ရှေးဦးစွာ ခွဲကာတည်းဟူသော အလုတ်၌ ပဝါရဏာ မည်သည် မဖြစ်ကောင်းသေး။ ထိုဆွမ်းလုတ်ကို မျိုးပြီးမှတပါး လာလတ်သည်ကို မြစ်လင့်သောသူအားသာလျှင် ပဝါရဏာ မည်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသို့ မြစ်မိသည် ရှိသော် ရှေးဦးစွာ မျိုးပြီးသော ဆွမ်းလုတ်နှင့်သာလျှင် ထိုနေ့ကို သည်းခံအပ်၏။ ဒုတိယဆွမ်းလုတ်နှင့်တကွ သပိတ်၌ ကြွင်းသရွေ့ကို မဘုဉ်းပေးအပ်ပြီ။ ဘုဉ်းပေး ချေမှု ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်မှ ကျ၏။

မဇ္ဈိမအားကား အကြင်ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးခိုက် မြစ်၏။ ထိုအခိုက် သပိတ်၌ ကြွင်းသရွေ့ ကိုသာ ဘုဉ်းပေးအပ်၏။ တစ်ပါးလာသည်ကို မယူအပ်ပြီ။

မုဒုကား အကြင်ရွေ့လောက် နေရာမှ မထသေး။ ထိုရွေ့ ကြွင်းသည်ကိုလည်း ဘုဉ်းပေး အပ်၏။ တစ်ပါးလာသည်ကိုလည်း ယူအပ်၏။ ဤကား ပဘေဒတည်း။

၄။ ဘေဒအားဖြင့်ကား ဤ ၃-ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အားကား ပဝါရိတ်သင့်ပြီး သည်မှနောက် ဣရိယာပုထ်၌ ရပြန်သော ဘောဇဉ်ဆွမ်းကို အပ်အောင် အတိရိတ်ပြု၍ ဘုဉ်းပေးသောခဏ၌ ခုတင်ပျက်၏။ ဤကား ဘေဒတည်း။

၅။ အာနိသံသကား-

- အတိရိတ္တဘောဇနာပတ္တိဖြင့် အာပတ်မသင့်ခြင်း၊
- သြဒရိကတ္တာဘာဝေါ၊ ဝမ်းပြည့်ရေယောင်စားခြင်း၏ မရှိခြင်း။
- နိရာမိသသန္နိမိတာ၊ တဖန် မရှာမှီးရခြင်း အပိစ္ဆတာ-အစရှိသော ဓမ္မတို့အား အစဉ် လျော်စွာဖြစ်ခြင်း အကျိုးတည်း။

အပိုင်း ၁။]

ဓုတင်္ဂဝိနိစ္ဆယ (အမည်မသိဆရာတော်)

- (၁) ပရိယေသနာယ ခေခံ၊ န ယာတိ န ကရောတိ သန္နိဓိ ဓီရော။
ဩဒရိကတ္ထံ ပဇဟတိ၊ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကော ယောဂီ။
- (၂) တသ္မာ သုဂတပုဿတ္ထံ၊ သန္တောသဂုဏာဒိဝုခိုသဉ္စနနံ။
ဒေါသေ ဝိဓုနိတုကာမော၊ ဘဇေယျ ယောဂီ ဓုတင်္ဂမိ'ဒန္တိ။

(၁) ဓီရော၊ သော။ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကော၊ သော။ ယောဂီ၊ သည်။ ပရိယေသနာယ၊ ဖြင့်။ ခေခံ၊ ပင်ပန်းခြင်းသို့။ န ယာတိ၊ မရောက်။ သန္နိဓိ၊ ကိုလည်း။ န ကရောတိ၊ မပြု။ ဩဒရိကတ္ထံ၊ ကိုလည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပဇဟတိ၊ နေ။

(၂) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သုဂတပုဿတ္ထံ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ချီးမွမ်းအပ်သော။ သန္တော-သဂုဏာဒိဝုခိုသဉ္စနနံ၊ သန္တောသဂုဏ်-အစရှိသော ကျေးဇူးတို့၏ ပွားခြင်းကို ဖြစ်စေတတ် ထသော။ ဣဒံ ဓုတင်္ဂီ၊ ဤဓုတင်ကို။ ဒေါသေ၊ မဟိစ္ဆာ-အစရှိသော ဒေါသတို့ကို။ ဝိဓုနိ-တုကာမော၊ ခါခြင်းငှာအလိုရှိသော။ ယောဂီ၊ သည်။ ဘဇေယျ-အာသေဝနံ ကရေယျ၊ မှီဝဲခြင်းကို ပြုရာ၏။

ဤကား ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂံ၌ သမာဒါန၊ ဝိဓာန၊ ပဘောဒ၊ ဘောဒ၊ အာနိသံသ ဝဏ္ဏနာတည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၈-၉)

သတ္တမဓုတင် ပြီး၏။
----- x -----

[၉] အာရညိကဓုတင်္ဂဝိနိစ္ဆယ

၁။ အာရညိကဓုတင်ကို ဆောက်တည်လိုသော ယောဂီသည်ကား—

ဂါမန္တသေနာသနံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ အာရညိတင်္ဂီ သမာဒိယာမိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၉)

ဟူသော ၂-ပါးတွင် တစ်ပါးပါးဖြင့် ဆောက်တည်ရာ၏။

ဂါမန္တသေနာသနံ၊ ဥပစာရနှင့်တကွသော ရွာနီးကျောင်းကို။ ပဋိက္ခိပါမိ၊ နေ။ (ဤကား “သဒ္ဓိ ဥပစာရေန ဂါမောယေဝ ဂါမန္တသေနာသနံ”ဟူသော မဟာဋီကာ (ဝိသုဒ္ဓိအဋ္ဌကထာ၊ ၁။ ၆၉)ပါးနှင့် အညီတည်း။ တစ်နည်းသော်ကား)။ ဂါမန္တသေနာသနံ၊ ဂါမ၊ ဂါမူပစာရ၊ ထိုမှအပြင် ကုလ လေးတာ ပြန် ၅၀၀-တွင်း၌ ဖြစ်သောအရပ်-ဟူသော ဂါမန္တသေနာသနံ၌ အရုဏ်တက်စေ ခြင်းကို။ ပဋိက္ခိပါမိ၊ နေ။

(ဤကား “ဂါမန္တသေနာသနံ ပဟာယာတိ ဧတ္ထ ဂါမော ဂါမူပစာရော စ၊ တတော ဗဟိ ပဗ္ဗဓနသတိကပ္ပမာဏဉ္စ ဌာနံ၊ သဗ္ဗမေတံ ဌာနတ္ထယံ ဣဓ ဂါမန္တသေနာသနန္တိ အဓိပ္ပါယော။ တသ္မိံ ဂါမန္တသေနာသနေ အရုဏုဌာပနံ ဣဓ ဂါမန္တသေနာသနံ ဥတ္တရပဒလောပေန။ တံ ပဋိက္ခိပါမိတိ အတ္ထော”ဟူသော စုလ္လင်္ဂိကာပါဠိနှင့် အညီတည်း။)

အာရညိကင်္ဂိ၊ ထိုဂါမန္တမှ ပြင်ဖြစ်သော တော၌ အရုဏ်တက်စေခြင်းတည်းဟူသော အင်္ဂါကို။ သမာဒိယာမိ၊ ဤ။ ဤကား သမာဒါနတည်း။

၂။ ထိုသို့ ဆောက်တည်ပြီးသော အာရညိကင်္ဂိယောဂီသည်ကား ထိုသို့ ဆိုအပ်ပြီးသော ဂါမ၊ဂါမူပစာရ၊ ထိုမှ ပြင်ပ တာ ၅၀၀-တွင်းတည်းဟူသော ဂါမန္တသေနာသနအရပ်ကို ကြည့်၍ ထိုမှ အပြင်ဖြစ်သော တောအရပ်၌ အရုဏ်ကို ခံအပ်၏။ ဤသို့သောအနက်ကို ရည်၍လျှင် “တတ္ထ သဒ္ဓိံ ဥပစာရေန ဂါမောယေဝ ဂါမန္တသေနာသနံ”ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ (ဝိသုဒ္ဓိံ၊၁။၆၉) ဆရာ ဆိုတော်မူသည်-ဟူလိုသတည်း။

ထို ၃-ပါးသော ဂါမ၊ဂါမူပစာရ အရညတို့တွင် ဂါမမည်သည်ကား-

ယော ကောစိ၊ အမှတ်မရှိသော။ ဧကကုဋီကော ဝါ၊ တစ်အိမ်တည်းသာရှိသော ရွာသည်လည်းကောင်း။ အနေကကုဋီကော ဝါ၊ တပါးမကသော အိမ်ခြေရှိသော ရွာသည်လည်းကောင်း။ ပရိက္ခိတ္တော ဝါ၊ အရံရှိသော်လည်းကောင်း။ အပရိက္ခိတ္တော ဝါ၊ လည်းကောင်း။ သမနုဿော ဝါ၊ လည်းကောင်း။ အမနုဿော ဝါ၊ လည်းကောင်း။ အန္တမသော၊ ခပ်သိမ်းစုံအောက် ယုတ်သော အပိုင်းအခြားဖြင့်။ အတိရေကစာတုမာသနိဝိဋ္ဌော၊ မိုး ၄-လထက် လွန်၍တည်သော။ ယော ကောစိ၊ သော။ သတ္ထောပိ ဝါဏီဇသမူဟောပိ၊ လှည်းကုန်သည်၊ လှေကုန်သည်၊ ခြေကုန်သည်တို့၏ အပေါင်းသည်လည်း။ ဂါမော နာမ၊ ရွာမည်၏။

ထိုသူတို့သည် ၄-လလွန်အောင် တဲတပ်ပြု၍နေခဲ့သော် ရွာမည်၏-ဟူလိုသတည်း။ ဤကား ရွာ၏လက္ခဏာတည်း။

ဂါမူပစာရ-ဟူသည်ကား အရံရှိသော အနုရာဓပြည်ကဲ့သို့ ၂-ခုသော တံခါးခွဲရှိသော ရွာဖြစ်အံ့။ အတွင်းဖြစ်သော တံခါးခွဲ၌ ရပ်၍ ပစ်သော အားလျှစ်လျူရှိသော ယောက်ျား၏ အုတ်ခဲကျရာ အရပ်-ဟူ၍ မှတ်အပ်၏။ ဤ၌ လက္ခဏာကား အကြင်လုလင်ပျိုတို့သည် မိမိအားကို ပြလိုသည်ဖြစ်၍ လက်ရုံးကို ဆန့်၍ အုတ်ခဲကို ပစ်ကုန်၏။ ထိုသို့ ပစ်သော အုတ်ခဲကျရာမှ အတွင်းသည်ကား ဂါမူပစာရ မည်၏-ဟု ဝိနည်းဓိရိဆရာတို့ ဆုံးဖြတ်ကုန်၏။

သုတ္တန္တိကဆရာတို့သော်ကား ကျီးကို ဟန့်နှင့်သော အခြင်းအရာဖြင့် ပစ်သော အုတ်ခဲ၏ ကျရာမှ အတွင်း-ဟူ၍ ဆုံးဖြတ်ကုန်၏။ ဤနောက်နည်းလျှင် ပမာဏတည်း။

အရံမရှိသော ရွာ၌ကား ပြင်စွန်ဆုံး၌ တည်သော အိမ်တံခါး၌ ရပ်သော မာတုဂါမ သည် အိုးခွက်ဖြင့် ရေကို သွန်ပစ်၏။ ထိုရေကျရာသရွေ့သည်ကား ယရူပစာရ မည်၏။ ထိုမှ အုတ်ခဲတကျသည်ကား ဂါမ မည်၏။ ဒုတိယအုတ်ခဲတကျကား ဂါမူပစာရ မည်၏။ ဤကား ဂါမူပစာရလက္ခဏာတည်း။

အရညမည်သော လက္ခဏာကား ဝိနည်းပရိယာယ်အားဖြင့် ထိုဂါမ၊ ဂါမူပစာရ တို့ကို ကြည့်၍ ပြင်ပ အလုံးစုံသောအရပ်တည်း-ဟု လာ၏။ အဘိဓမ္မာပရိယာယ်၌ကား ဂါမ၏ ဣန္ဒြိယတံခါးခုံမှ ထွက်၍ ပြင်ပအလုံးစုံသော အရင်-ဟု လာ၏။ ဤသို့သော ပဋိပတ္တိ၏အရာဖြစ်သော သုတ္တန်ပရိယာယ်၌ကား လေးအပြန် ၅၀၀-၏အဆုံး၌ တည်သော အရပ်သည်လျှင် အာရညိကသေနာသန-ဟု လာ၏။ ဤနောက်နည်း အဆုံးအဖြတ်သည် လျှင် ဤ၌ ပမာဏတည်း။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ (ဝိသုဒ္ဓိဋီ၊ ၁၂၇-၈)ဆရာလည်း “အယဇ္ဇ သုတ္တ-ဝဏ္ဏနာတိ ဣဓ သဗ္ဗတ္ထ သုတ္တန္တိကကထာဝ ပမာဏံ” အစရှိသည်ကို ဆိုသတည်း။ ဤပါဌ၌ သဗ္ဗတ္ထ-သဒ္ဓါဖြင့် အုတ်ခဲပစ်ရာ၌လည်း သုတ္တန်နည်းကို ယူလေ-ဟု ပြတော်မူ၏။

တံ အာရောပိတေန အာစရိယဓနုနာ ။ပ။ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ (ဝိသုဒ္ဓိအဋ္ဌကထာ၊ ၁၂၇၀)

အဓိပ္ပါယ်ကား ထိုသို့သော လေးအပြန် ၅၀၀-ကိုကား တင်အပ်သော ညှို့ရိုသော၊ ဆရာ စွဲလမ်းအပ်သော၊ ယခုအခါ ပကတိရှိသော လူတို့၏ အတောင်ဖြင့် ၄-တောင်ထွာ ရှိသော လေးကို တင်သောအခါ ၈-ထွာ အတိုင်းအရှည်ရှိသော လေးညှို့၏ပမာဏရှိသော ၄-တောင်သော တာဖြင့် နှိုင်းယှဉ်အပ်၏-ဟူလိုသော်။ ထို့ကြောင့် စုလ္လဋီကာ၌-

အာရောပိတေနာတိ အာရောပိတဇိယေန။ ဧတေန ဓနုဿ ဝင်္ကတာ ရဿတ္တံ ဒဿေတိ။ ဓနုသိပ္ပေ အာစရိယာနံ နာတိမဟန္တဓနုဒဏ္ဍမေတ္ထ ပမာဏန္တိ အာစရိယဓနုနာတိ၊ တံ ပန ဣဒါနိ မနုဿာနံ စတုဟတ္ထပ္ပမာဏံ။ တဉ္စ အာရော-ပိတံ အဋ္ဌဝိဒတ္ထိပမာဏန္တိ ဝဒန္တိ။

ဟု ဖွင့်တော်မူ၏။ ကေစိ အပရေ-မဆိုမူ၍ ဝဒန္တိ-ဟု သက်သက်လာသော စကားကိုကား ပါဠိအဋ္ဌကထာ၌ မလာသော ပမာဏမြောက်သော ဆရာတို့၏အယူဖြစ်သော လိုအပ် သောစကား-ဟူ၍ ဝိနည်းဋီကာ၌ လာ၏။

ထို့ကြောင့် ထိုသို့သော ပမာဏရှိသော တာဖြင့် အရံရှိသော ရွာ၊မြို့၌ကား တံခါးခုံမှ စ၍၊ အရံမရှိသော ရွာ၌ကား ရှေးဦးစွာသော အုတ်ခဲကျရာမှ စ၍ ကျောင်း၏အရံတိုင် အောင် တာ၍ ထားအပ်၏။ အကယ်၍ကား ကျောင်း၌ အရံမရှိသည် ဖြစ်အံ့၊ ခပ်သိမ်းစုံ၏ ရှေးဦးစွာ အကြင်ကျောင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဆွမ်းစား ဇရပ်သည်လည်းကောင်း၊ အမြဲ

စည်းဝေးသော အရပ်သည်လည်းကောင်း၊ ဗောဓိစေတီသည်လည်းကောင်း ကျောင်းမှ အဝေး၌ တည်သည်မူလည်း ဖြစ်စေ ထိုရှေးဦးစွာ တည်သော ကျောင်း၊ စေတီကို အပိုင်း အခြားပြု၍ ထားအပ်၏-ဟု ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌ လာ၏။

မဇ္ဈိမအဋ္ဌကထာ၌သော်ကား ကျောင်း၏ဥပစာကိုလည်း ရွာ၏ဥပစာကဲ့သို့ ထုတ်၍ ရှေးဦးစွာတည်သော ကျောင်း၊စေတီမှလည်းကောင်း၊ ဆွမ်းစားဇရပ်မှလည်းကောင်း ရပ်၍ အရံမရှိသောရွာမှာ ကာကနိဝါရဏနည်းအားဖြင့် ပစ်အပ်သော အုတ်ခဲတကျကဲ့သို့ ပစ်အပ် သော ခဲတကျ၊ ထိုခဲအရှိတွင် ထားဦး၍ ကျောင်း၊ရွာ ၂-ပါးတို့မှကျသော အုတ်ခဲတို့၏ အကြား၌ အပြန် ၅၀၀-ပြည့်အောင် တာအပ်၏-ဟု လာ၏။ “ဣဒ’မေတ္ထ ပမာဏံ” ဤနောက် စကားသည်လျှင် ပမာဏတည်း။

ဤစကားကား အရံမရှိသော ကျောင်း၊ရွာမှာကိုသာ လွယ်သည်။ အရံရှိသော ကျောင်း၊ရွာမှာကား ရှေးဆိုတိုင်း တံခါးခုံမှသည် တံတိုင်းတိုင်အောင် ယူမြဲပင်။ အဘယ့် ကြောင့် သိရသနည်းဟူမူကား-

တာကနိဝါရဏနိယာမေနာတိ ဣဒံ တံလေဇ္ဈပါတက္ခဏံ သုတ္တန္တိကာနံ အပရိက္ခိတ္တဂါမာရညာနံ တပုရိစ္ဆေဒဇနနတ္ထံ ဣစ္ဆိတံ။ န ပန ဂါမူပစာရ ပရိစ္ဆေဒ-ဇနနတ္ထံ၊ ဣန္ဒ္ဒဒီလတော ပဉ္စဓနုသတိကဋ္ဌာနဿေဝ သုတ္တန္တိကေဟိ ဂါမူပစာရ-ဘာဝေန ဣစ္ဆိတတ္တာ။

ဟူ၍ စုလ္လင်္ဂီကာ ဆိုသောကြောင့် သိရသတည်း။

ဤစကားသည်လျှင် “ပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဣန္ဒ္ဒဒီလတော ။လ။ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ” ဟူသော အဋ္ဌကထာနှင့်လည်း ညီသည်ပင်။ ကုလလေးတာ အပြန် ၅၀၀-သည် ဤအရာ၌ သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် ဂါမူပစာရ မည်၏။ ထို့ကြောင့် အောက်၌ “သဒ္ဓိံ ဥပစာရေန ဂါမောယေဝ ဂါမန္တသေနာသနံ”ဟု ဆိုခဲ့သော အနက်မှာလည်း ၅၀၀-သည် အတွင်းဝင်၏။ အရညသိက္ခာပုဒ်၌ လေးအပြန် ၅၀၀-ဟု လာသည်မှာလည်း အာရညိကရဟန်းကို ရည်၍ ပညတ်ဆုံးဖြတ်အပ်သော သုတ္တန်နည်းပင် မှတ်အပ်၏။

အကယ်၍လည်း ရွာသည် ကျောင်းနှင့်နီးသည် ဖြစ်၏။ ကျောင်း၌ တည်သော ရဟန်းတို့သည် လူ၏အသံကို ကြား၏။ တောင်၊ ရေ၊ ချောင်း၊ ချောက်ကမ်းပါးပြတ်ခြားခြင်း ကြောင့်မူကား အဖြောင့်သွားခြင်းငှာ မတတ်ကောင်း။ အကြင်ခရီးသည် ထိုရွာ၏ပကတိ သော ခရီးဖြစ်၏။ အကယ်၍ လှေဖြင့် သွားအပ်သည်မူလည်း ဖြစ်စေ ထိုသွားမြဲသော ခရီးဖြင့်လျှင် လေးအပြန် ၅၀၀-ကို ယူအပ်၏။

အကြင်ရဟန်းသည်ကား နီးသောရွာ၏ခရီးကို အင်္ဂါပြည့်စုံစိမ့်သောငှာ ထိုမှ၊ ဤမှ ပိတ်၏။ ထိုသို့သော ရဟန်းသည် ဓုတင်္ဂစောရ မည်၏။ အကယ်၍လည်း အာရညိက ရဟန်းတို့၏ ဥပဇ္ဈာယ်သည်လည်းကောင်း၊ ဆရာသည်လည်းကောင်း နာသည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုဥပဇ္ဈာယ်၊ဆရာသည်ကား တော၌ သပ္ပာယ်ကို မရက ဂါမန္တကျောင်းသို့ ဆောင်၍ လုပ်ကျွေးအပ်၏။ စောစောထ၍ အင်္ဂါရရာအရပ်၌ အရုဏ်ခံအပ်၏။ အကယ်၍ကား အရုဏ်တက်သောအခါ၌ ဆရာ၊ဥပဇ္ဈာယ် အနာသည်းသည် ဖြစ်အံ့၊ ထိုဆရာဥပဇ္ဈာယ်၏ ကိစ္စကိုလျှင် ဖြည့်ရာ၏။ ဤသို့သောအရာ၌ ဓုတင်္ဂကိုသာ သုတ်သင်လေ့ရှိသော ဓုတင်္ဂ- သုဒ္ဓိကသည် မဖြစ်ရာ။ ဤကား ဝိဓာနတည်း။

၃။ ပဘေဒအားဖြင့်ကား အာရညိကယောဂီသည်လည်း ဥက္ကဋ္ဌ၊ မဇ္ဈိမ၊ မုဒု-ဟူ၍ ၃-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို ၃-ပါးတို့တွင်-

- ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား အခါခပ်သိမ်း အာရညိကရသော တော၌သာ အရုဏ် ခံရာ၏။
- မဇ္ဈိမပုဂ္ဂိုလ်ကား ဝါဆိုလဆုတ် ၁-ရက်မှ စ၍ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်တိုင်အောင် ၄-လပတ်လုံး ဝသန္တဥတု၌၊ ဂါမန္တ၌ နေခြင်းငှာ ရအပ်၏။
- မုဒုကား တပေါင်းလပြည့်တိုင်အောင် မိုးဥတု၊ ဆောင်းဥတု-ဟူသော ၈-လပတ်လုံး ဂါမန္တ၌ နေရ၏။

ဤကား ပဘေဒတည်း။

၄။ ဘေဒအားဖြင့်သော်ကား “ဣမေသံ ပန တိဏ္ဍံပိ ယထာ ပရိစ္ဆိန္နေ ကာလေ ။လ။ ဘိဇ္ဇတိ” (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁၊၇၀)ဤ ၃-ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အားကား အကြင်အကြင် ပိုင်းခြားခဲ့ တိုင်းသော ဥက္ကဋ္ဌအား ၃-ပါးသော ဥတု၊ မဇ္ဈိမအား ၂-ပါးသော ဥတု၊ မုဒုအား ၁-ပါး သော ဂိမုန္တဥတု၌ တောကျောင်းနှင့် အရညမှသည် ဂါမန္တအရပ်သို့ လာ၍ အရုဏ်တက် သောခဏ၌ ဓုတင် ပျက်၏။ ဤကား မဟာဋီတာ (၁။၉၈)နှင့် အညီတည်း။

ဓုလ္လဋီကာအလိုကား “ယထာ ပရိစ္ဆိန္နေတိ မုဒုကဿ ပရိစ္ဆိန္နေ ဂိမုန္တဥတုမှိ”ဟု ဖွင့်၍ အကြောင်းကို ဤသို့ ဆို၏။ အကြင်ကြောင့် မုဒုကအား ပျက်ခြင်း ဘေဒသည် ဖြစ်၏။ ထိုမုဒုကသည် ပျက်ကောင်းသော ဂဟပတိဒါနကို ယူမှတ်လျှင် ၃-ပါး ပျက်ကောင်း သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း ထိုဓုတင်ကဲ့သို့သာ ပျက်ကောင်း၏-ဟူလိုသတည်း။ ထို့ကြောင့် “တေနေဝ စ သေသဓုတင်္ဂေသု တိဏ္ဍံပိ ဧကတော ဘေဒေါ ဝုတ္တော”ဟူ၍ ဆိုသတည်း။

“ဂါမန္တသေနာသနံ ပဋိက္ခိပါမိ” (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊၁။၆၉)ဟူသော ပဋိက္ခေပဉ္စ “ဂါမန္တသေနာသနေ အရုဏေဌာပနံ ပဋိက္ခိပါမိ”ဟူ၍ ပယ်ခြင်းသည် ဥတုဝိသေသကို မမှတ်မူ၍ ဒေသအရုဏ်ကိုသာ မှချပယ်အပ်၏။ “ယံ ပဋိက္ခိပတိ ဝတ္ထု”ဟု ဆိုခဲ့ရကား ပဋိက္ခေပဝတ္ထုသည်လည်း သင့်ပါကောင်း၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား “ဂါမန္တ ။လ။ ပဋိက္ခိပါမိ”ဟူ၍ သာမညအားဖြင့် ပယ်သည်ဖြစ်လျှင် ခပ်သိမ်းသောသူတို့၌ ဘေးဖြစ်ကောင်းသောကြောင့် မဟာဋီကာသည် သင့်မြတ်အံ့သကဲ့သို့ ထင်၏။ ထိုပဋိက္ခေပဉ္စ ဂိမ္မန္တဥတုကိုသာ စွဲမူကား စုလ္လဋီကာ သင့်ပါကောင်း၏။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား “ဂါမန္တ ။လ။ ပဋိက္ခိပါမိ”ဟူ၍ သာမညအားဖြင့် ပယ်ခြင်း၊ ဆောက်တည်ခြင်းသည်လျှင် မုဒုကအား မိမိလိုအပ်သော နွေဥတုသည် အလိုအလျောက်အားဖြင့် ဝိသေသဖြစ်သကဲ့သို့ “ဂါမန္တ ။လ။ ပဋိက္ခိပါမိ”ဟူ၍ သာမညအားဖြင့် ပယ်သည်ရှိသော်လည်း ဂိမ္မန္တဥတုကို ပဓာနပြု၍ ပယ်ခြင်းသည် ဖြစ်ကောင်း၏။

“ယထာ ပရိစ္ဆိန္နေ ကာလေ”ဟူသော အဋ္ဌကထာ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊၁။၇၀)သည်လည်း မုဒုကကို ပဓာနပြု၍ ထားအပ်သည်ဖြစ်မူ စုလ္လဋီကာစကား သင့်သည်ပင်။ ထို့ကြောင့် နောက်ယထာသန္တတိ ဝုတင်၌ “သေနာသန လောလုပေ ဥပ္ပန္နမထေ”ဟု အဋ္ဌကထာသာမည၌-

မုဒုကဿ အသတိ ရောဂေ ယထာဂါဟိတံ ပဟာယ အညဿ သေနာသနဿ
ဂဟဏံ လောလုပုံ။ မဇ္ဈိမဿ ဂန္နာ ဩလောကနာ၊ ဥက္ကဋ္ဌဿ ပုစ္ဆနာ။ သဗ္ဗေသမ္ပိ
ဥဋ္ဌာပေတွာ ဂဟဏေ ဝတ္ထုဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။

ဟူသော အနက်ဝိသေသကို မဟာဋီကာ (၁။၁၀၂)ဖွင့်သည်နှင့် လျော်၏။ သင့်သည်ပင်။ ဆရာတို့ သော်ကား ရှေးမဟာဋီကာနည်းကို ကြိုက်လေကုန်၏။

အရညတော၊ မှ။ အာဂန္နာ၊ ၍။ ဂါမန္တသေနာသနေ၊ ၌။ ဓမ္မဿဝနံ၊ ကို။ သုဏန္တာနံ၊ နာကုန်စဉ်။ အရုဏေ၊ သည်။ ဥဋ္ဌိတေပိ၊ လည်း။ ဝုတဂီ၊ သည်။ န ဘိဇ္ဇတိ၊ မပျက်။ သုတွာ၊ ၍။ ဂစ္ဆန္တာနံ၊ ကုန်စဉ်။ အန္တရာမဂ္ဂေ၊ ၌။ ဥဋ္ဌိတေပိ၊ လည်း။ န ဘိဇ္ဇတိ၊ မပျက်။ သစေ ပန၊ ကား။ ဓမ္မကထိကေ၊ သည်။ ဥဋ္ဌိတေပိ၊ သော်လည်း။ မဟုတ္တံ၊ ငယ်။ နိပဇ္ဇိတွာ၊ ၍။ ဂမိဿာမ၊ ကုန်အံ့။ ဣတိ၊ သို့။ နိဒ္ဒါယန္တာနံ၊ အိပ်ကုန်စဉ်။ အရုဏံ၊ သည်။ ဥဋ္ဌဟတိ၊ ၍။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ရုစိယာ ဝါ၊ ဂါမန္တ၌ နေခြင်းငှာတပ်သော ရုစိဆန္ဒအားဖြင့်လည်း။ ဂါမန္တသေနာသနေ၊ ၌။ အရုဏံ၊ ကို။ ဥဋ္ဌာပေန္တိ၊ ကုန်၏။ ဝုတဂီ၊ သည်။ ဘိဇ္ဇတိ၊ ၍။ ဤကား ပဘောဒတည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊၁။၇၀)

၅။ အာနိသံသကား အာရညိကယောဂီသည် “အရညသည် မနသိကရောက္ခော ဘဗ္ဗော အလဒ္ဓံ ဝါ သမာဓိ ပဋိလဒ္ဓံ လဒ္ဓံ ဝါ ရက္ခိတံ” (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၁။၇၁) ဤသို့ တော၌ နေခြင်းသည်ကား ဝိဝေကရသကို အလိုရှိသော အရိယာသူတော်ကောင်းတို့၏ အကျင့်တည်းဟူသော အရည သညာကို မျှလည်း နှလုံး၌ ပြုသည်ရှိသော် မရသေးသော သမာဓိကိုလည်း ရ၏။ ရပြီးသော သမာဓိကိုလည်း စောင့်နိုင်၏။ “သတ္တာပိဿ အတ္တမနော ဟောတိ” (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၁။၇၁) မြတ်စွာ ဘုရားသော်လည်း ထိုယောဂီအား ဝမ်းမြောက်သည် ဖြစ်၏။ “ပန္တသေနာသနေ ။လ။ န ဝိက္ခိပတိ” စွန့်သော တောကျောင်း၌နေသော အရညဝါသီ၏စိတ်ကို အသပ္ပိယဖြစ်သော ရူပါရုံ-အစရှိသည်တို့သည်လည်း မပျံ့လွင့်စေနိုင်ကုန်။ “ဝိဂတသန္တာသော ဟောတိ” အခါ ခပ်သိမ်းကင်းသော ထိတ်လန့်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ “ဇီဝိတနိက္ခန္တိ ပဇယတိ” (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၁။၇၁) သစ်ကျား-အစရှိသော ဘေးရန်နှင့်တကွနေခြင်းကြောင့် အသက်၌တပ်သော နိက္ခန္တိကို လည်း စွန့်နိုင်၏။ ပဝိဝေကသုခရသကိုလည်း ခံစားရ၏။ ပံသုကူလိက-စသော အဖြစ် သည်လည်း အရညဝါသီအားသာလျှင် လျှောက်ပတ်၏။

- (၁) ပဝိဝိတ္ထော အသံသဋ္ဌော၊ ပန္တသေနာသန ရတော။
အာရာဓယက္ခော နာထဿ၊ ဝနဝါသေန မာနသံ။ ။
- (၂) ဧကော အရညေ နိဝသံ၊ ယံ သုခံ လဘတေ ယတိ။
ရသံ တဿ န ဝိန္ဒန္တိ၊ အပိ ဒေဝါ သက္ကန္တတာ။ ။
- (၃) ပံသုကူလဉ္စ ဧသောဝ၊ ကဝစ် ဝိယ ဓာရယံ။
အရညသင်္ဂါမဂတော၊ အဝသေသဓုတာယုဓော။ ။
- (၄) သမတ္ထော န စိရဿေဝ၊ ဇေတုံ မာရံ သဝါဟိနိ။ (သဝါဟနံ)
တသ္မာ အရညဝါသမိ၊ ရတိ ကယိရာထ ပဏ္ဍိတောတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၁။၇၁)

- (၁) ပဝိဝိတ္ထော အသံသဋ္ဌော၊ ပန္တသေနာသန ရတော။
အာရာဓယက္ခော နာထဿ၊ ဝနဝါသေန မာနသံ။ ။

ပဝိဝိတ္ထော၊ ဆိတ်ငြိမ်သော ကိုယ်၊စိတ်ရှိသော။ အသံသဋ္ဌော၊ လူ့သာမဏေနှင့် မရောနှောထသော။ ပန္တသေနာသနေ၊ စွန့်သော တောကျောင်း၌။ ရတော၊ ထသော။ ဧကော၊ တည်း။ ဝနဝါသေန၊ ဖြင့်။ နာထဿ၊ မြတ်စွာဘုရား၏။ မာနသံ၊ နှလုံးတော်ကို။ အာရာဓယက္ခော၊ နှစ်သက်စေတတ်သော။

(၂) စကော အရညေ နိဝသံ၊ ယံ သုခံ လဘတေ ယတိ။
ရသံ တဿ န ဝိန္ဒန္တိ အပိ ဒေဝါ သက္ကန္တကာ။ ။

ယတိ၊ ရဟန်းသည်။ အရညေ၊ ဌှိ။ နိဝသံ-နိဝါသေန၊ ဖြင့်။ ယံ သုခံ၊ အကြင် အရဟတ္တသုခကို။ လဘတေ၊ ၏။ တဿ၊ ထိုတော၌ နေခြင်း၏။ ရသံ-ပဝိဝေကရသံ၊ ဝိဝေကရသကို။ သက္ကန္တကာ၊ သိကြားနှင့် တကွကုန်သော။ ဒေဝါ အပိ၊ နတ်တို့သော်လည်း။ န ဝိန္ဒန္တိ၊ မခံစားရကုန်။

(၃) ပံသုကူလဉ္စ ဧသောဝ၊ ကဝစံ ဝိယ ဓာရယံ။
အရညသင်္ဂါမဂတော၊ အဝသေသဓုတာယုဓော။ ။

သင်္ဂါမဂတော၊ သော။ ခတ္တိယော၊ သည်။ ကဝစံ၊ ချုပ်ကို။ ဓာရယံ ဝိယ၊ ဝတ် သကဲ့သို့။ အဝသေသဓုတာယုဓော၊ ပံသုကူအာရဿိကမှ ကြွင်းသော ဓုတင်တည်းဟူသော ရန်အပေါင်းရှိသော။ အရညသင်္ဂါမဂတော၊ အရညတည်းဟူသော စစ်မြေအရပ်သို့ ဝင်ထသော။ ဧသောဝ၊ ထိုအရညဝါသီ ရဟန်းသည်လျှင်။

(၄) သမတ္ထော န စိရသေဝ၊ ဇေတုံ မာရံ သဝါဟနံ။
တသ္မာ အရညဝါသမ္ပိ၊ ရတိ ကယိရာထ ပဏ္ဍိတောတိ။ ။

ပံသုကူလဉ္စ၊ ပံသုကူကိုလည်း။ ဓာရယံ ဓာရေတုံ ယုတ္တရူပေါ၊ ဆောင်ခြင်းငှာ လျှောက်ပတ်သည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ န စိရသေဝ၊ မမြင့်မီလျှင်။ သဝါဟနံ၊ အနုသယတည်း ဟူသော အားနှင့်တကွသော။ မာရံ၊ ကိလေသမာရ်ကို။ ဇေတုံ၊ ငှာ။ သမတ္ထော၊ စွမ်းနိုင် သည်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဘဝိဿတိ၊ လတ္တံ့။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ အရညဝါသမ္ပိ၊ ဌှိ။ ရတိ၊ ကို။ ပဏ္ဍိတော၊ သည်။ ကယိရာထ၊ ပြုရာ၏။

ဤကား အာရဿိကင်္ဂ၌ သမာဒါန၊ ဝိဓာန၊ ပဘေဒ၊ ဘေဒ၊ အာနိသံသဝဏ္ဏနာတည်း။

အဋ္ဌမဓုတင် ပြီး၏။

----- x -----

[၁၀] ရုက္ခမူလိကဓုတင်္ဂဝိနိစ္ဆယ

၁။ ရုက္ခမူလိကဓုတင်္ဂကို ဆောက်တည်လိုသော ယောဂီသည်ကား—

ဆန္ဒ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ရုက္ခမူလိကဝီ သမာဒိယာမိ။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၁၊ ၇၁)

ဆန္ဒ၊ ဣဋ္ဌက-အစရှိသော ၅-ပါး အပြားအားဖြင့် မိုးအပ်သောအရိပ်ကို။ ပဋိက္ခိပါမိ ဟု။ ရုက္ခမူလိကဝီ၊ သစ်ပင်၏အရင်းတည်းဟူသော အနီး၌နေသော အကျင့်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ် ၏အကျင့်တည်းဟူသော အင်္ဂါကို။ သမာဒိယာမိ ဟု။ ဤ ၂-ပါးတွင် တစ်ပါးပါးဖြင့် ဆောက်တည်ရာ၏။ ဤကား သမာဒါနတည်း။

၂။ ထိုသို့ ဆောက်တည်ပြီးသော ယောဂီသည်ကား ဘေးရန်မရှိသည်ဖြစ်၍ ချမ်းသာ စွာနေခြင်းငှာ သီမန္တရိကရုက္ခ-ဟူသော မင်း ၂-ပါးတို့၏ မြေခြား၌ဖြစ်သော သစ်ပင်ကို လည်းကောင်း၊ စေတီယရုက္ခတည်းဟူသော လူတို့သည် မပြတ်ပူဇော်သော စေတီကဲ့သို့ သော တောစိုးသစ်ပင်ကိုလည်းကောင်း။

နိယျာသရုက္ခံ၊ အစေးရှိသော သစ်ပင်ကိုလည်းကောင်း။ ဖလရုက္ခံ၊ အသီးရှိသော သရက်၊ ပိန္နဲ-အစရှိသော သစ်ပင်ကိုလည်းကောင်း။ ဝဂ္ဂလိရုက္ခံ၊ လင်းနို့ဆွဲသော သစ်ပင်ကို လည်းကောင်း။ သုသိရရုက္ခံ၊ မြေ-အစရှိသည် အောင်းနိုင်ကောင်းသော အခေါင်းရှိသော သစ်ပင်ကိုလည်းကောင်း။ ဝိဟာရမဇ္ဈေ ဌိတရုက္ခံ၊ အများတကာ သွားရာဖြစ်သော ကျောင်း ၏အလယ်၌တည်သော သစ်ပင်ကိုလည်းကောင်း။ ဤသို့သော သစ်ပင်ကို ကြည့်၍ ကျောင်း ၏ ပစ္စန္ဒ-ဟူသော အစွန်၌တည်သော သစ်ပင်ကို ယူ၍ နေအပ်၏။ ဤကား ဝိဇာနတည်း။

၃။ ပဘောဒအားဖြင့်ကား ရုက္ခမူလိကသည်လည်း ဥက္ကဋ္ဌ၊ မဇ္ဈိမ၊ မုဒု-ဟူ၍ ၃-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၃-ပါးတို့တွင်—

ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား အကြင်နှစ်သက်သော သစ်ပင်ကို ယူပြီးသော် သုတ်သင်စိမ့်သောငှာ မအပ်၊ ကျသော သစ်ရွက်ခြောက်တို့ကို ခြေဖြင့် ယက်၍သာ နေအပ်၏။ စုလ္လဋီကာ ၌ကား သစ်ရွက်ခြောက် ကျသည်တို့ကိုလည်း လက်ဖြင့် ပယ်အပ်၏-ဟု ဆို၏။

မဇ္ဈိမပုဂ္ဂိုလ်ကား ထိုသစ်ပင်သို့ ရောက်လာသောသူတို့ကိုသာ သုတ်သင်စေခြင်းငှာ အပ်၏။

မုဒုကပုဂ္ဂိုလ်ကား အာရာမစောင့်သော သာမဏေတို့ကို ခေါ်၍၊ သုတ်သင်ညီညွတ်စေ၍၊ သဲကြစေ၍၊ တံတိုင်းအရံကို ပြုစေ၍၊ တံခါးကို ယှဉ်စေ၍ နေခြင်းငှာ အပ်၏။

F.37-D

ထို ၃-ယောက်သော ရုက္ခမူလိကတို့ကား များစွာသော လူတို့သည် ပူဇော်သက္ကာရ ပြုလာသောအခါ ထိုသစ်ပင်၌ မနေမူ၍ တပါးသော ဖုံးလွှမ်းရာအရပ်သို့ သွား၍ မိမိ၏ ရုက္ခမူလိက၏အဖြစ်ကို လျှို့ဝှက်ဖုံးလွှမ်း၍ နေအပ်၏။ ဤကား ပဘောစတည်း။

၄။ ဘောစအားဖြင့်ကား ၃-ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အားလည်း ကုဋကဆန္ဒ၊ ဖလက၊ ကိလဉ္ဇ၊ တိဏ၊ ပဏ္ဏဆန္ဒတည်းဟူသော အငွှ်ကြွပ်၊ ပျဉ်၊ ဖျာ၊ သက်ငယ်၊ သစ်ရွက်တို့ဖြင့် မိုးအပ်သောအရိပ်၌ နေလိုသောဆန္ဒဖြင့် နေခြင်းကို ပြုသောခဏ၌ ဓုတင်ပျက်၏။

အင်္ဂုတ္တရဘာဏကဆရာတို့၏ အလိုအားဖြင့်ကား ထိုသို့သောဆန္ဒ၌ နေခြင်းသည် ကား တရားနာခြင်း-အစရှိသည်၌လည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဆန္ဒ၌ အရုဏ်တက်စေသော ခဏမျှ၌ ဓုတင်ပျက်၏။ ဓမ္မဿဝန-အစရှိသည်တို့၌ မပျက်ကောင်းသည်ကိုကား အထက် အဗ္ဘောကာသိကနှင့်တကွ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ လာ၏။ ထိုအဆုံးအဖြတ်ကို ဤဓုတင်သို့လည်း ဆောင်အပ်၏။ ။ စုလ္လဋီကာ၌ကား-

ဆန္ဒေ ဝါသံ ကပ္ပိတက္ခဏေတိ က္ကဒံ စတ္တာရော ဝဿိကေ မာသေ ထပေတွာ အဝေသေသေသု အဋ္ဌမာသေသု ဝုတ္တံ၊ ဆန္ဒေ ဧဝ သေနာသနေ ဝဿံ ဥပဂန္တဗ္ဗ- တော။ ဝုတ္တံ ဟိ အဋ္ဌမာသော ခေါ မယာ ဒေဝဒတ္တ ရုက္ခမူလသေနာသနံ အနုညာ- တန္တိ။ ဥပရိ အဗ္ဘောကာသိကင်္ဂေပိ ဧသေဝ နယော။

ဟူ၍ လာ၏။

ဤ၌ အဓိပ္ပါယ်ကား ဝိနည်း၊ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့၌ အမိုးရှိသော သေနာသန၌သာ ဝါသို့ ကပ်အပ်အံ့သော အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ၈-လမျှသာ ရုက္ခမူလသေနာသနကို ခွင့်ပြု တော်မူသောကြောင့်လည်းကောင်း မိုး ၄-လကို ကြဉ်၍ ၈-လ၌သာ ပျက်ကောင်း၏။ ဤ အတူ အဗ္ဘောကာသိကသည်လည်း မိုး ၄-လ၌ ဆန္ဒသို့ ကပ်ကောင်းသောကြောင့် ကြွင်း သော ၈-လတို့သာ ပျက်ကောင်း၏-ဟူလိုသော်-ကောင်းစွာ ကြံအပ်၏။ ဤကား ဘောစ တည်း။

၅။ အာနိသံသကား ရုက္ခမူလသေနာသနံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇ- (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၁။ ၇၂)ဟူ၍ ဆုံးမ တော်မူအပ်သော-

- နိဿာယအားလျော်စွာ ကျင့်သောအဖြစ်ရှိခြင်း၊
- အဖိုးနည်းခြင်း၊ ရလွယ်ခြင်း၊ အပြစ်မရှိ-ဟူ၍ ချီးမွမ်းတော်မူအပ်သော ပစ္စည်း၏အဖြစ်၊
- မပြတ်သစ်ရွက်တို့၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းကို မြင်သဖြင့် အနိစ္စသညာကို ရခြင်း-အစရှိသော အကျိုးရှိ၏။

- (၁) ဝဏ္ဏိတော ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌေန၊ နိဿယောတိ စ ဘာသိတော။
နိဝါသော ပဝိဝိတ္တဿ၊ ရုက္ခမူလသမော ကုတော။ ။
- (၂) အာဝါသမစ္ဆေရဟရေ၊ ဒေဝတာပရိပါလိတေ။
ပဝိဝိတ္တေ ဝသန္တော ဟိ၊ ရုက္ခမူလမှိ သုဗ္ဗတော။ ။
- (၃) အဘိရတ္တာနိ နိလာနိ၊ ပဏ္ဍုနိ ပတိတာနိ စ။
ပဿန္တော တရုပဏ္ဍာနိ၊ နိစ္စသည် ပနုဒတိ။ ။
- (၄) တသ္မာ ဟိ ဗုဒ္ဓဒါယန္တံ၊ ဘာဝနာဘိရတာလယံ။
ဝိဝိတ္တံ နာတိ မညေယျ၊ ရုက္ခမူလံ ဝိစက္ခဏောတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၁။ ၇၂)

- (၁) ဝဏ္ဏိတော ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌေန၊ နိဿယောတိ စ ဘာသိတော။
နိဝါသော ပဝိဝိတ္တဿ၊ ရုက္ခမူလသမော ကုတော။ ။

ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌေန၊ သည်။ ဝဏ္ဏိတော၊ 'အပ္ပါနိ စေဝ သုလာဘာနိ စ'-အစရှိသော အပြားအားဖြင့် ချီးမွမ်းတော်မူအပ်ထသော။ နိဿယောတိ စ၊ ရှိလည်း။ ဘာသိတော၊ ထသော။ ရုက္ခမူလသမော၊ သော။ ပဝိဝိတ္တဿ၊ ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းကို အလိုရှိသော ယောဂီ၏။ နိဝါသော၊ သည်။ ကုတော အတ္တိ၊ နည်း။

- (၂) အာဝါသမစ္ဆေရဟရေ၊ ဒေဝတာပရိပါလိတေ။
ပဝိဝိတ္တေ ဝသန္တော ဟိ၊ ရုက္ခမူလမှိ သုဗ္ဗတော။ ။

ဟိ တံ ဝစနံ သစ္စံ၊ မှန်၏။ အာဝါသမစ္ဆေရဟရေ၊ ထသော။ ဒေဝတာပရိပါလိတေ၊ ထသော။ ပဝိဝိတ္တေ၊ ထသော။ ရုက္ခမူလမှိ၊ ဌိ။ ဝသန္တော၊ ထသော။ သုဗ္ဗတော၊ ကောင်းသော အကျင့်ရှိသော ယောဂီသည်။

- (၃) အဘိရတ္တာနိ နိလာနိ၊ ပဏ္ဍုနိ ပတိတာနိ စ။
ပဿန္တော တရုပဏ္ဍာနိ၊ နိစ္စသည် ပနုဒတိ။ ။

အဘိရတ္တာနိ၊ နုသောအခါ၌ စက်စက်နီကုန်သော။ နိလာနိ၊ ရင့်၍ ညိုကုန်ထသော။ ပဏ္ဍုနိ၊ မှည့်၍ ရော်ကုန်ထသော။ ပတိတာနိ၊ အညှာမှ ကြွေ၍ ကျကုန်ထသော။ တရုပဏ္ဍာနိ၊ တို့ကို။ ပဿန္တော၊ မြင်သည်ရှိသော်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ နိစ္စသည်၊ ကို။ ပနုဒတိ၊ ပယ်နိုင်၏။

(၄) တသ္မာ ဟိ ဗုဒ္ဓဒါယဇ္ဇံ ဘာဝနာဘိရတာလယံ။
ဝိဝိတ္တံ နာတိ မညေယျ၊ ရုက္ခမူလံ ဝိစက္ခဏောတိ။ ။

တသ္မာ ဟိ တတော ဧဝါ သာလျှင်။ ဗုဒ္ဓဒါယဇ္ဇံ ပွင့်တော်မူခြင်း၊ နိဗ္ဗာန်ကို ယူတော်မူခြင်းအခါတို့၌ မှီဝဲအပ်သောပစ္စည်းဖြစ်၍ ဘုရားရှင်၏ အမွေတော်ဖြစ်ထသော။ ဘာဝနာဘိရတာလယံ။ ဘာဝနာ၌ အလွန်မွေ့လျော်သောသူတို့၏ နေရာဖြစ်ထသော။ ဝိဝိတ္တံ၊ ထသော။ ရုက္ခမူလံ၊ ကို။ ဝိစက္ခဏော၊ ပညာရှိသည်။ နာတိ မညေယျ၊ မထေမဲ့မြင် မပြုရာ။ ဤကား ရုက္ခမူလိကင်္ဂံ၌ သမာဒါန၊ ဝိဓာန၊ ပဘေဒ၊ ဘေဒ၊ အာနိသံသဝဏ္ဏနာတည်း။

နဝမဓုတင် ပြီး၏။

----- x -----

[၁၁] အဗ္ဘောကာသိကဓုတင်ဝိနိစ္ဆယ

၁။ အဗ္ဘောကာသိကဓုတင်ကို ဆောက်တည်လိုသော ယောဂီသည်ကား-

ဆန္ဒဉ္စ ရုက္ခမူလဉ္စ ပဋိက္ခိပါမိ၊ အဗ္ဘောကာသိကင်္ဂိ သမာဒိယာမိ။

ဆန္ဒဉ္စ၊ အမိုးကိုလည်းကောင်း။ ရုက္ခမူလဉ္စ၊ သစ်ပင်ရိပ်ကိုလည်းကောင်း။ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ၎င်း၏။ အဗ္ဘောကာသိကင်္ဂိ၊ လွင်ဖြစ်သော ကောင်းကင်ရိပ်၌နေသော အလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏ အကျင့်တည်းဟူသော အကြောင်းအင်္ဂါကို။ သမာဒိယာမိ၊ ၎င်း၏။ ဤ ၂-ပါးတွင် တစ်ပါးပါးဖြင့် ဆောက်တည်အပ်၏။ ဤကား သမာဒါနတည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၁။ ၇၂)

၂။ ထိုသို့ ဆောက်တည်ပြီးသော အဗ္ဘောကာသိထေရ်အားကား တရားနာအံ့သောငှာ တရားသဘင်သို့လည်းကောင်း၊ ဥပုသ်ပြုအံ့သောငှာ ဥပုသ်အိမ်သို့လည်းကောင်း ဝင်ခြင်းငှာ ရအပ်၏။ အကယ်၍ ဝင်ပြီးမှ မိုးရွာအံ့၊ မိုးစဲရုံ နေ၍ မိုးစဲလျှင် ထွက်အပ်၏။ ဆွမ်းစားတင်း ကုပ်၊ မီးတင်းကုပ်သို့ ဝင်၍ ဝတ်ကို ပြုအံ့သောငှာလည်းကောင်း၊ ဆွမ်းစားတင်းကုပ်၌ မထေရ်တို့ကို ဆွမ်းဖြင့် နိမန့်အံ့သောငှာလည်းကောင်း၊ သူ့ကို ပါဠိသင်(ပေး)အံ့သောငှာလည်း ကောင်း၊ သူ(ထံမှ)ပါဠိကို သင်(ယူ)သဖြင့်လည်းကောင်း အမိုးသို့ ဝင်အပ်၏။ အပ၌ မကောင်းသဖြင့်ထားသော ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်တို့ကို အရိပ်သို့ သွင်းခြင်းငှာလည်းကောင်း အပ်၏။

အကယ်၍လည်း ခရီးသွားသည်ဖြစ်၍ သီတင်းကြီးတို့၏ သင်္ကန်း-အစရှိသော ပရိက္ခရာတို့ကို ကိုင်အပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ မိုးရွာလေသည်ရှိသော် ခရီးအလယ်၌ တည်သော ဇရပ်သို့ ဝင်အပ်၏။ အကယ်၍ တစ်စုံတစ်ခုကို မယူသည်ဖြစ်အံ့၊ ဇရပ်သို့ ဝင်အံ့-ဟု လျှင်စွာ မသွားအပ်။ ပကတိဖြင့်သာ သွား၍ ဝင်ပြီးသော် မိုးစဲရုံ နေ၍ စဲလျှင် ထွက်အပ်၏။ “မဂ္ဂမရွေ ဌိတံ သာလန္တိ သီဟဋ္ဌဒီပေ ဝိယ မဂ္ဂါ အနောက္ကမ္မ ဥဇကမေဝ ပဝိသိတဗ္ဗ-သာလံ” ဟု မဟာဋီကာ (၁၁၉၉)ဆိုသောကြောင့် ခရီးမှ ခွါ၍ လက်ဝဲ၊ လက်ယာ၌ တည်သော ဇရပ်သာလာသို့ မဝင်အပ်-ဟု ပြ၏။

“ရုက္ခမူလိကဿာပိ ဧသေဝ နယော” (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၁။ ၇၃) ရုက္ခမူလိကအားလည်း တရားနာသည်မှ စ၍ ခရီး၌တည်သော ဇရပ်သို့ ဝင်သည်တိုင်အောင် ဤနည်းအတူပင် ဟူလိုသတည်း။ ဤကား ဝိဓာနတည်း။

၃။ ပဘေဒအားဖြင့်ကား ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥက္ကဋ္ဌ၊ မဇ္ဈိမ၊ မုဒု-ဟူ၍ ၃-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၃-ပါးတို့တွင်-

ဥက္ကဋ္ဌအားကား သစ်ပင်ကိုလည်းကောင်း၊ တောင်ကိုလည်းကောင်း၊ ကျောင်းကိုလည်းကောင်း မှီ၍ နေခြင်းငှာ မအပ်၊ လွင်၌သာလျှင် စီဝရကုဋီကို ပြု၍ နေအပ်၏။

မဇ္ဈိမအားကား ထို ၃-ပါးတို့ကို မှီ၍ အတွင်းသို့ မဝင်မူ၍ နေခြင်းငှာ အပ်၏။

မုဒုကား ကမ်းပါးပြတ်၊ ချောက်နံပါးသည်လည်းကောင်း၊ တောင်ဝှမ်းသည်လည်းကောင်း၊ သစ်ခက်မိုးသော သာခါမဏ္ဍပ်သည်လည်းကောင်း၊ အင်းပျဉ်းပုဆိုးသည်လည်းကောင်း၊ လယ်စောင့်တို့သည် စွန့်အပ်သော၊ ထို၌တည်သော တံဆိုးသည်လည်းကောင်း အပ်၏။

ဤကား ပဘေဒတည်း။

၄။ ဘေဒအားဖြင့်ကား ဤ ၃-ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား နေခြင်းငှာ အလိုရှိသည် ဖြစ်၍ တောင်ဝှမ်း-စသည်မှ တပါးသော အမိုးသစ်ပင်သို့ ဝင်သောခဏ၌ ဓုတင်သည် ပျက်၏။ သိလျက် ထိုအမိုးသစ်ပင်ရိပ်၌ အရုဏ်တက်စေသော ခဏ၌-ဟူ၍ အင်္ဂုတ္တိုရ် ဆရာတို့ ဆိုကုန်၏။ ဤကား ဘေဒတည်း။

၅။ အာနိသံသကား အာဝါသပလိဗောဓကို ဖြတ်ရခြင်း၊ ထိနမိဒ္ဓကို ပယ်ရခြင်း၊ သိမ်းဆည်းခြင်း မရှိသည်ဖြစ်၍ သမင်၏ သွားခြင်းကဲ့သို့ နေရာ၌ မတပ်သော သွားခြင်း ရှိ၏။ ဘုရားချီးမွမ်းတော်မူခြင်း၊ စာတုဒ္ဓိသတာ-အစရှိသော ကျေးဇူးနှင့် ပြည့်စုံခြင်း ရှိ၏။

F-38-A

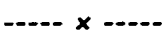
- (၁) အနဂါရိယဘာဝဿ၊ အနုရူပေ အဒုလ္လဘော။
တာရာမဏီဝိတာနမ္ပိ၊ စန္ဒဒီပပုဘာသိတော။ ။
- (၂) အဗ္ဘောကာသေ ဝသံ ဘိက္ခု၊ မိဂဘူတေန စေတသာ။
ထိနမိဒ္ဓံ ဝိနောဒေတွာ၊ ဘာဝနာရာမတံ သိတော။ ။
- (၃) ပဝိဝေကရသဿာဒံ၊ နစိရဿေဝ ဝိန္ဒတိ။
ယသ္မာ တသ္မာ ဟိ သပ္ပညော၊ အဗ္ဘောကာသေ ရတော သိယာတိ။ ။
(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ၁။ ၇၃)

(၁) အနဂါရိယဘာဝဿ၊ အိမ်ရာမထောင်သော ရဟန်း၏အဖြစ်အား။ အနုရူပေ၊ ထသော။ အဒုလ္လဘော၊ ရလွယ်ထသော။ တာရာမဏီဝိတာနမ္ပိ၊ ကြယ်တည်းဟူသော ပတ္တမြားဖြင့်ပြီးသော ဝိတာန်ရှိသော။ စန္ဒဒီပပုဘာသိတော၊ လ-တည်းဟူသော ဆီမီးဖြင့် ထွန်းလင်းထသော။

(၂) အဗ္ဘောကာသေ၊ ဌ။ မိဂဘူတေန-အပရိဂ္ဂဟဘာဝေန-မိဂဿ ဝိယ ဘူတေန၊ ငါ့နေရာ-ဟု သိမ်းဆည်းခြင်းမရှိသဖြင့် သမင်ကဲ့သို့ဖြစ်ထသော။ စေတသာ၊ မတပ်သော နှလုံးဖြင့်။ ထိနမိဒ္ဓံ၊ ကို။ ဝိနောဒေတွာ၊ ရှိ။ ဝသံ-ဝသန္တော၊ ထသော။ ဘာဝနာရာမတံ၊ ဘာဝနာ၌ မွေ့လျော်သည်၏အဖြစ်ကို။ သိတော-နိဿိတော၊ မှီထသော။

(၃) ဘိက္ခု၊ သည်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပဝိဝေကရသဿာဒံ၊ ပဝိဝေကရသတည်းဟူသော သက်သာရာ ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်ကို။ နစိရဿေဝ၊ လျှင်။ ဝိန္ဒတိ လဘတိ၊ ရ၏။ တသ္မာ ဟိ တတော ဧဝ၊ လျှင်။ သပ္ပညော၊ သည်။ အဗ္ဘောကာသေ၊ ဌ။ ရတော၊ သည်။ သိယာ၊ ၎င်း။ ဤကား အဗ္ဘောကာသိကင်္ဂ၌ သမာဒါန၊ ဝိဓာန၊ ပဘောဒ၊ ဘောဒ၊ အာနိသံသဝဏ္ဏနာတည်း။

ဒသမဇုတင် ပြီး၏။

[၁၂] သောသာနိကဇုတင်ဝိနိစ္ဆယ

၁။ သောသာနိကဇုတင်ကို ဆောက်တည်လိုသော ယောဂီသည်ကား—

န သုသာနံ ပဋိက္ခိပိမိ။ သောသာနိကဇီ သမာဒိယာမိ။

န သုသာနံ-သုသာနတော အညံ၊ သုသာန်လက္ခဏာမရှိသော တပါးသောအရပ်၌ နေခြင်းကို။ ပဋိက္ခိပိမိ၊ ၎င်း။

(န သုသာနန္တိ အသုသာနံ။ အညတ္ထော န ကာရော။ သုသာနလက္ခဏာရဟိတံ ဝသနဌာနန္တိ အဓိပ္ပါယော။ မဟာဋီကာ၊ ၁။ ၁၀၀။)

သောသာနိကင်္ဂါ၊ သုသာန်လက္ခဏာရှိသော အရပ်၌နေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏အဖြစ် တည်းဟူသော အင်္ဂါကို။ သမာဒိယာမိ၊ ဧ။၊ ဤကား သမာဒါနတည်း။

၂။ ဤ ၂-ပါးတွင် တစ်ပါးပါးဖြင့် ဆောက်တည်ပြီးသော ယောဂီသည်ကား ရွာတည် ထောင်ကုန်သောသူတို့သည် အကြင်အရပ်ကို ဤအရပ်သည်လျှင် သုသာန်တည်း-ဟု အမှတ်ထားကုန်၏။ ဖုတ်မူကား မဖုတ်သေး။ ထို၌ မနေအပ်သေး။

န ဟိ မတကသရီရေ အဇ္ဈာပိတေ တံ သုသာနံ နာမ ဟောတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၄)

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား သေသောသူ၏ အကောင်ကို မဖုတ်အပ်သေးသည် ရှိသော် အမည်မျှဖြင့် သုသာန်မဖြစ်ကောင်းသေးသောကြောင့်တည်း။ ဖုတ်ပြီးသော ကာလ မှ စ၍သော်ကား အကယ်၍ ၁၂-နှစ်တိုင်အောင် စွန့်ပြီးသော်လည်း သုသာန်မည်သည် ဖြစ်၏။ ဤ၌လည်း “ဣဒံ သုသာနန္တိ သမ္ပတမေဝ။ အသမ္ပတံ န ဝဇ္ဇတိ”ဟူ၍ ဂဏ္ဍိ၌ လာရကား ဖုတ်ငြားသော်လည်း မသမ္ပတိသော် မအပ်-ဟူလို။

ထိုသို့သော သုသာန်၌နေသော ရဟန်းသည်ကား စကြိုမဏ္ဍပ်တို့ကို ပြု၍၊ ညောင် စောင်း၊ အင်းဖျဉ်တို့ကို ခင်း၍၊ သောက်ရေးသုံးဆောင်ရေးတို့ကို ထား၍၊ တရားပေစာကို သင်၍ မနေအပ်။ ဂရုတံ ဟိ ဣဒံ ဓုတင်္ဂီ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၄)။ ဤဓုတင်ကား အလွန်လျှင် ဝန်လေးစွာ၏။ ထို့ကြောင့် ဖြစ်လတ္တံ့သောဘေးကို ဖျောက်တားခြင်းငှာ ကျောင်း၌ သံယုထေရ်ကို လည်းကောင်း၊ ရွာ၌ အကြီးအမှူးတို့ကိုလည်းကောင်း ကြားအပ်၏။ (ဓမ္မပဒ၌ကား သုသာန် စောင့်ကို ကြားအပ်၏-ဟု ဆို၏။) မမေ့မလျော့သော နှလုံးဖြင့် နေအပ်၏။ စကြိုသွားသည် ရှိသော်လည်း ထက်ဝက်သော မျက်စိဖြင့် သူကောင်ဖုတ်ရာကို ကြည့်၍ သွားအပ်၏။ သုသာန်သို့ သွားသည် ရှိသော်လည်း ခရီးမမှ ဖဲ၍ ခရီးမဟုတ်သဖြင့် သွားအပ်၏။ မထင် ရှားစေအပ်။ နေ့ကလျှင် ထိုထိုသို့သောအရပ်၌တည်သော သစ်ပင်၊ သစ်ငုတ်တို့ကို မှတ်ရာ၏။ ဤသို့ မှတ်မှလျှင် ညဉ့်အခါ ကြောက်ခြင်း မဖြစ်လတ္တံ့သတည်း။

ဘီလူး၊ ပြိတ္တာတို့သည် ညဉ့်အခါ၌ ဟစ်ကြွေး၍ လှည့်သွားသည်ကို မြင်သော်လည်း တစ်စုံတစ်ခုသော အဋ္ဌိခဲ၊ လှင်ကန်ဖြင့် မပစ်ခတ်အပ်။ တစ်နေ့မျှလည်း သုသာန်သို့ မသွားဘဲ နေခြင်းငှာ မအပ်။ နေ့တိုင်း သွားအပ်၏။ အင်္ဂုတ္တရဘာဏကဆရာတို့သော်ကား မဇ္ဈိမယံ ကို သုသာန်၌ နေ၍ ပစ္ဆိမယံ၌ ကျောင်းသို့ ပြန်ခြင်းငှာ အပ်၏-ဟူကုန်၏။ ဓမ္မပဒ၌ကား ညအခါ၌ အများတကာအိပ်မှ သုသာန်သို့ လာရ၏။ အများတကာ မနိုးခင် ကျောင်းသို့

ပြန်အပ်၏။ နေ့ကို မသွား၊မပြန်အပ်၊ ပျင်းခြင်းကိုလည်း မဖြစ်စေအပ်။ အားထုတ်အပ်သော လုံ့လရှိသည် ဖြစ်ရာ၏။ မစဉ်းလဲ၊ မလှည့်ပတ်သည်ဖြစ်၍ ကလျာဏဇ္ဈာသယရှိသည် ဖြစ်ရာ၏-ဟု လာ၏။ အမနုဿတို့သည် ချစ်အပ်သော နှမ်းလှော်၊ မုန့်၊ ပဲ၊ ထမင်း၊ ငါး၊ အမဲ၊ နို့ရည်၊ ဆီ၊ တင်လဲ-အစရှိသော ဖုတ်၊ကင်၊လှော်၊သင်းသော ခဲဖွယ်၊စားဖွယ်တို့ကို မမှီဝဲအပ်၊ ဒါယကာတို့၏ အိမ်သို့လည်း မဝင်အပ်။ ဤကား ဝိဇာနတည်း။

၃။ ပဘေဒအားဖြင့်ကား ဤယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ဥက္ကဋ္ဌ၊ မဇ္ဈိမ၊ မုဒု-ဟူ၍ ၃-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို ၃-ပါးတို့တွင်-

ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား အကြင်သူသာန်၌ မပြတ်သော ဖုတ်ခြင်း၊ မပြတ်သော နံခြင်း၊ မပြတ်သော ငိုကြွေးခြင်း ရှိ၏။ ထိုအရပ်၌သာ နေအပ်၏။

မဇ္ဈိမအားကား ထို ၃-ပါးတွင် တစ်ပါးပါးရှိသော်လည်း နေအပ်၏။

မုဒုအားကား ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် သူသာန်၏လက္ခဏာသို့ ရောက်ကာမျှပင်လျှင် နေအပ်၏။

ဤကား ပဘေဒတည်း။

၄။ ဘေဒအားဖြင့်ကား ဤ ၃-ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အားလည်း သူသာန် လက္ခဏာ မရှိသောအရပ်၌နေသော် ပျက်၏။ မနီးမဝေးသော၊ သွားလွယ်၊လာလွယ်သော သူသာန်သို့ လာသောသူတို့အား မထင်ရှားသောကျောင်း၌ နေခြင်းသည်လျှင် သူသာန်၌ နေသည် မည်၏-ဟု သိရာ၏။ ဤကား ဘေဒတည်း။

၅။ အာနိသံသအားဖြင့်ကား မရဏဿတိကို ကောင်းစွာရခြင်း၊ အပ္ပမာဒဝိဟာရ ရှိသောအဖြစ်၊ အသုဘနိမိတ်ကို ရခြင်း၊ ကာမရာဂကို ပယ်ရခြင်း၊ ကိုယ်၏အဖြစ်ကို မပြတ် မြင်ရခြင်း၊ သံဝေဂများသောအဖြစ်၊ အာရောဂျမဒ-အစရှိသည်ကို ပယ်ရခြင်း၊ ကြောက် လန့်ဖွယ်သော အာရုံ၌ သည်းခံနိုင်ခြင်း၊ နတ်တို့၏ အလေးပြုအပ်သောအဖြစ်၊ အပ္ပိစ္ဆတာ- အစရှိသည် အားလျော်သောအဖြစ်-အစရှိသည်တို့ကို ရကုန်၏။

- (၁) သောသာနိကဉ္စိ မရဏာနုသတိပ္ပဘာဝါ၊ နိဗ္ဗာနတမ္ပိ န ဖုသန္တိ ပမာဒဒေါသာ။
သမ္မဿတော စ ကုဏပါနိ ဗဟုနိ တဿ၊ ကာမာနုဘာဝဝသဂမ္ပိ န ဟောတိ စိတ္တံ။
- (၂) သံဝေဂ'မေတိ ဝိပုလံ န မဂံ ဥပေတိ၊ သမ္မာ အထော ယဇူတိ နိဗ္ဗုတိ'မေသမာနော။
သောသာနိကင်္ဂ'မိတိ'နေကဂုဏာဝဟတ္တာ၊ နိဗ္ဗာနနိန္ဒဟဝယေန နိသေဝိတဗ္ဗန္တိ။ ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၅)

(၁) သောသာနိကံ၊ သုသာန်၌။ မရဏာနုသတိပွဘာဝါ-မရဏာနုသတိယာ အာနု-
ဘာဝေန၊ ဖြင့်။ နိဒ္ဒါဂတံပိ-သုတ္တံ သုပိနန္တေနာပိ၊ အိပ်စဉ်၌ ဖြစ်သော အိပ်မက်ဖြင့်လည်း။
ပမာဒဒေါသာ၊ မေ့လျော့ခြင်းတည်း-ဟူသော ဒေါသတို့ကို။ န ဖုသန္တိ၊ မတွေ့ကုန်။ ဗဟူနိ၊
ကုန်သော။ ကုဏပါနိ၊ တို့ကို။ သမ္ပဿတော စ၊ မြင်သောအားဖြင့်လည်း။ တဿ၊ ၏။
စိတ္တံ၊ သည်။ ကာမာနုဘာဝဝသဂမ္ဘိ၊ ကာမရာဂသို့ အစဉ်လိုက်ခြင်းသည်လည်း။ န ဟောတိ၊
မဖြစ်။

(၂) ဝိပုလံ၊ ထသော။ သံဝေဂံ၊ သို့။ ဧတိ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ မဒံ၊ ယစ်ခြင်းသို့။ န ဥပေတိ၊
မရောက်။ အထော၊ ထိုမှတစ်ပါးလည်း။ နိဗ္ဗုတိံ၊ ကို။ ဒေမာနေော၊ လျက်။ သမ္မာ၊ စွာ။
ယဇ္ဇတိ ဝါယမတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ အနေကဂုဏာဝဟတ္တာ၊ များစွာသော ကျေးဇူးတို့ကို
ရွက်ဆောင်တတ်သောကြောင့်။ နိဗ္ဗာနနိန္ဒဟဒယေန၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ချိုင့်ဝှမ်းသော နှလုံးရှိသော
ယောဂီသည်။ သောသာနိကင်္ဂံ၊ ကို။ နိသေဝိတဗ္ဗံ၊ ၏။

ဤကား သောသာနိကင်္ဂံ၌ သမာဒါန၊ ဝိဓာန၊ ပဘောဒ၊ ဘောဒ၊ အာနိသံသဝဏ္ဏနာတည်း။

ဧကောဒသမဓုတင် ပြီး၏။

----- x -----

[၁၃] ယထာသန္တတိကဓုတင်္ဂဝိနိစ္ဆယ

၁။ ယထာသန္တတိကဓုတင်ကို ဆောက်တည်လိုသော ယောဂီသည်ကား-

သေနာသနလောလုပွံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ယထာသန္တတိကင်္ဂံ သမာဒိယာမိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၅)

သေနာသနလောလုပွံ၊ ရဟန်း ၁-ပါးကို ထစေခြင်း၊ တိုးဝှေ့၍ အိပ်ခြင်း-အစရှိ
သော သေနာသနလောလုပွကို။ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ၏။ ယထာသန္တတိကင်္ဂံ၊ ကို။ သမာဒိယာမိ၊
၏။ ဤ ၂-ပါးတွင် တစ်ပါးပါးဖြင့် ဆောက်တည်ရာ၏။ ဤကား သမာဒါနတည်း။

၂။ ထိုယထာသန္တတိကယောဂီသည်ကား အကြင်ကျောင်းကို 'ဤကျောင်းသည် အရှင်
ဘုရားအား ရောက်၏'-ဟူ၍ ဝါစဉ်အားဖြင့် ကျောင်းဝေးသော ရဟန်းသည် ညွှန်ပြအပ်၏။
ထိုသို့ပြသော ကျောင်းကိုသာလျှင် နှစ်သက်အပ်၏။ တပါးသော သီတင်းငယ်တို့ကို မထစေ
အပ်။ ဤကား ဝိဓာနတည်း။

၃။ ပဘောဒအားဖြင့်ကား ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥက္ကဋ္ဌ၊ မဇ္ဈိမ၊ မုဒု-ဟူ၍ ၃-ပါး အပြားရှိ၏။

ထို ၃-ပါးတို့တွင်-

ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား မိမိအား ရောက်သောကျောင်းကို ဝေးသလော၊ နီး၏လော၊ အမနုဿဒီယဇာတိက-အစရှိသော ဘေးတို့ဖြင့် နှောင့်ယှက်သလော-ဟူ၍လည်း ကောင်း၊ ပူသလော၊ ချမ်းသလော-ဟူ၍လည်းကောင်း မေးခြင်းငှာ မရအပ်။

မဇ္ဈိမအားကား မေးခြင်းငှာ အပ်၏။ သွား၍သော်ကား မကြည့်အပ်။

မုဒုအားသော်ကား သွား၍ ကြည့်ဦး၍ ဝိဝေက-အစရှိသည်ကို မရသာ၍ မကြိုက်သော် စိတ်သပ္ပာယ်နှင့် လျော်သော သူမနေသော တပါးသောကျောင်းကို ယူခြင်းငှာ ရအပ်၏။

ဤကား ပဘောဒတည်း။

၄။ ဘောဒအားဖြင့်ကား ဤ ၃-ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အားလည်း သူ့ကို ထစေခြင်း တည်းဟူသော လောလုပ္ပသည် ဖြစ်သောခဏ၌ ဓုတင်ပျက်၏။ ဤကား ဥက္ကဋ္ဌအား မေးခြင်း၊ မဇ္ဈိမအား သွား၍ ကြည့်ခြင်း၊ မုဒုအား ထစေခြင်း၊ တစ်နည်းကား သူမနေသော တပါးသောကျောင်းကို ယူခြင်းသည်သာ လောလုပ္ပ မည်၏။ ထိုတွင် ထစေ၍ ယူခြင်းတည်း ဟူသော လောလုပ္ပသာလျှင် ဓုတင်ကို ပျက်စေ၏။ ထို့ကြောင့်-

မုဒုကဿ အသတိ ရောဂေ ယထာ ဂါဟိတံ ပဟာယ အရညဿ သေနာသနဿ ဂဟဏံ လောလုပ္ပံ။ မဇ္ဈိမဿ ဂန္ဓာ ဩလောကနာ။ ဥက္ကဋ္ဌဿ ပုစ္ဆနာ။ သဗ္ဗေသံပိ ဥဋ္ဌာပေတွာ ဂဟဏေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။

ဟူ၍ မဟာဋီကာ (၁။၁၀၂)ဆရာ ဆိုတော်မူသတည်း။ ဤကား ဘောဒတည်း။

ဤဓုတင်ကိုကား ရှေး၌ သံယိကကျောင်းကို သံယိကပရိဘောဂဖြင့် သီတင်းကြီးစဉ် ပရိဘုတ်၏။ သီတင်းကြီးလာလျှင် ရသောကျောင်းကို ရည်၍ ထားသတည်း။ ယခုအခါ၌ ထိုသို့ သံယိကပရိဘောဂအားဖြင့် သုံးဆောင်သောကျောင်း မရှိရကား ယထာလာဘ အားဖြင့် ဆောက်တည်ရာ၏။

၅။ အာနိသံသကား “ယံ လဒ္ဓံ တေန တုဋ္ဌဗ္ဗံ” (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၅)ဟူသော အဆုံးအမတော် ကို ကျင့်ခြင်း၊ “သဗြဟ္မစာရိနံ ဟိတေ သိတာ” သီတင်းသုံးဖော်တို့၏ အကျိုးကို လိုခြင်း၊ ဟိန၊ ပဏီတ-ဟူသော အကြံကို စွန့်ခြင်း၊ ဤသူနှင့် သင့်၏၊ ဤသူနှင့် မသင့်-ဟူသည်ကို ပယ်ရခြင်း၊ အတြိစ္ဆတာ၏ တံခါးကို ပိတ်ခြင်း၊ အပ္ပိစ္ဆတာ-အစရှိသည်တို့အား အစဉ်အား လျော်စွာ ဖြစ်ခြင်းတည်း။

(၁) ယံ လဒ္ဓံ တေန သန္တုဋ္ဌော၊ ယထာသန္တတိကော ယတိ။
နိဗ္ဗိကပေါ၊ သုခံ သေတိ၊ တိဏသန္တရဏေသုပိ။ ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၆)

ယထာ သန္တတိကော၊ သော။ ယတိ၊ သည်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယံ သေနာသနံ၊ ကို။ လဒ္ဓံ၊ ၎င်း။ တေန၊ ဖြင့်။ သန္တုဋ္ဌော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ တိဏသန္တရဏေသုပိ၊ မြက်ဖြင့်ဖြစ်သော အခင်းတို့၌လည်း။ နိဗ္ဗိကပေါ၊ မအောက်မေ့သည်ဖြစ်၍။ သုခံ၊ စွာ။ သေတိ၊ အိပ်၏။

(၂) န သော ရဇ္ဇတိ သေဋ္ဌမိ၊ ဟိနံ လဒ္ဓါ န ကုပ္ပတိ။
သဗြဟ္မစာရိနဝကော၊ ဟိတေန အနုကမ္ပတိ။ ။

သော၊ သည်။ သေဋ္ဌမိ သေဋ္ဌသေနာသမိ၊ ၌။ န ရဇ္ဇတိ၊ မတပ်။ ဟိနံ လဒ္ဓါ၊ အယုတ်ကို ရသော်လည်း။ န ကုပ္ပတိ၊ အမျက်မထွက်။ သဗြဟ္မစာရိနဝကော၊ သီတင်းသုံးဖော် အငယ်တို့ကို။ ဟိတေန ဟိတစိတ္တေန၊ ဖြင့်။ အနုကမ္ပတိ၊ ၎င်း။

(၃) တသ္မာ အရိယသတာစိတ္တံ၊ မုနိပုဂံဝဝဏ္ဏိတံ။
အနုယုဇ္ဇေထ မေဓာဝီ၊ ယထာသန္တတရာမတန္တိ။ ။

တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အရိယသတာစိတ္တံ၊ အရိယာသူတော်ကောင်းတို့၏ အကျင့်ဖြစ်ထသော။ မုနိပုဂံဝဝဏ္ဏိတံ၊ နွားတကာတို့၏ အကြီးဖြစ်ထသော နွားလားဥသဘကဲ့သို့ ရဟန်းတကာတို့၏ အကြီးဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် ချီးမွမ်းအပ်ထသော။ ယထာသန္တတရာမတံ ယထာ ဥဒ္ဓိဋ္ဌေ သေနာသနေ ရတိ၊ ပြုအပ်ပြီးသော ကျောင်း၌ မွေ့လျော်သောအဖြစ်ကို။ မေဓာဝီ၊ သည်။ အနုယုဇ္ဇေထ၊ ရာ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၆)

ဤကား ယထာသန္တတိကင်္ဂ်၌ သမာဒါန၊ ဝိဓာန၊ ပဘေဒ၊ ဘေဒ၊ အာနိသံသဝဏ္ဏနာတည်း။

ရွှါဒသမဓုတင် ပြီး၏။

----- x -----

[၁၄] နေသန္တိကဓုတင်္ဂဝိနိစ္ဆယ

၁။ နေသန္တိကဓုတင်္ဂကို ဆောက်တည်လိုသော ယောဂီသည်ကား-

သေယျံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ နေသန္တိကင်္ဂံ သမာဒိယာမိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၆)

သေယျံ၊ အိပ်ရာအုံး၌ ဦးခေါင်းချ၍ အိပ်ခြင်းတည်းဟူသော ဣရိယာပုထ်ကို။ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ၎င်း။ (ဤသို့ ဣရိယာပုထ်ကို ပယ်သဖြင့် ဣရိယာပုထ်၏ တည်ရာဖြစ်သော အိပ်ရာကို

ပယ်၏။ ထို့ကြောင့် မဟာဋီကာ (၁။၁၀၂)၌ “သေယန္တိ ဣရိယာပထလက္ခဏံ သေယျံ။ တပုဋိက္ခေပေနေဝ ဟိ တဒတ္တာ “မဇ္ဈော ဘိသိ”တိ ဧဝမာဒိကာ သေယျာ ပဋိက္ခိတ္တာ ဧဝ ဟောတိ”ဟူ၍ ပြတော်မူ၏။

နေသဇ္ဇိကင်္ဂါ၊ ထိုင်ခြင်း၊ ဣရိယာပုထ်ဖြင့် နေသော အလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော အင်္ဂါကို။ သမာဒိယာမိ၊ ၎င်း။ ဤ ၂-ပါးတွင် တစ်ပါးပါးဖြင့် ဆောက် တည်အပ်၏။ ဤကား သမာဒါနတည်း။

၂။ ထိုနေသဇ္ဇိကင်္ဂါယောဂီသည်ကား ညဉ့် ၃-ယာမ်တို့တွင် တစ်ပါးပါးသော ယာမ်၌ ထ၍ စကြိုသွားအပ်၏။ ထိုစကားသည် ဆိုသင့်စွ။ အိပ်မေ့လျက် ညဉ့် ၃-ယာမ်ပတ်လုံး သွားသည်ရှိသော် အနာဖြစ်ခဲ့ရာ၏။ ညဉ့် ၃-ယာမ်ပတ်လုံး ထိုင်နေခြင်းငှာလည်း မခံနိုင်။ ညဉ့် ၃-ယာမ်ပတ်လုံးလည်း မရပ်နိုင်။ ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးတွင် အိပ်ခြင်း၊ လျောင်းခြင်း ဣရိယာပုထ်သည်လျှင် မအပ်သတည်း။ ကြွင်းသရွေ့သည် အပ်သည်သာ ဖြစ်၏။

စုတ္တဋီကာ၌ကား အိပ်မေ့ခြင်းကို ဖျောက်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးပြုစိမ့်သောငှာ ဤစုတင်ကို ခွင့်ပြုတော်မူသတည်း။ ထို့ကြောင့် မဇ္ဈိမယာမ်ကို ထိုင်လျက် အိပ်၍ ထိုမှ တပါးသော ယာမ်တို့၌ ထခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ စကြိုသွားခြင်းတို့ဖြင့် မနသိကာရကို ပြုအပ်၏- ဟူသော အနက်ကို ရည်၍ “ဧကံ ယာမံ ဥဋ္ဌာယ စကံမိတဗ္ဗံ” (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၆)ဟု မိန့်တော်မူ၏- ဟု ဆို၏။ ဤစကား သင့်မြတ်၏။ ဤကား ဝိဇာနတည်း။

၃။ ပဘေဒအားဖြင့်ကား ဤယောဂီသည်လည်း ဥက္ကဋ္ဌ၊ မဇ္ဈိမ၊ မုဒုအားဖြင့် ၃-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၃-ပါးတို့တွင်-

ဥက္ကဋ္ဌအားကား နောက်မှီတံကဲသည်လည်းကောင်း၊ ပုဆိုးဖြင့် ပတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အာယောဂပတ်သည်လည်းကောင်း မအပ်။

မဇ္ဈိမပုဂ္ဂိုလ်ကား ဤ ၃-ပါးတွင် တစ်ပါးပါး အပ်၏။

မုဒုအားကား နောက်မှီတံကဲသည်လည်းကောင်း၊ ပုဆိုးဖြင့် ပတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အာယောဂပတ်သည်လည်းကောင်း၊ အုံးသည်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စင်သည်လည်းကောင်း၊ သတ္တင်သည်လည်းကောင်း အပ်၏။

ထိုပဉ္စင်သည်ကား အပေါင်း ၄-ခုဖြင့်ဖွဲ့သော အထက်အတန်ငယ်ရှည်သော ဖထိုင် အင်းပျဉ်ငယ်၌လည်းကောင်း၊ လေးထောင့်ပျဉ်၌လည်းကောင်း နောက်မှီတံကဲကို တပ်၍ ပြုသော အင်းပျဉ်ငယ်တည်း။ ထိုပဉ္စင်တွင် လက်ဝဲ၊ လက်ယာဖြစ်သော နံပါး ၂-ဖက်၌ အမှီလက်ရုံး တပ်ပြန်၍ ပြုသော အင်းပျဉ်နေရာသည်ကား သတ္တင် မည်၏။ ထိုသို့သော

သတ္တင်္ဂသည်ကား မိဋ္ဌာဘယထေရ်အား ပြုကုန်၏။ (သတ္တင်္ဂကိုကား မိဋ္ဌာဘယထေရ် ပြု၏။) ထေရ်လည်း အနာဂါမ်ဖြစ်ဦး၍ နိဗ္ဗာန်ပြုလေသတတ်။ ဤကား ပဘေဒတည်း။

၄။ ဘေဒအားဖြင့်ကား ဤ ၃-ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကား အိပ်လိုသော စိတ်ဖြင့် လျောင်းခြင်း-ဟူသော ဣရိယာပုထ်ကို ပြုသောခဏ၌ ဓုတင်သည် ပျက်၏။ ဤကား ဘေဒတည်း။

၅။ အာနိသံသကား “သေယျသုခံ ပဿသုခံ မိဒ္ဓသုခံ အနုယုတ္တော ဝိဟရတိ” (ဒီ၊၃။၁၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၆)ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော စေတောဝိနိဗန္ဓကို ဖြတ်ရခြင်း၊ ခပ်သိမ်းသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ယှဉ်သောသူအား သပ္ပာယ်ရခြင်း ကြည်ညိုဖွယ်သော ဣရိယာပုထ်ရှိ၏။ ဝိရိယာရမ္ဘအား အစဉ်လျော်ခြင်း၊ ကောင်းစွာကျင့်သော ပဋိပတ္တိတို့၏ ပွားခြင်းတို့ကို ရ၏။

(၁) အာဘုဇိတ္တာန ပလ္လင်္ဂီ၊ ပဏိဓာယ ဥရံ တနံ။
နိသီဒန္တော ဝိကမ္ပေတိ၊ မာရဿ ဟဒယံ ယတိ။ ။

ပလ္လင်္ဂီ၊ ကို။ အာဘုဇိတ္တာန၊ ၍။ တနံ-ဥပရိမကာယံ၊ အထက်အဖို့ဖြစ်သော ကိုယ်ကို။ ဥရံ၊ စွာ။ ပဏိဓာယ၊ ၍။ နိသီဒန္တော၊ ထသော။ ယတိ၊ သည်။ မာရဿ၊ မာရ် နတ်သား၏။ ဟဒယံ၊ ကို။ ဝိကမ္ပေတိ-စာလေတိ၊ အာဏာကို လွန်သည်ဖြစ်၍ တုန်လှုပ်စေ၏။

(၂) သေယျသုခံ မိဒ္ဓသုခံ၊ ဟိတ္တာ အာရဒ္ဓဝိရိယော။
နိသဇ္ဇာဘိရတော ဘိက္ခု၊ သောဘယန္တော တပေါဝနံ။ ။

သေယျသုခံ၊ အိပ်ခြင်း သုခကိုလည်းကောင်း။ မိဒ္ဓသုခံ၊ ငိုက်မျည်းခြင်း သုခကို လည်းကောင်း။ ဟိတ္တာ၊ ၍။ အာရဒ္ဓဝိရိယော၊ ဝိပဿနာ၌ အားထုတ်အပ်သော လုံ့လ ရှိသည်ဖြစ်၍။ နိသဇ္ဇာဘိရတော၊ ထိုင်ခြင်း၌ အလွန်မွေ့လျော်သော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ တပေါ-ဝနံ၊ ခြိုးခြံသောအကျင့်ကို ကျင့်ရာဖြစ်သော တောကို။ သောဘယန္တော၊ တင့်တယ်စေလျက်။

(၃) နိရာမိသံ ပီတိသုခံ၊ ယသ္မာ သမဓိဂစ္ဆတိ။
တသ္မာ သမနုယုဇ္ဈေယျ၊ ဝီရော နေသဇ္ဇိကံ ဝတန္တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၆-၇၇)

နိရာမိသံ၊ ၅-ပါးသော ကာမဂုဏ်တည်းဟူသော အာမိသကင်းထသော။ ပီတိသုခံ၊ ကို။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ သမဓိဂစ္ဆတိ၊ ရ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝီရော၊ သည်။ နေသဇ္ဇိကံ၊ သော။ ဝတံ ဓုတင်္ဂီ၊ ဓုတင်ဝတ်ကို။ သမနုယုဇ္ဈေယျ၊ ကောင်းစွာ ယှဉ်ရာ၏။

ဤကား နေသဇ္ဇိကင်္ဂ၌ သမာဒါန၊ ဝိဓာန၊ ပဘေဒ၊ ဘေဒ၊ အာနိသံသ ဝဏ္ဏနာတည်း။

ဤတွင်ရှေ့ ဓုတင် ၁၃-ပါး ပြီး၏။

အရှင်ဗာကုလကဲ့သို့ မိမိကား ဓုတင်ဖြင့် ကိလေသာကို ခါ၏။ သူ့ကိုမူကား ဓုတင်ဖြင့် မဆုံးမ။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား 'ဓုတော န ဓုတဝါဒေါ' မည်၏။

အရှင်ဥပနန်ကဲ့သို့ မိမိမူကား ဓုတင်ဖြင့် ကိလေသာကို မခါ။ သူ့(တပါး)ကိုမူကား ဓုတင်ဖြင့် ဆုံးမ၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား 'န ဓုတော ဓုတဝါဒေါ' မည်၏။

အရှင်လာဠုဒါယီကဲ့သို့ မိမိလည်း ဓုတင်ဖြင့် ကိလေသာကို မခါ။ သူ့(တပါး)ကိုလည်း ဓုတင်ဖြင့် မဆုံးမ။ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကိုကား 'န ဓုတော န ဓုတဝါဒေါ' မည်၏။

အရှင်သာရိပုတြာကဲ့သို့ မိမိလည်း ဓုတင်ဖြင့် ကိလေသာကို ခါ၏။ သူ့(တပါး)ကိုလည်း ဓုတင်ဖြင့် ဆုံးမ၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား 'ဓုတော စေဝ ဓုတဝါဒေါ စ' မည်၏။

၃။ ဓုတဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ-ဟူသည်ကား-

^၁အပ္ပိစ္ဆတာ,

^၂သန္တုဒ္ဓိတာ,

^၃သလ္လေခတာ,

^၄ပဝိဝေကတာ,

^၅က္ကမတ္ထိတာ -

ဟူသော ဤ ၅-ပါးကုန်သော ဓုတစေတနာ၏ အရဖြစ်ကုန်သော တရားတို့ကိုလည်း သိအပ်ကုန်၏-ဟူလိုသော်။

ထို ၅-ပါးတို့တွင် အပ္ပိစ္ဆတာ, သန္တုဒ္ဓိတာကား အလိုနည်းခြင်း, ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း ဖြစ်သော အလောဘစေတသိက်တည်း။ သလ္လေခတာ, ပဝိဝေကတာတို့သည်ကား ခေါင်းပါးခြင်း, ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းသဘောကြောင့် အလောဘ၌လည်းကောင်း, အမောဟ၌လည်းကောင်း အကျုံးဝင်ကုန်၏။ ဤမျှကုန်သော ဓုတင်ဂုဏ်တို့သည် ရှိကုန်၏-ဟု သိတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်တည်း-ဟူသော ဉာဏ်သည် က္ကမတ္ထိတာ မည်၏။

က္ကမေဟိ ကုသလဓမ္မေဟိ အတ္ထိ က္ကမတ္ထိ။ပ။ တံ ဉာဏံ က္ကမတ္ထိတာ။ (မဟာဋီပိ၁၁၀၅)

ထို ၂-ပါးတို့တွင် အလောဘဖြင့်ကား ပဋိက္ခေပဝတ္ထုတို့၌ တပ်သော ဝတ္ထုကာမကို ခါ၏။ အမောဟဖြင့်ကား ထိုဝတ္ထုတို့၌ အပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်းသောမောဟကို ခါ၏။ အလောဘဖြင့်လည်း ခွင့်ပြုတော်မူသည်ကို မှီဝဲခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂကို ခါ၏။ အမောဟဖြင့်ကား ဓုတင်တို့၌ အတိသလ္လေခအားဖြင့်ဖြစ်သော အတ္တကိလမထာနုယောဂကို ခါ၏။ ထို့ကြောင့် ဤတရားတို့သည် ဓုတဓမ္မ မည်ကုန်၏-ဟူ၍ သိအပ်၏ ဟူလိုသော်။

၄။ ဓုတင်္ဂီနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ-ဟူသည်ကား ဆိုအပ်ပြီးသော ပံသုကူလိကာ ။လ။ နေသဇ္ဇိကင်္ဂ-ဟူသော ၁၃-ပါးသော ဓုတင်တို့ကို သိအပ်ကုန်၏ဟူလိုသော်။

၅။ ကဿ ဓုတင်သေဝနာ သပ္ပါယာ-ဟူသော ပုစ္ဆာ၏အဖြေ အဖွင့်သော်ကား ရာဂ စရိုက်ပြောသောသူအားလည်းကောင်း၊ မောဟစရိုက်ပြောသောသူအားလည်းကောင်း လျောက်ပတ်၏။

အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူကား ဓုတင်ကို မှီဝဲခြင်းသည်ကား ဒုက္ခပဋိပဒါသည် လည်းကောင်း၊ သလ္လေခဝိဟာရသည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ဒုက္ခပဋိပဒါ-ဟူသော ဆင်းရဲ ခြိုးခြံသောအကျင့်ကို မှီ၍လည်း ရာဂငြိမ်း၏။ သလ္လေခ-ဟူသော ကိလေသာကို ခေါင်းပါး (စေ)ခြင်းကို မှီ၍ မမေ့မလျော့သောသူအားလည်း မောဟသည် ပယ်အပ်၏။ အာရညိကင်္ဂ၊ ရုက္ခမူလိကင်္ဂတို့ကို မှီဝဲခြင်းသည်လည်း ဒေါသစရိုက်ပြောသောသူအား လျောက်ပတ်၏။ ထိုစကား သင့်စွ။ ထိုသို့သောအရပ်၌ တစ်စုံတစ်ယောက်နှင့် မထိပါးမူ၍ နေသောအားဖြင့် ဒေါသသည် ငြိမ်း၏။ ဤကား ဓုတင်တို့ကို ဝေဖန်သောအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝဏ္ဏနာတည်း။

သမာသဗျာသတော-ဟူသည်ကား ဤဓုတင်တို့သည်ကား အကျဉ်းအားဖြင့် ၃-ပါးကုန်သော သီသင်္ဂ၊ ၅-ပါးကုန်သော အသမ္ဘိန္နင်္ဂတို့၏အစွမ်းဖြင့် ၈-ပါးသာ ပြားကုန်၏။ ထိုတွင် သပဒါနစာရိကင်္ဂ၊ ဧကာသနိကင်္ဂ၊ အဗ္ဗောကာသိကင်္ဂ-ဟူသော ၃-ပါးတို့သည် သီသင်္ဂ မည်ကုန်၏။ ထိုစကားသည် သင့်စွ။

- သပဒါနစာရိကင်္ဂကို စောင့်သည်ရှိသော် ပိဏ္ဏပါတိကင်္ဂကိုလည်း စောင့်သည် မည် လတ္တံသတည်း။
- ဧကာသနိကင်္ဂကို စောင့်သည်ရှိသော် ပတ္တပိဏ္ဏိကင်္ဂ၊ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂတို့ကိုလည်း စောင့်လွယ်သည် ဖြစ်လတ္တံသတည်း။
- အဗ္ဗောကာသိကင်္ဂကို စောင့်သောသူအား ရုက္ခမူလိကင်္ဂ၊ ယထာသန္တတိကင်္ဂ၌ စောင့် ဖွယ်မည်သည် အဘယ်မှာ ရှိတော့အံ့နည်း။

ထို့ကြောင့် ဤ ၃-ပါးသော ဓုတင်တို့သည် ဝင်အပ်သော အစိတ်ရှိသောကြောင့် သီသင်္ဂ၊ ဥတ္တမင်္ဂ မည်ကုန်၏။ ခေါင်းတည် မည်ကုန်၏-ဟူလိုသော်။ ဤ၌ သပဒါနစာရိမဇ္ဈိမ သည် ပိဏ္ဏပါတိဥက္ကဋ္ဌနှင့် အလားတူသောကြောင့် သပဒါနစာရိကို စောင့်လျှင် ပိဏ္ဏပါတိက ပြီးတန်စေ။ ထို့အတူ အဗ္ဗောကာသိကင်္ဂကို စောင့်လျှင်လည်း ၂-ပါးစုံ ပြီးတန်စေ။

ဧကာသနိကင်္ဂ၌ ဧကာသနိကဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်သည် သပိတ်၌ ရှိသရွေ့ကိုလည်း ဘုဉ်းပေး၏။ ဒုတိယဘာဇနကိုလည်း သာယာ၏။ ထမင်းခဲ၊ အမဲခဲကိုလည်း ဖဲ့၍ ဘုဉ်းပေး အပ်၏။ ပတ္တပိဏ္ဏိကဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်မူကား ဒုတိယဘာဇနကိုလည်း မသာယာ၊ ငါးဇိုးပစ်စရာ ခွက်ကိုလည်း မသာယာ၊ ထမင်းခဲ၊ အမဲခဲကိုလည်း ဖဲ့၍ မဘုဉ်းပေး။

ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကသည်လည်း တစ်လုပ်မျှကို စား၍ မြစ်မိသည်ရှိသော် ထိုမှ ကြွင်းသည်ကို မဘုဉ်းပေး။ ထိုသို့လျက် အဘယ့်ကြောင့် ဧကာသနိကကို စောင့်ကြားပြီးကြောင်း အဘယ်နည်းဟူမူကား ပတ္တပိဏ္ဍိကယောဂီသည် သပိတ် ၁-လုံးနှင့် ၂-ကြိမ်၊ ၃-ကြိမ် ဘုဉ်းပေးသော်လည်း ဓုတင်မပျက်။ ဒုတိယဘာဇနကို သာယာမှလျှင် ဓုတင်ပျက်၏။

ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကသည်လည်း ပဝါရိတ် မသင့်သည်ရှိသော် ၂-ကြိမ်၊ ၃-ကြိမ် ဘုဉ်းပေးရ၏။ ပဝါရိတ်သင့်လျက် အတိရိတ်ဘောဇဉ်ကို ဘုဉ်းပေးမှ ဓုတင်ပျက်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ၃-ပါးလုံးကို တပြိုင်နက် ဆောက်တည်၍ ဧကာသနိကကိုသာ စောင့်သည် ရှိသော် ပတ္တပစ္ဆိက၊ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကတို့၌ မဇ္ဈိမ၊ မုဒုကသည်လည်း ပြီးနှင့်၏။ ဤသို့ ယေဘုယျအားဖြင့် ၁-ပါးကို စောင့်လျှင် ၃-ပါးလုံးပြီးသည်ကို ရည်၍ ဧကာသနိကကို သီသင်္ဂ ဆိုသတည်း။ ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကား ပတ္တပိုဏ်၊ ခလုပစ္ဆာဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်တို့သို့ လိုက်၍ ထမင်းခဲ၊ အမဲခဲကို မဖဲ့ခြင်း၊ ပဝါရိတ်သင့်သောအခါ သပိတ်၌ ကြွင်းသည်ကို မဘုဉ်းပေးခြင်းတို့ကိုပြု၍ ဥက္ကဋ္ဌ ၃-ပါးလုံး ညီစေရာ၏။ ဤကား သီသင်္ဂအဆုံးအဖြတ်တည်း။

- °အာရညိကင်္ဂ်၊ ၂ပံသုကူလိကင်္ဂ်၊ ၃တေစီဝရိကင်္ဂ်၊
- ၄နေသဇ္ဇိကင်္ဂ်၊ ၅သောသာနိကင်္ဂ် -

ဟူသော ဤ ၅-ပါးတို့သည်ကား တပါးသောဓုတင်တို့နှင့် မရောသောကြောင့် အသမ္ဘိန္နင်္ဂ် မည်၏။ ဤ ၃-ပါးနှင့် ၅-ပါးက ပေါင်းသော် ၈-ပါးသာ ဖြစ်၏။ တဖန်တုံလည်း-

- သင်္ကန်းနှင့် ယှဉ်သည် ၂-ပါး၊ - ဆွမ်းနှင့် ယှဉ်သည် ၅-ပါး၊
- သေနာသနနှင့် ယှဉ်သော ၅-ပါး၊ - ဝီရိယနှင့် ယှဉ်သည် ၁-ပါး၊

ဤသို့အားဖြင့် ၄-ပါးပြား၏။ ထို ၄-ပါးတို့တွင်-

- ပံသုကူလ၊ တေစီဝရိက(ဤ ၂-ပါးသည်)သင်္ကန်းနှင့် ယှဉ်၏။
- ပိဏ္ဍပါတ၊ သပဒါနစာရီ၊ ဧကာသနိက၊ ပတ္တပိုဏ်၊ ခလုပစ္ဆာ၊ ဤ ၅-ပါးကား ဆွမ်းနှင့် ယှဉ်၏။
- အာရညိကင်္ဂ်၊ ရုက္ခမူလ၊ အတ္တောကာသိက၊ သုသာန၊ ယထာသန္တတိ၊ ဤ ၅-ပါးကား သေနာသနနှင့် ယှဉ်၏။
- နိသဇ္ဇကား ဝီရိယနှင့် ယှဉ်၏။

တဖန်တုံလည်း နိဿယအားဖြင့် သင်္ကန်း-အစရှိသော ပစ္စည်းကို မှီ၍ ၁၂-ပါး၊ ဝီရိယကို မှီသည် ၁-ပါး-ဟူ၍ ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ မှီဝဲအပ်၊ မမှီဝဲအပ်သောအားဖြင့်လည်း ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင်-

အကြင်ယောဂီအား ဓုတင်ကို မှီဝဲသည်ရှိသော် ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ပွါး၏။ ထိုယောဂီသည် မှီဝဲအပ်၏။ အကြင်ယောဂီအား မှီဝဲသည်ရှိသော် ယုတ်၏။ ထိုယောဂီသည် မမှီဝဲအပ်။ အကြင်ယောဂီအား မှီဝဲသော်လည်းကောင်း၊ မမှီဝဲသော်လည်းကောင်း ပွါး၏။ မယုတ်။ ထိုယောဂီသည်လည်း နောက်၌ အမျိုးသားတို့အား ဒိဋ္ဌာနဂတိဖြစ်စိမ့်သောငှာ မှီဝဲအပ်၏။ အကြင်ယောဂီအားကား မှီဝဲသော်လည်းကောင်း၊ မမှီဝဲသော်လည်းကောင်း မပွါး။ ထိုယောဂီသည်လည်း နောင်ဝါသနာအာဂီအလိုငှာ မှီဝဲအပ်၏။ ဤသို့ သေဝိတဗ္ဗ၊ အသေဝိတဗ္ဗ၊ မှီဝဲအပ်၊ မမှီဝဲအပ်သောအားဖြင့် ၂-ပါး အပြားရှိသည်ဖြစ်သော်လည်း ထိုအလုံးစုံသော ဓုတင်တို့သည် သမာဒါနစေတနာအားဖြင့် ၁-ပါးသည်သာ ဖြစ်၏။ ဤသို့ အကျဉ်းရုံးခြင်းသည်လျှင် သမာသဝိနိစ္ဆယ မည်၏။

ဗျာသအကျယ်အားဖြင့်သော်ကား-

ရဟန်းယောက်ျားတို့အား	၁၃-ပါး
ဘိက္ခုနီမတို့အား	၈-ပါး
သာမဏေတို့အား	၁၂-ပါး
သိက္ခမာန်၊ သာမဏေရီတို့အား	၇-ပါး (+)
ဥပါသကာ၊ ဥပါသကီတို့အား	၂-ပါး
ဤသို့အားဖြင့်	၄၂-ပါး အပြားရှိ၏။

အကယ်၍ လွင်တီးခေါင်၌ အာရညိကင်္ဂပြည့်စုံသော် သုသာန်ရှိသည် ဖြစ်အံ့။ တစ်ယောက်တည်းသော ယောဂီသည်လည်း တေရသဓုတင်တို့ကို ပရိဘုတ်အံ့သောငှာ တတ်ကောင်း၏။ ဤ၌လည်း အဗ္ဘောကာသိကသည် “ဆန္ဒု ရုက္ခမူလဉ္စ ပဋိက္ခိပါမိ” (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂) ဟူ၍ ရုက္ခမူလိကကို ပယ်အပ်ပြီး၍ တဖန်တုံ “ရုက္ခမူလိကင်္ဂ သမာဒိယာမိ” (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၁) ဟူ၍ ဆောက်တည် ပြန်သည်ရှိသော် သမာဒါနစေတနာဖြင့် ပယ်အပ်သော ဝတ္ထုကို သာယာခြင်းကြောင့် ဓုတင် မပျက်ကောင်းအံ့လောဟူမူကား မပျက်ကောင်း၊ အမိုးတွင်း၌ အရုဏ်ခံမှသာလျှင် ပျက်၏။ လွင်၌ အရုဏ်ခံ၍ မပျက်။ ထို့ကြောင့် “ဆန္ဒု ဝါ ရုက္ခမူလံ ဝါ ပဝိဋ္ဌက္ခဏေ” (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၃) ဟူ၍ အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုတော်မူသတည်း။ ထို့ကြောင့် စေတနာဖြစ်ကာမျှ ဓုတင်မပျက်-ဟူ၍ သန္နိဋ္ဌာန်ကျ မှတ်ယူအပ်၏။ (အောက်ခြေ၌ ဆန္ဒုရုက္ခမူလဉ္စ ရှိ၏။)

ဤတွင်ရှေ့ ဓုတင်ဝိနိစ္ဆယကျမ်း ပြီး၏။

စံကျောင်းဆရာတော်

{ ၂၅ } ကုဋိဝိနိစ္ဆယ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

သာသနာတော်ထမ်း ရဟန်းသံဃာတော်တို့ နေထိုင်မှီတင်း ကိန်းဝပ်ခြင်းအကျိုးငှာ ရည်မှတ်ဆောက်လုပ်သော ဝါသတ္တကတလည်း ဖြစ်စေ၊ အမိုးအကာအရံ ပြည့်စုံသည် ဖြစ်၍ သဟသေယျ အာပတ်သင့်လောက်သည်လည်း ဖြစ်စေ၊ ဤအင်္ဂါ လက္ခဏာ ၂-ပါး ပြည့်စုံသော ကျောင်းသင်္ခမ်းသည် ရာဂ၊ဒေါသ-အစရှိသော အဇ္ဈတ္တဘေးရန်၊ ခြင်္သေ့၊ သစ်၊ ကျား၊ သားရဲ၊ မြွေ၊ ကင်း၊ သန်း-စသော ဗဟိဒ္ဓဘေးရန်တို့ကို ဖြတ်လှီးဖျက်ဆီး ပယ်တွန်း တားမြစ်ရာ၊ တားမြစ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ကုဋိ မည်၏။

ထိုကုဋိသည် ကပ္ပိယကုဋိ၊ အကပ္ပိယကုဋိအားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါး တို့တွင် ဥဿာဝနန္တိက-စသော ၄-လုံးသော ကုဋိတို့သည် အန္တောဝုတ္တ၊ အန္တောပက္ကဒုက္ကဋ် အာပတ်လွတ်စေခြင်းအကျိုးငှာ မြတ်စွာဘုရား ခွင့်ပြုတော်မူသည်ဖြစ်၍ ရဟန်းသံဃာတော် တို့အား အပ်လေရကား ကပ္ပိယကုဋိ မည်၏။

ဥပေါသထာဂါရ၊ ဘတ္တသာလာ၊ အဂျာဂါရ၊ ကောဋ္ဌာဂါရ၊ စေတိယယရ၊ သမ္ပဇ္ဇနိ-မာဠက-စသည်တို့သည်လည်း သဟသေယျအာပတ်သင့်လောက်သော အမိုးအကာအရံ ပြည့်စုံခြင်း ဒုတိယအင်္ဂါလက္ခဏာသာရှိ၍ ရဟန်းသံဃာတော်တို့ နေထိုင်မှီတင်း ကိန်းဝပ် ခြင်းအကျိုးငှာ ရည်မှတ်ဆောက်လုပ်ခြင်း ဝါသတ္တကတပဌမအင်္ဂါလက္ခဏာ မရှိလေရကား ဥဿာဝနန္တိက-စသော ကပ္ပိယကုဋိ ၄-လုံး လက္ခဏာပင် မရှိငြားသော်လည်း-

- ထိုဥပေါသထာဂါရ၊ ဘတ္တသာလာ၊ အဂျာဂါရ-စသည်တို့၌ ၁-ညဉ့်လွန်အောင် သိုမှီးပြီးသော အန္တောဝုတ္တ၊ ယာဝကာလိက၊ ယာမကာလိက အာမိသ၊
- ထိုဥပေါသထာဂါရ-စသည်တို့၌ ချက်ပြီးသော အန္တောပက္က၊ ယာဝကာလိက၊ ယာမကာလိက အာမိသ-

အဋ္ဌကထာ(၃၈၀)။ “သေနာသနံ ပရိက္ခိတ္တံ ဝါ ဟောတု အပရိက္ခိတ္တံ ဝါ။ န တံ ပမာဏံ”
ဟူသော ခုဒ္ဒသိက္ခာဋီကာသစ်(၃၂၇)နှင့်အညီ ဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်၏။

ထိုဂေါနိသာဒိကကုဋိသည် အာရာမဂေါနိသာဒိကကုဋိ၊ ဝိဟာရဂေါနိသာဒိကကုဋိ
အားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါးသော ကုဋိတို့တွင် အရံလုံးလုံးမရှိသော ဥပစာရသိမ်၊
အရံပင်ရှိသော်လည်း ထက်ဝက်အောက် နည်းစွာ အရံရှိသော ဥပစာရသိမ်တွင်း၌ ကျောင်း
၏အနီးအပါး ပရိဝုဏ်မီးတား အတားအဆီးမရှိသော တစ်ခုတည်းသောကုဋိ၊ အလုံးစုံသော
ကုဋိသည်—

ယတ္ထ နေဝ အာရာမော ပရိက္ခိတ္တော။ န သေနာသနာနိ ပရိက္ခိတ္တာနိ ဟောန္တိ။ အယံ
အာရာမဂေါနိသာဒိကာ နာမ။ -

ဟူသော ဘောသဇ္ဇက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ(ဝိဂ္ဂုဉ္စ။၃၈၀)။

အာရာမောတိ ဥပစာရသိမ်မာပရိစ္ဆိန္နော သကလော ဝိဟာရော။ သေနာသနာနိတိ
ဝိဟာရဿ အန္တော တိဏကုဋိအာဒိနိ သံဃဿ နိဝါသဂေဟာနိ။ -

ဟူသော ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ (၂။၁၈၉)နှင့်အညီ အာရာမဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်၏။

ထိုဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဥပစာရသိမ်တွင်း၌ ကျောင်း၏အနီးအပါး ပရိဝုဏ်မီးတား
အတားအဆီး အသီးအသီးရှိသော အလုံးစုံသောကုဋိ၊ ကျောင်း၏အနီးအပါး ပရိဝုဏ်
မီးတား အတားအဆီး အချို့ကျောင်းမှာသာ ရှိ၍ အချို့ကျောင်းမှာ မရှိသော အလုံးစုံသော
ကုဋိသည်—

ဇတ္ထ ပန သေနာသနေသု ပရိက္ခိတ္တေသုပိ အာရာမေ အပရိက္ခိတ္တေ ကပ္ပိယကုဋိကရဏ
တိစုံ နတ္ထိ။ -

ဟူသော ခုဒ္ဒသိက္ခာဋီကာဟောင်း (၁၃၆)။

ယတ္ထ သေနာသနာနိ သဗ္ဗာနိ ဝါ ဧကစ္စာနိ ဝါ ပရိက္ခိတ္တာနိ၊ အာရာမော အပရိက္ခိ-
တ္တော၊ အယံ ဝိဟာရဂေါနိသာဒိကာ နာမ။ -

ဟူသော ဘောသဇ္ဇက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ (ဝိဂ္ဂုဉ္စ။၃၈၀)။

သေနာသနာနိ ဟိ သယံ ပရိက္ခိတ္တာနိပိ အာရာမပရိက္ခေပါဘာဝေန “ဂေါနိသာဒိ-
ကာနိ”တိ ဝုတ္တာနိ။ -

ဟူသော ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ (၂။၁၈၉)နှင့်အညီ ဝိဟာရဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်၏။

F-39-A

[၂] ဥဿာဝနန္တိကကုဋ်

တိုင်နံရံခြေစိုက်၍ ဆောက်ရာကျောင်း၏ တိုင်ခံကျောက်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အုဋ် ကျောက် မြေစိုင် နံရံထူ၍ ဆောက်တည်ရာသော ကျောင်း၌ နံရံဝေါဟာရ ရစကောင်းသော အုဋ်ကျောက်မြေစိုင်၊ အောက်အကျည်ဝေါဟာရ ရစကောင်းသော အုဋ်ကျောက်မြေစိုင်တို့သည်လည်းကောင်း တိုင်၊နံရံတို့ကဲ့သို့ မြေကြီးမှ အထက်သို့ လက် ၁-သစ်ခန့်မျှ မတက်မသွား၊ မြေကြီးအတွင်းတွင် တည်လေသည်နှင့် ဘူမိဂတိကမြေသဘောသာ ဖြစ်သင့်လေရကား ထိုတိုင်ခံကျောက်၊ အကျည်ဝေါဟာရ ရစကောင်းသော အုဋ်ကျောက်၊မြေစိုင်တို့ကို ကပ္ပိယကုဋ် မပြုမလုပ်ဘဲ ချန်လွှတ်၍ ရဟန်းပစ္စည်းဖြစ်သည့် အဆောက်အဦ ရှေးဦးစွာသော တိုင်၊ နံရံခြေ၊ နံရံအုဋ်၊ နံရံကျောက်၊ နံရံမြေစိုင်တို့ကို တည်ရာမြေသို့ ကျသည်နှင့် ကပ္ပိယကုဋ်ပြုလုပ်လိုသော ရဟန်း၏ ကပ္ပိယစကားအဆုံး တပြိုင်နက် တချက်တည်း မညီပြန်လေက ကပ္ပိယကုဋ် ပြုပင်ပြုသော်လည်း ပြုကျိုးမနပ်။

အပ်သော ကပ္ပိယဥဿာဝနန္တိကကုဋ် မဖြစ်သင့်ကောင်းရကား တည်ရာမြေသို့ ကျသည်နှင့် ကပ္ပိယကုဋ်ပြုလုပ်သော ရဟန်းတစ်ယောက်၊ တစ်ယောက်၏ ကပ္ပိယစကား အဆုံး တပြိုင်နက် တစ်ချက်တည်း ညီညွတ်လေအောင် ၄-ပါး၊ ၅-ပါး-စသော များစွာသော ရဟန်းသံဃာတော်တို့သည် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကြပ် ချီးမြှောက်ကြပ်မ ကိုင်တွယ်၍ဖြစ်စေ၊ လူ့သာမဏေတို့ ချီးမြှောက်ကြပ်မ၍ တည်စေရာ သုံးသပ်ကိုင်ဆွဲရုံမျှကို ပြု၍ဖြစ်စေ၊

- “ကပ္ပိယကုဋ် ကရောမ၊ ကပ္ပိယကုဋ် ကရောမ”ဟူ၍လည်းကောင်း၊
- “ကပ္ပိယကုဋ်၊ ကပ္ပိယကုဋ်”ဟူ၍လည်းကောင်း၊
- “သံဃဿ ကပ္ပိယကုဋ် အဓိဋ္ဌာမိ”ဟူ၍လည်းကောင်း-

နှုတ်မြွက်ရွတ်ဆို၍ ချဆောက်တည်သော ကုဋ်သည် ထိုရှေးဦးစွာ ချရင်း တိုင်၊နံရံခြေစသည်နှင့် ယက်မ၊ ခါးပန်း၊ ဆင့်ကြမ်းတိုင် ဆက်ကာဆက်ကာ အဆင့်ဆင့် မပြတ်မလပ် စပ်ဆက်မိအောင် ဆောက်လုပ်စီထား ထုံးမြိတ်လေက ဧကူပစာရသဟသေယျပင် ဖြစ်စေ၊ နာနူပစာရသဟသေယျပင် ဖြစ်စေ ကုဋ်အဆောင် ၁၀၀-ပင် ဖြစ်သော်လည်း တစ်ခုသော ကပ္ပိယဥဿာဝနန္တိကကုဋ် မည်၏။

ယက်မ၊ ခါးပန်း-စသည်တို့ မဆက်မလက် ပြတ်ဝေးကွာပြန်လျှင် ထိုဆိုခဲ့ပြီးသည့် အတိုင်း သင့်တင့်ညီညွတ်အောင် တဖန်အသီးအခြားပင် ကပ္ပိယဥဿာဝနန္တိကကုဋိ ပြုအပ် ခေါ်။

[၃] ဂဟပတိကုဋိ

- ရဟန်းမှ တပါးသော သီတင်းသုံးဖော် ၄-ယောက်၊ နတ်၊လူတို့လက်မှ အကပ်ခံရ ခြင်း၊ ထိုသီတင်းသုံးဖော် ၄-ယောက်၊ နတ်၊လူတို့ဥစ္စာဖြစ်သော သန္နိမိအာမိသ၊ အန္တောဝုတ္တအာမိသတို့သည် ရဟန်းသံဃာတော်တို့အား အပ်သောကြောင့်လည်း ကောင်း၊
- ပုဂ္ဂိုလ်၊ဂိုဏ်း၊သံဃာဖြစ်သော ရဟန်းသံဃာတော်တို့က လျှူအပ်သော ကုဋိကျောင်း သာ ဂဟပတိကုဋိ မမည်သင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊
- ရဟန်းမှ တပါးသောသူတို့သည် မိမိတို့ပိုင်သည့် ကုဋိကို ရဟန်းသံဃာတော်တို့အား “မယံ ဘန္တေ ဣမံ ဝိဟာရံ ကပ္ပိယကုဋိ ကာတံ ဝေမ”ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “မယံ ဘန္တေ ဣမံ ကပ္ပိယကုဋိ ဝေမ၊ ပရိဘုဉ္ဇထ”ဟူ၍လည်းကောင်း လျှောက်ထားမြှောက်ဆို၍ ရေစက်သွန်းချ အမျှပေးဝေလျှူဒါန်းသည့်ကုဋိသည်လည်းကောင်း၊
- ထိုရဟန်းမှ တပါးသော သီတင်းသုံးဖော် ၄-ယောက်၊ နတ်၊လူ၊နဂါး၊ဗြဟ္မာတို့ နေထိုင် မှီတင်းရာ အိမ်ဗိမာန်သည်လည်းကောင်း၊
- ထိုရဟန်းမှ တပါးသူတို့ ကျောင်းလွတ်ပူဇော် ကော်ရော်ရိုသေ ရေစက်သွန်းဖျန်း မလျှူဒါန်းမီ စီစဉ်ထုံးမြိတ်ရန် ကျောင်းလျာဗိမာန်သည်လည်းကောင်း—

တစ်ဆောင်တည်းပင်ဖြစ်စေ၊ အဆောင်အများပင်ဖြစ်စေ၊ ဧကူပစာရသဟသေယျပင် ဖြစ်စေ၊ နာန္တပစာရသဟသေယျပင်ဖြစ်စေ ဂဟပတိကုဋိ မည်၏။

[၄] သမ္ပတိကုဋိ

ဒုတေနဥပသမ္ပဒါ၊	ပတ္တနိကုဇန၊	ပတ္တိက္ကဇန၊
ဥပ္ပတ္တကသမ္ပတိ၊	သေက္ခသမ္ပတိ၊	ဗြဟ္မဒဏ္ဍိ၊
ပကာသနိယ၊	အဝန္တနိယ -	

ဟူသော အသမ္မုခါကရဏီယကံ ၈-ပါးမှကြွင်းသော အလုံးစုံသော ကံ ၄-ပါးကို မျက်မှောက် ဌိသာ ပြုအပ်ကြောင်းကို “သေသာနိ သဗ္ဗကမ္မာနိ သမ္မုခါဇေ ကာတဗ္ဗာနိ” ဟု ပရိဝါ။ ကမ္မဝဂ် အဋ္ဌကထာ လာသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဗဒ္ဒသိမ်၊ အဗဒ္ဒသိမ်တို့၌သာ ကံ ၄-ပါးပြုအပ် ကြောင်းကို ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာလာသောကြောင့်လည်းကောင်း ရဟန်းပစ္စည်းဖြစ်သည့် အကပ္ပိယကုဋ်ကို ထိုကုဋ်၏တည်ရာ ဗဒ္ဒသိမ် ၃-လုံး၊ အဗဒ္ဒသိမ် ၃-လုံးအတွင်းရှိ စတုဂံ- အစရှိသော ရဟန်းသံဃာတော်တို့ ဝဂ္ဂကမ္မ အဓမ္မ မဖြစ်စေရ။ ဝိနည်းကံနှင့် ညီညွတ်စွာ ကတပရိယောသိတဖြစ်သည့် ဝိဟာရ၊ အမုယောဂ-စသည်တို့၏ အမည်ကို ယူ၍ အကပ္ပိယ ကုဋ်၏ ဟတ္ထပါသ်၌ တည်၍ဖြစ်စေ၊ ထိုအကပ္ပိယကုဋ်တွင်းသို့ ဝင်၍ဖြစ်စေ အပလောကန ကံ၊ ဥတ္တိဒုတိယကံတို့ဖြင့် သမုတ်အပ်သောကုဋ်သည် ဧကူပစာရသဟသေယျဖြစ်က ကုဋ်အဆောင် ၁၀၀-ပင် ဖြစ်သော်လည်း တစ်ခုသော ကပ္ပိယသမ္မုတိကုဋ်သာ မည်၏။ နာန္တပစာရသဟသေယျဖြစ်လျှင် ကုဋ်အသီးအသီး ဖြစ်လေရကား ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းအား လျော်စွာ အသီးအသီး ကပ္ပိယသမ္မုတိကုဋ် ပြုအပ်၏။

ထို ၄-လုံးသော ကုဋ်တို့တွင် ဂေါနိသာဒိကကုဋ်သည် တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတား အကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံ ထက်ဝက်၊ ထက်ဝက်ထက် များစွာရှိပြန်လျှင် ဂေါနိသာဒိကကုဋ် လက္ခဏာ ပျက်လေပြီးဖြစ်ရကား ကပ္ပိယဂေါနိသာဒိကကုဋ် မမည်။ အကပ္ပိယဂေါနိသာ- ဒိကကုဋ်သာ မည်၏။

ထိုအကပ္ပိယဖြစ်သော ဂေါနိသာဒိကကုဋ်ကို-

“ဧတ္ထ ကပ္ပိယကုဋိ လစ္စုံ ဝဋ္ဋတိ” ဟူသော ဘေသဇ္ဇက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ (၃၈၀),
ဧတ္တာတိ ဥပဗ္ဗာဒိပရိက္ခိတ္တေ။ ကပ္ပိယကုဋိ လစ္စုံ ဝဋ္ဋတိတိ ဂေါနိသာဒိကာယ-
အဘာဝေန သေသကပ္ပိယကုဋိသု တီသု ယာကာစိ ကပ္ပိယကုဋိ ကာတဗ္ဗာတိ
အတ္ထော။ -

ဟူသော ဝိမတိဝိနောဒနိဋီကာ (၂။၁၈၉၊၁၉၀),

ဧတ္ထ ကပ္ပိယကုဋိ လစ္စုံ ဝဋ္ဋတိတိ ဧဝံဝိဓေ ပုန ကာတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ -

ဟူသော ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ (၄၈၆)တို့နှင့်အညီ သမ္မုတိလက္ခဏာရောက်အောင် သမုတ်ပြန်လျှင် သမ္မုတိကုဋ် ဖြစ်၏။

ဥဿာဝနန္တိကကုဋ်လက္ခဏာရောက်အောင် အကုန်အစင် ဖျက်၍ ရှေးဦးစွာသော တိုင်၊ အုဋ်-စသည်ကို ချဆောက်လျှင်လည်း ဥဿာဝနန္တိကကုဋ် ဖြစ်၏။

ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာရောက်အောင် ဝိနည်းကံနှင့် ညီညွတ်စွာ ရဟန်းမှ တပါးသူ တို့ပစ္စည်း ဖြစ်စေ၍ 'ဣမံ ဝိဟာရံ ကပ္ပိယကုဋိံ တာတံ ဝေမ' -ဆို၍ လှူစေပြန်လျှင်လည်း ဂဟပတိကုဋိ ဖြစ်၏။

တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံ လုံးလုံးမရှိအောင်၊ အရံပင် ရှိသော်လည်း ထက်ဝက်အောက် နည်းစွာရှိလေအောင် ဖျက်ပြန်လျှင်လည်း တဖန် ကပ္ပိယ ဂေါနိသာဒိကကုဋိ ဖြစ်၏။

ဤသို့ ပျက်လေသော အကပ္ပိယဂေါနိသာဒိကကုဋိကို ကပ္ပိယကုဋိ ၄-လုံးပြုရာ သောနည်းကို နယဒါန၊ နယဒဿန၊ နယဂ္ဂါဟ၊ ဧကပဿနယနည်း ပြထားတော်မူသည်ကို အစဉ်လျှောက်သဖြင့် ကြွင်းကုဋိ ၃-လုံး ပျက်ရာ၌လည်း ယထာရဟမဗ္ဗဝိနယကျလေအောင် ကုဋိ ၄-လုံးပြုရာသောနည်းကို အနုမာနဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်ကောင်းပြီ- နှလုံးပိုက်တော်မူ၍ အဋ္ဌကထာဆရာ၊ ဋီကာဆရာတို့ ကြွင်းကုဋိ ၃-လုံးပျက်ရာ၌ နိတတ္ထအားဖြင့် ပြတော်မူ။ ထို့ကြောင့် ကြွင်းကုဋိ ၃-လုံးပျက်ရာ၌ ကုဋိ ၄-လုံးပြုရာသောနည်းကို ဆိုလတ္တံ့သောနည်း အားဖြင့် သိရာ၏။

ဟောင်းနွမ်းဆွေးမြည့် မလျှောက်ပတ်မလျော်သည်ဖြစ်၍ အသစ်ပြုပြင်လိုသော ဥဿာဝနန္တိကကုဋိကို ကပ္ပိယကုဋိပြုရင်း ငှေးဦးစွာသော တိုင်၊နံရံခြေ-စသည်ကိုပင် ငှေးဦးစွာ ဖျက်မိသော်လည်း တစပ်တည်းဖြစ်သည့် တစ်ပါးသော တိုင်၊ နံရံခြေ-စသည်တို့သည် မရွေ့ မရှား မပျက်မစီး တည်သေးက ဥဿာဝနန္တိကကုဋိလက္ခဏာ မပျက်သေး။ တစ်ခုတစ်ခုသည် တိုင်၊နံရံခြေ-စသည်ကို လဲလှယ်ရာ၌ အစားသွတ်သွင်းသော တိုင်၊နံရံခြေ-စသည်၌ ဥဿာ-ဝနန္တိကကုဋိလက္ခဏာ တဖန် တည်ပြန်လေရကား အဟောင်းဖြစ်သော တိုင်၊ နံရံအုဋ်၊ နံရံကျောက်၊ နံရံမြေစိုင်တချို့ကို မဖျက်ဘဲ ချန်ထား၍ တချို့ ဖျက်ပြီးလျှင် ထိုဖျက်ပြီးသည့် နေရာ၌ အစားသွတ်သွင်းပြုပြင်ပြီးမှ ချန်ထားသည်ကို ဖျက်၍ အစားသွတ်သွင်း ပြုပြင် အပ်၏။ အလုံးစုံသော တိုင်၊ နံရံခြေ၊ နံရံအုဋ်၊ နံရံကျောက်၊ နံရံမြေစိုင်တို့ကို တစ်ခုမကျန် ဖျက်ပြီးမှ တဖန် ထိုတိုင်၊နံရံခြေ-စသည်တို့ဖြင့် ကပ္ပိယကုဋိ ကရောမ-ဟု နှုတ်မြွက်ရွတ်ဆို၍ ကပ္ပိယကုဋိမပြုဘဲ ငှေးအတိုင်း ပကတိရှိရုံသာ ဆောက်လုပ်ပြုပြင်သော် ဥဿာဝနန္တိကကုဋိ လက္ခဏာပျက်လေပြီးမှ ဆောက်လုပ်သည်ဖြစ်လေရကား ကပ္ပိယဥဿာဝနန္တိကကုဋိ မမည်။

ထိုဥဿာဝနန္တိကကုဋိလက္ခဏာ ပျက်လေပြီးသော ကုဋိသည် ပကတိနဂိုရင်းက တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံ လုံးလုံးမရှိ။ အရံပင်ရှိသော်လည်း ထက်ဝက်အောက် နည်းစွာရှိလေက တစ်စုံတစ်ခုသော ပယောဂဗျာပါရ မရှိဘဲပင် ကပ္ပိယ-ဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်၏။ တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ် အရံ ထက်ဝက်၊

ထက်ဝက်ထက် များစွာရှိလေရကား သမ္မုတိကုဋိလက္ခဏာရောက်အောင် သမုတိပြန်လျှင် ကပ္ပိယသမ္မုတိကုဋိ မည်၏။

ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာရောက်အောင် ဝိနည်းကံနှင့် ညီညွတ်စွာ ရဟန်းမှ တပါး သူတို့ ပစ္စည်းဖြစ်စေ၍ “ဣမံ ဝိဟာရံ ကပ္ပိယကုဋိ ကာတုံ ဒေမ”ဆို၍ လှူစေပြန်လျှင်လည်း ဂဟပတိကုဋိ ဖြစ်၏။

တိုင်၊ နံရံခြေ-စသည်ကို အကုန်အစင်ဖျက်၍ ဥဿာဝနန္တိကကုဋိလက္ခဏာရောက် အောင် ရှေးဦးစွာသော တိုင်၊အုဋ်-စသည်ကို ချဆောက်လျှင်လည်း ဥဿာဝနန္တိကကုဋိ မည်၏။

ဂဟပတိကုဋိ၊ သမ္မုတိကုဋိကို အမိုး ဟောင်းနွမ်းဆွေးမြည့်ပျက်စီး မလျော် မလျောက်ပတ်သည်ဖြစ်၍ အသစ်မိုးပြန်လိုသော် ရနယ်၊ အခြင်တို့အထက်၌ ယုတ်စွအဆုံး မိုးရေကို စောင့်ရှောက်တားမြစ်တတ်သည်ဖြစ်၍ အမိုးဝေါဟာရ ရစကောင်းသော တစ်ခု တည်းသော ဝမ်းဘဲတောင်၊ ခေါင်အုပ်၊ သက်ငယ်တပျစ်၊ ကပ်တချပ်၊ အုဋ်ကြွပ်တချပ်မျှပင် မပျက်မစီး ကျန်သော်လည်း ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာ၊ သမ္မုတိကုဋိလက္ခဏာ မပျက်ကောင်း သေးရကား အမိုး-ဟူသော ဝေါဟာရကို ရစကောင်းသော အမိုးဟောင်းတချို့ကို မဖျက်ဘဲ ချန်ထား၍၊ ဖျက်ပြီးလျှင် ထိုပျက်ရာအရပ်တို့၌ မိုးပြီးမှ ချန်ထားသည့် အမိုးဟောင်းကို ဖျက်၍ အသစ်မိုးအပ်၏။

ရနယ်၊ အခြင်တို့သည် အမိုး-ဟူသော ဝေါဟာရ မရစကောင်းလေရကား ရနယ်၊ အခြင်မှတပါး ယုတ်စွအဆုံး တစ်ခုတည်းသော ဝမ်းဘဲတောင်၊ ခေါင်အုပ်၊ သက်ငယ်တပျစ်၊ ကပ်တချပ်၊ အုဋ်ကြွပ်တချပ်၊ အုဋ်တချပ်မျှ မကျန်၊ အမိုး အကုန်အစင် မရှိ၊ ပြီးမှ တဖန် မိုးပြန်သော်လည်းကောင်း၊ တိုင်၊နံရံခြေ၊အမိုး-စသည်ကို အကုန်အစင် ဖျက်၍ ဥဿာ- ဝနန္တိကကုဋိ မပြုဘဲ ရှေးအတိုင်း ပကတိရှိရုံသာ ဆောက်လုပ်ပြုပြင်သော်လည်းကောင်း ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာ၊ သမ္မုတိကုဋိလက္ခဏာ ပျက်လေပြီးမှ ဆောက်လုပ်သည်ဖြစ်ရကား ကပ္ပိယဂဟပတိကုဋိ၊ ကပ္ပိယသမ္မုတိကုဋိ မမည်။

ထိုဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာ၊ သမ္မုတိကုဋိလက္ခဏာ ပျက်လေပြီးသောကုဋိသည် ပကတိနဂိုရင်းက တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံ လုံးလုံးမရှိ။ အရံပင်ရှိ သော်လည်း ထက်ဝက်အောက် နည်းစွာရှိလေက တစ်စုံတစ်ခုသော ပယောဂဗျာပါရ မရှိဘဲ ပင် ကပ္ပိယဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်၏။ ထိုခဏ၌ ဖျက်ဆီးပြန်၍ တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတား အကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံ လုံးလုံးမရှိ။ အရံပင်ရှိသော်လည်း ထက်ဝက်အောက် နည်းစွာ

ရှိပြန်လျှင်လည်း ကပ္ပိယဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်၏။ တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ် အရံ ထက်ဝက်၊ထက်ဝက်ထက် များစွာရှိလေရကား သမ္မုတိကုဋိလက္ခဏာ ရောက်အောင် သမုတိပြန်လျှင် သမ္မုတိကုဋိ ဖြစ်၏။

ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာရောက်အောင် ဝိနည်းကံနှင့်ညီညွတ်စွာ ရဟန်းမှ တပါးသူ တို့ပစ္စည်းဖြစ်စေ၍ “ဣမံ ဝိဟာရံ ကပ္ပိယကုဋိံ ကာတုံ ဒေမ”ဟု မြွက်ဆိုလျှောက်ထား၍ လျှူစေပြန်လျှင်လည်း ဂဟပတိကုဋိ ဖြစ်၏။ ဥဿာဝနန္တိကကုဋိလက္ခဏာရောက်အောင် အကုန်အစင်ဖျက်၍ ရှေးဦးစွာသော တိုင်၊အုဋ်-စသည်ကို ချဆောက်လျှင် ဥဿာဝနန္တိက ကုဋိ ဖြစ်၏။

ဂဟပတိကုဋိသည် ဥဿာဝနန္တိကကုဋိကဲ့သို့ တိုင်၊ နံရံခြေ၊ နံရံအုဋ်-စသည်တို့ အကုန်အစင်ဖျက်သောကြောင့် ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာပျက်သည် မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် တိုင်၊ နံရံ၊ အကာတို့ကို အကုန်လဲလှယ်၍လည်းကောင်း၊ မသင့်မလျော်ရာ အချို့ကိုသာ လဲလှယ်၍လည်းကောင်း အမိုးနှင့်တကွ အခြင်၊ရနယ်၊ ထုပ်၊လျှောက်တို့ကို မပျက်မစီးစေရ။ ထိုအရပ်၌ ဖြစ်စေ၊ အခြားအရပ်မှာပင် ဖြစ်စေ ဆောက်လုပ်လျှင် ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာ မပျက်သေးရကား ကပ္ပိယဂဟပတိကုဋိပင် မည်၏။

ထိုဂဟပတိကုဋိသည် ဂေါနိသာဒိကကုဋိကဲ့သို့ တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံ ထက်ဝက်၊ထက်ဝက်ထက် များစွာရှိသောကြောင့် ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာ ပျက်သည်လည်း မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ဂဟပတိကုဋိမှာ မလျှူမိရှေးအဖို့က တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံကို ရံသော်လည်းကောင်း၊ မရံသော်လည်းကောင်း၊ လျှူဒါန်း ပြီးသည့်နောက်မှ အရံပျက်ပြန်သော်လည်းကောင်း ကပ္ပိယဂဟပတိကုဋိပင် မည်၏။

သမ္မုတိကုဋိသည် ဥဿာဝနန္တိကကုဋိကဲ့သို့ တိုင်၊ နံရံခြေ၊ နံရံအုဋ်တို့ အကုန်အစင် ဖျက်သောကြောင့် သမ္မုတိကုဋိလက္ခဏာပျက်သည် မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် တိုင်၊ နံရံ၊ အကာတို့ ကို အကုန်အစင် လဲလှယ်၍ဖြစ်စေ၊ ဟောင်းနွမ်းရာ အချို့ကိုသာ လဲလှယ်၍ဖြစ်စေ အမိုး နှင့်တကွ အခြင်၊ရနယ်၊ ထုပ်၊လျှောက်တို့ကို မပျက်မစီးစေရ။ ထိုအရပ်၌ဖြစ်စေ၊ တခြားအရပ် ၌ဖြစ်စေ သင့်လျော်ရာဆောက်လုပ်လျှင် သမ္မုတိကုဋိလက္ခဏာ မပျက်သေးရကား ကပ္ပိယ သမ္မုတိကုဋိ မည်၏။ ထိုသမ္မုတိကုဋိသည် ဂေါနိသာဒိကကုဋိကဲ့သို့ တံတိုင်း၊မီးတား၊ အတား အကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံ ထက်ဝက်၊ထက်ဝက်ထက် များစွာရှိလာခြင်းကြောင့် သမ္မုတိကုဋိ လက္ခဏာ ပျက်သည်လည်း မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် သမုတိပြီးနောက်မှ အရံပျက်၍ နောက် တဖန် ရံပြန်သော်လည်း ကပ္ပိယသမ္မုတိကုဋိပင် မည်၏။ သမုတိပြီးနောက်မှ အရံပျက်ခြင်း၊ တဖန် ရံပြန်ခြင်းကြောင့် သမ္မုတိကုဋိလက္ခဏာ မပျက်ပြီ။

ဥဿာဝနန္တိကကုဋိသည် ဂဟပတိကုဋိတို့ကဲ့သို့ အမိုး အကုန်အစင်ပျက်သောကြောင့် ဥဿာဝနန္တိကကုဋိလက္ခဏာ ပျက်သည် မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် အမိုးအကုန်အစင် ဖျက်၍ အသစ်မိုးအပ်၏။ ထိုဥဿာဝနန္တိကကုဋိသည် ဂေါနိသာဒိကကုဋိကဲ့သို့ ဥပစာရသိမ်အရံ တံတိုင်း၊မီးတား၊ အတားအကာ ထက်ဝက်၊ ထက်ဝက်ထက် များစွာရှိပြန်လာခြင်းကြောင့် ဥဿာဝနန္တိကကုဋိလက္ခဏာ ပျက်သည်လည်း မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ဥဿာဝနန္တိကကုဋိ မဆောက်လုပ်မီ ရှေးအဖွဲ့ကဖြစ်စေ၊ ဆောက်လုပ်ပြီးနောက်မှ ဖြစ်စေ တံတိုင်း၊မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံ ထက်ဝက်ထက် များစွာရှိသည်ဖြစ်စေ၊ ထက်ဝက်အောက်နည်းစွာ ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ လုံးလုံးပင် မရှိသည်ဖြစ်စေ ကပ္ပိယဥဿာဝနန္တိကကုဋိပင် မည်၏။

ဂေါနိသာဒိကကုဋိသည် ဂဟပတိကုဋိ၊ သမ္မဟာဝိကုဋိတို့ကဲ့သို့ အမိုး အကုန်အစင် ပျက်သောကြောင့် ဂေါနိသာဒိကကုဋိလက္ခဏာ ပျက်သည် မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် အမိုးကို အကုန်အစင်ဖျက်၍ အသစ်မိုးအပ်၏။ ထိုဂေါနိသာဒိကကုဋိသည် ဥဿာဝနန္တိကကုဋိကဲ့သို့ တိုင်၊ နံရံခြေ-စသည်တို့ အကုန်အစင်ပျက်သောကြောင့် ဂေါနိသာဒိကကုဋိလက္ခဏာ ပျက်သည်လည်း မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် တိုင်၊ နံရံခြေ-စသည်ကို အကုန်အစင်ဖျက်၍ အသစ်ဆောက်အပ်၏။

ဂဟပတိကုဋိ၊ သမ္မဟာဝိကုဋိတို့သည် အမိုးအကုန်အစင်ပျက်သော် ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာ၊ သမ္မဟာဝိကုဋိလက္ခဏာ ပျက်လေပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဂဟပတိကုဋိဝေါဟာရ၊ သမ္မဟာဝိကုဋိဝေါဟာရ ကင်းရုံမျှသာ ဖြစ်သေးသည်။ သဟသေယျ မလောက်လေရကား အန္တောဝုတ္တ၊ အန္တောပက္ကအာမိသတို့ အပ်၊မအပ်ကို ဇွေးချယ်စိစစ်ဖွယ် မရှိသည်နှင့် ကပ္ပိယ၊ အကပ္ပိယ အမည်ထူးလည်း မဖြစ်သင့်။ နောက်တဖန် မိုးပြန်၍ သဟသေယျလောက်လို့ လျှင်သာ ကပ္ပိယ၊ အကပ္ပိယ အမည်အထူး ဖြစ်သင့်သည်။

ဥဿာဝနန္တိကကုဋိသည် တိုင်၊ နံရံခြေ၊ နံရံအုဋ် အကုန်အစင်ပျက်သော် ဥဿာဝနန္တိကကုဋိလက္ခဏာ ပျက်လေပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဥဿာဝနန္တိကကုဋိဝေါဟာရ ကင်းရုံမျှသာ ဖြစ်သေးသည်။ ကုဋိရာမျှသာ ကြွင်းလေသည်နှင့် ကပ္ပိယ၊အကပ္ပိယ အမည်ထူးသည် ဆိုရန် မရှိ။ နောင်တဖန် ဆောက်လုပ်ပြန်၍ သဟသေယျလောက်လျှင်သာ ကပ္ပိယ၊ အကပ္ပိယ အမည်ထူး ဖြစ်သင့်သည်။

ဂေါနိသာဒိကကုဋိသည် ထက်ဝက်၊ထက်ဝက်ထက် များစွာ တံတိုင်း၊မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံ စီမံထုံးမြိတ်ပြန်သော် ဂေါနိသာဒိကကုဋိလက္ခဏာ ပျက်လေပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဂေါနိသာဒိကကုဋိဝေါဟာရ ကင်းလေရကား သဟသေယျလောက်လျှင်

အကပ္ပိယဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်၏။ သဟသေယျမလောက်လျှင် ကပ္ပိယ၊ အကပ္ပိယ အမည်ထူး မဖြစ်သင့်။ နောင်တဖန် မိုးကာပြန်၍ သဟသေယျလောက်ပြန်လျှင်သာ ကပ္ပိယဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်၏။

လက်ယာ၊လက်ဝဲ ၂-ဆောင်ပြိုင် ဂဟပတိကုဋိသည် လှူသူဒါယကာ တူသည်ဖြစ်စေ၊ မတူသည်ဖြစ်စေ၊ တပြိုင်နက် လှူသည်ဖြစ်စေ၊ အသီးအသီး လှူသည်ဖြစ်စေ အမိုးမစပ် မဆက်ကြသည်နှင့် နာနူပစာရ၊ သဟသေယျဖြစ်လေက ကုဋိအသီးအသီး ဖြစ်ကြလေရ ကား တစ်ဆောင်ဆောင်က အမိုးအကုန်ပျက်သော် ကျန်တစ်ဆောင်က စောင့်ရှောက်ဖော် မရသောကြောင့် ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာ ပျက်၏။ အမိုးချင်း စပ်ဆက်ကြသောကြောင့် ဧကူပစာရ၊ သဟသေယျဖြစ်သော် တစ်ခုတည်းသော ကုဋိဖြစ်သင့်လေရကား တစ်ဆောင် ဆောင်က အမိုးအကုန်ပျက်သော် ကျန်တစ်ဆောင်က စောင့်ရှောက်ဖော်ရ၏။ ထို့ကြောင့် အမိုးပျက်သည့်ကုဋိကို တဖန် မိုးပြန်သော်လည်း အကပ္ပိယကုဋိ မမည်။

လက်ယာ၊လက်ဝဲ ၂-ဆောင်ပြိုင် သမ္ပတိကုဋိသည် လှူသူဒါယကာ တူသည်ဖြစ်စေ၊ မတူသည်ဖြစ်စေ၊ တပြိုင်နက် လှူသည်ဖြစ်စေ၊ အသီးအသီးလှူသည်ဖြစ်စေ၊ တပြိုင်နက် သမုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ အသီးအသီး သမုတ်သည်ဖြစ်စေ အမိုးအချင်းချင်း မဆက်လက်မိကြ သည်နှင့် နာနူပစာရ၊ သဟသေယျဖြစ်လေက ကုဋိအသီးအသီး ဖြစ်သင့်လေရကား တစ်ဆောင်ဆောင်က အမိုးအကုန်ပျက်သော် ကျန်တစ်ဆောင်က စောင့်ရှောက်ဖော် မရ သောကြောင့် သမ္ပတိကုဋိလက္ခဏာ ပျက်၏။ အမိုးချင်းချင်း ဆက်လက်မိကြသည်နှင့် ဧကူပစာရ၊ သဟသေယျဖြစ်လျှင် တစ်ခုတည်းသော ကုဋိဖြစ်သင့်လေရကား တစ်ဆောင် ဆောင်က အမိုး အကုန်ပျက်သော် ကျန်တစ်ဆောင်က စောင့်ရှောက်ဖော်ရ၏။ ထို့ကြောင့် အမိုး အကုန်အစင်ပျက်သည့် ကုဋိကို တဖန်မိုးသော် အကပ္ပိယကုဋိ မမည်။ လက်ယာ၊ လက်ဝဲ ဂဟပတိကုဋိ၊ သမ္ပတိကုဋိ ၂-ဆောင်ပြိုင်ကြရာ၌လည်း ဤနည်းအတူတူပင်တည်း။

လက်ယာ၊ လက်ဝဲ ၂-ဆောင်ပြိုင် ဂေါနိသာဒိကကုဋိသည် တပြိုင်နက်ဆောက်သည် ပင်ဖြစ်စေ၊ အသီးအသီး ရှေ့နောက် ဆောက်သည်ပင်ဖြစ်စေ၊ ဧကူပစာရသဟသေယျ ပင်ဖြစ်စေ၊ နာနူပစာရသဟသေယျပင်ဖြစ်စေ၊ ကျောင်းရှင်ပုဂ္ဂိုလ် တူသည်ဖြစ်စေ၊ မတူ သည်ဖြစ်စေ၊ ကျောင်းဒကာ တူသည်ဖြစ်စေ၊ မတူသည်ဖြစ်စေ၊ ထက်ဝက်၊ ထက်ဝက်ထက် များသော တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံရှိလေက တစ်ခုတည်းသော ဥပစာရသိမ်ဖြစ်လျှင် ၂-ခုသော ဂေါနိသာဒိကကုဋိသည် တပြိုင်နက် တစ်ချက်တည်းသာ ဂေါနိသာဒိကလက္ခဏာ ပျက်၏။

၂-ခုသော ဥပစာရသိမ်မြစ်လျှင် အသီးအသီး မိမိမိတို့ တံတိုင်းမီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံ ထက်ဝက်၊ ထက်ဝက်ထက်များရာ ဂေါနိသာဒိကကုဋိလက္ခဏာ ပျက်၏။ တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံ လုံးလုံး မရှိ။ အရံပင်ရှိသော်လည်း ထက်ဝက်အောက်နည်းသော တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ်-အစရှိသော ဂေါနိသာဒိကကုဋိသည်ကား ဂေါနိသာဒိကကုဋိလက္ခဏာ မပျက်စကောင်း။

လက်ယာ၊ လက်ဝဲ ၂-ဆောင်ပြိုင် ဥဿာဝနန္တိကကုဋိသည် ဧကူပစာရသဟသေယျဖြစ်စေ၊ နာနူပစာရသဟသေယျဖြစ်စေ၊ ကျောင်းရှင်ပုဂ္ဂိုလ် တူသည်ဖြစ်စေ၊ မတူသည်ဖြစ်စေ၊ ကပ္ပိယကုဋိကို ပြုလုပ်သောအခါ ရှေ့နောက် အသီးအသီးပြုသည်ဖြစ်စေ၊ တပြိုင်နက် အသီးအသီးပြုသည်ဖြစ်စေ၊ ရှေ့ဥဿာဝနန္တိကကုဋိဟောင်းကို ဆွယ်ကပ်တွဲမိ၍ ယက်မ၊ ခါးပန်း၊ တိုင်-စသည် ဆက်လက်မိအောင် ဆောက်လုပ်သည်ပင်ဖြစ်စေ၊ ဆောက်လုပ်ပြီးနောက် တစ်စုံတစ်ရာ ထွေရာ ၄-ပါး ကိစ္စများသောကြောင့် ၂-ဆောင်အကြား ခါးပန်း၊ ယက်မ၊ တိုင်၊ ကြမ်းဆင့် အပျက်များ၍ မဆက်မိသည်ပင်ဖြစ်စေ ဥဿာဝနန္တိကကုဋိ ပြုလုပ်ရင်း ရှေးဦးအစ တိုင်၊ နံရံခြေ-စသည်နှင့် စပ်ဆက်ဖူးလေရကား တစ်ဆောင်ဆောင်က တိုင်အကုန်အစင်ပျက်သော် ကျန်တစ်ဆောင်က စောင့်ရှောက်ဖော်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ကျန်ကုဋိကို စပ်ဆက်၍ နောင်တဖန် ဆောက်လုပ်သော် အကပ္ပိယကုဋိ မမည်။

လက်ယာ၊ လက်ဝဲ ဥဿာဝနန္တိကကုဋိ၊ ဂဟပတိကုဋိ ၂-ဆောင်ပြိုင် တပြိုင်နက် ဆောက်သည်ပင်ဖြစ်စေ၊ အသီးအသီး ဆောက်သည်ပင်ဖြစ်စေ၊ ဧကူပစာရသဟသေယျပင်ဖြစ်စေ၊ နာနူပစာရသဟသေယျပင်ဖြစ်စေ ကပ္ပိယကုဋိပျက်ခြင်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ လက္ခဏာ ဝိသဘာဝဝိသဒိသဖြစ်၍ မတူကြ။ မိမိမိတို့ကိုယ်စီ အသီးအသီး ကပ္ပိယကုဋိ ပျက်ခြင်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါလက္ခဏာဖြစ်ကြလေရကား ဥဿာဝနန္တိကကုဋိ၏ အမိုးသည် ဂဟပတိကုဋိကို စောင့်ရှောက်ဖော် မရ။ ဂဟပတိကုဋိ၏ တိုင်၊ နံရံခြေ-စသည်တို့လည်း ဥဿာဝနန္တိကကုဋိကို စောင့်ရှောက်ဖော် မရ။ ထို့ကြောင့် မိမိမိတို့ အသီးအသီး ကုဋိ ပျက်ခြင်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါလက္ခဏာပြည့်စုံလျှင်ပင် အသီးအသီး မိမိမိတို့ ကပ္ပိယကုဋိ အဖြစ်ကို စွန့်ကြလေ၍ ယထာရဟဓမ္မဝိနယအားလျော်စွာ အသစ်ဖြစ်လာသော လက္ခဏာ အလျောက် ကပ္ပိယကုဋိ၊ အကပ္ပိယကုဋိတို့သည် ဖြစ်လေကုန်၏။ ဥဿာဝနန္တိကကုဋိနှင့် သမ္မတိကုဋိ လက်ယာ၊ လက်ဝဲ ၂-ဆောင်ပြိုင်ကြရာ၌လည်း ဤနည်းအတူတူပင်တည်း။

လက်ယာ၊ လက်ဝဲ ဂေါနိသာဒိကကုဋိ၊ ဂဟပတိကုဋိ ၂-ဆောင်ပြိုင်သည် တပြိုင်နက် ဆောက်သည်ပင် ဖြစ်စေ၊ အသီးအသီး ဆောက်သည်ပင်ဖြစ်စေ၊ ဧကူပစာရ သဟသေယျပင်ဖြစ်စေ၊ နာနူပစာရသဟသေယျပင်ဖြစ်စေ ကပ္ပိယကုဋိ ပျက်၏။ အကြောင်းအင်္ဂါ

လက္ခဏာ ဝိသဘာဂ ဝိသဒိသဖြစ်၍ မတူကြ။ မိမိ မိမိတို့ကိုယ်စီ အသီးအသီး ကပ္ပိယကုဋိ ပျက်ခြင်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါလက္ခဏာဖြစ်ကြလေရကား ဂေါနိသာဒိကကုဋိ၏ အမိုးသည် ဝဟပတိကုဋိကို စောင့်ရှောက်ဖော် မရ။ ဝဟပတိကုဋိ၏ တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံ လုံးလုံးမရှိခြင်း၊ အရံပင်ရှိသော်လည်း ထက်ဝက်အောက် နည်းသော တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံ ရှိခြင်းသည် ဂေါနိသာဒိကကုဋိကို စောင့်ရှောက်ဖော် မရ။

ထို့ကြောင့် မိမိ မိမိတို့ အသီးအသီး ကုဋိပျက်ခြင်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ လက္ခဏာ ပြည့်စုံလျှင်ပင် အသီးအသီး မိမိမိတို့ ကပ္ပိယကုဋိအဖြစ်ကို စွန့်ကြလေ၍ ယထာရဟဓမ္မ-ဝိနယ အားလျော်စွာ အသစ်ဖြစ်လာသော လက္ခဏာအလျောက် ကပ္ပိယကုဋိ၊ အကပ္ပိယ ကုဋိတို့သည် ဖြစ်လေကုန်၏။ ဂေါနိသာဒိကကုဋိနှင့် သမ္ပုတိကုဋိ လက်ယာ၊ လက်ဝဲ ၂-ဆောင်ပြိုင်ကြရာ၌လည်း ဤနည်းအတူတူပင်တည်း။

ဥဿာဝနန္တိကကုဋိနှင့် ဂေါနိသာဒိကကုဋိ လက်ယာ၊ လက်ဝဲ ၂-ဆောင်ပြိုင်ကြရာ၌ လည်း ကပ္ပိယကုဋိပျက်ခြင်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါလက္ခဏာ ဝိသဘာဂ ဝိသဒိသဖြစ်၍ မတူကြ။ လက္ခဏာအသီးအသီးဖြစ်ကြလေသည်နှင့် လက္ခဏာလည်း အသီးအသီးဖြစ်စကောင်း လေရကား ကုဋိတစ်ပါးနှင့် တွဲယှဉ်ပြိုင်ဆောက်ငြားသော်လည်း ဝိနိစ္ဆယအဆုံးအဖြတ် မခြား နားသင့်ပြီ။ မိမိမိမိတို့ လက္ခဏာအားလျော်စွာသာလျှင် ကုဋိဖြစ်ခြင်း၊ ကုဋိပျက်ခြင်းကို စဉ်းစားဆင်ခြင်၍ အသီးအသီးသော အဆုံးအဖြတ်ဝိနိစ္ဆယကို မှတ်သိအပ်၏။

ဥဿာဝနန္တိက ကပ္ပိယကုဋိမပြုမိ ရှေးအဖို့က ဆောက်လေပြီးသော အကပ္ပိယကုဋိ သည် နောက်မှ ဆောက်လာသည့် ထိုဥဿာဝနန္တိကကုဋိနှင့် စပ်ဆက်မိသော်လည်း ဥဿာဝနန္တိကကုဋိ မမည်။ ဥဿာဝနန္တိကကပ္ပိယကုဋိပြုလုပ်ပြီး နောက်မှ စိုက်ချ၍ ဆောက်လုပ်စပ်ဆက်လာသော ကုဋိသာလျှင် ဥဿာဝနန္တိကကုဋိ မည်၏။

သဟသေယျလောက်ရာ အမိုးတွင်းဖြစ်သည့် တိုင်၊ နံရံခြေ၊ နံရံအုတ်-စသည်ကိုသာ ကပ္ပိယကုဋိ ကရောမ-ဟု နှုတ်မြွက်ရွတ်ဆို၍ ကပ္ပိယကုဋိ ပြုအပ်သည်။ အမိုးပြင်အပ၊ အမိုးလွတ်ကြမ်းပြင်၊ လက်ရန်း၊ လသာခန်းဖြစ်သည့် ရှေးဦးစွာသော တိုင်၊ နံရံခြေ-စသည်ကို ကပ္ပိယကုဋိ ကရောမ-ဟု နှုတ်မြွက်ရွတ်ဆို၍ ကပ္ပိယကုဋိ မပြုအပ်။ ထိုကပ္ပိယကုဋိပြုရာ အမိုးတွင်းဖြစ်သည့် ရှေးဦးစွာသော တိုင်၊ နံရံခြေ-စသည်မှ မပြတ်မလပ် ဆက်ကာဆက်ကာ လာရကား လက်ရန်းတိုင်မှ စပ်ဆက်ကာ ဆောက်ပြန်လာသည့် ကုဋိလည်း ဥဿာဝနန္တိက ကုဋိ မည်၏။

သဟသေယျလောကရာ အဖိုးတွင်းဖြစ်သည့် တိုင်၊ နံရံခြေ-စသည်တို့ အကုန်အစင် ပျက်လျှင် သဟသေယျ မလောကရာ။ ကြမ်းပြင်၊ လက်ရန်း၊ လသာခန်းတိုင်တို့ ကျန်သေး သော်လည်း ဥဿာဝနန္တိကကုဋိလက္ခဏာ ပျက်ပြီ။ ထက်ဝက်၊ ထက်ဝက်ထက် များစွာ အကာအတား၊ မီးတား၊ တံတိုင်း၊ ဥပစာရသိမ် အရံတွင်းရှိ သဟသေယျလောကသော အကပ္ပိယကုဋိကိုသာ သမ္ပတိကုဋိပြုအပ်သည်။ တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရ သိမ်အရံ လုံးလုံးမရှိ။ အရံပင်ရှိသော်လည်း ထက်ဝက်အောက်နည်းသော အရံအကာ၊ တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအကာရှိသော ဥပစာရသိမ်တွင်းရှိ သဟသေယျလောကသော အကပ္ပိယကုဋိသည်ကား ထိုတံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံ လုံးလုံးမရှိ။ အရံပင်ရှိသော်လည်း ထက်ဝက်အောက်နည်းသော ဥပစာရသိမ်အရံ ပြင်ပ-အပရိက္ခိတ္တ-ဝိဟာရ ဥပစာရသိမ်ဖြစ်သည်နှင့် ဥပစာရသိမ်အရံ မရှိခြင်းလက္ခဏာတို့ကို ရသောကြောင့် အလိုလိုသာလျှင် ဗျာပါရမပြုဘဲ ကပ္ပိယဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်၏။

ရဟန်းသံဃာတော်တို့ ပစ္စည်းဖြစ်သော သံယိက၊ ဂဏိက၊ ပုဂ္ဂလိက သစ်၊ဝါး၊ ကြိမ်၊ နွယ်၊ အုဋ်၊ ကျောက်-စသည်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ထိုဆိုခဲ့ပြီးသော သစ်၊ဝါး- စသည်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ပြီးသော ကုဋိသည်လည်းကောင်း ဝိနည်းကံနှင့်လျော်စွာ ရဟန်းမှ တပါးသူတို့ပစ္စည်းဖြစ်စေကာ ဂဟပတိကုဋိဖြစ်ဖွယ် အကြောင်းမရှိ။ ကြွင်းသော ကပ္ပိယကုဋိ၊ အကပ္ပိယကုဋိတို့သာ ဖြစ်ဖွယ်အကြောင်း ရှိ၏။ ရဟန်းမှ တပါးသူတို့ပစ္စည်းဖြစ်သည့် သစ်၊ ဝါး၊ ကြိမ်၊ နွယ်၊ အုဋ်၊ ကျောက်-စသည်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ထိုဆိုခဲ့ပြီးသော သစ်၊ဝါး၊ ကြိမ်၊ နွယ်-စသည်တို့ဖြင့် ဆောက်လုပ်အပ်သော ကုဋိသည်လည်းကောင်း သမ္ပတိကုဋိ၊ ဥဿာဝနန္တိကကုဋိဖြစ်ဖွယ် အကြောင်းမရှိ။ လက္ခဏာအားလျော်စွာ ကြွင်းသည့် ကပ္ပိယကုဋိ တို့သာ ဖြစ်ဖွယ်အကြောင်းရှိ၏။ သာမဏေဥစ္စာသန္တကဖြစ်၍ သာမဏေ အစိုးတရပိုင်သည့် ကျောင်း၊ သာမဏေက တဖန်ရဟန်းသံဃာတော်တို့အား လှူဒါန်းပေးကမ်းသော ကျောင်း တို့သည် ဒါယကာတို့အိမ်၊ ဒါယကာတို့က လှူဒါန်းသည့်ကျောင်းနှင့် အတူတူပင် လက္ခဏာ တူ မရသင့်လေရကား လက္ခဏာအားလျော်စွာ ဂဟပတိကုဋိ၊ ဂေါနိသာဒိကကုဋိ ဖြစ်၏။

ဘိက္ခုနီမတို့ နေထိုင်မှီတင်းရာကျောင်း၊ ထိုဘိက္ခုနီမတို့က ရဟန်းသံဃာတော်တို့ အား လှူဒါန်းပေးကမ်းသော ကျောင်းတို့သည် ရဟန်းယောကျ်ားတို့အား လက္ခဏာအား လျော်စွာ ဂဟပတိကုဋိ၊ ဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်ကုန်သကဲ့သို့ ရဟန်းယောကျ်ားတို့၏ နေထိုင်မှီတင်းရာကျောင်း၊ ထိုရဟန်းယောကျ်ားတို့က ရဟန်းမိန်းမတို့အား လှူဒါန်းပေးကမ်း သည့်ကျောင်းတို့သည် မိမိတို့ လက္ခဏာအားလျော်စွာ ဂဟပတိကုဋိ၊ ဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်ကုန်၏။

သဟသေယျလောကံသည့် အကပ္ပိယကုဋိတို့သည် အပလောကနကံ၊ ဥတ္တိ-
ဒုတိယကမ္မဝါစာကံ၏ အဆုံးမှစ၍ ကပ္ပိယသမ္မုတိဖြစ်သင့်ရကား မိုးရေကို စောင့်ရှောက်
တတ်သည်ဖြစ်၍ အမိုး-ဟူသော ဝေါဟာရ ရစကောင်းသော တစ်ခုတည်းသော ဝမ်းဘဲ
တောင်၊ ခေါင်အုပ်မျှပင် ကျန်သော်လည်း သမ္မုတိကုဋိလက္ခဏာ မပျက်သေး-ဟူသော
စကားသည် ဒုဗ္ဗလကာရဏဖြစ်လေသည်နှင့် သဟသေယျမလောကံဘဲ သမုတ်ပြီးနောက်မှ
တဖန် သဟသေယျလောကံအောင် ယံဝါ တံဝါ သဒ္ဓါသူတို့ မိုးပြန်၊ ကာပြန်သော်လည်း
ကပ္ပိယသမ္မုတိကုဋိ မမည်သင့်။ မိုးပြီး၊ ကာပြီးနောက်မှ တဖန်ထပ်၍ သမုတ်ပြန်လျှင်သာ
ကပ္ပိယသမ္မုတိကုဋိ မည်သင့်၏။

ဒါယကာ လှူဒါန်းသည့် ဂဟပတိကုဋိတို့သည် ရေစက်သွန်းချ အမျှပေးဝေ
ပေးကမ်းလှူဒါန်းသောစကား၏ အဆုံးမှစ၍ ဂဟပတိကုဋိဖြစ်သင့်လေရကား တစ်ခုတည်း
သော ဝမ်းဘဲတောင်၊ ခေါင်အုပ်မျှပင် ကျန်သေးသော်လည်း ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာ မပျက်
ကောင်း-ဟူသော စကားသည်ကား ဒုဗ္ဗလကာရဏဖြစ်လေသည်နှင့် သဟသေယျ
မလောကံဘဲ လှူဒါန်းပြီးနောက်မှ တဖန် သဟသေယျလောကံအောင် ယံဝါ တံဝါ တတ်စွမ်း
သူတို့ မိုးကာပြန်သော်လည်း ကပ္ပိယဂဟပတိကုဋိ မမည်။ တစ်စုံတစ်ခုသော ကုဋိလက္ခဏာ
ရောက်အောင် ပြုပြန်သော်သာ လက္ခဏာအလျောက် ကပ္ပိယကုဋိ မည်သင့်၏။ ဒါယကာ
လှူဒါန်းသည့် ဂေါနိသာဒိကကုဋိသည် လှူဒါန်းသောစကား၏အဆုံး၌ ဂေါနိသာဒိက
ဖြစ်သင့်သော်လည်း သဟသေယျမလောကံလျှင် ကပ္ပိယဂေါနိသာဒိကကုဋိ မမည်သေး။
သဟသေယျမလောကံဘဲ လှူဒါန်းပြီးနောက်မှ တဖန် သဟသေယျလောကံအောင် ယံဝါ
တံဝါ သာမညဖြစ်သောသူတို့ မိုးကာပြန်လျှင်သာ ကပ္ပိယဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်၏။

မြေ၌ တွင်းကျင်းမချဘဲ မြေပေါ်၊ ရေပေါ်၊ လှေပေါ်၊ ဖောင်ပေါ်၊ သစ်ပုံ ဝါးပုံပေါ်
တွင်သာ တည်၍ ဆောက်လုပ်သည့် ကုဋိ ကျောင်းပေါ်တွင် ကြမ်းပြင်၊ ကြယ်မြင်လသာခန်း
၌ တိုင်၊ နံရံခြေ၊ နံရံအုတ်-စသည်ကို စိုက်ထူထွင်းဖောက် တပ်စွပ်၍ ဆောက်လုပ်သည့်ကုဋိ
တို့သည် မြေမှ တွင်းကျင်းချ၍ ဆောက်လုပ်သည့် ကုဋိ ၄-လုံးနှင့် လက္ခဏာအထူး မဖြစ်
သင့်လေရကား ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော လက္ခဏာအားလျော်စွာ ညီလာသည့်အလျောက်
ရှေးက ပြဆိုပြီးသော ကုဋိသာ မည်ကုန်၏။

ရဟန်းသံဃာတော်တို့ ၁-ညဉ့်၊ ၂-ညဉ့်-စသည် နေထိုင်မှီတင်း ကိန်းဝပ်ခြင်းအကျိုး
ငှာ ဆောက်လုပ်ပြုပြင် စီရင်ထုံးမြိတ်အပ်သော လှည်းပေါင်း၊ လှေပေါင်း၊ တဘက်ရပ်၊
မဏ္ဍပ်၊ ကနွားဖျင်း၊ ခုတင်၊ ကျောင်း၊ ဝတ်ပေါင်း-စသည်တို့သည်လည်း ရဟန်းသံဃာတော်
တို့ နေထိုင်မှီတင်းကိန်းဝပ်ရာ ကပ္ပိယကုဋိ၊ အကပ္ပိယကုဋိ ၂-ပါးတို့မှ လွတ်သော ကုဋိအသီး

F.39-D

အခြား မရှိသင့်ကောင်းလေရကား နှေးပြဆိုပြီးသော အင်္ဂါလက္ခဏာပြည့်စုံလျှင် ပြည့်စုံသော အင်္ဂါလက္ခဏာအလျောက် ကပ္ပိယ၊ အကပ္ပိယကုဋိတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

ဥဿာဝနန္တိကကုဋိပေါ်တွင် သံဃာတော်တို့ ပစ္စည်းဖြစ်သည့် သစ်၊ ဝါး၊ အုဋ်၊ ကျောက်-စသည်ကို မရွှေ့မရှားနိုင်အောင် စီမံထုံးမြိတ်၍ ဆောက်လျှင် တိုင်ဟောင်းတွင် စပ်ဆက်၍ ဆောက်သည်ပင်ဖြစ်စေ၊ ဧည့်ခံကြမ်းပြင်၊ ကြယ်မြင်လသာခန်း၌ ဆောက်သည်ပင် ဖြစ်စေ အသီးအခြား ဥဿာဝနန္တိကကုဋိ ပြုဖွယ်ကိစ္စ မရှိပြီ။ တစ်ခုတည်းသော ဥဿာဝနန္တိကကုဋိ မည်၏။

ထိုမှ၊ ဤမှ ရွှေ့ရှားနိုင်စကောင်းသော သဗ္ဗာရိမကုဋိကို စီမံထုံးမြိတ်လိုလျှင်သာ ကုဋိအသီးအခြားဖြစ်လေရကား ထက်ဝက်၊ ထက်ဝက်ထက်များသော တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံရှိလေက အသစ်တဖန် ဥဿာဝနန္တိကကုဋိ ပြုအပ်၏။ တံတိုင်းမီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံ လုံးလုံးမရှိ။ အရံပင် ရှိသော်လည်း ထက်ဝက်အောက်နည်းသော တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ် အရံရှိရာ အသစ်တဖန် ဥဿာဝနန္တိကကုဋိပြုလျှင် ဥဿာဝနန္တိကကုဋိ မည်၏။ အသစ်တဖန် မပြုဘဲ ဆောက်လုပ်လျှင် ဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်၏။

ကပ္ပိယကုဋိ ချလုပ်၍ ဆောက်လုပ်ပြီးသော ဥဿာဝနန္တိကကုဋိသည် အမိုး၊ အကာ အရံ တိုင်၊ နံရံခြေ-စသည်တို့ တစ်စုံတစ်ခုမျှ ဖရိုဖရဲ အကွဲကွဲအဖြု မရှိစေရ။ မပျက်မစီး ပကတိအတိုင်းပင် ဝိညာဉ်ရှိသော သတ္တဝါကဲ့သို့ လျှောက်ပတ်သင့်လျော်ရာ အခြားအရပ်သို့ ဝိဇ္ဇာမယ အဘိညာပတ္တ ဈာနလာဘီပုဂ္ဂိုလ်ကျော်တို့ တန်ခိုးအဘိညာဉ် ဝိဇ္ဇာအင်းပယောဂ ဖြင့် ပြောင်းရွှေ့တည်လေရာ တည်မြဲတိုင်းနေရာမှ တိုင်၊ နံရံခြေ၊ နံရံအုဋ်၊ နံရံကျောက်၊ နံရံမြေစိုင်တို့ တစ်စုံတစ်ခုမျှ မကျန်မကြွင်း၊ တျင်းတျင်းကုန်စင်အောင် ရွှေ့ရှားပြောင်းရွှေ့ လေရကား ဥဿာဝနန္တိကကုဋိလက္ခဏာ ပျက်လေသည်နှင့် ဥဿာဝနန္တိကကုဋိ မမည်ပြီ။

ထိုမှ၊ ဤမှ ရွှေ့ရှားနိုင်စကောင်းသော သဟသေယျပဟောနက ဘိက္ခုသန္တက အကပ္ပိယကုဋိဖြစ်သည့် ခုတင်ကျောင်း၊ ရွှေ့ကျောင်းတို့သည် ထိုကျောင်း၏တည်ရာ ပရိက္ခိတ္တဝိဟာရဥပစာရသိမ်ဖြစ်ခဲ့သော် ထိုကုဋိအတိုင်းပင် မပျက်မစီးစေရဘဲ သင့်လျော်ရာ ဌာန၌ ရဟန်းသံဃာတော်တို့ ဥဿာဝနန္တိကကုဋိလက္ခဏာရောက်အောင် ချဆောက်ပြု လုပ် ထုံးမြိတ်စီမံပြန်လျှင် ဥဿာဝနန္တိကကုဋိ မည်၏။ ကြွင်းသော ကုဋိ ၃-ပါးလက္ခဏာ ပြည့်စုံအောင် ပြုပြန်လျှင်လည်း ကြွင်းသော ကုဋိ ၃-ပါးဖြစ်သင့်၏။

ထိုမှ၊ ဤမှ ရွှေ့ရှားနိုင်စကောင်းသော သဟသေယျ ပဟောနက ဘိက္ခုသန္တက အကပ္ပိယကုဋိဖြစ်သည့် ခုတင်ကျောင်း၊ ရွှေ့ကျောင်းတို့သည် ထိုကျောင်း၏တည်ရာ

ပရိက္ခိတ္တဝိဟာရဥပစာရသိမ်ဖြစ်ခဲ့သော် ဝဂ္ဂကမ္ပ၊ အဓမ္မကမ္ပဖြစ်ရာ သံဃာစည်းဝေးခြင်း လွယ်ရာ ထိုပရိက္ခိတ္တဝိဟာရ ဥပစာရသိမ်တွင်းရှိ သင့်လျော်ရာ ဗဒ္ဒသိမ်၊ အဗဒ္ဒသိမ်တပါးသို့ ဆောင်ယူပြောင်းရွှေ့၍ သမ္မုတိကုဋိလက္ခဏာရောက်အောင် သမုတ်ပြီးနောက်မှ သုံးဆောင် ပရိဘုတ်ခြင်း၊ သင့်တင့်လျော်ကန်ရာ သိမ်တပါးသို့ ဆောင်ယူပြောင်းရွှေ့ပြန်သော်လည်း သမ္မုတိကုဋိလက္ခဏာ မပျက်စကောင်းရကား သမ္မုတိကုဋိပင် မည်၏။ သမ္မုတိကုဋိပေါ်တွင် ရဟန်းသံဃာတော်တို့ ပစ္စည်းဖြစ်သည့် သစ်၊ ဝါး၊ အုဋ်၊ ကျောက်-စသည်တို့ဖြင့် ဆောက်လုပ် အပ်သော ကုဋိသည်ကား ဝါသတ္တကတ၊ သဟသေယျ ပဟောနက၊ ကတပရိယောသိတ၊ အကပ္ပိယကုဋိကိုသာ အပလောကနကံ၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာကံတို့ဖြင့် သမုတ်သင့်လေရ ကား ရှေးသမုတ်ပြီးပြီးသော အခြင်းအရာဖြင့် သမ္မုတိကုဋိ မမည်သင့်။ လက္ခဏာအား လျော်စွာသာလျှင် ကပ္ပိယကုဋိ၊ အကပ္ပိယကုဋိ မည်သင့်၏။

သဟသေယျ လောက်၊ မလောက် ၂-ဌာနရကောင်းသော ဘိက္ခုသန္တက အကပ္ပိယ ကုဋိကို ပရိက္ခိတ္တဝိဟာရ ဥပစာရသိမ်ဖြစ်သည်နှင့် သမ္မုတိကုဋိလက္ခဏာရောက်အောင် သမုတ်ပြီးနောက်မှ သဟသေယျ မလောက်ရာအရပ်ကို သဟသေယျလောက်အောင် ယံဝါ တံဝါ သဒ္ဓါပြောထူ ကြည်ညိုသူ တဖန်မိုးကာပြန်သော ဝါသတ္တကတ သဟသေယျ ပဟော- နက အကပ္ပိယကုဋိကိုသာ အပလောကနကံ၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာကံတို့ဖြင့် ငဲ့သည်ဖြစ်၍ သဟသေယျ မလောက်ရာအရပ်ကို အပလောကနကံ၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာကံတို့ မသင့် ကောင်းလေရကား ရှေးသမ္မုတိကံဖြင့် နောက်တဖန် မိုးကာပြန်ရာအရပ်သည် သမ္မုတိကုဋိ မမည်သင့်။ နောက်ဖြစ်လာသည့် လက္ခဏာအားလျော်စွာသာလျှင် ကပ္ပိယကုဋိ၊ အကပ္ပိယ ကုဋိတို့ မည်ကုန်၏။

သဟသေယျ လောက်၊မလောက် ၂-ဌာန ရကောင်းသော ဂိဟိသန္တကကုဋိကို ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာရောက်အောင် လျှူဒါန်းပြီးနောက် သဟသေယျ မလောက်ရာ အရပ် ကို သဟသေယျလောက်အောင် ယံဝါ တံဝါ သဒ္ဓါပျော်ရွှင် သူတော်စင်တို့ တဖန် မိုးကာ ပြန်သော် ထို့နောက်တဖန် မိုးကာပြန်ရာအရပ်သည် အသစ်တဖန် စီမံထုံးမြိတ်သည့် ကုဋိသစ်ဖြစ်လေရကား ရှေးလျှူဒါန်းသည့်အခြင်းအရာ အင်္ဂါလက္ခဏာဖြင့် ဂဟပတိကုဋိ မမည်သင့်။ နောက်ဖြစ်လာသည့်လက္ခဏာအားလျော်စွာသာလျှင် ကပ္ပိယကုဋိ၊ အကပ္ပိယ- ကုဋိတို့ မည်ကုန်၏။

ကမ္ပုတိကြီး၊ ကမ္ပုတိသေး သတ်လျက် မျက်နှာကြက် ရိုက်နှက်ကြက်ကပ်ပြီးသော ဂဟပတိကုဋိ၊ သမ္မုတိကုဋိ လည်ပေါ်ကျောင်းတို့၌ ခေါင်ဖုံးအမိုး အကုန်အစင်ပျက်ပြီးမှ တဖန် မိုးပြန်ရာ နာနူပစာရသဟသေယျဖြစ်လျှင် အထက်ဆင့် ဒုတိယသာ ဂဟပတိကုဋိ

၆၁၅

လက္ခဏာ၊ သမ္မုတိကုဋိလက္ခဏာ ပျက်၍ ကပ္ပိယဂဟပတိကုဋိ၊ ကပ္ပိယသမ္မုတိကုဋိ မမည်။ အောက်ဆင့် ပဌမဘုံကား ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာ၊ သမ္မုတိကုဋိလက္ခဏာကို မစွန့်သေးရကား ကပ္ပိယဂဟပတိကုဋိ၊ ကပ္ပိယသမ္မုတိကုဋိပင် မည်၏။

အောက်ဆင့် ပဌမဘုံအတွင်းဖြင့် အထက်ဆင့် ဒုတိယဘုံသို့ တက်သွားရသည်နှင့် ဧကူပစာရသဟသေယျဖြစ်လျှင်မူကား အထက်ဘုံတွင်းမှ ရှေးရှုမြင်ရာ အောက်ဘုံအရပ်ရပ် သည်လည်း အထက်ဘုံဥပစာရ ဖြစ်သင့်လေရကား ထိုရှေးရှုမြင်ရာ အရပ်တိုင်အောင် မသိမှီးအပ်၊ မချက်အပ်။ ရှေးရှုမြင်ကောင်းသောအရပ်၌သာ သိမှီးအပ်၊ ချက်အပ်၏။ ထိုပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဂဟပတိကုဋိ၊ သမ္မုတိကုဋိ လည်ပေါ်ကျောင်းတို့၌ အထက်ဆင့် ဒုတိယဘုံကို ဝင်၍ သုံးဆောင်စရာ အပေါက်အဝ တံခါး မရှိ။ အတင့်အတယ် အလှအပ လောကပသာဒအကျိုးငှာသာ ဘုံ ၂-ဆင့်ရှိသော ဒွိဘုံမိကပြာသာဒ်ကဲ့သို့ ပြု၍ထားရာ အထက်ဆင့် ခေါင်ဖုံးအမိုး မပျက်စီးသေးဘဲ ကမ္မတ်ကြီး၊ ကမ္မတ်သေး သတ်သော မျက်နှာကြက်ပျက်ခဲ့လျှင် အထက်ဆင့် ခေါင်ဖုံးအမိုး မပျက်သေးရကား ကပ္ပိယဂဟပတိကုဋိ၊ ကပ္ပိယသမ္မုတိကုဋိပင် မည်၏။

ထိုကမ္မတ်ကြီး၊ ကမ္မတ်သေးသတ်သော မျက်နှာကြက်ကား မပျက်၊ အထက်ဆင့် ခေါင်ဖုံးအမိုးသာ အကုန်အစင်ပျက်ပြီးမှ တဖန် အသစ်မိုးပြန်သော် ထိုပျက်လေသော အထက်ဆင့် ခေါင်ဖုံးအမိုးသည် အောက်ဆင့် ပဌမဘုံ၏ သန္တကအမိုး မဟုတ်။ ကမ္မတ်ကြီး၊ ကမ္မတ်သေး သတ်သော မျက်နှာကြက်သည်သာ အောက်ပဌမဘုံ၏ သန္တကအမိုးဖြစ်သောကြောင့် အောက်ဆင့် ပဌမဘုံသည် ကပ္ပိယဂဟပတိကုဋိ၊ ကပ္ပိယသမ္မုတိကုဋိပင် မည်၏။ အထက်ဆင့် ခေါင်ဖုံးသည်လည်း ရှေးဦးမဆွ အစကပင် ဝါသ'တ္ထကတအင်္ဂါ လုံးလုံးမရှိလေရကား ကုဋိ မမည်သင့်။ အထက်ဆင့် ခေါင်ဖုံးအမိုး အကုန်အစင်ပျက်ပြီး နောက်တဖန်မိုးပြီးမှ ထွက်ဝင်၊ သွားလာ သုံးဆောင်စရာ အပေါက်ဝ တံခါးပေါက်ထားပြန်လျှင်သာ။ ထိုအခါမှ ဝါသ'တ္ထကတ ရည်မှတ်သော် ကပ္ပိယဂဟပတိကုဋိ၊ ကပ္ပိယသမ္မုတိကုဋိ မည်၏။ ဝါသ'တ္ထကတ မရည်မှတ်လျှင် ပဉ္စမကပ္ပိယကုဋိ မည်၏။

ကံပတ်ကြီး၊ ကံပတ်သေးသတ်သော မျက်နှာကြက်နှင့်တကွ အထက်ဆင့် ခေါင်ဖုံးအမိုး အကုန်အစင်ပျက်ပြီးမှ ရှေးအတိုင်း ရှိရုံသာမိုးပြန်သော် ထိုမိုးရာအရပ်သည် ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာ၊ သမ္မုတိကုဋိလက္ခဏာ ပျက်လေပြီးမှ မိုးသောကြောင့် ကံပတ်ကြီး၊ ကံပတ်သေးသတ်သော မျက်နှာကြက်အောက်၌ မသိမှီးအပ်၊ မချက်အပ်။ ကံပတ်ကြီး၊ ကံပတ်သေးသတ်သော မျက်နှာကြက်မှ အပ အမိုးအတွင်း၌ကား သိမှီးအပ်၊ ချက်အပ်၏။

စကြာခေါင်စည်းကျောင်းတို့သည် ကြမ်းအောက် သဟသေယျလောက်သော အကာအရံနှင့်တကွ အိပ်ခြင်းငှာလောက်သော အောက်အပြင်ရှိသော ကြမ်းကို စီထားပြုပြင် သော် ဘုံ ၂-ဆင့်ရှိသော ဒွိဘုမ္မိကကုဋိ မည်၏။ ထိုဒွိဘုမ္မိကကုဋိသည် လည်ပေါ်ကျောင်း နှင့်တူသော အဆုံးအဖြတ်ရှိ၏။

စကြာခေါင်စည်းကျောင်းတို့သည် ကသည်းအိမ်ကဲ့သို့ ကြမ်းမစီမလုပ်သော် လည်းကောင်း၊ ကြမ်းပင် စီလုပ်သော်လည်း အိပ်ခြင်းငှာလောက်သော အောက်အပြင်မရှိ သော်လည်းကောင်း ကြမ်းအောက် သဟသေယျလောက်သော အကာအရံ မရှိသည်ဖြစ်၍ ထိုကြမ်းသည် အကျည်အမြင့် ခုံဆင့်ပလ္လင်ခုံဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ဘုံ ၁-ဆင့်သာရှိသော ဧကဘုမ္မိကကုဋိ မည်၏။ ထိုဘုံ ၁-ဆင့်သာရှိသော ဧကဘုမ္မိကကုဋိသည် သိလွယ်သော အဆုံးအဖြတ် ရှိ၏။ တိဘုမ္မိက၊ စတုဘုမ္မိက-စသည်တို့သည်လည်း ဒွိဘုမ္မိကနှင့်တူသော အဆုံးအဖြတ် ရှိ၏။

ဂဟပတိကုဋိ၊ သမ္ပတိကုဋိတို့၌ အမိုးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဥဿာဝနန္တိကကုဋိ၌ တိုင်၊ နံရံခြေ-စသည်သည်လည်းကောင်း လေ၊ မိုး-စသည်တို့ကြောင့် ပျက်သည်ပင်ဖြစ်စေ၊ ရဟန်းသံဃာတော်တို့ ပယောဂကြောင့် ပျက်သည်ပင်ဖြစ်စေ ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာ၊ သမ္ပတိကုဋိလက္ခဏာ၊ ဥဿာဝနန္တိကကုဋိလက္ခဏာ ပျက်၏။

ဂေါနိသာဒိကကုဋိ၌ ထက်ဝက်ထက် များစွာ အကာအတား၊ မီးတား၊ တံတိုင်း၊ ဥပစာရသိမ်အရံသည် မဟိဒ္ဓိက မဟာနဘာဝဖြစ်သည့် နတ်၊ လူ၊ အသုရာ၊ ဗြဟ္မာ၊ သိကြား၊ နဂါး၊ ဂဠုန်၊ ကမ္ဘဏ်၊ ရက္ခိသ်၊ ဝိဇ္ဇာဓိရ်တို့ စိမ့်ထုံးမြိတ်၍ ရှိလာသည်ဖြစ်စေ၊ ရဟန်းသံဃာ တော်တို့ ကုဋိမယ၊ ဝိဇ္ဇာမယ၊ ဝီရိယမယ ပယောဂကြောင့် ရှိလာသည်ဖြစ်စေ ဂေါနိသာဒိက ကုဋိလက္ခဏာ ပျက်၏။

ဥပဗုဒ္ဓိကုဋိတ္ထဝိဟာရ၊ ဗဟုတရပရိက္ခိတ္ထဝိဟာရ၊ သဗ္ဗပရိက္ခိတ္ထဝိဟာရ ၃-ပါးတို့ သည် ပရိက္ခိတ္ထဝိဟာရဥပစာရသိမ် မည်ကုန်၏။

စူဠကပရိက္ခိတ္ထဝိဟာရ၊ သဗ္ဗအပရိက္ခိတ္ထဝိဟာရ ၂-ပါးတို့သည် အပရိက္ခိတ္ထဝိဟာရ ဥပစာရသိမ် မည်ကုန်၏။

ထိုအပရိက္ခိတ္ထဝိဟာရ ဥပစာရသိမ်သည်-

အပရိက္ခိတ္ထဿ (ဝိဟာရဿ) ဥပစာရော နာမ သေနာသနတော ငွေ လေချပါတာ။
ဟု ဘိက္ခုဝိဘင်း၊ ဘူတဂါမဝဂ်အဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ ၅၊ ၃။ ၄၂)၊

F.40-A

ဥပစာရသီမာ ပရိက္ခိတ္တဿ ဝိဟာရဿ ပရိက္ခေပေန, အပရိက္ခိတ္တဿ ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနေန ပရိစ္ဆိန္နာ ဟောတိ။ အပိစ ဘိက္ခုနံ ဓုဝသန္တိပါတဋ္ဌာနတော ဝါ ပရိယန္တေ ဌိတဘောဇနသာလတော ဝါ နိဗဒ္ဓဝသနကအာဝါသတော ဝါ ထာမမဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ ဒွိန္တံ လေဇ္ဈပါတာနံ အန္တော ဥပစာရသီမာ ဝေဒိတဗ္ဗာ သာ ပန အာဝါသေသု ဝမုန္တေသု ဝမုတိ၊ ပရိဟာယန္တေသု ပရိဟာယတိ၊ မဟာ- ပစ္စရိယံ ပန “ဘိက္ခုသုပိ ဝမုန္တေသု ဝမုတိ”တိ ဝုတ္တံ။ (ဝိဋ္ဌ၊၃။၄၁၇)

ဟူသော စီဝရက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ၊

ယသွာ အပရိက္ခိတ္တဿ ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနံ ဓုဗ္ဗိဇာနံ၊ တသွာ ‘အပိစ’တိအာစိ ဝုတ္တံ။

ဟူသော ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ (၅၀၀)လာရကား ထိုကျောင်းတိုက်၏ အဝင်အပါ သမာနလာဘ ဖြစ်၍ ဝါဆိုတူရာ အစွန်အဖျားဖြစ်သော ဘောဇနသာလ, နိဗဒ္ဓဝသနက အာဝါသမှ ထာမမဇ္ဈိမ ပုရိသတို့ ခဲ ၂-ကျ ဒွေလေဇ္ဈပါတဋ္ဌာန တိုင်အောင်သော အရပ်ပင်တည်း။

ထို ၂-ပါးသော ဥပစာရသီမိအထူးကို တံတိုင်း၊မီးတား, အတားအကာ, ဥပစာရသီမိ အရံ ပရိက္ခေပ ရှိခြင်း,မရှိခြင်း လက္ခဏာအထူးဖြင့် ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်သည်။ ထိုပရိက္ခေပ ကိုလည်း ဝိဟာရ၏ပရိက္ခေပကို ခွင့်ပြုတော်မူရာ (စုဠဝါ)သေနာသနက္ခန္ဓကပါဠိတော် (၂၉၉)၌-

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပရိက္ခိပိတုံ တယော ပါကာရေ ဣဋ္ဌကာပါကာရံ သီလာပါကာရံ ဝါရုပါကာရံ။

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

အာရာမ၏ပရိက္ခေပကို ခွင့်ပြုတော်မူရာ သေနာသနက္ခန္ဓကပါဠိတော်၌-

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပရိက္ခိပိတုံ တယော ဝါဋေ ဝေဠုဝါဋံ ကဏ္ဍကဝါဋံ ပရိက္ခံ။

ဟူ၍လည်းကောင်း, ပရိက္ခိတ္တကို ဖွင့်ပြရာ ဘိက္ခုဝိဘင်း၊ ဒုတိယကထိနနိဿဂ္ဂိယသိက္ခာ ပုဒ်အဋ္ဌကထာ (၂၃၃-၂၃၄)၌-

ပရိက္ခိတ္တောတိ ယေန ကေနစိ ပါကာရေန ဝါ ဝတိယာ ဝါ သာခါယ ဝါ ပရိခါယ ဝါ ပရိက္ခတ္တော။ (ဝိဋ္ဌ၊၂။၂၃၃-၄) (သာခါယ-အောက်ခြေမှတ်ချက်)

ဟူ၍လည်းကောင်း, သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ၌-

ပရိခါယ ဝါ ပရိက္ခတ္တောတိ ဣမိနာ စ သမန္တာ နဒိတဋ္ဌာကာဒိဥဒကေန ပရိက္ခိတ္တောပိ ပရိက္ခိတ္တောယေဝါတိ ဒသေတိ။ (သာရတ္ထ၊၂။၃၉၃)

ဟူ၍လည်းကောင်း လာရကား အငြိတ်တိုင်း၊ ကျောက်တံတိုင်း၊ သစ်သားတံတိုင်း၊ ဝါးလုံး
ဝါးခြမ်း၊ ဝင်းကပ်ကြက်ခြေ၊ ဝင်းပိတုန်းပိတ်၊ ဝင်းကပ်ချွန် အရံအတား၊ ဆူးခက်၊ သစ်ခက်
အရံအတား၊ စောင်ရန်းအရံအတား၊ ကျုံး၊ မြောင်း၊ မြစ်၊ တဘက်ဆည်ကန်-စသော ရေအရံ
အတားတို့ပင်တည်း-ဟု မုချဆတ်ဆတ် သိအပ်သည်။

ထိုအရံအတား ပရိက္ခေပကိုလည်း-

ဂေါနိသာဒိကာ ပါကာရာဒီဟိ ပရိက္ခေပေ ကတေ ဇဟိတဝတ္ထုကာ ဟောတိ။
ပုန တသ္မိ အာရာမေ ကပ္ပိယကုဋိ လဒ္ဓံ ဝဇ္ဇတိ။ သစေ ပန ပုနပိ ပါကာရာဒယော
တတ္ထ တတ္ထ ခဏှာ ဟောန္တိ၊ တတော တတော ဂါဝေါ ပဝိသန္တိ၊ ပုန ကပ္ပိယကုဋိ
ဟောတိ။

ဟူသော (မဟာဝါ)ဘေသဇ္ဇက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ (၃၈၁)

ယတ္ထ နေဝ အာရာမော၊ န သေနာသနာနိ ပရိက္ခိတ္တာနိ ဟောန္တိ၊ အယံ အာရာမ-
ဂေါနိသာဒိကာ နာမ။

ဟူသော (မဟာဝါ)ဘေသဇ္ဇက္ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ (၃၈၀)

အာရာမောတိ ဥပစာရသီမာပရိစ္ဆိန္ဒော သကလော ဝိဟာရော။

ဟူသော ဝိမတိဝိနောဒနီဋီကာ (၂။၁၈၉)။

ပဝေသနိဝါရဏာဘာဝေန ပဝိဋ္ဌာနံ ဂုန္နံ နိသဇ္ဇယောဂတော တထာ ဝုစ္စတိ။

ဟူသော ဝိနယဝိနိစ္ဆယဋီကာ လာရကား ထိုထိုအရပ်မှ ယံဝါ တံဝါ သာမညဖြစ်သော
ခပ်သိမ်းသောနွားတို့ ကျော်နင်းခုန်လွှား၍ မသွားနိုင်၊ မဝင်နိုင်၊ မလာနိုင်၊ မရောက်နိုင်
အောင် တားမြစ်နိုင်လောက်သော အမြင့်အကျယ်၊ အထူအနက် အဆောက်အဦရှိသော
အရံအတား ပရိက္ခေပ-ဟု အနုမာနဉာဏ်ဖြင့် ဆ၍ သိအပ်သည်။

ထို ၂-ပါးသော ဥပစာရသီမိတို့တွင် ပရိက္ခိတ္တဝိဟာရ ဥပစာရသီမိ၌သာ အပလော-
ကနကံ၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာကံတို့ဖြင့် သမ္ပုတိကုဋိ ပြုအပ်သည်။ အပရိက္ခိတ္တဝိဟာရ
ဥပစာရသီမိ၌သာ ကပ္ပိယဂေါနိသာဒိကကုဋိ ဖြစ်သင့်သည်။ ဂဟပတိကုဋိ၊ ဥဿာဝနန္တိက
ကုဋိတို့သည်ကား ပရိက္ခိတ္တဝိဟာရ ဥပစာရသီမိနှင့် အပရိက္ခိတ္တဝိဟာရ ဥပစာရသီမိ ၂-
ပါး၌ပင် မိမိမိတို့လက္ခဏာ ပြည့်စုံညီညွတ်လေက ဖြစ်သင့်သည်။

ထို ၄-လုံးသော ကပ္ပိယကုဋိတို့သည် ဝိနည်းကံနှင့် ညီညွတ်စွာ တပါးသောရဟန်း
ဖြစ်သည့် သံဃာ၊ ဂိုဏ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပေးကမ်းလှူဒါန်းရာ ထိုရဟန်းဖြစ်သည့် တပါးသော

ဂိုဏ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သံဃာတို့နှင့် ကုဋိချင်းချင်း လဲလှယ်ကြရာတို့၌ ကျောင်းရှင်ပုဂ္ဂိုလ် ပြောင်းသော်လည်း ရဟန်းချင်းချင်းဖြစ်ကြသည်နှင့် ကုဋိလက္ခဏာ မပြောင်းသင့်ရကား ရှေးကုဋိ အမည်သညာနာမဝေါဟာရ မပြောင်းစကောင်း။ အကြောင်းအားလျော်စွာ ပျက်စီး၍ ထို နေရာမှာဖြစ်စေ၊ တပါးနေရာမှာဖြစ်စေ တဖန်ဆောက်လုပ်ပြန်လျှင်သာ နောက်လက္ခဏာ ထူး ရောက်ပြန်လေရကား ရှေးကုဋိ အမည်သညာ နာမဝေါဟာရ ပြောင်း၍ နောက်ဖြစ်လာ သည့်လက္ခဏာအားလျော်စွာ နောက်အမည်သညာ နာမဝေါဟာရထူး ဖြစ်သင့်၏။

ဘိက္ခုသန္တကရဟန်းပစ္စည်းဖြစ်သော ၄-လုံးသော ကုဋိတို့သည် ဓမ္မဝိနယအားလျော် စွာ လူ့သာမဏေတို့အား ပေးကမ်းလှူဒါန်းရာ၌ကား ဘိက္ခုသန္တက ရဟန်းပစ္စည်းမှ မုချ ဧကန္တ လုံးလုံးလွတ်၍ ဂိဟိသန္တကအရာ၌သာ တည်လေရကား ဂဟပတိသန္တကဖြစ်သည် အားလျော်စွာ လူတို့နေရာ အိမ်၊ဗိမာန်ကဲ့သို့ ဂဟပတိကုဋိသည် မည်၏။ ဘိက္ခုသန္တက ရဟန်းပစ္စည်းဖြစ်သော ၄-လုံးသော ကုဋိတို့သည် ဓမ္မဝိနယအားလျော်စွာ လူ့သာမဏေတို့ သန္တကပစ္စည်းနှင့် လဲလှယ်ကြသဖြင့် ထိုလူ့သာမဏေတို့ သန္တကပစ္စည်း ဖြစ်လေရာ၌လည်း ဘိက္ခုသန္တက ရဟန်းပစ္စည်း ဝေါဟာရကင်း၍ လူ့သာမဏေတို့ သန္တကပစ္စည်း ဝေါဟာရ ဖြစ်ပြန်လေရကား ထိုလူ့သာမဏေတို့ သန္တကပစ္စည်းအားလျော်စွာ လူတို့နေရာ အိမ်၊ဗိမာန် ကဲ့သို့ ဂဟပတိကုဋိသာ မည်၏။

လူ့သာမဏေတို့ သန္တကပစ္စည်းဖြစ်သော ဂဟပတိကုဋိသည် ဓမ္မဝိနယအားလျော် စွာ ဘိက္ခုသန္တကရဟန်းပစ္စည်းဖြစ်သော အမှတ်မရှိသော ဘဏ္ဍာတို့နှင့် လဲလှယ်ကြသဖြင့် ဘိက္ခုသန္တကရဟန်းပစ္စည်းဖြစ်လေရာ၌ကား အပရိက္ခိတ္တဝိဟာရ ဥပစာရသိမ်တွင်ဖြစ်လျှင် ဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်၏။ ပရိက္ခိတ္တဝိဟာရ ဥပစာရသိမ်တွင် ဖြစ်လျှင် သမ္မုတိကုဋိ လက္ခဏာရောက်အောင် သမုတ်သော် သမ္မုတိကုဋိ မည်၏။

ထိုဥပစာရသိမ် ၂-ပါး၌ပင် အကုန်အစင်ပျက်၍ ဥဿာဝနန္တိကကုဋိလက္ခဏာ ရောက်အောင် ချဆောက်လုပ်ဆောင်သော် ဥဿာဝနန္တိကကုဋိ မည်၏။ ဂဟပတိကုဋိ လက္ခဏာရောက်အောင် ဝိနည်းကံနှင့် ညီညွတ်စွာ ရဟန်းမှ တပါးသူတို့ပစ္စည်းဖြစ်စေ၍ “မယံ ဘန္တေ ဣမံ ဝိဟာရံ ကပ္ပိယကုဋိံ ကာတံ အာယသ္မတော ဧဓမ”ဟု ဆို၍ လှူစေပြန်သော် ဂဟပတိကုဋိ မည်၏။ ဝါသ’တ္ထကတအဖြစ်ဖြင့် မရည်မှတ်၊ ကောဋ္ဌာဂါရ၊ ဘတ္တလာသာ- စသည်ဖြင့်သာ ရည်မှတ်သော် ပဉ္စမကပ္ပိယကုဋိ မည်၏။ ထိုအခြင်းအရာ ၅-ပါးလွတ်သော် အကပ္ပိယကုဋိ မည်၏။

ယံဝါ တံဝါ ဥစ္စာရှင်တို့ နိရာလယပရိစ္စတ္တ စွန့်ပစ်ကြသော ၄-လုံးသောကုဋိတို့ သည် သာသနာထမ်း ရဟန်းသူတော်တို့ အသာမိကပံသုကူလသညာဖြင့် စောင့်ရှောက်

ကောက်ယူ သိမ်းဆည်းသဖြင့် ဘိက္ခုသန္တကရဟန်းပစ္စည်းဖြစ်လာရာ၌လည်း ထိုလဲလှယ်သော လူ့သာမဏေတို့ သန္တကကုဋိနှင့်အတူ လက္ခဏာအားလျော်စွာ ၆-လုံးသော ကုဋိတို့သည် ယထာရဟဖြစ်ကုန်၏။

သာသနာထမ်းရဟန်းမှ တပါးသူတို့ အသာမိကပံသုကူလသညာဖြင့် စောင့်ရှောက်ကောက်ယူသိမ်းဆည်းရာ၌ကား ထိုရဟန်းမှ တပါးသူတို့ သန္တကပစ္စည်းဖြစ်သည်အားလျော်စွာ လူတို့နေရာ အိမ်၊ဗိမာန်ကဲ့သို့ ဂဟပတိကုဋိသာ မည်၏။ ဂရုဘဏ်ထိုက်သော ၄-လုံးသော သံယိကကုဋိတို့သည်ကား သာသနာထမ်း ရဟန်းသံယာတော်တို့ နိရာလယအဖြစ်ဖြင့် စွန့်ပစ်ကြသော်လည်း သံယိက၊ သံယသန္တက၊ သံယပစ္စည်း၊ အဝေဘဂီယအဝိဿဇီယအဖြစ်မှ မလွတ်နိုင်လေရကား တပါးသော လူ့သာမဏေ၊ ရဟန်းသံယာတော်တို့ အသာမိက ပံသုကူလသညာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခိုးယူဝှက်ဆောင်လိုသော ထေယျစိတ္တဖြင့်လည်းကောင်း ယူဆောင်စောင့်ရှောက် သိမ်းဆည်းသော်လည်း ရှေးအမည်သညာ နာမဝေါဟာရ မပြောင်းစကောင်းသေး။ နောက်နှောင်းနှောင်းခါမှ လက္ခဏာထူး ရပြန်လျှင်သာ လက္ခဏာအလျောက် ကပ္ပိယကုဋိ၊ အကပ္ပိယကုဋိတို့သည် ယထာရဟ ဖြစ်ကုန်၏။

ယံဝါ တံဝါ ဥစ္စာရှင်ဖြစ်သော လူ့သာမဏေ၊ ဂိုဏ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ နိရာလယ ပရိစ္စတ္တစွန့်ပစ်ကြသော ၄-လုံးသော ကုဋိတို့သည် စောင့်ရှောက်ကောက်ယူ သိမ်းဆည်းသူ မရှိခိုက်အခိုက်အတန့် ရပ်တန့်တည်းခို မှီတင်းလိုသော ရဟန်းသံယာတော်တို့ တည်းခိုနေထိုင် မှီတင်းရာ၌လည်း ထိုအခါ အသာမိကကုဋိဖြစ်လေရကား ရှေးရှေးကာလ အရှင်ရှိစဉ် သာမိကကုဋိလက္ခဏာကို ပမာဏ မပြုအပ်။ ဝါသ'တ္ထကတကို ရည်မှတ်ပိုင်းခြား မှတ်သားစဉ်အခါဖြင့်သာ နောက်လက္ခဏာအလျောက် ကပ္ပိယကုဋိ၊ အကပ္ပိယကုဋိတို့သည် ယထာရဟ ဖြစ်ကုန်၏။

ပေးလှူပူဇော်သူတို့ ဝါသတ္ထကတကို ရည်သန်မှတ်သား၍ ပေးလှူပူဇော်ငြားသော်လည်း မှီတင်းကိန်းဝပ်သူ ကျောင်းရှင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ကောဋ္ဌာဂါရ၊ ဘတ္တသာလ၊ ဥပေါသထာဂါရ-စသည်ကို ရည်သန်မှတ်သား ပိုင်းခြားလျှင် ထိုကျောင်းရှင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ မှတ်သားရည်သန်သည့်အလျောက်သာ ပဉ္စမကပ္ပိယကုဋိ မည်သင့်၏။ ကြွင်းသော ကုဋိတို့ မမည်သင့်။

ပေးလှူပူဇော်သူတို့ ကောဋ္ဌာဂါရ၊ ဘတ္တသာလ၊ ဥပေါသထာဂါရ-စသည်ကို ရည်သန်စိုင်းပြင်း ခင်းကျင်းမှတ်သား၍ ပေးလှူပူဇော်ငြားသော်လည်း ထိုကုဋိရှင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဝါသ'တ္ထကတကို ရည်မှတ်ပိုင်းခြားလျှင် ထိုကုဋိရှင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပိုင်းခြားရည်မှတ်သည့်အလျောက် လက္ခဏာကို ထောက်၍ ကပ္ပိယကုဋိ၊ အကပ္ပိယကုဋိတို့သည် ယထာရဟ ဖြစ်ကုန်၏။

F.40.E

ပရိသတ် ၄-ပါး ထင်ရှားယုံနှံ့စွာ ဇမ္ဗူဒီပါလက်ယာကျွန်းကြီးမွေတာ တံထွာသဘာဝ ဖြင့် ရေစက်သွန်းဖျန်း မလျှူဒါန်းဘဲ ရဟန်းသံဃာတော်တို့ မဂ်၊ဖိုလ်အထူး ဆွတ်ခူးသိမ်းယူ ရာ သေနာသန ဖြစ်စိမ့်မည်- ရည်ရော်မှတ်သား၍သာ လွတ်လွတ်စွန့်ကြသော မုတ္တစာဂ စေတနာဖြင့် ဆောက်လုပ်ပိုင်းခြားအပ်သော ဝိဟာရ၊ အမုယောဂ၊ ပါသာဒ၊ ဟမ္မိယ- စသော သဟသေယျပဟောနက ကျောင်းသင်္ခမ်းသည် ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာ ညီညွတ် သင့်တင့်အောင် မလျှူဒါန်း မလျှောက်ထားလေရကား ဂဟပတိကုဋိ မမည်သင့်။ အပရိက္ခိတ္တ ဝိဟာရဥပစာရသိမ်တွင်ဖြစ်လျှင်သာ ဗျာပါရမပြုဘဲ ဂေါနိသာဒိကကုဋိ မမည်သင့်၏။

ပရိက္ခိတ္တဝိဟာရ ဥပစာရသိမ်တွင် ဖြစ်ခဲ့သော် ကောဋ္ဌာဂါရ၊ ဘတ္တသာလ၊ ဥပေါ- သထာဂါရ-စသည်ကို ရည်သန်ပိုင်းခြားလျှင် ပဉ္စမကပ္ပိယကုဋိ မည်၏။ ဝါသ'တ္ထကတအဖြစ် ဖြင့် ရည်သန်ပိုင်းခြားလျှင် အကပ္ပိယကုဋိ မည်၏။ ကြွင်းသော ကပ္ပိယကုဋိ ပြည့်စုံအောင် တဖန် ထုံးမြိတ်လုပ်ဆောင်စီမံပြန်လျှင် ကြွင်းသော ကပ္ပိယကုဋိတို့သည်လည်း ဖြစ်သင့် ကုန်၏။

- ရှေးလူဖြစ်စဉ်ကာလက အစိုးတရ ပိုင်သဆိုင်ပိုင်သောကျောင်း၊
- သာမဏေရ ပဗ္ဗဇ္ဇအဖြစ်ဖြင့် ဟတ္ထကပ္ပိယကို ဥဿာဟပြု၍ ဆောက်လုပ်ထုံးမြိတ် စီမံပြီးသော သာမဏေရသန္တကကျောင်း၊
- သာမဏေဖြစ်စဉ်ကာလ မိမိတို့ ဘုန်းကံပါရမီ သီလဂုဏ်၊ သမာဓိဂုဏ်၊ ပညာဂုဏ် အဟုန်အဝန်အဝါဖြင့် ဒါယကာတို့က ပူဇော်လျှူဒါန်းပေးကမ်း၍ အစိုးတရသန္တက ဖြစ်သောကျောင်း၊
- သီတင်းသုံးဖော်၊ ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့က သာသနာဝယ် ကြီးကျယ်မြင့်မြတ် ပရိယတ်၊ ပဋိပတ် ၂-ပါးကို ပွားများရွက်ဆောင် အားထောင်အန်ကြိုး ကြိုးစားအားထုတ် မဆုတ်မနစ် အားခွန်သစ်၍ ထမ်းရစ်လိမ့်မည်- ရည်ရော်မြော်ခေါ်၍ ချီးမြှောက် တော်မူကြသောကျောင်း-

တို့သည်ကား သာမဏေရပဗ္ဗဇ္ဇအဖြစ်ကို စွန့်ပစ်ပယ်တွန်း၍ ရဟန်းပဉ္စင်း မြင့်မြတ်ခြင်း ဘိက္ခုဘာဝကို လှမ်းယူပြီးသောအခါ ဘိက္ခုသန္တက ရဟန်းပဉ္စည်း ဖြစ်ပြန်လေသည်နှင့် ဂဟပတိသန္တက မဟုတ်။ ဂဟပတိတို့က ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာရောက်အောင် လျှူဒါန်းကြ သည်လည်း မဟုတ်လေရကား ဂဟပတိကုဋိ မမည်သင့်။ ပြည့်စုံသော လက္ခဏာအလျောက် သာ ကပ္ပိယကုဋိ၊ အကပ္ပိယကုဋိတို့ မည်သင့်ကုန်၏။

ဘိက္ခုသန္တက ရဟန်းပဉ္စည်းဖြစ်သော ၄-လုံးသောကုဋိတို့သည် ထိုကုဋိရှင်ဖြစ်သော ရဟန်း၏ ဘိက္ခုဘာဝရဟန်းအဖြစ်ကို စွန့်ပစ်လျှောက် သိက္ခာချ၍ ဂိဟိဘာဝသာမဏေရ

ပဗ္ဗဇ္ဇအဖြစ်၌ တည်လေရာ ဘိက္ခုသန္တက ရဟန်းပစ္စည်း မဟုတ်လေရကား ရှေးကုဋိအမည် သညာနာမ ဝေါဟာရပြောင်း၍ ဂဟပတိသန္တကအားလျော်စွာ လူတို့နေရာ အိမ်၊ဗိမာန် ကဲ့သို့ ဂဟပတိကုဋိသာ မည်သင့်၏။ သဟသေယျလောက်သည့် အကပ္ပိယကုဋိကို ဝါသ'တ္ထကတ မရည်မှတ်ဘဲ အသစ်ဥပေါသထာဂါရ၊ ဘတ္တသာလ၊ အဂ္ဂာဂါရ-စသည်ကို ရည်သန် မှတ်သားပြန်လျှင် ဂဟပတိအတိုင်းပင် ပဉ္စမကပ္ပိယကုဋိ ဖြစ်၏။

ထို ၄-လုံးသော ကပ္ပိယကုဋိကို နောက်မှ တဖန် ဝါသ'တ္ထကတ မရည်မမှတ်ငြားဘဲ စေတိယယရ၊ ပဋိမာယရ-စသည်ကို ရည်မှတ်မှတ်သား၍ ထားရာ ပျက်စီးယိုယွင်း၍ အသစ်ဆောက်လုပ်ပြန်သဖြင့် ရှေးကုဋိလက္ခဏာ ပျက်သည်နှင့် အကပ္ပိယကုဋိ ဖြစ်သင့် သော်လည်း ဝါသ'တ္ထကတ မရည်မမှတ်သားဘဲ စေတိယယရ၊ ပဋိမာယရ-စသည်ကို ရည်မှတ်မှတ်သားပြုမြဲပင် ပြုပြန်လေက ပဉ္စမကပ္ပိယကုဋိ ဖြစ်၏။

ဥဿာဝနန္တိကကုဋိသည် အန္တကအဋ္ဌကထာဆရာ အလိုအားဖြင့် သံယိကနိမိတ် အရိပ်အယောင်ထင်သော်လည်း ပါဠိတော်၊ မဟာအဋ္ဌကထာ၊ ကုရုန္တိအဋ္ဌကထာ၊ မဟာ-ပစ္စရိတ်အဋ္ဌကထာတို့၌ သာမညသာ လာရကား သံယိက၊ ဂဏိက၊ ပုဂ္ဂလိက ၃-ပါးပင် သင့်၏။

ဂေါနိသာဒိကကုဋိသည် ဋီကာဆရာအလိုအားဖြင့် သံယိကနိမိတ် အရိပ်အယောင် ထင်သော်လည်း ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာအစောင်စောင်တို့၌ သာမညသာ လာရကား သံယိက၊ ဂဏိက၊ ပုဂ္ဂလိက ၃-ပါးပင် သင့်၏။

ဂဟပတိကုဋိသည် သာမညသာ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ လာရကား လျှူသူ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သမ္ဘိရာ လျှူဒါန်းသည့်အလျောက် သံယိက၊ ဂဏိက၊ ပုဂ္ဂလိက ၃-ပါးပင် သင့်၏။

သမ္ပတိကုဋိသည် သမ္ပတိကုဋိကို ခွင့်ပြုရာ ဝတ္ထုနိဒါန်းတို့၌ သံယိကနိမိတ် အရိပ် အယောင် ထင်သော်လည်း ဂိုဏ်း၊ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သံယာ၌ အန္တောဂဓဖြစ်လေရကား သံယိက၊ ဂဏိက၊ ပုဂ္ဂလိက ၃-ပါးပင် သင့်၏။

ဝေသာလီပြည်၊ မဟာဝုန်၊ ကုဋ္ဌာဂါရကျောင်းတော်တွင်းရှိ ကျောင်းတို့သည် လျှူဒါန်း သည့်အခြင်းအရာ၊ လျှူသူဒါယကာ သေချာစွာ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ မလာသည် ဖြစ်၍ ကပ္ပိယ၊ အကပ္ပိယကို မုချကေန္တ မသိသာသော်လည်း ဇေတဝန်၊ ဝေဠုဝန်-စသော ကျောင်းတော်တို့နှင့် မြတ်စွာဘုရား ကိန်းတော်မူရာ ကျောင်းတော်ချင်း၊ မြတ်စွာဘုရား ရွှေလက်ထက်တော်တွင်စဉ်ပင် ပွင့်လင်းထွန်းလင်း ထွန်းကားစည်ကား ကျော်စောသော ကျောင်းတော်ချင်း တူ၏။ ယင်းသို့ တူခဲ့သော် ထိုမဟာဝုန်၊ ကုဋ္ဌာဂါရကျောင်းဒကာတို့သည်

ထိုမြတ်စွာဘုရားအား ထိုမဟာဝုန်၊ ကုဋ္ဌာဂါရကျောင်းကို မလှူမီ ရှေးအဖို့၌ လှူဒါန်းသင့် ကောင်းသော အခြင်းအရာ အာကာရကို လျှောက်ထားမေးမြန်းရာ၏။

ယင်းသို့ လျှောက်ထားမေးမြန်းသော် ဇေတဝန်၊ ဝေဠုဝန်-စသော ကျောင်းဒကာ တို့ ဇေတဝန်၊ ဝေဠုဝန်-စသော ကျောင်းတော်တို့ကို မလှူဒါန်းမီ ရှေးအဖို့၌ လှူဒါန်းသင့် သော အခြင်းအရာ အာကာရကို လျှောက်ထားမေးမြန်းရာ “အာဂတာနာဂတဿ စာတုဗ္ဗိ- သဿ သံဃဿ ပတိဋ္ဌပေဟီ” (စုဠဝဂ္ဂ၊ ၃၁၄) ဟု ဆုံးမပဲ့ပြင် သွန်သင်မှိုင်းမ ဩဝါဒကို ပေးတော်မူသကဲ့သို့ ဆုံးမပဲ့ပြင် သွန်သင်မှိုင်းမ ဩဝါဒကို ပေးရာ၏။ ယင်းသို့ ဆုံးမပဲ့ပြင် သွန်သင်မှိုင်းမ ဩဝါဒပေးသော ဇေတဝန်၊ ဝေဠုဝန်-စသော ကျောင်းဒကာတို့သည် မြတ်စွာဘုရား ဆုံးမပဲ့ပြင် သွန်သင်မှိုင်းမ ဩဝါဒပေးတော်မူတိုင်း လှူဒါန်းရာသကဲ့သို့ ထိုမဟာဝုန်၊ ကုဋ္ဌာဂါရကျောင်း ဒကာတို့သည်လည်း မြတ်စွာဘုရား ဆုံးမပဲ့ပြင် သွန်သင် မှိုင်းမ ဩဝါဒပေးတော်မူတိုင်း လှူဒါန်းရာ၏။

ယင်းသို့ ဆုံးမပဲ့ပြင် သွန်သင်မှိုင်းမ ဩဝါဒပေးတော်မူတိုင်း လှူဒါန်းသော် အသေ အချာ ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာ၊ ဂေါနိသာဒိကကုဋိလက္ခဏာကို ပြဆိုရာ အဋ္ဌကထာနှင့် မတိုက်ဆိုင်၊ မနီးနှော့၊ မညီညွတ်။ ယင်းသို့ မတိုက်ဆိုင်၊ မနီးနှော့၊ မညီညွတ်သော် ကပ္ပိယ- ကုဋိလက္ခဏာ ပျက်၏။ ယင်းသို့ ကပ္ပိယကုဋိလက္ခဏာ ပျက်သော် ထိုမဟာဝုန်၊ ကုဋ္ဌာဂါရ ကျောင်းတော်တွင်းရှိ ကျောင်းတို့သည် အကပ္ပိယကုဋိ ဖြစ်၏။

ယင်းသို့ အကပ္ပိယကုဋိဖြစ်မှသာ ထိုမဟာဝုန်၊ ကုဋ္ဌာဂါရကျောင်းတော်၌ ကိန်းဝပ် တော်မူဆဲဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားသည် ကပ္ပိယကုဋိဖြစ်စေခြင်းငှာ ဝတ္ထု၊ နိဒါန်း၊ ဥ တ်ကမ္မဝါ စာတို့၌ “ကပ္ပိယဘူမိ သမ္ပနိတွာ၊ ကပ္ပိယဘူမိ သမ္ပနေယျ၊ ကပ္ပိယဘူမိ သမ္ပနတိ” ဟု ခွင့်ပြုတော် မူသင့်၏။ ထိုမဟာဝုန်၊ ကုဋ္ဌာဂါရကျောင်းတော်တွင်းရှိ ကျောင်းတို့သည် ကပ္ပိယကုဋိဖြစ်ခဲ့ သော် အကပ္ပိယကုဋိဖြစ်စေခြင်းငှာ ဝတ္ထု၊ နိဒါန်း၊ ဥ တ်ကမ္မဝါစာတို့၌ “ကပ္ပိယဘူမိ သမ္ပနိတွာ၊ ကပ္ပိယဘူမိ သမ္ပနေယျ၊ ကပ္ပိယဘူမိ သမ္ပနတိ” ဟု ခွင့်ပြုတော် မမူသင့်။ အခွင့်လည်း ပြုတော် မူပြန်ခဲ့၏။

ထိုမဟာဝုန်၊ ကုဋ္ဌာဂါရကျောင်းတော်အတွင်း အချို့ကျောင်း ကပ္ပိယကုဋိ၊ အချို့ ကျောင်း အကပ္ပိယကုဋိ ၂-ထွေရှိခဲ့လျှင် အကပ္ပိယကုဋိကိုသာ သမ္မုတိကုဋိ ပြုစေလိုသော် ဣတ္ထန္နာမံ ဝိဟာရံ-စသည်ဖြင့်သာ အမည်နာမဝိသေသ အသေအချာ ခွင့်ပြုရာ၏။ ယံ သံယော အာတနံတိ-စသည်ဖြင့် အလိုအားလျော်စွာ သမ္မုတိကုဋိပြုလုပ်ရာသည်ကို ခွင့်ပြု တော်မမူလေတန်ရာ။ အခွင့်လည်း ပြုတော်မူပြန်ခဲ့၏။

ထိုမဟာဝုန်၊ ကုဋ္ဌာဂါရကျောင်းတော်အတွင်း ကပ္ပိယကုဋိ အချို့ရှိခဲ့သော် “ထိုကပ္ပိယ-ကုဋိ အချို့၌ပင် သိုမှီးချက်ပြုတ်၍ ပရိဘုတ်ကြစေ”ဟု ခွင့်ပြုတော်မူရာ၏။ အခွင့်လည်း ပြုတော်မမူခဲ့။

ဤအလုံးစုံသော အကြောင်း ၄-ပါးကြောင့် သမ္မုတိကုဋိကို ခွင့်ပြုတော်မူရာ ဝေသာလီပြည်၊ မဟာဝုန်၊ ကုဋ္ဌာဂါရကျောင်းတော်တွင်းရှိ အလုံးစုံသော ကျောင်းသည် အကပ္ပိယကုဋိသာ မည်၏။ ထို့ကြောင့် အကပ္ပိယကုဋိကိုသာ သမ္မုတိကုဋိ ပြုအပ်၏-ဟု ဆတ်ဆတ်မုချ ဧကန္တသိရာ၏။

ထို့ကြောင့် ထက်ဝက်၊ ထက်ဝက်ထက်များစွာ၊ အကာအတား၊ မီးတား၊ တံတိုင်း၊ ဥပစာရသိမ်အရံနှင့်တကွ ဒါယကာလှူဒါန်းသည့် ကုဋိသည် ကပ္ပိယကုဋိ-သဒ္ဓါနှင့်တကွ ရေစက်သွန်းချ အမျှပေးဝေလှူဒါန်းက ဂဟပတိကုဋိ မည်၏။ ကပ္ပိယကုဋိ-သဒ္ဓါမပါဘဲ အမျှပေးဝေလှူဒါန်းလျှင် အကပ္ပိယကုဋိ မည်၏။ ထက်ဝက်အောက်နည်းသော ဥပစာရ သိမ်အရံရှိသည်လည်း ဖြစ်စေ၊ ဥပစာရသိမ်အရံ လုံးလုံးမရှိသည်လည်း ဖြစ်စေ ဒါယကာ လှူဒါန်းသည့်ကုဋိသည် ကပ္ပိယကုဋိ-သဒ္ဓါပါအောင် ရွတ်ဆိုလျှောက်ထား၍ လှူဒါန်းလေက ဂဟပတိကုဋိ မည်၏။ ကပ္ပိယကုဋိ-သဒ္ဓါ မပါဘဲ ရွတ်ဆိုလျှောက်ထား၍ လှူဒါန်းက ဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်၏။

ထို့ကြောင့် ဥပါသကာ၊ ဥပါသကီဖြစ်ကုန်သော ကျောင်းဒကာ၊ ကျောင်းအမ ဂဟဋ္ဌ တို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိုဏ်း၊ သံဃာကို မိမိတို့ သဒ္ဓါရည်မှန်း၍-

မယံ ဘန္တေ ဣမံ ဝိဟာရံ ကပ္ပိယကုဋိံ ကာတုံ အာယသ္မတော (အာယသ္မန္တာနံ၊ သံဃဿ) ဒေမ။

ဆို၍ ရေစက်သွန်းချ အမျှပေးဝေ လှူဒါန်းလျှင် ဥပစာရသိမ် အရံအကာ၊ တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတား၊ အကာအဆီး ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ ဂဟပတိကုဋိ မည်၏။ ထိုဆိုအပ်ခဲ့ပြီး သော ဂဟဋ္ဌတို့သည်ပင် ကပ္ပိယကုဋိ-သဒ္ဓါကို မပါစေဘဲ “မယံ ဘန္တေ ဣမံ ဝိဟာရံ အာယသ္မတော (အာယသ္မန္တာနံ၊ သံဃဿ) ဒေမ”ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “မယံ ဘန္တေ ဣမံ သေနာသနံ (ဣမံ အာဝါသံ၊ ဣမံ ဂေဟံ) အာယသ္မတော (အာယသ္မန္တာနံ၊ သံဃဿ) ဒေမ” ဟူ၍လည်းကောင်း မြွက်ဆိုရွတ်ဖတ် လျှောက်ဆို၍ ရေစက်သွန်းချ အမျှပေးဝေလှူဒါန်း လျှင် တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံ လုံးလုံးမရှိ။ အရံပင်ရှိသော်လည်း ထက်ဝက်အောက်နည်းသော ဥပစာရသိမ်အရံရှိလေက ဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်၏။ ထက်ဝက်၊ ထက်ဝက်ထက်များသော ဥပစာရသိမ်အရံရှိလေလျှင် ထိုထက်ဝက်၊ ထက်ဝက် ထက်များသော ဥပစာရသိမ်အရံကြောင့် ဂေါနိသာဒိကကုဋိလည်း မမည်သင့်။ ကပ္ပိယကုဋိ-

သဒ္ဓါ မပါဘဲ ရေစက်သွန်းချ အမျှပေးဝေလှူဒါန်းခြင်းကြောင့် ဂဟပတိကုဋိလည်း မမည်သင့်။ အကပ္ပိယကုဋိသာ မည်သင့်၏။

ထိုအကပ္ပိယကုဋိကို ဆိုအပ်ပြီးသော နည်း ၄-ပါးတို့ဖြင့် ပြုပြင်စီမံ ထုံးမြတ်သော် ကပ္ပိယကုဋိ ၄-လုံး ဖြစ်သင့်သေး၏။ ဂဟပတိကုဋိမှာ လှူသောအခြင်းအရာ၊ လှူသူဒါယကာ ၂-ပါးဖြင့် လက္ခဏာထူး ရသည်။ ဂေါနိသာဒိကကုဋိမှာ တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအကာ၊ ဥပစာရသိမ်အရံ လုံးလုံးမရှိ။ အရံပင်ရှိသော်လည်း ထက်ဝက်အောက်နည်းသော အရံအကာ၊ တံတိုင်း၊ မီးတား၊ အတားအဆီး၊ ဥပစာရသိမ်အရံဖြင့် လက္ခဏာထူး ရသည်။ ဤသို့လျှင် ဂဟဋ္ဌဖြစ်ကုန်သော ကျောင်းဒကာ၊ ကျောင်းအမ လှူဒါန်းသည့်ကျောင်း၌ ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာ၊ ဂေါနိသာဒိကကုဋိလက္ခဏာ ၂-ပါးအထူးကို သိအပ်၏။

ရဟန်းသံဃာတော်တို့ သန္တကပစ္စည်းနှင့် ရဟန်းမှ တပါးသူတို့ သန္တကပစ္စည်းကို ဝေဖန်ခွဲခြမ်းခြင်းငှာ မသိသာအောင် ရောနှောထွေးယှက်၍ ဆောက်လုပ်စီမံ ထုံးမြတ်ပြီးသော ကျောင်းသင်္ခမ်းသည် မူလအဖိုးအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သစ်၊ ဝါး၊ အုဋ်၊ ကျောက်အဆောက်အဦအားဖြင့်လည်းကောင်း ရဟန်းသံဃာတော်တို့ သန္တကပစ္စည်း အနည်းငယ် ပါဝင်သည်ဖြစ်စေ၊ ထက်ဝက်ပင် ပါသည်ဖြစ်စေ၊ အများပင် ပါသည်ဖြစ်စေ ဂဟပတိကုဋိ-လက္ခဏာရောက်အောင်ပင် လှူဒါန်းသော်လည်း အသီးအသီး မဝေဖန်မခွဲခြမ်းဘဲ ရောပြွမ်းလျက်သာ လှူဒါန်းကြလေရကား ရဟန်းမှ တပါးသူကို ထောက်၍ ဂဟပတိကုဋိ မမည်သင့်။

“ဂရုကလဟုကေသု ဂရုကေ ဌာတဗ္ဗံ၊ ဧတံ ဝိနယလက္ခဏံ” ဟူသော သမန္တပါသာဒိကဘိက္ခုဝိဘင်း၊ ဘူတဂါမဝဂ်အဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၉) နှင့်အညီ ရဟန်းသံဃာတော်တို့ကို ထောက်၍ ဂရုက လက္ခဏာအားလျော်စွာ သမ္ပတိကုဋိ၊ ဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်သင့်၏။ ရဟန်းသံဃာတော်တို့ သန္တကပစ္စည်းနှင့် ရဟန်းမှတပါးသူတို့ သန္တကပစ္စည်းကို ဝေဖန်ခွဲခြမ်းခြင်းငှာ မသိသာအောင် ရောနှောထွေးယှက်၍ ကျောင်းသင်္ခမ်းကို ဆောက်လုပ်စီမံ ထုံးမြတ်သော်လည်း အပြီးအဆုံး နိဂုံးကံပတ် သတ်သောအခါ မူလအဖိုးအားလျော်စွာ ပညာရှိကဝိသုခမိန်တို့ ဆုံးဖြတ်ပိုင်းခြား မှတ်သားခွဲခြမ်းဝေဖန်ရာ သဟသေယျလောကီက ဧကူပစာရသဟသေယျပင်ဖြစ်စေ၊ နာနူပစာရသဟသေယျပင်ဖြစ်စေ မိမိမိတို့ လက္ခဏာအားလျော်စွာ အသီးအသီး ဂဟပတိကုဋိ၊ သမ္ပတိကုဋိ၊ ဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်၏။

ရဟန်းသံဃာတော်တို့သန္တကပစ္စည်းနှင့် ရဟန်းမှ တပါးသူတို့ သန္တကပစ္စည်းကို ရောနှောထွေးယှက်၍ ဆောက်လုပ်စီမံ ထုံးမြတ်ပြီးသော ကျောင်းသင်္ခမ်းသည် တိုင်၊ အမိုး၊ အကာ ၃-ပါးတို့တွင် ရဟန်းသံဃာတော်တို့ သန္တကပစ္စည်းဖြစ်သော—

- တိုင်သာပါသော ကျောင်း၊
- အမိုးသာ ပါသောကျောင်း၊
- အကာသာ ပါသောကျောင်း၊
- တိုင်, အမိုး ၂-ပါးပါသောကျောင်း၊
- တိုင်,အကာ ၂-ပါးပါသောကျောင်း၊
- အမိုး,အကာ ၂-ပါးပါသောကျောင်း-

အားဖြင့် ၆-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၆-ပါးသောကျောင်းတို့တွင် ရဟန်းသံဃာတော်တို့ သန္တကပစ္စည်းဖြစ်သော တိုင်ပါသောကျောင်းသည် တိုင်တွင် သဟသေယျ မလောက်စကောင်း။ ရဟန်းမှ တပါးသူတို့ သန္တကပစ္စည်းဖြစ်သော အမိုး,အကာ ၂-ပါးဖြင့်သာ သဟသေယျ လောက်စကောင်းလေရကား ဥဿာဝနန္တိကကုဋိလက္ခဏာရောက်အောင် ပြုပင်ပြုသော်လည်း ဥဿာဝနန္တိကကုဋိ မမည်သင့်သေး။ ရဟန်းမှ တပါးသူတို့ သန္တကပစ္စည်းဖြစ်သော အမိုး, အကာ ၂-ပါးဖြင့်သာ မိမိ မိမိတို့ အသီးအသီးလက္ခဏာအလျောက် ဂဟပတိကုဋိ, ဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်သင့်၏။

ရဟန်းမှ တပါးသူတို့ သန္တကပစ္စည်းဖြစ်သော တိုင်သာပါသောကျောင်းသည်လည်း ထိုတိုင်ဖြင့် သဟသေယျ မလောက်စကောင်း။ ရဟန်းသံဃာတော်တို့ သန္တကပစ္စည်းဖြစ်သော အမိုး, အကာ ၂-ပါးဖြင့်သာ သဟသေယျ လောက်စကောင်းလေရကား ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာရောက်အောင် လျှာဒါန်းသော်လည်း ဂဟပတိကုဋိ မမည်သင့်။ ရဟန်းသံဃာတော်တို့ သန္တကပစ္စည်းဖြစ်သော အမိုး, အကာ ၂-ပါးဖြင့်သာ မိမိမိမိတို့ အသီးအသီးလက္ခဏာအလျောက် သမ္ပတိကုဋိ, ဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်သင့်၏။

ကြွင်းသော ကျောင်း ၄-ကျောင်းတို့သည်လည်း တစ်ဦးတစ်ဦး၏ သန္တကပစ္စည်းဖြင့် သဟသေယျ မလောက်သည်ဖြစ်၍ ကုဋိအမည်သည် နာမဝေါဟာရဝိသေသကို မုချ ဧကန္တ မသိသာသော်လည်း ဂရုက, လဟုက ၂-ပါးတို့တွင် ဂရုကအရာ၌ တည်ခြင်းသည် ဝိနယဓရပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လက္ခဏာဖြစ်လေရကား ရဟန်းသံဃာတော်တို့ကို ထောက်ရှု၍ ဂရုကလက္ခဏာအားလျော်စွာ ရဟန်းသံဃာတော်တို့ သန္တကပစ္စည်းအစွဲအမှတ်ဖြင့် သမ္ပတိကုဋိ, ဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်သင့်၏။

ရဟန်းသံဃာတော်တို့ သန္တကပစ္စည်းနှင့် ရဟန်းမှတပါးသူတို့ သန္တကပစ္စည်းကို တိုင်, အမိုး, အကာတို့၌ လက်ယာ,လက်ဝဲ ထက်ဝက်စပ်, ထက်ဝက်စီ ပိုင်းခြားဝေဖန် စီမံခွဲခြမ်း၍ အမိုးအကာချင်း စပ်ဆက်ကာသာ ဆောက်လုပ်စီမံ ထုံးမြတ်ပြီးသော ၄-တိုင်စိုက် တစ်ခန်းကျောင်းသည် သဟသေယျလောက်လေက အသီးအသီး မိမိမိမိတို့ လက္ခဏာညီလာသည့်အလျောက် ကုဋိ ၄-လုံးတို့သည် ယထာရဟ ဖြစ်ကုန်၏။

ရဟန်းမှ တပါးသူတို့သည် ဝ-ယောက်က တိုင်, ဝ-ယောက်က အမိုး, ဝ-ယောက်က အကာ ဝေဖန်ပိုင်းခြား မှတ်သားခွဲခြမ်း၍ ဆောက်လုပ်စီမံ ထုံးမြတ်ပြီးသော ၄-တိုင်စိုက်

တစ်ခန်းကျောင်းသည် ၁-ဦး၊ ၁-ဦး၏ သန္တကပစ္စည်းဖြင့် သဟသေယျ မလောက်လေရကား အသီးအသီး မိမိမိတို့ သန္တကပစ္စည်းကို ရည်သန်မှတ်သား၍ လှူဒါန်းကြသော် ဂဟပတိ ကုဋိလက္ခဏာရောက်အောင်ပင် လှူဒါန်းကြသော်လည်း ဂဟပတိကုဋိ မမည်သင့်။ ဂေါနိ- သာဒိကကုဋိလက္ခဏာ ပြည့်စုံလျှင် ဂေါနိသာဒိကကုဋိ မည်၏။ တပေါင်းတည်း တိုင်ပင် ညီညွတ် နှီးနှောစုရုံး၍ ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာရောက်အောင် လှူဒါန်းသော်ကား တပေါင်း တည်း လှူဒါန်းကြလေသည်နှင့် သဟသေယျလောက်လေရကား ဂဟပတိကုဋိ မည်၏။

ရဟန်းသံဃာတို့သည် ၁-ယောက်က တိုင်၊ ၁-ယောက်က အမိုး၊ ၁-ယောက်က အကာ ခွဲခြမ်းမှတ်သား ပိုင်းခြားဝေဖန်၍ ဆောက်လုပ်စီမံ ထုံးမြိတ်ပြီးသော ၄-တိုင်စိုက် တစ်ခန်းကျောင်းသည် ၁-ဦး ၁-ဦး၏ သန္တကပစ္စည်းဖြင့် သဟသေယျ မလောက်သော်လည်း ဂဟပတိကုဋိကဲ့သို့ လှူသောအခြင်းအရာပါ လက္ခဏာဖြင့် မှတ်သားစကောင်းသည် မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ဥဿာဝနန္တိကလက္ခဏာရောက်အောင် ချဆောက်လုပ်ဆောင်လျှင် ဥဿာဝ- နန္တိကကုဋိ မည်၏။ ဥဿာဝနန္တိကကုဋိလက္ခဏာရောက်အောင် မချ၊မဆောက် မလုပ် မဆောင်လျှင် လက္ခဏာအားလျော်စွာ ဖြစ်သည့်အလျောက် သမ္ပတိကုဋိ၊ ဂေါနိသာဒိက ကုဋိ၊ ပဉ္စမကပ္ပိယကုဋိ၊ အကပ္ပိယကုဋိတို့သည် ယထာရဟ ဖြစ်ကုန်၏။

ဝိနည်းကံနှင့်ညီညွတ်စွာ ရဟန်းမှ တပါးသူတို့ ပစ္စည်းဖြစ်စေ၍ ဂဟပတိကုဋိ လက္ခဏာရောက်အောင် လှူဒါန်းစေပြန်လျှင် ဂဟပတိကုဋိ ဖြစ်၏။ ရသေ့၊ ဇော်ဂီ၊ တပသီ၊ ပရိဗ္ဗာဇက၊ ဒလိဒ္ဓ၊ ယာစကာ၊ ကပဏာ၊ ဝါဏီဇ၊ ပထိက၊ စာရက-စသော ဂဟဌတို့ အခိုက်အတန့် တန်ရပ်တည်းခို မှီခိုမှီတင်းခြင်းအကျိုးငှာ ဆောက်လုပ်ရည်မှတ်အပ်သော ပြာသာဒ်၊ တန်ဆောင်း၊ လိုဏ်ခေါင်း၊ ဇရပ်တို့သည် အမည်သညာ နာမဝေါဟာရသာ ထူး၍ လက္ခဏာအထူး မဖြစ်သင့်လေရကား လက္ခဏာအားလျော်စွာ ဂဟပတိကုဋိသာ မည်ကုန်၏။

ရဟန်းသံဃာတော်တို့သည် အာဂတာနာဂတ စာတုဒ္ဓိသ အာဂန္တုက ဂမိက အာဝါသိကတို့ အခိုက်အတန့် တန်ရပ်တည်းခို မှီခိုမှီတင်းခြင်းအကျိုးငှာ ဆောက်လုပ် ရည်မှတ်အပ်သော ပြာသာဒ်၊ တန်ဆောင်း၊ လိုဏ်ခေါင်း၊ ဇရပ်တို့သည် အမည်သညာ နာမဝေါဟာရသာ ထူး၍ လက္ခဏာအထူး မဖြစ်သင့်လေရကား လက္ခဏာအားလျော်စွာ ဆိုခဲ့ပြီးသော ကပ္ပိယကုဋိ၊ အကပ္ပိယကုဋိသာ မည်ကုန်၏။

ရဟန်းသံဃာတော်တို့အားလည်း လှူဒါန်းပေးကမ်းကုန်အံ့။ မင်္ဂလာ၊ အာဟုန၊ ပါဟုန-စသည်တို့၏ အကျိုးငှာလည်း ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့-ဟု ရောနှောရည်မှတ်ကာ သတ်ဖြတ် အပ်သော အသားသည် “ဘိက္ခုနုဋ္ဌ ဒဿာမ”ဟူသော ဂရုကအကပ္ပိယအခြင်းအရာနှင့်

စပ်လျဉ်းရောနှောကာ ဖြစ်လေရကား ဥဒ္ဓိဿကတမံသဖြစ်လေသည်နှင့် ယင်းသည့်အခြင်း အရာကို သိသော ရဟန်းသံဃာတော်တို့အား မအပ်သော အဆုံးအဖြတ်ဝိနိစ္ဆယသည် ဖြစ်လေဘိ၏သို့ ရဟန်းသံဃာတော်တို့ အခိုက်အတန့် တန်ရပ်တည်းခို မှီခိုကိန်းအောင်းခြင်း အကျိုး၊ ရသေ့၊ ဇော်ဂီ၊ တပသီ၊ ဝါဏီဇ၊ ပထိက၊ ဒလိဒ္ဓ-စသော ဂဟဋ္ဌတို့ အခိုက်အတန့် တန်ရပ်တည်းခို မှီခိုကိန်းဝပ်ခြင်းအကျိုး ၂-ပါးကို မှတ်သားရည်ရော် ဆောက်လုပ်အပ်သော ပြာသာဒ်၊ တန်ဆောင်း၊ လိုဏ်ခေါင်း၊ ဇရပ်တို့သည်လည်း ထိုရဟန်းသံဃာတော်တို့ အခိုက် အတန့် တန်ရပ်တည်းခို မှီခိုကိန်းအောင်းခြင်းအကျိုးကို ရည်မှတ်ဆောက်လုပ်သော ဂရုက အခြင်းအရာနှင့် ရောနှောစပ်လျဉ်းကာ ဖြစ်ပြန်လာရကား ထိုဂရုကအခြင်းအရာလက္ခဏာ အားလျော်စွာ ရဟန်းသံဃာတော်တို့အား ကပ္ပိယကုဋိ၊ အကပ္ပိယကုဋိ ၂-ပါးတို့သည် ယထာရဟ ဖြစ်သင့်ကုန်၏။

ထို့ကြောင့် ရဟန်းသံဃာတော်တို့ ဝါသတ္ထကတအကျိုး၊ ရသေ့၊ ဇော်ဂီ၊ တပသီ၊ ဝါဏီဇ၊ ပထိက၊ ဒလိဒ္ဓ-စသော ဂဟဋ္ဌတို့ ဝါသတ္ထကတအကျိုး ၂-ပါးကို မှတ်သားရည်ရော် ၍ ဂဟဋ္ဌတို့ ဆောက်လုပ်သည့် ပြာသာဒ်၊ တန်ဆောင်း၊ လိုဏ်ခေါင်း၊ ဇရပ်တို့သည် အရံတွင်း၊ အရံပ မရွေးချယ်၊မစိစစ်ဘဲ အန္တောဝုတ္တ၊ အန္တောပက္ကဒုက္ကဋ် အာပတ်လွတ်၍ အချင်း ခပ်သိမ်း ကပ္ပိယဂဟပတိကုဋိ ဖြစ်စေခြင်းငှာ—

မယံ ဘန္တေ ကမ္မဉ္စ ကမ္မဝိပါကဉ္စ ဣဓ လောကဉ္စ ပရလောကဉ္စ သဒ္ဓဟိတွာ တိသရဏေန သဟ ပဉ္စင်္ဂံသီလ အဋ္ဌင်္ဂံသီလ ဒသသီလာနိ သမာဒိယိတွာ မာလာ- ကမ္မလတာကမ္မဝိစိတ္တံ နာနာဝဏ္ဏာနာနာရူပသောဘိတံ ဣမံ သာလံ ကာယာဒိဟိ ဖုသိတွာ ယထာသုခံ ပရိဘုဉ္စန္တေန ကပ္ပိယကုဋိံ ကာတုံ အာဂတာနာဂတဿ စာတုဒ္ဓိသဿ သံဃဿ စ ဝါဏီဇ ပထိက ယာစကာဒိဂဟဋ္ဌဿ စ ဒေမ။

ဟု ရေစက်သွန်းဖျန်း လျှူဒါန်းအမျှ ပေးဝေစေအပ်၏။ ကပ္ပိယကုဋိ-သဒ္ဓါ မပါဘဲ ရေစက် သွန်းဖျန်းလျှူဒါန်းလျှင် အရံတွင်း၊အရံပအားလျော်စွာ ရှေးပြုပြီး လက္ခဏာအတိုင်း ကပ္ပိယ ကုဋိ၊ အကပ္ပိယကုဋိတို့သည် ယထာရဟဖြစ်လေကုန်၏။ ကောဋ္ဌာဂါရ၊ ဘတ္တသာလ၊ ဥပေါ- သထာဂါရအကျိုး၊ ရဟန်းသံဃာတော်တို့ ဝါသတ္ထကတအကျိုး ၂-ပါးကို မှတ်သားရည်သန် ၍ စီမံထုံးမြိတ် ဆောက်လုပ်အပ်သော ကျောင်းသင်္ခမ်းသည်လည်း ထိုရဟန်းသံဃာတော် တို့ ဝါသတ္ထကတအကျိုးငှာ မှတ်သားရည်သန် စီမံထုံးမြိတ်သော ဂရုကအခြင်းအရာနှင့် ရောနှောစပ်လျဉ်းသည် ဖြစ်လေရကား ကောဋ္ဌာဂါရ၊ ဘတ္တသာလ၊ ဥပေါသထာဂါရအကျိုး ကို စွဲမှတ်၍ ပဉ္စမကပ္ပိယကုဋိ မဖြစ်သင့်။ ထိုဂရုကအခြင်းအရာ လက္ခဏာအားလျော်စွာလျှင် ရဟန်းသံဃာတော်တို့အား ကပ္ပိယကုဋိ၊ အကပ္ပိယကုဋိ ၂-ပါးတို့သည် ယထာရဟဖြစ် ကုန်၏။

လင်္ကာဒီပ၊ တမ္ပပဏ္ဍိမည်သော သီတိုဠ်ကျွန်း၊ စိတ္တလင်္ကာတော်၌ ရဟန်းသံဃာတော် တို့ အကပ္ပိယဝေါဟာရဖြင့် ထုတ်ဆောင်သွယ်ယူအပ်သောကြောင့် အကပ္ပိယဖြစ်လေသော ရေမြောင်းကို အဋ္ဌနာဂမင်း၏မိဖုရားကြီး လှယက်လှူဒါန်းရာ ပမာပြုလျက် အနညဝိသယ ဖြစ်သော ဝိနည်းအရာ၌ မလိမ္မာ၊မလေ့ကျွမ်း၊ မစွမ်းသန်သည်နှင့် အဗျတ္တဖြစ်သော ရဟန်း သံဃာတော်တို့ အကပ္ပိယဝေါဟာရဖြင့် ခံယူအပ်၊ ပြုစေအပ်သော တဘက်ဆည်ကန်၊ ထိုကန်ကို အမှီပြု၍ ရသော ကပ္ပိယဘဏ္ဍာသည် သုံးဆောင်ပရိဘုတ်ခြင်းငှာ မအပ်လေသည် နှင့် ရဟန်းသံဃာတော်တို့ စွန့်ပစ်ကြသည့်အရာကို သေချာစွာ သိကြသဖြင့် တဘက်ဆည် ကန် လှူရင်းအရှင်၊ ထိုအရှင်၏ သား၊သမီး၊ ထိုအရှင်၏ အမျိုးအနွယ်ဖြစ်သော တစ်စုံ တစ်ယောက်သောသူသည် တဖန် ကပ္ပိယဝေါဟာရအားဖြင့် လှူဒါန်းပြန်သော်လည်း ကောင်း၊ ထိုတဘက်ဆည်ကန် လှူရင်းအရှင်တို့ အမျိုးအနွယ် ပြတ်လပ်တိမ်ကောလေ သည်နှင့် ထိုတဘက်ဆည်ကန်၏တည်ရာ ဇနပုဒ်ကို အစိုးရသောသူတို့ လှယက်၍ တဖန် ကပ္ပိယဝေါဟာရဖြင့် လှူဒါန်းပြန်သော်လည်းကောင်း အကပ္ပိယဖြစ်၍ စွန့်ပစ်ပြီးသော တဘက်ဆည်ကန်၊ ထိုကန်ကို အမှီပြု၍ ရသော အကပ္ပိယဘဏ္ဍာသည် တဖန်ရဟန်း သံဃာတော်တို့ သုံးဆောင်ပရိဘုတ်ခြင်းငှာအပ်ကြောင်းကို သမန္တပါသာဒိက၊ ဘိက္ခုဝိဘင်း၊ စီဝရဝဂ်၊ ရာဇသိက္ခာပုဒ်အဋ္ဌကထာလာလေဘိ၏သို့ အကပ္ပိယကုဋိဖြစ်သော သံယိက၊ ဂဏိက၊ ပုဂ္ဂလိကကုဋိပျက်ကို တဖန် ကုဋိရှင်-စသည်တို့ လှယက်၍၊ တဖန် ရဟန်းသံဃာ တော်တို့အား ဂဟပတိကုဋိလက္ခဏာရောက်အောင် လှူဒါန်းပြန်သော်လည်း တဖန် ကပ္ပိယ ဂဟပတိကုဋိဖြစ်၍ တဖန် ရဟန်းသံဃာတော်တို့ သုံးဆောင်ခြင်းငှာ အပ်ရာ၏-ဟု ဆရာ မြတ်တို့ မိန့်ဆိုတော်မူကုန်၏။

ဤအကြောင်းအရာသည် ဂဏိက၊ ပုဂ္ဂလိကကုဋိပျက်၌သာ သင့်မည်။ ထိုသို့ မဟုတ်။ သံယိက၊ ဂဏိက၊ ပုဂ္ဂလိကကုဋိပျက် ၃-ပါး၌ပင် သင့်မည်ကို ဝိဇ္ဇာနေယျ သပညာဝါ ပညာသတိရှိကြကုန်သော ပညာရှင်ကဝိသုခမိန့်တို့ ချိန်နှင့်တူသော ဝရဇိန်ပညာဖြင့် နှိုင်းချင့် ပိုင်းခြား၍ မှတ်သားလိုက်နာအပ်၏။

မိုးရေ၊ မိုးပေါက်ကို စောင့်ရှောက်တားမြစ်စေခြင်းအကျိုးငှာ ရှေ့နောက်ဖီလာ လက်ယာ၊ လက်ဝဲ တစ်ဝတ်တည်းမိုးအပ်သော အမိုးသည် သဗ္ဗစ္ဆန္တံ၊ ယေဘုယျစ္ဆန္တံ၊ ဥပမုစ္ဆန္တံ၊ စူဠကစ္ဆန္တံအားဖြင့် ၄-ပါး အပြားရှိ၏။ အမိုးတွင်း၊ အမိုးအောက်၊ အမိုးကိုထိအောင်၊ အကာ အရံ၊ အမိုးကို မထိစေဘဲ အမိုးအောက်တွင်သာ ယုတ်စွအဆုံး မဇ္ဈိမပုရိသဟတ္ထ၊ ဝမုကီ-ဟတ္ထ၊ ပမာဏဟတ္ထအားဖြင့် ၁-တောင့်ထွာမြင့်အောင်၊ ပကတိဟတ္ထအားဖြင့် ၂-တောင့် ၆-သစ်မြင့်အောင်၊ ကာရံသော အကာအရံသည်လည်း သဗ္ဗပရိစ္ဆန္တံ၊ ယေဘုယျပရိစ္ဆန္တံ၊ ဥပမု

ပရိစ္ဆန္န၊ စူဠကပရိစ္ဆန္နအားဖြင့် ၄-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို ၈-ပါးတို့တွင် စူဠကချင်းချင်းဖက်သော အမိုး၊အကာ၊အရံ စူဠကနှင့် ဥပမူဖက်သော အမိုး၊အကာ၊အရံမှ ကြွင်းသော အလုံးစုံသော အမိုး၊အကာ၊အရံတို့သည် ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ သဟသေယျပါစိတ်အာပတ်၊ ဒုက္ကဋ် အာပတ်သင့်ကောင်းသည်ဖြစ်၍ သဟသေယျလောက်သော အမိုး၊အကာ၊အရံ မည်၏။

ဘိက္ခုနီမတို့၏ သန္တကဥစ္စာဖြစ်သည့် အန္တောဝုတ္တ၊ အန္တောပက္ကအာမိသတို့သည် ရဟန်းယောက်ျားတို့အား ဂိဟိသန္တကအရာ၌ တည်လေခြင်းကြောင့် ထိုရဟန်းယောက်ျား တို့အား အပ်သကဲ့သို့ ရဟန်းယောက်ျားတို့၏ သန္တကဥစ္စာဖြစ်သည့် အန္တောဝုတ္တ၊ အန္တောပက္က အာမိသတို့သည် ရဟန်းမိန်းမတို့အား ဂိဟိသန္တကအရာ၌ တည်လေခြင်းကြောင့် ထိုရဟန်း မိန်းမတို့အား သုံးဆောင်အပ်သည်။

ကပ္ပိယကုဋိမှာ အန္တောဝုတ္တ၊ အန္တောပက္က ဒုက္ကဋ်အာပတ်လွတ်သည်။ အကပ္ပိယကုဋိ မှာ သိုမှီးခြင်း၊ ချက်ခြင်းအမှုကို ပြု၍ သုံးဆောင်သော် အန္တောဝုတ္တ၊ အန္တောပက္ကဒုက္ကဋ်- အာပတ် မလွတ်။ ဤမျှသာ အထူးရှိသည်။ ထို့ကြောင့်-

- သဟသေယျလောက်ရာ အကပ္ပိယကုဋိ အတွင်း၌ ချက်ပြီး မိမိသန္တက အာမိသကို မသုံးဆောင်သော ရဟန်း^၁၊
- ညဉ့်လွန်အောင် သိုမှီးပြီး မိမိသန္တက အာမိသကို မသုံးဆောင်သော ရဟန်း^၂၊
- ထိုအကပ္ပိယကုဋိတွင်း၌ သိုမှီးပြီး၊ ချက်ပြီး အာမိသကို လူ့၊သာမဏေတို့အား ပေး၍ လူ့၊သာမဏေတို့ ဥစ္စာပြုပြီးမှ သုံးဆောင်သော ရဟန်း^၃၊
- ညဉ့်မလွန်မီ လူ့၊သာမဏေတို့အား ပေး၍ လူ့၊သာမဏေတို့ ဥစ္စာအဖြစ်ဖြင့် ထိုလူ့၊ သာမဏေတို့ ထိုအကပ္ပိယကုဋိ၌ ညဉ့်လွန်အောင် သိုမှီးပြီး၊ ချက်ပြီး အာမိသကို သုံးဆောင်သော ရဟန်း^၄၊
- လူ့၊သာမဏေတို့၏ ထိုအကပ္ပိယကုဋိ၌ ညဉ့်လွန်အောင် သိုမှီးပြီး၊ ချက်ပြီးသော ထိုလူ့၊သာမဏေတို့၏ ပကတိ နဂိုရင်းဥစ္စာဖြစ်သည့် အာမိသကို သုံးဆောင်သော ရဟန်း^၅၊
- အကပ္ပိယကုဋိတွင်း၌ ညဉ့်လွန်အောင် သိုမှီးပြီး၊ ချက်ပြီးသော အန္တောဝုတ္တ၊ အန္တော- ပက္ကအာမိသနှင့် လဲလှယ်၍ရသည့် အာမိသကို သုံးဆောင်သော ရဟန်း^၆။

ဤရဟန်း ၆-ယောက်တို့အားကား ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ကပ္ပိယကုဋိ၊ အကပ္ပိယကုဋိကို ရွေးချယ်စိစစ်ဖွယ် မရှိပြီ။ ထိုထို ရွေးရှုတိုက်ရိုက် ရောက်ဆိုက်သောကျောင်းကိုပင် ဣရိယာ ပုထံ ၄-ပါးကို လျှားရွှေ့ပြောင်းကာ မျှစေပါလျက် နေထိုင်မှီတင်း သုံးဆောင်အပ်သည်။

ဝိညတ်, ကုလဒူသက, အနေသန, အနာမာသ, နိဿဂ္ဂိယ-စသည်တို့ဖြင့်ဖြစ်သည့် ကျောင်း ကုဋိဖြစ်ခဲ့မှုကား ထိုနေထိုင်မှီတင်း ကိန်းဝပ်သုံးဆောင်ခြင်းမျှကိုလည်း ပြုခြင်းငှာ မအပ်။

ထိုထိုပြုခဲ့ပြီးသော ကပ္ပိယကုဋိ, အကပ္ပိယကုဋိ ၂-ပါးတို့တွင် သဟဿေယျလောကီ ရာ ကပ္ပိယကုဋိတို့၌ ညဉ့်လွန်အောင် သိုမှီးပြီးသော ယာဝကာလိက, ယာမကာလိကတို့သည် လည်းကောင်း၊ ထိုသဟဿေယျလောကီရာ ကပ္ပိယကုဋိ၌ ချက်ပြီးသော ယာဝကာလိက, ယာမကာလိကတို့သည်လည်းကောင်း အန္တောဝုတ္တ, အန္တောပက္က မဖြစ်ကောင်းလေရကား ရဟန်းသံဃာတော်တို့ သုံးဆောင်အပ်၏။ သဟဿေယျလောကီရာ အကပ္ပိယကုဋိတို့၌ ရဟန်းသံဃာတော်တို့၏ ဥစ္စာအဖြစ်ဖြင့် တစ်ညလွန်အောင် သိုမှီးပြီးသော ယာဝကာလိက, ယာမကာလိက အာမိသတို့သည်လည်းကောင်း၊ သဟဿေယျလောကီရာ အကပ္ပိယကုဋိ တို့၌ ချက်အပ်သော မိမိသန္တက ယာဝကာလိက, ယာမကာလိက အာမိသတို့သည်လည်း ကောင်း အန္တောဝုတ္တ, အန္တောပက္ကဖြစ်လေရကား အန္တောဝုတ္တ, အန္တောပက္ကဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်သည်ဖြစ်၍ ရဟန်းသံဃာတော်တို့ သုံးဆောင်ခြင်းငှာ မအပ်။

လူ့သာမဏေအား ပေး၍ လူ့သာမဏေ၏ ဥစ္စာပြုပြီးမှ သုံးဆောင်မှုကား အန္တော-ဝုတ္တ, အန္တောပက္ကပင် ဖြစ်သော်လည်း ရဟန်းသံဃာတော်တို့ သုံးဆောင်အပ်၏။ ထိုသဟ-ဿေယျလောကီရာ အကပ္ပိယကုဋိတွင်း၌ ညဉ့်လွန်အောင် သိုမှီးအပ်, ချက်အပ်သော သတ္တာဟကာလိက, ယာဝဇီဝိကတို့သည်ကား အန္တောဝုတ္တ, အန္တောပက္က မဖြစ်သောကြောင့် ရဟန်းသံဃာတော်တို့ သုံးဆောင်အပ်၏။

ထိုသဟဿေယျလောကီရာ အကပ္ပိယကုဋိတွင်း၌ ညဉ့်လွန်အောင် သိုမှီးပြီးသော သတ္တာဟကာလိက, ယာဝဇီဝိကတို့ကို ပကတိနဂိုသဘောရင်းက အပ်သော ယာဝကာလိက, ယာမကာလိကတို့နှင့် ရောနှောသုံးဆောင်မှုကား ထိုပကတိနဂိုသဘောရင်းက အပ်သော ယာဝကာလိက, ယာမကာလိကအာမိသတို့သည် သဟဿေယျလောကီရာ အကပ္ပိယကုဋိ တွင်း၌ ညဉ့်လွန်အောင် သိုမှီးပြီးသော သတ္တာဟကာလိက, ယာဝဇီဝိကတို့နှင့် ရောနှော မိခြင်းကြောင့် အန္တောဝုတ္တဖြစ်ပြန်လေရကား ရဟန်းသံဃာတော်တို့ သုံးဆောင်ခြင်းငှာ မအပ်။

ရဟန်းသံဃာတော်တို့သည် သဟဿေယျလောကီရာ အကပ္ပိယကုဋိအတွင်း၌ ညဉ့်လွန်အောင် သိုမှီးပြီးသော သတ္တာဟကာလိက, ယာဝဇီဝိကတို့ကို တပေါင်းတည်း ကိုယ်တိုင်ချက်၍ သုံးဆောင်လျှင် ယာဝကာလိက, ယာမကာလိက အာမိသနှင့် မရောနှော ဘဲ ၇-ရက်ပတ်လုံး အပ်၏။ ထိုယာဝကာလိက, ကာမကာလိကနှင့် ရောနှော၍ သုံးဆောင်

လျှင် ထိုရောသည့် ယာဝကာလိက၊ ယာမကာလိက အာမိသတို့သည် အန္တောဂုတ္တ၊ သာမံပက္က ဖြစ်လေရကား ရဟန်းသံဃာတော်တို့ သုံးဆောင်ခြင်းငှာ မအပ်။

ထို့ကြောင့် ကပ္ပိယကုဋိ မရှိ၊ အကပ္ပိယကုဋိသာ ရှိသည့် ကျောင်းတိုက်ပရိဝုဇ် တို့၌ ကာလိက ၄-ပါးကို သဟသေယျ မလောက်ရာအရပ်၌ သိုမှီးချက်ပြုတ်၍ ဖြစ်စေ၊ သဟသေယျလောက်ရာအရပ်၌ သိုမှီးပြီး ချက်ပြီးဖြစ်ပြန်လျှင် လူ့သာမဏေတို့အား ပေး၍ လူ့သာမဏေတို့ ဥစ္စာပြုပြီးမှ ဖြစ်စေ၊ ထိုအကပ္ပိယကုဋိတွင်း၌ ၁-ညဉ့်မျှ မလွန်မီ သိုမှီး၍ ဖြစ်စေ၊ ညဉ့်မလွန်မီ လူ့သာမဏေတို့အား ပေး၍ ထိုလူ့သာမဏေတို့ မိမိတို့သန္တက အဖြစ်ဖြင့် ညဉ့်လွန်အောင် သိုမှီးပြီး အာမိသကို ဖြစ်စေ၊ သိုမှီးပြီးချက်ပြီး အာမိသနှင့် လဲလှယ်၍ဖြစ်စေ၊ ထိုလူ့သာမဏေတို့ မူလသန္တက အာမိသကိုဖြစ်စေ ရဟန်းသံဃာတော် တို့ သုံးဆောင်အပ်၏။

ဤသို့ ပြုအပ်ပြီးသော အလုံးစုံသော စကားရပ်ကို ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကြီးငယ်၊ အသွယ်သွယ် အရပ်ရပ်တို့နှင့် ညှိနှိုင်းတိုက်ဆိုင်နှိုးနှော၍ သင့်ရာ ဝိနိစ္ဆယကထာကို ပညာရှိ ကဝိသုခမိန်တို့သည် မှတ်ယူလိုက်နာအပ်၏။ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့နှင့် ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်သော ဝိနိစ္ဆယကထာကို ပယ်အပ်၏။

ဣတိ ဇေယျာပုရနဂရဿ ဥတ္တရဒိသာဘာဂေ ကျေးတောင်ဦး ဣတျာဘိ-
ဓာနေ အရညဝိဟာရေ ဣန္ဒသာလာဘိဓာနေ စ အရညဝိဟာရေ ဝသန္တေန
သုဒဿနဘိဓာနေန မဟာထေရေန ပထဝိတော ပထဝေါဇော ဝိယ သိနေရု-
ပဗ္ဗတပါဒတော စ အတိသေတမုတ္တရာသိသင်္ကာသဝါလိကာ ဝိယ ပါဠိ-
အဋ္ဌကထာဋီကာဟိ ဥဒ္ဓရိတွာ ဝိဘူတတရံ ကတော ကုဋိဝိနိစ္ဆယော နိဋ္ဌိတော။

ပိဋကတ္တယဆေက လဇ္ဇိပေသလ သိက္ခာကာမ သဒ္ဓမ္မမာမက သံသာရဘယ-
ဘိရုက-စသော ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော သုဒဿနဓဇအတုလဓိပတိသီရိပဝရ-
မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု လွတ်တုခတ်နှိပ်၊ တံဆိပ်နာမံ၊ ခံတော်မူသော စံကျောင်းဆရာတော်
ဘုရားကြီးသည် ဇေယျာပုရမည်သော စစ်ကိုင်းမြို့မြောက်၊ ကျေးတောင်ဦးတောကျောင်း၌
ကိန်းအောင်းမွေလျော် သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရေးသားစီရင်တော်မူအပ်သော ကုဋိ
အဆုံးအဖြတ် ပြီး၏။

ကုဋိအဆုံးအဖြတ် ပြီး၏။

စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး အဆုံးအဖြတ်။

နိဂုံးဧကပိုင်လင်္ကာ

မင်္ဂလာမဟိန်၊ လေးရောင်ထိန်သည်၊ တောင်သိန္ဓေရူ၊ မြေ၊ ရေထုနှင့်၊ လေထုမကာ၊
 ဂုဏ်ပေါင်းခ၍၊ လောကဥက္ကဋ္ဌ၊ သမုနုတ်လျှင်၊ ဦးညွတ်ကော်ရော်၊ တံဆိပ်တော်ကို၊ ပူဇော်
 ဆက်သ၊ ဘွဲ့တော်ရသား၊ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု၊ လွတ်တုအကျော်၊ ဆရာတော်-ဟု၊
 ထင်ပေါ်သောင်းရပ်၊ ပဲ့တင်ထပ်အောင်၊ နှံ့စပ်ကြေညာ၊ မြန်တိုင်းသာဝယ်၊ ဩဘာသုတိ၊
 ဂုဏ်ထူးရှိသည်၊ ကဝိတံခွန်၊ ထေရ်မြတ်မွန်တို့၊ မိန့်ညွှန်ဆုံးဖြတ်၊ နောင်နာဂတ်ကို၊ ရည်
 မှတ်ပြီးကာ၊ စီရင်ပါ၍၊ ရတနာမဏိ၊ တိုက်ခန်းရှိကို၊ ထုတ်ဘိသောသွင်၊ ဝိနည်းဖြင့်ဝယ်၊
 ငယ်လွင်နုပျို၊ များပုဂ္ဂိုလ်တို့၊ မငြိမငြင်၊ ကျွမ်းကျင်စေမှု၊ ပေါင်းရုံးစုလျက်၊ ကြည့်ရှုစေရန်၊
 နတ်နှိုးဖန်၍၊ ဖိုးတန်ရတနာ၊ နှိုင်းမရာအောင်၊ ဤစာကျမ်းမ၊ ဝိနယသမ္မုဟ၊ နိန္ဒယကို၊
 ကြပ်မပြုပြင်၊ စက်ပုံတင်သည်၊ ချစ်ရှင်သာသနာ၊ နှစ်ထောင်သာတွင်၊ လေးရာလေးဆယ်၊
 ပြည့်ဝန်းကြွယ်၍၊ စွန်းကယ် သုံးနှစ်(၂၂၄၃) အတိတ်နှစ်တည့်၊ ခုနှစ်ကောဇာ၊ ထောင့်နှစ်ရာ
 ဝယ်၊ သာခြောက်ဆယ့်တစ်(၁၂၆၁) မဟာသက္ကရာဇ်၊ ရောက်လစ်နွယ်တာ၊ လမာသာတွင်၊
 ဇုဏ္ဏဒိဝ၊ ဒွါဒသ-ဟု၊ ဂရုဠ ဤခါ၊ ရက်မဟာဝယ်၊ ရွှေစာနိဂုံး၊ ကမ္ပတ်ဖုံး၍၊ သိမ်းရုံးပြီးကာ၊
 ပြီးဆုံးပါသည်၊ ဤစာ၌တွင်၊ ပြစ်ဆာမြင်မှု၊ ဉာဏ်ရှင်တဝေး၊ မေတ္တာ ရှေးလျက်၊ အရေးမယူ၊
 ရှုတော်မူ၍၊ လှစ်ကျူရွှေဗျာ၊ မျှိုးပေါင်းသာလျက်၊ မင်္ဂလာကောင်းချီး၊ ဩဘာဟီး၍၊ ဆုကြီး
 မေတ္တာ၊ သွန်းစပါအောင်၊ နွယ်လာသကျ၊ မြတ်ထေရ်-ဟု၊ နိဂြောဓမည်၊ ကျွန်-မထေရ်လျှင်၊
 မွန်ရည်စကား၊ မြွက်ကာ ကြားသည်။ ။ တရားသိထင်၊ ပညာရှင်တို့၊ ဆင်ခြင်စေငှ၊
 ကြိမ်ကြိမ်ရှု၍၊ သာဓု သာဓု ခေါ်စေသော်။

ဝိနယသမ္မုဟဝိနိစ္ဆယကျမ်း ပဌမတွဲ

ဤတွင်အဆုံး နိဂုံးကမ္ပတ် အပြီးသတ်သတည်း။

“သုမနဝံသာဘိဓဇသီရိပဝရမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု” ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ ဆူးခါး ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏တပည့် ဦးနိဂြောဓအသျှင် ပြုပြင်စီမံသည်။

စာဒါယကာကြီး ဦးကျော်ညွန့်နှင့် မိတ်ဆွေများ
ပုံနှိပ်လှူဒါန်းပြီးသော ကျမ်းဂန်များ

- ၁။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ- ၁
- ၂။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ- ၂
- ၃။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ- ၃
- ၄။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် (အပိုင်း- ၁) အတွဲ- ၄
- ၅။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ- ၅
- ၆။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ- ၆
- ၇။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ- ၇
- ၈။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ- ၈
- ၉။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ- ၉
- ၁၀။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ-၁၀
- ၁၁။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ-၁၁
- ၁၂။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ-၁၂
- ၁၃။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ-၁၃
- ၁၄။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ- ၁၄ (ပ-ပိုင်း)
- ၁၅။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ-၁၅
- ၁၆။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ-၁၆
- ၁၇။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် (ရိုက်ပြီးချုပ်ဆဲ) အတွဲ-၁၇
- ၁၈။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ-၁၈
- ၁၉။ တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ-၁၉
- ၂၀။ လူသေလူဖြစ်ဝိနိစ္ဆယကျမ်း ၂၁။ မူလဓမ္မဝိသောဓနီကျမ်း
- ၂၂။ ဝိနယပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာ (ထိမ်တော၊ ဒု-ကြိမ်)
- ၂၃။ ဝိနယပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာ (ထိမ်တော၊ တ-ကြိမ်) ၂၄။ ပုစ္ဆာနယပကာသနီကျမ်း
- ၂၅။ ဒွါစတ္တာလီသပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာကျမ်း၊ ၉-ဌာနဝိနိစ္ဆယကျမ်း (၂-ကျမ်းတွဲ)
သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း၊ သာသနဝံသပုဒ်ပိကာကျမ်း၊

THE HISTORY OF THE BUDDHA'S RELIGION (မြန်မာ၊ပါဠိ၊အင်္ဂလိပ် ၃-ဘာသာ)

F.40.F

ဗုဒ္ဓစာပေအဖွဲ့၏ ပုံနှိပ်ပြီး ကျမ်းစာများ

- ၁။ ဝိသုဒ္ဓါရုံသုတ်နက်ကြီး
- ၂။ ဝိသုဒ္ဓါရုံကစည်းသုတ်နက်ဋီကာ
- ၃။ ဝိသုဒ္ဓါရုံသင်္ဂြိုဟ်နိဿယ
- ၄။ ဝိသုဒ္ဓါရုံပုဒ်စစ်ဂဏ္ဍိကျမ်း
- ၅။ ဝိသုဒ္ဓါရုံအဆုံးအဖြတ်
- ၆။ နှုတ်ငုံဆောင် ဝိသုဒ္ဓါရုံပရမတ္ထသရူပဆိုရိုး
- ၇။ ဝိသုဒ္ဓါရုံပရိတ်ကြီးနိဿယ
- ၈။ ဝိသုဒ္ဓါရုံထေရုပ္ပတ္တိဒီပနီပါဠိ
- ၉။ သီရိမဟာမာယာဒေဝိဝတ္ထုနိဿယ
- ၁၀။ ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟပါဠိ + နိဿယ
- ၁၁။ ဆိဒ္ဓ္ဌပိဓာနနိကျမ်း
- ၁၂။ လင်္ကာဒီပဂ္ဂဒီပနီ
- ၁၃။ ဝိစိတြဝန္တနာ-စသည် (ပ,ဒု၊ ၂-ကြိမ်)
- ၁၄။ မနောဒိဋ္ဌဝန္တနာ
- ၁၅။ သတိသမ္ပဋ္ဌနိဂ္ဂဟစာတမ်း (ဦးနာရဒ)
- ၁၆။ မဟာဗောဓိဒီပဂ္ဂဒီပနီ
- ၁၇။ အမေးတော်ဖြေ
- ၁၈။ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမတိုက်အုပ်ဆရာတော်ထေရုပ္ပတ္တိ
- ၁၉။ ဝိမိဿမဓုရရစနာ (ပ, ဒု-တွဲ) (ပ-ကြိမ်) (အရှင်စန္ဒဇောတိ)
- ၂၀။ ဝိမိဿမဓုရရစနာ (၂-တွဲပေါင်း) (ဒု-ကြိမ်) (အရှင်စန္ဒဇောတိ)
- ၂၁။ မင်္ဂလာအမြုတေ
- ၂၂။ လူနှင့်တူသောလူ
- ၂၃။ တထာဂတဉာဒီပနီ (ပထမတွဲ)
- ၂၄။ တထာဂတဉာဒီပနီ (ဒုတိယတွဲ)
- ၂၅။ ဗုဒ္ဓနိုင်ငံတော် (ပထမတွဲ)
- ၂၆။ ဗုဒ္ဓနိုင်ငံတော် (ဒုတိယတွဲ)

ဗုဒ္ဓစာပေအဖွဲ့၏ ပုံနှိပ်ပြီး ကျမ်းစာများ

- ၂၇။ ဗုဒ္ဓနိုင်ငံတော် (တတိယတွဲ)
- ၂၈။ ဝိမတိစ္ဆေဒနီ (ကျီးသဲ)
- ၂၉။ သမ္မာဒိဋ္ဌိကထာကျမ်း
- ၃၀။ စွယ်စုံကျော်ထင်ဂဏ္ဍိကျမ်း
- ၃၁။ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း၊ သာသနဝံသပုဒ်ပိကာကျမ်း၊
THE HISTORY OF THE BUDDHA'S RELIGION (၃-ကျမ်းတွဲ)
- ၃၂။ မဟာဗောဓုပုတ္တိကထာကျမ်း
- ၃၃။ သီလက္ခန်အဋ္ဌကထာ မြန်မာပြန်
- ၃၄။ ဘူမိစာလင်္ကာဒါနိကျမ်း (ဒု၊ တ ၂-ကြိမ်)
- ၃၅။ ချောင်းဦး၊ ရွှေတောင်ဆရာတော်ဝိနိစ္ဆယ
- ၃၆။ တွံတေး၊ ပရိတ်ကြီးပါဠိနိဿယ
- ၃၇။ ကစွာယနသာရသရူပတ္ထဒီပနီ (ပြည်)
- ၃၈။ ဝင် ၉-ဝင်ဝတ္ထု (ပထမတွဲ)
- ၃၉။ ဝင် ၉-ဝင်ဝတ္ထု (ဒုတိယတွဲ)
- ၄၀။ ဝင် ၉-ဝင်ဝတ္ထု (တတိယတွဲ)
- ၄၁။ မဇ္ဈိမဒေသသာသနာပြုအတွေ့အကြုံများ (ဟရိဗလ၊ ကုသိနာရုံ)
- ၄၂။ စေတီယပဋိသင်္ခရဏဝိနိစ္ဆယကျမ်း (ထိမ်တော)
- ၄၃။ ပကိဏ္ဏကဝိသဇ္ဇနာကျမ်း (ပထမတွဲ)
- ၄၄။ ပကိဏ္ဏကဝိသဇ္ဇနာကျမ်း (ဒုတိယတွဲ)
- ၄၅။ ပြက္ခဒိန်အကြောင်းသိကောင်းစရာနှင့် ကာဗျမိဿက (ပ၊ ဒု ၂-ကြိမ်)
- ၄၆။ ဒုစရိုက်၊ သုစရိုက်ခွဲတမ်း လူ့စည်းကမ်းဥပဒေတော်ကြီး (အရှင်စန္ဒဇောတိ)
- ၄၇။ ပကိဏ္ဏကဝိသဇ္ဇနာကျမ်း (တတိယတွဲ)
- ၄၈။ ဂမ္ဘီရတ္ထဒေသနာ (သီးလုံးဆရာတော်)
- ၄၉။ မုဒ္ဒါဘိသေကာဒီပဉ္စက (၅-ကျမ်းတွဲ)
- ၅၀။ ဆယ့်နှစ်လရာသီပြ ကြယ်တာရာပုံများ (အရှင်သဒ္ဓိယနှင့် ကိုလူသောင်) (ဒု-ကြိမ်)
- ၅၁။ အနေကဇာဠိကာ (ဦးကေတုမာလာ)
- ၅၂။ ဝိနယသမုဟဝိနိစ္ဆယ (ပထမတွဲ)

ဤဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယကျမ်း (ပထမတွဲ)ကို အဆက်မပြတ်
ထုတ်ဝေနိုင်ရန် ရည်သန်၍ ငွေပဒေသာပင် စိုက်ထူကာ
ပညာသံဝတ္တနိကကုသိုလ်ပြုကြသော
ဓမ္မဒါန ဒါယကာများ

ဦးစံညိုမိုး ဒုအင်ဂျင်နီယာချုပ် (ငြိမ်း)

ဆရာမကြီး ဒေါ်ခင်သက်တင်

သမီး - **မအေးအေးမြတ်**

သား - **ပိုလ်ကြီးထွန်းအောင်လင်း** (ငြိမ်း)

သမီး - **မစုထွေးလှိုင်** (@) ထက်ထက်

နိုင်အောင်ကမ္မဏီမိသားစု

ကောင်းမှု